~~10 – 6.~~

~~78 – 8~~

~~100 – 5~~

~~78 – 5~~

Dup

54 – 1 – 1

berz
nº 16387

~~10 — 6.~~
~~78 — 8~~

~~100 — 5~~

~~78 — 5~~

Dup

54 - 1 - 1

Der
N° 16387

Digitized by Google

P. PELLIZZARII
TRACTATIO
DE MONIALIBUS.

271
P 39 f

TRACTATIO
DE MONIALIBUS
IN QUA REFERUNTUR
OMNES FERE QUÆSTIONES

De Receptione, Novitiatu, Dote, Renunciatione bonorum, Profeſſione, Velo, Conſecratione, Votis Religioſis, Clauſura, Obligationibus, Prohibitionibus, Pœnis, Privilegiis, ac Gubernatione, quoad earum Prælatos, Abbatiſſas, & Confeſſarios ordinarios, ac extraordinarios:

AUCTORE

FRANCISCO PELLIZZARIO
PLACENTINO SOCIETATIS JESU.

Editio noviſſima, aucta, & correcta
JUXTA ANIMADVERSIONES
SACRÆ INDICIS CONGREGATIONIS
A JOANNE FRANCISCO MONTANI
EJUSDEM SOCIETATIS THEOLOGO
CUM APPENDICE CONSTITUTIONUM
SS. D. N. BENEDICTI PP. XIV.
AD EAM MATERIAM PERTINENTIUM.

Uso de Fr. Faustino de la Nava Capuchino de la Prov.a de las dos Castillas en España

ROMÆ MDCCLV.

EX TYPOGRAPHIA GENEROSI SALOMONI.
SUPERIORUM FACULTATE.

Uso a libro de la lib.a de los PP. Capuchinos de Alcala de Henares

REVERENDISSIMO PATRI

IGNATIO VICECOMITI

PRÆPOSITO GENERALI SOCIETATIS JESU

GENEROSUS SALOMONI

FELICITATEM.

ETsi libera ſolent eſſe judicia, eorum, qui Opera quæ vulganda ſuſceperunt, præſtantiſſimi Viri alicujus nomini inſcribunt; tamen hoc Franciſci Pellizzarii Opus *de Monialibus*, ut Tibi, Reverendissime Pater, nuncuparem, non

tam

tam arbitrio meo factum eſt, quam neceſſitate quadam, qua, ne aliud ſtatuerem, omnino prohibebar. Nam & Auctor doctiſſimus, qui illud jamdiu elucubravit, recenſque alius Theologus, qui illud reſtituit, ex illa ſunt Religioſa Familia; cui Tu ſumma omnium conſenſione electus qui præſideres, eam nunc ſingulari Integritatis, Juſtitiæ, & Prudentiæ fama gubernas; & quo ita reſtitueretur, conſilium fuit unius ex Deceſſoribus Tuis in ſuprema iſta Societatis Præfectura, qui hoc illi ipſi, cujus nunc opera factum prodit, faciendum commiſit. Accedit, Societatem, cui praees, in Virginibus iſtis, qui ſe Monaſteriis incluſerunt, vitamque ſuſceperunt Deo devotam, regendis, informandiſque ad pietatem, adeo eſſe felicem, ut, quoniam perpetuo non poteſt, ut per intervalla faciat, expetatur ab omnibus; atque etiam commendatiſſima ſit ſanctiſſimæ Virginis Mariæ Magdalenæ de Pazzis egregio, & ſingulari præconio. Non ergo facere aliud poteram, niſi ut in ejus nomine appareret, cui tam multis, juſtiſſimiſque de cauſis omnino debebatur. Quamquam, ſi libera optio fuiſſet, non video, quem potiſſimum mihi,

mihi, aut Operi huic Patronum adlectum, conciliatumque mallem. Equidem ſic exiſtimo, eum eſſe debere hujuſmodi, qui & eximia ſcientia prædítus dijudicare de Opere ipſo poſſit, & auctoritate illud ſua, ſi neceſſe ſit, defendere, atque tueri. Jam vero, quantum Tu utraque laude floreas, teſtantur munera tibi commiſſa, quæ fuerunt hujuſmodi, ut vel litteraria in Braydenſi Collegio, id eſt in maximo Mediolanenſi, florentiſsimo omnium optimarum Artium, & Scientiarum Athenæo, obtineres omnia, cum eſſes ibidem Philoſophiæ, & Theologiæ Profeſſor, divinarum litterarum Interpres, ac demum generalis Studiorum Præfectus conſtitutus; vel quæ ad regendos alios pertinent præclariſsima, præſtantiſsimaque, Præfecturam nimirum Domus Profeſſæ Mediolanenſis, Provinciæ totius, Italiæ, ac demum Societatis univerſæ conſequereris. Quem ergo mihi, quem Operi huic Patronum præoptarem? niſi quem ſumma tantarum, ſive omnium potius præclariſsimarum rerum ſcientia peritiſsimum æſtimatorem faceret; collecta vero ſummis Societatis ſuæ muneribus, & nunc in ſupremo imperio auctoritas idoneum

neum redderet, qui me, & conatus in hoc Opere edendo meos tueretur: non enim dicam Opus ipſum, quaſi vero videar ei diffidere, quod ſatis cum Auctor ſuus, tum communis omnium utilitas commendavit. Cum ergo & neceſsitas quædam ad hoc Tibi dedicandum adduxerit, & mea etiam ſponte, ſi liceret, Tibi eſſem conſecraturus; reſtat, ut in eo quidem Societati Tuæ, quæ tam eximia Opera protulit, profertque aſsidue, gratuler; pro altero vero tuum mihi, REVERENDISSIME PATER, patrocinium depoſcam: quod ſi obtinuero, ſatis magnum me vel impenſarum mearum, vel curæ fructum tuliſſe putabo.

LECTO-

LECTORI BENEVOLO.

PRODIT iterum in lucem, Lector benevole, P. Franciſci Pellizzarii de Monialibus tractatio, non eadem omnino, quæ aliàs fuerat multorum typis vulgata. Sincerum, ac vehemens ſtudium reddendi minus difficilem vitam Religioſam Sacris Deo Virginibus, & hominis facilitas quædam, Scriptorem ceteroqui bonum in opiniones interdum plus æquo benignas, tamquam in ſyrenum ſcopulos abripuerunt. Ob has autem, quamquam non exiguam de reliquo viſus eſt utilitatem Sanctimonialium Cœtibus, eorumque Moderatoribus contuliſſe, adeo tamen ſapientum virorum animadverſionem non effugit, ut etiam poſtmodum fuerit in proſcriptorum librorum Indice publicatus. Quoniam vero, cum illa quoque ſententiarum nimis libere procurrentium admixtione, plurima erant & ſcitu neceſſaria, & ſapienter explicata, non abs re viſum fuit Tractatum eumdem e tenebris ad aſpiciendam iterum lucem ſine ullo legentium periculo revocare. Quod ut ſecurius facerem, Sacræ

Congregationis cenſuram impetravi , ut poſſim loca , quæ correctione digna judicata fuerant , emendare . At qua illa ratione emendata ſunt ? Poterant fortaſſe reſcribi loca univerſa fideliter, & immutata , adjecta infra , ubi res poſtularet , opportuna ſingulis correctione : poterant etiam ea , quæ minus probarentur expungi ; ſic ut eodem in honore eſſet opus , atque ſtatuæ antiquiores , brachiis , aut capite ob vetuſtatem temporis decurtatæ . Utrumque tamen a propoſito alienum . Cavendum quippe fuit, ne aut licentius opinantes, magis doctrinæ prioris lenocinio , quam ipſius caſtigatione detinerentur , aut propter frequentiora intervalla perpetuitas orationi debita , contextuſque deficeret, neve aliquid ad plenam materiæ totius cognitionem deſideraretur . Commode igitur me facturum putavi , ſi partes omnes ad abſolutionem ſuam , perfectionemque deducerem , non eam profecto , quam ſibi Auctor ſtatuit , dum ſcripſit , ſed quam in præſentia mallet , ſi adhuc vitam inter nos ageret , ſecundiſque , ut ajunt , curis lucubrationes recognoſceret ſuas . Tranſegi proinde rem totam hoc ferme pacto , ut quæ male affecta eſſent quoquo modo ſanarem , verſaque in contrariam partem ſententia , opportunam adjungerem , ubi neceſſe eſſet , palinodiam. Neque propterea parum æquus Pellizzario dicar , perinde ac ſi in alienam picturam audacter manus injecerim . Enimvero quid aliud hoc fuit , niſi tabulam minus bene antea conſtitutam in bono lumine collocare ? Quid aliud , niſi nævos illi detergere , quamobrem in eam deinceps poſſent intuentium oculi obtutum ſine ulla ſuſpicione defigere . Quidquid certe præſtiti, id unice ſtudui, ut non ſolum amicorum conſiliis, ſed illorum etiam obſe-

obſequerer auctoritati , qui id jubere poterant , ſuumque deſiderium ſignificaverant , ut Pellizzarii lectio eſſet in poſterum ad omnium uſum accomodata . Tu interim , humaniſſime Lector , qualicumque hac induſtria noſtra fruere , & diu vive .

IGNATIUS VICECOMES

Præpoſitus Generalis Societatis JESU.

CUM librum, cui titulus: *Tractatio de Monialibus, in qua reſolvuntur omnes fere Quæſtiones de Receptione, Novitiatu, Dote, Renunciatione bonorum, Profeſſione, Velo, Conſecratione, Votis Religioſis, Clauſura, Obligationibus, Prohibitionibus, Pœnis, Privilegiis, ac Gubernatione, quoad earum Prælatos, Abbatiſſas, & Confeſſarios ordinarios, ac extraordinarios. Auctore Franciſco Pellizzario Placentino Soc. Jeſu. Editio noviſſima, aucta, & correcta juxta animadverſiones Sacræ Indicis Congregationis a Joanne Franciſco Montani ejuſdem Societatis Theologo. Cum Appendice Conſtitutionum SS. D. N. BENEDICTI XIV. ad eam materiam pertinentium*, aliquot ejuſdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, facultatem facimus, ut typis mandetur, ſi iis ad quos pertinet ita videbitur: cujus rei gratia has literas manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus. Romæ 5. Decembris 1754.

Ignatius Vicecomes.

IMPRI-

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

F. M. de Rubeis Patriarcha Conſtantinop. Viceſg.

EX commiſſione Reverendiſſimi Patris Sac. Apoſt. Palatii Magiſtri legi Tractatum *De Monialibus* R. P. Franciſci Pellizarii ex Societate Jeſu Theologi; ac diligenter a me examinatum, ita correctum, & expurgatum reperi, ut nihil in eo deprehenderim, quod vel ſanæ Theologiæ principiis, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ regulis ſit contrarium. Laudandus vero doctiſſimus ejuſdem ſacræ Societatis Theologus, a quo manus admota, Opus expulitum, egregia, eaque neceſſaria additamenta ſunt appoſita. Quam ob rem nil prorſus obſtare, immo & æquum eſſe cenſeo, ut poſſit iterum typis evulgari.

Datum ex Cœnobio S. Mariæ de Aracæli die 25. Julii 1753.

Fr. Cherubinus a Roma S. Theologiæ Lector Jubilatus, ejuſdemque Cœnobii Guardianus.

A ma-

A Maximis viris ſplendidis laudibus celebratam, & publico exceptam plauſu ampliſſimam Tractationem *de Monialibus* a Cl. Theologiæ Moralis Lectore Franciſco Pellizario Societatis Jeſu Presbytero olim exaratam, & pluries exinde recuſam; nunc autem ab altero ejuſdem inclitæ Societatis eximio Theologo a mendis, quæ irrepſerant, expurgatam, pluribus in locis egregiis auctam additionibus, illuſtratam, & numeris vere omnibus abſolutam, ſedula, qua par erat, attentione luſtravi, mandatis obſequens Reverendiſſimi Patris Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtri, & ſumma voluptate relegi, itidemque ſuſpexi: non modo nihil in ea ſtigmate cenſorio notandum reperi, ſed oppido commendandam, & dignam plane, quam ſerio lectitent omnes Monialium Prælati, & Confeſſarii, ut hinc in cunctis, quæ ad earumdem regimen, & directionem ſpectant, probe, & ſcite inſtructi, graviſſimo ſuo muneri, & oneri faciant ſatis: Ea propter æquum cenſeo, ut præclarum Opus publici fiat juris; nam ut præmonuit Auguſtinus ad Bonifacium de correct. Donatiſt. *Cogunt multas invenire medicinas multorum experimenta morborum*.

Romæ ex Collegio S. Mariæ de Victoria die 14. Maii 1753.

Fr. Aloyſius Maria a Jeſu Carm. Excalc.
Sac. Congreg. SS. Reliquiarum, & Indulgentiarum Conſultor, ac Sac. Rom. Inquiſit. Qualificator.

IMPRIMATUR.

Fr. Vincentius Elena Ordinis Prædicatorum, Magiſter Socius Rmi Patris Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtri.

INDEX

INDEX CAPITUM.

CAPUT I.

DE ſtatu Religioſo Monialium in genere. Pag. 1
II. De Novitiatu Monialium, aliiſque ipſi annexis. 6
Sectio I. De Receptione Monialium ad Novitiatum. 6
Sectio II. De Novitiatu Monialium, & aliis ei annexis. 19
Sectio III. De Bonorum renunciatione a Monialibus facienda ante religioſam Profeſſionem. 27
III. De Religioſa Profeſſione Monialium. 32
Sectio I. De Profeſſione religioſa Monialium, & circumſtantiis ipſi annexis. 32
Sectio II. De Dote ſolvenda ante Monialium Profeſſionem. 45
Sectio III. De Velo Profeſſionis, necnon de Benedictione, ſeu Conſecratione Monialium. 57
IV. De Votis Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ, ad quæ tenentur Moniales vi Profeſſionis. 64
Sectio I. De Voto Paupertatis, ad quam tenentur Moniales. 64
Sectio II. De Voto Caſtitatis, ad quam tenentur Moniales. 88
Sectio III. De Voto Obedientiæ, ad quam tenentur Moniales. 94
V. De obligatione Clauſuræ, ad quam tenentur Moniales. 107
Sectio I. De Clauſura Monialium in genere. 107
Sectio II. Do obſervantia Clauſuræ Monialium quoad non exeundum e ſeptis proprii Monaſterii. 115
Sectio III. De obſervantia Clauſuræ Monialium quoad non admittendas perſonas extraneas intra Monaſterium. 136
Sectio IV. De obſervantia Clauſuræ Monialium quoad ingreſſum Puellarum in Monaſterio ad tempus educandarum. 173
Sectio V. De obſervantia Clauſuræ Monialium quoad acceſſum extraneorum ad ipſas Moniales. 181
VI. De variis obligationibus, ad quas tenentur Moniales ratione ſtatus Religioſi. 193
VII. De Prohibitionibus jure communi latis contra Moniales. 222
VIII. De Pœnis jure communi latis contra Moniales. 235
De Excommunicationibus latis contra Moniales. 238

De

De ſuſpenſionibus latis contra Moniales. 246
De Interdictis jure communi latis contra Moniales. 248
De irregularitatibus, quæ jure communi cadere poſſunt in Moniales. 249
De variis aliis pœnis, quas jure communi poſſunt Moniales incurrere. 251
IX. *De Privilegiis, quæ Monialibus competunt ſive per ſe, ſive per viam communicationis.* 256
X. *De Gubernatione Monialium.* 290
Sectio I. *De gubernatione Monialium quoad Ordinarium loci, aut Prælatum Regularem Ordinis.* 290
Subſectio I. *De poteſtate Ordinarii in omnes Moniales ſive exemptas, ſive non exemptas.* 291
Subſectio II. *De poteſtate Ordinarii, aut Prælati Regularis in Moniales ipſis reſpective ſubjectas.* 303
Subſectio III. *De Canonica Monialium Viſitatione.* 314
Sectio II. *De Gubernatione Monialium quoad ſubjectionem erga propriam Abbatiſſam.* 319
Subſectio I. *De Canonica Electione Abbatiſſæ.* 320
Subſectio II. *De poteſtate Abbatiſſæ in Moniales ſubditas.* 331
Sectio III., Subſectio I. *De Confeſſario Monialium ordinario.* 343
Subſectio II. *De Confeſſario Monialium extraordinario.* 395
Subſectio III. *Referuntur varia, ac utilia monita, quibus Moniales dirigantur ad profectum ſpiritualem per Confeſſarium tam ordinarium, quam extraordinarium.* 412

APPENDIX

Conſtitutionum SS. D. N. Benedicti PP. XIV. *ad Moniales pertinentium.* 481

TRA-

TRACTATIO DE MONIALIBUS.

UNIVERSIDAD BIBLIOTECA DERECHO

RATIO DICENDORUM.

AD complementum Manualis Regularium, quod a nobis conſcriptum eſt, & primo editum fuit Venetiis; par erat, ut præſentem inſtitueremus Tractationem de Monialibus: cum præter ea, quæ in dicto Manuali a nobis explicantur, tam de ſtatu religioſo in communi, quam in particulari, & ſunt communia Religioſis utriuſque ſexus; plurima de Monialibus in ſpecie occurrant, quæ maximam habent difficultatem, & aliàs non poſſunt reſolvi ex doctrinis generalibus, ut quotidiana oſtendit experientia. Tractationem dividemus in decem capita, in quorum 1. agemus de ſtatu religioſo Monialium in genere: in 2. de earum receptione ad Novitiatum, ipſo Novitiatu, ac bonorum renunciatione · in 3. de Profeſſione religioſa, dote ſolvenda Monaſterio, velo profeſſionis, ac conſecratione: in 4. de Votis ſubſtantialibus religionis: in 5. de Clauſura, ad quam tenentur: in 6. de aliis earum obligationibus: in 7. de Prohibitionibus: in 8. de Pœnis: in 9. de Privilegiis: in 10. de earum gubernatione.

CAPUT I.

De ſtatu Religioſo Monialium in genere.

1. *UNde deducatur nomen Monialis.*
2. *Qualis origo Monialium.*
3. *Qualis Monialium inſtitutio ab initio.*
4. *In quo conſiſtat eſſentia ſtatus Religioſi illarum.*
5. *Debent militare ſub certa aliqua regula.*
6. *Qualis varietas, & diſtinctio inter Moniales.*
7. *Aliquo modo diſtinguuntur in Clericales, & Laicales.*
8. *Moniales Choriſtæ transferri poſſunt ad ſtatum Monialium Converſarum, & e contra.*
9. *Moniales Tertiariæ quæ? votum Caſtitatis earum nequit commutari a potente commutare votum Caſtitatis.*
10. *Moniales communiter profitentur vitam contemplativam.*
11. *Quo tempore ſtatus Monialium fuerit primò approbatus.*
12. *Clauſura non eſt de eſſentia Monialium.*
13. *Status Monialium decorus Eccleſiæ, & utilis ipſis Monialibus.*
14. *Puellæ allici poſſunt ad ſtatum Religioſum Monialium.*
15. *Dari poteſt Ordo Monialium, quæ ſint Religioſæ ſine Profeſſione ſolemni.*

Quæres 1. *Unde deducatur nomen Monialis, ſeu Monachæ.*

1. *Reſp.* Educi a verbo μονάζω quod eſt in ſolitudine vivere; unde & deductum eſt nomen Monachi. Notat autem *Tambur. de jur. Abbatiſs. diſp.7. qu.1. n.1.* Moniales aliis item nominibus vocari a Scriptoribus ſacris; nimirum Sanctimoniales, Nonnas, Nonnones, Nunnas, Nunnales, Deo conſecratas, ſeu dicatas, velatas Chriſti ſponſas, Dominicas, Caſtimoniales, ſacræ perpetuæ continentiæ ſectatrices.

Quæres 2. *Qualis fuerit origo ſtatus Religioſi Monialium.*

2. *Reſp.* Eas, proprie loquendo, in lege Evangelica traxiſſe originem ex Inſtitutoribus Religionum, quorum ſaltem aliqui ſimul cum Regula Religioſorum virorum inſtituerunt etiam Monialium regulam, ut notat *Suarez tom.4. de relig. tr.9. l.1. c.10. num.11.* de S. Pachomio, Baſilio, Auguſtino, Dominico, Franciſco: addens, quod licet de aliis Ordinibus, tam Monachorum, quam Mendicantium non ita certo conſtet, quo tempore cœperint habere Monaſteria fœminarum ſibi ſubjecta, aut ſuam regulam profitentia; probabile tamen eſt in iis incœpiſſe ſimul Monaſteria virorum, ac fœminarum. Quin etiam in ipſa lege veteri ſtatus religioſus Monialium fuit adumbratus, cùm in mulieribus ad oſtium tabernaculi excubantibus *Exod.38.*, tùm in virginibus extra templi Salomonici loca degentibus in illius conclavibus, Deumque aſſidue colentibus, *2. Machab.3.*, tùm in Juditha, quæ cum eſſet vidua, modeſta veſte induta, ſuumque corpus cilicio, ac inedia affligens in precatorio ſuæ domus tabernaculo cum puellis ſuis (quas virgines fuiſſe probabile eſt) clauſa morabatur, Deumque timens, ſacris precibus, & rerum divinarum meditationi vacabat, tùm in Anna vidua, ſanctitate, ac vaticinandi dono illuſtriſſima, & a Cyrillo Hieroſol. *Cathech.10.* nomine Monialis religioſiſſimæ vocata, quæ in templi conclavibus cum virginibus, ac viduis Deo inſervientibus ſecundum aliquos habitavit, id colligens ex *Luc.2.*: tum maxime in B. V. M., quæ tertio ætatis anno fuit in templo præſentata, ibique Deo ſerviens toto mentis affectu, uſque ad annos nubiles manſit cum aliis virginibus ibi degentibus, omnium virtutum forma effecta.

3. Notat autem *Suarez num.3.* incertum eſſe, qualis fuerit inſtitutio, ac profeſſio hujuſmodi virginum Deo dicatarum ab initio, etiam in lege Evangelica; num ſcilicet eæ ſe adſtrinxerint omnibus votis ſubſtantialibus religionis; an ſolo voto caſtitatis (ſicut modo fit a multis); num ſervarent talem ſtatum in Monaſteriis, vel in privatis domibus; quem habitum deferrent; & qua vivendi forma uterentur: dicitque probabile eſſe varios fuiſſe modos talis ſtatus, & quidem non ſolum in diverſis temporibus, aut locis, ſed etiam in eiſdem; ſicuti nunc de facto ſunt in Eccleſia.

Quæres 3. *In quo conſiſtat eſſentia ſtatus religioſi Monialium.*

4. *Reſp.* Conſiſtere in tribus votis ſubſtantialibus religionis, paupertatis ſcilicet, caſtitatis, ac obedientiæ; patetque ex eo, quod ſtatus religioſus eſt unus, ac idem tam in viris religioſis, quam in Monialibus, quantum patitur conditio ſexus illarum. Cum ergo ſtatus religioſus conſiſtat in tribus votis ſubſtantialibus religionis, in iis conſiſtet & ſtatus religioſus Monialium. Verum tamen eſt ad eſſentiam hujus, aut illius Ordinis ſpectare etiam quodlibet aliud votum, quod juxta leges proprii Inſtituti ſolemniter emittatur: idque tam reſpectu Monialium, quam virorum regularium.

Quæres 4. *An ſit de ſubſtantia ſtatus religioſi Monialium, ut amplectantur aliquam ex Regulis approbatis a Sede Apoſtolica; vel certe ratio, & modus vivendi, quem illæ obſervant in hac, aut illa Congregatione, ſpecialiter approbetur a Papa.*

5. *Reſp.* Eſſe, & conſequenter alterum ex his neceſſario requiri: ita *Suar. ſupra num.10.* hinc inferens, quod, ſi quis velit erigere Monaſterium Monialium, & non ſub aliqua regula approbata (niſi ratio vivendi in eo ſervanda ſpecialiter approbetur a Papa) tale Monaſterium erit quidem Congregatio honeſta mulierum, non tamen

vera

vera Religio, ſeu religioſa profeſſio, juxta *cap. un. de relig. dom. in 6.* cum notatis ibi per *Jo. Andr., & Panorm. 1. par. conſ. conſ. 55.* Probatur autem reſponſio, quia quod ſtatutum eſt *in c. ult. de rel. dom., & c. unic. eod. titul. in 6.*, ut nulla religio inſtituatur, niſi ſub regula approbata a Sede Apoſtolica, ſervari debet etiam in Monaſteriis Monialium; priuſque fuerat ſtatutum ab *Innoc. II. in c. pernicioſum 18. q. 2.*, ubi ſtatuit abolendam eſſe deteſtabilem conſuetudinem quarumdam Mulierum, quæ licet non profiteantur regulam aliquam approbatam, nihilo minus Sanctimoniales vocari volunt; ſicque *in c. indemnitatib. §. ſupradicta de elect. in 6.* in hoc ſenſu videtur ſupponi Moniales, quæ vere ſunt religioſæ, debere vivere ſub aliqua religione approbata: ſiquidem nulla extat regula a Sede Apoſtolica pro ſolis Monialibus, vel pro illis principaliter approbata, ideoque neceſſe eſt, ut profiteantur ſecundum aliquam ex regulis approbatis Religioſorum, ſive poſtea ſint ſubjectæ ipſis Monachis, ſive Epiſcopis: ſicut enim Monachi erant ſubjecti Epiſcopis, non obſtante profeſſione ſuæ regulæ, ita & nunc eſſe poſſunt Monaſteria Monialium; ſic *Suar. ſupra n. 9.*, & cum illo *Tamb. ſupra d. 13. q. 1. n. 3. & 4.*

Quæres 5. *An, & qualis varietas, ac diſtinctio reperiatur in Monialibus.*

6. *Reſp.* Quod, quamvis in illis non habeat locum diſtinctio religionis in religionem Laicorum & Clericorum; cum hoc poſterius membrum in ipſis reperiri non poſſit; id tamen non facit, quin aliqua varietas inveniri poſſit in Monialium Inſtitutis cum aliqua proportione ad religiones virorum. Nam aliquæ proprie ſunt Ordinis Monachalis, utpote profitentes regulam S. Benedicti ſub proprio nomine, & accomodato habitu: aliæ ſunt Ordinis Mendicantis, quæ profitentur regulam alicujus ex Ordinibus Mendicantibus: aliæ ſunt veluti Canonicissæ, quæ vivunt ſub regula Sancti Auguſtini, & fortaſſe peculiari modo imitantur aſſiſtentiam in Choro, & curam circa obſequium, & miniſteria divina: aliæ denique ſunt Ordinis militaris, quæ degunt ſub regula alicujus Ordinis militaris cum inſignibus, & habitu illius, (etſi alias finis Ordinis militaris videatur omnino repugnare ſexui fœmineo) unde notandum eſt, ad hoc, ut Moniales poſſint dici hujus, aut illius Ordinis, non eſſe opus, quod in omnibus aſſimilari poſſint viris dicti Ordinis; ſed ſufficere, quod profiteantur regulam illius, ac obedientiam, utantur ejus habitu ac inſignibus, imitentur ejus mores, ſeu conſtitutiones: quod bene advertit *Suar. ſup. n. 8.*

7. Addo, quod, licet inter Moniales non adſit diſtinctio Laicalium, & Clericalium (ſicut paulo ante diximus) talis tamen diſtinctio inter eas reperitur æquivalenter, quatenus aliquæ illarum admittuntur tanquam Choriſtæ (nimirum ut vacent Choro) & recipiunt in profeſſione velum nigrum: aliæ admittuntur ſolum ut vacent miniſteriis temporalibus Monaſterii, & communiter vocantur Converſæ, quas proinde poſſemus vocare ſimpliciter Laicas, ad differentiam Monialium, quæ vacant Choro, & dicuntur Choriſtæ. Quod autem diximus Moniales Choriſtas in profeſſione velum nigrum recipere, audio non procedere univerſaliter quoad Moniales tertii Ordinis Minorum Sancti Franciſci: ſiquidem harum aliquæ hodie recipiunt velum nigrum, aliæ album, aliæ utrumque, ut ad me reſcripſit P. Bordonus dicti Ordinis olim Provincialis.

Utrum vero Monialis addicta Choro transferri poſſit ad ſtatum Monialium Converſarum (ut vocant) & e contra.

8. *Reſp.* Poſſe; niſi quoad translationem Monialis Converſæ ad ſtatum Monialium Choro addictarum obſtet decretum Sac. Congregationis juſſu Clementis VIII. editum 19. Maii 1603. ſuper receptione, & educatione Novitiarum, quod ita habet: *Sed qui ad Converſorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum ſtatum tranſire, etiam durante tempore probationis, non poſſint.* Ratio aſſertionis eſt, quod per talem translationem non variatur ſtatus ſubſtantialis religionis, ſed ſolum acciden-

cidentaliter : cum Moniales Laicæ, ſeu Converſæ, & Moniales vacantes Choro adſtringantur iiſdem votis ſubſtantialibus, immo & iiſdem obligationibus, excepta obligatione recitandi horas canonicas, ad quam tenentur Moniales vacantes Choro. Quæ exceptio procederet etiam de Moniali Choriſta, quæ forte transferretur ad ſtatum Converſarum, ut bene advertit *Sanchez l.6.mor.c.7.n.*80. monens hinc ſequi, Prælatum regularem poſſe Religioſum eximere ab onere recitandi divinum officium, non directe, & per ſe, ſed per accidens, removendo religioſum ſubditum a ſtatu religioſorum Choro vacantium.

9. Præterea inter Moniales enumerantur etiam Tertiariæ, quarum aliæ emittunt tria vota ſubſtantialia religionis ſub proprio Prælato, ac propria regula, & vivunt in congregatione, ſuntque vere, ac proprie religioſæ: aliæ vero vivunt extra congregationem in ſuis domibus, & non faciunt tria vota eſſentialia; & hæ non ſunt vere religioſæ; ideoque non gaudent privilegiis Monialium, niſi eo modo, quo dicemus *cap.9.* ſub finem. Illud autem hic obiter moneo, votum caſtitatis ſimplex, quod emittunt Tertiariæ non poſſe commutari ab habente privilegium commutandi votum ſimplex caſtitatis, idque ob doctrinam *Suarez to.4. de relig. n.*8 *l.2. cap.*12. *num.*4. nimirum vota ſtatus, quæ ſcilicet fiunt ex vi peculiaris alicujus Inſtituti, non cadere ſub generali facultate commutandi ſimilia vota, juxta regulam juris : *Non cadunt ſub generali conceſſione, quæ ſpecialem rationem habent, & difficultatem*; ideoque veriſimiliter in ſpecie non concederentur: conſtat autem votum Caſtitatis, quod faciunt Tertiariæ, eſſe votum ſtatus; quippe quod ſit ex ſpeciali Inſtituto Ordinis Tertiarii. Quod item procedit de quocumque voto alio, quod fiat in aliquo Ordine a Monialibus Tertiariis ex peculiari ipſarum Inſtituto.

Quæres *6. Quod genus vitæ profiteantur Moniales, activæne, an contemplativæ, aut mixtæ.*

10. *Reſp.* Regulariter profiteri vitam contemplativam, ac monaſticam; ideoque fere omnes Moniales in proprio gradu Monachorum contineri (unde fortaſſe communiter vocantur Monachæ), ita *Suar.* in terminis *to.4.tract.9.lib.1.cap.*10. *n.*7.; & patet, quia certum eſt vitam mixtam ex contemplatione, & actione ſpirituali verſante in miniſteriis erga proximos, non habere locum in religionibus fœminarum : cum fœminæ non ſolum ſint incapaces Ordinum, ſed etiam docendi munus ipſis denegetur, juxta 1.*Cor.*14., ubi dicitur : *Mulieri docere non permitto*, & merito; ſiquidem (ut ingenioſe adnotavit Chryſoſt. *in Cathec.* ibi) *ſemel docuit, & cuncta pervertit* : ſi quid vero actionis participat, ordinarie ſolum eſt quoad laborem manuum, quæ operatio etiam propriis Monachis viris, & præſertim contemplativis communis fuit, & eſt moraliter neceſſaria hominibus aliqua corporis exercitatione indigentibus : præterquam quod aliud actionis genus conſiſtens in uſu operum miſericordiæ corporalis, eſt minus accommodatum religioni fœminarum, ſicque regulariter minus decet illud aſſumi ab iis, ut proprium finem : licet alioqui dicta opera commode exerceri poſſint a fœminis, juxta illud 1.*Corint.*5. *Vidua eligatur in operibus bonis teſtimonium habens*: & infra : *Si hoſpitio recepit, ſi Sanctorum pedes lavit &c.* obſtat quippe obligatio clauſuræ, per quam Moniales prohibentur exire extra clauſtrum ad exercenda dicta opera : quod tamen eſſet omnino neceſſarium. Si ergo vita, quam Moniales profitentur, non poteſt eſſe activa, neque mixta; ſequitur neceſſario illam eſſe contemplativam, ut jam nos diximus.

Quæres 7. *Quo tempore in Eccleſia primo inductus, & legitime approbatus fuerit ſtatus religioſus Monialium.*

11. *Reſp.* Quod cum idem ſit judicium de origine, & antiquitate religionum Monialium tam in generali, quam in particulari, quod de religionibus virorum, proportione ſervata, ut innuimus *qu.*2. conſequenter ſuſtinendum eſt religioſum ſtatum Monialium exortum fuiſſe ſimul cum ſtatu religioſo virorum; ſicque eodem

tempo-

tempore fuiſſe utrumque inſtitutum, & approbatum: ſimulque cum ſingulis fere Monachorum Authoribus, Virginum etiam Conventus incœpiſſe, ut oſtendit *Suarez n.21.* de SS. Pachomio, Baſilio, Auguſtino, Dominico, & Franciſco: addens veriſimile eſſe, quod idem etiam in aliis religionibus ſervatum ſit, & quidem ita, ut ſub eodem Ordine virorum varia Monialium Inſtituta proceſſerint, ut videre eſt in religione Fratrum Minorum, cui præter religionem S. Claræ ſubjicitur item religio Conceptionis diverſam regulam profitens.

Quæres 8. *An ſit de intrinſeca ratione ſtatus religioſi Monialium, quod eæ teneantur ad ſpecialem clauſuram, ſive proprio voto promiſſam, ſive jure poſitivo inductam.*

12. *Reſp.* Non eſſe, quamvis alias obſervantia clauſuræ ſit convenientiſſima ſtatui religioſo fœminarum, maxime profitentium in communi, ſeu conventuali vita; prout nunc eſt in uſu Eccleſiæ, veritatem hanc ſatis confirmante: idque ex naturali conditione, ac fragilitate ſexus fœminei: ita *Suarez tom.4. de relig. tract.8. lib.1. cap.8. n.1.* aliique communiter; & probatur, quia ex una parte tria vota ſubſtantialia religionis ſufficiunt ad ſtatum religioſum conſtituendum, tam quoad fœminas, quam quoad viros: ſicque olim ſolebant ſacræ virgines in propriis domibus religionem profiteri, ut conſtat ex Canon. 33. Concilii III. Carthaginenſis, ex alia parte nulla lege Eccleſiaſtica determinatum eſt de ratione intrinſeca ſtatus religioſi Monialium eſſe clauſuram; & conſequenter non eſt inducta obligatio clauſuræ, tanquam de ratione eſſentiali dicti ſtatus: præterquamquod abſque lege, aut voto clauſuræ ſervari poteſt etiam a Monialibus caſtitas, & regula religioſa, ſeu modus vivendi ſecundum conſilia Evangelica; ſicque dicendum eſt eam non eſſe neceſſariam ad ſtatum religioſum Monialium.

Quæres 9. *Quantum deceat ſtatus religioſus Monialium in Eccleſia, quantumque expediat ad bonum ſpirituale ipſarum.*

13. *Reſp.* Et maxime decere in Eccleſia, & maxime expedire ad bonum ſpirituale ipſarum Monialium: decere quidem, eo quod Eccleſia ſic habet plura agmina fidelium utriuſque ſexus, Deo quam ſtudioſiſſime famulantium die ac nocte, ejuſque cultui ſpecialiter dicatorum, quod utique cedit in magnum Dei honorem, ac Eccleſiæ decus; expedire vero ad bonum ſpirituale ipſarum Monialium, eo quod ſic ſexus fœmineus ex ſe valde fragilis, atque inconſtans, per ſuſceptionem ſtatus religioſi, ac emiſſionem trium votorum ſubſtantialium religionis, mirifice roboratur, ac confirmatur ad Chriſtianarum virtutum acquiſitionem, vitiorum extirpationem, ac bonorum operum impletionem; quo pacto e Monialium Cœnobiis proceſſerunt innumeræ fœminæ vitæ ſanctimonia inſignes, immo & egregiis miraculis conſpicuæ: præterquamquod Moniales in Eccleſia maxime conferunt etiam ad bonum ſpirituale proximorum, quatenus in eorum Monaſteriis educari ſolent puellæ, quæ ibi Chriſtianis moribus imbutæ, filios, quos poſtea nuptæ procreant, pie erudiunt, & in timore Dei, ejuſque mandatorum obſervantia ſollicite enutriunt: cum teſte *Tullio orat.2. in Verrem*, nullum munus Reipublicæ afferre majus, meliuſve poſſumus, quam ſi docemus, atque erudimus juventutem.

Quæres 10. *An liceat, immo expediat allicere puellas ad ſtatum religioſum Monialium.*

14. *Reſp.* Licere, immo & quam maxime expedire, ſi agnoſcatur eas eſſe præditas illis dotibus, quæ ad ſtatum religioſum requiruntur: ſic enim utiliter geritur negotium ſpirituale ipſarum; dum alliciuntur ad percipienda bona, quæ ex ſtatu religioſo conſequuntur, & mox hic breviter referentur. Monialis quippe Dei ſervitio dicata evitat innumeras occaſiones delinquendi, quæ ſunt in ſæculo; commodius, ac facilius deſervit Deo, ejuſque mandata obſervat; uberiorem recipit gratiam ad exercendos actus virtutis; in bonis operibus majus acquirit meritum etiam ex vi ipſius ſtatus; vivit tranquillius, & moritur confidentius; eximit ſe ab

ab ærumnis, quibus communiter ſubſunt fœminæ conjugatæ, dum a viris improbis ſæviſſime tractantur, ut viliſſima mancipia, & ſæpiſſime habent, unde graviter doleant, ſive ex morte proprii viri, aut filiorum, ſive ex diſpendiis rei familiaris, ſive ex pravis moribus filii, aut filiæ, ſive ex aliis calamitatibus, quæ domeſticis creberrime obveniunt: voluntarie, ac meritorie amplectitur ſtatum vitæ cœlibis, quem multæ filiæ magnorum Principum coguntur ſuſcipere, eo quod illis non ſe offerat ſponſus illarum conditioni, ac ſtatui proportionatus: innumera denique, & ſingularia bona, quæ ex ſtatu religioſo proveniunt, acquirit.

Quæres II. *An poſſit dari Ordo Monialium, in quo nulla fiat Profeſſio ſolemnis, aut certe non fiat, niſi poſt plures annos Probationis, emiſſis interim tribus votis ſubſtantialibus Religionis ſimplicibus, ſicque cum libertate, ut Religio poſſet eas dimittere.*

15. *Reſp.* Poſſe dari, non tamen expedire ratione ſexus muliebris, quem utique minus deceret poſſe dimitti e Religione poſt dicta vota ſimplicia emiſſa: idque ex multis rationibus, quæ conſideranti facile occurrent. Probatur reſponſio, quia poteſt dari talis Religio virorum, ut bene oſtendit *Suar. to.4. de relig. tract.10 lib.3. cap.3. n.3. & ſeqq.*; imo datur de facto in Societate Jeſu; non eſt autem major ratio, cur dari poſſit talis Religio reſpectu virorum, & non reſpectu mulierum; cum ſubſtantia ſtatus religioſi ſit una, ac eadem in utriſque. Confirmatur, quia datur in Eccleſia Ordo Monialium profitentium Caſtitatem ſolum conjugalem, (cujuſmodi ſunt Moniales aliquorum Ordinum Militarium) & tamen hæ ſunt veræ Religioſæ, & tales dici poſſunt ſimpliciter, ut docet *Suarez ſup. tr.9. lib.1. cap.4. n.9. ex Navarro, & aliis*. Quod ſi dari poſſunt, & dantur tales Moniales, quæ tamen ſunt veræ Religioſæ; poterunt dari & Moniales, quæ ſint veræ Religioſæ, etſi non faciant profeſſionem ſolemnem, ſed ſolum faciant vota ſimplicia.

CAPUT II.

De Novitiatu Monialium, aliiſque ipſi annexis.

IN præſenti capite agendum nobis eſt de Novitiatu Monialium: &, cum ad ipſum prærequiratur legitima receptio, ſoleatque ſubſequi bonorum temporalium renunciatio facienda ante profeſſionem, de his etiam hic diſſeremus: Caput dividemus in tres Sectiones, in quarum 1. agemus de Receptione Monialium ad Novitiatum: in 2. de ipſo Novitiatu: in 3. de bonorum renunciatione facienda ante religioſam profeſſionem.

SECTIO I.

De Receptione Monialium ad Novitiatum.

1. *Quid ſit recipere ad Novitiatum.*
2. *Qualis eſſe debeat iſta receptio.*
3. *Debet fieri ſuffragiis ſecretis: digna non poteſt libere excludi: & ut excludatur indigna debet conſtare de indignitate.*
4. *Eam non præcedit exploratio voluntatis juxta plures DD., quod alii negant.*
5. *Dato, quod talis exploratio ſemel fieri debeat, expedit illam fieri ante profeſſionem, quod alii negant.*
Talis exploratio facienda diligenter; & in ea fiunt variæ interrogationes.
6. *Non datur expectativa loci primo vacaturi.*

7. Monia-

7. *Moniales non poſſunt recipi ultra numerum taxatum, ſecluſa conſuetudine.*
8. *Quæ dos ſolvenda pro Moniali ſupernumeraria.*
9. *An auctis redditibus Monaſterii poſſit augeri numerus Monialium.*
10. *Quot Converſæ recipi poſſunt in unoquoque Monaſterio.*
11. *Puella Capitulariter admiſſa ad Novitiatum poteſt excludi, & e contra: & ſi nimis differat ingreſſum, interdum eget nova admiſſione.*
12. *Qualis debeat eſſe puella recipienda.*
13. *Recipi poſſunt viduæ ad ſtatum religioſum.*
14. *Item fœminæ illicite corruptæ.*
15. *Item & conjugatæ: maxime matrimonio ſolum rato: immo & conſummato, ſi invita cogatur conſummare in priori bimeſtri: & quidem cogens peccat (etſi alii id negent) idque etſi ſit elapſum bimeſtre, velitque ſponſa ſtatim ingredi religionem.*
16. *Item & hermaphroditæ, ſed non omnes.*
17. *Quæ ætas puellæ recipiendæ.*
18. *Quid de hoc ſtatuerit Sacra Congregatio.*
19. *Puellæ infantes poſſunt recipi a Monialibus poſtea recipiendæ ad religionem.*
20. *Parentes qualiter offerre poſſint puellas ad religionem.*
21. *Plerumque expedit recipi puellas minoris ætatis.*
22. *Quot Sorores carnales recipi poſſint in eodem Monaſterio.*
23. *Puella mox recipienda ad religionem extrahenda a Conventu, in quo educatur.*
24. *Qualiter ea interim ſe debeat gerere in ſæculo.*
25. *Expedit puellam recipi in Monaſterio, in quo educatur.*
26. *Excommunicantur impedientes puellam ab ingreſſu religionis.*
27. *Quid intelligat Concilium nomine Veli, aut emiſſionis Voti.*
28. *Iſta excommunicatio non eſt reſervata.*
29. *Excommunicantur cogentes fœminam ingredi religionem.*
30. *Quæ coactio hic requiratur.*
31. *Quæ actiones ſufficiant ad incurrendam iſtam excommunicationem.*
32. *Quæ præſentia ſufficiat.*
33. *In aliquibus caſibus poteſt fœmina compelli ad ingreſſum religionis.*
34. *Conſenſus Abbatiſſæ non petitur ad receptionem ultra conſenſum Conventus.*
35. *Prælatus Monaſterii eo contradicente, non recipit puellam ad religionem.*

Quæres 1. *Quid intelligatur hic nomine receptionis.*

1. *Reſp.* Quod cum probatio novitiatus inchoari non ſoleat in religionibus, niſi Novitius prius legitime fuerit admiſſus ad religionem modo inferius explicando; hic nomine receptionis intelligimus admiſſionem illam, per quam Monialis legitime recipitur ad probationem novitiatus, ad effectum ſcilicet, ut Monialis probet religionem, & religio ipſam.

Quæres 2. *Qualis debeat eſſe iſta receptio, ut ſit legitima.*

2. *Reſp.* Debet fieri capitulariter, & quidem una cum conſenſu proprii Prælati, nimirum Epiſcopi, aut ejus Vicarii generalis, ſi Moniales, quarum intereſt, non ſint exemptæ; aut Prælati regularis, ſi ſint exemptæ: ita *Suarez tom.4. de relig. tr.9. lib.1. cap.11. num.1.*, dicens communem uſum juri, ac rationi conſentaneum eſſe, ut poteſtas recipiendi Novitias inter Moniales ſit in Conventu ipſarum Monialium, ſimul tamen requiri licentiam, ſeu conſenſum Prælati, probat; quia talis receptio, prout eſt ad communem vitam, ac ſocietatem cum Monialibus, æquum eſt, ut ipſæ voluntarie in eam conſentiant; quatenus vero dicta receptio eſt actus juriſdictionis, oportet, ut Prælatus, apud quem eſt propria juriſdictio, concurrat. Cum *Suar.* ſentit *Miranda qu.8. de Monial. art.1.* dicens hanc concluſionem eſſe certiſſimam de jure communi, & in omnium Monialium Monaſteriis quarumcumque religionum

religionum receptionem Novitiarum pertinere ad proprios Prælatos; aſſertque ad id ſpeciale indultum a Nicolao V. conceſſum Fratribus Minoribus, & relatum a *Caſarubio in comp. priv. v. Abbatiſſa* §.8. his verbis: *Idem Nicolaus V. ſtatuit* (& quidem per Bullam) *quod Abbatiſſæ, nec ſimul omnes Moniales poſſint aliquam ad religionem, vel profeſſionem recipere, niſi de Provincialis, aut Viſitatoris expreſſa licentia.* Idem ſentit & *Peyr. in form. litt. M. cap. 6. num.* 1. monens, præfatam conceſſionem Nicolai V. cum ſit favorabilis, extendi ad alias omnes religiones.

Quæres 3. *An talis receptio debeat fieri ſuffragiis ſecretis, & in quo numero.*

3. *Reſp.* Videri expedire, ut fiat ſuffragiis ſecretis (quamvis jure communi non conſtet, id eſſe ſimpliciter neceſſarium) iiſque excedentibus majorem partem Capituli, ſicut declaravit Sacra Congreg. Epiſcoporum ann. 1603. teſte *Gavanto in Manual. Epiſcop. v. Moniales* §. *receptio Monialium num.* 30. Ratio autem reſponſionis eſt, quod ſic liberior eſt conſenſus Monialium, quam ſi receptio fiat votis publicis: ſicque verificatur receptionem fieri a Capitulo juxta regulam generalem, qua dicitur fieri a Capitulo, quidquid fit a majori parte Capituli: & hæc de jure communi; nam in Diœceſi Mediolanenſi teſte *Gavanto ſup. num.* 28. & 29. fuit per Concilium Provinciale IV. ſtatutum, ut dicta ſuffragia determinate dentur tacita, etiam in Monaſteriis Regularium curæ ſubiectis, & quod concurrant ſaltem duæ partes ſuffragiorum, quamquam cum tale jus ſit proprium Provinciæ Mediolanenſis, extra illam non obliget. Unum porro hic moneo ex notatis in noſtro *tract. de Novitiatu cap.* 2. *n.* 28., quod, licet, concurrentibus omnibus requiſitis tam ex parte puellæ recipiendæ ad novitiatum, quam ex parte religionis, ut receptio fiat convenienter, ac utiliter; tenentur Moniales ſub mortali illam admittere, & quidem tum ex charitate in religionem, ac proximum, tum ex officio: nihilominus ſi concurrat juſta cauſa illam repellendi, repelli poteſt ſine culpa: ut ſi Conventus non poſſit ſine gravi onere alere novam religioſam: aut aliæ plures puellæ æque dignæ petant admitti, & omnes ſimul recipi non poſſint; aut denique res ſit dubia, vel utrinque probabilis, an expediat recipi puellam illam: tunc enim ea poteſt non admitti: & quidem eò facilius, quò magis id cedit in bonum Conventus, ut notat *Suar. tom. 3. de relig. lib. 5. cap.* 10. *n.* 28.

Ad hoc autem, ut puella excludatur tanquam indigna, requiritur moralis certitudo de indignitate illius: ſicque Moniales in tali eventu de moribus puellæ petentis ingreſſum capere debent informationes judicio prudentis viri competentes: in quibus ſumendis, ſicut puella, teſte *Suar. to. 4. de relig. tract. 10. lib. 2. cap. 3. n.* 5. interrogata tenetur aperire proprios defectus etiam graviores, & cum aliquali ſuæ famæ præjudicio (quamvis in tali caſu nulla, aut leviſſima infamatio ſequi poſſit) ſic etiam quicumque interrogantur de moribus puellæ, licite poſſunt aperire ſimiles defectus illius ſive naturales ſive morales, licet graves, ac infamatorios: idque ex doctrina *Leſſ.* 2. *de juſt. cap.* 11. *num.* 59., quam hic omitto brevitatis cauſa.

Quæres 4. *An ſit neceſſe, quod ante talem receptionem præcedat exploratio voluntatis puellæ, quæ debet recipi, & quando.*

4. *Reſp.* Quod, quamvis de rigore juris talis exploratio præcedere debeat, ex decreto *Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 17. quod ſic habet: *Libertati profeſſionis Virginum Deo dicandarum proſpiciens S. Synodus, ſtatuit, atque decrevit, ut, ſi puella, quæ habitum regularem ſuſcipere voluerit, major duodecim annis ſit, non ante eum ſuſcipiat, nec poſtea ipſa, vel alia profeſſionem emittat, quam exploraverit Epiſcopus, vel, eo abſente, vel impedito, ejus Vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus ab eis deputatus virginis voluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit; an ſciat quid agat; & ſi voluntas ejus pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requiſitas juxta Monaſterii, & Or-*

dinis

dinis regulam , necnon Monaſterium fuerit idoneum , libere ei profiteri liceat : Aliqui tamen *Miranda ſup. a. 4.* , *Tambur. de jur. Abbatiſſ. d.4. qu.2. n.4. Sanchez l.5. moral. cap.4.n.84.Rodriq. to.3.qu.12.art.2.Peyrin. ſup.n.2.Lezana to.1.cap.25.n.12., & Diana p.3. tract.2. reſol.47.* docent,decretum illud Concilii uſu,ac conſuetudine receptum fuiſſe , ut unica puellæ admittendæ ad religionem exploratio præmittatur, quacumque ætate ſit, nimirum quando emiſſura eſt profeſſionem : alii vero cum *Barboſa alleg.100. n.4.* ſuſtinent, voluntatem puellæ explorandam eſſe non ſolum quando emiſſura eſt profeſſionem , ſed etiam quando eſt ſuſceptura habitum religionis , afferentes ad id declarationem factam a Sacr.Congregatione.Propterea hac in re videndum eſt quis uſus, ac praxis unaquaque in Diœceſi, eaque omnino ſervanda eſt : ſiquidem conſuetudo habet vim legis .

5. Dato autem , quod præfata exploratio ſemel tantum fieri debeat ; exiſtimat Miranda conſultius eſſe , eam fieri potius ante probationem , quam ante profeſſionem : idque eſſet conformius menti Concilii, dictam explorationem præſcribentis: ſiquidem per explorationem factam tempore profeſſionis non ita bene judicari poteſt , num Novitia ſponte, & plena voluntate eligat profiteri ; an coacta , aut ſeducta, aut certe ex verecundia deſerendi habitum religioſum,vel ex metu parentum , vel ex Monialium ipſarum ſuaſionibus , ac precibus importunis inducta : unde fit, ut non paucæ Moniales fere involuntariæ profiteantur , ſicque poſtea , ſin minus toto vitæ tempore , ſaltem per multos annos inquiete vivant, regularis vitæ obſervantiam maxime averſantes. Alii vero exiſtimant, longe conſultius fore dictam explorationem fieri tempore profeſſionis , cum tunc Novitia experta fuerit aſperitatem vitæ religioſæ , ſicque majori cum maturitate , ac prudentia poſſit deliberare : quod maxime procedit de Monialibus profitentibus vitam arctiorem : ut de Capuccinis .

Certe talis exploratio (quocumque demum tempore fiat) facienda eſt ab Ordinariis , non curſim , & craſſa Minerva , ſed ſummo ſtudio , ac diligentia , ſicut indicatur in citato Decreto Concilii Tridentini per verbum *diligenter* : Cum hinc potiſſimum pendeat, & bona exiſtimatio ſtatus Monialium, & pax Monaſteriorum , & quies Monialis profitentis, ejuſque profectus ſpiritualis ; ſicut e contra , ſi Novitia invita , aut ægre profiteatur , non ſolum vivit ipſa inquieta,ſed etiam inquietat ſocias , moleſtat Superioriſſam , faceſſit negotium Prælato , perturbat Monaſterium , tempus inutiliter inſumit , Deumque identidem non leviter offendit .

Exploratio autem hæc in eo conſiſtit, ut puella interrogetur de nomine, patria , parentibus , ac ætate : num ſciat legere , ſcribere , canere &c. quot , & qui ſint fidei articuli , quæ præcepta Decalogi , ac Eccleſiæ : quid intendat per ſuſceptionem ſtatus religioſi : an ſponte , & ex Dei ſpiritu, vel ex parentum , Monialium , aut alterius cujuſvis perſonæ conſilio, ac ſuaſione : a quo tempore ſenſerit ſe vocatam ad religionem : an a pueritia animum ad pietatem , ac ad religionem habuerit propenſum: num corpore, ac mente ſit ſana , vel occultum aliquem defectum habeat , & quem, & a quo tempore: an ſciat , & bene intelligat tria vota Religionis , ſitque parata abdicare a ſe dominium rerum omnium temporalium per votum paupertatis, vivereque in communi , ſi vita communis inducatur: abſtinere ab omni delectatione carnis, voto caſtitatis repugnante ; ſuamque voluntatem omnino ſubjicere voluntati ſuorum ſuperiorum per votum Obedientiæ: an ſit parata Crucem Domini ferre , abnegare ſe ipſam, & ſequi Chriſtum, juxta ipſius Chriſti conſilium . In his , inquam , interrogationibus , & in aliis ſimilibus , quas Spiritus Sanctus ſuggeret juxta conditionem puellæ explorandæ,conſiſtit præſens exploratio .

Quæres 5. *An Moniales poſſint dare puellæ, petenti ingreſſum religionis , expectativam loci primò vacaturi per mortem Monialis , decedentis intra numerum legitime præfixum .*

6. *Reſp.* Non poſſe ex decreto Sacræ

Con-

Congreg. Concilii, quod refert *Quaranta in Bullar. pag.462.* his verbis: *Eadem Sacra Congregatio diſtricte prohibet, ne loca Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puellæ ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, niſi ſecuta vera, & reali illorum vacatione; atque ita demum, & non antea de eis diſponi, ac in Monialis demortuæ locum, promiſſionem, aut receptionem in Capitulo, ſeu quovis alio modo fieri jubet; ſi quid vero contra a quoquam fieri contigerit, irritum & inane, ac nullius roboris, & momenti fore, & eſſe decrevit; ac nihilominus Abbatiſſas, Prioriſſas, & alios quoſcumque Monaſteriorum Superiores, qui cujuſvis puellæ receptioni, vel admiſſioni, aut locorum vacaturorum promiſſioni, ſeu conceſſioni adverſus præſentis decreti diſpoſitionem conſenſerint, privationis vocis activæ, & paſſivæ, aliiſque arbitrio ejuſdem Congregationis infligendis pœnis obſtrictas, & obnoxias fore declarat.*

Quæres 6. *An Moniales poſſint recipere in quocumque numero puellas petentes religionis ingreſſum, ſi aliàs ſint prǽditæ requiſitis dotibus.*

7. *Reſp.* Non poſſe, ſi in Monaſterio extet jam numerus Monialium taxatus, juxta *cap.unic. §.ſane de ſtatu Regul. in 6.*, & juxta decretum *Concilii Trident.ſeſſ.25. cap.3. de Regul.*, *ac Conſtitutionem Pii V. circa Paſtoralis*, quibus ſtatuitur, ut receptio Monialium non fiat, niſi intra numerum præſcriptum Monialium, quæ ex redditibus, aut conſuetis eleemoſynis ſuſtentari poſſint commodè, quod expreſſe ſtatuitur in citata Conſtitutione Pii V. §.6. *Limita*: niſi puella, quæ petit ingreſſum, ſecum ferat dotem, ex qua commode ſuſtentari valeat; nam talis dos computari poteſt inter eleemoſynas, aut redditus Monaſterii, ſicque ceſſat ratio præſentis prohibitionis, ut bene notarunt *Suar. ubi ſup. Nav. lib.de redd.Eccleſ. qu.1.mon.62. Lezana ſup. num.6.*, *& alii*. Addo, quod quamvis *in cap.unico* ſuperius relato (quod certe loquitur ſolum de Monialibus Ordinum non Mendicantium) irritetur profeſſio Monialis contra diſpoſitionem dicti capitis admiſſæ; talem tamen irritationem putat *Sanchez lib.7.Moral.cap.23. num.4.* non eſſe in uſu, ſed videri conſuetudine abrogatam; quod minus approbat *Caſtrus Palaus tract.16. d.1. qu.7. §.6. n.5.*, dicens ſibi conſtare de tali conſuetudine: unde cenſeo quoad hoc inſpiciendam eſſe regionum conſuetudinem, eamque ſervandam.

8. Notat tamen Lezana, & bene, in tali caſu non ſufficere, quod ſolvatur dos ordinaria, ſed duplum dotis ſolvendum eſſe, & Monialem ſic receptam computandam eſſe tanquam ſupranumerariam (ut vocant) idque ex declaratione Sac. Congreg. facta 6. Septembris 1604., in qua additur, Moniales, quæ ſupra numerum præfixum in quocumque Monaſterio recipiuntur, in locum Monialium morientium non ſubrogari, nec obſtare, quin aliæ in locum earumdem ex numero conſtituto demortuarum recipi eodem modo poſſint, quo in unoquoque Monaſterio admitti poſſunt intra numerum; quinimmo præfatas Moniales ſic ſupra numerum receptas ſemper quoad hoc manere ſupranumerarias; eſto in cæteris nihil differant ab aliis, & iis ſint pares in omnibus.

Majus dubium eſt, quod movet *Portell. de dub. reg. v. Monial. in addit n.1.*, utrum taxato numero Monialium recipiendarum in aliquo Monaſterio, poſſint duæ, aut tres recipi intra dictum numerum, ſi contingat redditus annuos ita creſcere, ut etiam illæ poſſint ex iis commode ſuſtentari abſque diſpendio Monaſterii.

9. Reſpondet *Portellus ubi ſupra* poſſe, probatque *ex cap. cum M.Ferrarienſis de Conſt.*, ubi Innoc. III. decernit, quod ſi aliquod Capitulum habet numerum taxatum tot Canonicorum, ut ultra non poſſit creſcere, & hoc per Papam confirmatum ſit, ſi poſtea reditus temporales ita creſcant, ut duo, vel tres Canonici ulterius commode ſuſtentari poſſint, hi etiam poterunt recipi, ac ſuperaddi, non obſtante ſtatuto illo per Papam confirmato; cum alias noſtro in caſu par ratio militare videatur, ideoque locum habere poſſit, &

eadem

eadem juris diſpoſitio : ſic *Portellus*, qui tamen poſtea *in addit. n.*18. citatis pro hac ſua ſententia affirmante *Reginaldo*, *Navarro*, & *Suarez*, eam non parum moderatur, ac limitat dicens, quod, licet Provincialis, qui in caſu propoſito fœminam cum duplicata dote reciperet, judicio ipſius non eſſet condemnandus, nec cenſendus incurriſſe pœnas latas contra recipientes ultra numerum taxatum: ſi tamen ipſe eſſet Prælatus, præfatam fœminam non reciperet abſque legitima licentia, ob expreſſam prohibitionem factam &c. Quin etiam *in addit. ad additionem num.*1. abſolute ait ; *Nunc dico, ne omnino id fiat cum tali dote, abſque expreſſa licentia Papæ, quia ſic uſus poſtea invalit* ; addens immediate poſt : *Si vero aliquis in hoc facto vellet ſe excuſare, poſſet pro ſe adducere cap. cum M. Ferrarienſ. de Conſt.* Ex quibus illud certo inferri poteſt, in hoc ſpectandam, ac ſervandam eſſe uniuſcujuſque regionis, ac Diœceſis conſuetudinem, cum conſuetudo habeat vim legis, & ſit legis optima interpres ; ſicque cenſeo explicandos eſſe Doctores allegatos a Portello.

„ *Nota*. Plures extare declaratio-
„ nes Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul.,
„ relatas *a Niccolio in Floſculis*, *verbo*
„ *numerus*, quibus cavetur, ne Epiſcopi
„ numerum taxatum Monialium augeant
„ ſine licentia ejuſdem Sac. Congrega-
„ tionis; licet contingat redditus annuos
„ Monaſterii ita auctos eſſe, ut ſine illius
„ incommodo major poſſit earumdem
„ numerus ſuſtentari. Ita in Brunduſina
„ die 12. Martii 1602., in Lauretana
„ 27. Julii 1604., & 23. Julii 1649. Non
„ ſolet autem Sacra Congregatio hanc li-
„ centiam concedere, niſi Monaſterii red-
„ ditus adeo creverint, ut quotannis ul-
„ tra triginta aureos annuos quid ſuper-
„ ſit, ut in Rhegienſi 29. Novembris 1600.

10. Illud etiam hic moneo obiter *ex Moſcovio de majeſt. milit. Eccleſ. lib.*1. *par.*4. *cap.*4. Clementem VIII. ſtatuiſſe, ne in unoquoque Monialium Monaſterio numerus Monialium, quas vocant Converſas, tertiam partem excedat, & quidem merito, ne aliàs Monialibus addictis Choro omnino ſubtrahatur materia ſe exercendi in vilioribus miniſteriis, & conſequenter vacandi abnegationi ſui ipſius.

Quæres 7. *An puella ſemel, ac iterum capitulariter excluſa ab admiſſione in religionem, coacto iterum Capitulo, admitti poſſit : & e contra poſſit capitulariter excludi jam per Capitulum admiſſa.*

11. *Reſp.* Poſſe : & quidem quod excluſa poſſit admitti poſtea, conſtat, quia nullum extat jus prohibens, aut irritans talem admiſſionem ; quin potius occurrere poſſunt de novo rationes, quibus id ſuadeatur : quod vero admiſſa poſſit excludi, probatur tum ex modo dictis, tum quia quod dicitur *in capit. nulli licere de elect. in* 6. poſt publicationem ſcrutinii non eſſe locum variationi, procedit ſolum in electione, per quam publicato ſcrutinio, acquiſitum eſt jus ei, qui eſt electus, quod certe non militat in caſu noſtro, in quo agitur de contractu faciendo inter Novitium, ac religionem, in quo nullum jus acquiritur Novitio ex eo, quod capitulariter concluditur, petentem admittendum eſſe in Religionem. Ita *Peregrin. p.*2. *Conſtit. c.*5. *litt. R.* §.11. & 12.

An autem puella capitulariter admiſſa ad religionem, ſi diutius differat ingreſſum, ingredi poſſit abſque nova admiſſione capitulari.

Reſp. Videri non poſſe, ſi ſponte diſtulit ingreſſum, & probabiliter timeri poſſit contigiſſe aliquid novi, vel manifeſtatum fuiſſe aliquid antiquum, quod cognitum retraxiſſet Capitulum ab ea admittenda ; Et ratio eſt, quod ſic Capitulum non cenſetur perſiſtere in priori voluntate admittendi puellam, ſicque opus eſt, ut iterum præmiſſis de jure præmittendis, ſtatuat, an debeat illam iterum admittere necne : Quanta autem debeat eſſe iſta dilatio, relinquendum eſt judicio viri prudentis, conſideratis omnibus circumſtantiis.

Quæres 8. *Quæ conditiones requirantur in puellis admittendis ad religionem.*

12. *Reſp.* Requiri, ut non ſint ſcandaloſæ, non petulantes, non excommuni-

catæ, non hæreticæ, aut ſchiſmaticæ, non flagitioſæ, ut probat *Majol. de irreg. l.1. c.29. n.50.*; immo ut ſint irreprehenſibiles, ut decet ſponſas Chriſti, & immunes a quocumque defectu, qui aliis virginibus intra Monaſterium degentibus obeſſe poſſit, ſive ratione mali exempli, ſive ex imitatione delicti, ſive quovis alio modo: idque juxta *cap.1. de ſtat. Reg. in 6.* ita *Tambur. ſup. q.3. num.1.* addens *num.2.* item cavendum eſſe, ne in quovis Monialium genere ſit aliqua contagioſa, morboſa, dæmoniaca, aut furioſa; ſurdas vero, cæcas, claudas, mutas, & gibboſas nullo jure impediri, quin recipi poſſint ad religionem, præſertim, ſi in iis ſpectetur major religio.

Moneo hic obiter, motum proprium Sixti V. editum anno 1587. de non admittendis ad religionem perſonis ære alieno gravatis, aut obnoxiis reddendis rationibus, non militare in monialibus: ſic enim ipſemet Sixtus declaravit in alio motu proprio, edito in prioris declarationem §. *Cæterum*: unde fit, ut in caſu, quo mulier ære alieno gravata, aut ratiociniis obligata vellet ingredi religionem, poſſet admitti, ſi alias poteſt de jure communi.

Quæres 9. *An poſſint recipi ad religionem fœminæ viduæ, ſtando in jure communi.*

13. *Reſp.* Poſſe, & conſtat ex uſu Eccleſiæ antiquiſſimo, quem probat *Suarez tom.4. de relig. tract.9. lib.1. cap.11. n.2.* tum *ex cap. vidua* 20. *qu.1.* ubi de vidua dicitur, quod ſi velit religionem profiteri, admitti poteſt, & debet, recepto habitu religioni conveniente; ita *Suarez loc. cit.*, *Lezana tom.1. cap.25. num.9.*, *Tambur. ſup. d.6. qu.3. num.7.*, *& alii*, quamvis alioqui minus conveniat viduam admittere ad habitum Monachalem virginum, ſicut teſte *Gavanto in man. Epiſcop. v. Monial. receptio num.7.* declaravit Sacra Congreg. Epiſcopor. 29. Januar. 1585. Ut proinde in præſentia Sacra Congregatio non det fœminæ viduæ indultum ſuſcipiendi ſtatum Monialium, niſi cum his conditionibus: nimirum, ut ſolvat dotem ordinariam, ſi ſuſcipienda ſit intra numerum præfixum, aut duplicatam, ſi ſupra numerum: & quidem ſervatis iis, quæ in licentiis ſupranumerariarum ab eadem Sacra Congregatione præſcribuntur: item, ut non poſſit eligi in Abbatiſſam, aut Superioriſſam ullius Monaſterii ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ.

Quæres 10. *An, attento jure communi, poſſint recipi ad religionem fœminæ illicite corruptæ, poſt pænitentiam peractam, etiam in conſortium Virginum.*

14. *Reſp.* Poſſe, niſi id in ſpecie prohibeatur per proprias Monaſterii Conſtitutiones: ſiquidem in jure communi nulla lex extat, qua tales Mulieres excludantur a conſortio virginum: unde, qui dicunt fœminas hac macula, aut nota laborantes non debere recipi in conventu virginum, dicendi ſunt loqui ſecundum decentiam, & convenientem honeſtatem, non ſecundum incapacitatem, aut abſolutam prohibitionem; ſicut bene notavit *Suarez ſupr.* hinc inferens, quod, ſi lapſus talis fœminæ fuerit publicus, ac infamis, eſto poſtea convertatur, non eſt admittenda in conſortium virginum; ideoque pro hujuſmodi fœminis reperta eſt peculiaris religio, quam vocant mulierum pœnitentiæ, ſeu S. Mariæ Magdalenæ, ſeu Conſervatorium Convertitarum: ſi autem lapſus ſit occultus, & non genuerit infamiam, nihil impediet, per ſe, moraliter loquendo, immo licet interdum lapſus eſſet publicus, ſi ſemel tantum ex fragilitate contigiſſet, cohoneſtari, & compenſari poſſet tot circumſtantiis perſonæ, generis, ac emendationis, ut talis perſona convenienter admitti poſſet: ita *Suarez*, *& cum illo Lezana*, *& Tambur. in locis ſupra citatis.*

Quæres 11. *An jure communi poſſint admitti in Monaſteria virginum mulieres conjugatæ, quæ forte de conſenſu proprii viri petant admitti, ſervatis aliàs ſervandis.*

15. *Reſp.* Poſſe, cum jure communi id ſpecialiter non prohibeatur; non decere tamen ob varias rationes, quæ facile occurrent conſideranti, & maxime ob declarationem Sacræ Congregationis relatam *qu.9.*, quæ in fœminis conjugatis utique militat, & quidem a fortiori.

Conce-

Concedo tamen puellam, quæ matrimonium contraxit, ſed non conſummavit, poſſe intra primum bimeſtre ingredi religionem; idque ex jure Eccleſiaſtico ab Apoſtolorum temporibus inſtituto, ut colligitur *ex c. ex publico de converſ. conjugat.*, quod jus procederet etiam in caſu, quo ſponſa invita cogeretur conſummare matrimonium, ut late probat *Sanchez l.2. de Matrim. d.23. num.6.*, monens *num.7.* per accidens poſſe fœminam in propoſito caſu impediri a religionis ingreſſu: videlicet ratione prolis ex ea copula ſecutæ, quæ ſine matris ope non poſſet commode educari.

Quod ſi hac occaſione quæras, an Maritus ſine culpa mortali poſſit propriam ſponſam cognoſcere invitam in primo bimeſtri, ſi ea non cogitet de ingredienda religione.

Reſpondet *Diana p.9. tract.8. reſ.18. ex Texeda, Caſtro Palao, Coninchо, & Perez*, non peccare, & probat, tum quia a tempore initi matrimonii vir jus habet in corpus ſuæ uxoris; adeoque non peccat utendo illo per vim; cum nemo peccet utendo re propria, ac jure ſuo, etſi alteri ſequatur injuria: tum quia juria concedentia bimeſtre ad deliberandum de meliori ſtatu, non important præceptum, ut Conjuges per bimeſtre abſtineant a copula, ſed ſolum iis permittunt, ut intra illud poſſint abſtinere ad deliberandum de meliori ſtatu; ſic vir in iſto caſu nullum violat præceptum; tum quia *in cap. ex publico de converſ. conjugat.*, ubi ſolum, & non alibi, conceditur illud bimeſtre, non ſuſpenditur obligatio reddendi debitum, niſi iis, qui agunt de ingreſſu religionis, ſicque non ſuffragatur ſponſæ in præſenti caſu privilegium dictæ ſuſpenſionis. At diſſentiunt *Gloſſa, Sylveſter, Roſella, Armilla, Sanchez, & Poncius* relati ab ipſo *Diana*, qui addit *ex Perez*, fieri injuriam ſponſæ volenti ſtatim ingredi religionem, ſi poſt elapſum bimeſtre invita cogatur conſummare matrimonium: ſiquidem, quantumvis temporis elapſum ſit ab inito matrimonio, modo non ſit conſummatum (ſive jure, ſive injuria id contigerit) uterque conjux habet jus ingrediendi religionem: ita *Diana*, & bene, præterquamquod ait, conſummato matrimonio per injuriam, conjugem innocentem non retinere jus ingrediendi religionem: quod ego negavi paulo ante, & iterum nego.

Quæres 12. *An Hermaphroditi poſſint recipi in religione Monialium, & quando.*

16. *Reſp.* Poſſe, ſi in iis judicio Medicorum, aut peritarum, ac honeſtarum matronarum prævaleat ſexus fœmineus: poſſe inquam, valide, non item licite, uti late oſtendimus *in tract. de profeſſ. cap.2. qu.12.*; interim conſulantur *Tambur. ſup. d.6. q.7., & Portell. de dub. regul. v. profeſſio hermaphroditi*, ubi fuſe, ac docte differens de præſenti controverſia expreſſe docet, profeſſionem puellæ, habentis ſexum fœmineum tantum ab initio Novitiatus uſque ad tempus profeſſionis incluſive, eſſe validam, ac omnino ſubſiſtere; non obſtante, quod poſtea erumpat in ſexum maſculinum; quamquam in tali caſu probabile ſit obligationem talis profeſſionis prorſus evaneſcere, ut dicemus *cap.3. num.32.*, & expreſſe docet *Diana p.5. reſol.49.* aliis citatis.

Quæres 13. *An poſſint admitti ad religionem puellæ etiam infra annum ætatis duodecimum.*

17. *Reſp.* Videri ſatis probabile, quod poſſint, ſi attendatur ſolum decretum *Concil. Trident.* relatum *ſeſſ.25. de Regul. c.17.* his verbis: *Sancta Synodus ſtatuit, atque decrevit, ut, ſi puella, quæ ſtatum regularem ſuſcipere voluerit, major duodecim annis ſit, non ante eum ſuſcipiat, nec poſtea ipſa, vel alia profeſſionem emittat, quam exploraverit Epiſcopus &c.* & ratio eſt, quod in iſto *cap.* nihil decernitur de ætate puellæ admittendæ ad religionem (ut conſtat ex titulo ipſius capitis, qui eſt *de exploranda voluntate virginis, quæ Deo ſacratur.*) ſed de examine voluntatis præmittendo, quando puella ingrediens fuerit major duodecim annis; ſicque textus loquitur ſub conditione, dum ait; *ſi major duodecim annis fuerit*: conſtat autem, quod conditio nil ponit in eſſe. Quin etiam (quod amplius eſt) citatus textus vide-

videtur ſupponere puellam minorem duodecim annis poſſe recipi ad habitum religionis,alioqui non loqueretur ſub ea conditione, *ſi major duodecim annis fuerit*: neque diceret: *nec poſtea ipſa, vel alia profeſſionem emittat, quam exploraverit Epiſcopus virginis voluntatem*; ſicque dictio *alia* diverſitatem importat, & facit hunc ſenſum; nec ipſa, quæ major duodecim annis eſt ingreſſa, nec alia minor ea ætate profiteatur ante dictam voluntatis explorationem: nam ad nullam aliam puellam referri poteſt ea dictio *alia*, cum omnes puellæ majores duodecim annis comprehenſæ ſint in præcedenti particula *ipſa*; ita in terminis *Sanchez l.4. mor. cap.18. n.34.*, *Suarez to.3. de relig. lib.5. cap.1. num.9.*, *Miranda qu.8. de Monial. art.2.*, *Portell. de dub. reg. v. clauſura Monial. §.cujus ætatis puellæ &c. num.1.*, aliique relati *a Diana p.3. tr.2. reſol.47.*, inter quos Michael Medina, (qui interfuit promulgationi dicti decreti, & ſtudioſiſſime attendit ad ſuffragia omnium, ac ſingulorum Epiſcoporum, qui in illud concurrerunt) dicit nihil alienius a mente Concilii Trident. excogitari poſſe, quam quod Concilium in præſenti decreto intenderit prohibere, ne puella minor duodecim annis recipiatur ad habitum religionis, ſicuti docent *Rodriq.*, *Azor.*, *& Nald. allegati a Diana ubi ſupra*.

18. Dixi ſub initium reſponſionis, *ſi attendatur ſolum decretum Concilii Tridentini*, ut innuerem, quod, ſi declaratio Sacræ Congregationis Concilii, quæ in contrarium adducitur *a Vecchio in praxi novit. D.2. d.6. num.16.* eſt legitima, authentica, & in uſu (uti de facto eſt in aliquibus Diœceſibus) ea omnino ſervari debet, ſicque non haberet locum doctrina hic tradita, quæ (ut dixi) nititur ſolum verbis Concilii, & abſtrahit a quacumque declaratione: Declaratio autem Sac. Congregat. hic adducta eſt talis: *Sacra Congregatio reſcripſit,aliquam puellam non debere admitti ante duodecimum annum ad habitum ſuſcipiendum, cujus cauſa requiritur voluntatis puellæ exploratio; non eſt autem voluntas Congregationis, neque Concilii, ut ante illam ætatem puella admittatur*, unde *Lezana ſup. n.11.* in hoc, ait, caute procedendum eſſe.

„ Nota, quod ex Decreto S. Con-
„ greg. Epiſcop. edito 23. Maii 1659.,
„ & relato apud Monacelli formul. par.1.
„ ad formul.7. num.3. tit.11. ſine facultate
„ ſedis Apoſtolicæ nulla nunc puella po-
„ teſt admitti ad habitum, niſi compleve-
„ rit ætatem quindecim annorum.

19. Quod vero addit *Sanchez n.18. ex cap. addidiſtis 20. q.1.* parentes poſſe offerre puellas monaſteriis pro futura vita monaſtica, etiam in ætate infantiæ (quæ in puella eſt infra quinque annos) probabiliter videtur poſſe in aliquo valde extraordinario caſu, admitti, non obſtante motu proprio Pii V., & Gregorii XIII. interdicente ingreſſum clauſuræ etiam puellis impuberibus, & ſtylo Sacr. Congreg., modo regulariter requirentis, ut puella admittenda ad educationem intra Monaſterium Monialium jam expleverit ſeptimum annum; ſiquidem, ut colligitur *ex Sanchez ſup. num.34.* Motus ille proprius, & ſtylus Sacr. Congreg. allegati non extenduntur ad caſum, in quo puella impubes ingreditur clauſuram cauſa religionis ſuſcipiendæ (ſicut in caſu noſtro) ſed quando ingreditur ſolum cauſa educationis. Quin potius puto, puellam in propoſito eventu poſſe ingredi Monaſterium abſque licentia Sacræ Congregationis (quæ tamen requireretur, ſi ingreſſura eſſet ſolius educationis cauſa) quo modo ſine præfata licentià ingredi poſſet quæcumque alia puella jam pubes ad recipiendum habitum religionis: non enim adeſt major ratio de una, quam de alia.

20. Addit *Sanchez num.9.*, & cum eo *Portel. ſupr. num.8.* ita parentibus competere jus offerendi puellas monaſteriis ad effectum, ut poſtea ſuſcipiant ſtatum religioſum, quod puellæ ſic oblatæ non poſſunt reſilire, niſi poſt annum completum pubertatis; eo autem completo liberum ipſis eſt vel perſeverare in Monaſterio, vel redire ad ſæculum, donec faciant profeſſionem tacitam, aut expreſſam.

21. Utrum autem expediat,quod puel-

læ

læ ætatis adeo tenellæ ingrediantur monaſteria Monialium, ut ſic tanto magis, & facilius alliciantur ad ſuſcipiendum ſtatum religioſum: poſſent afferri rationes pro parte tam affirmante, quam negante: certe Miranda ſupra affirmantem probat, tum quia alioqui non tot puellæ amplecterentur ſtatum religioſum, brevique temporis ſpatio Monialium ſtatus tolleretur: tum quia experientia docet puellas monaſteria ingredientes in tenella illa ætate uberiores poſtea fructus facere in Dei ſervitio, minuſque affici ad bona præſentis vitæ: idque juxta illud Lyrici Poetæ. *Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem teſta diu*.

Quæres 15. *An plures ſorores recipi poſſint in unum ac idem Monaſterium Monialium, & quo modo*.

22. *Reſp*. Non poſſe recipi, niſi duas, ſecluſa diſpenſatione Sacræ Congregationis, ideoque ſi tertia ſoror velit ingredi, ibique profiteri, debere ſecum deferre duplum dotis; necnon ſuffragio carere in Capitulo, quouſque altera ex duabus ſororibus primis deceſſerit e vita: idque ex decreto Sacræ Congregationis edito 26. Auguſti 1616., & adducto *a Gavanto in man. Epiſcop. v. monial. novitiarum alimenta num.8.*, per quod idem ſtatutum eſt in caſu, quod quarta ſoror modo dicto velit in eodem Monaſterio recipi ad habitum religionis, teneri ſolvere triplum dotis, & modo ſupradicto carere ſuffragio in Capitulo. Quod utique pie, ac prudenter ſtatutum eſt ad tollendas diſſenſiones, ac factiones, quæ alias non minus quam frequenter excitari poſſent in Monialium monaſteriis, ſi in unum, ac idem Monaſterium poſſent libere recipi ſorores in quocumque numero. Quin etiam ſtylus Curiæ habet, ut tertia, aut quarta ſoror non recipiantur in idem monaſterium, abſque ſpeciali licentia Sacræ Congregationis Epiſcoporum, ac Regularium.

Quæres 16. *An, & qualiter expediat, quod puella degens in Monaſterio educationis cauſa, inde ad aliquos tempus extrahatur, caſu quo velit apprehendere ſtatum religioſum, ibique fieri Monialis*.

23. *Reſp*. Quod quamvis adduci poſſint rationes in utramque partem (quarum non paucæ occurrere poterunt conſideranti) abſolute tamen loquendo, videtur expedire, ut puella in caſu propoſito extrahatur e Monaſterio, antequam ibi admittatur ad habitum religioſum. Moveor, quod ſic melius conſulitur libertati puellæ admittendæ; quippe quæ manens intra Monaſterium minus audebit denegare conſenſum Monialibus, ſive conſanguineis, ſive affinibus, ſive amicis ejus ingreſſum enixe ab ea efflagitantibus, & forte etiam importune procurantibus, idque vel ex metu reverentiali erga dictas Moniales, vel ex verecundia qua ſuffunditur in deficiendo a promiſſione ipſis facta de ſuſcipiendo ſtatu religioſo, vel ex alio ſimili motivo non parum obſtante ejus libertati, quæ tamen ſumma requiritur in electione ſtatus. Nec obſtat, quod per talem egreſſum e Monaſterio puella aliàs ingreſſura religionem exponitur periculo amittendi vocationem religioſam, ſive ex ſuaſione parentum, aut conſanguineorum, ſive ex dæmonis ſuggeſtione, ſive ex illectu deliciarum, ac luxus, quæ ex occaſione egreſſus abundantius ei conceduntur; ſi quidem hic effectus eſt accidentalis dicto egreſſui, debetque imputari puellæ interius minus affectæ ſtatui religioſo, aut improbitati illorum, qui eam modo dicto ſeducunt, ac ſubornant: præterquam quod minus malum eſt eas hac ratione recedere a propoſito vitæ Monachalis amplectendæ, quam illas invitas, & quaſi coactas apprehendere, ſicque vivere in perpetua animi moleſtia, ac inquietudine: conſtat autem, quod ex duobus malis ſemper minus eſt eligendum: ut proinde pie, ac ſapienter ſtatutum ſit in Concilio Provinciali Mediolanenſi I. quod quæcumque puella admiſſa ad educationem intra Monaſterium, ubi voluerit fieri Monialis, antequam examinetur ab Ordinario ad effectum illam recipiendi, redeat ad ſuos, ibique maneat ſaltem per menſem.

24. Verum tamen eſt, quod puellæ modo dicto egreſſæ, dum interim commorantur in domo paterna ad maturius deliberan-

berandum, num ipſæ debeant ſuſcipere ſtatum religioſum, necne: non deberent interim liberius vacare præſentis vitæ oblectationibus, tempus terendo in vanis converſationibus, choreis, ac ludis, intereſſendo comœdiis, ambitioſius ſe ornando, per urbem ſive curru, ſive pedibus diſcurrendo; cum potius eo tempore deberent ſe omni ſtudio diſponere ad ſtatum religioſum majori cum fructu ſuſcipiendum, ſibi, & Deo ſtudioſius vacantes, frequentius orantes, piorum librorum lectioni inſiſtentes, crebrius confitentes, ac communicantes, vitamque ſolitariam traducentes: ne aliàs ſtatum religioſum ſuſcipientes tranſeant ab extremo ad extremum, ſibique magis difficilem, ac gravem reddant regularem obſervantiam, paulo poſt amplectendam.

Quæres 17. *An expediat, quod puellæ ſuſcipiant habitum religioſum in eo Monaſterio, in quo degunt cauſa educationis.*

25. *Reſp.* Videtur primo aſpectu non expedire, tum quia ſic incertum magis eſt, unde vocentur ad religionem, num a Deo, an a Moniali, cujus educationi commiſſæ ſunt, aut ab aliqua alia, quæ forte ex motivis temporalibus illas ad vitam religioſam induxerunt, ſicque magis dubitari poteſt de perſeverantia: tum quia nimia familiaritas parit contemptum; ideoque puella manens in Monaſterio, cum identidem videat aliquas Moniales deficere in hac, aut illa regulari obſervantia, præſtantiam ſtatus religioſi longe minoris æſtimat, quam par eſſet, & ad ipſum accedit minori cum affectu, ac deſiderio proficiendi in illo, cum ab aſſuetis non fiat paſſio; tum quia omnia nova placent, & ipſa rerum novitas majores ſui amores excitat, magiſque impellit ad agendum; ſicut e contra minus afficimur ad ea, quibus aſſueſcimus: unde puella aſſueta vivere inter Moniales, minori animi alacritate inter ipſas amplectitur ſtatum Monachalem, minuſque ferventer in eo ſe exercet ad religioſam perfectionem acquirendam.

„ Allatis tamen rationibus non obſtantibus, approbandum eſſe cenſeo, ut „ in eodem Monaſterio puellæ ſuſcipiant „ habitum, in quo educationis cauſa degunt: hunc enim morem approbat Sacra Congregatio in decreto relato a „ *Barboſa de officio Epiſcopi alleg.* 102. „ *n.*64., de quo iterum infra dicemus „ *cap.*5. *ſect.*4. *n.*82., ubi ſtatuit, puellæ, „ quæ complevit in Monaſterio vigeſimum quintum annum ætatis, conſtituendum eſſe ab Epiſcopo terminum „ vel ad egrediendum ex illo, vel ad habitum Monialis ſuſcipiendum, & præterea quia per explorationem voluntatis puellæ faciendam ab Epiſcopo juxta „ ſupradicta, & alia media opportuna, „ poteſt tolli incertitudo vocationis, etſi „ quem contemptum vitæ religioſæ animo forte concepit puella ex nimia familiaritate cum Monialibus, atque ex „ defectibus obſervatis in aliquibus earum, hoc præjudicium poterit facile „ emendari, tum fervore divinæ gratiæ, „ & vocationis ad illud Monaſterium, „ tum aliarum Monialium ad perfectionem incumbentium exemplo. Accedit ad hæc, quod puella experta jam „ modum vivendi alicujus Monaſterii, & „ aſſueta regulari obſervantiæ, quæ in eo „ viget, majori cum facilitate, & animi „ quiete certa erit de ſua vocatione, & „ conſtans in obſervantia regulari. Et demum vera eſſe hæc omnia praxis ipſa „ quotidiana confirmat, qua videmus ſæpiſſime puellas habitum ſuſcipere in eodem Monaſterio, in quo fuerunt educatæ, nec propterea reddi vitæ religioſæ minus affectas, & regularum minus „ obſervantes.

Quæres 18. *An parentes puellæ admittendæ ad religionem, vel alii poſſint impedire, quin ea recipiatur, & ſub qua pœna id prohibeatur.*

26. *Reſp.* Non poſſe, &, ſi impediant, incurrere excommunicationem majorem ipſo facto latam *in Concilio Tridentino ſeſſ.*25. *cap.*18. *de regul.* his verbis: *Simili quoque anathemati ſubjicit eos, qui ſanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem Veli accipiendi, vel Voti emittendi quoquo modo ſine juſta cauſa impedierint*: ita in terminis *Suarez tom.*3. *de relig.*

relig. lib.5. cap.9. n.11., *Filliuc. tract.14. num.90.*, *& Bonac. de Cenſur. in partic. d.2. qu.2. p.3. num.3.* id inde probantes, quod non poteſt fœmina profiteri in religione, niſi prius habitum ſuſcipiat; ſicque impediens ſuſceptionem habitus, conſequenter impedit etiam voluntatem veli accipiendi, ac profeſſionem religioſam emittendi: idque juxta regulam: *Qui vult antecedens, vult etiam conſequens, quod ipſi eſt annexum*. Diſſentit tamen *Sanchez lib.4. mor. cap.4. n.15.*, putans probabilius eſſe, non incurri in iſto caſu præfatam excommunicationem, ea ductus ratione, quod decretum pœnale (quale eſt hoc) non debet ampliari, illud extendendo ad remotum profeſſionis obſtaculum, cujuſmodi eſt in præſenti eventu impedire ſuſceptionem habitus religioſi: cum alioqui textus loquatur ſolum de impediente voluntatem veli ſuſcipiendi, ideſt faciendi profeſſionem religioſam. Præterquam quod Concilium in citato decreto ſuperius loquens de cogentibus, volenſque comprehendere cogentes ad ingreſſum, aut profeſſionem, utrumque expreſſit verbis ſatis claris, & bis repetiit.

27. Notant porro citati Doctores in allegato textu, nomine Veli, aut emiſſionis Voti intelligi profeſſionem religioſam; ſive fiat per Veli ſuſceptionem, ſive abſque Veli ſuſceptione cum tribus Votis ſubſtantialibus religionis; hincque inferunt, non ſubjici huic excommunicationi illum, qui injuſte impedit fœminam, ne faciat votum ingrediendi Monaſterium, aut aſſumendi habitum religioſum, cum hoc ſit nimis remote, ac indirecte impedire profeſſionem, adeoque non comprehendatur ſub præfato decreto, quod cum ſit odioſum, non debet ampliari, ſed reſtringi. Ita *Bonacin. ſupra num.4.* addens *num.6.* ſubjacere dictæ excommunicationi illum, qui doloſe retrahit fœminam a religione: quod tamen negant *Suarez to.3. de relig. lib.5. c.9. num.14.*, *& Caſtro Palao tract.16. d.1. p.9. num.11.*, eo quod dolo impediens, proprie non impediat voluntatem profitendi: cum ad hoc requiratur, ut voluntas immutata perſeverans, impediatur ab ejus executione, & dolus impediat ſolum, ne ſit voluntas.

28. Incurrunt autem iſtam excommunicationem (quæ tamen non eſt reſervata) quicumque impediunt fœminam, ne religionem aſſumat, aut profeſſionem faciat: nam textus loquitur indiſtincte, ac indefinite: ubi vero Jus non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus: intellige, dummodo impediant injuſte, cum textus loquatur de impedientibus ſine juſta cauſa, quod in ſpecie notavit *Sanchez ſupra num.10.*, & cum eo *Bonacina num.9.*

Quæres 19. *An poſſit cogi fœmina ad ingrediendum religionem, & ſub qua pœna id prohibeatur.*

29. *Reſp.* Non poſſe cogi, cum id expreſſe prohibeatur ſub pœna excommunicationis majoris ipſo facto incurrendæ, non tamen reſervatæ, quæ fuit lata in Concilio Tridentino ſupra his verbis: *Anathemati S. Synodus ſubjicit omnes, & ſingulas perſonas cujuſcumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quam Laicos, ſæculares, vel regulares, aut etiam qualibet dignitate fulgentes, ſi quomodocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem invitam, præterquam in caſibus in jure expreſſis, ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cujuſcumque religionis, vel ad emittendam profeſſionem: quique conſilium, auxilium, vel favorem dederint: quique ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquomodo ei actui vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint.*

30. Circa cujus textus intelligentiam notandum eſt, quod, cum cogere idem ſit, ac per vim, aut metum gravem inducere, huic excommunicationi non ſubjacent, neque ii, qui cogunt per metum levem, non cadentem in conſtantem virum (cum iſta lex tamquam pœnalis ſtricte intelligi debeat, ideoque explicanda ſit ſolum de illo metu, de quo in jure habetur ratio, cujuſmodi utique non eſt metus levis, *l. nec timorem ff. de eo, quod metus cauſa*) neque ii, qui juſte incutiunt metum

tum gravem, cum ſic non interveniat injurioſa coactio; neque ii, qui inducunt precibus importunis, cum ſic non inferatur ulla vis, modo non adſint minæ; neque ii, qui ingreſſum religionis ſuadent injecto metu privationis alicujus boni, ad quod alioqui fœmina non habet jus, cum hoc non ſit inferre vim, vel metum, ſed denegare id, quod libere poteſt tradi, ac denegari: ita *Bonacin. ſupra part.2. n.1. 2. 3. 4. & 5.*, monens *num.6.* ad incurrendam iſtam pœnam non ſufficere, quod quis cogat fœminam ad ingrediendum Monaſterium quoquo modo (v. g. in educationem) ſed requiri, ut cogatur ingredi in ordine ad aſſumendum ſtatum religioſum; (ſed de hoc infra, cum de educatione puellarum) unde iſta coactio debet fieri in ordine ad habitum religionis ſuſcipiendum per modum novitii, aut ad faciendam profeſſionem religioſam, idque disjunctive, cum textus utatur clauſula disjunctiva *vel*, ut bene advertit idem Bonacina.

31. Cæterum actiones, quæ ſub iſta excommunicatione prohibentur, ſunt non ſolum cogere (ad quod requiritur, ut revera ſequatur effectus ſub ea pœna prohibitus), ſed etiam dare auxilium, conſilium, aut favorem ad ingrediendum Monaſterium, modo ſupradicto, aut ad ſuſcipiendum habitum, aut ad profitendum in religione; immo & quoquo modo interponere propriam præſentiam, conſenſum, aut auctoritatem ad præfatos actus, modo id fiat ſcienter ab illo, qui novit fœminam invitam ingredi Monaſterium, aut ſuſcipere habitum, aut emittere profeſſionem, & modo dicto ſequatur effectus, juxta ea, quæ tradunt *DD. cum Bonacina de Cenſ. in comm. d.1. qu.1. p.6. n.2.*

32. Monet autem *Sanchez n.21.*, & bene, quod licet in textu dicatur, *quoquo modo huic actui præſentiam interpoſuerint*; non ideo intelligendum id eſt de eo, qui obiter aſpiciat, (cum non dicatur quis ſuam præſentiam interponere, niſi quando ex propoſito aſſiſtit) ſicut nec de eo, qui alia ex cauſa eſſet præſens (v. g. ad comitandum ſuum dominum, ad audiendam Miſſam in eo loco, in quo ſit profeſſio) immo nec de eo, qui aſſiſteret animo impediendi illam profeſſionem involuntariam, utpote advocatus in teſtem violentiæ tunc illatæ.

33. Quod vero dicit textus: *præterquam in caſibus in jure expreſſis*, indicat dari aliquos caſus, in quibus juxta jus Canonicum fœmina poteſt cogi ad ingrediendum religionem; nimirum 1. ſi fœmina publice, ac privatim fecit votum religionis, de quo conſtet. 2. Si fœmina poſt duos menſes conjugata renuat conſummare matrimonium ad deliberandum de religione. 3. Si poſt quinquennium dicat profeſſionem ſuam fuiſſe nullam. 4. Si damnata ſit in pœnam delicti ad carcerem perpetuum, & ipſi detur optio, aut ſuſcipiendi ſtatum religioſum, aut manendi in perpetuo carcere, ita *Portell. de dub. reg. v. Monial. num.7.*

Quæres 20. *An Moniales poſſint admittere ad habitum religionis, ejuſque probationem puellam ingreſſum religionis petentem, etiamſi ipſarum Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa renuat conſentire in talem receptionem.*

34. *Reſp.* Poſſe, dummodo in talem receptionem conſentiat proprius Prælatus Monaſterii, eo modo, quo diximus *qu.3.* Colligitur *ex Suar. tom.4. de relig. tract.9. lib.10. cap.11. num.1.* dicente, communem uſum juri, & rationi conſentaneum eſſe, ut poteſtas recipiendi aliquam in Monialem ſit in ipſo Conventu Monialium, ſimul tamen requiratur Prælati licentia, ſeu conſenſus. Ubi noto, quod, cum Suarez nullam hic faciat mentionem de Abbatiſſa, ſignum eſt, illam venire ſub nomine Conventus, ejuſque conſenſum in præſenti caſu non requiri, niſi eo modo, quo requiritur conſenſus cujuſcumque alterius Monialis degentis in Monaſterio: unde ſit, ut, ſicut renuente hac, vel illa Moniali nihilominus valida fieri poteſt receptio, ſi interveniat debitus numerus ſuffragiorum; ſic & valida receptio ſit, etiamſi contradicat Abbatiſſa, dummodo aliàs non deſit neceſſarius numerus ſuffragiorum: rationem hujus aſſertionis innuit *Suar.* dum *loc.cit.* ſubdit: *Quatenus receptio eſt aliquo modo actus juriſdictionis, oportet, ut Prælatus, apud quem*

quem eſt propria juriſdictio,concurrat,quaſi dicat, quod cum Abbatiſſa Monialium ſit incapax juriſdictionis propriè dictæ,conſequenter etiam eſt incapax faciendi actum recipiendi ad religionem,ſicque nec poteſt, nec debet ad illum concurrere,ut Abbatiſſa, ſed ſolum, ut Monialis talis Monaſterii.

Quod ſi quæres: *An Prælatus Monaſterii Monialium, ſive regularis reſpectu Monialium exemptarum, ſive non Regularis (qualis eſt Epiſcopus quoad Moniales non exemptas) poſſit invitis Monialibus alicujus Monaſterii recipere aliquam in Monialem dicti Monaſterii.*

35. Reſpondet *Miranda tom.*1. *man. qu.*15. *art.*1. ex Lappo, Calderino, Jo. Monacho, Card. a Turrecremata, & Archidiac. non poſſe, & ſi reciperet, Moniales poſſe ab eo appellare, reclamando contra talem receptionem: probat ex *cap. cum Eccleſ. Vulterrana de elect.*, ubi ait Papa, Canonicos quoſdam nullam feciſſe injuriam proprio Epiſcopo, nolendo recipere quoſdam Canonicos ab ipſo Epiſcopo ſolo creatos: idque indè probat, quod illorum creatio pertineret etiam ad Capitulum; qui enim utitur jure ſuo, nulli facit injuriam: quæ ratio utique facit etiam ad probationem præſentis caſus, ſi bene ei adaptetur, ſicut revera poteſt adaptari; unde ſic habet Miranda: *Creatio Monialium adeo pertinet ad Abbatiſſam, & Conventum Monialium ſimul, quod Epiſcopus, etiam ſi ſit ipſarum Superior, non poteſt per ſe, nec ullus alius Prælatus, etiam Generalis recipere, & creare Moniales ſine Conventu; neque præcipere Abbatiſſæ, aut Conventui, ut, ipſis invitis, aliquam Monialem recipiant*; Sed de hoc *capit. ſeq. qu.*25., ubi conſtabit hanc reſponſionem pati aliquam limitationem.

SECTIO II.
De Novitiatu Monialium, & aliis ei annexis.

36. *Addmiſſio puellæ ad habitum Religioſum non facienda ſtatim poſt receptionem.*

37. *Puella recipienda ad habitum deduci debet ſine pompa ad Conventum.*

38. *Cur tondeantur capilli Novitiæ ad habitum receptæ.*

39. *Cur immutetur ei nomen, & imponatur nomen alicujus Sanctæ.*

40. *Ea confirmanda priuſquam recipiatur ad habitum.*

41. *Quæ expenſæ permitti debeant ex occaſione recipiendi ad habitum.*

42. *Qualis eſſe debeat habitatio Monialium novitiarum:*

43. *Qualis eorum inſtructio.*

44. *Ex quibus bonis eæ ali debeant.*

45. *A quo ætatis anno incipere debeat annus probationis.*

46. *Novitiæ probatio durat per annum integrum: valide profitetur, qui partem novitiatus facit, ut Laica, & partem, ut Choriſta.*

47. *Indicatur, qualiter annus novitiatus debeat eſſe continuus, & completus.*

48. *Oſtenditur, qualis debeat eſſe iſta continuatio.*

49. *Probatio de rigore non fit in habitu regulari, nec intra Conventum.*

50. *A quo tempore annus probationis formaliter incipiat. Novitiatus juxta aliquos peragi poteſt in habitu ſæculari, ſicque inchoatur in Soc. Jeſ.*

51. *Qualiter interrumpatur annus probationis.*

52. *Sine cauſa non protrahitur; at non interrumpitur per tranſitum ad alium Conventum,*

53. *Puella recipienda ad habitum, recipitur libere intra Clauſuram.*

54. *Si poſt habitus receptionem fugiat, iterum libere recipitur.*

55. *Ei reſilienti a religione, omnia reſtituenda.*

Quæres 1. *Quantum temporis debeat interponi inter receptionem puellæ monachandæ, ejuſque actualem admiſſionem ad novitiatum.*

36. *Reſp.* Videri ſatis rationabile, ac pium id, quod hac de re fuit ſtatutum in Concilio Provinciali Mediolanenſi I., nimirum quod poſt ſex menſes a receptione detur puellæ receptæ Regularis habitus, niſi citius, aut tardius id

id præſtandum eſſe judicaverit Epiſcopus, aut Monialium Superior, idque, ut puella recepta tanto majus, & maturius deliberet, num ſibi expediat aſſumptio ſtatus Religioſi, habeatque in bonis, unde turrim Religioſæ perfectionis, quam eſt inceptura ædificare, & conſummare poſſit; aliàs enim de ea non immerito dici poſſet: *Cœpit ædificare, & non potuit conſummare*. Certe antequam puella cum ſponſo ſibi oblato contrahat ſponſalia (quæ tamen etiam contracta in multis caſibus reſcindi poſſunt) multas petit informationes, multorum conſilia exquirit, dotes ſponſi attentius meditatur, quæcumque ipſi proponuntur accuratius perpendit, omnem denique adhibet diligentiam, ne in re tanti momenti erret, ac decipiatur: quod ſi cum tanta maturitate contrahuntur ſponſalia cum ſponſo terreno, eò quod ſit proxima præparatio ad vinculum inſolubile matrimonii; an non pari cum maturitate, immo etiam majori procedendum erit in aſſumptione ſtatus Religioſi, conſummanda per vinculum Religioſæ profeſſionis omnino indiſſolubile?

Quæres 2. *An expediat, quod puella monachanda cum pompa, & magno comitatu deducatur ad Monaſterium eo die, quo aſſumptura eſt habitum Regularem, & admitti debet ad probationem novitiatus.*

37. *Reſp.* Non expedire, ideoque ſancte, ac laudabiliter ſtatutum fuiſſe in Concilio Provinciali Mediolan. I., quod puella deducatur mane, nulla pompa, & ſola introducatur in Eccleſiam, ubi Miſſa audita, & ſumpta Communione, veſtiatur a Superiore, vel Confeſſario, addito ſermone: Et ratio eſt, quod, cum ſtatus Religioſus ſit ſtatus pœnitentiæ, non decet ad illum accedere cum pompa, vano faſtu, & ambitioſo apparatu, ſed cum humilitate, modeſtia, ac omnimodo præſentis vitæ bonorum contemptu; ſic enim Zacharias Jeroſolymorum Antiſtes videns Heraclium Imperatorem, ut erat auro, & gemmis ornatus, non poſſe ulterius progredi in deferenda Chriſti Domini Cruce a Perſis recuperata, & quò magis progredi conabatur, eò magis retineri, non ſine magna ipſius Heraclii, & aliorum admiratione, dixit ei: *Vide Imperator, ne iſto triumphali ornatu in Cruce ferenda parum Jeſu Chriſti paupertatem, & humilitatem imitare*: Præter quam quod puella, quæ tanto cum faſtu ducitur ad Monaſterium, inde exponitur periculo ſatis probabili, ne illecta vanitatibus hujus ſæculi reſpiciat retro, ſaltem affectu, ſicque poſtea vitam degat inquietam. Quamquam non ideo damnanda ſit conſuetudo, quæ multis in locis quoad hoc viget in contrarium, ſi ex piis finibus cohoneſtetur.

Quæres 3. *Cur puellæ ad habitum Monachalem admiſſæ tondeantur capilli.*

38. *Reſp.* Tonderi multis de cauſis; & quidem primò, eo quod Moniales teneantur deferre tonſuram capillorum inferius, uſque ad aures, ſicut ex *Panorm:* notavit *Sylv. v. Clericus 2. num. 2. & alii.* Secundò ad indicandum in Religionè reſecanda eſſe vitia, & inordinatos carnis affectus in capillis ſignificatos. 3., ut ſic ſignificent ſe eſſe paratas ad opprobrium Crucis ſuſtinendum, & abrenunciare univerſis vanitatibns ſæculi. 4., ut ſe eximant ab onere comendi capillos, & ornandi caput, ſicque ipſis ſubtrahatur occaſio terendi tempus inutiliter. 5., ut aſſumentes ſtatum pœnitentiæ ſtatim incipiant ſe punire, in quo forte majori cum propenſione deliquerunt, videlicet in ornando capite.

Quæres 4. *Cur ſoleat immutari nomen puellæ aſſumptæ ad habitum Religioſum, qualeque debeat eſſe nomen de novo imponendum.*

39. *Reſp.* Solere immutari, tum, ut hinc agnoſcat ſe debere renunciare omnibus, quæ in ſæculo poſſidebat, etiam proprio nomini, memor illius, quod dixit olim Chriſtus *Luc. 12.*: *Qui non renunciat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus*; tum quia ſic debet mutare mores in melius, ut omnino fiat alia, ſicque nec de nomine agnoſcatur juxta illud 1. *Reg.* 10. *mutaberis in virum alium*: tum quia aſſumptio ſtatus Religioſi a Sanctis Patribus comparatur baptiſmo, ideoque par eſt, ut, ſicut baptizato imponitur nomen,

ſic

ſic & immutetur aſſumpto ad ſtatum Religioſum: tum quia immutatio nominis in divinis ſcripturis fieri ſolet, quando quis eligitur ad munus aliquod valdè dignum (quo modo fuit immutatum Abrahæ electo in Patriarcham credentium, & Petro Apoſtolo aſſumpto in Summum Pontificem, ac Chriſti Vicarium) ut vel hinc arguatur præſtantia, ac dignitas ſtatus Religioſi, ad quem puella Monachanda aſſumitur: tum denique ut nomen impoſitum in baptiſmo, quod forte eſt prophanum, convertatur in ſacrum, ſicque etiam ex ipſo nomine puella excitetur ad imitandas virtutes illius Sanctæ, cujus nomine donata eſt: unde ſancte ſtatutum eſt in Concilio Generali Mediolanen. I., ut Moniali aſſumptæ ad habitum Regularem imponatur nomen alicujus Sanctæ, non autem fœminæ infidelis, aut aliud prophanum; cum nomen reſpondere debeat rei nominatæ, & non deceat miſceri ſacra prophanis. Ad quod faciunt quæ habet *Cathechiſmus Romanus p.2. cap.2. num.75.* his verbis: *nomen*, baptizato, *imponitur, quod quidem ſumendum eſt ab aliquo, qui in Sanctorum numerum relatus eſt, ita enim facile fiet, ut quivis nominis ſimilitudine ad virtutis, & Sanctitatis imitationem excitetur, ac præterea, quem imitari ſtudeat, eum quoque precetur, & ſperet ſibi Advocatum ad ſalutem tum animæ, tum corporis defendendum venturum eſſe*; Siquidem, ut ait *Caſſiodorus lib.6. var. ep.6. in nomine cognoſcitur quid ſit de moribus judicandum, quia nominis ſui gravitate perfunctus ornat actibus principatum* (dixerim ego *Monachatum*) quomodo *Cælius Rodiginus lect.antiquit. l.24. cap.5. initio* dicit, nomen eſſe rei organum, nec ſorte oblatum, ſed naturæ congruum, ut quod res diſcernat, & indicet naturam.

Quæres 5. *An puellæ Monachandæ debeat conferri Sacramentum Confirmationis antequam recipiatur ad habitum Regularem.*

40. *Reſp.* Debere, ſi id commode fieri poſſit, & hoc ex decreto Concilii Provincialis Mediolanenſis I., quod licet non obliget extra Provinciam Mediolanenſem, æquum tamen eſt, ut etiam alibi obſervetur: cum ipſa receptio dicti Sacramenti, maxime poſſit prodeſſe ad ſtatum Religioſum majori cum fructu ſuſcipiendum.

Quæres 6. *Quales expenſæ permitti poſſint, & debeant fieri a puella aſſumpta ad habitum Religioſum.*

41. *Reſp.* Non poſſe, nec debere permitti, niſi illas, quæ fuerint a proprio Epiſcopo præſcriptæ, aut ſaltem toleratæ; ſic namque refert *Campanil. rubr.12. cap.16. num.13.* deciſum fuiſſe, Epiſcopum debere præſcribere expenſas, & ſumptus occaſione habitus; & quidem merito, ne alioqui ex immoderato exceſſu talium expenſarum retrahantur puellæ, earumque parentes a ſuſceptione ſtatus Religioſi; & actus ſummus Religionis (qualis eſt aſſumptio Religioſi ſtatus) paulatim reſolvatur in luxum, ac ſæcularem vanitatem.

Quæres 7. *Qualis debeat eſſe habitatio Monialium quandiu ſunt in probatione novitiatus.*

42. *Reſp.* Ex Decreto Sacr. Congregation. relato *a Gavanto in man. Epiſcop. v. Monialium receptio num.39.* debere manere in loco ſeparato: quod utique pie, ac prudenter ſtatutum eſt, communiterque ſervatur non ſolum in Monaſteriis Monialium, ſed etiam virorum; & quidem merito, ut ſic vitam magis ſolitariam ducentes mereantur audire vocem Sponſi Cæleſtis *Oſeæ.2.* dicentis: *Ducam in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus*: ſicque evitent intueri aliqua minus bona exempla, quæ forte præberentur ab aliqua Monialium, non ſine gravi ipſarum novitiarum diſpendio ſpiritualis profectus; ſiquidem natura hominis corrupta magis propendet in malum, quam in bonum, & fortius trahitur malis exemplis, quam bonis: unde & Logici dicunt, concluſionem ſequi debiliorem partem.

Quæres 8. *Sub qua Magiſtra, & quo modo inſtrui debeant Moniales novitiæ, dum manent in probatione.*

43. *Reſp.* Debere inſtrui a Magiſtra, quæ illas magis doceat exemplo, quam verbo, eaſque inſtruat juxta normam præſcri-

ſcriptam in regula, aut Conſtitutionibus propriis Ordinis: & quidem eo modo, quo *in tract. de novitiat. cap.5. per tot.* oſtendimus, & anno 816. in Concilio Aquiſgranenſi *can.23.* ſtatutum eſt his verbis: *Religio Eccleſiaſtica docet, ut puellæ, quæ in Monaſteriis erudiuntur, cum omni pietatis affectu, & vigilantiſſimæ curæ ſtudio nutriantur: ne ſi lubricæ ætatis annos, indiſciplinatæ vivendo tranſegerint, aut vi x, aut nullatenus corrigi poſtea poſſint; quapropter præferantur eis in Sanctimonialibus tales magiſtræ, quæ utique, & probabilis ſint vitæ, & erga eas talem exhibeant curam, ut nequaquam huc, atque illuc poſſint habere progreſſum, & aut deſidiæ, aut laſciviæ vitio maculentur; quin potius ſacris imbuantur diſciplinis, quatenus his mancipatæ vagandi otio careant &c.*

Quæres 9. *Ex quibus bonis ali debeat Monialis novitia, num ex propriis, an ex bonis Monaſterii.*

44. *Reſp.* Quod, quamvis melius eſſet illam ali ex bonis Monaſterii, cum Monialis, etiam novitia, in multis Monaſterio inſerviat, & aliàs deceat vivere de altari eos, qui inſerviunt altari: nihilominus multis in locis permittitur, quod Monaſteria Monialium exigant ordinaria alimenta Novitiæ manentis in probatione a conſanguineis illius, ut ſatis aperte innuitur etiam *in Concilio Tridentino ſeſſ.25.c.16. de regul.* his verbis: *Sed neque ante profeſſionem, excepto victu, & veſtitu novitii, vel novitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, quocumque prætextu a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus Monaſterio aliquid ex bonis ejuſdem tribuatur.* Quin teſte *Gavanto ſup. v. Monialium novitiarum alimenta num.2.* Sacra Congregatio Epiſcoporum 13. Septembris 1583. ſtatuit, tempore novitiatus ultra dotem depoſitam præbenda eſſe Moniali novitiæ alimenta, idque forte ad ſublevandam pauperum Monaſteriorum indigentiam: ad quem finem etiam inductum eſt, ut Monaſteriis Monialium regulariter ſolvatur dos competens, juxta conſuetudinem loci, aut ſtatutum proprii Ordinarii; unde, cum juxta dicenda inferius non ſolvatur dos durante anno probationis, loco fructuum illius ſolvuntur neceſſaria alimenta, ſicut jam diximus.

Quæres 10. *A quo ætatis anno inchoari debeat annus probationis neceſſariò præmittendus profeſſioni, caſu, quo puella recipiatur ad habitum regularem ſtatim poſt pubertatem, nempe poſt annum 12.*

45. *Reſp.* Poſſe inchoari ſtatim poſt receptionem, quamvis id non ſit neceſſarium: cum profeſſionis emiſſio neceſſario differri debeat uſque ad annum 16. completum, ex decreto *Concil. Trid. ſeſſ.25. de Regul. cap.15.*, ita *Miranda in Man. tom.1. qu.22. art.3.*, aliique communiter; & patet ex dictis *a Sanchez lib.5. Moral. cap.4. num.22.*

Quæres 11. *An omnes, ac ſingulæ Moniales neceſſario debeant facere integrum annum novitiatus, antequam profiteantur.*

46. *Reſp.* Debere ex decreto *Concilii Tridentini ſup. c.15.*, ubi id expreſſe deciditur: exceptis tamen Monialibus (quas vocant Convertitas) de quibus notat *Tambur. de jure Abbatiſſ. d.7. q.6. n.5.*, eas poſſe profiteri ſtatim, ac ingrediuntur Monaſterium, adeoque non teneri præmittere annum probationis: idque ex conceſſione bullata, non revocata *in Concilio Tridentino ſeſſ.25. de Regul. c.18.*, ut colligitur ex verbis illis: *Ab his tamen excipiuntur Mulieres, quæ Pœnitentes, aut Convertitæ appellantur, in quibus Conſtitutiones earum ſerventur*; & conſtat ex declaratione Sac. Congreg. Cardinalium, qua id fuit deciſum. Quamquam (cum *Tamburin.* non adducat conceſſionem illam bullatam; immo nec dicat, a quo fuerit facta; & aliàs praxis plurium Diœceſum habeat, quod dictæ Moniales ſine licentia Papæ non profiteantur ante præmiſſum annum probationis) parum fundata videatur talis exceptio, ideoque rejicienda.

An autem valide profiteatur Novitia, quæ per aliquot menſes fuit in novitiatu probata, ut Laica, & translata ad ſtatum Monialium Choriſtarum, reliquum novitiatum in hoc ſtatu peregit.

Reſpondet *Diana p.9. tr.6. reſ.12.* *ex*

ex Tamburino, Lezana, Sanctorio, Portello, & Bordono valide profiteri, & probat, tum quia, ut Novitius valide profiteatur, ſufficit illum per annum unum manere ſub obedientia Prælati, nec eſt opus illum experiri omnes aſperitates Religionis in ſpecie; tum quia quod ſtatuit *Clemens VIII. in decret. de Novit. recept., & educat. §. Tempore*, ne recepti ad habitum Converſorum ad Clericalem ſtatum tranſeant, etiam durante tempore probationis: id fecit prohibendo factum, ſed non irritando: nec abſtulit Superiori facultatem transferendi ad altiorem ſtatum, ſed negavit ſubdito, ne propria authoritate tranſire poſſit ad ſuperiorem gradum, niſi prius vocetur, ut notavit *Diana* me citato ex *Sanctorio*, & *Bordono*, addens ex *Peyrino*, & me item citato, declarationem Sac. Congreg., quæ in contrarium affertur, vel non eſſe veram, vel non eſſe uſu receptam.

Quæres 12. *An probationis annus, quem Moniales debent præmittere ante profeſſionem, debeat eſſe continuus, immo & completus de momento in momentum.*

47. *Reſp.* Debere eſſe & continuum, & completum de momento in momentum; ideoque computandum eſſe ab hora diei, in qua Monialis recipit habitum, uſque ad eamdem horam ultimi diei ejuſdem anni: ita *Miranda ſup. art. 2. & 4., Suarez tom. 3. de relig. l. 5. c. 15. n. 1. & 3., Leſſ. l. 2. cap. 41. n. 59.*, aliique communiter; & patet quoad primam quidem partem ex dictis in noſtro *tract. de novitiatu c. 1. qu. 7.*: quoad ſecundam vero partem ex dictis ibidem *qu. 22.* Addo hic ex eodem *Suarez ſup. cap. 14. num. 13.* deciſum fuiſſe a Sac. Congreg. Cardinalium, novitiam Monialem, durante probationis anno, curandæ valetudinis cauſa a Monaſterio egreſſam, & poſtea reverſam, profeſſionem emittere potuiſſe, ac ſi numquam egreſſa fuiſſet: quod eſt dicere per hujuſmodi egreſſum non cenſeri annum probationis moraliter interruptum; ſicut innuit idem *Suarez num. 14. ex Auguſt., Sylveſtr., & Navarro.*

An autem continuitas probationis debeat eſſe uſque ad profeſſionem intrinſece (ut ſic dicam) vel ſufficiat annum eſſe integrum, eſto proxime non ſequatur profeſſio.

48. *Reſp.* Sufficere, quod annus ſit integer, non autem neceſſario requiri, ut poſt annum completum immediate ſequatur profeſſio: ideoque ſi contingat Novitiam, expleto anno probationis, nolle profiteri, ſed egredi e Monaſterio, ſed poſtea redire iterum, prior annus probationis ſufficiet ad valide profitendum, niſi forte conditio perſonæ egredientis, aut religionis, aliæque circumſtantiæ interim eſſent adeo immutatæ, ut judicio prudentis non cenſerentur ſufficienter exploratæ difficultates religionis. Colligitur *ex Sylv. v. Novitius n. 15., Miranda ſup. art. 4., & aliis*: a quibus diſſentit *Suarez ſupra cap. 15. n. 8.* dicens, hinc ſequi poſſe nunc inchoari annum probationis anno ætatis decimoquarto, & finiri initio anni decimiquinti, & poſtea redire ad ſæculum uſque ad complementum ætatis ſexdecim annorum, tuncque regredi ad Monaſterium, & abſque alia probatione profiteri: quod ſtatim per ſe abſurdum apparet. Probatur autem noſtra reſponſio; tum quia ſic annus probationis vere eſt integer, ac continuus; nec ullum jus extat, quod petat illum continuari cum profeſſione, aut quod vetet fieri profeſſionem, ſi inter illam, & novitiatum tempus aliquod vitæ ſæcularis intercedat; tum quia per limitationem a nobis appoſitam ſub initium hujus reſponſionis videtur ſufficienter evitari abſurdum allegatum a Suarez, ut conſideranti facile conſtabit; tum quia in caſu propoſito Novitia vere experta eſt difficultates religionis, ad quod inſtitutus eſt novitiatus.

„ Confirmatur reſponſio tradita ex
„ decreto Sac. Congregat. Concilii edito
„ die 12. Februarii 1598. Propoſito enim
„ dubio in Sacra Congregatione: An No-
„ vitia, quæ poſt finitum annum proba-
„ tionis exivit e Monaſterio ſine licen-
„ tia Ordinarii, poſſit poſtea reverſa,
„ admitti ad profeſſionem ſine nova pro-
„ batione: *Sacra Congregatio cenſuit poſſe, niſi*

„ *niſi conditio Religionis, aut perſonæ ſit* „ *immutata, idque a Superioribus Monaſterii diligenter eſſe diſpiciendum.*

Quæres 13. *An de eſſentia novitiatus ſit, ut puella monachanda illum faciat induta habitu regulari, & quidem diſtincto ab habitu Monialium profeſſarum: necnon intra Monaſterium.*

49. *Reſp.* Quod, quamvis de rigore juris neutrum videri poſſit eſſe de eſſentia novitiatus, ut infra probabimus; communior tamen ſententia (inquit *Suarez ſupra cit. c.13. n.3.*) eſt, de ſubſtantia novitiatus eſſe, ut fiat in habitu proprio Religionis, ad quam quis probatur; idque videtur ſupponi *in cap. ſtatuimus de regul.*, ubi Papa ſtatuit, ut habitus profeſſorum ſit aliquo modo diſtinctus ab habitu novitiorum, ſaltem in benedictione: & talis de facto eſt conſuetudo omnium Religionum, quæ debet ſervari. Et quidem, quod delatio habitus regularis non ſit de ſubſtantia novitiatus, in rigore loquendo, (ſaltem ita, ut deferri debeat toto anno probationis) conſtat tum ex dicendis *quæſt. ſequenti*, tum quia nullibi hoc præcipitur: tum quia, quod aliqui dicunt delationem habitus religioſi eſſe unam ex potiſſimis auſteritatibus religionis, ad quas experiendas ordinatur novitiatus; non probat ſufficienter novitiatum non poſſe inchoari abſque dicto habitu, ſicut advertit Suarez, id inde ſibi ſuadens, quod non eſt opus Novitium experiri per totum annum continuum ſingulas aſperitates religionis. Quod vero habitus novitiorum non neceſſario debeat eſſe diſtinctus ab habitu profeſſorum docet *Suarez ſup. cap. 14. n.10.*, & cum eo *Caſtrus Palaus tract.16. d.1. part.12. §.4. num.4.* contra plures ab ab ipſo *Caſtropalao* relatos; probantque ex eo, quod iſta diſtinctio habitus non eſt neceſſaria, ut Novitius experiatur hanc aſperitatem, cum teſte *Sanchez l.5. moral. c.4.n.28.* de ratione probationis ſit ſolum, ut degat ſub jugo obedientiæ; non ut diſtinguatur a ſæcularibus, cum aliis modis diſtingui poſſit: non denique, ut diſtinguatur a profeſſis, cum in aliquibus Ordinibus nulla ſit novitiorum, & profeſſorum in habitu diſtinctio. Quoad ultimam partem probatur aſſertio: tum quia degens extra Conventum de Prælati licentia cenſetur eſſe in Monaſterio: tum quia eſto clauſura ſit præcipua aſperitas Monialium, non ideo tamen ea neceſſario eſt experienda (ut putat *Rodriqu.tom.3.q.15.art.10.*, ideo a nobis diſſentiens): non enim opus eſt, ut novitius experiatur in ſpecie omnes aſperitates Religionis, ut jam dictum eſt: qua de re conſulantur dicta *qu.12.* in ipſa reſponſ.

Addo ex *Sanchez l.5. Moral. cap.4. n.28.* Monialem cum debita licentia facientem novitiatum extra Monaſterium, valide illum facere: idque non obſtante decreto Clementis VIII. de faciendo novitiatu ſolum in certis Conventibus deſignatis; quippe quod ſolum loquitur de novitiatu virorum religioſorum.

Quæres 14. *A quo tempore, formaliter, & præciſe loquendo, incipiat annus novitiatus.*

50. *Reſp.* Incipere ab eo puncto, in quo ex intentione Religionis, & ex conſenſu Novitii aliquis admittitur ad talem Religionem in ſtatu novitiorum, & ut in ea probari incipiat; *Suarez ſup. cap.13. num.6.*, probatque ex eo, quod hic intervenit quidam velut contractus inter Religionem, & novitium, per quem conveniunt in ſumendo experimento de ſe invicem in ordine ad talem finem, tali modo, & pro tali tempore: ergo ex eo puncto, in quo perficitur talis contractus ex mutuo conſenſu, & tempus deſignatum inchoatur, incipit annus probationis, & non aliter. *Miranda* vero *ſupr. quæſt.22. art.3.*, *Barboſ. de offic. Epiſcop. alleg.101. num.14.*, & alii docent, probationis annum ſive in viris, ſive in fœminis, modo incipere a die ſumptionis habitus, ſive ab illo die, quo communem ſequuntur aliorum Religioſorom vitam, & incipiunt experiri aſperitates Religionis. Ubi noto, Suarium nullam mentionem facere de aſſumptione habitus religioſi, forte inhærendo illi doctrinæ, quam tradit *Abb.*, & *Gregor. Lopez num.2.*, nimirum non eſſe de ſubſtantia novitiatus, ſeu probationis,

tionis, ut fiat in habitu regulari, ſed fieri poſſe etiam in habitu proprio, & quidem etiam poſt *Concil. Trident. ſeſſ.25. cap.15. de Reg.*, ſtatuens, in quacumque Religione tam virorum, quam mulierum nullum ad profeſſionem admitti debere, qui minori tempore, quam per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit: ſiquidem per talia verba non videtur tolli quin, ſi in aliqua Religione extaret uſus recipiendi ad verum novitiatum in habitu ſæculari proprio, id fieri poſſit, ſicut de facto fit in Societ. Jeſu, in qua inchoatur novitiatus in habitu proprio ſæculari, nempe a tempore primæ probationis, quæ per quindecim, aut viginti dies regulariter ſolet fieri in proprio habitu ſæculari.

Quæres 15. *Qualiter cenſeatur Monialis novitia interrumpere annum probationis.*

51. *Reſp.* Cenſeri interrumpere, ſi dimiſſo habitu religionis exeat e Monaſterio animo deſerendi Religionem: ita *Tamburinus ſup. d.4. q.8. n.4.*, ex Vecchio, & aliis, addens, quod ſi poſtea Novitius reſipiſcat, & iterum admittatur ad Religionem, tunc inchoandus eſt novitiatus ex integro, nihil ei ſuffragante reſiduo novitiatus antea peracto; quod an ſit verum, necne, conſtat ex dictis *qu.12.*: probatur autem reſponſio ex eo, quod ea eſt propria interruptio ſtatus, qua ceſſat ſtatus aſſumptus: ex depoſitione autem habitus religioſi animo relinquendi vitam religioſam ceſſat ſtatus probationis, cum novitiatus conſiſtat in aſſumptione habitus animo experiendi vitam religioſam, ut notat *Suarez cap.15. num.5.*, dicens *num.6.* Si quis dimiſſo Religionis habitu egreſſus eſt, eo ipſo interrumpi annum probationis, etiamſi paulo poſt intra diem pœniteat; ſiquidem eo ipſo amittit ſtatum, quem habebat, & eget nova admiſſione, ut iterum poſſit eſſe Novitius.

52. Quamquam *Navarr. l.3. conſ. de regul. conſ.32. alids 42.*, dicens triduanam interruptionem ſufficere ad diſcontinuandum annum novitiatus, tacite indicet minorem interruptionem non ſufficere; quod non reprobat *Leſſ. lib.2. cap.41. n.59.*, dicens, paucorum dierum interpolationem non impedire novitiatum, cum non ſit moralis interruptio, nec impediat, quin novitius experiatur Religionis aſperitates, Religio Novitium. Immo ſubdit *Rodriquez to.3. qu.15. art.8.* ex Julii II. privilegio conceſſo Minoribus, poſſe compleri novitiatum ex duplici parte interpolata, dictumque privilegium non fuiſſe revocatum in Concilio Tridentino; quod tamen tanquam probabile admittit *Caſtr. Pal. tract.16. d.1. p.12. §.2. n.5.*, dum dicit oppoſitum (quod ſuſtinet *Sanchez ſup. cap.4. num.35.*) eſſe verius, ideſt probabilius.

Immo puto Novitiam ex cauſa tranſeuntem ab uno Conventu ad alium ejuſdem Ordinis, ibi profeſſionem emiſſuram, ſi tranſeat de licentia Prælati, non interrumpere novitiatum; ſicut nec interrumperet Novitius, qui a Superiore mitteretur ad proſequendum novitiatum in Conventu alio ab eo, in quo per aliquot menſes fuit in probatione: eſt enim par ratio de Novitia, ac de Novitio, ut patet. Colligitur ex doctrina data *a Sanchez l.5. mor. cap.4. n.28.*, nimirum Novitium de licentia Abbatis extra Conventum commorantem per unum, aut duos menſes non interrumpere novitiatum, quæ doctrina a fortiori procedit in caſu noſtro. Quem caſum admitto etiam in eventu, quo Conventus, ad quem Novitia tranſit, eſſet in alia Civitate; idque ob rationem adductam, quæ hic etiam procedit: non item in eventu, quo Novitia tranſiret ad Monaſterium alterius Ordinis militantis ſub eadem regula; & hoc ob doctrinam traditam *a Sanchez ſup. n.12.*, quæ a fortiori procedit in præſenti caſu. In caſibus autem, in quibus diximus per tranſitum Novitiæ non interrumpi novitiatum, exiſtimat *Sanchez n.29.* requiri, ut illa tranſeat in habitu Ordinis, cum putet eſſe de ſubſtantia novitiatus, ut peragatur in habitu illius Ordinis; quod cum alii apud ipſum *Sanchez loco modo cit.* negent, negabunt conſequenter requiri in caſibus propoſitis, quod Novitia tranſeat in habitu Ordinis: ſed de hoc *in tract. de Novitiatu.*

Quæres 16. *An tempus probationis poſſit protrahi differendo profeſſionem Moniali novitiæ, & qualiter.*

53. *Reſp. Miranda qu.8. de Monial. art.3.* Sacram Congregationem Concilii ſtatuiſſe, quod elapſo tempore novitiatus, Moniales ſtatim admittantur ad profeſſionem, ſi inveniantur habiles: ſin minus, e Monaſterio ejiciantur: additque ſi habiles ſint, iis ab Ordinario præfigendum eſſe terminum quindecim, aut viginti dierum ad deliberandum, num velint profiteri necne: &, ſi renuant profiteri, continuo remittendas eſſe ad parentes, aut conſanguineos; idque juxta decretum *Concil. Trident. ſeſſ.25. cap.16. de Regul.*, intellige, niſi adſit juſta cauſa differendi, juxta dicenda *cap. ſeq. qu.7.*

Quæres 17. *An puellæ poſſint recipi a Monialibus intra clauſuram ad habitum Religionis ſuſcipiendum abſque licentia Papæ.*

54. *Reſp.* Poſſe, dummodo id faciant de licentia proprii Ordinarii, ejuſque Vicarii generalis. Ratio reſponſionis eſt; tum quia non apparet, ex quo jure ad id requirenda ſit licentia Papæ, (cum tamen talis obligatio induci non debeat abſque jure aliquo ſufficienti) tum quia jure communi poteſt Epiſcopus dare facultatem ingrediendi clauſuram Monialium in caſibus neceſſitatis: talis autem eſt caſus, de quo in præſentia loquimur: tum quia Doctores agentes de receptione puellarum ad habitum Religionis, nunquam dicunt ad id deſiderari licentiam Papæ, quod tamen non omiſiſſent, ſi ea requireretur.

Difficultas eſt, an Monialis novitia, quæ, dimiſſo habitu religioſo, occulte receſſit a Monaſterio animo ad ipſum non amplius revertendi, poſſit iterum recipi in Monaſterium ſine licentia ipſius Ordinarii, ſi ea, pœnitentia ducta, velit redire, & habitum reaſſumere.

55. *Reſp.* non poſſe, niſi forte petitio talis licentiæ caderet in notabilem infamiam præfatæ Monialis, pro qua evitanda cedit jus poſitivum; patetque, quia per talem receſſum a Monaſterio Monialis deſinit eſſe novitia, juxta dicta *qu.15.*, & perinde ſe habet, ac ſi numquam fuiſſet novitia: conſtat autem, quod ſi numquam fuiſſet novitia, non poſſet recipi intra clauſuram ſine licentia proprii Ordinarii. Secus ſi Monialis novitia, dimiſſo habitu regulari egrederetur e Monaſterio intentione regrediendi ad illud poſt aliquot dies; tunc enim cum non interrumpatur novitiatus, juxta *Suar. tom.3. de relig. l.5. cap.15. num.6.*, & conſequenter adhuc ſit novitia Monaſterii, poterit ſuo jure in illud iterum recipi proportionaliter, ut poſſet recipi Monialis profeſſa, quæ dimiſſo habitu religioſo occulte egrederetur e Monaſterio, & poſtea ad illud reverteretur. Dixi *ſine licentia ipſius Ordinarii*, ut innuerem, quod ſi Monialis illa novitia in priori caſu iterum admittatur ad habitum religionis cum debito conſenſu Monaſterii; ea tunc utique poſſet iterum recipi intra Conventum de licentia ſolius Ordinarii; cum non ſit major ratio, quod vi talis licentiæ potuerit recipi prima vice, & modo non poſſit.

Quæres 18. *Quænam reddi debeant Moniali novitiæ ante profeſſionem reſilienti a Religione.*

56. *Reſp.* Debere reſtitui ea omnia, quæ ipſa dedit Monaſterio in ipſo ingreſſu Religionis, & quidem una cum fructibus, ſi qui collecti ſunt, excepto tamen victu, ac veſtitu: idque ex decreto *Concil. Trid. ſeſſ.25. de Regul. cap.16.*, ubi id expreſſe ſtatuitur; ita *Zerola 1. p. praxis v. Moniales n.3.*, *Peyrin. de R. S. 5. qu.1. cap.29.*, *Tambur. ſupr. d.6. qu.4. num.5.* aliique communiter, inter quos *Barboſ. num.39.* notat ex declaratione Sac. Congreg. Moniali, & cuicumque alii Novitio recedenti a ſtatu religioſo non eſſe reſtituendum habitum regularem, ſed ejus pretium.

SECTIO III.

De Bonorum renunciatione a Monialibus facienda ante religioſam Profeſſionem.

57. *QVid ſtatuerit Concilium Tridentinum de bonorum renunciatione.*
58. *Quæ obligationes, donationes, ac renunciationes contineantur ſub hoc decreto.*
59. *Sub eo non comprehenduntur puellæ degentes in educatione apud Moniales, immo nec admiſſæ ad Religionem, nondum tamen ingreſſæ.*
60. *Idque maxime ſi non renuncient intuitu religionis.*
61. *Sub eo comprehenduntur etiam Novitiæ majores 16. annis.*
62. *Renunciatio facienda de licentia Ordinarii, & quidem etiam, ut ſit valida.*
63. *Qualiter facienda intra bimeſtre proximum profeſſioni: & præſertim ſi Novitia ante ultimum bimeſtre novitiatus incurrat morbum periculoſum.*
64. *Dominium rei renunciatæ transfertur ſolum poſt profeſſionem in renunciatarium.*
65. *Res tamen renunciata tradi poteſt, & debet renunciatario ſtatim.*
66. *Idque, etſi renunciatio fiat in favorem Monaſterii.*
67. *Renunciatio hæreditatis Patris viventis facta extraneo, ut habeat effectum, non petit conſenſum, ac ceſſionem Monaſterii.*
68. *Fructus rei renunciatæ a die renunciationis uſque ad profeſſionem ſunt renunciantis.*
69. *Renunciatio legitime facta non poteſt revocari ante profeſſionem.*
70. *Limita, niſi Novitia teſtetur de bonis renunciatis.*
71. *Renunciatio non corruit per mortem renunciantis ſecutam ante profeſſionem, etſi alii id negent.*
72. *Corruit vero, ſi ea facta, Novitia recedat a Religione, & iterum redeat, aut tranſeat ad alium Ordinem.*
73. *Non firmatur per profeſſionem invalidam.*

Quæres 1. *Quid ſtatuerit Concilium Trident. de hac renunciatione.*

57. *Reſp.* PRæſcripſiſſe formam ſervandam in ea facienda, & quidem ita, ut aliter facta, ſit eo ipſo irrita, ut habetur expreſſe *in Concil. Trid. ſeſſ.25. de Regul. c.16.*, ubi dicitur: *Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum juramento, vel in favorem cujuſcumque cauſæ piæ valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſive ejus Vicarii, fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem; ac non alias intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter vero facta, etiamſi cum hujus favoris expreſſa renunciatione, etiam jurata, ſit irrita, & nullius effectus*: hæc Concilium; quæ clarius conſtabunt ex ſequentibus.

Quæres 2. *Quæ renunciatio, obligatio, ac donatio comprehendatur ſub hoc decreto.*

58. *Reſp.* Comprehendi omnem illam, quæ natura ſua eſt irrevocabilis, & difficilem reddit egreſſum e religione: ſicque ſub eodem decreto non comprehenditur teſtamentum, donatio cauſa mortis, & donatio facta ſub conditione, *ſi perſeveravero in Religione*, non contractus oneroſus emptionis, venditionis, conductionis, aut locationis, in quibus tantumdem, quantum datur, recipitur; cum ex talibus contractibus, moraliter loquendo, nihil deperdatur, ſicque non impediatur liber egreſſus e religione: non contractus ſocietatis, ac ludi, quibus contrahens ſe exponit lucro, & damno ex æquo, ſicque non minus minuitur patrimonium, nec difficilior efficitur egreſſus. E contra ſub præfato decreto comprehenditur donatio, utpote patrimonium minuens notabiliter, ac obligans donantem donatario; item fidejuſſio, etiam pretio accepto, cum obligatio inde proveniens ſemper terminetur ad aſſecurandam majorem quantitatem, quam ſit pretium acceptum, adeoque ſemper adſit periculum jacturæ, & pau-

paupertatis; item & mutuum, juxta aliquos (& quidem etſi non detur ſine ſufficienti cautione, vel fidejuſſione) cum per illud transferatur dominium, ac uſus rei mutuatæ in mutuatarium, abſque poteſtate revocandi, quouſque adveniat tempus ſolutionis; quamvis teſte *Rodriq. tom.2. ſumm. cap.7. num.ultimo* graves Doctores non audeant talem contractum condemnare, aliàs exiſtimantes ab eo eſſe abſtinendum: qua de re *Sanchez lib.7. moral. c.5. n.15. 20. 31. 33.*, *Caſtro Pal. tr.16. d.1. part.17.*, *Suarez to.3. de Rel. l.5. c.9. n.16.*, *& c.16. n.11.*, aliique apud ipſos, quibus adde *Barboſ. de off. Epiſcop. alleg.66.*

Quæres 3. *An comprehendantur ſub hoc decreto puellæ, quæ recipiuntur in Monaſteriis Monialium educationis, & ſolius inſtitutionis gratia, aut admiſſæ ſunt ad Religionem, ſed nondum receptæ ad habitum religionis, ac probationis?*

59. *Reſp.* Neutras comprehendi, non puellas receptas in educationem, cum hæ non ſint Novitiæ, nec de iis agat Concilium, ut conſtat ex tenore illius, & advertit *Sanchez ſupr. num.5.* ex Azorio: non puellas admiſſas ad religionem, ſed nondum receptas ad habitum, ac probationem: cum dictio *quoque*, quæ habetur in decreto ſit copulativa, ac proinde ſequentem diſpoſitionem conjungat cum præcedentibus *l. tutores quoque ff. de pactis*: ideoque denotet ibi ſermonem eſſe de renunciationibus Novitiorum, de quibus ſolis textus præcedens loquutus fuerat, non autem de iis, quæ fiunt ante ingreſſum Religionis; idque etſi fiant intuitu ipſius Religionis: præterquam quod non ideo vana, ac illuſoria redditur diſpoſitio præfati decreti, ex eo, quod ante ingreſſum poſſit Novitius renunciare ſua bona, prout ſibi placuerit; quia talis renunciatio eſt rara, & propterea a Concilio relicta diſpoſitioni juris communis, intendente annullationem renunciationis, & donationis poſt habitum ſuſceptum factæ, utpote frequentius contingentis: ita *Garz. p.11. de benefic. c.9. n.15.*, *Barboſ. ſupr. n.17.*, *Rodrig. to.3. q.16. art.1.*, *Sanchez n.4.*, *Caſtr. Pal. n.5.*, aliique contra *Molinam tract.2. d.139.*, *Sà v. religio n.5.*, *Leſſius l.2. cap.41. n.39. & 40.*, *Azor. to.1. lib.13. cap.9. qu.2.*, & alios plures apud *Sanchez n.3.*, exiſtimantes contineri ejuſmodi renunciationem ſub prædicto decreto Concilii, idque multis rationibus probantes.

60. Dixi, idque *etſi fiant intuitu ipſius Religionis*, ut indicarem, quod ſi quis non habens animum ingrediendi Religionem bonis renunciet, aut aliam quamcumque donationem faciat; de tali donatione, aut renunciatione ſine dubio non loquitur Concilium, cum nullus reſpectus Religionis tunc temporis habeatur: ita *Sanchez n.2.*, addens, eſſe ſibi omnino certum, quod ſi renuncians habeat animum ingrediendi Religionem, ſi tamen non renunciet intuitu Religionis, talis renunciatio non comprehenditur ſub decreto Concilii, quippe quod noluit auferre libertatem faciendi renunciationes, quæ fiunt independenter ab ingreſſu Religionis, utpote non obſtantes libertati egreſſus tempore novitiatus, cui voluit Concilium conſulere in eo decreto.

An autem decreto illo comprehendantur ſolum Novitii 16. ann., vel etiam omnes talem ætatem excedentes.

61. *Reſp.* Comprehendi etiam Novitios majores 16. annis, & probatur, tum quia ratio eadem militat ad irritandam renunciationem factam poſt 16. annos, ac antea: cum in omni renunciatione timeri poſſit fraus, ac metus parentum, & aliorum, quæ Concilium intendit evitare: tum quia verba illa, quæ habentur in allegato decreto; *nulla quoque renunciatio*, ſolum conjungunt præſentem diſpoſitionem cum præcedenti, ut loquatur de his, de quibus loquitur præcedens diſpoſitio, nempe de Novitiis, ac Regularibus, non autem ita, ut ſtatuat omnes qualitates petitas ad profeſſionem debere extare tempore renunciationis; alioqui renunciatio deberet fieri poſt annum 16. completum, & finito anno novitiatus: quod ſine dubio eſt contra diſpoſitionem allegati decreti: ita aliqui penes *Sanchez n.7.*, *Caſtro Pal. n.5.*, aliique ab ipſis relati contra *Menoch. de arbitr. lib.2. caſu 436. n.8.*

Quæres 4. *De cujus licentia fieri debeat renunciatio bonorum ad hoc, ut ſit firma, & valida.*

62. *Reſp.* Debere fieri de licentia Epiſcopi, ſeu ejus Vicarii: idque, etſi Monialis renuncians aliàs ſit exempta: nomine vero Epiſcopi venire etiam Epiſcopum electum, & confirmatum, licet nondum conſecratum: item Abbates, alioſque Prælatos exemptos, juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes in ſua Diœceſi: item Vicarium generalem non foraneum Epiſcopi, immo & Capituli, ſede vacante: non item Archiepiſcopum reſpectu Suffraganeorum, niſi in caſu appellationis: ita *Barboſ. alleg.99. a n.3.*, *Caſtro Pal. ſup. n.10.*, aliique bene addentes, dictam licentiam non neceſſario quidem concedendam eſſe in ſcriptis, debere tamen præcedere, nec ſufficere, quod ſit petita, ſed debere eſſe obtentam, cum requiratur ad valorem actus. Addit *Barboſ. n.9.*, facultatem concedendi talem licentiam poſſe delegari alteri, cum ratione officii competat, ideoque ſit ordinaria, & conſequenter delegabilis; licentia tamen ipſa, ait *Barboſa n.10.* ſufficere, quod ſit tacita ex ratihabitione de præſenti.

Quæres 5. *Quo tempore fieri debeat talis renunciatio.*

63. *Reſp* Quod cum Concilium petat illam fieri intra duos menſes proximos profeſſioni, clare indicat, eam poſſe fieri quolibet die illius ultimi bimeſtris: quamquam, ſi profeſſio ultra annum novitiatus ex cauſa differatur, non ſit opus renunciationem fieri intra bimeſtre proximum Profeſſioni, quo fieri poterat, ita *Sanchez ſup. n.81. & 82.*, *Caſtro Palao ſupr. n.9.*, *Barboſ. n.11.*, aliique, inter quos *Caſtrus Palaus* credit in caſu, quo Novitius ex diſpenſatione Papæ profiteretur ante 16. annum expletum, & ante finitum novitiatus annum, poſſe illum renunciare intra bimeſtre ante profeſſionem: non quod diſpenſatio ætatis, & novitiatus extendatur ad renunciationem; ſed quod data ea diſpenſatione ſine ulla alia poteſt Novitius renunciare intra bimeſtre proximum profeſſioni; ſiquidem Concilium petit ſolum, ut renunciatio fiat intra bimeſtre proximum profeſſioni, ſive profeſſio poſt annum differatur, ſive ex privilegio anteponatur: id tamen negat *Sanchez*, & *Barboſ.*, & quidem probabilius: addit *Sanchez n.81.* dictum bimeſtre debere computari de momento in momentum; quod negant *Zecchius*, & *Zerola* ab eo relati.

An autem Novitia incidens in morbum periculoſum immediate poſt primum quadrimeſtre probationis poſſit renunciare bonis de licentia Ordinarii.

Reſp. Videri poſſe, ſi ex Pii V. conceſſione, referenda hic *cap.9. qu.11.* eſt emiſſura profeſſionem; idque ob modo dicta: ſecus, ſi non eſt emiſſura profeſſionem; nam tunc urget decretum Concilii, prohibens, ne renunciatio fiat ante bimeſtre proximum profeſſioni, ideſt ante decimum menſem probationis expletum; & aliàs non apparet, quo titulo Novitia eximi debeat a præfato decreto: verum tamen eſt, Novitiam in iſto caſu poſſe libere diſponere de ſuis bonis per viam teſtamenti, aut donationis cauſa mortis, ut conſtat ex dictis *qu.2.*

Quæres 6. *Ex quo tempore dominium rei renunciatæ transferatur in renunciatarium.*

64. *Reſp.* Non transferri, niſi ſecuta profeſſione valida: nam Concilium expreſſe dicit, ut renunciatio non intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione, quod non verificaretur, ſi antecedenter ad profeſſionem dominium rei renunciatæ tranſiret in renunciatarium, licèt revocabiliter, ita *Sanchez num.62.*, *Caſtro Pal. num.13.*

Quæres 7. *An facta renunciatione, bona tradi debeant renunciatario ante profeſſionem, & is ea ſtatim capere poſſit.*

65. *Reſp.* Debere tradi, juxta *Caſtr. Pal. n.15.*, poſſeque renunciatarium ea capere ante profeſſionem, idque, etſi renunciatio fieret in favorem Conventus: ratio eſt, quod jure antiquo id fieri poterat quolibet tempore novitiatus, eo quod valida eſſet renunciatio. Concilium autem non immutavit, ſed approbavit valorem renunciationis factæ intra bimeſtre proxi-

mum profeſſioni, & de licentia Epiſcopi; ergo ex vi illius tradi debent, & poſſunt bona renunciatario: id tamen negat *Sanchez n.*53., eo quod Concilium prohibeat, irritet, & annullet omnes donationes ex bonis Novitii factas ante profeſſionem, ne ſic impediatur liber egreſſus illius e Religione (ſicut videtur impediri, conceſſa hac doctrina Caſtri Palai) cum aliàs ipſemet *Sanchez* concedat *num.*11., renunciantem bonis in Soc. Jeſu favore illius, poſſe ea ſtatim tradere, ut advertit idem Caſtrus Palaus dicens, ipſum debuiſſe dicere idem etiam in præſenti caſu; cum ratio, quam Sanchez affert pro Societate (quod ſcilicet Concilium Novitiis Societatis liberam permittendo bonorum renunciationem; & traditionem hanc, quæ eſt quid minus, permittit;) militet etiam in noſtro caſu, ut conſideranti facile conſtabit.

66. Dixi, *idque etſi renunciatio fieret in favorem Conventus*, ut innuerem, quod quando Concilium in citato decreto prohibet donationes ex bonis Novitii, factas ante bimeſtre proximum profeſſioni, non loquitur de iis, quæ fiunt de licentia Ordinarii intra dictum bimeſtre, & conſequenter nec prohibet illarum traditionem, ut recte notavit *Caſtrus Palaus n.*15., monens *n.*16., quod, etſi detur, naſci eandem difficultatem ex tali traditione bonorum, ac ex renunciatione facta abſque licentia Ordinarii; non ideo ſequitur, dictam traditionem fuiſſe prohibitam in Concilio; ſed potuiſſe, ac debuiſſe prohiberi; quamquam negari poſſit in noſtro caſu eandem naſci difficultatem, ſicut de facto negat *Caſtrus Palaus ubi ſupra*.

Quod ſi quæras, an, ad hoc ut renunciatio hæreditatis paternæ a Novitio facta, patre adhuc vivente, in favorem alicujus extranei, a Monaſterio diſtincti, habeat effectum, præter ſolemnitatem in Concilio præſcriptam, requiratur conſenſus Monaſterii, ejuſque ceſſio.

67. *Reſp.* Videri probabiliter non requiri: & ratio eſt, quod Novitius in præſenti caſu renuncians hæreditatem, ſeipſum privat jure ſuccedendi, illudque transfert in renunciatarium, qui proinde ex hoc jure acquiſito ſuccedit, ideoque non eget ceſſione, aut conſenſu Monaſterii: cum ipſum Monaſterium jus ſuccedendi non habeat, niſi quatenus repræſentat Religioſum habentem dictum jus: unde ſicut Religioſus, etſi eſſet ſui juris, nullum jus haberet ſuccedendi, utpote per renunciationem a ſe abdicatum: nec ullum jus habebit Monaſterium, ſicque ſuperflua eſſet ejus ceſſio; ita *Sanchez ſupr. cap.6. n.2., & Caſtro Pal. n.18. ex Covar., Guttier., Baza, Gama*, & alii, monentes, quod cum oppoſita ſententia, quæ eſt plurium, ac gravium DD., ſit probabilis, ad vitandas lites, convenientiſſimum eſt, ut Monaſterium faciat dictam ceſſionem: quippe eam facere poteſt ſine præſcripta ſolemnitate juris in alienatione rei eccleſiaſticæ, cum ſit hæreditatis non delatæ, ſeu deferendæ.

Quæres 8. *Ad quem ſpectent fructus rei frugiferæ renunciatæ, ex ea collecti tempore intermedio a die renunciationis, uſque ad profeſſionem.*

68. *Reſp.* Spectare ad ipſum renunciantem, adeoque renunciatarium non lucrari, niſi ſolos fructus a tempore profeſſionis perceptos: ita *Sanchez ſupra cap.5. n.63.*; & probat, quia tunc ſolum impletur conditio appoſita renunciationi (quam *n.*62. oſtendit de mente Concilii eſſe ſuſpenſivam, non autem reſolutivam, ſicque nihil ponere in eſſe) & tunc ſolum incipit eſſe dominus rei renunciatæ; conſtat autem rem quamlibet fructificare ſuo Domino.

Quæres 9. *An renunciatio hæc ſemel facta legitime, poſſit revocari a Novitio perſeverante in Religione, antequam profiteatur.*

69. *Reſp.* Videri certum eam non poſſe modo dicto revocari; & probatur, tum quia, ſi libere revocari poſſet, ut quid ad obligationem adeo levem, ac infirmam requirerentur tam graves circumſtantiæ, ſicut licentia Ordinarii, & certi temporis determinatio, cum quolibet tempore Novitiatus, abſque licentia Epiſcopi fieri poſſit renunciatio, donatio, ac obligatio revocabilis? tum quia conditio appoſita renunciationi ex intentione Concilii ſuſpendit quidem effectum donationis, non item

ejus

ejus valorem, ac firmitatem conditionalem ob jus donatario acquiſitum: ita *Sanchez ſupr. n.*58. & cum eo *Caſtro Pal. n.*12.

70. Concedit tamen *Sanchez ſup. n.*58. hujuſmodi renunciationem poſſe revocari a Novitio, teſtando, ut habeat eventum revocatio, caſu, quo Novitius moriatur ante profeſſionem: Cum enim in eo eventu ceſſet valor prioris renunciationis, perinde eſt, ac ſi non fuiſſet facta; quare Novitius de iis bonis aliter poteſt diſponere in eventu mortis, ſecutæ ante profeſſionem. Immo addit Sanchez, talem diſpoſitionem non indigere ſolemnitate præſcripta in citato decreto Concilii Tridentini, cum ſit ultima voluntas, & Novitius non poſſit ſe obligare irrevocabiliter; itaut, non ſecuta profeſſione per mortem, aut alio modo, non poſſit variare; ſiquidem Concilium ſtatuit, nullam obligationem Novitii vim habere, niſi ſecuta profeſſione.

Quæres 10. *An corruat renunciatio, ſi contingat Novitium renunciantem mori ante profeſſionem.*

71. *Reſp.* Non corruere, ſed manere omnino firmam: & ratio eſt, quod quamvis in decreto Concilii Trident. relato dicatur, renunciationem factam a Novitio non aliàs intelligi ſortiri ſuum effectum, niſi ſecuta profeſſione; cum tamen finis Concilii ſit conſulere libertati egreſſus Novitiorum, conditio, *niſi ſecuta profeſſione*, idem videtur importare, ac ſi diceret, *niſi perſeverante Novitio in Religione*: ex eo enim, quod poſt mortem Novitii non ſint reddenda bona illius hæredibus, non impeditur libertas egreſſus; unde, cum ille permanſerit in Religione, præfata renunciatio ſortiri videtur ſuum effectum; maxime cum tacens, moriendo ipſam renunciationem confirmare conſeatur: ita *Sanchez n.*48., & poſt illum *Caſtrus Palaus ſup. p.*16. *n.*2., qui tamen putat contrariam opinionem eſſe ſatis probabilem.

Quæres 11. *An renunciatio corruat caſu, quo Novitius, ea facta, recedat a Religione, & poſtea ductus pœnitentia redeat.*

72. *Reſp.* Corruere, & quidem etſi recedat finito anno novitiatus; nec reviviſcere, Novitio ad religionem redeunte: cum talis renunciatio irrita reddatur per illum egreſſum; & nullo jure cautum ſit illam convaleſcere per reditum ad Religionem; quare, ſicut inchoari debet novitiatus, ſic inchoandum eſt tempus renunciationis, & ſolo bimeſtri ante profeſſionem, finito anno probationis faciendam, fieri debet: ita *Sanchez n.*48. addens, quod, ſi Novitius finito anno novitiatus egrediatur, indiget quidem nova renunciatione, cum prior illa, etſi legitimo tempore facta, corruat per egreſſum e Religione; eam tamen poterit facere ſtatim, & non tenetur facere intra præfatum bimeſtre: idque, ſive differatur profeſſio, ſive non; quod non concedit *Caſtrus Palaus ſupra p.*17. *n.*9. dicens in tali caſu & repetendum eſſe novitiatum (quod negat Sanchez) & renunciationem faciendam eſſe intra bimeſtre proximum profeſſioni, ac ſi numquam renunciatio facta fuiſſet.

Puto autem hanc reſponſionem a fortiori procedere in caſu, quo Novitius poſt factam bonorum renunciationem tranſeat ad alium Ordinem, animo ibi perſeverandi, idque ob rationem allatam in præcedenti reſponſione, quæ utique procedit in præſenti caſu, ut facile conſtabit conſideranti; ubi autem habet locum ratio legis, ibi habet locum & ejus diſpoſitio, *l. illud ff. ad l. Aquil.*, *l. ſi poſtulaverit* §. 2. *ff. ad leg. Jul. de adult.*, *l. quidam numularios ff. de edendo.*

Quæres 12. *An renunciatio firmetur per profeſſionem invalidam.*

73. *Reſp.* Non firmari; cum Concilium debeat intelligi non de præſumptione profeſſionis, ſed de vera profeſſione; qualis utique non eſt profeſſio invalida: ita *Sanchez n.*56., & *Caſtrus Palaus n.*13. addentes dictam renunciationem firmari hoc ipſo, quod ratificatur profeſſio, dummodo renunciatio fuerit valida ab initio, ideſt facta juxta formam præſcriptam in Concilio Tridentino, nimirum ex licentia Ordinarii, ac in ea ætate, & eo tempore novitiatus elapſo, ut Novitius profiteri poſſit intra bimeſtre; alioqui renunciatio eſſet nulla (ſicut & eſſet nulla, ſi fieret abſque Ordinarii licentia) nec firmaretur ex ratificatione profeſſionis, ſed opus eſſet illam iterum facere.

CA-

CAPUT III.

De Religioſa Profeſſione Monialium .

ACturi in hoc Capite de profeſſione religioſa Monialium , non poſſumus non aliqua etiam tractare de ſolutione dotis, quæ ſolet exhiberi Monaſterio ad alendam Monialem profeſſuram, nec non de velo profeſſionis , ac benedictione , ſeu conſecratione Monialium : quippe quæ magnam habent connexionem cum ipſa profeſſione ; hinc Caput dividemus in tres ſectiones , in quarum prima agemus de ipſa profeſſione Monialium , ſuppoſitis tamen iis , quæ *in tract. de Profeſſione* diximus *cap.1. per totum* : in ſecunda diſſeremus de ſolutione dotis : in tertia de Velo profeſſionis , ac de Benedictione , ſeu Conſecratione Monialium ; ſicque totum Caput abſolvemus .

SECTIO I.

De Profeſſione religioſa Monialium , & circumſtantiis ipſi annexis .

1. *PRofeſſio alia eſt expreſſa , alia tacita .*
2. *Voluntas Novitiæ profeſſuræ exploranda ab Ordinario intra quindecim dies a monitione .*
3. *Talis exploratio non eſt de valore profeſſionis : de ea facienda præmoneri poteſt Epiſcopus per aliquot dies ante , aut poſt tempus præſcriptum: tuncque Epiſcopus poteſt prohibere ne fiat profeſſio , non item determinare tempus illam faciendi .*
4. *Quorum conſenſus petatur ad profeſſionem Novitiæ .*
5. *Abbatiſſæ conſenſus qualiter requiratur .*
6. *Ea in hoc debet audire , & ſequi conſilium Conventus .*
7. *Profeſſio Novitiæ admittitur proprie ab Abbatiſſa , & a Prælato Monialium , idque de Abbatiſſa præcipue procedit quoad Moniales Converſas .*
8. *Ætas annorum ſexdecim requiritur ad valorem profeſſionis .*
9. *Integer annus probationis eſt de eſſentia profeſſionis , prœterquam ſi fiat in periculo mortis .*
10. *Ex cauſa differri poteſt profeſſio , aſſignatur , unde ſit præcedentia inter Moniales .*
11. *Aliqualis literatura petitur ad profeſſionem Novitiæ Choro deſtinatæ .*
12. *Quæ expenſæ permitti poſſint ex occaſione profeſſionis: indicatur quid ſint propinæ vetitæ Monialibus .*
13. *Excommunicatur cogentes Novitiam profiteri .*
14. *Item impedientes eam , ne profiteatur .*
15. *Monialis profeſſa tranſit ad ordinem ſtrictiorem .*
16. *Non ſufficit licentia proprii Prælati .*
17. *Quid de hoc ſtatuerit Sacra Congregatio .*
18. *Videndum, an obſtent aliqua privilegia Religionum .*
19. *Ad talem tranſitum neceſſaria eſt facultas Sedis Apoſtolicæ .*
20. *Moniales non ſunt ejiciendæ propter incorrigibilitatem .*
21. *Neque transferendæ ratione incorrigibilitatis de uno Monaſterio ad aliud, inconſulta Sede Apoſtolica .*
22. *Poſſunt Epiſcopi reducere Moniales a Monaſteriis extra mœnia intra ipſas Urbes .*
23. *Quare hæc facultas non ſit ipſis ſublata per Bullam S. Pii V.*

Quæ

Quæres 3. *Quot modis poſſint Moniales profiteri*.

1. *Reſp.* Quod cum juxta communem DD. ſententiam duplex ſit profeſſio; alia expreſſa, & alia tacita: & non ſit major ratio, cur hæ duæ ſpecies profeſſionis admittantur inter viros regulares, & non inter Moniales; conſequenter dicendum eſt, Moniales poſſe his duobus modis profiteri; nimirum expreſſe, & tacite, ſicut in terminis docet *Tamburin. de jure Abbatiſ. d.9. quæſt.1.*

Quæres 2. *An, & qualiter explorari debeat voluntas Monialis novitiæ antequam emittat profeſſionem religioſam*.

2. *Reſp.* Debere explorari ab Ordinario ad cognoſcendum, num ſpontanee, an coacta, & ſeducta ſe accingat ad profitendum; idque, ut ſic conſulatur libertati Novitiæ profeſſuræ, & impediatur vis, quæ in hoc poſſet ei inferri a parentibus, aut aliis: patet *ex Concilio Trid. ſeſſ.25. cap.17. de Regul.*, ubi id expreſſe ſtatuitur, ſicut vidimus *cap. præced. ſect.1. qu.4.* Unde, & idem Concilium præcipit loco citato, ut Præfecta Monaſterii, in quo Novitia eſt profeſſura per menſem ante diem profeſſionis certiorem faciat Epiſcopum de tempore profeſſionis, & hoc ſub pœna ſuſpenſionis ab officio duratura ad arbitrium ipſiuſmet Epiſcopi; quamquam, ſi is modo dicto certior factus intra dies 25. explorationem præfatam non perficiat, non debeat amplius ſe in hoc intromittere, cum ſic deciſum referant *Armendar. Gallet.*, *& Campanil.* relati a *Barboſa de offic. Epiſcop. alleg.*100. *n.*3., qui monent hujuſmodi explorationem faciendam eſſe ab Epiſcopo, aut, ipſo impedito, ab illius Vicario generali non intra clauſuram, ſed extra feneſtellam cancellorum, in collocutorio. Dixi, *aut, ipſo impedito, a Vicario generali*, ut indicarem, quod notat idem *Barboſa n.*8. dictam voluntatis explorationem non poſſe fieri a Vicario generali, niſi in caſu, quo Epiſcopus ſit impeditus, aut illum deleget ad tale munus: quod ſine dubio poteſt facere Epiſcopus, cum id poſſit facere per quemcumque alium idoneum, ut advertit *Miranda qu.*8. *de Monial. art.*4.

Verum tamen eſt, quod ſi Epiſcopus omittat dictam explorationem; non ideo profeſſio emiſſa erit invalida, ut bene advertit, & probat *Sanchez lib.*5. *moral. cap.*4. *num.*84., & declaravit Sacra Congregatio penes *Barboſ. ſupra n.9.*, ſtatuens contra virgines, a quibus non ſolum habitus regularis eſt ſuſceptus, ſed etiam facta profeſſio, abſque dicta exploratione, nihil per Ordinarium debere ſuſcitari, ſed ſinendum eſſe, eas in ſtatu ſuo remanere. Quamquam aliàs poſſit Epiſcopus non ſolum cenſuris, ac pœnis ſibi bene viſis prohibere Abbatiſſis, & Superioribus regularibus Monialium, ne puella profeſſionem emittat, niſi prius explorata ipſius voluntate (quod fuiſſe deciſum refert *Barboſ. l.*1. *de jure eccleſ. cap.*44. *n.*10.) ſed etiam punire contrafacientes tum pœnis a Concilio Tridentino ſtatutis, tum etiam Eccleſiaſticis cenſuris, & aliis Juris remediis, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis: quod notat idem *Barboſ. de offic. Epiſcop. alleg.*100. *n.*9. quod cum ipſe non probet, non eſt facile admittendum ob dicenda *cap.*8. *qu.*3. immo rejicitur expreſſe *a Sanctorio in Conſtit. Min. cap.*11. *ſtat.*7. *q.*1. docente, Epiſcopum non poſſe punire Prælatum regularem, ipſo inconſulto, conſentientem profeſſioni emittendæ, cum nullam in eum juriſdictionem Concilium ei tribuat quoad hoc, ſed totam obligationem imponat Præfectæ Monialium, ut conſtat ex dictis §. *præcedenti*, & quidem merito, cum Prælatus in majoribus occupetur; ideoque non debet cogi ad faciendam illam certiorationem.

An autem Præfecta Monialium in hoc ſatisfaciat, ſi dictam faciat certiorationem ante menſem, aut poſt.

Reſpondet *Sanctorius ſupra d.*3. ſatisfacere, & probat, tum quia, ſecluſo contemptu, plus, aut minus in hoc caſu non infert gravem culpam: tum quia effectus prætenſus a Concilio in hoc caſu per anticipationem, aut poſtpoſitionem quindecim dierum ſufficienter habetur, ut conſideranti facile patebit.

Addit *Sanctorius ſup. d.*7. Epiſcopum facta exploratione poſſe prohibere, ne

 Novi-

Novitia, cujus voluntas fuit explorata, faciat profeſſionem, ſi reperiat illam eſſe indeliberatam, & minus libere profiteri; alioqui inutilis eſſet exploratio; &, ſi contra inhibitionem Epiſcopi fiat profeſſio, dicit *Sanctorius*, illam declarari debere nullam, cum facta ſit contra voluntatem illius, qui eam poteſt impedire; & Concilium intenderit delegare Epiſcopo legitimæ Profeſſionis cognitionem, ac impeditionem.

Monet item *Sanctorius d.5.* Epiſcopum, explorata voluntate Novitiæ exemptæ, ac completo novitiatu, non poſſe determinare tempus profitendi, aut e Monaſterio exeundi; cum Concilium Epiſcopo ſolum tribuat facultatem explorandi voluntatem, & reliquum ſpectet ad Prælatum regularem, cui ſubeſt Novitia: nec obſtat quædam Sacræ Congregationis declaratio, quæ in contrarium circumfertur; ſiquidem ea loquitur de Monialibus Epiſcopo ſubjectis, non autem de exemptis.

Quæres 3. *De quorum conſenſu admitti debeat Monialis novitia ad religioſam profeſſionem.*

4. *Reſp.* Debere admitti de conſenſu majoris partis Capituli Monialium, apud quas Novitia emiſſura eſt profeſſionem: quod eſt dicere de conſenſu Monaſterii: ſiquidem Monaſterium dicitur facere, quod facit major pars Monialium in eo degentium, & hoc eſt ita verum, ut conſenſus Abbatiſſæ Monaſterii in tali admiſſione non requiratur formaliter, prout eſt Abbatiſſa, ſed ut eſt pars Capituli, eo ſcilicet modo, quo requiritur conſenſus cujuslibet alterius Monialis dicti Monaſterii; ſicque poteſt contingere, Novitiam admittendam eſſe ad profeſſionem, omnino diſſentiente, atque repugnante Abbatiſſa, etſi quatenus eſt caput Monaſterii debeat conſentire in profeſſionem Novitiæ profitentis, uti dicemus infra *quæſt.27.* Patet ex praxi communi Monialium tam exemptarum, quam non exemptarum, ſaltem in hiſce noſtris regionibus; & ſuadetur ex eo, quod, cum in admiſſione Monialis novitiæ ad profeſſionem agatur de notabili commodo, ac utilitate Monaſterii, & interveniat veluti quidam contractus utrinque obligatorius inter Novitiam profitentem, ac Monaſterium, æquum eſt, ut, ſicut ex parte Novitiæ requiritur conſenſus, ſic & requiratur ex parte Monaſterii, juxta *regulam 29. Juris in 6., quod omnes tangit ab omnibus debet approbari.* Quæ doctrina oſtendit ad validam admiſſionem profeſſionis Novitiæ deſiderari etiam conſenſum Prælati Monialium; ſive is ſit Ordinarius, loquendo de Monialibus immediate ſubjectis; ſive Superior regularis loquendo de exemptis; idque maxime attenta conceſſione Nicolai V. quoad hoc per Bullam factam Minoribus, & relatam *capite præcedenti num.2.* Præterquamquod receptio Novitiæ ad profeſſionem, cum ſit res graviſſima, maxime tangens bonum Monaſterii, par eſt, ut non fiat abſque conſenſu illius, cujus prudentiæ commiſſa eſt adminiſtratio ipſius Monaſterii; unde & puto praxim Monialium communem eſſe, ut ſine proprii Prælati facultate nullam recipiant Novitiam ad profeſſionem.

5. Quod ſi DD. communiter dicunt, creationem Monialium (quæ utique fit per emiſſionem profeſſionis) pertinere ad Abbatiſſam, & Conventum, id ſolum probat pertinere ad Abbatiſſam tanquam ad acceptantem, ut poſtea dicemus, non autem ita, ut conſenſus illius determinate requiratur per ſuffragii ipſius præſtationem. Quo pacto *Tambur. ſup. qu.5. n.4.*, aliique ab eo relati dicunt, neque totum Conventum, repugnante Præfecta, neque Præfectam, repugnante majori parte Monialium, poſſe recipere Novitiam ad profeſſionem. Quod tamen non facit, quin totus Conventus poſſit admittere ad profeſſionem Novitiam, ſi Prælatus Monaſterii dictam profeſſionem admittat loco Præfectæ: cum, juxta dicta, conſenſus Præfectæ ſit neceſſarius ad profeſſionis admiſſionem non ratione ſuffragii, quod ferat cum aliis Monialibus, ſed ut juridice recipiat profeſſionem, quod in præſenti caſu ſupplet Prælatus.

6. Unde quis bene inferet (quod notavit *Sanchez ſup.n.65. ex Rodriq.& aliis*)

Supe-

Superiorem Monaſterii in admittenda Novitia ad profeſſionem teneri non ſolum audire conſilium ſui Conventus,ſed etiam illud ſequi, ob doctrinam *Bart. in l.11. §. plures num.7. de exer. act.* communiter receptam; nimirum, quod, quando requirendum eſt conſilium ab alio tamquam a collega, & participe officii (ut in præſenti caſu) tunc conſilium non ſolum requirendum eſt, ſed etiam ſequendum; quod eſt bene advertendum.

Quæres 4. *Ad quem ſpectet acceptare profeſſionem Monialis novitiæ profitentis.*

7. *Reſp.* Quod cum actus acceptandi profeſſionem non ſit proprie actus juriſdictionis, ſed ſuperioritatis pertinentis ad poteſtatem œconomicam, ſeu dominativam, quæ poteſt competere etiam fœminæ; profeſſio Monialis novitiæ poterit acceptari a Superioriſſa Monaſterii, cum ſit capax exercendi talem actum; & alioqui talis actus ipſi ex officio incumbat: quippe in quo agitur de notabili commodo, ac utilitate Monaſterii, cui illa præeſt; & onus procurandi bonum Monaſterii incumbit immediato Superiori illius una cum majori parte Monaſterii. Unde profeſſio Monialis poteſt valide acceptari, tum ab ejus Abbatiſſa, tum ab ejus Prælato, ſicut notavit *Sanchez n.76.*, monens, profeſſionem Monialium in Monaſteriis Epiſcopo ſubjectis hoc tempore ſolere fieri coram ipſo Epiſcopo, ejuſve generali Vicario: ſicut e contra in Monaſteriis exemptis ſolet fieri coram proprio Prælato regulari, ſive delegato, & hoc forte, ut tanto certior ſit valor profeſſionis, quæ emittitur: ſtante quod *Suarez loco ſup. cit.*, & alii cenſent, conſenſum Prælati proprii non ſolum requiri ad valorem profeſſionis, quam emittit Novitia Monialis, ſed etiam, ut profeſſio fiat in manibus illius, & ab ipſo acceptetur, cum apud ipſum tantum ſit propria Juriſdictio, *ex c. ſtatuimus 20. qu.2.*, quaſi vero acceptatio profeſſionis ſit actus juriſdictionis, cujus ſit incapax fœmina (quod tamen paulo ante negavimus): patet autem reſponſio tum ex dictis, tum etiam *ex c. conſuluit, qui Clerici, vel voventes*, ubi deciditur, fœminam quamdam, quæ dimiſſo habitu regulari nupſerat, valide nupſiſſe, eo quod profeſſa non fuerat in manu alicujus Epiſcopi, vel Abbatiſſæ: quod eſt ſupponere Abbatiſſæ poteſtatem extendi ad profeſſionem valide acceptandam, ut notavit Bonacina. Quare cum Abbatiſſa Monaſterii, & Prælatus illius, quoad acceptandam profeſſionem Monialis Novitiæ, ſe habeant cumulative, adeoque inter illos dari poſſit velut præventio: ſervanda eſt in hoc conſuetudo uniuſcujuſque Ordinis, Provinciæ, aut loci, quæ eſt varia.

Notat autem *Ciarlinus p 2. contr. cap.194. n.34.* dato, quod Abbatiſſa non poſſet admittere profeſſionem Novitiæ, poſſe adhuc acceptare profeſſionem Novitiæ converſæ, cum ei non detur Velum, quod dare nequit Abbatiſſa, juxta *c. conſuluit, qui Clericus, vel vovent.* Sicque ceſſant rationes,quod Abbatiſſa non poſſit recipere Profeſſionem: ſic ille.

Quæres 5. *Cujus ætatis debeat eſſe Monialis Novitia,ad hoc,ut validam faciat profeſſionem.*

8. *Reſp.* Debere eſſe annorum 16. completorum: idque ex decreto *Concilii Tridentini ſeſſ. 25. de regul. cap.15.* id expreſſe ſtatuentis his verbis: *In quacumque Religione tam virorum, quam mulierum profeſſio non fiat ante 16. annum expletum: profeſſio autem antea facta ſit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicujus regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſervationem, aut alios quoſcumque effectus*: cum alias jure antiquo ad profitendum, in viro quidem ſufficeret annus 14. completus, in fœmina vero annus 12. item completus, ut conſtat *ex c. ad noſtram c. ſignificatum de Regul. Clem. eos, eodem tit.*, aliiſque Juribus.

Quæres 6. *An ſit de eſſentia Religioſæ profeſſionis, ut ei præmittatur integer annus probationis.*

9. *Reſp.* Eſſe, ſtando præciſe in jure communi; patetque ex dictis *cap. præced. §.2. q.11.* ſecus attento indulto Pii V. facto per bullam Monialibus S. Dominici, per quod conceditur iis, ut poſſint profiteri ſolemniter, etiam nondum expleto

 inte-

integro anno novitiatus, ſi judicio Medicorum ægrotent cum periculo mortis, moraliter certo; & jam expleverint annum ætatis 16. De hoc privilegio (quod non fuiſſe revocatum a Gregorio XIII., docet *Rodriqu. to.3. q. 15. articul.16.*) participant non ſolum Moniales, ſed etiam viri religioſi aliorum Ordinum, alias participantes de privilegiis Ordinis S. Dominici: privilegium referemus, & paulo latius explicabimus infra *cap.9. qu.11.*

Addo hic non ſolum annum probationis debere eſſe completum de momento in momentum (ut oſtendimus *cap. præced. ſect.2. qu.12.*), ſed etiam in anno biſſextili illum duplicem diem debere computari pro uno; itaut ſi Novitia inchoavit novitiatum 24. Februarii; non poſſit anno ſequenti biſſextili 24. Februarii priori profiteri, ſed debeat expectare alterum 24. juxta *Sanchez lib.5. mor. cap.4. n.4.*, aliique contra *Sylv. Henric.*, & *Ricc.*, quos refert, & ſequitur *Barboſ. alleg.101. n.20.*

Quæres 7. *An, & quomodo Moniali Novitiæ protrahi poſſit tempus profeſſionis, etiam poſt expletum annum integrum probationis.*

10. *Reſp.* Poſſe eo modo, quo diximus *cap. præced. ſect.2. qu.16.* nimirum ſi interveniat juſta cauſa id faciendi: ut ſi Novitia nondum recte divinum Officium recitet, aut dotem non habeat paratam, aut non plene ſatisfecerit in probatione peracta, ita *Rodriq. tom.3. q.17. art.10. Sanchez l.5. mor. cap.4. n.21. Leſſ. l.2. c.41. n.59. Mirand. tom.2. manual. qu.25. art.11.* aliique communiter, quos refert & ſequitur *Tambur. ſup. qu.7. n.2* monens *n.8.* ſupponi a Doctoribus (quorum aliquos allegat) ad protrahendum annum probationis exigi conſenſum Novitii; quippe qui toto tempore probationis poteſt libere recedere a Religione, nec poteſt in ea invitus detineri; patet autem reſponſio, tum ex dictis *in tract. de Novitiatu cap.1. q.24.* tum quia a jure antiquo non eſt recedendum, niſi quatenus ab eo receditur per jus novum expreſſe aliquid innovans per *l. preces C. de appellat.* at de jure antiquo ante Concilium Tridentinum ex juſta cauſa poterat differri profeſſio Novitii ultra integrum annum probationis; & ipſum Concilium quoad hoc nihil innovavit (cum verba illius, quæ habentur *ſeſſ.25. de Regul. cap.16. finito tempore novitiatus Superiores, Novitios, quos habiles invenerint, ad profitendum admittant, aut e Monaſterio eos dejiciant*, loquantur ſolum de Novitiis, qui elapſo probationis anno inveniuntur habiles, non vero de iis, qui tunc reputantur inhabiles ob aliquam cauſam amovibilem, ſperatur tamen probabiliter, quod brevi futuri ſint habiles) ergo ſicut ante Concilium differri poterat profeſſio Novitii modo dicto, poterit & differri in præſentia, ſi juſta intervenerit cauſa.

Notat autem *Barboſ. l.1. de tripl. jure Eccleſ. c.44. n.56.* ex decreto Sac. Congregationis præcedentiam inter Moniales deſumi debere a die profeſſionis, non autem a die ſuſceptionis habitus religioſi: ſi vero duæ ſimul eodem inſtanti profeſſionem emittant, eam puellam debere præcedere, quæ prius ad habitum, data item paritate profeſſionis, in Capitulo fuerat admiſſa.

Quæres 8. *An, & qualiter literatura requiratur ad hoc, ut Novitia Monialis admittatur ad profeſſionem religioſam tanquam Choriſta.*

11. *Reſp.* Requiri, ut ſaltem ſciat legere: ſic enim fuit deciſum a Sac. Congregatione Cardinalium in una Girgen. 12. Januarii 1604., ita *Tambur. ſup. n.3. ex Barboſ.*: qui tamen intelligendi ſunt loqui de Moniali deputanda ad Chorum, non autem de Converſa, ut patet.

Quæres 9. *Quæ, & quales expenſæ poſſint permitti, ut fiant a Moniali Novitia ex occaſione profeſſionis ab ipſa emittendæ.*

12. *Reſp.* Ex declaratione Sac. Congregationis facta 5. Novembris 1616., & relata *a Gavanto in Manual. Epiſcop. v. Monialium profeſſio n.23.* poſſe permitti, ut faciant Sacriſtiæ, aut Infirmariæ eleemoſynas ex longa Monaſterii conſuetudine hac occaſione dari ſolitas; non item propinas, quæ alicubi ſolebant præſtari Superioribus; neque quod fiant in Monialium foreſteriis convivia alias conſueta parari a conſanguineis Novitiæ profeſſuræ.

Quin

Quin etiam addit *Gavantus n.25.* ab eadem Sacra Congregatione deciſum fuiſſe, expenſas occaſione profeſſionis emittendæ faciendas debere taxari ab Epiſcopo,ita ut, ablatis ſumptibus ſuperfluis, non concedantur niſi ii, qui ſunt neceſſarii, & conformes modeſtiæ,ac parſimoniæ religioſæ.

Puto autem propinas(de quibus hic) fuiſſe donativa a Moniali ingrediente dari ſolita Abbatiſſis: *propino* enim apud Calepinum ſignificat *poculum prægusto,& deinde alteri trado*: popinæ vero apud eundem ſignificant tum culinam, tum cibos delicatiores: ſicque in præallegato decreto forte fuit poſita dictio *propino*, loco dictionis *popina*,

Quæres 10. *Quam pœnam incurrant,qui injuste cogunt Monialem Novitiam emittere profeſſionem religioſam*.

13. *Reſp.* Incurrere excommunicationem ipſo jure latam *in Conc. Trid. ſeſſ.25. de regul. c.18.*, & a nobis fuſe explicatam *cap. præc. ſect.1. qu.10.*; unde facile peti poſſunt, quæ ad præſentis reſponſionis probationem poſſunt conferre: ſicque non eſt, cur ea hic iterum repetamus.

Quæres 11. *Quam pœnam incurrat, qui injuste impedit Monialem Novitiam, ne libere emittat profeſſionem religioſam*.

14. *Reſp.* Incurrere ipſo facto excommunicationem majorem, item latam *in Concilio Tridentino loco citato*, & a nobis latius declaratam *cap.præced.ſect.1. q.18.*: ubi plura diximus, quæ multum poſſunt deſervire in præſentia.

Quæres 12. *An Monialis vinculo profeſſionis religioſæ ita adſtringatur, ut non poſſit recedere a Monaſterio, in quo profitetur, neque ad ingrediendam Religionem arctiorem*.

15. *Reſp.* Non adſtringi,adeoque Moniales profeſſas in Ordine laxiori poſſe jure communi tranſire ad Ordinem perfectiorem, ſervatis tamen ſervandis; nimirum conditionibus a nobis recenſitis *in tractatu de Profeſſ. c.4. ſect.3. q.5. §. quod ſi*, ibique in qq. ſequentib. explicatis: ita *Suarez tom.4. de relig. tract.8. lib.3.c.10. n.1.*, *Sanchez lib.6. moral. cap.7. num.6.*, *Rodriqu. to.3.qu.52.artic.6.*, *Lezan. to.1. cap.25. n.41.*, *Bonac. qu.2. de Clauſ. p.9. §.2. n.41.*, aliique communiter, & patet tum ex dictis *in cit. tract. de profeſſ.*, *ubi ſup. qu.7. §. de Moniali 6.*: tum quia rationes,quæ probant dictum tranſitum eſſe licitum viris religioſis, cum aliquali proportione procedunt etiam quoad Moniales, ut colligitur *ex 20. qu.4. cap.1.*, & bene animadvertit *Rodriq. ſup. ex Cardin., Abbat., & Natta* generaliter dicens, ea, quæ ſunt diſpoſita de viris religioſis proportionaliter cenſeri conſtituta, & de Monialibus.

„ Dixi *cum aliquali proportione*:Mo-
„ niales enim ſunt ſpecialiter obligatæ ad
„ perſeverandum in Monaſterio, in quo
„ profeſſionem emiſerunt ratione clauſu-
„ ræ perpetuæ, ad quam tenentur aliquæ
„ ex voto, & omnes ex præcepto Eccle-
„ ſiæ, & quæ tanto rigore ſervatur, ut
„ in hac ipſa materia, tranſitûs ſcilicet
„ ab una Religione ad aliam, regulariter
„ numquam concedi conſueverit a Sacra
„ Congregatióne Monialibus facultas
„ tranſeundi, ut ex reſponſione Sacræ
„ Congregationis probat *Nicolius lucubr.*
„ *Can. lib.3. tit.31. n.12.*

Difficultas eſt, de cujus licentia debeat fieri talis tranſitus, Abbatiſſæne tantum, an proprii Prælati, & Ordinarii (idque ratione clauſuræ, ad quam Monialis ſpeciali obligatione tenetur), vel utriuſque?

16. Reſpondet *Bonacina ſup. §.3. difſic.1.n.11.* ad talem tranſitum exigi licentiam Prælati,cui Monialis tranſitura ſubeſt (ſive is ſit Epiſcopus, ſive Prælatus regularis) non autem ſufficere licentiam Abbatiſſæ. Probat, tum quia Abbatiſſa proprie non eſt Prælata Monaſterii; tum quia in conceſſione talis licentiæ judicandum eſt, num Monialis tranſitura ducatur bono ſpiritu ad talem tranſitum; quod judicium videtur excedere capacitatem fœminæ; tum quia iſte tranſitus non poteſt fieri abſque egreſſu clauſuræ, ad quam Monialis ſtrictiſſime tenetur; Abbatiſſa autem non poteſt dare facultatem exeundi e clauſura: ſic Bonacina citans pro ſe Sanchez, qui tamen expreſſe negat eſſe ne-

ceſſa-

ceſſarium, quod in præſenti caſu Monialis obtineat a proprio Prælato licentiam tranſeundi, putans ſufficere illam ab ipſo peti, ea ductus ratione, quod Concilium Tridentinum,& alia jura prohibentia Monialibus egreſſum e clauſura abſque conſenſu Superioris in ſcriptis, non loquuntur in hoc caſu, ſed ſolum ad tollendam Monialibus materiam vagandi.

„ Sed dicendum eſt,quod neque ſufficit licentia ſolum petita, ut vult Sanchez, neque licentia petita, & obtenta, ut vult Bonacina. Tria igitur circa hoc punctum nunc ſunt certa.

17. Certum eſt 1., quod decretum Sacræ Congregat. de mandato Urbani VIII. in decretis 21. Septembris 1624. editis *de Regularibus apoſtatis,& ejectis* (nimirum, *ut de cætero nullus permittatur ad arctiorem religionem tranſire, niſi prius Superiori legitime conſtiterit eam religionem paratam eſſe illum recipere,qui licentiam petit, tuncque Regularis recta ſe transferat ad arctiorem: quod, ut reipſa adimpleatur, idem Superior omni ſtudio, ac diligentia invigilet*.) a fortiori habet locum in Monialibus, ideoque debet omnino inviolabiliter ſervari.

18. Certum eſt 2., quod cum juxta dicta *in tract. de profeſſ. cap.4. ſect.3. qu.6.* extent multa privilegia concedentia Religionibus, ne earum religioſi poſſint tranſire ad Ordinem, etiam arctiorem, abſque licentia proprii Prælati petita, & obtenta; immo nec ſine facultate Sedis Apoſtolicæ; & de dictis privilegiis participent Moniales per viam communicationis; dicendum eſt, quod licet eæ tranſire poſſint ad Religionem arctiorem, licentia petita a Superiore, & obtenta, ſtando in jure communi; ſecus eſt, attentis iſtis privilegiis,ſiquidem ea ſint in uſu apud ipſas Moniales: quod proinde in contingentia facti eſſet accuratius inquirendum.

19. „ Certum eſt 3. quod facultas, „ qua olim de jure communi pollebant „ Epiſcopi, vel Monaſteriorum Superio„ res transferendi Moniales de uno ad „ aliud Monaſterium ſtrictioris obſervan„ tiæ, vel ad alicujus Monaſterii funda„ tionem, ſeu Monialium inſtructionem, „ & reformationem, vel in aliis caſibus a „ Jure, ſeu Concilio Tridentino permiſ„ ſis, nunc eſt iiſdem ſublata, & fieri non „ poteſt, niſi ſpeciali licentia Sedis Apo„ ſtolicæ. Conſtat 1. ex Bulla S. Pii V., „ quæ incipit *Decori*, edita calendis Fe„ bruarii 1570., in qua ſtatuitur *nulla* „ *occaſione,aut prætextu* licitum eſſe Mo„ nialibus egredi de Monaſterio, aut li„ centiam illis concedere ad exeundum, „ præterquam in caſu magni incendii, vel „ infirmitatis lepræ, aut Epidemiæ. Con„ ſtat 2. ex decreto Pauli V. publicato a „ Sacra Congregatione Epiſcoporum, & „ Regul. 22.Decembris 1617., & intima„ to omnibus Procuratoribus generali„ bus Ordinum, per quod decretum Mo„ niales non poſſunt quacumque occaſio„ ne transferri de Monaſterio ad Mona„ ſterium ſine ſpeciali licentia Sedis Apo„ ſtolicæ, toties quoties obtinenda, ut „ videre eſt apud *Dian.3.part.n.2. reſol.99.* „ *& apud Nicol. in lucubrat. can. lib.3.* „ *tit.31. n.12*, , *& apud Fagnan. in c. Re*„ *colentes de ſtatu Monachor. n.51*. Con„ ſtat 3., quia ſic pluries declaravit Sacra „ Congregatio Epiſcopor. videlicet in li„ teris ſcriptis Nuncio Hiſpaniarum 8. „ Novembris 1594., in quibus nomine „ Epidemiæ quemcumque morbum popu„ larem contagioſum intelligendum eſſe „ reſpondit, ut *refert Monacellus par.2.* „ *tit.15. adnot. ad formul. 15. n.15.* & in „ aliis litteris eidem Nuncio miſſis refer„ tur Decretum ejuſdem Sac. Congrega„ tionis 15. Januarii 1616., quod refert „ *Monacell. par.2. n.13. in adnotat. ad for*„ *mul. 5. n.16*, quod ſic habet: *SSmus* „ *D.N. ejus in Hiſpaniarum Regnis Nun*„ *cio literas dari mandavit, ut omnes Ar*„ *chiepiſcos, alioſve Ordinarios inferiores,* „ *tam ſæculares, quam regulares Mona*„ *ſteria in eiſdem Regnis habentes certio*„ *ret, ut abſque Sedis Apoſtolicæ authori*„ *tate Monialibus e Monaſterii ſæptis egre*„ *diendi licentias nullatenus concedant,* „ *minuſque eaſdem de uno ad aliud Mona*„ *ſterium (tribus caſibus in Bulla ſan. me.* „ *Pii V. nominatim expreſſis, exceptis*) „ *tranſ-*

„ *transferant*. Referunt demum alia ejuſ- „ dem Sacræ Congregationis decreta „ idem ſtatuentia apud *Nicol. loco cit. a* „ *n.7. ad* 12.

Quæres 13. *An Monialis profeſſa poſſit ejici e Monaſterio propter incorrigibilitatem, & quidem inconſulta Sede Apoſtolica*:

20. „ *Reſp.* Non poſſe, tum quia talis ejectio eſſet res nova, ac inuſitata, „ ideoque afferret ſcandalum non vulgare, „ gravemque anſam Monialibus inquietis, & vitam clauſtralem averſantibus „ præberet ſe fingendi incorrigibiles, ut „ Monaſterium desererent, ſicque ex delicto reportarent commodum, ut advertit *Sanchez lib.6. Moral. cap.9. n.6.*; „ tum quia, ut idem dicit, praxis huc „ uſque non recipit, Monialem expelli „ tamquam incorrigibilem, nec ullum invenit ipſe Doctorem id dicentem, neque ex aliqua hiſtoria conſtat, aliquam „ ejectam eſſe; tum demum, quia iſta „ ejectio reprobatur, & prohibetur in „ pluribus declarationibus, & decretis Sacræ Congregat. relatis *a Nicolio ſup. cit. n.7.*, in quibus ad conſulendum bono communi, ſtatuitur, ut Moniales licet ſint incorrigibiles omnino, nec illarum emendatio ſperetur, non propterea ejiciantur; ſed in Monaſterii carceribus includantur, & ſevere coerceantur, ne aliis ſint offendiculo.

„ Quæres 14. *An Monialis poſt profeſſionem transferri poſſit ab uno ad aliud* „ *Monaſterium, ut ibi melius corrigatur,* „ *& reſipiſcat*.

21. „ *Reſp.* Non poſſe, inconſulta „ Sede Apoſtolica: Sic enim infertur clare ex ſupra allegata Bulla Pii V., & „ decreto Pauli V., & aliis declarationibus Sacræ Congregationis ibi adductis, „ & aliis, quas allegat *Nicolius loco ſupra citato n.7.*, quibus adde declarationem Sacræ Congregationis relatam a „ *Barboſa in Collect. Bullar. v. Monialium* „ *translatio*, ſub his verbis: *Monialem* „ *nullam ſibi ſubjectam ex uno Monaſterio ad aliud tranſmittere poſſunt locorum Ordinarii, vel Superiores regulares, etiam ex cauſa ſeditionis, vel incorrigibilitatis, aut criminis perpetrati*. „ Neque dicas cum *Tambur. de jure Abbatiſſ. d.21. qu.3. n.1.* Urbanum IV., ut „ videre eſt apud *Mirandam*, approbaſſe „ hujuſmodi translationem Monialis per „ ſpeciale ſtatutum, illudque non fuiſſe „ revocatum per Concil. Trid., nec per „ Bullam S. Pii V.: nam omnino falſum „ eſt, prædictum ſtatutum non fuiſſe revocatum, ut ex pluribus declarationibus Sacræ Congregationis fuſe probat „ *Fagnan. in C. Recolentes de ſtatu Monachorum n.49.*

22. „ Dices. Per ſupracitat. Bullam „ Pii V. non eſt ſublata Epiſcopo facultas „ illi tributa in Tridentino *ſeſſ.25. cap.5.* „ *de Regul.*, reducendi ſcilicet Moniales „ a Monaſteriis extra Urbes ad Monaſteria intra mœnia, adeoque non erit per „ eandem Bullam ſublata Epiſcopo facultas transferendi Moniales ab uno Monaſterio ad aliud ſtrictioris obſervantiæ. *Reſp.* Conc. Ant. cum *Fagnano ſupra allegato n.52.*, & nego ſequelam.

23. „ Diſparitas deſumitur primo ex „ eo, quia reductio Monialium ad Monaſteria intra mœnia proprie loquendo, „ non eſt translatio, ut aſſerit laudatus „ Fagnanus; unde Concilium cum non „ utatur verbo *transferantur*, ſed verbo „ *reducantur*, per Extravag. S. Pii V., „ in qua eſt ſublata Epiſcopis facultas „ transferendi Moniales de uno Monaſterio ad aliud, non intelligitur ſublata „ facultas reducendi intra mœnia Monaſteria ſita extra Urbes. Deſumitur 2. ex „ ſpeciali ratione, quam habuit Papa non „ corrigendi ſuâ Bullâ decretum Concilii. Reductio enim intra mœnia eſt neceſſaria ob publicum bonum Monaſterii, „ ne ſcilicet Sanctimoniales incuſtoditæ „ remaneant, & expoſitæ prædæ, & aliis „ periculis, quæ provenire poſſunt a malis hominibus; ideoque a Concilio non „ ſolum eſt permiſſa, ſed etiam præcepta, „ ſi fieri poſſit. Tranſitus vero alicujus „ Monialis ad ſtrictiorem regulam, eſt ſolum permiſſus, accedente legitima facultate, & nulli Moniali præceptus, niſi „ quando propter demerita ad illum ad-

„ ſtringa-

„ ſtringatur. Non debuit ergo Papa re-
„ vocare utramque facultatem, & ex eo,
„ quod non revocaverit primam, non
„ ſequitur, quod non revocaverit ſecun-
„ dam.

24. *Profeſſio facta ex metu non ſemper tenet.*
25. *Ex metu reverentiali interdum irritatur profeſſio.*
26. *Profeſſio facta ex errore, aut ignorantia, aut dolo, non tenet ſemper.*
27. *Item non tenet ſemper facta ex ira, vel alia animi perturbatione.*
28. *Non tenet profeſsio facta ſine intentione obligandi.*
29. *Tenet vero facta a reticente aliquod impedimentum, quo detecto, non fuiſſet admiſſa Monialis Novitia.*
30. *Tenet facta ab ægrotante toto tempore probationis.*
31. *Item, quæ recipitur ab admittente ex metu gravi.*
32. *Non tenet profeſsio hermaphroditi facta inter Moniales, ſi poſtea erumpat in virum, etſi antea eſſet valida; ſicque non tranſit ad religionem virorum: ſi Religioſus profeſſus dubitans de validitate ſui baptiſmi rebaptizatur, debet profiteri iterum, aut ratificare profeſsionem jam factam.*
33. *Tenet profeſsio Novitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis repertæ indignæ, ideoque probibitæ admitti, ſed non ſemper.*
34. *Tenet item profeſsio admiſſa contra expreſſam proprii Prælati prohibitionem, ſed non in omni caſu.*
35. *Moniales non poſſunt cogi recipere Novitiam ad profeſsionem, ſi ſint invitæ rationabiliter; ſecus, ſi irrationabiliter.*
36. *Prælatus Monialium in aliquo caſu per ſe recipit profeſſionem Novitiæ, contradicentibus ipſis, & Abbatiſſa.*
37. *Prælatus, & Abbatiſſa cogi interdum poſſunt recipere profeſſionem Novitiæ capitulariter admiſſæ a Monialibus: & e contra Moniales cogi nequeunt recipere ad profeſſionem Novitiam cognitam indignam.*
38. *Moniales reclamare poſſunt contra nullitatem profeſſionis.*

Quæres 15. *An, & quando teneat profeſſio facta a Moniali ex metu.*

24. *Reſp.* Non tenere, ſi fiat ex metu cadente in conſtantem virum: qui ſcilicet ſit de malo (judicio viri prudentis) gravi, & qui reſpectu fœminæ ſit rationabilis, ideſt fundatus in vero, ac probabili periculo: idque non jure naturæ, ut bene probat *Suarez tom.3. de relig. l.6. cap.4. n.8.*, ſed jure Canonico; prout habet communis ſenſus Eccleſiæ; quo talis profeſſio judicatur invalida (qui conſenſus teſte *Suarez n.9.* magni faciendus eſt in hac materia) & colligitur ex *Concilio Tridentino ſeſſ.25. cap.15. de reg.*, ubi cum dicatur: *Quicunque regularis prætendat ſe per vim, & metum ingreſſum eſſe Religionem &c.* clare ſupponitur ex hoc capite invalidam reddi profeſſionem; ſicque profitenti conceditur jus reclamandi, ſervatis tamen ſervandis. Notant autem aliqui, quod, ſicut, ſi quis non amplius moveatur ex metu gravi, quam alius ex levi: non videtur vi talis metus irritari profeſſio: ſic, ſi quis non minus moveatur interius ex objecto levi, quam vir conſtans ex gravi, profeſſio in foro conſcientiæ erit irrita, etſi in foro exteriori aliter judicetur: at hoc non admittit *Suarez n.13.*, dicens, ejuſmodi doctrinam tunc demum fortaſſe habituram aliquam probabilitatem, ſi verum eſſet metum naturà ſuà irritare profeſſionem; quod tamen non admittit ipſe Suarez, ut conſtat ex dictis.

25. Addo, metum reverentialem (qui includit non ſolum imperium paternum, cui ex reverentia non contradicitur, ſed etiam coactionem aliquam, per quam puella non audet contradicere voluntati Patris) irritare profeſſionem, ſi præcedant minæ, ſive formales, ſive etiam ſolum virtuales (ut ſic loquar) quatenus ſcilicet puella habet cauſam, & indicia, ob quæ grave

grave aliquod malum ſibi timeat a patre, ſi ei contradicat: quale malum eſſet, ſi ei auferretur ſpes nuptiarum, ſive ſimpliciter, ſive proprio ſtatui conformium; ſi perpetuo detinenda eſſet domi, ita ut numquam poſſet egredi; ſi ei denegaretur decens ſuſtentatio, & debita dos; ſi crebrioribus verberibus afficeretur: ſi ei prohiberetur omnis converſatio; ſi cogeretur obire ſervitia abjectiora contra decentiam ſuæ conditionis, & alia id genus, ut notavit etiam *Laym. l.4. tract.5. num.6.*, dicens, quod, licet metus reverentialis ob preces, aut imperium Prælati, aut conſanguineorum plerumque ſit inſufficiens ad irritandam profeſſionem, ſecus habet, ſi concurrant alia, quæ difficile repelli poſſint: puta precum, aut imperii ſæpius repetiti importunitas; frequentes blanditiæ, quibus reſiſti nequeat, gravis offenſio, aut diu duratura indignatio, v. gr. conſanguineorum, a quibus vita, aut fortuna puellæ dependet &c.

Quæres 16. *An, & quando teneat profeſſio facta a Moniali ex errore, ignorantia, aut dolo.*

26. *Reſp.* Non tenere, ſi error, ignorantia, ac dolus verſentur circa ſubſtantialia Religionis (ut ſi Novitia profiteatur putans ſe non obligari in perpetuum, vel per profeſſionem non privari dominio rerum, vel regulam ſui Ordinis non eſſe adeo aſperam, & quidem aſperitate vires ejus moraliter excedente); non item ſi verſentur circa accidentalia, cujuſmodi ſunt alia omnia, quæ vel ſunt extrinſeca, ut ſunt motiva, ſeu cauſæ Religionis; vel, ſi ſunt intrinſeca, gradum illum non attingunt, ut ſunt aliæ obſervantiæ Religionis. Ratio eſt, quod ignorantia, & error cauſant involuntarium, vel ſaltem non voluntarium, quia hoc ipſo, quod objectum non eſt cognitum, non eſt volitum: ignorantia autem facit, ut objectum non ſit cognitum, & conſequenter facit, ut operans non conſentiat, nec velit illud: profeſſio autem non poteſt eſſe valida, abſque conſenſu voluntatis, loquendo de ſubſtantialibus Religionis, quod non procedit, verſante ignorantia circa accidentia, cum ſic non excludatur conſenſus ſubſtantialis; ita *Suarez ſup. cap.5. n.4. 5. & 6.* addens *n.9.* hac in re parum referre, ſive error, aut ignorantia procedant ex injurioſa deceptione, ſive ex quavis alia cauſa naturali, aut extrinſeca: cum in tali caſu impedimentum oriatur ex defectu conſenſus, qui impediri æque poteſt ex ignorantia, aut errore, ac ex injurioſa deceptione: quæ ratio probat item, parum referre, quod ignorantia ſit probabilis, vel quod intercedat aliqua negligentia, modo ignorantia non ſit affectata.

Quæres 17. *An, & quando teneat profeſſio facta a Moniali ex ira, aliave animi perturbatione.*

27. *Reſp.* Non tenere, ſi ira, aut alia paſſio ſit tanta, ut rationis judicium obtenebret, ac impediat deliberationem requiſitam ad peccandum, quæ non cenſetur adeſſe, niſi profitens præmeditetur paſſionem illam ad profitendum impellentem, & finem, quo ducitur; idque conferendo illud, de quo deliberat, cum ejus oppoſito: ad quod tamen non exigitur mora temporis, cum momento fieri poſſit; nec quod deliberatio tempore præcedat, ſed ſolo ordine naturæ: colligitur *ex Sanchez l.4. mor. cap.1. n.2. & 3.* patetque, cum ſit contractus humanus, de cujus valore eſt libertas, ut tradunt Doctores communiter.

Quæres 18. *An teneat profeſſio facta a Moniali ſine intentione ſe obligandi.*

28. *Reſp.* Non tenere, & probatur, tum quia omnis obligatio, quæ non provenit ex lege, oritur ex privata voluntate hominis; ergo ubi deeſt voluntas ſe obligandi, deficit obligatio: Tum quia obligatio promiſſionis conſurgit ex lege privata, quam promittens ſibi imponit; nulla autem lex obligat, niſi legiſlator intendat obligare. Colligitur *ex Sanchez l.1. de matr. d. 9. n.4.*, & plurium DD., qui tamen tenentur concedere, ſic profitentem in foro externo poſſe cogi ad ſervandam profeſſionem, etſi non teneatur in conſcientia, & ſecluſo ſcandalo; ut recte advertit *Caſtr. Pal. tract.16. d.2. p.4. n.3.*

Quæres 19. *An teneat profeſſio facta a*

Moniali reticente aliquod impedimentum, quo manifeſtato, non fuiſſet admiſſa.

29. *Reſp.* Tenere, & inde patet, quod cum tale impedimentum neque ex jure communi, neque ex ſpeciali conſtitutione Ordinis (ut ſuppono) profeſſionem irritet, ejus ignorantia non facit, quin libera ſit ejus admiſſio; cum dicta ignorantia verſetur circa accidentalia, & profeſſio annulletur ſolum ex ignorantia verſante circa ſubſtantialia, ut conſtat ex dictis *qu.16.* ita *Rodriq.tom.3.p.17. art.9.*, *Caſtrus Palaus ſup. p.2. §.2. n.3.*, & alii: quorum aliqui cenſent taliter profitentem poſſe expelli in pœnam culpæ gravis in hoc commiſſæ: alii vero id negant, eo quod talis culpa non videatur adeo gravis, ut ob eam infligi poſſit expulſio a Religione, quæ eſt pœna graviſſima.

Quæres 20. *An teneat profeſſio facta a Novitia toto tempore approbationis ægrotante: ſicque non experiente aſperitates Religionis.*

30. *Reſp.* Tenere, & ſuadetur, quia ad Novitiatus valorem non requiritur experientia omnium aſperitatum Religionis in ſpecie, ſed ſufficit eas experiri in genere, vivendo ſub obedientia toto anno Novitiatus; ut expreſſe docet *Sanchez l.5. mor. cap.4.n.52. ex Navar., & Rodriquez:* Quæ ratio proportionaliter probat valide admitti ad profeſſionem Novitiam, quæ ex morbo, aut ſenectute ſit omnino impotens ad ſervanda regulæ præcepta: ſiquidem obligatio ad ſubſtantialia ſtatus Religioſi, quæ ſunt tria vota eſſentialia, nullis eget viribus corporis, ſed ſolo voluntatis affectu: alia vero præcepta regulæ non ſunt ſubſtantialia Religionis, ſed obligant, juſta cauſa non excuſante, qualis eſſet morbus, aut gravis ſenectus.

Quæres 22. *An teneat profeſſio facta a Moniali, ſi ab admittente recipitur ex metu gravi cadente in conſtantem virum.*

31. *Reſp.* Videri tenere: & probatur, quia metus non annullat profeſſionem jure naturali, ſed poſitivo, ut oſtendi *qu.15.*; jus autem poſitivum non annullat profeſſionem ob metum Prælato eam admittenti incuſſum, utpote rarum, aut numquam contingentem, ſed ſolum ob metum incuſſum profitenti: ſicque hic ſolus metus irritat profeſſionem, & non alius: nam in decretis non eſt facienda extenſio de uno caſu ad alium; maximè quando non procedit eadem ratio, & quando ſumus in materia odioſa; ita *Suarez tom.3. de Relig. lib.6. cap.4. n.19.* aliique contra *Leſſium lib.2. cap.41. n.61.* obiter contrarium ſuſtinentem.

Quæres 22. *An teneat profeſſio facta inter Moniales ab hermaphrodito, etiam poſtquam erupit in virum.*

32. *Reſp. Diana par.5. tract.14. reſol.49.* ex Texeda, non tenere, & probat, quia hermaphroditus in caſu propoſito non emiſit profeſſionem, niſi ut vera fœmina; nec Prælatus admiſit ejus profeſſionem ſub alia ratione: conſtat autem valorem profeſſionis pendere ex intentione tam profitentis, quam admittentis: præterquamquod in Hiſpania, teſte ipſo Diana, ſic declaratum eſt in contingentia facti. Hoc tamen non facit, quin hermaphroditus valide poſſit profiteri in Conventu Monialium, ſi in ipſo prævaleat ſexus fœmineus: idque ob dicta *cap. præced. ſect.1. qu.12.*, & quæ habet *Sanchez ſup. n.41.*, dicens tamen hermaphroditum non eſſe admitendum ad profeſſionem, neque in Monaſterio ſexus in ipſo prævalentis.

Quod ſi hermaphrodito in virum erumpente modo dicto evaneſcit vinculum Religioſæ profeſſionis, ſequitur illum non teneri tranſire ad Religionem virorum, ſed poſſe manere in ſæculo, ac inire matrimonium, ac ſi profeſsionem non feciſſet: patet, tum quia actus agentium non extenduntur ultra intentionem illorum *l. non omnis ff. ſi certum petatur*: tum quia vota non obligant, eorum materia poſtea notabiliter mutata, ut tradunt communiter DD. apud *Sanchez lib.3. moral. cap.18.*; quæ certe militant in caſu noſtro: ita *Diana ſupra* contra *Portell. de dub. regul. v. profeſſ. hermaphroditi in addit. ad addit. n.9.* mordicus ſuſtinentem ejuſmodi hermaphroditum in caſu propoſito debere ejici e Conventu Monialium, & teneri ſervare in ſæculo vota eſſentialia profeſſionis

ſionis eo modo, quo poterit. Cum *Diana* ſentit *Theſaur. p.2. praxis v. Religioſi c.12.* citans pro ſe *Merlin.*, quanquam ſuſtinens *ex Andr. Laurent. l.2. hiſtor. anatom. q.8.*, *& Delrio l.1. diſquiſ. qu.22.* converſionem ſexus fœminei in maſculinum eſſe naturaliter impoſsibilem, ob rationem mox afferendam; conſequenter ſuſtineat probabile eſſe, profeſsionem factam ab hermaphrodito inter Moniales poſtea erumpente in virum irritam fuiſſe ab initio: quippe quæ revera eſt profeſsio viri inter Moniales, quæ ſine dubio non tenet: probant autem allegati DD. converſionem ſexus fœminei in maſculinum eſſe naturaliter impoſſibilem ex eo, quod genitalia maris, ac fœminæ differunt forma, ſtructura, nervorum numero &c. ac proinde caſu quo hermaphroditus e ſexu fœmineo in ipſo prævalente erumpat in virum, id inde provenit, quod virilia, quæ ob defectum caloris, aut obſtaculum alicujus membranæ intus latebant, poſtea aucto calore, aut ex conatu aliquo, ſive ex copula, effracta membrana, foras prodeunt. Ita Theſaurus, addens tamen Sacram Pœnitentiariam de tali caſu conſultam nihil decernere voluiſſe: quod eſt ſignum non eſſe improbabilem ſententiam illorum, qui docent profeſſionem in tali caſu ab initio fuiſſe validam.

Addo hic obiter *ex Carena tract. de mod. proced. in cauſa S. Officii tit.5.12.n.49.* Religioſum profeſſum dubitantem de validitate ſui baptiſmi, ſi rebaptizetur ſub conditione, debere cogi ad iterum profitendum, vel certe ad ratificandam profeſſionem jam factam: & ratio eſt, quod ex una parte ſtatus perfectionis (qualis eſt ſtatus Religioſus) ſupponit ſtatum ſalutis (quod ſcilicet per baptiſmum homo ſit incorporatus Eccleſiæ) ex alia parte in dubio melior eſt conditio poſſidentis, adeoque cum Religio ſit in poſſeſsione Religioſi hujus, vi profeſſionis emiſſæ, habet jus illum retinendi uſque dum plene conſtet illum non eſſe baptizatum, & conſequenter, ubi eſt modo dicto rebaptizatus, poteſt illum adſtringere, ut vel iterum profiteatur, vel ratificet profeſſionem jam emiſſam.

Quæres 23. *An Abbatiſſa valide recipiat profeſſionem Novitiæ, ſi interveniat conſenſus ſui Conventus, ac Ordinarius in exploranda illius voluntate judicet eam eſſe indignam, ac nullo modo admittendam, ſicque expreſſe prohibeat Monialibus, ne eam admittant.*

33. *Reſp.* Valide recipere, etſi illicite, ſi Moniales illius Conventus ſint exemptæ ab Ordinario: vel certe, ſi ei ſubſunt, prohibitio illa ſiat ſine decreto irritante, & iis verbis, quæ oſtendant ipſum nihilominus conſentire in talem admiſſionem. Moveor, tum quia de jure communi admiſſio ad profeſſionem non ſpectat ad Ordinarium, ſed ad Abbatiſſam, & ad Capitulum, ut videre eſt apud *Tambur. ſup. d.6. qu.5. n.3. & Sanchez l.5. moral. cap.4. n.65., & 76.*; tum quia exploratio voluntatis non eſt de valore profeſſionis, ut conſtat ex dictis hic *qu.2. §. verum tamen eſt*: & alioqui multa prohibentur, quæ facta tenent, dummodo prohibitioni non ſit annexum decretum irritans, ſicut re vera non eſt annexum in præſenti caſu, ut patet ex *Concil. Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.16.* Verum tamen eſt, quod ſi Ordinarius poſt explorationem, ſeu exploratam Novitiæ voluntatem conſtanter deponat illam eſſe ſeductam, aut coactam, & non libere profiteri, vel non habere conditiones neceſſarias ex regula Monaſterii, tunc omnino audiendus eſſet, & alioqui profeſſio eſſet nulla, ſi depoſitio eſſet vera; & hoc, non quidem, quod Ordinarius contradiceret, ſed quod deeſſent libertas, & alia ſubſtantialia. Quod item procederet in caſu, quo Monaſterium ſubſit Ordinario, & is prohibeat dictam admiſſionem cum decreto irritante, vel certe illis verbis, ut oſtendat ſe aliter in eam non conſentire; ſic enim deeſt conſenſus Prælati Monaſterii, qui tamen requiritur ad valorem profeſſionis, ut oſtendemus *qu. ſequenti*: Sic mecum ſenſerunt *Jo. de Lugo*, *Baldel.*, *Sanctar. Nald.*, & alii viri docti a me per litteras conſulti.

Quæres 24. *An Abbatiſſa de conſenſu Monialium valide recipiat profeſſionem Novitiæ, ſi id ei expreſſe prohibeatur a proprio Prælato.*

34. *Reſp.* Non recipere valide, ſi Prælatus juriſdictionem habeat in Monaſterium (ut ſuppono) & ex cauſa rationabili prohibeat receptionem, ſive cum decreto irritante, ſive iis verbis, ut oſtendat ſe aliter in eam non conſentire: colligitur ex doctrina, quam tradit *Sanchez lib.3. moral. cap.4. n.71.* aliis relatis, Prælatum ſcilicet ſuperiorem poſſe in aliquo caſu præcipere Prælato locali, ne quem recipiat ad profeſsionem, idque cum decreto irritante; &, ſi communi bono conventus expediret non admittere aliquam Monialem, poſſe Prælatum illarum ſuſpendere poteſtatem admittendi tum ipſi Abbatiſſæ, tum Conventui, ita ut admiſsio eſſet irrita ex defectu poteſtatis in admittente: quæ duæ doctrinæ utique probant Abbatiſſam non poſſe, neque de conſenſu Conventus, valide recipere profeſsionem Novitiæ contra expreſſam prohibitionem proprii Prælati, modo ſupradicto factam: cum ſic poteſtas admittendi in Abbatiſſa, & Conventu jam ſit ſuſpenſa, ideoque non poſsit exire in actum.

Quæres 25. *An Moniales cogi poſſint a proprio Prælato, ut invitæ Novitiam recipiant ad profeſsionem.*

35. *Reſp.* Videri non poſſe, ſi ſint rationabiliter invitæ: ducor ex doctrina, quam tradit idem *Sanchez ſupra n.65.* cum Lapo, Dominico, Franco, & aliis dicens, Epiſcopo jubente recipi Monialem ad profeſsionem in Conventu ſibi ſubdito, non recipiendam, contradicente majori parte Conventus, &, ſi Epiſcopus compellere velit, poſſe appellari ad Superiorem; idque, ne alias injuſte priventur jure ſibi competente contra textum *Inſtit. de his qui ſunt ſui* in fine, cum ſimilibus.

Dixi, *ſi ſint rationabiliter invitæ*, ut indicarem, ſecus dicendum in caſu, quo eſſent irrationabiliter invitæ, & conſtet de injuſtitia: idque ob dicta a *Sanchez ſup. n.71.* Epiſcopum videlicet, etſi nequeat ſolus creare Moniales in Conventu ſubdito, at, ſi penuriam Monialium patiatur, & Conventus monitus, aſsignato termino, nolit admittere, poſſe illum ſupplere Conventus conſenſum; quod eſt dicere, Prælatum Monialium poſſe eas cogere, ut recipiant aliquam Novitiam ad profeſsionem, ſi eam ſine ratione rejiciant: Confirmatur ex eo, quod Moniales in tali caſu Novitiam rejicientes delinquunt; certum eſt autem ejuſmodi delictum, ſicut & cætera ſubjacere correctioni Prælati, ne aliàs delicta maneant impunita: ita *Nald. Baldell.*, *Sanctarell.*, & alii a me per litteras conſulti; contra quos ſentit *Jo. de Lugo* item a me conſultus, dicens, ſe non audere concedere id, quod concedunt iſti Doctores, eo quod conſenſus Conventus in caſu propoſito videatur eſſe de ſubſtantia profeſsionis, & conſequenter omnino neceſſarius ad valorem illius: quod nos etiam concedimus, addentes, in caſu propoſito videri adeſſe dictum conſenſum hoc ipſo, quod Prælatus illum ſupplet, juxta doctrinam Sanchez paulo ante traditam, quæ non apparet cur in caſu præſenti admitti non poſsit, aut non debeat; præſertim, ſi Monialium injuſtitia facile probari poſsit in foro externo.

Quæres 26. *An Prælatus Monialium poſſit per ſe recipere profeſſionem Novitiæ injuſte rejectæ a Conventu, & Abbatiſſa, aliàs ſolita recipere profeſſionem ſuarum Monialium.*

36. *Reſp.* Videri poſſe, ſtante doctrina *præcedenti qu.* allata *ex Sanchez*, quamquam tunc in formula profeſſionis nomen Prælati exprimendum eſſet loco nominis Abbatiſſæ, quod aliàs in ea ſolet exprimi: ita *Nald.*, *Baldell.*, *Sanctarell.*: aliique a me conſulti, patetque ex dictis; ſi monuero Novitiam taliter profitentem nihilominus teneri ex voto obedire Abbatiſſæ: quippe quod obligat ad obediendum cuicumque legitimo Superiori, cujuſmodi eſt ſine dubio etiam Abbatiſſa.

Quæres 27. *An Moniales poſſint cogere Prælatum, aut Abbatiſſam, ut recipiant profeſſionem novitiæ ab ipſis capitulariter admiſſa; ſi aliàs illam renuant recipere.*

37. *Reſp.*

37. *Reſp.* Videri poſſe, (ſi conſtet illos injuſte repugnare admiſſioni), & quidem recurrendo ad Prælatum ſuperiorem; colligitur ex *Sanchez ſup. num. 65.* dicente in caſu ſimili licere appellare ad Superiorem: e contra non poſſunt Moniales cogi a Prælato, ut recipiant ad profeſſionem Novitiam ab ipſis cognitam indignam: &, ſi cogantur, ei poſſunt reſiſtere recurrendo ad Superiorem Prælatum; alias cogerentur facere contra conſcientiam, quod eſt omnino inconveniens.

Quæres 28. *An, & qualiter Moniales poſſint reclamare contra nullitatem propriæ profeſſionis vigore* Concil. Trident. ſeſs. 25. cap. 19. de Reg.

38. *Reſp.* Poſſe, cum Concilium dicat: *quicumque Regularis,* & maſculinum contineat, fæmininum, ut colligitur *ex capit. ſi quis ſuadente v: ſi quis 17. qu. 4.* præſertim concurrente identitate rationis. Verum tamen eſt Moniales, ut licite utantur hoc indulto Concilii, debere tria ſervare; videlicet, ut non deponant habitum Religioſum ante reclamationem; ut deducant cauſas nullitatis profeſſionis coram Ordinario, ſi ſint ei immediate ſubjectæ, vel coram Ordinario, & Prælato regulari ſimul, ſi ſint exemptæ; ut reclament ſolum intra quinquennium computandum a die profeſſionis. Quamquam ſi Moniales ex ignorantia nullitatis profeſſionis, aut alio impedimento intra quinquennium non reclament, poſſint reclamare etiam poſt quinquennium; ut notant *Rodriq. tom. 3. qu. 17. art. 16.*, & alii a nobis relati *in tractat. de profeſs. cap. 5. n. 43.*, ubi ex *Portello*, & *Barboſa* notavimus hodie, ut Religioſus admittatur in tali caſu ad reclamandum, debere obtineri reſcriptum a Papa, ſicque praticari.

SECTIO II.
De Dote ſolvenda ante Monialium Profeſſionem.

39. *Quid veniat nomine Dotis.*
40. *Quo titulo dos recipienda ne receptio ſit ſimoniaca.*
41. *Recipi poteſt etiam a Monaſterio divite; idque ex conſuetudine, quæ multum poteſt.*
42. *Taxanda a Prælato Monialium de jure antiquo.*
43. *Modo taxatur a Sacra Congregatione.*
44. *Quanta eſſe debeat.*
45. *Non poteſt recipi major taxata, etſi detur major ad vitanda officia Conventus pro Moniali; ea interdum ad hæc cogitur.*
46. *Solvenda pro quacumque Moniali, ſed non pro Converſa, & Choriſta neceſſaria.*
47. *Traditur a patre.*
48. *Ex quibus bonis conſtitui poſſit.*
49. *In defectum patris, a quo tradi debeat.*
50. *Pater eam tradit filiæ, ipſo invito, ingredienti religionem: datur minor, quam ſi ea nuberet.*
51. *Ea ſolvenda in profeſſione, & non ante.*
52. *Apud quem deponenda uſque ad emiſſionem profeſsionis, & unde valor monetæ illius,*
53. *De bonis Monialis Novitiæ juxta aliquos interdum Conventus recipit.*
54. *Alii id negant, & probant.*
55. *Proponitur ſententia Suarez.*
56. *Intuitu Novitiæ poſſunt alii dare Conventui de ſuis bonis.*
57. *Excommunicantur dantes, & recipientes de bonis Novitiæ ante profeſsionem.*
58. *Ex amore Dei Novitia nequit dare Conventui de ſuis bonis ante profeſsionem.*
59. *Conventus recipit aliquid ſupra ſortem ob dilatam dotis ſolutionem.*
60. *Dos ſolvenda in pecunia: etſi in aliquo caſu oppoſitum non videatur improbabile.*
61. *De jure communi alienatur ſine ſolemnitate dos ordinaria Monialium.*
62. *Interdum non recipitur quidquam ſupra ſortem ob dilatam dotis ſolutionem.*
63. *Quæ requirantur ad alienandam dotem prohibitam alienari.*
64. *Ea implicatur in Monaſterii ædificio.*
65. *Non item in ſolvendis debitis, aut in extinguendo cenſu; etſi alii diſſentiant.*

66. Item

66. *Item in parandis alimentis neceſſariis, ſi brevi tantumdem pecuniæ implicandum in bonis immobilibus ſperetur probabiliter.*
67. *Remiſſio debiti gravantis Monaſterium non datur, nec recipitur loco dotis.*
68. *Indebite alienantes dotem puniuntur.*
69. *Translata Moniali ad alium Conventum, dos juxta aliquos etiam transfertur.*
70. *Idque maxime in aliquo caſu.*
71. *Dos perpetuo acquiritur Monaſterio.*
72. *Ea non ſoluta, Monialis adhuc alenda a Monaſterio.*
73. *Non item, ſi dos a fiſco rapiatur.*

Quæres 1. *Quid intelligatur hic nomine dotis.*

39. *Reſp.* QUod, ſicut nomine dotis, quæ ſolet ſolvi marito, intelligitur id, quod datur a muliere proprio viro in ſuſtentationem, juxta *l. ſi rem æſtimatam ff. de jure dot.* (ſive illud ſolvatur a patre mulieris, ſive ab extraneo, ut *in §. accedit l. un. C. de rei uxor. act.*), ſic nomine dotis, quæ pro Moniali profeſſura ſolvi conſuevit Monaſterio, in quo fit profeſſio, intelligitur certa ſumma pecuniæ, taxata a legitimo Superiore, quæ dari ſolet Monaſterio in ſuſtentationem Monialis in eo profitentis; unde jura decreverunt, Patrem teneri conſtituere congruam dotem non ſolum filiæ nubenti, ſed etiam Monaſterium ingredienti: ſicut communiter notant Canoniſtæ, & juris civilis Doctores.

Quæres 2. *An, & quo titulo recipi poſſit dos pro admiſſione Monialis ad profeſſionem religioſam abſque vitio ſimoniæ.*

40. *Reſp.* Poſſe, & quidem etiamſi Monaſterium, cui dos ſolvitur, ſit valde opulentum, ita *Miranda qu.8. de Monial. art.8.*, *Laym. l.4. tract.10. cap.ult. n.39.*, *Tambur. de jure Abbatiſs. d.5. qu.3. n.3. Diana p.3. tract.2. reſol.79.* aliique penes ipſos. Et quidem quod poſſit ſolvi dos, abſque vitio ſimoniæ, probatur: tum quia, ſicut in matrimonio carnali poteſt attendi ratio Sacramenti, & onus ſuſtentandi conjugem, ac familiam, cujus intuitu exigitur dos a puella; ſic, & in matrimonio ſpirituali, nempe in profeſſione religioſa, conſiderari poteſt ſtatus ſpiritualis, & onus alendi perſonam profitentem, quorum poſterius eſt temporale, ac pretio æſtimabile: ſicut ergo in matrimonio carnali recipitur dos, immo & ex pacto exigitur, (licet pro Sacramento non poſſet recipi abſque ſimonia) ita, & in præſenti caſu, cum ſit par ratio: tum quia Innocent. VIII. ad tollendum omnem ſcrupulum conceſſit Monialibus Ordinis Minorum (quippe quæ neſciunt diſcernere inter intentionem primariam, quæ cauſat ſimoniam, & ſecundariam, quæ excuſat a labe ſimoniæ) ut in recipienda dote numquam incurrant ſimoniam, niſi in caſu quo paciſcantur de aliquo dando, vel ſolvendo pro ingreſſu, aut recipiant inhabiles ex ſpe habendi aliquid. Quin etiam Clemen. VII. teſte *Caſarub. in comp. v. Moniales §.31.* (qui etiam refert *num.16.* conceſſionem Innocent. VIII. modo citatam) conceſſit præfatis Monialibus, quod nullam incurrerent ſimoniam ex pactionibus, ac conventionibus, quas faciunt in receptione intrantium Ordinem ipſarum, ſuper dotibus recipiendarum pro congrua, ac ſufficienti earum ſuſtentatione.

41. Dixi, *& quidem etiamſi Monaſterium, cui ſolvitur dos, ſit valde opulentum*; ut innuerem dotem in caſu propoſito poſſe recipi, ſive Monaſterium ſit inops (quod omnes concedunt) ſive ſit opulentum, (quod negant aliqui cum *Rodriq. tom.2. qu.48. art.2.*, qui tamen poſtea ſe retractavit *in addit. ad ſumm. tom.3. capit.144. num.8.*), & ratio eſt, quod expedit Monaſteria Monialium habere ſufficientes redditus, ne alioqui ipſis præbeatur anſa vagandi, & communicandi cum ſæcularibus; unde raro accidet, ut non habeant probabilem titulum exigendi moderatam dotem, præſertim exiſtente de hoc diuturna conſuetudine; idque, ut ſic ſecuriores ſint de ſufficientia redditum, & præterea plures recipere poſſint Moniales, quam alioqui deberent. Notat autem *Layman ubi ſupra*, conſuetudinem diuturnam in hujuſmodi rebus facilius cohene-

honeſtare, quam ſtatutum; eo quod ſtatutum, ut aliquid detur in ingreſſu religionis in prima ſua origine exactionem quamdam contineat; conſuetudo vero originem trahere potuerit voluntariam, ipſis ſcilicet ingredientibus in talem conſuetudinem ſponte conſentientibus, ſicque diuturni temporis progreſſu firmari.

Quæres 3. *Ad quem ſpectet dotem Monialium taxare.*

42. *Reſp.* Quod ſicut ſpectat ad Principes temporales taxare dotem ſolvendam pro puellis matrimonio carnali copulandis, id exigente bono communi, ut oſtendit *Rodriq. ſupr. qu.*48. *art.*3.; ſic & taxatio dotis ſolvendæ pro Monialibus ſpirituale matrimonium per profeſſionem religioſam cum Chriſto contrahentibus dicenda eſt ſpectare ad Superiores ipſarum Monialium: qui quantitatem dictæ dotis debent definire juxta uniuſcujuſque Regni, Provinciæ, aut loci conſuetudinem, valorem rerum concernentium victum, ac veſtitum, & aliarum concurrentium circumſtantiarum diſpoſitionem; ita *Rodriq. loc. cit. Miranda ſup. art.*8., *Tambur. ſup. qu.*4., & alii; inter quos Miranda notat, præfatos Superiores Monialium, inſciis, immo & repugnantibus ipſis Monialibus, ſimpliciter loquendo, poſſe immutare taxam dotis, eam in aliquo caſu diminuendo, ſi adſit juſta cauſa id faciendi, & alioqui remaneat quantitas ſufficiens ad decentem ſuſtentationem Monialis cum tali dote diminuta recipiendæ: quamvis regulariter id non expediat; immo potius conſultum ſit id facere de conſenſu ſaltem majoris, ac ſanioris partis Monialium Monaſterii, nempe Diſcretarum, idque ad vitandas tricas, ac importunas Monialium querimonias. Probatur autem reſponſio tum ex dictis, tum quia taxatio dotis eſt res maximi momenti, adeoque non videtur relinquenda arbitrio fæminarum, quæ quantumvis in ſuo genere ſint prudentes, ſemper tamen ſunt fæminæ, ideſt deficientes, imperfectæ, ac judicii minus ſufficientis, (ut olim ſapienter effata eſt quædam Domina non minus prudentia, quam generis nobilitate conſpicua forte alludens ad id quod dicit *Plutarchus libr. de tranquillit. animæ*: ubi inducit virum prudentem ſic loquentem; *noveram mihi eſſe probam mulierem, ſed mulierem*) tum quia ſuppoſito, ut certo, quod dos non poſſit recipi in pretium admiſſionis ad profeſſionem religioſam, abſque labe ſimoniæ, ſi ipſæ Moniales præfatam dotem taxare deberent, non raro exponerentur probabili periculo committendi ſimoniam, utpote minus bene ſcientes diſcernere inter pactionem dotis per modum pretii ingreſſus, & inter pactionem dotis per modum debitæ ſuſtentationis. Unde ſit, ut taxatio dotis reſpectu Monialium ſubditarum Ordinario, aliàs ſpectaret ad ipſum Ordinarium; reſpectu vero exemptatum ad Ordinarium, ac Prælatum regularem, ſaltem in multis locis.

Quod ſi quæras, ad quem Superiorem in præſentia ſpectat præfata taxatio dotis, num ad Ordinarium loci, etiam reſpectu Monialium exemptarum.

43. *Reſp.* In præſentia id ſpectare ad Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, ſicque communiter modo obſervari, ut mihi teſtatus eſt Reverendiſſimus Bonafides Vicarius generalis Ferrariæ.

Quæres 4. *Qualis dos ſolvi debeat pro unaquaque Moniali profeſſura.*

44. *Reſp.* Pro Moniali quidem admittenda ad profeſſionem intra numerum præfixum debere ſolvi dotem ordinariam modo ſupradicto taxatam: pro ſupranumeraria vero, & tertia ſorore recipienda duplicatam, nomine dotis duplicatæ intelligendo duplicatam ſummam illius pecuniæ, quæ ex ſtatuto, ſeu conſuetudine ibi ſolet recipi pro admiſſione Monialium intra numerum præſcriptum, ita ut, ſi ſumma ordinaria ſit ſcut. 200. aureorum, tunc ſolvantur ſaltem 400. aurei, & non minus; & hoc ex declaratione Sacræ Congregationis facta 5. Septembr. 1604. quæ 26. Auguſt. 1616. (teſte *Gavanto in Manual. Epiſcop. v. Monialium Novit. alimenta num.*8., *&* 9.) item declaravit non ſolum pro tertia ſorore Moniali in eodem Monaſterio intra numerum deſignatum ſol-

ſolvendam eſſe dotem duplicatam, ſed etiam triplicatam pro quarta ſorore petente admitti in idem Monaſterium; & quidem etiam cum hoc, quod iſta in Capitulo careat ſuffragio, quouſque altera ex duabus primis ejus ſororibus moriatur. Statuit e contra eadem Sacra Congregatio die 30. Septembris, in dotibus recipiendis nullam differentiam admittendam eſſe inter puellas terrerias, quæ petunt admitti ad religionem, & inter advenas: quod notavit *Tamburinus ſupra qu.7. n.5. ex Gavanto*.

45. Addo ex *Tambur. ſupr. qu.5. n.4.* quod ſi Monaſterium Monialium recipit pro ingreſſu Novitiæ dotem majorem ea, quæ de facto fuit taxata; tenetur reſtituere illam quoad exceſſum: & ratio eſt, quod juxta indulta Apoſtolica Monialibus non permittitur quidquam recipi ultra taxam præſcriptam, niſi quod offertur liberaliter abſque pacto expreſſo, aut tacito, ſeu præſumpto, cujuſmodi utique non eſt, quod in tali caſu ſolveretur nomine dotis ultra taxam præſcriptam: ſi quidem talis exceſſus reputaretur ſimoniacus, ut advertit *Rodriq. ſupr. art. 6.*, inde probans exceſſum illum debere reſtitui, quod accepta ſimoniace non poſſunt retineri, ſed debent reſtitui, ſicut dictum eſt.

Quod ſi hac occaſione quæras; An Monialis, quæ duplicatam dotem ſolvit Monaſterio, ut ſe eximat ab obligatione exercendi conſueta officia Conventus, & quidem ex pacto hac de re inito cum ipſo Monaſterio, poſſit nihilominus in aliquo caſu cogi ab Abbatiſſa, ut exerceat tale aliquod officium.

Reſp. Poſſe in caſu urgentis neceſſitatis: & probatur, tum quia ſtante etiam dicto pacto, adhuc in Moniali viget obligatio obediendi in omnibus, quæ non ſunt ſupra, aut contra Regulam, (cum habeat votum Obedientiæ); exercere autem ordinaria officia Conventus non eſt ſupra, nec contra regulam, ut patet: tum quia pactum illud initum a Moniali cum Monaſterio id ſolum operatur, quod de lege (ut ſic loquar) ordinaria, Monialis non obligetur ad exercenda officia Conventus; non autem quod ſimpliciter, & abſolute ad ea non poſſit adſtringi, neque in caſu urgentis neceſſitatis: quo modo *Sanchez lib.7. Moral. capit.8. num.18. ex Rebello p.2. lib.1. qu.7. ſect.1. num.12.* docet, ſi Prælatus rem aliquam Monacho concedat ad uſum, promittens fore, ut non revocet ex rationabili cauſa, adhuc poſſe revocare; cum Prælatus ex rationabili cauſa poſsit Religioſo non ſervare promiſſa, ſed revocare (ut loquitur *Rebellus loco citato*): currit autem paritas in præſenti caſu, ut conſideranti facile conſtabit; ſicque procedit regula juris: *Ubi militat eadem ratio, militat & eadem juris diſpoſitio*: tum quia teſte *Sanchez ſupr. cap.17. num.4.* relictum Monacho ea lege, ut ad eum pertineat, non autem ad Monaſterium, nec poſsit Superior in id ſe intromittere, nec auferre, debet benigne interpretari ut nihil facti pertineat ad Monaſterium, ſecus autem de jure: ſic ergo in noſtro caſu pactum initum a Moniali cum Monaſterio benigne interpretandum eſt, ut intelligatur in caſu ordinario, non item in extraordinario; qualis eſſet, ſi in Conventu non eſſet alia Monialis, quæ tunc hoc, vel illud officium exerceret; ſic ego in contingentia facti interrogatus reſpondi, & reſponſionem approbarunt *Bordonus, & Zannettus*, viri doctiſsimi a me poſtea conſulti: quam puto procedere etiam in caſu, quo officium Conventus exerceri deberet cum magnis expenſis ipſiuſmet Monialis, illas Monaſterio nequaquam ſuppeditante: hoc enim ipſo, quod bona omnia, quæ ſingulæ Moniales habent, ſunt in dominio Monaſterii, poteſt Monialis cogi ea in caſu extraordinario expendere in exercitio officii ei a Superioriſſa impoſiti, etſi faciendo prædictum pactum cum Monaſterio intenderit ſe a talibus expenſis eximere.

Quod autem ad me reſcripſit *P. Bordonus*, ejuſmodi pactum eſſe turpe, utpote contrarium voto Obedientiæ, ac proinde haberi pro non adjecto *cap. fin. de condit.*, & eſſe nullius valoris, ac efficaciæ; immo & videri ſimoniacum, Monaſterio vendente

dente jus obedientiæ, ex voto circa hoc, vel illud officium Conventus exercendum, ſicque ab iis Monialem eximere vigore pecuniæ ad hunc effectum ſolutæ; quæ utique eſt quid temporale, cum alioqui jus præcipiendi ſit ſpirituale, utpote fundatum in voto religioſæ Obedientiæ: hoc, inquam, quod dicit *Bordonus* mihi non probatur. Et quidem quod dictum pactum non ſit turpe, ſi intelligatur eo modo, quo nos dicimus eſſe intelligendum, probatur, tum quia ſimile pactum inter Moniales paſſim fit in aliquibus locis, ſcientibus earum Prælatis, & non contradicentibus, cum facile poſſent contradicere (quod eſt ſignum illud non eſſe turpe: alias illud non permitteretur); tum quia non apparet, in quo ſita ſit talis turpitudo, cum licite poſſimus medio licito procurare exemptionem ab hac, aut illa obligatione, & in caſu propoſito collatio pecuniæ non ſit medium illicitum, utpote facta ad ſervandum Monaſterium indemne, ut ſcilicet poſſit alere alias Moniales, quæ exerceant officia, a quibus eximitur Monialis conferens pecuniam; tum quia hoc pactum non videtur adverſari voto Obedientiæ; ſi Monialis ſit ſimpliciter parata exercere officia Monaſterii, occurrente caſu urgentis neceſſitatis, & Superioriſſa id ei præcipiente; ſiquidem Monaſterium admittens pactum illud, cedit juri ſuo; quilibet autem poteſt cedere juri ſuo, cum volenti, & conſentienti non fiat injuria. Quod vero tale pactum non ſit ſimoniacum, probatur, quia pecunia in caſu iſto non datur ad emendum jus præcipiendi, quod utique eſt ſpirtuale, ſed ad emendam exemptionem ab obligatione exercendi officia Conventus, quæ obligatio cum ſit quid temporale, & exemptio illius erit quid temporale, adeoque per pecuniam, quæ eſt bonum temporale, emitur jus quoddam temporale; nempe exemptio ab obligatione exercendi officia Conventus.

Quæres 5. *An Moniales, ſi velint, poſſint unanimiter admittere aliquam Novitiam ad profeſſionem abſque ſolutione debitæ dotis, aut certe cum ſolutione dotis minoris taxata.*

46. Reſpondet *Tamburinus qu.7. n.1. ex Barboſ.* Moniales quidem velatas non poſſe, nec debere admitti ſive intra, ſive extra numerum abſque dote (adde tu, nec cum dote minori ea quæ eſt taxata, cum ſit eadem ratio): pro Monialibus autem Converſis non ſemper ſpectandam eſſe dotem, ſed interdum neceſſitatem Monaſterii: quod eſt dicere hujuſmodi Moniales admitti poſſe, etiam abſque dote, ſi illarum opera neceſſaria ſit uſibus Monaſterii; idque ex declaratione Sacræ Congregationis facta 20. Maji 1596. quæ fuit non minus neceſſaria, quam prudens; maxime ad coercendam nimiam facilitatem Monialium in recipiendis novis Monialibus, ſicque conſulendum bono temporali Monaſteriorum, quæ inde paterentur non vulgare detrimentum. Quanquam minus mihi placeat, quod ait *Tamburinus*: putant enim aliqui, ſi contingat adoleſcentulam eſſe valde neceſſariam ad bonum Monaſterii, (v. gr. ad pulſandum organum) poſſe illam ſine dote admitti, etiam ut Choriſtam, cum reſpectu illius militet ratio intenta hic a Sacra Congregatione, ſicque procedat regula Juriſtarum: *ubi militat eadem ratio, militat & eadem juris diſpoſitio*: ſic illi; at videndum eſt, ne obſtet Curiæ ſtylus.

Quæres 6. *An, & ex quibus bonis teneatur pater conſtituere dotem taxatam filiæ ingredienti Religionem.*

47. *Reſp.* Teneri, & quidem etiam ex bonis alias ſtrictiſſime vinculatis: quæ, ſicut poſſunt diſtrahi pro dote deſcendentis a teſtatore ad contrahendum carnale matrimonium, ſic, & poſſunt ad ingrediendum Religionem: cum favorabilior ſit ingreſſus Religionis dote ad matrimonium temporale, juxta *Authent. de ſanctiſſ. Epiſcop. §. ſed & hoc præſenti, collat.9.* ita *Sanchez l.4. de matrim. d.26. n.7. ex Baldo, Felin., Everard., Avendano, & Menochio*, quos citat, & ſequitur *Tamburinus ſupr. qu.2. n.3.*; patetque ex dictis, ſi ſolum probetur patrem teneri ſive jure obligationis, ſive ex poteſtate Judicis, dotare filiam in quantitate neceſſaria ad debita alimenta ſi aliunde ei non ſuppetant: ſiqui-

ſiquidem alimenta, & dos in jure æquiparantur, valetque optime argumentum ab alimentis ad dotem: probatur autem *ex l. qui liberos ff. de ritu nuptiar. & l. final. C. de dotis promiſſ.* in quibus juribus habetur expreſſe patrem teneri conſtituere dotem filiabus, quas in matrimonio collocat.

48. Dixi ſub initium reſponſionis, *& quidem etiam ex bonis alias ſtrictiſſime vinculatis*;ut innuerem interdum poſſe diſtrahi bona arctiſſimo fideicommiſſo ſubiecta, in ſubſidium, ad effectum conſtituendi dotem Moniali pro ſpiritualibus nuptiis, ſi videlicet fideicommiſſum inſtitutum ſit ab uno ex aſcendentibus hæredis gravati: non item, ſi a collaterali, aut omnino extraneo, ſicut bene advertit ex communi DD. ſententia noſter *Molina tract.2.d.648. n.1.*, qui, etſi loquatur de dote tradenda pro nuptiis carnalibus; idem tamen concederet etiam in caſu noſtro: cum militet par ratio; immo cauſa ſpiritualium nuptiarum ſit favorabilior; probat autem *Molina* iſtam doctrinam ex variis juribus, quæ refert, indicans *n.1.* dictam diſtractionem bonorum non permitti, ſi dos aliunde tradi poſſit ex bonis hæredis gravati. Quæ doctrina non videtur procedere quoad bona hæredum mariti, modo dicto vinculata, in ordine ad reſtituendam dotem uxori ſuperſtiti: ſicque ex præfatis bonis eis dos reſtitui non poterit. Moveor quia eadem ratio non militat in utroque caſu, ne ſcilicet mulier deſcendens ex teſtatore vinculante bona ſua maneat indotata, quod de pio affectu illius erga ſuam deſcendentem non debet præſumi: ſiquidem in iſto caſu mulier non eſt deſcendens præfati vinculantis bona, ſicque non habet locum ratio prioris caſus.

Quis vero teneatur in defectum patris conſtituere dotem Moniali.

49. *Reſp.* Teneri illum qui de jure teneretur conſtituere illi dotem ad matrimonium carnale contrahendum: ſive is ſit mater,ſive patruus,ſive alius,prout tradunt DD. agentes de dote;eſt quippe par ratio de matrimonio ſpirituali, quod ſit per ingreſſum Religionis, ac de carnali; immo favorabilior eſt cauſa Religionis, ut jam dictum eſt.

Dubium eſſe poſſet, an pater teneatur dotare filiam ingredientem Religionem contra ipſius voluntatem.

50. *Reſp.* Teneri, & probatur, tum quia filia nubens digno, abſque patris conſenſu, & dotis promiſsione, debet dotari a Patre juxta communem ſententiam, apud *Ripam lib.1. n.57.*, *& 68. ff. ſoluto matrim.*; ergo a fortiori dotanda erit, ſi ingrediatur Religionem, quantumvis invito patre: tum quia pater in hoc caſu eſt irrationabiliter invitus, cum filia eligendo ſtatum Religioſum utiliter, pie, & ſancte ſuum peragat negotium: non ergo ea debet de bono opere lapidari, ammittendo jus dotis alias ſibi debitæ; tum quia non deſunt multi Doctores apud *Sanchez lib.1. de matr. d.34. n.12.* aſſerentes, quod ſi Titio legentur ducenta, ſi uxorem duxerit; centum vero, ſi Religionem, ingrediatur; Titio ingredienti Religionem debentur ducenta, eo quod conditio annexa tali legato tamquam adverſa Religioni ſit invalida (quod tamen alii negant apud eundem *Sanchez n.13.*, & probabilius judicio ipſius);ergo multo magis ſolvenda eſt dos filiæ ingredienti Religionem contra voluntatem patris, cum ea ſit debita ex juſtitia, non autem ex ſola liberalitate, a qua provenit dictum legatum.

Notat autem *Giovagnonus lib.1. reſponſ.50. n.48.* ex deciſione Rotæ Romanæ 22.Junii 1602. coram Ludoviſio, puellam ingredientem Religionem non poſſe petere eandem dotem, quæ ei daretur in caſu nuptiarum carnalium: adeoque Monaſterium eſſe debere contentum dote ſcutorum 500. data juxta conſuetudinem,nec poſſe petere ſupplementum, etſi aliæ filiæ in matrimonio carnali habuiſſent ſummam ſcutorum quatuordecim millium.

Quæres 7. *Quo tempore ſolvi debeat dos pro Moniali ingrediente Religionem, num ante profeſſionem ſub initium Novitiatus, an in ipſa profeſsione, vel alio tempore.*

51. *Reſp.* Debere ſolvi in ipſa profeſſione, non autem ante, cum id non ſolum prohibeatur *in Concil. Trident. ſeſſ.25. de regul.*

regul. cap.16. iis verbis: *Sed neque ante profeſsionem, excepto victu, & veſtitu Novitii, vel Novitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, quocumque prætextu a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus Monaſterio aliquid ex bonis ejuſdem tribuatur: ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totum, vel majorem partem ſubſtantiæ ſuæ Monaſterium poſsideat, nec facile, ſi diſceſſerit, recuperare poſsit;* ſed etiam multo expreſſius a Sacra Congregatione Cardinalium, quæ, teſte *Suarez to.4. de Relig. tract.9. lib.1. cap.11. n.4.* declaravit neque dotem tribuendam eſſe Monaſterio ante profeſſionem, ſed in depoſito retinendam; quanquam, (ſubdit *Suarez*) ſi neceſſitas, vel aliqua major commoditas ipſiuſmet Novitiæ intercederet, & judicium, ac licentia Epiſcopi interveniret, poſſet (ut opinor) dos recipi a Monaſterio, data certa cautione, & ſecuritate illam integre & ſine difficultate reſtituendi, ſi Novitia velit abire; ita enim ſatisfit intentioni Concilii: ſic ille, & non improbabiliter, ſaltem, quoad forum conſcientiæ.

52. Notat autem *Tamburinus ſup.qu.7. n.3.* ex declaratione Sacræ Congregationis facta 15. Maii 1594., dotem puellæ, quæ ingreſſura eſt Religionem, nullatenus debere relinqui penes conſaguineos illius, ſed antequam ſuſcipiat habitum regularem, deponendam eſſe penes aliquem divitem campſorem, vel certe, ſi non adſit campſor, apud aliquem mercatorem, aut alium virum fide, ac divitiis idoneum, qui ſe obliget ad eam actu ſolvendam quandocumque Moniales illam petierint, & quidem abſque ulla exceptione, ac difficultate.

„ Quod iterum declaravit Sacra Con-
„ gregatio Epiſcop. & Regular. die 16.
„ Junii 1615., ſic reſcribendo Collectori
„ Luſitano: *Dotales eleemoſynæ apud Mo-*
„ *nialium Conſanguineos, vel affines, nulla-*
„ *tenus relinquantur, ſed antequam puel-*
„ *læ habitum ſuſcipiant, deponantur actua-*
„ *liter apud Mercatorem, vel penes aliam*
„ *perſonam fide, & facultatibus idoneam,*
„ *ut ſtatim profeſsione emiſſa in emptionem*
„ *bonorum ſtabilium Monaſterii commodo*
„ *convertantur,* ut refert Sperellus *part.1.*
„ *deciſ.84. n.61.*.

Addit *Lezana v. dos n.3. ex Tamburino*, Sacram Congregationem declaraſſe in ſolutione dotis Monialium, & annuarum præſtationum ipſis debitarum valorem monetæ debere attendi juxta tempus contractus.

Quæres 8. *Anſtante decreto Concilii Trident. relato qu. præced., poſsint Moniales ex bonis puellæ admittendæ ad Religionem, ante ejus profeſsionem aliquid recipere ſaltem titulo mutui, aut commodati.*

53. Reſpondet *Emmanuel Rodriq. t.2. qu.48. art.5., Miranda ſupr. art.9., Tambur. ſupr. qu.5. n.1.*, & alii (a quibus non omnino diſſentit *Sanchez lib.7. cap.5. n.24.* dicens ſe non audere damnare illorum ſententiam, & quidem non improbabiliter), Moniales poſſe aliquid modo dicto recipere ex bonis puellæ abſque tranſgreſſione decreti Concilii Tridentini, ſi in tali receptione interveniant pignora, aut fidejuſſio ſufficiens: idque inde probant, quod ſic ceſſat finis prohibitionis Concilii, qui eſt, ne aliàs Novitia cogatur manere in Religione, etiam invita ob difficultatem recuperandi, quod ex ſuis bonis datum eſt Monaſterio titulo mutui, aut commodati. Verum in praxi ſequenda eſt oppoſita ſententia, utpote favorabilior ſtatui Religioſo, conformior menti Concilii Trident. & communior Doctorum, nempe *Suarez to.3. de relig. l.5. cap.9. n.16. Sanchez loco citat., Velaſc. de part. cap.16. n.32.*: aliorumque apud *Tamburin.*; nimirum Moniales non poſſe ex bonis puellæ recipiendæ ad Religionem quidquam recipere, neque titulo mutui, aut commodati, neque alio quovis titulo, ſeu quocumque prætextu, ut loquitur Concilium, quod proinde (dicit *Suarez*) per verbum *tribuendi* intellexiſſe credendum eſt quamcumque actualem traditionem bonorum Novitii, per quam in poteſtatem, uſum, adminiſtrationem, aut etiam dominium Religionis deveniant, non obſtante quacumque obligatione ea reddendi, ſi Novitius habitum dimittat.

54. Probatur autem hæc poſterior ſententia, tum ex verbis illis quibus utitur Concilium in decreto: *quocumque prætex-*

 tu:

tu: & infra: *ne hoc ullo modo fiat*: quæ ſatis clare videntur excludere etiam titulum mutui, ac commodati: tum quia eſto verbum *tribuatur* ſumptum ſecundum rigorem verborum importet actum diverſum a datione facta per modum mutui, aut commodati; & aliàs lex odioſa, (cujuſmodi eſt decretum illud Concilii) debeat coarctari ad rigorem verborum; nihilominus tale decretum non videtur poſſe explicari; ita ut non comprehendat mutuum, & commodatum abſque eo, quod magna fraus committatur contra dictum decretum, juxta *l. non dubium C. de leg.*, ubi dicitur: *Non dubium eſt in legem committere eum, qui verba legis amplexus, contra legis nititur voluntatem*: cum tamen aliàs ſatis aperte conſtet mentem Concilii eſſe excludere quamcumque dationem etiam per modum mutui, & commodati, ſtante quod non minus ex his, quam ex alia largitione aliquo modo impeditur libertas Novitii; cum etiam dato pignore, aut præſtita fidejuſſione, poſſit Novitius retardari a libero receſſu Religionis, ſive ex timore non moleſtandi fidejuſſorem, exigendo fidejuſſionem datam; ſive ex metu offendendi Religioſos Monaſterii, repetendo pignus ab illis depoſitum: unde & ipſi parentes Novitii non audebunt compellere Religionem ad ſolvendum: ſed in gratiam Novitii connivebunt.

55. *Nonnulla quidem*, (inquit Suarez ſupra) *veriſimilitudo eſſe poſſet, ſi in caſu propoſito bona mutuo darentur Monaſterio, reſtituenda ante tempus profeſſionis, ut v. g. ad 4. vel 6. menſes; tunc enim non ſolum in particulari caſu, ſed etiam per ſe, & ex vi talis actionis ceſſare videtur finis Concilii, nec videtur illa eſſe largitio ſimpliciter etiam juxta ſubiectam materiam, quia non concedunt talia bona ſub ea tantum conditione, niſi Novitius retrocedat; ſed ut reſtituantur ante profeſſionem, etiam ſi ipſe perſeveret. Sed nihilominus* (ſubdit Suarez) *exiſtimo talem mutuationem eſſe alienam ab intentione Concilii, & non carere ſcrupulo, quia ſaltem retardare poteſt Novitiam, ne ante ſolutum a Religione debitum Religionem dimittat; etiamſi id deſideret: item quia poſt acceptum tale mutuum facile eſt Religioni ſolutionem differre ſpe retinendi Novitium: & e converſo difficile erit parentibus Religionem compellere, ut ſolvat, ſed potius in gratiam Novitii connivebunt. Sic Suarez*: ita concludens; *quapropter ab omni actione hujuſmodi, vel ſpecie illius abſtinendum eſt.*

56. Concedit *Suarez* (& a fortiori admittunt *Sanchez ſupra n.23.* aliique qui ſentiunt cum *Rodriq.*) non agere contra decretum iſtud Concilii parentes, propinquos, & amicos Novitii, vel Novitiæ, ſi de ſuis propriis bonis aliquid tribuere velint Monaſterio in gratiam Novitii, ad effectum, ut is benevolentius tractetur, aut ſuſpiciatur; nam textus expreſſe dicit *de bonis ejus* (ideſt Novitii) tuncque non habet locum ratio Concilii, cum per hoc non minuatur libertas Novitii, quatenus ea bona ad ipſum non pertinent, neque ea ipſe poteſt, aut debet recuperare, ſicque ei non redditur difficilior egreſſus e Religione, ſi voluerit redire ad ſæculum. Quamquam hæc doctrina non videatur admittenda omnino abſolute, ſed cum limitatione, quam apponit *Sanchez ubi ſup.* nimirum, dummodo parentes ea bona non dent Monaſterio in dotem Novitiæ, eo quod alioqui computanda eſſent in legittimam ipſius Novitiæ, quod ſine dubio ex communibus accidentibus regulariter præſumi poterit; niſi parentes proteſtentur, ea bona ſe dare omnino ex propriis, aut non dare in dotem filiæ, nec computare in legitimam filii: quare ex doctrina *Suarez* poteſt inferri, parentibus fore ſemper licitum modo dicto dare bona Monaſterio, quoties non habent bona propria filiorum; cum in dubio cenſeri debeant ita contrahere, ut non delinquant, nec cenſeantur de legitimis filiorum quidquam diſponere.

57. Illud demum hic monent *Sanchez n.26. Suarez loc. cit. Tambur. ſupr. n.4. Peyrin. de R. S. qu. 1. cap.29.*, & alii, quod cum excommunicatio, quæ fertur in *Concil. Tridentin.*, *ubi ſupr.* contra dantes ex bonis Novitii aliquid Monaſterio, excepto victu, ac veſtitu ante profeſſionem, & contra id recipientes, feratur ſub his verbis:

verbis: *ſub anathematis pœna*, quæ arguunt excommunicationem non latæ ſententiæ (ſicut cenſent *Velaſc.*, & *Rodriq.* allegati *a Sanchez*) ſed ferendam; proinde dicendum eſt in præſenti caſu non incurri excommunicationem ipſo facto, ſed tantum per ſententiam Judicis: quod non eſſet, ſi Concilium dixiſſet *ſub anathematis pœna ipſo facto incurrenda*: aut aliud verbum æquivalens addidiſſet, ut tradunt DD. communiter ſuo loco.

58. Addit *Peyrin. ſupr.* (& quidem meo judicio non parum probabiliter) Novitium ſi ſit ſui juris, & non habeat parentes, non poſſe in ingreſſu Religionis præter victum, ac veſtitum donare quidquam Monaſterio ex amore Dei, unde retrahi poſſit ab egreſſu libero Religionis: ſiquidem id expreſſe interdicitur in citato decreto Concilii Tridentini iis verbis: *ne quocumque prætextu aliquid Monaſterio tribuatur*; ſicut, & ibi interdicitur, ne Novitius in ingreſſu Religionis donet ſeipſum, & omnia ſua bona Monaſterio, ut olim fiebat; idque ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, quam dicit *Peyrin.* de hoc in ſpecie fuiſſe factam.

„ Hæc tamen *Peyrini* doctrina, ſicut, „ & declaratio Sacræ Congregationis, „ quam allegat, non adeo rigoroſe; & „ ſtricte ſunt intelligenda, quaſi vetitum „ ſit in Monialium receptione, aut tempore profeſſionis aliquid dare, vel recipere Sacriſtiæ, ſive Infirmariæ Monaſterii applicandum; Extat enim de hoc „ declaratio Sac.Congreg.Epiſcop. in una „ Ulyſſiponen. 5.Novemb.1616. ex Papæ „ oraculo facta, apud *Monacell. part.*1. „ *titul.XI. in adnot. ad Formul.*7. *n.*9. tenoris ſequentis. *SSmus D. N. cenſuit „ eleemoſynas, quæ per pactum Sacriſtiis, „ & Infirmariis Monaſteriorum Monialium „ dari ſolent, non compræhendi in decreto, „ quo propinarum ſolutio per Moniales „ dum ad habitum, vel ad Profeſſionem „ admittuntur fieri ſolita, interdicitur*.

Quæres 8. *An Monaſterium poſſit exigere, ac recipere aliquid ſupra ſortem dotis ratione damni emergentis, aut lucri ceſſantis ipſi provenientis ex dilatione ipſius dotis ſolvendæ pro Novitia profeſſura*.

59. *Reſp.* Poſſe exigere, ac recipere damnum emergens, quod revera ex dilatione dotis ipſi proveniat, proportionatum tamen ipſi damno, & nullo modo excedens (& quidem etiam expreſſe paciſcendo de ſolutione dicti damni) non item lucrum ceſſans: ita *Rodriq. ſup. art.*7. *Mirand. art.*10. *Tambur. qu.*6. aliique, & probatur ex eo, quod conventio ſolvendi damnum emergens admittitur in omnibus contractibus, & ab omnibus approbatur, ut licita, habetque locum in omnibus perſonis cujuſcumque ſtatus, & conditionis ſint; cum omnes jure poſſint ſe ſervare indemnes, dummodo in evitando damno non excedantur metæ juris divini, naturalis, aut etiam humani, e contra conventio ſolvendi lucrum ceſſans non eſt adeo generalis, ſed permittitur ſolum mercatoribus, atque negotiatoribus (idque cum certis conditionibus, quas Doctores aſſignant proprio loco): unde cum Monialibus, & viris Religioſis jure eccleſiaſtico ſit interdictum negotiari (ut oſtendemus infra *cap.*9. *qu.*26. *n.*31.) ii non poſſunt neque paciſci, neque recipere quidquam ratione lucri ceſſantis, cum ipſis vere non ceſſet ullum lucrum, ſaltem licitum: quo pacto *in cap. fraternitas* 12. *qu.*2. dicitur, *Abſit, ut Eccleſia cum augmento recipiat, quod de terrenis rebus videtur amittere, & lucra damnis quærat*. Quæ doctrina fundatur *in cap. ſalubriter de uſuris*: ubi Innoc.III. decidit, Generum ad fructus poſſeſſionem, quæ ſibi a ſocero pro numerata dote pignore obligatæ ſunt, computandos in ſortem principalem non eſſe compellendum, cum frequenter dotis fructus non ſufficiant ad onera matrimonii ſupportanda; unde arguunt DD. communiter apud *Covar. lib.*3. *var. cap.*1. *n.*3. maritum cum promiſſione dotis poſſe paciſci de certa quantitate ſibi quotannis ſolvenda ultra ſortem, dum non fuerit ſoluta dos: conſtat autem licere philoſophari a matrimonio carnali ad ſpirituale quod fit per ingreſſum Religionis: loquendo de iis, in quibus inter ipſa concurrit paritas rationis, ut defacto concurrit in iſto caſu.

Quæres 9. *In quibus bonis debeat ſolvi dos pro Moniali profeſſura*.

60. *Reſp.* Debere ſolvi in ære, ſeu pecunia, non autem in bonis ſtabilibus, qualia ſunt domus, agri, cenſus, & alia ſimilia: idque ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gavant. in Man. Epiſcop. v. Monialium alimenta num.6.*, *&* *Tambur. ſup. qu.7. num.2.*, & quidem jure optimo cum pecunia præſens ſit pluris æſtimabilis, ac utilior, poſſitque commodius deſervire occurrentibus Monaſterij neceſſitatibus. Quamquam doctiſſimus Magiſter putet, quod cum Sacr. Congregatio nitatur præſumptione fraudis, quod ſtabilia nimio pretio valutentur a dantibus dotem, ſi vere ceſſet fraus, ceſſabit & diſpoſitio Decreti, ſaltem pro foro conſcientiæ, & maxime, ſi id fiat de conſenſu Prælati Monialium, ex Epicheja mentem Sacræ Congregationis ſic interpretantis.

Quæres 10. *An, & quomodo poſſit alienari dos tradi ſolita Monaſterio pro puella novitia admittenda ad profeſſionem, ſtando in jure communi.*

61. *Reſpond. Tambur. ſup. num.6.* ex Gavanto, & Aldano Sacram Cardinalium Congregationem 6. Junii 1615. declaraſſe dotes Monialium, etiam Converſarum, ut vocant, intra præfixum numerum exiſtentium emiſſa ab eis profeſſione, poſſe expendi in uſus communes Monaſterii neceſſarios; Monialium vero ſupernumerariarum dotes poſt illarum profeſſionem debere implicari in emptione bonorum ſtabilium fructiferorum; & hoc ut ex fructibus inde provenientibus eæ ſuſtentari valeant abſque diſpendio Monaſterii. „ En verba Sacr. Congreg. relata *a Sperello deciſ.84. num.62. Eleemoſynæ dotales, ſi ſint Monialium, vel Converſarum intra numerum exiſtentium, emiſſa ab eis profeſſione, expendi poſſunt in uſus communes neceſſarios Monaſterii, ſupranumerariarum autem dotes poſt eamdem profeſſionem omnino in emptionem bonorum ſtabilium Monaſterii commodo convertantur:* „ Verum in aliquibus locis uſus eſt in contrarium: & quidem etiam ex ſtatuto Prælatorum præcipientium dotes Monialium, etiam receptarum intra numerum præſcriptum implicari in emptione bonorum ſtabilium: quod innuit *Rodriqu. ſupr.* dicens tamen id raro executioni mandari pnnctualiter ac rigoroſe, eo quod Monaſteria adſtringantur præfatas dotes implicare in ſolvendis debitis, & comparandis neceſſariis ad ſuſtentationem Monialium; inde ſe excuſantes, quod neceſſitas non habet legem *l. unic. ff. de off. proconſul.*, & neceſſitatis cauſa multa ſunt permittenda, quæ alias non permitterentur: *cap. ſi quis propter de furt.*, mihi certe conſtat in aliquibus locis id non permitti, & merito, cum in argumentum trahi non debeant, quæ propter neceſſitatem aliquando conceſſa ſint, *regul.78. de reg. jur. in 6.*

62. Unum etiam hic obiter moneo, quod item advertit *Rodriqu. ſupr.* in caſu ſcilicet in quo dos Monialis implicatur in ſolvendis debitis, ſive contractis, ſive contrahendis, ſtatim ac recepta eſt, non poſſe tunc recipi quidquam titulo damni emergentis (quod *qu.9.* diximus abſolute loquendo, non eſſe illicitum): & ratio eſt, quia in tali eventu nullum vere emergit damnum, quod habeat modo dicto reſarciri, ſicque ceſſat ratio recipiendi aliquid ſupra ſortem principalem dotis debitæ Monaſterio.

Quæres 11. *An poſſit ſine debita ſolemnitate alienari dos, quæ traditur Monaſterio pro Moniali admittenda ſupra numerum taxatum.*

63. *Reſpond.* Non poſſe, ſi aliàs ſupponamus eam cadere ſub prohibitionem non alienandi bona Eccleſiaſtica: quomodo vere cadit, ſtante decreto Sacræ Congregationis ſuperius allato: ita *Lezana tom.2. cap.19, num.57. ex Bonacina*, & patet, quia dos Monialis ſupranumerariæ conſiſtit in pecunia deſtinata ad emptionem rei fructiferæ immobilis: conſtat autem ex variis juribus pecuniam taliter deſtinatam non poſſe alienari abſque debita ſolemnitate: ex alia parte hoc ipſo, quod pecunia data in dotem Moniali implicatur in emenda re immobili fructifera, expenditur ad uſum illum, ad quem eſt deſtinata, ſicque ceſſat finis prohibitionis, cum ea detur, ut de fructibus illius Monialis admiſſa ſuſtentari valeat.

Diffi-

Difficultas eſt, an dicta pecunia implicari poſſit in ædificando Monaſterio, aut emenda domo contigua ipſi Monaſterio ad eam inhabitandam.

64. *Reſp.* Videri poſſe, & quidem ſine licentia Sacræ Congregationis, colligitur *ex Peyrino in Formul. litt. B. cap.* 11. *num.* 2. quatenus docet ſummam pecuniariam implicandam in annuis redditibus poſſe expendi tam in fabricanda domo, quam in ea emenda (intellige, ſi Monaſterium illa indigeat) patetque ex eo, quod domus eſt ex natura ſua fructifera, dicique poteſt de facto fructificare; quatenus liberat Monaſterium à ſolvendo pretio locationis domus, quam alioqui cogeretur conducere.

Major difficultas eſt; an dicta Dos Monialium, inconſulta Sacra Congregat. poſſit implicari in diſſolvendis debitis quotannis ſolventibus intereſſe, aut etiam in extinguendo annuo cenſu:

65. *Reſp.* Quod, licet aliqui recentiores docti, ſecluſo Curiæ ſtylo (qui forte obſtat) affirmantem ſententiam in utroque caſu amplectantur, ut probabilem; quia tamen valde dubito, ne obſtet ſtylus Curiæ, & alias verſamur in re ad forum contentioſum facile deducibili; ſaltem ad vitandos rumores, ac tricas, contraria ſententia videtur ſuſtinenda: probant autem recentiores illi dotem Monialium poſſe implicari in diſſolvendis debitis ſolventibus intereſſe, ex eo, quod ſicut onerare Monaſterium dictis debitis eſt alienare; ſic illud exonerare tali onere eſt acquirere; cum contrariorum eadem ſit diſciplina; ſicque videtur impleri mens legis prohibentis alienationem. Quod vero præfata dos expendi poſſit in extinguendo cenſu annuo, docet expreſſe Peyrinus loco ſupracitato, adducens pro ſe Trimarchum, & poſſet probari ex ratione paulo ante allata. Dixi *in diſſolvendis debitis ſolventibus intereſſe*, ut indicarem ſecus dicendum de debitis non ſolventibus intereſſe; in his enim ſolvendis non poteſt inſumi dos Monialis: cum ea extinguere non ſit acquirere, ſicut nec ea contrahere eſt alienare; præterquamquod ſic aperiretur via alienandi bona Eccleſiaſtica ſine ſolemnitate, & faciendi fraudem contra legem prohibitionis alienandi: cum hujuſmodi debita fieri poſſint ſine ſolemnitate; &, dato, quod liceret alienare abſque debita ſolemnitate ad ea extinguenda, paſſim fieri poſſent alienationes bonorum Eccleſiaſticorum ad illa diſſolvenda, idque cum magno diſpendio Monaſteriorum, quorum bono Summi Pontifices intenderunt conſulere, prohibendo alienationem bonorum Eccleſiaſticorum; ita docti Neoterici a me conſulti, & ſatis probaliter.

Dubitari hic etiam poteſt; An Moniales cenſeantur indebite alienare, ſi pecuniam traditam in dotem alicujus Monialis inſumant in emendis neceſſariis ad victum, ac veſtitum Monaſterii, eo quod in præſentia non habeant occaſionem paratam illam implicandi, & alioqui ſint moraliter certæ ſe tantundem pecuniæ habituras ſtatim, ac occurrerit commoditas illam expendendi in emptione bonorum immobilium.

66. *Reſp.* Probabile videri, quod in tali caſu non cenſeantur alienare: & ratio eſt, quod pecunia computatur inter bona, quæ recipiunt functionem: ſicque non repugnat ſummam pecuniariam ſubſtituere loco alterius ſummæ obligatæ, nec in hoc proprie intervenit alienatio, maxime cum tali caſu ſalvetur finis intentus a Superiore in prohibenda alienatione bonorum Eccleſiaſticorum, qui eſt conſulere indemnitati Monaſteriorum, & in præſenti eventu habetur quatenus, loco pecuniæ obligatæ, quæ modo dicto diſtrahitur, ſubſtituitur alia non obligata (ut ſuppono) ſicque fit debita compenſatio: ita Magiſtri valde docti conſulti.

Utrum vero Moniales poſſint admittere ad profeſſionem Novitiam, cui datur in dotem non pecunia effectiva, ſed remiſſio cujuſdam debiti pecuniarii correſpondentis quantitati dotis taxatæ, & ſolvendi a Monaſterio parentibus Novitiæ modo dicto admittendæ.

67. *eſp.* Quod, quamvis ſpeculative videri poſſit probabilis pars affirmans, cum ſic dos ſolvatur in ære, & quæ implicari poſſit in emptione bonorum ſtabilium;

lium; practice tamen amplectenda eſt pars negans, eo quod moraliter impoſſibile ſit, Moniales de facto deventuras ad ſtatum, ut poſſint implicare ſummam illam pecuniæ aſſignatam in dotem, ut docet experientia.

Quæres 12. *An Moniales alienantes dotem Novitiæ ad profeſſionem recipiendæ incurrant pœnas latas contra alienantes bona Eccleſiaſtica ſine debita ſolemnitate.*

68. *Reſp.* Incurrere, ſed hoc infra *cap.7. qu.24., & cap.8. quæſt.18.*

Quæres 13. *An translata Moniali de uno Monaſterio ad aliud, debeat transferri etiam dos tradita priori Monaſterio.*

69. *Reſp.* Aliquos cum *Socino, Baldo, Tapia, & Manuel adduct. a Sanchez lib.7. mor. cap.32. num.12.* ſuſtinere dotem in tali caſu debere transferri; & probant, tum quia *l. ſi is qui ff. de jur. dot.* dicitur ibi dos eſſe debere, ubi onera matrimonii ſunt: tum quia dos datur acceſſorie ad perſonam, & ſub tacita conditione, *dum Monialis in eo Monaſterio perſtiterit*; ideoque cum per legitimum tranſitum ad aliam religionem prior profeſſio diſſolvatur, ea reddenda erit, ſicut & redditur dos tradita viro ob carnale matrimonium, ſi hoc legitime diſſolvatur. Oppoſitum tamen videtur ſuſtinendum, & de facto ſuſtinent *Sanchez ubi ſupr. Rodriquez tom.2. qu.79. art.2. Navar. com.4. de Reg. num.24. Bonacin. qu.2. de clauſ. qu.9. §.4. diff.2. n.6. Tambur. ſupr. D.21. quæſt.7. num.2.*, aliique penes ipſum: nimirum dotem traditam Monaſterio, ad quod Monialis profeſſa legitime tranſeat: idque ſi poſterius Monaſterium ſit ejuſdem, ſive diverſi Ordinis: probant, tum quia dos non fuit data ſub conditione: *ſi Monialis in eo Monaſterio manſerit*, ſed ſolum ſub conditione: *ſi profeſſio ſequatur*; unde, hac ſecuta, dos perpetuo manet illius Monaſteii: tum quia poſterius Monaſterium ſpontanee admittens talem Monialem (ut ſuppono) debet ſibi imputare hoc incommodum, quod teneatur illam alere ſine dote: tum quia diverſa eſt ratio de dote, quæ ſolvitur pro matrimonio carnali: hæc enim diſſoluto matrimonio per mortem viri, aut mulieris reſtitui debet; eo quod pertineat ad virum ſolum pro tempore matrimonii (intellige, niſi aliter diſponant peculiaria ſtatuta locorum) at, diſſoluta profeſſione per mortem Monialis, non reſtituitur dos parentibus illius, cum ejus dominium perpetuo tranſierit in Monaſterium, in quo emiſſa fuit profeſſio. „ Tum demum quia ſic declaravit „ Sacr. Congregat. prout refert *Suarez* „ *tom.4. de Relig. v. 8. lib.3. c.14. n.16.* „ & ſic etiam determinavit in una Nea- „ politana, ut teſtatur *Card. de Luca de* „ *regul. diſc.39.*, dicens, hanc eſſe pra- „ xim & ſtylum Sacræ Congregationis, „ & in una *Hiſpalen. 23. Januarii 1699.*, „ ut videre eſt apud *Monacell. p.1. tit.11.* „ *in adnotat. ad formul.7. num.12.*

70. „ Ratio fundamentalis eſt, quia, „ ut advertit *Cardin. de Luca loco ſup. citato num.6.* Dos non ſolvitur propter „ admiſſionem ad Monaſterium, vel pro- „ feſsionem, cum id ſaperet ſimoniam, „ ſed datur in recompenſationem alimen- „ torum, & aliorum onerum tempora- „ lium, quæ Monaſterium in ſe ſuſcipit „ pro ſuſtentatione Monialis. *Eſt* proin- „ de dotis ſolutio reciprocus quidam con- „ tractus emptionis futuræ incertæ aleæ „ æqualiter ſe habentis ad commodum, „ vel incommodum; poteſt enim Mo- „ nialis diu vivere, & quidem adeo in- „ firma valetudine, ut magnum afferat „ Monaſterio incommodum, & poteſt „ cito mori, magno cum Monaſterii „ lucro. Propterea vàlida profeſsione „ ſequuta, nulla datur probabilis ratio „ ad repetendam dotem, ne quidem in „ caſu quo ſecundum Monaſterium coga- „ tur ad recipiendam Monialem tranſeun- „ tem; tunc enim juxta praxim hodier- „ nam teſte eodem *Cardin. de Luca n.7.*, „ *& Sperel.* infra citando primum Mona- „ ſterium ſolum tenetur ſubſidiariè (quan- „ do alio modo ob paupertatem tranſe- „ untium Monialium illis conſuli non po- „ teſt) eiſdem ſuppeditare moderata ali- „ menta, juxta ea, quæ docet *Card. de Luca de dot. diſcurſ. 167. & Sperel. par.2.* „ *deciſ.136. n.48.* ſolum poſſet oriri du-

„ bium

„ bium ſuper hoc, in caſu, quo prius „ Monaſterium inſtet pro tranſlatione ſuæ „ Monialis ad aliud Monaſterium, ea vel „ invita, vel ſolum permittente; ſed tunc „ ſicut erit neceſſaria Sacræ Congrega- „ tionis licentia, ſic ad eamdem pertinebit „ determinare, ſpectatis omnibus, an dos „ ſit reſtituenda, vel ſola alimenta præ- „ ſtanda, vel alio modo providendum ſe- „ cundo Monaſterio.

Quæres 14. *An dos, quæ datur Monaſterio pro Moniali admittenda, moriente ipſa Moniali, maneat apud Monaſterium, aut certe reddi debeat relictis aſcendentibus, vel deſcendentibus.*

72. *Reſp.* Manere perpetuo apud Monaſterium; idque ex conſuetudine legitime inducta, quæ eſt optima legum interpres: non enim alia ratio hujus aſſignari poteſt, ut advertit *Sanchez ſup. cap.9.n.23.* oſtendens id non poſſe oriri ex eo, quod Monaſterio traditur dos in pretium alimentorum, quæ Monaſterium debet ſuppeditare Moniali; ſiquidem etiam in matrimonio carnali dos coſtituitur, & traditur viro ob onus, quod habet alendi uxorem, & ad alia onera matrimonii ſuſtentanda, *l. pro oneribus C. de jure dot.* & tamen ſoluto matrimonio, dos non manet perpetuo apud virum, ut jam dictum eſt; quamquam *Ciarlinus part.2. controv. cap.194. n.39.* me citato, dicat optimam rationem hujus aſſertionis eſſe poſſe, quod Monaſterium ſtat loco filii; adeoque ſicut filius eſt hæres matris, eique ſuccedit in dote, ſic Monaſterium ſuccedit in dote Monialis defunctæ.

Quæres 15. *An Monaſterium teneatur alere, ac retinere Monialem, ſi hujus parentes, aut alii non ſolvant dotem promiſſam, & conventam.*

72. *Reſp.* Teneri, eſto poſſit alimenta Monialis exigere a parentibus illius, implorato Judicis officio: ita *Rodriq. tom.2. qu.48. art.8.* ex Navarro dicens, quod licet in judicio denegentur præfata alimenta, non ideo poteſt Monialis ejici e Monaſterio: quippe quæ cum ſit membrum Monaſterii, jus habet, ut ex bonis illius, etiam ipſa ſuſtentetur; unde non currit paritas, quod, ſicut vir non tenetur recipere uxorem, illamque alere, donec dos ei ſolvatur; immo & eam receptam poteſt expellere (prout poſt alios annotavit *Panormit. in capit. per veſtr. de donat. inter vir., & uxor. n.4.*), ſic & Monaſterium poſſit ejicere Monialem, quæ non ſolvit dotem, cum non deceat Monialem degere extra clauſuram; & alias æquum ſit miniſtrantem ad altare vivere de altari, cum ſit dignus operarius mercede ſua.

An autem Monaſterium teneatur alere Monialem, cujus dos fuerit rapta a Fiſco ob delictum ipſius Monialis (v. gr. ob hæreſim).

73. Reſpondet *Fagundez lib.5. decal. cap.13. n.24.* aliis pluribus citatis, non teneri, ſi Monialis ſit extra Monaſterium, & Monaſterium nolit eam iterum reciper:; probatque tum *ex l. pro oneribus C. de jure dot., & l. dotis fructuum ff. eodem*; tum quia non apparet, quo jure Monaſterium teneatur illam alere: non enim tenetur ratione dotis, cum jam fuerit rapta a Fiſco, ut ſupponimus: non ratione ſervitii, ac obſequii præſtiti Monaſterio, cum non admittatur, & Monaſterium vere non teneatur illam admittere, ut item ſupponimus.

SECTIO III.
De Velo Profeſſionis, necnon de Benedictione, ſeu Conſecratione Monialium.

74. *Quotuplex ſit Velum Monialium.*
75. *Ad quid detur.*
76. *Quod genus veli modo ſit in uſu.*
77. *Quæ requirantur ad recipiendum velum Conſecrationis juxta jus commune: & quæ ætas requiratur in Moniali conſecranda.*
78. *Fœmina occulte corrupta, ſimpliciter loquendo, poteſt conſecrari.*
79. *An, & quando poſſit, ac debeat rejici a Conſecratione.*
80. *Non conſecratur fœmina per vim corrupta, & ſi alii id limitent: Epiſcopus juxta aliquos non diſpenſat cum corrupta, ut conſecretur: etſi corruptio ſit occulta.*
81. *Conſecratur, quæ contraxit, ſed non conſummavit matrimonium.*

82. *Item polluta per voluntariam ſeminis effuſionem, clauſtro manente integro.*
83. *Item quæ ante annos diſcretionis commiſſit turpia.*
84. *Non item cognita in amentia, aut ebrietate, aut ſomno.*
85. *Conſecratur ea, cui ex cauſa ſanitatis fractum eſt clauſtrum.*
86. *Item cognita a viro præpoſterè, aut ſodomiticè a fœmina, etſi non ſemper.*
87. *Item polluta in ſomno.*
88. *Conſecratur nondum confirmata.*
89. *Conſecratio Monialium qualiter fiat.*
90. *Non reiteratur.*
91. *Cujus ſit conſecrare Moniales ſolemniter.*
92. *Non fit conſecratio, niſi ſtatis temporibus: fieri autem poteſt in Eccleſia exteriori Monialium, niſi obſtet conſuetudo.*
93. *Per illam confertur gratia, & remittuntur venialia ex opere operantis, non ex opere operato.*
94. *Velum Conſecrationis aufertur in pœnam.*
95. *Immo, & ipſæ Moniales poſſunt ad tempus eo ſe privare.*

Quæres 1. *Quid hic ſignificetur nomine Veli profeſſionis.*

74. *Reſp.* Quod, cum teſte *Suarez to.4. de relig. tract.9. l.1. cap.11. n 5.* in Monialibus attendi poſſit uſus multiplicis veli; nimirum probationis (quod alii vocant receptionis) profeſſionis, conſecrationis, prælationis, & continentiæ: per velum Profeſſionis hic intelligitur velum, quod in actu profeſſionis Religioſæ imponi ſolet capiti Monialis profitentis cujuſcumque ætatis, ac conditionis: velum Probationis eſt, quod datur a principio Novitiæ, & ſolet eſſe album: velum profeſſionis eſt, quod datur in actu profeſſionis Religioſæ cuicumque fœminæ profitenti, ſive ea ſit virgo, ſive vidua: Velum Conſecrationis eſt, quod olim dabatur Moniali poſt annum 25. ætatis juxta *c. placuit cauſa* 10. *qu.1.*, & quidem illi ſoli, quæ eſſet virgo, & haberet propoſitum ſervandi virginitatem (ſed de hoc infra): Velum Ordinationis eſt, quo Monialis ordinanda in Diaconiſſam alias decorabatur 40. ætatis anno, juxta *c. Diaconiſſam* 27. *qu.1.*, idque ut poſſet inchoare horas in choro, & legere homilias (quod aliis Monialibus non erat permiſſum): velum Prælationis eſt, quod anno ætatis 60. dabatur Abbatiſſis, juxta *cap. juvenculas* 20. *qu.1.*, tamquam in præmium antiquæ profeſſionis, & converſationis laudabilis, ac diuturnæ, rerumque Monaſterialium peritiæ. Velum Continentiæ eſt, quod viduis ſolum imponitur, ultra velum ipſis datum in profeſſione, ex *cap. vidua* 27. *q.1. ita Miranda qu.7. de Monial. art.8.*, *Rodriq. tom.1. qu.64. art.1.*, *Portel. de dub. reg. v. velum Monialium n.1.*, *Tambur. de jure Abbatiſſ. d.27. qu.2.*, & alii, inter quos *Majolus l.1. de irregul. cap.29.*, addit aliam ſpeciem veli, quod vocat pœnitentiæ, & datur Monialibus, quas vocant Convertitas.

Quæres 2. *Ad quid detur velum Moniali facienti profeſſionem Religioſam, & quale ſit hoc velum.*

75. *Reſp.* Dari, tum ut Monialis profitens agnoſcat ſe vi Religioſæ profeſſionis aſſumi in veram Chriſti ſponſam: ſiquidem apud veteres Sponſa, quando tradebatur viro, ſolebat velare caput: ſicque idem eſt viro tradi, ac nubere, ideſt velare caput; tum ut obſervet conſilium Apoſtoli 1. *Corint.11.*, dicentis: *Omnis autem mulier orans, aut prophetans non velato capite, deturpat caput ſuum*: tum ut ſic indicet ſe abrenunciare mundo, ac omnibus pompis ejus, prorſus negligendo ornatum capitis, cui fœminæ alioqui ſolent adeo inſiſtere: tum ut oſtendat ſe per Religioſam profeſſionem apprehendere ſtatum pœnitentiæ ſignificatæ in velo nigro, quale ſolet eſſe, quod imponitur Moniali profitenti: quamvis aliqui putent olim fuiſſe purpurei coloris, id colligentes ex *S. Hieronymo epiſt.8. ad Demetriadem*: quod non admittit *Suarez tom.4. de relig. tract.9. l.1. cap.11. n.5.*

Quæres 3. *An modo ſint in uſu hæ omnes ſpecies veli Monachalis, & quæ?*

76. *Reſp.* Non eſſe omnes, cum jam abie-

abierint in deſuetudinem velum Prælationis,& velumOrdinationis(ut notavit *Suar. n.*15.) immo & velum Continentiæ: de velo autem Conſecrationis (de quo hic aliqua dicenda ſunt) refert *Barboſ. lib.*1. *de jure Eccleſ. cap.*44. *n.*21. Sacram Congregationem 5. Decembris 1597. declaraſſe, quod licet non ſit in uſu, ſicubi tamen eſt in uſu, poteſt, ac debet concedi; non tamen Monialibus Ordinum Mendicantium, ut eadem Sacra Congregatio declaravit 30. Septembris 1616.

Quæres 4. *Quæ requirantur in Moniali, ut licite poſſit recipere velum Conſecrationis.*

77. *Reſp.* Requiri, ut ſit virgo, ut expleverit 25. annum, ut non ſit ex Ordine Mendicantium, ut ſit profeſſa in Ordine approbato: & quidem, quod debeat eſſe virgo, habetur *in c. devotis* 20. *q.*1., ubi Gelaſius Papa ait: *Viduas velare Pontificum nullus attentet*; necnon *in Concilio Triburienſi cap.*25., & *Rotomagenſi can.*9. relatis a *Suarez ſup. n.*6. addente, hujuſmodi decreta non debere ſic intelligi, ut nullum velum viduis imponi poſſit, ac ſi eſſent incapaces Religioſæ profeſſionis (quod eſt falſum, & repugnat aliis decretis) ſed debere intelligi de velo Conſecrationis. Quod vero debeat expleviſſe 25. ætatis annum, habetur clare in Pontificali, *rubrica de Conſecrat. virginum*, & decidit Sacra Congregatio apud *Tambur. ſupr. qu.*3. (quidquid alii dicant apud eundem Tamburinum putantes de univerſali conſuetudine Moniales poſſe conſecrari ante 25. ætatis annum). Quod denique debeat eſſe ex Ordine non Mendicantium, conſtat ex dictis *q. præced.*: ſolum moneo, quod ſpectat ad ætatem Monialis conſecrandæ, magnam in Eccleſia extitiſſe varietatem; nam in Concilio Romano ſub Sylveſtro *cap.*10. ſignificatur, non eſſe ſacrandam virginem uſque ad ætatem annorum 27. in quibus probet ſuam caſtitatem: *S. Gregor. l.*3. *ep.*11. ſexagenariam voluit eſſe virginem conſecrandam: in *Concilio Carthagin.* 3. *can.*4. aliiſque Conciliis, relatis a Tamburino, ſolum poſtulatur ætas 15. annorum, ſicut & *in cap. placuit* 20. *quæſt.*1. quod ſic habet: *Placuit, ut ante* 25. *annum ætatis neque Diaconi ordinentur, nec virgines conſecrentur.*

Quæres 5. *An fœmina occulte corrupta, cum a parte rei non ſit virgo, poſſit nihilominus recipere velum Conſecrationis.*

78. *Reſp.* Quod licet aliqui cum *S. Thoma in* 4. *d.*38. *qu.*1. *art.*5. *ad* 5. abſolute ſuſtineant partem negantem, ea ducti ratione, quod propter vitandum ſcandalum non debent Eccleſiæ Sacramenta, vel Sacramentalia variari: alii tamen probabilem putant partem affirmantem, & quidem etiam in caſu, quo talis Monialis petat conſecrari, nullam habens neceſſitatem hujuſmodi conſecrationis ad evitandum periculum infamiæ: probant, quia jura non imponunt hoc impedimentum tamquam pœnam, aut irregularitatem ipſo jure incurrendam, ſed præcipiunt Prælatis, ne conſecrent fœminam corruptam, ſicque quandiu res eſt occulta, non tenetur fœmina ſe abſtinere, ſed poteſt in exteriori foro ſe gerere, ſicut in communi opinione habetur: ita *Suarez* in terminis *ſupr. n.*11.; idemque plane ſupponunt *S. Thom. loc. cit.* aliique DD., qui aſſerunt dictam fœminam in propoſito caſu poſſe conſecrari, mutato nomine virginitatis in nomen caſtitatis; quod tamen notat *Suarez n.*8., non eſſe neceſſarium ad vitandum mendacium, quod committeretur in tali forma conſecrationis: illud enim mendacium, non eſt formale mendacium, ſed potius materialis diſſimulatio, aut occultatio, facta ex juſta cauſa ad vitandam infamiam proximi; illudque ipſum, quod fieret, haberet ſuum uſum proprium licitum, ac bonum, & poſſet habere ſignificationem veram, nimirum ſanctificationis, & oblationis illius perſonæ, quæ ad divinum cultum, ac perpetuam continentiam ex tunc Deo dicaretur; alia vero falſa ſignificatio, quæ ab aliis concipi ſolet, non eſſet intenta, ideoque nullum in tali caſu apparet mendacium.

Difficultas eſt, an Prælatus, ad quem accedit præfata Monialis occulte corrupta, ut recipiat velum Conſecrationis, poſſit, & debeat illam repellere, ſi notitiam habeat

lapſus , vel certe teneatur illam conſecrare .

79. *Reſp.* Cum diſtinctione: vel Prælatus notitiam illam habet ex confeſſione Sacramentali, & ſic nec poteſt, nec tenetur dictam Monialem repellere; cum id non fieri poſſit abſque violatione ſigilli confeſſionis: vel habet eam notitiam extra Sacramentum per ſecretam revelationem Monialis, & ſic non tenetur repellere, cum jus commune non obliget ad judicandum de re adeo occulta, ſive ad operandum ex ſcientia adeo privata, ac occulta, præſertim cum periculo ſcandali; poſſet tamen ſe ſubtrahere ab illa conſecranda, ſe excuſando ab illo munere, vel alio colore, Monialem præfatam non recipiendo ad profeſſionem (quod eſt illum non teneri eam conſecrare per ſe loquendo, & ex lege juſtitiæ, modo id non cedat in infamiam Monialis, aut præjudicium boni ſpiritualis illius): vel denique Prælatus eam notitiam habet aliunde, & quidem moraliter certam, & ſic, cum res non ſit adeo occulta, poſſet Prælatus dictam Monialem non conſecrare, ſemper tamen conſulendo illius famæ, quantum fieri poteſt: *Suarez ſupr. n.*10.

Quæres 6. *An Monialis, quæ per violentiam, & ſine ſua culpa fuit corrupta, ſit capax veli Conſecrationis .*

80. *Reſp.* Non eſſe; ita *S. Thom. ſup. ad* 4., aliique communiter cum eo, & probatur tum ex *S. Auguſt. lib. de bono conjugali cap.*18. qui dicit: *Etiam ſi violenta corruptio virginis baptiſmum antecedat; non poteſt etiam poſt baptiſmum inter virgines conſecrari*: tum quia in conſecratione virginum non attenditur, an culpa præceſſerit, ſed an ſubſiſtat virginitas etiam corporalis, ſeu materialis, quæ ſic per ipſam conſecrationem ſignificatur, ſpeciali honore afficitur, ac repræſentat integritatem Eccleſiæ triumphantis, ut ait *Gloſſa in cap. acutius d.*26. tum quia amiſſio virginitatis, etiam materialis, importat veluti quandam irregularitatem, quæ licet contrahatur ſine peccato, impedit talem conſecrationem. Cum *S. Thom.* ſentiunt alii plures relati a *Theſauro de pœnis part.*2. *v. Monialis capit.*3. addente *Leſſ. lib.*4. *cap.*2. *n.*15. *Fillicium tract.*30. *n.*21., *&* 25. id melius limitare, ut procedat, ſi violata conſentit in actum, vel ſi violatio eſt publica: quia tunc pro foro externo præſumitur in actum conſenſiſſe; alias, ſi violatio ſit occulta, poterit violata tuta conſcientia recipere conſecrationem: idque ex *S. Thom.* 2. 2. *quæſt.*15. *art.*3. dicente virginitatem non amitti per materialem virginalis veli fractionem, ſeu reſerationem alio caſu contingentem, ſi voluntas interim abſtineat a delectatione venerea.

Addit *Theſaurus ſup.* ſe non putare verum, quod dicunt *Sylv.*, *Navarr.*, & alii, Epiſcopum ſcilicet poſſe diſpenſare cum Moniali corrupta, ut accipiat velum virginitatis in caſu occulto, ratione ſcandali; & probat, quia Epiſcopus nequit alterare formam, aut materiam Sacramentalium, quæ ab Eccleſia, ſeu Papa inſtituta ſunt: ut oſtendit idem *Theſaur. v. ritus cap.*1.

Quæres 7. *An Monialis recipere poſſit velum Conſecrationis, ſi ingrediatur religionem poſt contractum matrimonium ratum, non tamen conſummatum .*

81. *Reſp.* Poſſe, & patet, quia, eſto illa dici poſſit vidua, & viduæ conſecrari nequeant, *cap. vidua* 20. *q.*1., iſta tamen cum ſit ita vidua, ut vere ſit virgo, non comprehenditur ſub dicto jure, quippe quod loquitur de viduis corruptis, & quæ non ſunt amplius virgines: ita *Tamburin. ſup. d.*27. *qu.*3. pro ſe adducens *c. Valentino d.*34., *& c. debitum de bigamia .*

Quæres 8. *An poſſit conſecrari Monialis, quæ per voluntariam ſeminis effuſionem polluta eſt, integro tamen remanente clauſtro .*

82. *Reſp.* Videri probabile, quod poſſit; & probatur; tum quia Eccleſia ad recipiendum velum Conſecrationis ſolum requirit integritatem carnis, ſicque in Romano Pontificali, ubi agitur de iſta conſecratione, non dicitur, Monialem debere interrogari de aliqua contaminatione, ſed de vita, conſcientia, ac integritate: in præſenti autem caſu ſalvatur integritas carnis; tum quia talis Monialis licet non ſit virgo coram Deo, neque habitura ſit aure o-

aureolam;apud homines tamen virgo cenſetur in foro externo, hoc ipſo quod virginale clauſtrum ſervat illæſum, & (ut loquitur *Cajet. v. virginum conſecratio*) eſt virgo non virtute, ſed ſtatu; quod utique ſufficit ad hoc, ut ſit capax veli Conſecrationis: ita *Leſſius lib.4. c.2. n.120.*, *Sà v. conſecratio n.6. Sylv. v. conſecratio virginum n.2.* aliique, quos refert *Tambur. ſup. quæſt.4.*, addens, Monialem in caſu propoſito poſſe conſecrari, etiam ſi modo dicto fuerit polluta, etiam accedente contactu externo. Quod certe non admitterent Doctores citati ab eodem Tamburino ſuſtinente cum S. Thoma ſupra, Monialem rejiciendam eſſe a conſecratione, ſi ex vehementi cogitatione, concurrente calore naturali, voluntarie ſemen effunderet: idque, etſi carnis integritas in ea ſervaretur illæſa, & clauſtrum pudoris integrum: qua de re *Navarr. lib.3. de reg. conſ.4.*

Quæres 9. *An poſſit conſecrari Monialis, quæ ante annos diſcretionis commiſit aliquem actum turpem contra caſtitatem.*

83. Reſpondet *Tambur. loco cit. ſupr. ex Roſella. v. virginitas, & Leſſio n.121.* poſſe conſecrari, probatque ex eo, quod cum præ defectu ætatis non inſit puellæ poteſtas ſeminandi, ea per nullum actum turpem amittere poteſt corporis integritatem, ſicque adhuc remanet virgo modo ſuperius explicato; dicit tamen Leſſius, contrarium forte verius eſſe, ſi in puella adſit uſus rationis perfectus; quod etiam alii putant eſſe ſatis probabile.

Quæres 10. *An poſſit conſecrari puella, quæ in ſomno, amentia, aut ebrietate fuit carnaliter cognita.*

84. *Reſp.* Non poſſe, & patet ex dictis *qu.6.*

Quæres 11. *An poſſit conferri velum Conſecrationis Moniali, cui juxta Medicinæ artem ad ſanitatem tuendam fuit fractum clauſtrum virginale.*

85. Reſpondet *Tambur. ſup. ex S. Thoma, & Majolo* poſſe; probatque, quia ſic nullum illatum eſt præjudicium virginitati, ac proinde non adeſt ratio, cur ipſi denegetur velum Conſecrationis, quod dari ſolet in præmium virginitatis: ſiquidem fractio clauſtri virginalis, quæ hic intervenit, non opponitur integritati corporis, quam diximus ſupra requiri ad conſecrationem: hæc enim conſiſtit in eo, quod clauſtrum virginale non frangatur per actum libidinoſum.

Quæres 12. *An poſſit conſecrari Monialis, quæ vel fuit carnaliter cognita a viro in vaſe præpoſtero, vel ſodomiticè a fœmina.*

86. *Reſp.* Poſſe: & probatur ex eo quod, quamvis juxta modo dicenda per tales actus obſcænos probabile ſit ammitti virginitatem, etſi per accidens (v. gr. ob debilitatem naturæ, aut ratione morbi) non ſequatur pollutio, integrum tamen manet clauſtrum Monialis, ſicque ea eſt capax conſecrationis; cum ad illam requiratur, & ſufficiat ſola clauſtri integritas, ut oſtendimus *qu.8.* Et quidem, quod præfati actus obſcæni, etiam ſecluſa pollutione, ſufficiant ad amittendam virginitatem, patet, quia ad hoc ſufficit, ut ii ordinentur ad pollutionem, & ex ſe ſint apti ad illam efficiendam in tali ætate; ſicut advertit *Leſſius loc. ſup. citat. ex Roſell. v. virg., & Cajetan. in ſumma v. eod.*, dicens, non videri dubium, quin per ſodomiam deperdatur illa carnis puritas, quam poſtulat virginitas, etiam ſi fortaſſe non adſit pollutio; quia actus ille ob eam cauſam fit, & eſt ex ſe ſufficiens ad hoc in tali ætate. Reſponſio tamen hæc non procedit in caſu, quo Monialis ſodomiticè cognita fuiſſet ab alia fœmina medio aliquo inſtrumento, ſive ligneo, ſive vitreo in vaſe naturali, ita ut clauſtrum fuiſſet fractum: tunc enim Monialis ſic cognita non poſſet conſecrari, utpote carens integritate carnis, quam diximus requiri ad conſecrationem: quod idem procederet in caſu, quo Monialis in vaſe naturali fuiſſet cognita ab alia fœmina, habente nimphium magnum in vulva, ideſt carunculam quandam ſic excreſcentem, ut erigatur ad modum virgæ virilis, ſicque excitet ad coitum, reddatque fœminam potentem ad deflorandam aliam fœminam, etiam nullo adhibito inſtrumento, ut notavit *Decian. lib.8. crimin. cap.7. n.28.*, addens Ægyptios omnibus

nibus virginibus dictam carunculam præcidere ſolitos, ne, ea excreſcente, illis poſtea præberetur occaſio abutendi aliis fœminis. Immo addo, aſſertionem procedere etiam in caſu, quo Monialis, ſe ipſa, medio aliquo inſtrumento, aut digitis ſibi clauſtrum integritatis violaſſet, cum ſit eadem ratio, ut patet.

Quæres 13. *An conſecrari poſſit Monialis, quæ in ſomno paſſa eſt pollutionem.*

87. *Reſp.* Poſſe, ſive pollutio fuerit involuntaria, ſive voluntaria, ſaltem in cauſa procurata, ſcilicet in vigilia: ratio eſt, quod juxta dicta *qu. præcedenti*, ad hoc, ut Monialis licite poſſit conſecrari, ſufficit, illam retinere carnis ſuæ integritatem; hæc autem retinetur quandiu clauſtrum fœminæ manet integrum; quod utique verificatur in præſenti caſu, ut ſuppono, etſi alias per talem pollutionem deperdatur virginitas modo ſuperius explicato.

Quæres 14. *An Monialis poſſit ſolemniter conſecrari, eſtò nondum receperit Sacramentum Confirmationis.*

88. *Reſp.* Poſſe; cum nullum extet jus, quo prohibeatur dari velum Conſecrationis Moniali nondum confirmatæ: ſicut notavit *Tambur. ſupra qu.3. n.2.*, monens tamen Epiſcopos, regulariter debere curare, ut confirmentur virgines, priuſquam ſolemniter conſecrentur; ſi enim omnis fidelis debet confirmari, ut plene Chriſtianus inveniatur, *c. omnes de conſecrat. d.5.*; a fortiori debent id facere, quæ debent deſponſari, & conſecrari Sponſo Chriſto.

Quæres 15. *Qualiter fiat conſecratio Monialium.*

89. *Reſp.* Fieri cum quibuſdam benedictionibus, ac cæremoniis, quæ habentur in Pontificali Romano, & late proponuntur a *Tambur. ubi ſup. qu.26.* per totam.

Quæres 16. *An ſolemnis conſecratio Monialium poſſit reiterari.*

90. *Reſp.* Non poſſe: ita *Miranda q.7. de Monial. art.7.*: & probatur, tum quia Abbates ſemel benedicti, ſi poſtea eligantur ad aliam Abbatiam, non debent iterum benedici, ex *Rodriq. tom.1. qu.12. artic.3. Azor. tom.1. lib.2. cap.20. qu.4.* & aliis relatis a *Tamburino ſup. qu.8.*; tum quia conjuges, ſi ſemel acceperunt benedictionem nuptialem, non ſolent iterum benedici *cap.3. de ſecund. nupt.*; ergo a ſimili nec debet iterari virginum conſecratio.

Quæres 17. *Ad quem ſpectet ſolemnis conſecratio Monialium.*

91. *Reſp.* Jure communi ſpectare ad ſolum Epiſcopum, eumque conſecratum: ita *Suarez ſupr. n.12.*, aliique relati *a Tambur. qu.5. n.1.* & probatur tum ex *c. devotis 20. qu.1.*, quod ſolet ad hoc communiter allegari: tum quia in aliis decretis, in quibus ſit mentio Miniſtri hujus conſecrationis, ſolus Epiſcopus nominatur: tum quia in Romano Pontificali idem ſupponitur in titulo hujus conſecrationis: tum quia hujuſmodi conſecratio eſt ſpiritualis quædam deſponſio cum Chriſto, per quam repreſentatur deſponſatio ipſius Chriſti cum Eccleſia quoad illius incorruptionem; ideoque decet ſolum Epiſcopum, cui cura Eccleſiæ committitur, virgines deſponſare velando, non ſibi, ſed Chriſto, quaſi ſponſi paranymphum. Unde fit, ut quamvis iſta conſecratio per Papam committi poſſit ſimplici Præsbytero, non tamen cenſeatur commiſſa per ſolam juriſdictionem Epiſcopalem; cum ea ſit actus ordinis, & non tantum juriſdictionis, ac proinde neque Epiſcopo ſolum electo, & confirmato competat, & multo minus Provincialibus Religionum, aut aliis ſimilibus Prælatis inferioribus, habentibus juriſdictionem Epiſcopalem, niſi ſpeciali privilegio Pontificio id eis conceſſum ſit. Quo modo *Tambur. n.8* refert Generalem Ordinis tam Vallumbroſani, quam Camaldulenſis ſolere a tempore immemorabili conſecrare Moniales ſibi ſubditas, idipſum approbantibus Sede Apoſtolica, & Sac. Congreg. Rituum; cujus declarationem de hoc factam ſub die 1. Julii 1601. adducit *Tambur.* his verbis: *Moniales conſecrare, ſi ſpectet ex privilegio ad Superiores regulares, debent ſervari in earum conſecratione omnes cæremoniæ, quæ in conſecratione virginum ab Epiſcopo facienda præſcribuntur.*

Quæres 18. *Quo tempore, & loco fieri debeat conſecratio Monialium.*

92. *Reſp.*

92. *Reſp.* Quod quidem ſpectat ad tempus, non debere fieri, niſi temporibus a jure ſtatutis, ut habetur in *c. devotis* ſæpius citato, *c. virgines* 20 *q.*1., ubi prohibentur virgines conſecrari, niſi in Epiphania Domini, aut in Albis Paſchalibus (ideſt intra hæbdomadam Paſchæ Reſurrectionis, ut Gloſſ. exponit, licet alia litera habeat in Sabbato Paſchæ) vel etiam in natalitiis Apoſtolorum; quamquam in Concilio Lateranenſi, prout habetur in *c.*1. *de temp. Ordin.* conceſſum ſit, ut omnibus diebus Dominicis liceat conſecrare Virgines, & hoc ipſum conſuetudo extenderit etiam ad alias ſolemnes feſtivitates, ut notavit *Turrecrem. in cit. c. devotis qu.*4.; unde in hoc conſulenda, & ſervanda eſt conſuetudo. Quod autem ſpectat ad locum, in quo fieri debeat Monialium conſecratio, Sacra Congreg. Rituum 27. Julii 1627. decrevit, illam fieri poſſe in Eccleſia exteriori, referente *Tambur. qu.*6., qui tamen addit, in aliquibus locis ex juſtis, ac rationabilibus cauſis, ex reſcripto ejuſdem Sacræ Congregationis inductum fuiſſe, quod Monialis conſecranda nequaquam egrediatur à Clauſura, ſed conſecretur in Eccleſia interiori a Prælato exiſtente ad feneſtellas. Quod autem diximus, conſecrationem Monialium non poſſe fieri, niſi ſtatutis temporibus, intelligendum eſt, ſecluſa neceſſitate, ac imminente aliqua infirmitate mortali, quo caſu poſſet fieri conſecratio quocumque die, ut bene advertit *Suarez n.*13. *ex cap. virgines* 20. *qu.*1..

Quæres 19. *An conſecratio Monialium conferat gratiam, remittatque peccata venialia, & quomodo.*

93. *Reſp.* Conferre gratiam, & remittere peccata venialia, non quidem ex opere operato (aliàs enim conſecratio eſſet Sacramentum, quod eſt falſum) ſed ex opere operantis, ſicut evenit in quocumque bono opere operantis; ita *Suarez ſupra num.* 14., monens, quod licet concurrente iſta conſecratione una cum ſolemni profeſſione Monialis (quod poteſt fieri) dicta conſecratio vi profeſſionis, tamquam nobiliſſimi actus participet aliquam majorem vim obtinendi gratiam, aut remiſſionem pænarum; ſi tamen conſecratio fiat ſeparatim, eo quod detur virgini jam profeſſæ, non eſt tanta ratio, aut fundamentum alicujus extraordinarii effectus: cum in tali actu non inſit tanta excellentia perfectionis; & ſola ſignificatio non ſufficiat, cum non ſit Sacramentum.

Quæres 20. *An Monialis poſſit privari uſu veli Profeſſionis in pænam alicujus delicti commiſſi ſaltem ad tempus.*

94. *Reſp.* Poſſe, patetque tum ex praxi Prælatorum, qui interdum imponunt Monialibus talem pœnam; tum quia id nullo jure conſtat eſſe prohibitum, ideoque præſumi poteſt conceſſum.

Utrum vero ipſæ Moniales poſſint ſaltem pro certo tempore ſe privare uſu veli Profeſſionis, aut Conſecrationis, ſive ad ſui humilitatem, ſive ad alium effectum, etiam minus neceſſarium.

95. *Reſp.* Poſſe, dummodo interveniat licentia Superiorum, ſaltem tacita, ac interpretativa: & patet, tum quia nullum extat jus in contrarium, quod ego ſciam; tum quia id ſuadet praxis Monialium, quæ interdum ſolent deponere velum Profeſſionis ad repræſentandas varias perſonas in ſcena, & quidem ſcientibus, ac tacentibus Prælatis.

CA-

CAPUT IV.

De Votis Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ ad quæ tenentur Moniales vi Profeſſionis.

QUoniam Moniales vi profeſſionis Religioſæ, quam emittunt principaliter obligantur ad tria vota ſubſtantialia Religionis, nimirum Paupertatis, Caſtitatis, ac Obedientiæ: par eſt, ut, explicatis in præcedenti Cap. iis, quæ pertinent ad profeſſionem Religioſam, agamus in præſenti Cap. de ipſiſmet Votis. Caput dividemus in tres Sectiones, in quarum 1. agamus de Voto Paupertatis; in 2. de Voto Caſtitatis; in 3. de Voto Obedientiæ, ſicque totum Caput expediemus.

SECTIO I.

De Voto Paupertatis ad quam tenentur Moniales.

1. *QVæ paupertas ſit accommodatior ſtatui Monialium.*
2. *Ad quid obliget Votum Paupertatis.*
3. *Moniales poſſunt retinere annuos redditus, ſed non excedentes.*
4. *Quid de hoc ſtatuerit Concilium Tridentinum.*
5. *Moniales de rigore juris debet ſervare vitam communem.*
6. *Non tamen conſuetudine ex juſtis cauſis tolerata.*
7. *Vita communis utiliſſima Religioſis, & ſuadetur Monialibus.*
8. *Et adſtringi poſſunt ad eam amplectendam, ſi aliàs neceſſaria illis ſuppeditentur: & interdum etiam reluctantes.*
9. *Non poſſunt habere quidquam ad uſum irrevocabilem.*
10. *Non poteſt licite auferri, quod iis legitime conceſſum eſt.*
11. *Et quidem nec a Succeſſore concedentis: item recipiunt ea lege, ut illæ ſolæ ea utantur; ſed non debet id permitti.*
12. *Acquirunt de novo cum liceutia Superioris.*
13. *Conventus, in cujus favorem bona renunciantur, obligari poteſt ad certam penſionem ipſis ſolvendam.*
14. *De licentia Prælati relinquitur Moniali legatum non auferibile.*
15. *Moniales ſuccedunt ab inteſtato.*
16. *Qualiter ſubſiſtat legatum relictum Moniali pro ſe, ac ſua famula.*
17. *Moniales prohibentur habere ſuperflua.*
18. *Non poſſunt expendere in uſibus illicitis peculium abſolute conceſſum: quod alii negant.*
19. *De Prælati licentia faciunt moderatas eleemoſynas, ac donationes.*
20. *Abſque licentia dant ſuam pitantiam; etſi alii id negant, & melius.*
21. *Si ſint officiales Conventus, non dant de ejus bonis eleemoſynas ſine licentia.*
22. *Item non diſpenſant ejus bona pro arbitrio.*
23. *Moniales in morte non diſponunt de bonis proprio uſui permiſſis.*
24. *Non teſtantur de bonis antea reſervatis ad talem finem.*
25. *Nec de bonis alicujus extranei, niſi eligendo pauperes.*
26. *Non revocant teſtamentum antea factum, illud tamen declarant.*
27. *Faciunt recamaturam amico, ſed cum certis conditionibus.*
28. *Ampliatur aſſertio.*
29. *Non occultant Superiori bona aliàs conceſſa, ex timore, ne auferantur.*
30. *Ad nutum Prælati abdicant bona conceſſa.*
31. *Immo & ad nutum Ordinarii, ſi non ſint exemptæ.*
32. *Non remittunt penſionem annuam ſibi debitam, & quidem nec Moniali Con-*

Con-

Conventus: at remittunt pretium fornicationis conceſſæ licet promiſſum.

33. *Qualiter curare poſſint dari tertio pecuniam ipſis oblatam.*

34. *Licentia expendendi ad unum uſum licitum, non ſemper extenditur ad alium.*

Quæres 1. *Quæ ratio Paupertatis cenſeri debeat magis expediri ad bonum ſpirituale Monialium.*

1. *Reſp.* Quod licet aliquibus Religionibus virorum ſit magis expediens Paupertas non ſolum privans dominio bonorum in particulari, ſed etiam in communi, & ea de facto ſervetur in aliquibus Ordinibus cum ſingulari ædificatione totius Eccleſiæ, Monialibus tamen non videtur expedire talis modus Paupertatis, eo quod illarum honeſtas, & Clauſura non poſſit tam integrè, & perfectè ſervari, niſi a Monaſterio habeant neceſſaria ad vitæ ſuſtentationem: Unde factum eſt, ut, cum Religione S. Claræ ſub obſervantia talis Paupertatis inſtituta in principio, paulò poſt Innocentius IV. in ea diſpenſaverit, permittendo potius quam præcipiendo, ut non ſervaretur: quin etiam poſtea Urbanus IV. omnino ſervari voluit regulam abſque tali paupertate. Pius vero V. ſuo motu proprio, qui incipit *circa paſtoralis* (& eſt 8. *in ordine*) & Gregor. XIII. in ſua Conſtitut. 13., in ordine, cujus initium eſt *Deo ſacris*, omnibus modis providere ſtuduerunt, ut Monialium Monaſteria habeant unde ſuſtententur, ita ut, ſi eleemoſynis egeant, ex potius Prælatorum providentia habeantur, quam ipſarum Monialium ſollicitudine, ac poſtulatione. Quare, cum hoc ipſum, experientia teſte, ſit difficillimum, & quicumque alius modus mendicitatis Monialium ſtatui ſit periculoſus; ideo concludit *Suarez tom.4. de Relig. tract.9. lib.1. cap.12. num.2.* ſimpliciter conſultius eſſe Monaſteriis Monialium, quod habeant communes redditus, quam quod Paupertatem in communi profiteantur, ita *Suar. loc. cit. Laim. lib.4. tractat.10. cap. ult. num.39. Lezana tom.1. Cap.25. num.7.* & alii, inter quos notat *Suar.*, quod, cum *Concil. Trid. ſeſs.25. de regul. cap.3.* ſolum Fratres Capuccinos, ac Obſervantiæ excipit a generali conceſſione poſſidendi bona ſtabilia fructifera in communi, quantum eſt ex vi dicti Concilii, Moniales Capuccinæ poſſunt gaudere præfata conceſſione, & conſequenter habere in communi bona ſtabilia: immo, ſi vellent renunciare dictæ conceſſioni, non poſſent id facere abſque approbatione Papæ, cum poſt moderationem illam Urbani V. non inveniatur modus ille Paupertatis a Sede Apoſtolica approbatus pro fœminis, quod tamen eſſet neceſſarium ad eum licite ſervandum: qua de re conſulantur, quæ habet *Tambur. de jure Abbatiſs. D.8. qu.9.*

Quæres 2. *Ad quid obliget Votum Religioſæ Paupertatis.*

2. *Reſp.* Obligare ad hoc, ut Religioſus vi illius teneatur a ſe abdicare quorumcumque bonorum pretio æſtimabilium ſive mobilium, ſive immobilium proprietatem, ideſt liberam, ac independentem de iis diſponendi facultatem, ſeque in perpetuum reddat incapacem; ita ut omnis diſpoſitio, ac diſtractio bonorum dictorum, facta ſine Prælati conſenſu, ſit & illicita & invalida. Colligitur *ex cap. ne dicatis aliquid proprium 12. qu.1. cap. Monachi cap. ſuper quandam, & cap. cum ad Monaſterium de ſtatu Monachi*: quæ jura ſatis aperte indicat per votum Religioſæ Paupertatis interdici Religioſis non ſolum dominium quarumcumque rerum pretio æſtimabilium, ſed etiam uſum proprietarium illarum, ut bene advertit *Suarez tom.3. de Relig. lib.8. cap.15. n.1.*

Quæres 3. *An Moniales, non obſtante voto Paupertatis, retinere poſſint annuos redditus ex bonis parentum aſſignatos, & quales.*

3. *Reſp.* Poſſe, modo ſint moderati; idque ex conſuetudine inducta permittentibus Prælatis ipſarum Monialium; eo quod illarum Monaſteria non habeant ſuf-

ficientes redditus, quibus neceſſaria ad victum, ac veſtitum tempore ſanitatis, aut infirmitatis ſuppeditentur; & aliàs iis non ſuppetat tempus, ut ſuo labore manuum poſſint ſupplere talem defectum; cum hoc tamen, ut uſus talium redditumm ſit dependens a Superiore; & ſerventur, quæ hac de re diſponuntur *a Concilio Trident. ſeſs.25. cap.2. de regul.* ita *Miranda qu. 9. de Monial. art.1. Azor. tom.1. l.12. c.9. qu.2. Barboſ. de offic.Epiſc. alleg.103. n.5. Tambur. in ſup. qu.6. & alii.*

Dixi ſub initium reſponſionis, *modo ſint moderati*, ut innuerem, abſque conceſſione Sedis Apoſtolicæ non poſſe Moniales detinere annuos provehtus excedentes ſtatum, ac conditionem regularem: idque ex vi Concilii Trident., quod cum vetet concedi Regularibus mobilia ſuperflua, prohibet item ne eis concedatur peculium ſuperfluum, ſicque eorum Prælati nequeunt iis concedere redditus immoderatos. Etſi moderatio, quæ in præſenti materia attenditur, admittere poſſit aliquam latitudinem juxta ſtatum, gradum, ac conditionem Monialium, prout indicabimus infra *cap.4. qu.10.*

4. Quando autem *in Concil. Tridentin. loc. cit.* dicitur: *Nec deinceps liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad uſum fructum, uſum, adminiſtrationem, vel commendam*; intendit Concilium ibi ſolum prohibere, ne Regulares habeant redditus, ut proprios, ac irrevocabiles per Prælatos, ac ſine horum licentia diſtrahendos, ut exponit Barboſa; non autem quod Regulares nullo modo habeant annuos redditus, ſicut bene advertit, & probat *Sanchez l.7. mor. cap.22. num.11. ex Navarr. Sa Rodriqu. Graff. & alii.*

Quæres 4. *An Moniales vi voti teneantur obſervare vitam communem in victu veſtitu, & aliis ſpectantibus ad corporis ſuſtentationem.*

5. *Reſp.* De rigore juris teneri, nimirum ex Decreto Concil. Trident. ſupra citato, quod ſic habet: *Nemini Regularium tam virorum, quam mulierum liceat bona immobilia cujuſcumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquiſita, tamquam propria, aut etiam nomine Conventus poſſidere, vel tenere: ſed ſtatim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur*: Ubi notat *Miranda tom.1. manu. qu.28. art.8.*, quod, cum Concilium prohibeat Regularibus, ne dicta bona poſſideant, etiam nomine Conventus, & pauló poſt ſubdat, *ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur*; ne dicatur ſibi contradicere, ejus verba interpretari debent eo modo, quo nos *§.præced.* illa explicavimus.

6. Dixi *de rigore juris*, quia damnare non audeo conſuetudinem toleratam a Pontificibus, Ordinariis, ac Prælatis Regularibus ſcientibus, & conſentientibus ad evitanda majora mala; idque etiam poſtquam Clemens VIII. dictum jus Concilii innovavit in decretis pro reformatione Regularium,& confirmavit Urban.VIII. in Decreto *de apoſtatis, & ejectis*.

7. Expediret quidem quam maxime, ut in Monaſteriis Monialium ſervaretur vita communis in victu, veſtitu, lectiſterniis, & aliis à Superiore diſtributis pro uniuſcujuſque Monialis neceſſitate, ſicque ſingularum Monialium peculium (quod vocant uſum annuum) communi maſſæ annuorum redditumm Monaſterii incorporaretur; expediret, inquam, & multis ex capitibus; 1. quia ſic ſingulis Monialibus convenientius poſſet provideri de neceſſariis, etiam iis, quæ modo nullum habentes peculium ob inopiam conſanguineorum eſurire coguntur, dum aliæ pingui peculio donatæ abundant juxta illud *1.Corint.11. Alius quidem eſurit, alius autem ebrius eſt*: 2. quia hac ratione auferretur occaſio fovendi munuſculis, aut largitionibus amicitias, etiam perſonarum ſæcularium, & forte interdum minus bonas, immo etiam valde perniciofas bono ipſarum ſpirituali: 3. quia ſic tollerentur innumeræ diſtractiones, quibus diſtinentur in parandis, & conſervandis rebus ſibi neceſſariis; ſiquidem ubi theſaurus noſter eſt, ibi & cor noſtrum erit: 4. quia hoc

pacto

pacto vitam minus inquietam ducerent, Deo, & ſibi vacantes; totam ſui, ac rerum ſuarum curam ipſi committentes: 5. quia ſic melius inter Moniales ſervarentur humilitas, & mutua charitas, cum aliàs carentes peculio deſpiciantur ab habentibus, quæ proinde etiam intumeſcunt, & tamquam ditiores ambiunt præferri cæteris, & præ aliis honorari: 6. quia ſic accuratius vacarent exercitiis vitæ ſpiritualis, frequentius aſſiſterent choro, & tanta anxietate non inhiarent lucris captandis, ſicut adſtringuntur inhiare, dum vident minus ſufficienter provideri propriis neceſſitatibus ex bonis communibus Monaſterii. In quorum confirmationem faciunt, quæ habentur in Conſtitutionibus Auguſtinianorum cap.40. his verbis: *Ex particulari vita Fratrum Conventus confunditur, & Fratres rapere, & furari coguntur, & ad communem utilitatem, in qua Ordinis ſtatus, & ſalus animarum & pax, & tranquillitas corporum conſiſtit, redduntur tepidi, & ad murmurationem, & detractionem, a quibus confuſio Ordinis, & perditio animarum dependet, ſunt omni hora parati, & prompti.*

Utinam ergo Moniales, aliique Religioſi bene agnoſcerent, quanta ſit felicitas nihil habere, & omnia poſſidere juxta illud *Apoſtoli 2.Cor.6. Nihil habentes, & omnia poſſidentes*. Utinam intelligerent, quam bonum, & jucundum ſit habitare in unum, vivere de communi menſa, indui ex eodem veſtiario, omnem temporalium rerum ſollicitudinem abjeciſſe, prout Chriſtus ipſe adhortatur: *Matth.6. Nolite ſoliciti eſſe dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? ſcit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis*: utinam a ſe omnino ablegarent *meum, ac tuum, frigidum illud verbum, & quidquid eſt malorum in vitam noſtram iuvehens, innumeraque gignens bella*, ſicut loquitur *Jo.Chryſoſtom. Oration. de S.Philogono*; utinam ſæpius excogitarent, quantum ſit bonum, eſſe omnino liberum a moleſtia comparandi neceſſaria ad vitæ præſentis ſuſtentationem, ſeque totum committere divinæ providentiæ.

Difficultas eſt, an Moniales adſtringi poſſint ad amplectendam vitam communem, caſu quo Prælati velint de novo illam inducere.

8. *Reſpond.* Videri poſſe: & colligitur *ex Sanchez l.7. mor. cap.19. num.27.* aſſerente cum S.Antonino, ac Sylveſtro, quod ſicut Prælatus Regularium non eſt in bono ſtatu, ſi in quantum poteſt abſque gravi ſcandalo, non nititur Religioſos in communi vivere, ac ſuperfluos uſus vitare; ſic nec ſunt in bono ſtatu ſubditi reſiſtentes, non quod nequeant ſufficienter vivere; ſed quod velint abundare, & liberius diſponere: hoc enim adverſatur voto Paupertatis. Quæ aſſertio confimari poteſt ex doctrina, quam tradunt plures DD. apud eumdem *Sanchez ſupr. l.6. cap.2. num.26.* nullam ſcilicet conſuetudinem valere contra regulam, prout includit tria vota ſubſtantialia Religionis; ideoque, ſi ea reformetur per legitimam poteſtatem, teneri eam ſervare etiam Religioſos antea profeſſos: quæ utique procedunt in præſenti caſu de Monialibus; ſicque cogi poterunt amplecti vitam communem, ſi aliàs communibus bonis ſuppeditetur decens ſuſtentatio.

Unde quis bene inferat, quod ſi major pars Monialium alicujus Conventus ultro ſe offerat ad amplectandam vitam communem alias valde relaxatam, reliquæ Moniales etiam invitæ a proprio Prælato ad hoc idem poſſunt adſtringi, ſi ex bonis communibus Conventus neceſſaria ſuſtentatio Monialibus vere poſſit ſuppeditari. Colligitur clare ex *Sanchez lib.7. mor. cap.22. n.15. dicente cum Navarra, Rodriq. & Leſſio* eſſe contra Paupertatis votum, ſi Religioſus Superiori, volenti conceſſum ſibi peculium revocare, reſiſtat, aut paratus non ſit a ſe ad ejus nutum abdicare: cum tunc ſit proprietas, quando, renuente Superiore, Religioſus vult aliquid retinere: etſi ſubdat, bene hoc limitandum, modo aliunde Religioſo ſatis provideatur: iis enim Superiore jubente, non tenetur dimittere, niſi conſtet alia ratione ex communi penu ei proſpectum fore: ita *Sanchez* addens, quod ſi a Superiore legitimo alia

certa ratio inſtituatur, per quam juxta formam vitæ communis neceſſitatibus Religioſorum ſatis conſulatur, non eſſet eis integrum huic reformationi reſiſtere, etſi priorem vivendi formam in ingreſſu inveniſſent: probat *n.14.* ex eo, quod ſi Superior ex abrupto præciperet hanc reformationem, antequam inſtitueret officia, & inſtrumenta vitæ communi neceſſaria, non opportune præciperet, & poſſet Religioſus appellare, adjecta cauſa exceſſus modi debiti reformationis. Quæ omnia præſentem probant illationem, ſi addidero, quod ſicut Prælatus Monialium poſſet modo ſupradicto cogere omnes Moniales, præſertim præfati Conventus ad amplectendam vitam communem, quantumvis repugnantes (ut probat *Sanchez cit.n.14.*) a fortiori, concurrente majori parte illarum in vitam communem, poterit ad id adſtringere reliquas Moniales, quæ in hoc ſunt renitentes; cum æquum ſit, ut minor pars majori ſe accommodet, maxime in re adeo juſta, ac rationabili.

Quæres 5. *An Moniales de licentia ſuorum Superiorum poſſint retinere aliquid ad uſum irrevocabilem.*

9. *Reſp.* Non poſſe, & quidem neque de licentia ipſiuſmet Papæ, niſi is intendat, Monialem per talem conceſſionem abſolvere a voto Paupertatis: ita *Sanchez lib.7. mor. cap.17. n.28. ex Silv.*; *Navarr.*; *Roſell.*, *& aliis*, patetque ex eo, quod talis uſus eſſet proprietarius, & conſequenter omnino contrarius voto Paupertatis, in quo ſolus Papa poteſt diſpenſare; & certe quod talis uſus eſſet proprietarius, conſtat ex ipſa natura voti Paupertatis Religioſæ, quæ jure communi reddit voventem inhabilem ad acquirendum cujuſcumque rei dominium, illudque transferendum in alium; ut bene notavit *Sanchez l.5. mor. cap.1. n.9.*, & tradunt communiter DD.

At difficultas eſt, an Superior poſſit pro libito auferre Moniali id, quod ei conceſſit promittens, ſe non revocaturum.

10. *Reſp.* Non poſſe licite auferre, quamvis ablatio foret valida; & ratio eſt, quod, cum Prælatus obligetur Religioſo ſubdito naturaliter ex ſua promiſſione: in præſenti caſu tenetur ſervare promiſſionem factam Moniali, &, ſi non ſervet, rem conceſſam auferendo ſine juſta cauſa, peccat tanquam fidei datæ reus, poteritque Monialis reclamare coram alio Superiore, allegando revocationem injuſte factam, ita *Navarr. l.3. conſ. de Regul. conſ.20. n.13., & cum eo Sanchez l.7. moral. cap.17. n.32. & 33.* addens *n.34.* non eſſe univerſaliter verum, quod ait *Surdus de aliment. tit.8. privil.79. nu.5.* Superiorem ſcilicet regularem poſſe pro libito auferre Monacho, quod ſemel illi permiſit; id enim dicit *Sanchez* ſolum eſſe verum, quando nulla interceſſit promiſſio non revocandi, ſed mera licentiæ conceſſio; aut certe quando aliunde conſuleretur neceſſitati Religioſi juxta moderationem ſtatui religioſo debitum.

11. Ex hoc ego puto eſſe verum, etiam reſpectu Prælati ſucceſſoris, iſtum videlicet non poſſe abſque juſta cauſa revocare rem conceſſam a ſuo Prædeceſſore; & ratio eſt, quod Prælatus ſucceſſor tenetur ſtare contractibus Prædeceſſoris, & quidem illo eodem genere obligationis, quo tenetur Prædeceſſor: unde, cum in præſenti caſu Prædeceſſor teneatur ſtare promiſſioni ſolum ex fidelitate, ſic & ſucceſſor ſolum ex fidelitate tenebitur; & ſicut Prædeceſſor valide potuiſſet revocare, quamvis illicite, ſic & ſucceſſor valide revocabit, ſed illicite: valide inquam, eo quod religioſus non habeat, neque velle, neque nolle, ſicque ei nullum jus competat.

Notat autem Thomas a Jeſu *part.3. de ſtatu Monach. cap.6. n.3.*: quod licet in rigore non ſit contra Paupertatis votum accipere ab extraneis librum, aut aliam ſupellectilem, ea conditione, ut nullus alius ex religioſis Monaſterii iis utatur; hic tamen abuſus non debet permitti in Religionibus reformatis, & conſequenter neque inter Moniales, utpote maxime præjudicialis vitæ communi, & maximam præbens anſam peccati.

Quæres 6. *An Moniales, ſtante voto ſolemni Paupertatis religioſæ, quod emittunt, poſſint de novo acquirere bona tempora-*

poralia tam licite, quam valide; & quo modo.

12. *Reſp.* Poſſe, & licite, & valide, ſi acquirant de Superioris licentia ſaltem tacita ac interpretativa (quamquam non acquirant ſibi, ſed Monaſterio juxta illud: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit Monaſterio*) ſecus ſi ſine licentia: tunc enim acquirunt illicite, ſed valide: eſt communis Doctorum, & patet ex iis, quæ habet *Suarez to.3. de relig. l.8. c.11.*.

Quæres 7. *An Monialis Novitia in renunciatione bonorum fieri ſolita ante Religioſam profeſſionem, relinquens bona Monaſterio poſſit illud obligare ad ſibi ſolvendam certam penſionem annuam.*

13. *Reſp.* Poſſe, & quidem ita, ut Monaſterium teneatur ex juſtitia ei ſolvere dictam penſionem: ita *Peyrin. de R. S. q.2. cap.2. §.1. ex Ledeſma de ſtatu relig. in commun. cap.4. d.14.* & cum illis *Tambur. ſupra qu.8.* patetque tum quia Monialis præfata in actu renunciandi eſt domina ſuorum bonorum, adeoque poteſt de iis libere diſponere, ea reliquendo, cui maluerit, ſive abſolute, ſive cum onore aliquo annexo: conſtat autem, quod hæres tenetur ex juſtitia implere onera ſibi juncta: tum quia, ſi Monialis in caſu propoſito obligaſſet Monaſterium ad penſionem illam ſolvendam alicui extraneo, Monaſterium utique ex juſtitia tenebitur ſolvere. Ergo & ex juſtitia tenebitur ſolvere ipſimet Moniali: cum in utroque caſu par ratio procedat. Verum tamen eſt, quod Monialis dicta penſione non poteſt independenter a conſenſu Superioris uti, ſicut dictum eſt, & bene notavit *Peyrin. ubi ſupra.*

Quæres 8. *An Monialis, attento voto Paupertatis, poſſit acceptare legatum ea conditione ipſi relictum, ut caſu, quo Superior Monialis renuat illam frui dicto legato, hoc ipſo legatum transferatur ad alium, & amittatur a Monaſterio, idque in pœnam.*

14. *Reſp.* Poſſe, dummodo id faciat de licentia Superioris: ita *Molina to.1. d.140. Tamburin. ſupr. qu.5. Sanchez ſupr. cap.17. n.16.*, aliique contra alios relatos a *Sanchez n.15.*, ſuſtinentes tale legatum pertinere ad Monaſterium, rejecta illa conditione tanquam turpi: & patet, quia talis conditio admitti poteſt tanquam licita, utpote adjuncta actui licito, qualis eſt quod Superior conſentiat, Monialem frui commoditate legati, relicto ejus domimio penes Monaſterium, ſicque non apparet, cur dicta conditio debeat rejici tanquam turpis. Immo *Sanchez n.21.* exiſtimat probabilius eſſe, præfatum legatum non amitti in caſu quo Superior Moniali auferat fructus perceptos, non autem contradicat ei reſpectu fructuum deinceps acquirendorum: cum enim hæ conditiones ſint odioſæ, utpote tendentes ad perfectam Religioſæ Paupertatis diminutionem, ac reſtringendam Prælatorum facultatem in res poſſeſſas a Religioſis ſubditis, non debent ampliari, ſed reſtringi; ſicque conditio illa appoſita debet intelligi de fructibus in poſterum percipiendis, non item de jam perceptis. Excipe, niſi forte Superior in fraudem voluntatis teſtatoris velit permittere Moniali acquiſitionem, ut ſemper, & ſtatim ac res acquiſita eſt, eam illi auferat: tunc quippe per indirectum contraveniret voluntati teſtatoris, ſicque amitteretur legatum, ſecus ſi ſemel, aut iterum id fieret.

Quæres 9. *An Monialis, non obſtante voto ſolemni Paupertatis, poſſit ſuccedere ab inteſtato in aliquam hæreditatem, aut eam recipere aliquod legatum ipſi ex teſtamento relictum, & quo modo.*

15. *Reſp.* Poſſe, ſi Ordo illius ſit capax hæreditatis, aut legati, ea tamen lege, ac conditione, ut hæreditas, & legatum acquirantur Monaſterio juxta regulam generalem deſumptam ex *l. placet ff. de acquirend. hæred.*: *quidquid acquirit Monachus, acquirit Monaſterio.* ita *Sanchez ſupr. cap.25. n.1., & cap.26. n.3.* aliique penes ipſum, & patet *ex l. fin. §. hoc etiam c. de Epiſcopo, & Cleric.*.

16. Hoc unum moneo ex *Sanchez ſup. n.3.* legatum annuum relictum Moniali pro ſe, & pro una famula, deberi Monaſterio quoad partem Monialis, non item quoad partem famulæ; ſiquidem Monaſterium non permittat famulas, quamquam, ſi adſit uſus concedendi ſingulis quinque

Monia-

Monialibus unam famulam; tunc ex eo legato deberetur pro famula pars ſtipendii reſpondens huic Moniali:cum *Sanchez* ſentit *Rodriq. tom.3. qu.16. art.5.* addens, non eſſe improbabile deberi Monaſterio aliquid ex præfato legato pro famulis toti Monaſterio inſervientibus, neceſſariis ad onera Monialium ſublevanda: at hoc non admittit *Sanchez*, eo quod legans in caſu propoſito non intendat providere famulis Monaſterii communibus, ſed præciſe hujus Monialis in particulari.

Quæres 10. *An Moniales vi voti Paupertatis prohibeantur retinere bona ſuperflua, etiam de licentia proprii Superioris.*

17. *Reſp.* Quod cum juxta dicta *qu.2.* peculium conceſſum Moniali regulariter debeat eſſe moderatum *Concil. Tridentin. ſeſſ.25. cap.2.de Regul.* interdicente mobilia ſuperflua concedi Regularibus, nedum peculium rei ſtabilis ſuperfluum; conſequenter dicendum eſt, Moniales de licentia proprii Superioris non poſſe retinere ſuperflua bona,ſcilicet ipſis minime neceſſaria, habita ratione Religionis, Monaſterii ſtatus, muneris, nobilitatis, gradus, & aliarum ſimilium circumſtantiarum hic, & nunc non concurrentium in dictis Monialibus; ſicut bene adnotavit *Sanchez ſupr. cap.22. n.17.* aſſignans *n.18.* aliquos modos, quibus excuſari poſſint Religioſi retinentes ſuperflua, & monens, quod ſi dicti Religioſi ſint in bona fide, nec de hoc rogent Confeſſarium, nec ſperetur fore, ut admonitio proſit, poteſt Confeſſarius tacere, ac ipſos abſolvere, dummodo dicta bona non expendant ſine licentia, aut in malos uſus.

Quæres 11. *An Monialis habens ex legitima Superioris licentia peculium expendendum in quoſvis uſus;implicare illud poſſit etiam in uſibus inutilibus, immo, & illicitis, ac malis.*

18. *Reſp.* Non poſſe, & ſi taliter expendat, teneri ad reſtitutionem: colligitur *ex Sanchez ſupr. cap.19.n.81. Clavi Regia l.11. c.12. n.16.* aliiſque relatis *a Peyrino de R. S.qu.2. cap.2. §.7.*, & patet, quia Superior regularis eſt adminiſtrator bonorum Religionis, non autem dominus, ſicque ea non poteſt diſtribuere, niſi in uſus honeſtos, & conformes Religioni.

Oppoſitum tamen admittit *Jo. de Lugo d.3. de juſt. n.142.*; non eſſe improbabile nimirum, quod quando Prælatus dat ſubdito plenam, & liberam facultatem expendendi aliquid pro ſuo arbitrio, non cenſetur limitaſſe ſuam intentionem ſolum ad uſus honeſtos, ac pios, ſed potius abſtuliſſe, quantum erat ex parte ſua, totum impedimentum, ut uſus ille non eſſet contra votum Paupertatis, ob defectum licentiæ; ideoque recipientem ab illo non teneri quidquam reſtituere, citat pró ſe Bannem, Lopes, Rebellum, Salas, Sayrum, & Dianam; probatque, quia in aliis materiis licentia generaliter conceſſa non intelligitur limitari ad ſolos uſus aliunde non turpes, nec illicitos ſed in iis etiam tollit malitiam, quam poſſet habere ex defectu talis licentiæ, remanente in iis turpitudine ex alio titulo: idem ergo dicendum eſt in caſu noſtro.

Quæres 12. *An Moniales ex bonis ipſarum uſui permiſsis poſsint facere eleemoſynas, & donationes, & quas.*

19. *Reſp.* Poſſe; dummodo ſint moderatæ, & fiant ex licentia ſuperioris ſaltem tacita, quæ maxime poteſt colligi ex uſu uniuſcujuſque Monaſterii: ſiquidem, quod paſſim fit a Religioſis ſubditis etiam timoratis, ſcientibus, & conſentientibus Prælatis!cenſetur fieri de ipſorum licentia ſaltem tacita, ſeu interpretativa, ſi poſſint commode impedire; ita *Tambur. ſupr. d.9. qu.3. n.13.*, aliique penes ipſum; inter quos *Diana p.1.tract.6.reſol.19.* ex Beja, Cenedo, & Valero putat hanc reſponſionem maxime habere locum in caſu, quo Monialis, ſeu alius Religioſus parcius vivendo ſibi non pauca ſubtrahant, alias ipſorum uſibus conceſſa a Prælatis, animo ea elargiendi ſive pauperibus, ſive amicis, aut conſanguineis: & ratio eſt, quod ſic nullum damnum infertur Monaſterio, cum potius id cedat in præjudicium ipſiuſmet religioſi elargientis, ſibi ſubtrahentis ea, quæ alias licite, ac decenter poſſet uſurpare.

An autem Monialis ſine licentia Superioris

rioris elargiri poſſit ſuam rationem, ſeu pitantiam abſque violatione voti Paupertatis.

20. Reſpondet *Diana ſupra reſol.*28. *ex Sylv. Arag. S. Anton. Turrecrem.*, & aliis poſſe; & probat, quia in rebus, quæ unico actu conſumuntur, non poteſt ſecerni uſus a dominio; ſicque cui confertur unum, conſequenter confertur & aliud; ut colligitur ex *Extravag. Jo.*22. *ad conditorem §. quod autem de verbor. ſignif.* Contrarium ſuſtinent alii cum *Salonio* 22. *to.*1. *qu.*61. *tract. de dominio qu.*1. *art.*2. *concl.*1. *coroll.*3., aſſerentes nullum Religioſum poſſe ex iis, quæ ipſi conceduntur ad ſuos uſus, aliquid erogare abſque particulari licentia proprii Superioris, idque etſi parciſſime vivat ad talem effectum; ut ſcilicet ſibi ſubtrahat ea, quæ aliis donare intendit: cujus rei illam afferunt rationem, quod Religioſus non poteſt eſſe dominus alicujus rei; immo nec uſufructuarius, ſed ſolum uſuarius: uſuarius tamen ſolum habet uſum rei pro ſe, nec poteſt eum cedere alteri, cum hoc ſit proprium domini, & uſufructuarii. Et hanc ſententiam poſteriorem puto in praxi ſequendam eſſe, niſi in proprio Monaſterio extet conſuetudo in contrarium, eaque a Superioribus ſcientibus, & volentibus tolerata, ſicque probabiliter præſumi poſſit adeſſe tacita ipſorum licentia; in quo caſu conſtat, opinionem Dianæ eſſe probabilem, & tutam in conſcientia, quem proinde exiſtimo non diſſentire a nobis; cum in fine reſolutionis citatæ dicat: *Limitatur, niſi Prælatus ex cauſa rationabili ad vitandum exceſſum, & abuſum Religioſorum, vel propter paupertatem Monaſterii circa tales largitiones, præceptum, vel cenſuras in contrarium impoſuiſſet.*

Quæres 13. *An Moniales, quæ ſunt Cellerariæ, ſeu Syndicæ Monaſterii, poſſint ex bonis communibus Monaſterii facere aliquas eleemoſynas pauperibus, aut etiam aliqua elargiri amicis, ac benefactoribus ipſius Monaſterii ſine licentia Superiorum.*

21. *Reſp.* Non poſſe niſi juxta ipſorum commiſſionem, aut ſaltem juxta tacitam illorum licentiam hic, & nunc probabiliter præſumptam: ita in terminis *Tambur. ſup. n.*16. *ex S.Thom.* 2.2. *qu.*32. *art.*8., aliiſque Doctoribus, addens *n.*13., Secus dicendum de Superioribus Monaſteriorum, qui cum habeant legitimam adminiſtrationem bonorum ſui Monaſterii, & conveniens adminiſtratio non ſolum permittat, ſed exigat dictas elargitiones; utique & poſſunt & debent facere tales elargitiones, moderatas tamen juxta vires facultatum Monaſterii.

Quæres 14. *An Moniales, quarum intereſt diſtributio bonorum Monaſterii ex officio, poſſint ex illis largius diſtribuere amicis Monialibus, quam aliis, animo iis gratificandi, & quidem propria auctoritate.*

22. *Reſp.* Non poſſe, & patet *ex Suarez to.*3. *de relig. lib.*8. *cap.*15. *n.*9. 10. ſi hic advertero dictas Moniales Monaſterii Officiales non poſſe ex bonis Monaſterii ſibimetipſis aliquid amplius aſſumere, eam poſſint dare aliis, aut certe probabiliter ſibi perſuadere poſſint libenter permitti a Superiore; & ratio eſt, quod præfatæ Moniales ſunt meræ adminiſtratrices bonorum Monaſterii: adminiſtrator autem non debet adminiſtrare bona commiſſa, niſi juxta rationabilem voluntatem Domini qui in caſu noſtro eſt Superior Monaſterii, & ipſum Monaſterium.

Quæres 15. *An, & quomodo poſſint Moniales in morte diſponere de propriis bonis, ea relinquendo huic, aut illi.*

23. *Reſp.* Quod, cum Religioſus non habeat niſi merum uſum illorum bonorum, quæ ipſius uſibus permittuntur, & uſus finiatur in uſuario: conſequenter non poteſt Monialis diſponere de bonis ipſi conceſſis ante mortem; niſi forte rogando Superiorem, ut velit ratam habere diſpoſitionem illam, eamque poſtea exequi: in quo caſu Superior teneretur naturaliter, & in foro conſcientiæ ſervare promiſſionem, ut recte notavit *Sanchez l.b.*7. *moral. cap.*8. *n.*18. excipiens tamen caſum, in quo promiſſio diſtribuendi eſſet circa alterum Religioſum ſibi etiam ſubditum; ſicut enim tunc Superiorem datam poſſet illi auferre, ita & poſſet non dare; quod eſt bene notandum.

Huc

Huc facit, quod Sacra Congregat. 26.Jan. 1604., & 10.April. 1615. declaravit, facultatem diſponendi de propriis cellis poſt mortem nulli Monialium concedendam, ſed eas dum vacaverint, arbitrio Superiorum aliis Monialibus in Ordine ſenioribus diſtribuendas: ita *Barboſa l.1. jur.Eccleſiaſtic. cap.44. n.59.*

Quæres 16. *An Monialis poſſit teſtari, ſi forte tempore profeſſionis aliqua bona ſibi reſervavit cum poteſtate teſtandi de illis.*

24. *Reſp.* Non poſſe, neque ex permiſſione proprii Superioris, ita *Sanchez n.19.*, dicens, quod licet Religioſus ex Abbatis permiſſione revocabili poſſit ſibi ſervare aliquam quantitatem ad ſuos uſus, vel ut de ea tempore vitæ diſponat: at nequit, ut de ea teſtetur, quia diſponere in vita poteſt ex Abbatis licentia, non item teſtari; quod eſt contra *Jaſonem Authent. ingreſſi num.37. C. de ſacroſ. Eccl.*, ſuſtinentem, Monachum ſibi reſervantem tempore profeſſionis aliqua bona cum poteſtate teſtandi de illis, non poſſe id facere, niſi ex permiſſione Abbatis revocabili, quandocumque velit. Ratio præſentis reſponſionis eſt, quod teſtamentum eſt jus, & facultas, qua Teſtator explicat ſuam voluntatem poſt obitum ſuum exequendam; quod interdixit jus Eccleſiaſticum, tanquam ſapiens naturam dominii; at non interdixit donationes modicas in vita ex Superioris licentia; id enim poſſe fieri, eſt valde neceſſarium convictui humano.

Majus dubium eſt, An Monialis poſſet teſtari ex licentia ſui Superioris de rebus, quæ nec ſunt Monaſterii, nec ipſius Monialis, ſi accedat conſenſus illorum, quorum ſunt propriæ.

25. *Reſp.* Quod, quamvis prima facie in iſto caſu ſolum exerceri videatur munus procuratoris, aut executoris alienæ voluntatis, quod fieri poteſt a Religioſo ex licentia Superioris; revera tamen dicendum eſt, neque in hoc eventu Monialem, aut quemcumque alium Religioſum poſſe teſtari: patet, tum quia exequi, & procurare innituntur perſonæ alterius, ejuſque nomine fiunt: at in præſenti caſu teſtamentum fieret proprio nomine, & eſſet proprium perſonæ teſtantis, perinde, ac ſi ſæcularis proprium conficeret teſtamentum diſponens de aliqua re aliena ex conſenſu domini; tum quia alioqui Religioſus, conſentiente Prælato, poſſet teſtari de rebus Monaſterii ad opera pia, ſicut poſſet Prælatus illas impendere aut dare facultatem impendenti inter viros: ita *Navarr. Comm.2. de Regul. n.57.*, & cum eo *Sanchez ſup. n.6.*, addens, quod licet hujuſmodi teſtamentum non valeret, tamen poſſet, conſenſum præſtans, cogi ad implenda relicta in tali teſtamento, non quidem, ut debita ex ultima voluntate Monachi, quæ fuit inefficax, ſed ex quadam executione mandati concedentis præfatam facultatem teſtandi ei, qui aliàs eſt incapax. Concedit præterea *Sanchez n.8.* ex Paciano, poſſe aliquid relinqui Monacho cum facultate diſponendi de eo inter conſanguineos tempore mortis, non per modum teſtamenti alicujus ſolemnis, ſed per electionem perſonarum, ad quas pertinere debeat, quod ita relictum fuerit.

Quæres 17. *An Monialis poſſit revocare, aut ſaltem declarare teſtamentum a ſe factum ante Religioſam profeſſionem.*

26. *Reſp.* Non poſſe revocare, cum eadem poteſtas exigatur in diſſolvendo actu, quæ in eo conſtituendo; ideoque teſtamentum ſolum poſſit revocari ab eo, qui poteſt illud condere: poſſe tamen illud declarare, ſi ob obſcuritatem egeat interpretatione voluntatis illius; cum declarans nihil de novo faciat, ſed jam factum aperiat: ita *Sanchez ſupr. cap.11. n.15.*, *&* 16. aliique penes ipſum: qui addit *n.20.* non valere poteſtatem revocandi teſtamentum a Religioſo ſibi reſervatam ante profeſſionem.

Quæres 18. *An, & quomodo Monialis abſque violatione voti Paupertatis poſſint facere amico, aut conſanguineo inſignem aliquam vulgo recamaturam, aut aliud opus artificioſum, magno pretio æſtimabile.*

27. *Reſp.* Poſſe, ſi id faciat de licentia Superioris, & amicus, aut conſanguineus,

neus, pro quibus Monialis elaboratura eſt, ſubminiſtret materiam, & alia neceſſaria ad conficiendum tale opus: ſecus, ſi id faciat abſque licentia Superioris, aut opus artificioſum conficiat expenſis Monaſterii; tunc enim neque ſine licentia Superioris poteſt illud opus fieri, neque cum licentia, ſi expenſæ illæ ſint adeo excedentes, ut Superioris poteſtas non extendatur ad illarum permiſſionem: ita *Tambur. ſup. d.9. qu.3.* ex Bonacin., & Scortia, quos cum Valero refert, & ſequitur *Diana part.1. tract.6. reſol.6.* patetque ex eo, quod in priori caſu non agitur de alienanda re, quæ jam ſit Monaſterii, ſed tantum de non acquirendo, & quidem de conſenſu Prælati, qui utique licite poteſt ab eo præſtari, ſi juſta interveniat cauſa, ut tradunt communiter Doctores apud *Sanchez lib.6. de Matr. d.4. n.13., & 14.*; in poſteriori vero caſu agitur de alienanda re, quæ eſt Monaſterii, utpote facta expenſis illius; adeoque non poteſt alienari ſine licentia Prælati. Nec diſſentit *Jo. de Lugo d.3. de juſt. num.149.*, inde probans priorem partem hujus reſponſionis, quod Religioſus ſine præjudicio Paupertatis poteſt alteri inſervire, eique gratis operam ſuam præſtare: ſicque tu poteris uti opera Monialis ad faciendam recamaturam, quæ conſequenter non acquiretur Moniali, ſed tibi, cui Monialis quaſi operarius gratuitus laborat.

28. Et hæc reſponſio procedit, ſive Monialis, de qua agitur hic, degat in Monaſterio, in quo vigeat præceptum, aut conſuetudo, ut Moniales operas ſuas, & lucra inde percepta conferant in bonum commune Conventus; cum ſic Monaſterio indebite ſubtrahatur lucrum ipſi competens modo dicto: ſive degat in Monaſterio concedente Monialibus, ut pro ſe laborent, & ſibimetipſis lucrentur; ſic enim adhuc Monialis in caſu propoſito faciens amico recamaturam ſine licentia, ſubtrahit Monaſterio operam ſuam, quæ eſt pretio æſtimabilis, & per profeſſionem una cum perſona Monialis tranſlata eſt in jus Monaſterii, ipſumque defraudat lucro aliàs debito illi recamaturæ, quod utique ad ipſum ſpectat juxta vulgarem regulam: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit Monaſterio.*

Quæres 19. *An Monialis peccet contra votum Paupertatis, ſi res acquiſitas cum legitima Superioris licentia poſtea occultet, ſive eidem Superiori, ſive alteri v.gr. Prælato Canonicè viſitanti Monaſterium.*

29. *Reſp.* Peccare, ſi occultet, eo quod timeat illas, aut illarum aliquam ſibi auferri, ſi inveniantur a Prælato; ſic quippe vult contra Superioris voluntatem res illas poſſidere; & arguit animum proprietarium, quatenus ſic res dictas occultando impedit, ne auferantur, cum tamen aliàs debeat eſſe parata eas a ſe abdicare, quandocumque Superior maluerit: quam animi præparationem ſine dubio habere non poteſt, dum illas modo dicto occultat, ac celat. Secus ſi res præfatas occultet, non quia credat fore, ut eæ auferantur a Superiore, ſi ab eo reperiantur, ſed ſolum ne patiatur confuſionem, ac verecundiam, Superiore eas reperiente, aut etiam ab illo non reprehendatur; interim parata res illas tradere Superiori, ſi forte eas petat; nam ſic non retinet quidquam, invito Superiore ſaltem quoad ſubſtantiam, & ſolum intendit evitare confuſionem illam, ſeu reprehenſionem, quam timet inde ſibi eventuram: ita *Sanchez 7. moral. cap.19. n.60. & 61.*, plurimis aliis relatis, quos citat, & ſequitur etiam *Tamburr. ſupr. qu.3. num.6.* patetque abunde ex dictis.

Addo ex *Jo. de Lugo ſup. num.156.*, non peccare contra votum Paupertatis Monialem, quæ habens rem aliquam de licentia proprii Prælati, illam occultat, ne videatur ab Abbatiſſa, ſicque ipſa curet illam ei auferri per dictum Prælatum; & ratio eſt, quod Abbatiſſa in tali caſu ſe habet, ſicut Monialis privata, quæ non poteſt revocare facultatem Prælati; ac proinde ſicut Monialis poteſt rem illam occultare Monialibus inferioribus, ne inſiſtent apud Prælatum ut illam auferat; ſic & eam poteſt occultare Abbatiſſæ ob dictum finem: ſi quidem Monialis rem illam habet indipendenter ab Abbatiſſa, & in ac-

K cep-

ceptione, & in retentione, dependenter tamen a Prælato: ſicque dici non poteſt eam detinere independenter a conſenſu Prælati, dum illam ei non occultat, ſed ipſum relinquit cum tota libertate ad auferendum: quod forte non eveniret (ſubdit Jo. de Lugo) ſi Prælatus inferior, aut Officialis ei ſobordinatus juſſu Prælati ſuperioris viſitaret cubiculum &c. quod bene notandum.

Quæres 20. *An, & qualiter Monialis ex voto Paupertatis teneatur eſſe parata relinquere ad nutum Prælati, aut Abbatiſſæ ea, quæ habet de ipſorum licentia.*

30. *Reſp.* Teneri, & conſequenter non poſſe reſiſtere Superiori volenti ea auferre, ſi ſint ſuperflua, & alioqui ſufficienter ejus neceſſitatibus aliunde provideatur: ita *Leſſius lib.2. cap.4. n.31.*, *& Rodriquez tom.3. qu.29. art.12. Navarr. l.3. de reſtitut. cap.1. p.3. n.160. & 162.*, *Sanchez ſup. cap.22. n.15.*, *Tambur. ſupr. d.8. qu.2.*, aliique apud ipſum; & conſtat ex dictis *qu. præced.*, ſi advertero ex *Peyrin. de R. S. qu.2. cap. 2.* Religioſum non teneri ſe privare rebus aliàs ſibi legitime conceſſis, ſi Superior eas velit auferre, ut ſibi retineat: vel certe illi ſoli auferat, non aliis Religioſis ejuſdem Monaſterii, & quidem ſine juſta cauſa peculiariter tangente Religioſum, cui res illæ auferuntur: quæ doctrina, etſi ſpeculative videri poſſit in aliquo caſu probabilis, eo quod Superior non cenſeatur auferre, ut Superior; practice tamen raro continget eam poſſe ſuſtineri, cum ſubditus poſſit dubitare ignotam ſibi eſſe cauſam, ob quam Prælatus illas res aufert, & in dubio præſumendum ſit pro Superiore.

Quod ſi quis quærat, an Monialis teneatur a ſe abdicare res ſuas, ſi Ordinarius loci attentet illas auferre.

31. *Reſp.* Teneri, ſi ejus Monaſterium ſit immediate ſubjectum Ordinario; ſecus, ſi Monaſterium ſit exemptum: & ratio eſt, quod Religioſus vi voti Paupertatis tenetur ſolum eſſe paratus relinquere res ſuas ad voluntatem proprii Superioris, ut conſtat ex dictis; in priori autem caſu reſpectu Monialis Ordinarius eſt Superior; non item in poſteriori: ergo.

Quæres 21. *An Monialis abſque transgreſſione voti Paupertatis poſſit parentibus, aut aliis, inſcio, ac invito Superiore, remittere ex cauſa portionem annuorum redituum, ſibi debitam ex pacto juſtitiæ.*

32. *Reſp.* Non poſſe: & probatur; tum quia talis remiſſio eſt ſpecies alienationis, omnis autem alienatio interdicta eſt Religioſis per votum Paupertatis: tum quia præfati redditus ſunt Monaſterii, juxta illud: *Quid quid acquirit Monachus, acquirit Monaſterio*: & remiſſio illa eſt quædam donatio: conſtat autem Religioſum non poſſe ſine licentia donare de bonis Monaſterii, quantumvis ipſius uſui conceſſis, ut conſtabit ex infra dicendis.

Quæ doctrina procederet etiam in caſu quo Monialis remitteret alii Moniali ejuſdem Conventus ſummam aliquam pecuniæ ei mutuatam; & ratio eſt, quod, quamvis facta tali remiſſione dominium pecuniæ remiſſæ maneat apud Monaſterium, Monialis tamen ſic remittens ſibi uſurpat uſum illius independentem a Superiore; ideoque exercet actum dominii repugnantem voto Paupertatis, ſi remiſſionem illam faciat ſine Superioris licentia, ſin minus expreſſa ſaltem tacita, ſeu rationabiliter præſumpta.

Puto tamen non eſſe improbabile, quod Monialis ex pretio convento ſui corporis uſuram faciens, poſt factum ſine volatione Paupertatis, poſſet propria authoritate remittere dictum pretium: cum teſte *Diana p.2. tract. 16. reſol.40. v. his tamen*: probabile ſit pretium fornicationis non deberi fœminæ, etſi promiſſum fuerit: unde, ſi Moniali in præſenti caſu non debetur pretium fornicationis, poterit ipſa illud remittere, quaſi declaratione, ſtante præfata probabilitate: cum ſic pretium non acquiſitum ſit Monaſterio hoc ipſo, quod non eſt debitum.

Quæres 22. *An delinquant contra votum Paupertatis Moniales ſi abſque licentia pecuniam ſibi oblatam curent dari alii tertio.*

33. *Reſp.* Delinquere, ſi expreſſe,

aut

aut tacite acceptent oblatam pecuniam, & poſtea curent eam dari illi tertio; ſecus, ſi nullo modo illam acceptent, & ratio eſt, quod in priori caſu, poſita acceptatione Monialis vere dicitur donare mittendo donum per eum, qui dedit pecuniam, ſicque cenſetur donare pecuniam Conventus: quippe quæ hoc ipſo quod fuit acceptata a Moniali, tranſit in jus ipſius Conventus: in poſteriori autem caſu, cum nulla ſit Monialis acceptatio, nihil ipſa donat, ſed ſolum intercedit ut alius donet; quæ interceſſio utique non adverſatur voto Paupertatis, quamvis eſſe poſſit contra regulam, aut obedientiam interceſſionem prohibentes: ita *Suarez tom.3. de Relig. l.8. cap.11. n.45. Sanchez ſup. cap.19. num.74.* aliique plurimi apud *Dianam p.1. tract.6. reſol.8.* contra *Sorbum in comp. privil. in expoſ. Bullæ Clemen. VIII. de Largit. Mun.* oppoſitum ſuſtinentem.

Quæres 23. *An Monialis habens facultatem expendendi ſummam aliquam notabilem in uſu aliquo licito determinato, illam poſſit expendere in alio uſu licito, & quidem inſcio Superiore.*

34. *Reſp.* Non poſſe abſque expreſſa, aut ſaltem præſumpta Superioris licentia; ita *Tambur. ſup. d.9. qu.3. n.19. ex Peyrin. ſupr.*, & ante illos *Sanchez num.68. cum Mendoſa*; patetque, quia hoc ipſo quod licentia obtenta non extenditur, neque præſumptive ad illum uſum, perinde eſt, ac ſi ſumma illa expenderetur ſine licentia: quod utique eſſet contra votum Paupertatis. Idque puto eſſe verum etſi dicta ſumma expendatur in uſum longe meliorem (dummodo non adſit licentia Superioris, ſaltem præſumptiva, ut dixi) & hoc ob doctrinam, quam in re non diſſimili tradit *Sanchez lib.4. Moral. cap.49. n.4.* homini ſcilicet non ſemper ſatisfieri ſolvendo rem meliorem ea, quæ debetur, utpote reſpicienti ſuam peculiarem utilitatem, & interdum etiam voluntatem; cum Deus ſemper malit, quod aperte eſt melius: ut patet in voto: ſicque poteſt contingere Superiorem dantem licentiam diſtrahendi aliquam pecuniam in uſu licito, ſimpliciter nolle eam expendi in alio uſu, licet longe meliori.

35. *Sine licentia non acquirunt Moniales rem pretio æſtimabilem.*

36. *Qualis licentia ad hoc requiratur.*

37. *Non ſunt proprietariæ, ſi abſque licentia recipiunt non ſibi, ſed Conventui.*

38. *Libere recipiunt ab extraneis alias danda a Conventu.*

39. *Neceſſaria item ſibi recipiunt ex bonis communibus; ſi injuſte negantur.*

40. *Comeſtibilia ex bonis Conventus interdum uſurpant ſine mortali, ſicut, & alia, quæ uſu non conſumuntur, ſed non ſemper; item ex communibus bonis ſurripiunt, ut compenſent.*

41. *Qualiter peccent uſurpando ſibi ex loco communi aliquid ad proprium uſum.*

42. *Sine licentia non recipiunt ad uſum rem, ejus dominio penes dantem relicto.*

43. *Curant deponi pecunias apud tertium, ut iis poſtea utantur de conſenſu Superioris.*

44. *Petunt aliqua ab alio, animo tamen ea non acceptandi ſine dicto conſenſu.*

45. *Accipiunt interdum ſine licentia Superioris immediati aliqua, animo non utendi iis ſine licentia Prælati mediati, & quidem brevi obtinenda.*

46. *Accipiunt ſub conditione, ſi Superior det licentiam.*

47. *Peccant interdum, ſi minima paulatim accipientes indebite deveniant ad quantitatem notabilem.*

48. *Sine licentia non diſtrahunt bona Conventus, aut data ad uſum proprium.*

49. *Licentia diſtrahendi data a priori Abbatiſſa juvat, etſi præſens Abbatiſſa illam nullo modo concederet.*

50. *Idque etſi Monialis habens talem licentiam ſtatuiſſet ea non uti.*

51. *Moniales nequeunt ſibi invicem commodare, aut mutuare ſibi conceſſa.*

52. *Item nequeunt recipere ab extraneis mutuum, aut commodatum.*
53. *Non permutat conceſſa ad ſuum uſum ſine licentia, ſaltem præſumpta.*
54. *Non peccant contra Paupertatem, ſi abſque cauſa recuſent oblata.*
55. *Sine licentia recipiunt pecuniam diſtribuendam pauperibus per ipſas eligendis.*
56. *Non peccant contra Paupertatem recipiendo in depoſitum alienam pecuniam.*
57. *Licentia dandi extenditur ad accipiendum; immo & ad vendendum; non tamen ſemper conceſſa ad dandam rem aliquam, aut uni, extenditur ad aliam rem dandam &c.*
58. *Deputatæ ad aliquod officium eo ipſo ab amicis recipere poſſunt pecuniam neceſſariam.*
59. *A pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi, ut ſic colligant majorem ſummam.*
60. *Unde colligenda violatio Paupertatis & ejus gravitas.*
61. *Violantes votum Paupertatis non incurrunt pœnas ante ſententiam.*
62. *Quæ licentia excuſet a violatione voti Paupertatis.*
63. *Licentia tacita, quæ dicatur.*
64. *Sufficit ea, quæ dicitur præſumpta.*
65. *Unde colligatur licentia præſumpta.*
66. *Licentia debita, ſed negata non ſemper excuſat.*
67. *Abbatiſſa dat licentiam accipiendi, retinendi, ac diſtribuendi.*
68. *Cujus Superioris ſit dare Monialibus præfatam licentiam.*
69. *Qualiter epicheja excuſet a vitio proprietatis.*
70. *Si rem aliquam accipiant, aut diſtrahant ex epicheja, non ſemper id poſtea aperiunt Superiori.*
71. *Qualiter conſuetudo excuſet a vitio proprietatis.*
72. *Accepta a Monialibus indebite, per ſe loquendo, non poſſunt retineri.*
73. *Secus ſi a ſæculari data ſunt ad illum finem, ut ſcilicet Monialis eas inſumat in uſu illicito: ſic non reſtituit, qui refundit tantundem a Moniali, a qua indebite accepit.*
74. *Qualiter teneantur Moniales reſtituere ſi indebite diſtrahant bona Conventus.*
75. *Rem ſine licentia acceptam interdum reſtituunt danti, ſed non ſemper.*

Quæres 24. *An, & qualiter Moniales ex voto Paupertatis prohibeantur acquirere pecunias, & alia pretio æſtimabilia.*

35. *Reſp.* PRohiberi, niſi id faciant ex legitima licentia proprii Superioris modo inferius explicando; & probatur, tum *ex cap. cum ad Monaſterium de ſtatu Monach.*; ubi id ſatis aperte inſinuatur, ut advertit *Suar. to. 3. de Relig. l. 8. cap. 11. n. 1.*, tum quia contractare bona temporalia proprio nomine, & auctoritate ad ea poſſidenda, ac retinenda de ſe eſt actus dominii, ac proprietatis: tum quia vovens Paupertatem, ſicut vovet non habere, ſic & vovet non accipere aliquo modo, cum accipere ordinatur ad habendum; ergo maxime vovit non accipere aliquo modo, ac tali modo, ideſt ſine licentia.

Quod ſi quæras, qualis licentia ad talem effectum requiratur.

36. *Reſp.* Requiri licentiam expreſſam Superioris, ſi Monialis procedere velit optime, ac ſincere (id quippe petit religioſa regula, & conveniens ac ordinatus modus procedendi) & alias licentia commode peti poſſit; ſi vero commode peti nequeat, ſufficere licentiam præſumptam, ſeu interpretativam; ut ſi Superior abſit, vel ſit occupatus, & urgeat neceſſitas, aut moralis commoditas accipiendi, tunc enim ſi Monialis probabiliter credat Abbatiſſam daturam fuiſſe licentiam, ſi poſſet conveniri, ſine culpa proprietatis accipi poteſt; quamquam, ut rectius procedatur, oporteat acceptionem fieri cum habitudine ad ordinatam retentionem, ac diſpenſationem, cum intentione ſcilicet manifeſtandi rem Abbatiſſæ, quando occurrerit commoditas, ut ſic eam expreſſe ratam habeat acceptationem, vel irritet, ſi voluerit, maxime cum eo modo ſit neceſſaria expreſſa licentia ad retinendum, quo eſt ad recipien-

piendum ; ac proinde , ſi ea non præceſſit acceptionem ob impedimentum , eo ablato,poſtea peti debeat ſaltem ob retentionem : intellige , ſi res accepta jam non ſit uſu conſumpta ; tunc enim ceſſaret neceſſitas petendi dictam licentiam , per ſe loquendo , & ratione paupertatis , cum ad rem omnino præteritam , & quæ in futurum non pendet, impertinens ſit licentia, aut conſenſus Superioris , ut patet .

Quæres 25. *An Moniales libere poſſint accipere ſaltem ad communes uſus Monaſterii, non autem ad proprium uſum* .

37. *Reſp.* Suarez non poſſe , & , ſi accipiant , peccare non ſolum contra obedientiam , ſed etiam contra Paupertatem, utpote nomine proprio, ac propria authoritate accipientes , ſi id faciant abſque licentia , ut ſupponitur : quamvis ſi res ſtatim tradatur communitati, eaque intentione accipiatur , acceptio regulariter excuſetur a culpa mortali , non tam ex parvitate materiæ , quam ex præſumpta voluntate Superioriſſæ,cui diſplicet quidem modus, non item ipſa acceptio quoad ſubſtantiam : quæ conjectura videtur moraliter ſufficiens,quando aliquid in particulari non occurrit , quod vehementem conjecturam faciat in contrarium , aut niſi ex conſuetudine aliud conſtet : ubi autem moraliter conſtaret , aut valde probabiliter præſumeretur non eſſe voluntatem Superioriſſæ, ut aliquid accipiatur , etiam , ut tradatur Conventui , non apparet unde talis acceptio excuſari poſſit a mortali : ita *Suarez n.30.* a cujus ſententia non immerito recedit *Sanchez lib.7. mor. cap.19. n.15.*,dicens , abſolute religioſum , qui accipit ſine licentia, non ut ſibi approprieт , ſed ut tradat Monaſterio,non eſſe proprietarium; cum voto Paupertatis ſolum voverit nil ſibi acquirere , aut appropriare ſine Prælati licentia , & in præſenti caſu nil ſibi acquirat , ſed ſolum Monaſterio , ut ſupponitur .

Quæres 26. *An Moniales ſine licentia poſſint accipere ab extraneis ea , de quibus alias ipſis providendum eſſet ex bonis Monaſterii* .

38. *Reſp.* Poſſe (ſaltem quod ſpectat ad peccatum mortale proprietatis) modo rem acceptam non retineant cum majori proprietàte,aut reſervatione,quam ſimilem tenerent , ſi a conventu illam accepiſſent : & ratio eſt , quod in tali caſu perinde eſt rem acceptam ad ſuum uſum tenere , ac eam deputare uſui communi : cum communis uſus talium rerum non aliter ſit communitatis, niſi quatenus diviſus eſt per ſingulas perſonas , ita ut apud nullum ſit res ſimilis tanquam propria , quippe quæ ſemper auferri poteſt a Superiore : præterquamquod Religioſi habent a Superiore licentiam tacitam , aut expreſſam , ut tali re in communi utantur ; (v. gr. veſte) , ac proinde , quod illam generalem facultatem applicent ad hanc rem particularem proprio arbitrio,& ſine Superioris voluntate , aut non eſt proprietas , cum ſemper ſervetur reſpectus ad aliquam voluntatem Superioris , & ad uſum communem , aut certe eſt levis, ac inſufficiens ad peccatum mortale , ita *Suarez ſupr. n.28.* monens , ſecus dicendum in caſu , quo ſine licentia recipiatur res aliqua extraordinaria ad proprium uſum peculiarem , ac extraordinarium , ut pretioſa imago &c. .

Quæres 27. *An Moniales ſine licentia ex bonis communibus Monaſterii capere poſſint ſibi neceſſaria , ſi ea ipſis a Prioriſſa denegentur* .

39. *Reſp.* Poſſe,ſi ea injuſte denegentur, cum ſic facultas utendi bonis communibus Monaſterii devolvatur ad Religioſum ſubditum; quippe,qui hoc ipſo,quod præſentem habet Superiorem abutentem ſua poteſtate , cenſetur eſſe quoad illud quaſi ſine Superiore ; non item ſi ea juſte denegentur , eo quod conventus egeſtate laboret, ideoque vere non poſſit conſulere omnibus neceſſitatibus Religioſorum : ſic enim ceſſat ratio allata , cum in tali caſu licentia non ſit debita : ita *Sanchez ſupr. n.54.*, aliiſque citatis .

40. Addit *Suarez ſupr. n.41* quod , quamvis uſurpatio comeſtibilium , ac poculentorum facta ex bonis communibus Monaſterii ad proprium uſum actualem , (ut ita dicam) , & tranſitorium , regulariter non ſit peccatum mortale , niſi damnifica-

nificatio Conventus eſſet nimia, ac in re extraordinaria, & pretioſiori: ſiquidem Religioſi quoad uſum talium rerum tractantur, ut filii, & inter parentem, ac filium ſimilis actio non reputatur gravis: ſi tamen præfatæ res in magna quantitate accipiantur,& occulte retentæ paulatim conſumantur, talis acceptio poſſet eſſe gravis culpa, etſi ad id diſcernendum in particulari magna prudentia opus ſit. De aliis autem rebus, quæ ſtatim uſu non conſumuntur, ſubdit Suarez, quod ſi non accipiantur, ut occulte, & tanquam propriæ poſſideantur, ſed ſolum ad uſum publicum, ac expoſitum arbitrio Superioris, ſicut retinentur aliæ res; ordinarie in tali acceptione adeſt ſolum culpa venialis, niſi interveniant peculiares circumſtantiæ inducentes deformitatem graviorem; utſi id fiat frequenter, & quaſi ex animo deliberato applicandi eo modo res Conventus, ad ſuum uſum, vel, ſi alii inde priventur uſu talis rei cum magno incommodo.

Dixi ſub initium hujus §. *ad proprium uſum*: ut indicarem, quod notat *Sanchez lib.7. moral. cap.21. n.31. ex Leſſio lib.2. de juſt. cap.12. n.48.* nimirum furta modica eſculentorum a Religioſis facta de bonis Conventus ad ea donanda alteri, aut vendenda, cenſeri moraliter continuari in unum furtum grave, quando pervenitur ad quantitatem notabilem, & adfuit intentio ea continuandi uſque ad quantitatem ejuſmodi: & ratio eſt, quod idem docet *Leſſius ſupra* de ſimilibus furtis famulorum, & quoad ea nulla præſumitur intervenire voluntas Superiorum, reſque ipſæ, quæ ſurripiuntur modo dicto, non cedunt in uſus Religioſorum,ad quos ſunt deſtinatæ: Non diſſentit *Diana p.1. tract.6. reſol.34. & 35.*, alios pro ſe allegans.

An autem Monialis,quæ cogitur exercere aliquod officium Conventus, requirens magnas expenſas, non obſtante, quod Superioriſſæ ſuam expoſuerit impotentiam quoad hoc, poſſit ex bonis communibus Monaſterii compenſare expenſas factas, aut faciendas in exercitio præfati officii.

41. *Reſp.* Poſſe, ſi ex proprio peculio vere non poteſt ſuſtinere illas expenſas: ſic enim locum habet compenſatio rationabilis: cum impoſſibilium non ſit obligatio: *ff. de reg. jur. l. impoſſibilium*, & neceſſitas non habet legem: *l. un. ff. de offic. conſu.*, multaque neceſſitatis cauſa permittantur, quæ alias non permitterentur, *c. ſi quis propter de furt.* ſecus, ſi Monialis aliunde poſſit æque bene ſibi conſulere quoad dictas expenſas (v. gr. ex proprio peculio); nam tunc de talibus bonis cenſetur ſic diſpoſitum a Superioriſſa: & alioqui per coactionem ad dicta bona expendenda non fuit violata juſtitia, aut fidelitas, ut eſſe poſſit locus licitæ compenſationi: quod non procederet, ſi Monialis iis bonis egeret ad ſuos uſus neceſſarios, quibus aliter nequit conſulere.

Cæterum, quod ait *Azorius tom.1. lib.12. cap.12. qu.3.* non peccare contra votum Paupertatis Religioſum, qui ex communi bibliotheca, aut communi loco aliquid uſurpat ad ſuum uſum temporalem: peccare vero, ſi uſurpet ad uſum perpetuum: negat *Sanchez ſup. cap.19. n.57.*, cum in utroque eventu abſque Superioris licentia uſurpetur uſus rei pretio æſtimabilis;& ſolum adſit in hoc differentia,quod facilius præſumitur licentia ad uſum temporalem, & tunc interveniat materiæ parvitas excuſans a mortali, non item a veniali.

Quæres 28. *An Moniales ſine licentia poſſint recipere aliqua ad proprium uſum, relicto dominio penes dantem.*

42. *Reſp.* Non poſſe: cum per talem receptionem acquiratur uſus rei acceptæ, qui eſt pretio æſtimabilis, ideoque prohibitus acquiri a religioſo ſine debita licentia, ut conſtat ex dictis *qu.2.*, & inde ſuadetur, quod parum referret Religioſum non habere rem propriam quoad dominium, ſi poſſet pro ſuo arbitrio de communibus bonis diſponere: ita *Sanchez ſupra n.49.*, addens ſecus dicendum, ſi Religioſus ex licentia Superioris uſum rei accipiat, relicto dominio apud dantem: idque, etſi Religioſus conſulto hoc faciat, ne res accepta ſibi auferatur a Prælato, aliique Religioſo detur, vel applicetur communitati: ſi enim vere dominium maneat

neat omnino penes dantem, Religioſus nihil ſibi uſurpat tanquam proprium, ſed ſolum uſum, huncque ex licentia Superioris; quod ſine dubio nullam importat ſpeciem proprietatis contra Religioſam Paupertatem.

43. Quin etiam addit *Sanchez n.*50. & bene, non facere contra votum Paupertatis Religioſum, qui ſine licentia Prælati ab aliquo petit, ut pecunias deponat apud aliquem, non habens voluntatem acquirendi ullum jus in illas, & totum illud relinquens apud dantem cum libera facultate illas repetendi, ſolumque intendens habere opportune pecunias, ex quibus, cum indiguerit, de licentia Superioris accipiat neceſſaria, non aliter accepturus; & hoc licet deponens pecunias intendat transferre dominium in Religioſum: cum talis tranſlatio fieri nequeat ſine acceptatione Religioſi, quæ in præſenti caſu non adeſt. Quia doctrina procedit item in eventu, quo Religioſus dictas pecunias ſervaret apud ſe in depoſitum eodem prorſus modo, quo erant apud amicum: ſiquidem illas non habet aliter, quam ſi eſſent apud externum depoſitarium, & alioqui non pugnat cum voto Paupertatis eſſe depoſitarium rei alienæ.

44. Sic non facit contra votum Paupertatis Religioſus, qui aliquid petit ab alio, ſed cum intentione illud non accipiendi abſque licentia, hac ratione intendens explorare voluntatem dantis, ne fruſtra licentiam poſtulet; vel quia facilius eam obtinebit (quamvis id eſſe poſſit contra regulam): & ratio eſt, quod tunc vere nihil accipitur ſine licentia: ita *Sanchez n.*52., limitans tamen aſſertionem, niſi probabiliter credatur fore, ut Prælatus ſimpliciter negaret facultatem rem illam accipiendi, ſi noſſet illam antea petitam fuiſſe, & ſolum concedit, eo quod putet eam ſponte oblatam: tunc quippe ea licentia eſſet involuntaria, utpote dolo extorta, & conſequenter invalida.

Quæres 29. *An Moniales ſine licentia accipere poſſint aliquam rem animo non utendi illa ſine licentia Prælati mediati, a quo brevi ſperant illam obtinere, non audentes interim illam petere a Prælato immediato, aut ab Abbatiſſa.*

45. *Reſp.* Poſſe, ſi modo ſupradicto præfatæ rei dominium apud dantem relinquant una cum adminiſtratione, tali re non uſuræ, niſi poſt obtentam legitimam facultatem, eamque interim detinentes quaſi in depoſito: patetque ex dictis *qu. præcedenti*, ubi etiam indicavimus talem modum accipiendi poſſe eſſe contra regulam, quæ forte ipſum vetet: non item, ſi rem illam ſine licentia tacita, aut expreſſa recipiant, retenturæ ad breve tempus: tunc enim acceptio non fiet ſine culpa veniali contra Paupertatem Religioſam, cum ei aliquo modo adverſetur, etſi leviter, quo pacto *S.Bonaventur. in ſpec. diſcipl. ad Novit. p.*1. *cap.*4. ait, talem receptionem non eſſe tutam, ut notavit *Sanchez num.*51., ita *Diana part.*1. *tra.*6. *reſol.*42. ex ipſo *Sanchez, & Fauſto contra Jo. de la Cruce.*

Quæres 30. *An Moniales recipere poſſint aliquid ſub conditione, ſi Superior conceſſerit licentiam.*

46. *Reſp.* Poſſe, ſi adſit animus rem acceptam reſtituendi caſu, quo negetur licentia, & nullum ſit periculum eam tunc reddendi: colligitur ex *Sanchez n.*69., & patet, quia conditio nihil ponit in eſſe, & acceptio iſta non eſt abſoluta, ſed conditionalis: quæ ratio oſtendit poſſe Religioſum item aliquid alienare ſub dicta conditione, ut in terminis docet *Sanchez loco cit.*, & poſt illum *Jo. de Lugo d.*3. *de juſtit. n.*161.

Quæres 31. *An Moniales peccent mortaliter contra Paupertatem, ſi abſque licentia Abbatiſſæ minima recipiant, aut expendant, aut uſurpent ex bonis Conventus, aut aliunde, & tandem perveniant ad notabilem quantitatem.*

47. *Reſp.* Peccare, ſi minima illa ſint pecuniæ: & hoc, licet numquam habuerint animum plus, quam illud minimum recipiendi; ſecus, ſi ſint commeſtibilia: idque, etſi intendant continuare dicta furta minima: & ratio eſt, quod in priori caſu Superior eſt rationabiliter invitus; non item in poſteriori, ut facile conſtabit conſideranti: ita *Diana ſupr. reſol.*35., aliis citatis, inter quos bene notat *Sanchez ſup.*

*ſup. cap.*21. *n.*33. multo majorem quantitatem horum comeſtibilium peti, ut eorum uſurpatio ſit mortalis, quam in aliis rebus, eamque arbitrio viri prudentis eſſe taxandam, attenta rerum ipſarum qualitate, & aliis circumſtantiis; ſicque addit *Sanchez n.*35. in caſu quo Religioſus minima eſculenta accipiat ab externis, majorem quantitatem exigi, ut acceptio fiat mortalis; ſiquidem hoc cedit in bonum Conventus, quatenus ille Religioſus tanto minus ex bonis illius inſumet.

Quæres 32. *An Moniales peccent contra votum Paupertatis, ſi ex bonis Conventus, aut etiam ad proprium uſum conceſſis ſine debita licentia alienent, donando, aut aliter ea diſtrabendo.*

48. *Reſp.* Peccare, cum ſic uſurpent rem independenter a voluntate Superioris, & conſequenter de ea diſponant, ut domini: cum revera habeant ſolum facti uſum, & uſuarius nec ipſum rei uſum, ne dum dominium poſſit alii concedere; ita DD. communiter apud *Sanchez ſupra cap.*19. *n.*64.

Difficultas modo eſt; An Monialis, quæ ab Abbatiſſa obtinuit licentiam rem aliquam alienandi, ea amota ab officio, adhuc poſſit illam alienare vigore præfatæ licentiæ, ſi certo credat modernam Abbatiſſam non conceſſuram talem licentiam, ſi noſſet.

49. *Reſp.* Poſſe; & probatur, quia conceſſio dictæ licentiæ eſt gratia facta: gratia autem facta non ſpirat per mortem concedentis, nec per ejus amotionem ab officio: ex alia parte ea diſpoſitio habitualis modernæ Abbatiſſæ eam de facto non revocet, cum intus retentum nihil operetur: ideoque etiam modo durat, ac durabit uſque dum actu revocetur a moderna Abbatiſſa, aut ab alio Superiore competente. Quæ ratio oſtendit idem dicendum eſſe in caſu, quo Monialis ſimilem licentiam habuiſſet a præſenti Abbatiſſa, & noſſet illam omnino velle dictam licentiam revocare, ſive quia omnes aliàs ſimiles licentias de facto revocavit, ſive quia ea id ſignificavit Moniali amicæ, ſive quia cuidam ex Monialibus Diſcretis præcepit, ut præfatam revocationem Moniali licentiam habenti juridice intimet, quæ tamen non dum illam intimavit: quandiu enim dicta revocatio non intimatur juridice, durat licentia; ut in ſimili docet *Sanchez l.*3. *de Matr. d.*30. *num.*12., & *d.*36. *num.*9.

Dices, quid ſi Monialis, obtenta illa licentia, jam mutaverat conſilium, & ſtatuerat rem illam amplius non alienare: poteſt ne nihilominus eam libere alienare?

50. *Reſp.* Poſſe: & inde ſuadetur, quod ſicut teſte *Sanchez lib.*8. *de Matr. d.*32. *n.*6. duo conſanguinei poſt obtentam diſpenſationem ſimul contrahendi, ſi alter, aut uterque aliis nuptiis copulentur, vidui poſtea effecti, vi prioris diſpenſationis, poſſunt jungi inter ſe matrimonio: cum ſemel ablatum ſit impedimentum, nec obſtet tacita illa renunciatio per tranſitum ad alias nuptias inducta, quippe quæ non fuit acceptata a concedente: ſic in noſtro caſu per conceſſionem licentiæ ſublatum eſt impedimentum obſtans, ne Monialis rem illam alienare poſſet; nec poteſt dici revixiſſe ob renunciationem illam licentiæ tacite factam in ea mutatione conſilii, cum talis renunciatio vere non fuerit acceptata a concedente, ut ſuppono: quare par ratio procedit in utroque caſu.

Quæres 33. *An Moniales ſine licentia poſſint ſibi invicem mutuare, aut commodare res propriis conceſſas uſibus.*

51. *Reſp.* Non poſſe, quamvis aliàs ſæpe excuſentur a mortali ob parvitatem materiæ: quatenus (inquit *Laiman. lib.*4. *tract.*5. *cap.*7. *num.*4.) etſi liber v.gr. valeat 10. ducatis, quem ſibi, ut proprium vendicare mortale eſſet, uſus tamen libri non perpetuus, ſed temporalis (qui conceditur per contractum commodati) non æſtimatur tanti, ut ſit materia peccati mortalis: præterquam quod in rebus parvis, & crebro occurrentibus præſumi poteſt adeſſe tacitam Superioris licentiam, ſaltem ad breve tempus, ut notat *Sanchez lib.*7. *Mor. cap.*19. *n.*65., addens non fore mortale Religioſo ſic commodare res ad proprium uſum deſtinatas, ſi ille ſit ſecurus

curus de earum reſtitutione, ac conſervatione, ita citati Doctores, a quibus non diſſentit *Suarez to.3. de Relig. l.8. cap.15. n.4.*, *& Diana ſupr. reſol.37.*, dicens ex Layman & Fagundez, Religioſos poſſe invicem dare tunicam, caligas, calceos, & etiam cucullam ad uſum: dummodo dans proviſus ſufficienter remaneat, & omnino voto Paupertatis ſervato. Probatur autem aſſertio quoad primam partem ex eo, quod Religioſus rerum ipſius uſibus conceſſarum eſt merus uſuarius, ideoque non poteſt propria authoritate concedere alteri uſum illarum, & multo minus dominium: quorum hoc transfertur in alium per mutuum, & ille per commodatum: quæ ratio a fortiori probat, Religioſum ſine debita licentia non poſſe modo explicato mutuare, aut commodare perſonis extraneis res ipſi conceſſas, & multo minus bona communia Monaſterii, cum quoad dictas perſonas & ejuſmodi bona præſumi rationabiliter poſſit Superior magis invitus, ut conſideranti facile conſtabit.

Quæres 34. *An Moniales ſine licentia poſſint recipere mutuum, ac commodatum etiam a perſonis extraneis.*

52. *Reſp.* Quod cum per mutuum, transferatur dominium rei mutuatæ in mutuatarium, & per commodatum uſus rei commodatæ in commodatarium: & alioqui per votum Paupertatis ſit prohibita acquiſitio cujuſcumque dominii, aut uſus rei pretio æſtimabilis, facta independenter a voluntate Superioris, ut conſtat ex ſupradictis; hinc ſequitur, Moniales ſine legitima licentia non poſſe recipere mutuum, aut commodatum, maxime ab externis: quamvis facilius excuſari poſſint a culpa mortali, quoad commodatum (cum quoad illud facilius præſumi poſſit tacita licentia Superioris, quam quoad mutuum), & in ipſo mutuo ad peccandum mortaliter requiratur major quantitas, quam ſi hæc dono acciperetur; cum revera juxta moralem æſtimationem minus ſit id, quod accipitur, ut recte advertit *Suarez ſupr. cap.11. num.44.* ex quo colligitur magna ex parte præſens reſponſio.

Quæres 35. *An Moniales ſine licentia poſſint permutare res propriis uſibus conceſſas etiam cum externis.*

53. *Reſp.* Quod, quamvis Lopez, & Rodriquez relati a *Sanchez num.65.* ſuſtineant partem affirmativam, ſi ex tali permutatione magna jactura non proveniat Conventui; id probantes, tum quod adſit interpretativa licentia Superioris, tum quod talis commutatio non eſt proprie diſtractio, aut conſumptio, cum æqualia recipiantur pro commutatis; quia tamen actus commutandi eſt actus dominii, qui recte poteſt exerceri ſolum ab habente dominium, aut legitimam rei adminiſtrationem: propterea ſi res, quæ commutatur ſit magni pretii, commutatio videtur eſſe mortalis, ita *Sanchez loco citato*, *& cum eo Laym.*, *ubi ſupr.*, addens Religioſum ſic commutantem ſæpe excuſari a mortali, eo quod ſæpe præſumi poſſit Superiorem non eſſe invitum, ut quæ Religioſo conceſſa ſunt ad ſuum uſum (v. gr. breviarium, aut veſtem) cum aliis commutet, quæ ſibi magis accommodata videntur, præſertim ſi permutatio fiat cum domeſticis, immo etiam cum externis, ſi quæ recipiuntur, ſint ſimilia, aut æqualia: præterquam quod interdum, etſi Superior ſit invitus quoad modum, quia talia fiunt abſque ejus licentia, non eſt tamen invitus quoad rem ipſam; ſicque commutatio non eſt mortalis, licet repugnet Paupertatis perfectioni, & aliquando præbeat anſam gravius delinquendi contra votum, qua de re *Diana part.1. tract.6. reſol.38.*, citans alios.

Quæres 36. *An Moniales peccent contra votum Paupertatis, ſi abſque licentia Abbatiſſæ recuſent res ſibi donatas, & quidem ſine cauſa.*

54. *Reſp.* Non peccare: cum Religioſus ex voto Paupertatis non teneatur acquirere, ſed ſolum alienare: peccare tamen contra charitatem, cum ſine juſta cauſa impediant bonum Conventus, cui res illa donata ipſis acceptantibus fuiſſet acquiſita: non ſecus ac peccat in Proximi charitatem, qui rogat volentem legare alicui, ne leget, rogatque, nulla juſta

 cauſa

cauſa ductus: ita *Sanchez ſupr. num.75.*, & cum illo *Fagundez lib.7. in Decalog. cap.7. num.5.* monens cauſam juſtam recuſandi dona oblata poſſe in propoſito caſu reputari, ne Superiores putent Religioſum habere nimiam familiaritatem cum externis, aut ut non maneat obligatus ad rem donatam remunerandam &c.

Quæres 37. *An Moniales peccent contra votum, ſi abſque debita licentia accipiant pecuniam ab ipſis libere diſtribuendam cuicumque pauperi maluerint, nomine tamen ejus, qui dedit.*

55. *Reſp.* Videri non peccare: & probatur, quia votum Religioſæ Paupertatis ſolum obligat Religioſum, ne inſcio Superiore acceptet dominium, aut uſum proprietarium alicujus rei: in noſtro autem caſu non acceptat dominium, aut uſum proprietarium pecuniæ datæ, cum ea detineat, ac diſtribuat nomine dantis; ergo: ita *Sanchez ſup. cap.30. n.4.*, aliique doctiſſimi viri ab eo conſulti, quos ſequitur *Diana ſupra reſol.29.* una cum Fauſto contra plures alios ab ipſo Diana relatos, oppoſitum ſuſtinentes, ex eo, quod Religioſus in iſto caſu ſibi uſurpat jus aliquod pretio æſtimabile, nempe adminiſtrandi iſtam pecuniam, & quidem independenter a Superiore; quod tamen nos negamus, cum illa ſola poſſeſſio, & adminiſtratio pecuniæ independens a Superiore ſit proprietaria, quæ exercetur nomine proprio.

Quæres 38. *An Moniales delinquant contra votum Paupertatis, ſi authoritate propria recipiant in depoſitum pecunias alienas.*

56. *Reſp.* Non delinquere ob rationem *qu. præced.* datam, quæ item procedit in præſenti caſu, peccare tamen aliunde, ſi abſque conſenſu ſaltem tacito, ac præſumpto Prælati depoſitum grave accipiant, idque ob contractum initum, ac obligationem propria authoritate ſuſceptam: quamvis aliàs Monaſterium non teneatur de depoſito culpa Religioſi depoſitarii amiſſo, aut deteriorato, tametſi ſuſcepto ex licentia Superioris: ſiquidem licentia ſolum facit, ut licite Religioſus recipiat depoſitum, non item, ut Prælatus, aut Conventus inde obligentur: quod procedit etiam in eventu, quo ipſemet Prælatus accipiat depoſitum ſine Monaſterii conſenſu; tunc enim Monaſterium non tenetur in eo, cum in illud non conſenſerit: ita *Molin. tract.2. d.525. Sanchez lib.6. mor. ca.14. num.27. Caſtr. Pal. tract.16. d.4. part.13. §.4. n.3.*, monens Religioſum depoſitarium, cujus culpa amittitur, aut deterioratur depoſitum, teneri ſolvere, ſi aliquando ſit ſolvendo; ut ſi habeat peculium ſuæ diſpoſitioni relictum, ex quo ſine gravi incommodo ſolvere poſſit.

Quæres 39. *An Monialis recipiens aliquid ab alia Moniali ejuſdem Conventus habente licentiam dandi, egeat nova licentia ad recipiendum,*

57. Reſpondet *Sanchez lib.7. mor. cap.19. num.72.* egere, niſi ex conjecturis probabiliter colligatur oppoſitum: & probat, quia per votum Paupertatis impediuntur Religioſi non ſolum, ut non dent propria authoritate, ſed etiam ut non accipiant ſine debita licentia, ſicque conceſſio licentiæ eſt ablatio talis impedimenti; cum ergo iſta impedimenta ſint diverſa, & Superior poſſit de facto auferre unum, alio non ablato, (etſi ſimpliciter poſſet auferre utrumque) conſequenter auferens impedimentum ex parte dantis non cenſetur auferre etiam ex parte accipientis, niſi ſe declaret. Oppoſitum ſuſtinet *Jo. de Lugo d.3. de juſtit. n.164.* ex ſententia R. admodum P.N.Vitelleſchi; nimirum, quod, licet ſtando in rigore juris, duplex licentia requiratur in caſu propoſito, de facto tamen ea videtur eſſe mens Superioris, ut data ſubdito licentia dandi, aut accipiendi, alii, ejuſdem Prælati ſubditi, poſſint ab eo accipere aut ei dare, dummodo nihil in fraudem fiat: qualis fraus interveniret, ſi quis, mediante eo, qui dictam licentiam haberet dandi, & accipiendi, vellet dona ſua tranſmittere ad alios,ſic enim caſus non cenſeretur comprehenſus in ea generali intentione Superioris: idem ſentit Diana a me conſultus.

E con-

E contra putat *Jo. de Lugo loco citat. n.59.* Religioſum habentem a Prælato licentiam dandi, aut accipiendi, vigore illius regulariter poſſe abſque alia facultate vendere, ac emere; probatque, quia licentia dandi, & accipiendi non requiritur inReligioſo,niſi,ut poſſit acquirere & transferre dominium, in quibus ille pendet a voluntate Prælati: quod autem emptio, ac venditio addunt peculiare, non videtur neceſſarium petere novam licentiam; ſi enim ablatum eſt impedimentum abdicandi dominium pretii, & acquirendi dominium rei, jam votum Paupertatis non obſtabit, quo minus fiat contractus emptionis, ac venditionis; totum autem impedimentum eſt per licentiam dandi, & accipiendi ſublatum; ſicque non requireretur alia licentia ad dictos contractus: Sic *Jo. de Lugo* monens tamen *n.160.* ſe hic loqui de Religioſo habente facultatem dandi, & accipiendi: qui enim ſolum haberet facultatem dandi, non poſſet vendere, cum venditio contineat acquiſitionem prætii, quæ acquiſitio non eſt datio, ſed acceptio: monet item licentiam dandi, & accipiendi præfatam ex intentione Prælati non extendi ad emptionem, & venditionem talem, quæ eſſet negotiatio, ut haberet ſpeciem negotiationis; cum in his appareat ſpecialis turpitudo,aut indecentia,quæ non adeſt in ſimplici datione, & acceptione.

Addo violare votum Paupertatis Monialem, quæ habens licentiam dandi rem aliquam, aut uni, dat aliam, aut alteri, cui dandi ſcit Abbatiſſam non daturam fuiſſe facultatem,ita *Barcus in ſpeculo cap.6.*, & patet, quia licentia data non extenditur ad hos alios caſus, ſicque Monialis cenſetur dare ſine licentia.

Quæres 40. *An Moniales hoc ipſo, quod deputantur ad officium Monaſterii exigens multas, & graves expenſas, ab ipſis faciendas, ſine licentia ab amicis, & conſaguineis recipere poſſint pecunias ad talem effectum.*

58. *Reſp.* Videri poſſe ex tacita, & interpretativa voluntate Superioriſſæ deputantis ad tale officium: moveor ex doctrina, quam in ſimili caſu tradit *Suarez tom.3. de relig. lib.8. cap.11. n.7.* Superiorem ſcilicet dantem Religioſo facultatem ad peregrinandum,& non prohibentem aliquid recipere,virtualiter cenſeri dare facultatem ad recipienda ea, quæ alias prudenter, & cum decentia religioſa recipi poſſunt; facultas enim una intelligitur implicite contineri in alia: quæ doctrina utique poteſt adaptari ad præſentem caſum, &, ſi applicetur, probabit intentum. Quamquam alias Superiores Monialium deberent coercere nimiam licentiam, quæ in aliquibus Monaſteriis quoad hoc reperitur, iis omnino interdicendo expenſas non neceſſarias, ac nimis excedentes, quæ utinam non ordinentur ad luxum, ac faſtum inanem.

Quæres 41. *An Moniales delinquant contra votum Paupertatis,ſi indigentes majori ſumma pecuniæ, quam concederetur ab uno tantum ex ſuis Superioribus, recipiunt illam modo de licentia Abbatiſſæ, modo cum facultate proprii Prælati, uſque dum perveniant ad ſummam ab ipſis intentam.*

59. *Reſp.* Non delinquere,cum ſic acceptio non fiat ſine licentia legitimi Superioris; & Monialis modo dicto eam petens a pluribus Superioribus nonpoſſet dici facere fraudem, ſed utatur jure ſuo, iis cumulative concurrentibus, quoad facultatem concedendi dictam licentiam: quæ ratio inde etiam confirmari poteſt, quod *Sanchez lib.8. de Matrim. d.23. n.1.*, aliis citatis, probabile putat indigentem diſpenſari in pluribus impedimentis matrimonii, poſſe petere, & obtinere diſpenſationem ſuper uno illorum, & poſtea ſuper alio,idque,etſi in priori petitione conſultò omittat proponere poſterius impedimentum: innuitque ſatis aperte, ligatum voto caſtitatis,ſi velit ducere conſanguineam, poſſe prius petere ab Epiſcopo diſpenſationem voti (ſi is poſſit diſpenſare) poſtea diſpenſationem conſanguinitatis a Papa: quæ faciunt ad noſtrum caſum, maxime cum conceſſio licentiæ ad accipiendum, juxta *quæſt.34.*, ſit veluti ablatio impedimenti obſtantis, ne Religioſus libere poſſit accipere.

Quæres 42. *Quale peccatum faciant Moniales violando votum religioſæ Paupertatis.*

60. *Reſp.* Committere peccatum mortale, ſi quantitas rei indebite uſurpatæ, alienatæ ſit gravis: talem autem gravitatem juxta *Mirand. tom.1. Manual. qu.28. art.17.* determinandam eſſe in particulari pro temporum, locorum, Religioſorum, perſonarum, & aliarum circumſtantiarum, hic, & nunc concurrentium varietate: ſupponendo tamen in præſenti materia differendum eſſe de Religioſis,ac de filiis, itaut eorum furta dicenda ſint æquiparari furtis filiorum; ſicut notat *Fagundez ſup. cap.5. n.1.* hinc inferens *num.2.* quantitatem ſufficientem ad peccatum mortale eſſe ſummam quinque argentorum: *Diana reſol.36.* ex Sanchez, & Jo. de la Cruz putant ſummam 4. argentorum ad talem effectum ſufficere: quod non admittunt neque Cenedo, neque Petrus de Ledeſma apud ipſum Dianam, ſuſtinentes Religioſum ſurripientem 8., aut 9. regales ex bonis communibus Conventus, aut Religioſi particularis non peccare mortaliter: neque *Rodriq. in ſumm. tom.4. cap.118. n.27., & 29.* putans Religioſum tunc committere furtum mortale, quando pervenit ad ſummam 2. aureorum: quod licet Diana dicat ſibi non placere, ait tamen admitti tum a Soto, tum ab Aragono. Verum in materia paupertatis Religioſæ, ſicut abſtinendum eſt a doctrinis nimis laxis, ne inducatur relaxatio regularis diſciplinæ; ſic, & cavendum a nimis rigidis, ne Religioſorum conſcientiæ illaqueentur, ut notat *Suarez ſupr. n.40.*

Notat autem Jo. de Lugo *ſupr. n.162.* contra Sanchez, non peccare contra votum Paupertatis Religioſum, qui dat alteri Religioſo non habenti licentiam accipiendi: probatque ex eo, quod ſicut habens votum caſtitatis non peccat contra ſuum votum, quando eſt cauſa, quod quis cum alia fornicetur, cum votum ſolum obliget voventem, ut ipſe ſit caſtus, non autem, ut alii ſint caſti: ſic meum votum Paupertatis me ſolum obligat, ut ego ſim pauper, non autem, quod procurem, ut alii ſint pauperes: unde fit, ut, licet in caſu propoſito contrahi poſſit malitia ſcandali, quatenus Religioſus cooperatur peccato alterius contra ſuum votum, non tamen peccet contra ſuum votum Paupertatis.

Quæres 43. *Quas pœnas incurrant Moniales violantes votum Religioſæ Paupertatis.*

61. *Reſp.* Incurrere eas, quas afferemus infra *cap.8. qu.36.*: moneo hic ex *Caſtro Palao ſup. d.3. part.24. n.4.* dictas pœnas incurri ſolum poſt j dicis ſententiam, & a Religioſis retinentibus proprium; non item ab iis, quæ ſine debita facultate aliquid alienant, aut accipiunt, etſi alias delinquant contra votum Paupertatis.

Quæres 44. *Quæ licentia excuſet a violatione voti Paupertatis.*

62. *Reſp.* Excuſare licentiam, quæ ſit voluntaria, ac juſta: ſive ſit expreſſa, ſive tacita, ſeu præſumpta, ac interpretativa, ut notant communiter Doctores: & ratio eſt, quod, poſita tali licentia, Religioſus non operatur nomine proprio, ſed alieno, nempe Superioris; ea autem non erit voluntaria, ſi ſit ex metu, coactione, dolo, vel fraude, cujuſmodi eſſet etiam illa, quæ extorqueretur tacitis iis, quibus declaratis, licentia ſolet denegari, vel falſo expreſſis iis, vi quorum licentia conceditur, alias deneganda, hæc enim actum reddunt ſimpliciter involuntarium. Præterea licentia debet eſſe juſta, ideſt conceſſa ſine injuſtitia; ſicque Religioſus ſurripiens aliena cum licentia Prælati violat votum Paupertatis, non quia utitur alienis præciſe, ſed quia utitur ſine licentia legitima: quod procedit etiam de Religioſo ex licentia Prælati expendente in uſibus illicitis, cum talis licentia dari ab eo non poſſit, ac proinde ſit nulla, utpote data a non habente poteſtatem, ut notat *Sanchez lib.7. mor. cap.19. n.31.*, id tamen intelligendo juxta dicta in hoc *cap. n.18.*

63. Tacita autem dicitur illa licentia, quæ virtute continetur in alia expreſſa,

ut in

at in caſu propoſito *quæſt.*35.; item ſi conſuetudine inductum ſit, Religioſum poſſe aliqua recipere, retinere, aut expendere; & Superior conſuetudinem non revocet, cum facile poſſit: item, ſi Superiore conſcio, nec prohibente, cum facile poſſit, aliquid recipiat, retineat, aut expendat Religioſus; cum in tali diſſimulatione virtualiter contineatur quædam approbativa voluntas, ut patet.

64. Addo, excuſari Religioſum a vitio proprietatis, ſi det, aut recipiat de licentia Superioris ſolum præſumpta, præſumens ſcilicet ipſum daturum eſſe licentiam, ſi peteretur, ſed Religioſus omittit petere ex erubeſcentia, aliove reſpectu humano: cum ad vitandam proprietatem ſufficiat Religioſum operari nixum voluntati Superioris ſaltem futuræ, quo pacto ad vitandum furtum ſufficit ea præſumptio de voluntate domini, ut conſtat ex *l. inter omnes* §. *recte ff. de furtis*. Quamvis alias in tali receptione, ac bonorum diſpoſitione fere ſemper venialiter peccetur, eo quod Superior cum commode adiri poſſit, ægre ferat modum illum accipiendi, ac diſponendi de rebus clandeſtinum: ita *Navarr. tom.*2. *de regul.n.*20. *Suarez ſup. cap.*11. *n.*11. *Sanchez lib.*7. *mor. cap.*19. *n.*13.; & cum iis *Caſtro Pal. par.*23. *n.*8., & 9. docens ex Nav., Leſſ., Mendoza, Suarez, & Sanchez in præſenti materia ſufficere probabilem cognitionem præſumptæ voluntatis Superioris, non autem requiri certam; cum ſic operans moraliter certus ſit de voluntate Prælati, nec exponatur morali periculo operandi ſine licentia, tametſi phyſico periculo exponatur, quod parum refert.

65. Cæterum voluntas præſumptiva Superioris ex multis capitibus colligi poteſt; & maxime ſi conſtet experientia ipſum ſolere libenter concedere aliis talem licentiam, nec notabiliter ægre ferre, ut non petatur: item ſi ſcias illum eſſe Superioris affectum in te, ut libenter tibi daret, ſi id ab eo peteres, aut noſſe, te eo indigere, aut deſiderare.

66. Rurſus licentia debita, ſed negata non ſemper excuſat Religioſum a vitio proprietatis, ſed ſolum quando Superior negat ea, ad quæ Religioſus habet jus a Religione (cujuſmodi ſunt neceſſaria ad victum, & veſtitum juxta receptum morem Ordinis) & inſuper negat licentiam ea recipiendi ab externis; tunc enim licentia cenſetur concedi ipſo jure a Religione, utpote injuſte negata a Superiore.

An autem Abbatiſſa poſſit Monialibus ſubditis concedere licentiam accipiendi, retinendi, ac diſtribuendi, & in qua quantitate.

67. *Reſp.* Poſſe, cum ipſa vere habeat adminiſtrationem Conventus, eique promittatur obedientia; ut inter alios notavit *Laym. ſupr. n.*15. ex Sanchez, aſſertionem bene limitans, niſi conſuetudine, aut conſtitutione Religionis talis poteſtas reſtricta ſit. Quantitas autem, ſi aliunde non taxetur ſive ſtatuto, ſive conſuetudine, definiri debet arbitrio prudentis, conſiderata occaſione, ſeu neceſſitate, facultate Conventus & aliis circumſtantiis, ſicut in ſimili advertit *Suarez cap.*15. *n.*13. Quamquam, quod ſpectat ad dandam licentiam accipiendi, Monialium Superioribus reſtringenda non videtur facultas, cum ex ipſa acceptione Monaſterium diteſcat, nec appareat ratio, cur dicta facultas reſtringi debeat, ut conſideranti facile conſtabit.

68. Quando ergo in materia paupertatis quærimus, an Moniales de licentia Superioris poſſint facere hoc, aut illud, nomine Superioris intelligimus tum propriam ipſarum Superioriſſam, tum illarum Prælatum, ſive ſæcularem, ſi ſint immediate ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario loci; ſive regularem, ſi ſint exemptæ; quod eſt bene notandum.

Quæres 45. *Qualiter epycheja excuſet a vitio proprietatis.*

69. *Reſp.* Excuſare, ſi duo concurrant; nimirum, quod res urgeat, & quod Superior abſit, vel certe non ita præſto adiri poſſit: ita *Leſſ. l.*2. *cap.*41. *n.*79. *Lopez lib* 2. *de contr. cap.*40. aliique, quos ſequitur *Fagund. ſupr. cap.*5. *n.*20, monens epychejam in eo conſiſtere, quod ſubditus rationabiliter præſumit & judicat, Superio-

periorem hic, & nunc conceſſurum talem licentiam; quo modo epycheja coincidit cum licentia præſumpta.

70. Conſtat autem, quod ſicut, quando tota ratio accipiendi, aut alienandi ex epycheja fuit, non fuiſſe præſentem Prælatum, aut non potuiſſe commode adiri ob aliquod impedimentum, tenetur Religioſus rem totam aperire Superiori: ſic e contra ad id non tenetur, ſi ratio accipiendi, aut alienandi fuit, quia Religioſus probabiliter credidit Prælatum ſibi facile conceſſurum licentiam, ſi peteret, juxta dicta *qu. præcedent.* §. *cæterum*: idque, & ſi res extet apud ſe in conſumpta: ita *Fagundez ſupr. n.*22. ex Sanchez, Navarr., Mendoza, & Graphio.

Quæres 46. *Qualiter conſuetudo excuſet a vitio proprietatis.*

71. *Reſp.* Quod licet multi DD. aſſerant conſuetudinem communem dandi, & accipiendi aliquid in Religione abſque licentia non excuſare a vitio proprietatis, eo quod voti obligatio ſit de jure naturali, contra quod non prævalet conſuetudo; ſi tamen vidente, & non contradicente Superiore, vigeat conſuetudo dandi, & accipiendi, aut expendendi in uſus licitos non petita expreſſa licentia, valebit talis conſuetudo, & excuſabit a vitio proprietatis; cum ſic interveniant licentia tacita, & voluntas Superioris, explicata per eam conſuetudinem receptam, ſicque nil capiatur, renitente Superiore, aut contra votum: ita aliis citatis *Sanchez lib.*7. *moral. cap.*19. *n.*7. quem ſequitur *Fagundez ſup. n.*12., addens *n.*13. eandem conſuetudinem, quæ excuſat ab acceptione, excuſare etiam a retentione, ac expenſione; cum præcipuum ſignum proprietatis ſit poſſidere, ſeu detinere aliquid abſque legitima Superioris licentia. Quare & Moniales, & viri Religioſi attendere debent, in quibus rebus, & quouſque in proprio Monaſterio, ac Ordine extet facultas generalis, & conſuetudo circa danda, & accipienda; id enim ſufficit, ut excuſentur a vitio proprietatis, ac violatione voti: modo diſtractio bonorum non fiat ad uſus inhoneſtos, ac illicitos: in quo caſu utique non excuſaret conſuetudo, cum nec excuſet licentia expreſſa Superioris, ſi forte daretur, utpote illegitima, & invalida, quantumvis daretur de conſenſu totius Monaſterii, ut recte advertit *Fagundez n.*33. idque juxta dicta hic *n.*18.

Quæres 47. *An recipiens a Monialibus in quantitate notabili abſque licentia poſſit rem acceptam retinere, vel debeat reſtituere.*

72 *Reſp.* Per ſe loquendo, teneri reſtituere rem ſic acceptam, utpote datam ab uno, qui dare non poterat, & contra voluntatem nedum Monaſterii, ſub cujus dominio eſt res accepta. Sed præcipue eorum, qui jus habent, atque legitimum in Monaſterii bona dominium. Hinc hac noſtra etiam ætate BENEDICTUS XIV. Conſtitutiones innovans Clementis VIII. aliorumque Romanorum Pontificum, queis munerum largitationes iteratò graviſſimis pœnis vetantur, in Conſtitutione quæ incipit *Paſtor Bonus* Idibus Aprilis 1744. vulgata §.26.. ſic habet: *Accipientes munera a Regularibus, exceptis rerum medicinalium, ſeu devotionis muneribus ultra valorem decem ſcutorum monetæ contra præſcriptum a Prædeceſſoribus noſtris Clemente VIII. ac Urbano VIII. in ſuis Conſtitutionibus* 13. *Kal. Julii* 1594., *ac* 16. *Kal. Novembris* 1640. *reſpective editis, non abſolvantur, niſi facta reſtitutione, vel ſi eam de præſenti nequeant adimplere, cum obligatione eamdem quamprimum poterunt faciendi. Qui vero infra prædictum valorem ejuſmodi munera acceperint, eos injuncta arbitrio ipſius Confeſſarii eleemoſina, quæ in Beneficium Religionis, ſeu Conventus una de jure facienda eſſet reſtitutio, ſi caute fieri poſſit, erogetur, abſolvere, ſeu abſolvi mandare poſſit.* Hæc BENEDICTUS XIV., qui inſuper in ſua Inſtructione directa Pœnitentiariis Urbis pro anno Jubilæi 1750. caſus parte ſecunda enumerans, a quibus vigore Bullæ Jubilæi pœnitentes a laudatis Pœnitentiariis abſolvi minime valeant; nonnullos in particulari recenſet, generatim vero eos omnes amplecti decernit, qui in nuperrima emanata Conſtitutione *Paſtor bonus* comprehenduntur, a quibus abſolven-

ſolvendis Majorem ipſum Pœnitentiarium facultate deſtitui declarat; omneſque ſubinde Pœnitentiarios eadem in ſua Inſtru-ctione §.26. *n.*39. ad præfatam amandat Conſtitutionem: per ſe ergo omnino qui recipit a Regularibus munera,grave committit peccatum, & tenetur reſtituere. Quamquam *Caſtr. Pal. tract.*16. *d.*3. *p.*23. *n.*5. ex Rebello dicat, per accidens frequenter indebite recipientem a Religioſo excuſari a reſtitutione, eo quod, facta alienatione, præſumi poteſt Religionem conſentire, ne ſibi reſtituatur taliter res accepta: quod ea facere poteſt, ne alias honor illius, ac ſui Religioſi periclitetur. Unde *Fagundez ſup. c.*6. *n.*36. hæc habet: *Ex uno tamen principio forte poterimus excuſare illos, qui rem bona fide a Religioſo acceperunt, & jam apud illos non extat, ſed conſumpta eſt: ex eo ſcilicet, quod bona fide acceperint, & melior ſit conditio poſſidentis; quare hoc animadvertant Confeſſarii, ne conſcientiis hominum injiciant ſcrupolos: nam ſi pœnitentes bona fide poſſident, & bona fide acceperunt, diſſimulari poterit, maxime ſi res jam non extet, & hoc juxta aliquos, mihi tamen omnino contrarium videtur:* Sic ille.

73. Addit *Sanchez ſup. n.*15. quod ſi ſæcularis daret aliquid Monacho non ſibi retinendum, nec ad libitum conſumendum, ſed dandum fœminæ, cum qua ipſe Monachus fornicaretur,ſi is de facto illud tradat fœminæ; hæc non tenetur reſtituere, cum illud cenſeatur accepiſſe non a Monacho, ſed ab illo ſæculari, Monacho in ea datione ſe habente ſolum, ut executore: nec appareat ullus titulus, ex quo illud dici debeat acquiſitum Monaſterio.

Addo ego, quod ſi recipiens a Moniali indebite dante, tantundem rei refundat, quantum accipit (& quidem in re utili) videtur liberari ab onere reſtituendi: quippe qui etſi non habeat expreſſam intentionem compenſandi damnum ſua cauſa illatum Monaſterio, habet tamen virtualem, quæ ſufficit; cum lex abſolute præcipiat actum, non autem, quod fiat tali intentione, & alias teſte *Sanchez num.*100. *ſupr.*, poſſit talis reſtitutio fieri Religioſo danti, niſi timeatur illum vane, & contra Prælati voluntatem iterum conſumpturum eſſe, in quo caſu facienda eſſet Monaſterio: nobiſcum ſentit *Diana p.*5. *tract.*13. *reſol.*94. *v. At negativam.*

Quæres 48. *An, & quomodo Moniales diſtrahentes bona,ſive ſibi conceſſa ad uſum, ſive communia Conventus teneantur reſtituere.*

74. *Reſp.* Teneri, ſin minus reſtitutione proprie dicta, (quæ non fit, niſi ex propriis bonis)ſaltem reſtitutione improprie dicta, nempe abdicando a ſe uſum proprii peculii, ſi quod habent, & eo minus egent pro rebus neceſſariis: & ratio eſt, quod Monialis in caſu propoſito non excuſatur a reſtitutione, niſi ex impotentia; impotentia autem non excuſat, niſi eo modo, quo eſt: unde, cum in hoc caſu non adſit impotentia abſoluta, (ſtante quod Monialis poteſt modo dicto reſtituere) eam abſolute non excuſabit ab onere reſtituendi, ſed ſolum in eo, quod non teneatur reſtituere ex bonis ſimpliciter propriis. Colligitur ex *P. Navarro lib.*3. *de reſtit. cap.*1. *num.*198., quem ſequuntur *Fagundez l.*7. *in decal. cap.*5. *n.*35., & alii; quorum aliqui addunt, Religioſum obligatum reſtituere Monaſterio, ſi non habeat peculium, ex quo reſtituat modo ſupradicto, teneri vel magis laborare, vel ſibi ex conceſſis aliqua minus neceſſaria ſubtrahere, vel aliunde ab amicis, aut conſanguineis procurare bona, ex quibus debitam faciat reſtitutionem: ſed hæc duriora ſunt, ideoque magis conſulenda, quam præcipienda: unde *Alphonſ. de Leone de offic.*, *& pot. conf. recoll.*11. *n.*292. ait, Religioſum, ſi non habeat redditus, in caſu propoſito non teneri ad quidquam, niſi quod inducat eum, cui dedit, ut reſtituat; quæ ſunt bene notanda, quia facient ad praxim: præterquam quod *Roſella v. Monachus n.*7., *Armilla ibi n.*12., *Tabiena ibi n.*11., *& Sylv. v. Religio* 8. *qu.*3. negant Religioſum abſque licentia Superioris aliquid dantem, aut diſpenſantem teneri ad reſtitutionem: cum reſtitutio fieri debeat ex proprio, & Religioſus nihil proprii habeat.

Quæres

Quæres 49. *An Monialis rem acceptam ſine licentia Superioris debeat tradere Monaſterio, vel certe reddere ei, qui dedit.*

75. *Reſp.* Debere tradere Monaſterio, ſi donatio ex parte dantis facta fuit cum abſoluta voluntate donandi. Ita in terminis *Suarez ſupra cap.*11. *n.*35., probatque ex eo, quod, cum donatio hæc cedat in bonum religionis, quantumcumque ea contradicat acceptioni, poſtquam tamen facta eſt, ſemper cenſetur illam acceptare, quatenus poteſt ſibi prodeſſe, & non obeſſe: ſicque res donata cenſetur acquiri ipſi religioni, juxta regulam communem juris: *Quidquid acquirit Religioſus, acquirit religioni: c. Statuimus* 18. *qu.*1.; præterquam quod dici poteſt, donationem eſſe ipſo jure validam, & acceptatam: quælibet autem res tradi debet ſuo domino, ut patet. Secus dicendum eſſet, ſi dans non habeat voluntatem abſolutam donandi, ſed ſolum ſub conditione expreſſa, aut tacita, quod res data cedat in proprium uſum, ac dominium Monialis, cui datur, & ab ea poſſideatur independenter a Superiore: tunc enim Monialis debet rem acceptam reſtituere danti; quippe qui illius dominium numquam a ſe abdicavit, (idque ex defectu ſufficientis voluntatis, conditione illa appoſita, impediente translationem dominii), & alias quælibet res debetur ſuo domino.

SECTIO II.
De Voto Caſtitatis, ad quam tenentur Moniales.

76. *Ad quam Caſtitatem teneantur Moniales.*
77. *Ad quid obligentur ex voto Religioſæ Caſtitatis.*
78. *Ejus violatio ſub qua pœna ipſis vetita.*
79. *Violator Monialis quibus pœnis plectatur.*
80. *Violatio Monialis eſt mixti fori.*
81. *Jure Eccleſiaſtico quomodo prohibentur Moniales nubere.*
82. *Qualis ſit violatio Monialis quoad malitiam.*
83. *Quibus in caſibus contingat violatio voti Caſtitatis: ea non includit malitias, quas violans ignorat, aut non advertit; ſiquam tamen taliter ignoratam confiteatur, bene confeſſus eſt: violatio item voti annexa peccato luxuriæ poteſt ſeorſim aperiri in confeſſione, ſi inculpate ſit omiſſa. Culpa habita cum muliere dormiente eſt Raptus; Beſtialitas vero, ſi cum mortua.*
84. *Cuſtodia Clauſuræ ſumme confert ad obſervantiam Caſtitatis Monialium: idque ex variis capitibus, quæ recenſentur.*
85. *Qualiter procurata in Eccleſia.*
86. *Fuga converſationis ſæcularium utilis Caſtitati.*
87. *Moniales debent abſtinere ab ornamentis ſuperfluis.*
88. *Debent amovere occaſiones peccandi, etiam minimas.*

Quæres 1. *Ad quam Caſtitatem teneantur Moniales vi hujus voti.*

76. *Reſp.* Quod, cum Caſtitas dupliciter conſiderari poſſit; nimirum, vel, ut importat perpetuam abſtinentiam ab omnibus voluptatibus carnis tam licitis, quam illicitis, & dicitur Virginalis; vel ut reſpicit Viduas, aliaſque fœminas non virgines, & dicitur ſimpliciter Caſtitas: votum Caſtitatis, quod faciunt Moniales, obligat illas ad virginitatem quidem, ſi tunc ſint virgines; ad caſtitatem vero ſimpliciter dictam, ſi tunc non ſint virgines: ita in terminis *Tambur. de jure Abbatiſſ. d.* 10. *qu.* 1. *num.*3., & patet, quia votum Caſtitatis importat abſtinentiam cujuſcumque delectationis venereæ, ſive licitæ, ſive illicitæ, ut jam dictum eſt; ergo & importat obligationem conſervandi virginitatem, ſi vovens illam habeat, cum ea non poſſit deperdi, niſi per delectationem aliquam veneream, quæ ei omnino eſt prohibita vi talis voti: ex alia parte votum Caſtitatis, quod facit fœmina non virgo, nequit obligare ad virginitatem ſervandam, cum

virgi-

virginitas ſemel amiſſa non poſſit recuperari, juxta communem DD. ſententiam cum *S. Thoma* 2. 2. *qu.*152. *art.*3. *ad* 3., alias obligaret ad impoſſibile, cum tamen impoſſibilium non ſit obligatio.

Quæres 2. *Ad quid obligentur Moniales vi voti Caſtitatis.*

77. *Reſp.* Obligari ad perpetuo abſtinendum ab omni actu venereo tam interno, quam externo, caſtitati contrario, & conſequenter a moroſa, & voluntaria delectatione de actu turpi; eſto illa ſit abſque deſiderio, immo cum propoſito non committendi talem actum exteriorem; ita *Suarez tom.*3. *de relig. lib.*9. *cap.*2. *n.*2. & patet ex ipſa natura virtutis caſtitatis ſimpliciter dictæ, ut conſtabit eam bene conſideranti.

Quæres 3. *Sub qua pœna prohibeantur Moniales violare votum Caſtitatis.*

78. *Reſp.* Prohiberi ſub pœna, quod ſi ſe violari permittant, perpetuo carceri mancipentur; idque ex *cap. impudicas* 27. *qu.*1. & quidem merito, cum teſte *Alexandr. ab Alex. lib.*5. *dier. gen. cap.*12., Virgines Veſtales, quæ antiquitus diis falſis virginitatem vovebant, ex jure ſcripto, in caſu, quo permitterent ſe violari virgis cæderentur, & poſtea vivæ in terram defoderentur in pœnam tanti ſceleris commiſſi.

79. Notat autem *Tambur. ſupra d.*11. *qu.*2. abutentem Moniali contra caſtitatem, jure quidem pontificio in foro contentioſo puniri pæna depoſitionis ab Ordine, & amiſſionis beneficiorum, ſi ſit Clericus, debereque includi perpetuo in Monaſterio ad agendam pœnitentiam; ſi vero ſit laicus, debere excommunicari, *c. ſi qua Monachar.*27. *qu.*1.; jure autem civili puniri pœna mortis, *Authent. de Sanctiſſ. Epiſco.* §. *penult.* bonaque ejus, ſi vis, aut raptus in tali ſacrilegio interveniet, debere applicari Monaſterio, in quo degebat Monialis modo dicto violata; idque juxta *l. raptores* §. *bona autem*, *c. de Epiſc.*, *& Cleric.*, quod notavit *Farin. delic. carn. qu.*146. §. *ſacrilegium n.*10., & cum eo *Tambur. n.*6., addens *qu.*3 *n.*3., Moniales in propoſito caſu mitius puniri, quam mares ſacrilegii complices, eo quod ipſis tanta culpa non inſit, ſicut maribus: qui eas incluſas attentarunt, illarumque pudicitiam ſollicitarunt: præterquam quod Moniales, cum non raro invitæ includantur Monaſteriis, & addicantur ſtatui Religioſo contra diſpoſitionem Sacrorum Canonum, in foro externo, ſin minus in totum, ſaltem ex parte videntur poſſe excuſari, ſi ex fragilitate interdum delinquant.

Cæterum ſacrilegium commiſſum cum Moniali eſt mixti fori, adeoque æque principaliter de illo contra laicum cognoſcere poteſt judex ſæcularis, atque Eccleſiaſticus, ita ut inter eos ſit locus præventioni, juxta *c. propoſuiſti de foro comp. c. fœlicis de pœnis in* 6., *& c. cum ſit generale de judic.*, ita *Farinac. in praxi crimin. quæſt.*8. *n.*132., *Gutier in pract. l.*3 *qu.*1. *n.*13., aliique DD. fere communiter teſte *Tamburin. ſup. qu.*5. *n.*1. contra Baldum, & Navarrum apud eundem *Tambur. n.*2. ſuſtinentes cognitionem dicti delicti principaliter, & privative pertinere ad Eccleſiam, etiam contra laicos.

Quæres 4. *An, qualiter, & quo jure Moniales vi voti ſolemnis Caſtitatis prohibeantur contrahere matrimonium.*

80. *Reſp.* Prohiberi ita ut jure ſolum Eccleſiaſtico invalide contrahant: ut plurimis citatis oſtendit *Sanchez l.*7. *de matr. d.*26. *n.*2., & quidem ita ut non ſolum illicite, ſed etiam invalide contrahant, ſi forte attentent contrahere: eſt de fide, cum ſit definita in pluribus Conciliis, & præſertim *in Trident. ſeſſ.*24. *de matrim. can.*9. communiſque DD. & quidem, cum Religioſi, relicto ſtatu imperfectiori, tranſeant ad perfectiorem, magna deliberatione præmiſſa, & annua probatione, ac publice populo inſpectante ſe Deo per vota conſecraverint, æquum erat, ut Eccleſia ſaltem provideret eos non poſſe poſtea valide matrimonium contrahere, ne alias daretur anſa deſcendendi ad ſtatum imperfectiorem, & ex priori fide violata ſcandala multa, & gravia identidem pullularent.

81. Notat porro Lezana *tom.*1. *cap.*25, *n.*15. *ex Toleto l.*1. *cap.*39, eos qui ſcienter

ter contrahunt matrimonium cum Monialibus, & Moniales ipſas contrahentes incurrere excommunicationem latam in *Clem.*1. *de Conſang.*, *& affinit.* additque ex eodem Toleto *lib.*7. *cap.*15., eum, qui Monialem recipit in uxorem, in pœnam tanti ſacrilegii prohiberi contrahere cum quacumque alia: idque ex 26 *qu.*1. *can.* ſi ergo.

Quæres 5. *An violatio voti Caſtitatis reſpectu Monialis, ut ſic importet plures malitias in confeſſione neceſſario exprimendas.*

82. *Reſp.* Non importare, niſi malitiam ſacrilegii, ideoque Gloſſam (dum ait) *in cap.Virginibus* 27. *qu.*1., eum qui copulam habet carnalem cum Moniali, illaqueari tribus criminibus; nempe Sacrilegio (quod nos etiam admittimus) adulterio ſpirituali (quatenus violat Sponſam Chriſti), & inceſtu (cum Monialis ſit Sponſa Dei, qui eſt Pater noſter, & conſequenter conſanguinea noſtra, cum omnes ſimus filii Dei) ſano modo intelligendam: nimirum violationem Monialis præter malitiam ſacrilegii, quæ neceſſario exprimi debet in confeſſione, involvere alias duas rationes, quæ aliquo modo aggravant delictum, dicique poſſunt veluti circumſtantiæ aggravantes; hinc tamen non ſequitur eas importare diverſa crimina ſimpliciter dicta, & conſequenter neceſſario exprimenda in confeſſione: cum probabile ſit circumſtantias aggravantes intra eandem ſpeciem non eſſe neceſſario diſtincte confitendas, ut ſuo loco tradunt Doctores. Et certe, quod violatio Monialis importet malitiam Sacrilegii, conſtat, quia Monialis vi Religioſæ Profeſſionis eſt perſona Deo ſacra, qui autem peccat contra perſonam ſacram, committit ſacrilegium, ut colligitur *c.impudicas*, *c. Virginibus*, *& c. ſi qua Monacharum* 27. *qu.* 1.

Concedo tamen, quod ſi Monialis violans Caſtitatem cum Sacerdote invincibiliter ignoret, aut non advertat per votum Caſtitatis a ſe, & a complice emiſſum, duplicem induci rationem ſacrilegii actui luxuriæ a ſe commiſſo; non tenetur talem circumſtantiam confiteri, quam aliàs confiteri deberet, teſte *Leſſ. l.*4. *de juſt. cap.*3. *n.*84., cum, data hypotheſi, violatio Caſtitatis per accidens annexam non habeat duplicem illam rationem ſacrilegii: & hoc ob doctrinam traditam a *Sanchez l.*1. *mor. cap.*16.*n.*10., illum ſcilicet, qui carnaliter cognoſcit fœminam, quam noſcit non eſſe ſuam, ignorat tamen invincibiliter eſſe ipſius conſanguineam (cum vere ſit conſanguinea) eſſe reum fornicationis, non item inceſtus: cum malitia inceſtus non poſſit ei imputari ad culpam, utpote incognita, adeoque involuntaria. Quæ doctrina bene notanda eſt a Confeſſariis, tamquam favorabilis rudioribus pœnitentibus: cum enim ii ex ruditate ingenii, aut defectu ſcientiæ, vel etiam advertentiæ in peccatis luxuriæ, plerumque apprehendant ſolum rationem generalem peccati contra Caſtitatem, nullo modo advertendo malitiam adulterii, inceſtus, ſacrilegii &c. non tenentur poſtea confiteri has tales malitias (etſi poſt factum illas advertant), ſed ſufficit eos confiteri ſe peccaſſe contra Caſtitatem, ſeu peccato Luxuriæ.

Accedit, quod ſi Monialis fornicetur cum viro Conjugato invincibiliter non advertens ſe ex parte complicis committere adulterium; & tamen dicat in confeſſione ſe committere adulterium (quod vere non commiſit, dato, quod in actu peccandi non adverterit hanc talem malitiam) ſi poſtea doctior facta cognoſcat copulam a ſe habitam cum viro conjugato non habuiſſe malitiam adulterii formalis, ſed ſolum materialis, ideoque non culpabilis, non tenetur in alia confeſſione manifeſtare: cum ſufficienter confeſſa ſit ſuum peccatum, nempe ſimplicem fornicationem, (loquendo de malitia conſurgente ex parte complicis) hoc ipſo, quod confeſſa eſt ſe adulterium commiſiſſe; quod continet in ſe totam malitiam fornicationis ſimplicis, ſuperaddendo illi aliam malitiam oppoſitam juſtitiæ, per quam conſtituitur in eſſe adulterii: ſicque non eſt opus illam confiteri

fiteri ſe commiſiſſe fornicationem; cum confitens adulterium implicite confeſſa ſit & fornicationem.

Adde ex *Card. de Lugo d.16. de Pœnit. num.640., & aliis* ab ipſo relatis *num.645.*, quod ſi adſtrictus voto Caſtitatis fornicetur, & in confeſſione dicat ſe fornicatum fuiſſe, omiſſa inculpate circumſtantia voti: ſufficit illum poſtea confiteri ſe violaſſe votum in re gravi: & ratio eſt, quod violatio voti ſecundum ſe habet ſuam malitiam ultimo completam, & in ſpecie atoma independenter a malitia oppoſita Caſtitati; ideoque malitia violationis voti ſufficienter poteſt explicari, non explicata malitia, quæ adverſatur Caſtitati.

Quæres 6. *In quibus caſibus Moniales violent votum Caſtitatis.*

83. *Reſp.* Violare, ſi quem ex actibus ſequentibus exerceant: & quidem 1. ſi deliberate capiant delectationem moroſam de rebus venereis: ſi propriam pollutionem procurent, aut de ea aliunde ſecuta turpiter delectentur: ſi munuſculis, literis, aut nunciis turpes foveant amicitias, ſive cum aliis Monialibus, ſive cum perſonis laicis: ſi ex malo fine obſcænos habeant ſermones, aut ex aliis audiant, libroſve turpes, & amatorios legant: ſi retineant obſcænas imagines, vel etiam proprii amaſii imaginem: ſi aſpiciant objecta impudica, & valde provocantia ad libidinem, vel ſe inſpiciendas exhibeant iis, a quibus ſciunt ſe turpiter amari: ſi laſciva canant, aut etiam indifferentia animo excitandi audientes ad turpem ſui amorem: ſi a ſomno excitatæ delectentur de ſomniis obſcænis noctu habitis: ſi turpes habeant converſationes, ſive cum aliis Monialibus, ſive cum ſæcularibus: ſi carnaliter delectentur oſculis, amplexibus, & aliis tactibus obſcænis; ſi indebite ſe ornent ad malum finem: ſi voluntarie ſe detineant in occaſione proxima violandi votum Caſtitatis; in his, inquam, omnibus caſibus violatur votum Caſtitatis a Monialibus.

Unum hic obiter moneo, amiciſſimum *P. Dianam p.9. tract.9. reſol.2.* videri minus ſufficienter impugnaſſe, quod dico *tract.4. cap.3. num.70.* copulam ſcilicet habitam cum fœmina dormiente, in eam ante ſomnum non conſentiente habere malitiam Raptus formalis: impugnat enim, tum quia in hoc caſu non videtur intervenire injuria, ac violentia, quæ ſupponitur ad raptum; cum abſit fraus, & ea ipſa injuria, quæ fit fœminæ, ei non ſit nota, utpote concubitum non ſentienti ratione ſomni, quo eſt conſopita: tum quia alioqui ſequeretur eum, qui haberet talem copulam, incurrere pœnas a Sacris Canonibus latas contra Raptores, attenta doctrina *Leſſ. lib.4. cap.3. num.66.* extendentis pœnas Raptorum ad illos, qui non traducunt fœminam de uno loco ad alium ad illam violandam. Neutra autem harum rationum videtur probare intentum: non prior, cum injuria ſit juris alieni violatio, quæ adeſt in præſenti caſu hoc ipſo, quod quis abutitur corpore mulieris ſine ejus conſenſu: nec tollitur ex eo, quod fœmina non ſentiat concubitum, ut patet: præter quam quod hic non deeſt vis, ſeu violentia; cum vis dicatur rei majoris impetus, qui repelli non poteſt, *l.1., & 2. ff. quod vi, metuſve cau. ſi.* quod in noſtro caſu verificatur, ut conſideranti facile conſtabit: non poſterior ratio probat intentum, cum copula, de qua hic, habeat formalem malitiam raptus ſolum per participationem, non autem in toto ſuo rigore, quod tamen requiritur ad incurrendas pœnas: quippe quæ non debent ampliari, ſed reſtringi.

Addo item minus ſufficienter improbari ab eodem *P. Diana ſupr. reſol.2.*, quod dico *tract.4. cap.3. n.70.*, copulam videlicet habitam cum muliere mortua includere malitiam beſtialitatis: ex eo enim impugnat hanc aſſertionem, quod beſtialitas ſit concubitus cum re animata non ejuſdem ſpeciei, ac eſt homo; & copula habita cum muliere mortua non ſit concubitus cum re animata, ut patet, idque juxta communem ſenſum DD. modo dicto definientium beſtialitatem: quaſi vero *S. Thomas 2. 2. qu.145. art.11. in Cor-*

por. Cajetan. ibi, *Tabien.*, *& Armilla v. beſtialitas*; *Ang. v. Luxuria*; *Azor. p.3. l.3. cap.22.*, *Layman l.3. ſect.4.n.14.*. *Bonacin. de Matrim. qu.4. part.12. n.1.*, *Geſuald. de Bonon. tom.2. tract.11. cap.1. num.34.*, *Binsfeld part.2. cap.8. §.9. Enchir.*, & alii beſtialitatem non definiant, quod ſit conjunctio carnalis cum re alterius ſpeciei, non exprimentes quod ea res ſit vivens, aut animata, ſicut vult *P. Diana*. Unde infero, quod cum tot graves Doctores definiant beſtialitatem eo modo, quo ego definivi; non video, cur talis definitio non debeat admitti, ut probabilis: hac autem admiſſa, ut probabili, admitti debet, ut probabilis doctrina a me data, quam impugnat *P. Diana*: cujus doctrinam ego item admitto ut probabilem.

Quæres 7. *Unde Clauſura adeo conferat ad votum Caſtitatis*.

84. *Reſp.* Conferre 1. quia per eam vitantur multa, & gravia pericula violandi illam: 2. quia per illam Moniales facilius retrahuntur ab exceſſibus, in quos aliàs facile ruerent: 3. quia liberior converſatio iis auferret ſanctam ſimplicitatem, ac oſtium aperiret carnis ſuggeſtionibus: 4. quia pulchritudo neglecta ſolet efficacius allicere, & communiter nitimur in vetitum, juxta illud *Proverb.9. Aquæ furtivæ dulciores ſunt*; quæ cum locum habeant in Monialibus, facile apparet, quam acriter irritari poteſt impudentia hominum ſceleſtorum, ſi eæ frequentius paterent illorum aſpectibus, iiſque concederetur libere confabulari cum illis, diutius converſari, & ad illarum familiaritatem admitti: quæ ſine dubio evenirent non raro, ſi Moniales non adſtringerentur lege Clauſuræ; ut vel hinc patet, quod in præſentia, eſto Moniales teneantur manere perpetuo intra Clauſuram, nihilominus interdum non deſunt homines adeo impudentes, ut aliàs habentes copiam explendi propriam libidinem cum fœminis ſæcularibus, ſacrilege audeant accedere ad Monaſteria Monialium animo alliciendi aliquam illarum minus cautam ad turpiſſimos actus, & ad violandam fidem Chriſto ipſarum Sponſo datam in Religioſa Profeſſione: ex his ergo capitibus, & aliis ſimilibus, quæ facile occurrere poterunt conſideranti, ſequitur obſervantiam Clauſuræ ſummopere conferre ad ſervandam Caſtitatem, ideoque jure optimo fuiſſe præſcriptam Monialibus.

85. Hinc Summi Pontifices ſemper quam maxime invigilarunt circa cuſtodiam Clauſuræ Monialium, multiſque mediis curarunt eam integram, ac inviolatam ſervare; modo ferendo excommunicationem latæ ſententiæ, reſervatam Papæ, cum aliis pœnis contra Moniales egredientes e Clauſura, nec non contra alios iis in hoc faventes, licentiam indebite concedentes, comitantes, aut recipientes (quod fecit Pius V. anno 1569.): modo reſervantes Sedi Apoſtolicæ violationem Clauſuræ Monialium ob malum finem contra Caſtitatem (quod præſtitit Clemens VIII. anno 1602.): modo prohibendo Monialibus, ne admittant intra Clauſuram proprii Monaſterii quamcumque perſonam, cujuſcumque generis, conditionis, aut ſexus (quod factum eſt in *c.periculoſo* ſuperius citato, & in *Concil. Trident. ſeſſ.25. de Regul. cap.5.*: modo interdicendo quibuſcumque perſonis tam Eccleſiaſticis, quam Sæcularibus, ne ſine debita facultate accedant ad Monaſteria Monialium (quod fuit ſtatutum in citato *c.periculoſo*, & innovatum a Pio V. in Bulla, quæ incipit *Circa Paſtoralis Officii*): modo præcipiendo, ne fœminæ aliàs habentes facultatem ingrediendi Monaſteria Monialium a Sede Apoſtolica, id faciant ſine conſenſu ipſarum Monialium, præſtando capitulariter, & per ſecreta ſuffragia (quod præſcripſit Urban. VIII. anno 1624.): modo committendo Ordinariis locorum, ut procedant contra Regulares delinquentes circa perſonas degentes intra ſepta Monaſteriorum Monialium, & quidem quoad omnia delicta etiam non notoria, nec cum ſcandalo populi (quod ſtatuit Gregor.XV. in Bulla, quæ incipit *Inſcrutabili Dei providentia*): modo alia ſimilia ſtatuendo,

quæ

quæ ad ſervandam Clauſuræ cuſtodiam non parum prodeſſe poterant, & *cap.ſequ.* proponentur.

Quæres 8. *Quantum conducere poſſit ad ſervandum votum Caſtitatis, ut Moniales quam maxime abſtineant a converſationibus Sæcularium.*

86. *Reſp.* Ita conducere, ut ſit valde difficile Caſtitatem ſervari illibatam, ſi adſit frequentia converſationum Sæcularium: quomodo *S. Bernard. ſerm.* 40. *in Cant.*, ſic Religioſum alloquitur. *Sede ſolitarius, ut turtur, nil tibi cum turbis, nil cum multitudine cæterorum: etiam ipſum obliviſcere populum, & domum patris tui, & concupiſcet Rex decorem tuum.* Cujus rei ea eſt ratio, quod in converſatione ſæcularium interveniunt, & colloquia interdum minus bona (corrumpunt autem bonos mores colloquia prava) & aſpectus minus cauti (cum tamen mors intret per feneſtras), & alia id genus, quæ paulatim ignem accendunt concupiſcentiæ, & virtutem ipſam Caſtitatis manifeſto exponunt periculo. Ut proinde merito Sacra Congregat. ad tollendam quamcumque occaſionem ſæcularium converſationum præceperit tum ne ſub prætextu docendi ſonum Cymbalorum, aut alterius inſtrumenti, aut muſicam, vel cantum, permittatur acceſſus ad crates Monialium, *Lezana tom.*1. *cap.*25. *n.*36. ex Gavanto; tum ut rota, ſeu feneſtella ex qua Moniales exponunt ſacras veſtes ad uſum ſacrificii Miſſæ duplici clave obſeretur, quarum altera ſit penes Abbatiſſam, altera apud Confeſſarium, *Nald. v. Monialis num.*10.; tum ut clavis feneſtellæ, ex qua Moniales ſacram ſumunt Communionem perpetuo maneat apud Confeſſarium, *Gav. in man. v. Monialium Eccleſ. n.*7. tum ne Regulares de mandato Superioris accedentes ad Moniales cauſa concionandi, aut celebrandi Miſſam, ullo quæſito colore, Sorores, aut quamlibet aliam perſonam intra Clauſuram degentes alloqui poſſint, *Bonacina qu.*3. *de Clauſ. p.*4. *n.*3.

Quæres 9. *Quo modo Moniales ad ſervandum votum Caſtitatis teneantur abſtinere a ſuperfluis ornamentis.*

87. *Reſp.* Teneri abſtinere tum quoad veſtes, quas induunt, ne ſcilicet ſint ex materia pretioſiori, vanæ, ac excitantes ad libidinem, ſed modeſtæ, decentes, ac conformes paupertati, quam profitentur; ſicut enim aſperior cardo facit pannum leniorem, inquit *S.Bernar. ep. ad Gulielm.* ſic aſper habitus carnem facit caſtiorem: tum quoad ornatum capitis, ne videlicet comam nutriant, ſic habetur *in Clem. attendens de ſtatu Monach.* his verbis: *Viſitatores autem hujuſmodi ſollicitudinis ſtudium diligenter impendant, ut Moniales ipſæ, quarum nonnullas dolentes audivimus in ſubſcriptis excedere, pannis ſericis variorum foderaturis, ſandalitiis, comatis, & cornutis crinibus, virgatis caputiolis non utantur.* Qua de re *Tambur. ſupr. d.*10. *qu.*2. *num.*16., & 17. monens ex *Navarr. cap.*23. *num.*18. quod, ſi Monialis novitatem inducat in ſe ornanda, & ſic ornata ſe oſtendat ſæcularibus, qui inde graviter provocentur ad libidinem, non videtur excuſari a peccato mortali; ſecus, ſi ex levitate, ac vanitate muliebri abſque prava intentione.

Quæres 10. *Quam ſollicite, ac ſtudioſe debeant Moniales declinare quamcumque minimam occaſionem delinquendi contra Caſtitatem.*

88. *Reſp.* Quod cum juxta communem SS. Patrum ſententiam conſervatio Caſtitatis maxime pendeat ex fuga occaſionum: quo pacto *S. Auguſt. lib. de hon. ſtat. mulier. cap.*2. ait: *Nec tibi verecundum ſit fugere, ſi caſtitatis palmam deſideras obtinere*: ad hoc, ut Moniales votum Caſtitatis exactius obſervent, in eo maxime debent inſiſtere, quod quamcumque minimam occaſionem ejus obſervationi adverſantem omni diligentia, ac ſtudio declinent. Sic Clemens VIII. teſte *Gavant. ſupr. in addit. manual. v. Monialium clauſura n.*10. prohibuit, ne catelli admittantur intra Monialium Monaſteria: ſic in Concilio Romano ſub Innocentio III. *cap.*27. cautum eſt, ne Moniales una cum Canonicis,

nicis, & Monachis conveniant in Eccleſia, & in Choro ad pſallendum, ut habetur *in c. pernicioſum 25. qu.2.*: ſic in *Nicæna Synodo 2. c.20.* prohibita fuerunt Monaſteria duplicia, in quibus ſub eodem tecto habitarent Monachi, & Moniales: ſic *Conc. Trident. ſeſſ.15. de regul. c.5.* prohibet, ne hodie Monialium Monaſteria conſtruantur extra Civitates; & hortatur, ut ea, quæ ſunt extra mœnia, in Civitatem, aut oppidum revocentur: ſic Sacra Congregatio anno 1584 cenſuit Monaſteria Monialium non eſſe erigenda, niſi in locis muro munitis, ut refert *Tambur. ſupr. d.34. q.2. num.3.* ſic eadem Sacra Congregatio anno 1590. teſte *Bonacin. ſup.* interdixit Regularibus deputatis in Confeſſarios Monialium, *ne in ædibus Monaſterii*, ſeu domus, vel Monaſterio, ſeu domui Monialium, aut ſororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alios ſecum retineant, neve extra tempora generalium confeſſionum (quibus ſoli tantum Confeſſario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tunc demum videlicet cum ſua habitatio, aut virorum domus, vel Monaſterium, in quo degit, a Monialium, ſeu ſororum Monaſterio, vel domo nimium diſtat, niſi tamen, & eo caſu contrarium ſpecialiter conſtitutum ſit) ibi nullo modo comedant, *reficiant, aut cibum ſumant*; idque *ſub pœnis privationis officii, ac vocis activæ, & paſſivæ ipſo facto incurrendis, aliiſque ejuſdem Congregationis arbitrio.* Sic Gregorius XIII. apud *Bonacin. ſupr. p.2. n.5.* ſub pœna excommunicationis ipſofacto incurrendæ prohibuit quibuſdam Regularibus, ne ſcriberent literas Monialibus ſui Ordinis (quamquam talis prohibitio non extendatur ad Religioſos aliorum Ordinum, cum fuerit limitata, ſicut notavit idem Bonacin., & ante illum *Navar. conſ.19. de ſent. excom.* Sic Gregor. XIII. anno 1582. decrevit, ne ii, quibus cura eſt Monialium, ingrediantur clauſuram, niſi in caſibus neceſſariis, & tunc cum paucis, ſenioribus, ac Religioſis, ideſt devotis viris. Sic denique Concilia, Summi Pontifices, Sacræ Cardinalium Congregationes, Ordinarii locorum, ac Prælati regulares plura alia, & valde ſalubria ſtatuta juxta præſentium temporum neceſſitatem ediderunt ad effectum, ut Monialibus auferretur omnis occaſio delinquendi contra Caſtitatem, quantumvis valde remota, parva, & ex ſe non multum æſtimabilis, idque, ut hinc Moniales ipſæ intelligerent, quanta diligentia, ac ſtudio debeant evitare quamcumque minimam occaſionem violandi votum Caſtitatis, memores illius conſilii quod traditur *Eccleſ.21. Quaſi a facie colubri fuge peccatum*: & illius, quod habetur *1. cor.6. Fugite fornicationem*.

89. Multa alia, quæ hic quæri poſſent de Caſtitate Monialium, proponuntur, & explicantur in noſtro *Tract. de votis cap.3. per totum*: ideoque ea in præſentia conſulto omittimus.

SECTIO III.
De Voto Obedientiæ, ad quam tenentur Moniales.

90. *Moniales vovent Obedientiam Abbatiſſæ, aut proprio Prælato juxta conſuetudinem.*

91. *Ad quid obligentur ex voto Obedientiæ.*

92. *Votum Obedientiæ Religioſæ ex genere ſuo obligat ſub mortali, non item ex uſu Religionum.*

93. *Moniales, quibus teneantur obedire vi voti.*

94. *Vi illius tenentur obedire Papæ.*

95. *Item Ordinario ſi non ſint exemptæ.*

96. *Qualiter ſubjaceant ei, quoad Clauſuram, quantumvis exemptæ ſint.*

97. *Papæ, ac Ordinario parent ſolum in iis, quæ ſunt juxta regulam.*

98. *Parent Prælato regulari, ſi ſint exemptæ.*

99. *Item Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ.*

100. *Et quidem interdum ſub mortali, etiam ſecluſo præcepto formali.*

101. *Non item Vicariæ, ſeu Prioriſſæ Monaſterii parent ex voto Obedientiæ.*

102. *Neque Vicariis ad earum gubernationem deputatis.*

103. *Exemptæ potius obediunt Prælato regulari, quam Ordinario.*

104. *In*

104. *In aliquibus parent potius Ordinario, quam Abbatiſſæ.*
105. *Ex voto Obedientiæ parent in iis omnibus, quæ ſunt juxta regulam.*
106. *Illis imponi nequeunt ab Abbatiſſa præcepta Spiritualia, ita ut teneantur ea implere.*
107. *Gravius obligant præcepta Spiritualia, quam temporalia.*
108. *In quo caſu Moniales teneantur parere præcepto Spirituali Abbatiſſæ.*
109. *Abbatiſſa non præcipit in virtute Obedientiæ.*
110. *Solvitur objectio in contrarium.*
111. *Si tamen ſic præcipiat, ei parendum ſub mortali.*
112. *Imponit ſolum præcepta temporalia concernentia civilem gubernationem.*
113. *Qualiter Moniales peccent mortaliter non parendo Abbatiſſæ, ſi non præcipit in virtute Obedientiæ.*
114. *Ea non facit leges perpetuas.*
115. *Solum cogit ad regularem obſervantiam in ordine ab bonum politicum Conventus.*
116. *Non præcipit ea omnia, quæ præcipit Prælatus regularis.*
117. *Moniales non parent in iis, quæ ſunt contra regulam, niſi in certo caſu.*
118. *Prælatus imponit Monialibus novas auſteritates in aliquo caſu.*
119. *Eæ parent interdum cum periculo vitæ.*
120. *In re levi aliquando tenentur obedire ſub mortali.*
121. *Et e contra interdum in re gravi tenentur parere ſolum ſub veniali.*
122. *Qualiter teneantur obedire præcipienti indifferentia.*
123. *Ex voto Obedientiæ non poſſunt cogi ad nubendum.*
124. *Ex dicto voto non tenentur implere quæcumque continentur in regula.*
125. *Violatio regulæ non obligantis ad peccatum poteſt eſſe actus virtutis.*
126. *Talis violatio raro contingit ſine aliqua culpa.*
127. *Violans talem regulam ſubjicitur pænæ.*
128. *Violans jejunium in regula præſcriptum ſub mortali, & præceptum ab Eccleſia duo facit peccata.*
129. *Moniales qualiter poſſint ſe obligare contrahendo ſine licentia Superioris, & qualiter contrahendo cum licentia.*
130. *Contractus a Religioſo factus de licentia Prælati nequit irritari.*
131. *Prælatus irritat contractum factum a Moniali de licentia Abbatiſſæ inique data.*
132. *In dubio obediendum, ſed non ſemper, nec in omnibus caſibus, quorum ali qui referuntur.*

Quæres 1. *Cui, proprie loquendo, faciant Moniales votum Obedientiæ.*

90. *Reſp.* Quod cum juxta dicta hic *cap.3. ſect.1. qu.4.* Moniales emittere poſſint Religioſam profeſſionem in manibus ſive Abbatiſſæ, ſive proprii Prælati reſpectivè (ſervata tamen in hoc conſuetudine uniuſcujuſque Ordinis, aut loci, quæ poteſt eſſe varia; cum Prælatus, & Abbatiſſa quoad hoc dici poſſint concurrere cumulative, ideoque detur quaſi locus præventioni) conſequenter dicendum eſt, Moniales emittere votum Obedientiæ ſive Prælato proprio, ſive propriæ Abbatiſſæ, prout profeſſionem emittunt in manibus hujus, aut illius: neque vero ex eo, quod Moniales votum Obedientiæ emittant Abbatiſſæ, ſequitur iſtam poſſe iis præcipere in virtute ſanctæ Obedientiæ, ut bene notavit *Sanchez lib.6. Moral. cap.1. num.21*, & nos ipſi oſtendemus inferius *qu.14.*

Quæres 2. *Ad quid obligentur Moniales vi voti Obedientiæ.*

91. *Reſp.* Obligari ad obediendum legitimo Superiori, ſive immediato, ſive mediato, in iis, quæ ſunt juxta regulam, exequendo ea, quæ ipſis debite præcipiuntur: non quidem per Obedientiam formalem (nimirum implendo præcepta Superioris, prout ſunt præcepta) ſed per Obedientiam materialem tantum, videlicet ea quacumque ratione exequendo: ita *Sanchez ſup. n.6.*, & patet, quia alioqui

Monia-

Moniales tenerentur parere præceptis Superioris ſub ratione, quod præcepta ſunt: & hoc autem nemo dicet.

Quæres 3. *An votum Obedientiæ obliget Moniales ſub peccato mortali, & quando.*

92. *Reſp.* Quod, quamvis ex genere ſuo obliget ſub mortali, & uſu communi Religionum receptum ſit, ut, ſi Superior ſolum ſimplici verbo præcipiat, quantumvis materia præcepta ſit gravis, non cenſeatur velle obligare ſub mortali, quantum eſt ex ſuo præcepto poſitivo, ac voto Obedientiæ, niſi forte in virtute ſanctæ Obedientiæ, aut alia æquivalenti forma indicet ſe intendere obligare in præſenti materia, quantum poteſt, ut advertit *Suarez tom.3. de relig. lib.*10.*c.*4.*n.*11. id tamen fallit quoad Moniales, & hoc ob dicenda *qu.*15. & 16.

Quæres 4. *Quibus Superioribus teneantur Moniales parere ex vi voti Obedientiæ.*

93. *Reſp.* Teneri parere in iis omnibus, quibus per tale votum ſe ſubjiciunt, ſive immediatis, ſive mediatis, ſive Regularibus, ſive non Regularibus; videlicet Papæ, Ordinario (modo tamen inferius explicando) Prælatis regularibus (ſi iis immediate ſubjiciantur) & propriæ Abbatiſſæ: eſt communis DD., & conſtabit ex dicendis in quæſtionibus ſequentibus.

Quæres 5. *Quomodo Moniales teneantur parere Papæ vi voti Obedientiæ.*

94. *Reſp.* Teneri parere, non quidem in omnibus, quæ ipſe quomodocumque præcipit, ſed ſolum in iis, quæ præcipit, tanquam ſpecialis Prælatus religionum, in iis exigendo Obedientiam ſibi debitam ex promiſſione voti Obedientiæ, & quæ ſunt juxta propriam regulam; ita *Sanchez ſupra num.*8., & probatur ex eo, quod cum ipſe ſit caput omnium Prælatorum regularium, & ab eo pendeat eorum juriſdictio, decet obligationem illis ex voto acquiſitam ei efficacius acquiri.

Quæres 6. *Qualiter teneantur parere Ordinario loci vi voti Obedientiæ.*

95. *Reſp.* Diſtinguendo, vel ex immediate ſubjiciuntur Epiſcopo; & ſic tenentur ei obedire eo modo, quo tenerentur parere Prælato Regulari, ſi illi immediate ſubjicerentur, utpote exemptæ ab Ordinario loci; cum Epiſcopus reſpectu illarum ſit ipſarum Prælatus inſtar Prælatorum Regularium, & aliàs votum Obedientiæ obliget ad parendum cuicumque proprio Prælato: vel ex ſunt exemptæ ab Ordinario, & ſic non tenentur obedire illi ex voto Obedientiæ; cum ex ipſi non ſubdantur tamquam proprio Prælato, ſed tantum Prælatis ſui Ordinis; ideoque ceſſet ratio obediendi illi ex obligatione voti, niſi quoad obſervantiam Clauſuræ a *Concilio Tridentino ſeſſ.*25. *de Regul. cap.*5. Ordinariis commiſſæ, etiam quoad Monaſteria exempta, modo infra explicando.

96. Dixi, *niſi quoad obſervantiam Clauſuræ*: ut innuerem, quod cum teſte *Suarez ſupr. cap.*11. *num.*18. votum Obedientiæ obliget ad parendum etiam illi, cui a proprio Prælato delegatur facultas præcipiendi; & ex alia parte de facto jam competat Epiſcopis tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatis cura Clauſuræ Monialium, aliàs exemptarum, dicendum eſt, Moniales, etiam exemptas teneri obedire Ordinario præcipienti in materia concernente Clauſuram, non ſolum ex virtute generalis Obedientiæ, ſed ex ipſo voto Obedientiæ, quod emittunt: ita docti viri conſulti.

97. Quod autem diximus *qu.præced.* de Papa, Moniales ſcilicet non teneri ei parere ex voto Obedientiæ, niſi in iis, quæ ſunt juxta propriam regulam, & quando præcipit tamquam ſpecialis Prælatus Religionum, (quod non facit ſemper) a fortiori dicendum eſt de Ordinariis, quoad Moniales ipſis immediate ſubjectas: ſicque illas non peccare contra votum Obedientiæ, ſi tranſgrediantur leges generales quas illi faciunt pro tota Diœceſi; par ſiquidem ratio militat in utroque caſu.

Quæres 7. *Quo pacto Moniales teneantur parere Prælatis Regularibus ſui Ordinis ex voto Obedientiæ.*

98. *Reſp*

98. *Reſp.* Teneri, ſi ſint exemptæ ab Ordinario, & quidem eo pacto, quo tenentur viri Religioſi ejuſdem Ordinis, cum votum Obedientiæ, quod emittunt Moniales, ſit ejuſdem rationis, ac votum quod faciunt Religioſi ejuſdem Ordinis; ſicque inducat eamdem obligationem: ſecus, ſi Moniales ſint immediate ſubjectæ Ordinariis locorum; hæ enim ex voto Obedientiæ tenentur parere Ordinario, non propriis Prælatis Regularibus, ob rationem allatam *qu.6.*

Quæres 8. *Quomodo Moniales teneantur ex Obedientiæ voto parere Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ Monaſterii.*

99. *Reſp.* Quod, cum Moniales per Obedientiæ votum voveant parere Abbatiſſæ juxta poteſtatem, cujus ipſa eſt capax; & poteſtas, cujus eſt capax Abbatiſſa ratione ſexus, ſit poteſtas non ſpiritualis, ſed domeſtica, ac civilis (qualem habet materfamilias in filios, & magiſtratus civilis in cives) conſequenter Moniales debent ei præcipienti parere, etſi non poſſit præcipere in virtute ſanctæ Obedientiæ (quod oſtendimus *qu.14.*) & quidem ſub peccato mortali, ſi conſtet illam præcipere animo taliter obligandi, & aliàs qualiter rei, & materiæ præceptæ hic, & nunc, judicio prudentis viri cenſeatur gravis; ita *Sotus in 4. d.20. qu.1. art.4. Sanchez ſupr. n.17., & 18. Tambur. de jure Abbat. d.12. qu.4.* aliique penes ipſum: & probatur ex eo, quod quamvis ſexui fœmineo, utpote non ita prudenti, non deceret communicari ab Eccleſia poteſtatem ſpiritualem, neceſſarium tamen erat ad bonum regimen Monialium degentium in Monaſteriis, ei committi aliquam gubernandi poteſtatem, cum Moniales immediate, & proxime regi non poſſint per viros ob periculum cohabitationis cum fœminis, & ex alia parte neceſſario indigent dirigi per aliquam poteſtatem proximam, & immediatam; ad hoc autem præſtandum non requiritur abſolute poteſtas ſpiritualis (cujus eſt incapax fœmina jure Eccleſiaſtico) ſed ſufficit poteſtas civilis, ac domeſtica: ſicque Moniales vi hujus tenebuntur obedire Abbatiſſæ præcipienti juxta limites talis poteſtatis, modo infra explicando.

100. Nobiſcum ſentit *Suarez tom.4. de Relig. tract.9. l.1. cap.12. num.9.*, dicens, quod cum Moniales promittant Obedientiam Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ (ut conſtat ex formulis profitendi) ſi Abbatiſſa ita præcipiat, ut fidem datam exigat, obligabit in conſcientia: vel (ſi modus loquendi magis placet) votum ipſum Obedientiæ obligabit, poſita tali juſſione, quæ eſt quaſi applicatio materiæ voti, in quo eadem eſt ratio poteſtatis, & obligationis in fœmina, quæ in viro: hæc ille, quæ magis etiam conſtabunt ex infra dicendis. Unde fit, doctrinam illam, quam communiter tradunt DD. (videlicet votum Religioſæ Obedientiæ non obligare ſub mortali Religioſos, etiam data gravitate rei præceptæ, niſi in caſu, quo Superior participat in virtute ſanctæ Obedientiæ, aut ſub alia forma æquivalenti: idque ex uſu Religionum) doctrinam, inquam, illam non procedere quoad Moniales reſpectu propriæ Superioriſſæ; cum hæc non poſſit imponere formalia præcepta Obedientiæ, ſicque reſpectu ipſius ceſſet ratio dictæ doctrinæ: quare quotieſcumque Superioriſſa Monialium præcipit ipſis aliquid grave, verbis judicio prudentis viri indicantibus illam intendere obligare ſub mortali, Moniales eo ipſo ſub mortali tenentur ei parere.

Quæres 9. *An Moniales ex voto Obedientiæ teneantur parere Vicariæ, ſeu Subprioriſſæ Monaſterii.*

101. *Reſp.* Non teneri quidem ex voto, cum Vicaria Monaſterii non ſit Prælata Monialium, cui ſit votum Obedientiæ; teneri tamen obedire ex poteſtate civili, ac politica, quæ utique competit dictæ Vicariæ (cum & ipſa ſit Superioriſſa Monaſterii, quamvis ſubordinata Abbatiſſæ), & juxta ſuperius dicta ſufficit, ut Moniales obligentur ad obediendum ſub peccato etiam mortali, ſi res præcepta ſit ex objecto gravis, & modus illam præ-

cipiendi indicet intentionem præcipientis eſſe, obligare ſub culpa gravi: ita docti Neoterici a me conſulti.

Quæres 10. *An Moniales vi voti Obedientiæ teneantur parere iis, qui interdum ipſis deputantur in Vicarios.*

102. *Reſp.* Non teneri, regulariter, cum illi revera non ſint Prælati Monialium, & conſequenter ceſſet obligatio illis obediendi: ita in terminis *Miranda tom.2. Manual. qu.21. art.2.*, & cum eo *Lezana tom.1. cap.25. num.2.*, qui tamen intelligi debent de iis Vicariis, qui præciſe ſunt Vicarii, non autem ſimul Priores, aut Guardiani, & quidem etiam Delegati ad tale munus Vicarii a Provincialibus vel Generali: ſicut in ſpecie advertit idem Miranda; his enim utique tenentur obedire ex voto.

Quæres 11. *Cui Moniales debeant potius obedire, Ordinario loci, an proprio Prælato Regulari, vel e contra.*

103. *Reſp.* Cum diſtinctione, vel loquimur de Monialibus exemptis; & hæ potius debent obedire Prælato Regulari, quam Ordinario, exceptis iis, in quibus ipſæ ſubjiciuntur Ordinario, qualis eſt in primis obſervantia Clauſuræ; ſi quidem poſita exemptione, quoad alia non ſubduntur Ordinario, & conſequenter nec tenentur illi obedire: vel loquimur de Monialibus immediate ſubjectis Ordinario, & hæ ſimpliciter debent ipſi obedire in omnibus, non autem Prælato Regulari, utpote quæ revera nullo modo ſubjiciuntur illius juriſdictioni: colligitur ex *Sanchez l.6. moral. cap.1. n.13.*

Utrum vero Moniales debeant potius obedire Ordinario, quam Abbatiſſæ, vel e contra.

104. *Reſp.* Juxta diſtinctionem datam *qu. præced.* debere potius obedire Ordinario, quam Abbatiſſæ, ſi eæ immediate ſubjaceant ipſi Ordinario: obedire, inquam, & quidem non ſolum in iis, quæ ſpectant ad Eccleſiaſticam diſciplinam, ac criminum punitionem, ſed etiam in iis, quæ concernunt regularem obſervantiam: Colligitur ex *Sanchez loco ſup. allegat.*, & probatur, quia Ordinarius vere eſt Prælatus talium Monialium, eæque ipſi ſubſunt una cum Abbatiſſa, non minus quam ſubſint Prælato Regulari Moniales exemptæ, una cum ſua Abbatiſſa: ſicut ergo hæ debent potius parere Prælato Regulari, quam Abbatiſſæ etiam quoad Regulares obſervantias; ita & Moniales ſubjectæ Ordinario, ei debent potius obedire, quam Abbatiſſæ, etiam quoad Regularem obſervantiam.

Quæres 12. *In quibus teneantur Moniales parere ex voto Obedientiæ.*

105. *Reſp.* Teneri parere in omnibus iis, quæ ſunt juxta regulam proprii Ordinis, & ſunt proportionata proprio ipſarum ſexui: idque etſi ſolum indirecte, aut implicite in ipſa regula contineantur, quod advertit *S. Thomas 2. 2. quæſt.104. art.1.*, & concedunt etiam alii Doctores apud *Caſtr. Pal. tract. 16. d. 4. par. 4. num. 4.*

Quæres 13. *An vi voti Obedientiæ, quod emittitur Abbatiſſæ, poſſit ipſa imponere Monialibus præcepta ſpiritualia, ideſt in ordine ad finem ſpiritualem, eæque teneantur illa implere ſub peccato.*

106. *Reſp.* Non poſſe, niſi forte Prælatus ipſe Monialium illis præcipiat, ut obediant Abbatiſſæ jubenti hanc, vel illam rem concernentem finem ſpiritualem, & quidem in materia gravi: ita *Rodriqu. tom.1. qu.15. art.1. Sotus in 4. d.20. q.1. art. 4.*, aliique, quos refert ac ſequitur *Sanchez n.19.*, & probatur, quia Abbatiſſæ non competit niſi ſola gubernatio domeſtica, & politica, inſtar poteſtatis civilis, & matris familias: hujuſmodi autem poteſtas ſolum extenditur ad imponenda præcepta temporalia, ordinata ad bonum temporale, ac politicum, nempe ad tranquillam reipublicæ, & domus gubernationem: ergo & idem dicendum eſt de Abbatiſſa, cum de ea ſit par ratio, ut patet.

107. Ex quo bene infert *Sanchez num.30.*, quod, quamvis Prælato Regulari præcipiente ſuis Religioſis, ut quotidie audirent Miſſam ex eodem fine, quo Eccle-

Eccleſia præcipit Fidelibus auditionem Miſſæ, & quidem animo obligandi ſub mortali peccato, mortaliter peccarent Religioſi vel unico die Miſſam omittentes; ſecus eſſet, ſi Abbatiſſa ſuis Monialibus hoc idem præciperet ſub peccato (quod poſſet facere) tunc enim Monialis ſemel omittens Miſſam non peccaret mortaliter: Et ratio diverſitatis eſt ex ratione diverſi finis intenti a Prælato Regulari, & Abbatiſſa in dicto præcepto, ex quo fine gravitas materiæ penſari debet ad obligationem ſub mortali, aut veniali peccato: ſiquidem finis intentus a Prælato eſt ſpiritualis (nempe ſpiritualis profectus Religioſorum) finis vero intentus ab Abbatiſſa eſt temporalis (ideſt bona gubernatio, & pax Monaſterii): conſtat autem, quod omiſſio unius Miſſæ eſt materia gravis reſpectu finis ſpiritualis, non item reſpectu finis temporalis.

108. Dixi ſub initium reſponſionis, *niſi forte Prælatus Monialium illis præcipiat, ut obediant Abbatiſſæ &c.*, ut innuerem Moniales in tali caſu teneri ſub mortali obedire præcepto ſpirituali impoſito ab Abbatiſſa, quia tale præceptum ſic obligans non oriretur ab Abbatiſſa, ſed a Prælato; ſicque Abbatiſſa ſolum eſſet velut conditio determinans illud Prælati præceptum, ut ſine qua illud non obligaret. Quo modo, ſi in regula Religionis extaret præceptum obligans ſub mortali ad obediendum Abbatiſſæ, in aliquo caſu eſſet mortale ei non obedire, etiamſi materia præcepti ab illa facti eſſet ſpiritualis: idque non præciſe ob Abbatiſſæ præceptum, ſed ob præceptum regulæ, quod determinaretur per præceptum Abbatiſſæ, ut per conditionem ſine qua non: ita *Sanchez num.25.* addens *num.26.* præfatam vim obligandi in caſu propoſito non tribui præceptis Abbatiſſæ ex eo ſolum, quod ea confirmarentur a Provinciali; nam innovatio, vel confirmatio nullum jus novum tribuit, ſed antiquum conſervat, ut tradit *Gloſſ. in c. cum dilecta, v. non videremus de confir. utili, & cap. quia v. forma de conceſs. præb.*

Quæres 14. *An Abbatiſſa, ſtante voto Obedientiæ, quod ei faciunt Moniales, poſſit eis præcipere in virtute Spiritus Sancti, aut in virtute ſanctæ Obedientiæ, & facere præcepta formalia obligantia ſub mortali.*

109. *Reſp.* Non poſſe, &, ſi, taliter præcipiat, non tenere factum: quamvis *Rodriqu.*, *Salas*, *Azor.*, *Cornejo*, *Lezana*, *& Nald.* relati a *Diana p.5. tract.9. reſol.16.* oppoſitum ſuſtineant: ita *Val. tom.4. d.7. qu.16. part.3.*, *Sylv. v. Abbatiſſa num.1.*, *Sanchez ſupr. num.21.*, *Portel. de dub. regul. v. Abbatiſſa n.1.*, *Baldell. l.5. d.6. num.1.*, aliique tum apud ipſum, tum apud *Dianam reſol. cit.*, & probatur, quia ex Eccleſiæ uſu præcepta prædicta imponere pertinet ad ſolos Prælatos Eccleſiaſticos ſpirituali poteſtate præditos: unde conſtat Principes, & alios Superiores ſæculares numquam ſic præcipere: præter quam quod præfata præcepta non poſſunt imponi, niſi ab habente poteſtatem ſpiritualem; hæc autem non poteſt competere fœminæ, cum ad eam requiratur ſtatus Clericalis, & aliqua ſpiritualis eminentia gradus, quæ ſignificatur, ac efficitur per Sacramentum Ordinis, aut ſaltem per primam tonſuram, cujus tamen ſtatus, & gradus Clericalis fœmina eſt incapax, utpote ex ipſa qualitate ſexus habens ſtatum ſubjectionis, ut notant communiter DD.

A nobis cum ſupra citatis Doctoribus diſſentit *Sanctorus in Conſt. Minor. cap.11. ſtat.7. ex Mirand. de Monial. qu.6. art.4. Concl.3.*, & probat ex eo, quod præcipere in virtute ſanctæ Obedientiæ non ſpectat ad Ordinem, aut poteſtatem ſpiritualem, dependentem ab Ordine; & aliàs fœmina ſimpliciter dici nequit incapax rerum ſpiritualium: cum de facto recipiat gratiam, characterem Baptiſmi, & habitus infuſos, qui ſunt res ſpirituales; nec poſſit aſſignari, cur ſit capax ejuſmodi rerum ſpiritualium, & non poſſit eſſe capax juriſdictionis ſpiritualis, & correctivæ, ſiquidem par ratio militat de utriſque: nec obſtat *cap. nova de pænit., & remiſs.*, cum ibi ſolum decerna-

tur de poteſtate clavium, benedictione, & lectione ex poteſtate clavium dependente; & alioqui jurifdictio præceptiva non ſit uſus clavium, utpote competens etiam Laicis in ordine Minorum munere Guardiani fungentibus: præter quam quod durum eſt, quod Moniales in manu Abbatiſſæ voveant Obedientiam, & non ſit, qui votum Obedientiæ ab illis immediate poſſit exigere; ſtante quod Epiſcopus, aut Prælatus, quibus reſpective ſubſunt Moniales, non ſunt immediate Superiores earum, ſed ſolum ſuperintendunt ad directionem, ac emendationem eorum, quæ Moniales per ſe facere non poſſunt: ita *Sanctorus*.

110. Nec obſtat dictis, quod Moniales votum Obedientiæ emittunt Abbatiſſæ, ſicque ipſa videtur poſſe exigere Obedientiam virtute talis voti debitam: quod eſt præcipere in virtute Obedientiæ; nam votum obediendi alteri intelligitur prout moris eſt obtemperare; nempe ſi Laico fiat: ſicut obedientia deberi poteſt Laico, qui nequit facere ſpirituale præceptum: quod omnino evenit in caſu noſtro, in quo cum Moniales voveant Abbatiſſæ obedientiam juxta poteſtatem, cujus ipſa eſt capax (quæ eſt inſtar poteſtatis domeſticæ & civilis) conſequens eſt, quod ipſa non poſſit imponere Monialibus ſubditis præceptum ſpirituale; quale eſt, quod fit in virtute ſanctæ Obedientiæ, aut ſub alia ſimili forma: ita *Sanchez ſupra num.*21.

111. Advertendum tamen eſt hic unum ex eodem *Sanchez ſupra cap.* 4. *num.*45., quod ſi Abbatiſſa præcipiat Moniali ſubditæ in virtute ſanctæ Obedientiæ aliquid ita grave, ut merito poſſet illud præcipere ſub peccato mortali, Monialis revera ſub mortali teneretur illud implere, & ratio eſt, quod utens forma illa præcipiendi, etſi excedat ipſius poteſtatem, adeoque uſus illius ſit ineptus, ſatis explicat ſuam mentem eſſe velle illo ſuo præcepto obligare ſecundum totam ſuam poteſtatem, & eo modo quo Superiores habentes jurifdictionem ſpiritualem intendunt præcipere, dum utuntur ſimili forma præcipiendi: cum Sanchez ſentit *Tambur. ſupr. qu.*5. *n.*4. monens *num.*6. ſe non negare, quin Abbatiſſa poſſit præcipere in virtute Odedientiæ ſibi debitæ ea ratione, qua Principes ſæculares poſſunt præcipere in virtute Obedientiæ, ſeu (quod in idem recidit) ſub pæna Obedientiæ ſibi debitæ a ſubditis, quatenus talibus: in quo caſu utique Monialis peccaret mortaliter non obediendo, ſi alias res præcepta eſſet gravis ex objecto.

Quæres 15. *An Abbatiſſa poſſit imponere Monialibus ſubditis præcepta obligantia ad peccatum mortale.*

112. *Reſp.* Quod, cum Abbatiſſæ erga Moniales ſubditas competat poteſtas civilis, ac domeſtica, non minus quam competat matrifamilias erga filios, ut jam vidimus: ſicut materfamilias poteſt ex ſua poteſtate injungere filiis præcepta obligantia etiam ſub mortali pro gravitate rei præceptæ: ſic & Abbatiſſa ſimilia præcepta imponere poterit Monialibus ſubditis; itaut, ſi hæ illa non impleant, mortaliter peccent: non ſecus ac peccant mortaliter filii non exequendo præcepta matrisfamilias ſpectantia ad domeſticam gubernationem, dummodo interveniat materiæ gravitas, ac intentio obligandi ad illa ſub mortali: eſt communis DD. apud *Tambur. ſub qu.*4. *n.*2., qui pro ſe adducit Sanchez aſſerentem abſolute, nolle obedire Abbatiſſæ, eſſe peccatum mortale, quia tenentur Moniales ei obedire in ſpectantibus ad gubernationem domeſticam, ſicut filii ſuis parentibus.

113. Unde quis bene inferat, quod, quamvis juxta dicta poſſit Abbatiſſa præcipere Monialibus in virtute ſanctæ Obedientiæ; ſi tamen eæ detrectent illi obedire in materia gravi pertinente ad domeſticam gubernationem, poſſunt interdum peccare mortaliter contra votum; non ſecus ac contra votum ſimplex Obedientiæ peccaret ille, qui, emiſſo voto obediendi Confeſſario, poſtea renueret exequi illius præcepta; ſiquidem etiam Moniales emittunt votum obediendi Abbatiſſæ, ut jam vidimus. Quare, ad hoc, ut quis dicatur tranſgredi votum Obedientiæ,

tiæ, non requiritur, quod recuſet exequi præcepta facta in virtute ſanctæ Obedientiæ, aut ſub alia ſimili forma, ſed ſufficit, quod ſimpliciter omittat obedire ei, cui emiſit votum Obedientiæ: cum præceptum factum in virtute ſanctæ Obedientiæ ſolum deſerviat ad indicandam gravitatem obligationis, quæ tamen aliter poteſt declarari etiam ab eo, qui eſt incapax juriſdictionis ſpiritualis, & conſequenter ab Abbatiſſa: &, ſi declaretur, Monialis tenebitur obedire ex obligatione voti, quod eſt bene advertendum.

Addo *ex Card. de Lugo d.23. de juſt. n.52.*; quod ſi in Regulis, ac Conſtitutionibus alicujus Ordinis dicatur non obligari ſubditum ſub mortali, niſi interveniat præceptum: per hoc fit quidem, quod Religioſus ſubditus non tenetur ſub mortali facere id, quod jubetur; non tamen fit, quod ille Superiori præcipienti ſine expreſſo Obedientiæ præcepto poſſit ei non parere, dicendo -- *nolo parere* -- certum enim eſt, eum obligari etiam ſine ejuſmodi præcepto ſub mortali ad non contemnendum graviter Superiorem, aut Obedientiam: cum alioqui verba illa -- *nolo parere* -- contineant graviſſimum contemptum, ac irreverentiam contra Superiorem, ut Superior eſt, & conſequenter contra ejus dignitatem, ut advertit idem *Cardinalis ſup. n.49.*, monens *n.53.*, quod licet ſub appellatione generica inobedientiæ non veniret ita proprie illa, qua Religioſus Superiori præcipienti ſine expreſſo præcepto dicit: *nolo parere*: tamen in reſervatione, qua in Religione reſervetur peccatum inobedientiæ expreſsè, qua quis dicit ſe nolle parere videtur comprehendi: cum ſic non dicatur reſervari inobedientia mortalis, ſed inobedientia illa, qua quis dicit ſe nolle parere, quaſi diceret illam, quæ conſtituitur in ratione inobedientiæ per pertinaciam, & contemptum, qua quis dicit: *nolo parere*.

Quæres 16. *An Abbatiſſa vi voti Obedientiæ, quod ipſi emittunt Moniales ſubditæ, poſſit facere leges perpetuas per ſe obligantes ad mortale, ſaltem de conſenſu ipſarum Monialium.*

114. *Reſp.* De lege ordinaria non poſſe: ita in terminis *Suarez cap.21. ſupr. n.8.* dicens non poſſe Abbatiſſam, nec totum Monialium conventum propriam legem condere, vel præceptum ferre, per quod conſtituatur actus in propria ſpecie virtutis ſpecialis: nam hoc eſt proprium poteſtatis juriſdictionis, quæ non poteſt competere Abbatiſſæ, nec toti conventui Monialium; ſicut enim vovens parere conſiliis alicujus, non ideo illi daret poteſtatem, aut juriſdictionem vere, ac proprie præcipiendi; ſed relinquendo illum in ſola poteſtate dandi conſilium, ipſe ſe ſolum obligaret ex voto ad acceptanda, & ſequenda illius conſilia: ſic neque ex eo, quod Moniales voveant Obedientiam Abbatiſſæ, poſſunt illi tribuere veram juriſdictionem ſpiritualem ad condendas veras leges Eccleſiaſticas, aut ad præcipiendum in virtute ſanctæ Obedientiæ, ſed ſolum ſe obligant ad parendum ei ex virtute Religionis, quando illa præceperit ex ſua poteſtate temporali, & domeſtica: quod bene notavit *Baldel. ſupr. n.10.*, addens *n.11.* ex plurium DD. ſententia, probabiliſſimum eſſe, ſaltem de potentia abſoluta, delegari juriſdictionem eccleſiaſticam ad ferendas leges per ſe obligantes ad mortale, & ad præcipiendum directe in virtute ſanctæ Obedientiæ: cum præſertim oppoſitum non ſit poſitive de jure Divino, neque talis poteſtas ſpectet ad Ordinem, cui mulier eſt incapax, & alias cum muliere ſancta, & ſapiente diſpenſari poſſit, ut in Eccleſia publice doceat: ut de facto fuit diſpenſatum cum S. Catherina Senenſi, quæ non ſemel dicitur habuiſſe ſermonem ad Papam, & ad Cardinales.

Quæres 17. *An, & quomodo Abbatiſſa poſſit cogere Moniales ſubditas ad ſervandas regulas Ordinis, & quidem vi voti Obedientiæ.*

115. *Reſp.* Poſſe, non tamen in ordine ad progreſſum ſpiritualem Monialium, & profectum in virtutibus, ac perfectionem (quomodo poteſt cogere Prælatus regularis) ſed ſolum in ordine ad bonum politicum Communitatis, ut pacifice, & ſine ſcandalis, ac perturbationibus

bus obſervetur, & ut recta ſit gubernatio: is quippe eſt finis præceptorum poteſtatis civilis, ac domeſticæ, quæ competit Abbatiſſæ: cum alioqui profectus ſpiritualis ſubditorum ſit finis præceptorum poteſtatis ſpiritualis, cujus eſt incapax fœmina: ita *Sanchez ſupr. n.30.*

Quæres 18. *An Abbatiſſa ex voto Obedientiæ ei emiſſo poſſit præcipere Monialibus ea omnia, quæ poteſt Prælatus regularis præcipere ſuis Religioſis.*

116. *Reſp.* Non poſſe, & quidem etiam loquendo de iis, quæ congruere poſſunt ſexui fœmineo: ita *Sanchez* in terminis *ſupra*, & probatur, quia Abbatiſſa eſt executrix regularum, & ſolum poteſt imponere ea præcepta, quæ ſunt neceſſaria, ut Monaſterium quiete, & abſque ſcandalis, ac perturbationibus gubernetur; at Prælatus regularis poteſt præcipere ea omnia, quæ ad majorem profectum ſpiritualem ſubditorum conducunt, dummodo non ſint præter, nec ſupra regulam, ſed ad illam directe, aut indirecte pertineant.

Quæres 19. *An, & quando Moniales ex voto Obedientiæ teneantur parere in iis, quæ aperte ipſis præcipiuntur contra regulam.*

117. *Reſp.* Non teneri, niſi taliter præcipiens habeat legitimam facultatem, & cauſam diſpenſandi ſuper regula, contra quam præcipit: ita *Miranda tom.1. Man. qu.26. art.8.*, *Leſſ. lib.2. cap.41. n.74.*, *Suarez tom.3. de relig. lib.10. cap.11. n.7.*, aliique cum *Cajetano 2. 2. qu.104. art.5.*, dicente Religioſum non teneri obedire Prælato contra regulam præcipienti, niſi in eo caſu, in quo ipſe poteſt in regula diſpenſare. Ratio reſponſionis eſt, quod ex una parte actus præceptus contra regulam, etſi ſimpliciter non ſit malus (dato quod regula non obliget ad peccatum) in tali tamen ſtatu eſt impeditivus majoris boni, adeoque non poteſt eſſe materia voti Obedientiæ: ex alia parte dato quod Prælatus ſic præcipiens poſſit diſpenſare in regula, actus modo dicto præceptus contra illam non eſt formaliter contrarius, ſed ſolum materialiter, ut bene advertit *Suarez ubi ſupra*; ſicque poteſt dici juxta regulam, quatenus teſte *Caſtr. Pal. tract.16. d.4. p.4. n.4.*, ea omnia dicuntur eſſe juxta regulam, quæ in ea continentur, ſive expreſſe, ſive tacite, ut moraliter neceſſaria ad obſervantiam regulæ: quale eſſe poteſt interdum id, quod modo dicto præcipitur contra regulam.

Quæres 20. *An Prælati Monialium ex voto Obedientiæ poſſint illis imponere novas auſteritates in regula non præſcriptas.*

118. *Reſp.* Poſſe, tum in juſtam pœnam violationis regulæ, aut alterius delicti commiſſi; tum in caſu, quo nova auſteritas injungatur in cautelam ad præcavendum recidivum in aliquod peccatum: ita *Sanchez lib.6. Moral. cap.2. num.25.*, *Leſſ. lib.2. cap.41. n.75.*, & alii: patetque ex dicendis *cap. ſeq. n.3.*, ſi monuero ex relatis Doctoribus non poſſe Monialibus imponi novas auſteritates præciſe ad exercitium virtutis, ſi eæ ſint omnino extra regulam ſecundum ſe, & in ſua integra obſervantia ſumptam, & ad eam non ſint neceſſariæ, nec per ſe conducentes.

Quæres 21. *An Moniales teneantur implere præcepta Superiorum, etiam cum periculo vitæ, ſaltem ex voto Obedientiæ.*

119. *Reſp.* Quod quamvis lex humana ordinarie non obliget cum periculo mortis, mutilationis, gravis infamiæ, aut bonorum magnæ jacturæ, ut tradunt DD. communiter apud *Layman. lib.1. tract.5. cap.14. num.5.*, & ſumitur ex *cap. conſilium de obſervant. jejunii*, ubi dicitur: *cum non ſubjaceat legi neceſſitas*: abſolute tamen poteſt contingere caſus, quod Monialis teneatur parere Superiori etiam cum periculo vitæ, ut ſi jubeatur inſervire Monialibus peſte infectis in temporalibus, curam illarum gerendo, iiſque cibaria, ac neceſſaria medicamenta præbendo: & ratio eſt, quia ad conſervationem, & bonum regimen Monaſterii ſpectat, quod Moniales mutua ſibi obſequia exhibeant, mutuoque ſuccurrant in neceſſariis: quando autem ratio boni communis, & conſervatio boni ſtatus religioſi id exigit, tenetur Religioſus obedire etiam cum periculo

riculo

riculo vitæ: quo pacto etiam ſæcularis juſſus a Principe ire ad pugnandum, debet parere cum probabiliſſimo vitæ periculo: ita *Rodriqu. tom.3. qu.31.art.3.*, *Sanchez lib.6. Mor. cap.2. n.56.*, *Caſtr. Pal. tr.16. d.4. p.4. n.7.* & alii, qui tamen bene notant, Religioſum in caſu propoſito non teneri obedire, ſi tamen tenui corporis valetudine utatur, ut cum longe majori periculo contagionis, quam alii, id munus obeat; aut ſit vir inſignis conditionis, cujus vita ſit valde utilis communi bono religionis: cum enim talis religioſus imprudenter exponatur ejuſmodi periculo, & (ut ſuppono) adſint alii Religioſi, per quos abſque tanto proprio, & boni communis diſcrimine poſſit ei malo ſuccurri, non tenetur hic obedire. Nec obſtat, quod Religioſus tenetur parere ex voto; licet enim hæc obligatio non ſit proprie ex lege humana, ſed ex voto; quatenus tamen per voluntatem humanam, & ſuo modo præceptivam applicatur, de ea quoad hanc partem procedit aſſertio propoſita.

Quæres 22. *An Moniales teneantur parere ſub mortali in præcepto facto a Superiore de re levi, ſi is intendat obligare ſub mortali.*

120. *Reſp.* Teneri, ſi res, quæ præcipitur, aut prohibetur, ſecundum ſe quidem ſit levis, relata vero ad pacem communitatis religioſæ, diſciplinam regularem, bonam famam ſervandam, & ſcandalum cavendum ſit gravis, & tantæ obligationis capax; quomodo in religionibus interdum ponuntur præcepta obedientiæ, & ſub excommunicatione de rebus minimis, quæ vere obligant: cum inter Religioſos frequentius occurrere poſſit ob altiorem finem perfectionis ab ipſis intentæ, ut res in ſpecie levis, in tali ſtatu, & in ordine ad finem ei conſentaneum jure gravis cenſeatur: ut proinde immerito *Alphonſ. a Caſtro l.1. de leg. pœnal. cap.5. docum.2.* reprehendat religioſos Prælatos res leves (puta ſilentium, tardum acceſſum ad chorum) præcipientes, aut prohibentes ſub pœna excommunicationis, vel alio modo gravem obligationem indicante: ita *Laym. ſup. n.3.*, *Suarez l.3. de leg. cap.25.*, *Salas d.10. de leg. ſect.6.*, & alii: qui tamen oppoſitum ſuſtinent in caſu, quo res præcepta, aut prohibita abſolute ſit levis: idque ob varias rationes, quas affert *Suarez ſup. n.2.*, maximeque ex eo, quod neque lex naturalis, aut divina obligat ſub mortali in re levi; ergo multo minus id poteſt facere lex humana: alioqui lex eſſet in deſtructionem, ſcandalum, & occaſionem ruinæ.

121. E contra ſi Superior velit, poteſt ſuis ſubditis religioſis præcipere, aut prohibere grave aliquid ſolum ſub culpa levi, cum obligatio legis, aut præcepti humani ſit effectus moralis, qui non poteſt fieri abſque conſenſu voluntatis humanæ: & alias voluntas præcipientis in præſenti caſu poſſit quidem, ſi velit, inducere obligationem gravem, de facto tamen non inducat: quippe quæ non operatur, niſi quod vult, juxta *l. non omnis ff. ſi cert. petat.* *Actus agentium non traſcendunt intentionem eorum*: ita *Suarez ſupr. cap.27. n.6.* ex communi ſenſu DD. *Laym. ſup. n.2.*, & alii contra Vaſquez, Bellarminum, & Bartholomæum Medinam, apud ipſum Layman. ſuſtinentes, non eſſe in poteſtate legiſlatoris obligare ſub culpa levi, ſi materia, quæ præcipitur, ſit gravis.

Quæres 23. *An Moniales ex voto Obedientiæ teneantur parere Superiori præcipienti indifferentia.*

122. *Reſp.* Quod, cum ab homine præcipi poſſint ſolum res honeſtæ (ſub honeſtis tamen comprehendendo omnes actus non malos, qui poſſunt eſſe utiles ad finem honeſtum, etſi ſint ex objecto indifferentes, ut bene notavit *Suarez to.3. de relig. l.10. c.8. n.2.*) ſiquidem conſtet Superiorem præcipere Moniali indifferentia vane, inutiliter, & ſine bono fine, ea non tenetur in his obedire; ſecus ſi ea præcipiat ex bono fine, v. g. ad illam exercendam in virtute Obedientiæ: ita *Layman. l.4. tract.5. n.5.*, & ante illum *Suarez ubi ſupra*, monens quidquid non apparet ſatis turpe, honeſtum reputandum eſſe, ſi a Superiore præcipiatur: quia in dubiis melior eſt conditio Superioris, & ratio petit, ut pro eo præſumatur.

Quod

Quod ſi hoc occaſione quæras, an dari poſſit caſus, in quo Monialis ex voto Obedientiæ cogi poſſit ad contrahendum Matrimonium.

123. Reſpondet *Suarez ſupra cap.*10. *n.*1., quod, etſi fingatur caſus, in quo Papa ob urgentem Eccleſiæ neceſſitatem, licite, & valide poſſet Religioſo (& conſequenter etiam Moniali) præcipere tranſitum ad ſtatum ſæcularem, (v.g. contrahendo Matrimonium) non ideo poſſet illud præcipere ex voto Obedientiæ, ſed ſolum ex poteſtate ſupremæ juriſdictionis, quam habet: Obedientia quippe religioſa non habet pro materia talem tranſitum, ſed potius quantum eſt ex ſe, ei repugnat: nec pertinet ad perfectionem ſtatus religioſi peculiaris obligatio ex voto obediendi Papæ præcipienti ſtatum matrimonialem, cum illud non ſit bonum ſupererogationis, ſed neceſſitatis, per ſe non ſpectans ad perfectionem, ſed potius quantum eſt ex ſe, illam impediens; ideoque toleretur in caſu propoſito ob neceſſitatem, cui ſufficienter ſuccurritur per obligationem præcepti ſine voti adjectione: quare negandum eſt abſolute poſſe dari ullum caſum, in quo Monialis ex voto Obedientiæ cogi poſſit ad contrahendum Matrimonium.

Quæres 24. *An Moniales ex voto Obedientiæ teneantur ſervare omnia contenta in regula: itaut quælibet violatio illius ſit culpa ſive mortalis, ſive venialis.*

124. *Reſp.* Non teneri, ſed ſolum eo modo, quo ea continentur in regula: nempe ſi continentur tamquam præcepta obligantia ſub mortali, teneri ſub mortali: ſi ſolum, ut obligantia ſub veniali, teneri ſub veniali: ſi ſolum, ut conſilia ſub nulla culpa obligantia, ſub nulla culpa teneri: idque, etſi Religioſus in profeſſione promittat, ac voveat ſervare regulam, aut obedientiam ſecundum regulam: & ratio eſt, quod Religioſus promittens ſervare regulam, aut Obedientiam juxta regulam, non promittit ſingula in particulari, & collective, ſed ſolum componere mores juxta præſcriptum regulæ, ſeu obedire juxta regulam; ergo eo modo intelligitur obligari, quo regula præſcribit, & obligat: alias religioſus ſtatus eſſet periculoſiſſimus, ac expoſitus multis occaſionibus delinquendi, cum in regulis Ordinum plura minutiora præſcribantur, quæ facillimum eſt violari: ita *Sanchez ſupr. c.*4. *n.*1. *ex Henrico, Aug. Sylv. & Vaſquez* docens *n.*2. id procedere, etſi vovens obſervare regulam intenderit ſe obligare ſub mortali, aut veniali ad ſingula contenta in regulis, ex errore putans ita exigere profeſſionem ſui Ordinis; in re enim ſolum intendit profiteri id, quod ejus Ordinis profeſſio petebat, & major obligatio eſt involuntaria, utpote orta ex errore, ideoque non tenet.

125. Ex quibus inferre poſſumus, quod ſicut Religioſus violans jejunium ſub mortali præſcriptum in regula, non minus peccat contra Obedientiæ votum, quam ſi actuale præceptum Prælati violaret, quandoquidem regula in propoſito caſu non eſt minus præceptiva, quam vox Superioris: ſic e contra Religioſus violans regulam ad nullum peccatum obligantem ex bono fine: (ut ſi extrà tempus loquatur cum ſocio ad ſublevandam ejus triſtitiam) facit opus virtutis, etſi materialiter operetur contra regulam, ut notat *Sanchez n.*14., & cum eo *Layman. n* 8., addens Religioſum in tali caſu debere pœnam ſubire, ſi injungatur a Prælato; quippe quæ etiam ob defectum non culpabilem coram Deo inferri poteſt ad regularem diſciplinam magis, ac magis conſervandam.

126. Notant autem *Sanchez, & Laym. loc. cit.*, *Suarez tom.*4. *de relig. tract.*8. *l.*1. *cap.*3. *n.*12., *& Caſtr. Pal. ſupr. p.*3. *n.*3. *ex S. Thom.* 2.2. *qu.*186. *art.*9. quod, quamvis tranſgredi regulas, aut conſtitutiones ad nullum peccatum obligantes, nulla ſit culpa, ea ſola ratione, quod eſt tranſgreſſio regulæ: at poteſt ibi adeſſe culpa ex malo fine, quo movetur tranſgrediens; ſicque is regulariter peccabit venialiter, tum quia non bono fine ducitur, ſed ex cioſitate, torpore, aut libidine: tum quia occaſionem præbet labefactandi diſciplinam religioſam: quod eſt bene notandum.

127. Cæ-

127. Cæterum pœna, quam paulo ante diximus teneri ſubire Religioſum, qui violat regulam non obligantem ad peccatum, non eſt proprie pœna, ſed potius quædam pœnalitas: quippe quæ imponitur ob culpam non moralem, ſed regularem. Immo notat *Suarez tom.3. de relig. lib.10. cap.7. n.16.* Religioſum in tali caſu obligari poſſe in conſcientia, & ex voto Obedientiæ, alias gubernatio eſſet inefficax, & regula a mero conſilio non differret; non tamen ex vi regulæ, aliàs falſum eſſet, regulam illius Ordinis abſolute non obligare ad culpam, cum ſubire pœnam ob violationem regulæ ſit quædam regula, & quidem obligans ſub culpa, ut ſupponunt Adverſarii.

Quæres 25. *An Monialis violans v.g. jejunium ſub mortali præſcriptum in regula, & item præceptum ab Eccleſia, committat duplex peccatum.*

128. *Reſp.* Committere unicum: & probatur, quia peccata multiplicantur, & diſtinguuntur ſpecie per ordinem ad diverſas virtutes oppoſitas malitiis actuum humanorum, ut tradunt DD. communiter *ex S. Thoma 1. 2. qu.72.*: at jejunium in regula Monialium præſcribitur ſub motivo temperantiæ, & ſub eodem motivo præcipitur ab Eccleſia: ergo Monialis illud violans unicum facit peccatum: ita in terminis *Bordonus reſol.18. n.13.*

Quæres 26. *An Moniales ſtante voto Obedientiæ abſque Superioris licentia valide poſſint contrahere, & hinc obligari ſaltem naturaliter.*

129. *Reſp.* Poſſe, ſi contrahant de propriis actionibus perſonalibus, & Superior poſtea non contradicat: Et ratio eſt, quod ſic nulla res reſiſtit, & ratio, quæ oſtendit Religioſum teneri votis a ſe emiſſis abſque licentia Prælati, dum ab eo non irritantur, probat illum teneri etiam promiſſione facta homini, dum Superior illam non caſſat. Secus ſi contrahant de re ſpectante ad materiam voti paupertatis: ſic enim neque naturaliter obligantur, cum obligatio hic proveniens ſit iniqua, & adverſetur voto Paupertatis: quippe quod obligat Religioſum, ut ſicut non poteſt ſine conſenſu Superioris dare, aut recipere, ſic nec poſſit abſque dicto conſenſu ſe obligare ad dandum aut recipiendum, quod ſit per contractum: ita *Caſtr. Pal. tract.16. d.3. p.15. n.3. ex Navarr. tom.2. de regul. n.42.* contra plures alios ab ipſo Caſtro Palao allegatos, ſuſtinentes, Religioſum contrahentem ſine licentia Superioris non obligari neque naturaliter, neque civiliter, quod probabile putat etiam *Sanchez lib.7. Moral. cap.31. n.37.*, dum ait, contrariam ſententiam eſſe probabiliorem.

Quod ſi Moniales de licentia Superioris contrahant, etiam de materia concernente votum paupertatis, tunc utique obligantur & naturaliter, & civiliter; cum ſic nihil ad firmitatem talis contractus petitum deſit, & voluntas Religioſi pendeat ex arbitrio Superioris: ita *Sanchez n.40.*, aliis citatis.

An autem Superior, qui dictam licentiam conceſſit, aut ejus ſucceſſor, aut alius eo Superior poſſit talem contractum poſtea irritare.

130. Reſpondet *Sanchez n.41.* contra Arragonam, non poſſe (quamvis Religioſus ſubditus, ob renitentiam Superioris injuſtam non implens contractum poſſit excuſari a culpa, interim manens obligatus reſarcire damnum, quod forte intulerit alteri contrahenti injuſte, ſi aliàs ſit ſolvendo) ratio autem reſponſionis eſt, quod, cum ex tali contractu oriatur obligatio naturalis, ac civilis, non poteſt Superior auferre tertio jus inde ei acquiſitum: præterquam quod Prælatus ſucceſſor tenetur ſtare contractui prædeceſſoris, ut citatis juribus, ac Doctoribus docet *Rodriq. tom.3. qu.26. reſol.1.*, & cum eo *Sanchez n.41*, docens *n.39.* poſſe Prælatum etiam ſine cauſa irritare contractum ſine ejus licentia initum a Religioſo ſibi ſubdito: quod negat Rebellus.

131. Verum tamen eſt, quod ſi Abbatiſſa det Moniali ſubditæ licentiam expendendi ſummam notabilem pecuniæ in re juſte prohibita a Prælato Monaſterii, &

Monialis de facto illam expenderit in aliquo contractu; poteſt Prælatus irritare talem contractum, cum ipſe ſit Superior etiam Abbatiſſæ, adeoque poſſit, & debeat corrigere delictum Abbatiſſæ, ſi quod ab ea committitur, & alias doctrina §. *præcedenti* tradita intelligi debeat de legitima licentia (ſicut innuit *Sanchez n*.40., dum ait, *quod ſi ex legitima Superioris licentia Religioſus contractum ineat*), qualis utique eſt licentia data ab Abbatiſſa in caſu præſenti. Unde patet bene me olim reſpondiſſe, Ordinarium quemdam Monialium licite, & valide potuiſſe irritare contractum emptionis planetæ pretioſæ de licentia Abbatiſſæ factum a Moniali ſacriſta de more aliarum ſacriſtarum; cum ipſe Monialibus expreſſe prohibuiſſet, ne in obeundis officiis Conventus expenderent ex propriis pecuniis, ſed ſolum ex communibus Monaſterii; quod non procederet, ſi Monialis emiſſet planetam illam, non ut Sacriſta, ſed ut Monialis privata per modum eleemoſinæ factæ Conventui.

Quæres 27. *An Moniales teneantur obedire in dubio, num in tali caſu obediendum ſit*.

132. *Reſp*. Teneri, ſi dubium ſit ex parte rei præceptæ, an ſit licita, ſic enim poſſeſſio ſtat pro Superiore (ut oſtendit *Sanchez l*.6. *Mor. cap*.3. *n*.3.), & in dubio melior eſt conditio poſſidentis. Secus, ſi dubium ſit de poteſtate Superioris, an ſit legitimus necne: tunc enim Superior non dicitur eſſe in poſſeſſione ſuperioritatis erga ſubditos; & ſic poſſeſſio ſtat pro libertate ſubditi: ita *Sanchez ſupr. cit.*, monens ſubditum Religioſum habentem opinionem probabilem ſe hic, & nunc non teneri obedire, poſſe non obedire, etſi credat opinionem oppoſitam eſſe probabiliorem. *Breſſerus* tamen *l*.4. *de conſc. cap*.15. *n*.159. docet, in dubio parendum eſſe Superiori regulari, etiam fœminæ; cum communis fidelium ſenſus ſit, Religioſos teneri magis obedire ſuis Prælatis, quam ſæculares ſuis; & quidem tam extenſive, quam intenſive: quippe qui ſe plenius tradunt ſuis Prælatis regendos, ac dirigendos, præſertim in dubiis; & Superiores eo fine a Deo recipiunt peculiarem gratiam.

Conſentit *Fragoſ. par*.2. *lib*.11. *d*.4. §.9. *n*.15. ex pluribus aliis citatis, monens *n*.17. *ex Petro Ledeſma, & Rodriq.*, ſecus dicendum in caſu, quo Religioſus ſubditus dubitat, an res præcepta ſit licita: & ſcit ipſum Superiorem dubitare, an præcipiat rem licitam: tunc enim non poteſt, nec tenetur parere, cum nec Superior tunc petat obedientiam ſibi debitam: quomodo, dubitante utroque conjuge de valore matrimonii, neuter poteſt alteri petenti reddere debitum, *Sanchez l*.2. *de Matrim. d*.41. *n*.55.

Addit *Fragoſ. n*.19. *ex Sayro in Clavi Regia cap*.12. *n*.4., quod ſi ſit diverſitas opinionum, an Superior poſſit hoc, aut illud jubere, & an ſubditus teneatur parere: tunc ſubditus adhærens opinioni contrariæ poteſt parere, ſed non tenetur; cum non detur obligatio parendi in inferiore, niſi quando datur in Superiore jus præcipiendi: quod non procedit, ſi ſit diverſitas opinionum, an id, quod præcipitur ex ſe liceat nec ne: ſic enim Superior habet jus præcipiendi, & ſubditus tenetur obedire.

Concedit tamen *Fragoſ. num*.17., ſi ſubditus in re valde difficili præcepta dubitet, an ea ſit licita, aut ſupra poteſtatem Superioris: poſſe illum non exequi ſtatim rem præceptam, ſed ſuperſedere, donec conſtet de juſtitia Superioris præcipientis rem adeo auſteram, & quaſi impatibilem: ita *Fragoſ.*, addens *n*.18. *ex Sayro ſup. n*.2., *Sylveſt. v. conſcientia qu. ult.*, & aliis ſubditum probabiliter opinantem rem ſibi præceptam eſſe illicitam, teneri adhuc obedire, non ſolum, quia Superior eſt in poſſeſſione imperandi, ſed quia magna eſſet confuſio in Religione, & Communitate, ſi agi poſſet vi opinionis probabilis contra Obedientiam, & Superiores præcipientes; ſiquidem datur occaſio ſpoliandi Superiorem poſſeſſione imperandi: præterquam quod opinans aliquid eſſe malum, non habet eviden-

evidentem certitudinem mali, cum de natura opinionis ſit, ut non ſit aſſenſus undequaque certus, ac evidens, ſed cum formidine appoſiti; ſicque quamdiu opinans non eſt omnino certus, tenetur obedire Superiori: quippe qui eſt in poſſeſſione præcipiendi ea omnia, de quibus non conſtat evidenter eſſe mala, aut extra limites ſuæ poteſtatis,

Quod demum aliqui dicunt cum *Sylv. v. Obedientia qu.2.* exiſtente dubio, ſubditos poſſe conſulere virum peritum de juſtitia rei præceptæ, ſi commode poſſunt, admittit *Fragoſ. n.16.*, ut valde probabile, dicens tamen *ex Navarr.*, *Val.*, *& Cab.* oppoſitum eſſe probabilius, eo quod ſubditi ſit non inveſtigare, ſit ne licita res præcepta necne; ſed rem præceptam exequi, quando eis non conſtat præceptum eſſe malum.

CAPUT V.

De obligatione Clauſuræ, ad quam tenentur Moniales.

EXplicanda nobis eſt in præſenti Capite obligatio Clauſuræ, quæ ultra Vota Religioſa ſubſtantialia eſt potiſſima inter Monialium obligationes, & ab aliquibus Monialibus ſub expreſſo Voto promittitur. Et quidem cum Clauſura Monialium ſpectari poſſit tam in genere, quam in ſpecie, Caput dividemus in quinque Sectiones: in quarum prima agemus de Clauſura Monialium in genere. In ſecunda: de egreſſu illarum e Clauſura. In tertia: de ingreſſu extraneorum in Clauſuram. In quarta: de receptione Puellarum intra Clauſuram cauſa educationis. In quinta: de acceſſu quorumcumque externorum ad Monaſteria Monialium.

SECTIO I.

De Clauſura Monialium in genere.

1. *QVid ſit Clauſura Monialium.*
2. *Quibus juribus indicta.*
3. *Qualiter induci potuerit de novo.*
4. *Non eſt juris naturalis, ſed poſitivi Eccleſiaſtici. Moniales S. Claræ vovent Clauſuram: quod alii negant.*
5. *Ad quem finem inducta.*
6. *Epiſcopi eſt procurare ejus obſervantiam, etiam quoad Moniales exemptas.*
   Lex interpretans in dubio intelligenda juxta illam, quæ interpretatur.
7. *Quibus remediis debeat procurari.*
8. *Ad ejus cuſtodiam juvat Magiſtratus laicus.*
9. *Et quidem etiam non viſo proceſſu Judicis Eccleſiaſtici.*
10. *Ordinario commiſſa videtur cuſtodia Clauſuræ tum materialis, tum formalis.*
11. *Quam poteſtatem habeat Ordinarius contra delinquentes circa Clauſuram.*
12. *Qualiter cuſtodiri debeat Clauſura.*
13. *Obligatio illius afficit omnes Moniales.*
14. *Quid ſi Monialis habeat facultatem degendi extra Conventum.*
15. *Ab ea eximuntur Moniales converſæ, ubi eſt conſuetudo.*
16. *Clauſura non obligat in omni eventu.*
17. *Monialis illam violans ſubeſt variis pœnis.*
18. *Quot, & quibus modis violari poſſit clauſura.*
19. *An in ejus violatione detur parvitas materiæ.*
20. *Ejus violatio reſervatur, ſi ſit ad malum finem.*
21. *Solus Papa diſpenſat ſuper lege Clauſuræ.*
22. *Contra illam præſcribi poteſt.*

 Quæres

Quæres 1. *Quid intelligatur hic nomine Clauſuræ.*

1. *Reſp.* INtelligi ſpatium illud, quod continetur intra januam Conventus ſemper clauſam, ſeu, (quod idem eſt) intelligitur locus ille, qui continetur, Clauſa Monaſterii janua, ad quem externi nequeunt accedere, & extra quem Moniales non poſſunt egredi, patet ex Conſtitutione Gregor.XIII. edita anno 1572., quæ ait: *Nec ibidem licere Monialibus etiam Tertiariis, egredi e janua Monaſterii, quæ eſt pro Clauſura Monaſterii ipſius, etiam ad claudendam aliam ulteriorem januam, qua patere ſolet aditus ad rotam, vel ad crates, ſeu ad loca colloquiis deſtinata, vel ad pulſandam ipſam januam Clauſuræ: quæ loca cum ſaltem pro cauſis prædictis patere ſoleant ſæcularibus, extra Clauſuram cenſeri debeant, etiam pro tempore clauſa ſunt.*

Quæres 2. *Quibus juribus inducta ſit Clauſura Monialium.*

2. *Reſp.* Primo fuiſſe ſub præcepto inductam a Bonifacio VIII. *in cap. periculoſo, de ſtat. regul. in 6. relato cap. præced. ſect.2. qu.6.*, & cum ea non eſſet recepta, fuiſſe inſtaurata, ac innovatam a *Concilio Trid. ſeſſ.25. cap.5. de Regul.* his verbis: *Bonifacii VIII. conſtitutionem, quæ incipit periculoſo renovans S.Synodus univerſis Epiſcopis ſub obteſtatione divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, ut in omnibus Monaſteriis ſibi ſubjectis ordinaria, in aliis vero Sedis Apoſtolicæ authoritate Clauſuram ſanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter reſtitui, & ubi inviolata eſt conſervari maxime procurent; inobedientes atque contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, quacumque appellatione poſtpoſita, compeſcentes.* Quin etiam poſtea Pius V. præfatam Conſtitut. Bonifac.VIII., & relatum Decretum Concil. Trident. confirmavit per ſpecialem Bullam, quæ incipit *Circa paſtoralis*; quam Gregor.XIII. confirmavit per aliam Bullam, cujus initium eſt *Deo ſacris*.

Quæres 3. *Quomodo potuerit induci obligatio Clauſuræ etiam quoad Moniales, quæ antea profeſſionem Religioſam emiſerant.*

3. *Reſp.* Potuiſſe induci: tum quia aſſumens aliquem ſtatum, virtualiter ſe obligat ad ea omnia, quæ expediunt, aut decent in tali ſtatu, ut conſtat ex titulis *de vit., & hon. Cleric., & de cohabit. Cler., & mul., & ne Clerici, Vel Monachi* cum ſimilibus: Clauſura autem Monialium eſt moraliter neceſſaria ad paritatem ſtatus, quem illæ profitentur, & quidem non ſolum ad obſervandam caſtitatatem, ſed etiam ad tollenda multa impedimenta perfectionis Religioſæ, ideoque potuit juſte præcipi legitima poteſtate: tum quia, poſito voto Obedientiæ, quod faciunt Religioſi, poteſt Prælatus præcipere illis aliquam auſteritatem non contentam expreſſe in regula, ſi ad obſervanda ea, quæ continentur in regula, & præſertim ſi ad vota ſubſtantialia in ſua integritate conſervanda ſit moraliter neceſſaria, vel ita utilis, ut aliter Religio difficile poſſit contineri; talis porro eſt Clauſura reſpectu Monialium; ergo: ita *Suar. to.4. de Relig. tract.8. l.1. cap.8. num.8.*, *Sanchez l.6. mor. cap.2. n.42.*, *Mirand. qu.1. de monial. art.2.*, *Rodriqu. tom.1. qu.44. art.1.*, aliique apud ipſos.

4. Ex quibus conſtat Clauſuram Monialium inducta fuiſſe, non jure naturali, aut divino, ſed humano poſitivo Eccleſiaſtico; ſiquidem jus naturale ſemper eſt idem, cum tamen Clauſura Monialium olim non eſſet in uſu; jus item divinum, ſi quod extaret circa dictam Clauſuram, colligendum eſſet, ſive ex ſacris ſcripturis, ſive ex traditione aliqua divina; quæ certe nullibi reperiuntur, ideoque neceſſario fatendum eſt, Clauſuram Monialium eſſe ſolum de jure humano: ita *Bonacina de Clauſur. qu.1. p.3.*, aliique communiter, & conſtat ex juribus allegatis *quæſt. præced.*

Quod autem nos dicimus *in tract.4. cap.5. num.14.* Moniales S.Claræ teneri ad Clauſuram ex voto, quod eæ ſpecialiter emittunt, negat *Bordonus part.2. reſol.*

reſol.93. num.6., non obſtante, quod eæ hac forma profitendi utantur. *Ego Soror N.N. voveo, & promitto Deo, & B. Mariæ Virgini, & Beatæ Claræ, & omnibus Sanctis, & tibi, mater, toto tempore vitæ meæ ſervare formam vitæ ſororum pauperum S. Claræ traditam &c. vivendo etiam in obedientia, ſine proprio, & in Caſtitate, ſervando Clauſuram per Ordinis Conſtitutiones ordinatam*: ſuamque probat ſententiam ex eo, quod non quid quid exprimitur in forma profeſſionis, obligat ſub voto; ſed ſolum reſpectu Caſtitatis, Paupertatis, ac Obedientiæ, niſi verba ipſa id exprimant, (quod ipſe *Bordonus* probat *reſol.92. num.6.*, & 10., & alioqui verba illa, quæ adhibentur in forma Profeſſionis Monialium S. Claræ, *ſervando Clauſuram per Ordinis Conſtitutiones ordinatam*, poſita in obliquo, referri videntur non ad dictionem *Voveo*, ſed ad Conſtitutiones Ordinis, quarum obligationem Profeſſio non alterat; ideoque non ſupponit eas debere obſervari ſub voto, ſed relinquit eas ſub ſimplici præcepto: ſic *Bordonus*, nec improbabiliter, niſi communis ſenſus voventium, & recepta conſuetudo per tot ſæcula oppoſitum ſuaderet: quo modo Doctores communiter dicunt Moniales S. Claræ teneri ad Clauſuram ſub voto.

Quæres 4. *Ad quem finem inducta fuerit Monialium Clauſura.*

5. *Reſp.* Fuiſſe inductam principaliter ad tollenda pericula honeſtatis violandæ, & auferendas Monialibus occaſiones infringendi votum Caſtitatis, quæ, data libertate vagandi, & converſandi cum viris ſæcularibus, non raro periclitaretur. Ad quod faciunt, quæ habet: *Dionyſ. Carthuſ. in Dial. de reform. Monial. art.3.* his verbis. *Fœminæ ſunt specialiter, & naturaliter multum inſtabiles, fragiles, molles, ac debiles ratione: ideo periculoſiſſimum eſſe Monialibus inter viros apparere, ipſoſque inſpicere, alloqui, audire: nec aliqua lingua poteſt exprimere quanta peccata, & ſcandala orta ſint, atque aſſidue creantur ex hoc, quod Moniales Clauſtra ſua egrediuntur, & perſonas viſitant ſæculares, viros quoque permittunt ingredi ſua Clauſtra: utinam tumentes uteri, & argumenta currentia ſuper terram non demonſtrarent hoc ipſum.*

Quæres 5. *Ad quem ſpectet ex officio adſtringere Moniales ad obſervantiam Clauſuræ regularis.*

6. *Reſp.* „ Spectare ad Epiſcopos; „ quoad Moniales quidem ipſis immediate ſubjectas ex poteſtate Ordinaria; „ Delegata vero erga ſubjectas Sedi Apoſtolicæ, & etiam erga exemptas ſubditas Prælatis Regularibus. Fundatur „ hæc reſponſio in *Concil.Trident. ſeſſ.25. de Regul. cap.5.*, ubi Epiſcopis præcipit, *ut in omnibus Monaſteriis ſibi ſubjectis Ordinaria; in aliis vero Sedis Apoſtolicæ authoritate Clauſuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter ſervent, & ubi innovata eſt, conſervari maxime procurent*. Confirmatur ex verbis, quæ S. Pius V. adhibet in ſua Bulla *Circa paſtoralis* 8. videlicet: *Mandantes propterea in virtute ſanctæ Obedientiæ ſub obteſtatione divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ, univerſis venerabilibus Fratribus Patriarchis &c. quatenus in Monaſteriis Monialium ſibi ordinario jure ſubjectis ſua; in his vero quæ ad Romanam vel immediate, vel mediate ſpectant Eccleſiam Sedis Apoſtolicæ authoritate, una cum Superioribus eorumdem Monaſteriorum Clauſuram, ut præmittitur, quam primum poterit, ſervari procurent*: Non obſtat, „ quod graves aliqui DD. *Sanchez lib.6. in Decal. cap.15. num.21.*, *Rodriqu. tom.1. qq. Regul. qu.47. art.10.*, *Bonacin.*, & alii, quorum loca allegat *Sperellus part.1. Deciſ.97. a n.15.*, ſequuti *Navarrum de regul. comment.4. ſub num.60.* doceant, in prædictis Decretis Concilii ſcilicet Tridentini, & „ S. Pii V., nullo modo committi Epiſcopis, ut Clauſuram fieri, & conſervari curent quoad Monaſteria Monialium ſubjecta Prælatis Regularibus, „ eo fundamento innixi, videlicet, quod „ Decretum Concilii, & S. Pii V. Conſtitu-

„ ſtitutio ſolum ſint renovativa, interpretativa, & confirmativa Conſtitutionis *Bonifacii VIII.*, *quæ habetur in C. periculoſo de ſtatu Regularium in 6.*, ubi §. ultimo, ſolis præfatis Regularibus committitur cura Clauſuræ circa Monaſteria ſibi ſubjecta; unde ſunt intelligenda conformiter ad dictam Conſtitutionem Bonifacii VIII., Conſtitutio enim ad aliam roborandam edita, juxta terminos legis roboratæ eſt intelligenda, & lex interpretans recipit omnes extenſiones, ac limitationes, quas lex interpretata recipiebat; idque etiam ſi nova lex declarans loquatur ſtrictius, ut multis probant præfati DD. Iſta, inquam, ratio allata in contrarium non obſtat; tum quia lex roborans, ſeu interpretans intelligitur quidem ſecundum terminos roboratæ, vel interpretatæ Conſtitutionis in dubio; ſecus vero quando apparet, Legislatorem voluiſſe Conſtitutionem ampliare; ut revera apparet ex modo loquendi generali adhibito in Decreto cit. Trident., & Conſtitutione Pii V.; tum quia indubitatam de hac Epiſcoporum authoritate, a praxi etiam ſtabilita, fidem faciunt quamplures declarationes Sacræ Congregationis, quæ videri poſſunt apud allegatum *Sperellum*, apud *Lezana* in noviſſima editione *part.1. ſummæ cap.24. a n.65.*, apud *Monacelli par.1. tit.1. in adnot. ad formul.3. n.8.*, & apud *Pignatell. tom.6. conſult.85.* Ex iſtis dua ſeligo, quarum primam refert idem *Sperellus num.27.* fuiſſe factam ad ſui inſtantiam, cum ex ſpeciali mandato Card. Eſtenſis, cujus erat Vicarius generalis viſitare vellet Clauſuram cujuſdam Monaſterii Monialium Regularibus ſubjecti in Civitate Regienſi, & eſt tenoris ſequentis: „ *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Trident. interpretum ad utrumque dubium reſpondit, non ſolum Epiſcopo, ſed etiam generali ejus Vicario ad hoc ſpeciale mandatum habenti, licere pro Clauſuræ viſitatione ingredi ſepta Monaſteriorum Regularibus ſubjectorum; tametſi nulla rationabilis violatæ Clauſuræ ſuſpicio irrepſerit, & acriter reprehendit Rodericum, quod de hac re tam audacter loquutus fuerit*: 2. refertur a *Lezana ex Barboſa in Collect. DD. ad cap.5. ſeſſ.25. num.13.* edita his verbis: *Sacra Congregatio Concilii cenſuit Epiſcopum Conimbricenſem uti Sedis Apoſtolicæ Delegatum potuiſſe quoad Clauſuram Monaſterium Monialium Conventus de cellas Ordinis Ciſtercienſis Regularibus ejuſdem Ordinis ſubjectum viſitare, etiam aſſumpto ſecum Vicario generali, & Confeſſario earumdem Monialium; Monialeſque ipſas in iis, quæ ad eamdem Clauſuram pertinent, examini ſubjacere, remotis etiam ſuſpicione violatæ Clauſuræ, ac quacumque Superiorum Regularium negligentia, ipſiſque inconſultis, atque irrequiſitis.*

7. Addit *Concil. Trident. loco citato*, quod ſi opus ſit ad cogendas Moniales ad Clauſuram auxilio brachii ſæcularis, adhuc invocandum eſt, atque a brachio ſæculari præſtandum: aitque: *Quod auxilium, ut præbeatur, omnes Chriſtianos Principes hortatur S. Synodus, & ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda omnibus Magiſtratibus Sæcularibus injungit*: Unde infert *Sanchez n.22.* Principes abſque juſta cauſa dictum auxilium denegantes, attento præciſe hoc Decreto Concil. Trident. non peccare: peccare tamen Magiſtratus ſæculares, cum de utriſque loquatur Concilium diverſo modo; nimirum priores ſolum exhortando (quod non importat præceptum *c. quis quis 14. qu.1.*) poſteriores vero ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ jubendo præſtare dictum auxilium: quamquam Principes in propoſito caſu denegantes auxilium peccarent ex altero capite, eo quod deficerent notabiliter in proprio officio, juxta notata *cap.1. de offic. Ordin.*, & *c. omnes principes de majorit.*, & *obedient.*, & *cap. duo*, & *cap. ſi Imperator d.96.*

Quod ſi quæras, quid ſignificetur in citato Decreto Trident. per illa verba, omnibus Magiſtratibus Sæcularibus.

8. *Reſp.*

8. *Reſp.* Significari perſonas publicas ſæculares, quæ non proprio jure jus dicunt; ſed jure alterius Superioris, a quo dependent (quicumque demum ii ſint, ſive magni, ſive medii, ſive infimi), & quidem omnes, cum dictio *omnibus* ſit univerſalis, adeoque nullum Magiſtratum ſæcularem excludat *l.Julian.*, *& l.textorib. ff. de legat.3.*, *& l.hoc articulo ff. de hæred. inſtit.*: ita *Bonacin. ſupr. p.2. n.4.* addens *num.5.*, Eccleſiaſticos etiam venire hic nomine Magiſtratuum, ſi ſæcularem juriſdictionem exerceant titulo poteſtatis ſæcularis: ut ſi a Principe ſæculari conſtituantur Præſides, aut Conſiliarii alicujus Magiſtratus, a quo Civitas, aut Provincia gubernetur: Concilium enim non reſpexit præciſe ad circumſtantiam perſonæ, ſed ad qualitatem muneris, ac officii, a quo Magiſtratus nomen deſumitur.

Vtrum vero Sæculares Principes, ac Magiſtratus teneantur Judici Eccleſiaſtico imploranti brachium ſæculare ipſorum opem ferre, etiam non viſo proceſſu, ac ſententia Judicis Eccleſiaſtici.

9. *Reſp.* Teneri, & probatur, tum quia facultas cognoſcendi de juſtitia cauſæ competit Superiori: Magiſtratus autem ſæcularis in cauſis Eccleſiaſticis non eſt Superior, ut patet; tum quia ſæculares hic non adſciſcuntur, ut Judices, ſed ut executores Ordinationis factæ ab Eccleſiaſtico Judice; ac officium executoris non eſt cauſam agnoſcere, ſed exequi, quoties non conſtat de ejus injuſtitia; tum quia in dubio, præſertim in facto Principis, non præſumitur delictum, *l. merito ff. pro ſocio*; ergo ſæculares vocati ad ferendam opem Judici Eccleſiaſtico inique agunt negligendo auxilium ferre, eo, quod nondum cognita ſit juſtitia cauſæ, &nondum examinati actus proceſſus, utpote præſumentes delictum in facto Judicis Eccleſiaſtici: ita *Marta de juriſdict. part.1. qu.51.*, *Alciat. cap.1. de Offic.Ordin.*, aliique apud *Bonacin. de centur. in partic. d.1. qu.20. §.3. num.2.* contra alios ab eodem allegatos: qui bene monet *qu.1. de Clauſur. part.7. num.6.*, excommunicationem, de qua agimus hoc loco, non eſſe reſervatam Papæ: cum in Concilio, ubi fertur, nulla fit mentio de reſervatione.

Quæres 6. *An cura cuſtodiæ Clauſuræ Monialium commiſſa Epiſcopis in Concilio Tridentino intelligatur de Clauſura ſolum materialiter ſumpta, (prout ſcilicet importat ſpatium, quod intra jannam Monaſterii ſemper Clauſum continetur) vel etiam de Clauſura formaliter (ut ſic loquar) ſumpta, (quatenus videlicet comprehendit etiam ingreſſum extraneorum intra Clauſuram, egreſſum &c. ipſarum Monialium ab illa, & acceſſum aliorum ad ipſas Moniales cauſa eas inviſendi, & alloquendi).*

10. *Reſp. Barboſa allegat.192. de offic. Epiſcop. n.11.* ad auctoritatem Epiſcoporum in cuſtodienda Monialium Clauſura pertinere, ut impediant tum acceſſum ad ipſas Moniales, & colloquia cum eiſdem, tum ingreſſum extraneorum intra ſepta Monaſterii, tum egreſſum earumdem Monialium e Monaſteriis: quod eſt dicere, curam commiſſam Epiſcopis de cuſtodia Clauſuræ Monialium non eſſe ſolum de Clauſura materialiter ſumpta, ſed etiam de ea formaliter ſumpta: idque ex Decreto Concil.Trident. ſuperius adducto: ita Barboſa, aliique docti Recentiores a me conſulti: attenta praxi Epiſcoporum multis in locis prohibentium ſub cenſuris Eccleſiaſticis acceſſum ad Moniales ſine legitima ipſorum licentia, & quidem etiam exemptas: quod non facerent, ſi non præſumerent Monaſteria Monialium, etiam alias exemptarum, ipſis ſubjici quoad cuſtodiam Clauſuræ tum materialiter, tum formaliter ſumptæ: ſiquidem locus exemptus æquiparatur territorio poſito extra Diœceſim.

11. „ Nec poteſt nunc ullo probabili „ fundamento hæc poteſtas Epiſcopis de- „ negari; nam certe Gregorius XV. in „ ſua Conſtit. *Inſcrutabilis Dei providen-* „ *tia* edita 1622., dat Ordinariis loco- „ rum poteſtatem puniendi, & coercen- „ di tam Regulares, quam Sæculares de- „ lin-

„ linquentes circa perſonas intra ſepta „ degentes, aut circa Clauſuram, vel „ circa bonorum adminiſtrationem Mo- „ naſteriorum Monialium, etiam Regula- „ ribus ſubjectarum; & concedit, ut tan- „ quam Sedis Apoſtolicæ delegati id fa- „ cere valeant, quoties, & quando opus „ fuerit. Et præterea id multoties de- „ claravit Sacr. Congregat., ut videre „ eſt apud ſupracitat. *Pignattell.*, *& Ni-* „ *colium in floſcul. v. Monialis num.*28., „ *& in lucubrat. Canon. lib.*3. *tit.*2. 3.: „ inter quæ decreta legitur unum editum „ a Sacra Congregatione Epiſcoporum, „ & Regularium 24. Auguſti 1594. per „ hæc verba: *Sacra Congregatio cenſuit*, „ *quod Moniales Regularibus licet ſubje-* „ *ctas alloqui nemo poſſit abſque licentia* „ *Epiſcopi, vel ejus Deputati*. Et alterum „ approbatum ab Urbano VIII., & re- „ fertur etiam in Bullario poſt Conſti- „ tut. 18. Gregor. XV., quo Sacra Con- „ gregatio Concil. cenſuit Epiſcopum „ Diœceſanum tamquam Sedis Apoſtoli- „ cæ Delegatum coercere, & punire poſ- „ ſe Regulares accedentes ſine licentia „ ad Monaſteria Monialium Regularibus „ ſubjectarum, ut legitur in Bullario „ poſt Conſtitutionem Gregorii XV.

Quæres 7. *Qualiter cuſtodiri debeat Monialium Clauſura per Ordinarios locorum, & alios Superiores.*

12. *Reſp.* Debere cuſtodiri, itaut ſit circumſepta, & munita altis mœniis, ac excelſis undique parietibus, ne e vicinorum ædibus, quicumque illi ſint, Monaſteria inſpiciantur; præſertim ſi iis immineant Fratrum, aut Præsbyterorum ædes; quo caſu curandum eſſet, ut parietes altius attollerentur. Quod ſi contingat muros clauſuræ confringi, & Monaſterii redditus non ſufficere ad illorum reparationem, tunc ii fidelium eleemoſynis reſtaurari debent; &, ſi eæ ſint minus ſufficientes, ad hoc ipſum cogi poſſunt, ac debent Monialium conſanguinei: ita *Barboſa ſup. n.*10. ex Moſconio, & cum his *Tamburin. ſupra qu.*1. *n.*9. *&* 10., monens in defectu conſanguineorum recurrendum eſſe ad illum, ex cujus authoritate, & voluntate fuit conſtructum Monaſterium: ſicut enim conſanguinei Monialium, durante vinculo conſanguinitatis, tenentur eas conſervare in debita honeſtate, ut colligitur ex *c. ſi quis dereliquerit* 30. *diſt.*, ſic & iis quoad hoc ſuccedit Fundator Monaſterii; quippe qui potuit, & debuit prævidere hujuſmodi neceſſitates futuras: ſic citati DD., & bene: ſi addas, id etiam ſpectare ad proprium Epiſcopum, ſi redditus Epiſcopatus id ei permittant, aut aliunde poſſit conſulere præſenti Monialium neceſſitati: cum ipſe ex officio teneatur reſtituere clauſuram Monialium, eamve conſervare, ſuoque exemplo quam maxime poſſit alios excitare ad ſubveniendum tantæ Monialium neceſſitati; ne alioqui ipſi dicatur: *Qui alios doces, te ipſum non doces?* „ Ut „ autem locorum Ordinarii non errent „ in conſervanda Monialium clauſura, „ tum materiali, tum formali, multum „ juvari poterunt, ſi præ manibus ha- „ beant decreta tum generalia, tum par- „ ticularia edita a Sacra Congreg. Epi- „ ſcopor., & Regul., & a Sac. Congreg. „ Concilii, quæ referuntur *a Pignatello* „ *tom.*6. *conſult.* 85., *& præſertim a* „ *num.*78.

Quæres 8. *An obbligatio Clauſuræ aſtringat omnes Moniales.*

13. *Reſp.* Adſtringere omnes, & ſingulas Moniales cujuſcumque Ordinis, etiam Militaris, quæ religioſam profeſſionem emittunt, & vivunt in congregatione: ita *Sanchez ſup. n.*10., *Miranda ſup. qu.*1. *art.*3., *Bonacin. par.*2. *n.*1., aliique communiter: & probatur, tum quia *Concilium Tridentinum ſeſſ.*25. *de regul. c.*22. ſtatuit omnia, & ſingula contenta in ſuperioribus decretis ſervari in omnibus Cœnobiis, ac Monaſteriis quarumcumque Sanctimonialium, etiam ſi illæ ſub gubernio Militiarum, etiam Hieroſolymitanæ vivant, & quocumque nomine appellentur, ſub quacumque regula, vel inſtitutionibus: unum autem ex præfatis decretis ea ſeſſione factis eſt de Clauſura Monialium: tum quia Pius V. in ſua Bulla *Circa paſtoralis*, ait, *cujuſcumque Ordinis*, *vel Militiarum*, *etiam ſi Hieroſolymitanæ ſint*; quæ

quæ dictio -- *etiam* -- in utroque decreto poſita ſignificat a fortiori comprehendi Moniales aliorum Ordinum Militarium.

14. Dixi in reſponſione, *& vivant in congregatione*; ut innuerem, quod, ſi quæ fœmina hodie licite profiteretur ea conditione, ut in domo propria maneret; prout permittitur *cap. fin. qui Clerici, vel vovent.* ea non teneretur ad clauſuram; ſiquidem jura loquuntur de Monialibus viventibus in congregatione (ut aperte conſtat ex Conſtit. Pii V.) & cum ſint odioſa, non debent ampliari, ſed reſtringi: ita *Graff.* 1. *part. deciſ. lib.4. cap.23. n.17.*, *Mirand. ſup. art.4.*, *Bonacin. n.5.*, aliique, inter quos recte notavit *Navar. com.4. de Regul. n.53.*, privilegia olim conceſſa Monialibus profeſſis quoad exemptionem a Clauſura, modo non ſuffragari, utpote revocata in Concil. Trident. ſupra, & Pii V. Conſtitutione.

15. Excipiendæ tamen ſunt Moniales converſæ, quæ ex ejuſdem Pii V. conceſſione in Monaſteriis ad ſuam ſuſtentationem indigentibus fidelium eleemoſynis per dictas Moniales colligendis, poſſunt degere extra Clauſuram ad effectum quæritandi eleemoſynam, dummodo ſint ætatis annorum 40., degant in domo contigua Monaſterio, non ingrediantur Clauſuram Monialium, niſi in caſibus expreſſis per ſuas Conſtitutiones, ac de ſuis domibus non exeant ad colligendas eleemoſynas, niſi de licentia Ordinarii. Quamquam Gregorius XIII. in ſua Conſtitutione *Deo ſacris*, cupiens hanc ipſam exceptionem auferri, injungat Ordinariis, ut quacumque ratione cognoverint, poſſe convenienter Conventuum Moniales ſubſtentari, abſque dicta eleemoſynarum collectione, eaſdem Converſas ſub eadem Clauſura cum aliis Monialibus reducant, neque amplius permittant illas exire e ſuis Monaſteriis.

Quæres 9. *An obligatio Clauſuræ adſtringat Moniales in quocumque eventu, & conſequenter etiam cum gravi periculo vitæ.*

16. *Reſp.* Quod cum obſervantia Clauſuræ poſſit afficere, & de facto afficiat Moniales ſecundum duplicem reſpectum, nimirum ne ipſæ egrediantur e proprio Monaſterio, & ne admittant intra illud perſonas extraneas abſque debita licentia; quoad utrumque reſpectum dari poſſunt plures caſus, in quibus ceſſat obligatio Clauſuræ, ut aperte conſtabit ex dicendis in duabus ſequentibus ſectionibus: in quarum priori proponemus caſus concernentes Clauſuram ſub priori reſpectu; in poſteriori vero caſus verſantes circa Clauſuram ſub poſteriori reſpectu. Hic unum ſolum adverto, quod cum neceſſitas non habeat legem, *l. unic. ff. de off. proconſul.*, & lex humana ordinarie non obliget cum tanto ſubditorum diſpendio, ut probat *Laym. l.1. tract.4. cap.14. n.5.* ex communi DD. ſententia; utique & lex Clauſuræ non obligabit Moniales, neque cum gravi periculo vitæ (eo tamen modo, quo explicabimus *ſect. ſeq. qu.8.*) neque cum alio gravi damno, ſicut notavit *Sanchez l.6.Moral. cap.15.n.6.* ex Dominico Franco, Sylv., Rodriqu., & aliis.

Quæres 10. *Sub quibus pœnis teneantur Moniales ſervare Clauſuram.*

17. *Reſp.* Teneri ſervare ſub pœna excommunicationis majoris latæ ſententiæ Papæ reſervatæ, necnon privationis officiorum, dignitatum, & adminiſtrationum, & inhabilitatis ad illas, ſive ipſæ Moniales ſine debita facultate egrediantur e Monaſterio, ſive alios ingredi faciant, aut permittant; idque quoad Moniales egredientes ex Bulla Pii V. declaratoria, quæ eſt 8. in ordine, de qua *ſect. ſeq. qu.3.*, quo vero ad ingredi facientes, aut permittentes ex Bulla Gregorii XIII., in ordine 28., eo tamen modo, quo dicemus hic *ſect.3. qu.3.*

Quæres 11. *Quot, & quibus modis contingere poſſit obligationem Clauſuræ violari a Monialibus.*

18. *Reſp.* Violari poſſe iis duobus modis, quos recenſuimus *qu. præced.*, videlicet indebite egrediendo e proprio Monaſterio, vel extraneos ingredi faciendo, aut permittendo intra Clauſuram Monaſterii: quod bene advertit *Portell. de*

 dub.

*dub. regul. v. Clauſura Monialium in addit. num.*1.

An autem violatio Clauſuræ Monialium excuſari poſſit a culpa mortali ratione parvitatis materiæ.

Reſpondet *Nald. v. Clauſura n.*2. *ex Graff. de caſ. reſerv. cap.*5. *num.*45., quos adducit, & non reprobat *Diana part.*3. *tract.*2. *reſol.*52., poſſe excuſari; adeoque Monialem ambobus pedibus ſe transferentem extra januam, terminos Clauſuræ terminantem ad unum, vel duos palmos, non peccare mortaliter, ſi ſtatim regrediatur: idem ſentit & *Merolla* relatus *a Tambur. ſup. d.*19. *qu.*4., qui tamen oppoſitum ſentit cum *Bonacin. ſup. p.*4. *n.*2., & aliis, alioqui concedens parvitatem materiæ in præſenti caſu poſſe admitti, ſi Monialis toto corpore non egrediatur e Clauſura, ſed majori parte corporis manens intra ſepta Monaſterii, pede, aut pedibus exeat: ſic quippe non videtur conſummari tota tranſgreſſio violationis Clauſuræ in eo conſiſtens, quod Monialis egrediatur e terminis definitæ clauſuræ, quod utique verificatur, ſive ea longe recedat a dictis terminis, ſive tantum ad duos pedes, mox regreſſura: quæ eſt ratio, cur citati Doctores ſuſtineant in violatione Clauſuræ non debere admitti parvitatem materiæ.

„ Horum ſententia negans parvitatem materiæ in egreſſu totius corporis „ e terminis Clauſuræ, ſine dubio eſt amplectenda, tum ob rationem ſupradictam, tum quia licet egreſſus a Clauſura per duos palmos tantum videatur „ eſſe materia parva, ſi materialiter conſideretur, formaliter tamen ſumptus, „ prout eſt oppoſitus præceptis Clauſuræ, gravem habet oppoſitionem cum „ lege, cum ſit plenus, perfectus, & conſummatus egreſſus, & maxime periculoſus, ſi non prohibeatur ſub gravi obligatione. Ita autem docent præter allegatos DD. *Sanchez lib.*6. *in Decal. c.*16. *n.*70., *Thom. del Bene de Immun. Eccleſ. c.*19. *dub.*13., *Lèzana in ſumm. tom.*2. *verſ. Clauſura n.*7.

Quæres 12. *An violatio Clauſuræ Monialium ſit reſervata, etiam ſecluſa reſervatione pœnarum, quas incurrunt illius tranſgreſſores.*

20. *Reſp.* Eſſe, ſi fiat ad malum finem contra caſtitatem: & hoc ex decreto Clementis VIII. edito 1601., in quo ultra caſus contentos in Bulla Cænæ abſtulit Regularibus alias quoad hoc privilegiatis facultatem abſolvendi ab aliis quinque caſibus, inter quos enumeratur violatio Clauſuræ Monialium ob malum finem.

„ Dicendum autem hujuſmodi reſervatione comprehendi etiam ipſas „ Moniales; licet enim per illud verbum „ *Monialium* videantur expreſſæ ſolum „ per modum termini, & ut ſe habentes „ mere paſſive ad dictam violationem, „ tamen comprehenduntur in illo verbo -- *Violatio Clauſuræ* --: in eo enim „ veniunt omnes violantes Clauſuram; „ & tam ſunt violantes illi, qui illicite „ ingrediuntur, quam qui illicite egrediuntur. Dixi *ſecluſa reſervatione* pœnarum; Nam Moniales violantes Clauſuram per egreſſum perfectum, & completum, etiamſi id non faciant ad malum finem, incurrunt, ut videbimus „ ſequenti ſectione, excommunicationem Papæ reſervatam, & alias pœnas.

Quæres 13. *Quis diſpenſare poſſit cum Monialibus ſuper obligatione Clauſuræ, ut licite poſſint egredi ex illa, & alios admittere intra illam.*

21. *Reſp.* Poſſe diſpenſare Papam abſolute, & ſimpliciter loquendo: & inde patet, quod obligatio Clauſuræ eſt juris humani, adeoque ſubjicitur Papæ poteſtati: in caſibus vero graviſſimæ neceſſitatis non patientis dilationem, in quibus non poteſt commode adiri Papa, poſſe diſpenſare Ordinarium loci, ſive ex ſe ſolo, ſi Monialis diſpenſanda non ſit exempta, ſive de conſenſu etiam Prælati regularis, ſi Monialis ſit immediate ſubjecta Prælatis Ordinis; idque ex *Concil. Trident. ſeſſ.*25. *cap.*5., & ex Conſtitutione Pii V. *relata qu.*10., prout notat *Lezana tom.*1. *c.*25. *n.*21., addens tamen in Hiſpania videri uſu receptum, ut pro licito egreſſu Monialium regularibus ſubjectarum in caſibus

bus permiſſis nequaquam requiratur conſenſus Ordinarii : quod utique poteſt admitti, ſi conſtet dictam conſuetudinem fuiſſe legitime inductam, juxta doctrinam generalem, quam tradunt DD. de præſcriptione.

Quæres 14. *An Moniales per contrariam conſuetudinem poſſint derogare decretis indicentibus Clauſuram.*

22. *Reſp.* Quod, cum obligatio Clauſuræ Monialium ſit de jure humano, ut dictum eſt *qu.3.*, & jus quodcumque humanum, ſimpliciter loquendo, poſſit abrogari; ſequitur etiam Moniales poſſe alicubi derogare præfatæ obligationi: ita in terminis *Sanchez lib.6. Moral. c.15. n.4.*, *ex Azor. tom.1. lib.13. cap.8. qu.1.*, aliique Doctores recentiores conſulti: & puto, ſatis probabiliter, quidquid in contrarium ſentiat Lamas relatus ab eodem Sanchez, ſuſtinens contra obligationem Clauſuræ nullam poſſe prævalere conſuetudinem, aut ſtatutum, utpote tacite comprehenſam in voto tanquam neceſſariam ad caſtitatis promiſſæ obſervantiam; quod alii communiter negant, & nos etiam negamus, alioqui concedentes præſentem reſponſionem non procedere quoad illas Moniales, quæ ſub expreſſo voto ſe obligant ad Clauſuram.

„ Eſt autem advertendum non ha-
„ bere locum traditam reſponſionem cir-
„ ca conſuetudinem potentem abrogare
„ decreta indicentia Clauſuram, niſi di-
„ cta contraria conſuetudo ſit legitime
„ præſcripta, hoc eſt, niſi concurrant
„ omnia ea, quæ deſiderantur, ad hoc,
„ ut conſuetudo legem vincat, inter quæ
„ illud eſt præcipuum, ut conſuetudo in-
„ troducta fuerit ſciente,& patiente Prin-
„ cipe, qui poteſt in his jus condere, ut
„ cum communi docet *Fagnanus in cap.*
„ *Vtrum autem de cognat. ſpiritual. n.17.*
„ *&* 18.

SECTIO II.

De Obſervantia Clauſuræ Monialium quoad non exeundum e ſeptis proprii Monaſterii.

23. *Egreſſus è Clauſura vetitus Monialibus ex multiplici jure.*

24. *Si fiat indebite,interdum plures continet malitias, at non ſemper.*

25. *Monialis ſic egrediens ſubditur excommunicationi reſervatæ Papæ.*

26. *Incurrit etiam alias pœnas, quæ item incurruntur a cooperantibus.*

27. *Dicta excommunicatio incurritur ante ſententiam, non item aliæ pœnæ.*

28. *Quis abſolvat a præfatis pœnis.*

29. *Quæ cauſa requiratur, & ſufficiat, ut Moniales licentiari poſſint ad egreſſum.*

30. *Quale incendium ſufficiat ad licitum egreſſum.*

31. *Qualis caſus Lepræ.*

32. *Qualis caſus Epidemiæ: quid ſit Epidemia.*

33. *Juxta aliquos licentiari poteſt Monialis ad egreſſum ob morbum ei ſoli nocivum.*

34. *Alii communius negant contra Suarez, & juxta praxim.*

35. *Concedi poteſt egreſſus in caſibus ſimilibus.*

36. *In his tamen caſibus ſemper requiritur licentia Prælati, niſi ſit periculum in mora.*

37. *Cujus Prælati requiratur licentia.*

38. *Hæc debet eſſe ſpecialis, & expreſſa.*

39. *Item in ſcriptis, etiam pro foro conſcientiæ: quod alii negant.*

40. *An ſit ſemper opus, quod ſit in effectu obtenta.*

41. *Illicitus eſt egreſſus factus ex licentia injuſta inferioris Papa.*

42. *Sic tamen egrediens Monialis non incurrit pœnas; immo nec peccat juxta aliquos, ſi licentiam obtineat a Papa.*

43. *Licentia egrediendi, & diſpenſatio ad egreſſum inter ſe differunt.*

44. *Egrediens ſine licentia in caſu neceſſario,*

ria, id interdum ſignificat Prælato.
45. *Egreſſus permittitur Monialibus in caſu belli, inundationis, ac ruinæ Conventus.*
46. *Non ut eæ eligantur in Abbatiſſam alterius Conventus, aut ad aliud officium.*
47. *Niſi cum licentia Sedis Apoſtolicæ.*
48. *An Monialis ſic egrediens redit poſtea ad ſuum Conventum.*
49. *An ad fundandum novum Conventum, aut reformandum alium jam fundatum egreditur de licentia Sedis Apoſtolicæ.*
50. *Conſulto Papa Moniales egrediuntur ad habitandum novum Conventum.*
51. *Talis autem egreſſus faciendus in aurora.*
52. *Permittitur egreſſus Monialium cauſa correctionis.*
53. *Servatis tamen ſervandis.*
54. *Monialis profeſſa tranſiens ad Ordinem ſtrictiorem repetit probationem, ac profeſſionem.*
55. *Egrediens cum licentia aliquantulum divertit licite.*
56. *Si indebite divertat, pœnis latis contra violantes Clauſuram non ſubeſt.*

Quæres 1. *Quibus juribus interdictum ſit Monialibus egredi e Clauſura proprii Monaſterii.*

23. *Reſp.* QUod, quamvis in antiquis Canonibus multa extent hujuſmodi Clauſuræ præcepta (ut *in Canon.33. Concilii III. Carthaginen. can.46.* Trullano, qui attribuitur *VI. Synodo, & canon.65. Concilii Cabilon. II.*) ea tamen nullibi erat abſolute injuncta, ſed dependenter fere a legitima facultate Abbatiſſæ: ſicque paulo major, ac rigidior Clauſura imponebatur fœminis, quam viris. Primo *Bonifacius VIII. in cap. un. de ſtat. regul. in 6.* illam abſolute præcipit Monialibus, nulla relicta facultate egrediendi quacumque ratione, aut cauſa, excepto tantum caſu, in quo Monialem tanto, & tali morbo evidenter laborare conſtaret, ut non poſſet cum aliis abſque gravi periculo, ſeu ſcandalo commorari: quæ exceptio utique firmat regulam in contrarium. Cum autem tale decretum Bonifacii VIII. non fuiſſet uſu receptum, vel certe per contrariam conſuetudinem antiquatum (ut indicat *Concil.Trident. ſeſſ.25. cap.5. de regul.*, & Auctores paſſim teſtantur) a dicto Concilio fuit innovatum his verbis: *Nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire e Monaſterio, etiam per breve tempus quocumque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda, indultis, & privilegiis quibuſcumque non obſtantibus*; nec non approbatum, ac confirmatum a Pio V. *in ſua Conſtit.8. in ordine*, in qua explicat, quæ loca comprehendantur ſub clauſura Monialium: cum Pius V. *in citata Conſtit.8.* latius declaraſſet decretum Bonifacii VIII. & Concil. Trident. ſuperius allegatum, expreſſis in declaratione dictæ Bullæ caſibus, in quibus Moniales poſſunt licentiari ad exeundum e Clauſura, & latis variis pœnis adverſus violantes ipſam Clauſuram, de quibus ultra.

Quæres 2. *Qualiter peccet Monialis indebite egrediendo e proprio Monaſterio, & quot peccata committat.*

24. *Reſp.* Peccare mortaliter: committere vero unum tantum peccatum, idque inobedientiæ contra præceptum Eccleſiæ Monialibus Clauſuram indicentis, ſi ſolo præcepto Eccleſiaſtico teneantur ad Clauſuram: non autem etiam ex voto, ſicut de facto aliquæ Moniales tenentur, quæ proinde exeuntes e Clauſura ſine debita facultate, duo peccata committunt, neceſſario exprimenda in confeſſione: unum ſcilicet contra præceptum Eccleſiæ, (quod eſt peccatum inobedientiæ) & alterum contra votum, quod eſt ſacrilegium. Et ratio eſt, quod, cum præceptum Clauſuræ impoſitum Monialibus ſit de re graviſſima, ejus violatio ex genere ſuo non poteſt non eſſe mortalis: ex alia parte in uno, ac eodem actu multiplicantur malitiæ ſpecie diverſæ, quando actus opponitur diverſis ſpecie virtutibus, ac perfectionibus: unde fit, quod ſi Clauſura præſcriberetur tum ab Eccleſia, tum a regula,

non

non ideo ejus violatio duplicem contineret malitiam; cum ſic opponeretur eidem virtuti, ac perfectioni, nimirum Obedientiæ.

Qua occaſione obiter moneo, aſſertionem a me poſitam *tract.4. cap.5. n.21.* eſſe juxta mentem Rodriquez ibi citati, non autem juxta mentem meam; ut colligitur ex §. ſequenti, ubi ſuſtinens inter caſus exceptos ab Urbano IV. comprehendi Epidemiam, etſi ab eo non exprimatur, tacite infero Moniales S. Claræ, non obſtante voto Clauſuræ, quod faciunt, poſſe in caſu Epidimiæ egredi e Clauſura, ſi id ſit neceſſarium ad vitandum contagium, quod utique eſt contra Rodriquez.

Quæres 3. *Sub quibus pœnis prohibeantur Moniales egredi e Clauſura proprii Monaſterii.*

25. *Reſp.* Prohiberi ſub pœna excommunicationis majoris ipſo facto incurrendæ, eaque reſervata Papæ: patet ex Pii V. Conſtit.8. ſuperius adducta, quæ ſic habet: *Aliter autem egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices perſonas, ſive Laicas, aut Sæculares, vel Eccleſiaſticas, conſanguineas, vel non, excommunicationis latæ ſententiæ vinculo, ſtatim eo ipſo abſque aliqua declaratione ſubjacere, a quo præterquam a Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, abſolvi nequeant. Et inſuper tam egreſſas, quam præſidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam hujuſmodi concedentes, dignitatibus, officiis, & adminiſtrationibus per eas, & eos tunc obtentis privamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in poſterum obtinenda inhabiles* (ſupple) *decernimus.*

26. Ubi notandum vi iſtius Conſtitutionis, Moniales indebite egredientes e proprio Monaſterio non ſolum incurrere excommunicationem majorem ipſo facto abſque alia declaratione, eamque Papæ reſervatam, ſed etiam remanere privatas dignitatibus, officiis, & adminiſtrationibus, quæ habent tunc temporis, immo, & inhabiles ad obtenta, & alia in poſterum obtinenda: quin etiam talibus pœnis ſubjacent non Moniales tantum modo dicto Clauſuram violantes, ſed etiam Epiſcopi (cum de his expreſſa mentio fiat in citata Conſtitut. Pii V.) Prælatique Regulares, ſi fortaſſe ſine juſta cauſa illis dent licentiam exeundi e Monaſterio; nec non ii, qui Moniales injuſte egreſſas comitantur, aut recipiunt, ſi ſuo comitatu aut receptione cooperentur egreſſui Monialium ipſarum, aut ſint in cauſa, quod non redeant ad Monaſterium, ſicut debent, quod bene advertit *Bonacina qu.1. de Clauſ. par.4. n.4., & 5.*, hinc inferens cum Rodriqu., Sanchez, & Lamas non incurrere dictas pœnas illum, qui cauſa urbanitatis, amicitiæ, honoris, aut conſanguinitatis Monialem illicite egreſſam comitaretur, aut reciperet, dummodo ejus delicto re vera non cooperetur; qua de re *Sanchez lib.6. Moral. cap.14. n.72.*

Difficultas eſt: utrum præfatæ pœnæ incurrantur ante ſententiam judicis declarativam, ſin minus pœnæ, ſaltem delicti.

27. *Reſp.* Excommunicationem quidem incurri ante omnem ſententiam Judicis, etiam declarativam delicti, (quod omnes concedunt) alias vero pœnas probabile eſſe non incurri, niſi poſt ſententiam criminis declaratoriam, latam a Judice, qua ſcilicet declaretur juridice, Monialem violaſſe Clauſuram, egrediendo e Monaſterio abſque legitima facultate; idque non ſolum ob doctrinam, quam tradit *Sanches ſupr. num.65. ex Navarr., Molin., & Soſa*: ſed etiam, quia Clauſula illa: *abſque aliqua declaratione*, in relata Conſtitutione Pii V. ex tenore textus videtur referri ſolum ad excommunicationem non item ad alias pœnas; ſicut & vi textus reſervatio ſolum afficit excommunicationem, non autem reliquas pœnas: cum ſic habeat: *Excommunicationis majoris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eo ipſo, abſque aliqua declaratione ſubjacere: a quo præter quam a Romano Pontifice, niſi in mortis articulo abſolvi nequeant; & inſuper tam egreſſas,* (ideſt Moniales) *quam præſidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam hujuſmodi concedentes,*

digni-

dignitatibus, *officiis*, *& adminiſtrationibus per eas*, *& per eos tunc obtentis privamus*, *& illas*, *illoſque ad obtenta*, *& ad alia in poſterum obtinenda*, *inhabiles decernimus*. Ubi non Clauſulam illam, *abſque aliqua declaratione*, & illam aliam, *præterquam a Romano Pontifice*, *niſi in mortis articulo abſolvi nequeant*: ſolum apponi; ubi agitur de excommunicatione, non item poſtea, ubi agitur de aliis pœnis, quod eſt ſignum, Pium V. in dicta Conſtitutione noluiſſe cum tanto rigore obligare ad reliquas pœnas, atque obligat ad excommunicationem: ſi enim pari rigore voluiſſet obligare ad utrumque, id potuiſſet exprimere, & expreſſiſſet, juxta illud: *ſi voluiſſet expreſſiſſet*: quod maxime locum habet in odioſis, quæ non debent ampliari, ſed reſtringi.

Quod ſi quæras, qui poſſit abſolvere a præfatis pœnis.

28. *Reſp.* Non poſſe abſolvere niſi Papam ſolum, aut alium habentem ab eo facultatem: cum excommunicatio ſit reſervata Papæ, & doctrina generalis ſit, inferiorem Papa non poſſe regulariter diſpenſare in pœnis ab ipſo latis poſt ſecutam Judicis ſententiam.

„ Hoc autem verum eſt, non ſolum pro caſu, quo violatio Clauſuræ „ a Moniali commiſſa, fuerit publica, „ ſed etiam pro caſu, quo ea fuerit occulta; ita enim declaravit Sacra Congregat. teſte *Fagnano c.Dilectus de tempor. ordinat. a num.*32.; Nam cum dubitaſſet Archiepiſcopus Florentinus, „ an vigore Concil.Triden. *cap.6.ſeſſ.*24. „ poſſet abſolvere quamdam Monialem, „ quæ occulte, & ad malum finem fregerat Clauſuram, non obſtante Bulla „ Pii V., quæ videtur habere locum in „ caſu publico; quæſtio propoſita fuit „ in Sacra Congregatione, & variatum „ eſt ſententiis: Ex decem Cardinalibus, „ tres exiſtimarunt Bullam intelligendam eſſe etiam in occultis, quia illa „ loquitur generaliter, quia ſolum excipit caſum articuli mortis: quia jam „ declaratum eſt, prohibitionem abſolvendi factam in Bulla Cænæ habere locum etiam in occultis: & demum, quia „ per Bullam S.Pii V. utpote confectam „ poſt Concilium, cenſetur fuiſſe Concilio derogatum: Alii quatuor Cardinales dixerunt, eam Bullam non habere locum in caſibus occultis. Reliqui tres cenſuerunt conſulendum eſſe „ Pontificem, qui dedit quidem facultatem Archiepiſcopo abſolvendi prædictam Monialem, ſed declaravit Bullam „ Pii V. habere locum etiam in occultis. „ Hinc Sacra Congregatione poſtea interrogata in terminis generalibus: An „ ſi Monialis alicujus Monaſterii juriſdictioni Regularium ſubjecti occulte violaverit Clauſuram, poſſit a tali peccato in ſoro conſcientiæ virtute ſupradicti decreti abſolvi ab Epiſcopo, cui „ tanquam delegato in iis, quæ ad Clauſuram pertinent, authoritas tribuitur „ in Tridentino *cap.5. ſeſſ.25. de regul.*; „ Sacra Congregat., ſtante Bulla S. Pii „ reſpondit *Non poſſe*.

Quæres 4. *An*, *& ex qua cauſa Moniales licentiari poſſint ad egreſſum e Monaſterio*, *non obſtante obligatione Clauſuræ*.

29. *Reſp.* Ex vi quidem Conſtitut. Bonifacii VIII. citatæ in *capit. periculoſo de ſtat. Regul. in 6.*, poſſe tantum in uno caſu ibi excepto; nimirum quando Monialis evidenter laborat tanto, ac tali morbo, ut non poſſit cum aliis commorari abſque periculo, aut ſcandalo: ex vi vero Conſtitutionis Pii V. relatæ *q.præced.* poſſe exire in tribus caſibus ab ipſo ibi expreſſis: videlicet ex incendio, ex morbo lepræ, & ex infirmitate epidemiæ; immo & in aliis caſibus ſimilibus, aut urgentioribus, qui cenſentur comprehendi in tribus allatis, juxta dicenda *qu.8.* Quare Moniales nequeunt licentiari ad egreſſum, niſi ex cauſa valde gravi, ac urgenti: ex ſimili relatis *in cap.periculoſo*, & in Conſtit. Pii V.

Quæres 5. *Quando nam caſus incendii ſufficiat*, *ut Monialis licite poſſit exire e Monaſterio*.

30. *Reſp.* Non ſufficere, niſi quando incendium eſt adeo magnum, ut Moniales

les ſint morituræ, ſi non exeant: quamquam, ut omnes Moniales in tali eventu exire poſſint, opus ſit, ut omnium vita periclitetur, niſi omnes exeant: Unde ſi contingat non imminere periculum omnium ſed aliquarum tantum, eo quod una pars Monaſterii incendatur, & in alia non ſit periculum; tunc eæ ſolum exire poſſunt, quæ aliter mortem evitare non poſſunt: ut ſi fingamus, eas habitare in parte, quæ incenditur, & non poſſe tranſire ad aliam, niſi per ignem: idemque erit de una tantum Moniali, ſi caſus ad hoc reſtringatur, ut illa ſola incendio periclitetur, ita *Suarez tom.4. de Rel. tract.8. lib.1. cap.9. num.11.*, hinc inferens caſum incendii in præſenti eventu non reſpicere communitatem, ut communitas eſt, ſed omnes perſonas ejus, ut ſingulas, & ſufficere in unaquaque, ſi illam ſolam tangat.

Quæres 6. *Quando caſus Lepræ ſit ſufficiens ad hoc, ut Monialis licite egredi poſſit e Monaſterio.*

31. *Reſp.* Tunc ſolum eſſe ſufficientem, quando, Moniali tali modo infecta non egrediente, omnes aliæ Moniales evidenti periculo infectionis exponerentur: unde, ſi ceſſet tale periculum, eo quod, Monaſterium ſit valde capax, ibique adſit commoditas medendi ei morbo abſque periculo contagionis aliarum Monialium; tunc Monialis ſic infecta non poteſt exire, cum ceſſet periculum, ratione cujus præciſe licitus erat exitus, ut aperte colligitur ex *capite periculoſo*, innovato per Concilium Trident., & Pii V. Conſtitut. fere hoc ipſum exprimentibus iis verbis, *quod non poſſit cum aliis abſque gravi periculo commorari*: Ut proinde dicat *Sanchez num.32.* ad hoc, ut Superiores juſtam licentiam exitus concedant, non debere eſſe contentos ſola probatione morbi, ſed præterea probandam eſſe incommoditatem Monaſterii ad medendum ſine periculo infectionis aliarum Monialium; quod etiam indicat *Tambur. ſup. d.20. qu.1. num.4.*, dicens, ad hoc, ut Monialis ex lepræ morbo licite poſſit exire e Monaſterio, hujuſmodi infirmitatem debere eſſe talem, ut homo ſæcularis ea infectus extraheretur e propria domo, & ad vitandum infectionis periculum duceretur ad locum ſegregatum, vulgo nuncupatum *Lazaretto*.

Quæres 7. *Quid intelligatur hic nomine Epidemiæ, ob quam Moniali eo morbo infectæ, concedi poteſt, ut exeat e Monaſterio.*

32. *Reſp.* Intelligi non ſolum Epidemiam, quæ eſt vera peſtis, ſed etiam Epidemiam ſimplicem, morbum ſcilicet communem adeo contagioſum, ut ab uno facile diffundatur ad alios cum ipſo communicantes, ſi tamen non obſtet declaratio quædam Sacræ Congregationis facta anno 1609., & relata *a Diana par.2.tract.15. reſol.23.*; nimirum in Conſtitutione Pii V. nomine Epidemiæ venire ſolum veram, ac realem peſtilentiam. Ita *Suarez ſupra n.3.*, *Sanchez n.35.*, *Rodriquez ſup. q.49. art.3.*, *Miranda qu.3. de Monial. art.5.*, *Portell. de dub. regul. v. Clauſura n.18.*, aliique, quos citat, & ſequitur *Tambur. n.6.*, dicens, hujuſmodi caſum ſic communiter explicari a Doctoribus, & probatur, tum quia intentio Pii V. in excipiendo iſto caſu, quæ eſt conſulere indemnitati Communitatis religioſæ, æque militat in morbis iſtis contagioſis, qui poſſunt inficere totum Monaſterium, aut majorem illius partem: ubi autem procedit eadem ratio, procedit & eadem juris diſpoſitio: tum quia veroſimilius eſt nomen epidemiæ hic ſumi, non rigoroſe pro illa, quæ peſtis dicitur, & ſic per contagium communicatur, ut majorem partem hominum, quos inficit, occidat, ſed ut latius dicitur de quocumque morbo communi contagioſo modo ſupradicto; Cum enim Pii V. Conſtitutio ſit odioſa, ac reſtrictiva quoad hanc partem, ejus verba interpretari debent in mitiori ſignificatione propria: unde cum juxta uſum Medicorum vox Epidemiæ abſolute dicta ſignificet quemcumque morbum contagioſum, ſecundum hanc ſignificationem debet hic ſumi: quæ rationes faciunt iſtam ſententiam ſatis probabilem; præſertim cum non conſtet authentice de declaratione illa

ne illa Sacræ Congregationis ſuperius allegata ex Diana, ſicut notavit ipſemet Diana, & innuit etiam *Lezana tom.* 1. *cap.*25. *n.*10., dum noſtram amplexus ſententiam ſubdit: *Licet oppoſitum in praxi omnino ſequendum ſit, ſi authenticè conſtet de quadam declaratione Sac.Congr. in contrarium.*

„ Addo ex declaratione Sacr. Con„ gregationis, quam ſupra retuli *cap.*3. *ſect.*1. *n.*19. *ex Monacell. part.*2. *adnotat. ad formul.*15. *tit.*15. potius conſtare veram eſſe noſtram reſponſionem.

Vtrum vero dari poſſit Moniali licentia exeundi e Monaſterio in caſu, quo ea laboret morbo ipſi ſoli nocivo, & tali, ut moraliter ſit certum, non poſſe ſufficienter curari, niſi exeundo e Monaſterio (v. gr. eundo ad balnea.)

33. *Reſp.* Quod, quamvis Azorius, Navarr., Graff., Zipæus, Bonacin., & alii relati a Diana ſupra ſuſtineant, Moniali in tali caſu poſſe concedi facultatem exeundi e Monaſterio; idque admittat etiam *Diana p.*5. *tract.*3. *reſol.*137., & non improbabiliter, ſecluſa praxi, quæ viget in contrarium; abſolute tamen dicendum videtur in iſto caſu non debere, nec poſſe concedi Moniali, ut exeat e Monaſterio, ita *Sanchez n.*39., *Barboſa de offic. Epiſcop. alleg.*102.*n.*30., *Gutier. l.*1. *canon. qq. c.*14., *Zerola part.*1.*praxis v. Moniales qu.*16., aliique penes Dianam, ubi ſupra; & probatur, tum quia ſententia Azorii, & illorum aliorum cedit in magnum detrimentum Clauſuræ ſtatutæ in commune bonum religionis, ſtante, quod morbi periculoſi ſunt frequentiſſimi, aviditaſque Monialium exeundi e Monaſterio eſt maxima, ſicque facile attraherent Medicos ad judicandum egreſſum, vitando periculo mortis, eſſe ipſis neceſſarium, & ita paſſim concederetur facultas egrediendi: tum quia in citato *cap. periculoſo* (cujus obſervantia maximopere commendatur in *Concil.Trident. ſeſſ.*25. *de regul. cap.*5., & in Conſtitut. Pii V. ſæpius relata) ob ſolam rationem communis boni Monialium permittebatur egreſſus, ut conſtat ex iis verbis: *niſi forte tanto, & tali morbo evidenter earum aliquam laborare conſtaret, quod non poſſet, cum aliis abſque gravi periculo, ſeu ſcandalo commorari.* Ergo caſus reſpiciens ſolam Monialis utilitatem privatam non præbet cauſam ſufficientem egrediendi: tum quia, eſto Doctores, juxta inferius dicenda concedant, quacumque dictione exceptiva adjecta, non excludi caſus ſimiles, aut urgentiores: fatentur tamen univerſi, excludi caſus diſſimiles, aut minus urgentes, quia alioqui dictio exceptiva eſſet inutilis; conſtat autem, quod præſens caſus eſt valde diſſimilis, ac longe minus urgens, quam tres expreſſi in Conſtitut. Pii V., ut facile patebit conſideranti.

34. Diſſentit *Suarez n.*9. dicens, ſe non poſſe diſcedere a pia ſententia Navarri ſubſtinentis in caſu propoſito concedi poſſe Moniali licentiam exeundi e Monaſterio, probatque tum quia leges humanæ non obligant ad ſui obſervationem cum gravi periculo mortis, niſi ubi honor fidei, aut Religionis, vel magna neceſſitas boni communis intercedit: nihil autem horum in præſenti intervenit, tum quia lex humana debet eſſe tolerabilis, adeoque non poteſt obligare cum gravi periculo mortis, niſi ex cauſa proportionata, qualis non eſt, niſi neceſſitas communis boni temporalis, aut ſpiritualis: tum quia id videtur ſatis aperte colligi ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, quam idem *Suarez n.*11. refert his verbis: *Curandæ valetudinis cauſa ad balnea Monialem exire poſſe Sedes Apoſtolica conceſſit, dum tamen eat cum honeſto comitatu perſonarum, quem Ordinarius dandum cenſuerit, atque tam eundo, quam redeundo nullum ad locum extra viam rectam divertat, neque diutius maneat apud ipſa balnea, quam ad curandam infirmitatem neceſſe fuerit.* Verum, quia praxis communiter eſt in contrarium, ſaltem in his noſtris regionibus, non videtur recedendum a noſtra ſententia, eſto oppoſita ſpeculative cenſeri poſſit probabilis; præſertim cum dici poſſit præfatam declarationem Sacræ Congregationis non fuiſſe generalem, ſed potius fuiſſe diſpenſationem cum ali-

qua

qua Moniali in particulari, ideoque non facere jus; maxime cum non conſtet eam fuiſſe authenticam: cum Suarez ſentit *Caſtro Pal. tract.16. d.4. p.9. n.15.*

Quæres 8: *An prædicti tres caſus excepti in citata conſtitutione Pii V. poſſint extendi ad alios ſimiles, aut etiam urgentiores.*

35. *Reſp.* Poſſe; & probatur, tum quia dictio taxativa non excludit caſus ſimiles, & in quibus militat eadem ratio, aut urgentior: ſicut ex multis oſtendit *Everard. in ſuis topicis legalibus loco a natura dictionum taxativarum n.4.*, ut colligitur ex variis juribus, quæ adducit *Sanchez n.37.*, tum quia Clemens VIII. in ſua Conſtit. incip. *Religioſæ Congregationes*, ad puritatem paupertatis magis conſervandam prohibuit munera a Religioſis dari, præterquam quod in caſibus ibi exceptis: & tamen Sanchez ſupra cum Soſa putat præfatos caſus extendi ad ſimiles, in quibus militat eadem, vel major ratio: tum quia in novella Conſtitut. Juſtiniani *collat.4. ſub titul. de nuptiis §. Sed etſi quis*, dicitur ſolis Clericis promotis ad Ordines minores Lectoris, & Cantoris integrum eſſe uxorem ducere: & nihilominus id etiam licitum eſt iis, qui initiati ſunt aliis duobus Ordinibus minoribus: quinam autem ſint caſus, qui extendi poſſunt ad eos, qui recenſentur in motu proprio Pii V. conſtabit ex quæſtionibus inferius proponendis, ac ſolvendis.

„ Interim ad præcavendum periculum errandi in admittenda hac aliorum morborum ſimilitudine cum morbis expreſſis a S. Pio V., aliquas ſuper hoc adjungo Sacræ Congregationis reſponſiones. Prima eſt: Epiſcopus tranſtulit ad alium Monaſterium quamdam Monialem, quæ evaſerat furibunda, & Sacra Congregatio reſpondit non potuiſſe Epiſcopum hoc facere, juſſitque eidem, ut Monialem ad primum Monaſterium reduci curaret, & vinculis coerceri, ſi opus fuiſſet. Secunda eſt: Monaſterium de Xixena ſitum erat in loco paludoſo, & inſalubri; unde propter periculoſas infirmitates, quas „ Moniales contrahebant, dubitatum fuit, an comprehenderentur in Bulla S.Pii V. de Clauſura Monialium, & Sac. Congregatio cenſuit comprehendi. Tertia eſt: Monialis quædam obtenta facultate exeundi e Monaſterio curandi cauſa morbum Epidemiæ, poſt ſex menſes ab egreſſu, ſupplicavit in Sac. Congregatione prorogari ſibi terminum ad proſequendam curationem. Sacra Congregatio reſpondit, Oratricem, ſi vere laborabat morbo epidemiæ, non indigere diſpenſatione Apoſtolica: eſt enim caſus exceptus in Conſtitutione Pii V.: At vero ſi infirmitas tendebat ad epidemiam, ut dicebatur in licentia Moniali per ſuperiorem conceſſa, non potuiſſe talem licentiam concedi, & eum qui conceſſit, incidiſſe in excommunicationem. Refert has reſponſiones *Fagnanus in c. Recolentes de ſtatu Monach. a n.49.* Addo quartam Sacræ Congregationis declarationem, quam affert *de Alexandris in ſuo Confeſſario Monialium cap.7. §.9. qu.2.*, quæ ſic habet: *Nomine epidemiæ eam tantum epidemiam intelligere, quæ eſt vera, & realis peſtis, itaut ob alias infirmitates huic aliquo pacto conſimiles, ſed tamen benigniores, etiamſi epidemiæ nomine nuncupentur, nullo modo Monialibus profeſſis ex Monaſterio exire liceat.* In hac autem reſponſione notandum, quod non dicit abſolute *ſimiles*, ſed *aliquo pacto conſimiles.*

Quæres 9. *An occurrente aliquo caſu, in quo juxta dicta licitus eſt egreſſus Monialium e Monaſterio: ex propria auctoritate poſſint egredi, vel certe requiratur legitima licentia Superioris.*

36. *Reſp.* Requiri licentiam Superioris, idque ex decreto *Concilii Tridentini ſeſſ.25. de regul. cap.5.*, ubi dicitur: *Nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire a Monaſterio, etiam ad breve tempus, quocumque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda*; ſed etiam ex Conſtitutione Pii V. ſuperius citata, quæ incipit: *Decori*; & ſic habet: *Quæ tamen infirmitas præter*

alios Ordinum Superiores, quibus cura Monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta Monaſteria ab Epiſcoporum, & Ordinariorum juriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſſe in ſcriptis approbata ſint: eſt communis DD., inter quos *Portel. ſup. n.*20. bene advertit, quod quamvis in caſibus allegatis a Pio V. expectanda eſt licentia ad egrediendum, ſi Superior adſit: ſecus eſt, ſi Superior abſit, & periculum ſit in mora, aut eam injuſte deneget, & certo conſtet de injuſtitia.

At dices, cujus Superioris licentia requiritur, ut Monialis in aliquo dictorum caſuum licite egrediatur.

37. *Reſp.* In Monaſteriis quidem ſubiectis Epiſcopo requiri, & ſufficere licentiam ſolius Epiſcopi, aut Ordinarii loci, cum ipſe reſpectu illorum ſit & Epiſcopus, & Prælatus Religionis: in Monaſteriis vero exemptis præter licentiam Epiſcopi, ſeu Ordinarii loci requiri etiam licentiam Prælati regularis proprii, Provincialis ſcilicet, aut Generalis, juxta uniuſcujuſque Ordinis Inſtitutum. Patet tum ex Concilio Tridentino loco citato, quod, quamvis non requirat expreſſe licentiam Prælati regularis, reſpectu Monaſteriorum exemptorum, illam tamen non excludit, ſed potius ſupponit, ut jure communi neceſſariam, utpote ſemper loquens ſecundum jus, quando illud non immutat: tum ex Conſtitut. Pii V. §. *præcedenti* allegata, in qua id totum ſatis expreſſe deducitur, & deciditur: ita *Suarez ſupr. n.*13., *Barboſ. n.*28., *Sanchez ſupr. n.*24., *& ſeqq.*, aliique apud ipſos: qui recte monent, non immerito Pium V. in citata Conſtitutione dicere, *per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium*, ut innuat hujuſmodi licentiam poſſe concedi non ſolum ab Epiſcopo proprie dicto, qui ſcilicet habeat ultra juriſdictionem Epiſcopalem, etiam poteſtatem Ordinis Epiſcopalis, ſed etiam a quocumque habente juriſdictionem Epiſcopalem, qualis eſt Vicarius generalis Epiſcopi, immo & Vicarius generalis Capituli, ſede vacante: qui utique veniunt nomine Ordinarii loci, ut in ſpecie adnotavit *Barboſa ubi ſupra* ex Lamas, & Sanchez rejiciens, quod ait *Rodriquez ſupra art.*6., Monialem ſcilicet exemptam in adductis caſibus poſſe abſque ullo ſcrupulo recedere e Monaſterio cum ſola licentia Prælati regularis, Generalis, aut Provincialis, & non requiri ullam approbationem Epiſcopi ſæcularis, ſtante quod Prælatus regularis eſt etiam ipſe Ordinarius talis Monaſterii, ſicque de illo poſſunt intelligi allegata verba Pii V. *per Epiſcopum, ſive alium loci Ordinarium*; cum tamen ſecundum communem loquendi modum Prælatus regularis numquam dicatur loci Ordinarius, eſto ſit Ordinarius proprii Monaſterii.

Quod ſi quæras, an licentia egrediendi e Monaſterio in caſibus permiſſis concedenda Monialibus, debeat eſſe ſpecialis, ac expreſſa: idque ita, ut alias licentia ſit eo ipſo irrita, ac nulla.

38. *Reſp.* Attenta Conſtitutione Pii V. debere eſſe, & ſpecialem, & expreſſam; cum id ibi ſatis aperte explicetur iis verbis, *& expreſſe in ſcriptis approbata* (ideſt cauſa egrediendi e Monaſterio) hoc enim ipſo, quod talis cauſa debet expreſſe approbari ad dandam dictam licentiam, licentia non poteſt non eſſe ſpecialis, utpote data hic & nunc in caſu particulari, & quidem in ſcriptis, cum id diſertis verbis exprimatur: quæ doctrina procedit tum in cauſis exitus expreſſis in dicta Conſtitutione Pii V., tum in aliis quibuſcumque, ut notavit *Sanchez ſupra n.*29.

An autem, ut talis licentia ſit valida, debeat neceſſario eſſe in ſcriptis, ita ut non valeat ſi concedatur verbo tenus.

39. *Reſp.* Videri probabilius, quod neceſſario debeat eſſe in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ; ita *Bonacina qu.*1. *de clauſ. p.*8. *n.*5., *& Tambur. ſupr. qu.*6. *n.*1. ex Sanchez, Miranda, ac Victorello, aliique communiter: & probatur; tum quia id ſatis clare ſignificatur in citata Bulla Pii V. iis verbis: *aliter autem, quam, ut præfertur, egredientes excommunicationis latæ ſententiæ vinculo ſtatim eo ipſo abſque aliqua declaratione ſubjace-*

bjacere &c. tum quia ubi lege, contractus requirit ſcripturam, ea deficiente, irritus eſt contractus, *l. contractus* 16. *c. de fide Inſtrum.*, ergo & idem dicendum eſt in caſu noſtro; tum quia jure cautum eſt, ut talis licentia detur in ſcriptis, non ſolum, ut poſſit exhiberi, ſi petatur, ſed ut maturius, ac rarius concedatur (quæ enim ſcripto tradi debent, maturiori conſilio ſolent examinari, & rarius concedi) non ergo ſolemnitas ſcripturæ cenſeri debet levis, ſed valde ſubſtantialis. Oppoſitum tamen ſentiunt Homobon., & Belloch., quos refert, & non rejicit *Diana part.*3. *tract.*3. *reſol.*129. ex Innocent., Abb., & Felino docentes, quod, quamvis licentia ad ingrediendum ſepta Monaſterii Monialium ex decreto Concil. Trident. in ſcriptis obtenta requiratur, id intelligitur quoad forum exterius: nam in interiori foro animæ, in quo attenditur veritas, ſufficit, quod interveniat conſenſus jure naturali requiſitus, qualis eſt etiam, qui oretenus conceditur: eſt autem eadem ratio de licentia requiſita ad licitum egreſſum Monialium e Monaſterio, ut patet.

Quæres 10. *An occurrente cauſa legitima egrediendi e Monaſterio poſſit Monialis exire abſque licentia Superioris, ſi propoſita cauſa egreſſus petat licentiam, & non obtineat.*

40. *Reſp.* Quod cum ad licitum egreſſum Monialis requiratur approbatio cauſæ, & licentia exeundi: & hæ poſſunt ſeparari, quatenus poteſt ad aliquem pertinere approbatio cauſæ (quæ conſiſtit in judicio de ſufficientia illius) abſque eo, quod poſſit dare licentiam: ſiquidem Monialis ſit exempta, & Epiſcopus nolit approbare cauſam ab ea propoſitam ad exeundum; Prælatus vero regularis proprius eam approbet, ac det licentiam exeundi, conſtito evidenter de injuſtitia Epiſcopi: videtur Monialem poſſe exire, cum ſic ratio Religionis proprie illam non obliget, & alias lex poſitiva in tali caſu videatur non obligare: quippe quæ revera impletur, eſto deſit exterior ſolemnitas (quamvis forte in foro externo aliud præſumeretur.) Si vero e contra Epiſcopus approbet cauſam, & Prælatus regularis renuat dare licentiam, tunc, moraliter loquendo, non debet Monialis exire; cum ſic obſtet Conſtitutio Pii V. intrinſeca obligatio religioſæ obedientiæ, & præterea tunc vix poſſit vitare grave ſcandalum, & periculum apoſtaſiæ, vel certe ſpecies cum infamia religionis: Quod ſi Monialis egreſſura e Monaſterio ſit ſubiecta Epiſcopo; tunc, ſi ipſe non approbet cauſam egrediendi propoſitam, adeoque etiam neget licentiam exeundi propoſitam, nullo modo poteſt Monialis exire: cum ex una parte obſtet diſpoſitio Concilii Tridentini, ac Pii V. Conſtitutio, & ex alia per modum defenſionis, ac juſtæ excuſationis id fieri nequeat ſine magno ſcandalo, & in caſu potius ficto, quam morali: ita *Suarez ſupr. c.*9. *n.*16., monens juxta diſpoſitionem Concilii Tridentini, & Conſtitut. Pii V. approbationem cauſæ exeundi quoad Monaſteria exempta pertinere ad Epiſcopum, & ſic Concilium nihil aliud dixiſſe, niſi cauſam ab Epiſcopo approbandam: licentiam autem proprii Superioris eſſe neceſſariam ex vi religioſi ſtatus.

Quæres 11. *An Monialis tuta conſcientia exire poſſit e Monaſterio, ſi a legitimo Superiore detur licentia exeundi ſine juſta cauſa.*

41. *Reſp.* Non poſſe, ſi ei conſtet in conſcientia juſtam cauſam egrediendi non ſubeſſe, & licentiam fuiſſe conceſſam ex favore, vel alia ratione iniqua: ita *Suarez n.*14., & probat, quia talis licentia reipſa eſt nulla, & id non latet Monialem; ſiquidem Pius V. in ſua illa Conſtit. dicit: *Aliter autem, quam, ut præfertur, egredientes*: prædictum autem fuerat, ut Moniales ſine legitima cauſa, & probata non exeant.

42. Concedo tamen, quod ſi Papa ſine juſta cauſa daret hujuſmodi licentiam, poſſet Monialis exire abſque eo quod incurreret pœnas latas contra violantes clauſuram: immo ne venialiter quidem peccaret, juxta plures Doctores, ſuſtinentes utentem diſpenſatione valide data a Superiore ſine cauſa non peccare, nec venialiter,

liter, ut mox videbimus: eſto Papa taliter diſpenſans peccaret ſaltem venialiter, ut tradunt plures Doctores penes *Sanchez lib.8.de matrim. d.18. n.6.* Ratio reſponſionis eſt, quod cum obligatio clauſuræ ſit de jure humano (ut jam probavimus) poteſt Papa in ea valide diſpenſare, etiam ſine cauſa, ut innumeris Doctoribus citatis erudite probat *Sanchez diſput. modo citata n.3.* contra plurimos alios ab eodem relatos *n.2.* quorum opinionem dicit *Caſtr. Pal. tom.3. d.6. pag.8. §.1. n.2.* non poſſe defendi, ut probabilem: alioqui ſuſtinens *n.8.* ex communi Canoniſtarum probabile eſſe, utentem diſpenſatione valida, ſed illicita, utpote data ſine cauſa, non peccare, nec venialiter: quod tamen negant plures alii Doctores: aliqui quidem ſuſtinentes in tali caſu peccare mortaliter, alii vero ſolum venialiter; quod putat *Sanchez n.7.* eſſe probabilius.

43. Unum hic obiter moneo ex *Suarez ſupr. n.13.* in præſenti materia diſtingui facultatem, ſeu licentiam exeundi e Monaſterio a diſpenſatione, quod, cum prohibitio non exeundi ſit prohibitio non exeundi ſine legitima facultate; conceſſio talis facultatis non eſt diſpenſatio in lege clauſuræ, ſed potius eſt pars materiæ ipſius legis; diſpenſatio autem proprie tunc contingit, quando præfata facultas datur ſine juſta cauſa, quod eſt bene notandum.

Quæres 12. *An, & quando Monialis ex urgenti neceſſitate exiens e Monaſterio ſine licentia teneatur poſtea id ſignificare Superiori, cujus intererat approbare cauſam exitus, & dare facultatem exeundi.*

44. *Reſp.* Teneri: ſi poteſt quando degit extra Monaſterium, ita *Bonacin. ſupr. pag.8. n.6.* ex Sanchez, & Zecchio, quos ſequitur *Tamburin. ſupr. quæſt.5. num.4.*, & patet, quia cognitio cauſæ exitus e Monaſterio ſpectat ad Superiorem, fierique poteſt, ut cauſa, quæ Monialibus videbatur legitima, non approbetur a Superiore, & conſequenter Monialis teneatur redire ad Monaſterium; hoc autem præſtari nequit, niſi Monialis modo dicto ſignificet cauſam ſui egreſſus. Secus, ſi ceſſante cauſa egreſſus, Monialis jam rediit ad Monaſterium; tunc quippe non eſt opus, ut manifeſtet Superiori cauſam ſui exitus, cum ſic ceſſet finis talis manifeſtationis, Moniali non amplius indigente Superioris approbatione, ac facultate. Addit autem *Sanchez ſupra cap.15. n.70.* contra Zecchium, Monialem in priori caſu non ſignificantem Superiori cauſam ſui exitus non incurrere pœnas latas contra Moniales indebite exeuntes: probatque ex eo, quod tales pænæ ſunt latæ contra Moniales injuſte exeuntes; tales vero non ſunt Moniales in præſenti caſu egredientes, cum talis caſus per epichejam cenſeatur exceptus ratione neceſſitatis carentis lege.

Quæres 13. *An Moniales habeant juſtam cauſam exeundi in caſu belli imminentis, aut inundationis, aut ruinæ totius Monaſterii.*

45. *Reſp.* Habere; ita *Suarez ſupr. cap.9. n.4. Tambur. de jur. Abbatiſſ. d.20. qu.2. n.2., & 3.* aliique apud ipſum; inter quos *Peyrin tom.2. de privileg. Conſtitut. B. Pii V. n.25.*, ait, ſubeſſe Monialibus juſtam cauſam exeundi, imminente caſu belli: ſive intentetur ab hæreticis, aliiſve infidelibus, ſive a Catholicis: ſiquidem in omnes militares regulariter cadit illud: *Nulla fides pietaſque viris, qui caſtra ſequuntur*: & de militibus communiter verificatur, quod *Jocus, & ludus ſunt in militia domus diripere, familias ſpoliare, virgines rapere, ſolidas urbes, atque oppida incendere: hæc ſunt militum decora; profuiſſe nemini, nocuiſſe quamplurimis, nullo reſpectu, aut recordatione præſidentis Mundo Dei.* Ratio autem reſponſionis eſt, quod in iſtis caſibus agitur de communi bono totius Monaſterii; &, cum habeant ſimilitudinem magnam cum caſu incendii expreſſi in motu proprio Pii V., cenſeatur etiam ipſi per epichejam, ac æquiparationem excepti: dummodo alias ſerventur ſervanda, prout diximus *quæſt.8.*

Quæres 14. *An juſta ſit egreſſio Monialis ad hoc, ut eligatur Abbatiſſa alterius Monaſterii ejuſdem ſui Ordinis, ac habitus, vel Magiſtra Novitiarum, vel Præfecta januæ, ſeu rotæ.*

46. *Reſp.* Eſſe: dummodo id fiat cum debita

debita licentia: ita *Miranda ſupra artic.2. Sanchez n.54., Bonacina pag.9. n.50., Barboſſ. de offic. Epiſcop. alleg.102. n.25.* aliique communiter; & probant, quia iſte caſus eſt ſimilis exceptis in motu proprio Pii V., cum in eo agatur de bono communi totius Religionis, non autem particulari hujus, aut illius Monialis, ſicque *Concilium Trident.ſeſſ.25. cap.7. de Regul.*, cum *cap.5.* valde commendaſſet clauſuram, concedit exitum in caſu, quo in proprio Monaſterio non reperiatur Monialis prædita dotibus requiſitis ad munus Abbatiſſæ.

47. Dixi, *dummodo id fiat cum debita licentia*, ut innuerem, quod licet ad exitum Monialis in caſu propoſito non videatur peti conſenſus Sedis Apoſtolicæ: id tamen fallit attenta declaratione Congregationis Cardinalium allata a *Suarez n.5.* quæ ita habet: *Monialis non poteſt transire de uno ad aliud Monaſterium, etiam de conſenſu Epiſcopi, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, etſi translatio fiat ad aliud ejuſdem Ordinis.*

„ Et attentis ſequentibus aliis decla-
„ rationibus, quas refert *Fagnanus* in *c.*
„ *Recolentes de ſtatu Monachor. a n.51.* Pri-
„ ma eſt: Generalis totius Ordinis S.Au-
„ guſtini dubitavit in Sacra Congrega-
„ tione, an poſt bullam S.Pii V. de egreſſu
„ Monialium, licitum ſit de uno Mona-
„ ſterio ad aliud Monialem transferre ad
„ hoc, ut in eo fungatur munere Abba-
„ tiſſæ: Sacra Congregatio dixit pro de-
„ ciſione hujus dubii recurrendum eſſe ad
„ Sanctiſſimum, & Papa cenſuit Bullam
„ corrigere decretum *Trident. c.7. ſeſſ.25.*
„ *de Regular.* & per eam eſſe ſublatam fa-
„ cultatem Epiſcopo conceſſam ex *cit.cap.*
„ *Trident.*; ideoque ſine ſpeciali licentia
„ Sedis Apoſtolicæ non licet nunc extra-
„ here Monialem de ſuo Monaſterio ad
„ hoc, ut fungatur munere Abbatiſſæ in
„ alio. Secunda eſt illa, quam ſupra retuli
„ *cap.3. ſect.1. n.19.* per quam ex decreto
„ Pauli V. Sacra Congregatio 22. *Decem-*
„ *bris* 1617. declaravit, *non poſſe Monia-*
„ *les transferri de Monaſterio ad Monaſte-*
„ *rium ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſto-*
„ *licæ toties quoties obtinenda, neque ra-*
„ *tione Prioratus, vel alterius officii, qui-*
„ *buſcumque in contrarium non obſtan-*
„ *tibus.*

48. Notat hic *Sanchez n.46. Miranda ſupra Tambur. n.8., Rodriqu. tom.1. q.49. art.5.*, & alii, Monialem in caſu propoſito tranſlatam ad aliud Monaſterium, expleto ſuo munere, ac officio, poſſe de utriuſque Monaſterii conſenſu redire ad proprium Monaſterium; quantumvis ſocia ipſi adjuncta in tranſlatione renuat redire: ſicut & e contra, renuente Moniali principali, poſſet reverti etiam ſocia.
„ Sed hoc regulandum eſt, & decidendum
„ juxta terminos licentiæ a Sede Apoſto-
„ lica circa translationem conceſſæ.

Quæres 15. *An, & quomodo exire poſſit Monialis ad fundandum novum Monaſterium, aut etiam ad aliud reformandum jam fundatum.*

49. *Reſp.* Poſſe: modo id fiat de conſenſu Sedis Apoſtolicæ: idque ex decreto Sacræ Congregationis, quæ teſte *Zer. p.2. Praxis v. Monialis d.8. & 12.* decidit, non licere hunc exitum cauſa reformationis, aut novæ fundationis, aut correctionis; ſed in his omnibus caſibus ſedem Apoſtolicam eſſe conſulendam: ita *Navarrus l.3. conſil. de Regular. conſ.48. n.7., Rodriquez ſup. Sanchez n.47., Tamburin.n.7.*, & alii apud ipſos: Et conſtat etiam ex aliis Sacræ Congreg. decretis ſupra allegatis.

Quæres 16. *An caſu, quo totum aliquod Monaſterium Monialium transferri debeat in aliud Monaſterium de novo conſtructum, talis translatio fieri poſſit inconſulta Sede Apoſtolica.*

50. *Reſp.* „ Nunc non poſſe, quia ob-
„ ſtat in contrarium uſus, & praxis Sacr.
„ Congr., quæ, ut cum aliis docet *R. P. D.*
„ *Cajetanus de Alexandris in Confeſſario*
„ *Monial. cap.7. §.9. qu.11.* conſuevit ex-
„ preſſe has licentias concedere. Ubi no-
„ tandum primo cum *Guttierez lib. 1.*
„ *quæſt. practicarum cap. 14.* dari poſſe
„ hujuſmodi licentias ex quacumque cau-
„ ſa rationabili, ob quam concedi poſſet
„ alicui Moniali tranſitus de uno Mona-
„ ſterio ad aliud.

„ Notandum ſecundo, extare quam-
dam

„ dam declarationem Sacræ Congregationis, editam 17. *Julii 1615.*, quam refert *Barboſa in Collect. v. Monialium translatio*, his verbis: *Moniales tranſferri non poſſunt in Monaſteria noviter erecta, niſi eadem Monaſteria auctoritate Apoſtolica extructa fuiſſe prius conſtiterit: ipſaque prævia viſitatione, earumdem Monialium capacia, eiſque accommodata, atque ita abſoluta reperta fuerint, ut cæmentariis, aliiſque fabris nulla ædificationis cauſa in ipſa poſtea ingrediendi neceſſitas relinquatur*. Ubi obſervo, quod cum auctoritas Sedis Apoſtolicæ ſolum requiratur ad conſtruenda nova Monialium Monaſteria: hoc ipſo, quod ea intervenit in eorum conſtructione, ea non videtur neceſſaria ad faciendam poſtea Monialium tranſlationem; cum in tali eventu ea expreſſe hic non requiratur, & alias procedit regula juris: *Qui concedit unum, concedit & medium neceſſarium ad illud*: cujuſmodi eſt translatio Monialium ad inhabitandum Monaſterium de novo conſtructum auctoritate Apoſtolica.

51. Cæterum in caſu, quo facienda eſt talis translatio, fieri debet in aurora; & quidem ita, ut Moniales conſcipi poſſint a paucis, & aſſocientur a perſonis gravioribus, honeſtis, ac conſanguineis proximioribus: idque ex Decreto Sacræ Congregationis adducto a *Barboſa ubi ſupra*.

Quæres 17. *An, & quo modo Monialis poſſit dimitti e proprio Monaſterio ad hoc, ut in alio Monaſterio melius corrigatur, aut puniatur*.

52. *Reſp.* Poſſe eo modo, quo diximus *cap.3. ſect.1. qu.14.*

Quæres 18. *An, & quomodo, non obſtante obligatione Clauſuræ, poſſint Moniales dimitti e Monaſterio ratione incorrigibilitatis*.

53. *Reſp.* Non poſſe dimitti, niſi eo modo, quo diximus *ſupr. cap.3. ſect.1. qu.13.*, ubi late egimus de hac re.

Quæres 19. *An Moniales, etiam ſtante lege Clauſuræ, poſſint a proprio Monaſterio tranſire ad Ordinem arctiorem*.

54. *Reſp.* Poſſe, eo tamen modo, quo oſtendimus *ſupra cit. ſect.1. qu.12.* Addo hic ſolum Monialem in tali caſu teneri facere novum novitiatum, & novam profeſſionem: de novitiatu patet, quia annus probationis inſtitutus eſt ad effectum, ut religio probet novitium, & novitius religionem, *cap. ad apoſtolicam de regular.* in noſtro autem caſu neuter probavit alterum, ſicque peragendus eſt novus novitiatus, juxta *Concil. Trid. ſeſſ.25. cap.16. de regul.*, non diſtinguens ingredientes religionem a ſæculo, & eos, qui ingrediuntur ab alia religione. De profeſſione vero probatur, quia Monialis tranſiens ad alium Ordinem, debet in eo ſe obligare: hoc autem fit per profeſſionem, quæ eſt contractus quidam reciprocus, per quem profitens ſe obligat religioni, & religio profitenti, prout, Deo dante, fuſius oſtendemus *in tract. de novitiatu*.

Quæres 20. *An Monialis ex legitima facultate exiens e ſuo Monaſterio (v.g. ad fundandum aliquod Monaſterium) violet legem Clauſuræ, ſi ea occaſione alio divertat cauſa inviſendi aliquam Cognatam, aut viſitandi devotam aliquam imaginem*.

55. *Reſp.* Quod cum præceptum Clauſuræ debeat moraliter intelligi, non ita rigoroſe obligat Monialem, ut in propoſito caſu non poſſit aliquantulum divertere a recto itinere, aut peracto negotio, ad quod conceditur exitus immorari extra Monaſterium pro aliquo brevi tempore: idque, etſi deviet a recta via octo, aut novem leucis (quod in ſpecie notat *Sanchez ſup. cap.15. n.61.*) ſic *Bonacina ſupr. p.9. n.21.* monens ex eodem Sanchez per tempus breve poſſe intelligi ſpatium unius, aut duplicis diei: *Nald. v. Clauſura n.5.*, *Miranda ſup. qu.2. art.20.*, *Barboſa de offic. Epiſcop. alleg.102. n.58.*, *Sorbus in comp. v. Ingredi Monaſt. Monial. §.34.* aliique, & patet, tum ex ratione adducta ſub initium reſponſionis; tum quia illa deviatio, ſeu mora morali modo non videntur cedere in fraudem Clauſuræ: tum quia, quod dicitur in motu proprio Pii V. *Sed nec in prædictis caſibus extra illa Monaſteria*,

ria, niſi ad neceſſarium tempus, ſtare licet; non eſt interpretandum ſecundum regulas metaphyſicas, ſed morali modo, ut jam dixi: ſicque ſolum indicat, ſecluſa parvitate materiæ, Monialem legitime egreſſam teneri ſub peccato mortali redire, abſoluto negotio, ad quod conceſſus eſt exitus, & non poſſe diutius commorari extra Clauſuram ultra tempus revera neceſſarium; quod citati Doctores non negant, cum Monialem excuſent a peccato mortali in præſenti caſu ſolum ex parvitate materiæ: quæ maxime debet admitti in præceptis Eccleſiæ, cujus jugum ſuave eſt, & onus leve: nobiſcum ſentit *Caſtr. Pal. tract.*16. *d.*4. *p.*9. *n.*19. *ex Rodriqu. tom.*1. *p.*47. *art.*11.

56. Quin etiam notat *Sanchez n.*70., quod ſi Monialis legitime egreſſa e Monaſterio ita divertat a recta via, ad quam tendit, aut ultra tempus neceſſarium immoretur tam diuturno tempore, ut judicio prudentis cenſeatur peccare mortaliter, non adeo incurrit pœnas latas contra Moniales violantes Clauſuram; quippe quæ non generaliter latæ ſunt contra violantes Clauſuram, ſed ſtricte contra Moniales illicite egredientes: ſicque non debent extendi ad illas, quæ licite egreſſæ ſunt (ideſt cum legitima licentia) ſed poſt egreſſum illicite divertunt alio, aut diutius morantur extra Monaſterium, quam ferat neceſſitas: nam pœnæ non debent ampliari, ſe reſtringi, ut patet: diſſentit *Caſtr. Pal. tract.*16. *diſt.*4. *pag.*9. *num.*21.

Unde inferri poteſt, & bene, Moniales converſas deputatas ad quærendas eleemoſynas pro Monaſterio non peccare contra Clauſuram, ſi occaſione quæſtuationis inviſeant ſuos conſanguineos, & amicos: ſiquidem eæ non ſubjiciuntur obligationi Clauſuræ, ut conſtat ex dictis *hic num.*15., quamquam poſſit contingere illas aliunde peccare, ſi præfata viſitatio Conſanguineorum, aut alia ſimilis diverſio ipſis ſub mortali ſit aliunde prohibita; v. g. ex Conſtitutionibus, aut præcepto Superioris.

57. *Violat Clauſuram Monialis tranſiens ad aliud Monaſterium contiguum: duplex peccatum facit, & duplicem cenſuram incurrit.*

58. *Item ſi fugiat e carcere, cui perpetuo juſte damnata eſt.*

59. *Item ſi ea fugeret ad vitandam mortem, aut mutilationem.*

60. *Secus ſi ad cavendam mortem ſibi intentatam ab invaſore.*

61. *Non exit ad edendum fœtum illicite conceptum, ſicque conſulendum ſuæ famæ.*

62. *Non egreditur ad vocandum Medicum aut Confeſſarium.*

63. *Egreditur ad præſtandum juramentum fidelitatis debitum ex feudo Conventus.*

64. *Non item ut graviter vexata ab Abbatiſſa adeat Prælatum.*

65. *Non ut ſubveniat gravi indigentiæ parentum.*

66. *Non, ut ſubveniat Nepotibus.*

67. *An egreditur, ſi ſit energumena, ut exorcizetur.*

68. *An ad reclamandum coram Ordinario contra nullitatem profeſſionis.*

69. *Violat Clauſuram exiens ad ſpatium, quod interjacet inter oſtium Clauſuræ, & januam patentem ſæcularibus.*

70. *Quid ſi joco impulſa tranſgrediatur oſtium Clauſuræ.*

71. *Violat, ſi in limine oſtii Clauſuræ ludat ludo navis.*

72. *Et ſi ponens ſe in rota, eam volvat ad partem patentem ſæcularibus.*

73. *Si toto corpore conſiſtat in liminari oſtii Clauſuræ.*

74. *Si aſcendat ſupra tectum Conventus, & conſiſtat intra partem reſpicientem ipſum Conventum, aut Eccleſiam interiorem.*

75. *Violat, ſi a tecto Conventus prætergrediatur ad tectum porticus exterius annexæ ipſi Conventui, factæ præciſe in commodum externorum.*

76. *Item, ſi inſideat muro Conventus virili more quaſi equitans.*

77. *Vio-*

77. *Violat, ſi e feneſtra toto corpore ſe ſuſpendat viam publicam verſus.*

78. *Item, ſi conſiſtat ſuper ramo arboris ſitæ intra Clauſuram omnino prominente extra illam.*

79. *Item, ſi magica arte feratur per aerem intra ambitum Clauſuræ.*

80. *Violat, ſi prævidens ſe in ſomnis egreſſuram id non impediat.*

81. *Item, ſi aſcendens equum ferociorem vi feratur extra Clauſuram, hoc præviſo.*

82. *Secus, ſi legitime degens in domo privata extra eam libere exeat.*
Limita, niſi juſſu Superioris ibi degat cum obligatione Clauſuræ.

83. *Non violat, ſi licentiata ad egreſſum exeat etiam ad malum finem.*

Quæres 21. *An Monialis cenſeatur violare Clauſuram, ſi recedat e proprio Monaſterio in aliud Monaſterium Monialium immediate contiguum, ſive ejuſdem ſui Ordinis, ſive alterius; idque gratia recreationis &c.*

57. *Reſp.* Violare: & probatur ex eo, quod Monialis non tenetur ad Clauſuram in communi, ſed ad Clauſuram proprii Monaſterii; ſicque, eſto in caſu propoſito tranſeat de Clauſura ad Clauſuram, itaut non poſſit vere dici, quod in tali tranſitu ullo tempore ſit extra Clauſuram: hoc ipſo tamen, quod totaliter recedit a proprio Monaſterio (intra cujus ambitum continetur ejus Clauſura) eo ipſo violat Clauſuram, & incurrit pœnas latas contra Moniales violantes Clauſuram: quæ ratio utique probat intentum, ſive Monaſterium, in quod Monialis ingreditur, ſit ejuſdem ſui Ordinis, ſive alterius: cum Monialis eodem modo non teneatur ad Clauſuram in communi ſui Ordinis, ſed ad illam, quæ eſt propria ſui Monaſterii, in quo eſt profeſſa: ſic reſpondi in facti contingentia: nec obſtat, quod docet *Sanchez ſupr. cap.16. n.10. v. ſecundus caſus*; nam ibi non ſupponitur violatio Clauſuræ ex parte termini a quo, ſicut ſupponitur in caſu, qui hic controvertitur.

Addo, quod, cum Moniali prohibeatur non ſolum egreſſus e propria Clauſura, ſed etiam ingreſſus in alienam; & hæ prohibitiones ſint duæ numero diverſæ: Monialis in tali propoſito caſu duo peccata committet in confeſſione neceſſario exprimenda, duplicemque incurret excommunicationem juxta doctrinam *Bonacin. d.1. de cenſur. in commun. qu.1. p.5. n.2.* tot ſcilicet incurri cenſuras, quot ſunt moraliter, & formaliter actus commiſſi contra præceptum. Sic ego reſpondi, & reſponſioni poſtea ſubſcripſerunt *Pollacchus, Baldell., Stephanus a S. Gregor.*, aliique viri docti a me conſulti: a quibus diſſentit *Bordonus* item a me conſultus, putans in iſto caſu unicam incurri excommunicationem: eo quod Bulla Pii V. præciſe afficiat excommunicatione Moniales illicite egredientes, nulla mentione facta alterius loci, ad quem contingat acceſſus; & aliàs, regulariter loquendo, Moniales egredi non ſoleant ad ingrediendum aliud Monaſterium, ſed ad libere vagandum: ut proinde non fuerit opus ſub lege Clauſuræ comprehendere caſum hunc adeo extraordinarium: cum lex ad ea, quæ raro accidunt non aptetur: *l. non ad ea ff. de legibus*, ſic *Bordonus* alioqui concedens, Monialem, ſi ingrediatur conventum virorum Religioſorum ſubjacere excommunicationi latæ contra mulieres ingredientes clauſtra Regularium ex Pii V. Bulla, quæ incipit: *Regularium perſonarum*, juncta ejuſdem alia Conſtitut. *Decet Romanum*: idque, etſi jus interdicens fœminis ingreſſum in clauſtra Regularium utatur verbo *Mulieres*; cujus ſignificatio videtur reſtringi ad fœminas laicas: Monialis enim vere eſt mulier, & eſt expoſita periculis non minus, quam quælibet fœmina ſæcularis.

Quæres 22. *An Monialis violet Clauſuram, adeoque ſubjiciatur pœnis latis contra Clauſuram, ſi damnata in pœnam delicti commiſſi ad perpetuum carcerem intra proprium Monaſterium, ab eo occulte recedat.*

58. *Reſp.* Violare: & probatur a fortiori ex eo, quod docent *Navar. comm.4. de regul. n.64., Rodriqu. tom.2. qu.22. art.6.*

art.6., *Sanchez ſupr. c.8. n.13.*, & alii, virum ſcilicet religioſum condemnatum perpetuo carceri non poſſe licite fugere: cum frequentiſſima, & longe probabilior ſententia Doctorum habeat, nulli perpetuis carceribus damnato licitum eſſe fugere, nedum Religioſo, qui alias non poteſt exire e Monaſterio abſque Superioris licentia, lege Clauſuræ ipſum ad id adſtringente, ut oſtendimus alibi: cum tamen lex Clauſuræ ſtrictius obliget Moniales, quam viros religioſos, ut patet.

Verum tamen eſt, quod ſicut citati Doctores apud *Sanchez n.14.* concedunt virum Religioſum perpetuo carceri condemnatum a Superiore, poſſe inde fugere, ſi aut injuſta ſit condemnatio, aut injuſtus ſit modus illam exequendi (ut ſi cuſtos carceris ei injuſte deneget cibum, veſtitum, aut ignem ad vitæ ſuſtentationem neceſſarium): idem proportionaliter concedendum videtur etiam de Moniali damnata perpetuo carceri, illam videlicet poſſe fugere, ſi conſtet vel ſententiam eſſe injuſtam, vel injuſtum modum illam exequendi; nemo enim tenetur parere hujuſmodi ſententiæ, nec lex Clauſuræ cenſenda eſt obligare in talibus circumſtantiis.

Dubium gravius eſt: An Monialis poſſit licite fugere, ſi juſte ipſi imponenda ſit pœna mortis, aut mutilationis.

59. Reſpondeo dicendum non poſſe quia Monialibus nullo modo competit in hoc caſu Jus naturale ad fugiendum cauſa conſervandi vitam: Nam contra illud prævalet jus Divinum fundatum ſemper in voto Obedientiæ, & aliquando etiam in voto ſpeciali ſervandi Clauſuram: Nam per votum Obedientiæ intendunt ſe obligare ad obediendum omnibus juſtis præceptis Superiorum, inter quæ enumerandum certe eſt præceptum Clauſuræ impoſitum a Bonifacio VIII., a Concilio Tridentino, & a S. Pio V., & per votum Clauſuræ intendunt ſe abdicare, & privare jure exeundi extra clauſtra extra caſus permiſſos. Ita ex Suarez, & aliis Baldellus tract. de Lege *diſput. 44. n.18.*

Quæres 23. *An Monialis licite poſſit egredi e proprio Monaſterio, ſi ibi invaſa ab hoſte non poſſit vitare mortem niſi inde fugiendo.*

60. *Reſp.* Poſſe: & probatur tum ex dictis *ſupra ſect.1. n.21.*, & ex ratione allata *qu. præced.*; tum quia eſto concedamus non poſſe dari facultatem exeundi, quantumvis Medici judicent juxta regulas medicinæ id eſſe ſimpliciter neceſſarium ad conſervandam vitam Monialis ægrotantis (qua de re diximus *qu.7.*); id tamen non procedit in præſenti caſu, quo periculum mortis violentæ eſt certiſſimum, & provenit a principio extrinſeco: cum e contra periculum mortis proveniens ex morbo intrinſeco non vitetur egreſſu, ſed Monialem ipſam comitetur: præterquam quod Monialis in præſenti caſu duplicem habet cauſam egrediendi, nimirum, ut impediat peccatum aggreſſoris ipſi mortem inferentis, & ut vitam propriam tueatur: quarum cauſarum ſolum iſta poſterior ſubeſt in ægritudine naturali; ſic *Tamburin. ſup. d.10. qu.3. num.2.*, & ante illum *Sanchez ſup. d.15. n.39.*

Quæres 24. *An peccet contra præceptum Clauſuræ Monialis, quæ ex illicita copula gerens uterum occulte exit e Monaſterio ad fœtum edendum, ut ſic conſulat propriæ famæ, ac bonæ exiſtimationi ſtatus religioſi.*

61. Reſpondet *Tamburin. ſupr. d.19. quæſt.4. §. ad 12.* ex Victorello, Monialem in tali caſu incurrere excommunicationem, & conſequenter peccare, ita coherenter ad ſupradicta *n.59.* aſſerendum puto.

Quæres 25. *An Monialis licite poſſit exire ad vocandum Medicum, aut Confeſſarium pro alia Moniali Monaſterii ex repentino morbo adducta ad extremum vitæ, ſi non poſſit alius reperiri, qui eos advocet.*

62. *Reſp.* Talem caſum in praxi vix poſſe contingere, & propterea non eſſe recedendum a ſententia communi negativa propter rationes ſupra adductas *n.59.*, quæ multum urgent in præſenti caſu, in quo alias aperiretur via innumeris ſcandalis, & abſurdis contra Clauſuram Monialium.

Quæres 26. *An Monialis fungens officio Abbatiſſæ, quæ ratione feudi tenetur præſtare juramentum fidelitatis Domino ſæculari, poſſit ad talem effectum exire de licentia Superioris, ſi, tali juramento non præſtito, amittendum ſit feudum cum notabili damno Monaſterii.*

63. *Reſp.* Poſſe, modo exeat cum honeſta ſocietate, & præſtito juramento, ſtatim revertatur ad proprium Monaſterium. Patet reſponſio; tum quia hic agitur de bono communi Monialium; cum fieri poſſit, ut neglecto illo juramento Monaſterium amittat illud feudum, eo quod præfatum juramentum fieri nequeat per Procuratorem. Pius autem V. in ſua Conſtitutione indicens Monialibus Clauſuram extra tres caſus ibi exceptos, quemcumque egreſſum e Monaſterio prohibuit, præterquam in caſibus ſimilibus tribus exceptis, juxta dicta *n.35.*, in quibus commune bonum Conventus petat egreſſum; tum quia in ipſo *cap. periculoſo* ſæpius allegato §. *verum* id expreſſe conceditur, nec fuit revocatum quoad præſens punctum: ita *Sanchez lib.6. Moral. c.15. n.51., Bonacin. ſup. p.9. n.9., Tamburin. ſup. d.20. qu.2. n.5., & Barboſ. l.1. de jure Eccleſ. cap.44. n.79.*, qui bene notant Abbatiſſam teneri quidem in iſto caſu petere a Superiore licentiam exeundi; ſi tamen is eam injuſte deneget, & conſtet evidenter de injuſtitia negationis, poſſe nihilominus exire, cum Superior teneatur dare talem licentiam, eaque injuſte negata, cenſeatur exire auctoritate ipſiuſmet juris. Dixi, *& conſtet evidenter de injuſtitia negationis*; quia in dubio, & ubi res non eſt certa, judicium Superioris ſequendum eſt, quippe cujus eſt cauſas egreſſus diſcutere, & approbare, ſicut optime advertit Sanchez.

Quæres 27. *An Monialis dici poſſit delinquere contra Clauſuram, ſi graviter vexata ab Abbatiſſa, & quidem injuſte, ſæpius accerſito Epiſcopo, aut Superiore, ſed fruſtra, tandem exeat e Monaſterio ad effectum illos conveniendi, ut ipſis coram aperiat injurias ſibi illatas, & ab iis opportunum obtineat remedium.*

64. *Reſp.* Monialem in tali caſu delinquere contra Clauſuram, niſi forte aliàs immineat grave periculum vitæ; ita in terminis *Tambur. ſupr. d.19. qu.4. §. id. 8.* cum Victorello, & patet, quia talis caſus non concernit bonum commune totius Monaſterii, nec eſt expreſſus in Bulla Pii V., immo multum differt ab iis, qui ibi exprimuntur; ſicque non apparet, quo titulo reputari debeat ſufficiens ad legitime exeundum e Monaſterio.

Quæres 28. *An Monialis exire poſſit licite ad ſublevandam neceſſitatem ſuorum parentum graviter indigentium.*

65. *Reſp.* Non poſſe; & probatur, tum ex ratione allata *qu. præced.*, tum quia, eſto demus viros religioſos poſſe de licentia ſuorum Superiorum egredi e Monaſterio ad ſublevandam ſuorum parentum indigentiam, id tamen non videtur concedendum quoad Moniales: quippe quæ ſtrictius tenentur ad obſervantiam Clauſuræ, & ratione ſexus, ac ſtatus minus opportune poſſent conſulere neceſſitati ſuorum parentum, etiamſi ad talem effectum egrederentur; præterquam quod ex Monialium egreſſu, plura, & graviora timeri poſſunt inconvenientia, quam ex egreſſu virorum, ad quæ vitanda, nullo modo permitti debet, Moniales exire e Monaſterio, ut commodius ſuccurrere poſſint indigentiæ ſuorum parentum; excepto tamen caſu extremæ neceſſitatis illorum, in quo ſine dubio eæ poſſent, & deberent exire, ut oſtendimus in *tract. de profeſſ. cap.2. qu.22.* „ prius ſemper obtenta, regulariter loquendo, Superioris, ad quem dare ſpectabit, facultate, „ ut colligitur ex reſponſione *Sacr. Congreg. Epiſcop., & Regul. in una Narbonenſi* 14. *Novembris* 1698. *apud Monacell. par.2. tit.16. formul.10. n.21.*

Quæres 29. *An Monialis habeat juſtam cauſam exeundi, ut curam gerat ſuorum Nepotum omnibus aliis propinquis deſtitutorum.*

66. *Reſp.* Non habere, & patet ex dictis *qu. præced.*

Quæres 30. *An Monialis Energumena licite poſſit licentiari ad exeundum*

e Mo-

e Monaſterio, ut poſſit extra illud exorcizari.

67. *Reſp.* Poſſe; ex decreto Sacræ Congregationis Concilii, quod refert *Barboſa in collectan. v. Monialium Clauſura circa egreſſum*, his verbis: *Monialis nulla energumena intra Monaſterii ſepta a quocumque Presbytero ſæculari, vel regulari, etiam Confeſſario exorcizetur, ſed ad Eccleſiam exteriorem ejuſdem Monaſterii, obtenta prius a Sacra Congregatione licentia, ea de cauſa deducatur, vel transferatur: in translatione autem hujuſmodi, ſicut & in actu exorcizationis honeſtæ perſonæ conſanguineæ, vel aliæ mulieres provectæ ætatis, ac probæ converſationis energumenam comitentur; Exorciſta ſit ad actum hujuſmodi ab Ordinario approbatus: exorcizatio minori quo poterit, fiat ſtrepitu: Eccleſiæ janua eo uſque occluſa remaneat, quouſque exorcizatione completa ad Monaſterium energumena reducatur: cæterum tam in reditu, quam in acceſſu ad Eccleſiam, & Monaſterium reſpective, recta, & ſine diverticulo tendatur.* Ita Sacra Congregatio. „ Unde ſi hujuſmodi licentia peti non „ poſſit, vel petita, non obtineatur, ſer„ vandum erit reſponſum editum in Sa„ cra Congregatione die 16. Julii 1585. „ ſuper primo ex quinque dubiis propo„ ſitis ab Illuſtriſſimo Epiſcopo Coadju„ tore Piſtorienſi; quod reſponſum ita ſe „ habet, ut videre eſt apud *Pignatellum* „ *to.6. conſult.85. n.156.*: *Exorcizetur* „ *per bonos, & peritos ad feneſtram, vel* „ *intra Clauſuram, ſi erit neceſſe*.

Quæres 31. *An caſu, quo dubitetur de validitate profeſſionis alicujus Monialis, ea poſſit exire, inconſulta Sede Apoſtolica, ad effectum, ut audiatur ab Ordinario extra Monaſterium, ſicque liberius poſſit in hoc procedere.*

68. *Reſp.* Viſum eſt olim mihi, quod poſſet, & probabam, tum ex declaratione Sacræ Congregationis, quam *Marzilla ad ſeſſ.25. cap.17. de Regul.* refert his verbis: *Si Monialis, aut Novitia neget ſe eſſe profeſſam, Ordinarius audire poteſt illam extra Monaſterium*: tum quia ſic de facto obſervatur in praxi pro matrimonio carnali, *capit. Cum olim de ſponſal.*; cum tamen id potiori ratione faciendum ſit in matrimonio ſpirituali, nempe in religioſa profeſſione, quæ majorem petit libertatem: ita *Navarr. lib.2. conſil. tit. de Confeſſis*, & cum eo *Portell. p.1. reſponſ. mor. caſ.9. n.9.*, bene monens in tali caſu non requiri licentiam Sedis Apoſtolicæ ad exeundum, cum prohibitio exeundi afficiat ſolum Moniales, quæ vere ſunt profeſſæ, non autem illas, quarum profeſſio aut eſt nulla, aut valde dubia: præterquam quod Monialis in tali caſu dicitur exire de licentia tacita Sedis Apoſtolicæ, hoc ipſo, quod Congregatio Cardinalium nomine Papæ declaravit, Monialem in iſto eventu poſſe interrogari extra Monaſterium. „ Viſum eſt olim mihi, ut dixi: ſed nunc „ mutata ſententia, affirmo ſola Epiſco„ pi authoritate id fieri non poſſe. Fun„ damentum deſumo ex *Concilio Trident.* „ *ſeſſ.25. cap.19. de regul.*, & ex ſupra „ allegata *Bulla S. Pii V.*, quæ incipit: „ *Decori*; nam cum ibi Concilium mani„ feſte decernat, Regulares prætenden„ tes profeſſionem ſuam eſſe invalidam, „ debere deducere cauſas prætenſæ nul„ litatis coram Superiore ſuo, & Ordi„ nario, ex ibi per Sanctam Synodum „ ſtatutis, praxis inducta eſt in hujuſmo„ di judiciis ſervanda tamquam forma, „ teſte *Card. de Luca in adnot. ad Sacrum* „ *Concil. Trident. diſc.41. n.2.*, ut Regu„ laris non audiatur extra Monaſterium. „ Unde cum inter caſus, in quibus per„ mittitur a S. Pio V. egreſſus Monialis „ de Monaſterio, caſus præſens non com„ prehendatur, & in aliis caſibus ſit per „ eundem Pontificem, ut ſupra dixi *cap.3.* „ *ſect.1. n.19.*, ſublata Epiſcopis facultas „ permittendi Monialibus egreſſum de „ Clauſura ſine facultate Sedis Apoſtoli„ cæ; ſequitur, non poſſe in propoſito „ caſu Monialem audiri extra Monaſte„ rium, inconſulta Sede Apoſtolica. Ne„ que obſtant in contrarium primo decla„ ratio Cardinalium allegata a *Marzilla* „ *lib.1. cap.12. ſuper cap.20. litt.G.* nam „ de illa non conſtat, & liber hujus Au„ thoris in Indice Librorum prohibitorum

„ relatus eſt. Secundo paritas deſumpta „ ex matrimonio carnali: illud enim non „ obligat adeo ſtricte Conjuges ad cohabitandum, ſicut obligat ad Clauſuram „ religioſa profeſſio: & præterea aliquod „ eſt periculum incontinentiæ in Conjuge dubitante de valore ſui Matrimonii, „ & nequeunte petere debitum; nullum „ autem periculum imminet, per ſe loquendo, Moniali reclamanti intra Monaſterium adverſus valorem ſuæ profeſſionis.

Quæres 32. *An Monialis violet Clauſuram ſi egrediatur ad ſpatium, quod eſt inter januam Monaſterii clauſam, & aliam ſæcularibus patentem, & quidem, dum hæc exterius eſt clauſa, itaut a Monialibus ipſis aperiri nequeat.*

69. *Reſp.* Violare, & conſtat ex Gregor. XIII. Bulla quæ incipit: *Deo ſacris*, & ſic habet: *Nec itidem licere Monialibus, & Tertiariis egredi e janua Monaſterii, quæ eſt pro Clauſura ipſius Monaſterii, etiam ad claudendum aliam ulteriorem januam, qua patere ſolet aditus ſæcularibus venientibus, vel ad rotam, vel ad crates, ſeu loca colloquiis deſtinata, quæ vulgo parlatoria appellantur, vel ad pulſandum ipſam januam Clauſuræ, quæ loca, cum ſaltem pro cauſis præfatis patere ſoleant ſæcularibus, extra Clauſuram cenſeri debent, etiam quo tempore clauſa ſunt.*

Quæres 33. *An violet Monialis Clauſuram, quæ exiſtens in oſtio aperto Monaſterii, per jocum compellitur a ſocia extra illud.*

70. *Reſp. Tamburin. de jure Abbatiſſ. d.19. qu.4. §. ad 10.*, non violare, dummodo Monialis eo modo compulſa perfecte non ſit egreſſa: citatque pro ſua ſententia Portellum, & Naldum; addens idem dicendum etiam in caſu, quo Monialis impulſu brachiorum, & per jocum invita compellatur extra ſepta Monaſterii. Verum cum *ſect. præced. qu.11. §. an autem* dixerimus in violatione Clauſuræ non poſſe admitti parvitatem materiæ, in præſenti caſu ſolum excuſanda videtur Monialis a peccato, ſi compulſa ſtatim regrediatur; quia hujuſmodi violatio Clauſuræ non videtur formalis violatio, ſed ſolum materialis, utpote involuntaria reſpectu Monialis compulſæ, ut ſuppono.

Quæres 34. *An Monialis violet Clauſuram, ſi appenſo fune ex limitari oſtii Clauſuræ Monaſterii, eoque manibus apprehenſo, ſe toto corpore a terra elevatam agitet motu reciproco, modo intra Clauſuram, & modo extra, idque ad longum tempus: qui ludus multis in locis eſt ſatis uſitatus apud adoleſcentes, & alicubi vocatur ludus navis.*

71. *Reſp.* Violari: adeoque Monialem tali genere ludi ſe exercentem peccare mortaliter, & incurrere pœnas latas contra violantes Clauſuram. Moveor, quod cum in materia violationis Clauſuræ non attendatur mora temporis, ſed exitus corporis per ſui partes; & in præſenti caſu quælibet agitatio, ſeu delatio Monialis ipſam Monialem deferat extra oſtium Clauſuræ, videtur hic intervenire perfecta violatio Clauſuræ, eaque gravis, ac proinde ſufficiens ad peccatum mortale: præſertim cum ea cenſeri poſſit gravis, etiam ratione moræ, quatenus omnes eæ delationes, ex quibus conſurgit talis ludus, conſtituunt moram notabilem, utpote continuatæ in unum quid notabile virtute intentionis, cui eæ ſubſunt, & per quam fiunt per modum unius actionis moralis: proportionaliter, ut multa furta parva coaleſcunt in unum magnum, ſi furans habet intentionem ea proſequendi uſque dum perveniat ad quantitatem notabilem; quod bene advertit *Sanchez l.1. mor. cap.4. n.10.*; ita de Lugo, Diana, aliique docti viri a me conſulti contra Naldum, Badellum, Sanctarellum, Bordonum, & Averſam item a me conſultos oppoſitum ſuſtinentes.

Quæres 35. *An Monialis faciat contra legem Clauſuræ ſi ponens ſe in rota, eam volvat ad partem exteriorem, ad quam accedunt ſæculares non tamen egrediendo e Rota, ſed ſemper manendo in ea.*

72. *Reſp.* „ Facere, & aliunde etiam „ peccare ratione periculi, cui ſe exponit: Ità cum *Comitolo lib.6. reſponſ. moral. qu.3. Portell. de dub. Regul. v. Clau-*

„ *Clauſura n.25.*, *& Giballino de Clauſ.* „ *diſqu.1. cap.2. n.35. contra Diana par.3.* „ *n.2. reſol.52.*, *Tamburin. de jure Abbatiſſ. diſp.19. qu.4. ad caſum* 5.,& alios. „ Ratio eſt quia ut advertit *Suarez tit.8.* „ *de Relig. lib.1. cap.10. n.8.* Finis præcipuus intentus a Summis Pontificibus, „ & Sacris Canonibus in ſtatuenda Clauſura Monialium eſt vitare, ne Moniales „ in iiſdem receptaculis, ſeu locis poſſint cum exteris convenire. Id evincunt „ verba Bonifacii VIII. in ſua Conſtitutione, quæ incipit: *Periculoſo*: ubi ait: „ *Nullique aliquatenus ingreſſus pateat* „ *ad eaſdem*, ſcilicet Moniales; & decretum *Tridentini ſeſſ.25. de regul. cap.5.*, „ & Conſtitutio S. Pii V., quæ incipit *circa paſtoralis*, in quibus illa Bonifacii VIII. innovatur,& confirmatur,& ſupra allegata Conſtitutio Gregorii XIII. „ *Deo ſacris*, in qua prohibet acceſſum „ quemcumque Monialibus ad illa loca, „ quæ patere ſolent externis, *etiam quo* „ *tempore clauſa ſunt*. Suppoſito autem „ hoc fine per leges Clauſuræ intento, „ clarum mihi videtur non poſſe Monialem ſine violatione Clauſuræ ſe in rota „ circumvolvere ad partem exteriorem, „ ad quam accedunt ſæculares,& idem dicendum de externo, qui ſe in rota circumvolveret ad interiorem partem, in „ qua ſunt Moniales; facta enim circumvolutione dicta, Monialis licet de rota non egreſſa eſſet in loco, in quo poteſt eſſe ſæcularis ſine violatione Clauſuræ, & ſæcularis licet de rota non „ egreſſus eſſet in loco, in quo ſine violatione Clauſuræ eſſe poteſt Monialis, „ adeoque uterque violaret Clauſuram „ transgrediendo lineam diametralem ductam per centrum rotæ ad parietes; quæ „ linea eſt veluti terminus, ultra quem „ non poſſunt egredi Moniales, & ſæculares non poſſunt ingredi. Præterea id „ fieret cum magno periculo, & ſcandalo, ut per ſe patet.

Quæres 36. *An Monialis delinquat contra Clauſuram, ſi conſiſtat in ſolo oſtio intra clauſtra.*

73. *Reſp.* „ Delinquere, ſi ita conſiſtat perpendiculariter in ipſo oſtio, ſeu „ limine, ut a tergo ſibi relinqueret Monaſterii valvas: itaut valvis clauſis, limen extra remaneat. Ita ex *Bartol. in* „ *l.1. ff. de Cloac.*, *& Franch. deciſ.402.* „ *n.11.*, *Pignatell. tom.6. Conſultat.85.* „ *n.275.*, *& ante ipſum Comitulus lib.6.* „ *reſponſ. moral. qu.3. in fin.*, *& Giballin.* „ *de Clauſur. Sanctimonial. diſqu.1. cap.2.* „ §.17. *n.30.* Ratio eſt,quia juxta ſupra allegatam Conſtitutionem Gregorii XIII. „ omnis locus, in quo poſſunt eſſe ſæculares, eſt extra Clauſuram, & tale eſt „ limen ſupradictum. Unde non habet hic „ locum *Gloſſa* ultima *in c. Cum Sanctam* „ *diſt.2. de pœnit.*, dicens, eum, qui in „ porta eſt, eſſe partim intra, & partim „ extra, quia porta eſt partim intra, & „ partim extra.

Quæres 37. *An frangat Clauſuram Monialis, ſi aſcendat ſupra tegulas tecti Monaſterii, & quando.*

74. „ *Reſp.* Frangere; tum, ſi prætergrediatur ad alieni tecti partem, vel „ perambulet ſupra tectum Eccleſiæ exterioris, vel tranſeat ad tectum porticus „ exterioris ipſi Monaſterio adnexæ,nullaque habentis habitacula clauſurata, & „ conſtructæ non ad uſum Monialium, ſed „ Civium illic deambulantium;tum etiamſi „ conſiſtat ſupra illam tecti partem, quæ „ Monaſterium, & loca clauſurata reſpicit, & ad illa pertinet. In probanda „ prima parte hujus reſponſionis non eſt „ difficultas; tunc enim violatur Clauſura, quando Monialis prætergreditur „ ambitum proprii Monaſterii: At Monialis dictis modis ſe transferens ad tectum alienum vel Eccleſiæ exterioris, „ vel porticus exterioris, prætergreditur „ ambitum Monaſterii, ut inde conſtat, „ quod ambitus Monaſterii comprehenditur parietibus ipſis Monaſterii, ultra „ quos utique ſe extendunt præfata tecta: „ Unde & negandum eſt, illa ſe habere „ per modum unius cum Monaſterio; ſiquidem hoc ipſo, quod ſunt extra ambitum Monaſterii, non ſunt pars Monaſterii. Ita *Sanchez lib.6. Moral. cap.15.* „ *n.7.*, & alii recentiores.

75. „ Sed

75. „ Sed difficultas eſſe poteſt in ſe-
„ cunda parte traditæ reſponſionis, in
„ qua dixi violari Clauſuram a Moniali,
„ etiamſi conſiſtat ſupra illam tecti par-
„ tem, quæ Monaſterium, & loca clau-
„ ſurata reſpicit, & ad illa pertinet; nam
„ ut verificetur, Monialem non violare
„ Clauſuram, ſufficit verificari illam eſſe
„ intra Monaſterium, aut ſaltem in Mo-
„ naſterio: Monialis autem exiſtens ſupra
„ tectum Monaſterii, etſi non poſſit dici
„ eſſe intra Monaſterium, dicitur tamen
„ eſſe in Monaſterio: quo modo Chriſtus
„ Dominus, & Beati abſolute dicuntur
„ eſſe in Cœlo Empyreo, licet ſint ſolum
„ in extrema ſuperficie illius, ut recte
„ advertit *S. Thomas 3. par. qu. 54. art. 4.*:
„ Unde habemus contrarios in hoc pun-
„ cto *Sanchez ſupra cit.*, *Lezana tom. 1.*
„ *cap. 25. n. 18.*, *Tamburin. qu. 4. diſp. 19.*
„ *ad 4.*, *& Diana part. 5. to. 13. reſol. 88.*
„ Sed quoniam ſententia, & praxis Sacræ
„ Congregationis eſt in contrarium, ut
„ refert *Pignatell. to. 6. conſult. 85. n. 275.*,
„ ubi refert Sacr. Congreg. in Comenſi
„ 18. Septembris *1609.*, & in Lycien.
„ *16.* Septembr. ejuſdem anni, mandaſſe
„ abſolvi cum pœnitentiis ſalutaribus ad
„ arbitrium quaſdam Moniales, quæ bo-
„ na fide aſcenderant ſupra tectum Mo-
„ naſterii ad ſiccanda frumenta, vel pa-
„ ſtillos ſua arte elaboratos, ſpecialem
„ addendo prohibitionem, ne illuc dein-
„ de aſcenderent ex quacumque cauſa;
„ propterea noſtra ſententia omnino te-
„ nenda eſt, & ſequenda. Ratio autem
„ pro eadem confirmanda hæc eſſe po-
„ teſt. Muri ambientes Monaſterium, &
„ totum illud ſpatium, ſeu locum, qui
„ janua clauſa intra murorum ambitum
„ continetur, in tantum ſunt limites Clau-
„ ſuræ non ſolum materialiter, ſed etiam
„ formaliter, in quantum, ut ita dicam,
„ fulciuntur per Eccleſiæ præceptum pro-
„ hibentis Monialibus præfixos limites
„ prætergredi, ut per ſe patet. Unde ſi
„ murus ſecundum aliquam ſui partem ca-
„ dat, & aperturam relinquat, nemo du-
„ bitat violari Clauſuram a Moniali per
„ illam exeunte, & a ſæculari per illam
„ ingrediente; & cum veritate dici po-
„ teſt, murum illum materialiter aper-
„ tum, eſſe clauſum formaliter per leges
„ Clauſuræ. Idem dicendum eſt in caſu
„ noſtro: Licet ad tectum Monaſterii pa-
„ teat aditus, materialiter loquendo, ta-
„ men in ſenſu formali iſte aditus eſt clau-
„ ſus per leges Clauſuræ, quæ poſitis de-
„ cretis ſupradictis Sacræ Congregatio-
„ nis ita ſunt intelligendæ, ut egreſſum
„ vetent Monialibus ad ſupradictas tecti
„ partes. Unde Monialis egreſſa ſuper
„ tectum Monaſterii, neque eſt intra Mo-
„ naſterium, neque eſt in Monaſterio,
„ formaliter loquendo, & prout requi-
„ runt leges Clauſuræ, & ſic corruit fun-
„ damentum contrariæ opinionis.

Quæres 38. *An faciat contra legem Clauſuræ Monialis, ſi aſcendat murum Monaſterii, eique virili more quaſi equitans inſideat.*

76. „ *Reſp.* Facere, & colligitur ex „ ratione adducta numero præcedenti.

Quæres 39. *An Monialis peccet contra Clauſuram, ſi faciat ſe dimitti e feneſtra reſpondente viæ publicæ patentis ſæcularibus; ita tamen, ut non deſcendat totaliter, ſed maneat ſuſpenſa in medio aere, pendens ex aliquo fune, idque ad multum tempus.*

77. *Reſp.* Peccare, cum ſic vere excedat terminos Clauſuræ, & ſit in loco, ad quem abſque fractione Clauſuræ per ingreſſum patere poteſt aditus perſonis ſæcularibus media aliqua ſcala lignea parieti oppoſita: quæ utique arguunt violationem Clauſuræ, ut conſtat ex dictis *qu. 32.*: ita docti recentiores a me conſulti, & maxime Cardinalis de Lugo.

Quæres 40. *An violet Clauſuram Monialis, ſi aſcendens arborem poſitam in horto Monaſterii procedat ad ramum omnino prominentem extra murum Clauſuræ, ibique cauſa recreationis, aut ex alio fine diutius conſiſtat.*

78. *Reſp.* Violare, & patet ex dictis *qu. præcedenti*, quæ item procedunt in præſenti caſu, ut recte notarunt docti magiſtri a me conſulti.

Quæres 41. *An faciat contra legem clauſuræ Monialis, ſi magicis artibus curet ferri*

ferri per aerem ſupra proprium Monaſterium.

79. *Reſp.* Facere, & conſtat ex dictis *n.*75.

Quæres 42. *An peccet Monialis contra Clauſuram, & incurrat pœnas jure ſtatutas, ſi prævidens ſe inter ſomniandum exituram e Monaſterio, non curet id impedire, tradendo v. gr. alteri Monaſterii claves diligentius cuſtodiendas, quas alioqui ſolet apud ſe noctu retinere*.

80. *Reſp.* Peccare, eo quod violatio Clauſuræ ei cenſeatur voluntaria indirecte, quatenus poteſt illam impedire tradendo alteri claves Monaſterii, & debet, & ſciens, ac volens intermittit, ſicque ei ad culpam imputatur violatio, utpote moraliter, ac interpretative voluntaria, ſicut colligitur ex *S. Thoma* 1. 2. *qu.*6. *art.*3.; immo & incurrere pœnas Eccleſiaſticas juxta doctrinam, quam tradit *Sanchez lib.*1. *moral. cap.*16. *n.*47. *ex Vaſquez* 1.2. *qu.*71. *art.*5. *d.*94. *cap.*4. tanquam communem, & omnium ſententia ſuſtinendam: nimirum peccata ante ebrjetatem, ſomnum, aut quando vitari poterant, prævisa, ſi in ſomno, aut ebrietate committantur, inducere irregularitatem, excommunicationem, ac reſtituendi obligationem, æque ac ſi in vigilia facta fuiſſent: quod tamen negaret Suarez conſequenter ad illam doctrinam, quam tradit *tom.*2. *de relig. lib.*3. *de jura. cap.*8. *n.*6.

Quæres 43. *An delinquat contra Clauſuram Monialis, quæ ex levitate aſcendens equum ferociorem, quem ſibi curavit adduci ad illum equitandum in atrio Monaſterii, vi abripiatur extra portam Clauſuræ tunc apertam*.

81. *Reſp.* Delinquere: ſi id prævidit, & conſequenter voluit ſaltem indirecte, ac interpretative; ſecus, ſi id non prævidit: patet reſponſio ex dictis *quæſt. præced.* ſi monuero non videri improbabile, quod Monialis in iſto caſu evadat pœnas latas contra violantes Clauſuram, idque ex doctrina, quam tradunt DD. communiter, teſte *Bonacina qu.*1. *de cenſur. in com. p.*3. *n.*7.; nimirum non incurri cenſuram Eccleſiaſticam, niſi actio, contra quam eſt lata, etiam externe ſit talis, ut ſit ſufficiens ad peccatum mortale; ideoque percutientem leviter Clericum animo illum occidendi non incurrere excommunicationem, eo quod percuſſio ſit mortalis ſolum quoad actum interiorem, non autem externe: ſiquidem etiam in præſenti caſu violatio Clauſuræ eſt quidem mortalis ratione actus interni, per quem fuit prævisa, ac volita, at non eſt talis ratione actus externi, quatenus, latente eo actu interno, externe cenſetur involuntaria, utpote facta ex violentia equi, per quam Monialis renitens fuit abrepta extra Clauſuram: ita docti recentiores.

Quæres 44. *An Monialis violet Clauſuram, ſi juſte, vel injuſte egreſſa e Monaſterio, & incluſa intra aliquam domum privatam, inde egrediatur huc, & illuc divagatura*.

82. *Reſp.* Non violare, ita *Navarr. tom.*4. *de regul. n.*44. *not.*2. *Sanchez lib.*6. *moral. cap.*15. *n.*9., *Tambur. ſupr.* §. *ad* 8., aliique patetque, quia Moniales non tenentur ad Clauſuram, niſi intra proprium Monaſterium, domus autem illa privata non eſt Monaſterium: unde cum obligatio Clauſuræ ſit odioſa, non debet extendi ad loca, quæ proprie non ſunt Monaſteria. Excipe, niſi fortaſſe Superior ex juſta cauſa Moniali extra Monaſterium aliquam domum privatam deputaret in habitationem, cum obligatione Clauſuræ (ſicut interdum ſit ex auctoritate Papæ: & mihi conſtat factum fuiſſe cum quadam Moniali energumena hic Ferrariæ ubi hæc ſcribo) tunc enim Monialis, etiam in tali domo privata teneretur ſervare Clauſuram, cum ea ibi per legitimam poteſtatem, cujus eſt indicere Clauſuram, fuerit præſcripta.

Quæres 45. *An Monialis peccet contra Clauſuram, ſi habens legitimam facultatem exeundi ad aliquod opus honeſtum, exeat animo non ſolum efficiendi illud opus, ſed etiam patrandi aliquod delictum, v. g. fornicandi*.

83. *Reſp.* Videtur non peccare, & probari poteſt a ſimili ex doctrina, quam tradit *Sanchez ſupra cap.*16. *n.*69. *ex Zerola part.*1. *praxis v. Monialis quæſt.*8., videli-

videlicet non peccare contra præceptum Clauſuræ illum, qui ingrediens cum legitima licentia Monaſterium aliquod Monialium corruptam habet intentionem v. gr. fornicandi cum Moniali, ibique de facto fornicatur: ſiquidem præceptum Clauſuræ obligat tantum, ne quis ſine debita facultate ingrediatur, quod utique in præſenti eventu impletur: militat autem par ratio in caſu hic propoſito, cum Monialis revera non exeat ſine debita licentia (quod ſolum ei interdicitur ex præcepto Clauſuræ) eſto aliunde peccet ratione corruptæ illius intentionis. Sed probabilius diſſentit [*Caſtr. Palaus tr.16. d.4. pag.9. n.21. ex Lamas in method. curat. in append.* §.10., *& Sanctorius in Conſtit. min. cap.11. ſtat.7. quæſt.2.*, dicens ſe non videre quo modo non incurrat cenſuras Monialis, quæ ſine cauſa moratur extra Clauſuram, finito negotio, ad quod obtinuit licentiam exeundi; cum ab iis liberet ſola cauſa egreſſus, non autem licentia, ut ſic, quippe quæ data ſine cauſa, eſt invalida; hincque inferens idem procedere de ingrediente cum licentia intra clauſtra Monialium, ibique fornicante, illum ſcilicet affici cenſuris; cum hic caſus directe opponatur Clauſuræ, & debeat cenſeri formaliſſime incluſus in rigore legum, nec ad eum unquam Prælati ſomniaſſent concedere ingreſſum.

SECTIO III.

De Obſervantia Clauſuræ Monialium quoad non admittendas perſonas extraneas intra Monaſterium.

84. *Variis juribus prohibetur extraneis ingredi Clauſuram Monialium.*

85. *Juribus iiſdem prohibentur Moniales illos admittere, necnon facere, aut permittere eos ingredi, ſive ſint Abbatiſſæ, ſive aliàs præſint Clauſuræ, ſive ſint Moniales privatæ.*

86. *Sub variis pœnis vetitus talis ingreſſus.*

87. *Quid veniat nomine Conventus in Bulla Gregorii XIII. Ubi gratiæ.*

88. *Quid ſit facere, aut permittere ingredi.*

89. *Pœnæ latæ contra facientes, aut permittentes ingredi afficiunt Prælatos Monaſteriorum.*

90. *Ad eas incurrendas petitur prætextus facultatum:*

91. *Bulla Gregorii XIII. afficit ingredientes ex licentia ab Epiſcopo obtenta ante dictam Bullam.*

92. *In terminis dictæ Bullæ non incurrunt præfatas pœnas ingredientes ſine licentia: quod tamen alii negant.*

93. *Dictas pœnas non incurrunt ingredientes prætextu facultatis invalidæ.*

94. *Item non incurrunt bona fide ingredientes prætextu facultatum.*

95. *Dictæ pœnæ incurruntur ſine præſumptione, non item latæ a Paulo V.*

96. *Ex pœnis latis a Gregorio XIII. reſervatur ſola excommunicatio.*

97. *Illæ non incurruntur a Monialibus comitantibus perſonam indebite ingreſſam.*

98. *Non a Monialibus privatis, ſi ingreſſuris præbeant ſcalas, eos excipiant convivio, aut alia ſimilia præſtent; modo ingreſſus fiat ſine prætextu facultatum.*

99. *Revocatio facultatum facta a Paulo V. extenditur ſolum ad licentias continentes facultatem converſandi, & prandendi intra Clauſuram.*

100. *Et viri, & fœminæ prohibentur ingredi Clauſuram Monialium.*

101. *Perſonæ laicæ cooperantes ingreſſui illicito non ſubſunt præfatis pœnis.*

102. *Abbatiſſa comprehenditur ſub illis verbis Bullæ Gregorii XIII. (neve Moniales ſub eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant.*

103. *Prohibitio ingrediendi Clauſuram Monialium afficit omnes fideles utriuſque ſexus.*

104. *Sed non infantes uſu rationis carentes, qui tamen non poſſunt admitti.*

105. *Ut pluries declaratum eſt a Sac. Cong.*

106. *Fatui, & amentes puberes recipi nequeunt intra Clauſuram.*

107. Mo-

107. *Monialis legitime egreſſa non hoſpitatur intra Monaſteria Monialium.*
108. *Puellæ recipiendæ ad habitum religioſum non ingrediuntur ſine Ordinarii licentia.*
109. *Non recipiuntur in educationem ſine facultate Sacræ Congregationis, ac Prælati Monialium recipientium.*
110. *Eadem facultas regulariter requiritur ad recipiendas fœminas conjugatas.*
111. *Prælati Monialium ſoli ingrediuntur in caſibus neceſſariis.*
112. *Et ſi aliter ingrediantur, ſubſunt excommunicationi.*
113. *Id tamen non procedit de Vicariis Epiſcoporum: quod impugnant alii, ſed rejiciuntur.*
114. *Regulares Prælati incurrunt pœnas, quoties indebite ingrediuntur, etſi alii id negent non improbabiliter: item ſi ingreſſi expedito negotio ſtatim non exeant.*

Quæres 1. *Quibus juribus interdictum ſit ingredi Monaſteria Monialium abſque debita facultate.*

84. *Reſp.* Fuiſſe interdictum abſolute, & ſimpliciter, primo quidem a Bonifacio VIII. *in cap. periculoſo de ſtatu regul. in 6.*, ubi dicitur: *Nulli aliquatenus inhoneſtæ perſonæ, neque etiam honeſtæ, niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinuerit, ſpeciali licentia, ingreſſus, vel acceſſus pateat ad eaſdem:* ubi notat *Suarez tom.4. de relig. tract.8. lib.1. cap.10. n.2.*, hujuſmodi præceptum quoad perſonas eſſe univerſale, cum nomine perſonæ honeſtæ tam fœminæ, quam viri, & tam Laici, quam Clerici, vel Monachi, ac Epiſcopi, (addo ego, & Moniales in ordine ad Conventus extraneos) comprehendantur. Secundo hoc idem fuit interdictum, & clarius *in Concilio Tridentino ſeſſ.25. de regul. cap.15.*, dum ait: *Ingredi autem ſepta Monaſterii nemini liceat, cujuſcumque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda.* Denique Gregorius XIII. hoc idem interdixit in ſua Conſtitutione, quæ incipit: *Ubi gratia*, & ſic habet: *Inhibentes eiſdem*, (ideſt hominibus) *qui illa obtinuerunt* (ideſt facultates ingrediendi Monaſteria Monialium) *ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda, ſuper qua a nemine, niſi a Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, abſolutionis beneficium poſſit impertiri, ne ipſarum licentiarum prætextu, hujuſmodi Monaſteria quovis modo ingredi audeant: Abbatiſſis vero, necnon Abbatibus, Conventibus, ac aliis Monaſteriorum utriuſque ſexus Superioribus, & perſonis quocumque nomine vocentur, diſtricte præcipimus ſub eadem excommunicationis pœna, necnon privationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum ſuorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda, ne in Monaſteria, domos, & loca ſua quemquam prætextu hujuſmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant: quin etiam ſub eiſdem pœnis ipſo facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis, & ſæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcumque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Epiſcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in caſibus neceſſariis tantum, ex decreto Concilii Tridentini tribuitur, ne Monaſteria ipſa Mialium pro libito, ſed neceſſitatibus urgentibus dumtaxat ingredi, aut Moniales ſub eiſdem pœnis illos admittere præſumant.* Pro cujus Conſtitutionis intelligentia advertere oportet, Gregorium XIII. in ea revocaſſe licentias, & facultates conceſſas quibuſcumque, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, & aliis cujuſcumque ſtatus, & conditionis mulieribus ingrediendi Monaſteria, domos, & loca Monialium, aut virorum; & quibuſcumque viris, etiam ejuſdem conditionis, & ſtatus ingrediendi Monaſteria, domos, aut loca Monialium, licet a quocumque Pontifice, vel Legato, aut aliis conceſſa ſint motu proprio, & ex certa ſcientia, & cum quibuſcumque urgentiſſimis cauſis, &

licet iteratis vicibus renovata ſint. Quin & Paulus V. 10. Julii 1612. ſimilem edidit Conſtitutionem, in qua modo dicto revocavit omnes licentias ab ipſo, & aliis Pontificibus conceſſas mulieribus cujuſcumque ſtatus, ac conditionis quoad ingrediendum Monaſteria Monialium, aut converſandum cum ipſis; & præterea prohibuit Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis, ac Superioribus, ne dictas mulieres introducere, ſeu admittere, vel admiſſas quoquo modo retinere audeant, ſeu præſumant: idque ſub omnibus pœnis contentis in citata Bulla Gregorii XIII. prohibito ingreſſu dictarum mulierum ſub pœna excommunicationis majoris reſervatæ Papæ.

Quæres 2. *Quid proprie interdicatur Monialibus vi prohibitionis contentæ in citatis juribus de non admittendis perſonis extraneis intra Clauſuram.*

85. *Reſp.* Interdici, ſi quidem ſunt Abbatiſſæ, aut aliter ipſis incumbat cuſtodia Clauſuræ, ne prætextu facultatum conceſſarum ante bullam Gregorii XIII. ſupra relatam, extraneos ingredi faciant, aut permittant, (idque ex motu Gregorii XIII.); immo ne eos introducere, ſeu admittere, vel admiſſos quoquomodo retinere præſumant (& hoc ex Bulla Pauli V. modo relata). Si vero ſint ſubditæ ſimplices, ne circa caſus urgentis neceſſitatis admittere præſumant extraneos prætextu licentiarum obtentarum ab Epiſcopis, ac Superioribus ipſarum Monialium, idque ex citata Conſtitutione Gregorii XIII.

Quæres 3. *Sub quibus pœnis prohibeantur ingreſſus perſonarum extranearum intra Monialium Monaſteria.*

86. *Reſp.* Quod, cum talis prohibitio attendi poſſit tum reſpectu ipſorum ingredientium, (ſive hi ſint perſonæ privatæ, ſive Prælati Monialium): tum reſpectu ipſarum met Monialium admittentium ingredientes: ſi quidem ingredientes ſint perſonæ privatæ, & ingrediantur prætextu facultatum a Papa, Legato, Epiſcopo, aut aliis obtentarum ante Conſtitutionem ipſiuſmet Gregorii, incurrunt excommunicationem latam ab eodem Gregorio, & reſervatam Papæ, ut jam vidimus (quæ excommunicatio, licet non reſervata, incurritur item vi *Concilii Tridentini ſeſſ.25. de regul. cap.5.* ab iis, qui ſine licentia in ſcripto ingrediuntur, ſecluſo quocumque prætextu facultatum): quin etiam, ſi dictæ perſonæ privatæ in caſibus non neceſſariis ingrediantur prætextu licentiarum obtentarum ab Epiſcopis, vel Superioribus, qui eas poſſunt dare, incurrunt non ſolum excommunicationem præfatam Papæ reſervatam, ſed etiam privationem dignitatum, beneficiorum, ac officiorum, & inhabilitatem ad illa, & alia in poſterum obtinenda, latas in dicta Conſtitutione Gregorii XIII. non tamen reſervatas, ut bene advertit *Sanchez lib.6. moral. cap.16. n.83. contra Confectium.*

Quod ſi ingredientes Monaſteria Monialium ſint Prælati ſeculares Monialium, & ingrediantur ultra caſus neceſſarios, pro prima vice, qua ingrediuntur, incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ; pro ſecunda ſuſpenſionem a munere pontificali, & a divinis; pro tertia vice, ac deinceps excommuuicationem ipſo facto: Si autem ſint Prælati regulares incurrunt excommunicationem, & ſimul privationem omnis officii, ac miniſterii; idque ex alia Conſtitutione Gregorii XIII. edita 23. Decembris 1581. in qua tamen nulla fit mentio reſervationis talium pœnarum.

Quod ſpectat ad Moniales indebite admittentes perſonam extraneam intra Clauſuram, eæ incurrunt excommunicationem reſervatam Papæ, una cum aliis pænis relatis *qu.1.* ſive ingredi faciant, aut permittant exteros prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregorii XIII. revocatoriam ſimul ſimilium facultatum, & ſint Superioriſſæ Monialium. (quod bene advertit *Sanchez lib.6. moral. cap.16. n.78. 79., & 87.*): ſive faciant, aut permittant ingredi intrantes prætextu licentiæ habitæ ab Epiſcopo, aut alio Superiore habentibus facultatem dandi talem licentiam ſolum ex cauſis neceſſariis, & ad hoc actione poſitiva concurrant (v. gr. invitando ad ingreſſum) ſintque ſive Moniales privatæ, ſive Superioriſſæ, ſive ex officio

officio præſidentes Clauſuræ (quod colligitur ex eodem *Sanchez ſupr. n.93.*, *&* *91. juncto n.90.*) non item ſi ſolum concurrant actione negativa, ideſt non impediendo, cum poſſint: tunc enim præfatas pœnas incurrunt tantum Abbatiſſæ, & illæ Moniales, quæ cuſtodiæ Clauſuræ præficiuntur, non autem Moniales privatæ, ut expreſſe notavit *Sanchez citato n.39.* colligitur aſſertio ex allegata Gregorii XIII. Bulla, quæ cum prohibeat duplex genus actionis cooperantis illicito ingreſſui Clauſuræ, quarum una eſt *ingredi facere*, *aut permittere* prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregorii XIII. revocatoriam talium facultatum, & altera *præſumere admittere* prætextu licentiæ obtentæ ab Epiſcopo, aut alio potente illam dare; in prohibitione prioris actionis loquitur Bulla ſolum de Superioriſſis Monialium, ac de Conventibus, ut infra videbimus §. *utrum autem*, ſicque Bulla quoad hanc partem illos ſolum afficit: in prohibitione vero poſterioris actionis loquitur indefinite de Monialibus, ut conſtat ex illis verbis, *neve Moniales ſub iiſdem pœnis aliter admittere præſumant*; ſicque comprehendit tam Superioriſſas Monialium, ac Moniales præfectas Clauſuræ, quam ipſas Moniales privatas: cum hac tamen differentia, quod Superioriſſæ, ac Præfectæ Clauſuræ comprehenduntur ſub prohibitione, ſive cooperentur ingreſſui poſitive, ſive negative; ſiquidem admittere, quod hic prohibetur, idem eſt, ac cooperari ingreſſui, ſive directe (ideſt exercendo actionem poſitivam) ſive etiam indirecte (ideſt negative ſe habendo, cum ex officio teneantur impedire) ſicut revera tenentur impedire & Superioriſſæ Monialium, & perfectæ Clauſuræ: Moniales vero privatæ comprehenduntur ſub dicta prohibitione ſolum in caſu quo poſitive cooperentur ingreſſui; negativa enim cooperatio dici non poteſt admiſſio, niſi reſpectu Monialis, quæ ex officio tenetur, poteſt impedire, & non impedit. Paulus denique V. ſub iiſdem pœnis prohibuit Superioribus, ac Superioriſſis Monialium, ne ullam fœminam prætextu licentiarum Apoſtolicarum audeant introducere, ſeu admittere, vel retinere intra Clauſuram; intellige, ad conſervandum, & ad ſumendam refectionem cum ipſis Monialibus, ut dicemus *qu.10. §. quod ſi hic*.

Quod ſi quæras, quid intelligatur nomine Conventus in Bulla Gregorii XIII. relata qu.1. *dum ait*: Necnon Abbatibus, Conventibus &c.

87. *Reſp.* Intelligi Religioſos cum Superiore in unum congregatos; ideoque pœnas ibi latas incurri ab omnibus illis, qui inter eos modo dicto conſenſerunt in ingreſſum, aut certe non contradixerunt, cum commode potuiſſent: ſic enim dicitur Conventus delinquere: ita *Sanchez n.85.*, & cum eo *Bonacina n.17. ſupr.* Immo addit Sanchez, quod ſi Superior non cogat Conventum, ſed tractet ſolum cum ſuis Conſultoribus de permittendo ingreſſu modo ſupradicto; tunc Superior quidem incurret præfatas pœnas, cum in Conſtitutione Gregorii expreſſa mentio fiat de Superioribus; non item incurrent Conſultores, cum tunc non veniant nomine Conventus, nec nomine Conventus ſuffragium tulerint. Quod etiam admittit Bonacina, addens tamen prædictos Conſultores præfatis pœnis affici, quatenus ſunt perſonæ permittentes ingreſſum, quem impedire poterant, & tenebantur: quod an ſit verum, conſtat ex dicendis §. *ſequ.*

Addo, quod, quando a Gregorio XIII. in præfata Bulla ſub dictis pœnis prohibetur Superioribus utriuſque ſexus, ne in Monaſteria faciant, aut permittant ingredi perſonas alioqui prohibitas prætextu facultatum; prohibitio hæc afficit Prælatos regulares ſolum in caſu, quo fœminas modo dicto ingredi faciant, aut permittant in Monaſteria Religioſorum ſibi ſubditorum; non item in eventu, quo, modo dicto faciant, aut permittant ingredi in Conventus Monialium ipſis ſubjectarum; ut recte notavit *Sanchez ſup. n.92.*

Difficultas modo eſt quis dicatur ingredi facere, aut permittere.

88. *Reſp.* Juxta communem modum loquendi in præſenti materia illum dici *facere ingredi*, qui ſua actione poſitiva eſt in cau-

in cauſa, ut alter ingrediatur (v. gr. aperiendo januam, jubendo, aut conſulendo ingreſſum) illum vero dici *permittere ingredi*, qui ingredientem non impedit, cum commode poſſit, immo & teneatur ex officio: ſi enim ſic non teneatur, non incurrit illas pœnas, eſto non impediat commode valens impedire: ita *Rodriquez to.1. qu.47. art.3.*, *Miranda qu.2. de Monial. art.12.*, *Sanchez ſup.n.84.*, & alii. Quamquam putem, quod, cum in hac parte textus ſolum ſit ſermo de Superioriſſa Monialium; verba illa *ingredi facere, aut permittere* non extenduntur ad Præfectas januæ, etſi alias ex officio præſint cuſtodiæ Clauſuræ, cum ſimus in materia odioſa, quæ reſtringi debet.

Utrum autem dictis pœnis ſubjiciantur omnes, & ſinguli, qui viros, aut fæminas ingredi faciunt, vel permittunt in Monaſteria Monialium.

89. *Reſp.* Quod, cum pœnæ non debeant ampliari, ſed reſtringi, quantum patitur proprietas verborum, ſub quibus feruntur; probabile videtur hujuſmodi pœnis ſubjici ſolos Superiores Monaſteriorum utriuſque ſexus, non item alios Religioſos ſubditos: ita Rodriqu., Miranda, & Sanchez *loco citato*, Barboſa *de offic. Epiſcop. alleg.102. n.37.*, & alii contra Bonacin. *ſup. n.3.* ex Lamas oppoſitum ſuſtinentem ex eo, quod Gregorius XIII. in illa ſua Conſtitutione, ubi dixit: *Abbatiſſis vero, necnon Abbatibus, Conventibus, ac aliis Monaſteriorum utriuſque ſexus Superioribus*; ſtatim ſubdit, *& perſonis quocumque nomine vocentur*: ſub quibus verbis videntur venire Religioſi utriuſque ſexus, etiam ſubditi: cum nomen perſonæ genericum ſit, & comprehendat quaſcumque perſonas. Ducor, quod Moniales privatæ, ac ſimplices ſemper vocantur Moniales, nec gaudent variis nominibus; ſicque de iis nequeunt verificari verba illa *quocumque nomine vocentur*; unde neceſſario debent intelligi de Superioribus Monialium, qui gaudent variis nominibus; quod bene advertit *Sanchez ubi ſupra*, monens *n.91.*, quod, licet in citata Conſtitutione Gregorii XIII. pœnæ latæ contra præſumentes admittere intra Clauſuram expreſſe ferantur contra Moniales (ut conſtat ex iis verbis, *neve Moniales ſub iiſdem pœnis aliter admitti præſumant*; & nomine *Monialis* regulariter non veniat Abbatiſſa: in præſenti tamen caſu Abbatiſſæ, ſi externos præſumant admittere intra Clauſuram, ſubſunt dictis pœnis, & hoc ob rationes allatas a Sanchez.

90. Illud certe bene advertit Bonacina loco citato, quod, cum in Gregor. XIII. Conſtitutione pœnæ dictæ ferantur contra ingredi facientes, aut permittentes, prætextu licentiarum, & facultatum; illas non incurrent ii, qui ſine tali prætextu dictum ingreſſum permittunt: ſecus, ſi qui ingrediantur ſimili prætextu, & hoc quantumvis admittentes proteſtentur ſe non admittere ex dicto prætextu; nam factum adverſatur proteſtationi.

Addo, quod ſpectat ad Moniales mandantes, aut conſulentes indebitum ingreſſum; ſiquidem ex illum mandent, aut conſulant ipſis ingredientibus, incurrunt pœnas, cum ſic cooperentur ingreſſui directe: non item, ſi non perſonis ingreſſis, ſed aliis mandent, aut conſulant; ſic enim non incurrent, cum in tali caſu cooperentur ingreſſui ſolum indirecte: qui modus cooperandi ſolum Superioriſſis, ac Præfectis Clauſuræ citatis juribus vetatur juxta dicta.

Dubitat hic etiam Sanchez *n.76.*, *an excommunicatio lata a Gregorio XIII. contra ingredientes Monaſteria Monialium prætextu facultatum uſque tunc conceſſarum, comprehendat ingredientes virtute licentiæ obtentæ ab Epiſcopo ante Conſtitut. illam Gregorii XIII.*

91. *Reſp.* Comprehendere, & ſatis clare videtur inde colligi, quod in priori parte dictæ Conſtitutionis ſit ſermo de licentiis quorumcumque Superiorum, ut conſtat ex illis verbis, *tam a Prædeceſſoribus noſtris, quam etiam a Nobis, & a Sedis Apoſtolicæ Legatis, aut aliis*; dictio autem *aliis* indefinite poſita, comprehendit quoſcumque alios Superiores, qui poſſunt ſimiles licentias concedere, & conſequenter etiam Epiſcopos, alioqui eſſet ſuper-

ſuperflua : ita Sanchez, addens, non obſtare, quod Gregorius XIII. in citata Conſtitutione excommunicat ingredientes ex licentia Epiſcopi, aut alterius legitimi Superioris, conceſſa ultra caſus neceſſarios; cum prius excommunicet ingredientes virtute licentiarum, etiam conceſſarum in caſibus neceſſariis. Id enim non involvit ullam contradictionem, eſto dicamus hic Papam loqui de licentiis Epiſcoporum, ac inferiorum Prælatorum; ſiquidem Papa in hac priori parte illius ſuæ Conſtitutionis loquitur de licentiis a quocumque uſque tunc conceſſis ex quavis urgentiſſima cauſa, eaſque omnes revocat, & adeo excommunicat illum, qui utitur iis jam revocatis: in poſteriori vero parte loquitur de licentiis in poſterum concedendis, illaſque ibi non revocat; ſicque ſolum excommunicat eos, qui illis utuntur extra caſus neceſſarios; unde tollitur omnis contradictio.

Quæres 4. *An incurrant pœnas contentas in Conſtitutione Gregorii XIII. ii, qui Monaſteria Monialium ingrediuntur abſque ulla prorſus licentia, non autem prætextu alicujus facultatis, quam habeant.*

92. *Reſp.* Sanchez cum aliis infra dicendis non incurrere, ſtando præciſe in motu proprio Gregorii XIII. ſæpius adducto;, & probatur, tum quia Pius V., & Gregorius XIII. (qui ſunt auctores dictarum pœnarum) expreſſe loquuntur de iis tantum, qui prætextu licentiarum ingrediuntur, aut admittunt: tum quia tales pœnæ, cum ſint graviſſimæ, non debent extendi ad caſum in iis non comprehenſum, etiam ſi alias ſint in favorem animæ: id enim facit quidem, quod decreta pœnalia poſſint aliquantulum extendi, non tamen ſufficit, ut protrahantur ad caſum omnino diverſum, ut recte notavit *Sanchez ſupr. n.*78.; ita *Sanchez n.*79. ex Suarez, Zerola, Rodriquez, Sayro, & Philiarco, addens *n.*80. non ſubjici iſtis pœnis illos, qui dictas facultates habent, ſi vere prætextu illarum non ingrediantur, ſed quaſi illis prorſus carentes: ſicut nec ſubjiciuntur ii, qui taliter ingredientes admittunt: Oppoſitum ſuſtinent *Nav. cap.*27. *num.*150. *Coriolan. de caſ. reſerv. part.*2. *caſ.*3. *n.*40. *Beja* 1. *part. caſ.*4. *Azorius to.*1. *lib.*13. *cap.*8. *qu. ult.*, & alii, quorum ſententiam ait *Filliuc. tract.*29. *n.*170. comprobari ſtylo Curiæ, ac praxi Sacræ Pœnitentiariæ; quod ſi eſt verum, cum ſtylus Curiæ faciat jus, horum ſententia amplectenda eſt: quamquam Bonacina allegans hanc doctrinam Filliucii hoc ipſo, quod dicit illius ſententiam eſſe tutiorem, tacite indicet opinionem Sanchez eſſe tutam, & conſequenter minus ſibi conſtare de ſtylo Curiæ.

Quæres 5. *An incurrat pœnas contentas in motu proprio Gregorii XIII., qui ingreditur Monaſteria Monialium prætextu facultatis invalide a ſe obtentæ ob ſubreptionem, aut alia de cauſa.*

93. *Reſp.* Videri non incurrere, eſto ſubjiciatur excommunicationi latæ in Concilio Tridentino, & relatæ *qu.*1.; moveor, quod Gregor. XIII. ibi loquitur de ingredientibus prætextu facultatum, quas ipſe tunc revocat, ut conſtat ex illis verbis *ipſarum licentiarum prætextu*: ſicque videtur ſupponere dictas facultates eſſe validas, cum non poſſit irritari id, quod non ſubſiſtit, juxta illud: *Non entis nullæ ſunt qualitates*: ita in terminis *Bonacina ſupr. p.*5. *n.*6. addens *n.*7., quod ſicut excommunicatio iſta Gegorii XIII. non afficit ingredientem vi facultatis ab Epiſcopo obtentæ poſt præfatum motum Gregorii XIII., cum eo irritentur ſolum facultates jam obtentæ, non autem in futurum obtinendæ: ſic dictam excommunicationem non incurreret qui tempore ingreſſus fingeret ſe habere facultatem ingrediendi obtentam poſt prædictum motum Gregorii XIII., quamvis in iſto caſu incurreretur excommunicatio lata in Concilio Tridentino, utpote abſtrahens a quovis prætextu facultatum.

Quæres 6. *An ingrediens Monaſteria Monialium prætextu facultatum, ſed bona fide putans id ſibi eſſe licitum, ſubjiciatur pœnis contentis in motu proprio Gregorii XIII.*

94. *Reſp.* Non ſubjici, & probatur: quia dictæ pœnæ latæ ſunt contra præſumentes ingredi prætextu facultatum: conſtat

ſtat autem, quod præſumptio ſupponit ſcientiam, aut ſaltem ignorantiam conjunctam cum ingenti temeritate: ſic *Bonacin. n.8.* hinc inferens, non ſolum bonam fidem, ſed etiam ignorantiam vincibilem, craſſam, ac ſupinam excuſare a præfatis pœnis; quod etiam docet *Diana par.3. tract.6. reſolut.7.* aliis citatis: addit tamen Bonacin. & bene in caſu propoſito incurri excommunicationem latam in Concilio Tridentino, eo quod ibi abſolute interdicatur ingreſſus ſub pœna excommunicationis, abſtrahendo a quacumque præſumptione.

Quæres 7. *An requiratur præſumptio ad hoc, ut Moniales incurrant pœnas latas in Bulla Gregorii XIII., contra facientes, aut permittentes ingredi Monaſteria Monialium prætextu facultatum, & in motu proprio Pauli V. contra introducentes, ſeu admittentes intra Monialium Monaſteria, aut admiſſas quoquo modo retinentes.*

95. *Reſp.* Non requiri ad incurrendas pœnas contentas in Bulla Gregorii XIII. cum in ea nullum adhibeatur verbum importans præſumptionem; requiri vero ad contrahendas pœnas latas in motu proprio Pauli V., cum in eo adhibeantur verba *audeant, ſeu præſumant*, quæ important præſumptionem; ita expreſſe *Bonacina ſupra par.6. n.19.*

Quæres 8. *An pœnæ latæ in motu proprio Gregorii XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi Monaſteria Monialium reſerventur Papæ.*

96. *Reſp.* Reſervari excommunicationem, non item alias pœnas, a quocumque demum incurrantur: & ratio eſt, quod Papa eaſdem infert pœnas facientibus, aut permittentibus ingredi, quas tulerat contra ingredientes, ut colligitur ex illis verbis: *Abbatiſſis vero &c. præcipimus ſub eadem excommunicationis pœna, nec non privationis dignitatum &c.* at contra ingredientes lata erat excommunicatio reſervata Papæ, aliis pœnis nemini reſervatis; ergo idem erit, quoad facientes, ſeu permittentes ingredi: ita *Sanchez ſupra n.83.* ex Confectio, Suarez, & Lamas.

Quæres 9. *An Moniales incurrant pœnas ſuperius relatas, ac explicatas, ſi cum perſona jam illicite ingreſſa in Monaſterium diutius confabulentur, & ipſam comitentur.*

97. *Reſp.* Videri non incurrere: idque ſive ingreſſus fiat bona fide, ſive mala, cum ſit par ratio in utroque caſu, ut conſtabit ratione mox adducenda. Probatur ergo aſſertio ex eo, quod Gregorius XIII. in ſua Conſtitutione ſuperius allegata utitur verbo *admittere*: verbum autem *admittere* ſimpliciter, & ſine addito prolatum non ſignificat approbare jam factum, ut bene advertit *Sanchez lib.6.moral.c.16. n.95.*: ſicque ſub dicta Conſtitutione non comprehenditur Monialis, quæ non expellit perſonam jam ingreſſam, quantumvis indebite, ſed ſolum illam, quæ cum poſſit, & teneatur reſiſtere ingredienti, non reſiſtit: ita reſpondi in facti contingentia, & reſponſionem poſtea approbarunt viri docti valde e Societate Jeſu a me conſulti.

Quæres 10. *An Moniales ſubjiciantur præfatis pœnis tamquam poſitive cooperantes ingreſſui perſonæ extraneæ, ſi ad talem effectum deferant ſcalam ligneam, per quam illa deſcendat, ſi exhibeant ſcenicam repræſentationem, ſi excipiant convivio, ſi ſuaves coram ea inſtituant cantus, ſi ei oſtendant officinas, & habitacula Monaſterii, aliaque id genus præſtent.*

98. *Reſp.* Non ſubjici, ſi ſint Moniales privatæ, & iis conſtet perſonas illas extraneas ingredi, aut fuiſſe ingreſſas abſque prætextu facultatum, ſive ante Bullam Gregorii XIII. revocatoriam talium licentiarum obtentæ, ſive poſt ab Epiſcopo, aut Superiore Monialium conceſſæ ſint: ſecus ſi præſint Monaſterio, aut Clauſuræ, tunc enim incurrerent pœnas illas, cum in terminis Conſtitut. Gregorii XIII. prohibentis Abbatiſſis, ac aliis Monaſteriorum utriuſque ſexus Superioribus, & perſonis quocumque nomine vocentur, ne quemquam ingredi faciant, aut permittant, ſi ingrediens id faciat prætextu facultatis conceſſæ ante dictam Conſtitutionem Gregorii XIII., cum in terminis ſimilis Conſtitutionis Pauli V. interdicentis Abbatiſſis, ac aliis Superioribus Monialium,

lium, ne perſonas habentes facultates ingrediendi pontificias audeant introducere, ſeu admittere, vel admiſſas quoquo modo retinere: unde cum iſta Conſtitutio loquatur ſolum de perſonis habentibus pontificias facultates ingrediendi Monaſteria Monialium, poſſet quis inferri Prælatas Monialium non ſubjacere dictis pœnis, ſi admittant, aut admiſſam retineant perſonam aliquam extraneam, nullam talem facultatem habentem; ſiquidem in pœnis ſtricta fieri debet interpretatio: patet autem reſponſio ex tenore Conſtitutionum citatarum, quæ proinde in contingentia facti legi debent attentius, perpenſis ſingulis illarum verbis; ſic enim conſtabit, quænam prohibeant Monialibus ſubditis, & quæ Superioriſſis; & quando hæ, aut illæ incurrant pœnas in eis contentas ob admiſſionem, aut detentionem perſonæ extraneæ intra Monaſterium.

Quod ſi hic obiter quæras; an Paulus V. in ſua Conſtitutione ſuperius relata ſimpliciter revocaverit fœminis omnes licentias ingrediendi Monaſteria Monialium; an vero ſolum eas, in quibus continebatur facultas ibi converſandi, & ſumendi cibum, ſicut videtur colligi ex verbis illis: omnes, & ſingulas licentias ingrediendi Monaſteria Monialium ubique locorum exiſtentium, ac cum Monialibus converſandi,& refectionem ſumendi corporalem.

99. Reſpondet *Bonacina ſupra par.5. n.4.* videri poſſe non improbabile, revocaſſe licentias ſolum in hoc poſteriori ſenſu: probatque ex eo, quod Paulus V. in citata Conſtitutione utitur forma loquendi conjunctiva per dictiones *ac*, *&*: quæ ratio inde magis confirmatur, quod cum revocatio dictarum licentiarum ſit odioſa, non debet ampliari ultra propriam verborum ſignificationem, uti diximus *quæſt.4.* Nec obſtat, quod idem Paulus V. in dicta Conſtitutione paulo poſt imponens excommunicationem, mentionem facit ſimpliciter de ingredientibus; nam mentionem facit de ingredientibus prætextu licentiarum ab ipſo revocatarum, ut colligitur ex verbis illis, *prætextu licentiarum hujuſmodi*, quæ relationem habent ad præcedentia, nempe ad licentiam ingrediendi, converſandi, ac refectionem ſumendi, de qua ſuperius: ita Bonacina contra Cherubinum in ſuo Bullario ad citatam Conſtitutionem Pauli V., utens clauſula disjunctiva *aut*, loco dictionum conjunctivarum.

Quæres 11. *An prohibitio non admittendi perſonas extraneas intra Monaſteria Monialium extendatur tam ad fœminas, quam ad viros, ideoque Moniales prohibeantur admittere utroſque eadem prorſus ratione.*

100. *Reſp.* Extendi;& ratio eſt,quod, quamquam Gregorius XIII. in ſua Bulla in genere maſculino dicat: *ne in Monaſteria ſua quemquam prætextu hujuſmodi licentiarum ingredi faciant*: & Paulus V. in ſua Conſtitutione expreſſe loquatur ſolum de fœminis, ut maxime conſtat ex verbis illis: *Inhibentes mulieribus prædictis licentias hujuſmodi habentibus, ne Monaſteria prædicta prætextu licentiarum hujuſmodi ingredi audeant*: revera tamen & Gregorius XIII. ſub verbo illo *quemquam* comprehendit tam fœminas, quam maſculos, utpote ex grammaticorum inſtitutione,ac uſu loquentium utroſque ſignificante; & Paulus V. ſub nomine fœminarum dicendus eſt comprehendiſſe etiam maſculos; (ſi qui tales licentias habebant) idque juxta communem illam doctrinam, quod lex odioſa, ac pœnalis extendi poteſt, & debet ad caſum in ea non expreſſum, ſi ex negata extenſione ſequatur aliquod abſurdum: ut de facto ſequitur in præſenti caſu, ſi dicamus Paulum V. intendiſſe ſolum comprehendere ſub ſua Conſtitutione fœminas, iiſque ſolum vetare ingreſſum in Monaſteria Monialium, non autem viris, de quibus tamen erat major ratio, quod comprehenderentur ſub dicta prohibitione. Quin potius hic procedit, quod habetur *l. non dubium, C. de legibus*, in legem committere eum, qui verba legis amplexus, contra legis nititur voluntatem: & quidem merito, cum mens, & voluntas Legiſlatoris ſit veluti ſpiritus,& anima legis; unde omnis vis obligandi per verba tamquam inſtrumentalia ſigna provenit: quo modo in *c. humanæ aures 22. qu.5.* dicitur:

Non

Non debet aliquis verba conſiderare (intellige cum *Layman. lib.*1. *tract.*4. *cap.*18. *n.*4. nude, & ſimpliciter) *ſed intentionem, ac voluntatem: quia non debet intentio verbis deſervire, ſed verba intentioni.*

Quæres 12. *An præfatas pœnas incurrant viri, & fœminæ ſæculares, ſi poſitive cooperentur illicito ingreſſui intra Monialium Monaſteria, etiam prætextu licentiarum de quibus ſupra.*

101. *Reſp.* Non incurrere, cum pœnæ non debeant extendi ultra caſus expreſſos; & in juribus, in quibus ſtatutæ ſunt pœnæ contra violantes Clauſuram Monialium, non fiat mentio de perſonis laicis modo dicto cooperantibus illicito alterius ingreſſui, ut facile conſtabit tenorem illorum legenti.

Quæres 13. *An ſub nomine Monialium comprehendantur etiam Abbatiſſæ in iis verbis, quæ habentur in Bulla Gregorii XIII.*, neve Moniales ſub iiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant.

102. *Reſp.* Comprehendi, & probatur, tum quia eſto ibi non fiat expreſſa mentio Abbatiſſæ, & in materia odioſa (qualis eſt hæc) nomine Monachi non veniat Abbas, nec nomine Monialis Abbatiſſa, ut tradunt communiter Doctores *cap. final. de ſimonia*; quando tamen materia concernit ſalutem animæ, aut eſt pariter proportionabilis Prælato, ac ſubditis, nomine Monachi, & Monialis veniunt Abbas, & Abbatiſſa, ut oſtendit, aliis citatis *Sanchez lib.*6. *moral. cap.*16. *n.*91.: tum quia non eſt credibile Papam hic voluiſſe punire Moniales ſubditas, quibus non incumbit ex officio, & non Abbatiſſam, quæ magis delinquit, ſicque procedit doctrina tradita *qu.*11. ſub finem: nobiſcum ſentit *Caſtr. Palao tract.*16: *d.*4. *part.*10. §.4. *n.*3.

Quæres 14. *Quæ perſonæ ex juribus ſuperius adductis, ac explicatis prohibeantur ingredi Monaſteria Monialium ſine legitima facultate.*

103. *Reſp.* Prohiberi omnes, & ſingulos fideles utriuſque ſexus, cujuſcumque demum ætatis, ſtatus, conditionis, & gradus fuerint; idque ex juribus relatis *qu.*1., & maxime ex *Concilio Trid. ſeſſ.*25. *de regul. cap.*5., quod ſic habet: *Ingredi autem intra ſepta Monaſterii nemini liceat, cujuſcumque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint ſine Epiſcopi, aut Superioris licentia in ſcriptis obtenta*: quamquam *Sanchez ſupr. n.*3., aliique probabiliter putent, tali decreto non comprehendi Reges, Reginas, Imperatores, Imperatrices, & filios, & filias earum, ut videbimus infra *qu.*39.

Quæres 15. *An Moniales poſſint admittere intra ſepta Monaſterii infantes, non obſtantibus juribus ſupra allegatis.*

104. *Reſp.* Dixi olim poſſe; ſi ii careant uſu rationis, & ratio eſt, quod reſpectu horum ceſſat, ſaltem magna ex parte, finis hujus prohibitionis, qui eſt evitare perturbationem Monaſteriorum, ac incitamenta Monialium ad peccatum: præterquam quod cooperatio Monialium ad ingreſſum non eſt per ſe mala, ſed ſolum ſuppoſita culpa ingredientibus: unde cum reſpectu dictorum infantium nulla ſit culpa in ingreſſu, nec ulla aderit culpa ex parte Monialium admittentium, ut bene advertit *Suarez tom.*4. *de relig. tract.*8. *l.*1. *cap.*10. *n.*2. id inde colligens, quod prohibitio non admittendi extraneos intra Monaſterium afficit Moniales ſolum indirecte; ideoque cum ea directe non cadat in infantes, nec indirecte cadere poterit in ipſas: ita *Azor. to.*1. *l.*13. *cap.*8. *qu.*5. *Henriqu. l.*4. *de pœnit. cap.*5. *n.*2., *Riccius in prax. deciſ.*648. *Mirand. qu.*2. *de Monial. art.*1., aliique penes *Tamburin. de jure Abbatiſſ. d.*22. *qu.*4. *n.*1., qui bene notant, quod, quando Concil. Trid. excludit omnes cujuſcumque ætatis, loquitur de habentibus uſum rationis, & de iis, qui poſſunt movere Moniales ad peccandum.

105. „ Sed nunc, priori opinione re-
„ licta tanquam improbabili, contrariam
„ ſententiam tenendam eſſe affirmo cum
„ *Comitolo lib.*6. *reſponſ. moral. qu.*19.
„ *n.*6., & *Naldo v. Clauſura n.*4., & *Scor-*
„ *zia in Select. conſt. theor.*366.; nam ut
„ ipſe Comitulus refert, Cardinalis S. Se-
„ verinæ, dum Summi Pœnitentiarii mu-
„ nere fungeretur, litteris datis ad Peru-

ſiæ

,, ſiæ Epiſcopum, quas ipſe Comitulus le-
,, git, ſcripſit, excommunicationis reſer-
,, vatæ Romano Pontifici laqueum non vi-
,, tare eas Moniales, quæ trimos, qua-
,, drimoſque pueros, ſeu puellas intra
,, Monaſterii ſepta recipiunt; & in Con-
,, ventu Parochorum coram Archiepiſco-
,, po Bononiæ Alphonſo Paleotto, eo-
,, dem Comitolo audiente, dictum eſt, non
,, ſecus a Romano Pontifice ea de re fuiſ-
,, ſe reſponſum. Demum quia pluries de-
,, claratum eſt in Sacra Congregatione
,, incurrere in cenſuras violatæ Clauſuræ
,, introducentes in Monaſteria Monialium
,, infantes cujuſvis ſexus, vel ætatis, ut
,, in Tudertina 7. Aprilis 1579., in Nea-
,, politana 22. Martii 1580., in Taurinenſi
,, 10. Junii 1650., in Piſtorienſi 24. Fe-
,, bruarii 1579., & S. Severi 8. Maii 1595.,
,, ut refert *Pignatellus tom. 6. conſult. 85.*
,, *num. 243.*

Quæres 16. *An Moniales delinquant contra Clauſuram, & incurrant pœnas ſtatutas, ſi intra Monaſterium admittant fatuos, & amentes.*

106. *Reſp.* Delinquere, & incurrere pœnas, idque ſive habeant lucida intervalla, adeoque peccare poſſint, ſive ſint perpetuo amentes, ac proinde ſint incapaces formalis peccati; ita *Sanchez ſupr. n. 8. ex Navarr., Rodriqu., Zerola, & Llamas, Suarez ſupra n. 5., Barboſ. de off. Epiſcop. alleg. 102. n. 32., Bonacin. ſupra part. 1. n. 7.* Et probatur, tum ex iis, quæ ſupra diximus de infantibus, tum quia in talibus amentibus, cujuſcumque generis ſint, militat finis prohibitionis, quatenus ii poſſunt incitare ad peccandum, & præbere Monialibus occaſionem peccandi, Monaſterium perturbant, turpiter jocantur, inhoneſta loquuntur, aliaque agunt minus decentia honeſtatem religioſam: ubi autem militat eadem ratio, ſeu finis, militat & eadem juris diſpoſitio. Nec obſtat, quod perpetuo amentes, qui numquam uſi ſunt ratione, ſint incapaces peccati, ſicque videatur illos admitti poſſe a Monialibus abſque peccato, cum ipſi revera non peccent ingrediendo; ſiquidem, adultus per ſe loquendo, eſt capax præcepti, & quod in ætate per ſe ſufficiente ad uſum rationis habeat ejus impedimentum per accidens eſt; ſicque tale impedimentum excuſat quidem perſonam a transgreſſione præcepti, non tamen excludit, quin præceptum cadat in ipſum: unde eſto talis perſona non peccet ingrediendo Monaſteria Monialium, ſi admittatur, aut introducatur; peccant tamen aliæ, cum talis ingreſſus ſit contra præceptum Clauſuræ, & alioqui ſit liber non quidem amenti, ſed aliis illum admittentibus, aut introducentibus, qui proinde non excuſantur a peccato, licet ille excuſetur: ut ſi quis dormiens introducatur in Monaſterium Monialium, ipſe ſine dubio non peccat; & tamen peccant, qui illum introducunt: quia in illo carentia culpæ eſt ſolum per excuſationem, & non quia non ſit materia præcepti, quæ tamen excuſatio non habet locum in aliis, ut patet.

Quæres 17. *An, & in quibus caſibus Monialis legitime egreſſa e proprio Monaſterio admitti poſſit intra alia Monaſteria Monialium, ſive ſui, ſive alterius Ordinis.*

107. *Reſp.* Huic quæſtioni reſpondet *Sanchez* infra citandus, cum diſtinctione: vel iſta Monialis petit admitti intra Monaſterium ejuſdem Ordinis, & habitus; & ſic excipi poteſt abſque alia licentia Superioris non ſolum cauſa hoſpitii, ſed etiam in caſu, quo illa degeret in aliqua domo privata ad recuperandam ſanitatem, & vellet ingredi Monaſterium gratia recreationis v. g. ſic enim Monialis non cenſetur extranea, cum ſit ejuſdem Ordinis, ac habitus, ideoque non cadit in illam prohibitio ingrediendi Monaſteria Monialium, quæ comprehendit ſolum extraneos. Vel Monialis petit excipi in Monaſterium diverſi Ordinis, ac habitus; & ſic, ſi itineretur per loca, ubi non adeſſet Monaſterium ſui Ordinis, poſſet recipi intra Monaſterium diverſi Ordinis (de licentia tamen Superioris illius Monaſterii, & non aliter) cum id requirat & religioſa charitas, quæ debet maxime vigere inter perſonas religioſas, ac honeſtas ipſiuſmet ſtatus Monialis; ſecus, ſi ibi ſit ſolum cauſa recreationis, aut etiam ad inviſendum

Monialem conſanguineam, velitque ingredi Monaſterium diverſi Ordinis, ac habitus: tunc quippe non poſſet in illud excipi, neque de licentia Superioris illius, cum Monialis itinerans reſpectu talis Monaſterii vere ſit extranea, adeoque ex hac ſola cauſa non poſſit in illud admitti, ſicut nec poſſet admitti quæcumque alia perſona extranea: ita *Sanchez ſupra n.10.*, & cum eo *Peyer. tom.2. privil. Conſt.6. Pii V. n.28.*, & *Tambur. ſupra d.24. qu.15. contra Caſtrum Palaum tr.16. d.4. p.10. §.1. n.4.*, & *Llaman. in method. curat. in app. §.11.* „ Sed nunc hæc doctrina P. Sanchez „ non habet amplius locum, ut enim re- „ fert *Pignatellus ſupra cit. n.156.* inter- „ rogata Sacra Congregatio ab Epiſcopo „ Piſtorienſi: An debeat permitti Monia- „ les peregrinas occaſione itineris hoſpi- „ tari intra Clauſuram juxta ſolitum: Sa- „ cra Congregatio die 16. Julii 1585. re- „ ſpondit: *Nulla hoſpitetur intra Clau-* „ *ſuram*.

Quæres 18. *An puellæ poſſint abſque alia licentia admitti intra Monaſterium ad ſuſcipiendum habitum Religioſum, & peragendum Novitiatum.*

108. *Reſp.* Non poſſe abſque licentia proprii Ordinarii; & ratio eſt, quod ad licite ingrediendum non ſufficit juſta cauſa, ſed requiritur debita Superioris licentia, ſicut bene advertit *Sanchez num.74.* Non puto tamen ad id deſiderari licentiam Papæ, idque ob dicta *cap.2. ſect.2. quæſt.17.*, ubi etiam oſtendimus, an, & quando Novitia exiens e Monaſterio ſine legitima facultate, poſſit abſque alia licentia illud iterum ingredi. „ Ubi notan- „ dum, requiri Epiſcopi licentiam etiam „ pro recipiendis puellis in Monaſteria „ Regularibus ſubjecta: & ita declaravit „ Sacra Congregatio apud *Pignatellum* „ *tom.4. conſult.171. n.4.*, & apud *Mo-* „ *nacell. in Formular. part.1. tit.XI. for-* „ *mul.XI. adnot.14.*, in Vicentina 30. Se- „ ptembris 1596.

Quæres 19. *An, & quo modo poſſint Moniales admittere intra Monaſterium puellas cauſa educationis.*

109. *Reſp.* Poſſe, eo modo, quo late dicemus infra *ſect.4.*: interim conſulantur *Sanchez ſupra n.61.*, *Bonacina ſupra qu.4. p.4. n.15.*, *Lezana tom.1. c.25. n.29.*, & *Tamburin. de jure Abbatiſſ. d.1. qu.1. 2. 3.*

Quæres 20. *An poſſint admitti de licentia ſolius Ordinarii, aut Superioris Regularis intra Monaſteria Monialium fœminæ conjugatæ a propriis viris ſibi graviter timentes ex adulterio commiſſo, aut alia cauſa gravi hic, & nunc emergente.*

110. *Reſp.* Videri non poſſe, niſi in caſu valde raro, in quo non eſſet commodus recurſus ad Papam, & eſſet grave periculum in mora. Ita *Rodriqu. n.1. qu.46. art.10.*, *Miranda ſupr. art.7.*, *Barboſa ſupra n.66.*, *Portell. de dub. regul. v. Clauſur. Monial. in addit. n.2.*, *Sanchez n.64.*, aliique communiter; & probatur tum ex praxi, quæ modo viget, tum quia hic non agitur de communi utilitate Monaſterii, in quo caſu Ordinarius poteſt dare licentiam ingrediendi, juxta alibi dicta; tum quia de hoc extat ſpecialis declaratio Sacræ Congregationis relata a *Zerola p.1. praxis v. Moniales qu.12.* his verbis: *Sacra Congregatio cenſuit, mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum marito, & ejus ſævitiam timent, ſi extra culpam ſunt, quamdiu juſtam cauſam timendi habuerint, debere, ſi ſunt in Monaſteriis, tolerari: in poſterum vero non debere recipi: ſi vero mulier aliqua venerit in ſuſpectionem marito, quæ timet, ne ab eo aliqua vis ei inferatur, debet permitti, ut poſſit ingredi Monaſterium Monialium, ſi modo Conſtitutiones Monaſterii non repugnent, & accedat conſenſus Superiorum, Abbatiſſæ, & Monialium*; quamquam *Azorius ſupra qu.4.* dicat, eandem Congregationem declaraſſe, poſſe recipi intra Clauſuram Monialium viduam bonæ famæ, cupientem honeſtatis cauſa degere in Monaſterio; immo & fœminam de adulterio ſuſpectam apud virum ſuum, ideoque ſibi certo timentem de periculo vitæ: quæ declaratio ad minus probat noſtram reſponſionem, quatenus admittit in aliquo caſu valde raro poſſe mulierem conjugatam de licentia ſolius Ordinarii recipi intra Clauſuram, cujuſmodi caſus utique procc-

procederet tempore belli, de quacumque fœmina, ſive nupta, ſive innupta ad conſulendum earum pudicitiæ aliàs periclitanti.

Confirmatur aſſertio quoad hanc ultimam partem, tum ex doctrina, quam admittit *Sanchez lib.6. n.60.*, poſſe ſcilicet in aliquo caſu concedi ingreſſum intra Clauſuram Monialium ad deponendas ibi pecunias, ſi non ſit alius locus tutus ad eas deponendas, charitas ſuadeat depoſitum illud admittere, & aliàs per Moniales ipſum commode non poſſit intromitti; (quæ doctrina utique poteſt a fortiori admitti in præſenti caſu, in quo ſupponitur aliter non poſſe conſuli fœminarum pudicitiæ, moraliter loquendo) tum quia non videtur probabile, quod Papa in caſu tantæ neceſſitatis velit reſtringere Epiſcopis facultatem concedendi ingreſſum in Clauſuram Monialium, iis competentem ex *Concil.Trident.ſeſſ.25. de regul.c.5.* his verbis: *Dare autem tantum Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis*: quæ verba cum ſint generalia, non videntur abſolute reſtringenda ad ſolam neceſſitatem Monaſterii, aut Monialium, quin interdum poſſunt extendi ad alicujus extranei neceſſitatem; ſiquidem lex generaliter loquens generaliter debet intelligi: dicendum eſt ergo Epiſcopi facultatem extendi ad concedendum ingreſſum in præſenti caſu, maxime ſtante doctrina, quam tradunt multi Doctores apud *Dianam p.5. tract.14. reſol.18.* poſſe ſcilicet Epiſcopum in caſu magnæ neceſſitatis diſpenſare etiam ſuper impedimento dirimente matrimonium; quippe qui, etſi in lege Pontificia, aut Conciliari regulariter nequeat diſpenſare, poteſt tamen in caſu urgentis neceſſitatis, ſi aditus non pateat ad Papam, ſicut notat *Sanchez lib.2. de Matrim. d.40. n.3. ex 15. Doctoribus ab eo relatis*; quæ doctrina facilius poteſt admitti in caſu noſtro, in quo licentia petitur ſolum ad licite ingrediendum, quam in caſu propoſito a *Sanchez*, in quo diſpenſatio requiritur ad validandum matrimonium. Præterquam quod neceſſitatis cauſa multa permittuntur, quæ aliàs non permitterentur, *cap. Si quis propter de fur.*, ſicque in præſenti caſu, in quo difficilis eſt acceſſus ad Papam, & eſt periculum in mora, ex Epicheja, ac interpretativa voluntate Papæ videtur concedenda Epiſcopo facultas dandi licentiam ad ingrediendum Clauſuram Monialium, maxime attentis declarationibus Sac.Congregationis factis in caſibus non diſſimilibus, & a nobis modo relatis hic ex *Azorio*: quippe quæ ſufficienter indicant, quæ mens Sacr. Congregationis in hac re præſumi poſſit, & debeat; attenta juris regula, quod ubi militat eadem ratio, militat ejuſdem juris diſpoſitio, quamquam in his, & ſimilibus inſpici debeat ſtylus Curiæ, & obſervari, ſi de eo conſtet.

Quæres 21. *An, & quando Epiſcopi, & alii Superiores Monialium poſſint ingredi Monaſteria ſibi reſpective ſubdita.*

111. *Reſp.* Non poſſe, niſi in caſibus neceſſariis, & ſi aliter ingrediantur, incurrere pœnas relatas *qu.3.*, patet ex Conſtitutione Gregorii XIII. die 23. Decembris 1581. edita, quæ ſic habet: *Harum tenore auctoritate Apoſtolica declaramus, Prælatos omnes tam ſæculares, quam regulares, quibus cura, & regimen Monaſteriorum Monialium quovis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi Monaſteria prædicta, ita demum uti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſariis, & a paucis, iiſque ſenioribus religioſis perſonis comitati.* Ubi notat *Suarez ſup. n.23.* hinc ſatis aperte declarari præfatos Epiſcopos, & Prælatos comprehendi generali prohibitione Concilii Tridentini, ut non poſſint ingredi Monaſteria Monialium ſubditarum, niſi in caſibus neceſſariis; ac proinde illos, caſu quo ingrediantur, cenſeri dare ſibi ipſis licentiam, ac veluti ſe ipſos diſpenſare in lege generali; ſicque eandem, ſeu proportionatam cauſam ad id requiri: quod certe ſatis clare explicuit ipſum Concilium, dum *ſeſſ.25. de regul. c.7.* præcipit, ut is, qui electioni Abbatiſſæ præeſt Epiſcopus, ſeu Superior, Clauſuram Monaſterii non ingrediatur, ſed ante cancellarum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel accipiat: ſi quis enim

ingreſſus videri poterat habere rationem aliquam, maxime is talis videtur; & tamen quia non habet neceſſitatem, deciditur in eo non licere ingreſſum.

,, Addendum hic reſtrictam fuiſſe facultatem Superiorum Regularium ingrediendi in Monaſteria Monialium ſibi ſubjectarum ab Alexandro VII. Conſtitutione 153., quæ incipit *Felici*, cujus tenor in ordine ad punctum præſens hic eſt: *Præſentibus perpetuo valituris, ſancimus, ut in poſterum intra fines Italiæ, & Inſularum adjacentium Generalibus, Provincialibus, Abbatibus, & quibuſcumque aliis Superioribus Regularibus, quibus alioqui cura, & regimen Monaſteriorum Sanctimonialium, quovis modo incumbit, intra ſepta eorumdem Monaſteriorum, nullatenus ingredi liceat, niſi ex cauſa viſitationis localis, & hoc ſemel tantum in anno, in quo unus ex memoratis Superioribus viſitaverit, alius Superior a viſitatione hujuſmodi ſe omnino abſtineat. Quod ſi ob Clauſuram, quæ a Sancta Tridentina Synodo, etiam in Monaſteriis exemptis, curæ, & vigilantiæ Epiſcopi in primis committitur, aut ob aliam urgentem, ac neceſſariam cauſam, oportuerit Superiorem regularem eodem anno pluries ingredi ſepta Monaſterii, tunc non aliter ingrediatur, quam cum præſentia Epiſcopi Diœceſani, vel alterius perſonæ Eccleſiaſticæ ſæcularis boni exempli, ac maturæ ætatis ab Epiſcopo ad hoc ſpecialiter deputatæ. Viſitet autem Superior regularis interiorem Clauſuram per ſe ipſum, non autem per alium, etiamſi fuerit legitime impeditus, quo caſu differatur viſitatio in aliud tempus, quo ceſſaverit impedimentum, & viſitationem celeriter, & unica die, debita tamen cum diligentia, abſolvat; nec ante ortum ſolis eam incipiat, nec poſt occaſum protrahat, neque ipſe Viſitator, neque ejus ſocii ullam ſumant in Monaſterio refectionem. Porro ſi viſitet Generalis, poſſit ſecum habere duos ſocios ſui Ordinis: ſi alius a Generali, unum tantum, excluſis omnibus aliis, etiam ratione officii; qui quidem ſocii aſſumantur exemplares, & maturæ ætatis, & in actu viſitationis a Viſitatore numquam ſeparentur, ſed eum aſpicere, & ab ipſo aſpici ſemper poſſint. Ac præterea Viſitatori aſſiſtant quatuor Moniales ex ſenioribus Monaſterii, quæ ſimiliter, Viſitatione durante, numquam ſeparentur a Viſitatore, & ſociis.*

112. Quod autem ſpectat ad pœnas, quas incurrunt Epiſcopi, & Prælati regulares ingrediendo in caſu non neceſſario, recte notat *Bonacina ſupr. p.5. n.12*, eos non affici excommunicatione, ſi ingredientes in caſu neceſſario intrent ſoli, aut ſecum ducendo perſonas non religioſas (ideſt minus pias, & chriſtianis moribus imbutas, ut explicat *Tambur. ſup. d.24. qu.10. n.4.* ex Victorello) nec ſenes; & ratio eſt, quod dicta excommunicatio ſtatuitur ſolum contra ingredientes in caſibus non neceſſariis, non autem contra ingredientes abſque debito comitatu, ut conſtat ex tenore textus, quod etiam prius notat *Sanchez l.6. moral. cap.16. n.100.*, addens *n.98.* præfatam excommunicationem non eſſe reſervatam, cum in citata Conſtitutione Gregorii XIII. nulla mentio fiat reſervationis, & aliàs reſervatio induci non debeat ſine ratione.

,, Sed etiam hæc doctrina, in quantum procedit de Prælatis regularibus moderari debet, & intelligi ad normam ſupracitatæ Conſtitutionis Alexandri VII., ubi ſic ſtatuitur: *Si quis vero prædictorum Regularium aliquid contra præſentium tenorem facere, vel moliri præſumpſerit, aut adimplere neglexerit, ipſo facto pœnam excommunicationis, omniumque officiorum privationis, quæ obtinet, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia in poſterum obtinenda, vociſque activæ, & paſſivæ abſque alia declaratione incurrat.*

113. Addit *Sanchez n.99.*, quod, cum Gregorius in relata Conſtitutione ſtatuens pœnas contra Prælatos ſæculares ingredientes in caſu non neceſſario, ſolum meminerit Prælatorum dignitatem pontificalem habentium, & quorumcumque Prælatorum Regularium (cum alioqui omnibus Prælatis interdicat talem ingreſſum):

Vica-

Vicarii Epiſcoporum, & Prælati ſæculares habentes juriſdictionem quaſi epiſcopalem ingredientes Monaſteria Monialium ſibi ſubdita præter caſus neceſſitatis, nullis pœnis ſubduntur: quippe quæ non debent ampliari ultra caſus neceſſitatis in jure expreſſos juxta regulam: *Odia reſtringi oportet*: „ Et idem ſentit *Bonacina de Clauſ.* „ *Monial. qu.4. pun.5. verſ. Ex dictis patet*, *& Ventrigl. in prax. p.1. annot.5.* „ *§.1. n.46.*, *& Pignatell. to.6. conſult.85.* „ *n.264.* „ Diſſentit *Ceſpedes d.335. n.3.*, dicens id ſibi non placere, nec *Paſqualigo* a ſe viva voce conſulto, eo quod abſurdum videatur: at nullum tale abſurdum affert, cum vere deberet afferre, ne videatur id gratis ſupponere: ideoque qua facilitate dicit hanc noſtram doctrinam videri abſurdam, eadem & rejicitur. Immo nec ullum abſurdum affert *Paſqualigus ipſe p.2. q.159.* ex propoſito meam hanc doctrinam impugnans, quod non poſſit facile diſſolvi.

Et quidem, quod ſententia Paſqualigi non poſſit deſumi ex ipſa Conſtitutione Gregorii XIII.; nempe ex iis verbis: *Prælatos omnes tam ſeculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monaſteriorum Monialium quovis modo incumbit*: quæ ſunt univerſalia, ideoque comprehendunt etiam Vicarios, alioſque Prælatos Monialium inferiores Epiſcopo, ut patet ex dictione *omnis*; quæ omnes comprehendit, & nullum excludit: *l. Julianus teſtamentum de legat.3.*, & ex dictione *quovis modo*, quæ comprehendit etiam quæ alias non comprehenderentur, *Decius conſultat.486. n.3.*, *Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed.6. n.16.*, *& conſ.550. n.10.* Quod, inquam ſententia *Paſqualigi* non deſumatur ex præfata Conſtitutione, probatur, quia in periodo continente verba allegata non recenſentur pœnæ latæ contra Prælatos Monialium indebite Clauſuram ingredientes, ſed in ſequenti periodo, in qua ſit mentio ſolum de Epiſcopis ac Prælatis Regularibus Monialium, non autem de Vicariis &c. ut conſtat ex iis verbis: *Quocirca univerſos, & ſingulos Epiſcopali, ſeu majori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, nec non quorumvis Ordinum Abbates, Priores, Miniſtros, & alios quoſcumque Superiores Regulares, ſerio monemus, ut facultate ejuſmodi, qui eam habent, præterquam in caſibus, ut præfertur, neceſſariis neutiquam utantur: quod ſi contra fecerint, eadem auctoritate Apoſtolica ſtatuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos prima vice, qua contra fecerint, ingreſſu Eccleſiæ interdictos: pro ſecunda a munere Pontificali, & a divinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſque alia declaratione excommunicatos exiſtere: Regulares vero omni officio, ac miniſterio privatos excommunicationi ſimiliter ſubjacere*: Cum ergo in priori periodo ſolum proponatur prohibitio ingrediendi Clauſuram Monialium, præterquam in caſibus neceſſariis, non autem pœnæ ſub quibus ſit ea prohibitio, & fiat mentio de Prælatis Monialium inferioribus Epiſcopo; e contra vero in poſteriori periodo hic relato proponantur dictæ pœnæ nulla mentione facta de Prælatis Monialium inferioribus Epiſcopo: dicendum eſt hos quidem comprehendi ſub prohibitione, non autem ſub pœnis; cum ſimus in materia pœnali, quæ ampliari non poteſt, neque debet ultra caſus expreſſos; & a diverſis non fiat illatio; Clauſulaque poſita in uno paragrapho, aut verſiculo non referatur ad alium paragraphum, aut verſiculum, ut notavit *Gloſſa c. unic. v. ſic ſcilicet de poſtulat. Prælat. in 6.*, *& Sanchez l.2. de matr. d.11. n.3.* Et hoc fecit Gregorius, tum ex cauſis ſibi bene viſis, quæ nos latent; ſive quia reſpectu legis latoris nonnumquam procedit, quod notat *Gloſſa Inſtit. de uſu §. furtivæ quoque v. nam furtivarum: Sic volo, ſic jubeo, ſtat pro ratione voluntas*; ſive quia Prælati Monialium inferiores Epiſcopo, ac Vicarii Epiſcoporum (quos diximus non comprehendi ſub pœnis latis contra Prælatos Monialium extra caſus neceſſarios ingredientes Clauſuram earum) ab hoc exceſſu facilius retrahi poterant, etiam abſque timore dictarum pœnarum: illi quidem, eo quod ſe agnoſcentes Epiſcopis inferiores, & dignitate, & poteſtate, non

ita

ità facile ſibi arrogaſſent poteſtatem ingrediendi, ſive quod plerumque in eorum territorio non ſunt Monialium cœnobia, ſaltem iis ſubjecta: hi vero, eo quod aſſiſtentia Epiſcopi proprii, cujus ſunt Vicarii, ſufficere poterat ad eos retinendos, ne in caſu vetito Monialium Monaſteria ingrederentur.

Quod ſi dicas cum *Paſqualigo n.*10. extenſionem legis attendendam eſſe ex verbis diſpoſitivis, (cujuſmodi ſunt, quæ extant in priori periodo relata) non autem ex hortatoriis qualia ſunt (quæ habentur in poſteriori periodo) ut conſtat ex his *ſerio monemus*: non ideo infringitur noſtra aſſertio, cum verbum *moneo*, & ſimilia interdum ſumantur pro verbis præceptivis, (ut oſtendo *tract.*5. *Manual. cap.*2. *n.*29.) ſicque negari poſſit, verba poſterioris periodi eſſe hortatoria, non autem diſpoſitiva, ut cenſet *Paſqualigus*.

Neque ex noſtra aſſertione ſequitur, quod ſupponit *Paſqualigus n.*10., aitque eſſe moſtruoſum, nempe Epiſcopum non poſſe libere ingredi ſepta Monialium, & poſſe Abbatem exemptum, ac Vicarium Epiſcopi in ejus abſentia: nos enim ſolum dicimus hos non ſubeſſe pœnis, ſi in caſu non permiſſo ingrediantur, quibus ſubeſſet Epiſcopus ſi ingrederetur; cum quo utique ſtat, quod neque ingredi poſſint extra caſus neceſſarios: hæc autem duo ſunt diverſa, adeoque ex unius negatione non infertur negatio alterius.

Non obſtat, quod finis præſentis prohibitionis æque militet in Vicariis Monialium, ac in Epiſcopis, ubi ut finis habet locum, locum habeat & diſpoſitio legis, cum debeat attendi mens, ac finis legis, *l. ſcire leges ff. de leg.*, nam id procedit, ſi legis lator ſe ſufficienter explicet: alioqui contra illum facit *regula* 57. *de reg. jur. in* 6. *Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, interpretatio eſt facienda*: & quod *mens in animo retenta nihil operatur l. ſi repetendi c. de condit. ob cauſam datam l. ſi majores c. de tranſact.*

Quod denique ſubdit *Paſqualig. n.*11. nomine Epiſcopi venire Prælatos habentes juriſdictionem quaſi Epiſcopalem admitto in favorabilibus, non item in pœnalibus. Et certe, quommodo de Vicario Epiſcopi verificari poſſunt verba illa Conſtitutionis Gregorii XIII. ſuperius relata: *Qui pontificalis dignitatis fuerint*: & illa: *a munere pontificali*: conſtat autem, ubi non habent locum verba legis, nec habere diſpoſitionem, *l. illud ff. ad leg. Aquil. l. ſi poſtulaverit* §.2. *ff. ad leg. Jul. de adult. l. illud c. de Sacroſ. Eccl.*, & quod lex non dicit, nec nos dicere debere, nec eſſe præſumendum, *l. diſſentientis c. de repud. c. illa ne Sede vacante*.

*Dubium paulo gravius eſt, an Prælati Regulares ingrediendo cænobia Monialium ſubditarum citra caſus neceſſarios, incurrant pænas ſtatutas non ſolum tertia vice (uti ſolum incurrunt Epiſcopi) an etiam prima, ac ſecunda vice; & ratio dubitandi eſt, quod Conſtitutio Gregorii XIII. loquens de Prælatis pontificali dignitate inſignitis, ſtatuit pro prima vice, & ſecunda vice diverſas pænas, & pro ulterioribus etiam excommunicationem; ſtatimque ſubjungit pænas pro Prælatis Regularibus, unde Llamas relatus a Sanchez n.*102. *ex adjunctis putat dictas pænas intelligi pro præfatis quando tertio, & ulterius ingrediuntur citra caſus neceſſarios.*

114. *Reſp.* Sanchez *loc. cit.* Prælatos Regulares dictas pœnas incurrere quacumque vice modo dicto ingrediuntur: probatque, quia Papa non meminit primi, ac ſecundi ingreſſus Prælatorum regularium, ſicut fecit loquens de Epiſcopis, ſed abſolute imponit pœnam excommunicationis, ac privationis officii, & miniſterii contra Prælatos regulares in caſu non neceſſario ingredientes Monaſteria Monialium, quod eſt ſignum ipſius intentionem eſſe, quod ii dictas pœnas omnes incurrant toties quoties indebite ingrediuntur: Diſſentit *Bonacina ſup.*, & cum eo *Tamburinus ſupra qu.*11. aſſerentes ex Llamas, & non improbabiliter, Prælatos regulares ſubjici dictis pœnis ſolum pro tertia vice, ac ſequentibus; ſicque probabiliter ſuſtineri poſſe, illos prima vice, qua ingrediuntur, eſſe interdictos ab ingreſſu Eccleſiæ, pro ſecunda ſuſpenſos a Divinis, & pro tertia

tertia, ac deinceps affici excommunicatione: ducuntur, quod in pœnis, mitior pars eligi debet, ſicque ſervatur proportio inter pœnas indictas Epiſcopis, ac Prælatis regularibus.

„ Sed quidquid ſit de modo incur-
„ rendi pœnas latas a Gregorio, certum
„ eſt, intra fines Italiæ, & Inſularum adja-
„ centium, Prælatos regulares incurrere
„ excommunicationem ſtatutam ab Alex-
„ andro VII., quotieſcumque ingreſſi fue-
„ rint Clauſuram contra formam præſcri-
„ ptam in ſupra citat. Conſtitutione, quæ
„ incipit *Felici*.

Addo Prælatum Monialium ſive ſæcularem, ſive regularem ex juſta cauſa ingredientem Monaſterium Monialium ſubditarum, expedito negotio, ad quod ingreditur, non poſſe libere vagari, ſed teneri egredi, æque ac teneretur quilibet alius de ejus licentia ingrediens. Ducor, quod lex Clauſuræ afficit etiam Prælatos Monialium, ideoque ſicut ceſſante cauſa, ceſſat licentia data aliis ad ingrediendum, ſic & ceſſat reſpectu Prælati facultas manendi intra Clauſuram; cum par ratio militet in utriſque: ita *Pollacchus*, *Bordonus*, *Baldell.*, *Stephanus a S. Gregorio*, *aliique docti viri a me conſulti*: inter quos *P. Baldellus* mihi teſtatus eſt extare in confirmationem hujus reſponſionis quandam Sacræ Congregat. declarationem.

115. *Confeſſarii Monialium ingrediuntur in variis caſibus, immo & quicumque alius Sacerdos in caſu neceſſitatis inopinato.*

116. *Medicus licite intrat in caſibus neceſſariis; item Obſtetrix.*

117. *Item Pharmacopola, ut doceat Moniales componere medicinam.*

118. *Item Barbitonſor in caſu neceſſario.*

119. *Medicus non ingreditur ſolum, ut cognoſcat, quæ Moniales debeant diſpenſari ſuper quadrageſimali obſervantia; extraordinarius non ingreditur libere, Medicus ſine licentia ſpeciali non ingreditur ad ſecandam Monialem mortuam ex morbo incognito.*

120. *Æconomi, Syndici, & Factores ingrediuntur ſolum urgente neceſſitate.*

121. *Ingreditur Notarius ad excipiendum teſtamentum Novitiæ ægrotantis.*

122. *Ingrediuntur Operarii in caſibus neceſſariis cum debita tamen licentia.*

123. *Item Bajuli ad deferendas res extraneorum, ſed non ſemper.*

124. *Deficiente Deputato ad ferenda onera, non libere ſufficitur alius.*

125. *Ruſtici ſi plures aſſocient currus tritico onuſtos, omnes ingrediuntur ad deferendum triticum.*

126. *Non delinquit Deputatus ad ferenda onera intra Clauſuram, ſi ſingulis vicibus minora onera ferat, ut ſic pluries ingrediatur.*

127. *Pictor licentiatur ad ingreſſum, ut pingat ſcenam jam factam intra Clauſuram.*

128. *Quomodo licentiatur Mulier laica in ſervitium tum Conventus, tum Monialis ſingularis: & ex cauſa mutatur vi prioris licentiæ.*

129. *Recipiuntur admittendæ inter Converſas etiam ad aliquot menſes, priuſquam admittantur ad habitum.*

130. *Fœmina laica ingreſſa modo dicto in ſervitium libere recedit.*

131. *Famuli ingrediuntur ad ſervitia, quæ æque bene fieri nequeunt a Monialibus.*

132. *Moniales nequeunt recipere reum ad ſecuritatem, etſi ipſe alias poſſit ingredi.*

133. *Reus ipſe ingreſſus inde poteſt expelli.*

134. *Debet tamen poni in loco tuto.*

135. *Fœminæ de licentia Papæ ingrediuntur ad prandendum, & converſandum.*

136. *Sed aſſociatæ a fœminis tribus gravibus, ac nobilibus, & non aliter.*

137. *Quæ ſemel electæ variari nequeunt, quod alii limitant.*

138. *Hæ ſemper aſſociant fœminam privilegiatam uſque ad egreſſum.*

139. *Explicantur verba Indulti Papalis (tribus vicibus in totum, non autem*

tem eorum ſingula quolibet anno) idque ſive in Brevi nominentur quatuor Monaſteria (quod fit interdum) ſive nominentur duo ſolum .

140. *Ad talem ingreſſum petitur conſenſus capitularis Monialium , & licentia Prælati .*

141. *Licentiata ad ingreſſum modo dicto non viſitat cellas Monialium .*

142. *Poteſt eligere ad ingreſſum diem , qua in Conventu fit comædia .*

143. *Conſenſus capitularis Monialium debet eſſe majoris partis illarum ſemel dandus , ac ſimul quoad fœminam privilegiatam , & tres Matronas .*

144. *Licentiata non ingreditur iterum , ſi ingreſſa ex accidenti fruſtretur ex parte ſuo fine : ſecus ſi ſtatim cogatur exire : ſi hoc anno ſemel intret unum ex Monaſteriis , cum poſſit ingredi ter quolibet anno , non ideo quinquies intrabit anno ſequenti .*

Quæres 22. *An , & in quibus caſibus poſſint Confeſſarii Monialium ingredi Monaſteria Monialium ſibi commiſſa .*

115. *Reſp.* Poſſe ingredi in iis caſibus , quos referemus infra *cap.*10. *ſect.*3. *ſubſ.*1. , & 2. , ubi hac de re ſatis differemus ex propoſito . Solum hic moneo ex *Mancino pract.*4. *p.*1. *d.*8. pro ſe citante Rodriqu. , & Sorbum, quod ſi contingat ſimplicem Sacerdotem non deputatum ad Monialium confeſſiones, ſecus aliquod Monaſterium tranſeuntem vocari ad audiendam Confeſſionem alicujus Monialis ex caſu inopinato exiſtentis in periculo mortis , poteſt , & tenetur ingredi Monaſterium , etiam ſine licentia Superioris ; ſiquidem cenſeretur id facere de licentia interpretativa non ſolum Ordinarii , ac Superioris , ſed etiam ipſius Papæ, qui non præſumuntur extendere obligationem Clauſuræ ad talem caſum : ſicut nec præſumuntur extendi ad caſum incendii , ruinæ Monaſterii , violentiæ illatæ , & ſimilium , in quibus conſtat licitum eſſe ingredi Monaſteria Monialium abſque ulla licentia ; quæ omnia concedit etiam *Sanchez ſupra num.*34. ex Nav. , & Graff. dicens , non deſiderari licentiam neque in ſcriptis,neque oretenus, quandocumque , ea expectata , grave periculum adeſt in mora : quamvis alioqui dicat *n.*37. in ſimilibus caſibus exigi licentiam Abbatiſſæ , quæ poterit eam concedere ex præſuppoſita voluntate Prælati : ſed de hoc infra .

Quæres 23. *An , & quando Medici , Chirurgi , Barbitonſores , & ſimiles ingredi poſſint Monaſteria Monialium ad effectum medendi ipſis Monialibus , prout hic , & nunc exigat ratio morbi occurrentis .*

116. *Reſp.* Poſſe in caſibus neceſſariis cum debita tamen licentia, ut inferius dicemus,& ſervatis aliàs ſervandis: eſt communis DD. apud *Sanchez n.*43.,inter quos *Bonacin. ſupr. cap.*4. *n.*4. notat,probabiliter dici poſſe,Medicum poſſe accerſiri ad lectum Monialis dubitantis de ſua valetudine , ad ictum pulſus explorandum , eſto ipſa poſſet ſine magno ſalutis damno accedere ad januam : idque licet id faciat ex ſola erubeſcentia . Quod admittit etiam *Tamburin. d.*24. *qu.*6. *n.*2. ex Sorbo , non poſſe Medicum habere ſocium , aut alios Medicos , niſi morbus Monialis ſit valde gravis : idem advertit *Barboſa de offic. Epiſc. alleg.*102. *n.*52. , monens Medicum debere aſſociari a duabus , vel tribus Monialibus antiquioribus : addenſque *n.*53. ex Miranda , ad hoc , ut Medicus ingredi poſſit , non requiri neceſſario , ut ſit Doctor, aut graduatus , cum Medicus dicatur a medendo , & non a dignitate , ut tradit *Bartol. in L. ſciendum ff. de delict.*

Moneo hic obiter , quod , ſi fœmina prægnans de licentia Superioris ingrediatur Clauſuram , tempore partus ingredi poterit Obſtetrix ad illam juvandam in partu : ita in terminis *Port. de dub. regul. v. Clauſ. Monial. n.*18. ex Collectore & cum his *Monachus inſtruct. Monial. p.*5. , patetque ex eo, quod in tali caſu neceſſarius eſt ingreſſus obſtetricis,ut facile conſtabit conſideranti : ad talem tamen ingreſſum requiretur licentia Prælati : quod dicendum eſt ſupponi a citatis Doctoribus , licet ex-

preſſe

preſſe id non afferant: cum Portello ſentit *Tamburin. ubi ſupr. quæſt.1. n.5.*

117. *Reſp.* De Pharmacopola notant Sanchez, Bonacin., & Tamburinus locis citatis, eum quidem poſſe ingredi Monaſterium Monialium, ut ipſas inſtruat ad componenda pharmaca, cum in hoc adſit juſta cauſa neceſſaria; non item ad præbendam medicinam Moniali infirmæ, cum hoc a Monialibus æque bene præſtari poſſit, ideoque quoad hoc non ſit neceſſarius ejus ingreſſus.

118. Addit *Barboſ. n.54.* ex Sorbo, quod, ſicut Barbitonſor ingreſſurus ad minuendum Sanguinem Moniali ægrotanti, debet ingredi aſſociatus eo modo, quo diximus de Medico, & ſolum poſtquam Medicus judicavit minuendum eſſe Sanguinem; ſic, ſi quæ Monialis conſuevit ſe aliquoties minuere ad præcavendum morbum, tunc debet intervenire conſenſus, & conſilium tam præfectæ, quam diſcretarum Monaſterii.

Quod ſi obiter quæras, an Medicus ſub initium Quadrageſimæ poſſit ingredi ad cognoſcendum, quæ Moniales poſſint, & debeant diſpenſari ſuper jejunio, & eſu ciborum quadrageſimalium.

119. *Reſp.* Quod, cum talis cognitio haberi poſſit a Medico exiſtente extra Clauſuram, non videtur poſſe ingredi præciſe ad talem effectum: cum ſic ceſſet ratio ingrediendi, quæ eſt neceſſitas urgens, rationabilis, & manifeſta, ut inferius dicemus agentes de licentia ad ingrediendum.

Addo ego, quod ſi Moniales habeant Medicum ordinarium, & alium extraordinarium; loco ordinarii non poſſunt pro arbitrio vocare extraordinarium, cum is concedatur ſolum in defectum Medici ordinarii, aut in caſu, quo, morbo Monialis ingraveſcente, habendum ſit Collegium, & utriuſque Medici neceſſaria ſit viſitatio, aliàs Medicus extraordinarius idem eſſet ac ordinarius: & cum licentia ingrediendi data extraordinario ſit limitata, non poteſt is vi illius ingredi illimitate, & in quocumque caſu, ut notat *Barchus in Speculo Monial. cap.8.*

An autem Medicus ſine licentia ſpeciali ingredi poſſit ad ſecandam Monialem ex morbo incognito mortuam, ut cognoſcat genus dicti morbi, & ex qua cauſa mortua ſit Monialis.

119. *Reſp.* Non poſſe, ſecluſa bona fide, ac inadvertentia, & probatur, tum quia licentia generalis ingrediendi ad curandas Moniales infirmas non extenditur ad hunc caſum, utpote longe diverſum, juxta juris regulam: *A diverſis non fit illatio*; tum quia ad ingreſſum Clauſuræ Monialium requiritur urgens neceſſitas, ac utilitas ſe tenens ex parte ipſarum Monialium; in iſto autem caſu non apparet talis neceſſitas urgens, & utilitas, quæ ex dicto ingreſſu poſſet provenire, nec tangit Moniales, ſed Medicum, qui ex ſectione Monialis mortuæ fiat peritior, ac magis inſtructus; tum quia finis, qui poteſt intendi in tali ingreſſu, ſolum dat cauſam juſtam petendi a legitimo Superiore licentiam ingrediendi, at non facit ingreſſum eo ipſo licitum, ut patet: ſic ego reſpondi in contingentia facti, & reſponſio fuit approbata a viris doctiſſimis, qui idem ſenſerunt.

Quæres 24. *An Æconomi, Syndici, aut Factores Monialium ingredi poſſint Monaſterium, & quibus caſibus.*

120. *Reſp.* Poſſe ingredi cum debita tamen licentia, quotieſcumque occurrit caſus urgentis neceſſitatis, cui aliter æque bene non poteſt conſuli: ut ſi in archivio quærenda ſint aliqua inſtrumenta Monaſterii, aut conſtruendum ſit notabile aliquod ædificium, aut fabricæ conſtructæ timeatur imminere magna aliqua ruina, cui judicio peritorum occurrendum ſit ad illam evitandam, aut eveniat ſimilis alius caſus magnæ neceſſitatis. Colligitur ex *Sanchez ſupr.n.55., & Tambur. ſup. qu.6. n.4.* pro ſe citante Llaman: patetque, tum quia olioqui minus ſufficienter eſſet conſultum bono Monialium, quod non debet præſumi de pia Matre Eccleſia: tum quia neceſſitas urgens Monaſterii eſt ratio ſufficiens diſpenſandi in lege Clauſuræ, ut jam diximus.

Quæres 25. *An Notarius poſſit ingredi*

Clauſuram Monialium, ſi contingat Novitiam, aut puellam ibi commorantem cauſa educationis graviter infirmari, velleque diſponere de ſuis bonis per modum teſtamenti.

121. *Reſp.* Poſſe, & quidem cum neceſſariis teſtibus, dummodo id faciant debita cum licentia; ita in terminis *Nald. v. Monialis n.14.*, & probatur tum ex dictis *quæſt. præced.*, tum quia ſic expreſſe declaravit Sac. Congregatio anno 1585., ut teſtantur idem *Nald.*, & cum eo *Gav. in enchir. v. Monial. educat. n.14.*, *Monacus in inſtruct. Monial. p.5.*

Quæres 26. *An, & quando Operarii, ſeu artifices poſſint ingredi Monaſteria Monialium ad exercenda opera ſuæ artis.*

122. *Reſp.* Poſſe de legitimi Superioris licentia, & quidem ad exercenda omnia illa opera, quæ extra Monaſterium nequeunt commode fieri; idque ob rationes adductas *qu.24.*, & alibi. Sic poſſunt ingredi fabricatores, hortulani, fabri lignarii, putearii, putatores, molitores, & ſimiles artifices: ſic poſſunt ingredi bajuli ad ferenda onera, quæ a Monialibus non poſſunt commode geſtari (quamquam ſine ſpeciali licentia, juxta Tamburinum ſupra, Barchium, & Pollachum ab eo relatos, non poſſet ad talem effectum ingredi aliquis alius loco bajuli; quod tamen non videtur ita certum, admiſſa doctrina tradenda hic *ſect.5. n.207.*, & caſu, quo in tenore licentiæ non exprimatur hic, aut ille bajulus) ſic ingredi poſſunt ruſtici ad deferenda ea, quæ ferri nequeunt a Monialibus, ſi aliàs ad id habeant debitam licentiam: Et contra non poſſunt ingredi Sutores, cum poſſint de calceorum menſura certiores fieri, ſive oſtenſo eis calceo, ſive declaratis punctis, quibus conſtat: immo nec Sartores, juxta communiorem DD. ſententiam, quam ſuſtinent *Miranda ſup. art.4.*, *Bonacin. n.11.*, *Tambur. n.9.*, & alii, ea ducti ratione, quod Sartor menſuram veſtium capere poſſit vel ex aliis veſtibus ejuſdem Monialis, vel ex eadem Moniali exiſtente prope januam Monaſterii apertam: in quo diſſentiunt *Nav. com.4. de Reg. n.59.*, & *Sanchez ſupra n.43.*, putantes Sartorem habere juſtam cauſam ingrediendi ad veſtes Monialium corpori dimetiendas, & panno forcipibus aptando: eo quod iſta non poſſint fieri æque bene extra Clauſuram: quæ opinio non videtur improbabilis, ſi talis ſit Clauſuræ uſus, ſciente, & conſentiente Superiore.

Notat autem *Bonac. n.8.*, quod, cum bajulis non permittatur ingreſſus in Monaſterium, niſi ob utilitatem, ſeu neceſſitatem Monaſterii) modo aliud non ſuadeat jus naturale, aut divinum) hinc ii non poſſunt ingredi, ut pecuniam alicujus in arca reconditam, aut alias res magni ponderis in Monaſterio deponant, niſi forte id cederet in bonum Monaſterii; aut res illæ eſſent benefactoris alicujus inſignis Monialium, cui ſine gravi diſpendio Monaſterii dictarum rerum cuſtodia non poſſet negari, aut charitas oppoſitum ſuadeat: unde in hoc ſtandum eſt prudenti judicio Superioris: quod etiam advertit *Tambur. n.8.*, addens *n.9.* habentem licentiam ingrediendi pro uno ſervitio non poſſe ingredi ad præſtandum aliud ſervitium, cum ad talem caſum non extendatur licentia, ut ſuppono.

Sic *Barchus in ſpeculo cap.8.* putat, & bene, quod ſi Moniales prohibeantur recipere in cuſtodiam pecuniam, aut alia bona externorum; & eæ nihilominus faciant illa deferri intra Clauſuram per bajulos, aliàs generaliter licentiatos ad ferendas res Conventus intra ipſum, peccabunt contra Clauſuram & Moniales bajulos admittentes, & ipſi bajuli prædicta introducentes; immo, & incurrent pœnas latas contra violantes Clauſuram tam bajuli, quam ipſæ Moniales (intellige ſi concurrant ea, quæ diximus ſupra *qu.3.*, & maxime *n.86.*): ratio eſt, quod licentia illa generalis ingrediendi conceſſa bajulis non extenditur ad præſentem caſum: & hinc patet, quod Superior prohibens Monialibus, ne res externorum recipiant in cuſtodiam, conſequenter prohibet bajulis, ne dictas res deferant intra Clauſuram. Conſtat autem, quod ſi ille ipſis expreſſe prohibuiſſet, tunc non poſſent eas introdu-

cere;

cere; ergo nec poterunt in præſenti caſu, cum taciti, ac expreſſi eadem ſit virtus: quæ ratio probat non licere præfatis bajulis deferre intra Clauſuram res externorum a Monialibus cuſtodiendas, etiam ſecluſa prohibitione, de qua hic; quamquam forte non ita facile convinci poſſet falſitatis, qui mallet ſuſtinere licentiam generalem deferendi intra Monaſterii Clauſuram res Monialium, extendi ad res modo dicto ipſis committendas in cuſtodiam, quatenus ex hac ratione formali dici poſſunt res Monialium; & verſamur in materia favorabili, quæ debet ampliari, quo modo plures DD. apud *Bonacin. d.3. de controv. d.9. p. un. n.23.* putant furari res laicorum traditas Eccleſiæ in cuſtodiam eſſe ſacrilegium, eo quod tales res cenſeantur res Eccleſiæ: quod maxime admittendum eſſet, ſi talis cuſtodia cederet in bonum etiam ipſarum Monialium, ſicut cederet, ſi res illæ eſſent benefactorum Conventus &c.

Difficultas major eſt, an caſu, quo Prælatus generaliter indulgeat Monialibus, ut onera uſibus Monaſterii neceſſaria faciant deferri per bajulos intra Clauſuram, vi talis licentiæ generalis eæ ad effectum intentum poſſint ſemper uti opera ejuſdem bajuli, vel certe debeant variare.

123. Reſpondet *Barchus ſupra*, & cum eo *Monachus par.5. inſtruct. Monial.* debere variare, utendo opera modo unius, modo alterius bajuli; ſed revera intentum minus efficaciter probat: quare oppoſitum mihi probatur, & inde ſuadetur, quod beneficium Principis late interpretandum eſt, & ubi jus non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus: cum ergo licentia generalis, de qua hic, ſit gratia Principis, & in ejus conceſſione non diſtinguatur, num Moniales debeant ſemper uti opera ejuſdem bajuli, vel non, neque nos diſtinguere debemus, licentiam arctando eo modo, quo illam arctat Barchus. Nec obſtat, quod in tenore licentiæ dicitur in numero plurali *per bajulos*; ſiquidem non eſt novum uſurpari numerum pluralem pro ſingulari, ut Jacobi 5. *Infirmatur quis ex vobis, inducat Præsbyteros*, cum tamen ad miniſtrandam extremam Unctionem inducatur unus tantum Sacerdos.

Dubitari hic poſſet, an caſu, quo alicui artifici detur licentia ingrediendi cum ſuo famulo, is etiam ſine artifice ingredi poſſit ad exercendam ſuam artem, ibique ſolus commorari.

124. Reſpondet *Barchus ſup.* non poſſe, niſi in eventu, quo artifex ex impedimento occurrente non poſſet ingredi, aut ingreſſus cogeretur exire; dummodo tamen non omnino deſerat opus aſſumptum, aut non ſit abfuturus pro majori parte diei: hæc Barchus, ſed mihi non placent, puto enim oppoſitum eſſe probabile, ſi aliter non conſtet de mente concedentis, aut aliud non ſuadeant occurrentes circumſtantiæ. Moveor, quod tenor licentiæ in præſenti caſu datæ non facit hunc ſenſum, quod artifex, & famulus debeant ſimul ingredi, & ſimul commorari, (quo pacto infra *qu.30.* dicimus fœminam nobilem licentiatam ad ingreſſum Clauſuræ cum comitatu aliquot Matronarum; unde & Barchus concedit in caſu propoſito, famulum poſſe in aliquo eventu ingredi, & commorari intra Clauſuram etiam ſine artifice; quod certe non poteſt concedi de fœmina nobili modo dicto licentiata ad ingreſſum, ut *qu. cit.* dicimus:) ſed facit hunc ſenſum, quod artifex ille, & ejus famulus ingredi poſſunt ad exercendam ſuam artem: non ſecus ac dicens, Petrum cum Paulo eſſe domi, indicat & Petrum, & Paulum eſſe domi: cum ergo tenor conceſſionis poſſit facere hunc poſteriorem ſenſum, cur eam reſtringit Barchus ad priorem ſenſum adeo rigidum, contra regulam juris, quod gratia Principis late debet interpretari?

Dices, quid ſi licentiatus ad ferenda onera intra Clauſuram abſit, aut ægrotet, nec poſſit æque bene differri geſtatio dictorum onerum, eo quod v. gr. Coloni, qui curru ea detulerunt, volunt, & debent recedere; poteſt ne in tali caſu abſque ſpeciali licentia Superioris ſubſtitui alius, qui tunc ſuppetias ferat geſtando illa onera?

125. *Reſp.* Videri non poſſe: cum ex

una

una parte ſimus in materia valde zeloſa, delicata, ac periculoſa; & ex alia non videtur in propoſito caſu ſubeſſe juſta cauſa utendi Epicheja, maxime in re, ad quam jura requirunt licentiam ſpecialem, & in ſcriptis: ita docti viri conſulti: ſicque reſpondi in facti contingentia.

Dubitari hic etiam poteſt, an caſu, quo Coloni ſuis curribus frumentum, aut aliud ſimile onus deferant, poſſint ſinguli eorum ingredi ad geſtanda dicta onera intra Monaſterium: ſi duo v. gr. poſſint ſufficere ad præſtandum tale ſervitium, pluries ingrediendo.

126. *Reſp.* Simpliciter loquendo, non videri id neceſſarium, niſi forte aliud ferat conſuetudo, cui tanquam optimo legis interpreti omnino ſtandum eſt; ideoque poſſe omnes colonos ingredi ſuis vicibus, ut ſic tanto citius ſe expedire poſſint, & minor ſingulis imponatur labor, juſtitia diſtributiva id exigente: ita Magiſtri admodum docti a me conſulti, & ſuffragatur praxis multorum locorum, Prælatis ſcientibus, & conſentientibus.

An autem cenſeri debeat delinquere contra Clauſuram is, qui cum ſit deputatus ad ferenda aliqua onera intra Monaſterium, ſingulis vicibus minora onera ſibi imponit, ut ſic habeat occaſionem pluries ingrediendi, cum aliàs poſſet ſine ſuo gravi diſpendio majora onera ferre.

127. *Reſp.* Non videri delinquere; & ratio eſt, quod is vere ingreditur cum debita licentia; & aliàs ex vi legis Clauſuræ de rigore juris non tenetur ſibi imponere onera tanti ponderis, quanti ſimpliciter poſſet ferre, ut ſic tanto citius ſe expediat: in quo ergo ſenſu cenſendus eſt iſte delinquere contra Clauſuram? ſic ego ſentio, &, ut puto, ſatis probabiliter.

Proponam modo caſum, de quo olim in contingentia facti fui interrogatus. Quædam Moniales piam repræſentationem ſcenicam facturæ, petierunt ab Ordinario licentiam admittendi intra Monaſterium Pictorem, qui ſibi ſcænam depingeret, jam conſtructam: dubitatum eſt, an hæc eſſet juſta cauſa concedendi ingreſſum dicto Pictori.

Reſp. Quod, cum juſta cauſa concedendi ingreſſum intra Clauſuram Monialium ſit urgens neceſſitas, & hæc non debeat eſſe talis ſimpliciter, & abſolute, ſed moraliter, judicio boni, ac prudentis viri, ut inter alios advertit *Miranda qu.2. de Monial. art.4.* in caſu propoſito videtur adeſſe juſta cauſa concedendi ingreſſum, dato, quod rationabiliter ſoleat concedi Monialibus, ut ſimiles exhibeant repræſentationes, ſicut de facto communiter conceditur. Ducor, quod, quamvis bono Monialium non ſit ſimpliciter neceſſaria exhibitio talium repræſentationum; poſita tamen conſuetudine eas permittente, neceſſarium eſt, ut eis concedantur illa omnia, quæ ad talem effectum ſunt neceſſaria, juxta illud: *Qui vult finem, debet velle & media ad finem, ſine quibus id obtineri nequit*: at dato, quod ſcena intra Monaſterium jam ſit conſtructa (ut ſupponit caſus), neceſſarius eſt Pictoris ingreſſus, ut eam ibi pingat: ergo adeſt juſta cauſa concedendi ingreſſum, juſta, inquam, ex hypotheſi facta: dico ex hypotheſi, quia regulariter hujuſmodi ſcenæ poſſunt per partes pingi extra Clauſuram, antequam ſimul componantur: quod utique fieri poteſt æque bene extra Monaſterium, & debet communiter ſic obſervari: ita tunc reſpondi, & reſponſionem approbarunt viri ſatis docti poſtea a me conſulti.

Quæres 27. *An, & quomodo Prælati Monialium poſſint ipſis concedere, ut intra Clauſuram admittant fœminas ſæculares in obſequium, & famulatum proprii Monaſterii.*

128. *Reſp.* „ Prælatos Monialium id „ concedere non poſſe ſine ſpeciali licen- „ tia Sacræ Congreg., ſi ſermo ſit de mu- „ lieribus ſæcularibus admittendis ad ſer- „ vitium commune totius Monaſterii: ita „ enim pluries declaravit Sacra Congre- „ gatio, ut referunt Gavantus *in Enchy- „ ridio v. Monialium receptio n.14.*, & „ *Nicolius in floſculis verb. Ancilla n.2.*, „ addens Sedem etiam Apoſtolicam hanc „ licentiam regulariter denegare. Si ve- „ ro ſit neceſſaria aliqua Ancilla ſæcularis

„ pro

„ pro ſervitio alicujus particularis Monia-
„ lis, ſive gravi ſenectute laborantis, ſi-
„ ve affectæ prava valetudine, ſive juxta
„ ſui ſtatus exigentiam alicujus famulæ
„ operà indigentis, cui commode inſervi-
„ ri nequeat per aliquam ex Monialibus
„ Converſis, tunc etiam ad eam admitten-
„ dam requiritur facultas Sacræ Congre-
„ gationis, quæ ſolet concedi, audita
„ prius informatione Ordinarii, præſer-
„ tim in Italia, ut conſtat ex aliis decre-
„ tis Sacræ Congregat. relatis ab eodem
„ *Nicolio n.6.*, dummodo dicta Ancilla
„ intra Clauſuram admiſſa, eandem ſervet.

Addo, quod ſi Sacra Congregatio concedat nobili fœminæ ingreſſum in Monaſterium aliquod Monialium, ut ibi degat cum una famula, quæ ſit virgo, ac ætate gravior; ſi primo electa ad talem effectum, ac ingreſſa Monaſterium velit recedere, vi prioris licentiæ poterit ei ſubſtitui alia fœmina, quæ habeat eaſdem conditiones, modo licentia non fuerit limitata ad certam numero perſonam, ſed data ſit indeterminate: idque puto procedere, etſi mulier electa in famulam a fœmina nobili dimittatur invita, eo quod minus bene impleat ſuum famulatum; & hoc toties, quoties fœmina nobilis juſtam habeat cauſam faciendi dictam mutationem, ſecluſo dolo quocumque. Ducor, quod talis præſumi poteſt eſſe mens Sacræ Congregationis, ſicque exigit æquitas; cum famulæ iſtæ mercenariæ non raro mutata voluntate reſilire ſoleant a priori famulatu, & id cenſeri poſſit advertiſſe Sacra Congregatio. Nec obſtat, quod ſermo ſimpliciter prolatus intelligitur de prima vice *l. boves §. hoc ſermone ff. de verb. ſignif.*; nam regula hæc fallit: Primo in diſpoſitione, cujus cauſa non reſtringitur ad primum actum: Secundo ex veroſimili mente diſponentis: Tertio quando ex primo actu non eſt ſatisfactum menti diſponentis, ut notat *Tuſchus concl.499. litt. d.n.30., 45., 46.*, quæ omnes limitationes videntur in præſenti caſu militare.

129. De Monialibus certe Converſis jam admiſſis ait *Nald. v. Monialis n.14.* eas poſſe recipi intra Clauſuram ad inſerviendum Monialibus pro majori earum probatione, & quidem ad duo, aut tres Menſes, antequam recipiantur ad habitum regularem, ſicque deciſum fuiſſe a Sacra Congregatione; „ Sed requiritur licentia Sa-
„ cræ Congregationis juxta decreta relata
„ a *Nicolio in floſculis v. Conventus n.11.*

130. Quod autem dixi ſub finem reſponſionis: *dummodo ſervet Clauſuram*, non ita debet intelligi, ut ceſſante neceſſitate famulatus ipſarum, eæ non poſſint recedere (ſine dubio enim poſſunt, ſicut poſſunt & Novitiæ, & puellæ, quæ educantur in Monaſterio) ſed ſenſus eſt, quod quandiu volunt vacare obſequio Monialium, non poſſunt libere ingredi, & egredi, ſed debent manere ſub Clauſura, &, ſi exeant, abſque nova licentia Superioris non poſſunt iterum introduci.

Quæres 28. *An, & quando famulus ordinarius Monaſterii poſſit ingredi ad inſerviendum Monialibus.*

131. *Reſp.* Non poſſe, nec debere ingredi, niſi in iis caſibus, in quibus Moniales ſe ipſis non poſſunt commode præſtare illud ſervitium (quod eſt dicere in caſibus neceſſitatis moraliter urgentis) &, ſi citra tales caſus ingrediatur, delinquit contra Clauſuram, & incurrit excommunicationem, quod bene debent advertere Moniales; quæ interdum ſunt nimis faciles in admittendis propriis famulis, etiam ad ea obſequia, quæ judicio prudentis poſſunt commode præſtari a Monialibus Converſis, cum tamen etiam ipſæ in hoc peccent, & ſubjiciantur pœnis ſuperius explicatis, ſi non excuſentur ratione inadvertentiæ, aut bonæ fidei, & alia concurrant, quæ diximus hic *n.86.*

Quæres 29. *An Moniales abſque violatione Clauſuræ poſſint admittere intra Monaſteria malefactorem petentem ingredi ad evadendum periculum Judicis inſequentis.*

132. *Reſp.* Non poſſe, quamvis alioqui malefactor in tali diſcrimine poſitus non peccaret ingrediendo, ſi oſtium inveniret apertum; quippe cui præſens periculum aufert anſam maturioris deliberationis, & jus tuendi vitam, aut vitandi grave

corpo-

corporis damnum cenſetur reddere licitum talem ingreſſum ; ita in terminis *Sanchez n.59. Bonacina n.14. Tamburin. ſup. q.7.* aliique, & patet, quia ſtatum Monialium dedecet tueri malefactorem intra Clauſuram proprii Monaſterii.

An vero in caſu propoſito adſit juſta cauſa concedendi Judicibus, & aliis viris licentiam ingrediendi ad expellendum malefactorem nolentem exire e Monaſterio.

133. *Reſp.* Adeſſe, cum non deceat virum commorari inter Moniales, & ex alia parte ipſis Monialibus non ſuppetant vires ad illum vi expellendum: ita Sanchez Tambur., & Bonac. locis ſupra citatis; cum quibus ſentit etiam *Rodriquez tom.1. quæſt.47. art.4.*, addens in tali eventu non eſſe opus recurrere ad Superiores longe abſentes, cum ſit periculum in mora; ſed ſufficere conſenſum Abbatiſſæ, atque diſcretarum.

134. Advertit tamen Tamburinus, & bene, quod ſi malefactor in caſu propoſito vere gaudeat immunitate Eccleſiæ, non poteſt ſubjici examini, neque detrudi in carcerem, cum removeatur a loco ſacro, immuni; & id non fieri debeat cum præjudicio ipſius immunitatis. Unde patet, olim me bene reſpondiſſe in caſu, quo reus confugiat cauſa ſecuritatis ad aliquam Eccleſiam Monialium, debere quidem inde removeri, etiam vi, ſi opus ſit, ob rationem modo adductam; reponendum tamen eſſe in tuto loco, itaut gaudere poſſit etiam ibi privilegio immunitatis.

Quæres 30. *An, & quomodo fœminæ poſſint admitti intra Monaſteria Monialium ad converſandum, immo etiam ad refectionem corporalem ſumendam ſingulis annis pro certis vicibus.*

135. *Reſp.* Poſſe, de licentia tamen Papæ, & non alterius, quam ille non ſolet concedere, niſi cum certis limitationibus, ut videre eſt ex litteris ſimilis conceſſionis, quæ ſic habent: *Tibi, quæ, ut aſſeris, Venerabilis Fratris noſtri N. Cardinalis N. nuncupati conſanguinea exiſtis, ut a tribus Matronis, modeſto, ac decenti habitu indutis; quas ſemel electas nec variare, nec mutare poſſis, niſi alicujus earum obitu eveniente, aſſociata, & ſuper veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita, Sancti N., ac Sanctæ N., & Sancti N. Monialium Monaſteria Civitatis N. tribus vicibus in totum, non autem eorum ſingula quolibet anno de earumdem Monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtando, & illarum Superiorum conſenſu, non tamen Dominicis, ſeu aliis feſtivis, aut vigiliarum diebus, neque Quadrageſimæ, vel Adventus temporibus ingredi, ac cum eiſdem Monialibus converſari, & refectionem etiam ſumere corporalem; dummodo tamen Monialium particularium cellas, præter eas, quarum cauſa Monaſteria hujuſmodi ingrederis, non viſites, neque tu, minuſque dictæ Matronæ inibi pernocteris, libere, & licite poſſis, & valeas, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium concedimus, & indulgemus; non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictorum Monaſteriorum, & illorum Ordinum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque: præſentibus ad quinquennium tantum valituris.*

136. Circa cujus conceſſionis intelligentiam, ac uſum aliqua nobis hic breviter notanda ſunt, & quidem primo nomine *Matronarum* venire fœminas ætate, prudentia, ac pietate graves; immo & nobiles, ſi fieri poſſit: ſic enim communi uſu loquendi ſolet ſumi nomen Matronæ, ſicque præſumendum eſt ſumi in præſenti conceſſione; cum quilibet loquens cenſeri debeat uſurpare verba juxta communem ſignificationem.

Suppono autem comitatum dictarum trium Matronarum hic ita requiri, ut, ſi qua ex electis nolit, aut non poſſit die præſcripta ingredi, fœmina privilegiata ingredi nequeat cum reliquis duabus; & ratio eſt, quod aſſociatio trium Matronarum a Papa præſcribitur in brevi, veluti ad cuſtodiam fœminæ privilegiatæ, & videtur ſpectare ad ſubſtantiam, ac ſolemnitatem reſcripti, cujus forma non ſervata corruit conceſſio, *cap. cum dilecta 22. de reſcript.*

ſcript. cap. ſi cui 23. de elect. in 6., poterit tamen eligi alia in ſociam juxta dicenda §. *ſequenti*, imo & debebit ob rationem modo adductam, idque (ſtando in rigore juris) & abſque conſenſu Ordinarii; quæ tamen requiri debet in ordine ad forum externum, ut ſic conſtare poſſit in tali foro, quæ matronæ electæ ſint in ſocias a fœmina privilegiata. Dixi *ſtando in rigore juris*, ut indicarem ex tenore brevis ad electionem trium Matronarum vere non requiri interventum Ordinarii loci, cum id ibi non exprimatur, & alias verſemur in materia odioſa, quæ non debet ampliari.

137. Noto ſecundo, hujuſmodi Matronas, ubi ſemel electæ ſunt, non poſſe mutari, neque variari, niſi ex ſecuta morte alicujus illarum; *mutari* autem eſt, iis pro ſemper excluſis, alias eligere ad ingrediendum: *variari* vero eſt pro una vice aſſumere in ſociam aliquam, quæ non ſit ex electis, ſpreta aliqua ex electis. Quamquam *Peyrin. in formul. litt. m. cap. 3. n. 4.* putet præfatam variationem non ita prohiberi, quin ea licite interdum poſſit fieri (ut ſi aliqua ex electis ſit abſens, aut ægrota, aut non poſſit alias, vel etiam nolit aſſociare licentiatam ad ingrediendum): probat, quia privilegium favorabile late interpretandum eſt; ideoque cum præſens conceſſio ſit favorabilis, benigne poteſt interpretari, quod excludat ſolum mutationem, ſeu variationem ſociarum voluntariam, non autem neceſſariam, per quam dicendum eſt potius loco alicujus ex ſociis electis aliam ſupplere, quam illas mutari, ſeu variari; alioqui talis conceſſio facile redderetur inutilis, cum tamen tenor illius eam indicet eſſe perpetuam, & beneficium Principis deceat eſſe manſurum: iſta doctrina videtur ſatis probabilis, modo in dicta mutatione non intercedat fraus, aut dolus.

Imo putant aliqui viri docti a me conſulti, quod, ſi mulier aliqua cupit ingredi Monaſterium aliquod Monialium tanquam ſocia, ideoque cupiens eligi in ſociam a fœmina habente licentiam ingrediendi, & quidem loco alterius mulieris jam electæ in ſociam, & adhuc viventis, curet, ut fœmina iſta electa libere eligat nolle pro ea vice aſſociare, & hoc ad effectum, ut illa alia mulier loco ipſius ſubſtituatur in ſociam, juxta doctrinam *Peyrini* ſupra traditam (quam probabilem cenſet *P. Baldellus* a me conſultus in caſu veræ neceſſitatis) electio videtur licita, & valida, nec poteſt reprehendi: probant, tum quia in tali caſu verificatur, ſociam electam non velle ingredi (ad quod parum videtur facere, quod ea nolit ingredi motu proprio, & ex ſe, aut ex inſtigatione fœminæ cupientis ſubſtitui in ſociam, dummodo libere eligat non velle ingredi), & conſequenter adeſt juſta cauſa faciendi præfatam ſubſtitutionem, aliàs conceſſam: tum quia mulier, quæ ſic curat eligi in ſociam, vere non poteſt dici facere fraudem; cum alioqui, ſimpliciter loquendo, eligi poſſit in ſociam, & nullo jure prohibeatur indicare fœminæ jam electæ in ſociam deſiderium, quod habet ingrediendi; quantumvis prævideat ex tali notificatione, mulierem jam electam in ſociam inductum iri ad nolendum tunc aſſociare, ut ei gratificetur, quod eſt illam uti jure ſuo; non facit autem fraudem, qui utitur jure ſuo. Et hæc doctrina a fortiori procedit, etiam in ſententia P. Baldelli, ſuperius relata, in caſu, quo mulier electa in ſociam ingrediatur religionem, ideoque non poſſit aſſociare fœminam privilegiatam; cum in tali eventu concurrat caſus veræ neceſſitatis, non autem meræ voluntatis; & verba illa Brevis Pontificii *quas ſemel electas nec variare, nec mutare poſſis, niſi alicujus earum obitu occurrente*, benigne explicari poſſint, ita ut extendantur ad quemcumque alium caſum ſimilem: ſiquidem facultas ingrediendi Monaſteria Monialium eſt beneficium, & gratia; beneficium autem Principis decet eſſe manſurum, & latam admittit interpretationem. Verum in his non recedendum a ſtylo Curiæ, qui proinde debet conſuli, & ſervari.

138. Noto tertio, mentem concedentis eſſe, ut ejuſmodi ſociæ electæ comitentur fœminam licentiatam non ſolum in ipſo ingreſſu, ſed etiam quamdiu illa commora-

moratur intra Monaſterium, ſicque ipſam aſſocient, dum circumit Monaſterium, ac inviſit illius officinas, dum prandet, dum converſatur; nam conceſſionis tenor copulat verbum *aſſociata* cum *ingredi*, *converſari cum Monialibus*, *& refectionem etiam corporalem ſumere*; præterquam quod finis præſcribendi ſocias militat non ſolum in ingreſſu, ſed etiam in ipſa commoratione: ſicque procedit regula: *Ubi militat eadem ratio &c.*

139. Noto quarto, quod, dum dicitur in conceſſione, *de tribus Monaſteriis*, *in quæ conceditur ingreſſus*, *tribus vicibus in totum*, *non autem eorum ſingula quolibet anno*: ſenſus eſt, quod vi talis conceſſionis non poteſt fœmina licentiata ingredi tribus vicibus quodlibet dictorum trium Monaſteriorum, ſed tantum pro una vice quodlibet illorum: idque juxta Bullam Pauli V. a nobis allatam ſupra *c.5.ſect.3.qu.1.*

Ex quorum verborum intelligentia puto, quod ſi in brevi conceſſionis nominentur quatuor Monaſteria (quod interdum fit) & nihilominus in eo dicatur *tribus vicibus in totum &c.* in tali caſu fœmina privilegiata quolibet anno ingredi poterit ſolum tria ex dictis Monaſteriis, uno illorum omiſſo, juxta electionem ab ea libere faciendam. E contra ſi in brevi nominentur ſolum duo Monaſteria (quod etiam fit) & tamen apponatur Clauſula *tribus vicibus in totum &c.* tunc mulier privilegiata quolibet anno poterit bis ingredi unum ex nominatis Monaſteriis ſemel tantum ingrediendo aliud Monaſterium item nominatum: alias, ſi ſemel ſolum liceret ingredi quolibet anno quodlibet dictorum duorum Monaſteriorum, inutilis eſſet conceſſio trium vicium; cum alioqui actus ſemper explicari debeat potius, ut valeat, quam ut corruat, *l. quoties in actionibus ff. de rebus dubiis*.

At diſſentit Bordonus, qui hac de re per litteras conſultus ad me reſcripſit in hæc verba: *Si nominentur in reſcripto quatuor Monaſteria, & Oratrix preces porrigit ſolum pro tribus, excludetur innominatum; ſi vero ſupplicavit pro quatuor, & reſcriptum illa exprimit; uti poteſt gratia, non obſtante Clauſula tribus vicibus in totum &c. cum hoc vitium adſcribi debeat ſcriptori, qui non advertit ad ſpecialem gratiam factam, adeoque in reliquis adhibuit Clauſulas generales, ac ordinarias*: Probat, quia Princeps ſolet ſe accommodare precibus ſibi porrectis, *l. ſi preces ff. de leg. c. inter dilectos §. cæterum de fide inſtr.*: ubi *Gloſſ. v. petitioni*: cum ergo oratrix expreſſerit in petitione quatuor Monaſteria, & obtinuerit, Clauſula *tribus vicibus in totum* non obſtabit quo minus illa ingredi poſſit unumquodque ex illis quatuor Monaſteriis, ſicque Clauſula *pro 3. vicibus* ex mente Papæ interpretari debebit pro quatuor vicibus: & defectus attribuendus ſcribæ inadvertenter utenti ſtylo ordinario: e contra cenſet *Bordonus*, quod, ſi in conceſſione exprimantur ſolum duo Monaſteria, & apponatur Clauſula *pro tribus vicibus*; tunc oratrix ſemel tantum ingredi poteſt, cum certa detur regula non concedi duplicem ingreſſum; & gratia facta de duobus Monaſteriis ſuum effectum ſortiatur, & valeat: ſic *P. Bordonus* mihi amiciſſimus, & admodum doctus: at mecum ſenſerunt quatuor viri doctiſſimi e Societate noſtra.

Addo, quod licet ſecluſa Pauli V. Conſtitutione paulo ante relata verba illa *tribus vicibus in totum &c.* benigne poſſet explicari, ut vigore conceſſionis mulier privilegiata uno anno ingredi poſſet bis unum ex Monaſteriis nominatis, & ſemel aliquod aliud item ex nominatis uno illorum omiſſo, cum in tali eventu verificetur unico anno non fieri ingreſſum tribus vicibus in aliquod ex nominatis Monaſteriis, ſed ſolum duabus vicibus, data tamen ea Conſtitutione admitti non poteſt, nec debet talis interpretatio.

140. Noto quinto, ultra conſenſum Monialium capitulariter præſtandum per ſuffragia ſecreta requiri ad ingrediendum vigore iſtius conceſſionis etiam conſenſum Superioris Monaſterii, in quod conceditur ingreſſus; nempe Ordinarii, ſi Monaſterium non ſit exemptum, aut ſubjectum Sedi Apoſtolicæ; vel Prælati regularis, ſi Monaſterium ſit exemptum.

141. No-

141. Noto ſexto: Per verba illa præſentis conceſſionis, *dummodo tamen Monialium particularium cellas, præter eas, quarum cauſa Monaſteria hujuſmodi ingrederis, non viſites*, nequaquam prohiberi quo minus licentiatæ ad ingrediendum poſſint inviſere officinas, & alia loca publica Monaſterii; exceptio enim firmat regulam in contrarium, majorque adeſt ratio prohibendi viſitationem particularium cellarum, quam locorum communium, ut patet: hæc tamen limitatio forte non eſt in uſu.

142. Noto ſeptimo: Hinc non improbabiliter poſſet inferri, licentiatam ad ingrediendum poſſe eligere ad ingreſſum diem illam, in qua Moniales illius Monaſterii habituræ ſunt ſpiritualem repræſentationem in refectorio, aut alio loco publico: ducor, quod poteſt libere eligere illam diem, prout ipſi magis libuerit, dummodo non ſit ex diebus in conceſſione prohibitis; ex alia parte poteſt accedere ad locum, in quo facienda eſt repræſentatio, ibique libere commorari (ut ſuppono) quid ergo obſtat, quin licite poſſit ingredi dicta die ad effectum intereſſendi illi repræſentationi? ita ego conſului in contingentia facti, & approbarunt viri ſane docti.

143. Noto octavo: Quod cum ad talem ingreſſum requiratur, juxta dicta, conſenſus Monialium capitulariter datus; neceſſe eſt, ut major pars Monialium in talem ingreſſum conſentiat: alioqui non diceretur Capitulum conſentire, cum illud ſolum dicatur fieri a toto Conventu, quod fit a majori parte illius. „Et addo, incur-
„ rere excommunicationem mulieres ha-
„ bentes privilegium ingrediendi Clauſu-
„ ram Monialium de conſenſu expreſſo
„ earumdem capitulariter præſtando, ſi
„ conſenſum prædictum a ſingulis ſeor-
„ ſim obtineant, & non capitulariter; ita,
„ ut refert *Bonacina de Clauſura qu.4.*
„ *punct.5. n.8.*, declaravit Urbanus VIII.
„ ſuo Brevi edito 27. Octobris 1624.,
„ quod incipit: *Sacroſanctum Apoſtolatus*
„ *miniſterium*, de quo infra *cap.5. ſect.3.*
„ *n.172. qu.46.*

Cenſeo autem, conſenſum capitularem non eſſe præſtandum a Monialibus quoad tres ſocias ſeorſim ab eo, qui præſtatur quoad fœminam privilegiatam; nec requiri quoad utraſque, ut præſtetur toties quoties faciendus eſt ingreſſus, ſed ſufficit illum præſtari ab initio ſimul, & ſemel: ratio eſt, quod ſic verificantur verba brevis, & ſi Papa aliquid aliud intendiſſet, expreſſiſſet; præterquamquod talis eſt praxis, ſaltem in multis Diœceſibus, & alias ſimul ſumus in materia odioſa, quæ ſine ſufficienti fundamento non debet ampliari.

144. Noto nono, quod, ſi contingat fœminam vi talis conceſſionis ingredientem Monaſterium non poſſe illa die ibi ſumere refectionem corporalem, ſicut ſtatuerat, eo quod ex repentino accidenti fuerit domum revocata, ideoque non potuerit ibi diutius commorari; non propterea poteſt eodem anno iterum ingredi idem Monaſterium ad prandendum, utpote alias fruſtrata fine conceſſionis ſibi factæ ex illo accidenti emergente: moveor, quod cum tenor conceſſionis habeat, *ut ingredi, ac cum eiſdem Monialibus converſari, & refectionem etiam corporalem ſumere libere, & licite poſſis*: ingreſſus is non videtur principaliter ordinatus ad corporalem comeſtionem (itaut perſona licentiata in caſu propoſito dici poſſit fruſtrata ſuo fine, & conceſſio ipſa reddita inutilis) ſicque non datur juſta ratio præſumendi de mente concedentis, quod ſit contentus eam iterum ingredi; præſertim cum ſimus in materia adeo zeloſa. Secus dicendum, ſi fœmina privilegiata ex eventu inopinato ſtatim, ac eſſet ingreſſa, cogeretur recedere; & hoc ex epicheja in eo fundata, quod verba intelliguntur cum effectu, qui in iſto caſu eſt converſatio cum Monialibus, quæ non eſt ſubſecuta.

Addo, quod ſi fœmina privilegiata hoc anno ſemel tantum ingrediatur unum ex Monaſteriis conceſſis, cum poſſit ingredi ter quolibet anno, non ideo poteſt anno ſequenti quinquies ingredi, quaſi in compenſationem, juxta illud: *Quod differtur, non aufertur, ff. de jure l. cum furioſus, & juſt. de ſing. reper fideic. relict.*

§. *itaque contra c. de inoffic. teſtament. l. ſancimus* §. *fin.* moveor, quod in brevi dicitur tribus vicibus in totum quolibet anno, quod utique non verificaretur in iſto caſu, ſi fœmina quinquies uno, ac eodem anno ingrederetur, & tamen cauſa limitata non poteſt producere, niſi effectum limitatum, *l. age c. de tranſact.*, & cauſa determinata determinatum parit effectum, *l. cum pater* §. *dulciſſimis ff. de legat.* 2.: Quæ ratio item probat, non poſſe fœminam anticipare ingreſſum, ita ut hoc anno ingrediatur quinquies, animo ingrediendi anno ſequenti ſolum una vice.

145. *AD ingreſſum Clauſuræ petitur licentia legitima.*

146. *Talis licentia datur ab Ordinario quoad Moniales non exemptas, & etiam quoad exemptas.*

147. *In caſu, quo danda ſit ab Ordinario, dari poteſt etiam ab ejus generali Vicario ſpeciale mandatum ad id habente.*

148. *In eodem caſu dari poteſt a Capitulo Sede vacante.*

149. *Quoad Moniales exemptas danda a Provinciali, non autem a Prælato locali, niſi ex commiſſione Provincialis, aut Generalis.*

150. *Requiritur ad ingreſſum Clauſuræ conſenſus Abbatiſſæ, ſeu Conventus.*

151. *Facultas dandi talem licentiam committitur ſoli Superiori Conventus in capite.*

152. *Abbatiſſa jure ordinario nequit dare talem licentiam, poſſet ex delegatione.*

153. *Si Papa Moniales aliquas ſubderet alicui ſoli Prælato locali, dicta licentia ab eo ſolo dari poſſet, & non a Generali, & Provinciali, quibus ea aliàs ſubeſſent.*

154. *In Conventu aliquarum Monialium conceditur ingreſſus a ſolo Papa.*

155 *Licentia ad ingrediendum extra caſus neceſſitatis dari poteſt a ſolo Papa.*

156. *Ingreſſus Clauſuræ non conceditur ſine cauſa rationabili manifeſta, ac neceſſaria; non tamen neceſſitate logica, ſed morali judicio viri prudentis; & quomodo talis neceſſitas attendi poteſt ex parte proximi graviter indigentis.*

157. *Cauſa quando dicatur manifeſta, & qualiter influat in validitatem licentiæ.*

158. *Licentia ingrediendi debet item eſſe ſpecialis, & in ſcriptis.*

159. *Extenditur ad ſocium.*

160. *Non finitur primo actu, niſi aliter colligatur de mente concedentis.*

161. *Data Medico, & aliis officialibus Conventus renovatur quovis trimeſtri: quod alii extendunt ad ſemeſtre.*

162. *Qualiter ea debeat eſſe ſpecialis.*

163. *Licentia generalis data iis omnibus, quos Abbatiſſa v. gr. judicaverit eſſe opus ingredi, etiam ipſa eſſe debet in ſcriptis.*

164. *In neceſſitate repentina, & gravi permittitur ingreſſus ſine licentia, ſi Superior adiri nequeat, & periculum ſit in mora.*

165. *Revocatio licentiarum facta a Gregorio XIII., & Paulo V. non ligat Imperatrices, Reginas, ac earum filias.*

166. *Ingrediens finito negocio, ad quod conceditur, nonniſi brevi ibi manet, ſi non ſit uſus contrarius: indicatur, quæ commoratio ſit mortalis.*

167. *Non violant Clauſuram ingredientes cum licentia, etſi habeant malum finem.*

168. *Violat, qui ſe ponens in rota eam vertit ad partem interiorem Clauſuræ.*

169. *Et aſcendens murum Clauſuræ utroque pede ei inſidet Clauſuram verſus.*

170. *An qui ſe ſtatuit in ipſo oſtio Clauſuræ.*

171. *Licentia ingrediendi quoad numerum vicium ſtricte explicatur, aliàs late interpretanda, idque ex Pauli V. decreto.*

172. *Qualiter Moniales conſentire debeant in in-*

in ingreſſum ex Vrbani VIII. decreto.

173. *Hoc decretum obligat ſolum quoad ingreſſum fœminarum, (non tamen in caſu, quo ingreſſura ſit Imperatrix, aut alia mulier privilegiata) & in caſu, quo fiat ingreſſus, ſine neceſſitate.*

174. *Violatio Clauſuræ Monialium ſpecialiter reſervatur Papæ, ſed non ſemper.*

Quæres 31. *Quid requiratur ad hoc, ut, non obſtante generali prohibitione non ingrediendi Monaſteria Monialium, poſſit quis ea licite ingredi.*

145. *Reſp.* Requiri legitimam Superioris licentiam: idque *ex Concil. Trid. ſeſſ.25. de Regul. c.5.*, ubi dicitur: *Ingredi autem intra ſepta Monaſterii nemini liceat cujuſcumque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda.*

Quæres 32. *Cujus ſit concedere licentiam ingrediendi Monaſteria Monialium tam exemptarum, quam non exemptarum.*

146. Reſpondi olim ſic diſtinguendo: vel loquimur de Monialibus immediate ſubiectis Epiſcopo, aut de iis, quæ ſubjiciuntur Sedi Apoſtolicæ; & conceſſio talis licentiæ ſpectat ad Epiſcopum, ejuſque Vicarium generalem ſpeciale mandatum ad hoc habentem: quoad illas quidem Moniales poteſtate ordinaria, quoad has vero delegata. Vel loquimur de Monialibus exemptis ab Ordinario, & ſubiectis Prælatis regularibus, & quoad has conceſſio licentiæ ſpectat ad ipſos Prælatos regulares, non autem ad Epiſcopum, aut ejus Vicarium. Ita *Navarr. comm.4. de Regul. n.60.*, *Azor. tom.1. lib.13. c.8. qu.7.*, *Rodriqu. tom.1. qu.46. art.6.*, *Sanchez lib.6. mor. cap.16. n.13.*, *Barboſ. de offic. Epiſcop. alleg.102. n.40.*, aliique apud *Tamburin. de jure Abbatiſſ. d.13. qu.1. n.4.*, & probatur, tum ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Tamburin. n.6.* his verbis: *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii interpretum cenſuit, licentias ingrediendi intra ſepta Monialium ex vera tantum neceſſitate concedendas quoad Monaſteria Regularibus ſubiecta pertinere tantum ad ipſos Superiores regulares.* „ Nunc „ vero mutata ſententia aſſero, requiri „ etiam licentiam Epiſcopi pro licito in„ greſſu in Monaſteria quoque regulari„ bus ſubiecta. Primo, quia illius eſt da„ re licentiam ingrediendi Clauſuram, „ cui eſt commiſſa cura indicendi, & con„ ſervandi Clauſuram, juxta illud: *Per* „ *quas cauſas res naſcitur, per eaſdem* „ *diſſolvitur.* Atqui commiſſa eſt etiam „ Epiſcopo cura indicendi, & conſer„ vandi Clauſuram, etiam in Monaſteria „ Monialium Regularibus ſubiecta, ut „ vidimus hoc capite *ſect.1. n.6.* Ergo re„ quiritur etiam licentia Epiſcopi ad in„ grediendum Clauſuram horum Mona„ ſteriorum. Secundo, quia Epiſcopi ma„ jorem notitiam habent qualitatis perſo„ narum, & facilius punire poſſunt tran„ ſgreſſores, quam Superiores Regula„ rium, & ex hoc motivo, ut refert *Pi*„ *gnatell. tom.6. conſult.85. n.229.*, *&* „ *ſeqq.* Sacra Congregatio die 24. Augu„ ſti 1593. denunciari juſſit omnibus Pro„ curatoribus Ordinum, & Congregatio„ num Regularium decretum fuiſſe in Sa„ cra Congregatione, ut in poſterum nul„ la admittatur perſona ad colloquen„ dum cum Monialibus, neque intra „ Clauſuram Monaſteriorum earumdem „ Regularibus ſubiectorum ſine licentia „ in ſcriptis Ordinarii locorum, præter „ illam, quæ ad hunc finem obtinenda erit „ a Superioribus Regularibus, non ob„ ſtante quacumque lege, ſtatuto, & con„ ſuetudine in contrarium, cum mandato, „ ut ipſi Procuratores de hoc decreto „ certos redderent Generales, & Provin„ ciales omnes, ut illud ubique ſine ulla „ exceptione ſervari facerent. Id ipſum „ pluries declaravit Sacra Congregatio „ & Epiſcoporum, & Concilii, ut vide„ re eſt apud *Nicolium in floſculis v. Clau*„ *ſura a n.17.*, licet adeſſet in contrarium „ declaratio Sacræ Congregationis Con„ cilii (illa fortaſſe, de qua ſupra men-

„ tio,

„ tionem fecimus cum Tamburino, & „ apud *Pignattell. tom.*10. *conſult.*41., „ ubi inter alia refert decretum editum „ 13. Novembris 1610. ſequentis tenoris: „ *ut deinceps intra ejuſmodi ſepta nemini* „ *ingredi, nec alloqui liceat, niſi licentia* „ *concedenda in caſibus neceſſariis, quæ* „ *Moniales reſpiciant, nedum a Superio-* „ *ribus Regularibus dictorum Monaſterio-* „ *rum, ſed etiam a locorum ordinariis ob-* „ *tentæ fuerint, non obſtantibus quibuſ-* „ *cumque contrariis legibus, ſtatutis, &* „ *conſuetudinibus immemorabilibus*. Et „ addit aliud decretum ejuſdem Sacræ „ Congregationis die 21. Maii 1630. ap- „ probatum ab Urbano VIII., quo cave- „ tur, ut in illis locis, in quibus ex con- „ ſuetudine licentiæ hujuſmodi ab Epiſco- „ pis tantum conceduntur, talis conſue- „ tudo obſervetur, & ipſorum Epiſcopo- „ rum tantummodo licentia ſufficiat etiam „ privative quoad ipſos Regulares.

Hoc autem verum eſt, & habet locum etiam præſcindendo a ſupradicto decreto approbato ab Urbano VIII., ut notat *Bonacina in additionibus poſthumis ad tom.*1. *diſput. de Clauſ. quæſt.*4. *part.*2. *n.*3. in iis locis, in quibus facultas non ſolum alloquendi Moniales, ſed etiam ingrediendi Monaſteria Monialium Regularibus ſubiecta concedi poteſt, & ſolet ab Epiſcopis privative ad Superiores Regulares: id enim licite fit, ſi fiat ex conſuetudine poſt Concilium Tridentinum inducta, cum conſuetudo tribuat jus, ut declaravit *Sacra Congregatio Cardinalis ſeſſ.*25. *cap.*5., ubi etiam explicat, an Epiſcopo aliqua facultas competat circa licentias a Prælatis Regularibus conceſſas, circa ingreſſum in Monialium Monaſteria ſibi ſubjecta dato, quod Superioribus Regularibus competat jus concedendi dictas licentias privative ad Ordinarios: ait enim ſervandam eſſe conſuetudinem, juxta quam Superiores Regulares ſolent concedere ejuſmodi licentias: ſi tamen Epiſcopus aliqua ex cauſa expedire judicavit præfatas licentias a Regularibus conceſſas improbare, poterit aliquam particularem impedire, quoties probabiliter ita expedire judicaverit, quia cura Clauſuræ maxime ſpectat ad Epiſcopos.

147. Dixi in reſponſione *ejuſve Vicarium Generalem ſpeciale mandatum ad id habentem*, ut innuerem nomine Epiſcopi hic venire etiam Vicarium generalem; cum Sacra Congregatio Cardinalium, teſte *Suarez to.*4. *de Relig. tract.*8. *lib.*1. *cap.*10. *num.*11. ſic declaraverit, addens tamen, *dummodo mandatum ſpeciale ad hoc habeat*: oſtendendo conceſſionem licentiæ ingrediendi Clauſuram Monialium eſſe caſum adeo ſpecialem, ut reputari non debeat in generali conceſſione niſi exprimatur.

148. Concedit tamen Suarez, & bene, nomine Epiſcopi hic venire, tum Capitulum Sede vacante, & conſequenter Vicarium Capitularem, cum ſuccedat in ordinaria juriſdictione Epiſcopali, & reſpectu Monaſteriorum non exemptorum comprehendi poſſit etiam nomine Superioris: tum a fortiori Epiſcopum electum, & confirmatum, quamvis nondum conſecratum, cum hujuſmodi actus ſit juriſdictionis Epiſcopalis quam ille poteſt exercere, *cap. tranſmiſſam de electione*: tum Abbates ſæculares, aut ſimiles Prælatos inferiores juriſdictionem Epiſcopalem habentes, ſi habeant aliqua Monialium Monaſteria ſibi ſubjecta.

Difficultas eſt quoad Monaſteria immediate ſubjecta Regularibus, quis debeat intelligi nomine Superioris ad effectum concedendi licentiam ingrediendi; an ſcilicet Generalis, aut Provincialis, aut Prælatus localis.

149. *Reſp. Suarez n.*13. ſtando in jure Concilii Trident. ſufficere licentiam Provincialis, quippe qui eſt quaſi Epiſcopus, quoad juriſdictionem reſpectu ſuorum ſubditorum, non item Prælati localis; ſiquidem, cum Concilium ſub disjunctione ponat Epiſcopum, & Superiorem, videtur cum proportione loqui de Superiore habente locum Epiſcopi, quoad juriſdictionem, cum quoad hoc adſit æqualitas rationis: conſtat autem Prælatum localem, ſimpliciter loquendo, non habere juriſdictionem Epiſcopalem: unde facultas concedendi præfatam licentiam non pertinet ad ju-

ad juriſdictionem ordinariam Prælati localis, ſaltem in Ordinibus Mendicantibus; quamquam ſi Provincialis, aut Generalis voluerit committere hujuſmodi poteſtatem Prælato alicui locali, qui alias item ſit immediatus Prælatus Ordinarius Monialium, poſſit id facere, etiam juxta mentem Concilii. Quod ſi ex vi regulæ alicujus Ordinis neceſſaria ſit licentia Generalis, id non repugnat Concilio, cum Generalis tunc ſit Superior quoad illum caſum, & non alius, ſicque de eo verificetur decretum Bonifacii VIII. ſtatuentis ad ingrediendum Clauſuram Monialium requiri licentiam ſpecialem ejus, ad quem pertinent: in quo Concilium nihil innovavit. Quæ doctrina proportionaliter militaret etiam in caſu, quo Conſtitutiones Regulares dictam facultatem reſtringerent ad Papam: cum per legem generalem non derogentur ſtatuta particularia, quorum mentio non ſit, præſertim, quando illorum rigor magis favet intentioni legis, & Concilium ipſum *ſupra cap.22.* declaret ſe non intendere per ſuperiora decreta relaxare ulla ex parte arctiores regulas.

150. Cæterum notandum eſt, quod, quando dicimus ad ingrediendum Clauſuram Monialium ſufficere licentiam Epiſcopi, aut Superioris, non ideo excluditur conſenſus Abbatiſſæ, ſeu Monaſterii; hic enim ex natura rei ſupponitur, & neceſſarius eſt, ſemperque ſub intelligitur in facultate, quando non egreditur terminos facultatis; quamquam poſſet evenire talis caſus, aut occaſio, quod Prælatus poſſet non ſolum dare facultatem ingrediendi, ſed etiam præcipere, etſi opus foret, etiam cogere Moniales, ut ingreſſum non impediant, quod pendet ex modo juriſdictionis, & cauſæ hic, & nunc occurrentis.

151. Addit *Suarez n.54.* Prælatum Regularem non poſſe committere facultatem concedendi dictam licentiam alicui, qui non ſit Superior Monaſterii in capite, ut vocant; probatque ex eo, quod Concilium Trid. vult ſolos Superiores poſſe habere hujuſmodi facultatem: tales autem ſimpliciter dicuntur ii, qui ſunt in capite.

Utrum autem Abbatiſſa poſſit in aliquo caſu dare talem licentiam.

152. *Reſp.* Jure ordinario non poſſe, & probatur, tum quia is ſolum poteſt dare licentiam ingrediendi Clauſuram, qui poteſt illam indicere: At Abbatiſſa non poteſt indicere Clauſuram: ergo: tum quia Concilium expreſſe ſtatuit talem licentiam debere concedi ab Epiſcopo, aut Superiore, & poſtea ſubdit, *neque ullus ullo modo poſſit, etiam vigore cujuſcumque facultatis, vel indulti hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi* (intellige, dare talem licentiam) ſicque excludit Abbatiſſam: cum nomen maſculini generis comprehendat etiam fœminas, ut eſt vulgaris regula: eſt communis DD. apud *Navarr. ſupra n.59.*, qui addit *n.60.* poſſe nihilominus Epiſcopus delegare Abbatiſſæ facultatem concedendi præfatam licentiam in caſibus ſæpius contingentibus, ſi id judicaverint expedire, & hoc ne Moniales cum magno ſuo incommodo cogantur paſſim recurrere ad Epiſcopos, quibus interdum non eſt ita facilis acceſſus: cum Navarro ſentiunt *Sanchez n.23.*, *Rodriqu. art.2.*, *Bonacin. qu.4. de Clauſura p.2. n.5. Tamburin. qu.4. n.4.*, & alii contra Suarez oppoſitum ſuſtinentem, &, ut puto, conformius ad praxim; quamvis alioqui opinio Navarri ſit ſatis probabilis. Quin etiam notat *Barboſa n.39. ex Rodriq. & Campanili*, quod, ſi Superior Monialium longe abſit, poteſt præfecta Monaſterii in caſibus repentinis concedere licentiam ingrediendi, idque ex Prælati ratihabitione fundata in rationabilitate caſus occurrentis: quamvis alias, ſimpliciter loquendo, non ſit neceſſe obtinere talem licentiam ab Abbatiſſa, niſi eo modo, quo diximus *ſupra §. cæterum*, & advertit *Caſtro Pal. tract.16. d.4. part.10. §.2. n.8.*

153. Notant præterea *Sanchez n.56.*, *& Rodriqu. art.5.*, quod ſi auctoritate Papæ monaſterium aliquod Monialium ſubderetur alicui ſoli peculiari Prælato conventuali, non poſſet Generalis, aut Provincialis dare licentiam ingrediendi tale monaſterium, cum revera nullam in illud habeant juriſdictionem: poſſent tamen in viſita-

viſitatione inquirere, num talis Prælatus ea poteſtate uſus fuerit licite, illumque punire, ſi in hoc deliquiſſet: cum in hoc non exerceatur juriſdictio in monaſterium illud, ſed ſolum in religioſum ipſis ſubiectum: quæ ratio probat, idem dicendum eſſe, etiam de Epiſcopo reſpectu Clerici ſæcularis, cui modo dicto monaſterium aliquod Monialium ſubderetur.

154. Quo modo autem ad ingrediendum monaſteria Monialium S. Claræ, ac Conceptionis non ſufficiat ſola licentia Epiſcopi, aut Superioris, ſed requiratur licentia Papæ, & hoc idem locum habeat in Fratribus Minoribus, bene oſtendunt *Miranda art.3.*, *Rodriquez art.3. Sanchez n.*20. & alii, conſtatque ex dictis hac *qu.* 5. *difficultas eſt*, ſub finem.

155. Quod autem ſpectat ad licentiam ingrediendi Clauſuram Monialium, ſicut certum eſt, eam poſſe dari ab Epiſcopo in caſibus neceſſariis, juxta dicenda infra *n.*156., ſic ſolus Papa extra caſus neceſſarios illam dare poteſt, & debet: non autem ullus ipſo inferior, nec Legatus de latere in ſua Provincia, ut non ſemel ex Curia Romana in caſu occurrenti reſcriptum eſt a Secretario Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, ut ego met audivi a viro in dignitate conſtituto, ac fide digniſſimo. Et ratio eſt, quod licentiam illam non poteſt dare Legatus de latere, neque de jure communi, neque ex Brevi Legationis, neque ut Ordinarius totius ſuæ Provinciæ: non de jure communi, cum tale jus non extet (quod ego ſciam): non ex Brevi Legationis, cum, ut talis habeat ſolum illam poteſtatem, quam habet quilibet Epiſcopus in propria Diœceſi, & alioqui licentiam talem dare non poſſit Epiſcopus in ſua Diœceſi extra caſus neceſſarios: ex nullo autem alio capite dici poteſt, quod Legatus de Latere dare poſſit dictam licentiam, ut conſideranti patebit: ſicque, me conſulente, Eminentiſſimus quidam Legatus de Latere olim denegavit ſimilem licentiam, aliàs paratus illam dare, ſi ejus poteſtas ad hoc ſe extendiſſet; & a viro fide digno intellexi, Legatum quemdam alium de Latere a Papa tunc regnante fuiſſe acriter redargutum, eo quod talem licentiam dediſſet. Concedo tamen, quod ſicut Epiſcopus in ſua Diœceſi poteſt dare dictam licentiam in caſibus neceſſariis, ſic de rigore juris eam dare poteſt & Legatus de Latere in ſua Provincia, cum in ea ſit Ordinarius, imo major quocumque Ordinario, ut colligitur *ex cap.2. de offic. Legat. in 6. & cap. ſi Abbatem de electtion. in 6.*, etſi fortè id non ſemper expediat, multa enim licent, quæ non expediunt.

Quæres 33. *Quæ & qualis cauſa requiratur ad ingreſſum licite concedendum intra ſepta Monialium.*

156. *Reſp.* Quod cum in *Concilio Tridentino ſeſſ. citat. c.*5. dicatur, *niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinuerit, ſpeciali licentia*: & infra, *dare autem tantum Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis*: ita ut quod Bonifac. VIII. *in cap. periculoſo de regul. in 6.* vocat cauſam rationabilem, *niſi rationabilis & manifeſta cauſa exiſtat*, Concilium vocet *neceſſariam*, conſequenter dicendum eſt cauſam, quæ requiritur ad licite ingrediendum, debere eſſe & neceſſariam, & manifeſtam: neceſſariam inquam, non neceſſitate Logica, aut Metaphyſica (quam alii vocant abſolutam) ſed morali, regulanda arbitrio Prælati, eaque majori, ad hoc ut ingrediantur viri, quam ut intrent fœminæ, ita *Sanchez ſupra n.*40. *Rodriquez art.*4. *Mirand. art.*4. *Barboſa num.*48. *Portel. de dub. regul. verſ. clauſur. monial. n.*4. aliique communiter apud *Tamburin. ſupra d.*24. *qu.*1. *n.*1., qui aliis pluribus citatis, recte ait tunc recenſeri poſſe dari neceſſitatem moralem admittendi extraneos intra clauſuram, quando aliquid in Monaſterio fieri debet, quod per ſolas Moniales fieri nequit commode: ſive talis neceſſitas ſit ex parte monaſterii, ſive Monialium. Probatur autem reſponſio; tum quia præcepta Eccleſiæ benigne debent explicari, eorumque obligatio regulariter ſuſpenditur ex morali neceſſitate hic, & nunc adveniente: tum quia *in capite periculoſo*, non requiritur ſtrictiſſima neceſſitas,

ſitas, ſed cauſa rationabilis, quam ſupponit moralis neceſſitas: unde, cum Tridentinum in præſenti materia maxime inhæreat dicto textui, & Gregorius XIII. decreto Tridentini, ſequitur ab ipſis ad ingreſſum clauſuræ ſolum peti cauſam gravem, cui moraliter abſque tali ingreſſu ſuccurri non poſſit, quod eſt bene advertendum.

Porro, quod diximus, neceſſitatem ſufficientem ad ingrediendum clauſuram Monialium attendi debere, ſive ex parte Monialium, ſive ex parte ipſius Monaſterii, non facit, quin etiam interdum attendi poſſit ex parte Proximi graviter indigentis, ut conſtat ex dictis ſupra *n.*116. §. *moneo*, & confirmatur ex doctrina, quam tradit *Sanchez lib.6. moral. cap.*16. *n.*60. videlicet in aliquo caſu poſſe concedi facultatem ingrediendi clauſuram Monialium cauſa deponendi pecuniam alicujus extranei intra illum, ſi attentis præſentibus circumſtantiis, non ſit alius locus tutus ad pecuniam deponendam; ſicque charitas ſuadeat depoſitum illud debere admitti; & pondus pecuniæ ſit tantum, ut commode per Moniales nequeat intromitti: in quo caſu conſtat, cauſam concedendi ingreſſum non eſſe neceſſitatem monaſterii, aut Monialium, ſed perſonæ extraneæ, ut patebit conſideranti verba a Sanchez poſita *loco citato ſub finem*.

„ Ne tamen Epiſcopi in danda hujuſ„ modi licentia errent, quid quid ſit de „ hac doctrina P. Sanchez, meminerint a „ Sacra Congregatione ſæpius declaratum „ fuiſſe, quod cauſa neceſſaria propter „ quam permittitur Epiſcopis, & Supe„ riori dare licentiam ingreſſus, ſolum „ intelligitur, quando neceſſitas militat a „ parte monaſterii, non autem ſolum a „ parte externorum, qui intraturi ſunt, „ ut videre eſt apud *Nicolium in lucubr.* „ *canon. lib.*3. *titul.*5. *n.*6., *& Pignattell.* „ *tom.*6. *conſult.*85. *n.*114.

157. Addo ex Bonacina, hic cauſam dici manifeſtam non ſolum quando ea eſt nota toti populo, ſed etiam quando nota eſt ſoli Prælato, qui conceſſurus eſt licentiam: non enim idem eſt *manifeſtum*, & *publicum, in capite autem periculoſo* requiritur cauſa manifeſta, non vero publica. Quin addit *Bonacina ſup. p.*4. *n.*3. ad hoc, ut cauſa concedendi licentiam ingreſſus, judicetur ſufficiens, non requiri, ut de ea certo, ac evidenter conſtet; ſed ſufficere, quod de ea conſtet probabiliter, aliàs aperiretur via infinitis ſcrupulis, & interdum in cognoſcenda certitudine cauſæ tantum temporis inſumeretur, ut exiſtente periculo in mora, jam inutilis eſſet ingreſſus fini intento.

Monet autem *Sanchez ſupra n.*90., quod ſicut ingrediens clauſuram Monialium cum licentia legitima incurrit pænas latas a Gregorio XIII. in Conſtitut. *Ubi gratiæ*, ſi tunc temporis non ſubſiſtat cauſa, ex qua licentia data fuerat (quod idem clare ſignificat *Suarez d.*22. *de Cenſur. ſect.*6. *n.*14.) ſic e contra præfatas pœnas non incurrit, qui ingreditur cum licentia data ex cauſa ſubſiſtente pro tempore ingreſſus, quæ vere non ſubſiſtebat pro tempore, quo data fuit licentia. Priorem partem hujus aſſertionis probat Sanchez, quia ex tenore allegatæ Conſtitutionis puniuntur ingredientes ex licentia, ſi abſque cauſa urgenti ingrediantur, nec dicit textus, quando nulla fuit cauſa conceſſionis: hic autem ſit ingreſſus ſine cauſa, cum hæc ceſſaverit pro tempore ingreſſus; poſteriorem verò partem probat, quia in tali caſu ingreſſus verè non ſit extra caſus urgentes, & alioqui citata Conſtitutio parum curat in his pœnis de valore licentiæ, (licentia enim hic data eſt irrita) ſed ſolum punit ingredientes abſque caſu neceſſitatis vi licentiæ ſuorum Superiorum. Ita Sanchez addens, in hoc poſteriori caſu incurri excommunicationem làtam *a Concilio Trident. ſeſſ.*25. *de regul. c.*5., & a nobis ſuperius explicatam; cum ingreſſus fiat ſine licentia, quippe quæ data fuit ſine cauſa pro tempore conceſſionis ſubſiſtente, & fieri non potuit valida ex cauſa poſtea ſuperveniente.

Quæres 34. *Qualis debeat eſſe licentia ad hoc, ut ingreſſus Clauſuræ ſit licitus, & legitimus.*

158. *Reſp.* Quod cum Concilium Triden-

dentin. ſupra loquens de tali licentia dicat, *ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta*, communiter Doctores ſuſtinent, ejuſmodi licentiam debere eſſe ſpecialem, & in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ, idque ob dicta *ſect. praced. qu.9.* ubi etiam retulimus aliquos Doctores ſuſtinentes ſolum pro foro externo requiri a Concilio, ut præfata licentia ſit in ſcriptis, quorum opinio regulariter quidem non videtur deducenda in praxim; eo quod in foro externo ſequens oppoſitam ſententiam minus benignam poſſet procedere contra taliter ingredientem: abſolute tamen in aliquo caſu gravioris neceſſitatis, in quo commode haberi non poſſet ſcriptura, non auderem damnare peccati mortalis dictum ingredientem, cum opinio illum excuſans a peccato non ſit omnino improbabilis tam a principiis intrinſecis, quam extrinſecis, ut vidimus *citata qu.9.*

Quæres 35. *An licentia conceſſa ad ingrediendum clauſuram Monialium extendatur ad ſocium.*

159. *Reſp.* Extendi, ideoque non eſſe opus, ut in ea exprimatur ſocius, quotieſcumque perſona ingrediens, aut finis, ad quem ſit ingreſſus juxta decentiam ſtatus, aut conditionem rei requirunt ſocium: Colligitur aperte *ex Sanchez n.46.* probaturque tum *ex capite licet de privil. in 6.*, ubi deciditur, conceſſo alicui ingreſſu ad audienda divina tempore interdicti, cenſeri etiam conceſſum ingreſſum comitum decentium, ne alias privilegium ſit inutile, ut advertit ibi *Gloſſa v. Non debent*: tum quia ipſemet Gregorius XIII. in ſua Conſtitutione, quæ incipit *Dubiis, quæ emergunt*, id non obſcure indicat, dum jubet Prælatis ingredientibus in caſibus neceſſariis, ut comitati ingrediantur: tum quia acceſſorium ſequitur principale, adeoque conceſſo principali, præſumitur conceſſum etiam acceſſorium; conſtat autem, quod ſocius in præſenti caſu habet rationem acceſſorii.

Quæres 36. *An, & quando licentia ingrediendi Clauſuram Monialium finiatur primo actu.*

160. *Reſp.* Videri probabile non finiri, niſi ex concurrentibus circumſtantiis aliter colligatur de mente concedentis; & ratio eſt, quod licet privilegium in odioſis, litigioſis, ac pœnalibus finiatur unico actu, in favorabilibus tamen, aut parum oneroſis fieri poteſt extenſio ad iteratos actus, quoties privilegium conceditur abſolute, niſi aliter conjiciatur de intentione concedentis, juxta *l. placet ff. de liberis, & poſthumis*: quæ ratio inde etiam confirmatur, quod modo, ex ſtylo Curiæ Romanæ, licentiæ ingrediendi Clauſuram Monialium ſolent limitari & quoad numerum vicium, & quoad ſocios, & quoad tempus, & quoad alias ſimiles circumſtantias, ut ſic tollatur omnis ratio illas interpretandi cum majori amplitudine: ita *Bonacina qu.3. de Clauſur. part.5. n.8.* ex Navarro, Nugno, Sayro, Regin., & aliis contra plures alios ab ipſo Bonacin. citatos, quos ſequitur *Tamburinus ſupra d.23. qu.5. n.5.* dicens ex Riccio ſic de facto judicatum fuiſſe.

Quæres 37. *An, & qualiter debeat renovari licentia ingrediendi Clauſuram Monialium, quæ conceditur Medicis, Chirurgis, Hortulanis, aliiſque ſimilibus operariis.*

161. *Reſp.* Debere renovari ſingulis quibuſque trimeſtribus, & hoc ex decreto Sac. Congregationis Regularium 27. Martii 1588. allegato apud *Tamburin. ſupra d.24. qu.6. n.7.*, quamvis Reverendiſs. Bonafides Vicarius Generalis Eccleſiæ Ferrarienſis mihi teſtatus ſit, ſe habere exemplar alterius declarationis ejuſdem Sac. Congregationis, qua præcipitur ſolum, ut dicta licentia renovetur unoquoque ſemeſtri; ſicque in Synodo Ferrarienſi habita ſub Emo Cardinale Magaloto *tit. de Sanctimonialibus* ſtatutum fuiſſe, ut licentiæ Medicorum, ac Operariorum quolibet ſemeſtri renoventur: ut proinde dicendum ſit, hac in re ſtandum eſſe conſuetudini uniuſcujuſque Diœceſis.

Quæres 38. *An licentia ingrediendi Clauſuram Monialium neceſſario debeat eſſe ſpecialis, & in ſcriptis.*

162. *Reſp.* Sufficere, quod ſit generalis, idque non obſtante, quod *in cap. peri-*

periculoſo ſæpius citato requiratur ſpecialis licentia iis verbis: *ſine ſpeciali licentia*; ſiquidem teſte *Sanchez n.28.* Doctores ibi nomine licentiæ intelligunt, quod ea ſpecialiter concedatur ad ingreſſum, non autem ſolum indirecte, & conſequenter (quomodo Superior concedens facultatem fabricandi in Monaſterio cenſeretur conferre cæmentariis, & aliis operariis facultatem ingrediendi ipſum Monaſterium, juxta regulam: *Concedens principale cenſetur concedere & acceſſoria, ſine quibus illud obtineri nequit*: At iſta facultas non eſſet ſpecialis in ordine ad ingreſſum, ſed generalis, ideoque inſufficiens) non autem intelligunt Doctores, quod dicta licentia debeat concedi toties quoties, & non generaliter (ad tres menſes v. g.) vel quod non poſſit eſſe generalis, ſive quoad Monaſteria, ſive quoad perſonas ingreſſuras: ut ſi concedatur alicui Medico generalis facultas ingrediendi omnia Monaſteria Monialium exiſtentia in aliqua Civitate: aut concedatur alicui Abbatiſſæ, ut poſſit intra Clauſuram admittere omnes bajulos, medicos, fabros, & ſimiles; hæ enim licentiæ eſſent ſpeciales quoad ingreſſum (quod ſolum requiritur *in cap. periculoſo*) licet generales quoad perſonas ſingulares, & Monaſteria particularia, ſicut bene notavit *Bonacina ſupr. p.3. n.1.*, & ante illum *Sanchez ubi ſupr.*, cum quibus ſentit *Tamburin. qu.5. n.1.*, monens *n.2.* ingredienti non eſſe opus licentia ſcripta, ſicut petit Concilium Tridentinum, ſi ingrediatur una cum ipſo Epiſcopo, aut Superiore; ſicque deciſum fuiſſe in Concilio Mediolanenſi VI.: Et certe, quod licentia ingrediendi non debeat eſſe ſpecialis in eo ſenſu, ut concedi debeat toties quoties, conſtat ex communi praxi Epiſcoporum, ac Superiorum, qui ad certum tempus ſolent concedere Medicis, Chirurgis, & aliis ſimilibus licentiam generalem ingrediendi Monaſteria Monialium, quotieſcumque illorum opera fuerit ipſis neceſſaria.

Addo ad hoc, ut licentia ingrediendi Conventum Artifici cum ſociis dici poſſit ſpecialis, non requiri, ut ſocii proprio nomine exprimantur: ducor, tum quia ſocii identidem mutantur, ideoque licentia crebro innovanda eſſet non ſine tædio, ac moleſtia Superioris, ſi ſocii nominatim deberent exprimi: tum quia ſic habet praxis in pluribus Diœceſibus, & maxime Ferrariæ, ubi Artifici principali in ſpecie nominato licentia ingrediendi una cum ſociis conceditur, appoſita hac clauſula: *quod ſi intra Clauſuram a ſociis aliquis exceſſus committatur, is imputetur ipſi Artifici*: idque, ut ille ſit cautior in ſociis ſuis tum eligendis, tum regendis: qui mos mihi plurimum probatur.

163. Qualiter autem talis licentia debeat eſſe in ſcriptis, conſtat ex dictis *ſect. præced. n.39.* ſolum hic addo talem ſcripturam peti etiam in caſu, quo Prælatus licentiam generalem ingrediendi det omnibus iis, quos Abbatiſſa v. gr. ingredi opus eſſe judicaverit: cum iſta conceſſio ſit vera licentia ingrediendi, ut notat *Caſtro Palao tr.16. d.4. p.10. §.2. n.6.* non item in caſu, quo Abbatiſſæ generaliter concedatur, ut poſſit dare licentiam ingrediendi quibuſcumque in caſu neceſſario; hæc enim conceſſio non eſt vere licentia ingrediendi, ſicque non debet eſſe in ſcriptis.

Quæres 30. *An dari poſſint aliqui caſus, in quibus poſſit quis ingredi Clauſuram Monialium abſque debita licentia Superioris.*

164. *Reſp.* Poſſe in neceſſitatibus repentinis, & quidem gravibus, in quibus periculoſa eſt mora, & acceſſus ad Superiorem eſt moraliter impoſſibilis: quamvis in talibus caſibus petenda ſit licentia ab Abbatiſſa, ſicut diximus *qu.32. §. cæterum*: ita *Sanchez n.34. Rodriquez to.1. qu.46. art.2. Azorius tom.1. lib.13. cap.8. Bonacina ſup. qu.4. part.3. n.2.*, aliique; & patet tum ex dictis citata *qu.32. §. utrum vero*: tum quia neceſſitas caret lege: tum quia præcepta humana etiam Eccleſiæ non obligant cum tanto incommodo: tum quia impoſſibilium non eſt obligatio; talia autem reputantur, quæ ſunt valde difficilia.

Quæres 40. *An generalis revocatio licentiarum facta a Gregorio XIII., & Paulo V. quoad ingrediendum Monaſteria Monia-*

nialium, afficiat etiam Imperatrices, Reginas, & filias illarum.

165. *Reſp.* Videri non afficere; & ratio eſt, quod cum revocatio dicta licentiarum ſit odioſa, non debet ampliari ultra rigoroſam verborum ſignificationem, ſed potius reſtringi; itaut ſit quam minimum oneroſa: in bulla autem Gregorii XIII. quæ incipit: *Ubi gratiæ* dicitur prohibitus ingreſſus in Monaſteria Monialium quibuſcumque perſonis etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, nulla facta mentione de Imperatricibus, Reginis, & filiabus earum (quod item fit in motu proprio Pauli V. hac de re edito): quod eſt ſignum præfatis juribus non comprehendi perſonas ſtatus longe altioris, utpote dignas ſpeciali nota: unde & *Concilium Tridentinum ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 5. nomine perſonarum cujuſcumque generis, & conditionis in præſenti materia utens eodem modo loquendi, non includit perſonas tantæ notæ (idque puto eſſe verum, etſi filiæ Imperatricum, ac Reginarum ſint nuptæ Principi inferiori) ita *Sanchez lib.* 6. *moral. cap.* 16. *n.* 3., *Rodriquez tom.* 1. *qu.* 48. *art.* 1. *Bonacina qu.* 4. *de Clauſ. part.* 1. *n.* 4. & alii contra alios oppoſitum ſuſtinentes, & probabiliter, teſte Bonacina.

Quæres 41. *An & qualiter ingrediens Clauſuram Monialium cum debita licentia ad peragendum ibi aliquod miniſterium, eo abſoluto poſſit ibi ad aliquod tempus commorari curioſitatis gratia.*

166. *Reſp.* Dixi olim poſſe, & quidem etiam ſine peccato veniali contra Clauſuram, ſi commoratio ſit brevis, (cujuſmodi eſſet mora unius quadrantis horæ) juxta *Tamburin. ſupr. quæſt.* 12. *n.* 2. pro ſe allegantem Villalobum, & Dianam, idem ſentientes: ratio reſponſionis erat, quod, quamvis ingrediens Clauſuram Monialium cum debita facultate, de rigore juris exire debeat finito negotio, ad quod conceſſus fuit ingreſſus; uſu tamen receptum eſt, ut præceptum Clauſuræ non intelligatur cum tanto rigore.

„ Nunc tamen reſponſio, & doctri-
„ na tradita non habet amplius locum;
„ uſus enim contrarius invaluit, & licen-
„ tia, quæ conceditur ad ingrediendam
„ Clauſuram, ſemper datur cum limita-
„ tione, & conditione appoſita, ut in-
„ grediens ad aliquod miniſterium, eo fi-
„ nito ſtatim egrediatur de Monaſterio,
„ & nullatenus in eo immoretur ad col-
„ loquendum cum Monialibus, & ſic ſo-
„ let fieri cum Medicis, & aliis operariis,
„ a quibus etiam juramentum exigitur de
„ hac conditione inter alias ſervanda, ex
„ præſcripto Sacræ Congreg. Epiſcopo-
„ rum, & Regularium, ut videre eſt apud
„ *Pignattell. tom.* 6. *conſult.* 85. *n.* 78. 110.,
„ & 112. Notandum præterea, eum, qui
„ intrat pro uno ſervitio, ſi poſtea va-
„ getur per Monaſterium, pluſquam requi-
„ rit miniſterium, vel permittit licentia,
„ incidere in excommunicationem, ſicut
„ & Moniales id permittentes: Ita Sacra
„ Congreg. in Aſſiſienſi 4. Auguſti 1602.,
„ in Sulmonenſi 4. Septembris, & in aliis
„ reſponſionibus, quas refert *Nicolius in*
„ *floſculis v. licentia n.* 42. „ Unde uni-
„ verſaliter loquendo non eſt verum, quod
poſſunt viri timorati abſque ſcrupolo occaſione ingreſſus alicujus Monaſterii Monialium circumire officinas illius, ut docuerunt *Sanchez n.* 69., *Rodriquez ſup. qu.* 47. *art.* 11., *Miranda qu.* 2. *de Monial. art.* 20., *Bonacin. p* 4. *n.* 22., *Peyrin. tom.* 2. *privil. Conſtit.* 6. *Pii V. n.* 32., *Diana part.* 3. *tract.* 2. *reſolut.* 51., & alii.

Quæres 42. *An dici poſſit violare Clauſuram, & ſubjacere pœnis indictis contra transgreſſores, is, qui legitimam habens licentiam ingrediendi Clauſuram Monialium, ingreditur animo, & peragendi negotium ad quod fuit conceſſus ingreſſus, & ſimul fornicandi cum Moniali.*

167. *Reſp.* Videri probabile, quod poſſet dici in iſto caſu neque violari Clauſuram, neque incurri pœnas latas contra transgreſſores: colligitur ex Sanchez ſupra, & patet ex dictis *ſect. præced. qu.* 45.

Quæres 42. *An poſſit dici ingreſſus Monaſterium Monialium is, qui ſe ponens in rota a parte exteriori patente ſæcularibus, poſtea facit ſe volvi ad partem interiorem Clauſuræ patentem ſolis Monialibus, & quidem deponens e rota ambos pedes, num-*

quam

quam tamen recedens ab ipſa rota, uſque dum ea iterum volvatur ad partem exteriorem.

168. *Reſp.* Iſtum debere dici in tali caſu ingreſſum, ita ut incurrat pœnas, idque ob dicta *ſect. præced. qu.35.*

Quæres 43. *An violet Clauſuram Monialium ingrediendo, qui per ſcalam ligneam aſcendens ad parietem ipſius Clauſuræ ipſi inſidet, utroque pede depoſito verſus partem interiorem Clauſuræ.*

169. *Reſp.* Violare, juxta ea, quæ diximus *ſect. præc. qu.38.*

Quæres 44. *An violet Clauſuram ingrediendo, qui ſe ſtatuit in oſtio ipſiuſmet Clauſuræ.*

170. *Reſp.* Non violare, docuit *Naldus v. Clauſuram n.14.* dicens, Clauſuræ oſtio conſiſtentem, ibique delinquentem non dici delinquere in Clauſura, cum partim ſit intra, & partim extra; ſed ſtandum eſt iis, quæ dixi in ſimili caſu *ſect. præc. qu.36.*

Quæres 45. *Strictè ne, an late interpretari debeant licentiæ, & facultates ingrediendi Monaſteria Monialium conceſſæ a Papa.*

171. *Reſp.* Quod quamvis ſtando in jure communi, debeant interpretari late, quantum patitur propria verborum ſignificatio: Cum ſimus in materia favorabili, quæ debet ampliari, juxta regulam juris: *Favores oportet ampliari:* attenta tamen Conſtitutione Pauli V. edita 1. Septembris 1608., quæ incipit: *Facultatum*, ex debent ſtricte explicari quoad numerum vicium, pro quibus dictus ingreſſus conceditur, ita ut habens vi unius talis licentiæ facultatem ingrediendi plura Monaſteria Monialium pluribus vicibus, non poſſit ingredi pluribus vicibus ſingula dictorum plurium Monaſteriorum, ſed ſolum ſemel unumquodque illorum: unde, ſi cui concedatur facultas ingrediendi plura Monaſteria Monialium pluribus vicibus, non poſſit ingredi pluribus vicibus ſingula dictorum plurium Monaſteriorum, ſed ſolum ſemel unumquodque illorum: unde, ſi cui concedatur facultas ingrediendi plura Monaſteria tribus vicibus, vi talis facultatis is non poteſt ingredi, niſi tria Monaſteria, & conſequenter unumquodque illorum trium ſemel tantum; idque, licet in conceſſione non apponeretur clauſula *in totum, ſeu in univerſa, non autem in eorum aliqua, vel ſingula*; ſic enim ſtatuit Paulus V. in citata Conſtitutione his verbis: *Tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, quod nulla perſonà cujuſcumque gradus, ſtatus, & conditionis, ac præeminentiæ exiſtat, etiam ſi Ducali, Marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura Monaſteria, domos, & loca Monialium pluribus vicibus ingredi, etiam abſque clauſula in totum, ſeu in univerſa, non autem in eorum aliqua, vel ſingula a nobis, vel prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſub quovis tenore, vel forma, etiam motu proprio conceſſarum, & expeditarum, aut in poſterum forſan concedendarum, & expediendarum, aliqua, vel ſingula Monaſteria pluribus vicibus ingredi poſſit; ſed licentiæ hujuſmodi reſpectu univerſorum, non autem aliquorum, vel ſingulorum Monaſteriorum ſuffragentur; ita ut cui bis in anno, ſeu amplius plura Monaſteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantum univerſa, non autem eorum aliqua, vel ſingula ingredi liceat, etiamſi prædicta Monaſteria in diverſis Civitatibus, terris, Diœceſibus, & locis exiſtant: iiſdemque mulieribus aliter, quam, ut præfertur, eaſdem licentias interpretari, vel illis uti ſub cenſuris, & pœnis a Concilio Tridentino, & Apoſtolicis Conſtitutionibus intra ſepta Monaſteriorum Monialium abſque licentia ingredientibus inflictis ipſo facto incurrendis eadem auctoritate prohibemus.* Hæc Paulus V.; quæ ex dictis ſatis clare patent, ſi monuero, quod cum Paulus V. reſtrinxerit interpretationem præfatarum licentiarum ſolum quoad definiendum numerum vicium, pro quibus fieri poteſt ingreſſus vi dictarum licentiarum; & loquatur ſolum de licentiis obtentis a Papa ad præfatum ingreſſum: conſequenter quoad alia particularia, ea etiam modo poſſunt, ac debent interpretari juxta regulas generales Doctorum de interpretatione legis favorabilis: & talis

reſtrictio non procedit quoad licentias obtentas ab inferioribus Papa.

Quæres 46. *An conſenſus, & qualis Monialium requiratur, ut fœmina habens legitimam licentiam ingrediendi aliquod Monaſterium, poſſit licite ea uti, ac libere ingredi.*

172. *Reſp.* Requiri conſenſum Monialium Monaſterii, in quo faciendus eſt ingreſſus, eumque capitulariter præſtitum per ſecreta ſuffragia majoris partis illarum:& hoc ex Conſtitutione Urbani VIII. hac de re edita 27. Octobris 1624., quæ ſic habet: *Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, harum ſerie decernimus, atque declaramus, conſenſum dictarum Monialium* (in quarum Conventum ingrediendum eſt, vigore licentiæ Pontificiæ) *de cætero per eaſdem Moniales capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtandum eſſe, & præſtari debere: aliàs licentiæ hujuſmodi mulieribus, quibus conceſſæ fuerunt, nullatenus ſuffragentur, & quæ Sanctimonialium Monaſteria vigore licentiarum prædictarum, abſque conſenſu capitulariter præſtito, ingredi præſumpſerint, ſententias, cenſuras, & pœnas contra Clauſuras Monaſteriorum Monialium violantes inflictas ſe noverint incurſuras.* Dixi *per ſecreta ſuffragia majoris partis illarum*, ut indicarem, quod cum in citata Conſtitutione non determinetur expreſſe, num præfatus conſenſus præſtari debeat ab omnibus, ac ſingulis Monialibus, an ſufficiat eum præſtari a majori parte Capituli: dicendum eſt, ſufficere eum præſtari a majori parte Monialium capitulariter congregatarum, juxta *cap.1. de his, quæ fiunt a majori parte*; hoc enim ipſo, quod Papa de hoc nihil novi ſtatuit, illud reliquit diſpoſitioni juris communis, ut recte notavit *Tamburin. ſupra d.24. qu.19. num.2.*

An vero dictus conſenſus majoris partis Monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtitus requiratur vi præfatæ Conſtitutionis Urbani VIII. in caſu, quo vir aliquis ingrediatur Monaſteria Monialium de licentia Papæ, aut etiam in caſibus, in quibus viri, aut fœminæ de licentia Ordinarii, aut Superioris ingreſſuri ſunt ratione urgentis neceſſitatis.

173. *Reſp.* Quod cum in citata Conſtitutione ſit mentio ſolum de licentiis conceſſis mulieribus a Papa (ut clare conſtat ex tenore textus), & alioqui verſemur in materia odioſa, quæ non debet ampliari, ſed reſtringi: dicendum eſt, conſenſum illum non requiri, neque in caſu, quo vir aliquis eſſet ingreſſurus de licentia Papæ, cum ibi non ſit ſermo de licentiis, quæ conceduntur viris a Papa extra caſus neceſſarios (forte quia vix, aut numquam ſolent concedi; ideoque non erat, cur comprehenderentur lege generali complectente ſolum caſus communiter contingentes) neque in caſu, quo de licentia Ordinarii, aut Superioris vir aliquis, aut aliqua fœmina ingredi debeat ratione urgentis neceſſitatis, juxta juris communis conceſſionem; cum ibi tantum ſit ſermo de licentiis, quæ conceduntur a Papa, non autem de licentiis, quæ de jure communi dantur in caſibus neceſſariis ab Ordinario, aut Superiore. Quin etiam puto, dictum conſenſum Monialium non requiri in eventu, quo ingreſſura ſit, ſive aliqua perſona privilegiata, v. gr. Imperatrix, aut Regina, (ad quas diximus non extendi prohibitionem ingrediendi Clauſuram Monialium) ſive aliqua puella admittenda ad habitum Religioſum, & probationem Novitiatus; ſive fœmina aliqua conjugata, aut vidua de licentia Papæ ad commorandum ibi ex juſta cauſa ad aliquod tempus. Ducor, quod vel in iſtis caſibus nulla intervenit licentia Papæ (quæ tamen hic ſupponitur) vel, ſi intervenit, ea non videtur comprehendi citata Conſtitutione Urbani VIII; quippe qui loquitur de licentiis, quæ ſolent perturbare pacem Monialium, ut colligitur ex verbis illius,quæ habentur in proemio relatæ conſtitutionis; *qua Sanctimonialium quieti opportune conſulitur*: tales autem videntur eſſe ſolum eæ licentiæ, quæ a Papa conceduntur ad ingrediendum Monaſteria Monialium abſque cauſa, & ad aliquot horas v. gr. ad ſumendum ibi prandium certo aliquo die, ad viſitandam conſaguineam,

ad

ad videndam fabricam Monaſterii &c. ita docti viri a me conſulti.

Quæres 47. *An, & quando violatio Clauſuræ Monialium ſit reſervata Papæ quoad extraneos ingredientes.*

174. *Reſp.* Eſſe, ſi fiat ad malum finem contra Caſtitatem, idque ex Decreto Sacræ Congregationis juſſu Clementis VIII. edito 26. Novembris 1602. relato *a Quaranta in ſuo Bullario v. Caſus reſervati pag. mihi 199.*, & a nobis alibi late explicando.

SECTIO IV.

De obſervantia Clauſuræ Monialium quoad ingreſſum Puellarum in Monaſterio ad tempus educandarum.

175. *Aliqua jura afferuntur, quibus videtur prohiberi talis educatio, vere tamen non extat talis prohibitio in præſentia.*

176. *Quid de hoc ſtatuerit Sacra Congregatio Cardinalium.*

177. *Talis receptio non permittitur omnibus Monaſteriis Monialium.*

178. *Ad eam petitur conſenſus Monialium Capitularis, & per ſuffragia ſecreta.*

179. *Petitur & conſenſus Prælati Monialium: immo, ſi nimis differatur ingreſſus, requiritur novus conſenſus Monaſterii.*

180. *Puellæ non recipiendæ, niſi in numero taxato.*

181. *Illis non conceditur ancilla.*

182. *Non debent eſſe minores 7. annis, nec majores 25.*

183. *De rigore non videtur opus, quod ſeptennium completum ſit, etſi obſtet praxis.*

184. *Ordinarius non diſpenſat, ut puella ultra annum vigeſimum quintum maneat intra Clauſuram.*

185. *Puellarum alimenta anticipate ſolvenda in pecunia quolibet ſemeſtri.*

186. *Eæ habitant ſeorſim a Monialibus.*

187. *Non tenentur ad Clauſuram, niſi quod egreſſæ probibentur reingredi ſine licentia, præterquam quod in caſu aliquo extraordinario, qui proponitur.*

188. *Debent incedere veſtitu modeſto.*

189. *Non excommunicatur cogens puellam ingredi Clauſtra in educationem.*

190. *Puellæ in Monaſteriis exemptis degentes in educatione eximuntur ab Ordinario, quod tamen alii negant, & probabilius.*

191. *Subſunt reſervationi caſuum Ordinarii, ſi ſint in Monaſterio item exempto.*

192. *Tempore interdicti aſſiſtunt Divinis Officiis, ſervatis tamen ſervandis.*

193. *Poſſunt intra Clauſuram teſtari de bonis, ſi cum periculo vitæ ægrotent.*

Quæres 1. *An, & quo jure intra Monialium monaſteria recipi poſſint puellæ educationis cauſa.*

175. *Reſp.* Quod, quamvis in Concilio Aquiſgranenſi ſub Leone III. *c.4. can.3.* expreſſe ſtatuatur in Monialium monaſteriis illas tantum virgines eſſe educandas, quæ in dictis monaſteriis voluerint perſeverare; & hoc idem ſancitum ſit in Concilio Aurelianenſi V. ſub Vigilio Papa, immo & *in capit. periculoſo de regul. in 6.* iis verbis. *Nullique aliquatenus inhoneſtæ perſonæ, vel etiam honeſtæ ingreſſus, vel acceſſus pateat ad eaſdem* (ideſt ad Moniales) *ut ſic a publicis, & mundanis aſpectibus ſeparatæ omnino ſervire Deo valeant.* Nihilominus dicendum eſt, puellas educationis cauſa poſſe admitti intra Monialium monaſteria, dummodo id fiat cum debita licentia, & ſervatis ſervandis; idque non eſſe prohibitum neque a *Concilio Trident. ſeſſ.25. de regul. c.5.* per ea verba. *Ingredi autem intra ſepta monaſterii nemini liceat cujuſcumque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint*, neque ullo alio jure ex iis, quæ refert *Tamburinus de jure Abbatiſſ. d.1. p.1.n.1.* allegans plures Doctores nobiſcum ſentientes, & maxime *Rodriquez t.1. qu.46. art10.* oſtendens id non ſolum eſſe lici-

licitum, immo & eſſe conſulendum, tamquam valde utile & puellis ipſis, quæ educantur, & monaſteriis, in quibus educantur; eæ enim ibi ſanctis moribus inſtituuntur, & inde ad religionem afficiuntur, & ad profitendum promoventur: quod ſi ſtatum conjugalem aſſumant, majorem procul dubio virtutis, orationis, & miſericordiæ operum curam habent, ac frequentius, & diligentius ad pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramentum accedunt.

176. Ratio autem præſentis reſponſionis maxlme nititur decreto Sacræ Congregationis 31. Auguſti 1575.: edito, quod refert *Quaranta v. Monaſteria Monialium* in hæc verba: *Nullo Concilii decreto prohibetur quominus puellæ in monaſteriis Monialium educentur, ſi tamen eadem monaſteria ante Concilium conſueverint hujuſmodi puellas recipere, ſicque a Superioribus monaſteriorum ſcriptam licentiam obtinuerunt, atque Abbatiſſæ, & reliquarum Monialium conſenſus acceſſerit: tum vero hæ ipſæ puellæ eo veſtitu in monaſteria intromittantur, qui virginali pudori, ac modeſtiæ conveniat, nullamque ſecum famulam adducant, nec manere in eis poſſint, niſi uſque ad ætatis ſuæ annum 25. atque in eis, dum erunt, eandem ſervent clauſuræ legem, quam Moniales ipſæ, & ſi ſemel exierint, nullam habeant ad eam revertendi facultatem*. Ubi notandum hic proponi illas omnes conditiones, quæ neceſſariæ ſunt ad recipiendas, ac retinendas puellas intra monialium monaſteria, ut ibi educentur; at eæ melius explicabuntur in ſeqq. qq.

Quæres 2. *An de facto quælibet monaſteria Monialium poſſint recipere Puellas ibi educandas.*

177. *Reſp.* Non poſſe quælibet, ſed ſolum ea, quæ habent talem conſuetudinem, nec aliunde id ipſis prohibetur: unde neque monaſteria S. Claræ, neque illa alia, quæ a principio, & a ſua fundatione promiſerunt clauſuram, ſeu ad illam ſervandam voto, vel præcepto regulæ ſe obligarunt, poſſunt dictas puellas recipere (pro ut teſte *Miranda qu. 1. de Monial. art. 6.* ſæpius declaravit Sacra Congregatio:) neque Monaſteria Convertitarum; cum id non ſit in uſu, immo etiam fuerit prohibitum a Sacra Congregatione 12. Martii 1619. apud *Gavantum in Manu. v. Monial. educ. act. n. 4.*

Quæres 3. *Qualis conſenſus Superioris, Abbatiſſæ, ac Monialium requiratur ad hoc, ut puellæ intra clauſuram recipi poſſint ad educationem.*

178. *Reſp.* Loquendo de conſenſu Monialium, requiri, ut detur capitulariter, & per ſuffragia ſecreta; ideoque non ſufficere, quod Abbatiſſa in capitulo ſimpliciter proponat receptionem dictarum puellarum, ſed requiri, ut præfatus conſenſus per occulta ſuffragia ſigillatim, & capitulariter præſtetur, tam ab Abbatiſſa, quam ab aliis Monialibus (intellige ſaltem a majori parte illarum, juxta *c. 1. de his quæ fiunt a majori parte*) ita *Barboſa lib. 1. de jure Eccleſiaſt. c. 44. n. 54.*, & cum eo *Tamburinus qu. 2. n. 5.* præſentem probantes reſponſionem ex quadam declaratione Sacræ Congregationis facta die 4. Ianuarii 1608. quibus accedit *Portell. de dub. regul. v. clauſuræ §. cujus ætatis puellæ num. 12.*

179. „ Adde præter conſenſum Ab-
„ batiſſæ, & Monialium, & licentiam Su-
„ perioris ſcriptam (qui ſuperior quoad
„ hoc punctum eſt Ordinarius reſpectu
„ Monialium non exemptarum, aut Præ-
„ latus Regularis reſpectu exemptarum)
„ requiri etiam licentiam Sacræ Congre-
„ gationis Epiſcoporum, & Regularium;
„ eamque obtentam præſentandam eſſe
„ ei, cui directa fuerit, nec non in pro-
„ priæ Cancellariæ regiſtris reconden-
„ dam; alias enim invalida redderetur:
„ idque ex declaratione ejuſdem Sacræ
„ Congregationis 27. Maii 1603. relata
„ *a Gavanto ſupra n. 8.*

„ Dixi quoad hoc punctum, nam
„ ut teſtatur Monacell. in formular. p. 1.
„ Titul. XI. formula XI. num. 16. in Mo-
„ naſteriis ſubiectis regularibus, obtenta
„ licentia Sacræ Congregationis poſſunt
„ recipi, & admitti Educandæ conſenſu
„ Epiſcopi non requiſito, cum ſola licen-
„ tia Superioris Regularis, ut declaravit

„ Sacra

„ Sacra Congregatio Epiſcoporum, & „ Regularium in Cremonen. Terræ Sonʼ „ cini 1. Septembr. 1690. Si tamen Sacra „ Congregatio exequutionem prædictæ „ licentiæ Epiſcopis committat, ut „ aliquando ſolet; tunc erit neceſſarius „ conſenſus Epiſcopi, etiam pro Monaſte- „ riis Regularibus ſubiectis.

Accedit, quod ſi puella, obtenta facultate ingrediendi monaſterium cauſa educationis, nimis differat ingreſſum, non videtur poſſe ingredi ſine novo conſenſu monaſterii: ſi concurrant proportionaliter, quæ diximus in ſimili *c.2. n.11. §. an autem*: par enim ratio militat in utroque caſu.

Quæres 4. *In quo numero admitti poſſint puellæ intra monaſteria Monialium ad educationem.*

180. *Reſp.* Non poſſe admitti, niſi in eo numero, qui unicuique monaſterio fuerit deputatus, juxta decretum Sacræ Congregationis editum 27. Maii 1603. & relatum *a Gavanto n.7.*, quamvis alias nihil referat, quod in idem monaſterium educandæ recipiantur duæ Sorores, aut etiam plures, ut advertit *Tamburinus n.6.* ex Barboſa.

Quæres 5. *An una cum puella admittenda ad educationem poſſit ſimul recipi aliqua ſocia, aut ancilla, quæ ei inſerviat, ſi puella recipienda ſit valde nobilis, ac dives.*

181. *Reſp.* Non poſſe abſque facultate Sacræ Congregationis; quæ teſte *Tamburino n.7.* rogata, ut in hoc diſpenſaret cum quadam puella è familia Caracciola, reſpondit, non dari ancillam pro educandis: idque ex decreto ejuſdem Sacræ Congregationis facto 12. Martii 1619. & relato a *Barboſa ſupra n.55.*

Quæres 6. *Cujus ætatis debeant eſſe puellæ, ut licite poſſint intra Monialium monaſteria admitti ad educationem.*

182. *Reſp.* Non debere eſſe minorem 7. annis, nec majorem 25. ita *Barboſa de Officio Epiſcop. allegat.102. n.64.* aliis citatis, referens ſic deciſum fuiſſe a Sacra Congregatione, quæ teſte eodem *Barboſa n.45.* item ſtatuit, quod ubi puella tradita Monialibus in educationem explevit 25. annum, vel ſtatim egrediatur, vel ſi non egreditur, ſtatim Epiſcopus ei conſtituat præfixum terminum ſive ad exeundum e monaſterio, ſive ad religioſum habitum ſuſcipiendum. Quamquam ſi ea in tali caſu non ſtatim egrediatur, non ideo incurrat excommunicationem, commorando intra clauſuram; ſicut nec eam incurrunt Abbatiſſæ monaſteriorum, illas poſt dictum tempus retinentes: Et ratio eſt, quod talis excommunicatio ligat illicite ingredientes clauſuram Monialium, aut detinentes illicite ingreſſum: quorum nullum verificatur in præſenti caſu.

Dubium eſſe poteſt, qualiter explicari debeat, quod diximus ſupra, puellam non poſſe admitti ad educationem intra Monialium clauſuram, ſi minor ſit ſeptennio: num ſcilicet annus ſeptimus debeat eſſe expletus de momento in momentum, vel ſolum moraliter: quo pacto puella dici poſſet 7. annorum, etſi illi deeſſent aliquot dies.

183. *Reſp.* De rigore juris non videri neceſſarium, quod annus 7. ſit expletus de momento in momentum, eo modo, quo ad valorem profeſſionis Religioſæ requiritur, ut annus ætatis 16. ſit completus de momento in momentum; ſiquidem finis, ob quem præſcribitur ætas ſeptennii completi ad ingrediendum monaſteria Monialium cauſa educationis, non eſt ita gravis, ac eſt finis, ob quem ad valorem profeſſionis requiritur, ut annus ætatis 16. ſit completus; ſicque mirum non eſt, admitti parvitatem materiæ in ætate requiſita ad ingrediendum cauſa educationis, & non admitti in ætate præſcripta ad valorem religioſæ profeſſionis: idque etiam ex interpretativo conſenſu Superioris utramque illam ætatem præſcribentis. Dixi *de rigore juris*, quia praxis videtur eſſe in contrarium, ſaltem in multis locis: nimirum, quod Ordinarii non ſinant puellas ingredi ad educationem intra monaſteria Monialium, niſi poſt ſeptennium expletum, quantumvis ante illam ætatem completam a Sacra Congregatione obtinuerint facultatem ingrediendi, ſicque jubeant illas differre ingreſſum, uſ-

que

que dum ætatem debitam ſeptennii compleverint.

Dubium paulo majus eſſe poſſet, an Ordinarius loci, occurrente juſta cauſa, ut puella commoretur ultra annum ætatis 25. completum intra Monaſterium, poſſit cum ea in hoc diſpenſare: & ratio dubitandi eſt, quod hic agitur non de ingrediendo monaſterium, ad quod concedendum requiritur major poteſtas, ſed de permanendo poſt ingreſſum legitimum, ad quod utique requiritur longe minor poteſtas.

184. *Reſp.* Ordinarium non poſſe in hoc diſpenſare, & ratio eſt, quod nullus inferior poteſt diſpenſare in lege Superioris; conſtat autem, quod Sacra Congregatio Epiſcoporum, quæ prohibet puellas intra clauſuram commorari educationis cauſa ultra annum 25. ætatis completum, eſt Superior quocumque Ordinario, & quilibet Ordinarius reſpectu illius eſt inferior: ergo non poterit diſpenſare in dicta prohibitione. Quamquam negari non poſſit, in præſenti materia dari aliquam latitudinem, ideoque puellam degentem intra clauſuram titulo educationis non teneri exire ſtatim, ac explevit 25. ætatis annum, maxime attenta doctrina, quam tradit *Nald. v. verba n.22.* clauſulam *ſtatim illico* & ſimilem ſolere intelligi cum aliquo intervallo temporis, idque juxta ſubiectam materiam, & quidem interdum etiam trium menſium, immo & quatuor juxta qualitatem rei, de qua agitur; quæ doctrina a fortiori hic locum habet, ſtante, quod in decreto allatò Sacræ Congregationis non extat, (quod ego ſciam) particula *ſtatim*, aut alia ſimilis.

Quæ doctrina proportionaliter procedit in caſu, quo fœmina aliqua ingrederetur Monaſterium ad ſerviendum fœminæ alicui nobili ibi de licentia Papæ degenti, & fœmina hæc nobilis ibi moreretur; tunc enim mulier admiſſa ad ejus famulatum debet egredi e Clauſura: quippe quæ ibi erat acceſſorie, & ceſſante principali, ceſſat acceſſorium: quamquam ſi mulier ex alia juſta cauſa detinenda eſſet intra monaſterium, poſſet ibi permanere, uſque dum obtineatur licentia, quæ Romæ procuretur.

Quæres 7. *Qualiter debeant miniſtrari alimenta puellis, quæ intra Monaſteria Monialium educantur.*

185. *Reſp.* Debere ſolvi anticipate in quolibet ſemeſtri, & quidem in pecunia, nec permittendum eſſe, quod parentes earum ipſis tranſmittant victum dietim; idque ex decreto Sacræ Congregationis facto 27. Maii 1603. & adducto *a Gavanto ſupra n.11.* quin etiam notat *Tamburinus n.17.* pro ſolutione dictorum alimentorum idoneam ſecuritatem conſtituendam eſſe, & hoc, ut tanto cautius conſulatur indemnitati monaſteriorum.

Quæres 8. *In quo loco Monaſterii habitare debeant puellæ receptæ in educationem.*

186. *Reſp.* Debent habitare in loco ſeparato tam a dormitorio Monialium, quam a loco, in quo ipſæ Moniales ſolent vacare operibus manuum: idque eſſe adeo neceſſarium, ut Monaſteria non habentia loca propria deſtinata ad uſum puellarum ibi educandarum, non poſſint hujuſmodi puellas recipere in educationem ex decreto Sacræ Congregationis edito 16. Januarii 1615. quod refert *Barboſa lib.1. de jure Eccleſ. c.44. n.53.*

Quæres 9. *An, & quo modo puellæ admiſſæ in educationem intra Monaſteria Monialium teneantur ſervare clauſuram.*

187. *Reſp.* Teneri, non quidem, quod ſine debita licentia exeuntes incurrant excommunicationem latam contra Moniales violantes clauſuram, (ut cenſet *Tamburinus n.14.* ex Pollacco, dicens, præfatas puellas non incurrere dictam excommunicationem etiam ſi exeant animo non revertendi amplius) ſed quod ubi ſemel exierint, non poſſint iterum recipi abſque nova licentia Sacræ Congregationis, quam petere debent, exprimendo ſe aliàs extitiſſe cauſa educationis in eodem, aut alio monaſterio; prout notant *Barboſa in collect. v. puella, & Tamburinus n.15.* monens, quod ait *Rodriquez tom.1. qu.46. art.10.* puellam e Monaſterio exeuntem ad balnea cauſa valetudinis, poſſe iterum reverti in idem monaſterium, ſi recta via a balneis redeat ad clauſuram, non habere-

verum,

verum, niſi in caſu, quo de licentia Sacræ Congregationis ea recedat e Monaſterio ad dictum effectum. Et certe quod dictæ puellæ non teneantur ſervare clauſuram ita ut exeuntes incurrant excommunicationem, inde ſuadetur, quod neque Novitiæ tempore novitiatus eo rigore adſtringuntur lege clauſuræ, ut tradunt Navar. Aprius, Zerola, Sanchez, & alii, quos citat, & ſequitur *Tamburinus ſupra d.18. qu.6. n.1.* id inde probantes, quod iura, quibus indicitur clauſura, loquuntur ſolum de Monialibus tacite, aut expreſſe profeſſis, quales utique non ſunt Novitiæ, ut patet: quæ ratio ſine dubio a fortiori intentum probat in puellis, quæ educantur intra Monaſteria Monialium: unde non video, cur citati Doctores velint, illas ſubiicere legi clauſuræ inſtar Monialium: quod ſi ad id moventur ex verbis illis, quæ habentur in decreto Sacræ Congregationis relato *qu.1. atque in eis, dum erunt, eandem ſervent legem clauſuræ, quam Moniales ipſæ*: conſtat ex dictis eos niti fundamento minus firmo; ſiquidem ſenſus illorum verborum eſſe poteſt, illas non poſſe exire de Clauſura cum jure iterum revertendi ad illam: unde & ſubditur in decreto, *& ſi ſemel exierint, nullam habeant ad eam revertendi facultatem*: quod eſt, teneri aliquo modo lege clauſuræ, non tamen eodem prorſus modo, quo tenentur Moniales. Ita Docti viri a me conſulti, & patet tum ex dictis, tum ex doctrina, quam Doctores tradunt cum *Sd v. interpretatio num.2.* nimirum, quod, ubi agitur de obligatione imponenda, ſtricta debet fieri interpretatio, *c.1. de jure jurando in 6.*

Quod ſi hac occaſione quæras: An Puella educationis cauſa jam admiſſa intra clauſuram, ſi ex cauſa gravi, neceſſaria, ac urgenti, ita ut ſit periculum in mora, exeat juſſu Epiſcopi proprii, regreſſura eadem die ad monaſterium, poſſit ſine nova licentia Sacræ Congregationis recipi iterum intra Clauſuram.

Reſp. Videri poſſe: etſi in licentia ingredi clauſuram cauſa educationis dari ſolita puellis apponatur clauſula; *& ſi ſemel exierint, nullam habeant ad eam revertendi facultatem*: poſſe, inquam, non de rigore juris, ſed ex Epicheja, in præſentibus circumſtantiis prudenter concepta. Ducor, tum quia clauſula illa pie poteſt explicari de egreſſu puellæ ſpontaneo, atque ſimpliciter voluntario, non autem de neceſſario, qualis eſt egreſſus, de quo hic agitur: tum quia lex reſpicit caſus communiter contingentes, non extraordinarios, ac inſolitos; ergo & prohibitio illa non redeundi intra clauſuram ſine nova licentia non extenditur ad præſentem caſum, adeo extraordinarium: tum quia lex vetans alienationem bonorum Eccleſiaſticorum intelligitur de alienatione voluntaria, non neceſſaria; ergo & prohibitio non ingrediendi iterum clauſuram, facta puellis in caſu propoſito, debet intelligi de puellis voluntarie egredientibus, adeoque non procedit in caſu, quo egreſſus ſit neceſſarius: tum quia brevi abſfuturus habetur pro præſenti, & Religioſus de licentia ſui Prælati manens extra Conventum, reputatur eſſe in Conventu, hæc autem proportionaliter in noſtro caſu procedunt: tum quia neceſſitas facit licitum, quod alias non erat licitum: *cap. quod non eſt licitum de regul. jur.*, & neceſſitas non habet legem *l. ſi quis propter C. de patrib., qui fil. ſu. diſtrax.*: ita docti viri conſulti, nec improbabiliter, ſi non obſtet ſtylus Curiæ. Quibus non parum favet declaratio Sacræ Congregationis relata apud *Marſillam capit. de ſtatu regul. tit. 12. c.20.* his verbis. *Ex puella, cujus deliberatio in dubium revocatur, Ordinarius diligentiſſime quærere debet, an Deo religioſe inſervire, atque inter Moniales, apud quas eſt, profeſſionem emittere, aut nubere velit; & hoc fieri debet neceſſariis interrogationibus, & quid quid reſpondet, deſcribi debet a publico Notario, præſentibus idoneis teſtibus: quæ quidem puella ſi ob aliquam cauſam probabilem videtur Ordinario non eſſe examinanda in monaſterio, examinari debet in Eccleſia ejus Monaſterii, vel alio religioſo loco, qui aptior, & commodior videbitur*: puto autem nomine Eccleſiæ hic intelligi Eccleſiam exteriorem:

ſiquidem de interiori Monialium Eccleſia inutilis fuiſſet hæc declaratio, cum nulla eſſet ratio dubitandi, quod illa exploratio non poſſet fieri de puella ad talem effectum conveniente in interiorem Eccleſiam. Unde, & eadem Sacra Congregatio item declaravit, Ordinarium non debere explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in Monaſterio, ad petitionem illius, qui vult in uxorem ducere, ſed expectandum tempus faciendæ profeſſionis; & tunc, ſi ſit ſuſpicio, quod inſtigetur a Monialibus, pro ſuo Officio eum curare debere eam duci in exteriorem Eccleſiam Monaſterii, vel in alium locum propinquiorem, & commodiorem, prout magis convenire judicabit, ubi voluntatem ejus exquirere poſſit: quod ſi nulla ſit ſuſpicio, & nullam aliam juſtam cauſam ſubeſſe apparebit, tunc non in alio loco, quam ad crates ferreas Monaſterii voluntatem puellæ explorandam eſſe. Ubi noto, quod cum Sacra Congregatio diſertis verbis declaret ſe non ſolum indulgere, ſed præſcribere, ut puellæ voluntas in propoſitis caſibus poſſit explorari extra clauſuram, & conſequenter concedere, quod ea poſſit egredi e Monaſterio, & poſt exploratam ejus voluntatem ad illud redire ſine nova licentia ipſius Sacræ Congregationis, utique habemus ſufficiens fundamentum exiſtimandi, ipſam Sacram Congregationem fore contentam, quod puella in educatione manens intra monaſterium, in caſu præſenti, aliiſque ſimilibus poſſit ex cauſa gravi, ac urgenti, egredi e clauſura, &, peracto negotio, ad quod ſit egreſſus, redire paulo poſt ad illam ſine nova licentia ejuſdem Sacræ Congregationis, idque ex epicheja rationabiliter fundata in citatis declarationibus, & in eo, quod ſub generali prohibitione non veniunt quæ quis non eſſet veroſimiliter in ſpecie prohibiturus, ſi in ſpecie peteretur, juxta regulam communem Juriſtarum; quæ ſine dubio procedit in noſtro caſu, attentis præſentibus circumſtantiis, ut conſideranti patebit. Hæc tamen lubens, & volens ſubjicio ſtylo Curiæ.

Quæres 10. *Quali veſtitu incedere debeant puellæ commorantes in Monialium Monaſteriis, cauſa educationis.*

188. *Reſp.* Debere incedere veſtitu conveniente virginali ipſarum modeſtiæ, ac pudicitiæ: ſic quippe præſcripſit Sacra Congregatio in decreto adducto *qu.*1., ut proinde S. Carolus in ſuis ſtatutis Synodalibus *lib.6. §. de puellis ſæcularibus n.*4. decrevit, ut dictæ puellæ nigri tantummodo, aut fuſci, vel albi coloris veſtes, non ſericas adhibeant, & nullo prætextu exquiſito utantur ornatu, nec cincinnatæ incedant, neque monilia, aut ejus generis inanes delicias ferant.

Quæres 11. *An ſine periculo incurrendi excommunicationem latam* in Concil. Tridentino ſeſſ.25. cap.18. *puellæ cogi poſſint ad ingrediendum Monaſteria Monialium educationis cauſa.*

189. *Reſp.* Videri probabile, quod poſſint: modo talem ingreſſum directe, aut indirecte non ordinent ad habitum Religionis ſuſcipiendum; idque ſive puella nondum ad annos pubertatis pervenerit (quod eſt certum quoad parentes, aut tutores dictam vim inferentes, cum ſic utantur jure, quod habent in filiam pro illa ætate) ſive puella jam facta ſit pubes: cum Concilium loquatur ſolum de ingreſſu, qui per ſe ordinetur ad ſuſceptionem habitus religioſi, & aliàs talis ingreſſus non deroget libertati, quam Concilium intendit conſervare in puellis ad ſtatum religioſum admittendis, ut ex verbis illius conſtat: quamvis alioqui, regulariter loquendo, peccent parentes cogendo puellas ad ingrediendum Monaſteria Monialium modo dicto, ſi eæ jam ſint puberes; licet enim interdum excuſari poſſint, ſi habitatio illa ad tempus credatur moraliter neceſſaria ad decentiam, aut cuſtodiam puellæ: ſecluſa tamen tali neceſſitate, cum filia ætatis majoris in pertinentibus ad ſtatum animæ ſit ſui juris, non poteſt licite cogi a parente ad tam arctam cuſtodiam, ſeu Clauſuram, talemque vivendi modum, etiam temporarium: Ita *Suarez tom.3. de relig. lib.5. cap.9. n.4.*, addens puellam etiam impuberem non poſſe cogi ad ingrediendum Monaſteria Monialium

cauſa

cauſa educationis, ab eo, qui in ipſa non habet poteſtatem, & ſi cogatur, actionem eſſe injurioſam, ideoque malam. Diſſentiunt autem plurimi alii DD. relati a *Diana part.2. tract.15. reſol.56.*, quorum aliqui cum *Barboſa de offic.Epiſcop.alleg.104. n.5.*, *Zerola p.2.praxis v.Moniales qu.13.*, *Filliucc. tr.14.n.89.* ſuſtinent, in caſu propoſito cogentes puellam puberem ad ingrediendum modo dicto incurrere excommunicationem, etiamſi non intendant illam ingredi ad habitum religionis ſumendum, aut profitendum, ſed ſolum, ut ibi maneat cum habitu ſæculari, donec occurrat occaſio nubendi; alii vero cum *Rodriquez tom.2. ſumm. cap.8. n.9.*, *Portell. de dub. regul. v. Moniales in addit. n.14.*, & *Sanchez lib.4. moral. c.4. n.12.* aſſerunt, tunc ſolum incurri dictam excommunicationem, quando ingreſſus ille ordinaretur ad ſuſceptionem ſtatus religioſi; quas omnes opiniones dicit *Diana* eſſe ſatis probabiles, ac tutas in praxi; notans ex Portello, ac Villalobos in præſenti eventu non incurri excommunicationem, ſi ingreſſus procedat ex metu reverentiali puellæ in parentes, aut ex ſuaſione importuna, cum ſic vere non intercedat coactio, quæ tamen præſupponitur ad contrahendam dictam excommunicationem.

Quæres 12. *An puellæ manentes in educatione apud Moniales exemptas ſubjaceant excommunicationi proprii Ordinarii.*

190. *Reſp.* Quod, cum juxta dicta a *Layman. lib.1. tract.4. cap.11. n.5.* locus exemptus, & locus extra Diœceſim æquiparentur ex *Gloſſa in Clement.1. de foro compet.*, non omnino improbabiliter poſſet quis aſſerere, dictas puellas non ſubjacere Ordinario, niſi in iis caſibus, in quibus ei ſubjacent ipſæmet Moniales exemptæ; ſicut neque ſubjacerent in caſu, quo illæ eſſent extra Diœceſim: quamquam non deſint, qui oppoſitum ſuſtineant, & probabilius ex doctrina *Suarez d.1.de cenſur. ſect.4. n.6.* dicentis, regulam illam (quod locus exemptus, & locus extra Diœceſim æquiparantur) non eſſe veram ratione perſonarum, quomodo exempta dicuntur Monaſteria Regularium, ſed ratione loci, ut ſic (quo modo exempta dicuntur aliqua loca, quæ ſunt Papæ immediate ſubjecta): verum noſtra ſententia non eſt improbabilis, & colligitur ex *Regnin. lib.9.n.154.*, *Nald. v.exemptio n.5.*, *Peyrin. t.1.privil.Conſtit.2. Sixti IV. n.9.*, & *Layman.loco ſup.cit.*, dicente, ſe diſtinctionem illam Suarii apud alios non legiſſe.

Quæres 13. *An dictæ puellæ quamdiu commorantur in Monaſteriis Monialium exemptarum ſubjaceant reſervationi caſuum factæ ab Ordinario loci.*

191. *Reſp.* Diſſerendo conſequenter ad dicta *qu. præced.* videri poſſe probabile, quod non ſubjaceant; ſi enim non ſubjacerent caſibus Ordinarii Ferrarienſis v. g., ſi exiſterent extra Diœceſim Ferrarienſem: ſic nec illis ſubjacebunt, ſi exiſtant in loco exempto, (cujuſmodi eſt Monialium Monaſterium exemptarum) ſiquidem locus exemptus æquiparatur loco extra Diœceſim.

„ Sed primo, etiam ſuppoſita ſupradicta probabilitate, ea non poteſt univerſaliter admitti quoad omnes caſus ab Ordinario loci reſervatos. Secundo in quæſtione præſenti illa eſt omnino dubia, & carens ſufficienti fundamento. Primo ea non poteſt univerſaliter admitti, ſed eſt limitanda quoad caſus reſervatos, concernentes ipſam Clauſuram, quos Epiſcopus ſibi reſervaſſet, comprehendendo ipſas puellas educandas; Sacra enim Congregatio in una Viterbienſi 26. Junii 1627. apud *Nicolium lucubrat. lib.3. tit.1. n.3.* declaravit, Epiſcopum ad Clauſuram cuſtodiendam in Monaſteriis Regularibus ſubjectis, poſſe excommunicationis latæ ſententiæ pœnam ſibi reſervatæ imponere, circa aperitionem oſtii Clauſuræ extra caſus indigentiæ, nec non circa acceſſus, & colloquia cum Monialibus; dictamque excommunicationem ligare etiam ipſas Moniales, ſi facta fuerit de illis mentio. Secundo, ea, quam dixi probabilitas, eſt in quæſtione præſenti omnino dubia, & carens ſufficienti fundamento. Ratio eſt: Quamvis tranſmittamus regulam illam: *locus exemptus*,

„ *& locus extra Diœceſim æquiparantur*, „ eſſe intelligendam non ſolum de loco „ exempto ratione ſui, ſed etiam de loco exempto ratione tantum perſonarum; tamen indubitatum eſt, puellas „ educandas degentes in Monaſteriis ſubjectis Regularibus non fieri ratione „ talis loci omnino exemptas a juriſdictione Epiſcopi: non enim contrahunt „ proprie in Monaſterio domicilium quo „ ad effectum variandi jura paſtoralia, „ & parochialia in ordine ad contrahendum matrimonium, & ſepulturam, ut „ videre eſt apud *Pignatell. tom.7. conſult.63. n.7. & ſeqq.*, *apud Clericatum* „ *in deciſ. de Matrim. deciſ.35. n.15.*, *&* „ *in diſcordias forenſes par.3. diſcord.18.* „ *n.5.*, *& 6.* Si ergo non ſunt ratione loci exempti omnino ipſæ exemptæ a juriſdictione Epiſcopi, etiam dum degunt „ in tali loco; ad aſſerendum eaſdem, „ dum peccant in eodem loco, & confitentur in eodem loco Confeſſario approbato ab Epiſcopo, & non habenti „ ab eodem juriſdictionem in reſervata, „ non ſubjacere reſervationi peccatorum, requiritur aliquod aliud fundamentum, præter hoc, quod eſt illas „ peccare, & confiteri ſua peccata in loco exempto. Si enim præciſa exemptio loci, & permanentia puellarum in „ illo, non facit eaſdem eſſe univerſaliter „ exemptas a juriſdictione Epiſcopi, eaſdem præciſa exemptio loci, & commiſſio peccati, atque ejuſdem confeſſio „ facta in eodem, non faciet eſſe ſpecialiter exemptas in hoc puncto a juriſdictione Epiſcopi illa peccata reſervantis. Addo, puellas educandas non ſubiacere reſervationi factæ a Prælatis „ regularibus pro ipſis Monialibus: cur „ ergo debent eſſe immunes a reſervatione facta ab Ordinario loci?

Quæres 14. *An puellæ commorantes in Monialium Monaſteriis cauſa educationis, poſſint tempore Interdicti, ſive generalis, ſive particularis audire Miſſam, & alia Divina Officia, recipere Sacramenta, & donari Eccleſiaſtica ſepultura, ſine pompa tamen.*

192. *Reſp.* Videri poſſe, dummodo eæ non ſint excommunicatæ, aut interdictæ, & alias ſerventur ea, quæ quoad hoc præſcribuntur *in cap. Alma mater.*; nimirum, ut prædicta fiant janua clauſis, excommunicatis, ac interdictis ejectis, & campanis non pulſatis. Colligo ex *Sorbo in compend. privilegior. v. Interdictum 3. in annot.* §. *Quinto Tertiarii*, ubi ſic ait: *Tertiarii, beatæ, famuli, familiares, domeſtici &c. Fratrum, & Monialium poſſunt tempore interdicti, ſive generalis, ſive particularis Miſſam, cæteraque Divina Officia audire, Eccleſiaſticæ ſepulturæ in noſtris Eccleſiis ſine pompa tradi, ibique omnia Sacramenta recipere: dummodo tamen nemo ex ſupradictis ſit excommunicatus, vel interdictus &c. ac cæteris obſervatis limitationibus cap. Alma Mater.* Et notandum, quod ſecundum jus commune, & Regularium privilegia familares, & domeſtici dicuntur omnes, qui in eorum domibus vivunt, & per eos ſuſtentantur, quamvis aliquo tempore pro alicujus negotii cauſa fuerint abſentes; & ſic domicellæ, & ſervientes, aliæque in Monialium Monaſteriis degentes, hoc privilegio gaudent. Ubi noto verba illa: *aliæque in Monialium Monaſteriis degentes*; putoque ſub iis poſſe intelligi puellas commorantes in Monaſteriis cauſa educationis: quippe quæ vivunt in domibus Monialium, & per illas ſubſtentantur (quamvis ſumptibus ſuppeditatis a parentibus ipſarum puellarum), ſicque vocari poſſint familiares, ac domeſticæ; maxime cum ſimus in materia favorabili concernente bonum ſpirituale animæ, quæ juxta regulas generales & poteſt, & debet ampliari: ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alii a me conſulti: ſed de hoc iterum dicemus *c.9. qu.18.* §. *Difficultas*.

Quæres 15. *An caſu, quo aliqua ex dictis puellis ægrotet cum periculo vitæ, poſſit de propriis bonis diſponere per ſolemne teſtamentum.*

193. *Reſp.* Poſſe, ut *ſect. præc. qu.25.* diximus, poſſe de ſuis bonis diſponere Monialem novitiam in periculo vitæ conſtitutam: ita in terminis *Tambur. ſupra*

d.1.

d.1.qu.2.n.19. ex Naldo v. Moniales n.14. afferente ad id declarationem Sacræ Congregationis factam anno 1595.

SECTIO V.

De obſervantia Clauſuræ Monialium quoad acceſſum extraneorum ad ipſas Moniales.

194. *Variis juribus prohibitus acceſſus ad Moniales, & quidem etiam Regularibus.*

195. *Qualis acceſſus prohibeatur in dictis juribus.*

196. *In iis prohibetur acceſſus tum ſimplex, tum frequens.*

197. *Frequens acceſſus judicandus ex communi modo loquendi, & arbitrio prudentis viri.*

198. *Prohibitio accedendi ad Moniales afficit omnes fideles.*

199. *Obligat ſub mortali ex genere ſuo.*

200. *Idque modo procedit etiam quoad Religioſos.*

201. *An levitas materiæ in hoc excuſat a mortali.*

202. *Acceſſus ad Moniales indebitus eſt injurioſus Abbatiſſæ Monaſterii.*

203. *Prohibitio præfata ſub variis pœnis eſt lata pro diverſitate accedentium.*

204. *Regulares indebite accedentes jure communi Ordinarii cenſuris ſubjacent.*

205. *Quo capite excuſatur indebitus acceſſus a dictis pœnis.*

206. *Licentia accedendi ad Moniales exemptas datur vel a ſolo Ordinario, vel & ſimul a Prælato regulari juxta conſuetudinem: quoad non exemptas autem a ſolo Ordinario.*

207. *Regularibus datur ab Ordinario, ac Prælato regulari ſimul, ſi Monialis inviſenda ſit exempta: exponuntur variæ formæ licentiæ.*

208. *Requiritur licentia, ut accedatur ad Abbatiſſam, Novitias, & alias mulieres ſæculares degentes intra Clauſuram.*

209. *Parentes, & filii ſine licentia accedunt ad Filiam, & Matrem Moniales.*

210. *Hæc prohibitio afficit Epiſcopos, ſtando in rigore juris, non item ex conſuetudine.*

211. *Afficit peregrinos etiam in alieno territorio, cum ſit de jure communi; etſi aliàs peregrini non ſubſint legibus locorum, per quæ tranſeunt.*

212. *Non afficit pauperes Mendicantes quoad petendam eleemoſynam a Monialibus.*

213. *Famuli ſine licentia accedunt ad deferenda Monialibus dona.*

214. *Non violat iſtam prohibitionem, qui Monialem alloquitur e domo vicina.*

215. *Sed qui loquitur per interpretem, aut per nutus.*

216. *Nec qui loquitur idiomate Moniali ignoto.*

217. *Nec qui audit Monialem loquentem, nihil ipſe dicens: violat vero, qui loquitur cum Moniali nihil reſpondente.*

218. *Non violat, qui ſcribit litteras Moniali.*

219. *Violat vero, qui cum licentia accedit ad unam Monialem, & loquitur cum alia.*

220. *Adiens Monialem exemptam non effugit pœnas latas a proprio Ordinario.*

221. *Prohibitio adeundi Moniales non ligat impuberes.*

222. *Magiſtri canendi, aut pulſandi Cymbala ordinarie non ſinuntur adire Moniales cauſa docendi.*

Quæres 1. *Quo jure extranei, ſive ſæculares, ſive regulares prohibeantur accedere ad Monialium Monaſteria.*

194. *Reſp.* Prohiberi tum *in cap. Monaſteria de vita, & honeſt. Cler.*, ubi dicitur: *Monaſteria Sanctimonialium ſi quis Clericus ſine manifeſta, & rationabili cauſa frequentare præſumpſerit, per Epiſcopum arceatur, &, ſi non deſtiterit, ab officio Eccleſiaſtico reddatur immunis; &, ſi laici*

laici excommunicationi ſubdantur, *& a cœtu fidelium fiant penitus alieni*: tum *in cap. periculoſo de ſtatu regular. in 6.*, quod ita habet. *Nequis abſque ſpeciali facultate, & ſine rationabili, & manifeſta cauſa ingrediatur, vel accedat ad Monaſteria Monialium*: tum *in cap. definimus 18. q. 2.*, ubi in ſpecie prohibetur talis acceſſus iis verbis: *Si contigerit Monachum aliquam ſuam propinquam videre velle, in præſentia Abbatiſſæ huic confabuletur per modica, & compendioſa verba, & in brevi ab ea diſcedat*: tum denique in aliis juribus relatis *a Tamburino de jure Abbatiſ. d. 25. qu. 1.*, & præſertim in decreto Sacræ Congregationis de mandato Sixti V. edito anno 1590. per quod mandatur: *Nulli poſthac Religioſo cujuſcumque Ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis exiſtat (Superiore, cui Monaſterii, ſeu domus cura incumbit, Viſitatore, vel Viſitatoribus, Confeſſarioque ordinario, & extraordinario, cum ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) licere abſque licentia expreſſa ejuſdem Sacræ Congreg. accedere ad Monaſteria, ſeu domus quarumcumque Monialium, vel Sororum, ſive ſui, ſive alterius cujuſvis Ordinis ad colloquendum, ſive tractandum cum eis*: quamvis eadem Sacra Congregatio non parum temperaverit rigorem dicti decreti juſſu Urbani VIII., ut indicabitur infra *cap. 10. n. 20.*

Moneo hic, quod, cum in relatis verbis ſolum ſit ſermo de Monialibus, & nomine Monialium non veniant neque Novitiæ (ſtando in odioſis) neque aliæ fœminæ ſtantes intra Clauſuram vi præfatorum verborum, videri poſſet alicui ſolum Regularibus vetari acceſſum ad Moniales profeſſas, non item ad illas alias fœminas: „ *Sed iſta opinio, & interpretatio prædicti* „ *decreti nullo modo poteſt admitti*„ ſiquidem in decreto Sixti hic relato immediate poſt verba allegata ſubditur: *quod ſi aliquando mandato ſui Superioris aliquos Religioſos ad prædicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Miſſas in ipſarum Monialium, ſeu Sororum Eccleſiis mitti contigerit, prohiberi, ne dicti Religioſi ullo modo, aut quæſito colore Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam perſonam intra clauſtra degentes alloqui poſſint*: per hæc enim verba: *aut quamlibet aliam perſonam &c.* conſtat venire etiam Novitias, & alias fœminas intra Clauſuram degentes: „ Non ſolum pro caſu, quo Regulares de „ mandato Superioris mittuntur ad Mo„ naſteria Monialium, ut ibi concionentur, „ aut celebrent; ſed univerſaliter pro om„ ni caſu, quo ipſis ſit vetitum accedere „ ad Monaſteria Monialium, ut ſit in prio„ ri parte decreti ejuſdem Sixti: licet „ enim ſtando in odioſis, nomine Moniaz„ lium non veniant neque Novitiæ, ne„ que aliæ fœminæ intra Clauſuram de„ gentes, tamen hoc fallit, & limitatur, „ quando in eodem decreto apponitur in „ fine aliqua Clauſula, quæ comprehen„ dit etiam ipſas Novitias, & alias fœmi„ nas intra Clauſuram degentes, & quæ „ ob identitatem rationis referre debet ad „ omnia præcedentia, ut docet *Sanchez* „ *lib. 3. de Matrim. d. 7. n. 17.*, & dixi in „ manuali *tract. 6. cap. 6. n. 21.* In preſenti „ autem caſu, & quæſtione non modo ea„ dem ratio militat pro priori parte de„ creti, ac pro poſteriori; ſed etiam ma„ jor, ſtante quod, ut loco cit. dixi, plus „ eſt alloqui ex propoſito, quam ex oc„ caſione, per accidens, & obiter; unde „ cum hoc ultimum prohibeatur expreſſe, „ quoad omnes degentes intra Clauſu„ ram, a fortiori etiam illud cenſebitur „ ſub dicta prohibitione comprehenſum „ per relationem, ut patet. Præterea quid„ quid ſit, an in priori parte decreti ema„ nati ſub Sixto comprehendatur acceſ„ ſus ad Novitias, & alias fœminas in„ tra Clauſuram degentes, indubitatum „ eſt, illum eſſe prohibitum per alia de„ creta Sacræ Congreg., quæ poſtea edi„ ta ſunt, & infra allegabuntur.

Quæres 11. *Quid hic intelligatur per* accedere ad Monaſteria Monialium.

195. *Reſp.* Intelligi aditum, non quidem ad Monaſteria Monialium materialiter ſumpta, ſed ad ipſas Moniales cauſa illas viſitandi, aut colloquendi: ac proinde in ci-

in citatis juribus non prohiberi acceſſum ad earum Eccleſias, ſeu ad illarum colloquia, & aſpectum, quod ſatis clare indicatur *in cap. periculoſo* ſuperius relato, dum ibi loco *Monaſterii* dicitur *ad Moniales* his verbis: *nulli pateat ingreſſus, vel acceſſus ad Moniales*: quod eſt dicere *ad Monaſteria Monialium formaliter ſumpta*; ita *Suarez tom.4. de religion. tract 8. lib.1. c.10. n.24. Sanchez lib.6. moral. cap.16. n.112. Bonacin. qu.3. de Clauſur. p.1. n.1.*, aliique, qui conſequenter docent, eum cenſeri accedere ad Monaſteria Monialium contra jura id prohibentia, qui accedit ad Eccleſiam exteriorem Monialium, ibique ex feneſtella communionis diutius loquitur, cum aliqua Moniali: cum hoc vere ſit adire Moniales cauſa illas alloquendi, quod eſt prohibitum in citatis juribus: ſed de hoc plura in *alleg. tract. de prohibit. c.6. qu.9.*

„ Quod ſi quis accederet ad domum
„ contiguam Monaſterio Monialium, &
„ colloqueretur cum iiſdem, ex eo, quod
„ non omnis proſpectus ad illas eſſet om-
„ nino remotus, & impeditus, tunc poſ-
„ ſet dubitari an ſubjiceretur pœnis latis
„ contra indebite accedentem ad Monia-
„ les, cum de tali acceſſu non loquatur
„ lex vetans acceſſum ad Moniales, utpo-
„ te loquens de acceſſu, qui fit communi-
„ ter, & modo ordinario, non autem de
„ hoc adeo extraordinario, ac inſolito,
„ lex non loquitur de communiter contin-
„ gentibus &, ſi ſit odioſa non debet ex-
„ tendi ad caſus in ea veroſimiliter con-
„ tentos: oppoſitum tamen dicendum vi-
„ detur, cum *Diana p.3. tract.2. reſol.48.*
„ *v. nota 7.* ubi pro ſe citat *Henric. lib.13.*
„ *cap.26. n.2.* probatque ſuam ſententiam
„ ex eo, quod in tali caſu principaliter,
„ & per ſe prohibetur locutio cum Mo-
„ niali, acceſſus vero ad Monialem per
„ accidens.

Quæres 3. *Quotuplex acceſſus ad Moniales interdicatur in juribus relatis qu.1.*

196. *Reſp.* Duplicem acceſſum interdici *in cap. quidem Monaſteria de vita, & honeſt. Cleric.* frequentem acceſſum, quem DD. vocant frequentationem adeundi Monaſteria Monialium, idque in iis verbis: *Monaſteria Sanctimonialium ſi quiſpiam Clericus ſine manifeſta, & notabili cauſa frequentare præſumpſerit &c.* in aliis vero juribus ſimplicem acceſſum, in quibus verbum accedere verificatur per unicum acceſſum, & non ſe habet, ſicut frequentatio accedendi, quæ ſupponit acceſſum ſæpius repetitum.

Quod ſi quæras quid intelligatur per frequentationem accedendi.

197. *Reſp.* Non intelligi ſolum binum acceſſum, ut putant aliqui ex *cit. cap. ita nos 25. qu.1.* generaliter aſſerentes binum actum ſufficere ad inducendam frequentiam, cum actus geminatus conſuetudinem inducat, *cap.2. de Epiſc. audientia*; ſed potius id judicandum eſſe ex communi uſu loquendi, ac judicio prudentis viri, quo modo *Navarr. comm.4. de regul. n.61. Rodriq. to.1. q.45. art.2.*, *Sanchez n.110. Bonacin. p.2. n.4.* aliique arbitrantur, eum non poſſe dici frequentare Monaſteria Monialium, qui Moniales alloqueretur duodecies tribus annis, aut ſemel unoquoque trimeſtri: ſecus ſi ter alloqueretur tribus diebus continuis; quin etiam *Sanchez n.111.* addit, ſe credere, tunc demum cenſeri poſſe frequentiam in præſenti materia, quando quis ſemel ſingulis menſibus, aut ter tribus diebus continuis accederet ad Moniales: ut proinde *Suarez n.25.* generaliter dicat, tunc poſſe dici frequentiam, quando intra breve tempus ſæpius acceditur; non item, ſi inter unum, & alterum acceſſum longum tempus interponatur.

Quæres 4. *Quæ perſonæ prohibeantur accedere ad Monialium Monaſteria vi jurium relatorum* qu.1.

198. *Reſp.* Prohiberi omnes tam laicos, quam Clericos, ac Regulares, ut conſtat *ex cap. periculoſo*, in quo generaliter dicitur; *nequis abſque ſpeciali facultate, & ſine rationabili, & manifeſta cauſa ingrediatur, vel accedat ad Monaſteria Monialium*, cum alioquin *cap. Monaſteria ſup. relato* non comprehendantur Regulares, quippe quod loquitur tantum de Laicis, & Clericis, nomine quorum non

veniunt

veniunt Regulares in odioſis, ſicut bene advertit *Bonacina n.3.* monens, dicto nomine non venire Epiſcopos, Prælatos, aut Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, utpote dignos ſpeciali nota, niſi forte verba textus ſint adeo generalia, ut extendantur ad quoslibet, quod etiam notavit *Sanchez ſup. c.15. n.74.*

Quæres 5. *An acceſſus ad Moniales ſit prohibitus ſub peccato mortali, ſi fiat abſque debita licentia, & cauſa legitima.*

199. *Reſp.* Eſſe, & quidem etiam ſecluſis circumſtantiis extrinſecis ſcandali, pravæ intentionis, aut injuriæ, quæ fit Abbatiſſæ Monaſterii, ad cujus Moniales acceditur ſine ejus licentia, quod eſt contra jus Monaſterii, ac ipſius Abbatiſſæ: ita *Rodriquez ſup. art.4. Mirand. qu.4. de Monial. art.1.*, *Bonacin. p.3. n.1.* & alii, a quibus non videtur diſſentire *Suarez n.27.* cum dicat ſe non dubitare, quin decretum Bonifacii, (quod ſcilicet edidit de hac re, & continetur *in cap. periculoſo*) ex ſuo genere inducat obligationem ſub mortali: eſto poſtea ſubjungat, *ſi tamen illud conſuetudine derogatum eſt, affirmare non poſſumus hoc eſſe peccatum mortale ex ſuo genere, quia nullum apparet aliud jus poſitivum, quo diſtricte prohibeatur, ſecluſa frequentia, quam ſatis graviter prohibet cap. Monaſteria, quod non poteſt dici derogatum.* Ubi ego noto, quod cum Suarez non aſſerat tanquam certum *cap. periculoſo* fuiſſe derogatum,& alii DD. de facto ſupponant non fuiſſe derogatum; non negare Suarez acceſſum ad Moniales vigore *dicti capitis* eſſe prohibitum ſub peccato mortali, cum revera ſolum oſtendat ſe dubitare, num illud fuerit derogatum nec ne; Diſſentit tamen *Sanchez n.120.* ex Navarro dubitante, num indebite accedens ad Moniales peccet ſaltem venialiter, aitque eum, qui frequentat Monaſteria Monialium, non committere gravem culpam, niſi ab Epiſcopo monitus omittat deſiſtere; quamvis ſubdat, quod ſicut acceſſus ſine cauſa, & abſque licentia eſt venialis, ſic frequentans Monaſteria Monialium rariſſime excuſatur a mortali, attentis circumſtantiis extrinſecis, & præſertim ſcandali, quod rariſſime non inde conſurget; ſicut, & rariſſime deficiet finis aliquis turpis: Ratio noſtræ reſponſionis eſt, quod de ratione legis eſt, ut in materia gravi obliget ſub mortali, ut tradunt communiter DD. in materia de legibus: conſtat autem, quod lex prohibens acceſſum ad Moniales ex genere ſuo eſt de re gravi, ut colligitur ex gravitate finis in ea intenti: unde ſolent Ordinarii dictum acceſſum prohibere ſub gravibus cenſuris eccleſiaſticis ipſo facto incurrendis: vel reponere inter caſus ipſi reſervatos; quæ utique fieri non poſſent, ſi dictus acceſſus non eſſet mortalis.

A *Sanchez* non diſſentit *Rodriquez ſupra*, quatenus ſuſtinens,culpam accedentis ad Moniales ſine licentia non eſſe majorem, quam culpa venialis ex materiæ exiguitate, & ex eo, quod talis acceſſus videtur inſufficiens cauſa infligendi damnationem æternam, in fine articuli addit, aliam rationem eſſe de frequentantibus Monaſteria Monialium ſine manifeſta cauſa, ac rationabili; dicitque eſſe peccatum (intellige mortale) niſi adſit hujus legis invincibilis ignorantia excuſans a peccato: quomodo allegavimus ſupra ipſum *Rodriquez* pro noſtra ſententia; cum alias expreſſe dicat, acceſſum ad Moniales ſine licentia tantum, aut ſine licentia, & cauſa ſimul peccatum eſſe, ſed non pluſquam veniale; &, ſi utrumque deficiat requiſitum, gravius peccatum eſſe veniale; levius autem, ſi alterum ſolum deficiat, vel licentia, vel cauſa rationabilis: cum *Rodriquez* ſentiunt *Sanctorius in Conſt. Minor. 11. ſtat.7. qu.1.* dicens, quod cum *Rodriqu.* ſit Doctor claſſicus in rebus Regularium,in aliquo caſu faciem proferre poterit,& *Lezana to.1. c.25.n.26.* docens acceſſum indebitum ad Moniales eſſe peccatum veniale, amoto ſcandalo, & circumſtantiis in malum qualificantibus. Monet autem *Rodriquez* non facere contra ipſum, quod in acceſſu ad Moniales non raro admiſcentur vana, ac otioſa verba, adeoque videtur contineri in eo gravitas materiæ: nam id non procedit regulariter

in ac-

ſn acceſſu raro, ſed ſolum in frequenti; præterquam quod verba otioſa, ac inutilia non ſunt de intrinſeca ratione acceſſus, ſed ſunt quid diverſum, ut patet.

200. Certe, quod ſpectat ad Regulares, num videlicet ipſi peccent mortaliter accedendo ſine debita licentia ad Moniales nec ne: esto alias non defuerint, qui ſententiam negantem ſuſtinuerint, ea ducti ratione, quod decretum Sacræ Congregationis relatum *qu.*1., & de ipſis in ſpecie editum ſit pœnale, adeoque obliget ſolum ad pœnam, non ad culpam, ut notavit *Diana par.*1. *tr.*10. *reſol.*22.: in præſentia tamen dicendum eſt in tali caſu intervenire peccatum mortale, cum id expreſſis verbis declaravit Sacra Congregatio 1. Julii 1606., teſte *Duard. l.*3. *in Bull. Cœnæ* §.8. *qu.*2. *n.*45. Declaratio autem Sacræ Congregationis ſic habet: *Attentis narratis, ac dubio præfato mature diſcuſſo, & examinato, cenſuit Sac. Congregatio, ac declaravit, Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium contra formam decreti, quo hujuſmodi acceſſus per Sacram Congregationem prohibetur, ultra pœnas privationis officiorum, ac vocis activæ, & paſſivæ, incurrere etiam pœnam peccati mortalis.*

201. „ Ne autem Regularis aliquis „ fallatur, putans ſe excuſatum iri ex „ parvitate materiæ, aut ex alia rationa„ bili cauſa, aut ex eo, quod ex bono „ fine accedat ad colloquendum cum Mo„ nialibus, tria hic ſubdo Sacræ Congre„ gationis decreta ad hoc concernentia. „ Primum eſt: Die 11. Maii 1669. Sacra „ Congregatio Eñorum S. R. E. Cardi„ nalium Concilii Tridentini Interpre„ tum, *habita notitia, quod nonnulli Re„ gulares abſque licentia crates Monaſte„ riorum Monialium adire, & frequenta„ re non dubitent, prætendentes non eſſe „ interdictum per breve tempus etiam uſ„ que ad quadrantem horæ cum dimidio, „ quod horologio arenario aliquando me„ tiuntur, Moniales, aliaſque perſonas in „ Clauſura exiſtentes alloqui, & hanc opi„ nionem tamquam tutam affirmant, & „ forſan etiam ſcriptis evulgant, proprias „ graviter illaqueantes conſcientias, & „ ſcandala confoventes; ad hujuſmodi per„ nicioſos errores eliminandos, opinionem „ prædictam improbans, rejiciens, ac dam„ nans, declaravit, Regulares cujuſcum„ que Ordinis, Militiæ, Societatis, Con„ gregationis, & Inſtituti, etiam de qui„ bus ſpecialis mentio foret habenda, qui „ ad Monaſteria Monialium quamvis ab „ Ordinarii jurisdictione quomodolibet „ exempta, ac ipſis etiam Regularibus „ ſubjecta, vel aliàs ſpeciali mentione di„ gna, abſque legitima facultate accedunt, „ colloquendo etiam per quodcumque mo„ dicum temporis ſpatium cum Moniali„ bus, aut aliis intra Clauſuram degenti„ bus, peccare mortaliter, eoſque ſub ex„ communicationis, privationis vocis acti„ væ, & paſſivæ, aliiſque contra Regula„ res accedentes ſine licentia ad Monaſte„ ria Monialium ſtatutis pœnis poſſe ab Or„ dinario tamquam Sedis Apoſtolicæ dele„ gato coerceri. Et die 7. Junii ejuſdem „ anni facta relatione SSmo D. N., San„ ctitas Sua præſentem declarationem ap„ probavit, ac typis dari, ac ſervari juſ„ ſit*: Ita ex *Pignatell. tom.*6. *conſult.*85. „ *n.*35., *Mattheucc. in offic. Curiæ cap.*3. §. „ & *Monacell. in formul. to.*1. *in Append.* „ Secundum decretum relatum apud ci„ tatos Authores eſt: *Et ſi Sacra Congre„ gatio Eñorum S. R. E. Cardinalium Con„ cilii Tridentini Interpretum ſub die* 11. „ *Maii* 1669. *aperte declaraverit Regula„ res, qui ad Monaſteria Monialium abſ„ que legitima facultate accedunt, collo„ quendo etiam per quodcumque modicum „ temporis ſpatium cum Monialibus, aut „ aliis intra Clauſuram degentibus, pecca„ re mortaliter, hancque declarationem „ SSmus D. approbaverit, ac typis dari, „ ſervarique juſſerit; quia tamen nonnulli „ ſunt, qui declarationem hujuſmodi per„ peram interpretantes, verumque ſen„ ſum ſubvertentes, varia confingendo ſo„ phiſmata, aſſerunt accedentes ad bonum „ finem non peccare mortaliter, & declara„ tionem præfatam non obligare ſub mor„ tali contendunt, ad omnem tollendam „ dubietatem reſolvendum primo: An*

„ *Regulares accedentes ad colloquendum*
„ *cum Monialibus ſine licentia Epiſcopi*
„ *peccent mortaliter. Secundo: An pec-*
„ *cent mortaliter ſtante dicta declaratione*
„ *Sacræ Congregationis Concilii cum ap-*
„ *probatione SSmi. Die 26. Nov. 1672.*
„ *Sacra Congregatio ad utrumque reſpon-*
„ *dit affirmative, etiam ſi ex rationabili*
„ *cauſa, quando non adeſt licentia.* Ter-
„ tium decretum, quod pariter reperitur
„ apud eoſdem ſupra allegatos eſt ſe-
„ quens. *Edita vix lege, ſtatim illam elu-*
„ *dere malitia excogitat. Non ita pridem*
„ *emanavit generale decretum arctiſſime*
„ *prohibens colloquia Regularium cum*
„ *Monialibus, quando jam ſuper eo variæ*
„ *interpretationes confingi cœperunt, aliæ-*
„ *que nunc Bergomi ſuboriuntur, pro qua-*
„ *rum reſolutione ſupplicant Confeſſarii*
„ *Monialium quærendo. Primo, An Re-*
„ *gularibus miſſis ad crates Monialium pro*
„ *munere prædicationis obeundo, prohibi-*
„ *tum ſit ſub peccato mortali cenſuris, &*
„ *pœnis &c. immediate poſt cum ipſis Mo-*
„ *nialibus abſque expreſſa licentia ad col-*
„ *loquendum immiſcere ſermones cum*
„ *quæſtionibus, vel dubiis ſpiritualibus,*
„ *aut materiis ipſius concionis. Secundo,*
„ *An talis prohibitio intelligatur tam de*
„ *colloquutione cum aliquibus Moniali-*
„ *bus, quam cum una tantum (omnibus*
„ *tamen aliis audientibus) immediate poſt*
„ *concionem.* Die 21. Maii 1678. *Sacra*
„ *Congregatio Emorum S. R. E. Cardinal.*
„ *Concil. Trident. Interpretum ad utrum-*
„ *que reſpondit affirmative.*

202. Quod vero innui in reſponſione, accedere ad Moniales ſine legitima licentia cedere in injuriam Abbatiſſæ Monaſterii, ad quod acceditur, advertit expreſſe *Suarez ſup.*, inde probans, quod etiam inter ſæculares furtive accedere ad colloquendum cum virgine exiſtente ſub cura parentum, ex genere ſuo eſt gravis injuria; ſicque a fortiori erit in virgine ſacra, maxime ſi acceſſus ſit ad loquendum per loca inuſitata, cum ſic injuria ſit major, & periculum ſcandali gravior.

Quæres 6. *Sub quibus pœnis prohibeatur acceſſus ad Moniales, ſtando in jure communi.*

203. *Reſp.* Diſtinguendo: vel loquimur de laicis perſonis, & hæ nullam pœnam incurrunt accedendo ad Moniales, ſi non adſit frequentatio accedendi; nulla enim pœna reperitur jure communi lata contra laicos taliter accedentes; debent autem excommunicari ab Epiſcopo, ſi frequentent Monialium Monaſteria, & ab eo moniti non deſiſtant; idque ex *cap. Monaſteria*, ubi dicitur: *Si laici, excommunicationi ſubdantur, & a cœtu fidelium fiant penitus alieni*, quod eſt dicere, *contra illos debere ferri excommunicationem, eoſque declarandos eſſe excommunicatos*. Vel loquimur de Clericis, & hi ſi frequentent Monaſteria Monialium, ac moniti ab Epiſcopo non deſiſtant, debent ſuſpendi ab officio Eccleſiaſtico, ideſt ab uſu ordinis, ac jurisdictionis, (& hoc *ex citato cap. Monaſteria*) immo & excommunicari, ac deponi, ſi nolint corrigi, ut conſtat ex *cap. Ut Clericorum, de vita, & honeſt. Cleric.*: ſi vero interdum accedant, ſed non ita, ut dici poſſint frequentare, nullam pœnam incurrunt, cum adverſus talem acceſſum nulla pœna in jure communi ſtatuta ſit. Vel denique loquimur de Regularibus, & hi, ſive frequentent Monaſteria Monialium, ſive etiam ſemel tantum accedant, incurrunt pœnam privationis officiorum, & vocis activæ, ac paſſivæ ipſo facto incurrendam, juxta decretum Sacræ Congregationis editum juſſu Sixti V., & relatum *qu.1.*, quippe quod loquitur ſimpliciter de accedentibus abſque licentia Sedis Apoſtolicæ, non vero de frequentantibus.

An autem Regulares accedentes ſine licentia ad Moniales incurrant cenſuras ab Ordinariis ſtatutas contra accedentes ad Monaſteria Monialium ſine ipſorum licentia.

204. *Reſp.* Incurrere, ſi non gaudeant privilegio relato *a Sanchez lib.7. de Matrim. d.33. num.23.*, quod non poſſint cenſurari ab Ordinario locorum; & ratio eſt, quod licet ii ſint exempti, in caſu tamen propoſito poſſunt contra eos procedere Ordinarii, etiam cenſuris, cum in eo procedant tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati, adeoque non ſuffragetur exemptio,

ptio; quod fallit, ſi gaudeant dicto privilegio, utpote Regulares privilegiatos, eximente etiam a poteſtate delegata quoad hoc generaliter conceſſa. Quod tamen non facit, quin Religioſi ſine debita licentia alloquentes aliquam Monialem puniri poſſint ab Ordinario, juxta Gregorii XV. Conſtitutionem *Inſcrutabili*; immo & carcerari, tradendi ipſorum Prælatis, qui tenentur eos punire, & hoc ipſum ſignificare tum Sacræ Congregationi, tum Ordinario; idque ex ejuſdem Sacræ Congregationis decreto, quod refert *Tambur. de jure Abbatiſſ. d.25. qu.4. n.5.* Cum quo tamen ſtat, quod ſi Sacra Congregatio concedit Epiſcopo facultatem puniendi Regulares etiam cenſuris, tunc ille poterit ferre cenſuras contra eos, non obſtante privilegio §. *præced.* adducto ex *Sanchez*; cum ſic Sacra Congregatio cenſeatur derogare dicto privilegio: idque etſi non deroget expreſſe, ac ſignate, quod indicat ipſe *Sanchez. ſup.* dicens, *& hoc niſi expreſſe concedatur Epiſcopis, ut in iis caſibus poſſint cenſuris latis contra exemptos procedere*.

Quæres 7. *An, & quibus ex capitibus excuſari poſſint a culpa, & pœnis ſuperius explicatis ii, qui accedunt ad Monialium Monaſteria.*

205. *Reſp.* Poſſe excuſari ex legitima conſuetudine inducta in contrarium, per quam uſu receptum ſit, ut fæminæ, ac viri, præſertim laici, abſque conſcientiæ ſcrupulo accedant ad Moniales, cum conſuetudo habeat vim legis, tum ex legitima licentia obtenta a Superiore competenti, eaque data cum cauſa rationabili, ac manifeſta, prout ſtatuitur *in cap. periculoſo, & cap. Monaſteria* ſuperius citatis: quæ licentia non eſt opus, quod detur in ſcriptis, cum in jure id non requiratur, & de ratione privilegii non ſit ſcriptura, niſi ipſa jura aliter decernant, & non finitur primo actu, ſi detur indefinite, & abſque temporis præfinitione; idque ob dicta ſuperius *ſect.3. qu.35.*, ita *Bonacin. ſup. p.5. n.4. & 8.* addens *n.5.*, quod, licet in re præſenti non videatur ſufficere licentia tacita, quæ conjicitur ex taciturnitate Superioris potentis reclamare, & non reclamantis contra accedentes ad Monaſteria Monialium ſine expreſſa ejus licentia; cum taciturnitas ut ſic non ſit ſufficiens ſignum conſenſus præſtiti, quatenus contingere poteſt, quod Superior juſta de cauſa taceat, & tamen non conſentiat, juxta regulam juris, *qui tacet, neque conſentire, neque diſſentire videtur*: ſi tamen ex ſignis, & conjecturis apparet, Superiorem conſentire in talem acceſſum, tutus erit in conſcientia talis acceſſus, utpote factus ex licentia tacita, quod a fortiori admittunt *Sanchez ſupra n.114.*, *& Rodriq. ubi ſup.*, generaliter docentes, licentiam etiam tacitam ſufficere, ut quis abſque peccato accedere poſſit ad Moniales.

Quod ſi quæras, ad quem ſpectet dare hujuſmodi licentiam accedendi ad Moniales tam exemptas, quam non exemptas.

206. Reſpondeo cum diſtinctione: vel Moniales, ad quas vult quis accedere, ſunt immediate ſubjectæ Epiſcopo, & licentia debet dari ab ipſo Epiſcopo, ejuſque Vicario generali, quod eſt indubitatum apud omnes; vel Moniales ſunt ſubjectæ Prælatis ſive regularibus, ſive ſæcularibus, & licentia concedi poteſt, & debet vel a ſolo Epiſcopo, vel ab Epiſcopo ſimul, & Prælato proprio Monialium, prout fert conſuetudo, ac uſus uniuſcujuſque loci; in hoc enim ſtatuit Sacra Congregatio, ſervandam eſſe locorum conſuetudinem, ut bene advertit *Tambur. d.26. qu.2. n.1.* ex Barboſa, & Quaranta, monens hujuſmodi licentias in aliquibus locis ſolere concedi ſolum ab Epiſcopo, vel ab Epiſcopo, & Prælato Monialium ſimul. Vide ea, quæ diximus ſupra *n.146.*

207. Quod autem ſpectat ad Regulares, ii non poſſunt accedere ad Moniales, juxta conceſſionem Urbani VIII., niſi ultra licentiam Ordinarii interveniat etiam conſenſus Prælati regularis, ſi Monialis, ad quem petunt accedere, ſit exempta: idque colligo ex verbis illis, quæ ſunt in decreto hac de re edito, *prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem ſpectat eam concedere*:

 quæ

quæ utique intelliguntur de Prælato regulari.

*Dubitari hic poſſet, an fœmina habens licentiam accedendi ad Moniales ſub his terminis,*con le ſue donne, *poſſit ſecum ducere mulierem aliquam extraneam, excluſa aliqua alia ex domeſticis, quæ aliàs illam ſolet aſſociare; idque ad gratificandum mulieri ſic electæ.*

Reſp. Videri poſſe, dummodo dicta extranea aſſociet inſtar famulæ: & probatur: tum quia verba illa *con le ſue donne*, commode poſſunt explicari non ſolum de mulieribus fœminam dictam ordinarie comitantibus; ſed etiam de muliebri comitatu proprio ſtatui illius convenienti, quo modo ſub eo comprehendi poſſunt etiam fœminæ extraneæ: gratia autem Principis ampliari debet, quantum patitur verborum proprietas, tum quia ad præſentem caſum facit doctrina, quam tradit *Sanchez lib.6. mor. c.16. n.49.* dicens, poſſe excuſari fœminam, quæ ex ſola curioſitate videndi Monaſterii Monialium illud cum debita licentia ingrederetur ad exercendum miniſterium ipſius ſtatui minus conſonum, Monialibus tamen neceſſarium; quippe quod ab iis commode nequit exerceri, & de facto in eo occuparetur non minus quam famulæ, & aliæ viliores fœminæ aliàs ad talem effectum ingreſſuræ: ſiquidem revera ingreditur ex cauſa neceſſaria, eamque exequitur ingreſſa inſtar famulæ, etſi alioqui ſit nobilis fœmina &c. quæ doctrina a fortiori probabilem facit præſentem reſponſionem, cum etiam in illo caſu fœmina electa accedat ad Moniales inſtar famulæ, eique equiparetur: qui acceſſus utique eſt quid minus, quam ingreſſus clauſuræ ut patet. Puto quidem, fœminam ſic licentiatam ad acceſſum non poſſe in fraudem legis ſecum ducere plures fœminas, ſive domeſticas, ſive extraneas, quam ducere communiter ſoleat profectura in alia loca; nam aliàs non videntur verificari verba illa *con le ſue donne*; quæ intelligenda videntur ſolum de comitatu ejus ordinario.

Concedo tamen, quod ſi ſimilis licentia concedatur fœminæ, quæ ordinarie ſolet incedere ſola, poteſt fœminam aliquam nihilominus ſecum ducere; idque ex benigna interpretatione mentis Prælati licentiam dantis, & ex quadam æquitate, ac decentia.

Addo, quod ſi quis habeat licentiam inviſendi aliquam Monialem ſemel pro quolibet menſe: is non tenetur inter unam, & alteram viſitationem interponere ſpatium unius menſis integri; ſed poteſt v. g. inviſere Monialem 27. Aprilis, & iterum die 2. Maji, dummodo in reliquo menſe Maji iterum non inviſat. Moveor ex eo, quod docet *Sanchez lib.8. de Matrim. d.34. n.36.*, videlicet, diſpenſatum a Sacra Pœnitentiaria cum onere confeſſionis meſtruæ in perpetuum faciendæ, ſatisfacere, etſi ab ultima confeſſione pluſquam menſis elabatur: ut ſi confeſſio præcedens facta ſit 1. die Decembris, ſatisfaciet facta confeſſione ultima die Januarii: quocumque enim die Menſis fiat confeſſio, verificatur illam fuiſſe factam in eo menſe: quæ ratio proportionaliter procedit in præſenti caſu, cum inviſens Monialem modo dicto ſemel tantum in quolibet menſe vere dici poſſet inviſere Monialem ſolum ſemel in quolibet menſe, ideoque non excedere limites licentiæ ad hunc effectum obtentæ.

Quæres 8. *An requiratur licentia, ut quis poſſit ſine peccato accedere ad Abbatiſſam Monaſterii, nec non ad Novitias, puellas ibi commorantes in educatione, aut alias fœminas ibi degentes cauſa ſecuritatis.*

208. „ *Reſp.* Conſtare ex ſupradictis „ *n.194.* quid dicendum ſit de Novitiis, „ & aliis intra clauſuram degentibus. „ Circa acceſſum vero ad colloquendum „ cum Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis, cenſui „ olim cum *Diana part.3. tom.2. reſol.48.* „ *& Tamburino de jure Abbatiſſ. d.25.* „ *qu.8. §. ad 5.* licentiam non requiri. „ Ducebar eo fundamento, quod ſicut „ nomine Monachorum non venit Abbas „ in odioſis (ut bene notavit *gloſſa in* „ *cap.fin. de Simon. & Panorm. ibid. n.2.*) „ ſic nomine Monialium non venit Abbatiſſa. Sed eam quoque comprehendi dicendum eſt ſub nomine Monialium in „ prohi-

„ prohibitione acceſſus ad Monaſteria earundem, ut docent *Graſſius de Caſibus reſervatis lib.2. c.5. n.38.*, & alii Recentiores; nam in odioſis, quando ea tendunt in favorem animæ, venit Abbas appellatione Monachorum, *per text. in c.1. §. porro de ſtatu Monialium, & Monachorum lib.6.* & appellatione Monialium venit Abbatiſſa, ut ſentit *Gloſſa in clement. Attendentes de ſtatu Monachorum v.Moniales, &* Graſſius *loco citato, & Bonaccina de Clauſura Monialium qu.4. punct.6. n.9.* qui allegans *Panorm. Clement.2. num.3. de procur. Sanchez lib.6.c.16.n.91., Mandoſium de privileg. ad inſtar gloſſ.7. n.28.* dicit venire Abbatiſſam ſub nomine Monialium, pro omni caſu, quo materia ſit accommodata, & proportionata Monialibus, & Abbatiſſis, ut contingit in caſu præſenti: & hoc quod dixi loquendo generaliter, majori cum fundamento dicendum eſt loquendo in ſpecie de Regularibus, quibus cum prohibitione accedendi ad Moniales, intelligitur prohibitus acceſſus etiam ad Abbatiſſas: propoſito enim dubio in Sacra Congregatione Concilii: *An Regulares ad Monaſteria accedentes, & cum Abbatiſſa loquentes, incurrant pœnas in decretis inflictas, quas incurrunt Regulares, qui accedunt, & loquuntur cum aliis Monialibus*: Sacra Congregatio reſpondit *Incurrere*, ut ex lib.19. decretorum p.425. refert *Monacell. in formul. par.2. tit.15. formul.15. n.17. & Alexand.VII. in ſua Conſtitut. edita 30. Martii 1658.* pro quiete Monialium Urbis Regularium curæ ſubjectarum, incipit *Sacroſancti Apoſtolatus*, idem ſtatuit per hæc verba, *Præterea interdicimus omnibus, & ſingulis prædictis ſub eiſdem pariter pœnis colloquia quæcumque cum ſanctimonialibus prædictorum Monaſteriorum (comprehenſis etiam Abbatiſſis, Prioriſſis, ac Officialibus) extra actum confeſſionum, concionum aut viſitationum hujuſmodi, adjecta ſub ſimilibus pœnis expreſſa prohibitione, ne quoquomodo permittant, ut eorum ſocii, aliique Regulares tam profeſſi, quam non Profeſſi ſub quovis pretextu cum Monialibus colloquantur.*

Quæres 9. *An parentes, & Filii indigeant licentia, ut poſſint accedere ad Moniales, quæ ſint ipſorum filiæ, aut matres.*

209. *Reſp.* Non indigere ex declaratione Sacræ Congregationis facta 15. *Januarii 1616.* & relata a *Gavanto in manual. v. Monialium collocutio n.7.* his verbis, *Patres, & Matres Monialium poſſunt eos alloqui ſine licentia, non tamen in diebus prohibitis: item filii Monialium proprias Matres*, quod declaravit eadem Sacra Congregatio 15. *Martii 1619.* teſte eodem *Gavanto n.8.* Quamquam hujuſmodi declarationes non ſunt ubique in uſu, cum in variis locis neque parentes ad filias Moniales, neque alii ad Matres audeant accedere abſque licentia Superioris competentis; ſive quia ignorant jus ipſis quo ad hoc conceſſum; ſive quia Ordinarii præfatam declarationem juſtis de cauſis ad praxim non deduxerunt. Certe ſi demus præfatas declarationes eſſe in uſu, puto, ut illarum parentes ac filios item poſſe accedere ad proprias filias, & matres reſpective quoquomodo intra Monialium Monaſteria degentes, etiam ſi nullam ad id habeant licentiam, & alioqui ibi ſit generaliter prohibitus acceſſus ad quaſcumque mulieres intra clauſuram commorantes: idque juxta regulam juris *l. illud ff. ad leg. aquil. Ubi eſt eadem ratio, ibi idem jus ſtatui debet.*

Quæres 10. *An Epiſcopi, aliique Prælati extra Diœceſim poſſint accedere ad Moniales ſine licentia Ordinarii, aut Superioris illarum.*

210. *Reſp.* Non poſſe (niſi forte præſumatur adeſſe tacita licentia dicti Ordinarii, aut Superioris, quam *qu.7.* diximus ſufficere, ut quis accedere poſſit ad Moniales, & ſi indebite accedant, incurrere pœnas latas *in Concilio Tridentino ſeſſ.25. c.25. de regul.* utpote comprehenſos *in cap. periculoſo de regular. in 6.* innovato per dictum Concilium: non tamen poſſe excommunicari ab Ordinario loci, in quo ſit acceſſus: idque non obſtante declaratione

tione Sacræ Congregationis relata a *Tambur. ſupra d.25. qu.2. num.4.* his verbis: *Petitum fuit ab Illuſtriſſimis Patribus Concilii Tridentini decreta interpretantibus declarari, an Prior Eccleſiæ Collegiatæ S.Nicolai Barenſis, quamvis Epiſcopus, poſſit intuitione juriſdictionis Archiepiſcopalis in caſibus a Sacræ Rotæ Romanæ auditorio reſolutis, ſervatis ſervandis excommunicari; & an eidem Priori permiſſum ſit ad Monaſteria Monialium iſtius Civitatis accedere abſque Amplitudinis tuæ licentia*, (nempe Archiepiſcopi Barenſis) *& abſque eo, quod incurrat in cenſuras in edicto deſuper publicato contentas. Sacra Congregatio licet cenſeret Amplitudini tuæ licere D. Priorem Barenſem excommunicare ex authoritate tua ordinaria, illumque edicto contravenientem pœnis in eo contemtis ſubjacere; attamen tutius eſſe putavit, etiam S.D.N. annuente, ut Amplitudo tua tamquam Sedis Apoſtolicæ delegata contra dictum Priorem in caſibus ſupra expreſſis ad cenſuras, & pœnas reſpective procedat*. Hæc enim declaratio non probat, quemlibet Ordinarium loci poſſe excommunicare Epiſcopos extraneos indebite accedentes ad Moniales ipſi ſubjectas; cum edita ſit in favorem Archiepiſcopi Barenſis contra Priorem Barenſem Epiſcopum, ſeu epiſcopali dignitate fulgentem, ſubditum dicto Archiepiſcopo; contra quem proinde Sacra Congregatio declaravit, præfatum Archiepiſcopum jure ſuo potuiſſe ferre excommunicationem, eo quod Epiſcopatus dicti Prioris contineretur intra Provinciam illius: quæ ratio non procedit quo ad Epiſcopos extraneos, ſicque in iis non habet locum talis declaratio. Immo *Diana p.3. tract.2. reſol.48.* ex Graffio dicit, teſte experientia, Epiſcopos abſque ſcrupulo loqui cum Monialibus ſine licentia Ordinarii, quibus eæ ſubſint.

Quæres 11. *An peregrini indigeant licentia Ordinarii loci ad hoc, ut licite poſſint accedere ad Moniales in locis, per quæ tranſeunt.*

211. *Reſp.* Indigere: prohibitio enim juris communis eſt lex communis, & conſequenter obligat fideles etiam exiſtentes extra proprium territorium, ſicque non ſuffragatur doctrina, quam tradunt *Sanchez lib.3. de Matrim. d.18.n.6. Clau.Reg. l.2. c.4. n.15. aliique apud Laym. lib.1. tract.4.c.12.n.4. & Dian. part.1. tract.10. reſol.15.* peregrinum non teneri ſervare leges locorum, in quibus obiter reperitur, dummodo non adſit periculum ſcandali; cum talis doctrina procedat ſolum de conſuetudinibus, ac legibus locorum particularium, non autem de communibus, prout ſupponunt citati Doctores. Secus dicendum, ſi prohibitio accedendi ad Moniales ſupponeretur eſſe de jure particulari locorum, tunc quippe locum haberet doctrina modo indicata, quæ videri poteſt probabilis, maxime ex eo, quod juriſdictio requiritur ad obligandum aliquem legibus: peregrini autem ob brevem hoſpitii moram (qualem hic ſupponimus) non ſubjiciuntur juriſdictioni, ſeu non acquirunt forum, ut conſtat *ex l. hæres abſens. §. proinde ff. de judiciis*. Nec obſtat, quod Ordinarius in cauſis concernentibus materiam Clauſuræ Monialium procedit ut Sedis Apoſtolicæ delegatus; non enim hinc ſequitur, peregrinos ei ſubjici in dictis cauſis, æque ac ſubjiciuntur Sedi Apoſtolicæ, ideoque teneri ſervare edicta Ordinariorum prohibentia acceſſum ad Moniales, non ſecus ac ſi eſſent edita a Papa; ſiquidem talis delegatio ipſis facta eſt ſolum in ordine ad Moniales exemptas, ad hoc ſcilicet, ut non obſtante privilegio exemptionis, poſſint procedere contra illas in cauſis concernentibus clauſuram; non autem in ordine ad peregrinos earum Monaſteria adeuntes indebite: ſicque in terminis ſentit nobiſcum *Diana part.3. tractat.2. reſolut.48.*

Quæres 12. *An pauperes victum ſibi oſtiatim emendicantes ſine peculiari licentia poſſint accedere ad Moniales cauſa quærendi eleemoſynam.*

212. *Reſp.* De jure communi videri poſſe, & quidem ex tacita licentia Ordinariorum, quæ rationabiliter præſumitur tum ex uſu fere communi, tum quia talis acceſſus cum ex genere ſuo ſit pro breviſſimo tempore, non eſt comprehenſus

in

in generali prohibitione accedendi ad Moniales; tum quia regulariter in hujuſmodi acceſſu non militant rationes, ob quas inducta eſt præfata prohibitio.

Quæres 13. *An famuli, & famulæ ſine ſpeciali licentia poſſint accedere ad Moniales, ut ipſis deferant aliqua munuſcula.*

213. *Reſp.* Poſſe pro foro conſcientiæ, & quidem etſi aliàs non paterentur grave aliquod incommodum, non obediendo Dominis ipſos mittentibus. Dicor, quia in tali caſu facilius præſumi poteſt tacitus conſenſus Ordinariorum, qui non ſupponuntur velle obligare ſuis legibus cum tanto rigore; tum quia hic intervenit parvitas materiæ excuſans a peccato: de minimis autem non curat prætor: tum quia famuli moraliter aſtringuntur obedire ſuis Dominis, nec poſſunt ſine damno proprio detrectare illorum juſſa: qui autem juſſu Judicis aliquid facit, non videtur dolo malo facere, quia parere neceſſe habet, ita *Bellochius n.*178. & Graff. & Homobon., & Bonacina, nec improbabiliter, quamvis forum externum, utpote nitens præſumptionibus, dictos famulos puniret, ſi abſque licentia invenirentur acceſſiſſe ad Moniales: unde omnino conſulendi ſunt non accedere abſque debita licentia, vel certe, ut in hoc caute ſe gerant.

Quæres 14. *An delinquat contra prohibitionem accedendi ad colloquendum cum Monialibus, qui de domo ſua poſita prope Monaſterium Monialium, loquitur cum aliqua illarum.*

214. „ *Reſp.* Non delinquere, *Diana part.*3. *titul.*2. *reſolut.*48., & cum „ eo *Tamburinus ſupra quæſt.*8. §. *ad* 1. citans pro ſe Henriquez: patetque ex eo, „ quod pœnæ debent interpretari ſtricte: „ ideoque ſi latæ ſint contra accedentes „ ad colloquendum cum Monialibus, non „ debent extendi ad eum, qui loquitur „ quidem cum Moniali; at non accedit ad „ ipſam, & conſequenter non facit actum „ externe conſumatum ſub dictis pœnis „ prohibitum, prout requiritur ad incurrendas pœnas dictas. Sed contrarium „ puto tenendum eſſe cum *Graff. tom.*1. „ *Conſil.*22. *de Excommunication. n.*23. ratio eſt: quia cum ex pluribus Sacræ Congregat. decretis, Clauſura ita debeat „ cuſtodiri, ut a vicinis ædibus nullus pateat proſpectus in Monaſteria Monialium, ne quidem a feneſtris turris campanariæ alicujus Eccleſiæ vicinæ; & omnino claudenda ſit quælibet apertura, „ aut foramen, ex quibus detur commoditas ulla videndi, alloquendi &c. Moniales, dici debet eſſe admittendam in „ lege prohibente acceſſum ad colloquendum cum Monialibus extenſionem illam, „ quam apud *Suarez lib.*6. *de legibus c.*3. „ Doctores vocant extenſionem comprehenſivam, per quam ex identitate rationis lex extenditur ad caſum non comprehenſum in verbis legis, ſi conſtiterit rationem illam eſſe adæquatam, ſolamque animum legiſlatoris induxiſſe: „ quod ex materia, & circumſtantiis, ac „ verbis legis inſpiciendum eſt, juxta ea, „ quæ cum communi Canoniſtarum, & „ Legiſtarum docet citatus Suarez a n.16.

Quæres 15. *An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem, ſed cum ea loquitur ſolum per interpretem, aut tantum ſignis, aut nutibus.*

215. „ *Reſp.* Diana ſupra & Tamburinus §. ad 4. expreſſe docent, non delinquere, ſi ſolum per interpretem loquatur, ea ducti ratione, quod loqui per „ interpretem non eſt proprie loqui, prout „ requiritur ad incurrendum pœnas contra loquentes, quippe quæ ſunt ſtrictæ „ interpretationis, ut paulo ante diximus: „ quæ ratio ſi valet in præſenti caſu, videri poſſet alicui valere etiam in caſu, „ quo quis Monialem alloquatur ſignis, ac „ nutibus. Sed abſolute dicendum eſt delinquere contra prohibitionem accedendi ad colloquendum cum Monialibus „ tam illum, qui accedit ad colloquendum „ ſignis tantum, ac nutibus, quam illum, „ qui accedit ad colloquendum per interpretem, aut interpoſitam perſonam, dirigendo ſuam locutionem ad Monialem „ præſentem, & audientem. Ratio eſt, „ quia per decreta, & jura interdicentia „ acceſſum ad colloquendum cum Monialibus,

„ libus, duo copulative prohibentur, ſci-
„ licet acceſſus ad Monaſterium, & locu-
„ tio ipſa; acceſſus prohibetur tanquam
„ medium, loquutio facta cum tali medio
„ prohibetur tanquam finis: Unde facit
„ contra prohibitionem primo quotieſ-
„ cumque aliquis accedit ad Monaſterium,
„ & loquitur per ſigna, & nutus, quia il-
„ li nutus facti coram Moniali, & directi
„ ad manifeſtandum eidem ſenſus inter-
„ nos, habent rationem veræ, & propriæ
„ locutionis. Secundo quotieſcumque ali-
„ quis accedit, & ita loquitur per inter-
„ pretem, aut interpoſitam perſonam, ut
„ dirigat ſuam locutionem ad Monialem
„ præſentem, & audientem; nam etiam
„ in iſto caſu accedit, & vere loquitur cum
„ Moniali.

Quæres 15. *An modo ſupra dicto delinquat qui accedit ad Monialem, & cum ea loquitur idiomate, quod non intelligitur a Moniali.*

216. *Reſp.* Videri non delinquere; & probatur ex doctrina, quam in ſimili tradit *Sanchez l.1. moral. c.10. n.51.* dicens legentem librum lingua ſibi omnino ignota conſcriptum, ac prohibitum non affici pœnis latis contra legentes libros prohibitos: eſt enim par ratio in utroque caſu.

Quæres 17. *An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem loquuturus cum illa, ipſa nihil reſpondente, vel certe illam loquentem ſolum auditurus, ipſo nihil dicente.*

217. *Reſp.* Diana ſupra, delinquere in priori caſu: cum tunc revera loquatur cum Moniali (quod jure prohibetur) non item in poſteriori: cum lex pœnalis non debeat extendi, & alias prohibitio loquendi cum Moniali proprie non ſit prohibitio audiendi Monialem: unde cum in hoc poſteriori eventu accedens non loquatur, ſed ſolum audiat Monialem loquentem, (quod jura non prohibent) non poteſt dici delinquere contra prohibitionem, quæ præciſe vetat loqui cum Moniali: ita *Diana*, & cum eo *Tambur. ſupra §. ad 2.*

Quæres 18. *An faciat contra prohibitionem accedendi ad Moniales cauſa colloquendi cum illis, qui ad ipſas ſcribit litteras.*

218. *Reſp.* Non facere, & patet tum ex dictis *qu. præcedenti*, quæ hic applicari poſſunt proportionaliter: tum ex communi illa regula, quæ habetur *l.1. §. hæc autem verba ff. quod quiſque juris, verba cum effectu intelligenda ſunt*: quæ regula in præſenti caſu non habet locum, ſtante quod ſcribere litteras non eſt idem ac loqui, ſed quid omnino diverſum, ut conſtat: ita *Navarr. conſ.16. de ſentent. excomm.*, *Sanchez l.6. moral. c.16. n.117.*, *Rodriquez to.1. qu.45. art.3.*, aliique apud *Tambur. §. ad 6.*

Quæres 19. *An violet prohibitionem ſupradictam, qui accedens cum debita licentia ad unam Monialem, loquitur poſtea etiam cum aliis Monialibus, ſive ſponte accurrentibus, ſive ab ipſo vocatis.*

219. *Reſp.* Violare, ſi alias dictæ Moniales juxta ſtatuta, ac locorum conſuetudines non debeant ex munere ſuo intereſſe collocutioni Monialis, ad quam is accedit cum licentia: ſic enim præſumitur adeſſe tacita licentia Superioris ad loquendum cum Monialibus ex munere ſuo intereſſentibus, (cujuſmodi ſint auſcultatrices) idque ex regula connexorum, de quibus idem eſt judicium, *cap. tranſlato de conſtitut.*

Quæres 20. *An accedens ad Moniales exemptas incurrat pœnas latas ab Ordinario contra indebite accedentes ad Monaſteria Monialium.*

220. *Reſp.* Incurrere, quia, ut diximus hoc *cap.5. ſect.1. n.6.*, Monaſteria exempta ſubduntur Epiſcopo, quoad Clauſuram tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, ut conſtat ex rationibus, & declarationibus Sacræ Congregat. loco citato allatis.

Quæres 21. *An dici poſſint tranſgreſſores præſentis prohibitionis pueri, ac puellæ, ſi ante decimumquartum annum completum ſine licentia accedant ad Moniales cauſa colloquendi cum illis, & diutius colloquantur.*

221. *Reſp.* Poſſe quidem eſſe tranſgreſſores in ordine ad incurrendum culpam, quia, ut patet, etiam ante annos pubertatis tenentur pueri legibus Eccleſiæ, ſed poſſe probabiliter dici eos non eſſe reputan-

putandos tranſgreſſores in ordine ad effectum incurrendi cenſuras: & probatur, tum quia reſpectu illorum non concurrunt cauſæ, ex quibus ſolet induci dicta prohibitio, ſicque procedit doctrina, quod *ceſſante fine legis ceſſat lex*: tum quia Eccleſia non ſolet cogere quemquam ſuis cenſuris ante annos pubertatis, compatiens fragilitati illius ætatis; conſtat autem, quod talis prohibitio ſolet fieri ſub aliqua cenſura: ita *Tamburin. §. ad 8. ex Bonac. Diana ſupra*;& alii contra *Graff. tom.1. conſ.22. de ſentent. excommun. n.9.*, cujus opinio utique eſt probabilior.

Quæres 22. *An Ordinarii, ac Superiores Monialium poſſint permittere, ut Magiſtri canendi, aut pulſandi Cymbala, aliaque inſtrumenta muſica poſſint accedere ad Moniales, ut eas doceant.*

222. *Reſp.* Non debere, immo nec poſſe, cum id expreſſe prohibuerit Sacra Congregatio Epiſcoporum 13. Septemb. 1583. teſte *Gavanto in manual. v. Monialium collocutio n.4.*, qui hujuſmodi prohibitionem refert his verbis: *Non permittatur acceſſus ad Moniales ſub prætextu docendi ſonum Cymbalorum, aut alterius inſtrumenti, aut muſicam, cantumve ad crates,*

CAPUT VI.

De variis obligationibus, ad quas tenentur Moniales ratione ſtatus Religioſi.

1. *Moniales debent tendere ad perfectionem per media præſcripta in regula.*
2. *Non tenentur tamen vi ſtatus eſſe perfectæ.*
3. *Implent hanc obligationem obſervando vota religioſa, ac præcepta.*
4. *Tenentur ad regulam eo genere obligationis, quo in ea præſcribitur (non tenentur tamen ſtatutis Ordinis, ſi ſubſint immediate Ordinario loci) ſed non ſub voto ad omnia in ea poſita, etſi voveant regulam.*
5. *Quando peccent contra hanc obligationem ſtatuendo non ſervare Regulam.*
6. *Peccant ſolum venialiter ſtatuendo non ſervare Regulas obligantes ad veniale.*
7. *Interdum Moniales unius Conventus non obligantur ad legem generalem.*
8. *De jure communi tenentur ſolum ad confeſſionem annuam, & communionem Paſchalem: nec ullo jure probatur oppoſitum.*
9. *Feria ſexta Paraſceve non communicant: nec in Miſſa in feſto Nativitatis D.N. media nocte celebrari ſolita.*
10. *De jure communi non tenentur audire Miſſam frequentius, quam alii fideles: in ejus auditione, quæ ſufficiat attentio, ac moralis præſentia: ejus obligatio admittit levitatem materiæ, quæ varie aſſignatur: ea interdum præveniendo impletur audiendo mediam Miſſam ab uno, & mediam ab alio: audiens Miſſam poteſt recitare horas debitas ex præcepto, immo confiteri ſacramentaliter, juxta aliquos.*
11. *Debent curare, ſi poſſunt, ut in ſuis templis dicatur Miſſa Conventualis.*
12. *Recitant horas in Choro ex conſuetudine, non tamen ſingulæ Moniales tenentur ad id.*
13. *Quid ſtatuerit Leo X. de hoc: Ab-*

batiſſa diſpenſat quoad tempus recitendi horas in Choro.

14. *Recitare debent horas extra Chorum: nec id ſine nota temeritatis poteſt negari, etſi aliqui id negent, non enim quidquid ſuſtinent aliqui Doctores, cenſeri debet probabile.*

15. *Laicæ tamen loco horarum tenentur ſolum ad certas preces: verum non ſub mortali.*

16. *Ex Indulto Clementis VII. Moniales Choriſtæ, ſi ſint imperitiores, poſſunt recitare Officium Monialium laicarum, & quidem non ſub mortali: alia item talia indulta iis conceſſa.*

17. *An ſatisfaciat recitans horas ſine ulla attentione interna: item recitans officium pro officio: non omnis omiſſio partis horarum eſt mortalis: eæ interrumpuntur ſine culpa gravi; idque procedit de invertente ordinem earum: earum ſyncopatio non eſt ſemper mortalis: in dubio, an recitatæ ſint, non repetuntur: recitans cum alio ſatisfacit audiendo ab illo lectiones: recitanti certam orationem in fine horarum remittuntur defectus commiſſi in illis dicendis: omittens ſimul omnes horas unicum facit peccatum, ſicut omittens Officium Defunctorum cum Officio de Octava in die Defunctorum: recitans horas lingua vulgari peccat mortaliter, etſi alii id negent.*

18. *Moniales exemptæ tenentur ad officia Sanctorum Ordinis; ſecus ſi ſubſint Ordinario: & ſi hæ poſſint ea recitare.*

19. *Extra Chorum non tenentur ad officia Defunctorum dici ſolita pro benefactoribus, nec ad Litanias in Rogationibus, etſi non interſint proceſſioni, quod alii negant.*

20. *Non peccant omittendo preces indictas pro Benefactoribus.*

21. *Tenentur ad habitum Religioſum, ac tonſuram: prohibentur induere habitum virorum.*

22. *Tenentur ad Clauſuram.*

23. *Jure communi tenentur ſolum ad jejunandum in jejuniis communibus omnibus fidelibus.*

24. *Ad jejunia Adventus regulariter non tenentur ſub mortali.*

25. *Quinquagenariæ excuſantur a jejuniis Eccleſiæ, & Regulæ, ſicut & eæ, quæ vigeſimum primum annum non expleverunt (quod alii negant) & hæ ſaltem diſpenſari poſſunt in jejuniis Regulæ ſine magna difficultate: vovens jejunare poſt ſexageſimum annum tenetur jejunare, ſi votum ſit ad totam vitam.*

26. *Non tenentur ad jejunia Diœceſis, in qua degunt.*

27. *In die jejunii anticipant commeſtionem per horam cum dimidio ante meridiem: aſſignatur quantitas refectiunculæ veſpertinæ, eaque major vigilia Nativitatis D. N., etſi ſumatur hora prandii: generaliter ſumi poteſt refectiuncula hora prandii, dilato prandio ad veſperam: in dicta refectiuncula ſumi poteſt juſculum parum excedens octo uncias: inſerviturus menſæ in die jejunii aliquid edit, prandium poſtea proſecuturus: talis proſecutio eſt licita poſt longum tempus, idque in variis caſibus, qui proponuntur: accumbens menſæ poteſt edere, etſi plicato linteolo propoſuerit non edere, & hoc interdum, licet finitum ſit pran-*

ſit prandium: quod a fortiori procedit, ſi prandium adhuc durat: jejunans extra prandium aliquid cibi ſumit, ne potus noceat; is vero modicus eſt, ſi ſit infra unciam: in refectiuncula nequit cibus coctus cum juſculo ſumi in quantitate, in qua ſumeretur crudus: uva ſumpta per modum cibi, ſecluſa parvitate materiæ, violat jejunium.

28. *Obſervant feſta, cenſuras, ac interdicta Ordinarii loci.*

29. *Juxta aliquos in die feſto faciunt recbamaturas.*

30. *Ad Proceſſionem in diebus Rogationum non tenentur ſtricte.*

31. *Solvunt debita contracta, niſi excuſet impotentia: at recipientes ab iis ad illicita interdum non tenentur reſtituere.*

32. *Tenentur corripere proximum, & maxime Superioriſſæ.*

33. *Poſſunt facere eleemoſynas, ſed non tenentur ſemper, & ſi ſint Superioriſſæ.*

34. *Sollicitatæ a Confeſſario ad turpia, tenentur eum denunciare.*

Quæres 1. *An, & quomodo Moniales debeant tendere ad perfectionem Religioſam.*

1. *Reſp.* Debere tendere: non quidem per omnia, & ſingula media, quæ poſſunt deſervire ad talem effectum, ſed ſolum per ea media, quæ ipſis præſcribuntur in Regulis, ſeu Conſtitutionibus propriis Ordinis: eſt communis DD. cum S. Thoma 2. 2. *qu.* 186. *art.* 2., & probatur ex eo, quod nec Deus, nec Eccleſia, nec finis ſtatus religioſi, nec ipſa vota religioſa aliquid amplius petunt, quam ut Religioſus ducat vitam regularem juxta proprium Inſtitutum a Sede Apoſtolica approbatum: id autem ſufficienter impletur, ſi Moniales tendant ad perfectionem religioſam per media præſcripta in propria Regula, ſeu Conſtitutionibus.

2. Ubi notandum ex eodem S. Thoma *qu.* 184. *art.* 5. *ad* 2. Moniales ex vi ſui ſtatus non teneri eſſe perfectas, ſed ſolum curare exequi ea, quæ conferre poſſunt ad acquirendam perfectionem religioſam conſiſtentem in dilectione Dei, ac proximi, & in eo, quod per conſilia Evangelica, & præſertim per tria vota ſubſtantialia Religionis Religioſus vacet ſtudio Chriſtianarum virtutum, harum exercitio removendo ea omnia, quæ acquiſitioni ipſius religioſæ perfectionis obſtare poſſunt.

Quod ſi quæras, ad quid abſolute teneatur Monialis, ut dici poſſit implere obligationem, quam habet tendendi ad perfectionem religioſam.

3. *Reſp.* Teneri intendere ſervare ſua Vota integre, prout in ſua Regula fiunt, & alia omnia præcepta proprii Ordinis ultra communia; ita *Suarez tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 11., & patet, quia ſi id faciat Monialis, vere tendit ad perfectionem, cum ſic velit ſervare ſtatum, qui ſecundum ſe eſt in conſilio tantum, & non ſub præcepto (in quo conſiſtit tendentia ad perfectionem) non enim Religioſus debet habere intentionem currendi ad perfectionem, ſed ſolum tendendi ad illam, ut bene advertit *Sylv. v. Religio* 1. *qu.* 3., quamvis alioqui teneatur retinere propoſitum utendi aliquo medio, quod non ſit in præcepto, ſicut jam indicavimus: unde infert idem *Sylv.*, Religioſum non eſſe extra ſtatum ſalutis, ſi unum retineat medium conducens ad perfectionem, aliàs in malo ſtatu futurus, ſi omnia media ad finem perfectionis a ſe omnino abdicat: quod eſt bene notandum; ſed de hoc latius *in* 1. *tract. noſtri Manual.*

Quæres 2. *An, & quo genere obligationis teneantur Moniales ſervare Regulam, ſeu Conſtitutiones, & Statuta proprii Ordinis.*

4. *Reſp.* Teneri, & quidem cum obligatione ſive ad culpam mortalem, aut venialem, ſive ad pœnam, prout illarum Auctores inſtituerunt: Regula enim religioſa non eſt proprie conſilium, ſed neceſſi-

ceſſitatem aliquam inducit operandi, per hoc participans de ratione legis, & differens a puro conſilio: ſiquidem præter Regulam dantur alia multa, quæ fieri poſſunt a Religioſis ex conſilio; cum tota perfectio non ſit in ſola regula, ſicut recte notavit *S. Benedictus c. ult. ſuæ Regulæ*: unde ad cognoſcendam obligationem regulæ Monialium, inſpici debet ipſa Regula, & ex ejus tenore colligendum eſt, an obliget ad culpam ſive mortalem, ſive venialem, vel ſolum ad pœnam, & hanc ſive determinate taxatam, ſive commiſſam prudenti arbitrio Superioris. Ratio reſponſionis eſt, quod Moniales omnes profitentur Regulam, & promittunt Obedientiam juxta Regulam; unuſquiſque vero debet implere id, quod promittit, & quod competit ſtatui, quem profitetur: ita *Suarez ſup. tr.9. l.1. c.12. n.11.*; monens, quod quamvis Statuta Religionis non obligent ad culpam, poſſunt Moniales per ſuos Prælatos cogi ad illorum obſervantiam, cujus ipſi peculiarem curam habere debent in viſitationibus earumdem Monialium.

Unum hic ego moneo (quod etiam notavi *in tract. de oblig. c.2. qu.31.*) nimirum Moniales, quæ ſubjectæ ſunt immediate Ordinario, & non amplius ſubjiciuntur regimini Prælati regularis, non teneri ſervare ſtatuta, quæ poſtea fiant in Ordine a Prælatis regularibus: ſiquidem lex non poteſt ferri, niſi in ſubditos; Moniales autem non ſunt ſubditæ Prælatis regularibus, ſi, quo tempore fiunt illa ſtatuta, ſunt immediate ſubjectæ Ordinario: præterquam quod alioqui poſſint onerari ſtatutis tam ab Ordinario, quam a Prælatis regularibus, ſicque plus juſto gravari contra leges æquitatis.

Et hoc puto procedere etiam quoad Statuta edita in Ordine, quo tempore Moniales ſubjacebant ejus juriſdictioni: cum eadem ratio ſit de his, ac de illis, quæ eduntur, poſtquam exemptæ ſunt a poteſtate Ordinis. Moveor, tum ex ratione paulo ante allata quoad ſtatuta futura, quæ intentum probat etiam quoad præterita, tum ex regula, quam tradit *Sanchez lib.7. de Matrim. d.10. n.10. ex Dominico, & Franco*; nimirum, quod, quando duo ſic ſe habent, ut unum ſit menſura, & alterum res menſa, lex corrigens, vel limitans menſuram, cenſetur pariter corrigere, ac limitare rem menſam, ſi eadem ratio militet in utriſque: cum ergo reſpectu Monialium menſura obligationis ad obſervanda Statuta Ordinis ſit ſubiectio ad ipſum Ordinem, & obligatio ad Statuta ſit res menſa; eo ipſo, quod tollitur ſubjectio ad Ordinem, (quomodo vere tollitur, quando Moniales ab ejus poteſtate eximuntur, tolleretur & obligatio Statutorum etiam antea editorum; adeoque Moniales amplius non obligabuntur ad eorum obſervantiam: quod tamen non procedit de obſervantia Regulæ; ad ea enim tenentur Moniales, quantumvis eximantur a poteſtate Ordinis; quippe quæ hoc ipſo, quod manent Religioſæ, debent ſervare aliquam Regulam, & cum adhuc ſint Religioſæ prioris Ordinis, debent ſervare Regulam præfati Ordinis: quod non procedit de Statutis Ordinis, cum ad illorum obſervantiam non requiratur ſolum profeſſio religioſa talis Ordinis, ſed actualis ſubjectio ad illum.

Addo, Moniales voventes regulam S. Claræ, v. gr. (ut faciunt Cappuccinæ Ferrariæ ſub his verbis: *Promitto Deo me toto vitæ meæ tempore in perpetuum formam, & vitam pauperum Sororum Sanctæ Claræ*) non peccare contra votum, quoties violant dictam regulam, ſed ſolum, quando illam violant in materia votorum ſubſtantialium Religionis, vel alterius voti, quod forte emittant ex ſpeciali inſtituto, continetur in regula: ita *Peyr. de R. S. qu.1. cap.5. §. noto primo ex S. Thom. 2.2. qu.185. artic. 9. ad 1. aliiſque*, cum quibus ſentit *Bordonus c.1. de profeſ. qu.48.*, & probatur, quia vovens regulam non vovet implere omnia, quæ continentur in regula, ſed tantum vovet vitam regularem; quæ conſiſtit in votis ſubſtantialibus religionis, alias religio, in qua vovetur, regula eſſet ſuis Religioſis in laqueum perditionis; quippe quæ plura continet minima,

ma; quæ ex humana fragilitate facillime ſolent violari.

5. Monet autem *Suarez ſupra tract.8. lib.1. cap.4. n.15.* quod, quamvis moraliter loquendo, non poſſit reperiri Religioſus adeo rectus in ſubſtantialibus, ſeu neceſſariis, ut illæſa ea ſervare ſtatuat; qui in reliquis ſit ita remiſſus, ut intendat nullam omnino regulam ſervare, aut ſemper, & in omnibus tranſgredi (quod vix poteſt contingere abſque contemptu); poteſt tamen facile inveniri Religioſus ſic remiſſus, ut contentus neceſſariis, nolit eſſe ſolicitus de aliis: adeoque ſtatuat non ſemper ſervare regulam, ſed ſolum quando diſciplina ipſa, ac ordo religioſus morali quadam neceſſitate compulerit, vel quando id fieri poſſit abſque gravamine, ac difficultate: cum quo propoſito conſtat talem Religioſum velle in aliquibus actibus, vel ſecundum regulam, vel ultra illam operari multa opera ſupererogationis, ac meliora facere, ſicque in tali intentione per ſe, & ex vi obiecti, nullum videtur committi peccatum, ſi regula ordinis ad nullum obliget peccatum. Quæ dicta eſſe volo, non ut Monialibus, aliiſve Religioſis occaſionem tribuam remiſſe vivendi, ſeque exponendi periculo peccandi, ſed ne injiciam laqueum, imponendo periculum peccandi mortaliter, ubi vere non eſt: ut habet ipſemet Suarez.

Dices: quid ſi regula obliget ad culpam venialem tantum, qualiter peccabit Monialis proponendo frangere illam oblata occaſione?

6. *Reſp.* Secluſo periculo gravioris lapſus, & contemptu, non peccaturam mortaliter, ſed ſolum venialiter, peccato tamen graviori in genere culpæ venialis; ſicut enim tranſgredi talem regulam eſt peccatum veniale, ſic & erit id proponere, gravius tamen, quatenus in eo propoſito major malitia includitur, quam in qualibet particulari trangreſſione: ita *Suarez n.16.*, addens facile defendi poſſe, in dicto propoſito non contineri tot malitias, quot ſunt regulæ diverſarum virtutum; ſed unicam tantum contra generalem rationem obediendi legi: ſicut enim obſervationes omnium regularum conveniunt in hac generali ratione, ſic tranſgreſſio regulæ ut ſic, præciſe opponitur generali illi rationi, ideoque intentione voluntatis in eam præciſe tendente, ex illa conſurgit una ſpecifica malitia, non autem multiplex: qua de re *Caſtro Pal. tract.16. d.4. pag.1. n.4.*

Placet hic reſolvere dubium olim propoſitum: An ſcilicet in caſu, quo lex aliqua generalis fiat pro omnibus Monialibus unius Diœceſis, ſi conſtet illam in aliquo Conventu Monialium non fuiſſe acceptatam a majori parte Monialium dicti Conventus, aut certe fuiſſe poſtea abrogatam, Monialibus aliorum Conventuum majori ex parte obſervantibus talem legem; an, inquam, iſta lex obliget Moniales præfati Conventus.

7. „ Antequam reſpondeam: Suppo„no primo, ſubditos, & conſequenter „Moniales alicujus Monaſterii peccare, „ſi abſque ſufficienti cauſa non acceptent „legem a ſuo Principe, & legitimo Su„periore promulgatam, ut clare conſtat ex „*prop.*28. damnata ab Alexandro VIII.. „*Populus non peccat, etiamſi abſque ulla „cauſa non recipiat legem a Principe pro„mulgatam.* Ratio hujus veritatis loquen„do de Superiore Eccleſiaſtico clariſſima „eſt; nam Superior Eccleſiaſticus non ha„bet a ſubditis poteſtatem ad leges feren„das, & jariſdictionem, ſed a Chriſto Do„mino vel immediate, & proxime, ut „Romanus Pontifex; vel per Romanum „Pontificem, ut Epiſcopi. Suppono ſe„cundo, quod licet populus, & ſubditi „peccent non acceptando legem juſtam „a Superiore latam; tamen ſi re ipſa non „acceptant, & a majori parte Communi„tatis lex non obſervatur, tandem ſi hoc „Superior toleret, & inobſervantes non „puniat poſt elapſum ſufficiens tempus, „lex deſinit obligare, ſi ea ſit pure hu„mana. Ita docet communis ſententia, „& ſumitur ex *cap ultimo* de conſuetu„dine. Dixi, ſi ea ſit pure humana; nam „ſi ea ſpectet ad res fidei, vel prohibeat „aliquid tanquam contrarium legi divi„næ, aut naturali, tanquam pravum, & ſcan-

„ & ſcandaloſum, aut reprobet aliquam „ conſuetudinem tanquam irrationabi- „ lem, tunc, ut omnes docent, non ceſ- „ ſat obligare ex eo, quod non ſit uſu re- „ cepta. Suppono tertio, quod ſi lex mo- „ do nuper dicto pure humana ab aliqua „ communitate non obſervatur, ſciente „ Legislatore, ut ea deſinat obligare, „ ſufficit, quod major pars communita- „ tis fecerit tot actus contrarios, ex qui- „ bus prudenter colligi poſſit, Superio- „ rem, qui inobſervantiam ſuæ legis co- „ gnoſcit, & inobſervantes non punit, ta- „ cite quodammodo per ſuum ſilentium „ legem revocaſſe: Si vero Superior igno- „ rat legis ſuæ inobſervantiam, ejus ob- „ ligatio ſine dubio ceſſat, poſtquam eſt „ elapſum decennium a legis promulga- „ tione, & præterea eſt probabile, & tu- „ tum in praxi tantum tempus ſufficere, „ quantum ex legis inobſervantia per actus „ contrarios poſſit arbitrio prudentum ju- „ dicari legem non eſſe amplius utilem „ populo, & ideo juſte præſumatur eſſe „ a Superiore revocatam. Ratio eſt, quia „ neque ex natura rei habemus funda- „ mentum ſufficiens ad requirendum tem- „ pus decennii prædictum, ut ceſſet lex „ per poſitivum contrarium non uſum, „ quando huic inobſervantiæ, & non uſui „ Superior non contradicit, quia illum „ ignorat. Ita *Suarez lib.4. de legib. c.16.* „ *n.11.*, *& 12.*, *Diana part.1. tract.10.* „ *reſolut.7. Caſtro Pal. multos alios alle-* „ *gans part.1. tr.3. d.1. punct.13.* His præ- „ miſſis, & ſuppoſitis reſpondeo quæſtio- „ ni propoſitæ, dicendo, videri, non ob- „ ligare, ſi revera certo conſtet legem, de „ qua eſt quæſtio, fuiſſe abrogatam, ſaltem „ per tacitum Superioris conſenſum „, & inde ſuadetur, quod, quando dicitur ac- ceptatio legis debere fieri a majori parte communitatis, id non intelligitur de com- munitate ſolum totali (v. gr. de toto ali- quo regno) ſed etiam de communitate par- ticulari, & quidem, etſi non ſit ſatis am- pla) quod eſt contra *Baldellum lib.5. d.18.* *n.23.*, (requirentem in propoſito caſu, ut communitas ſit ſatis ampla) qualis utique eſt etiam particularis Conventus Monia- lium unius diœceſis, quod ſatis aperte in- dicat *Bonacina d.1. de legib. qu.1. par. ult.* *§.3. n.15.*, dicens, communitatem fœmi- narum poſſe ſua conſuetudine jus induce- re: Cum ergo lex non obliget, poſtquam eſt per tacitum Superioris conſenſum ab- rogata, ſi Moniales unius conventus pro majori parte non acceptent legem aliquam generalem latam a Superiore pro omnibus Monialibus illius Diœceſis; eæ tandem ad illam non obligantur, ſi juxta dicta pru- denter præſumi poſſit Superioris conſen- ſus, quamvis Moniales aliorum Conven- tuum communiter illam obſervent: utpo- te ab ipſis acceptatam, & poſtea non ab- rogatam: Colligitur reſponſio ex *Bonaci- na ſupra par.4. n.33.* pro ſe citante Gloſ- ſam, Navarrum, & Azorium, Salas, Va- lent. Reginald., & alios.

Quæres 3. *Ad quam Sacramentorum frequentiam teneantur Moniales ex vi juris communis.*

8. *Reſp.* De rigore præcepti fundati in jure communi, & obligantis ſub mor- tali probabile eſſe eas non teneri, niſi ad confeſſionem annuam, & communionem in Paſchate, ſicut tenentur alii fideles *ex c. Omnis utriuſque ſexus de pœnit.*, *& re- miſſ.*; de conſilio autem teneri ad confeſ- ſionem, & communionem menſtruam ex decreto *Concilii Trident. ſeſſ.25. cap.10. de Regular.*, ubi referens in margine Clemen- tinam, *ne in agro de ſtatu Monach.* (quæ juxta dicenda poſſet ingerere aliquam dif- ficultatem) ſic habet: *Attendant diligen- ter Epiſcopi, & cæteri Superiores Monaſte- riorum ſanctimonialium, ut in Conſtitutio- nibus earum admoneantur ſanctimoniales, ut ſaltem ſingulis menſibus confeſſionem pec- catorum faciant, & Sacroſanctam Eucha- riſtiam ſuſcipiant, ut eo ſe ſalutari præſidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter ſuſtinendas.* Quæ verba, ſi bene perpendantur, indicant, Concilium neque imponere præceptum Monialibus, ut ſin- gulis menſibus confiteantur, & communi- cent, neque præcipere, ut illud impona- tur; ſed ſolum admonere Epiſcopos, & Superiores ipſarum Monialium, ut in ea- rum conſtitutionibus illas moneant de di-

ſta Sacramentorum frequentia: quod eſt illam proponere per modum conſilii, non autem ſub obligatione præcepti adſtringentis ſub mortali, ut aperte colligitur ex verbo, *admoneantur*; ita contra *Navarrum cap.21. num.59. & alios Miranda qu.10. de Monial. artic.1. Fagund. præc.3. Eccleſ. lib.1. cap.6. n.8., Reginald. l.29. n.73. & alii apud Tamburinum ſupra d.16. qu.6. num.2.*

Nec obſtat, quod in citata *Clement. §. ſane*, dicitur; *ſingulis menſibus tam in Monaſteriis, quam extra, ſublata occaſione quacumque ad confeſſionem ſaltem ſemel accedant omnes, & ſinguli Monachi, & in prima dominica Menſis cujuslibet in Monaſteriis ſemper communicent &c.* quæ verba important non conſilium, ſed præceptum, nec videntur abrogata per Concil. Trident. quod potius, ea allegando in margine, indicat ſe illa approbare; (unde Cajetanus relatus a Miranda, putat Moniales teneri ſemel confiteri in Menſe, etiam ſi habeant ſolum venialia, idque ad implendum præceptum dictæ Clementinæ: *Sotus vero in 4. d.18. qu.1. artic.3.* rejiciens hanc opinionem tanquam nimis rigidam, docet, præceptum poſitum in præfata Clementina ſolum abbreviaſſe tempus confeſſionis pro Religioſis, ſive Monachis, ita ut, ſicut fideles omnes teneantur ſingulis annis confiteri, ſi habeant mortalia, ſic & Monachi teneantur confiteri ſingulis menſibus, ſi mortalia habeant) Non obſtat, inquam; primo quidem, quia citata Clementina loquitur de Monachis nigris, ideoque non debet extendi ad alios Religioſos, & multo minus ad Moniales, ut colligitur *ex Gloſſa ibi v. ſinguli*: ſecundo, quia eſto detur, dictam Clementinam extendi modo dicto, ea fuit moderata *per Concilium Trident. ſupra*, ſicut conſtat ex verbo, *admoneantur*, quod adhibet, alioqui indicans ſe apponendo in margine dictam Clementinam, ad eam reſpexiſſe in conficiendo decreto a nobis relato in præſenti reſponſione.

„ Dixi probabile eſſe eas non teneri „ de rigore præcepti fundati in jure com„ muni: tum quia probabile etiam eſt, „ quod teneantur ſingulis menſibus, ut „ videre eſt apud *Clericatum de Euchari„ ſtia d.49. n.14.* tum quia poſſint eſſe „ obligatæ vel ex præcepto peculiari ſua„ rum Conſtitutionum, vel ex præcepto, „ ſeu lege Epiſcopali, vel ratione ſcan„ dali, aut alio ſimili motivo ad frequen„ tiorem confeſſionem, & Communio„ nem.

Quod ſi hic obiter quæras: An Moniales poſſint communicare feria ſexta paraſceve, ſi occurrat juſta cauſa, v. gr. feſtum Aanunciationis B. Virginis.

9. „ *Reſp.* Arbitratus ſum olim, illas „ poſſe communicare, & probabam, tum „ quia hoc eſt per ſe bonum, nec extat „ prohibitio in contrarium; non ergo ap„ paret, unde debeat damnari, ac repro„ bari: tum quia, quod dicitur *in cap. Sab„ batho de Conſecr. diſt.3.*, Sacramenta eo „ die penitus non celebrari, manifeſte in„ telligi debet de Sacrificio Miſſæ, non „ autem de communione laica; cum ce„ lebrare Sacramenta proprie loquendo „ non ſit miniſtrare Euchariſtiam populo, „ ſed eam conficere: ita *Sd v. Euchariſt. „ n.19. Suarez diſt.80. de Sacram. ſect.2. „ Fagundes præcept.1. Eccleſ. l.3. cap.15. „ n.16.* aliique, quos citat, & ſequitur „ *Diana p.6. n.6. reſ.19.* addens ex Vaſ„ quez, quemlibet ex cauſa, vel devo„ tione poſſe dicta feria ſexta communi„ care, intellige, niſi ſubſit periculum „ ſcandali, quod ſine dubio facile poſſet „ caveri.

Addebam Moniales, ſi vellent, poſſe communicare in Miſſa dici ſolita media nocte in Nativitate Domini: idque ex doctrina, quam tradit *Suarez d.69. de Euchar. ſect.4. §. tandem inquiri poteſt. ex Angelo, ac Sylveſtro, & ſequuntur Laym. l.5. tr.4. c.6. n.19. Fagundez præcep. 3. Eccleſ. lib.3. c.7. n.13.* & alii; nimirum ſervato jejunio, ſecluſo ſcandalo, ac per ſe loquendo, poſſe hominem qualibet hora diei communicare; & ſi communio frequentius dari ſoleat uſque ad meridiem, eo quod illud tempus ſit opportunius: nulla enim eſt lex, quæ ad hoc obliget; nec conſuetudo hactenus ita introducta

eſt,

eſt, ut præceptum induxerit: quæ doctrina in eo fundatur, quod dies, intra quem licet communicare, computatur a media nocte in mediam noctem. „ Nunc autem „ neutrum dici probabiliter poteſt, propter decreta Sacræ Congregat. quæ in „ contrarium emanarunt;ſiquidem Euchariſtiam non eſſe miniſtrandam in die Paraſceves, niſi infirmis, eſt Eccleſiæ conſuetudo, eamque eſſe ſervandam declaravit Sacra Congregatio Rituum die „ 19. Februarii 1622. *apud Mendo in epitome v. Euchariſtia n.8. & apud Nicolium in floſculis v. Euchariſtia n.7.* eademque Sacra Congregatio die 20. „ Aprilis 1641., & 9. Auguſti 1653. „ prohibuit adminiſtrari Fidelibus Euchariſtiam in media nocte Nativitatis „ Domini Noſtri Jeſu Chriſti,apud *Monacell.in formulario to.2.tit.3.formul.3. a num.16.*

Quæres 4. *An Moniales teneantur audire Miſſam frequentius quam teneantur fideles.*

10. *Reſp.* Quod, quamvis maxime deceat Moniales, alioſque Religioſos quam frequentiſſime audire Miſſam ob maximum fructum ſpiritualem inde provenientem, ut in ſpecie notavit *S.Antonin.3.p. tit.19. c.7.§.2.* ſicque communiter in regulis, ſeu Conſtitutionibus Religionum præſcribi ſoleat quotidiana Miſſæ auditio, nihilominus, ſtando in jure communi, Moniales non tenentur frequentius audire Miſſam, quam teneantur alii fideles, nimirum in diebus Dominicis, ac feſtis ex præcepto, ſive communibus toti Eccleſiæ,ſive propriis uniuſcujuſque Diœceſis, id eſt ab Ordinario inductis, idque tum *ex capit. Omnes fideles de Conſecrat. d.1.* ſub quo utique comprehenduntur etiam Moniales, & alii Religioſi, cum etiam ipſi ſint fideles.

Ex occaſione autem obligationis audiendi Miſſam hic explicatam, placet modo proponere aliqua dubia practica de ipſa obligatione, quæ a Monialibus proponi poſſent ſuis Confeſſariis, ut ſi forte hi de iis interrogentur, prompte, ac bene reſpondere valeant.

Dico ergo primo:ad implendum præceptum Miſſæ non ſufficere attentionem externam, niſi eo modo, quo infra *qu.7. §. moneo igitur* 1. diximus illam ſufficere ad implendum præceptum horarum Canonicarum:*Diana p.1. tract.1. reſol.2. ex Conincho, & Layman. Cardin. de Lugo d.22. n.29. aliique ab ipſo citati n.27.*

Dico ſecundo:ad ſatisfaciendum huic præcepto requiri moralem præſentiam in eo conſiſtentem, ut aſſiſtens Miſſæ vel audiat, vel videat celebrantem, vel ſaltem ſociet alios videntes, aut audientes, ſurgendo, genuflectendo, ac pectus tundendo cum aliis,*Fagund.1. præcep. Eccleſ. l.1. c.7.n.3. ex Sanchez, Ledeſma, & Segura*, a quibus non diſſentit *Cardinalis de Lugo ſupr. n.20.*, hinc bene inferens *n.21.* poſſe impleri hoc præceptum audiendo Miſſam e feneſtra propriæ domus, ſi audiens inde videat Sacerdotem in Eccleſia ex adverſo celebrantem, & altare, in quo celebratur, non ita diſtet a feneſtra, ut impediat moralem præſentiam.

Dico tertio: Duriuſculum videretur, ſi non obſtaret praxis fidelium in contrarium,damnare de mortali illum, qui interveniret Miſſæ ab offertorio (unde principium Miſſæ deſumi debet teſte *Iſidoro*) uſque ab benedictionem Sacerdotis *Laym. lib.4. tr.7. c.4. n.3. ex Amalario*, monens tamen, ſe nihil definire contra communem ſententiam: ex Doctoribus enim plures apud *Fagundez c.6. num.2.* cenſent non peccare mortaliter illum,qui a principio Miſſæ omittit uſque ad Evangelium excluſive; alii vero apud *Bonacinam d.4. de Sacrament. qu.ult. p.11. n.17.* fere ſuſtinent non peccare mortaliter eum, qui accedit ad Miſſam poſt recitatum Evangelium, ſi reliquum Miſſæ audit uſque ad Evangelium S.Joannis incluſive.

Dico quarto: Monialem, quæ prævidet fore, ut Miſſam audire non poſſit per ultimas tres horas ante meridiem (eo, quod v. g. corripietur febri quartana) ſi poſſit abſque notabili incommodo prævenire auditionem Miſſæ, teneri prævenire ſub mortali: cum præceptum Miſſæ quoad horam, in qua illa audienda eſt, non ſtatuat,

ſuat tempus omnino limitatum, ſed ſolum Miſſam ea die audiri, quacumque hora moraliter loquendo, id fieri poteſt: colligitur *ex Leſſio lib. 4. c. 2. n. 55. Sanchez lib. 1. Moral. c. 12. n. 32.*

Dico quinto: juxta plures, & graves Doctores relatos *a Diana p. 2. tr. 17. reſolut. 18.* non videri improbabile Monialem ſatisfacere præcepto Miſſæ, ſi audiat mediam Miſſam ab uno Sacerdote, v.gr. poſt conſecrationem uſque ad finem, audiendo poſtea ab alio Sacerdote aliam Miſſam a principio uſque ad conſecrationem excluſive, cum ſic audiatur Miſſa integra, & ordo partium inter ſe non videatur eſſe de ſubſtantia præcepti: contraria tamen ſententia in praxi amplectenda. Immo *Diana ſupra ex Molfeſio, Hurtado, & S. Fauſto*, putat impleri præceptum Miſſæ, ſi ea eodem tempore ſimul audiatur a duobus Sacerdotibus, ab uno a principio Miſſæ uſque ad conſecrationem, & ab alio a conſecratione uſque ad finem: additque *p. 5. tr. 14. reſol. 52. ex S. Fauſto*, poſſe quem eodem tempore audire tres Miſſas ex triplici titulo diverſo debitas v.g. ex voto, præcepto Eccleſiæ, ac pœnitentia impoſita a Confeſſore.

„ Sed hæc opinio ſecundum id, quod „ aſſerit, ſatis fieri poſſe præcepto Ec„ cleſiæ de audiendo ſacro, audiendo „ ſimul plures ejus partes a diverſis ce„ lebrantibus, reprobata eſt, & damnata „ ab Innocentio XI. propoſ. 53. quæ ſic „ habet: *Satisfacit præcepto Eccleſiæ de* „ *audiendo ſacro, qui duas ejus partes* „ *imo quatuor ſimul a diverſis celebranti*„ *bus audit*. Ratio inter alias eſt, quia „ Miſſa eſt aliquid ſucceſſivum, unde „ ejus partes non poſſunt ſumi ſimul; & „ præceptum de audienda Miſſa, eſt de „ non audiendis pluribus ejus partibus „ ſimul; & ſic etiam opinio docens poſſe „ quem eodem tempore audire tres Miſſas „ ex triplici titulo diverſo debitas, re„ ſtringenda eſt etiam ipſa ad caſum, pro „ quo non conſtet, cadere ſub obliga„ tionem ſucceſſivam auditionem illarum.

Dico ſexto: Moniales tempore Miſſæ debitæ ex præcepto Eccleſiæ poſſe recitare horas canonicas ex debito profeſſionis recitandas, vel alias preces debitas ex voto, aut pœnitentia, cum in auditione Miſſæ, aut recitatione precum ſufficiat attentio mediocris, ideoque ſufficienter eodem tempore attendi poſſit ad utramque: *Fagundez ſupra lib. 2. c. 7. n. 10.* pro ſe adducens alios novem Doctores, addenſque *c. 9. n. 12.* implere præceptum Miſſæ illum, qui eo tempore confitetur Sacramentaliter, quod item probabile putant *Reginald. lib. 19. num 14.*, & alii docti Recentiores non omnino diſſentiente *Suarez d. 83. de Euchar. ſect. 3.*, cum ibi dicat: *quidam putant, toto illo tempore* (loquitur de Miſſa) *neceſſariam eſſe attentionem ad ipſum Deum, vel orando, ſeu petendo, vel gratias agendo, vel etiam de peccatis dolendo, vel aliquid ſimile*.

Quæres 5. *An Moniales teneantur curare, ut in ſuis templis celebretur Miſſa Conventualis quotidie*.

11. *Reſp.* Teneri, ſi commode poſſint, & non adſit impedimentum, quod obſtet: & ratio eſt, quod *in cap. cum creatura de celebr. Miſſ. 5. rubric.* habetur, in Eccleſiis Collegialibus quotidie celebrandam eſſe Miſſam Conventualem, de feſto, aut de feria juxta temporis convenientiam; Monaſteria autem Monialium ſunt Eccleſiæ Collegiatæ, ut ait rubrica *in cit. cap. cum creatura*, ſicque comprehenduntur ſub diſpoſitione dicti juris: ita *Tamburinus ſupra diſt. 15. qu. 6. n. 1.* ex Corduba, & Sylv., monens Capellanos Monialium debere dicere Miſſam de Sancto, de quo fit Officium ab ipſis Monialibus (ex Miſſali tamen Romano), non vero teneri eam applicare pro benefactoribus vivis, atque defunctis, eſto Religioſi Ordines id habeant in uſu: ut notarunt etiam *Rodriq. tom. 3. qu. 6. art. 7.*, & *Portell. de dub. Regular. v. Miſſa n. 7.*

Quæres 6. *An, & quo jure Moniales teneantur recitare horas canonicas in Choro*.

12. *Reſp.* Teneri, ſi ſint ex deputatis ad Chorum, idque non ex ullo præcepto canonico, quod extet, ſed ſolum ex peculiari inſtituto, ac conſuetudine ubique recepta, ut colligitur *ex Clem. 1. de cele-*

BIBLIOTECA

brat. Miſſ. c. dolentes tit. eod. ita *Miranda qu.9. de Monial. art.6.*, *Lezana to.1. c.25. n.13.*, *Tamburinus ſup. qu.1. n.2.*, & alii, patetque ex dictis, ſi advertero cum *Suarez lib.4. de hor. Canon. c.10. num.15. ex obligatione chori* in toto corpore Monaſterii exiſtente non ſufficienter naſci obligationem chori in ſingulis Monialibus: hæ enim vi legis obligantis ſub mortali non tenentur recitare Divinum Officium in choro, niſi ſpeciali Conſtitutione id ipſis præcipiatur; unde *Cajet. v. horæ canonicæ*, ait, *ubi contemptus deeſt, & propter meam abſentiam non notabiliter læditur divini cultus officii, & Prælati diſſimulant, non incurro mortale peccatum ex hoc, quod deſum horis canonicis in Eccleſia mea, quia contra præceptum juris poſitivi proprie non venio, nec notabile damnum infero divino cultui*. Quod approbat etiam *Tamburinus n.3.* his verbis: *quando Superior non imponit ſpeciale, aut perſonale præceptum, non eſt talis obligatio* (videlicet frequentandi chorum) *in ſingulis ex præcepto*. Sed de hoc plura *Suar. ubi ſup. n.7. 8. 9. 15. & 16.*

13. Moneo ſolum ex *Rodriquez to.3. q.6. art.6.* Leonem X. quoad obligationem perſolvendi Divinum Officium in Choro decreviſſe, etiam ſanas Moniales S.Claræ non teneri ſemper Officium hujuſmodi in Choro perſolvere, ac exonerando conſcientiam ipſarum Monialium, diſcretioni Abbatiſſarum pro tempore exiſtentium comiſiſſe, ut quando, & quomodo, ſive cum quibus ſit hæc remiſſio, ſive exemptio toleranda, ſolerter invigilent.

Accedit, quod cum *Suarez ſup. c.15. n.13.* dicat, Prælatos poſſe ex juſta cauſa diſpenſare quoad tempus ſtatutum recitandi horas in choro: ſic occurrente juſta cauſa, idem præſtare poterunt & Abbatiſſæ quoad Moniales ſibi ſubditas; cum etiam ipſis occurrere poſſit caſus taliter diſpenſandi, nec adſit ratio eis negandi hanc poteſtatem.

Quæres 7. *An, & quo jure Moniales teneantur ad quotidianam recitationem horarum canonicarum extra chorum faciendam, ſi non poſſint, aut nolint intereſſe Choro.*

14. *Reſp.* Teneri, ſi ſint ex deputatis ad chorum, patetque tum ex communi ſenſu Doctorum, qui in moralibus maximi debet æſtimari, (cùm raro bene loquatur, qui contra omnes loquitur, ut ait *Bald. conſ.112. l.2.*): tum ex antiquiſſimo uſu omnium fere Monialium, & quidem inducto tanquam ex obligatione, juxta regulas a DD. tradi ſolitas ad dignoſcendum, quæ conſuetudo inducta ſit ex obligatione, & quæ ex devotione: tum quia talis obligatio eſt communis omnibus religioſis addictis Choro; ergo & erit communis Monialibus vacantibus choro, cum etiam ipſæ vere ſint religioſæ: ita *Rodriquez tom.1. qu.42. art.20. Miranda ſup. Sotus l.10. qu.5. art.3. Diana part.3. tract.2. reſol.96., aliique communiter*.

Nec refert, quod aliqui Doctores graves ſuſtinent, Moniales non teneri extra chorum recitare horas canonicas: ſiquidem teſte *Suarez lib.7. de leg. c.8. n.7.* non videtur tutum in re morali diſcedere a receptiſſima ſententia, præſertim ſi materia ex jure poſitivo pendeat, (adde tu vel ex conſuetudine): præterquam quod ut ſententia aliqua dicatur practice probabilis, non ſufficit multitudo Auctorum ſine ratione, aut fundamento probabili, maxime in re, quæ multum poteſt urgere contra bonos mores, ut recte advertit idem *Suarez lib.2. de diebus feſtiv. c.14. n.2.* Ad quod faciunt, quæ habet *Baldellus lib.4. d.11. n.14. ex Sanchez, & Salonio*, eos, ſcilicet, qui non ſunt ſatis verſati in materiis moralibus non poſſe tuta conſcientia ſequi id, quod invenerint antiquatum ex aliquo poſteriori decreto, aut aliter ſit factum improbabile. Quæ bene advertant ii, qui probabile putant quidquid inveniunt apud aliquem Doctorem, minus bene attendentes interdum occurrere multa falſa probabiliora veris.

15. Dixi ſub initium reſponſionis, *ſi ſint deſtinatæ ad Chorum*, quia de Monialibus, quas vocant Converſas, dicendum eſt, eas nequaquam teneri ad horas canonicas; quamvis alias teneantur recitare quotidie certas preces in regula præſcriptas, aut certe legitima conſuetudine inductas

(quas

(quas appellant officium laicarum) : Puto tamen, & mecum idem ſenſerunt viri docti a me conſulti, hujuſmodi obligationem non eſſe ſub peccato mortali, quomodo eſt obligatio recitandi horas Canonicas reſpectu Monialium choro addictarum: & ratio eſt, quod iſta obligatio oritur ex conſuetudine inducta tanquam obligatoria; illa vero provenit ex regula religionis, quæ communiter quoad hoc non obligat ad culpam, ſed ſolum ad pœnam: quæ ratio confirmari poteſt ex communi ſenſu ipſarummet Monialium qui eſt optimus legum interpres.

16. Quin etiam Clemens VII. teſte *Caſarubio in comp. v. Moniales n.*30. conceſſit vivæ vocis oraculo Monialibus degentibus ſub cura Fratrum Minorum deputatis ad chorum, ut, ſi quæ illarum ob imperitiam neſciant perfecte recitare Divinum Officium, judicio Prælati, Confeſſarii, aut Abbatiſſæ, ſatisfacere poſſint obligationi recitandi horas Canonicas dicendo Officium Sororum Laicarum.

Pariter *Innoc.IV. per Bullam* 10., dictis Monialibus indulſit, ut caſu quo ex rationabili occaſione recitare non poſſint horas Canonicas, ſatisfaciant recitando Officium Sororum Laicarum. Verba autem Bullæ ſunt hæc: *Et quæ*, loquitur Papa de Monialibus Choriſtis, *occaſione rationabili non poſſunt aliquando legendo dicere horas ſuas, liceat eis, ſicut aliæ Sorores, dicere Pater noſter*. Ubi noto, quod cum juxta dicta ſuperius, omnes Moniales Choriſtæ ex conſuetudine teneantur recitare horas Canonicas; hoc ipſo, quod Papa declarat, Moniales Sanctæ Claræ ſatisfacere recitando Officium Sororum Laicarum, (etſi eæ ſint Choriſtæ) ſi ex rationabili occaſione non poſſint recitare horas Canonicas: cenſetur diſpenſaſſe ſuper præfata conſuetudine, conceſſo ipſis ad id ſpeciali privilegio relato in earum regula: quæ tota inſeritur in dicta Bulla. Quod privilegium ut hic, & nunc ſuffragatur Monialibus, non petit licentiam, ac conſenſum Superioris (ut conſtat ex illis verbis, *liceat eis, ſicut aliæ Sorores, dicere Pater noſter*, nulla limitatione appoſita; & ſuffragatur etiam in caſu, quo horarum Canonicarum recitatio fieri poſſet ſine valde gravi difficultate: ut colligitur ex illis verbis *occaſione rationabili*, & ſuadetur ex eo, quod dictum privilegium eſſet illuſorium, ſi ſolum ſuffragaretur in eventu, quo illa rationabilis occaſio eſt talis, & adeo gravis, ut ex ſe ſufficiat ad excuſandum ab onere recitandi horas Canonicas: tunc enim abſque ullo privilegio non eſt opus ſupplere aliis precibus, ſicque præfatum privilegium concedens, ut tunc poſſint recitare Officium Sororum Laicarum, eſſet oneroſum; quod non eſt admittendum.

Videtur autem dictum privilegium ſuffragari etiam Monialibus aliorum Ordinum per viam generalis communicationis; non enim appareret, cur dici debeat non comprehenſum in illa, cum non conſtet de exceptione, nec probetur illud indigere ſpeciali nota, ut communicatum cenſeatur: quod ſi non eſt in uſu, id forte provenit, quia Moniales illud ignorant, vel quia neſciunt, an habeant communicationem privilegiorum.

Addo, per verba illa, *rationabili occaſione*, quæ ſunt in dicto indulto, poſſe intelligi reſpectu Monialium hos caſus; nimirum, ſi Monialis ſit ſcrupuloſa circa Divini Officii recitationem: ſi minus expedite ſciat legere ex Breviario: ſi ſit defatigata ex aliquo labore extraordinario: ſi præ manibus habeat extraordinariam aliquam occupationem, quæ illam angat, & ſimiles.

Indultum autem Clement. VII. confert ad effectum, ut Monialis novitia, quæ ſub finem novitiatus reperitur minus ſufficienter inſtructa circa recitationem horarum Canonicarum, poſſit ad tempus diſpenſari modo dicto ad recitandum Officium Sororum Laicarum, uſque dum ſcilicet ſciat bene recitare horas Canonicas, & hoc ne ulterius ei de hac cauſa differatur religioſa profeſſio. Ducor, quod ubi majus conceditur, etiam minus conceſſum eſſe videtur, *arg. c. ex p.*27. *de decimis*; ac proinde ſi Prælatus Monialium, ſive ſæcularis, ſive regularis vi dicti in-

dulti poteſt modo dicto diſpenſare in perpetuum, a fortiori poterit diſpenſare etiam ad tempus, ſi juſta occurrat cauſa, qualis in præſenti caſu revera occurrere videtur: ita in facti contingentia interrogatus reſpondi, & reſponſio a viris doctiſſimis fuit poſtea approbata.

Monet autem *Tambur. n.13.* quod cum Clemens VII. conceſſerit per Bullam Clericis Regularibus, ut tempore gravis ægritudinis ſatisfacere poſſint obligationi Divini Officii, orationem Dominicam ſemel recitando in die, & ſepties ſalutationem Angelicam, hoc eodem privilegio uti poſſunt, Moniales ſi communicent de privilegiis Mendicantium, uti vere communicant.

17. Cæterum, quia in praxi plura, & gravia dubia de recitatione horarum Canonicarum occurrere poſſunt Monialibus, ut earum Confeſſarii de iis rogati illa facile ſolvere poſſint aliqua hic breviter noto.

„ Moneo igitur primo: graviſſimos
„ DD. relatos a *Sanchez lib.7. conſ. c.2.*
„ *dub.28. n.6.* & alios adductos a *Diana*
„ *par.2. tract.13. reſ.2.* docuiſſe, ad im-
„ plendum præceptum Officii Divini ſuf-
„ ficere attentionem externam: quæ in
„ eo conſiſtit, ut recitans tunc non ſe
„ occupet in actu externo incompoſſibili
„ cum attentione orationis: ſicque reci-
„ tans, ſi in ipſa recitatione divagetur
„ ſolum quoad actum internum, etſi con-
„ ſulto id faciat, non peccat mortaliter.

„ Quidquid autem ſit de probabili-
„ tate hujus doctrinæ, in ordine ad pra-
„ xim communem, ea, ut mihi videtur,
„ uſui eſſe poteſt pro Monialibus ſcrupu-
„ loſis, & anxiis de interna attentione in
„ perſolvendis horis; ipſa enim anxietas
„ eſt argumentum ſufficiens Directoribus
„ earundem ad credendum, illas Offi-
„ cium recitare cum ſufficienti attentione
„ interna.

„ Moneo ſecundo: juxta 16. Do-
„ ctores magni nominis relatos a *Diana*
„ *reſol.3.*, recitantem Officium pro Offi-
„ cio, etiam ſine cauſa, & ex quadam
„ accidia animi, ut facilius, ac brevius
„ Officium abſolvat, peccare ſolum ve-
„ nialiter, ut ſi dicatur Officium de San-
„ cto loco Officii de feria; quamvis *Diana*
„ *part.5. tract.5. reſol.26.* hanc doctrinam
„ limitet, (& meo judicio bene) niſi di-
„ catur Officium Reſurrectionis. Non
„ enim cenſet poſſe admitti, quod ait *Ca-*
„ *ramuel in reg. D. Benedicti d. 139.*
„ *n.1387.*, nimirum quærentem dedita
„ opera Officium totius Breviarii breviſ-
„ ſimum, & illud recitantem, adimplere
„ præceptum Divini Officii ſecundum ſub-
„ ſtantiam, & deficere quoad modum,
„ ideoque peccare venialiter, non mor-
„ taliter. Nomine autem Officii breviſſi-
„ mi totius Breviarii non poteſt non in-
„ telligi Officium Reſurrectionis, cum
„ hoc ſit Officium totius Breviari breviſ-
„ ſimum, ut bene notavit *Diana par.7.*
„ *tract.11. reſol.7.* Fuiſſe autem prædi-
„ ctam doctrinam ſic limitandam conſtat
„ indubitate ex propoſit. 34. inter da-
„ mnatas ab Alex. VII., quæ ſic habet:
„ *In die Palmarum recitans Officium Pa-*
„ *ſchale ſatisfacit præcepto.* Quamquam
„ *Caramuel inferius d.106. n.1438.* ob-
„ ſervans P. Suarez fere omnibus diebus,
„ octodecim horis ſtuduiſſe, & dubitans,
„ qualiter reliquis ſex horis diei potuerit
„ comedere, dormire, Miſſam celebra-
„ re, & dicere horas canonicas: hoc ipſo,
„ quod ait, illum forte ſingulis diebus re-
„ citaſſe Officium Reſurrectionis, & id
„ viros occupatiſſimos laudabiliter facere,
„ ſic aperte declarat, ſe exiſtimare licitum
„ eſſe loco Officii currentis recitare quo-
„ tidie Officium Reſurrectionis. Quod
„ autem dicitur de Suarez, puto impro-
„ babile, cum teſte *Allegambe in Biblio-*
„ *theca Scriptorum Societ. v. Franciſcus*
„ *Suarez*, is quotidie oraret per duas
„ horas cum dimidia, & interdum dice-
„ ret, ſi ipſi neceſſitas imponeretur amit-
„ tendi vel horam orationis ſolitam fieri
„ quotidie a Religioſis Societatis, vel
„ ſcientiam tot annorum labore acquiſi-
„ tam, æquiori laturum animo hujus, quam
„ illius amiſſionem: quomodo enim Sua-
„ rez recitando quotidie Officium Re-
„ ſurrectionis ſubtraxiſſet tempus oratio-

„ ni

„ ni debitæ ex præcepto Eccleſiæ, qui „ quotidie per duas horas cum dimidia „ vacabat orationi, quam ſine ullo pec- „ cato omittere poterat? malo igitur po- „ tius dubitare, num ſit verum illum ſtu- „ dio vacaſſe quotidie 18. horis, quam „ ſuſpicari illum loco Officii currentis „ quotidie Officium Reſurrectionis re- „ citaſſe.

Moneo tertio: ex *Diana par.2. tr.12. reſol.4.*, pro ſe referente decem Doctores graviſſimos, interrumpentem Divini Officii recitationem, etiam ſine cauſa, & per multum tempus, non teneri repetere recitata, nec peccare mortaliter (immo nec venialiter, ſi interruptio fiat ex cauſa) ſed ſolum teneri ſupplere omiſſa; cum ſic vere ſolvetur ſubſtantia recitationis Divini Officii.

Moneo quarto: recitantem Matutinum diei ſequentis, antequam abſolvat Officium diei præſentis, non peccare mortaliter, etſi id faciat ſine cauſa; immo nec venialiter, ſi cum cauſa: ita *Diana reſol.15. ex Suarez, Vaſquez, Regin., & Villalobos.*

Moneo quinto: recitantem horas Divinas ſyncopando non teneri repetere illas, niſi notabiliter ſenſum verborum corrumpat, quod raro accidere notat *Diana reſol.22.* citans pro hac doctrina *Filliuccium, Aſorium, atque Villalobum,* cum quibus ſentit *Diana ſup. d.17.* notans *n.3.* non oportere, Clericos nimis eſſe ſcrupuloſos caſu, quo putant ſe non integre pronunciaſſe, vel aliqualiter ſyncopaſſe, vel verba aliqua ſolo gutture dixiſſe, niſi defectus ſit valde notabilis.

Moneo ſexto: *ex Sanchez d.34.* pro ſe referente *Navarrum, Sandoval, Angles, & aliquos juniores,* recitantem horas non teneri repetere, quod non meminit ſe dixiſſe, modo non recordetur ſe non dixiſſe, & conjecturam juſtam habeat credendi, quod dixerit: qualem videtur habere is, qui ſcit communiter ſe non errare in tali hora. Immo addit *Sanchez n.4.* recitantem in hoc caſu male facere, ſi repetat, cum det locum ſcrupulis, &, ſi recordetur ſe incæpiſſe Pſalmum, lectionem, aut talem horam, & poſtea caſu diſtractus invenit ſe in fine talis horæ, legendo ex libro, vel memoriter dicendo ea, in quibus communiter non ſolet errare, juſte poteſt credere ſe totum dixiſſe, & ultra progredi.

Moneo ſeptimo: recitantem Divinum Officium cum alio privatim ſatisfacere, ſi lectiones omnes audiat a ſocio, nullam ipſe dicens: ita *Diana ſup. reſol.12. ex Villalobo*, & conformiter praxi.

Moneo octavo: ex Indulto Leonis X. Monialibus, & aliis horas Canonicas ex obligatione recitantibus remitti omnes defectus, & culpas ex humana fragilitate contractas in recitando, ſi poſt recitationem devote dicant hanc Orationem: *Sacroſanctæ, & Individuæ Trinitati, Crucifixi Domini noſtri Jeſu Chriſti humanitati, & Beatiſſimæ, ac glorioſiſſimæ Virginis Mariæ fœcunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum, Sanctarumque univerſitati, ſit ſempiterna laus, honor, virtus, & gloria, ab omni Creatura, nobiſque remiſſio omnium peccatorum nunc, & ſemper, & per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.*

℣. *Beata viſcera Mariæ Virginis, quæ portaverunt Æterni Patris Filium.*

℟. *Et beata ubera, quæ lactaverunt Chriſtum Dominum.*

Pater noſter. Ave Maria.

Hanc autem Orationem placuit hic afferre, ut Confeſſarii Monialium omnino curent, ut poſt unamquamque recitationem Divini Officii ea aſſueſcant recitare, ſicque fruantur gratia a Leone X. vigore illius conceſſa: ad cujus gratiæ conſecutionem puto requiri, quod dicta Oratio poſt Divini Officii recitationem dicatur, itaut prudentis viri judicio Orationis præfatæ recitatio moraliter conjuncta reputetur cum recitatione Divini Officii; ſeu, (quod idem eſt) antequam recitans divertat ad actionem extraneam. Quod puto non procedere in caſu, quo quis velit obtinere ſimile beneficium ex conceſſione Gregorii XV. facta in Indulgentiis quinque Sanctorum (ut vocant) recitando Pſalmum *Laudate Dominum om-*

nes gentes : cum enim in conceſſione dicatur, recitantes Pſalmum prædictum ſupplere omnes defectus inadvertenter (ideſt ſolum cum ſemiplena deliberatione, ſeu advertentia ad rationem mali, quæ importat defectum plenæ deliberationis) commiſſos in recitando Officio, celebranda Miſſa, aut in aliis operibus ſpiritualibus ea die peractis; ad conſequendum hoc beneficium videtur ſufficere, quod in fine diei dicatur præfatus Pſalmus poſt recitatum Officium, celebratam Miſſam, & alia ſpiritualia opera facta: id namque ſuadet particula *ea die*, & quod ſumus in materia favorabili animæ, quæ debet ampliari.

Notant autem *Bordonus t.1.reſol.29. n.27.*, ad obtinendam præfatam remiſſionem defectuum, requiri primo, quod ii defectus ſint ſolum veniales, cum ea Oratio etiam ex voluntate Papæ non poſſit remittere culpam mortalem: Secundo, quod is, cui fieri debet remiſſio, non ſit in mortali, cum non remittantur venialia, manentibus mortalibus. Tertio, quod ille ad dictam remiſſionem ſe diſponat ſaltem per actum attritionis ſufficientem ad deſtruendum peccatum veniale; ſiquidem hæc Oratio remittit præfatos defectus quoad culpam, quatenus eſt ſacramentale; Sacramentalia autem non deleant venialia ex opere operato, cum non ſint inſtituta a Chriſto; ſed ex opere operantis, idque mediante actu contritionis excitato per ſacramentalia, ut habet communis Doctorum ſententia: unde hæc Oratio remittit defectus veniales commiſſos in recitatione horarum per modum cujuſdam ſacramentalis, non autem Indulgentiæ, quæ numquam remittit culpam, ſed ſolum pœnam culpæ jam remiſſæ.

Addit *Bordonus n.28.*, ſi hæc Oratio in Choro recitatur ab uno tantum (v. g. ab hebdomadario) in fine cujuslibet horæ, ſive etiam in fine omnium horarum unica vice, eam prodeſſe omnibus, qui in Choro recitant, ac ſi a ſingulis diceretur, cum favores animæ debeant ampliari, & favor præſentis conceſſionis nulli præjudicans multum proſit privilegiato: putatque illam etſi facta ſit vivæ vocis oraculo, durare etiam modo, cum ea ſolum vivæ vocis oracula ſublata fuerint, quæ aliquo modo alteri præjudicare poterant, qualis non eſt conceſſio præſens.

Moneo nono: Monialem omittentem recitare omnes, aut plures horas ejuſdem diei, unicum peccatum mortale committere, loquendo de omiſſione externa, cum violet unicum præceptum, quo unicum integrum Officium conſtans ſeptem partibus integratur. Quod non procedit de omiſſione interna; ſiquidem actus interni multiplicantur cum morali interruptione; adeoque tot erunt peccata, quot repetitæ voluntates cum morali interruptione unam, aut plures horas omittendi: immo non pauci Doctores probabiliter ſuſtinent (etiam loquendo de omiſſione externa) tot eſſe peccata, quot horæ omittuntur; quod ab aliis probabilius negatur, & nos etiam negamus cum *Navarro*, *Vaſquez*, *Suarez*, *Bonacina*, *& Garcia relatis a Caſtro Palao tr.7. d.2. par.5. n.1.*, cum quibus ſentit *P. Tiberiu in inſtruct. ordinand. qu.89.*, addens ex communi Doctorum ſententia omittentes horas teneri in confeſſione exprimere quot horas omiſerint: quod tamen dicit *Diana par.3. tr.13. reſol.5.* debere negari ab iis, qui ſuſtinent, in confeſſione circumſtantias aggravantes non eſſe neceſſario exprimendas; ſicque juxta hos Doctores ſufficit, omittentem plures horas dicere in Confeſſione: *Peccavi mortaliter in omiſſione Divini Officii*.

Addo hic obiter, (quod non reperi deciſum ab ullo Doctore) omittentem Officium Defunctorum in die Commemorationis Defunctorum, & Officium de Octava omnium Sanctorum, videri non improbabile, quod faciat unicum peccatum, cum illa die hæc duo Officia videantur præcipi per modum unius, in quo mecum ſenſit P. Zanettus, addens de rigore contrarium eſſe ſuſtinendum.

Addit *Diana par.9. tr.7. reſolut.67.* obligatum ad horas Canonicas, ſi eas recitet lingua Italica, ſeu vulgari, ſatisfacere

cere præcepto recitandi, cum recitet omnia verba quoad ſubſtantiam: peccare tamen graviter, eo quod ſine diſpenſatione mutet antiquum, & communem uſum Eccleſiæ; quæ proinde *in Tridentino ſeſſ.22. cap.8., & can.9.* decrevit Miſſam non dici lingua vulgari; & in Indice librorum prohibitorum interdixit uſum Bibliorum lingua vulgari ſcriptorum: ſic *Diana*, alioqui concedens horas poſſe ſine ullo peccato dici lingua hebraica, aut græca, etiam ſine cauſa, cum Sacræ Scripturæ lingua hæbrea, græca, ac latina ſemper habitæ ſint, & Apoſtoli Evangelium his ſolum linguis ſcripſerint, etſi haberent donum linguarum. Unde *Sà v. Horæ Canonicæ n.10.* dicit, poſſe quem recitare horas lingua, qua velit uti, græca, vel hæbrea. A *Diana* diſſentiunt *Bonac. de hor.canon d.1. qu.3. par.. n.15., & Eſcobar. a Corro de hor. can qu.4. §.2. n.5.*, ſuſtinentes, Divinum Officium poſſe recitari quacumque lingua latina, vulgari, hæbrea, græca, aut alia, cum id nil referat quoad ſubſtantiam præcepti conſiſtentem in ſignificatione verborum, quæ eſt eadem in quavis lingua: qua de re *P. Baldellus tom.2. l.3. d.21. n.23.*

Quæres 8. *An Moniales poſſint, & teneantur recitare Officia propria Sanctorum.*

18. *Reſp.* Poſſe, & teneri, ſi immediate ſubjiciantur Prælatis proprii Ordinis; etenim ſic & gaudent privilegiis conceſſis ſuo Ordini, inter quæ eſt facultas recitandi dicta Officia, & cum ſubjaceant juriſdictioni Ordinarii tenentur implere ea, quæ præſcribuntur a Prælatis illius; cujuſmodi eſt etiam recitatio illorum Officiorum: ſi vero exemptæ ſint a poteſtate ſuorum Prælatorum regularium, & immediate ſubdantur Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario loci, tunc poſſunt quidem ea recitare, cum non deceat eas privari privilegiis ſui Ordinis, non tamen tenentur, cum ſic exemptæ ſint a poteſtate ſui Ordinis; ideoque non teneantur obſervare ſtatuta, & conſuetudines illius: ita docti recentiores me conſulti, a quibus videtur diſſentire *Rodriquez ſup. qu.42. art.21.*, dum ait, quod, cum Fratres Ordinis Minorum poſſint recitare Officia de Sanctis ſui Ordinis ex privilegio ipſis conceſſo, & quilibet cedere poſſit juri ſuo; ii poterunt privatim recitare de Sanctis occurrentibus in Kalendario Romano, omiſſo Officio de Sancto ſui Ordinis: quamquam cum dicat *privatim*, videtur indicare ſecus dicendum de publica recitatione Officii in Choro; cum ſic renuncietur jus, prout tangit Ordinem, & conſequenter renunciatio illa cedat in præjudicium tertii, ideoque ſit illicita.

Quæres 9. *An Moniales teneantur recitare extra Chorum Officia Defunctorum, quæ pro benefactoribus ſolent certis diebus recitari in Choro, ſi eæ tunc culpabiliter, aut inculpabiliter non accedant ad Chorum.*

19. *Reſp.* Non teneri, & quidem etiam ſi dicta Officia recitari debeant ex obligatione juſtitiæ (v. g. titulo legati ad hunc finem relicti): moveor, quod obligatio recitandi illa Officia non afficit ſingulas Moniales, ut ſingulas, ſed ut faciunt corpus unum morale, quomodo *qu.6.* diximus, obligationem recitandi horas Canonicas in Choro non afficere ſingulas Moniales ut ſingulas, ſed prout conſtituunt unum corpus morale, quod vocamus Monaſterium: ſicut ergo obligatio iſta recitandi horas in Choro cumulate impletur, licet aliquæ Moniales non interſint; ita & plene ſatisfiet obligationi recitandi illa officia, ſi de facto a Monialibus recitentur in choro, eſto non omnes tunc interſint, cum ſic vere dici poſſint recitata officia a Monaſterio, & impleta mens benefactorum: quos ſuppono voluiſſe imponere obligationem dictorum officiorum Monialibus eodem prorſus modo, quo ſolent imponi Monaſteriis virorum Religioſorum; conſtat autem, quod ſi quis eorum non interſit choro, dum ibi talia officia recitantur, non ideo ea privatim recitat, nec ullum ſibi facit de hoc ſcrupulum. Nec obſtat, quod Moniales non recitantes horas in Choro tenentur eas recitare extra: ſiquidem lex ipſis præſcribens recitationem horarum in choro ita illas obligat, ut ſi eas non recitent in choro, teneantur illas recitare extra,

tra, quod non evenit in præſenti caſu, ut conſtat ex modo dictis. Quomodo ait *Suarez tom.4. de relig. tract.10. lib.8. c.2. n.4.* Religioſos noſtræ Societatis ex legitimo impedimento, aut ex facultate Superioris, non intereſſentes recitationi Litaniarum, fieri ſolitæ a noſtris in communi, non teneri poſtea per ſe dicere privatim: cum ſolum teneantur illas dicere cum Communitate, & alioqui ab hac obligatione ſimpliciter fuerint excuſati. Immo addit *Suarez*, hoc procedere etiam in caſu, quo ii contra obligationem obedientiæ omittant intereſſe dictæ recitationi; quamvis enim imperfecte egerint, tamen jam ceſſat materia illius obligationis, ſeu obedientiæ, nec tenentur aliam ſubſtituere loco illius: ſicut non jejunans die præſcripta ab Eccleſia, non tenetur jejunare alia die.

Addo non eſſe improbabile, Moniales in diebus rogationum minime teneri recitare Litanias privatim, etſi non interſint proceſſioni: cum de facto id concedant *Diana p.2. tract.12. reſolut.42.* ex Macigno, Vaſquez, & Molfeſio, aliique docti recentiores generaliter de obligatis ad horas canonicas; nec appareat ulla ratio id negandi de Monialibus, ut patet: contraria tamen ſententia eſt communis, & probabilior.

Quod ſi quæras, an Moniales peccent, ſi omittant recitare preces, quæ interdum ab Abbatiſſa præſcribuntur recitandæ privatim pro benefactoribus, aut alia occurrenti neceſſitate.

20. *Reſp.* Videri non peccare, cum impoſitio talium precum non ſoleat traſcendere obligationem ſimplicis regulæ, aut obedientiæ: ſicut in ſimili notavit *Suarez to.4. de relig. tract.9. lib.8. c.2. n.4.*, loquens in ſpecie de orationibus vocalibus, quæ in Soc. Jeſu junguntur dicendæ pro Defunctis, aut Fundatoribus: quare niſi conſtet hujuſmodi preces indici, ſive ex obligatione juſtitiæ legitime impoſita Monaſterio, ſive ex præcepto obligatorio, Monialis eas omittens non peccabit, ſaltem graviter.

Quæres 10. *An, & quomodo Moniales teneantur deferre habitum Religioſum, immo, & tonſuram ipſarum ſtatui convenientem.*

21. *Reſp.* Teneri deferre & habitum, & tonſuram. Habitum quidem *ex c.2. ne Clerici, vel Monachi in 6.*, ubi diſtrictius inhibetur, *ne de cætero aliquis quamcumque Religionem tacite, vel expreſſe profeſſus in ſcholis, aut alibi temere habitum Religionis ſuæ dimittat: ſi quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat ſententiam ipſo facto.* Tonſuram vero ex *Com. attendentes de ſtatu Monachorum*, ſicut ex Gloſſa, ac Panormitano advertit *Sylv. v. Clericus 2. n.1.* dicens, quod etiam Moniales deferre debent tonſuram capillorum inferius uſque ad aures: & quidem quod ſpectat ad obligationem deferendi habitum Religioſum, dicit *Suarez ſupra tract.8. lib.1. cap.5. n.18.* Religioſum exuere ſe, abſque animo deſerendi habitum, non eſſe peccatum ſecluſa regula, vel extrinſecis circumſtantiis; nam de ſpoliatione habitus Religioſi facta ſine animo dimittendi habitum, nihil statutum eſt in jure communi; & caput ſecundum *ne Clerici, vel Monaci in 6.* non loquitur de ſpoliatione prædicta, ſed de mutatione habitus, cum qua ſtatus relinquitur. Unde ex vi juris communis ſola ſpoliatio non eſt prohibita, neque etiam ex natura rei, aut ratione voti, ſeu ſtatus Religioſi: quare quo ad hoc conſuli debent regulæ cujuſcumque Ordinis, & ex ipſis colligi debet qualitas præſentis obligationis. Cere *Diana p.5. tract.14. reſol.72.* ex Fabro, & aliis docet, Religioſos ob æſtum, aut ad dormiendum deponentes Religioſum habitum non peccare mortaliter, cum debitum, quod habent regulares utendi ſemper ſuo habitu, non ſit neceſſitatis, ſed honeſtatis: quæ ratio probat idem dicendum in caſu, quo deponatur habitus ad alios ſimiles effectus (*v. gr.* ad melius currendum, ad faciendam aliquam repræſentationem ludicram) & procedit tam quoad Moniales, quam quod viros Religioſos.

Acccedit, quod ſi dedemus cum *Suarez d.23. de cenſur. ſect.4 n.34.*, & aliis, quos refert, ſed non ſequitur *Sanchez l.6. moral*

moral. cap.8. n.62. & 63. Religioſum retinentem habitum ſui Ordinis, ſed illum ita occultantem abſque juſta cauſa, ut exterius nullo modo appareat, non incurrere præfatam excommunicationem: oppoſitum nihilominus dicendum videtur de Religioſo, qui ſuum habitum plicatum geſtaret ſub brachio, alia veſte extranea ſuperindutus; cum in tali caſu adſit non ſolum occultatio habitus, ſed etiam dimiſſio, & quidem non ſolum moralis, ſed etiam phyſica, ac temeraria (ut ſuppono) dans anſam vagandi, quæ requiruntur, & ſufficiunt ad contrahendam dictam excommunicationem, niſi excuſet materiæ parvitas: ut ſi habitus dimittatur ad dimidiam, aut etiam ad integram horam: quod in ſpecie notant plurimi DD. apud *Sanchez num.55.*, hoc idem *num.56.* concedentem etiam in caſu, quo dimiſſio fiat ex cauſa turpi, v. g. ad fornicandum.

Quæres 11. *An, & quomodo teneantur Moniales ſervare Clauſuram.*

22. *Reſp.* Teneri eo modo ſervare, quo oſtendimus *cap. præc. per tot.*

Quæres 12. *Ad quæ jejunia teneantur Moniales de jure communi.*

23. *Reſp.* Teneri ſolum ad ea, ad quæ tenentur reliqui fideles, & non ad alia, cum in jure communi non reperiatur ullum jejunium peculiariter injunctum Regularibus, nedum ſolis Monialibus; cum alioqui de Monachis in *Clement. exivi de verb. ſignif.* dicatur, Monachos propter jejunia, inſtituto Ordinis, & regulæ indicta, liberos non eſſe a jejuniis eccleſiaſticis, quæ Chriſtiani obſervare debent. Dixi *de jure communi*, quia de jure particulari tenerentur Moniales ſervare jejunia præſcripta in propria regula, & quidem ſub mortali, ſi ea obliget ad culpam mortalem.

Solum eſſe poſſet difficultas, an Moniales jure communi teneantur ſervare jejunium Adventus (ut vocant).

24. *Reſp.* Quod cum jejunium ſacri Adventus (ut vocant) non obliget Religioſos, & Monachos de jure communi, ſed apud eos manſerit partim ex propriis inſtitutis, partim ex uſu, ac more, ut notavit *Azorius par.1. lib.7. cap.27. qu.3.* ex propria regula, aut conſuetudine, vel ſtatutis ſui Ordinis poſſunt, & debent Moniales colligere, num ipſæ teneantur ſub mortali ſervare jejunium Adventus, nec ne: nam de jure communi eæ non tenentur ſub peccato mortali ad jejunia Adventus.

An autem Moniales quinquagenariæ eo ipſo excuſentur a jejuniis tum communibus eccleſiaſticis, tum præſcriptis in regula proprii Ordinis.

25. *Reſp.* Quod cum *Sanchez lib.7. de Matrim. d.32. n.17.* conſultis viris doctis dicat, ſe, dum aliud non apparuerit clarius convincens, tamquam probabiliorem eligere opinionem, quæ ſuſtinet indiſcriminatim de ætate viri, & fœminæ ad excuſandum a jejuniis; loquendum eſſe, nec quidquam a ratione devium, aut alienum a probabilitate dicturum eum, qui fœminas quinquagenarias excuſaret a jejunio (etſi tandem ſic concludat: *Verumtamen licet prædicta oſtendant, eam opinionem eſſe probabilem, ſpeculative loquendo: at in praxi non cenſeo eſſe tutam*), contra quam limitationem facit doctrina, quam ex Sancio refert, & non refutat *Diana par.2.tr.13. reſol.12.* Cum, inquam, *Sanchez* non improbabiliter aſſerat, fœminas quinquagenarias excuſari a jejuniis communibus Eccleſiæ, probabiliter item dici poteſt, Moniales quinquagenarias excuſari etiam a jejuniis præſcriptis in regula. Moveor ex doctrina, quam tradit idem *Sanchez lib.4. moral. cap.11. n.54.*, nimirum ætatem ſexagenariam ſicut excuſat viros a præcepto jejunii, ita excuſare a voto jejunii, cum talia vota non obligent aliter, quam præcepta eccleſiaſtica de iiſdem rebus, (ſi tamen aliter non conſtet de intentione voventis) quod ſi hæc doctrina procedit de obligatione jejunii ex voto, a fortiori procedet de obligatione proveniente ex profeſſione religioſa, ſeu ex regula: & ſi admittitur de viris, admitti debet & de fœminis, cum ſit par ratio de utriſque. Colligitur hæc doctrina ſatis aperte *ex Graſſio qu.1. deciſ. lib.2. cap.37. n.42.* pro ſe citante

Bartholom. Medinam lib.1.inſtruct. cap.14. §.10., aliiſque doctis viris probabilis viſa eſt, etſi, teſte *Diana p.1. tr.9. reſol.16.* communiter a Doctoribus rejiciatur tamquam improbabilis. Colligitur item ex *Tamburino tom.2. de jure Abbatiſſ. d.12. qu.4. n.4.*, *Paſqualig. de jejun. deciſ.254.* & aliis relatis *a Sancio in ſelect. d.54.n.3.*, ſuſtinentibus, Religioſos infra annum vigeſimum primum non teneri ad jejunia regulæ, & a fortiori *ex Sancio ſup. n.8.*, *Rodriquez in Compend. reſol.75. num.10.*, *Tambur. ſup. qu.5.n.7.*, *& Paſqualig. ubi ſup. deciſ.259. n.3.*, docentibus, Religioſos ſexagenarios eo ipſo eximi a jejuniis regulæ.

Conſentiunt *Narbona*, *Zoeſius*, *Machado*, *Medina*, *Trullench.*, *Pariſius*, *Alphonſus de Leone* citati *a Diana par.9.tr.7. reſ.73.*, & quidem a fortiori, cum in caſu illo concedant ſufficere annum ſexageſimum inchoatum, eo quod in favorabilibus annus inchoatus habeatur pro completo, *l. qua ætate, ff. de teſtam.*

Addit Diana ex Eſcobar., eum, qui vovit jejunare toto tempore vitæ ſuæ, poſt annum ſexageſimum non teneri amplius jejunare, eo quod, ceſſante obligatione jejunii, ceſſet & obligatio voti, ſeniſque vitam ad laborem jejunii terminetur in anno ſexageſimo, dummodo (ſubdit *Diana ex Narbona*) votum non fuerit emiſſum poſt annum ſexageſimum, ſed antea; aliàs enim teneretur jejunare poſt annum ſexageſimum, cum ſic præſumatur voluiſſe ad hoc ſe obligare.

Doctrina autem ſupra data procedit etiam de Monialibus, quæ nondum expleverunt annum vigeſimum primum: hæ enim, licet juxta communem Doctorum ſententiam teneantur ad jejunia regulæ, aliàs exemptæ a jejuniis Eccleſiæ ordinariis: *Paſqualigus tamen deciſ.254. de jejun.*, *Tamburin. ſupra*, *aliique relati a Sancio ſup. n.3. cum Graſſio*, *& Medina* ſuperius allegatis, putant eas non teneri ad jejunia regulæ;idque ob rationem paulo ante adductam ex *Sanchez* pro ſexagenariis, quæ æque militat pro ipſis. Quin etiam monet *Paſqualigus n.6.*, dato,quod Religioſi ante vigeſimum primum annum teneantur ad jejunia regulæ, poſſe Prælatum cum iis diſpenſare in præfatis jejuniis, & bene facere, ſi diſpenſet: idque, etſi aliàs nequeat diſpenſare ſuper Conſtitutionibus Ordinis; talis quippe facultas illi competit tamquam Ordinario, & aliàs Ordinarii ex cauſa diſpenſare poſſunt ſuper lege Pontificia jejunii: ſic ille.

Dubium majus eſt: An Moniales teneantur ſervare jejunia, quæ a populis loci, in quo ipſæ degunt, obſervantur ex voto, aut etiam inducuntur a proprio Ordinario.

26. *Reſp.* Videri probabile non teneri, ob ea, quæ in ſimili dicimus *in tract. de obligat. cap.5. qu.21.*; idque maxime, ſi Moniales ſint exemptæ ab Ordinario, cum ſic non ſubjiciantur ejus jurisdictioni, quod requireretur ad hoc, ut teneantur ſervare jejunia ab ipſo indicta, vel approbata: quamquam, dato etiam, quod Moniales immediate ſubjiciantur Ordinario, adhuc probabile ſit, eas non teneri ad dicta jejunia, niſi lege ſufficienter exprimantur: quippe quæ non veniunt nomine populi in odioſis, immo neque nomine Cleri, ut colligitur *ex Bonacin. d.5. de cenſur. in comm. par.1.n.11.*

27. Addo, quod cum Leo X., teſte *Portello v. Jejunium num.4.*, conceſſerit Minoribus, ut in die jejunii poſſint prandere una hora ante horam conſuetam: hinc quippe bene inferat *Diana part.1. tr.9. reſol.27.* poſſe Religioſos per horam cum dimidio ante meridiem prævenire prandium ſine ullo peccato; hoc eodem privilegio uti poterunt Moniales, etiam non exemptæ, juxta dicenda *cap.9. qu.1. & 2.*

Quod autem ſpectat ad refectionem veſpertinam ſumi ſolitam in die jejunii, moneo, quod cum *Fagundez præcept.4. Eccleſ. lib.1. cap.4. n.13. ex mente Suarez* concedat,ſumi poſſe in ea octo uncias cibi (& has partim ex pane, partim ex fructibus,aut herbis) & alias *Diana par.5. tr.5. reſol.11.* ex Turriano probabiliter doceat, ad violationem mortalem jejunii non ſufficere quantitatem duarum uncia-

rum

rum cibi communis: conſequenter fatendum eſt juxta hos Doctores, ſolum venialiter peccare illum, qui in refectiuncula jejunii ultra octo uncias cibi licite conceſſas ſumeret alias duas uncias: immo nec venialiter, juxta *Paſqualigum tom.2. deciſ.139. n.6.*, quatenus ibi concedens jejunantem poſſe primo mane ſumere duas uncias cibi, & ſemel bibere ad jejunium facilius tolerandum, poſteaque hora ſtatuta prandere, ac noctu ſumere conſuetam refectiunculam (etſi hoc fiat ex cauſa rationabili, etiam ſine peccato veniali) conſequenter videtur conceſſurus, ſumentem præfatas duas uncias ultra ordinariam quantitatem ſerotinæ refectiunculæ non peccaturum, neque venialiter, ſi exceſſum illarum duarum unciarum ſumat ex cauſa rationabili, quæ utique poteſt occurrere. Probat autem *Paſqualigus*, parvitatem materiæ in re præſenti ſalvari in duabus unciis, ex eo, quod parvitas materiæ in fractione jejunii non debet attendi in ordine ad quantitatem prandii, aut cænæ, ſed in ordine ad violationem abſtinentiæ per jejunium præſcriptæ; ac proinde quantitas cibi, quæ talem abſtinentiam non lædit notabiliter, erit parvitas materiæ: ex alia parte dicta violatio non debet attendi comparative reſpectu hujus, aut illius, ſed prout eſt formaliter læſio abſtinentiæ per jejunium præceptæ, quæ eſt abſtinentia a pluribus commeſtionibus: ſicque abſtinentia hæc per pluralitatem commeſtionum lædi poteſt notabiliter, cum per eas deſtruatur; ſecus ſi non interveniat pluralitas commeſtionum, cum ſic notabiliter non lædatur dicta abſtinentia. Unde fit, quod tota illa quantitas ſit parvitas materiæ, quæ non ſufficit ad inſtituendam commeſtionem: cum vero Eccleſia in jejunio vetans pluralitatem commeſtionum loquatur de iis, quæ ſolent inſtitui, & alioqui præter prandium, ac cænam ſoleant inſtitui ſolum leves quædam commeſtiones, quæ veniunt nomine jentaculi, aut alio nomine; ideo parvitas materiæ in re præſenti debet habere talem terminum, ut neque faciat aliquam harum leviorum commeſtionum, attendendo illam quantitatem, quæ magis univerſaliter ſumi ſolet in iis: cum ergo eæ, quando ſunt moderatæ, important uncias ſex circiter cibi, ideo duæ unciæ cenſeri poſſunt materia levis, utpote non pertingentes ad medietatem talis commeſtionis, adeoque moraliter non ſunt commeſtio, & conſequenter non lædunt notabiliter abſtinentiam a pluribus commeſtionibus, quæ præcipitur in jejunio.

Quod vero dicit *P. Diana par.9. tr.6. reſol.15. ex Trullenko contra me tract.5. cap.5. n.15.* ſe non damnaturum de peccato mortali eum, qui quantitatem cibi permiſſam in refectiuncula jejunii totam ſumeret in pane, mihi non placet, tum ob dicta *num.15. ſup. cit.*, tum ex eo, quod quantitas, & qualitas præfatæ refectiunculæ maxime pendet ex conſuetudine inducta apud viros doctos, ac timoratos: non puto autem apud illos inductam eſſe conſuetudinem, ut in dicta refectiuncula ſumi poſſint octo unciæ panis: immo puto, quod ſi ij viderent aliquem edere octo uncias panis in veſpertina refectiuncula jejunii non leviter offenderetur, cum tanta panis quantitas videatur ſufficere ad nutritionem non modicam, ſicque finis Eccleſiæ intentus magna ex parte fruſtretur; unde & viri laici non adeo ſcrupuloſi forte non auderent practicare ejuſmodi doctrinam.

Accedit, quod in pervigilio Nativitatis Domini in refectiuncula veſpertina ſumi poſſunt ſexdecim unciæ cibi, juxta *Fagundez ſupra n.19.*, *Dianam p.1. tr.9. reſol.35.*, & alios: idque etiam in caſu, quo, occurrente Feſto Nativitatis in feria ſecunda, jejunium vigiliæ præveniatur in Sabbatho, ut advertit *Sanchez lib.5. conſil. cap.1. d.26.*, addens, in vigilia Nativitatis ſumi poſſe collationem duplo, & triplo majorem: qua de re plura in noſtro *tract. de obligat. regul. cap.5. qu.1.*; ubi oſtendimus, etiam Religioſis, & conſequenter Monialibus permittendum eſſe, ut in vigilia Nativitatis ſumant refectiunculam paulo majorem ſolita; quidquid contradicant *Villalob.*, *& Ledeſma apud Dianam ubi ſupra*.

Addit *Paſqualigus ſupra deciſ.*103. *n.*9. quod licet *Sanchez ſupra n.*6. putet dictam refectiunculam non poſſe ſumi adeo amplam, ſi ſumatur hora prandii, cum nondum incæperit Feſtum, & id non habeat conſuetudo: oppoſitum tamen tenendum eſt, cum hoc ſit privilegium illius jejunii, cui hoc convenit, non quod feſtum incæperit, ſed quod ſit acceſſorium feſti; adeoque ſapiat lætitiam feſti, etſi illud nondum incæperit; quod patet etiam ex modo celebrationis officii vigiliæ.

Putat idem *Paſqualigus deciſ.*102.*n.*5. *ex Angles, Sancio, & Ledeſma* poſſe hora prandii in die jejunii veſpertinam ſumi refectiunculam, dilato prandio in veſperam, idque ſine alia cauſa, quam ob commodum jejunantis: & probat, quia lex jejunii exigit unicam comeſtionem, permiſſa refectiuncula in ſubſidium naturæ, & intendit corporis macerationem mediante abſtinentia: quod totum ſalvatur in præſenti caſu, cum ſic habeatur finis jejunii, fiat unica commeſtio cum ſolita refectiuncula, & inter has ſolum mutetur ordo, qui eſt quid accidentale, ideoque non impedit, quin impleatur lex jejunii.

Addo, quod ſicut *Azorius, Reginaldus, & Bonacina relati a Diana part.*3. *tract.*9. *reſol.*34., *Boſſius citatus ab eodem Diana part.*5. *tract.*14. *reſol.*14., non improbabiliter docent in collatione ſerotina jejunii poſſe ſumi juſculum ex aqua, & pane, aut herbis, etiam ſecluſa ſpeciali indigentia: ſic puto cum *Sanchez ſupra d.*24. *n.*2. Monialem, quæ v. gr. inſervire debet menſæ in die jejunii, poſſe ſumere aliquid cibi, etiam per modum ſuſtentationis; quippe quæ ex tunc cenſetur inchoare prandium, poſtea interrumpendum ex occaſione illius ſervitii, illud poſtea abſolutura: quo pacto plures illæ commeſtiones moraliter reputantur una; non ſecus ac evocatus a prandio in die jejunii ob aliquod negotium, poteſt, peracto negotio, redire ab abſolvendum prandium, etiam poſt duas horas, ut notant plures doctores apud Dianam ſupra reſol.32. Immo *Paſqualigus ſupra deciſ.*121. *n.*5. putat poſſe rediri ad continuandum prandium poſt totum illud tempus, quo perſeverat aliquid, ratione cujus commeſtio moraliter continuari cenſetur: (ut adſit intentio redeundi ſaltem virtualis, eo quod ſolita quantitas cibi ſumpta non ſit, vel ſuperſint in menſa fercula deſtinata pro eo prandio &c.) ſic enim tempus interpoſitum non tollit continuationem moralem unicæ comeſtionis; quin addit *Paſqualigus ex Sylvio* ſine mortali culpa poſſe interrumpi prandium per horam, etiam ſine cauſa, cum ſic jejunium non lædatur graviter.

Docet item *Paſqualigus n.*6. cum doctis recentioribus conſultis contra *Ghetium* ſurgentem a menſa, comeſtione non completa, & negotiis ita diſtentum, ut in iis totum diem inſumat; poſſe inchoatam comeſtionem veſpere complere, cum ea interruptio non ſit voluntaria, adeoque ſecunda comeſtio pars, & complementum primæ comeſtionis, quæ relicta fuit imperfecta: hoc enim ipſo, quod conceditur comeſtio unica completa, ac ſufficiens intra meriedem, ac veſperam, currit tempus, in quo licitum eſt edere; ac proinde ſi comeſtio relinquitur imperfecta, ea ſemper compleri poteſt, ſi prius compleri non potuit, quandiu durat tempus præfinitum pro ea comeſtione: præterquam quod cibus prima vice ſumptus non eſt ſufficiens, ſicque jejunans excuſabitur a jejunio, ſi illud ſervare non poſſit.

Cenſet præterea *Paſqualig. deciſ.*123. *ex Molfeſio* poſſe, quem domi comedentem in die jejunii adire domum amici ad complendam comeſtionem cum eo, ſive invitetur ab eo, ſive non; imo, & ire ad ementda alia fercula, poſteaque domum redire, edere, cum tota hæc interpoſitio temporis cenſeatur medium ordinatum ad complendam comeſtionem inchoatam, adeoque continuativum illius: idque interponendo totum illud tempus, quod inſumitur in via, & in præparando cibo, quem intendimus edere: ſiquidem totum hoc tempus eſt medium ordinatum ad complendam comeſtionem, ac proinde continuationem ponit ſtante intentione protrahendi comeſtionem ulterius: immo ſi interponatur aliquantulum temporis majus, eo quod eſt neceſ-

neceſſarium, parum curandum eſt, cum in moralibus parum pro nihilo reputetur.

Sic *Sanchez lib.5. conſ. cap.1. d.24. n.5. Ghetius v. jejunium cap.1. n.4. Trullench. lib.3. decal. cap.2. diſt.3. n.13.*, & alii ſuſtinent jejunantem, qui plicato linteolo, propoſuit nihil ultra edere, poſſe ſumere ex ferculis de novo appoſitis, cum adhuc perſeveret idem prandium, cui ille accumbit; ideoque ſi mutato propoſito, ſumit de novis ferculis, moraliter loquendo, non inſtituat novam comeſtionem, ſed aliquid ſuper addat priori, ita ut additamentum faciat unam comeſtionem cum priori, perſeverante unitate prandii communis. Conſentit *Paſqualigus deciſ.122.* inferens, jejunantem in hoc caſu a fortiori poſſe de novo edere ex ferculis antea appoſitis, quippe quæ ſunt pars illius prandii, imo & illius ferculi, quod inſervit prandio, ſicque eorum comeſtio ne novo repetita ſit pars ejuſdem comeſtionis, ita ut cenſeatur una comeſtio integra ex pluribus partibus.

Sic *Molfeſius, Filiucc., Bonacin. & Ghetius apud Dianam p.1. tract.3. reſol.32.* contra plures alios relatos a *Paſqualigo ſupra deciſ.125. n.1.*, docent jejunantem a menſa ſurgentem animo non amplius edendi, poſſe redire ad edendum, etſi prandium ſit completum, ſi modicum tempus interceſſit, & edat de iis, quæ prius fuerant appoſita: ſicut enim quæ edit ſunt pars illius prandii, quod ſumpſit, non autem novum prandium; ſic eorum comeſtio eſt pars commeſtionis præcedentis, moraliter loquendo: quod non procederet, ſi novum inſtitueret prandium, ſic enim eſſet nova refectio: ita *Paſqualigus* monens *n.5.* regulariter quartam partem horæ, & forte etiam tertiam non ſufficere, ut deſinere cenſeatur jus redeundi ad continuandum prandium, niſi concurrentes circumſtantiæ aliter ſuadeant: uti ſurgas a menſa iturus ad dormiendum, in quo caſu ſtatim cenſetur deſinere dictum jus.

Sic *Leſſius l.4. cap.2. n.11., Layman lib.4. tr.8. cap.1. n.6., Diana ſupra*, & alii ſuſtinent, jejunantem, qui a menſa recedit animo non edendi amplius, poſſe ad eam redire, & edere, ſi prandium adhuc duret: probant, quia cibus interruptim ſumitur, ita ut plures partiales ſumptiones unicam faciant commeſtionem, ſicque unitas moralis commeſtionis ſtare poteſt cum interruptione ſumptionis; ideoque debet deſumi ex unitate convivii: unde recedens a menſa, poteſt denuo accedere, durante eodem convivio, ſine violatione jejunii, etſi propoſuerit non amplius edere: cum enim edat de eodem prandio, cenſetur facere eamdem comeſtionem.

An autem, & quomodo jejunans ſi extra prandium, & refectiunculam velit bibere, poſſit ſumere aliquid cibi, ne potus noceat, & quidem pluries eodem die.

Reſp. Poſſe, dummodo id non fiat in fraudem jejunii; ita *Sanchez ſupra diſt.22. Laym. ſupra n.7. Azor. to.1. lib.7. cap.10. qu.7.*, aliique plurimi, & probatur, quia hoc ipſo, quod Eccleſia in die jejunii concedit potum per diem, cenſetur, & concedere neceſſaria, ne potus noceat, & conſequenter aliquid cibi, quo modo dicunt communiter Doctores, talem cibum non vetari, eo quod ſumatur per modum medicinæ. Dixi *dummodo id non fiat in fraudem jejunii*: ſi enim bibas non ad ſitim ſedandam, ſed ut poſſis ſumere modicum illum cibum, & is pluries ſumptus pertingat ad quantitatem ſufficientem ad violandum jejunium, vel non una tantum, aut altera vice, ſed ſæpius, ita ut tandem devenias ad prædictam quantitatem ſufficientem, violas jejunium; tunc autem cenſeri poteſt abeſſe fraudem, quando vere moveris ad bibendum ex ſiti. Conſentit *Paſqualig. ſupra deciſ.119.* notans *n.6.* modicum cibum, qui ſumi poteſt, ne potus noceat, regulariter dici poſſe illum, qui eſt infra unciam, cum talis quantitas ſit valde exigua, & ſufficiat ne potus noceat: addenſque *n.6.* modicum illum cibum ſumi poſſe a bibente, etſi credat potum ſine eo non nociturum, ſi mane bibat, cum ſtomachus ſit vacuus, adeoque ei ſemper potus noceat: non item, ſi poſt prandium bibat, & certus ſit ſe, attenta ſua complexione, non paſſurum

rum nocumentum ex potu; quod non procedit, ſi probabiliter timet nocumentum, aut de hoc dubitet: cum tunc ſtet in poſſeſſione ſui juris ad ſumendum, quamquam cum materia ſit parva, & potus ſolus ſtomacho non conferat, putat *Paſqualigus* nemini injiciendum ſcrupulum peccati gravis, ſi ſumat exiguum hunc cibum.

Addit *Paſqualigus deciſ.136.*, uvam recentem poſſe ſumi die jejunii, quoties libuerit, non ſecus ac ſumi poteſt vinum, cum ſuccus uvæ in ſua ſubſtantia ſit vinum, habeatque rationem potus, quippe qui exprimitur ex acinis, dum uva dentibus conteritur, & in ore acquirit rationem potabilis, ſicque in ſtomachum tranſmittitur per modum potus. Sed mihi non placet hæc doctrina, & videtur adverſari illi doctrinæ, quam idem *Paſqualigus deciſ.141. n.2.* admittit, ut communem, videlicet ea, quæ habent rationem cibi, ſolvere jejunium, & ſi ſumantur modo potabili, ut potus lactis: hinc inferens *n.3.* potionem cocholatæ frangere jejunium, etſi ſumatur per modum potionis, eo quod illa ex natura ſua ſit cibus maxime nutritivus: ita ut unica ejus uncia ſufficienter nutriat per horas 24. abſque ulla corporis debilitatione: ſi quidem ex communi illa doctrina contra *Paſqualigum* argui poteſt: quæ habent rationem cibi, frangunt jejunium, etſi ſumantur per modum potabilis; at uva, cujus ſuccus ſolum in ore dentibus exprimitur e cortice, habet rationem cibi, & quidem maxime nutritivi, etſi detur eam ſumi modo potabili; ergo illius ſumptio frangit jejunium: dixi, *etſi detur illam ſumi modo potabili*, quia ſecundum communem modum loquendi, ac moralem hominum exiſtimationem non dicitur bibere, qui ſumit uvam recentem, ejuſque ſuccum dentibus intra os exprimit, etſi dictum ſuccum vere jam expreſſum, tranſmittat in ſtomachum, ſed dicitur edere uvam, adeoque negari poteſt in hoc caſu ſumi uvam modo potabili; quo modo dicitur ſumi, quando intra vas aliquod exprimitur ſuccus uvæ, & ſic expreſſus ſumitur: ſic enim dicitur ſumi uva modo potabili, cum vere ſit muſtum, & habeat rationem potus: & tunc concedo per ſumptionem uvæ recentis non violari jejunium Eccleſiaſticum, cum talis ſumptio ſit potus; & potus non frangit jejunium Eccleſiaſticum, ut omnes concedunt: & quidem, quod uva ſit maxime nutritiva, patet experientia Ruſticorum, qui in Autumno ex uſu uvæ valde pingues apparent.

Quod ſi hac occaſione quæras: An prohibitus veſci carnibus ex lege jejunii, aut alio titulo prohibeatur adhibere clyſma a puro carnium juſculo; aut emplaſma e carne contuſa, vel contrita appoſita umbilico, non quidem ad medicinam, ſed ad carnem in legis fraudem mulcendam, ejuſque laſciviam fovendam, cum ſuccus clyſmate immiſſus nutriat, & idem præſtet emplaſtrum umbilico appoſitum vi caloris naturalis, & facultatis attractricis partibus inſitæ aliquid per poros exugens, quod intromiſſum poteſt excoqui, & demum converti in ſanguinem, unde fit nutritio, etſi exigua, ſicut & exigua eſt materia, quæ attrahitur, & via per quam ſubit.

Reſp. Raynald. in ſtylita miſtico par.7. n.9. verius eſſe, quod in caſu propoſito vetitus eſt uſus clyſmatum, ac emplaſtri (concedens tamen *n.11.* quod ſpectat ad emplaſtrum materiæ paucitatem, quæ inde ſugitur, valde tenuare peccatum, ita ut vix poſſet ſufficere ad peccatum mortale) Aſſertionem probat, tum quia ſic copioſa materia vetita apponi poteſt, maxime per iterationem, ac frequentationem, & poteſt contraveniri fini legis præſcribentis ciborum delectum, cum inde poſſit incendi corporis laſcivia, concalefacta carne per tale nutrimentum: tum quia licet lex Eccleſiaſtica de ciborum delectu, ſpectato verborum cortice, vetet ſolum uſum certorum ciborum, quem Doctores vocant manducationem; tamen ſpectato fine legis ſub iis verbis æque vetatur omne nutrimentum ex materia vetita, ſive ingeratur per os, ſive alia via, ita ut uſus clymatis ac emplaſtri ex carnibus dici poſſit æquivalens comeſtio carnium: maxime cum Canones ſolum mandent jejunium, &

Docto-

Doctores interpretantes legem jejunii de commeſtone (quippe per quam jejunium ordinarie ſolvitur) non excludunt, nec poſſunt excludere ſumptionem cujuſvis alterius æque concitantis petulantiam corporis, quam Eccleſia intendit frænare lege jejunii.

Verum mihi non probatur hæc doctrina, putoque ſuſtinendam eſſe oppoſitam, quam ipſemet *Raynaud:* non negat eſſe probabilem, dum ait ſuam eſſe veriorem. Ducor; tum quia finis legis non cadit ſub legem, quippe quæ dirigit quidem ad finem, ſed non eſt de fine: ut oſtendit *Avila d.11. de leg. n.37. S.Thom. & Cajetan.* ſicque corruit primum fundamentum *Raynaud.*; tum quia ubi agitur de obligatione imponenda, ſtricta fieri debet interpretatio, *Sd v. interpretatio 2. l. quid quid adſtringendæ ff. de verb. oblig.*; adeoque lex prohibens comeſtionem carnium intelligenda eſt de comeſtione ſimpliciter dicta, non autem de æquivalenti; cum tamen Doctores de jejunii obligatione loquentes dicant, eam ſolum cadere in manducationem, & is tantum dicatur manducare, qui ore haurit nutrimentum: tum quia, quod ſuccus per clyſma injectus, aut emplaſtro attractus nutriat eſt per accidens, nec a lege attenditur; quomodo potus vini licet nutriat, non vetatur in jejunio de communi ſententia Doctorum; idque etſi ſumatur in fraudem ad ſedandam inediam, ac famen, ut docent *Paſqualigus de jejunio deciſ.117. & 18.* Doctoribus relatis, aliique viri graves; & inde ſuadetur, quod Eccleſia non vetat potum, adeoque nec nutrimentum ex eo provenientem (ſicut vetat nutritionem ex cibo capto, eo quod cibus ſit vetitus) ſicque intendens nutritionem provenientem ex potu vini, non violat legem jejunii, cum eam intendat ſolum ut provenientem ex actu licito, ideſt ex potu vini: quod eſt ſignum, mentem Eccleſiæ præſcribentis delectum ciborum non ſpectare quemcumque uſum rei idoneæ ad irritandam carnem (id quod conſtat fieri a vino largius hauſto, ac puro), ſed ſolum ſpectaſſe curam carnis per eſculenta, & incentiva libidinum præciſe per manducationem admota: tum quia in præſenti caſu non procedit, quod qui facit in fraudem legis non minus delinquit, quam ſi legem directe violet, etſi ſalvis verbis legis ejus ſenſum circumveniat, *l. contra legem ff. de legib.* cum fiat, quod ea noluit fieri, licet, attento cortice verborum extimo, id non vetuerit: ſiquidem tunc ſolum fit in fraudem legis, quando ex tali facto provenit effectus vetitus a lege, adeoque ipſum factum vetitum cenſeretur, utpote cauſans effectum a lege vetitum (ut ſi pluries in die jejunii capias cibum in quantitate parva, de ſe non frangente jejunium: tunc enim fieret fraus legi jejunii, quatenus eſto quælibet e dictis comeſtionibus ſeorſim non auferat effectum a lege intentum, ob parvitatem materiæ, omnes tamen ſimul auferunt; ideoque Eccleſia hoc ipſo, quod intendit macerationem corporis per cibi ſubtractionem, item præſumitur vetare concurſum plurium illarum comeſtionum parvarum in eodem die, tanquam cauſam obſtantem effectui intento): quod utique in præſenti caſu non procedit, in quo cum non vetetur potus in quavis quantitate ad ſedandam ſitim, nec vetatur effectus hinc cauſatus, ideſt nutritio, ac ſedatio inediæ; ac proinde licet potus adhibeatur in hunc finem, non fit fraus legi, cum non adhibeatur, ut impeditivus effectus intenti a lege: ſi enim impediret, eſſet vetitus etiam in ordine ad ſedandam ſitim (ſicut eſt vetitus potus lactis etiam ad refrigerandum, ac extinguendam ſitim, cum impediat effectum intentum a lege jejunii) quare lex jejunii intendit ſolum vetare nutritionem provenientem ex cibo, & ſedationem inediæ per modum cibi, quem ſolum prohibet, ac proinde, cum in iſto caſu intendatur ſolum ſedatio inediæ per potum, non contravenitur menti Eccleſiæ indicentis jejunium.

Sicut ergo *Raynaud. ſupra n.7.* concedit jejunium præſcriptum ad Euchariſticam communionem non violari, aſſumpto clyſmate e carnium juſculo, aliove quovis ſucco, licet apto ad nutriendum (quod

late

late probat *Raynaudus n.3.*) cum præſcriptio dicti jejunii ſolum ſpectet reverentiam debitam Corpori Chriſti, & referatur ad cavendam prægravationem corporis: ſic videtur dicendum,uſum clyſmatis e puro juſculo carnium, ac emplaſtri e carnibus contuſis non vetari per legem vetantem eſum carnium, etſi hæc adhibeantur non in medicinam (quo pacto etiam *Raynaudus n.14.* nobiſcum ſentit, etſi morbus non ſit tantus,ut poſſet excuſare a jejunio) ſed ad curandam cuticulam, carniſque laſciviam fovendam; idque ob rationes ſuperius allatas, ex quibus etiam deſtruuntur fundamenta, quæ pro ſe affert *Raynaudus*.

Quod vero addit *n.13.* Carthuſianum facere contra ſtatutum prohibens carnium uſum, etiam in mortis periculo, ſi in morbo periculoſo utatur clyſmate e carnium juſculo, aut emplaſtro e carnibus contuſis ad curandum morbum (cum id in ſimili caſu concedat de quocumque alio ægroto, qui non ſit Carthuſianus) mihi non placet, ſicut nec placet ratio, quam adducit pro ſua ſententia, dicens, Carthuſiani longe aliam eſſe rationem, cum ille vi legis privatæ amoveat a ſe facultatem utendi talibus remediis ad cujuſvis morbi ſublevationem, nec niſi omni alio cibo deficiente aſſumere poſſit præfata clyſmata, aut emplaſtra ex pura carne, etſi paulo poſt ſubdat *Raynaud.* non eſſe quod Carthuſiani ſcrupolo tangantur de pauxillis carnibus, quæ in certis medicamentis adhibentur admixtæ aliis materiis, adeoque tranſmutantur, ut ſicut carnis nomen abjiciunt, ſic, & priſtinam carnis naturam exuere videantur: nam de minimis non curat prætor; & jus obligans ad carnium abſtinentiam non cenſetur inductum cum extenſione ad tales materias.

Mihi, inquam, non placet, quod loco citato addit *Raynaudus*, & facile videtur poſſe confutari ex verbis ipſiuſmet ſtatuti in ordine Carthuſiano de abſtinentia carnium, editi anno 1582., & a me relati *tract.5. cap.5. n.538.*, quod ſic habet: *Omnem eſum, & ſumptionem carnium, & omnium quæcumque ex carnibus quomodolibet conſtant, ſive per modum cibi, ſive per modum potionis, aut ſorbitionis ſumantur, a noſtro propoſito abjecimus:* & infra: *Statuimus, ut quicumque Ordinis noſtri profeſſus hujus tam laudabilis inſtitutionis tranſgreſſor extiterit*, carnes videlicet comedendo, & alicui perſonæ Ordinis miniſtrando, vel miniſtrantibus conſentiendo, vel non prohibendo, cum poterit prohibere &c. Ubi noto, quod, cum ſtatutum hoc non prohibeat quemcumque uſum carnium, ſed ſolum illarum, qui ſit per modum cibi, aut potionis, aut ſorbitionis, & ſub his non comprehendantur aſſumptiones clyſmatis, aut emplaſtri ex pura carne, non video, quo modo *Raynaudus* dicat, Carthuſianum vi legis privatæ amovere a ſe facultatem utendi talibus remediis ad cujuſvis morbi ſublevationem; cum ſub relato ſtatuto Ordinis Carthuſiani non extet (quod ego ſciam) ulla alia lex, quæ vetet uſum præfatorum remediorum, nec ab ipſo *Raynaudo* afferatur, qui tamen debuiſſet illam afferre, ſi extaret: Cum ergo Carthuſianus nulla lege peculiari prohibeatur uti clyſmate,aut emplaſtro ex pura carne, & alias *Raynaudus* uſum talium remediorum concedat cuicumque alii in die jejunii, debet hoc idem concedere & Carthuſiano, cum ſit eadem ratio de ipſo, ac de illis, & ubi militat eadem ratio, militare debeat item eadem juris diſpoſitio.

Imo puto Carthuſianum non facere contra ſtatutum ſuperius adductum,ſi clyſma, aut emplaſtrum ex pura carne aſſumeret ad curandam cuticulam: cum vi dicti ſtatuti ſolum prohibeatur uti carnibus per modum cibi, aut potionis, aut ſorbitionis, & ſub his non contineatur aſſumptio clyſmatis, aut emplaſtri ex pura carne; aliaſque lex etiam favorabilis animæ, ſi ſit obligatoria, & conſequenter odioſa, non debeat ampliari ultra propriam verborum ſignificationem, ut probat *Sanchez lib.10. de Matrim. d.4. n.3.*

Quæres 13. *An Moniales teneantur obſervare Feſta præſcripta ab Ordinario loci, nec non cenſuras, & interdicta ab eo lata.*

28. Reſp.

28. *Reſp.* Teneri ex decreto *Concilii Tridentini ſeſſ.25. de regul. c.2.*, quod ſic habet: *Cenſuræ, & interdicta, nedum a Sede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinariis promulgata mandante Epiſcopo a Regularibus in eorum Eccleſiis publicentur, atque ſerventur*. Ubi notandum, quod licet in iſto decreto non fiat mentio expreſſa de Monialibus, eæ tamen in illo comprehenduntur ſub nomine Regularium, quod eſt commune tam Monialibus, quam viris Religioſis.

An autem Moniales poſſint die feſto exercere ſe in faciendis recamaturis ad vitandam otioſitatem.

29. *Reſp.* Armillam, Azorium, Villalobum, Jo. de la Cruz, Sà, Marchantium, Sylveſtrum, ac Ghilinum relatos a *Diana part.6. tract.6. reſol.15.* ſuſtinere partem affirmantem ob rationes adductas ab ipſo Diana; quin nec omnino ab iis diſſentit *Sanchez lib.5. conſ. c.2 d.18. n.13.*, quatenus aſſerens opinionem contrariam eſſe veriorem, indicat ſententiam horum doctorum non eſſe improbabilem. Certe ſi hæc doctrina admittatur de puellis(quomodo admittunt citati DD.), & admitti poterit reſpectu Monialium,præſertim juniorum,quæ difficilius ſciunt vitare otium. Quod autem dicunt præfati Doctores de recamaturis,admittent etiam de thecis ex ſerico confectis,cum cera ſancta collo geſtari ſolitis, aliiſque ſimilibus rebus devotionis, qua de re *Paſqualigus deciſ.148.*

Quæres 14. *An Moniales in diebus rogationum, ac Jubilæi intra proprium Monaſterium teneantur facere proceſſiones ab Eccleſia præſcriptas, & quo genere obligationis.*

30. *Reſp.* Quod quidem ſpectat ad Monialium communitatem, ſeu Conventum, id debere colligi ex communi ipſarum Monialium ſenſu, & conceptu: proportionaliter, ut dicit *Sanchez lib.6. moral. c.4. n.27.* ad dignoſcendam quantitatem obligationis hujus, aut illius regulæ multum conferre communem exiſtimationem Religioſorum, communemque ſenſum, ac judicium illorum, quibus incumbit regularum obſervatio, ſic, aut ſic illas accipientium, ac intelligentium: puto autem Moniales exiſtimare conſuetudinem faciendi dictas proceſſiones eſſe ſolum ex devotione, adeoque a toto Monaſterio illas poſſe omitti abſque peccato mortali; quod ſi eæ de hoc dubitent,id debent conjicere ex quatuor conjecturis relatis a *Bonacina diſt.1. de leg. qu.1. part. ult. §.3. n.21.*; nimirum conſuetudinem præſumi inductam tanquam obligatoriam, ſi Superior puniat, aut arguat aliter facientes, ſi populus graviter ſcandalizetur ob violationem dictæ conſuetudinis, ſi materia & obligatio illius multum conferant ad bonum commune, ſi denique conſuetudo ſit majoris partis illius communitatis. Quod vero ſpectat ad præſentem obligationem reſpectu ſingularum Monialium, puto illam non eſſe majorem ea, qua *hic qu.6.* diximus ſingulas Moniales teneri ad aſſiſtentiam chori, & conſequenter non excedere culpam venialem.

Quæres 15. *An, & quomodo Moniales teneantur ſolvere debita realia contracta, ſive ante ingreſſum Religionis, ſive poſt.*

31. *Reſp.* Diſtinguendo,vel debita ſunt contracta ante profeſſionem, & hæc debebant ſolvi a Moniali ante emiſſionem profeſſionis,ſi erat ſolvendo,& ſi non ſolvit, peccavit quidem reddendo ſe impotentem ad ſolvendum; modo tamen excuſatur ratione impotentiæ, quatenus per profeſſionem facta eſt incapax acquirendi bona propria, ex quibus ſolvat, quod bene notavit *Sanchez lib.4. moral. c.19. n.14.* addens,cum ſit medium extraordinarium, ac difficile cogi acquirere bona in Religione ad ſolvendum creditoribus, Monialem in præſenti caſu non teneri manibus ſuis laborare ad acquirendum unde ſolvat æs alienum, nec Superiorem teneri ei dare licentiam ſic laborandi:quæ ratio cum procedat etiam quoad petendam eleemoſynam a parentibus,aut conſaguineis ad effectum ſatisfaciendi creditoribus, neque ad hoc ipſa tenebitur. Puto tamen, quod ſi Monialis habeat peculium ejus uſibus conceſſum tenetur ex eo ſolvere debita: cum *Sanchez lib.8. moral. c.9. n.38. ex Molin.*, ac *Leſſio* dicat, Religioſum teneri reſarci-

re damnum injuſte illatum, cum reſtituendo fuerit, & quidem modo poſſibili; & alias Monialis ſit reſtituendo eo ipſo, quod habet peculium ejus uſibus permiſſum, ut patet: intellige, niſi id ei prohibeatur a Superiore, ut de facto prohiberi poteſt, teſte *Sanchez ſupra n.*113. ubi ſupponit, Superiorem non teneri concedere Religioſo ſubdito licentiam expendendi proprium peculium in ſolvendo ære alieno, & conceſſam poſſe auferre, cum peculium ſit Monaſterii, & Monaſterium non teneatur illud expendere in reſarciendo damno per ſuum Religioſum illato; qui proinde Religioſus eatenus tenebitur ſolvere creditoribus ex ſuo peculio, quatenus libera illius adminiſtratio ei permittitur. Quod autem dixi de peculio, procedit etiam de donatione, aut eleemoſyna factis Moniali, ſi hæ uſibus illius permittantur; nempe eas debere expendi a Moniali, in ſolvendis debitis, de his enim militat eadem ratio, ut patet. Vel debita contracta ſunt a Moniali poſt profeſſionem, & hæc ea tenetur ſolvere eo ſolum modo, quo diximus, illam poſt emiſſam profeſſionem teneri ſolvere debita contracta ante illam, videlicet, implicando ad talem effectum peculium ipſi libere conceſſum, vel etiam donationem aliquam liberæ diſpoſitioni illius relictam a Superiore, ita ut illam inſumere poſſit in uſibus licitis, non autem laborando, aut procurando eleemoſynas &c. idque ob rationes ſupra allatas, quæ militant etiam in hoc caſu. Nec obſtat, quod *Sanchez ſupra n.*38. ait, Religioſum teneri damnum culpabiliter illatum reſarcire modo poſſibili, nam explicari debet, illum loqui de mediis ordinariis, non autem extraordinariis.

An autem Monaſterium teneatur ſolvere debita a Moniali contracta ſive ante profeſſionem, ſive poſt.

Reſp. Loquendo de debitis contractis ante profeſſionem teneri Monaſterium ea ſolvere ex bonis, quæ ratione Monialis ei obvenerunt, aut obvenient in futurum (non tamen ſupra vires dictorum bonorum) & ratio eſt, quod cum per profeſſionem Religioſam non derogetur juri creditorum, ſicut Monialis tenebatur ante profeſſionem ex bonis illis ſolvere creditoribus, ſic tenetur Monaſterium ſuccedens in ea bona: quo pacto ait *Sanchez l.7. moralium c.*31. *n.*4., regulam illam, *quidquid acquirit Monachus, acquirit Monaſterio*: intelligi debere, niſi Religioſus ære alieno gravatus ſit admiſſus ad profeſſionem; tunc enim non Monaſterio, ſed creditoribus acquirit, quidquid arte, induſtria, donatione, aut hæreditate comparat. Loquendo vero de debitis contractis poſt profeſſionem, hæc ſolvi non debent a Monaſterio, niſi ea contracta ſunt ex legitima Superioris licentia, aut Monaſterium inde ſit factum locupletius; (tunc enim tenebitur quoad eam partem, ut advertit *Sanchez n.*9.), & ratio eſt, quod perſonæ delictum non eſt convertendum in Eccleſiæ damnum, *cap.ſi Epiſcopi* 16. *qu.*6., quæ ratio item probat, Monaſterium non teneri reſtituere mutuum pecuniarum a Religioſo acceptum cum licentia Superioris, ſed ſine conſenſu capituli, ſi Superior non poterat diſponere de tanta ſumma ſine dicto conſenſu, ſicque in concedenda ea licentia exceſſit limites ſuæ poteſtatis; quod advertit etiam *Sanchez n,*10.

Addo hic obiter ex *Cardinali de Lugo d.*3. *de juſt. n.*142. pro ſe citante *Bannez, Rebellum, Lopez, Salas, Sayrum, & Dianam*, recipientem a Moniali ad uſus illicitos, non teneri ſummam acceptam reſtituere, ſi Monialis, quæ dedit, habeat facultatem plenam, ac liberam expendendi dictam ſummam pro libito; cum Prælatus dans talem facultatem non cenſeatur limitaſſe illam ad uſus honeſtos, ſed potius abſtuliſſe pro parte ſua totum impedimentum, ut uſus ille non eſſet contra votum paupertatis ex defectu licentiæ, etſi maneat turpitudo ex alio capite. Quod ſi Monialis potuit dare dictam ſummam: ergo & ille alius potuit illam recipere, & poteſt eam retinere. Præter quam quod, ut notat idem *Card. n.*143. etſi donatio illa ab initio fuiſſet nulla ob malum titulum, poſtea tamen Monialis, ſi alias habet licentiam dandi illam ſummam ad uſus licitos,

tos, mutato animo poteſt illam donare illi eidem perſonæ alio titulo honeſto, v.g. quia pauper eſt, vel ex gratitudine: ad quam donationem licitam ſufficientem habet licentiam. Nec obſtat, quod Prælatus eſt adminiſtrator bonorum Monaſterii, ideoque non poteſt dare licentiam, & ad uſus illicitos expendendi, cum id jure prohibeatur: id enim procedit, quando inde damnificatur monaſterium, quod non militat regulariter in præſenti caſu, in quo Monialis poteſt libere inſumere illam ſummam, adeoque ſine utilitate Monaſterii, etſi de facto illam expendat ad uſus illicitos.

Quæres 16. *An, & qualiter Moniales teneantur ad correctionem fraternam proximorum.*

32. *Reſp.* Teneri: Cum præceptum hac de re latum a Chriſto *Matth.*18. *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum*: afficiat omnes, & ſingulos fideles, & conſequenter etiam Moniales, ſi quidem concurrant debitæ circumſtantiæ; nimirum, quod certo conſtet de peccato Proximi, & probabile credatur illum non reſipuiſſe, quod ſubſit ſpes fructus ex correctione, quod non adſit alius æque idoneus, qui correpturus credatur, & quod locus, tempus, aliæque ſimiles circumſtantiæ judicio prudentis viri ſuadeant correptionem profuturam. Quæ circumſtantiæ cum raro omnes concurrant, raro item evenit, quod præceptum correptionis obliget, præſertim homines vulgares, ac minoris authoritatis, ut ait *Valentia t.*4.*d.*2.*qu.*10. *p.*2. & confirmat *Granadus in* 2.2.*tract.*12. *d.*1. *Controv.*3. *n.*6., monens, non facile credendum eſſe, timoratos præſertim viros peccare mortaliter ob omiſſionem correptionis fraternæ: cum præcepta charitatis non ita ſtricte obligent, adeoque omittentem corripere ex quadam tepiditate, aut ſimili affectu, non autem ex intentione, aut propoſito, nequaquam peccare mortaliter, niſi damnum ſpirituale Proximi ex tali omiſſione proveniens eſſet tale, ut graviter imputaretur omittenti correptionem.

Obligatio autem correptionis fraternæ eſt ſub mortali, ſi delictum ſuper quod ea debet cadere, ſit grave, cum ſic materia obligationis ſit gravis, & finis in ea intentus ſit graviſſimus. Secus ſi materia correptionis ſit peccatum veniale, tunc enim hæc obligatio non adſtringit ſub mortali, quidquid dicant aliqui apud *Caſtrum Palaum tract.*6. *d.*3. *p.*3. *n.*1. quorum doctrinam puto ſolum procedere de iis, qui habent curam aliorum, quales ſunt Superiores Regularium utriuſque ſexus: hi enim teſte *Sanchez lib.*1. *moral. c.*6. *n.*19. peccant mortaliter, ſi permittant frequenter violari regulas Ordinis, obligantes ſolum ad veniale: quippe qui ex officio tenentur curare bonum progreſſum religionis, qui ex dicta permiſſione non mediocre damnum pateretur: quod docet etiam *Naldus v. Prælatus n.*11. monens, non eſſe mirum Superiores in iſto caſu peccare mortaliter, cum ſubditi in violatione regularum peccent ſolum venialiter; nam etiam cuſtos vineæ, ſi videns ingredientes vineam ſeorſim, ut ſinguli racemum unum, aut alium aſportent, & non impediat, (cum ex officio teneatur impedire) mortaliter peccat ob damnum notabile illatum vineæ, iis ſolum venialiter peccantibus: ſic & evenit in caſu noſtro, ut conſideranti conſtabit. Et hanc doctrinam bene debent Confeſſarii inculcare Superioriſſis Monialium, ut ex hinc excitentur ad regularum obſervantiam procurandam: etſi interdum Superioriſſæ excuſentur ſive ob inadvertentiam, ſive ex bona fide, ſive quia non ſperant fructum ex admonitione, immo timent majora mala inde eventura: quæ interdum erunt magnæ conſolationis Superioriſſis timoratis, ideoque opportune iis ſuggerenda erant a Confeſſariis.

Quæres 17. *An, & quo modo teneantur Moniales facere eleemoſynas ex proventibus Monaſterii redundantibus.*

33. Quod quamvis *Sanchez, Emanuel, & Hieronymus Rodriquez, & Sotus apud Dianam p.*5. *tract.*8. *reſol.*33. doceant, ſicut Epiſcopi tenentur arctiſſime præcepto eleemoſynæ, ſic debent Monaſteria Regularium, in quibus proventus redundant: & *Reginaldus lib.*4. *n.*283. dicat, Abbatem,

tem, vel authoritate ſimili præditum in domo, & familia religioſa non modo poſſe facere eleemoſynam, ſed etiam teneri, quidquid ſupereſt ultra neceſſitates Monaſterii, erogare in pias cauſas (reſpiciendo tamen neceſſitates Monaſterii etiam futuras, quæ probabiliter poſſunt occurrere) idque ex intentione fidelium, qui bona ſua elargiti ſunt Regularium Monaſteriis, non ut ii divites efficerentur, cum profiteantur paupertatem, ſed tantum, ut ſuſtentarentur, & quæ ſuperſunt in alios pauperes erogarent: Quamvis, inquam, Doctores ſic differant circa præſentem quæſtionem; mihi tamen magis placet, quod ait *Suarez tom.4. de Religion. tract.8. lib.2. cap.26. n.13.* nimirum regulariter non eſſe neceſſarium, nec conveniens, Prælatos Regularium omnes ſuperabundantes redditus dare in eleemoſynam, etſi interdum poſſit eſſe laudabile, imo & aliquando præceptum: hoc enim pendet ex neceſſitatibus Proximorum hic, & nunc occurrentibus; nam ſi hæ ſint extremæ, non ſolum ſuperflua, ſed etiam aliqua ex neceſſariis dari debent, habita ratione aliorum, qui ſolent concurrere ad ſublevandam talem neceſſitatem: ſi vero neceſſitas ſit gravis, omnia ſuperflua dari debent, niſi ex aliorum concurſu minuatur neceſſitas: quod ſi neceſſitates ſint communes, licet tunc aliquid dari debeat ex ſuperfluis ob bonum exemplum, dare tamen omnia non eſt neceſſarium; immo nec in Prælato religioſo eſſet conſilium: ſicque regulariter loquendo non eſt in ejus poteſtate id facere, cum melius ſit, ſi commode poteſt, augere, ac perficere ipſum Monaſterium, ſive quo ad pertinentia ad cultum divinum, aut habitationem, ſive quoad perpetuos redditus, quibus plures religioſi ali poſſint, quod cedit in majus Dei obſequium, quam abundans eleemoſyna in communibus neceſſitatibus, ut advertit *Navarrus comm.3. de regul. n.7.* ex quibus habent Confeſſarii Monialium quid reſpondere debeant Superioriſſis ipſos in ſpecie interrogantibus de obligatione, quam habent faciendi eleemoſynas ex bonis communibus Monaſterii, cui eæ præſunt.

Quod autem ſpectat ad Moniales particulares: hæ non tenentur facere eleemoſynam, regulariter loquendo, cum nihil habeant proprii, ex quo illam faciant; & ex illis ipſis bonis, quæ iis conceduntur ad uſum, ſine licentia Superioris, ſaltem tacita, ac interpretativa donare non poſſint: poſſunt tamen eleemoſynam facere in pluribus caſibus relatis a *Sanchez lib.7. moral. cap.19. n.69. uſque ad* 100. incluſive, qui *n.95.* expreſſe nobiſcum ſentit, probatque ſuam aſſertionem tum *ex capit. cum ad Monaſterium de ſtatu Monachi, & capit. non dicatis l.2. qu.1.* tum quia religioſus non habet neque dominium, neque ullam bonorum adminiſtrationem, ſed ſolum uſum facti; ideoque ſi abſque licentia faceret eleemoſynam, peccaret contra votum paupertatis, utpote exercens actum dominii. Monialis ergo, cui abſque ulla reſtrictione conceſſa ſunt aliqua bona ad uſum ſuum, ac diſpoſitionem, poteſt facere eleemoſynas, & alias donationes religioſum ſtatum decentes ex licentia ſaltem tacita Superioris, ut notavit *Sanchez ſupra n.*104. monens *n.106.*, quod quamvis Superior interdicat Religioſis ſubditis largiri eleemoſynas, non videtur interdicere moderatas, ſed tantum videtur velle, ne modum excedant: ſicut de uxore, cui vir interdicit eleemoſynas, aſſerunt communiter Doctores, quod notat etiam *Rodriquez to.2. qu.57. art.2.* addens, Superiori expreſſe vetanti etiam eleemoſynas moderatas obediendum eſſe a Religioſis ſubditis.

Porro ad cognoſcendum, utrum eleemoſyna facienda hic & nunc a Moniali cenſeri debeat moderata nec ne: habenda eſt ratio tum facultatum Monaſterii, tum peculii conceſſi ad uſum Monialis, tum operis pii, in quo implicanda eſt eleemoſyna, tum neceſſitatis, cui per illam conſulendum eſt, tum aliarum ſimilium circumſtantiarum, quæ hic, & nunc concurrunt; ſi enim Monaſterium ſit valde dives, Monialis habeat pingue peculium, opus pium cedat in magnum Dei

hono-

honorem, immo in bonum non vulgare ipſiuſmet Monaſterii, tunc major eleemoſyna dari poterit a Moniali de licentia Superioriſſæ, aut ſaltem Prælati Monaſterii: ex quo patet in contingentia facti me bene reſpondiſſe, Moniales cujuſdam Monaſterii potuiſſe convenire inter ſe, ut ex pecuniis ipſarum uſui permiſſis conſtituerent dotem cuidam puellæ inopi inter ipſas admittendæ ad Religionem, quæ maxime neceſſaria erat bono communi Monaſterii. Dixi *aut ſaltem Prælati Monaſterii*: ut indicarem, Moniales de licentia proprii Prælati poſſe majorem ſummam elargiri ex bonis ipſis conceſſis titulo eleemoſynæ, aut donationis, quam de licentia ſolius Superioriſſæ Monaſterii, cum quoad hoc major poteſtas ſupponatur in Prælato, cui ſubeſt etiam ipſa Superioriſſa, quam ſit in Superioriſſa; quod pro praxi eſt bene advertendum, licet id non approbet *Sanchez* n,42. dicens, quod ſi conſuetudine, aut ſtatuto Ordinis, aut præcepto Superioris mediati quoad hoc non ſit reſtricta facultas immediati Superioris, non eſt cur ad certam ſummam arctetur, & ad majorem adiri debeat Provincialis, ſed qualiſcumque eſt Superior poteſt concedere licentiam ad quantitatem moderatam arbitrio prudentis viri elargiendam, id colligentis ex quantitate redditum, ac neceſſitate pauperum: ita *Sanchez ex Molina tom.2. diſt.266. columna.2.*

Quæres 18. *An, & quo modo Moniales teneantur denunciare Confeſſarium ſollicitantem ad turpia, ſi forte (quod Deus avertat) in Sacramento pœnitentiæ id contingat.*

34. *Reſp.* Teneri, cum Gregor. XV. in ſua Conſtit. *Univerſi Dominici gregis*, edita anno 1622. 30. Auguſti, onus denunciandi Confeſſarium ſollicitantem ad turpia imponat perſonis modo dicto ſollicitatis, *quæcumque illæ ſint*, & ſub hac clauſula generaliſſima comprehendantur etiam Moniales. Tenentur autem denunciare, ſive ſollicitatio fiat in actu Confeſſionis ſacramentalis, ſive ante, ſive poſt immediate, vel etiam occaſione prætenſæ Confeſſionis, ſive id fiat extra occaſionem Confeſſionis, ſed in confeſſionario, aut in loco quocumque, ubi confeſſiones ſacramentales audiuntur, ſeu electo ad audiendas confeſſiones (ſiquidem Confeſſarius ibi ſimulet audire confeſſionem) ſive id ad committenda turpia cum ipſo ſollicitante, ſive cum aliis. Denunciatio autem hæc, etſi cumulative fieri poſſit tum Ordinario, tum Inquiſitori, (quod ſpectat ad Moniales) regulariter videtur commodius fieri poſſe Ordinario, ſeu Vicario ejus generali, ſub alio prætextu ad Monaſterium accito, aut accedenti; ſic enim ſuavior, & minus gravis fiet denunciatio, quam ſi ad talem effectum advocandus eſſet Inquiſitor. Quod ſi Monialis induci nequeat ad faciendam hanc denunciationem per ſe ipſam, poſſet Ordinarius concedere Confeſſario, ad quem tunc accedit Monialis, ut ipſe excipiat denunciationem per ſcripturam juratam ab ipſamet Moniali confectam, eamque Ordinario ſtatim tradat; idque ex decreto Sacræ Congregationis S. Officii Urbis de mandato Urbani VIII. die 27. Septembris 1624. edito, quod refert *Nald. v. Confeſſio* 41., addens, eamdem Sacram Congregationem ſtatuiſſe, quod, ſi pœnitens ſollicitata adhuc denunciare recuſet, tunc ad Papam tota res deferri debet, ejuſque reſponſum omnino implendum.

CAPUT VII.

De Prohibitionibus jure communi latis contra Moniales.

1. *PRohibitiones jure communi facta Regularibus, aut Eccleſiaſticis, afficiunt Moniales.*
2. *Moniales nequeunt confiteri cuicumque Sacerdoti approbato.*
3. *Ubi Bullæ Cruciatæ, aut alterius ſimilis indulti non eligunt Confeſſarium.*
4. *Moniales in ſua Eccleſia interiori non aſſervant Eucbariſtiam.*
5. *Nec illis eſt collocanda in feneſtella, ex qua communicant.*
6. *Indultum Clementis VII. eſt abrogatum per Tridentinum.*
7. *In ſuis Templis non admittunt libere Sacerdotes ad celebrandum.*
8. *Earum Cappellani recitant Miſſam de feſto, de quo ipſæ recitant Officium.*
9. *Eæ non admittunt laicos ad canenda Officia in ſuis templis cantu ſimplici, aut figurato: immo & ipſis vetita cantus figuratus, & inſtrumenta ad ſonum.*
10. *Non recipiunt laicos ad ſepulturam in ſua Eccleſia interiori, aut exteriori.*
11. *Ipſæ poſſunt ſepeliri in ſua Eccleſia exteriori, ſi adſit conſuetudo.*
12. *Tangunt Calices, Corporalia, & Agnus Dei.*
13. *Non exeunt e propria Clauſura.*
14. *Non recipiunt extraneos intra Clauſuram.*
15. *Non admittunt Puellas in educationem, aut alias mulieres, niſi ſervatis ſervandis.*
16. *Non recipiunt fæminam ad converſandum intra Clauſuram ſine certis conditionibus.*
17. *Non retinent Ancillas in Conventu abſque certis conditionibus.*
18. *Earum Conventus non erigendi extra loca murata, & quæ degunt extra loca murata, conſultum eſt, ut reducantur intra loca murata*
19. *Non erigunt novos Conventus abſque certis conditionibus.*
20. *Non retinent oſtium a propria Clauſura ad Eccleſiam exteriorem.*
21. *Non babent ſingularem babitationem.*
22. *Quælibet Monialis debet dormire ſola.*
23. *Non recipiunt Novitias, niſi juxta numerum taxatum, nec plures duabus Sororibus.*
24. *Recipiunt Converſas, non obſtante Pii V. probibitione.*
25. *Non admittunt Novitiam ad profeſſionem, niſi ejus voluntate prius explorata.*
26. *Non recipiunt fæminas renuentes profiteri, & ſervare Clauſuram.*
27. *De bonis Novitiæ non accipiunt ante profeſſionem.*
28. *Retinent peculium, etiam poſt Concilium Tridentinum.*
29. *Non alienant bona Conventus ſine ſolemnitate, (quod non procedit de Bibliotbeca librorum latinorum iis legata, vel alia re inutili) nec accipiunt pecuniam ad cambium, aut mutuo, cum pacto ſolvendi: vaſa item prætioſa oppi-*

oppignorari non poſſunt, niſi urgente gravi neceſſitate: etſi in tali caſu interdum requiratur ſpecialis licentia Papæ, ſi ſolvendum ſit intereſſe pecuniæ datæ pro pignore.

30. *Non faciunt donationes, niſi ſervatis ſervandis ex Clem. VIII. decreto.*

31. *Non exercent negotiationem.*

32. *Non appellant a proprio Prælato.*

33. *Immo nec ab Abbatiſſa proprie loquendo.*

34. *Non appellant neque ad Judices competentes, neque ad incompetentes.*

35. *Illis tamen non denegatur defenſio naturalis, nec recurſus ad Prælatum majorem.*

36. *Teſtificantur contra Moniales Conventus, etiam in criminalibus, immo & in cauſis criminalibus perſonarum laicarum.*

37. *Non fiunt Commatres per Baptiſmum, aut Confirmationem: ſunt executrices teſtamentariæ.*

38. *Non habitant in eodem Conventu cum Religioſis Ordinis.*

39. *Non accedunt ad loquendum cum externis ſine licentia.*

40. *Non ſcribunt litteras, nec recipiunt ſine debita licentia.*

41. *Non utuntur lineis: ſi tamen utantur, peccant ſolum venialiter.*

42. *De jure communi edunt carnes, cum jus earum abſtinentiam ſolum conſulat.*

43. *Non nutriunt comam, nec veſtiunt ſuperbe.*

44. *Non probibentur uti larvis, & choreis intra Conventum, ſaltem ſub mortali.*

45. *Non induunt habitum virorum ex occaſione repræſentationis, quam faciant.*

49. *Non eligunt Abbatiſſas perpetuas.*

47. *Terminus triennii Abbatiſſatus includit primum diem: & ſi elapſo triennio confirmarunt Abbatiſſam ex conceſſione Sacræ Congregationis, non poſſunt ſine nova licentia iterum eligere pro tertio triennio immediate ſequenti.*

46. *Moniales non parant, nec vendunt cibos externis.*

49. *Non imprimunt libros ſine debita apprabatione, ac licentia.*

50. *Non erigunt Confraternitates in ſuis Templis.*

Quæres 1. *An prohibitiones jure communi latæ contra Religioſos, ſeu Regulares, aut Eccleſiaſticos indefinite afficiant Moniales.*

1. *Reſp.* Afficere; & inde probatur, quod lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi, & ſub maſculino genere comprehenditur etiam fœmininum in materia, quæ æqualiter congruit viro, ac fœminæ: ex alia parte ſecundum omnem proprietatem loquendi Moniales ſunt, & dici poſſunt perſonæ religioſæ, regulares, ac eccleſiaſticæ; ſicque non apparet, quo titulo excipi poſſunt a prohibitionibus generaliter latis contra Religioſos, regulares, ac eccleſiaſticos, loquendo de iis, quæ pro ratione ſexus, ac conditionis Monialium poſſunt cadere in ipſas.

Quæres 2. *An Moniales poſſint confiteri cuicumque Sacerdoti approbato generaliter ad confeſſiones in Diæceſi, in qua ipſæ degunt.*

2. *Reſp.* Non poſſe, etſi aliàs ſint exemptæ a Prælatis regularibus proprii Ordinis. Conſtat ex Bulla Gregorii XV. edita 5. Februarii 1622., quæ incipit: *Inſcrutabili*, & ſic habet: *Confeſſores vero ſive regulares, ſive ſæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii ad confeſſiones Monialium etiam regularibus ſubjectarum audiendas nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diæceſano idonei judicentur, & appro-*

approbationem , quæ gratis concedatur , obtineant. Quin etiam Sacra Congregatio Concilii de mandato Urbani VIII. declaravit, Confeſſarios extraordinarios ſemel deputatos ad audiendas Monialium confeſſiones pro una vice infra annum ad præſcriptum Sacri Concilii Tridentini, non poſſe virtute dictæ approbationis pluries audire illarum confeſſiones, ſed ab Epiſcopo toties eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit: ſed de hoc plura inferius, ubi de Confeſſario Monialium.

Quæres 3. *An Moniales poſſint in virtute Bullæ Cruciatæ, aut alterius ſimilis privilegii eligere Confeſſarium, & per eum abſolvi ab omnibus reſervatis, ſicut poſſunt perſonæ ſæculares.*

3. *Reſp.* Non poſſe, niſi indultum eligendi Confeſſarium, aut obtinendi abſolutionem reſervatorum contineat clauſulam ſufficientem derogantem prohibitioni, quam Clemens VIII. die 23. Novembris 1599. quoad hoc tulit contra Moniales per Bullam relatam *a Rodriqu. in Bullario, nonam in ordine*, his verbis: *Conceſſionem S. Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium, quantum ad articulum eligendi Confeſſorem, & abſolvendi a caſibus reſervatis cum Fratribus, & Sororibus Monialibus Ordinis prædicti (ideſt B. Mariæ de Carmelo), ac aliorumcumque Ordinum, & Congregationum cujuſvis Inſtituti Mendicantium, tam Provinciæ Hiſpaniæ, quam extra eam ubilibet locum minime habere, nec cenſeri, ſed noſtræ intentionis exiſtere, quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ, ſeu Confeſſionis adminiſtrationem diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubjecti ſint, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium perpetuo declaramus: eiſdem tamen Prælatis, ut in uſu hujuſmodi poteſtatis ſe cum ſubditis benignos, & faciles exhibeant, præcipimus.*

Quæres 4. *An Moniales poſſint detinere intra propriam Eccleſiam interiorem Venerabilem Euchariſtiam.*

4. *Reſp.* Non poſſe, ex decreto *Concilii Tridentini ſeſſ.25. de Regul. cap.10.*, ubi dicitur: *Quod vero Sanctiſſimum Chriſti Corpus intra Chorum, vel ſepta Monaſterii, & non in publica Eccleſia conſervetur, prohibet S.Synodus, non obſtante quocumque Indulto, aut privilegio.* Immo *Barboſa in collect. v. Moniales*, refert, Sacram Congregationem cenſuiſſe, clavem cuſtodiæ Sanctiſſimæ Euchariſtiæ non committi debere Monialibus, ſed retinendam eſſe ſemper penes Sacerdotem, ad quem ſpectat illam ipſis adminiſtrare: quod item notavit *Tambur. diſp.24. de jure Abbatiſſ. qu.2. n.5.*, addens, eamdem Sac. Congregationem ſtatuiſſe, ſacras Reliquias non eſſe aſſervandas intra Eccleſiam interiorem, aut ſepta Monialium; quod tamen non videtur eſſe in uſu, ſaltem in multis locis; eo quod forte vaſa pretioſa, in quibus Reliquiæ repoſitæ ſunt, extra Clauſuram Monaſterii minus tuto cuſtodiri poſſunt.

5. „ Advertit autem *Quintanad. tr.4.* „ *ſingul.3. n.7.*, neque per unam, aut duas „ horas, Euchariſtiam collocandam eſſe „ in feneſtella, ex qua Moniales commu„ nicant, cum Sacra Congregatio expreſ„ ſe id prohibuerit, teſte Bellarmino.

6. Addit *Quintanad. n.2.*, Indultum Clementis VII., quod Moniales ſub obedientia Miniſtri generalis Fratrum Minorum exiſtentes, poſſint in Eccleſia interiori in loco decenti habere Euchariſtiam, ſicut habent in exteriori, ut videri poteſt *in comput. privil. Mendicantium v. Moniales* §.26. fuiſſe omnino abrogatum *in Trident. ſupr.* iis verbis: *non obſtante quocumque Indulto, aut privilegio*; quamvis *Rodriquez tom.1. qu.47. art.4.* putet, non contraveniri Concilio, ſi Euchariſtia ſimul in Choro Monialium, & in Eccleſia exteriori conſervetur: quod pluribus rejicit *Quintan. n.3. 4., & 5.*, monens *n.3.*, *teſte Soteallo*, Sacram Congregationem declaraſſe, Euchariſtiam non in Choro Monialium reſervandam, ſed in Choro exteriori, non obſtante quacumque conſuetudine contraria.

Quæres 5. *An Moniales poſſint facere in propriis Eccleſiis celebrare Miſſas per quemcumque Sacerdotem.*

7. *Reſp.*

7. *Reſp.* Non poſſe, idque ex Clementis VIII. Conſtitutione relata *a Moſconio de majeſt. milit. Eccl. p.1. lib.4.*, in qua hæc habentur: *Nulla Monialis, vel alia perſona ſæcularis audeat celebrare facere in Eccleſiis Monialium privatas Miſſas, præter eas, quæ a Capellanis deputatis celebrari ſolent, ſine licentia Ordinarii.* Cui Conſtitutioni conformis eſt praxis fere communis, a qua nullo modo videtur recedendum, cum ſit valde rationabilis, & originem traxerit ex Conſtit. Pontificia.

„ Ubi notandum: Sac. Congregatio-„ nem Concilii in una Placentina 9. De-„ cembris 1651. cenſuiſſe per Epiſcopum „ fieri poſſe præceptum Regularibus, ne „ abſque ſua licentia accedant ad Eccle-„ ſias Monaſteriorum Monialium pro ce-„ lebrandis ibidem Miſſis, ut refert *Ni-„ colius in floſculis v. Miſſa n.25.* Præte-„ rea declaraſſe eamdem Sacram Congre-„ gationem Concilii in Hieracenſi Viſita-„ tionis 26. Januarii 1692. *in reſp. ad 7.* „ *apud Monacell. tom.1. formul. tit.11.* „ *formul.23. n.4.*, Presbyteros ſæcula-„ res, qui advocantur pro celebratione „ Miſſarum in Eccleſiis Monialium, poſſe „ ab Epiſcopo prohiberi ne accedant, „ quamvis Moniales exemptæ ſint, aut „ Regularibus ſint ſubjectæ; nam hoc ſpe-„ ctat ad cuſtodiam Clauſuræ. Demum „ in eadem Hieracenſi *in reſponſ. ad 9.* di-„ xiſſe Sacram Congregationem ſufficere, „ quod Cappellanus Monialium approbe-„ tur a Superiore Monaſterii.

8. Addo hic obiter ex decreto Sacræ Congreg. ſub 20. Novembris 1628., Capellanos Monialium poſſe Miſſam celebrare de Sancto, de quo ipſæ Moniales recitant Officium, ſed cum Miſſali Romano de Communi, ſi de eo Sancto non extet propria Miſſa in Romano Miſſali; Moniales vero non poſſe quidquam mutare *in Confiteor,* neque poſſe in eo dicere, *& tibi Mater, & vobis Sorores*: cum hoc expreſſe fuerit prohibitum ab eadem Sacra Congreg. 18. Auguſti 1629.

Quæres 6. *An Moniales poſſint per ſæculares perſonas canere Divina Officia cantu ſimplici, aut figurato.*

9. *Reſp.* Non poſſe, attenta declaratione Sacræ Congreg., quam refert *Gavant. in manual. v. Monialium Eccleſiæ n.12.* ſub his verbis: *Ne permittatur in Eccleſiis Monialium cantus ſimplex, vel figuratus a perſonis ſæcularibus*; quamquam talis declaratio juſtis de cauſis non ſit in uſu, ſaltem in multis locis; niſi quod talis cantus ibi non ſit abſque licentia Ordinarii. Quod autem ſtatuit Clemens VIII. in Conſtitut. relata *qu. præced.* quod ſcilicet Monialibus prohibeantur cantus figurati, & inſtrumenta omnia ad ſonum, organis tamen permiſſis in Eccleſia ipſarum exteriori; non eſt in uſu in pluribus locis; quia Epiſcopi cenſuerunt, mentem Sacræ Congregationis eſſe, in talibus circumſtantiis obligare.

Quæres 7. *An Moniales poſſint in propria Eccleſia interiori concedere ſepulturam perſonis laicis.*

10. *Reſp.* Non poſſe, cum id prohibuerit Sacr. Congreg. 1. *die Martii* 1585. apud *Tambur. ſupra d.34. qu.1. n.2.*, declarans in Monialium ſepulchris non debere tumulari corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, quæ in propriis teſtamentis legatum relinquentes, mandaverint ſe ſepeliri in ſepultura Monialium. Ad quod idem facit declaratio Gregorii XIII., quam refert *Portell. de dub. regular. v. ſepultura n.14.*, dicens, illum declaraſſe corpora volentium ſepeliri in Monaſterio Monialium debere ſepeliri in Eccleſia exteriori, & non intra clauſtra: hinc indicando ſine licentia Papæ non poſſe eligi ſepulturam intra Clauſuram Monialium, aut certe abſque facultate alterius Superioris competentis. „ Ubi eſt ad-„ vertendum, quod non obſtante hac „ declaratione Gregorii XIII. (de qua, „ ut advertit *Pignatell. to.4. conſult.177.* „ *n.3.* non conſtat authentice) non poſ-„ ſunt in Eccleſia exteriori Monialium „ ſepeliri, aut eligere ſepulturam exte-„ ri, cujuſvis ſint conditionis, niſi ea „ Monialium Eccleſia habeat jus ſepultu-„ ræ, vel ex privilegio, vel ex ſpeciali „ indulgentia, ut ex pluribus Sacræ

„ Con-

„ Congregationis reſponſionibus firmat „ allegatus Pignattellus.

Quod ſi quæras: An Moniales poſſint ſepeliri in Eccleſia exteriori.

11. *Reſp.* Poſſe, ſi extet conſuetudo, qualis extat apud Moniales Congregationis Vallis umbroſæ, teſte *Tamburino ſup. n.5.*, qui *n.1.* in probationem præſentis reſponſionis affert quamdam declarationem Sac. Congregationis ſub 21. Septembris 1594.: non extat tamen talis conſuetudo, ſaltem communiter, ſicque Moniales regulariter debent ſepeliri in propria Eccleſia interiori.

Quæres 8. *An Moniales poſſint abſque peccato tangere vaſa ſacra, Purificatoria, Corporalia, Agnos Dei benedictos, ac reliquias Sanctorum.*

12. Reſpondet *Sanchez l.2. mor.c.43. n.27.*, quod cum *Sot. in 4. diſt.13. qu.2. art.3. ad 3.*, & multi Neoterici ipſum ſequentes dicunt, fœminas tangere Corporalia, & Calices abſque contemptu, aut nullam eſſe culpam, aut leviſſimam venialem: ea ducti ratione, quod Canones id prohibentes loquuntur de conſilio: a fortiori tangere Agnos Dei non excedet culpam venialem; immo nulla eſt culpa, eo quod uſus obtinuerit, ut a laicis etiam fœminis tangantur: hæc Sanchez, & non improbabiliter, quæ utique maiori aliqua ratione locum habere poſſunt in Monialibus, quæ vel exercent officium Sacriſtæ, vel ſe occupant in Agnis Dei artificioſe compingendis ex panno ſerico, aut alia ſimili materia, quamvis conſultius ſit, immo & conſulendum, ut abſtineant a ſupradictis tangendis ob reverentiam ipſis debitam: nobiſcum ſentit in terminis *Perſicus l.1. de præcip. Sacerdot. offic. c.9.n.56.*, & aliis relatis.

Quæres 9. *Quomodo Moniales prohibeantur egredi e Clauſura proprii Monaſterii.*

13. *Reſp.* Prohiberi eo modo, quo oſtendimus *cap.5. ſect.2. per tot.*

Quæres 10. *Qualiter Moniales prohibeantur admittere perſonas extraneas intra Clauſuram ſui Monaſterii.*

14. *Reſp.* Prohiberi, ſicut dictum eſt *cap.2. ſect.3. per tot.*

Quæres 11. *Qua ratione prohibeantur recipere intra ſepta Monaſterii puellas in educationem, aut etiam viduas, & alias fœminas conjugatas, ut ibi ad multum tempus commorentur.*

15. *Reſp.* Prohiberi ea ratione, qua docuimus *cap.5.*, de puellis quidem *ſect.4. per totum*, de aliis vero fœminis *ſect.3. quæſt.20.*

Quæres 12. *An, & quo pacto Moniales poſſint recipere intra Monaſterium fœminam aliquam nobilem ad ſumendam ibi corporalem refectionem, & converſandum per plures horas cum ipſis Monialibus.*

16. *Reſp.* Non poſſe, niſi eo pacto, quo late indicavimus *cap.5. ſect.3. qu.20.*, ubi de præſenti difficultate ex profeſſo egimus.

Quæres 13. *Qualiter poſſint Moniales retinere intra Monaſterium ancillas ſæculares.*

17. *Reſp.* Non poſſe, niſi eo modo, quo oſtendimus *cap.5. ſect.3. qu.27.* Qui vult, conſulat *Barboſam de offic. Epiſcop. alleg.102. n.60.*

Quæres 14. *An Moniales libere poſſint habitare etiam in locis muratis.*

18. *Reſp.* Quod quamvis olim Monaſteria Monialium conſtruerentur in ſolitudinibus, ne ex frequentia externorum ad ipſas accedentium impediretur earum devotio, & Monaſtica quies turbaretur, juxta *cap. luminoſa 18. qu.2.*, in præſentia tamen ex decreto *Concil. Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.5.* ad conſulendum decori, ac pudicitiæ Virginum Chriſti monentur Epiſcopi, & alii Superiores Monialium, ut ex Monaſteriis extra mœnia Urbis, aut Oppidi conſtitutis, ſi ita videbitur expedire, eas reducant ad nova, vel antiqua Monaſteria intra Urbes, aut Oppida frequentia. Quin teſte *Barboſa l.2. de jur. Eccleſ. c.12. n.10.* Sac. Congregatio ejuſdem Concilii 13. Septembris 1583. cenſuit, Monialium Monaſteria non eſſe erigenda, niſi Ordinariis locorum conſentientibus, iiſque ſolum in locis, quæ muro muni-

munita ſunt, & in quibus adeſt copia Sacerdotum, ſive ſæcularium, ſive Regularium ad audiendas illarum confeſſiones, niſi forte Monaſterium habeat: unde ex ſuis facultatibus ſuſtentare valeat Confeſſarium aliunde aſcitum.

Quæres 15. *An Moniales poſſint erigere nova Monaſteria, prout maluerint, vel certe ſolum aliquibus ſervatis.*

19. *Reſp.* Non poſſe, niſi habeant paratum reditum annuorum ſcutorum 300. qui ſufficiat ad competentem ſuſtentationem duodecim Monialium una cum lucro, quod ipſæ acquirant ex propria induſtria, & laboribus manuum ſuarum (ſic enim explicanda videtur declaratio Sac. Congregationis, quam adducit *Gavant. in man. v. Monalium Monaſt. n.1.* his verbis: *Nova ne erigantur, quibus ad minus 300. ſcutorum reditus annuus non aſſignetur pro duodecim ſuſtentandis*). Quin addit idem *Gav. n.3.*, dicta Monaſteria non poſſe erigi abſque ſpeciali Indulto Sedis Apoſtolicæ ex decreto Sacræ Congregationis edito 12. Aprilis 1615., quæ apud eumdem Gavantum *n.5.* die 13. Septembris 1583. ſtatuerat, Monialium Monaſteria non eſſe multiplicanda in iis locis, in quibus jam erecta laborant inopia, nec habent unde poſſint commode ſuſtentari.

Quæres 16. *An Moniales poſſint habere oſtium, per quod e propria Clauſura pateat acceſſus ad Eccleſiam ipſarum exteriorem.*

20. *Reſp.* Non poſſe ex Conſtitutione Gregorii XIII., quæ eſt in ordine 8., & §.6. ſic habet: *Declaramus præterea nullis Monialibus, etiam Tertiariis, licere habere oſtium, per quod ex Monaſterio introiri poſſit in ipſarum Monialium Eccleſiam exteriorem, in quam ſecularibus ad Miſſam, & Divina Officia patere ſolet acceſſus, ſed omnino muro obſtruendum.*

Quæres 17 *An Moniales poſſint habere ſingularem habitationem, in qua maneant, comedant, ac dormiant.*

21. *Reſp.* Non poſſe, ſed debere omnes habere communem Eccleſiam, refectorium, ac dormitorium; idque ex 18. *qu.2. cap. pernicioſum*: ubi ſub pœna excommunicationis prohibetur Monialibus, ne ſibi faciant propria receptacula, & privata domicilia; ſed tam in Eccleſia, quam in refectorio, atque dormitorio communiter ſint, quamquam iſta excommunicatio non ſit latæ ſententiæ, ſed ferendæ, ut conſtat ex tenore verborum, quibus fertur, & non amplius videatur eſſe in uſu.

22. Adde ex Conſtitutione Clementis VIII. adducta *qu.5.*, unamquamque Monialem debere ſolam dormire, ideoque tot cellas in unoquoque Monaſterio faciendas eſſe, quot ibi degunt Moniales. Sic etiam Sacra Congregatio apud *Zerolam in praxi v. Moniales ad* 11. ſtatuit, puellas commorantes in Monaſteriis Monialium cauſa educationis debere habere locum ſeparatum a Monialibus pro earum dormitione, ſicut & pro operibus.

Quæres 18. *An Moniales poſſint recipere ad habitum religionis in quocumque numero, & quidem etiam Sorores pluſquam duas.*

23. *Reſp.* Non poſſe recipere, niſi juxta numerum taxatum a Superioribus: ſic quippe ſtatutum eſt variis juribus allatis *cap.2. ſect.1. qu.6.*, quæ tamen non prohibent, quin poſſit recipi aliqua ſupernumeraria, dummodo concurrant ea, quæ ibidem indicavimus: non poſſe vero recipi Sorores pluſquam duas, ſecluſa diſpenſatione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quæ non ſolet concedi, niſi cum certis conditionibus, ut conſtat ex dictis *citata ſect.1.qu.15.* „ Addo, „ extare decretum Sacræ Congregationis „ Epiſcoporum, & Regularium, editum „ anno 1605. apud *Monacell.par.2.tit.13.* „ *formul.5. n.5.*, ubi quinto loco ſic ſta- „ tuitur: *Supra autem numerum nec Mo-* „ *niales velatæ, nec Converſæ recipiantur,* „ *niſi obtenta Sacra Congreg. licentia.*

Quæres 19. *An Moniales poſſint recipere Converſas, etiam poſt Pii V. Conſtitutionem, quæ incipit:* Circa paſtoralis, *& prohibet earum receptionem.*

24. Reſpondet *Sanchez lib.6. moral. c.15. n.59.*, quod, quamvis ſtando in rigore litteræ recipi non poſſint, cum receptio expreſſe prohibeatur a Pio V., quia

 tamen

tamen conſuetudine receptum eſt,ut etiam modo Converſæ recipiantur in Conventibus Monialium, & quidem ſatis rationabiliter ob rationes adductas ab ipſo Sanchez, poteſt talis conſuetudo tuto ſervari, dummodo dictæ Converſæ legitimam faciant profeſſionem: qua de re conſulantur quæ diximus ſupra *cap.2. n.10.*

Quæres 20. *An Moniales recipere poſſint ad Novitiatum puellas, priuſquam illarum voluntas exploretur ab Ordinario.*

25. *Reſp.* Non poſſe: & conſtat ex dictis *cap.2. ſect.1. qu.4.*

Quæres 21. *An poſſint admitti ad probationem religionis fœminæ in Monaſteriis vivere volentes abſque profeſſionis emiſſione, ac obſervantia Clauſuræ.*

26. *Reſp.* Non poſſe, cum id expreſſe prohibuerit Pius V. in ſua Conſtitutione *Circa paſtoralis*, 8. in ordine, quæ §.4. ſic habet: *Cæteris autem omnibus ſic abſque emiſſione profeſſionis, & Clauſuræ vivere omnino volentibus interdicimus, & perpetuo prohibemus, ne in futurum ullam prorſus in ſuum Ordinem, Religionem, Congregationemve recipiant: quod ſi contra hujuſmodi noſtram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic vivendum omnino inhabiles reddimus,ac illarum quaſlibet profeſſiones, & receptiones irritas facimus, & annullamus.*

Quæres 22. *An Moniales poſſint ex bonis Novitiæ aliquid recipere ante ejus profeſſionem, & quid.*

27. *Reſp.* Non poſſe recipere, niſi ea, quæ ſpectant ad ejus victum, ac veſtitum: idque ex decreto *Conc. Trid. ſupr. cap.16.* relato *cap.2. ſect.2. qu.9.* Quin etiam Clemens VIII. in Conſtitutione *qu.5.* relata, prohibuit munera dari ſolita in ingreſſu Monialium, ac ſuſceptione habitus, juſſitque, quod ſponte offertur a Conſanguineis Novitiæ ingredientis aſſervari in communi, nullaque convivia fieri inter Moniales, & multo minus cum ſæcularibus: iſta tamen Conſtitutio non videtur eſſe in uſu, ſaltem in multis locis, & maxime quoad convivia facienda inter Moniales, quæ, quamvis difficile poſſint omnino relegari, deberent ſaltem moderari quoad exuberantem exceſſum.

Quæres 23. *An Moniales poſſint retinere peculium, & quale.*

28. *Reſp* Quod quamvis uſus peculii videatur prohibitus Regularibus, & conſequenter etiam Monialibus ex decreto *Concil. Tridentini ſupra cap.2.*, uſus tamen obtinuit, ut Moniales poſſint habere certos reditus annuos, moderatos tamen eo modo, quo diximus *cap.4. ſect.1. qu.3.*

Quæres 24. *An Moniales poſſint alienare bona Monaſterii, & in ſpecie dotes earum, quæ recipiuntur ad Religionem.*

29. *Reſp.* Non poſſe niſi ſervata forma in jure præſcripta: & quidem quoad bona Monaſterii generaliter ſumpta (loquor de immobilibus, aut mobilibus pretioſis,quæ ſervando ſervari poſſunt) conſtat ex Bulla Pauli II. edita hac de re 1. Martii 1468., quæ cum generaliter loquatur de omnibus perſonis Eccleſiaſticis, ut patet ex illis verbis: *ſi quis autem contra hujus noſtræ prohibitionis ſeriem de bonis, & rebus eiſdem quidpiam alienare præſumpſerit:* utique ſub ea comprehenduntur etiam Moniales, attenta doctrina ſuperius tradita, quod ſub maſculino continetur fœmininum, quando in utroque procedit par ratio, ut in præſenti caſu: quo vero ad dotes,conſtat ex dictis *cap.3. ſect.2. qu.11.*

Addo, quod ſi Monialis ex mutuo recipiat mille aureos cum pacto ſolvendi quinquaginta quotannis ex annuis reditibus ipſi Moniali ad vitam conceſſis, & hoc, uſque dum reſtituantur dicti mille, & ex titulo lucri ceſſantis; vere non dicitur alienare, nec incurrit pœnas latas contra alienantes bona Eccleſiaſtica, & ratio eſt, quod quando Sacra Congregatio prohibuit, ne Regulares recipiant mutuo pecunias, cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis; loquitur ſolum in caſu, quo fundus, unde colligi debent annui reditus, obligetur, & ipſe fundus ſit Monaſterii. Unde fit, ut, quamvis in caſu propoſito de licentia domini obligaretur fundus a conſanguineo Monialis ei aſſignatus ad ſolutionem præfatorum redituum; non ideo interveniret propria alienatio, nec incurrerentur pœnæ latæ contra

tra alienantes bona Eccleſiaſtica. Ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alii docti viri a me conſulti.

Concedit tamen *Portellus p.1. reſp. mor. caſ.7. n.5.* quod ſi alicui Conventui Monialium ex legato relinquatur Bibliotheca librorum latinorum, ea abſque licentia Sedis Apoſtolicæ poſſet ab illis alienari, ejus pretio implicato in bonis fructiferis emendis; ſicque in regno Portugalliæ in facti contingentia deciſum fuiſſe a Collectore Apoſtolico, & quidem non per modum diſpenſationis, ſed per modum rationabilis declarationis in eo fundatæ, quod bibliotheca librorum latinorum eſt omnino inutilis Monialibus, ideoque ceſſat finis legis vetantis alienationem bonorum Eccleſiaſticorum. Ita *Portellus*, addens eodem modo ſine licentia Sedis Apoſtolicæ potuiſſe vendi quoſdam pannos pretioſos Monaſterio cuidam Monialium relictos pro ornatu parietum, qui erant Conventui omnino inutiles, & ex vetuſtate jam corrumpi incipiebant.

Unum hic moneo ex decreto Sacræ Congregationis, Moniales, & quoſcumque alios Regulares prohiberi ſub pœnis ex alio decreto inferius referendis recipere pecunias ad cambium, aut mutuo cum pacto ſolvendi lucrum ceſſans, aut damnum emergens: cum enim decretum loquatur generaliter de Regularibus, utique comprehendit etiam Moniales, ut patet ex dictis hic in reſponſione. Decretum autem juſſu Urbani VIII. editum fuit 21. Maji 1626. *Cum poſt editum decretum de rebus Regularium non alienandis compertum ſit Regulares, qui eodem decreto prohibentur cenſus imponere ſuper bonis ad eorum Monaſteria pertinentibus, loco cenſuum hujuſmodi pecunias ad cambium, vel mutuo accipere cum ſolutione lucri ceſſantis, & damni emergentis: cumque ex hujuſmodi contractu eludatur mens Sacræ Congregationis, cui in primis in votis fuit conſulere Regularium indemnitati, quæ ex impoſitione cenſuum hujuſmodi plurimum læderetur; S. D. N. approbante, decrevit, ac declaravit hujuſmodi contractum eſſe contra mentem decreti ut ſupra editi, ideoque non licere Regularibus pecunias, ut proponitur, accipere, ac ſi acceperint, in ipſius decreti pœnas ipſo facto incidere.* Decretum vero, de quo loquitur præſens decretum, editum fuit a Sacra Congregatione juſſu Urbani VIII. die 7. Sept. 1624., continetque ultra pænas contentas in Paulina, *Ambitioſæ*, privationem omnium officiorum obtentorum, vocisque activæ, & paſſivæ, & perpetuam inhabilitatem ad illa in poſterum obtinenda (& quidem ipſo facto incurrendas abſque alia declaratione, ac ſoli Papæ reſervatas) declaratque ipſo jure nullum, ac irritum quidquid contra hujuſmodi prohibitionem actum fuerit.

Addo, Moniales non poſſe oppignorare mobilia pretioſa proprii Conventus, ut lampades, & candelabra, & alia vaſa argentea ſine facultate Sacræ Congregationis: & probatur, tum quia oppignoratio teſte Quaranta *verſ. alienatio n.20.* eſt quædam alienatio (maxime ſi res tanti obligetur, ut difficile poſſit redimi, ideoque exponatur periculo probabili alienationis) ergo comprehenditur ſub juribus prohibentibus alienationem bonorum Eccleſiaſticorum: tum quia prohibita alienatione a jure, prohibetur oppignoratio *l. fin. c. de rebus alien., & non alien.* idque ratione periculi, cui exponitur res oppignorata, ne omnino alienetur: ita *Diana p.5. tract.13. reſol. 6. ex Molina, Quaranta, Layman, Lezana, Bonacina, Caſtro Talao, Barboſa, Rodriquez, & Leſſio*; qui tamen limitant aſſertionem, niſi urgeat ſumma neceſſitas, & ſit periculum in mora: tunc enim oppignorari poſſunt vaſa pretioſa, inconſulta Sacra Congregatione; cum lex non urgeat, quando de facto ſervari non poteſt *l.1. §. dies ff. quando appellandum ſit*, & neceſſitas non habeat legem *l. un. ff. de offic. conſ.* ſic Diana ex Peryno addens oppignorationem in hoc poſteriori caſu fieri poſſe abſque conſenſu Ordinarii, etſi facile haberi poſſit.

Quod ſi talis oppignoratio facienda ſit ſuper Monte exigente quotannis intereſſe correſpondens pecuniæ mutuatæ

pro

pro pignore depoſito; tunc dato etiam, quod ea oppignoratio eſſet licita, requireretur Sedis Apoſtolicæ facultas ad illam faciendam ratione obligationis, quam ſubiturus eſt Conventus de ſolvendo præfato intereſſe: cum talis ſolutio ſit Regularibus ſpecialiter vetita ex decreto Urbani VIII. paulo ante relato, adeoque ſpecialis licentia requiratur, ut ſuſcipiatur talis obligatio.

Quæres 25. *An, & quando, ſeu quas donationes & largitiones munerum poſſint facere Moniales ex bonis proprio uſui conceſſis.*

30. *Reſp.* Non poſſe, niſi de licentia propriæ Superioriſſæ, & in caſibus permiſſis in decretis *Sacræ Congregationis de largit. muner. edit.* juſſu Clementis VIII., & noviſſime confirmatis, ac innovatis ab Urbano VIII. prout oſtendimus *in tract. de prohibit. cap.9. per totum*. Addo hic, Prælatos Monialium ex Conſtitutione ejuſdem Clementis VIII. relata *qu.3.* teneri prohibere, ne ab illis fiant munera ſæcularibus, niſi quæ charitatis cauſa judicaverit Præfecta de bonis communibus nomine & de licentia Conventus, & quod mellariis penitus abolitis tantummodo concedantur eſculenta, & poculenta munuſcula ab iis fieri, & modo, & forma, quibus in dicta Conſtitutione præſcribitur.

Quæres 26. *An & quo pacto Monialibus prohibita ſit negotiatio.*

31. *Reſp.* Eſſe prohibitam eodem pacto, ac eſt prohibita viris Religioſis, idque *ex cap. ſecundum ne Cleric. vel Monac.* quod licet loquatur ſolum de Clericis, vel Monachis, nulla mentione facta de Monialibus, ut conſtat ex illis verbis: *Sub interminatione anathematis prohibemus ne Monachi, vel Clerici cauſa lucri negotientur*) comprehendit tamen etiam Moniales, cum juxta ſæpius dicta fœmininum comprehendatur ſub maſculino, etiam in odioſis, ac pœnalibus, quando par ratio procedit: ſed de hoc plura *Tractat. de prohibit. cap.10.*

Quæres 27. *An, & qua ratione poſſunt Moniales appellare a correctione ſuorum Superiorum.*

32. *Reſp.* Non poſſe, niſi in caſu, quo evidenter conſtet, Moniali notabilem inferri injuriam in fama, honore, aut vita a proprio Superiore, & hoc non ſolum *ex cap. ad noſtram, & cap. reprehenſibilis de appellat.* ubi generaliter interdicitur Religioſis, & per conſequens etiam Monialibus (quæ utique comprehenduntur ſub nomine Religioſorum juxta dicta *qu. præced.*) ne appellare præſumant a correctione ſuorum Superiorum ad Judices extraneos, ſed etiam ex conceſſione bullata Julii II., quam refert *Caſarub. in comp. v. appellare n.3.* his verbis: *Julius II. prohibuit ſub excommunicationis pœna Fratribus, & Sororibus Ordinis Prædicatorum, ne a mandatis, & ordinationibus Prælatorum dicti Ordinis appellare valeant. Judicibus vero quarumcumque Curiarum ſub præfata pœna ſtricte inhibuit, ne appellationes hujuſmodi recipere, aut illas cognoſcere quoquo modo præſumant: decernens irritum, & inane quidquid ſecus attentari contigerit.* Quæ conceſſio ſine dubio eſt communis Monialibus etiam aliorum Ordinum, quippe quæ licet ſit odioſa Monialibus in particulari, eſt tamen favorabilis toti communitati; ideoque dicenda eſt cadere ſub generali communicatione privilegiorum, prout alibi advertimus.

An autem proprie dari poſſit appellatio a correctione, & mandatis Abbatiſſæ, quo modo poteſt dari a correctione, & mandatis Prælati Regularis in caſibus permiſſis, & a nobis ſuo loco explicatis.

33. *Reſp.* Non poſſe, cum Abbatiſſa ſit incapax juriſdictionis propriæ dictæ, & alias in eo, a quo appellandum eſt, ſupponatur propria juriſdictio, ut vel hinc patet, quod alioqui licitum eſſet filiis familias appellare a matre familias, ejuſque correctione, ac mandatis: quod eſt omnino inauditum, cum in familiam, cui ea præeſt, ſolum habeat poteſtatem dominativam, non autem veram, ac propriam juriſdictionem, quæ, ut diximus, præſupponitur in eo, a quo appellandum eſt: ita docti viri a me conſulti.

34. Notat porro *Lezana to.1. c.9. n.6.* non ſolum Religioſis, & conſequen-

ter etiam Monialibus interdictum eſſe appellare ad Judices non competentes, cujuſmodi ſunt Magiſtratus ſæculares, ac Judices laici (de qdibus loquuntur jura ſuperius adducta, & alia non pauca, quæ referuntur a Doctoribus) ſed etiam ad Judicem competentem: nimirum ad Sedem Apoſtolicam, Legatos, Nuncios, & Sacram Congregationem Regularium; quo modo Ciſtercienſibus, Canonicis Regularibus, ac Fratribus Minoribus ſub pœna excommunicationis interdicta eſt appellatio etiam ad Sedem Apoſtolicam, intellige præter quam in caſibus, in quibus DD. concedunt, licitum eſſe Religioſis appellare a correctione, ac mandatis ſuorum Superiorum, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis in contrarium collatis.

35. Illud item bene notat *Suarez to.4. de relig. tract.8. l.2. c.11.n.4.* ex eo, quod in pluribus eventibus appellatio denegetur Religioſis, non recte inferri, iis item denegari defenſionem naturalem, ſiquidem illi tunc poſſunt recurrere ad Superiorem per ſimplicem querelam, vel per modum ſupplicationis, aut precum, & ab eo obtinere juſtitiam, aut gratiam, quod eſt remedium ſufficiens, diverſum ab appellatione. Ad quos autem poſſint Moniales licite appellare: quo ordine, in quibus caſibus, quo modo, & ſimilia, quæ hoc loco quæri poſſent, colligenda ſunt ex dictis *tract. de prohibit. c.7. per totum* ubi ex profeſſo egimus de appellatione.

Quod vero ait *Suarez to.4. de Relig. tract.8. l.2. cap.11. n.7.* recurſum ad Prælatum ſuperiorem eſſe licitum, non ſolum quando inferior Prælatus excedit in pœna imponenda modum debitum, ſed etiam ſi illa ſit juſta, & ſecundum regulam, dummodo materia ſit talis, ut Prælatus altior juſte poſſit gratiam, aut diſpenſationem concedere, & in hoc non contingat ſubreptio: quod, inquam, ait *Suarez loc. cit.* explicari poteſt de pœna quidem moderata, ſed graviori, ne alioqui recurſus nimis facilis ad Prælatum ſuperiorem, juſtum diſciplinæ Regularis rigorem labefactet: quamvis dici poſſet non eſſe neceſſariam ejuſmodi explicationem: ſiquidem quod differtur non aufertur, & interdum etiam cum fœnore, ſi irrationabilis fiat recurſus etiam pro petenda gratia, & non juſtitia: quod utique poteſt ſufficere ad retrahendum Religioſum, ne ſine juſta cauſa, & ratione dictum recurſum faciat, utpote hic & poſtea graviori pœna puniendus.

Quæres 28. *An & qualiter poſſint Moniales teſtificari in cauſis ſive civilibus, ſive criminalibus.*

36. *Reſp. Rodriquez to.2. q.11. art.3.* quod quamvis de jure Canonico fœmina non poſſit eſſe teſtis idoneus in cauſis criminalibus, ut oſtendit *Tiraquell. tract. de leg. connubial. l.8. n.43.*, dicens, neminem de hoc dubitare prçter Philippum Decium (quod idem putant aliqui apud *Marantam de ordin. judic. p.4. n.43.* dicendum eſſe etiam de jure civili); nihilominus dicendum eſt Moniales poſſe teſtificari contra alias Moniales, etiam in criminalibus; cum mulieres laicæ etiam de jure canonico in criminalibus admittantur in teſtes, quandocumque aliter conſtare non poteſt de veritate, & delicta Monialium non niſi per alias Moniales probari poſſint, ut patet: præterquam quod longe pejus, & magis contrarium eſt Canonibus Sanctorum PP., quod contra perſonas Religioſas admittantur Laici in teſtes. Hæc Rodriquez, addens non eſſe concedendum de Monialibus, quod ait Decius duarum mulierum teſtimonium non ſufficere, ut quis poſſit juſte condemnari: eæ enim licet ſint mulieres, tamen ſunt Religioſæ, ac timentes Deum, ſicque duæ illarum ſufficienter probarent, ſi alioqui eſſent omni exceptione majores. Quæ doctrina magna ex parte oſtendit Moniales poſſe admitti ad teſtificandum, etiam in cauſis criminalibus perſonarum ſæcularium, ſi occurrat caſus, in quo alias non poſſit conſtare de delicto: quamvis ad id non poſſint cogi, ſi agatur de condemnatione, quod bene advertit de viris Religioſis *Lezana ſupra c.11. n.24.*, docens eos nec poſſe compelli ad teſtificandum in civilibus, niſi quando aliter haberi nequit veritas, idque *ex c. cum ſuper, & c. dilectorum de teſt. cog.*

Quæres 29. *An Moniales poſſint ſibi facere commatres per Sacramentum Baptiſmi, & confirmationis.*

37. *Reſp.* Non poſſe: & probatur *ex c. pervenit el.* 1. *d.* 18. *qu.* 2., ubi id expreſſe prohibetur Religioſis: tum quia Commatres aſſumuntur in partem ſollicitudinis infantis; quam impartiri non poteſt Monialis, cum non ſit domina ſui ipſius, ſed ſubjiciatur obedientiæ Superioris; ita in terminis Zerola *v. Monial.* §. *ad* 7.

Vtrum vero Monialis eſſe poſſit executrix teſtamenti, & quidem de licentia ſolius Abbatiſſæ.

Reſp. Poſſe, & probatur, quia inter Regulares quilibet Superior ejuſmodi licentiam concedere poteſt Religioſo ſubdito, ut habet *Sanchez l.6. moral. c.*11. *n.*15.; & poteſtas, quam habet Abbatiſſa in Moniales ſubditas, eſt poteſtas debita quibuſdam aliis Superioribus, ut habet idem *Sanchez l.6. moral. c.*1 *n.*22. adeoque ipſi Abbatiſſæ competet nomen Superioris: ergo & poterit dare præfatam licentiam: ex alia parte, nullum extat jus prohibens Moniali dictum munus executoris; cum nullum afferatur: nec obſtat, quod poteſtas Abbatiſſæ non eſt ſpiritualis, ſed temporalis, ut notat idem *Sanchez ſupra n.*17. & 19.: Cum enim talis licentia ſpectet potius ad temporalitatem, quam ad ſpiritualitatem, ſeu finem ſpiritualem; juxta dicta citato *n.*19. ſuperioritas Abbatiſſæ erit ſufficiens ad dictam licentiam concedendam.

Quæres 30. *An Moniales cum Monachis ſui Ordinis habitare poſſint in eodem Monaſterio.*

38. *Reſp.* Non poſſe, cum id in ſpecie prohibeatur *c, diffinimus c. in nullo* 18. *qu.*2., ubi dicitur: *In nullo loco Monachos, & Monachas permittimus unum Monaſterium habitare, ſed nec quæ duplicia vocant, &, ſi quod tale eſt, Religioſus Epiſcopus mulieres Monaſterium ædificare cogat: ſi autem plurima ſint talia Monaſteria, ſeparentur in aliis Monaſteriis Monachæ, & in aliis Monachi: res autem, quas habent communes, ſecundum jura eis competentia diſtribuantur.*

Quæres 31. *An Moniales libere poſſint accedere ad collocutorium, ut loquantur cum extraneis ad ipſas accedentibus.*

39. Non poſſe: Cum *juxta c. in decima* 15. *qu.*2. Monialis non debeat loqui ſola cum aliquo, ſed aſſociata a duabus, vel tribus Sororibus, quas vocant Auſcultatrices: itaut rara ſit acceſſio, & brevis locutio, quod etiam communiter ſolent Ordinarii præſcribere in propriis edictis, ſed minus communiter obſervatur; & quidem interdum cum gravi diſpendio boni nominis Monialium, quæ, remotis arbitris, audent aliqua perpetrare, quæ non auderent, ſi aſſiſtentes haberent auſcultatrices: felix enim neceſſitas, quæ ad meliora compellit. Quam maxime ergo vigilent Prælati Monialium in obſervantia hujus adeo neceſſarii, ac utilis ſtatuti, curentque, ut Moniales, præſertim juniores, ſolæ non accedant ad loquendum cum perſonis extraneis ad illas accedentibus. Audiant Moniales, quæ habet *S. Bernardus epiſt.*114., eaque ad rem præſentem applicent: *Agnoſco, filia, inquit, agnoſco; utinam & tu mecum agnoſcas ſerpentis virus, fraudolenti dolum, verſipellis aſtutiam: ſi ſola ovicula umbras penetras, præda vis eſſe lupo: ſed audi me filia, noli te ſeparare a grege, ne quando rapiat, & non ſit qui eripiat.*

Quæres 32. *An Moniales poſſint ſcribere literas, cuicumque maluerint, aut eas recipere a quocumque.*

40. *Reſp.* Non poſſe, cum id in terminis prohibitum fuerit a Clemente VIII. in Bulla ſæpius allegata his verbis: *Litteræ, ſeu Epiſtolæ nullo modo a Monialibus ſcribantur ſine licentia Superiorum, nec recipiantur, niſi prius lectæ fuerint a Præfecta Monaſterii*: quamquam talis prohibitio parum videatur eſſe in uſu, cum tamen ſit ſancta, utilis, ac neceſſaria; ideoque in viridi obſervantia deberet manuteneri, aut certe reſtitui. Utinam Prælati Monialium curarent ſervari id, quod pie ſtatuit Sanctus Carolus in Concilio Mediolan. I. ſub his verbis: *Ne ſcribant literas, niſi ad Superiorem, & Epiſcopum, ſine licentia Præfectæ, neque ad ſe miſſas aperiant, niſi Præfacta prius eas aperuerit, legeritve, ſub pæna ſcribenti, vel recipienti, ne per*

duos

duos menſes exeat e cella, & jejunet in ſextis feriis in pane & aqua, ſi literæ ſuſpicionem criminis habent, eaque præterea privetur facultate loquendi cum exteris per ſex menſes, & velo; idcirco non habeant privatim atramentum, nec calamum.

Quæres 33. *An Moniales uti poſſunt lineis.*

41. *Reſp.* Qood licet ex *c. cum ad Monaſter. de ſtatu Monachor.* prohibeatur Monachis, & conſequenter Monialibus lineis uti, cum habitus Monachorum etiam interior debeat eſſe laneus, nihilominus *Sylv. v. religio 7. n.15.*, *Graff. p.1. deciſ. l.3. c.5. n.69.*, *& 70. Lezana ſupra c.9. n.21. Nald. v. Monial. n.11.*, & alii docent regulariter loquendo, Moniales utendo lineis peccare ſolum venialiter; immo nec venialiter, ſi extet communis uſus in contrarium, & a fortiori ſi id fiat ratione infirmitatis; ſiquidem (ut advertit Sylv. ex Archidiacono) hujuſmodi prohibitio non eſt ſub præcepto, ac proinde non obligat ſub peccato: unde ait Nald. poſſe tolerari uſum, cujus initii memoria non extat, ut contra regulas proprii Ordinis Moniales utantur linteaminibus, & ſubuculis, non laneis, non prætermittendo tamen, quæ ſunt ſubſtantialia regulæ; intellige, ſtando præciſe in jure communi: quod enim ſpectat ad jus peculiare uniuſcujuſque Ordinis, attendenda ſunt ſpecialia ſtatuta, ac conſuetudines ſingularum Religionum: quo pacto Lezana ſubdit ex Marchante, fratrem Minorem peccare mortaliter utendo lineis camiſis, eo quod illis id in ſua regula pie prohibeantur.

Quæres 34. *An Moniales poſſint edere carnes.*

42. *Reſp.* Videri poſſe, ſecluſo jure particulari proprii Ordinis, idque eſto in citato *c. cum ad Monaſterium* eſus carnium prohibeatur Monachis, & per conſequens etiam Monialibus, præterquam in infirmitate: nam juxta dicta *qu. præcedenti* talis prohibitio non fuit inducta jure communi tanquam obligatoria ſub præcepto, ut bene advertit *Sylv. ubi ſup.*

Quæres 35. *An Moniales poſſint nutrire comam, ac ſuperbe veſtire.*

43. *Reſp.* Non poſſe cum iis id interdicatur *in Clement. attendentes de ſtatu Monachor.*, ubi dicitur: *Viſitatores autem hujuſmodi ſollicitudinis ſtudium diligenter impendant, ut Moniales ipſæ, quarum nonnullas dolentes audivimus in ſubſcriptis excedere, pannis ſericis, variorum foderaturis, ſandalitiis, comatis, & cornutis crinibus ſcaccatis, & virgatis caputiolis non utantur.* Circa quæ verba notat *Tamburinus ſupra diſt.10. qu.2. n.17.*; quod quamvis Gloſſa dubitet, num hic ſimpliciter prohibeatur Monialibus habere comam, ſi eam honeſte, ac occulte deferant, vel certe ſolum interdicatur fucata compoſitio crinium, ſicut videtur colligi ex verbis *utantur comatis, & cornutis* (ideſt tortis) *crinibus*: re vera tamen Gloſſa oppoſitum ſentit, & fatetur uſu receptum eſſe, ut Moniales potius tondeantur, & deformato capite Deo vivant, potius quam crines poliendo humani generis hoſti deſerviant.

Quæres 36. *An & qualis uſus larvarum, ac chorearum ſit prohibitus Monialibus.*

44. *Reſp.* Quod, quamvis DD. communiter dicant, Religioſos peccare mortaliter tum deferendo larvas, ſi id faciant extra Monaſteria, & ſine rationabili cauſa (ut recte advertit *Baldel. l.3. d.32. n.14.* ex Armilla, Vbaldo, & Comitolo) tum choreas ducendo publice, & in præſentia ſæcularium (ſicut indicat idem *Baldel. n.16.*) regulariter tamen cum Moniales ſoleant geſtare larvas intra propria clauſtra pro honeſta recreatione, & ducere choreas ſecreto, & ſolum coram ipſis Monialibus, propterea dicendum videtur, illas poſſe facere utrumque ſine peccato ſaltem mortali, cum ſic ceſſet periculum ſcandali, & interveniat parvitas materiæ excuſans a peccato: colligitur ex Baldello pro ſe alios Doctores citante.

Quæres 37. *An Moniales poſſint habitum mutare occaſione alicujus repræſentationis, quam faciant aſſumendo habitum virorum.*

45. *Reſp.* Non poſſe, ſi ſit in uſu prohibitio illis hac de re facta a Sacra Congreg. 27. Aprilis 1604. & relata *a Barbo-*

*ſa l.*1. *de jure Eccleſ. c.*44. *n.*57. at ea non videtur eſſe in uſu, ſaltem in multis locis,& quidem ſcientibus,ac plerumque non contradicentibus Prælatis ipſarum Monialium; unde cum alias dimiſſio proprii habitus Religioſi, & ſuſceptio alterius ad breve tempus, etiam pro aliqua actione ludicra, teſte *Suarez diſt.*23. *de cenſur. ſect.*4. *n.*29. excuſari poſſit a peccato: non peccab nt Moniales modo dicto aſſumendo habitum virorum, proprio dimiſſo.

Quæres 38. *An Moniales poſſint eligere Abbatiſſas ad vitam, quæ ſcilicet perpetuo durent in munere abbatiſſatus.*

46. *Reſp.* Non poſſe, id prohibente Gregorio XIII. in bulla hac de re edita 1. Januar. 1583., qua præcipitur Monialibus quorumcumque Ordinum in univerſa Italia, & præſertim in utriuſque Siciliæ regnis conſiſtentibus, ut non eligant Abbatiſſam, niſi ſolum ad triennium, alias electio ſit nulla. Quod tamen non facit, quin Abbatiſſæ ſingulis annis mutari poſſint juxta declarationem Sac. Congregat. quam affert *Tamburinus d.*30. *qu.*1. *n.*10. addens *n.*11., Abbatiſſas, abſoluto triennio ſuæ præfecturæ,teneri illam renunciare: & tunc ei ſuccedere in poteſtate Monialem profeſſione antiquiorem, uti Vicariam (niſi aliter ferat conſuetudo) & quidem uſque ad electionem novæ Abbatiſſæ, quamquam præfata Conſtitutio Gregorii non obliget extra Italiam ac inſulas adjacentes, ut conſtat ex tenore illius.

Addit *Naldus v. Abbatiſſa n.*5., quod cum in citata Conſtit. dicatur *a die finitæ adminiſtrationis*, & hæc verba contineant favorem, terminus ille triennii includit primum diem; ſicque Abbatiſſa poterit iterum eligi illo eodem die, quo antea deſierat, recurrente triennio ſuæ electionis.

Majus dubium eſt, an in caſu, quo Abbatiſſa poſt elapſum triennium præfecturæ ex indulto Sacræ Congregat. confirmetur ad aliud triennium immediate ſequens, elapſo hoc alio triennio poſſit a Monialibus jure proprio iterum eligi ad aliud triennium immediate ſequens.

47. Dixi olim mihi videri non improbabile quod poſſit in rigore loquendo & probatur: tum quia alias favor converteretur in odium contra regulam juris 61. tum quia privilegium, & gratia Principis debet aliquid operari ſupra jus commune: ideoque cum Monialis ſpatio annorum novem bis eligi poſſit in Abbatiſſam de jure communi; non videtur dicendum hic tolli per conceſſionem Sac. Congreg., quatenus indulget, ut alio triennio intermedio eligatur. Ita in ſimili Diana, Naldus, Bordonus,& alii a me conſulti contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, Sanctarellum, & alios item a me conſultos oppoſitum ſuſtinentes.

„ Sed obſtat huic ſententiæ decre-
„ tum Sac. Congreg. deputatæ ab Inno-
„ centio XII. pro cauſis Congreg. Caſſi-
„ nenſium 26. Februarii 1694. in reſpon-
„ ſione ad quintum dubium apud *Mona-*
„ *cell. in formul. par.*1. *tit.*11. *formul.*22.
„ *n.*12.;ex hac enim reſponſione habetur,
„ quod Abbatiſſa confirmata pro ſecundo
„ triennio ex gratia Sacræ Congreg.,non
„ poteſt iterum eligi ad tertium trien-
„ nium ſine nova diſpenſatione. Ratio
„ eſt, quia, ut advertit *Paſqualigus in*
„ *controv. ad Franc.part.*1.*n.*717. officium
„ Abbatiſſæ tale eſt, ut de jure eo exple-
„ to debeat ſubſequi vacatio. Hanc natu-
„ ram,quam de jure habet hoc munus,non
„ alterat conceſſio facta, ut expleto pri-
„ mo triennio illud non vacet pro ſecun-
„ do triennio. Unde expleto ſecundo
„ triennio, niſi fiat nova conceſſio, de-
„ bet ſubſequi vacatio ab officio. Neque
„ ex hoc ſequitur, quod favor converta-
„ tur in odium, & quod privilegium, &
„ gratia Principis nihil operaretur ſupra
„ jus commune; nam aliquid operaretur
„ pro ſecundo triennio, & pro tertio
„ triennio, ea non converteretur in
„ odium: illa enim regula potiſſimum va-
„ let,quando gratia,ſeu privilegium con-
„ ceſſum eſt a Principe motu proprio;
„ confirmatio autem Abbatiſſæ pro ſecun-
„ do triennio ſolet concedi ad inſtantiam
„ Monialium,quæ dum petunt illam, cen-
„ ſentur petere ſecundum naturam,quam
„ habet de jure officium Abbatiſſæ; ſci-
„ licet,

„ licet, ut ſubſequatur vacatio pro trien-
„ nio immediate ſequenti.

Quæres 39. *An, & quomodo Moniales parare poſſint cibos, aut illos vendere externis.*

48. *Reſp.* Non poſſe, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, parentibus, atque conſanguineis: idque ex Sac. Cong. decreto, quod refert *Barboſ. l.1. jur. Eccleſ. c.44. n.58.*

Quæres 40. *An dato, quod Monialis velit imprimere aliquem librum, ultra examinationem, & approbationem Ordinarii, debeat obtinere licentiam proprii Prælati regularis, cui ſubeſt, & libri approbationem factam in Ordine, juxta decretum* Concil. Trid. ſeſſ.4.

49. *Reſp.* Debere obtinere utrumque; & inde probatur, quod Concilium loquitur generaliter de Regularibus, dicens: *Etſi Regulares fuerint, ultra examinationem, & approbationem hujuſmodi* (ideſt Ordinarii loci) *licentiam quoque a ſuis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, juxta formam ſuarum ordinationum.* Conſtat autem ex dictis hic *qu.1.*, Moniales ſubjacere prohibitionibus jure communi latis contra Regulares: præterquam quod finis prohibitionis hujus (qui eſt impedire, ne in libris, qui imprimuntur diſſeminentur errores contra fidem, aut bonos mores) maxime militat in Monialibus, quæ licet interdum ſint inſtructæ doctrina excedente ordinariam conditionem ſexus muliebris, facilius tamen errare poſſunt, adeoque majori egent directione. Concedo quidem, quod ſi Monialis, quæ imprimit librum, ſit exempta ab Ordine, cujus inſtitutum profitetur; tunc non tenetur petere licentiam imprimendi librum a Prælato regulari Ordinis, cum is reſpectu dictæ Monialis non poſſit dici Prælatus illius (quod requirit Concilium) ſed ſufficit librum approbari ab Ordinario loci, cui Monialis ſubeſt, & de ejus licentia imprimi. Quod ſi Monialis imprimit librum, non ſervatis ſervandis, incurrit illas eaſdem pœnas, quas reſpective incurreret vir religioſus in tali caſu: idque ob dicenda *cap. ſeq. qu. 1.*

Quæres 41. *An poſſint in Templis Monialium erigi Confraternitates laicorum.*

50. *Reſp.* Non poſſe. Ita *Rota coram Coccino deciſ.472. n.3. & 4., & Sac. Cong. Epiſcopor. in una Barenſi 6. Aprilis 1595. apud Ricciullum lib.4. lucubrat. Eccleſiaſtic. c.3. n.4.* patetque, quia Monialibus interdicta eſt converſatio *cap. Provenit 18. q.2.* quam tamen difficile evitarent, ſi Confraternitates in earum templis erigerentur. Sic apud priſcos Romanos, teſte *Servio in 7. Ænead.* cum non poſſet ſenatus cogi, niſi in loco augurato, templum Virginum Veſtalium non fuit conſecratum, ne Senatus illuc accederet.

CAPUT VIII.

De Pœnis jure communi latis contra Moniales.

1. *Moniales ſubſunt pœnis latis jure communi contra Regulares, aut Eccleſiaſticos.*
2. *Proponitur, & ſolvitur objectio.*
3. *Subſunt pœnis latis in ſpecie contra Religioſos Ordinis, ſi ſint exemptæ.*
4. *Si ſint exemptæ, non ſubſunt pœnis latis ab Ordinario.*
5. *Limita, niſi pœna feratur ab eo, ut Sedis Apoſtolicæ Delegato.*
6. *Quod tamen fallit, attentis privilegiis Regularium, quæ etiam competunt Monialibus.*
7. *Moniales ſunt capaces ſuſpenſionis Eccleſiaſticæ.*
8. *Non item irregularitatis proprie dictæ: ſunt capaces degradationis aliquo modo.*
9. *Variis pœnarum generibus ſubjacent.*

Quæres 1. *An Moniales ſubjaceant pœnis jure communi latis contra Regulares, ſeu Religioſos, aut Eccleſiaſticos.*

1. *Reſp.* Subiacere, ſi verſentur circa materiam ipſis Monialibus proportionatam: & probatur, tum quia Mulieres ligantur ſtatutis generalibus, ac indefinite latis æque ac maſculi, niſi ſpecialiter excipiantur; ut notant aliqui Doctores cum *Baldo in l. ne paſſim C. de jur., & fact. ignorant.* Tum quia ſub ſexu maſculino ſemper intelligitur fœmininum præſertim in ſtatutis factis per Prælatos, quæ ſint proportionata maſculis, ac fœminis; ſicut advertit *Graff. conſ. 22. num. 2. & 4. de ſentent. excomm.* tum quia *Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. num. 61. & ſequent. Tiraquell.*, & alii penes *Sanchez l. 6. Moral. cap. 16. num. 89.* ajunt, frequentiſſimam ſententiam eſſe in legum diſpoſitione, etiam in materia odioſa, ac pœnali ſub maſculino claudi fœmininum: quod etiam admittit *Bonacina quæſt. 4. de Clauſur. part. 6. n. 18.* in ſimili: cum alioqui *d. 2. de cenſur. in particul. qu. 5. par. 7. n. 10* oppoſitum ſentiat, dicens in materia pœnali cenſurarum ſtrictam verborum interpretationem debere fieri, & non valere argumentum a minori ad majus, vel e contra, ſed ſtandum eſſe propriæ verborum ſignificationi; ideoque Moniales non affici a pœna a Pio V. lata contra Clericos tam ſæculares, quam regulares intereſſentes agitationi taurorum, eo quod illæ non ſint Clerici ſæculares, aut regulares: quam opinionem ſuſtinent alii Doctores, & non improbabiliter; quamvis oppoſita ſit communior, probabilior, & praxi conformior.

2. Neque ex eo, quod interdicto Clerico, non cenſentur interdicti regulares ſecundum probabilem ſententiam, quam ſequuntur Henriqu., Sayrus, Ugol., & Avila apud *Bonacin. d. 5. de Cenſuris in comm. part. 1. n. 11.*, ſequitur, Moniales in pœnis non venire nomine Religioſorum, aut Eccleſiaſticorum; ſiquidem, cum ipſæ vere, ac proprie ſint perſonæ eccleſiaſticæ, ac religioſæ, non apparet ex quo titulo excipi debeant a pœnis latis generaliter contra perſonas religioſas, aut Eccleſiaſticas.

Quæres 2. *An Moniales ſubjiciantur pœnis latis contra Religioſos ſui Ordinis, ſive jure Pontificio, ſive proprio ipſiuſmet Ordinis.*

3. *Reſp.* Subjici, ſi eæ ſint exemptæ ab Ordinarii juriſdictione, & immediate ſubjiciantur Prælatis regularibus: ſecus, ſi immediate ſubjiciantur Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario loci, & ſint exemptæ a Prælatis regularibus. Ratio reſponſionis eſt, quod pœnæ non poſſunt ferri, niſi in ſubditos, utpote provenientes ex juriſdictione, quæ ſolum exercetur in ſubditos: & ex alia parte non debent extendi ultra perſonas in illis comprehenſas, juxta propriam verborum ſignificationem, cum ſint odioſæ, & odia debeant reſtringi. Cum ergo Moniales immediate ſubjectæ Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario non ſint amplius ſubditæ Prælatis Ordinis; immo, nec cenſeantur eſſe ex Ordine quoad odia, ne aliàs nimis graventur, non ſubjacebunt pœnis latis contra Religioſos ſui Ordinis, jure ipſius Ordinis: ſicut e contra, ſi ſint immediate ſubjectæ Prælatis Ordinis, cum ſic vere ſint ſubditæ, & membra illius, ſubjacebunt dictis pœnis, ſive jure proprio Ordinis, ſive Pontificio latis.

Quæres 3. *An Moniales ſubjiciantur pœnis, ac cenſuris latis ab Ordinario locorum.*

4. *Reſp.* Non ſubjici, ſi ſint exemptæ ab illorum juriſdictione (excepto tamen caſu inferius apponendo) ſic enim non ſunt ſubditæ Ordinariis; ideoque non ſubſunt illorum pœnis, ac cenſuris, maxime attento privilegio, quod habent Regulares (& conſequenter etiam Moniales per communicationem) ne poſſint excommunicari ab Epiſcopo (de quo ſuo loco); ſecus ſi immediate ſubſint juriſdictioni Ordinarii: tunc quippe ſicut ſunt ſubditæ, ſic ſubjiciuntur pœnis ab eo latis, ſi ex tenore verborum ſufficienter conſtet, eas ſub illis comprehendi; non enim apparet, cur ab illis eæ eximi debeant, cum illæ generaliter ferantur, & ſic procedant generales regulæ juris, lex gene-

generaliter loquens generaliter intelligenda, & ubi jus non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.

5. Caſus autem, in quo Moniales etiam exemptæ ſubjiciuntur pœnis, ac cenſuris latis a Conciliis provincialibus, aut edictis Epiſcopalibus eſt, quando Ordinarii dictas pœnas ferunt tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati, aut ex ſpeciali facultate ipſis ad talem effectum commiſſa. Sacra Congregatio 29 Januarii 1633., teſte *Barboſa in Collect. v. Moniales*, declaravit, Moniales regularibus ſubjectas loquentes cum regularibus etiam ejuſdem Ordinis, licentiam legitimam non habentibus, incurrere pœnas, & cenſuras a Conciliis provincialibus, vel edictis Epiſcopalibus in ſimilibus appoſitas; unde infert *Tamburinus de jure Abbatiſſ. d.25. qu.8. §. ad 9.* a fortiori præfatis pœnis affici omnes alias Moniales Epiſcopis ſubjectas mediate, ſeu immediate, ſi contra ipſorum edicta loquantur cum Regularibus.

6. Quod autem dixi, Moniales etiam exemptas ſubjacere cenſuris latis ab Ordinario, ſi eas ferat tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus; non habet verum in ſententia eorum, qui dicunt, Epiſcopos non poſſe ferre cenſuras contra Regulares, neque in caſu, quo procedant ut delegati Sedis Apoſtolicæ, niſi id ipſis expreſſe concedatur: quod notat *Sanchez lib.7. de Matrim. d.33. n.23.*, idque ex variis privilegiis Bullatis, a nobis relatis *in tract. de privil. c.6. ſect.1. qu.19.*, quæ ſine dubio ſunt communia etiam Monialibus; quale eſt illud, quod Paulus III. conceſſit Societati Jeſu in ſua Conſtitutione *Licet debitum*, relata *in Bullar. Societatis fol.28.* qua de re Sanchez ſupra, ex dictis inferens poſſe ſtare, quod Epiſcopus juriſdictionem habeat in exemptos, & tamen eos ligare non poſſit cenſuris.

Quæres 4. *An Moniales ſint capaces ſuſpenſionis Eccleſiaſticæ.*

7. *Reſp.* Eſſe: cum de facto *in Concil. Trident. ſeſſ.25. de regul. c.17.* contra Præfectas Monialium feratur ſuſpenſio ab officio, quamdiu Epiſcopo videbitur, ſi Epiſcopum certiorem non faciant ante menſem de profeſſione a Moniali Novitia facienda: quod eſt ſignum, Moniales non eſſe incapaces ſuſpenſionis Eccleſiaſticæ; non quidem cujuſcumque, ſed illius, quæ juxta conditionem ſtatus, ac ſexus illarum ipſis poſſit adaptari.

Quæres 5. *An, & quomodo Moniales ſint capaces alicujus irregularitatis inductæ, immo & degradationis.*

8. *Reſp.* Quod, cum juxta communem ſenſum Doctorum, irregularitas ſit canonicum impedimentum ex facto, aut defectu proveniens, quod directe impedit ſuſceptionem Ordinum Eccleſiaſticorum, aut uſum illorum ob divinam reverentiam; hoc ipſo, quod fœmina eſt incapax ordinis, eſt & incapax irregularitatis proprie dictæ; *Suarez to.4. de relig. tr.9. lib.1. c.11. n.7.* caute dixit, quod fœminam violenter corruptam non poſſe recipere velum conſecrationis eſt quaſi quædam irregularitas, quæ licet ſine peccato contrahatur, impedit talem conſecrationem. Dixi tamem *eſt & incapax irregularitatis proprie dictæ*, ut innuerem fœminam, & per conſequens etiam Moniales poſſe affici irregularitate aliqua minus proprie dicta, qualis eſt illegitimitas natalium, bigamia, infamia juris, aut facti, & ſimiles reſpectu prælationis acquirendæ inter Moniales; quas conſtat a Doctoribus recenſeri inter ſpecies irregularitatis, & ſuo modo cadere etiam in Moniales.

Quod autem ſpectat ad degradationem, putat *Martinus Delrio l.5. diſquiſit. ſect.16. §. De his ultimis*, eam poſſe cadere in Moniales, aitque ad id videri ſufficere, quod Moniali auferatur velum cum habitu monaſtico ſupremo, ac veſtis laica ipſi injiciatur, nec non ab Ordine, cui ſe addixerat, ejecta, ac ſpoliata omni privilegio religioſo, fortis laicæ effecta, declaretur, ſicque Curiæ ſæculari tradatur: ſic ille, addens tamen ſe praxim hujus caſus nondum vidiſſe, ſed ſuſpicari, hanc eſſe, vel eſſe debere.

9. Et quidem, cum Moniales poſſint incurrere non ſolum excommunicationes, ſed etiam ſuſpenſiones, interdicta, privationes officiorum, dignitatum, ac vocis

cis activæ, & paſſivæ, aliaſque ſimiles pœnas, etiam corporales; propterea, ut de illis omnibus, ac ſingulis conſtet clare, & diſtincte, eas ſigillatim hic explicabimus ſub ſuis propriis titulis. Nimirum Primo Excommunicationes. Secundò Suſpenſiones. Tertio Interdicta. Quarto Privationes officiorum, dignitatum. Quinto Varias alias pœnas, etiam corporales.

De Excommunicationibus latis contra Moniales.

10. *Moniales apoſtatantes a Religione excommunicantur. Indicatur qualiter procedendum cum Moniali fugitiva per plures annos in habitu viri, ac redeunte ad pœnitentiam.*
11. *Item, ſi appellent ad Judices incompetentes, aut competentes in caſu vetito.*
12. *At non ſubſunt excommunicationi Julii II., ſi appellant ab Ordinario, cui immediate ſubſunt.*
13. *Appellatio Regularibus vetita, ſed non abſolute.*
14. *Differunt jus commune & jus privilegii probibens Regularibus appellationem.*
15. *Excommunicantur Moniales procurantes alienum abortum: item ſi proprium procurent.*
16. *Excommunicantur inducentes ad promittendam ſepulturam apud ipſas.*
17. *Item dantes aliquid in receptione Novitiæ, aut recipientes, aut petentes.*
18. *Item impedientes proprium Prælatum, ne viſitet: excommunicantur in Bulla Cœnæ (quod alii negant) Prælatus regularis, cum, Epiſcopo ingrediente ad viſitandum Moniales dicto Prælato ſubjectas, ipſo Epiſcopo inviſo, cum eo non ingreditur.*
19. *Impedientes in caſu propoſito incurrunt aliam excommunicationem non reſervatam.*
20. *Excommunicantur cogentes fœminam ad ingreſſum Religionis, aut ab ea retrahentes.*
21. *Excommunicantur Moniales, ſi temere dimittant habitum.*
22. *Item, ſi violent interdictum, vel ceſſationes a Divinis.*
23. *Item, ſi decimas indebite uſurpent.*
24. *Item, ſi Profeſſæ de facto ineant matrimonium; & fiunt bigamæ.*
25. *Item, ſi ſine licentia Papæ recipiant nova Monaſteria, vel alienent recepta.*
26. *Proponuntur, quæ Urbanus VIII. ſtatuit de receptione novorum Conventuum.*
27. *Excommunicantur Moniales, ſi indebite alienent bona Conventus.*
28. *Item, ſi in electione non abſtineant ab iis, qui gignere poſſunt diſcordias.*
29. *Item ſi faciant privata domicilia ad excipiendos hoſpites.*
30. *Incurrunt excommunicationem ferendam, ſi de bonis Novitiæ accipiant ante Profeſſionem.*
31. *Item, ſi vacent Negociationi.*
32. *Immo & tunc amittunt exemptionem a gabellis, quamdiu negotiantur.*
33. *Probibitio negotiandi ligat Moniales, etſi in ea non exprimantur.*
34. *Excommunicantur Moniales percutientes Monialem quamcumque, aut violantes Clauſuram: Non item intereſſentes agitationi Taurorum.*

Quæ-

Quæres 6. Quam excommunicationem incurrant Moniales apoſtatando a Religione.

10. *Reſp.* Quod quamvis Religioſus apoſtatando a Religione non incurrat jure communi excommunicationem ratione apoſtaſiæ præciſe, cum talis excommunicatio non extet in jure, ut aliis citatis recte notavit *Bonacina in quæſt.2. de Clauſ. p.12. §.4. num.1.* jure tamen proprio Religionum in præſentia omnibus fere Ordinibus Religioſis, & conſequenter etiam Monialibus competente, ſive directe ſive per privilegiorum participationem, hoc ipſo, quod aliquis eſt apoſtata a Religione, incurrit excommunicationem ipſo facto; eamque Papæ, aut Superiori Religionis reſervatam: ſic per Bullam conceſſit Pius V. anno 1565. Soc. Jeſu, quod, ſi quis ipſius Societatis, ſive profeſſus, ſive Scholaris, ſive Coadiutor poſt emiſſa vota ſecundum Societatis Conſtitutiones ab ea ad ſæculum receſſerit, etiam prætextu cujuſvis indulti conceſſi, aut concedendi, abſque expreſſa ſui Superioris licentia ad id ab eo ſpecialiter obtenta; ipſo facto ſit excommunicatus, & abſolvi nequeat, niſi a Romano Pontifice, aut Superiore Societatis; prout colligitur *ex Compend. Soc. v. apoſtatæ §.1.* Ubi notandum, quod cum hæc conceſſio favorabilis ſit toti Religioni, utique cadit ſub communicatione privilegiorum, adeoque illa gaudent etiam Moniales juxta dicenda *cap. ſequenti*. Nomine autem Superioris, cui conceditur facultas abſolvendi a tali excommunicatione, puto venire etiam Prælatum localem, & non ſolum Generalem, aut Provincialem, cum Prælatus localis vere ſit Superior, adeoque veniat nomine Superioris generaliter prolato: maxime in materia ita favorabili animæ, qualis Superior ſine dubio eſſet Epiſcopus reſpectu Monialis non exemptæ, & Prælatus Regularis localis reſpectu Monialis exemptæ.

Quod ſi quæras, qualiter procedi debeat cum Moniali, quæ ex malo fine egreſſa e Monaſterio cum amaſio per plures annos vagatur ſub habitu viri, & demum reſipiſcens accedit ad Confeſſarium Regularem intra ejus Conventum, eique in primis manifeſtans ſe revera eſſe fœminam, illum conſulit, quid debeat facere, ut animæ ſuæ ſalutem ponat in bono ſtatu, & dignos fructus agat pœnitentiæ.

Reſp. In iſto caſu curandum eſſe, ut Sacra Pœnitentiaria (ad quam iu hoc eventu recurri debet ad conſulendum famæ Monialis) cum hac diſpenſet, ut poſſit ad alium Conventum tranſire, ſiquidem non tenetur redire ad Monaſterium, in quo antea profeſſionem fecerat, ne ſuam manifeſtet turpitudinem, & ſe infamet; cum alias in præſentia credatur mortua, & ſit moraliter certum ejus delictum omnino occultum manſurum eſſe: interim vero poteſt Monialis degere extra clauſuram reaſſumpto habitu honeſtæ fœminæ, & commendari probatæ alicui matronæ, apud quam vivat uſque dum obtenta ſit diſpenſatio, & alia de jure præſtanda jam ſint præſtita: cum hoc tamen, ut præfata omnia efficiantur ſine diſpendio famæ Monialis, cui item procuranda erit dos tradenda poſteriori Monaſterio, in quod Monialis ingreſſura eſt.

An autem in caſu propoſito, ubi Confeſſarius agnovit eſſe revera fœminam, quam ſub ementito viri habitu credebat virum, debeat illam dimittere e Monaſterio in Eccleſiam, ibi cum ea diutius locuturus: idque ad ſervandam legem Clauſuræ fœminas excludentis e clauſtris virorum Religioſorum.

Reſp. Debere, ſi id fieri poſſit ſine diſpendio famæ Monialis; & ratio eſt, quod lex Clauſuræ excludit generaliter omnes fœminas, & conſequenter Monialem hanc, cum vere ſit fœmina, licet errore credatur vir; nec apparet ex quo titulo reſpectu illius obligatio Clauſuræ ſuſpendatur. Ita in contingentia facti mihi propoſiti ego cenſui, ſicque antea fuit in ſimili eventu practicatum.

Quæres 7. *An, & qualem excommunicationem incurrant Moniales appellando in caſu non permiſſo a correctione regulæ, & a mandatis ſuorum Superiorum.*

11. *Reſp.* Incurrere ipſo facto excom muni-

municationem, eamque Papæ reſervatam, ſive appellent ad Tribunalia (idque ex Bulla Clementis VIII. in ordine 110. prohibentis Carmelitis, ne ad tribunalia quovis prætextu, aut quæſito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant, vel præſumant, ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna, a qua nonniſi a Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo abſolvi poſſint, nec non privationis perpetuæ officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia quæcumque dicti Ordinis Officia exercenda, ac vocis tam activæ, quam paſſivæ eo ipſo abſque alia declaratione incurrendis pœnis) ſive appellent a Generali, aut Viſitatoribus per ipſum deputatis ab eorum reformationibus, ſeu correctionibus ad quodcumque Tribunal, etiam Judicis competentis, etiam ad Sedem Apoſtolicam; præterquam in caſu, quo appellatio fieret a generali Congregatione, & in caſu denegatæ juſtitiæ aut pro notoria injuria; & hoc ex conceſſione facta Ciſtercienſibus relata *in comp. Soc. v. appellatio* §.2. quæ extenditur ſolum ad caſum, in quo appellatio fiat a Generali, aut Viſitatoribus. Bulla vero Clementis VIII. uti poſſunt alii Ordines per communicationem, ſi velint.

12. Quod ſi Moniales immediate ſubjectæ Ordinario appellent ab ipſo Ordinario in caſu non permiſſo ad tribunal Judicis competentis, poſſet quis dubitare an tunc incurrant excommunicationem, quam olim tulit Julius II. contra Fratres, & Sorores Ordinis Prædicatorum appellantes a mandatis, ac ordinationibus Prælatorum Ordinis, & refert *Caſarub. in comp. v. appellare n.3.* notans talem conceſſionem eſſe bullatam. Verum puto in tali caſu non incurri dictam excommunicationem, cum Ordinarius non ſit vere Prælatus Ordinis, neque reſpectu Monialium ipſi immediate ſubditarum, eſto ſit earum Prælatus; & alias indultum loquatur de Prælatis Ordinis: pœnæ autem non debent ampliari. Non nego tamen quin ſi qua extat excommunicatio lata contra Religioſos appellantes a proprio Prælato; tunc Moniales ſubjectæ Ordinario eam incurrant in caſu, quo indebite appellent; ſiquidem Ordinarius reſpectu talium Monialium vere eſt earum Prælatus; ſicque verificaretur illas appellare a proprio Prælato; quod requireretur, & ſufficeret ad contrahendam talem excommunicationem.

13. Moneo hic unum, privilegia conceſſa Regularibus quoad hoc, ut non appellent a ſuis Superioribus, non auferre illis jus appellandi, niſi in caſu, quo nullum ipſis illatum ſit gravamen, aut certe leve; adeoque ſi iis inferatur notabile aliquod gravamen, poſſe appellare a Superiore illud inferente, non obſtantibus præfatis privilegiis; alias talia privilegia eſſent iniqua, & foverent injuſtitiam, ut patet.

14. Addit autem *Sanchez lib.7. mor. c.8. n.110.* & bene, illud eſſe diſcrimen inter jus commune, & jus privilegii interdicens Regularibus appellationem, quod jus commune illam non tollit, quando gravamen eſt dubium; privilegia vero eam tollunt, etiam in tali eventu; & ſolum concedunt, quando gravamen eſt manifeſtum, & magni momenti.

Quæres 8. *An, & quo caſu Moniales incurrant excommunicationem latam a Sixto V. contra procurantes abortum.*

15. *Reſp.* Incurrere ſemper, & in omni caſu, in quo incurrunt omnes aliæ perſonæ, quæ exprimuntur in prima, & ſecunda parte Bullæ *Effrenatam* editæ a Sixto V. in Bullario 87. videlicet omnes procurantes abortum per ſe, vel per alios, aut cooperantes ope, conſilio, vel alia ratione, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis exiſtant, tam laici, quam Clerici, Sæculares, aut Regulares cujuſcumque Ordinis, ac etiam mulieres ipſæ prægnantes; quæ ſcienter præmiſſa fecerint, etiamſi Moniales profeſſæ ſint. Licet enim in ſecunda parte Conſtitutionis, in qua Pontifex pœnam excommunicationis ſtatuit, & loquitur clare de Monialibus, non exprimat clare ipſam abortus procurationem factam in ſe ipſa a Moniali

niali prægnante; tamen hoc ſufficienter exprimit illis verbis: *qui, vel quæ, vel uti principales, vel ut ſociæ tale facinus perpetraverint*. In quibus verbis, ut *cauſæ principales* ipſæ mulieres procurantes abortum in ſe ipſis comprehenduntur. Ita ſententia communis apud *Diana par.7. tract.5. reſol.7.* cum *Dicaſtillo*, *Filliuccio*, *& Bonacina de cenſuris in partic. diſput.2. qu.2. punct.10. n.12. & 13.*

Quæres 9. *Quam excommunicationem incurrant Moniales inducendo aliquem ad promittendam electionem ſepulturæ apud ipſas.*

16. *Reſp.* Incurrere excommunicationem ipſo factoPapæ reſervatam, & latam in Clement. *Cupientes de pœnis*; ſub qua docet *Suarez d.22. de cenſur. ſect.4. n.26.* comprehendi etiam Moniales, quippe quæ ſecundum omnem proprietatem loquendi veniunt nomine Religioſorum, de quibus expreſſe loquitur dicta Clementina: quæ autem conditiones requirantur ad contrahendam iſtam excommunicationem, recenſentur a *Suarez ſup. & Sayr. l.3. de cenſur. cap.29. n.40.* aliiſque, & a nobis exponuntur in *tract. de pœnis c.2. ſect.6.*

Quæres 10. *Quam excommunicationem incurrant Moniales ſi directe, aut indirecte dare, petere, vel exigere quoquomodo præſumant in novitiarum receptione, ſive ante, ſive poſt, prandia, ſeu cœnas, pecunias, jocalia, aut alia etiam ad uſum piu n deputata, aut deputanda.*

17. *Reſp.* Eo ipſo incurrere excommunicationem Papæ reſervatam, ſi dantes, aut recipientes ſint perſonæ ſingulares; ſuſpenſionem vero ab omni actu, ſeu officio capitulari requirente juriſdictionem, & adminiſtrationem Eccleſiaſticam (eamque reſervatam, ut conſtat ex Extrav. *ſane de Simon.* ubi hæ pœnæ inducuntur) ſi recipiens ſit Collegium ſeu Conventus. Conſtat enim ex dictis *qu.1.* Moniales ſubjacere huic excommunicationi: quamquam ut hujuſmodi cenſuræ incurrantur a Regularibus in propoſitis caſibus requiratur, ut ex pacto prævio aliquid detur, aut recipiatur pro ingreſſu religionis, ideſt pro religioſa profeſſione: ſicuti advertit *Bonac. d.2. de cenſur. in partic. qu.3. p.29. n.11.* ex *Suarez*, monens *n.12.* quod cum in textu bis repetatur verbum *præſumunt*, ad contrahendas pœnas præfatas præſupponitur præſumptio; qua de re qui plura vult, conſulat *Bonacinam loco cit. per totum punctum.*

Quæres 11. *Quam excommunicationem contrahant Moniales ſi impediant proprium Epiſcopum, aut Prælatum Regularem accedentem ad ipſarum viſitationem, quo minus uti poſſint ſua juriſdictione ordinaria.*

18. *Reſp. Fuſcus lib.2. de viſitat. c.32. n.10.* Moniales in tali caſu non ſolum poſſe excommunicari juxta *cap. dilecto de ſent. excommun. in 6.* ſed de facto affici excommunicatione lata in Bulla Cœnæ, & conſequenter reſervata Papæ: idem ſentit etiam *Ghilin. v. clauſura n.20. de Monialibus* ſic dicens, *Recuſantes viſitari poſſunt excommunicari tamquam impedientes juriſdictionem Epiſcopi*; imo excommunicantur in Bulla Cœnæ. Tenor autem Bullæ ſic habet: *Nec non qui Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque Superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoſcumque Judices Eccleſiaſticos ordinarios, quomodolibet hac de cauſa, directe, vel indirecte, carcerando, vel moleſtando, eorum agentes, procuratores, familiares, necnon conſanguineos, & affines impediunt, quominus ſua juriſdictione Eccleſiaſtica contra quoſcumque utantur, ſecundum quod Canones, & Sacræ Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, decreta Conciliorum Generalium, & præſertim Tridentini ſtatuunt &c. anathematizamus.* Ubi ſuppono tamquam certum ſub nomine Prælatorum venire etiam Prælatos regulares reſpectu Monialium ſibi reſpective ſubditarum, quippe qui vere ſunt Prælati ipſarum, & ordinariam habent juriſdictionem in illas. Sic citati Doctores, & non improbabiliter, ſi canon præfatus Bullæ loqueretur de quibuſcumque impedientibus etiam auctoritate privata: cum tamen *Bonac. ſup. d.1. qu.17. p.1. n.7.* ex *Navarr. Suarez, Graff. Duardo, Filiuc. & Alterio* contra aliquot

 alios

alios probabiliter dicat, poſſe ſuſtineri ſub dicto canone comprehendi ſolum impedientes auctoritate publica, quippe qui continuari videtur cum præcedenti canone, in quo tantum eſt ſermo de perſonis publicam auctoritatem laicam exercentibus,

19. Verum tamen eſt, quod, quamvis Moniales in caſu propoſito effugiant excommunicationem contentam in Bulla Cœnæ, ſi doctrinam hanc Bonacinæ tamquam probabiliorem ſequamur (ſicut ſequi debemus, cum ſimus in materia pœnali, quæ non debet ampliari, ſed reſtringi) non tamen effugient excommunicationem latam in *c. attendentes de ſtatu Monac.* his verbis: *Si quis vero Viſitatores ipſos* (ideſt Monialium) *in præmiſſis impedire præſumpſerint, ſeu aliquo præmiſſorum, niſi moniti reſipiſcant, ipſo facto excommunicationis ſententiam ſe noverint incurſuros, privilegiis, ſtatutis, & conſuetudinibus quibuſcumque in contrarium minime valituris*. Ex quibus conſtat, hanc excommunicationem eſſe quidem latæ ſententiæ (ut colligitur ex clauſula *ipſo facto*) non tamen reſervatam, cum in textu nulla fiat mentio reſervationis: imo nec incurri, niſi impedientes viſitationem Monialium prius legitime moneantur eo modo, quo explicabimus infra *cap. 10. ſect. 1. ſubſ. 3. quæſt. 11.*

Quod ſi hac occaſione quæras, an Prælatus Regularis poſſit ingredi cum Epiſcopo ingrediente ad viſitandam clauſuram Monialium dicto Prælato aliàs ſubjectarum, renuente ipſo Epiſcopo.

Reſp. Non poſſe: & probatur: quia Ordinarius tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus habet jus viſitandi clauſuram Monialium aliàs exemptarum, illudque illimitatum; ſicque ad hunc effectum poteſt ingredi, quoties judicaverit expedire: ex alia parte non apparet ex quo jure, aut titulo poſſit Prælatus Regularis in tali caſu etiam ipſe ingredi cum Ordinario, quantumvis repugnante: ergo dicendum eſt, illum non poſſe ingredi cum Ordinario, ſi is repugnet (qui tamen poſſet illum, ſi vellet, admittere ut ſocium, at non tenetur.) Præter quam quod Prælatus Regularis ingrediens cum Epiſcopo ad viſitandam clauſuram Monialium ipſi Prælato ſubjectarum non conferret ad finem intentum in viſitatione, ſed potius illum poſſet impedire (ut conſideranti facile patebit) adeoque credendum eſt id ei non permitti. Quod ſi Prælatus Regularis cumulative concurrit cum Epiſcopo, quoad viſitandam clauſuram Monialium illi ſubjectarum; & ipſe etiàm judicat eſſe neceſſariam viſitationem clauſuræ, quo tempore illam viſitat Epiſcopus, non ideo jus habet ingrediendi cum Epiſcopo viſitante, ſi is contradicat, ſed ſolum poteſt illam poſtea viſitare, & ſic uti jure ſuo, quod utique non eſt ad viſitandam clauſuram una cum Epiſcopo, ut conſtat ex dictis. Ita interrogatus reſpondi; &, ut puto, bene; ſicque cenſeo practicari.

Addo, quod ſi Prælatus Regularis in tali caſu, renuente Epiſcopo, ingrederetur incurreret excommunicationem, & alias pœnas latas contra Prælatos Monialium in caſu non neceſſario clauſuram ingredientes, & relatas *cap. 5. qu. 3.* cum ſic vere ingrediatur in caſu non neceſſario, ut conſtat ex ſupra dictis.

Quæres 12. *Quam excommunicationem incurrant Moniales cogendo fœminam ad ingrediendum religionem, aut illam retrahendo ab illa.*

20. *Reſp.* Incurrere excommunicationem ipſo facto latam in *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de regul. c. 18.* non tamen reſervatam Papæ, ut advertimus *cap. 2. ſect. 1. qu. 19.* ubi late oſtendimus in quibus caſibus, & per quas actiones incurratur præſens excommunicatio.

Quæres 13. *Cui excommunicationi ſubjaceant Moniales, ſi habitum religioſum dimittant, & quæ requirantur ad illam incurrendam.*

21. *Reſp.* Subjici excommunicationi latæ *in cap. periculoſo ne Cleric. vel Mon. in 6.* non tamen reſervatæ: quamvis aliàs ipſo facto incurratur, ſi Monialis dimittens habitum ſit profeſſa; ſi habitus, qui dimittitur, ſit proprius illius religionis; ſi dimiſſio ſit temeraria (ideſt ſine cauſa rationa-

tionabili) taliſque, ut attentis præſentibus circumſtantiis, judicio prudentis cenſeatur apta ad vagandum. Colligitur ex *Sanch. l.6. Mor. c.8. n.38.* & patebit ex dictis *in tract. de pœnis c.2. ſect.3. qu.3.* Moneo hic ſolum, quod, quamvis in jure relato ad incurrendam iſtam excommunicationem videatur requiri, ut dimittatur habitus, & ſimul vacetur ſtudio phyſicæ, aut legum ſine Superioris licentia, ut colligitur ex verbis illis: *ſi quis horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat ſententiam*, (quæ duo cum regulariter non poſſint ſimul cadere in Moniales, conſequenter dicendum videtur in eas non poſſe cadere iſtam cenſuram) revera tamen communis DD. ſententia, teſte *Suarez ſupr. d.23. ſect.4. n.26.* cum Gloſſa habet, ad incurrendam iſtam excommunicationem ſufficere, quod religioſus temere dimittat habitum (quod utique cadere poteſt in Monialem) ſicque verba illa: *Si quis horum violator temerarius extiterit*, ſumi debent disjunctive, caſu plurali adhibito pro ſingulari, ſicque notavit *Bonac. ſupr. d.2. q.8. p.6. n.31.*

Quæres 14. *Qua excommunicatione afficiantur Moniales non ſervando interdictum, aut ceſſationem a divinis, alias obſervanda juxta Clem.1. de ſent. excommunic. in 6.*

22. *Reſp.* Affici excommunicatione contenta in dicta Clementina, & quidem ipſo facto, non tamen reſervata, cum de reſervatione talis excommunicationis nullibi fiat mentio; & alioqui reſervatio tamquam odioſa debeat quam maxime vitari: intellige, ſi interdictum ſit generale, latum auctoritate Pontificia, & ſervetur ab Eccleſia matrice, ſeu parochiali, conſtetque de hoc Monialibus; hæ enim omnes conditiones ſupponuntur in *citata Clem.* Quamvis *Avil. p.5. de cenſur. d.5. deciſ.3.* notet, Regulares violantes Interdictum, quod ipſis conſtet eſſe legitimum, affici pœnis latis *c. fin. de exceſſ. Prælat. c. auctor. c. Epiſc. de priv. in 6.* etſi illud non obſervetur a Matrice.

Quæres 15. *Quæ excommunicatio jure communi impoſita ſit contra Moniales indebite ſibi uſurpantes decimas, earumve ſolutionem impedientes.*

23. *Reſp.* Impoſitam eſſe excommunicationem latam in *Clem.1. de decimis*, incurrendam quidem ipſo facto (quamvis non ſtatim, ut mox ſubjiciam) non tamen reſervatam. Conſtat *ex cit. Clem.* in qua expreſſe habetur, iſtam excommunicationem non incurri ſtatim ac religioſi fecerunt aliquam ex actionibus ibi prohibitis, ſed ſolum poſt duos menſes, ſi decimas uſurparunt, & intra tale tempus non exhibent debitam ſatisfactionem; poſt unum vero menſem, ſi decimas prohibuerunt, aut non permiſerunt ſolvi, & intra tale tempus poſt monitionem de hac re ipſis facta non ſatisfaciunt. Qua de re late *Bonac. ſup. qu.8. p.12.* monens in ſpecie etiam Moniales ſubjici præſenti excommunicationi, ſi aliquam faciant ex actionibus ſub ea prohibitis; quæ ſunt appropriare ſibi novalia, uſurpare decimas, non permittere, aut etiam prohibere, ne ſolvantur: dixi *non tamen reſervatam expreſſe*, ut innuerem eam virtualiter reſervari hoc ipſo, quod non poteſt tolli per abſolutionem, niſi præſtita debita ſatisfactione.

Quæres 16. *Quæ excommunicatio contrahatur a Monialibus poſt religioſam profeſſionem matrimonium de facto contrahentibus.*

24. *Reſp.* Contrahi excommunicationem ipſo facto latam *in Clem.1. de conſang. & affin.* non tamen reſervatam: idque ſive illud conſumment, ſive non: conſtat ex dictis *in tract. de pœnis ubi ſup. qu.10.* & habetur expreſſe in *cit. Clem.* iis verbis: *Nec non Religioſos, & Moniales, ac Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos matrimonia contrahentes refrænare metu pœnæ ab hujuſmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipſos excommunicationis ſententiæ ipſo facto decernimus ſubjacere.*

Addo, Moniales matrimonium contrahentes fieri bigamas ex c. *quotquot 27. qu.1.* ſicque Gloſſa, & Archidiaconus, ibi dicunt, illas eo ipſo fieri inhabiles ad gradus, ad quos Moniales virgines aſſumuntur.

Quæres 17. *Qua excommunicatio ſtatuta ſit contra Moniales abſque licentia Papæ nova Monaſteria admittentes, aut jam recepta alienantes.*

25. *Reſp.* Jure communi ſtatutam eſſe excommunicationem, ipſo quidem facto incurrendam, non tamen reſervatam, quæ extat *cap. unic. de exceſſ. Prælat. in 6.* quamquam ea incurratur ſolum a Monialibus Ordinum mendicantium; ſicut dicemus in *tract. de pænis infra qu.*12. ubi agemus de hac re ex profeſſo, monentes, ſuppoſitis privilegiis poſtea conceſſis Regularibus, hujuſmodi excommunicationem fuiſſe abolitam, quoad non recipienda nova loca ſine licentia Papæ, ſicque amplius eam non contrahi, ſi abſque dicta licentia Papæ nixi præfatis privilegiis nova loca recipiant.

26. Urbanus certe VIII. in ſua Conſtitutione 25. in ordine, omnium Ordinum, etiam mendicantium Superioribus, cæteriſque perſonis, ad quos ſpectat, in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœna privationis vocis activæ, & paſſivæ, nec non officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, nec non etiam excommunicationis ipſo facto incurrendis pœnis prohibet, ne licentiarum, ſeu facultatum ab ipſo annullatarum, ſive quovis alio pretextu, vel cauſa, etiam quantumvis privilegiata, nova Monaſteria, ac alia loca regularia, niſi de expreſſa Ordinariorum licentia, ac ſervata in omnibus, & per omnia Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini, nec non Conſtitutionis Clementis VIII., quæ incipit *Quoniam ad juſtitiam*, ac decretorum de mandato ejuſdem Clementis, nec non Gregorii XV. deſuper editorum forma recipere, erigere, fundare, ſeu alias quomodolibet inſtituere, ſeu incepta finire, & abſolvere audeant.

Quæres 18. *Quæ excommunicatio jure communi inducta ſit contra Moniales alienantes bona Monaſterii prohibita alienari.*

27. *Reſp.* Inductam fuiſſe excommunicationem eo ipſo incurrendam, non tamen reſervatam, ut conſtat ex Bulla Pauli II. *Ambitioſæ*, in qua fertur talis excommunicatio his verbis: *Et tam qui alienant, quam is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, ſententiam excommunicationis incurrat.* Certum eſt autem, quod cum iſta excommunicatio lata ſit contra quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas alienantes bona eccleſiaſtica prohibita alienari; & aliàs Moniales vere, ac proprie ſint perſonæ eccleſiaſticæ, etiam ipſæ ſub ea comprehenduntur, illamque incurrent, ſi de bonis immobilibus communibus Monaſterii, aut etiam privato ipſarum uſui conceſſis indebite alienent: ſed de hoc plura *Bonac.d.2.de cenſur.in partic.qu.4. p.11.*

Quæres 19. *Quam excommunicationem incurrant Moniales, ſi vocatæ ad dirigendas ipſas Moniales in electione, non abſtineant ab iis, ex quibus oriri poſſunt diſcordiæ, aut ortæ enutriri circa electiones.*

28. *Reſp.* Ipſo facto incurrere excommunicationem latam *in c. indemnitatibus de elect. in 6.*, ut colligitur ex tenore textus, qui ſic habet: *Poſtremo hi, quos ad dirigendas in hujuſmodi electionibus Moniales, eaſdem deinceps contigerit evocari, ab his prorſus abſtineant, quæ inter eas ſuper faciendis ipſis electionibus oriri poſſit diſcordia, vel exorta nutriri; aliàs eo ipſo excommunicationis ſententiæ ſe noverint ſubjacere.* Ubi notat *Bonac. ſup. qu.2. p.5. n.4.* diſpoſitionem hujus juris procedere non ſolum in Prælatis ex officio intereſſentibus dictis electionibus, ſive id faciant ex poteſtate ordinaria, ſive delegata (ſiquidem hi poſſunt dici vocati ad dirigendas Moniales in electionibus, prout ſupponitur in textu), ſed in aliis omnibus tam viris, quam fœminis, atque adeo in ipſis etiam Monialibus, quæ forte modo dicto evocentur ad dirigendas Moniales Conventus in aliqua electione: ſiquidem textus loquitur generaliter; lex autem generaliter loquens, generaliter debet intelligi.

Quæres 20. *Quæ excommunicatio jure communi inducta ſit contra Moniales propria ſibi ædificantes receptacula, & privata domicilia, in quibus ſub hoſpitalitatis prætextu paſſim adverſus Sacros Canones ſuſcipiant hoſpites, & minus religioſos.*

29. *Reſp.*

29. *Reſp.* Inductam eſſe excommunicationem, non tamen latæ ſententiæ, ſed ferendæ, ut colligitur *ex 18. qu.2. cap. Pernicioſam*, ubi fertur iſta excommunicatio ſub his verbis: *Hoc tam inhoneſtum, deteſtandumque flagitium, ne ulterius fiat, omnimodis prohibemus, & ſub pœna anathematis interdicimus*. Ubi notandum, ſub præſenti cenſura non prohiberi præciſe habitacula ſingularia Monialium, ſed in ordine ad ibi non excipiendas perſonas minus honeſtas: forte, quia tunc non extabat obligatio Clauſuræ.

Quæres 21. *Sub qua excommunicatione prohibeantur Moniales aliquid recipere ex bonis Novitiæ, quam admittunt ad probationem, ſupra victum, ac veſtitum; & jubeantur ei ante profeſſionem abeunti reſtituere omnia, quæ ſua erant.*

30. *Reſp.* Et illud prohiberi, & hoc præcipi ſub pœna excommunicationis ferendæ, ut conſtat ex Concilio Tridentino *ſeſſ.25. de regul. c.16.*, quod ita habet: *Quin potius præcipit S. Synodus ſub anathematis pæna dantibus, & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat, & ut abeuntibus ante profeſſionem omnia reſtituantur, quæ ſua erant*: qua de re *Peyrin. de R.S. qu.1.c.29. Lezana to.1. c.24. n.32.*, & *Tambur. d.6. de jure Abbatiſſ. qu.4.n.5.*, ibi monens ex Naldo, & Galleto, non ſolum reddenda eſſe omnia bona Novitiæ, ſi ea recedat a Monaſterio, ſed etiam in caſu, quo illa moriatur; niſi forte, cum ſit ſui juris, aliter de dictis bonis diſponat ante mortem.

Quæres 22. *Quam incurrant excommunicationem Moniales, ſi vacent negotiationi jure communi prohibitæ perſonis Eccleſiaſticis.*

31. *Reſp.* Incurrere excommunicationem, non tamen ipſo facto, ſed per ſententiam judicis: & hoc *ex cap. Secundum ne Cler., vel Mon.*, quod ſic habet: *Secundum inſtituta Prædeceſſorum noſtrorum ſub interminatione anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici cauſa lucri negotientur*; quamquam cum verbum *negotiatio* indicet frequentiam actuum, non poſſint Moniales, aliique Eccleſiaſtici dici ſubjacere præfatæ cenſuræ, ſi ſemel, aut iterum tantum negotientur, ſecluſo ſcandalo, parvitate materiæ ſic excuſante. Imo Tabiena, Armill., Aragon., Salon., Medina, Molin., Rebell., & Leſſ., quos citat *Filliuc. tract.35. n.25.*, & ſequitur *Salas tract. de empt., & vend. 2. n.8.* putant jure allegato, & finibus ſolum prohiberi negotiationem in propria perſona; ideoque non incurri pœnas latas contra negotiantes, ſi Clericus, aut Religioſus negotietur per alios; cum ſic ceſſet ratio prohibitionis, nempe diſtractio, ac periculum peccandi: quod tamen non admittit *Filliuc. n.26.*, niſi interveniat juſta, aliqua excuſatio, paupertatis v. gr., aut neceſſitatis: cum etiam in negotiatione facta per alium intercedat aliqua indecentia ratione ſtatus, aliàs ſolum excuſanda ex aliqua dictarum cauſarum.

32. Addunt DD., perſonas Eccleſiaſticas, & conſequenter Moniales, ſi vacent illicitæ negotiationi, amittere privilegium immunitatis ab oneribus in ſe, & in bonis propriis; exemptionem ſcilicet a tributis, & gabellis; idque *ex cap. fin. de vit., & honeſt. Cler.*: quod tamen non habet locum, niſi poſt trinam monitionem (ut bene advertit *Sylv. v. Clericus qu.3.*) & ſolum quamdiu non deſiſtitur a negotiatione; ſicque privilegium dictæ immunitatis recuperatur ſtatim, ac deſiſtitur a negotiatione, prout bene colligunt DD. ex verbis illis, *dum iis ſe implicant*, quæ ſunt in jure citato.

33. Neque ex eo, quod jura prohibentia negotiationem Eccleſiaſticis ſolum loquuntur de Clericis, aut Monachis, non facta mentione de Monialibus, hæ excluduntur a dictis juribus; ſiquidem non eſt novum fœmininum includi ſub maſculino, etiam in odioſis, ac pœnalibus, ſicut oſtendimus *qu.1.*, & multis aliis in locis.

Quæres 23. *An Moniales ſe invicem percutientes incurrant excommunicationem, & quam.*

34. *Reſp.* Incurrere illam, quæ lata eſt in *c.Si quis ſuadente diabolo 17.qu.4.*, cum Moniales in *citato cap.* veniant nomine *Monachi*, ut ſupponitur *in cap. de Monialibus de ſentent. excommunic.*, idque ſive ſint

ſint profeſſæ, ſive novitiæ, ſive converſæ, ut inter alios notat *Suarez d.22. de cenſur. ſect.1. n.19.* Incurrent autem hanc excommunicationem Moniales, ſi per vim aliquid eripiant e manibus alterius Monialis: ſi injurioſe illam detineant in loco aliquo clauſo: ſi percutiant, aut violentiam faciant rei adhærenti ipſi (*v. gr.* lacerando veſtem): ſi in eam projiciant lapidem, librum, aut aliquid aliud: ſi illam impellant: ſi venenum propinent, & venenum operari incipiat: ſi eam injurioſe inſequantur; ſicque cogant, illam ſe præcipitem dare in locum aliquem profundum: ſi in eam conſpuant; aut lutum, vel aliquid aliud ſordidum projiciant: in his, inquam, caſibus, & aliis ſimilibus incurrent excommunicationem, ſi actus, quem exercent adverſus Monialem, ſit violentus, injurioſus, ac extrinſece mortalis. Non item, ſi in Monialem ſolum verba injurioſa effundant: ſi per metum, abſque vi, aut tactu eam cogant exire ab aliquo loco: ſi percutiant ad juſtam defenſionem cum debito moderamine, vel ad correctionem: ſi ex bono zelo ab Eccleſia illam ejiciant, eo quod alias perturbet: ſi percutiant ex joco: in his enim, & aliis caſibus non incurrunt. Ita communiter DD., quorum aliqui putant, Monialem ſe percutientem injurioſe, affici hac excommunicatione: alii negant, & non improbabiliter, ut notat *Bonacin. d.2. de cenſur. in comm. quæſt.4. par.2. n.4.* Qua de re *c.10. n.303. §.un.*

Addo juxta Cajetanum *v. Excommunicatio c.10.*, Monialem, quæ potione, aut ſciſſione venæ procurat proprium abortum, non incurrere hanc excommunicationem: eo quod talis injectio manus in ſe ipſam comparatione ſui non ſit injurioſa, nec violenta, nec contumelioſa: (ſiquidem volenti, & conſentienti non fit injuria) immo *nec injurioſa ſtatui Eccleſiaſtico*, ſubdit Cajetanus: quod tamen negant alii DD.; ideoque ſuſtinent probabilius, Monialem in propoſito caſu affici hac excommunicatione. Cum Cajetano ſentiunt Bellochius, Capeavilla, Mazuchellus, Avila, Bonac., & Alphonſ. de Leone relati a Diana *par.7. tr.5. reſol.40.*

Quam autem excommunicationem incurrant Moniales violando Clauſuram, conſtat ex dictis *cap.5. qu.10.* Utrum vero ſubjaceant excommunicationi latę a Pio V. contra intereſſentes agitationi taurorum, aliqui affirmant, alii probabilius negant; ut videre eſt penes *Bonac. d.2. de cenſuris in partic. qu.5. p.7. n.10.*

De ſuſpenſionibus latis contra Moniales.

35. *Suſpenduntur ab omni actu capitulari, ſi ex pacto, & capitulariter aliquid recipiant pro Profeſſione: indicatur quid ſint jocalia vetita Monialibus.*

36. *Suſpenduntur ab officio ad arbitrium Ordinarii, ſi ſint Abbatiſſæ, & eum non præmoneant de profeſſione facienda a Novitia.*

37. *Suſpenduntur ab officio, ſi ad certum tempus bona Conventus alteri concedant, præſidentes Monaſterio.*

38. *Suſpenduntur a receptione Religioſarum in eodem Ordine, ſi admittant ad profeſſionem nondum finito anno probationis.*

39. *Ligat hæc ſuſpenſio etiam in caſu, quo Monialis tranſeat ad alium Conventum ejuſdem Ordinis; non item, ſi ad Conventum alterius Religionis.*

Quæres 24. *An Moniales incurrant ſuſpenſionem latam* in Extrav. Sane de ſimon. *ſi in Novitiarum receptione directe, aut indirecte dent, petant, aut recipiant prandia, cænas, pecunias, jocalia, & ſimilia; ſive ante, ſive poſt.*

35. *Reſp.* INcurrere: & patet, quia eæ in citata Extravagante exprimuntur, & aliàs habent juriſdictionem petitam ad accipiendam aliquam in Monialem (de qua acceptione ibi eſt ſermo) ſive talis juriſdictio ſit proprie talis, (quæ non

non cadit in Moniales) ſive ſolum improprie, ſicut revera eſt: de qua ſuſpenſione conſulantur dicta ſuperius in hoc ipſo *cap. quæſt.*10.

Cenſeo autem nomine *jocalium* hic ſignificari munera dari ſolita Monaſterio a Moniali ingrediente religionem; cum jocalia proprie ſint munera, quæ ſponſalitia largitate Sponſi invicem ſibi tradebant. Colligo id ex *Sanch. l.6. de matr. d.*25. *n.*11., *d.*18. *n.*4. 9. 11., *Julio Claro tr. de donat. v. Jocalia in Indice alphabetico*, *Menoch. de arbitrar. judic. v. Jocalia*, & in terminis *ex Ognate to.*2. *de contr. d.*35. *n.*1., *ubi dicit*: *Quæ mittunt Sponſi Sponſabus ſuis gratis, & liberaliter ad eas ornandas, vel e contra (nam etiam Sponſæ largitate ſponſalitia ornare ſolent Sponſos, licet non ita frequenter) ſponſalitia largitas appellatur, & a pluribus Doctoribus ſponſalitium vocatur, ac ſi dicas donum inter Sponſos. Quin etiam jocalia noſtrates vocant, a quo nomine parum corrupto vocabulo noſtri etiam* Joyas, *hæc* jocalia *dicunt, quaſi ludat, & jocetur recens nubentium fervor, quia gemmæ, & monilia, & torques, & inaures, & anuli, & univerſus mundus muliebris, quibus ludit, & delectatur recens Sponſorum amor, potius puerorum næniæ, & jocus, quam ſeria, & ſolida bona ſunt*: hæc Ognate: ſed de hoc conſulatur *Diana p.*8. *tr.*7. *reſol.*29. *v. Non poſſe, & v. Sequenti*: Cum ergo Monialis ingrediens Monaſterium deſponſetur Chriſto, ad imitationem Sponſarum Monaſterio tradere ſolebat ſua jocalia, ideſt ſua munera ſponſalitia: quamvis poſtea juſtis de cauſis prohibita fuerint Monialibus, ut conſtat ex citata Extravagante.

Quæres 25. *Quam ſuſpenſionem contrahat Monialis Abbatiſſa, ſi ante menſem certiorem non faciat Ordinarium loci de profeſſione facienda a Novitia degente in ſuo Monaſterio*.

36. *Reſp.* Incurrere ſuſpenſionem ab officio ad arbitrium Epiſcopi, cujus intererat admoneri, eamque latam *in Concil. Trid. ſeſſ.*25. *de regul. c.*17. his verbis: *Cujus profeſſionis tempus ne Epiſcopus ignoret, teneatur præfecta Monaſterii eum ante menſem certiorem facere: quod ſi præfecta certiorem Epiſcopum non fecerit, quamdiu Epiſcopo videbitur, ab officio ſuſpenſa ſit*; quod eſt dicere hujuſmodi ſuſpenſionem eſſe reſervatam ad arbitrium Epiſcopi. Verum tamen eſt, quod ſi Præfectæ Monaſterii certo conſtaret, Epiſcopum optime recordari Novitiam poſt menſem profeſſuram eſſe, tunc prædicta Præfecta non teneretur illum de hoc monere; cum ſic ceſſet finis legis, & alioqui nulla lex obliget ad actum inutilem.

Quæres 26. *Qua ſuſpenſione afficiantur Moniales, ſi præſidentes Monaſterio alicui, concedunt alicui jura, redditus, aut poſſeſſiones ipſius Monaſterii ad vitam dantis, aut recipientis, vel ad aliud certum tempus*.

37. *Reſp.* Affici ſuſpenſione lata *in Clem.*1. *de reb. Eccl. non alien.*, quæ eſt ſuſpenſio ab officio (non tamen reſervata) quamquam ea non incurratur, ſi dicta bona concedant ratione neceſſitatis, aut utilitatis ipſiuſmet Monaſterii: in quo caſu debent expectare conſenſum ſive Capituli, ſive proprii Prælati. Colligitur *ex citata Clem.* quæ ſic habet: *Ne quis Religioſus Monaſterio, Prioratui, Eccleſiæ, ſeu adminiſtrationi cujuſvis præſidens jura, redditus, aut poſſeſſiones ejuſdem alicui ad vitam ejus, ſeu aliud certum tempus, pecunia etiam inde recepta, quovis modo concedat, niſi neceſſitas, aut utilitas Monaſterii &c. hoc expoſcat, Conventus ſui, aut ſi Conventum non habeat, Prælati proprii aſſenſu ad hoc nihilominus accedente: ſi quis autem contra hoc fecerit, pœnam ſuſpenſionis ab officio eo ipſo incurrat, nec ex conceſſione ipſius recipienti jus aliquod acquiratur*: Circa quem textum notat *Bonac. ſup. d.*3. *qu.*8. *p.*7. *n.*6. quod cum loquatur generaliter, dicens *ne quis Religioſus*, & talis forma loquendi comprehendat omnes Religioſos tam mares, quam fœminas; hujuſmodi pœna extenditur ad religioſos utriuſque ſexus, & conſequenter etiam ad Moniales: præſertim cum materia, quæ ſub tali pœna prohibetur ſit communis etiam Monialibus. Unde quis bene inferat, quod dum iſta ſuſpenſio dicitur ſuſpendere ab officio; nomine officii non venit ſolum officium

ficium ordinis, ac juriſdictionis proprie dictæ (quæ non poſſunt cadere in fœminam) ſed aliquid latius, prout ſcilicet etiam comprehendit munus Abbatiſſæ:alias vana, ac inutilis eſſet iſta ſuſpenſio reſpectu fœminæ, in quam tamen, docet *Bonac.* eam poſſe cadere; cum alioqui cenſeat hic nomine officii intelligi tam officium ordinis, quam juriſdictionis.

Quæres 27. *Quam ſuſpenſionem incurrant Moniales, ſi ad profeſſionem admittant aliquam Novitiam, nondum expleto anno probationis.*

38. *Reſp.* Incurrere ſuſpenſionem a receptione Religioſarum in eodem Ordine (non tamen reſervatam) ſi Moniales ſint ex Ordine Mendicantium;de his quippe tantum loquitur *c. non ſolum de reſul. in 6.* ubi fertur iſta ſuſpenſio his verbis: *Quod ſi forte contra hanc noſtram prohibitionem quemquam recipere præſumpſeritis, decernimus eum, qui taliter receptus fuerit, nullatenus veſtro eſſe Ordini alligatum: voſque a receptione quorumlibet ad profeſſionem ejuſdem Ordinis fore ipſo facto ſuſpenſos, & inſuper pœnæ ſubjiciendos, quæ fratribus ipſius Ordinis pro culpis infligi gravioribus conſuevit*: Ita in terminis *Bonac. p.5. n.13.* contra alios oppoſitum ſentientes apud Sylveſtrum *v. Religio 3. qu.3.* & patet ex ipſo textu, ſi advertero hujuſmodi ſuſpenſionem incurri ipſo facto, ut aperte colligitur ex verbis illis *ipſo facto ſuſpenſos*: non ligare tamen, niſi intra eumdem Ordinem, ut conſtabit ex dicendis §. ſequenti.Notat autem *Bonacin. n.14.* hujuſmodi ſuſpenſionem incurri non ſolum ab iis Religioſis, qui primo concurrunt ad aliquem recipiendum ad profeſſionem, ſed etiam ab iis,qui dant ſuum ſuffragium poſt præſtitum numerum ſufficientem ſuffragiorum, cum hi vere dicantur recipere: quod forte non admitterent Doctores relati *a Diana p.5. tr.3. reſ.16.* ſuſtinentes concurrentem ſuo ſuffragio ad damnum alterius injuſte illatum, poſtquam ſufficiens numerus ſuffragiorum præſtitus eſt, non teneri ad reſtitutionem, cum non poſſit dici concurrere ad præfatum damnum jam plene per alios illatum: par enim ratio procedit in noſtro caſu.

Quod ſi quæras; an diſpoſitio iſtius juris procedat in caſu, quo Monialis ex Monaſterio proprii Ordinis legitima poteſtate tranſiret ad gubernandum aliud Monaſterium, ſive ejuſdem, ſive alterius Ordinis.

39. *Reſp.* Diſtinguendo; vel Monialis tranſit ad gubernandum aliud Monaſterium ejuſdem ſui Ordinis,& ſic puto præfatam diſpoſitionem procedere, cum tunc verificentur verba ipſius diſpoſitionis, videlicet; *voſque a receptione quorumlibet ad profeſſionem ejuſdem Ordinis fore ipſo facto ſuſpenſos*: Sicque ſubſiſtat diſpoſitio. Vel tranſit ad gubernandum aliud Monaſterium alterius Ordinis, & ſic non procedit dicta diſpoſitio:cum in tali caſu non verificentur verba diſpoſitionis modo adducta, & alioqui verſemur in materia pœnali, quæ juxta communem doctorum ſententiam a nobis ſæpius repetitam non debet extendi ultra rigoroſam verborum proprjetatem.

De Interdictis jure communi latis contra Moniales.

40. *Interdicuntur ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi violent interdictum generale locale.*

41. *Item, ſi ad Divina Officia recipiant publice excommunicatos, ac interdictos.*

42. *Interdici debent, ſi renuant confiteri ad Confeſſionale poſitum in Eccleſia exteriori.*

Quæres 28. *Quod, & quale interdictum incurrant Moniales violando interdictum generale locorum.*

40. *Reſp.* Incurrere interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ latum in *cap. Epiſcop. de privil. in 6.* & durans uſque dum præſtent debitam ſatisfactionem ei, cujus cenſura violata eſt; ſic enim habet textus: *Qui vero contra præſumpſerint, præter alias pœnas a jure ſtatutas, ingreſſum Eccleſiæ ſibi noverint interdictum, donec de tranſgreſſione hujuſmodi ad arbitrium ejus, cujus ſenten-*

ſententiam contempſerunt,ſatisfecerint competenter: Incurrent autem Moniales tale interdictum ipſo facto, ſi quam ex actionibus hic prohibitis faciant v. gr. faciendo celebrare in loco interdicto, aut admittendo excommunicatos publice,aut interdictos ad divina officia, quæ ſunt actiones communes viris, ac fœminis,& poſſunt cadere in Moniales, ut patet: quamvis ad incurrendum ejuſmodi interdictum requiratur præſumptio: ut conſtat ex verbis illis *qui contra præſumpſerint*. Et quidem quod Moniales ſubjaceant huic interdicto, inde ſuadetur, quod textus generaliter loquitur de omnibus Religioſis, quantumcumque exemptis, adeoque comprehendit etiam Moniales, quæ vere, & proprie ſunt, & dicuntur Religioſæ: & ſic, ſi faciant aliquam ex actionibus hic prohibitis, ipſarum ſexui, ac conditioni proportionatam, manebunt interdictæ ab ingreſſu propriæ Eccleſiæ interioris,ſicque eam non poterunt ingredi ad audienda divina officia, immo neque ad faciendas privatas orationes iuxta aliquos Doctores (quorum opinionem fatetur *Suar. d.35. de cenſur. ſect.4. n.23.* de rigore juris eſſe probabilem): hos quippe effectus gignit Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ.

Quæres 29. *Quale Interdictum contrahant Moniales, ſi ſcienter admittant publice excommunicatos, aut interdictos ad Divina Officia.*

41. *Reſp.* Incurrere Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ ſtatutum in *c. Epiſcoporum de regul. in. 6.* & explicatum *qu. præced.* ex quo proinde petenda ſunt, quæ hic dici poſſent, & deberent. Addo ſolum *ex Bonac. ſup. d.9. qu.2. p.6. n.5. admittere* (prout hic ſumitur) importare tum recipere ad aliqua ex ſupra dictis, tum non prohibere, cum poſſit, & debeat.

Quæres 30. *Quale interdictum incurrant Moniales, ſi renuant confiteri Sacerdoti ad Confeſſionale collocatum in Eccleſia exteriori.*

42. *Reſp.* Incurrere Interdictum ſimpliciter dictum, non tamen ipſo facto,ſed ferendum; idque ex decreto Sacræ Congreg.referendo inferius *c.10.ſect.3.ſubſ.1. qu.14.* quod tamen videndum eſt an ſit in uſu.

De Irregularitatibus, quæ jure communi cadere poſſunt in Moniales.

43. *Si ſint illegitimæ, ſunt incapaces Abbatiſſatus; quod alii negant probabiliter.*

44. *Saltem in hoc diſpenſari poſſunt à ſuo Prælato.*

45. *Si ſint Viduæ, aut aliter corruptæ, eligi nequeunt in Abbatiſſas, etſi alii negent: diſpenſatæ ad Monachatum intrant plura Monaſteria.*

46. *Item, ſi ſint bigamæ, eligi non poſſunt in Abbatiſſas.*

47. *Item, ſi ſint infames.*

48. *Non item, ſi deſcendant ex genere maculato.*

Quæres 31. *An Monialis illegitima ſit irregularis quoad prælationes Religionis, & quomodo.*

43. *Reſp.* Quod, quamvis probabilior, & conformior praxi ſit pars affirmans, quam ſuſtinent plures Canoniſtæ *apud Tambur.ſup.d.28.qu.11.n.1., Suar.d.50.de cenſur.ſect.5.n.15., Clayr.l.6. theſauri c.11.n.3., Laym. in qu.can. c.ult. qu.229., Naldus v. Abbatiſſa n.1., Sanchez l.5. mor. c.5. n.19., Nav. conſ.2. de regul. n.60.*, aliique penes eundem Tamburinum ſuſtinentes, ſecluſis Religionum privilegiis Monialem illegitimam non poſſe abſque Apoſtolica diſpenſatione eligi in Abbatiſſam; eo quod Abbatiſſa quandam quaſi prælationem obtineat inter Moniales, quam natalium defectus obſcurat, niſi aliunde inſignes dotes cohoneſtent; probabilis tamen etiam videtur pars negans, quam ſequuntur *Miranda qu.6. de Monial. art.3., Rodriquez to.1. qu.13. art.21., Portell. de dub. regul. v. Abbatiſſa n.6., Lezana to.1. c.26. n.6.* aliique abſolute docentes Monialem illegitimam poſſe eligi in

Abbatiſſam, etiam ſine ulla diſpenſatione: probant autem tum ex quadam declaratione Sacræ Congreg. relata a *Tambur. n.2.* per quam fuit deciſum Moniales ex illegitimo toro genitas non comprehendi in conſtitutione Sixti V. edita contra illegitimos, quominus eligi poſſint ad munus Abbatiſſæ, & alia Monaſterii officia: tum quia in jure nullus extat canon, quo vetetur, ne fœmina illegitima eligi poſſit in Abbatiſſam; cum jura illegitimis ſolum intærdicant habere officium cum juriſdictione ordinaria; cujuſmodi utique non eſt officium Abbatiſſæ, cujus prælatio non eſt ordinaria, ſed quaſi ex commiſſione.

44. Dixi in priori parte hujus reſponſionis, *ſecluſis Religionum privilegiis*, ut indicarem, quod ſi Monialis illegitima indigeret diſpenſatione ad hoc ut eligi poſſet in Abbatiſſam, talis diſpenſatio ei poſſet concedi a proprio Prælato: ſed de hoc *c. ſeq. qu.17.*

Quæres 32. *An Monialis vidua, aut aliter corrupta dici poſſit irregularis quoad prælationes Religionis, ita ut eligi poſſit in Abbatiſſam abſque legitima diſpenſatione.*

45. *Reſp.* Quod licet Sanchez loco ſupra citato *n.22.* putans ad officium Abbatiſſæ non requiri virginitatem, niſi ubi adeſſet uſus impertiendi Abbatiſſis benedictionem, & conſecrationem propriam virginum, cenſeat Monialem viduam, aut aliter corruptam ex hoc ſolo capite non eſſe incapacem, ut eligatur in Abbatiſſam; & hoc idem ſuſtineant Rodriquez apud Tamburinum *ſup. qu.12. n.4.* dicens huic ſententiæ ſubſcripſiſſe Suarez, dum viveret. *Palud. in 4. diſt.21. qu.3. art.3. n.60. & S. Antonin.3. p. tit.17. c.22. §.1.* ea ducti ratione, quod neque de jure divino, neque naturali, neque eccleſiaſtico eſt, ut Abbatiſſa debeat eſſe virgo: & dato quod extaret tale aliquod jus humanum, per contrarium uſum jam fuiſſet abrogatum: in praxi tamen oppoſita ſententia ſuſtinenda eſt, utpote conformis praxi ſaltem in Italia; ubi ait Tamburinus ſe nunquam audiviſſe Monialem, quæ non eſſet virgo (intellige in communi æſtimatione) fuiſſe electam in Abbatiſſam: & quidem merito, cum indecens ſit non virginem præeſſe virginibus, & minus efficax futura ſit adhortatio ad virginitatem, quæ fiat a non virgine, ut proinde non pauci Canoniſtæ relati a *Tamburino n.1.* nobiſcum ſentiant, & ipſamet Sacra Congregatio 15. Julii *1616.* declaraverit, quod, ſi vidua monaſticum habitum aſſumat, ad Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ munus obeundum abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione eligi non poſſit: cui etiam conformatur ſtylus Sacræ Pœnitentiariæ, teſte eodem Tamburino; dum abſolutionem conceſſam Moniali ob corruptionem, illam limitat, ut non propterea ea eligi poſſit in Abbatiſſam vi talis abſolutionis, &, ſi eligatur, non poſſit conſecrari, etſi corruptio ſit occulta: intellige juxta dicta hic *c.3. qu.5.* qui vult videat *Portellum ſup. §. an Monialis, quæ fuit vidua n.1.*

Addo hic obiter, quod, ſi vidua juxta dicta *c.2. n.13.* a Sacra Congregatione diſpenſetur ad ſuſcipiendum ſtatum Monialium, ſi ingreſſa aliquod Monaſterium ad talem effectum ibi non poſſet perſeverare, vi dictæ diſpenſationis ingredi poteſt aliud: dummodo diſpenſatio non fuerit limitata ad certum Monaſterium, &, ſi ſic eſſet limitata, & Novitia pertæſa ſtatus Religioſi recederet ab illo Monaſterio, mutata voluntate poſſet iterum ad illud redire, ibique denuo ſuſcipere habitum Religioſum. Et ratio eſt, quod privilegium favorabile, aut parum oneroſum extenditur ad iteratos actus, quoties illud abſolute conceditur, & aliter non colligitur de mente concedentis, duratque finis privilegii; ut bene advertit *Sanch. l.8. de matr. d.31. n.8.* aliis citatis remiſſive: hæc autem omnia militant in caſu noſtro, ut ſuppono.

Quæres 33. *An Monialis bigama hoc ipſo ſit irregularis quoad prælationes Religionis.*

46. *Reſp.* Quod, cum juxta dicta *qu. præced.* communis praxis, ſaltem in Italia, habeat, ut Monialis corrupta non eligatur in Abbatiſſam: a fortiori non poterit

eligi

eligi Monialis bigama (quomodocumque demum dicatur bigama) ita *Sanchez ſup. n.23. Majol. l.1. de irreg. c.29. n.14.* aliique, & patet ex dictis *qu. praced.* ſi advertero Monialem matrimonium de facto contrahentem fieri irregularem ex bigamia ſimilitudinaria.

Quæres 34. *An Monialis, quæ eſt infamis infamia ſive juris, ſive facti, ſit irregularis quoad prælationes Religionis.*

47. *Reſp.* Eſſe, ideoque non poſſe abſque diſpenſatione eligi in Abbatiſſam. Ita *Vivald. n.11. Majol. n.12. Nau. n.60. Lezana n.7. Tambur. qu.15. n.4.* aliique communiter, & probant tum ex *c. infames 6. qu.1.* aliiſque juribus, in quibus ſtatuitur infames non poſſe eligi ad honores, ac dignitates; tum quia non decet præfici virginibus aſſumptis in Sponſas Chriſti fœminam infamem ſive juris, ſive facti infamia, idque etiam poſt emendationem: quamquam, ſi infamia eſſet ſolum facti, ſimpliciter poſſet Monialis hoc modo infamis poſt emendationem eligi in Abbatiſſam ob ea, quæ tradunt DD. de infamia facti, & præſertim *Bonac. d.7. de cenſur. in gen. qu.3. p.1. n.5.*

Quæres 35. *An Monialis deſcendens ex maculato genere, v. gr. Judæorum, Saracenorum, &c. ſit irregularis quoad prælationes Ordinis.*

48. *Reſp.* Non eſſe, ſtando præciſe in jure communi; nullum enim tale jus extat, quod ego ſciam.

De variis aliis pœnis, quas Jure communi poſſunt Moniales incurrere.

49. *Privantur voce ad biennium, ſi contra Concilium Tridentinum delinquant circa paupertatem.*

50. *Si ſint proprietariæ, privantur Eccleſiaſtica ſepultura, & communione Altaris.*

51. *Subſunt privationi vocis, & aliis pœnis, ſi dent expectativam Puellæ recipiendæ ad Religionem.*

52. *Privantur officiis, ac dignitatibus, ſi indebite alienent.*

53. *Item ſi donent contra Bullam Clementis VIII., non tamen ante ſententiam.*

54. *Si renuant profiteri, & ſervare Clauſuram, nulliter recipiunt ad Profeſſionem.*

55. *Invalide reciperent Converſas, ſi decretum id vetans non eſſet abrogatum.*

56. *Privantur jure eligendi Abbatiſſam ea vice, ſi illam indebite eligant.*

57. *Puniri poſſunt ab Ordinario Prælati regulares, ſi ipſum non præmoneant de electione Abbatiſſæ ſibi ſubjectæ.*

58. *Nulliter eligunt Abbatiſſam, ejuſque acta non tenent, ſi eligant ultra triennium.*

49. *Abbatiſſa valide non eligitur ultra triennium, nec ad beneplacitum Monialium.*

60 *Ea tamen, expleto triennio, eligi poteſt in Præſidentem Conventus uſque ad novam electionem.*

61. *Dicta non procedunt de Abbatiſſis, quæ eliguntur per præſentationem, ac inſtitutionem.*

62. *Cadunt jure ſuo, ſi electæ in Abbatiſſas contra Monaſterii conſuetudinem non curent benedici.*

63. *Perpetuo carcere includuntur, ſi Profeſſæ conſentiant ſe violari.*

64. *Puniuntur, quæ ſinunt ſe eligi in Abbatiſſas contra formam Concilii Tridentini.*

65. *Item, quæ in Choro non canunt hymnos juſſu Urbani VIII. correctos.*

66. *Item incorrigibiles.*

Quæres 36. *Quas pœnas incurrant Moniales, ſi delinquant contra diſpoſitionem Concilii Tridentini in materia Religioſæ paupertatis.*

49. *Reſp.* INcurrere privationem vocis activæ, & paſſivæ ad biennium latam in *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de reg. c.*2. ſive retineant bona immobilia, aut mobilia tamquam propria, ac irrevocabilia (uti expoſuimus *ſup. c.*4. *ſect.* 1. *n.* 1. *ex Sanch.*) ſive tanquam Superiorissæ concedant Monialibus ſubditis bona ſtabilia ad uſum, aut uſum fructum, aut adminiſtrationem, vel commendam: ſive retineant ſuperflua, habeantque ſupellectilem mobilium repugnantem ſtatui paupertatis: in his enim caſibus incurritur dicta ſuſpenſio, quæ tamen non durat, niſi per biennium; ſicque peracto biennio, eo ipſo abſque alia abſolutione ceſſat juxta communem DD. ſententiam apud *Suar. d.*29. *ee cenſ. ſect.* 1. *n.* 1.

Quod ſi hac occaſione quæras, quas alias pœnas incurrat Monialis proprietaria ultra privationem vocis activæ, & paſſivæ.

50. *Reſp.* Incurrere etiam privationem Eccleſiaſticæ ſepulturæ, juxta *cap. Cum ad Monaſterium de ſtatu Monac.* nec non privationem communionis Altaris *c. Monachi eod. tit.* non item expulſionem e Monaſterio, ſicut ſtatuitur in *c. Cum ad Monaſterium* ſuperius citato, quod correctum eſt per *c. fin. de Reg.* ubi habetur Religioſum, aliàs expellendum e Monaſterio, debere deputari ergaſtulo Monaſterii, ut ibi agat pœnitentiam: quæ juris diſpoſitio maxime convenit ſtatui Monialium, ut patet.

Quæres 37. *Quam pœnam incurrant Moniales, ſi præfectæ Monaſterio dent expectativam puellis admittendis in religionem ad loca vacatura contra prohibitionem Sacræ Congregationis.*

51. *Reſp.* Incurrere privationem vocis activæ, & paſſivæ ipſo facto una cum aliis pœnis arbitrio Sacræ Congregationis Epiſcoporum infligendis: idque ex decreto Sacræ ejuſdem Congregationis a nobis relato *ſup. c.*2. *ſect.* 1. *qu.* 5. ex Quaranta; per quod decretum item declaratur irritum quidquid contra ipſius diſpoſitionem fuerit effectum.

Quæres 38. *Quas pœnas ultra excommunicationem relatam quæſt.* 18. *incurrant Moniales, ſi alienent indebite de bonis Monaſterii.*

52. *Reſp.* Incurrere ipſo facto privationem officiorum, ac dignitatum, & quidem abſque ulla declaratione; præterquamquod contractus ſic irriti ſunt nullius valoris. Habetur expreſſe *in extravag. Pauli II. Ambitioſæ*, patetque ex dictis, ſi monuero ex *Sanch. l.*6. *mor. c.*15. *n.*66. nomine dignitatum, ac officiorum hic, & in aliis Conſtitutionibus, ſeu decretis Pontificiis, aut Sac. Congregationis Cardinalium intelligi ſolum dignitates, ac officia habentia conjunctam aliquam ſuperioritatem (cujuſmodi inter Moniales eſt officium Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, imo, & munus Superioriſſæ, ac Magiſtræ novitiarum, non item Sacriſtæ, Janitricis, & ſimilia; quæ, ſicut notat *Suar. to.*4. *de Relig. tr.*10. *l.*6. *c.*7. *n.*14. in materia non diſſimili, magis ſunt oneris, quam honoris.)

Quæres 39. *Quas pœnas incurrant Moniales faciendo donationes contra decreta Clementis VIII. de largit. muner.*

53. *Reſp.* Incurrere illas omnes, quæ in dicto decreto exprimuntur his verbis. *Quod ſi quis ex prædictis Regularibus utriuſque ſexus, cujuſcumque gradus, ordinis, ac dignitatis, ac ubilibet locorum exiſtentibus, conjunctim cum cæteris, ſeu diviſim noſtrarum hujuſmodi prohibitionum ſtatutorum, ordinationum, juſſionum, decretorum, mandatorum tranſgreſſor fuerit, ſtatuimus, ut omnibus, & ſingulis per eum obtentis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officiis eo ipſo privatus, ac ad illa, & alia ſimilia, vel diſſimilia in futurum obtinenda inhabilis perpetuo, & incapax, ac perpetua infamia, & ignominia notatus exiſtat. Et præterea privationem vocis activæ, & paſſivæ abſque ullo Superioris decreto, aut miniſterio ipſo facto incurrat, nec non ultra hujuſmodi pœnas etiam tam-*

quam

quam contra furti, & ſimoniæ criminum reum tam per viam denuntiationis, accuſationis, aut querelæ, quam etiam ex officio procedi, & inquiri, condignisque ſuppliciis affici debeat. Circa quæ notat *Nald. v. Religioſus n.37*, tales pœnas non obligare in conſcientia ante ſententiam, ſaltem declaratoriam delicti, cum merus etiam detentor, ac prædo manuteneri debeat in poſſeſſione, dum de principali cognoſcitur. Quamquam hæc doctrina non procedat quoad illam pœnam, quæ in iiſdem decretis ſtatuitur contra recipientes dona a Regularibus in caſu non permiſſo (nimirum, *quod ſi vel ab aliquo particulari Religioſo, vel a Superiore quopiam Generali, Provinciali, aut aliquo quocumque officio fungente, aut a Conventu, Capitulo, vel Congregatione, ſive ab univerſo Ordine, & Religione quidquam receperint, id, quod acceperint, ſuum non faciant, verum ipſo facto abſque aliqua monitione, decreto, ſententia, aut declaratione ad illius reſtitutionem omnino in utroque foro teneantur, adeo ut, reſtitutione ipſa realiter non facta, neque etiam in foro conſcientiæ abſolvi poſſint:* hoc enim ipſo, quod res donatas non faciunt ſuas, tenentur eas reſtituere; cum res aliena ſemper intetpellet pro Domino, & maneat obnoxia reſtitutioni.

Quæres 40. *An, & qua pœna afficiantur Moniales, ſi omnino volentes vivere abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura, aliquam aliam in futurum recipiant in ſuum Ordinem, ac Congregationem.*

54. *Reſp.* Ea affici pœna, quod ſic receptæ ad taliter vivendum omnino inhabiles redduntur, & illarum quælibet profeſſio, ac receptio irrita eſt, ac nulla, ita ſtatuente Pio V. in Bulla *Circa Paſtoralis* 8. in ordine.

Quæres 41. *Quam pænam contrahant Moniales, ſi contra prohibitionem Pii V. factam in Bulla modo citata recipiant Converſas profeſſas.*

55. *Reſp.* Quod, cum juxta dicta hic *cap.7. qu 19.* ejuſmodi prohibitio per contrariam conſuetudinem legitime abrogata ſit: conſequenter pœna dictæ prohibitionis tranſgreſſoribus impoſita (videlicet quod dictarum Converſarum receptio eſſet nulla, irrita, & inanis) etiam ipſa abrogata eſt; ſicque Moniales in præſentia recipientes Converſas nulli pœnæ ſubjiciuntur, ſtando in jure communi.

Quæres 42. *Quæ pœna ſtatuta ſit contra Moniales, ſi Abbatiſſam eligant, non ſervata forma ad talem effectum præſcripta* in cap. quia propter de elect. in *6*.

56. *Reſp.* Quamvis in citato *cap. quia propter* dicatur *Qui vero contra præſcriptas formas eligere attentaverint, eligendi ea vice poteſtate priventur*; Nihilominus quia ignorantia juris excuſat mulieres *l. regula ff. de jur. & fact. igno.* ſi Moniales ignoranter eligant, non ſervata illa forma; non ideo in pœnam debent privari per Superiorem jure eligendi pro ea vice, ſed debent manuteneri in poſſeſſione talis juris, excuſante eas conditione ſexus, ac ignorantia. Ita *Tambur. d.28. de jure Abbatiſſ. qu.5.n.8. ex Menochio conſ.67. n.27.* qui proinde, conſequenter diſſerendo, dicerent Moniales ſubjacere præfatæ pœnæ, ſi ſcienter, & advertenter eligerent Abbatiſſam, non ſervata illa forma: ſic quippe ceſſaret ratio illas excuſandi, ut patet: puto quidem, quod ſi Moniales noſſent formam illam eligendi, ſed eam non adverterent in ipſo actu electionis, poſſent probabiliter excuſari a dicta pœna, cum inadvertentia æquiparetur ignorantiæ, teſte *Suarez ſup. d.4. ſect.8. n.11.* & diſpoſita de hac procedant etiam quoad illam.

57. Addo, quod, cum hodie præter Superiorem poſſit Ordinarius intereſſe electioni Abbatiſſæ ſive per ſe, ſive per alium, ut patet ex Conſtit. 18. Greg. XV. debent Regulares ſignificare dicto Ordinario diem electionis Abbatiſſæ, eumque expectare uſque ad tempus præfinitum, ſi ipſe antea expreſſe declaravit ſe velle intereſſe vigore facultatis quoad hoc ſibi attributæ; alioqui poteſt Ordinarius animadvertere in Regulares, qui ante tempus ſignificatum, aut die electionis eidem non prænuntiata ad Abbatiſſæ electionem procedunt: ſic enim declaravit Sacra Con-

Congregatio explicans Bullam præfatam in *reſp. ad dubium* 15. Unde quis poteſt inferre tali caſu non dari facultatem puniendi Moniales modo dicto procedentes ad electionem, ſed ſolum Religioſos, quibus Moniales ſunt ſubjectæ: de his quippe loquitur declaratio, non autem de iis, quæ ſubjacent Ordinario.

Quæres 43. *Cui pœnæ ſubjiciantur Moniales, ſi contra Conſtitutionem Greg. XIII. editam 1. Jan. 1583. & ex parte relatam* c. præced, qu.38. *eligant Abbatiſſam ultra triennium.*

58. *Reſp.* Subjici huic pœnæ, quod electio, & præfectio hujuſmodi, ac omnia,& ſingula, quæ inde ſequuntur,irrita, nulla, & inania, nulliuſque roboris, ac momenti ſunt: ſic namque expreſſe habetur in dicta Conſtitutione. Ubi *Tambur. ſup. d.3. q.1. n.4.* aliis citatis notat Abbatiſſam electam ultra triennium contra formam iſtius Conſtit. non poſſe ſuum munus exercere, neque per triennium: probatque, tum quia Conſtitutio Pontificia dat formam electionis, ob quam redditur actus individuus; ſicque procedit regula *Utile per inutile vitiatur*: tum quia *Farinac. tom.1.p.1.deciſ.30.* & alii in ſimili docent locationem bonorum Eccleſiaſticorum factam ultra triennium non valere,neque per triennium; eſt autem par ratio in præſenti caſu.

Utrum vero attenta dicta Conſtit. Gregorii XIII. poſſit eligi Abbatiſſa ſaltem ad beneplacitum Monialium, ſaltem valide.

59. *Reſp. Tambur. n.9.* Non poſſe, cum officiales non poſſint eligi ad beneplacitum, quippe qui alias dicerentur perpetui; cum tamen in præfata Conſtitutione talis perpetuitas omnino reprobetur. Ita Tamburinus, aliis citatis,monens *n.*10. ex Decreto Sacræ Congregationis facto 18. Nov. 1595. per dictam Conſtitutionem non prohiberi, quin Abbatiſſæ quotannis mutari poſſint.

Illud etiam hic controverti poteſt, an, attenta Conſtit. Gregorii XIII. paulo ante relata, poſſit Abbatiſſa completo triennio ſui Abbatiſſatus obtinere munus præſidentis, donec eligatur nova Abbatiſſa: & ratio dubitandi eſt, quod in ea Conſtitutione de Abbatiſſis ſtatuitur, *ut poſtmodum, elapſo triennio, ſuis officiis perfunctæ præeſſe deſinant, omnique prorſus careant auctoritate, ac a regimine, & adminiſtratione Monaſterii per triennium a die finitæ adminiſtrationis inchoandum abſtineant.*

60. *Reſp.* Videri probabile quod poſſit; cum id cedat in magnum commodum Monaſterii, ut notavit *Miranda qu.7. de Monial. art.9.*, & aliàs Conſtitutio citata Gregorii poſſit benigne interpretari; ſicut aliam ſimilem Sixti V. interpretatur idem *Miranda*; nimirum, quod Abbatiſſæ, expleto triennio ſui Abbatiſſatus, non poſſint habere quodcumque aliud officium ad aliud triennium; non vero, quod eligi non poſſint ad breve tempus in Præſidentem Monaſterii modo dicto:ita viri docti a me conſulti, & in terminis *Tamb. qu.3.*, pro ſe allegans etiam Lavorium. Nobiſcum ſentit *Sanctorus in comment. ad Conſtitut. Minorum c.11. ſtat.7.*, & cum illo *Diana par.7. tr.12. reſ.19.*, & hoc, non obſtante declaratione Sacræ Congregationis adducta a *Gavanto in Manual. v.Monialium Officiales n.20.* his verbis: *Officium Abbatiſſæ finito triennio expirat, nec Epiſcopus poteſt illud prorogare*: quæ declaratio benigne poteſt explicari, ſicut modo explicavimus Conſtitutionem Gregorii.

61. Monet præterea *Tambur.qu.2.n.1.* Conſtitutionem præfatam Gregorii XIII. non habere locum in Abbatiſſis, quæ fiunt per præſentationem,ac inſtitutionem;cum talis inſtitutio, & confirmatio ſit perpetua: quod etiam docet *Portell. de dub.regul. v.Abbatiſſa n.*10. addens, Abbatiſſam primam fundatricem alicujus Monaſterii S. Claræ poſſe continuare in officio Abbatiſſæ per viginti annos in vim ſtatutorum illius Ordinis;quod tamen non video, quo pacto ſubſiſtere poſſit, ſtante pleniſſima derogatione quarumcumque conſuetudinum, Conſtitutionum Apoſtolicarum, ſtatutorum, ac privilegiorum, quæ fit in dicta Conſtitutione.

Quæres 44. *Quæ pœna impoſita ſit jure communi contra Moniales, ſi electæ in Abba-*

Abbatiſſas ſolitas benedici intra annum a tempore ſuæ confirmationis, munus benedictionis non ſuſcipiant.

62. *Reſp.* Illas cadere jure ſuo; non quidem ipſo facto, ſed per illos, ad quos pertinet providere Monaſterium de Abbatiſſa. Habetur expreſſe in *Clem. attendentes de ſtatu Monach.* §. *Statuimus*, ubi dicitur: *Statuimus inſuper, ut quævis ad regimen Abbatiarum aſſumpta in Monaſteriis, in quibus Abbatiſſæ ſunt ſolitæ benedici, intra annum a ſuæ confirmationis tempore computandum munus benedictionis ſuſcipiant, alioquin a jure ſuo, niſi ſubſit cauſa rationabilis, prorſus ſe noverint cecidiſſe per illos, ad quos id pertinet, proviſione de Abbatiſſa Monaſteriis ipſis canonice facienda.* Ubi notanda ſunt verba illa: *ſe noverint cecidiſſe per illos &c.*, quæ indicant ejuſmodi pœnam eſſe ferendam, utpote requirentem alterius actionem, ad hoc, ut incurratur, quod eſt ſignum cenſuræ ferendæ, ut bene obſervavit *Bonac. d.1. de cenſur. in comm. qu.1. p.1. n.6.*

Quæres 45. *Qua pœna puniantur Moniales, ſi poſt emiſſam religioſam Profeſſionem permittant ſe violari.*

63. *Reſp.* Puniri pœna perpetui carceris, *ex cap. impudicas 77. qu.1.*, cum alioqui violator longe graviori ſupplicio plectatur, ut oſtendimus *cap.4. ſect.3. qu.3.* §. *Notat*, ubi de hac re ex propoſito egimus.

Quæres 46. *Quam pœnam incurrant Moniales, ſi permittant ſe eligi in Abbatiſſas, aut Prioriſſas contra formam eligendi præſcriptam* in Concil.Trid. ſeſſ.25.c.6. de Regul.

64. *Reſp.* Talem electionem eſſe irritam ipſo facto; & taliter electam manere inhabilem ad quælibet officia Conventus obtinenda; idque ſive permittant ſe eligi per ſuffragia non ſecreta, ſive conſtituant Abbatiſſas, Prioriſſas, aut alias quaſcumque titulares ad effectum electionis obtinendæ, ſive ſuppleant voces, ac ſuffragia abſentium: habetur expreſſe in Concil. Tridentino *loc. cit.*, ſi monuero irritationem quidem electionis ſequi etiam ante Judicis ſententiam declaratoriam, ſive pœnæ, ſive delicti, & hoc ob ea, quæ habet *Suar. lib.5. de leg. c.32. n.1.*) non item inhabilitatem ad officia Conventus; quæ utique requirit ſententiam Judicis, juxta doctrinam traditam *a Sanchez l.9. de matr. d.3. num.1.*

Quæres 47. *Qualiter puniri poſſint Moniales, ſi non recitent in Choro hymnos juſſu Vrbani VIII. correctos.*

65. *Reſp.* Poſſe puniri ab Ordinario, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato cenſuris, ac pœnis Eccleſiaſticis, aliiſque opportunis juris, ac facti remediis, & quidem appellatione poſtpoſita; idque ex Conſtitutione ipſius Urbani VIII. *Cum alias ſupremi*, edita 27. Aprilis 1643.

Quæres 48. *Qualiter puniantur Moniales incorrigibiles.*

66. *Reſp.* De jure communi debere tradi in arctius Monaſterium, juxta *c. Si qua Monachorum 27. qu.1.*, quamquam, ut notat *Tambur. ſup. d.21. qu.4. n.5.* melius eſſet illas includere in Monaſterii carcere, ne alioqui ſint aliis offendiculo, & ut tanto citius reſipiſcant, vexatione dante intellectum: ſed de hoc plura ſuperius *cap.3. ſect.1. qu.13. & 14.*

CAPUT IX.

De Privilegiis, quæ Monialibus competunt ſive per ſe, ſive per viam communicationis.

1. *Moniales, etiam non exemptæ, gaudent privilegiis ſui Ordinis.*
2. *Communicant item de privilegiis aliorum Ordinum.*
3. *Viri Religioſi communicant de privilegiis Monialium.*
4. *Moniales non exemptæ fruuntur privilegiis, ad quorum uſum petitur miniſterium Prælati regularis ex tenore conceſſionis.*
5. *Moniales exemptæ ab Ordinario, ſed non omnes.*
6. *Eximuntur a foro ſæculari.*
7. *Idque procedit etiam quoad Tertiarias viventes extra Communitatem.*
8. *Quodſi hæ vivant in communi, certior eſt aſſertio.*
9. *Eximuntur a foro ſæculari viri laici, qui aſſumpto habitu religioſo ſerviunt Monialibus.*
10. *Non item Puellæ degentes intra Clauſuram in educatione.*
11. *Dictæ tamen Puellæ gaudent Immunitate Eccleſiæ, ſicut & ipſæ Moniales; non tamen intra Monaſterium.*
12. *Moniales gaudent privilegio Canonis (etſi Novitiæ a Monialibus ſenioribus ad correctionem poſſint percuti) hoc privilegio gaudent fœminæ ſæculares degentes ſub Clauſura, mutato habitu cum velo albo, & obligatione recitandi certas preces: quæ fœminæ licite admittuntur in aliquo loco ad ſervitia Conventus, & gaudent privilegio fori.*
13. *Eodem privilegio fruuntur Tertiariæ, ſi ſervent aliqua.*
14. *Eo fruuntur famuli in habitu religioſo Monialibus ſervientes, etſi ſæculares.*
15. *Eximuntur Moniales a jure Parochiæ.*
16. *Item a gabellis, & a quavis contributione.*
17. *Item a decimis, & a Seminarii contributione.*
18. *In articulo mortis profitentur ſolemniter, etiam anno probationis non abſoluto: idque ſi admiſſæ ante ingreſſum lethaliter decumbant, & extra Conventum de licentia Superioris incipiant novitiatum. Conventus lucratur dotem Novitiæ profitentis in morte, inſcio Ordinario, ſed finito anno novitiatus, cum profeſſio facta in morte teneat; imo ſuccedit Novitiæ ab inteſtato, etſi dicat hæc ſe id nolle.*
19. *An abſolvantur a quinque caſibus Clem. VIII. per Confeſſarios Regulares.*
20. *Tempore Jubilæi non eligunt Confeſſarium, æque ac aliæ fœminæ laicæ.*
21. *Et conformiter praxi plura hic notantur de Jubilæo.*
22. *Non utuntur Bulla Cruciatæ, aut alio ſimili indulto concedente reſervata.*
23. *Bis, aut ter in anno iis aſſignandus Confeſſarius extraordinarius.*
24. *Abſolvuntur a reſervatis juxta indulta Regularium, ſi confiteantur*

teantur Sacerdoti Regulari, & ſubſint Prælatis Ordinis : ſecus ſi confiteantur Sacerdoti ſæculari, & ſubſint Ordinario; quod tamen interdum fallit: non ſubſunt reſervatis ab Epiſcopo niſi quoad Clauſuram.

25. *Si ſubſint Ordinario, per eum abſolvuntur a reſervatis vigore indulti petentis ad ſui uſum Prælati Regularis miniſterium.*

26. *A caſibus Bullæ Cœnæ quomodo abſolvuntur per Prælatum Regularem, aut Ordinarium, quibus reſpective ſubdantur.*

27. *Adjungitur alia limitatio.*

28. *Abſolvuntur a reſervatis, etiam invito Prælato, ſi Confeſſarius petat facultatem, & non obtineat.*

29. *Idque etſi ſubſint Ordinario, ac proinde earum Prælatus ſit ipſemet Ordinarius.*

30. *Et hoc procedit, etiam quoad reſervata, quorum facultas competit Prælatis ex delegatione, aut ratione neceſſitatis: etſi aliàs quædam indulta ad abſolutionem reſervatorum data fuerint revocata.*

Quæres 1. *An Moniales gaudeant privilegiis ſui Ordinis, ſive ſint exemptæ a poteſtate Ordinarii, ſive non.*

1. *Reſp.* Gaudere loquendo de illis privilegiis, quorum ipſæ ſunt capaces ex conditione proprii ſtatus, ac ſexus, ita *Rodriq. tom.1. qu.13. art.22. Suar. l.8. de leg. c.19. n.3. Caſtrus Pal. tr.3. d.4. p.12. n.1. Tambur. d.17. de jure Abbatiſſ. qu.1. n.1.* alii contra Barboſam *l.1. de jur. eccl. c.41. n.117. Sanch. l.6. mor. c.7. n.116.* Probatur autem reſponſio tum ex variis privilegiis ad talem effectum conceſſis Monialibus diverſorum Ordinum, quæ videri poſſunt apud *Tamb. n.3., & ſeq.* tum, quia in conceſſione privilegiorum non attenditur ſexus, ſed qualitas, ideſt talis ſtatus Religioſus, qui æqualiter adeſt in Monialibus, ac in viris Religioſis uniuſcujuſque Religionis, tum quia in materia favorabili fœmininum comprehenditur ſub maſculino in iis, quæ poſſunt accomodari fœminis, niſi forte in ipſa conceſſione privilegii expreſſe dicatur factum viris Religioſis: quo caſu privilegium non extenderetur ad Moniales, intellige de jure communi: nam ſecus dicendum, poſito privilegio bullato Leonis X. conceſſo Monialibus, & relato a *Caſarub. in comp. v. communic. privil. n.18.*

Hæ porro rationes ſuadent intentum, ſive Moniales immediate ſubjiciantur proprio Ordini, ſive ſint ſubditæ Ordinario loci, aut Sedi Apoſtolicæ: & probatur, tum quia ubi eſt eadem ratio, debet adeſſe eadem juris diſpoſitio, *l. illud, ff. ad leg. Aquil., l. a Titio ff. de verb. oblig.*: eſt autem eadem ratio quoad uſum privilegiorum ſui Ordinis tam de Monialibus exemptis, quam non exemptis: cum non deceat Moniales, quæ tamquam exemptæ gaudebant privilegiis ſui Ordinis, modo privari uſu dictorum privilegiorum, & ſimul favore exemptionis aliàs ipſis competente: præſertim cum privilegium tollens unum non tollat aliud, *l. ſi domus tua ff. de ſervitut. præd. urban.*, & *cap. paſtoralis de privil.*, tum quia Sixtus IV., teſte *Caſarub. ſup.* §.2. conceſſit Monialibus S. Dominici, & S. Franciſci privilegia ſuorum Ordinum; nec diſtinxit, vivant ne ſub cura, ac regimine dictorum Ordinum, nec ne: tum quia Bonifacius VIII., teſte *Rodriqu.* in ſuo Bullario Bulla 5. dicti Bonifacii, conceſſit Monialibus S. Claræ, ut gaudere poſſint omnibus privilegiis, ac indulgentiis Fratrum Minorum; & quidem non ſolum conceſſis, ſed etiam concedendis in poſterum: & tamen tempore talis conceſſionis præfatæ Moniales non erant ſub cura, ac regimine Fratrum Minorum, ut advertit *Portell. p.2. reſp. mor. caſu 14. n.3.*, quod eſt ſignum non eſſe denegandum uſum dictæ conceſſionis Bonifacii VIII. Monialibus S. Claræ, etſi poſtea commiſſæ regimini, ac curæ Fratrum Minorum ab Eugenio IV. iterum ſubtra-

ſubtractæ ſint ab eorum gubernatione, ac ſubjectæ Ordinariis (quod item competet Monialibus aliorum Ordinum per viam communicationis privilegiorum), tum quia Leo X., & Sixtus IV., qui in contrario allegantur, utpote ſtatuentes, privilegia Fratrum Minorum ſuffragari ſolum Monialibus S. Claræ ſub obedientia illorum degentibus, interpretari poſſunt, conceſſiſſe quidem præfata privilegia in ſpecie Monialibus S. Claræ viventibus ſub obedientia Fratrum Minorum, (eo quod forte de illis in ſpecie interrogati fuerunt) ſed non ideo negaſſe, quin dicta privilegia item ſuffragari poſſint iiſdem Monialibus, quantumvis non exiſtentibus ſub regimine dictorum Fratrum; qua de re *Tambur. ſup. qu.2.*, *Portell. ubi ſup.*, & *Paſqualig. deciſ.179. n.4.* nobiſcum ſentiens.

Dixi ſub initium reſponſionis: *quorum ipſæ ſunt capaces*; ut indicarem dari aliqua privilegia, quæ non ſuffragantur Monialibus, eo quod hæ illorum ſint incapaces ratione ſexus. Quamquam ſi reſpectu hujus, aut illius Monialis ceſſet talis incapacitas, iis poſſint ſuffragari talia privilegia: v. gr. privilegium legendi libros prohibitos, quod detur competere Regularibus, (ſicut de facto aliàs competebat) non ſuffragatur in actu ſecundo Monialibus, eo quod ſint conſcripti idiomate latino, aut alio ipſis ignoto, vel quod contineant materias doctrinales, quæ non intelliguntur a Monialibus: ſi tamen de facto aliqua Monialis ita profecit in ſtudiis, ut bene intelligat dictos libros, ea vigore dicti privilegii poſſet illos legere: quod idem dicendum eſt de libris idiomate Italico compoſitis, qui ſint prohibiti, hos ſcilicet poſſe legi a Monialibus, ſi privilegium illos legendi adhuc duraret reſpectu Regularium virorum. Moveor, quod juxta dicta, privilegia conceſſa viris Religioſis competunt etiam Monialibus, ſi eæ ſint illorum capaces; ergo cum de facto eæ in caſu propoſito ſint capaces legendi libros prohibitos, privilegium illos legendi iis ſuffragabitur, quippe quod competit Monialibus per ſe, & ſolum per accidens ceſſat iis ſuffragari, ideſt ratione incapacitatis, quæ poteſt tolli, imo & de facto tollitur in caſu propoſito.

Quæres 2. *An, & quomodo Moniales diverſorum Ordinum ſimul communicent de privilegiis conceſſis unicuique illorum.*

2. *Reſp.* Communicare; & probatur ex eo, quod juxta dicenda *qu. ſeq.*, viri Religioſi per viam communicationis participant de privilegiis Monialium ſui Ordinis; & vigore talis participationis dicta privilegia fiunt propria præfatorum virorum Religioſorum; perinde ac ſi ipſis fuiſſent per ſe primo conceſſa, ut recte notavit *Portel. de dub. regul. v. Privilegia n.12.*, noſque alibi probabimus: ex alia parte Moniales ipſæ gaudent omnibus privilegiis ſui Ordinis, quorum ſunt capaces, ut probatum eſt *qu. præc.*; ſicque Moniales unius Ordinis fruentur privilegiis Monialium etiam aliorum Ordinum, ſi non per immediatam communicationem, ſaltem per mediatam, quam ſcilicet habent a Religioſis ſui Ordinis: quamquam probabile eſt, id ipſis Monialibus competere etiam per immediatam communicationem; quatenus ea conceſſa viris Religionis alicujus, hoc ipſo cenſentur conceſſa Monialibus illius ob rationes adductas *qu. præc.*: ita docti viri a me conſulti, & noviſſime *Paſqualig. deciſ.178. n.3.*

Quæres 3. *An, ſicut Moniales gaudent privilegiis virorum Religioſorum, ſic & hi gaudeant privilegiis Monialium.*

3. *Reſp.* Gaudere: & probatur, tum quia equum eſt, ut, ſicut Moniales fruuntur privilegiis conceſſis viris Religioſis, ſic & hi fruantur privilegiis, quæ ſunt conceſſa Monialibus, debita tamen ſervata proportione: tum quia hæc eſt natura diſpoſitionis favorabilis, ut ſub maſculino comprehendat fœmininum, & maſculinum ſub fœminino; ſiquidem favores debent ampliari. Ita *Peyrin. tom.2. privileg. Conſtit.8. Pii V. §.2. n.3, ex Peregrino*, & bene.

Quæres 4. *An, & quomodo Moniales imme-*

immediate ſubjectæ Ordinario uti poſſint privilegiis, ad quorum uſum ex tenore conceſſionis requiritur miniſterium Prælati Regularis, cui aliàs deberent eſſe ſubditæ, cujuſmodi v. gr. eſt privilegium diſpenſandi &c.

4. *Reſp.* Poſſe uti, ſi in tenore conceſſionis habeatur præfata privilegia ſuffragari Regularibus per miniſterium proprii Prælati, abſtrahendo, quod Prælatus ſit Regularis, aut non Regularis; cum enim Ordinarius ſit proprius Prælatus Monialium non exemptarum, in dicto tenore conceſſionis venit nomine Prælati: ſecus ſi in tenore conceſſionis ſupponatur privilegia ſuffragari Religioſis per miniſterium Prælati Regularis; ſic quippe Ordinarius reſpectu Monialium non exemptarum dici non poteſt venire nomine Prælati Regularis, cum vere non ſit Regularis.

Quæres 5. *An, & qualiter Moniales gaudeant privilegio exemptionis ab Ordinario loci.*

5. *Reſp.* Quod, cum non poſſit in ſpecie determinari, quæ Moniales tali gaudeant privilegio, & quæ non (cum hæc ſit quæſtio facti, non juris, & de facto non reſpondeat Juriſconſultus, *l. eum quem* §.7. *ff. de judic.*) illud ſolum hic generaliter dici poteſt, ſolutionem præſentis quæſtionis deſumendam eſſe ex tenore privilegiorum uniuſcujuſque Monaſterii, juxta *cap. porro de privil.*: ſicque dicere poſſumus illas omnes Moniales eſſe exemptas ab Ordinariorum juriſdictione, quæ vel immediate ſubſunt Sedi Apoſtolicæ, vel ſubduntur gubernationi Prælatorum Regularium, etſi aliàs illæ ſubſint Ordinario quoad Clauſuram *ex Concil. Trident. ſeſſ.*25. *de regul. c.*5., hæ vero ſaltem de facto, ut innui *c.*5. *ſect.*1. *qu.*5. Ordinariis id ſibi arrogantibus forte ex conſuetudine legitime præſcripta, & decreto Sacræ Congregationis relato *a Naldo v. Monialis n.*3., & a nobis indicato *c. ſeqq. num.*22.

Quæres 6. *An, & quo jure Moniales fruantur privilegio exemptionis a poteſtate fori ſæcularis.*

6. *Reſp.* Frui illo eodem jure, quo fruuntur viri Religioſi, nimirum jure Pontificio fundato in jure Divino: Ita *Molin. tom.*1. *d.*31., aliique plures Canoniſtæ, ac Theologi apud *Caſtrum Palaum tract.*12. *d. un. p.*1. *n.*4. Probatur ex eo, quod Moniales revera ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ: perſonæ autem Eccleſiaſticæ gaudent privilegio fori, ut conſtat *ex tota* 11. *qu.*1. *cap. Non minus de immunit. Eccl.*, & aliis juribus; ſicque Moniales omnes ſunt exemptæ a ſolutione tributorum, quæ imponuntur a poteſtate ſæculari, ab obligatione legum civilium, ac punitione delictorum, quæ fiat a Judice non Eccleſiaſtico: hæc omnia ſequuntur ad talem exemptionem.

An autem iſto privilegio gaudeant etiam Moniales Tertiariæ.

7. *Reſp.* Gaudere, etſi non vivant in communitate; & probatur, tum quia perſonæ annexæ Ordini confirmato a Sede Apoſtolica ſunt, & dici poſſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, ac Religioſæ, teſte *Rodriqu. tom.*2. *qu.*65. *art.*5., ſicque gaudebunt privilegio fori competente omnibus perſonis Eccleſiaſticis; tum quia omnes Converſi dicuntur perſonæ Eccleſiaſticæ, ac devoti Deo, ut habetur *in cap. quiſquis* 17. *qu.*4.: tales autem ſunt Tertiariæ, cum ad Deum ſint converſæ, mutent habitum, ac ſtatum, & traditam ſibi regulam obſervent; ſicque frui poterunt privilegio fori, perſonis Eccleſiaſticis competente: tum quia, quod de aliquibus participat, cenſetur eſſe de natura illius extremi, cui plus aſſimilatur: at Tertiariæ magis aſſimilantur fœminis Religioſis, ut conſtat ex modo dictis; ergo cenſeri debent perſonæ Eccleſiaſticæ, ac Religioſæ; ſicque dicendæ ſunt frui privilegio fori. Ita *Rodriq.*, *Tuſcus litt.E. concl.*470., aliique penes ipſos, & non improbabiliter, niſi forte obſtet praxis.

8. Dixi, *etſi non vivant in communitate*; ſi enim vivant in communitate, *Mol. to.*4. *d.*50. *n.*4., *Graff. lib.*2. *deciſ. c.*49. *n.*27., *Suar. d.*22. *de cenſur. ſect.*1. *n.*20., *Barboſa de offic. Ep. alleg.*12. *n.*41., aliique fere communiter ſupponunt tamquam certum, illas gaudere privilegio fori;

Kk 2 cum

cum ſic vel ſint Religioſæ, vel æquiparentur Religioſis, vitam religioſam imitantes, ut indicat *Caſtr. Pal. ſup. p.2. n.10.*, quoad hoc nobiſcum ſentiens; alioqui ſuſtinens, Tertiarias viventes in propriis domibus carere tali privilegio, ideoque ut laicas poſſe judicari, ac puniri.

9. Imo *Bonac. d.1. de cenſur. in partic. qu.16. ſect.1. p.3. n.18.*, & cum eo *Diana p.4. tr.1. reſol.31.*, aliique, & non improbabiliter ſuſtinent, homines laicos, qui aſſumpto habitu religioſo adhibentur ad obſequia Monialium, & ad petendam pro ipſis eleemoſynam, gaudere hoc eodem privilegio fori: quippe in materia favorabili cenſentur quaſi Religioſi, utpote intimius pertinentes ad perſonas Religioſas, & ſpeciali quadam ratione Deo devoti: quod, juxta ſuperius dicta, videtur ſufficere ad hoc, ut quis dicatur gaudere privilegio fori, quamvis aliàs ſit laicus.

Dubitari hic etiam poſſet, an puellæ cauſa educationis degentes in Monaſteriis Monialium fruantur privilegio fori, quamdiu ibi commorantur.

10. *Reſp.* Non frui; cum eæ non ſint perſonæ Eccleſiaſticæ; neque formaliter, ut patet; neque per æquiparationem; cum non mutent habitum, nec poſſint dici ſpecialiter Deo devotæ juxta *cap. quiſquis 17. qu.4.* quare non apparet quo titulo dicendæ ſint gaudere privilegio fori, niſi forte ratione familiaritatis, ſeu commenſalitatis, aut educationis: quæ non videntur ſufficere ad participandum de privilegio fori: ita docti Neoterici a me conſulti.

Quod ſi hac occaſione obiter quæras an præfatæ puellæ caſu, quo intra Monaſterium committerent grave aliquod delictum (v.gr. homicidium) poſſint inde extrahi, non obſtante beneficio immunitatis Eccleſiaſticæ conceſſæ Eccleſiis, ac Monaſteriis omnium Religioſorum utriuſque ſexus.

11. *Reſp.* Quod, cum Doctores in quæſtione, qua quærunt, an Clerici, ac Religioſi in propriis Eccleſis, ac Monaſteriis gaudeant immunitate reſpectu ſuorum Superiorum, alii partem affirmantem ſuſtineant cum Innocentio Deciano, aliiſque Canoniſtis, & alii negantem cum *Covarr. Sylv. Nav. Suar.* & aliis pluribus; ut videre eſt apud *Bonac. ſup. d.2. qu.3. p.16. §.5. n.5.* qui utramque partem cenſet eſſe probabilem, adhærens tamen neganti tamquam probabiliori, conſequenter in præſenti caſu dicendum eſt puellas præfatas intra Monialium Monaſteria dici poſſe frui beneficio immunitatis, ſi velimus amplecti partem affirmantem; ſecus, ſi adhæreamus parti neganti, quam plures amplectuntur tanquandiu probabiliorem; ſiquidem in utroque caſu procedit par ratio, ut conſtabit bene perpendenti rationes utriuſque partis propoſitæ: ubi autem militat eadem ratio, militat & eadem juris diſpoſitio: ita recentiores ſane docti a me conſulti, & probabiliter; quamquam (ut ingenue fatear quod ſentio in hoc) mihi non diſplicet ſententia *Bordoni reſolut.1. n 8.* ſuſtinentis Religioſos gaudere immunitate tam intra proprias Eccleſias, quam in Monaſteriis aliorum Regularium, non autem intra proprium Conventum: idque ne aliàs impunita remaneant delicta Religioſorum: quod regulariter eveniret, cum ii ſemper habitent in proprio Monaſterio. Et quidem quod gaudeant immunitate in propria Eccleſia, imo & in Monaſteriis aliorum Ordinum patet, tum quia ſic ceſſat abſurdum modo adductum; tum quia indultum immunitatis conceſſum fuit locis Eccleſiaſticis, ut debitus honor Dei in iis conſervetur, abſtrahendo ab hoc, vel illo genere perſonarum: locus autem Eccleſiaſticus injuria afficitur, ſive extrahatur Religioſus, ſive Sæcularis. Unde inferri poteſt, etiam Moniales, & puellas, quæ apud ipſas educantur, gaudere immunitate in propria Eccleſia, non item intra ſuum Monaſterium.

Quæres 7. *An Moniales gaudeant privilegio Canonis, & quæ.*

12. *Reſp.* Gaudere, ſive eæ ſint profeſſæ, ſive Converſæ (ut vocant) ſive etiam novitiæ: eſt communis DD. & patet, quia in *cap. ſi quis ſuadente 17. q.4.* ubi tale privilegium conceditur perſonis Eccleſiaſticis, etiam Moniales comprehenduntur ſub nomine Monachi in illis verbis:

bis: *Si quis, ſuadente diabolo, manus violentas in Clericum, vel Monachum injecerit:* Siquidem in materia favorabili, (qualis eſt hæc) ſub maſculino comprehenditur fœmininum, ut ſæpius dictum eſt: & certe, quod ſpectat ad novitias, inde probatur reſponſio, quod novitii in favorabilibus veniunt nomine Religioſi. Quin etiam docet *Filliuc. tr.15. n.14.* Oblatas Monaſterii Speculorum de Urbe frui hoc eodem privilegio: & tamen eæ vere non ſunt Religioſæ: quippe quæ ex vi ſtatus, & modi vivendi, quem aſſumunt, vel nulla vota emittunt, vel ad ſummum non emittunt niſi duo, nempe ſtabilitatem, & converſionem morum, ac obedientiam juxta conſuetudinem Congregationis, ut conſtat ex tenore oblationis, quam faciunt, & ad me reſcripſit P. Baldellus, addens tamen illas gaudere privilegio Canonis, eo quod vere ſint Oblatæ Ordinis Olivetani, & illarum oblatio ſit approbata a Sede Apoſtolica: ex alia vero parte *cap. quiſquis 17. q.4.* dicatur facere ſacrilegium, qui facit injuriam Clericis, vel Monachis, vel etiam perſonis Deo devotis. Unde fit, ut Urſulinæ degentes Parmæ, & Virgines Caſtilione habitantes dici poſſint item gaudere privilegio Canonis, ſi revera dici poſſint perſonæ Deo devotæ, & vita ipſarum communis ſit approbata ſaltem ab Epiſcopo; ut advertit idem P. Baldellus a me conſultus.

Addo privilegium Canonis competere fœminis, quæ mutato habitu ſub Clauſura cum velo albo, ac obligatione recitandi quotidie certas preces admittuntur ad famulatum Monaſterii abſque emiſſione votorum ſubſtantialium Religionis: idque ob doctrinam traditam ſupra *c.9. n.3.* quæ juxta dicta *ibidem n.9.* probat dictas fœminas gaudere etiam privilegio fori. Tales autem fœminas cognovi admitti Forilivii in Monaſterio Monialium S. Claræ, & S. Catharinæ de licentia ſolius Ordinarii ex antiqua conſuetudine, ac putata immemorabili, quæ utique talem admiſſionem reddere poteſt licitam; cum conſuetudo det ordinariam juriſdictionem, *l. inſpeximus in gloſſ. v. conſuetudine de mancip.*, & conſuetudo, cujus initii memoria non extat, vim habeat privilegii, etiam in quæſibilibus ſolo privilegio, *cap. ſuper quibuſdam de verb. ſignificat.* ſic ego in ſpecie interrogatus, reſpondi; addens, quod cum nemini debeat abſtrahi jus ſuum, *Inſtitut. de his, quæ ſunt ſui, §. fin.* talis conſuetudo poteſt continuari, cum non ſit abrogata (ut ſuppono), Idque non obſtante Bulla Pii V. relata *ſup. c.7. n.26*, in qua expreſſe derogatur conſuetudinibus etiam immemorabilibus: nam derogatio cadit ſupra conſuetudines tunc inductas, eaſque contrarias obſervantiæ clauſuræ, cujus reſtitutio in dicta Bulla principaliter intenditur, ut colligitur ex verbis illis Bullæ §.9. poſitis, *præmiſſis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus*: quæ referuntur ad §.1. ubi ſolum eſt ſermo de conſuetudine contraria obſervantiæ clauſuræ, ut conſtat ex illis verbis; *nec umquam in earum Monaſteriis, ſeu domibus etiam ab immemorabili tempore ea ſervata non fuerit* (ideſt clauſura) quod repetitur etiam §.2. a diverſis autem non fit illatio, & aliàs dicunt plures Juriſtæ, hoc ipſo, quod conſuetudo eſt immemorialis, præſumi honeſtam, & cenſeri debere habuiſſe ortum ex privilegio; vel ex quocumque alio meliori principio.

Quod ſi ejuſmodi fœminæ eſſent admittendæ ad novitiatum, tunc puto non ſolum debere explorari earum voluntatem juxta dicta *cap.2. ſect.1. qu.4.* cum reſpectu illarum militet finis explorationis, ſed etiam debere admitti cum dote debite deponenda juxta dicta; & de conſenſu capitulari Conventus; cum conſenſus capituli præmitti ſolitus, quando admittuntur modo dicto ad famulatum Monaſterii, non ſufficiat ad hoc, ut eæ dicantur admiſſæ ad novitiatum: hæc enim admiſſio plura ſupponit, quam admiſſio ad ſimplicem famulatum Monaſterii: a diverſis autem non fit illatio.

Utrum vero Moniales, quæ vulgo dicuntur Tertiariæ, gaudeant privilegio Canonis, etiamſi ſeorſum habitent in propriis domibus.

13. *Reſp.*

13. *Reſp.* Filliucius ſupra, gaudere, ſi virginalem aut cœlibem, vel caſtam vidualem ſub voto expreſſo vitam degant, deferendo habitum ſuum religioſum; probatque tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis Concilii, qua deciſum fuit dictas Tertiarias gaudere privilegiis Religioſorum, & eſſe exemptas a juriſdictione Ordinarii; tum quia, ut recte notavit *Suarez d.22. de cenſur. ſect.1. n.20.* juxta intentionem, ac interpretationem juris hujuſmodi Tertiariæ comprehenduntur *in citato cap. ſi quis ſuadente*; quippe quod accipitur non pro ſolis Religioſis vere profeſſis, ſed etiam pro omnibus, qui ſecundum aliquem modum participant illum ſtatum; ita ut vi talis participationis ſint peculiariter Deo dicati, & devoti juxta formam loquendi adhibitam in *cap. quiſquis 17. qu.4.* ubi dicitur ſacrilegium committere eum, qui injuriam facit Clericis, vel Monachis, ſive Deo devotis: unde, cum præfatæ Tertiariæ ſint Deo dicatæ ſecundum quandam participationem ſtatus Religioſi approbatam ab Eccleſia; etſi non ſint proprie Religioſæ, nihilominus comprehenduntur ſub latitudine perſonarum Eccleſiaſticarum, & per conſequens in dicto *cap. ſi qui* veniunt nomine Monachi.

Moneo hic unum, quod dicunt *Suarez d.22. de cenſur. ſect.1. n.48.* & alii Doctores; ſenioribus Clericis, qui zelo devotionis percutiunt juniores Clericos, ſolum permitti, ut poſſint id facere erga pueros, aut juvenes in minoribus conſtitutos turbantes divinum Officium; poſſe extendi ad Moniales ſeniores reſpectu Monialium novitiarum, quippe quæ æquiparantur Clericis in minoribus conſtitutis: ideoque licite has poſſe percuti a Monialibus ſenioribus cauſa correctionis, ut bene advertit P. Zannettus a me de hoc interrogatus; addens, quod, cum in *c. cum voluntate de ſent. excommun. §. Si quis vero* dicatur: *Quod de his dicendum eſt, qui aliquos de familia ſua, vel propinquos inferiorum graduum ſimili modo, ut cohibeantur a ſuis inſolentiis, & ſcientia, boniſque moribus informentur, duxerint corrigendos*. Hinc colligitur limitationem illam, quod poſſint percuti Clerici in minoribus conſtituti ſolum in caſu, quo interturbent divina Officia, non videri neceſſariam, cum textus loquatur abſolute, & non ſolum in ordine ad delictum turbationis divinorum Officiorum: unde fit, ut Moniales ſeniores ad correctionem poſſint leviter percutere Moniales novitias quocumque genere delicti delinquant: non item Moniales Profeſſas, etſi juniores: cum hæ comparentur Clericis in maioribus ordinibus conſtitutis, de quibus non loquitur textus citatus. Quare ſi Monialis ſenior in aliquo caſu judicet ejuſmodi correctionem eſſe neceſſariam reſpectu Monialis Profeſſæ, talem facultatem obtineat ab Abbatiſſa, aut a proprio Prælato, etſi regulariter id non expediat.

14. Quin etiam docet *Bonac. d.2. de cenſur. in com. qu.4. p.1. n.9.* homines illos, qui, aſſumpto habitu religioſo, adhibentur ad ſervitia, ac obſequia Monialium, & ad petendas pro ipſis eleemoſynas, frui privilegio canonis; & hoc maxime ob rationem paulo ante allatam ex Suarez.

Quæres 8. *An, & quomodo Moniales fruantur privilegio exemptionis a juribus parochiæ, intra quam habent Monaſterium.*

15. *Reſp.* Frui, non quidem de jure communi, vi cujus Moniales ſubjiciuntur juribus parochiæ, intra quam degunt; ſicut etiam olim ſubjiciebantur Monaſteria Monachorum Epiſcopo Diœceſis, in qua degebant: ſed ex privilegio conceſſo omnibus Religioſis utriuſque ſexus, & conſequenter etiam Monialibus: quibus proinde ſolet deputari Sacerdos, qui fungens munere Capellani miniſtret eis Sacramenta, etiam in articulo mortis, ſicque eis deſerviat inſtar proprii Parochi. Ita *Tamb. d.33. de jure Abbatiſſ. qu.4.*

Quæres 9. *An, & quo jure Moniales ſint exemptæ ab onere ſolvendi gabellas, & quaſcumque contributiones, & hoſpitandi milites.*

16. *Reſp.* Eſſe ex conceſſione Pii V. bullata 29. Junii 1566. facta Religioſis Ordinum Mendicantium utriuſque ſexus, & per

& per viam communicationis privilegiorum extenſam ad Religioſos utriuſque ſexus, etiam Ordinum non Mendicantium: in qua Pontifex non minus re, quam nomine vere Pius declarat Fratres, Monachos, Moniales, ac pias regulares perſonas, eorumque Monaſteria, Cœnobia, Conventus, Eccleſias, Capellas, Oratoria, & alia loca, ac terras, poſſeſſiones, prædia, agros, & bona, necnon laboratores, colonos, arrendatarios locatarios; affictuarios, ac geſtores, eſſe libera, immunia, ac exempta ab omnibus præfatis oneribus: prohibetque in virtute ſanctæ obedientiæ, ac excommunicationis majoris latæ ſententiæ, nec non duorum millium ducatorum auri de Camera, ne Fratres, Monachos, Moniales, & alias Religioſas perſonas, alioſque ſupradictos ſuper præmiſſis quomodolibet moleſtent, & perturbent, neque permittant per quoſcumque quomodolibet moleſtari. Quæ conceſſio eſt ampliſſima, eaque dicit *Tamb. ſup. d.*17. *qu.*5. *n.*14. ex Barboſa, Gratiano, Gutier., & Rodriquez gaudere etiam Moniales Tertiarias, ſi geſtent habitum Religioſum, & collegialiter vivant, ac habitent.

Quæres 10. *An, & quo jure Moniales ſint exemptæ ab onere ſolvendi decimas, aut contribuendi ſeminario, aut ſolvendi quartam funeralem.*

17. *Reſp.* Eſſe, quo ad contribuendum quidem ſeminario ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum facta anno 1593. & relata a Gavanto in *manu. v. Monialium cura in temporalibus n.*9. quo ad ſolutionem vero decimarum ex Bulla Pii V. edita 3. Aprilis 1566. in qua ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ diſtrictius inhibet ne Abbatiſſas, Prioriſſas, Miniſtras, Moniales, & Sorores, domos, & Monaſteria, & loca prædicta, etiam vigore quarumcumque licentiarum a Sede Apoſtolica emanatarum, etiamſi in eiſdem contineatur, quod ad quævis exempta, & non exempta, domos, Monaſteria, & loca ſe extendant, vel alterius cujuſcumque tenoris exiſtant &c. ad ſolvendum decimas, ſeu ſubſidia, aut onera hujuſmodi quovis modo cogere, aut compellere, ſeu alias præmiſſorum occaſione eas moleſtare, ſeu inquietare præſumant. Præterquamquod extant varia alia privilegia apud *Portellum de dub. regul. v. decimæ n.*3. quibus Moniales, ſive per ſe, ſive per viam communicationis privilegiorum eximuntur a ſolutione decimarum: ſed de his plura alibi *in tract. de privilegiis*. Quod deinde Moniales ſint exemptæ a ſolutione quartæ funeralis, expreſſe advertit *Portellus de dub. regul. v. canonica portio n.*8. probatque tum quia Pius V. in Bulla hac de re edita generaliter dicit, Monaſteria non teneri ſolvere quartam funeralem (intellige juxta diſpoſitionem *Concil. Trid. ſeſſ.*25. *cap.*13.) Conventus autem Monialium vere ſunt Monaſteria: tum quia Pius V. in Bulla citata expreſſam mentionem facit de Monialibus dicens: *Non autem de Miſſis, vel aliis Fratribus ipſis, ſeu Monialibus relictis*: qua de re plura *Rodriquez to.*1. *qu,*39. *per totum*.

Quæres 11. *An, quando, & quo jure poſſint Moniales facere ſolemnem profeſſionem ante abſolutum tempus probationis, non obſtante decreto Concilii Tridentini in contrarium edito* ſeſſ.25. de regul. c.15.

18. *Reſp.* Poſſe, quando aliqua ex illis nondum profeſſa de alicujus medici conſilio de hoc ſæculo tranſitura conſpicitur; ſi tamen alias ſit in ætate legitima ad profeſſionem dictam emittendam, idque ex indulto bullato Pii V. edito 23. Aug. 1570. & relato a Rodriquez in ſuo bullario conſtit. Pii V. in ordine 11. quæ ſic habet: *Eiſdem Monialibus Novitiis nunc, & pro tempore exiſtentibus, & earum ſingulis, ut quando, & quoties aliqua ex eis nondum profeſſa, de alicujus medici conſilio, de hoc ſæculo tranſitura conſpicitur, ipſa pro conſolatione animæ ſuæ profeſſionem prædictam ante tempus requiſitum, quatenus tamen in ætate legitima conſtituta ſit ad illam emittendam, in manibus Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, vel alterius Superioris Novitiarum ipſius Monaſterii, ſeu domus: ita tamen quod ipſæ Moniales Novitiæ ſic decedentes indulgentiam, & alias gratias, quas Moniales vere profeſſæ decedentes conſequuntur, conſequi poſſint, emittere in articulo mortis libere*,

bere, & licite valeant, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuo concedimus, & indulgemus: necnon eiſdem Monialibus Novitiis, ita tunc profeſſis decedentibus plenariam peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem in forma Jubilæi miſericorditer in Domino eiſdem auctoritate, & tenore elargimur. Ita conceſſit Pius V. Monialibus S. Dominici, & per viam communicationis privilegiorum Monialibus etiam aliorum Ordinum, ut bene advertit *Tam. ſup. d.4. qu.6. n.*14., & nos oſtendimus *in tract. de profeſ. c.2. qu.3.* ubi etiam probamus hujuſmodi conceſſionem non fuiſſe a Gregorio XIII. revocatam in bulla, quæ incipit. *In tanta rerum*; nec eſſe opus, ut Novitia ſic profitens, ſi poſtea convaleſcat, iterum profiteatur, neque pro foro externo, neque pro interno: denique non eſſe improbabile, quod Monaſterium ſuccedat in bonis Monialis taliter profeſſæ decedentis; quamvis alii diſſentiant, ut videre eſt apud Tamburinum *citata qu.* ubi hæc omnia tractat.

Difficultas eſſe poteſt, an caſu, quo Novitia in caſu propoſito profitens ante profeſſionem proteſtetur Monialibus ſe non intendere, quod vi ſuæ profeſſionis ullum jus ſupra ipſius bona acquirat Conventus, nullam tamen faciat diſpoſitionem de ſuis bonis: nihilominus Conventus ſuccedat in dictis bonis, tanquam ab inteſtato.

Reſp. Videri ſuccedere; & probatur, quia ſtante etiam ea proteſtatione, Novitia vere ante profeſſionem non diſponit de ſuis bonis, & alioqui per eam proteſtationem non poteſt derogare juri, quod conventus capax bonorum (ut ſuppono) habet ad ſuccedendum in bonis ſuæ Religioſæ tanquam ab inteſtato, eique competit etiam per profeſſionem in iſto caſu factam juxta non ſolum probabilem, ſed etiam communiſſimam DD. ſententiam, ut loquitur doctiſſimus *Ciarlinus p.2.c.192.n.23.* unde cum Conventus habeat jus ſuccedendi in bonis ſuæ Religioſæ, quæ ante profeſſionem de iis non diſponat, ſuccedet & in bona hujus Novitiæ profitentis, quæ revera non diſpoſuit de ſuis bonis, nec illa ſua poteſtate juri illius potuit præjudicare; Siquidem corruit actus, qui non innititur debitæ poteſtati, *l. nolle ff. de acquir hæred., & l. 2. C. communia de lege*: ſic ego reſpondi in contigentia facti.

Addo Novitiam in hoc caſu profitentem acquirere jus præcedentiæ, ac ſi profiteretur poſt elapſum annum Novitiatus: qui enim vult conſequens, & vult omne neceſſarium antecedens; & e contra volens antecedens neceſſe eſt ut velit omne neceſſarium conſequens *l.2. gloſſ. doctores ff. de juriſd. com. judic.*: Unde cum cum jus præcedentiæ ſequatur ad profeſſionem, hoc ipſo, quod Papa concedit indultum profitendi in propoſito caſu, & non reſtringit effectus profeſſionis, cenſetur item concedere jus præcedentiæ: nec in hoc derogat iuri alterius; cum præcedens in profitendo præcedat in ſedendo, & aliis actibus præcedentiam concernentibus.

Moneo hic poſſe frui dicto indulto Pii V. puellam, quæ admiſſa ad Religionem, ante ingreſſum Monaſterii in domo paterna corriperetur morbo periculoſo; ſi alias decimumſexum ætatis annum explevit, & de conſenſu Superioris Novitiatum inchoet in ipſamet domo paterna; quod poſſe fieri conſtat ex dictis hic *c.2. n.49.*: & ratio reſponſionis hujus eſt, quod ſic puella vere eſt Novitia, ideoque frui poteſt indulto Pii V. utpote conceſſo veris Novitiis. Nec obſtat, quod in tenore indulti dicitur, *profeſſio fiat in manibus Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ* (quæ verba in præſenti caſu non videntur poſſe verificari) ſiquidem in ipſo indulto ſubditur, *vel alterius Superioris Novitiarum ipſius Monaſterii*: ſicque indicatur profeſſionem in propoſito caſu poſſe admitti a proprio Prælato Novitiæ, ut bene advertit Bordonus hac de re a me conſultus, addens, quod ſi extet ſtatutum negans viris dictam admiſſionem, tunc Abbatiſſa poſſet committere ejuſmodi munus honeſtæ alicui fœminæ: cum talis admiſſio non ſit actus juriſdictionis, ſed Superioritatis, & conſequenter delegabilis fœminæ, ut diximus *ſup. c.3. n.7.* ita conſultus reſpondi, & poſtea reſponſionem meam approbarunt Bordonus, Pollacc., Baldell., Zannett., Stephanus

nus

a S. Gregorio, aliique viri doctiſſimi a me conſulti.

Dices, quid ſi Novitia ex præfato indulto Pii V. profiteatur ante annum Novitiatus expletum; poteſt ne ante emiſſionem profeſſionis teſtari de dote ipſius intuitu depoſita penes campſorem, aut in alio loco tuto?

Reſp. Non poſſe; & probatur, quia nemo poteſt teſtari de re non ſua: dos autem in præſenti caſu non acquiritur puellæ Novitiæ, quamdiu non profitetur, ut conſtat ex dictis *c.3. ſect.2. qu.6.* quippe ob illam eamdem rationem, ob quam dos non acquiritur Monaſterio, nec acquiritur puellæ Novitiæ, & quidem neque quo ad legitimam, quæ non eſt debita, niſi poſt mortem parentum, reſpective ad legitimam paternam, aut maternam; unde fit, ut puella in noſtro caſu præmoriente parentibus, ipſa non acquirat jus ad illam, ſicque ab ea dos transferri nequeat in alium.

Quod ſi hac occaſione quæras, an Monaſterium acquirat jus ſupra dotem Novitiæ profitentis in articulo mortis inſcio Ordinario (cui Monaſterium immediate ſubeſt) poſt expletum tamen probationis annum ſuperabundanter.

Reſp. Videri acquirere: & ratio eſt, quod tale jus acquiritur ex profeſſione valida Novitiæ in eo probatæ, ut conſtat: in noſtro autem caſu profeſſio fuit valida; cum ad ejus valorem nihil defuerit, neque ex parte profitentis (cum integrum Novitiatus annum peregerit, & ex parte illius concurrerint omnia, quæ ſpectant ad ſubſtantiam profeſſionis, ut ſuppono) neque ex parte admittentis profeſſionem; cum Superioriſſa etiam ſe ſola valide recipiat profeſſionem, ut oſtendi *ſup. c.3. n.7.*, & licentia Ordinarii, quo ad hoc non ſit de ſubſtantia, ut indicavi *loc. cit. n.3.* Nec obſtat, quod profeſſio facta in articulo mortis conferre videtur ſolum ad lucrandas indulgentias: nam id procedit ad ſummum de profeſſione facta vigore indulti Pii V. paulo ante relati; non autem de profeſſione facta in præſenti caſu, in quo ea facta eſt, prout de jure communi, cum facta ſit poſt annum novitiatus expletum. Non obſtat item, quod profeſſio facta ſit in articulo mortis: hoc enim non impedit valorem profeſſionis, ut colligitur ex *Sanch. l.5. mor. c.4. n.52.*, & ex eo, quod etiam matrimonium carnale (cui æquiparatur profeſſio religioſa, quæ eſt matrimonium quoddam ſpirituale) valide contrahitur in articulo mortis, ut tradunt DD. communiter: ita ego reſpondi in contingentia facti interrogatus.

Quæres 12. *An Moniales per ſuos Confeſſarios ordinarios abſolvi poſſint a quinque caſibus ſpecialiter reſervatis a Clemente VIII. in decreto edito 9. Januarii 1691.*

19. *Reſp.* Videri non poſſe, attento citato decreto Clementis; nihilominus ſi admittatur declaratio illa Sacræ Congregationis, quam de facto admittunt *Naldus in edit. Bonon. Summæ v. reſervato*, *Vecchius d.9. de Novitiatu d.7.*, *& Bordonus reſolut. n.17.* (etſi Confeſſarii aliàs ſint privilegiati) decretum ſcilicet præfatum prohibens abſolutionem a reſervatis eſſe contra Confeſſarios reſpectu ſæcularium pænitentium, non regularium; quod eſt dicere, Confeſſarios regulares modo non poſſe ab illis quinque caſibus abſolvere pænitentes ſæculares; poſſe tamen abſolvere pænitentes regulares: & conſequenter Moniales, cum & ipſæ ſint pænitentes regulares, poterunt Moniales abſolvi a dictis quinque caſibus reſervatis a Clemente VIII.: Dixi, ſi Confeſſarii aliàs ſint privilegiati: ſi enim ſint ſimplices Confeſſarii, Moniales non poſſunt abſolvi a dictis quinque caſibus, qui annexam habent reſervationem, etiam ſecluſo decreto Clementis VIII. ſupra relato; qualis eſt percuſſio Clerici, ſimonia realis &c., qui in jure ſint reſervati, ab iis abſolvi nequeunt Moniales per Confeſſarios ſæculares: quæ eſt cauſa, cur Moniales per hos ab iis non poſſint abſolvi; quamvis aliàs demus, præfatum decretum Clementis illas non afficere: quod eſt dicere, illud non obſtare, quin Moniales ab iis poſſint abſolvi per quemcumque Confeſſarium, etiam ſæcularem: intellige, ſi aliàs illi non ſint reſervati; ſi enim ſint,

ſimplex Confeſſarius Moniales ab iis nequit abſolvere: non quidem, quod reſerventur in præfato decreto Clementis, (quod illas non afficit, ut jam dictum eſt) ſed quod aliunde reſerventur, ut diximus. Unde non licet ſic argumentari: Sacra Congregatio declaravit, reſervationem præfatorum quinque caſuum non afficere Regulares, & conſequenter nec Moniales; ergo quilibet Confeſſarius illas abſolvere poterit ab iis, ac ſi ii ſimpliciter non eſſent reſervati, cum reſervatio illa reſpectu Monialium perinde habeat, ac ſi non eſſet facta ſimpliciter: conſtat autem, quod ſi non fuiſſet facta ſimpliciter, quilibet Confeſſarius poſſet Moniales abſolvere a dictis quinque caſibus: non licet, inquam, ſic argumentari: cum Sacra Congregatio in ea declaratione ſolum locuta ſit de reſervatione, quæ illis quinque caſibus inerat ex vi decreti Clementis VIII. (nam de hac ſola controvertebatur, ut colligitur *ex Naldo loc. cit.*) non autem generaliter de quacumque reſervatione aliunde afficiente præfatos quinque caſus.

Quæres 13. *An Moniales tempore Jubilæi poſſint eligere in Confeſſarium Sacerdotem non approbatum in ſpecie ad audiendas Monialium confeſſiones.*

20. Huic quæſtioni reſpondent *Diana p.5. tr.12. reſol.12.*, *Bonacina d.5. de Sacram. qu.7. p.4. §.1. n.25.*, *Boſſius tract. de tripl. Jubil. ſect.3. caſ.2. n.2.*, & *Peyrin. tom.3. privil. c.4. n.4.*, quamvis plures Doctores cenſeant, partem negantem in hac quæſtione amplectendam eſſe; partem affirmantem videri probabilem, nempe Moniales tempore Jubilæi concedentis omnibus fidelibus utriuſque ſexus, etiam Regularibus, generalem facultatem eligendi Confeſſarium approbatum ab Ordinario, poſſe eligere ſibi in Confeſſarium Sacerdotem a ſolo Prælato regulari approbatum, ſi electus ſit Regularis, aut certe ab Epiſcopo, ſi electus ſit ſæcularis: & hoc, ſive Monialis eligens ſit ſubjecta Ordinario, ſive Prælato regulari: probant, tum quia Jubilæum eſt favor ampliſſimus Supremi Principis; privilegium autem Principis debet quammaxime ampliari: tum quia ubi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, præſertim in materia favorabili animæ: tum quia Conſtitutio Gregorii XV., quæ incipit *Inſcrutabili*, (& poſſet adduci in contrarium) loquitur de caſibus ordinariis, non vero de caſu adeo ſpeciali, & cum exorbitet a jure communi, quam ſtrictiſſime debet interpretari: tum quia declaratio Sacræ Congregationis (quam aliqui allegant contra præſentem doctrinam) eſt minus certa, & minus ſufficienter conſtat de illa: tum denique, quia Urbanus VIII. in Bulla generalis Jubilæi conceſſi anno 1625. de facto Monialibus omnibus expreſſe indulſit, ut Confeſſarium ſæcularem, aut cujuſvis Ordinis regularem ab Ordinariis locorum approbatum eligere poſſent: unde infert Peyrin., præſentem punctum non habere amplius difficultatem.

21. Verum nunc iſta ſententia non poteſt ullo modo ad praxim deduci, nec poteſt dici probabilis, ſed omnino ſequenda eſt opinio contraria, quam ſequuntur Molf., Alph. de Leone, Bartol. a S. Fauſto, Jo: Franc. Suarez, & Georg. Pollach. relati *a Diana reſol. cit.*: ducor, tum quia talis eſt praxis fere communis, contra quam prudenter procedi non poteſt; præſertim cum agatur de re ad forum externum facile deducibili, in quo Ordinarius ſuſtineret munus & Judicis, & partis, poſſetque judicare, immo & judicaret juxta opinionem ſibi magis favorabilem: tum quia non poteſt Sacerdos approbatus ad confeſſiones accedere ad Monialium Monaſteria abſque licentia Ordinarii loci, ſimpliciter loquendo, & conſequenter neque ad audiendam confeſſionem Monialis, quæ forte illum eligat vigore Jubilæi; ſicque non poteſt præſumi, Papam intendere juriſdictionem conferre Sacerdoti aliàs habenti aliquod impedimentum; & hoc juxta regulam: *Non veniunt in generali conceſſione, quæ quis non eſſet veroſimiliter conceſſurus, ſi in ſpecie peterentur*: quæ regula in præſenti caſu videtur omnino procedere ad vitanda plura, ac gravia inconvenientia, quæ ſeque-

ſequerentur, ſi quælibet Monialis vi Jubilæi eligere poſſet in Confeſſarium quemcumque Sacerdotem approbatum mallet: „ tum demum quia ex Conſtitutione *Superna* Clementis X. edita 1670. habemus, quod approbatus ad audiendas „ confeſſiones generaliter, non eſt eatenus approbatus ad audiendas Monialium confeſſiones. Unde ſicut juxta ſententiam communem, & in praxi ſequendam, approbatus tantum limitate „ ad certum locum, tempus, aut perſonas, cenſetur reprobatus ſaltem negative, relate ad alia loca, tempora, aut „ perſonas, nec eſt univerſaliter eligibilis ab omnibus tempore Jubilæi; ſic quia „ approbatus tantum generaliter, eſt ex „ dicta Conſtitutione Clementis X. limitate approbatus, hoc eſt non in ordine „ ad Moniales; propterea non poteſt eligi a Monialibus virtute Jubilæi, ſed eſt „ neceſſarium, quod ſit pro ipſis, & determinate pro illo Monaſterio approbatus, & quidem ab Epiſcopo, ſeu loci „ Ordinario, juxta dicenda inferius *c.*10. „ *ſect.*3. *ſubſect.*1. *qu.*11. *n.*163. „ Quare tempore Jubilæi ſolent Moniales congregari ab Abbatiſſa, & interrogari, quos Confeſſarios libentius acceptarent; ſicque nominant duos, aut tres, qui poſtea proponuntur ab Ordinario, & approbantur. Neque ex eo, quod Urbanus VIII. in anno Jubilæi univerſalis dictam fecit conceſſionem; bene infertur, id eſſe ſupponendum etiam in Jubilæis ordinariis: cum conceſſio Jubilæi Anni Sancti (qualis fuit conceſſio Urbani VIII.) ſit longe favorabilior, ideoque requirat majorem ampliationem.

Unum hic obiter moneo, quod ſicut Ordinarii debent eſſe valde circumſpecti in deputandis Monialium Confeſſariis; ſic non debent eſſe valde difficiles in concedendo Confeſſario a Monialibus electo vigore Jubilæi, ſi aliàs ipſis conſtet de idoneitate, ac integritate Confeſſarii modo dicto electi.

Cum autem hic inciderit ſermo de Confeſſario extraordinario Monialium, ipſis concedendo pro tempore Jubilæi; & occaſione ipſius Jubilæi plura, ac gravia dubia occurrere poſſint Monialibus, placet hic aliqua ex illis ſummatim explicare; ſicque.

Moneo primo: juxta *Filiuccium tr.*8. *n.*267., alioſque Doctores *a Filiuccio* allegatos tacito nomine, ad hoc ut Moniales conſequi poſſint Jubilæum, ſufficere, in rigore loquendo, quod ſciant certo illud fuiſſe publicatum Romæ; requiri tamen, ut ab Ordinario loci deſignetur Eccleſia ab iis viſitanda (ſicut juxta citatos Doctores requiritur etiam quoad ſæculares:) idque etſi Monialibus unica ſit Eccleſia; adeoque illa ſola ad illum effectum deſignari poſſit ab Ordinario; nam ex tenore Bullæ Jubilæi ad ipſum conſequendum requiritur viſitatio Eccleſiarum deſignatarum ab Ordinario; quod non verificaretur, ſi Moniales ad illum effectum viſitarent Eccleſiam ab Ordinario non deſignatam.

An autem Ordinarius quoad Moniales poſſit paulo tardius publicare Jubilæum ad effectum, ut commodius, ac utilius uti poſſint beneficio Confeſſarii extraordinarii; ſtante quod, teſte experientia, Sacerdotes, qui tunc deputari ſolent in extraordinarios Monialium, difficile poſſunt vacare confeſſionibus earum audiendis pro eo tempore, quo Jubilæum ſumunt Incolæ loci, in quo ſunt Moniales.

Reſp. Videri poſſe ex interpretativo conſenſu Papæ Jubilæum concedentis; & inde ſuadetur, quod, ſicut in aliquibus Diœceſibus Jubilæum non publicatur eodem tempore pro Incolis Civitatis, & pro degentibus in Oppidis, ac Villis, ſed pro his ſolum publicatur poſt elapſam unam hebdomadam a die, qua fuit publicatum pro Incolis Civitatis; (idque etſi eodem tempore poſſet commode publicari tam pro Civitate, quam pro Oppidis, ac Villis illius) & aliàs in Bulla Jubilæi dici ſoleat, ut Ordinarii *ſtatim abſque ulla mora, retardatione, aut impedimento per ſuas Eccleſias, Diœceſes, Civitates, Oppida, Terras, & loca publicent, & publicari faciant Jubilæum*: & hæc ex aliqua juſta cauſa occurrente dictis Ordinariis, præ-

bente juſtam rationem interpretandi clauſulam illam *ſtatim* cum aliqua latitudine; ſic & in caſu noſtro ex interpretativo conſenſu ejuſdem Papæ poterunt Ordinarii differre publicationem Jubilæi quoad Moniales per quindecim dies ob cauſam ſuperius indicatam, utpote valde rationabilem; maxime cum clauſula illa *ſtatim &c.* in literis Jubilæi excludat negligentiam Ordinariorum, non autem dilationem temporis ex cauſa, ut notavit *Bordonus* a me de hoc conſultus; qui nobiſcum ſentit una cum *Baldello*, *Pollacco*, *Steph. a S. Gregorio*, & aliis doctis recentioribus a me item conſultis; & hanc doctrinam ſcio interdum fuiſſe practicatam in aliqua Diœceſi.

Moneo ſecundo: ad hoc, ut Moniales lucrentur Jubilæum, non eſſe opus, quod interſint Proceſſionibus tunc temporis fieri ſolitis in Monaſterio: idque ex doctrina *Filiucc. ſup. n.263.*

Moneo tertio: Orationem, quæ præſcribitur ad conſecutionem Jubilæi, debere quidem fieri in Eccleſiis deputatis, cum id expreſſe ſoleat præſcribi in Bulla Jubilæi: poſſe tamen fieri ſive vocalem, ſive mentalem, ut notat *Diana p.5. tract.12. reſol.44.*, nec requiri, ut fiat tanto temporis ſpatio, ſi in Bulla Jubilæi ſolum dicatur, *ibique* (ideſt in Eccleſia deputata) *Deum oraverint*: quæ verba verificantur, etſi oratio ſit brevis; cum conditio orationis indefinite præſcripta per quamlibet orationem impleatur, juxta illud *Ariſtot. lib. perhiermenias, ad propoſitionis indefinitæ veritatem, ſufficit quælibet ſingularis*: ita *Diana ſup. reſ.33.* ex Suar., Filiucc., Pollacco, Boſſio, Conincho, & aliis.

Moneo quarto: Monialem, ſi non habeat conſcientiam peccati mortalis, non teneri ſacramentaliter confiteri ad Jubilæum comparandum, niſi in ejus Bulla præſcribatur confeſſio, tamquam opus injunctum: hæc enim tunc præſcribitur non abſolute, ſed ex hypotheſi, quod quis habeat conſcientiam peccati mortalis, cum Eccleſia regulariter ſolum præſcribere ſoleat confeſſionem de mortalibus: *Filiucc. ſup. n.14.*, *Regin. ſup. n.147.*, *Laym. l.5. tr.7. c.6. n.7.*, *& c.8. n.6.*, *Coninch. d.12. de Sacram. n.38.* Quod ſi Monialis confeſſa ſacramentaliter poſt ſumptam Euchariſtiam in aliquod mortale incurrat, conſultius faciet, ſi iterum confiteatur ad lucrandum Jubilæum, etſi nondum impleverit omnia requiſita ad ejus conſecutionem; licet enim juxta aliquos ad lucrandum Jubilæum ſufficiat eſſe in gratia, & hoc ipſum haberi poſſit per ſolum actum contritionis elicitum, ut notarunt *Granadus*, *Jo. Præpoſitus*, *& Nugnus* apud *Dianam ſupr. reſ.1.* cum ipſis ſentientem; tamen ſententia contraria *Suarez diſp.52. de pœnit. ſect.3. n. 7.* tutior eſt, & probabilior, quia ex vi verborum conceſſionis indulgentiæ requiritur confeſſio omnium peccatorum, quæ uſque ad tempus indulgentiæ commiſſa ſunt.

Moneo quinto: Ad hoc ut Moniales conſequantur Jubilæum, non eſſe opus, ut ipſæ in particulari ex peculio ſibi conceſſo faciant eleemoſynam, ſed ſufficere, quod pro omnibus illis fiat ab Abbatiſſa ex communibus bonis Monaſterii: taliſque eſt conſuetudo in multis Ordinibus, etiam Obſervantibus; &, ſi Abbatiſſa nollet facere in præſenti caſu ullam eleemoſynam, tunc ex bonis Conventus poſſent facere eleemoſynam, etiam inſcia Abbatiſſa, utpote irrationabiliter invita; vel certe, (quod tutius eſſet) poſſent petere commutationem eleemoſynæ in aliud opus bonum, ut bene notavit Diana ubi ſupra.

Moneo ſexto: Moniales, ut conſequantur Jubilæum, teneri viſitare propriam Eccleſiam, & aliud etiam Oratorium forte exiſtens intra Monaſterium, ſi utriuſque viſitatio præſcribatur ab Ordinario, & in bulla Jubilæi requiratur plurium Eccleſiarum viſitatio. Colligitur *ex Diana ſup. reſol.55.* ubi addit *ex Boſſio* in caſu, quo Papa plurium Eccleſiarum viſitationem præſcribat, ſi Ordinarius unam tantum deputaret, ut fit in aliquibus locis parvis, tunc ſufficere, quod illa una viſitetur.

Moneo ſeptimo: Ad conſecutionem Jubilæi implenda eſſe jejunia præſcripta

in

in bulla: quamvis, ſi ea commutentur in aliud opus bonum, non ſit neceſſe tale opus impleri ea ipſa die, qua jejunandum eſſet. *Ita Alph. de Leone p.2. de jubil. n.154. Diana ſupr. reſol.25. ex Polacco, Boſſio, ac Henriq. Sanchez l.4. mor. c.54. num.28. & aliis.*

Moneo octavo: Confeſſarium a Monialibus electum poſſe commutare omnia, & ſingula requiſita ad conſecutionem jubilæi, ſi confeſſionem excipias: non enim dari poteſt cauſa illam commutandi, ſed ſolum differendi extra Statutum tempus; quamvis melius eſſet, quod ſicut confeſſio prorogatur, ſic & prorogarentur jejunia &c. ut docet *Filliuc. ſup. n.271.*

Moneo nono: commutationem hanc fieri poſſe quoad Moniales etiam a Confeſſario ipſarum Ordinario, etſi extraordinarium eligant ad confitenda ſua peccata, ut expreſſe docent *Sanchez ſup. n.17., Henriquez l.7. c.10. num.4.* aliique penes *Dianam reſol. 50.* qui notat *reſol. 36.* ex indulto Jubilæi commutationem, ac diſpenſationem fieri poſſe extra Sacramentum Pœnitentiæ.

Moneo decimo: Quod licet ad lucrandum Jubilæum conſultius, ac tutius ſit omnia opera impleri una, ac eadem hebdomada, probabile tamen putant *Jo: Præpoſitus, Laym. & Nald. adducti a Diana par.5. tract.12. reſol.24.* ea impleri poſſe partim in una hebdomada ex duabus deputatis, & partim in alia: ſicque reſpondiſſe Patres Sacræ Romanæ Pœnitentiariæ teſtatur *Diana ſupra ex Naldo.*

Moneo undecimo: Quod ſi Monialis aliqua ægrotet tempore Jubilæi, poteſt Confeſſarius ab ea electus, ſi brevi ſit convalitura, ei differre conſecutionem jubilæi ad aliud tempus proximum (idque ob verba illa Bullæ Jubilæi: *In quibus ad proximum tamen tempus* differre valeant) vel durante tempore Jubilæi opera præſcripta, quæ a Moniali ratione ægritudinis impleri nequeunt, commutare in aliud opus pium; ſic enim ſtatuitur regulariter in literis Jubilæi; commutata viſitatione Eccleſiarum in recitationem alicujus brevis orationis coram aliqua imagine, & commutatis jejuniis in aliquas breves preces: aut etiam in ipſam ſufferentiam infirmitatis; hæc enim duo ſolum communiter egere poſſunt commutatione: cum communio Euchariſtica, & confeſſio Sacramentalis regulariter fieri poſſint ab infirmis: quod ſi communio fieri non poſſet, commutari poſſet in communionem ſpiritualem faciendam eo modo, quo dicemus infra *cap.10. ſect.3. ſubſ.2. qu.25. ſub initium.*

Moneo duodecimo: Monialem, quæ comparat Jubilæum in priori hebdomada, ſi velit illud item lucrari in hebdomada poſteriori, poſſe iterum illud acquirere, ſi iterum impleat requiſita ad ejus conſecutionem: idque etſi in Bulla Jubilæi dicatur *hac vice tantum*; hæc enim verba non important Jubilæum ſemel tantum poſſe comparari; ſed illud non poſſe acquiri, niſi quamdiu duraverit tempus talis conceſſionis: ita ut ly *hac vice tantum* non referatur ad Jubilæum, ſed ad tempus, aut locum Jubilæi; ut notavit *Alph. de Leone p.2. de Jubilæo n.196.* quem pro hac ſententia adducit *Diana ſup. reſol.28. una cum Naldo Benzonio, Zerolla, Sanctarell., Lavorio Fernand., & Florono.*

Moneo decimotertio: Ad lucrandum Jubilæum ſufficere quod Monialis præſtet opera ad ejus conſecutionem præſcripta, etſi ea alio ex titulo ſint debita v. g. aut præcepto Eccleſiæ, vel Confeſſarii: cum non repugnet uno, ac eodem actu ſatiſfieri pluribus obligationibus, modo materia talium obligationum id patiatur. Ita *Pollachus, Sanct., Fern., Comi. & Laym. apud Dianam reſol.54.*

Moneo decimoquarto: Quod, licet Confeſſarius non poſſit annuere Moniali petenti commutationem operum, aut dilationem conſecutionis Jubilæi ob id ſolum, quod non vult tempore deputato illud comparare, cum alias commode poſſet; ea enim non eſt capax talis commutationis; cum voluntarie omittens non dicatur impeditus *cap. fin. de elect. & cap. commiſſa eod. in 6.* ſi tamen Monialis ex malitia tempore deputato renueret implere

plere opera Iubilæi, & ultima die facti pœnitens ſtatuat lucrari Jubilæum, ideoque vere contrita accedat ad Confeſſarium, is poterit ei vel injuncta opera commutare, vel concedere dilationem ad illa implenda: ſic quippe Monialis vere eſt involuntarie impedita, & impedimentum eſt neceſſarium ex ſuppoſitione: ita *Filliuc. tract.8. num.268. & 273. Alph. de Leone ſup. num.168. Pollach. de Jubil. ſect.42. n.65. & 66. aliique docti recentiores*.

Moneo decimoquinto: Quod ſi Monialis tempore Jubilæi non petiit commutationem alicujus voti, aut abſolutionem alicujus reſervati, eo quod exciderint e memoria; poſt elapſum tempus Jubilæi poteſt obtinere eam commutationem, & abſolutionem, ſi vere implevit omnia præſcripta ad conſecutionem Jubilæi; ſic enim vigore Iubilæi comparati jus acquiſivit ad utramque; ut bene notavit *Diana ſup. reſol.40. ex Samb., Portello, Boſſio, Sanctarel., & Alph. de Leone*: qui *Diana reſol.41.* aliis citatis docet vota commutata tempore Jubilæi non reviviſcere, eſto vovens, mutata voluntate, poſtea non impleverit omnia requiſita ad Jubilæum, & conſequenter illud non obtinuerit: non tamen vigore Jubilæi poſſe ei poſtea commutari vota, quæ antea non fuerunt commutata; quod tamen non procedit de reſervatorum abſolutione: ſi enim quis tempore Jubilæi habens intentionem illud comparandi abſolutus eſt a reſervatis, & tunc ex oblivione non eſt confeſſus aliquod reſervatum, nihilominus poteſt ab eo abſolvi per quemcumque Confeſſarium; ut expreſſe docet *Diana reſol. cit. ex Portello, & Philippo de la Cruz*. qui *Diana p.3. tract.1. reſol.147. ex Bartol. a S.Fauſto, Sanctarello, & Alph. de Leone* ſuſtinet pœnitentem accedentem ad Confeſſarium ultima die Jubilæi, ſi præ temporis anguſtia non poſſit ei integre confiteri, poſt elapſum tempus Jubilæi poſſe abſolvi etiam a reſervatis, in quæ incidit poſt elapſum Jubilæum: Papa enim per talem dilatationem intendit inducere pœnitentes ad lucrandum Jubilæum, quod utique nequit comparari ſine abſolutione reſervatorum; & aliàs conceſſio Jubilæi eſt gratia Principis nulli præjudicialis, quæ reſtringi non debet abſque ſufficienti textu, aut ratione.

Moneo decimoſexto: Ad lucrandum Jubilæum ſufficere fieri in gratia ultimum opus, quod impletur ad ejus conſecutionem; & hoc eſt ita verum, ut *Diana ſup. reſol.148. ex Henriq., Fernand., & Barthol. a S.Fauſto* ſuſtineat ſuſcipientem Euchariſtiam in mortali, aut facientem ſacrilegam confeſſionem, ſi nihilominus in ultimo periodo Jubilæi per actum contritionis redeat in gratiam, & tunc opus ultimum ex præſcriptis (Eccleſiæ viſitationem) impleat, vere lucratur Jubilæum: quod tamen negant alii penes *Diana*.

An autem Moniales poſſint ſibi eligere Confeſſarium, & abſolvi a reſervatis vi Bullæ Cruciatæ, aut ſimilis alterius indulti particularis.

22. *Reſp.* Non poſſe ob varia decreta Pontificia, etiam Bullata, quæ refert *Lezana tom.1.c.19.*, & præſertim ob Conſtitutionem Clementis VIII. relatam *ſup. cap.7. qu.3.* quam poſtea Urbanus VIII. die 19. Jun.1630. innovavit; prout videre eſt *in Bullario tom.4. Bulla ejus 105.* quæ ſic habet: *Quantum ad articulum eligendi Confeſſarium, & abſolvendi a caſibus reſervatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, cum Fratribus, & Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcumque Ordinum, Congregationum, Societatiſque, & Inſtituti Mendicantium tam Provinciæ Hiſpaniæ, quam extra eam ubilibet conſtitutorum, locum minime habuiſſe, neque habere, nec illis ullo modo ſuffragari potuiſſe, neque poſſe; ſed noſtræ intentionis fuiſſe, & eſſe, quod iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramenti pœnitentiæ, ſeu Confeſſionis adminiſtrationem ordinariæ diſpoſitionis ſuorum Prælatorum, & Sedi Apoſtolicæ quo ad ſibi reſervata ſubiecti ſint, tenore præſentium perpetuo declaramus*. Ubi noto ex eo, quod hic dicitur, Bullam Cruciatæ non potuiſſe ſuffragari Regularibus, non ſequi abſolutiones reſervatorum antea vi illius collatas fuiſſe irritas: ſiquidem,

ſtante

ſtante probabilitate opinionis; quod Regulares poſſent uti beneficio Bullæ Cruciatæ, quæ antea ſupponebatur, ejuſmodi abſolutiones fuerunt validæ probabilitate opinionis ſupplente juriſdictionem, ut in ſimili notat *Diana p.3. tr.41. reſol.153.* qui cum *p.1. tract.11. reſol.14.* aliquantulum propendiſſet in ſententiam aliquorum Doctorum ſuſtinentium Regulares ſine licentia ſuorum Prælatorum poſſe frui beneficio Bullæ Cruciatæ, poſtea *in 3. p. in addit. ſecund. reſol.9.* viſa hac Conſtitutione Urbani rejicit dictam ſententiam.

Quæres 14. *Quoties in anno debeat aſſignari Monialibus Confeſſarius extraordinarius ex decreto* Concilii Trid. ſeſſ.25. de regul. c.10,

23. *Reſp.* Debere deputari bis, aut ter in anno: ſic enim præcipit Concilium his verbis: *Præter Ordinarium autem Confeſſorem alius extraordinarius ab Epiſcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confeſſiones audire debeat*: ſed de hoc *cap. ſeq. ſect.3. ſubſ.2.*

Moneo hic ex Decreto Sacræ Congregationis ſpecialiter deputatæ ab Innocentio XIII. quod Decretum ſervari præcipit BENEDICTUS XIV. in ſua Conſtitutione *Paſtoralis curæ* ſuper deſignatione Confeſſariorum pro Monialibus: teneri Prælatos Regulares quoad Monaſteria Monialium ipſis ſubjecta ſaltem ſemel in anno ad id munus eligere Sacerdotem Sæcularem, aut Regularem alterius diverſi Ordinis Profeſſorem: quod ſi facere omiſerint, ad Epiſcopos Diœceſanos omni appellatione remota devolvatur jus ſupplendi eorumdem Prælatorum defectum, & deputandi Confeſſarium Extraordinarium aut e Clero Sæculari, aut ex alio Regulari Ordine.

Quæres 15. *Quæ privilegia conceſſa ſint Monialibus quo ad abſolutionem reſervatorum.*

24. *Reſp.* Cum diſtinctione; vel Moniales ſubſunt immediate juriſdictioni Prælatorum Regularium Ordinis; & poſſunt abſolvi ab omnibus iis reſervatis, a quibus poſſunt abſolvi viri Religioſi ejuſdem Ordinis vigore ſuorum privilegiorum, ſi quidem utique confiteantur Sacerdoti Regulari, & facultas abſolvendi tenore conceſſionis reſtricta ſit ad Confeſſarios Ordinis (quod propterea diligenter obſervandum eſt illud colligendo ex verbis conceſſionum,) & ratio eſt, quod dicta privilegia conceſſa ſunt Religioſis Ordinis; tales autem ſunt etiam Moniales illius, ſicque non apparet, quo titulo eæ debeant excludi ab uſu præfatorum privilegiorum. Vel Moniales ſunt exemptæ a poteſtate Prælatorum Regularium Ordinis, & immediate ſubjectæ Ordinario, & confitentur apud Sacerdotes non regulares; & ſic, ſi quidem tenor conceſſionis eſt, ut Religioſi Ordinis poſſint abſolvi ab his, vel illis reſervatis, nulla reſtrictione appoſita, poſſunt Moniales ab iis abſolvi, etiam per Sacerdotes non Regulares, qui ſint deputati ad earum confeſſiones; ſecus ſi tenor conceſſionis eſt, ut a prædictis abſolvi poſſint per Confeſſarios Ordinis, aut cum aliqua alia ſimili limitatione: tunc enim Moniales non poterunt a præfatis abſolvi; cum ſic facultas cenſeatur conceſſa non pœnitenti, ſed Confeſſario Regulari, qualis utique non eſt Sacerdos Sæcularis deputatus ad Monialium confeſſiones: unde patet in uſu talium privilegiorum attendendum eſſe tenorem ipſarum conceſſionum, perpendendo num conceſſio ſit facta Regularibus tanquam pœnitentibus, an vero tanquam Confeſſariis, ut paulo ante dictum eſt. A quibus autem poſſint Moniales vi ſuorum privilegiorum abſolvi, conſtat ex iis, quæ dicimus in *tract. de privil. c.2. ſect.1. ſubſ.2.* ubi ex profeſſo agimus hac de re adductis variis indultis, quæ refert *Rodriquez tom.1. qu.20. art.22.*

Quod vero ſpectat ad caſus Epiſcopales; puto Moniales exemptas iis non ſubjacere, niſi in ordine ad clauſuram: moveor, tum quia reſervatio eſt actus juriſdictionis, quæ ſolum exerceri poteſt in ſubditos; Moniales autem exemptæ non ſunt ſubditæ Epiſcopo; tum quia locus exemptus æquiparatur loco extra territorium, ut conſtat ex dictis *c.5. n.190.*: adeoque ſicut

ſicut Epiſcopus nequit facere reſervationem extra territorium;ſic nec poteſt in loco exempto: Monaſterium autem Monialium exemptarum utique eſt locus exemptus, ut patet. Dixi, *niſi in ordine ad Clauſuram*: ſi enim fiat aliqua reſervatio in hac materia; tunc procedit doctrina tradita ſupra *c.6.n.5., & 6.*, quam brevitatis cauſa hic non repeto.

Difficultas eſt, an Moniales immediate ſubjectæ Ordinario poſſint vi ſuorum privilegiorum abſolvi a reſervatis per ipſum Ordinarium caſu, quo tenor privilegii habeat, ut Religioſi Ordinis poſſint ab illis abſolvi per proprium Prælatum, ſive immediatum, ſive mediatum.

25. *Reſp.* Videri poſſe, ſi tenor privilegii habet indefinite,quod Religioſi Ordinis poſſint abſolvi a proprio Prælato; non item, ſi habet, quod poſſint abſolvi a proprio Prælato Regulari, ſeu Ordinis; & ratio diverſitatis eſt, quod Ordinarius reſpectu dictarum Monialium eſt quidem, & dici poteſt proprius Prælatus earum,non tamen dici poteſt Prælatus Regularis, ſeu Ordinis: ſicque mirum non eſt, ipſum venire nomine proprii Prælati Monialium quoad privilegia prioris generis,non item quoad privilegia poſterioris generis, cum alias privilegium non ſuffragetur ultra intentionem concedentis verbis ſufficienter expreſſam.

Illud etiam hic poteſt controverti, per quem ſuperiorem debeant Moniales abſolvi ab iis, quæ ſpecialiter reſervantur Papæ, ut a caſibus bullæ Cœnæ v. gr.

26. *Reſp.* Quod cum perpetuo impediti, ac impotentes juxta communem DD. ſenſum poſſint per proprium Ordinarium loci etiam extra articulum mortis abſolvi a quibuſcumque caſibus, ac cenſuris Apoſtolicæ Sedi reſervatis,ſi ſint ſæculares per proprios vero Prælatos Regulares, ſi ſint Religioſi; & ex alia parte Moniales Ordinario immediate ſubjectæ quoad hoc æquiparentur perſonis ſæcularibus; conſequenter dicendum eſt Moniales debere abſolvi a præfatis reſervatis, per Ordinarium quidem loci, ſi immediate ſubſunt illius juriſdictioni (cum jure communi per ſe id ei competat) per Prælatum vero Regularem proprium, ſi ſint exemptæ ab Ordinarii juriſdictione; idque præſertim ex conceſſione Pii V. bullata facta fratribus Ordinis prædicatorum, & relata *a Rodriquez iu bullario conſtitutione Pii V. in ordine 13.* per quam Priori Dominicano, & conſequenter etiam prælatis aliorum Ordinum indulgetur, ut erga Religioſos ſuos ſubditos pro foro conſcientiæ (per ſe ipſos tamen tantum) omnem illam poteſtatem abſolvendi,ac diſpenſandi exerceant,quam Epiſcopi exercere poſſunt erga proprios ſubditos. Colligitur ex *Tamburino ſup. d.16. qu.8. n.7. 8. & 9.* ubi addit ex Navarro, ac Ugolino taliter impeditos, & conſequenter Moniales ſic excuſari ab obligatione adeundi Papam pro abſolutione dictorum reſervatorum, ut neque teneantur id facere per alium (mittendo v. gr. procuratorem, aut nuncium ad talem effectum), etiamſi commode id facere poſſent; quod negant *Bonacin. d.1. de cenſur. in comm. qu.3. p.2. n.4.*, & alii: inter quos *Theſaurus de pœnis par.1. c.24. reſp.2. ampl.3.* dicens: *Horum ſententiam eſſe veriorem, & eam ſervari in Praxi habendo recurſum ad Sacram Pœnitentiariam*: „ De quo Theſauri teſtimonio non „ eſt dubitandum: fuit enim ad plures „ annos Pœnitentiarius Apoſtolicus in „ Baſilica S. Petri, & in praxi S. Pœni„ tentiariæ verſatiſſimus. Sed quamvis „ demus priorem ſententiam eſſe pra„ ctice probabilem, limitanda tamen ea „ certe eſt, itaut ea non valeat pro caſi„ bus, qui reſervantur Papæ ſpecialiter; „ & expreſſe reſpectu Monialium, quas „ minime ignorat ſummus Pontifex non „ poſſe Romam accedere, uti nec ignorat „ Epiſcoporum facultates. Ab iſtis ergo „ caſibus modo dicto Papæ reſervatis, „ non poſſunt Moniales per proprium Præ„ latum abſolvi, ſed eo, quo poſſunt, mo„ do tenentur ad S. Sedem, ſeu Sacram „ Pœnitentiariam recurrere utique per „ litteras. Hujuſmodi eſt caſus violatio„ nis Clauſuræ quoad egreſſum Monialis, „ ut conſtat ex Bulla S.Pii V., quæ incipit „ *Decori*,& aliis juribus directe ipſas Mo„ niales

„ niales afficientibus; ita Donatus, quem „ citat, & ſequitur Felix Poteſtas *tom.*1. „ *par.*4. *cap.*5. *n.*3512. Confirmatur hæc „ reſponſio ex reſcripto Sac. Congrega- „ tionis, quod refert *Fagnanus ad c. dile-* „ *ctus de temp. ordinat. n.*33. interrogata „ enim Sac. Congregatio Concilii: *An ſi* „ *Monialis alicujus Monaſterii juriſdictioni* „ *Regularium ſubjecti ſecreto deliquerit in* „ *materia Clauſuræ, in foro conſcientiæ ab-* „ *ſolvi poſſit vigore decreti in cap.6. ſeſſ.*24. „ *de reformatione ab Epiſcopo, cui tam-* „ *quam delegato in iis, quæ ad Clauſuram* „ *pertinent, authoritas tributa eſt, decreto* „ *c.*5. *ſeſſ.*25. *de regularibus, ſtante præ-* „ *dicta Bulla B. Pii V. Decori* reſpondit: „ *Non poſſe*.

27. „ Limitanda eſt ſecundo illa prior „ ſententia affirmativa, itaut præſcinden- „ do a ſpecialibus privilegiis, & conceſ- „ ſionibus, ea non ſit extendenda ad ab- „ ſolutionem hæreſis externæ occultæ, & „ ad alios caſus ad S. Officium pertinen- „ tes; ab iſtis enim caſibus Moniales ne- „ queunt abſolvi, neque ab Epiſcopis, ne- „ que a Prælatis Regularibus. Non ab „ Epiſcopis; licet enim plures graves DD. „ exiſtiment Epiſcopos in vigore Triden- „ tini habere facultatem abſolvendi ab „ hæreſi externa occulta; tamen alii, nec „ numero, nec authoritate inferiores, ut „ advertit Mendo in Epitome, verbo *Epiſ-* „ *copus n.*10. hanc facultatem Epiſcopis „ negant, & horum ſententia ſine dubio „ tenenda eſt poſt declarationes Inquiſitio- „ nis Romanæ, & Pontificum S. Pii V., „ Gregorii XIII. Clementis VIII., & In- „ nocentii X., de quibus *cit. Mendo*, & „ *Viva in prop.*3. *damnatam ab Alexan-* „ *dro VII. n.*4., & poſt damnationem præ- „ dictæ tertiæ propoſitionis, per quam „ damnationem ſententia affirmativa mul- „ tum decidit a ſua probabilitate, quam „ antea habebat, quæcumque ea eſſet. „ Non a Prælatis Regularibus, ſiquidem „ juxta declarationem Sac. Congregatio- „ nis die 17. Novembris 1528. de qua „ *Mendo in epitome, v. Prælatus Regularis* „ *n.*1., & juxta damnationem ſupradictæ „ *propoſ.*3. Prælati Regulares nequeunt „ abſolvere ſubditos ab hæreſi externa „ occulta. Neque dicas iſta fundamenta „ non habere locum in caſu præſenti, in „ quo eſt ſermo de facultate abſolvendi „ illos, qui ratione alicujus impedimenti „ ſive perpetui, ſive diuturni, nequeunt „ adire Pontificem; nam certe videtur di- „ cendum prædicta fundamenta habere lo- „ cum tum in caſibus ſpecialiter reſerva- „ tis, & expreſſe reſpectu Monialium, „ propter rationes ſupradictas; tum in ca- „ ſu hæreſis externæ licet occultæ, & in „ aliis ad S. Officium pertinentibus prop- „ ter praxim, quam dixi ex Theſauro eſſe „ in contrarium.

Quæres 19. *An, quo jure, & quando Moniales poſſint abſolvi a reſervatis, etiam non obtenta facultate a proprio earum Prælato*.

28. *Reſp.* Videri poſſe in caſu, quo illarum Confeſſarius petat facultatem reſervatorum, ſive ab Ordinario loci, ſi Monialis abſolvenda ſit ei immediate ſubjecta: ſive a Prælato Regulari, ſi illa ſit exempta ab Ordinario. Idque ex Indulto Clementis VIII. facto Regularibus, quod poſtea innovavit Urbanus VIII. in ſua Bulla 26. in ordine his verbis: *Quod ſi Regularium Confeſſariis caſus alicujus reſervati facultatem petentibus Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarii illa vice pœnitentes Regulares abſolvere, etiam non obtenta a Superiore facultate*. Circa cujus indulti intelligentiam illud in primis occurrit notandum, quod dum in eo dicitur *illa vice*, non eſt ſenſus, unumquemque Regularem vi illius non poſſe modo dicto abſolvi, niſi ſemel tantum: ſed ſenſus eſt, Confeſſarium pro unaquaque vice, qua petit facultatem reſervatorum, & non obtinet, vi talis petitionis ſemel tantum poſſe abſolvere a reſervatis ſuum pœnitentem: cum quo tamen ſtat, ut ſi iterum petat dictam facultatem, & non obtineat, iterum poſſit abſolvere, & ſic deinceps. Quæ doctrina maxime nititur illa alia doctrina, quam tradunt *Alph. de Leone de Jubilæo p.*3. *q.*27. *n.*197. *Naldus v. indulg. n.*4. *Diana p.*3. *tract.*4. *reſol.*151., & alii, nimirum vigore Jubilæi poſſe aliquem abſolvi a reſervatis,

in poſteriori hebdomada, etiam eo obtento in priori hebdomada, ſi repetat præſcripta ad conſecutionem illius: & hoc, quamvis in conceſſione Jubilæi ſit appoſita Clauſula taxativa *hac vice tantum*: ſiquidem talis doctrina a fortiori habebit locum in præſenti caſu, quo ſolum dicitur *hac vice* omiſſa dictione *tantum*: ſed de hoc plura *in noſtro tract. de privil. c.2. ſect.1. ſubſ.2. qu.13.*

29. Dixi in reſponſione *ſive ab Ordinario loci, ſi Monialis abſolvenda ſit ei immediate ſubjecta*, ut innnerem quod quamvis conceſſio hic propoſita per ſe primo videatur loqui de Prælato Regulari denegante facultatem reſervatorum, & Ordinarius non ſit Prælatus Regularis, neque reſpectu Monialium ſibi ſubditarum: nihilominus probabile eſt ſub illa comprehendi etiam Ordinarium quoad Moniales ipſi ſubjectas: utpote qui vere eſt illarum Superior, idque venit ſub iis verbis conceſſionis: *Quod ſi Superior dare noluerit*, præſertim cum ſimus in materia favorabili animæ (quæ maximam admittit ampliationem) & ratio præfatæ conceſſionis potiori ratione militet in Monialibus ex conditione ſexus fragilioribus, aliaſque certum ſit eas comprehendi ſub dicta conceſſione; quippe quæ indefinite loquitur de Regularibus; ſub quorum nomine ſine dubio veniunt etiam Moniales, ut patet.

Utrum vero præfata conceſſio procedat non ſolum quoad caſus ſuperioribus Monialium peculiariter reſervatos, ſed etiam quoad illos, quorum facultas ipſis competit jure delegationis, aut ratione neceſſitatis.

30. *Reſp.* Videri procedere; cum loquatur generaliter, ac indefinite, ſicut conſtat ex verbis illis: *quod ſi confeſſariis caſus alicujus reſervati facultatem petentibus*: ſicque currat regula: *lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi*: & illa alia: *beneficium Principis late interpretandum eſt*; quæ regulæ maxime ſuffragantur in bonum ſpirituale animæ. Ita docti Neoterici a me conſulti, & valde probabiliter.

Addit *Quintanad. tr.3. ſing.26. n.6.* ex decreto Clementis VIII. & Urbani VIII. revocata fuiſſe privilegia conceſſa a Sixto IV. Carthuſianis, ad hoc ut ſemel in anno, & a Leone X. Monialibus S. Claræ, ut quater in anno ab omnibus reſervatis abſolverentur ſine licentia ſuorum Prælatorum (ut notat *Rodriquez tom.1. qu.26. art.10.*) idemque eſſe judicandum de ſimilibus privilegiis cuicumque alii Ordini antea conceſſis: quæ decreta adducit *Quintanad. ſingul. citato.*

31. *Diſpenſari poſſunt Moniales in iis, in quibus diſpenſantur viri Religioſi (idque ſive ab Ordinario, ſive a Prælato regulari, prout iis reſpective ſubſunt) & in præceptis Regulæ.*

32. *Gaudent variis privilegiis pro tempore Interdicti, ac ceſſationis a Divinis.*

33. *Afferuntur alia Privilegia, etiam majora, ad eumdem effectum illis conceſſa.*

34. *Puellæ, quæ educantur apud Moniales, gaudent variis Indultis pro dicto tempore.*

35. *Non tamen tenentur illis uti.*

36. *Monialium famuli tempore Interdicti admittuntur ad Divina in earum Templis.*

37. *De rigore Juris Moniales eligere poſſunt Conſervatorem; at obſtat Praxis.*

38. *Si ſubſint Prælatis regularibus, hi benedicunt, & reconciliant illarum Templa, benedicunt Paramenta, & conſecrant Calices &c. ad earum uſum.*

39. *Prælati iidem, ſi aliàs habeant uſum Baldachini, illud erigunt in earum Templis.*

40. *Moniales gaudent Indulgentiis conceſſis viris Religioſis in communi, ac in ſpecie; idque etſi immediate ſubſint Ordinario: quod non procedit de iis, quæ conceſſæ ſunt Eccleſiis Ordinis: referuntur*

vuntur Indulgentiæ a Paulo V. conceſſæ Monialibus: & hac occaſione plura ſolvuntur dubia practica de Indulgentiis; & refertur Indulgentia Adriani VI. conceſſa recitantibus Veſpere ad tria ſigna Campanæ Ave Maria: de qua Indulgentia, ſicut & de Indulgentiis in communi plura notantur.

41. *Tertiariæ fruuntur Indulgentiis Ordinis, ſed non omnes.*

42. *Eccleſia conſulit libertati Monialium quoad ſuſceptionem habitus Religioſi.*

43. *Monaſteria earumdem reſarcienda fidelium expenſis.*

44. *Eccleſia opportune ſuccurrit illarum egeſtati per quamdam Bullam Gregorii XIII.*

45. *Qualiter talis Bulla obliget in præſentia.*

46. *Bona violantis Monialem applicantur Conventui Monialis violatæ.*

47. *Legatum relictum fœminæ maritandæ, debetur ei etiam ingredienti Religionem.*

48. *Siquidem legatum relictum ſit fœminæ determinatæ: legatum item relictum pro Monachatu debetur Tertiariæ: præterea legatum factum pro dote Puellæ Monachandæ ei debetur, ſi ingrediatur Monaſterium, nullam recipiens dotem; immo ſtatim pro habitu religioſo, & ſimilibus: item debetur, ſi maneat cœlebs in ſæculo: nec videtur obſtare Rota Romana: item Puella, cui relictum eſt legatum 1500. aureorum in dotem dandum ab hærede Teſtatoris, quando intret Religionem; ſi Teſtatore vivente, intret cum dote minori, ſolata ex bonis ipſius Teſtatoris abſentis, poteſt prætendere reſiduum legati: legatum pro monachandis fœminis corruptis, ſi hæ deſint, implicari poteſt in maritanda puella periculoſa: legatum certæ puellæ, ut fiat Monialis, ſi ea moriatur, antequam fiat Monialis, non ſemper ſit caducum.*

49. *Moniales Mendicantes veniunt ſub diſpoſitionibus factis de Mendicantibus.*

50. *Tertiariæ, etiam ſeorſim habitantes, fruuntur Privilegiis Ordinis, ſi ſervent aliquas conditiones.*

Quæres 17. *An, & per quos poſſint Moniales diſpenſari tum in impedimentis obſtantibus prælationi, tum in inhabilitatibus per modum pœnæ contractis, tum in præceptis Eccleſiæ, v. gr. in jejunio, recitatione Officii &c.*

31. *Reſp.* POſſe eo modo, quo poſſunt viri Religioſi ejuſdem Ordinis, & quidem per Ordinarium, ſi Moniales ei immediate ſubjaceant, uti diximus *ſup. qu.* 4., ſive per proprios Prælatos Regulares, ſi ſint exemptæ ab Ordinario loci, idque juxta Privilegia conceſſa Ordini, quorum uſus ſicut non debet denegari Monialibus etiam ſubjectis Ordinario, ut oſtendimus *qu.* 1., ſic nec debet concedi niſi cum limitationibus appoſitis *qu.* 15. quæ ſervata proportione procedunt etiam in præſenti materia. Quare occurrente caſu alicujus diſpenſationis, attendantur privilegia Religionis conceſſa ad talem effectum, & juxta tenorem unuſcujuſque illorum uſurpentur: ea vero proponemus, ac exponemus *in tract. de gubern. c.* 3. *ſect.* 4. Qui vult conſulat *Caſtrubium in comp. v. Moniales, & v. diſpenſare*, memor magnæ illius conceſſionis, quam fecit Pius V. Ordini Prædicatorum, & nos retulimus hic *qu.* 15. §. *Illud etiam*.

Puto autem Prælatos poſſe modo

dicto diſpenſare in præceptis regulæ obligantbus ſub mortali: idque colligo ex *Sanchez l.6. mor. cap.3. num.*8., ubi ſupponens Prælatos Regulares poſſe diſpenſare in præceptis Regulæ, loquitur generaliter, nec excipit præcepta obligantia ſub mortali.

Quæres 18. *Quibus privilegiis gaudeant Moniales pro tempore interdicti, aut ceſſationis a Divinis.*

32. *Reſp.* Gaudere illis omnibus Privilegiis, quibus gaudent viri Religioſi ſui Ordinis (loquendo de iis, quorum ipſæ, habita ratione ſexus, ſunt capaces) ſicque non obſtante Decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.* 25. *c.* 12. *de Regul.* poſſunt Moniales tempore interdicti generalis in ſuis Templis dicere divina Officia ſubmiſſa voce, januis clauſis, non pulſatis campanis, ac excluſis excommunicatis, & interdictis, facere celebrare Miſſas (cum præfatis tamen limitationibus) recipere Sacramenta, ſepeliri Eccleſiaſtica ſepultura, & recipere ad Miſſas, ac Horas Canonicas audiendas, nec non ad ſumenda Sacramenta in ſuis Templis certum numerum Perſonarum, quemcumque poſſunt admittere viri Religioſi in propriis Eccleſiis juxta ipſorum privilegia a *Caſarubio relata in comp. v. interdictum* id enim inquit *Tambur. ſup. d.*15. *qu.*8. *num.*3. operatur communicatio privilegiorum, ut quod conceditur Prælatis virorum Religioſorum, idem & concedatur Monialium Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis, dummodo ea non repugnent illarum ſtatui, & alioqui excludantur nominatim interdicti, ac excommunicati. Quod autem dixi, poſſe Moniales facere celebrare Miſſas, intellige per Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares; cum de utriſque ſit par ratio, concedente Bonifacio VIII. in *cap. Alma Mater de Sent. excommun. in 6.* omnibus Sacerdotibus indiſcriminatim, ut poſſint tempore interdicti localis generalis celebrare in Eccleſiis quibuſcumque, ac Monaſteriis, modo ſerventur limitationes ſuperius propoſitæ. Cæterum quod diximus de tempore interdicti, proportionaliter militat etiam pro tempore ceſſationis a Divinis.

33. Quin etiam poſſunt Moniales pro tempore interdicti localis generalis recitare divina Officia, & facere celebrare Miſſas, januis apertis, pulſatis campanis, & interdictis etiam admiſſis, (qui tamen non fuerint cauſa interdicti) non ſolum in feſtivitatibus Nativitatis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, & Aſſumptionis Beatæ Virginis (ſicut conceditur in citato *Cap. Alma Mater*) ſed etiam in feſto Sanctiſſimi Sacramenti, ejuſque tota Octava vigore Extravagantis Martini V. immo ex ſpecialibus privilegiis Regularium, etiam in feſto Conceptionis, Viſitationis, ac Nativitatis Beatæ Virginis, in Nativitate Sancti Joannis Baptiſtæ, in feſtis Sanctorum reſpective uniuſcujuſque Ordinis, necnon aliorum Sanctorum, & Sanctarum, ſub quorum invocationibus earum templa erecta ſunt, aut quorum Corpora in iis repoſita ſunt; in hebdomada Sancta, ac Reſurrectionis Dominicæ, & per octavas earumdem omnium feſtivitatum: denique quoties aliqua ex Monialibus Monaſterii profeſſionem emittit, aut in Eccleſia ſepelitur. Quæ utique ſunt magna privilegia, & referuntur a *Caſarubio in compend. privileg. v. interdictum* cum pluribus aliis ad ſimilem effectum conceſſis.

Difficultas eſſe poſſet, an Puellæ in Monaſteriis Monialium degentes cauſa educationis poſſint tempore interdicti, ac ceſſationis a Divinis intereſſe divinis Officiis, audire Miſſam, ac recipere Sacramenta, immo & ſepeliri Eccleſiaſtica ſepultura, ſi tunc temporis decedant.

34. *Reſp.* Videri poſſe; & patet tum ex dictis *ſup. c.*5. *num.*192., tum ex privilegio bullato Eugenii IV. conceſſo Ciſtercienſibus, & relato a *Sayro l.*5. *de cenſur. cap.*7. *num.*22. ſub his verbis: *Quod ſi contingat civitates, terras, vel loca, in quibus Monaſteria, ſive loca dictæ Congregationis exiſtunt, Eccleſiaſtico eſſe ſuppoſita interdicto; ipſi tamen dictæ Congregationis Prælati, Monachi, Converſi, Commiſſi, ac Cappellani, necnon Laici, qui intra ſepta ipſorum lococum pro tempore habitaverint, a præfatæ Congregationis Mo-*

Monachis ad id deputatis, januis clauſis, interdictis excluſis, & ſubmiſſa voce Miſſas, & alia divina Officia audire, & celebrare, ac Eccleſiaſtica Sacramenta licite miniſtrare, & ſuſcipere valeant: quale privilegium eſt illud, quod refertur in *Comp. Societatis noſtræ v. interdictum* §.2. conceſſum pro noſtris pueris, ſeu familiaribus, procuratoribus, & operariis: quodque refertur §.4. ſub his verbis. *Poſſunt noſtri quoſcumque Familiares &c. ad divina admittere, & Sacramenta illis miniſtrare, eorumque corpora tumulare, vel tumulari facere &c.* præterquamquod Sayrus, ubi ſupra notat, quod cum plures DD. teſtentur Religioſos multis ab hinc annis præfata præſtare conſueviſſe, vi talis conſuetudinis, ſecluſo etiam quovis privilegio præſtari poterunt a viris Religioſis, & conſequenter a Monialibus, quantum patitur conditio ſexus illarum: nec obſtat, quod *cap. licet* 11. *de privileg. in 6.* dicitur, familiares Conventuum, ut tales non poſſe aſſiſtere Divinis Officiis tempore interdicti, niſi ſpeciale ad id habeant privilegium: ibi enim eſt ſermo de familiaribus extraneis, & non de commenſalibus; & præterea puellæ, de quibus hic, habent ad id ſpeciale privilegium, ut jam vidimus: ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alii a me conſulti.

An autem dictæ puellæ teneantur uti præfatis privilegiis, audiendo Miſſam, v. g. tempore Interdicti in die feſto.

35. *Reſp.* Probabile eſſe non teneri; & probatur, tum quia nemo obligatur uti privilegio ſibi conceſſo; alioqui gratia non eſſet gratia, ſed onus, & libera facultas in obligationem verteretur: & tamen conceſſa in alicujus gratiam non debent retorqueri in illius odium: tum quia eſt juxta intentionem Eccleſiæ, quod omnes ſe componant ad abſtinendum a divinis Officiis pro tempore Interdicti vetitis, ut ſic cenſuræ Eccleſiaſticæ ſuum vigorem non perdant: ita *Avila p.5. de cenſur. d.4. ſect.2. d.6.* ex Victoria, Cano, & aliis viris doctis: aliique citati a *Fagund. præc.1. eccl. l.2. c.7. num.4.* qui tamen *num.5.* cum aliis DD. oppoſitam ſuſtinent ſententiam tamquam probabiliorem; eamque probant variis rationibus.

Adde ea, quæ diximus de puellis degentibus in Monaſteriis Monialium cauſa educationis, procedere etiam in aliis fœminis, ibidem cum debita licentia degentibus titulo famulatus, aut ex alia juſta cauſa.

36. Accedit quod cum Eugenius IV. teſte *Caſarubio v. Interdictum* 3. *num.*11. per Bullam conceſſerit Monachis S. Benedicti Congregationis Hiſpaniæ, quod *tempore Interdicti generalis, aut ſpecialis a jure, vel ab homine quomodocumque lati poſſint recipere ad audiendam Miſſam, & alia Divina Officia, quoſcumque familiares, officiales, & ſervitores quorumlibet Monaſteriorum hujuſmodi, ac eis Eucbariſtiam, & alia Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare, eorumque corpora tumulare, ſeu tumulari facere: dum tamen nullus iſtorum dederit cauſam Interdicto; ſecreto tamen modo, jannis clauſis & campanis non pulſatis*: hoc eodem privilegio gaudebunt Moniales tum Ordinis Sancti Benedicti, tum aliorum Ordinum, juxta dicta hic *qu.*1. 2. & 3. ſicque tempore interdicti in propriis Eccleſiis quoſcumque ſuos famulos, ac officiales admittere poterunt ad Miſſam, & alia Divina Officia, & ſi contingat eos mori, iis concedere Eccleſiaſticam ſepulturam juxta limitationes poſitas *cap.7. qu.7. nu.*10., quod eſt frui privilegio quantum patitur conditio ſexus fœminei. Dixi *quoſcumque ſuos famulos, aut officiales*, ut indicarem quod cum ſimus in materia favorabili, quæ debet ampliari, nomine famulorum, ſeu Servitorum veniunt deputati ad quotidiana obſequia tam Eccleſiæ, quam Conventus ſive Maſculi, ſive Fœminæ; factores Urbani, Villici, Ordinarii cultores horti exiſtentis intra Clauſuram aliique ſimiles, qui juxta communem loquendi modum vere dici poſſunt famuli: non item Medici, Chirurgi fabri, bajuli, aliique artifices (qui licet inſerviant Monialibus, unuſquiſque in ſuo genere, non ideo tamen juxta commu-

nem

nem loquendi modum dici poſſunt famuli Monialium) non denique Syndici (quamvis alias hi dici poſſint venire nomine Officialium Conventus, adeoque comprehenſi in relato Privilegio).

Quæres 19. *An Moniales poſſint ſibi eligere Conſervatorem, eo modo, quo poſſunt viri Religioſi, juxta privilegia ſui Ordinis.*

37. *Reſp.* De rigore juris poſſe, etſi obſtet conſuetudo in contrarium inducta: & quidem quod de rigore juris poſſint, probatur, tum quia gaudent Privilegiis conceſſis proprio Ordini, accomodatis ipſarum conditioni, ac ſtatui, ut oſtendimus *qu.*1. & conſequenter fruuntur indulto eligendi Conſervatorem conceſſo viris Religioſis, ut pote illarum ſtatui non repugnante: tum quia Pius V. in ſua Conſtitut. 41. in ordine tale indultum expreſſe conceſſit Monialibus Sancti Dominici, ut conſtat ex tenore dictæ Conſtitutionis, in qua pluries fit mentio expreſſa de dictis Monialibus; quod indultum ſine dubio per viam communicationis etiam Monialibus aliorum Ordinum eſt commune ex dictis *qu.*2. Quod ſi conſuetudo eſt in contrarium, forte id inde provenit, quod cum plurima Monaſteria Monialium ſubjaceant Ordinario, & per conſequens Ordinarium habeant pro Judice, non eſt cur eligant Conſervatorem in multis fungentem Officio Judicis.

Quæres 20. *An Prælati Regulares poſſint vi ſuorum pivilegiorum benedicere Eccleſias Monialium ſibi ſubjectarum, immo & eas reconciliare ſi polluantur, necnon benedicere Paramenta, ac conſecrare Calices, & Altaria, aliaque id genus præſtare ad uſum dictarum Monialium; ſi alias ad hæc extendatur facultas illorum.*

38. *Reſp.* Videri poſſe: idque etiamſi demus eorum facultatem ad Eccleſias, & res proprii Monaſterii, ac Ordinis eſſe reſtrictam: moveor ex Indulto Leonis X. bullato, quod refert *Caſarubius in comp. v. benedicere num.*14. his verbis: *Leo X. conceſſit Generalibus, & Provincialibus, ac Cuſtodibus, nec non & Guardianis Fratrum Minorum Obſerv. pro tempore exiſtentibus, ut omnia & ſingula ejuſdem Ordinis, & Obſervantiæ Eccleſias, paramenta, & ornamenta, & alia quæcumque ad divinum cultum, & uſum Fratrum neceſſaria ſolemni benedictione valeant benedicere: ac quod ſimiliter poſſint reconciliare Eccleſias, quæ quomodolibet ſanguinis, vel ſeminis effuſione pollutæ fuerint &c.* Ubi noto quod, cum facultas hujus Indulti extendatur ad omnes ac ſingulas Eccleſias, ac res Ordinis, & Eccleſiæ, ac res Monialium vere ſint, ac dici poſſint Eccleſiæ, & res Ordinis, cui ſubſunt; dicta facultas dici debet extendi etiam ad has: idque etſi dicatur *ad uſum Fratrum*: ſiquidem in favorabilibus ſub maſculino comprehenditur fœmininum; & conſequenter nomine Fratrum veniunt etiam Sorores, ſeu Moniales Ordinis: quæ ratio procedit etiam de conſecratione Altarium, Calicum, & Patenarum, juxta tenorem aliorum privilegiorum. Dixi *Eccleſias Monialium ipſis ſubjectarum*: ut innuerem ſecus dicendum de Eccleſiis, ac rebus Monialium ſubjectarum Ordinario; quippe quæ non amplius dici poſſunt Eccleſiæ, ac res Ordinis, ut patet. Ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alii a me conſulti.

Quæres 21. *An Abbates alias habentes uſum Baldachini, & Pontificalium, poſſint erigere Baldachinum, & exercere Pontificalia in templis Monialium ipſis ſubjectarum: non ſecus ac poſſunt intra Eccleſiam Monaſterii, cui præſunt.*

39. *Reſp.* Videri poſſe: & colligitur ex tenore decreti Sacræ Congregationis relati a *Barboſa de Officio Epiſcoporum allegat.*80. *num.*18. quod decretum, cum, præſcribens modum exercendi Pontificalia dicat, *quando ſolemniter in propriis eorum Eccleſiis celebrant*, utique comprehendit etiam Eccleſias Monialium dictis Abbatibus ſubjectarum, quippe quæ revera ſunt Eccleſiæ Ordinis, adeoque dici poſſunt *propriæ eorum*, ideſt dictorum Abbatum. Ita Naldus, Baldellus, Bordonus, aliique a me conſulti, & probabiliter; niſi adſit conſuetudo in contrarium, cui contravenire

nire deſervit ad excitandas tricas, quas regulariter expedit evitare.

Quæres 22. *Quæ Indulgentiæ conceſſæ ſint Monialibus*.

40. *Reſp.* Conceſſas eſſe illas omnes Indulgentias, quæ conceſſæ ſunt tam Religioſis in communi juxta Pauli V. Conſtitutionem editam 23. Maji 1606. a nobis late explicatam *in tract. de privil. cap.5. ſect.5. ſubſ.1. per totum* (qua, revocatis omnibus & ſingulis Indulgentiis alias conceſſis Regularibus, alias plures de novo concedit) quam in ſpecie Religioſis ſui Ordinis: his enim omnibus Indulgentiis frui poſſunt Moniales, ſi impleant ea, quæ præſcribuntur ad eas conſequendas; illis quidem vigore citatæ Conſtitutionis Pauli V. quæ §.18. loquens de Monialibus, ſic habet, *volumus autem, ut omnes ſupradictæ Indulgentiæ, & gratiæ Religioſis Regularibus cujuſvis Ordinis tam Monaſtici, quam Mendicantis dumtaxat conceſſæ, etiam omnibus Monialibus cujuſvis regulæ approbatæ, & intra clauſtra cum tribus votis ſolemnibus viventibus, & perpetuam clauſuram ſervantibus tam Ordinariis locorum, quam etiam Regularibus cujuſcumque Ordinis, Regulæ, & Inſtituti ſubjectis ſuffragentur*: iſtis vero ex vi communicationis privilegiorum, & gratiarum ſui Ordinis, de quibus eæ participant tamquam vera membra illius, ut pote profitentes eandem Regulam, ac Inſtitutum: idque ſtando in jure communi, etſi alioqui ſubjaceant immediatæ Juriſdictioni Sedis Apoſtolicæ, aut Ordinarii Loci: non enim æquum eſt ex eo quod fuerunt privatæ privilegio exemptionis ab Ordinario Loci, eas privari etiam gratiis, ac privilegiis, quibus antea fruebantur, dum eſſent modo dicto exemptæ; ſicut oſtendimus *ſup. qu.1.* qua de re *Portell. p.2. reſp. mor. caſu* 14.

Quod ſi quæras, quas Indulgentias lucrentur Moniales vi Bullæ Pauli V. ſuperius relatæ.

Reſp. Lucrari Indulgentiam plenariam, in ſuſceptione habitus Religioſi, in emiſſione profeſſionis, in feſto principali Ordinis (quod eſt Feſtum Sancti Fundatoris, aut aliud ſimile univerſaliter celebrari ſolitum, ut feſtum Circumciſionis D. N. in Societate Jeſu) & in articulo mortis; item ſi confeſſæ communicent, audita prima Miſſa alicujus Sacerdotis Regularis, ſive ejuſdem, ſive alterius Ordinis: item ſi per decem dies faciunt exercitiá ſpiritualia juxta formam præſcriptam in ipſa Bulla Pauli; item ſi confeſſæ & Sacra Communione refectæ ſaltem per duas horas orent in expoſitione quadraginta horarum facta a Superiore pro generali viſitatione Monaſterii. Lucrantur verò omnes Indulgentias Stationum Urbis, ſi devote viſitent propriam Eccleſiam, ibique orent, item lucrantur quinque annos Indulgentiæ, & totidem quadragenas, ſi ſingulis diebus ante Altare propriæ Eccleſiæ quinquies recitent orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam; nec non decem annos, & totidem Quadragenas, ſi per Menſem vacent Orationi mentali ſingulis diebus per mediam horam, & præterea in ultima Dominica dicti menſis confeſſæ ſacram recipiant Communionem: item lucrantur annos tres, & totidem Quadragenas, ſi pie, ac religioſe in capitulo ſe accuſent de commiſſis defectibus.

Addo hic obiter Moniales, & quoſcumque alios fideles, ſive Sæculares ſive Regulares quotidie lucrari Indulgentiam ab Adriano VI. conceſſam, ſi ad tria ſigna Campanæ poſt Solis occaſum dari ſoluta recitent *Ave Maria* cum verſu *Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbum Caro factum eſt &c.* hæc enim Indulgentia non fuit a Paulo V. revocata in generali revocatione Indulgentiarum Regularibus conceſſarum: cum in ea comprehenſæ fuerint tantum Indulgentiæ conceſſæ ſolis Regularibus, & hæc conceſſa fuerit pro univerſis fidelibus, teſte *Rodriquez in comp. qu.77. n.51.* juncto *n.17.* Quod volui hic adnotare, ut Monialium Confeſſarii ipſis talem ac tantum theſaurum detegant, curentque ut eæ fruantur gratia adeo ſingulari.

Ad cujus Indulgentiæ explicationem placet aliqua notare, & quidem primo illam

illam ſolum acquiri ad tria ſigna, quæ poſt Solis occaſum dantur Campana, non item ad ea, quæ dantur primo mane, aut in meridie, cum in tenore Indulgentiæ exprimatur, quo tempore obtineatur hæc Indulgentia, & alioqui conceſſio Indulgentiæ extendi non debeat ultra mentem concedentis expreſſam verbis.

Noto ſecundo: ad lucrandam hanc Indulgentiam non videri neceſſarium, ut poſt Trium Salutationum Angelicarum recitationem dicatur Oratio *Gratiam tuam quæſumus*, licet ſoleat: de hac enim non fit mentio, neque in tenore conceſſionis, neque a Doctoribus illam referentibus; & alias ſine ſufficienti fundamento multiplicari non debent obligationes.

Noto tertio: hanc Indulgentiam non acquiri, ſi recitatio precum præſcriptarum notabiliter anticipetur, aut poſtponatur; ea quippe eſt affixa certo tempori in ejus reverentiam, adeoque ſervari debet circumſtantia temporis, ut pote ſubſtantialis, quod non procederet, ſi levis eſſet antepoſitio, aut poſtpoſitio; cum de minimis non curet Prætor, & quod parum diſtat, nihil diſtare videatur.

Præterea adverto Benedictum XIII. ampliaſſe prædictam Indulgentiam. Anno enim 1724. Pontificatus ſui primo conceſſit Indulgentiam Plenariam perpetuam omnibus Chriſtifidelibus, qui genuflexi devote recitaverint ad ſonitum Campanæ, mane, aut meridie, aut veſpere conſuetam orationem *Angelus Domini &c.* & vere contriti, & peracta Sacramentali confeſſione in una die cujuslibet menſis, eorum arbitrio eligenda, Sacram Euchariſtiam ſumſerint. Ita conſtat ex edicto Cardinalis Fabritii Paulucci edito eodem anno primo, & impreſſo in Tom. XII. Bullarii Romani noviſſime typis vulgato Romæ anno 1736.

Cum autem occaſione Indulgentiarum, quæ interdum proponuntur Monialibus obtinendæ, varia ipſis occurrere dubia ſoleant de illis, quorum reſolutionem petunt a ſuis Confeſſariis, in horum gratiam aliqua de Indulgentiis magis practica hic placet proponere; ut horum ſolutione illi habeant, unde facilius propoſita a Monialibus dubia reſolvant.

Aſſero ergo 1. Indulgentiam plenariam dici illam, per quam omnis pœna pro peccatis luenda in Purgatorio remittitur, Indulgentiam vero 7. annorum v.g. dici illam, per quam remittitur tanta pœna peccatis debita, quanta deleretur per pœnitentiam ſeptem annorum factam juxta Canones antiquos Eccleſiæ *Laym. l.5. tract.7. cap.3. num.1.*

Aſſero 2. Ad hoc, ut Monialis conſequatur totum effectum Indulgentiæ plenariæ, requiri ut prius ei ſit remiſſa omnis culpa, etiam venialis; unde fit, ut, ſi maneat Monialis affecta erga aliquod peccatum veniale, non conſequatur totum effectum plenariæ Indulgentiæ, cum non obtineat remiſſionem pœnæ reſpondentis illi peccato veniali, ut bene notat *Laym. cap.6. num.3.*

Aſſero 3. Quod ſi operis injuncti ad obtinendam Indulgentiam pars tantum minima omittatur; probabile putat *Filliuc. tom.8. par.3. num.152.* non impediri effectum Indulgentiæ, cum in moralibus parum pro nihilo reputetur: quod tamen non procedit, ſi pars omiſſa, quæ in ſe eſt levis, ſit gravis reſpective ad alias, ut ſi ſemel omittatur *Pater & Ave* in quinquedenis recitandis.

Aſſero 4. Ad obtinendam Indulgentiam ſufficere, ſi fiat opus, uti eſt ſecundum ſubſtantiam, ſive ex objecto bonum; etſi vitioſum ſit ratione alicujus circumſtantiæ; eo quod ſit factum v. g. ex vana gloria *Suar. d.52. de pœnit. ſect.6. num.2.* contra alios, quorum opinio in praxi amplectenda videtur.

Aſſero 5. Abſolute non requiri, ut opus injunctum pro Indulgentia impleatur in ſtatu gratiæ, ſed ſufficere quod Monialis ſit in Dei gratia, quando opus conſumatur in tempore, quo obtinenda eſt Indulgentia: tunc enim neceſſaria eſt gratia non quidem propter opus, ſed propter fructum, ideſt ad conſecutionem Indulgentiæ. *Laym. ſup. ex Soto S. Anton. & Navarr.* monens eſſe valde conſultum, ac expediens totum opus in gratia implere.

Aſſero 6. Ad obtinendam Indulgentiam ſufficere intentionem habitualem, ac interpetrativam; qua Monialis præſumitur valde ſibi in ſpiritualibus conſulere eo meliori modo, quo poteſt, non autem requiri actualem intentionem illam lucrandi, cum id non exigat natura Indulgentiæ, & in conceſſione illius ſolum dicatur Indulgentiam talem conſequendam fore ab iis, qui talem Eccleſiam tali die viſitaverint: quod totum præſtare poteſt Monialis, etſi ignoret, aut non advertat illa die conceſſam fuiſſe illam Indulgentiam, ideoque non habeat actualem intentionem lucrandi illam. *Laym. ſup. n.*5. aliique, quos citat, & ſequitur *Diana par.*4. *tract.*12. *reſol.*6.

Aſſero 7. Quod quando conceditur Indulgentia *Pœnitentibus*, *& confeſſis*: *ſeu contritis*, *& confeſſis*, non neceſſario requiritur confeſſio, ſed ſufficit contritio perfecta: cum verba illa juxta ſubjectam materiam poſſint intelligi diſtributive; ut per ea Papa intendat concedere Indulgentiam Fidelibus, dum præmittant contritionem, aut confeſſionem *Card. de Lugo d.*7. *de pœnit. n.*94. *ex Suarez, aliique apud Dianam ſup. reſol.*30.

Aſſero 8. In caſu, quo confeſſio Sacramentalis vere requiratur ad conſecutionem Indulgentiæ, non ideo teneri confiteri illum, qui habet ſolum venialia: cum Eccleſia non ſoleat præcipere confeſſionem venialium, & confeſſio abſolute ſumpta intelligatur tantum de confeſſione mortalium. *Filliuccius tr.*8. *par.*3. *n.*145. ex communiori DD. ſententia monet contrariam in rigore eſſe tutiorem.

Aſſero 9. Videri probabile, quod eodem opere poſſit quis lucrari diverſas Indulgentias viis diverſis conceſſas; ut ſi quis dicat Roſarium habens plures benedictiones, & ſecundum quamlibet illarum ſint conceſſi mille anni Indulgentiæ: ſimpliciter enim fit, quod unaquæque benedictio poſtulat, nempe recitatio Roſarii, & alias non apparet, cur Indulgentia obtineatur potius una via, quam alia. *Filliucius ſup. num.*167. *Card. de Lugo num.*92. *Laym. ſ. c.*6. *n.*6. *Nald. v. Indulgentia n.*4. aliique apud *Dianam p.*5. *tr.*12. *reſol.*11. qui tamen oppoſitam ſententiam dicunt eſſe probabiliorem, requiri ſcilicet plura opera ad conſequendas plures illas Indulgentias: cum opus bonum plerumque adjungi ſoleat in conceſſione Indulgentiarum ad ſupplendam cauſam illarum: qui finis utique non obtinetur ita bene, ſi uno opere exhibito plures Indulgentias ſimilibus rebus promiſſas lucrari liceat: excipe, niſi opus præſcriptum ſit tale, quod eodem die non poſſit, aut non ſoleat repeti, ut jejunium, Communio Sacramentalis &c.

Aſſero 10. Poſſe Monialem, ſi quo tempore audit Miſſam, ſimul recitet Horas Canonicas, lucrari Indulgentias conceſſas audientibus Miſſam, & conceſſas recitantibus horas: nam ſic vere implentur opera præſcripta ad plures Indulgentias: & alioqui circumſtantia ejuſdem temporis non impedit illarum conſecutionem, cum ſit extrinſeca actibus, qui fiunt, & teſte *Sanch. l.*1. *mor. c.*14. *n.*12. eodem tempore audiri poſſint plures Miſſæ debitæ ex variis titulis v. g. ex præcepto Eccleſiæ, & ex voto *Bonac. d.*6. *de leg. q.*1. *pag.*5. *num.*31.

Aſſero 11. Quod licet Angelus Roſella, Villalobos, & alii relati a *Diana par.*2. *tr.*11. *reſol.*104. ſuſtineant Indulgentiam conceſſam pro tali die alicui Eccleſiæ poſſe ſæpius obtineri, ſi Eccleſia pluries viſitetur, viſitatione multiplici moraliter (qualis non fieret, ſi quis millies ingrediendo, & egrediendo intraret eandem Eccleſiam) id tamen negat *Card, de Lugo ſup. n.*96. ex Suar. & Bonacina, alioqui concedens *n.* 65. Indulgentiam perpetuam conceſſam viſitantibus aliquam Eccleſiam abſque temporis determinatione (dicendo v. g. *Quicumque viſitaverit talem Eccleſiam, Indulgentiam conſequatur*) acquiri pluries eadem die, ſi pluries illa Eccleſia viſitetur modo ſupradicto. Quod admittit Cardinalis etiam in caſu quo Indulgentia concedatur pro pluribus diebus ad commoditatem fidelium, qui nequeunt eadem die concurrere, vel ad fovendum concurſum, ac celebritatem in ea Eccleſia

(qualis eſt Indulgentia conceſſa noſtris Eccleſiis in ultimo Triduo Bacchanalium) immo hoc idem admittunt de Indulgentiis Stationum *Trullench. in Bullam Cruc. l.*1. §.6. *d.*4. *n.*2. *& Diana p.*1. *tract.*11. *reſol.* 20.

Aſſero 12. Effectum Indulgentiæ obtineri in primo inſtanti, in quo impleta eſt conditio præſcripta ad illam obtinendam: hoc autem inſtans eſt illud, in quo totum opus requiſitum ad Indulgentiam omnino conſummatum eſt, & eſt primum inſtans, in quo impleta eſt conditio prædicta, etſi alias ſit primum inſtans non eſſe præcedentis operis, quatenus ſit ſucceſſive *Filliuc. ſup. num.*F49. ubi affert alium modum explicandi tale inſtans.

Aſſero 13. Indulgentiam plenariam Religioſis conceſſam in morte non eſſe ſolum pro illo inſtanti, quod eſt primum non eſſe vitæ humanæ, in quo poteſt haberi effectus Indulgentiæ, etſi anima ſit ſeparata; ſed etiam pro illo inſtanti, quod eſt tam propinquum illi, ut mors jam ſit naturaliter inevitabilis; quod autem ex his ſit, incertum eſt *Filiuccius tract.*8. *p.*3. *num.*139. Notat autem *Bonacina ſup. p.*8. *num.*12. quod quando ad obtinendam hanc Indulgentiam requiritur Confeſſarii Miniſterium, ea obtinetur non ſolum in vero mortis articulo (ſicut revera obtinetur, quando in eius conceſſione nullum tale præſcribitur miniſterium) ſed etiam in quomodolibet præſumpto, ac probabili mortis periculo, quando ſcilicet Medicorum judicio infirmus debet confiteri ad recipiendum Viaticum, alias inanis ſæpe inredderetur talis conceſſio, cum non raro mors ſuperveniat, prius quam poſſit conſtare de vero mortis articulo. Quod idem docet *Suarez tom.*4. *de Relig. tr.*8. *l.*2. *cap.*19. *n.*13. addens, quod ſi infirmus in hoc poſteriori eventu conſequatur Indulgentiam, & non moriatur, poteſt illam obtinere iterum in quolibet ſimili eventu uſque ad verum mortis articulum, idque ex præſumpta voluntate concedentis, in quo non diſſentit *Bonac. ſup. n.*1. citans pro ſe Cordubam, idque probans duabus rationibus, quæ apud ipſum videri poſſunt.

Aſſero 14. Quod quamvis *Filliuccius ſup. n.*140. ex Paludano Herinquez, & Silveſtro *Bonac. ſup. par.*5. *n.*13., *& Diana par.*15. *tract.*2. *reſolut.*4. ex Granado, aliique putent probabile eſſe effectum Indulgentiæ, qui tempore debito impeditur ex defectu gratiæ, recedente poſtea fictione obtineri, proportionaliter, ut dicunt Doctores de ſatisfactione Sacramentali facta in peccato mortali, idque ob plures rationes adductas a Filliuccio: probabilius tamen, ac tutius eſt Indulgentiam, recedente fictione, non habere effectum. Ducor, quod Indulgentiæ tantum valent quantum ſonant; cum ergo communiter Indulgentia ſoleat concedi confeſſis, aut contritis; non comprehendit eum, qui tempore debito non eſt contritus: ſiquidem ad obtinendam Indulgentiam contritio impleri debet intra tempus definitum in conceſſione *Suarez d.*52. *de pænit. ſect.*2. *n.*12., *& ſeqq. Cardin. de Lugo d.*27. *de pænitent. n.*84. *Bonac. ſup.*, & alii.

Aſſero 15. Lucrantem Indulgentiam Plenariam ſimpliciter, & abſolute liberari ab obligatione implendi pœnitentias a Confeſſario ſibi impoſitas; cum hæ imponantur ut pœna ad ſatisfaciendum pro peccato, ac proinde ſublato debito totius pœnæ (prout ſit per conſecutionem Indulgentiæ Plenariæ) ceſſet fundamentum præfatæ obligationis *Cardin. de Lugo n.*22. ex communi doctorum, hinc inferens Confeſſarium, ſi reperiat pœnitentem non impleviſſe multas pœnitentias ex ante actis confeſſionibus, poſſe, non auditis prioribus peccatis, illas commutare in aliquam Indulgentiam Plenariam acquirendam ab ipſo pœnitente, immo pœnitentem ipſum, ſi ſit doctus, poſſe ex ſe facere talem commutationem, cum id fiat per meram ſubtractionem materiæ, ut jam diximus, quamvis alias conſulendum ſit ſemper pœnitenti, ut pœnitentias impoſitas, quoad poteſt adimpleat. Quin etiam ille tenetur omnino implere pœnitentias ſibi injunctas in remedium, ac præſervationem, non obſtante quod obtineat Indulgentiam plenariam; cum hæc proxime non deſerviat ad illum præſervandum a peccato; ut bene nota-

notavit *Bonacina d.5. de Sacrament. qu.5. ſect.3. p.4. n.9.*

Quod autem dixi lucrantem Indulgentias poſſe liberari ab obligatione implendi pœnitentiam ſacramentalem injunctam a Confeſſario, videtur procedere etiam in caſu, quo Indulgentia hic, & nunc conceſſa ſit partialis: dummodo prudenter (etſi non certo) judicari poſſit æqualis ſatisfactioni debitæ peccatis, pro quibus dicta pœnitentia imponitur: ut ſi ſit Indulgentia mille annorum v. gr. ſic enim procedit doctrina data §. *præced.*

Aſſero 16. Tranſlato feſto, non traſferri Indulgentiam in honorem illius conceſſam; quippe quæ ex intentione concedentis eſt affixa certo diei: ideoque ſine ſpeciali indulto nequit transferri: *Fagund. præc.2. Eccl. l.1. c.2. n.10.*, & ante illum *Azor p.2. l.1. c.28. qu.8.*

Adverto 17. Indulgentias a Papa conceſſas fidelibus vivis non poſſe applicari defunctis, niſi id in ſpecie concedatur ab ipſo Papa: Indulgentia enim pendet non minus a voluntate, quam ab auctoritate concedentis *Laym. l.5. tr.7. c.7. n.2.*

Aſſero 18. Exiſtentem in peccato mortali poſſe lucrari Indulgentiam pro defunctis; cum ratio ſatisfactionis, quæ præſtatur per Indulgentiam, non ſit opus illius, qui exiſtit in peccato, ſed theſaurus meritorum Chriſti, ac Sanctorum: & opus particulare, per quod applicatur Indulgentia, fiat nomine Eccleſiæ, in qua non deeſt gratia. *Filliuc. trat.8. p.13. n.313. Portell. de dub. Regul. v. Indulgentia pro Jubilæo n.24. Nald. v. Indulgentia n.7.*, & alii, quos citat, & ſequitur *Diana p.5. tract.12. reſol.38.* monens in tali caſu non dici malum ſatisfacere pro alio, ſed ſolum facere opus, ob quod Papa impertitur ſatisfactionem Chriſti, & Sanctorum.

Aſſero 19. In materia Indulgentiæ ſequendam eſſe opinionem tutiorem; ſiquidem opinio probabilis, & bona fides non operantur, quod Papa in hoc, aut illo eventu conceſſerit Indulgentiam, ſi ipſe revera id non intendit, quod indicat *Diana p.3. tr.4. reſol.153.* & eſt bene advertendum.

Aſſero 20. (Loquendo de Indulgentiis, quæ obtinentur ex vi Numiſmatis, Roſarii, aut Imaginis habentium Indulgentias, v. gr. S. Caroli) non videri ſimpliciter neceſſarium, quod obtinens Indulgentiam habeat Numiſma, aut Roſarium apud ſe, itaut actu illa penes propriam perſonam habeat in eo loco, in quo lucraturus eſt Indulgentiam, v. gr. in templo, ubi communicat: ſed ſufficere, quod illa habeat domi: proportionaliter, ut dicit *Bonac. de cenſur. in particul. d.1. q.22. p.7. n.2.* obligationem detinendi apud ſe Bullam in Cœna Domini, contentam in tenore ipſius Bullæ, impleri ſufficienter ab iis, quos adſtringit, ſi illam habeant in propria Domo: res enim dicitur penes me eſſe, quæ eſt in domo *l. Titia cum teſtam §. Cajus de legat.3.* ſicque in re præſenti ſentire Cardinalem de Lugo audivi a viro fide digno: etſi juxta dicta §. *præcedenti* tutius ſit illa habere apud propriam perſonam.

Aſſero 21. Non videri repugnare, quod idem Numiſma, aut Roſarium habeat Indulgentias, ſeu benedictiones diverſi generis, ut Indulgentias S. Caroli v. gr. & Indulgentias quinque Sanctorum inſtitutas a Gregorio XV. idque ſatis aperte inſinuat *Filliuccius ſup.n.167.*, dum ait: *Ut ſi quis dicat Roſarium, quod habeat plures benedictiones*; nec appareat ex quo capite id repugnet: ſicque docti recentiores nobiſcum in hoc ſentiunt, immo & in praxim deducunt hanc doctrinam.

Aſſero 22. Caſu, quo Roſarium habens Indulgentias amittatur, & loco illius ſubrogetur aliud cum iiſdem Indulgentiis juxta facultatem ad id conceſſam a Papa, ſi poſtea inveniatur prius Roſarium, hoc non retinebit amplius Indulgentias, ſed has habebit Roſarium ſubrogatum; cum ſic verificata fuerit conditio, ut poſſet aliquod Roſarium ſubrogari (nempe, quod prius fuerit amiſſum) & aliud legitime fuerit ſubrogatum, ſicque in priori Roſario ceſſaverit Indulgentia *Card. de Lugo ſup. n.151.* monens tamen in iſto caſu tutius eſſe retinere utrumque Roſarium.

Aſſero 23. Quod ſi cui Moniali concedantur plures benedictiones Indulgentiarum de more applicandæ Roſariis, gra-

nis, Imaginibus &c. & ea moriatur dictis benedictionibus nondum applicatis, nec delegata alteri facultate applicandi illas, neque Superioriſſa talis Monialis, nec alius, quibus conſtet de hoc, poterunt facere poſtea talem applicationem; cum conceſſio dictarum benedictionum ſit privilegium perſonale, adeoque deſinat cum ipſa perſona. Ita Baldellus, Bordonus, Zannettus, & alii docti viri a me conſulti, alias concedentes præfatam Monialem ante mortem potuiſſe delegare facultatem applicandi illas benedictiones: etſi delegaſſet, tunc delegatos valide illas applicaturos poſt mortem illius; quod idem docet *Paſqualig. to.* 1. *deciſ.* 492., & 493. Quam tamen aſſertionem puto non procedere in caſu, quo ea ſubdelegatio ante mortem a delegato fieret alicui abſenti per ſcriptum, qui proinde illam non poſſet acceptare, niſi poſt mortem ſubdelegantis, cnm juriſdictio delegata ſit acceſſoria gratiæ factæ; & ſicut gratia facta non perit morte concedentis, ſic nec pereat dicta poteſtas acceſſoria, utpote ſequens naturam gratiæ principalis; ut notat *Sanchez l.* 8. *de matr. d.* 28. *n.* 43. aliis citatis, hoc idem expreſſe *n.* 36. docens etiam de morte ſubdelegantis.

Aſſero 24. Benedictionem Indulgentiarum applicatam Coronæ Virginis non ceſſare in caſu, quo Corona convertatur in Tertiam partem Roſarii; cum adhuc maneat materia capax talis Indulgentiæ, quam ſuppono eſſe applicabilem, & Coronis, & Roſariis: idque cenſeo procedere in eventu, quo benedictio fuiſſet applicata tertiæ parti Roſarii, & hæc convertatur in coronam integram Virginis; cum per talem converſionem parva fiat additio, & alioqui principale trahat acceſſorium. Idque puto procedere, in caſu, quo benedictio applicata ſit Cruci Caravaccæ v. gr. & haſta illius Superior tranſverſalis frangatur: nam benedictio fuit applicata Cruci, non quatenus eſt Crux Caravaccæ, ſed quatenus eſt Crux, qualis manet etiam poſt dictam fractionem. Quod ſi mihi ſurripiatur Roſarium habens benedictionem, & ego putans me illud amiſiſſe benedictionem applicem juxta conceſſionem Papæ alteri Roſario, vi Roſarii ſurrepti non acquirerentur Indulgentiæ, cum, facta hac poſteriori applicatione, benedictio ceſſet in priori Roſario.

Aſſero 25. Quod, ſi concedatur Indulgentia confeſſis, & ſacra Communione refectis, qui Defunctorum Officium v. gr. recitaverint: ſi quis Officium hoc recitat ante Communionem (v. gr. per horam) probabile eſt hunc non lucrari Indulgentiam: cum tenor conceſſionis ſupponat præmitti communionem dictæ recitationi, & Indulgentia tantum valeat, quantum ſonat, etſi alii oppoſitum putent eſſe probabile ex *Sd v. Indulg. n.* 13. dicente, cum dicitur in Jubilæo ut quiſque ante omnia confiteatur, ſufficere intra tempus Jubilæi confiteri.

Aſſero 26. Quod ſi concedatur Indulgentia iis, qui confeſſi, & Communione refecti Officium B. Virginis recitaverint: & tu Matutinum dicti Officii recitares veſpere diei præcedentis diem confeſſionis, & Communionis faciendæ, in præſenti caſu probabile eſt te conſecuturum eſſe talem Indulgentiam, dato uſu in Eccleſia legitime inducto, quod Matutini recitatio modo dicto anticipetur, & admiſſa doctrina *Sanch. l.* 4. *mor. c.* 2. *n.* 31. quod quando non conſtat de ſpeciali alia intentione voventis, votum non aliter obligat in quavis materia, quam ſi lex eſſet a Deo, vel ab Eccleſia de ea re: quæ doctrina proportionaliter videtur procedere in præſenti caſu, maxime cum præſcriptio officii recitandi ſit veluti quædam lex lata ab Eccleſia ad lucrandam Indulgentiam, ideſt a Papa, qui eſt caput ipſius Eccleſiæ, adeoque præſumi poſſit eum in caſu hoc non intendere aliter obligare ad Officium Beatæ Virginis, quam in aliis caſibus obliget Eccleſia ad Officium.

Dubium majus eſt, an Moniales immediate ſubjectæ Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario poſſint in ſuis Templis exponere Indulgentias Eccleſiis Ordinis conceſſas pro ſæcularibus, v. gr. Indulgentiam Portiunculæ loquendo de Monialibus Ordinis Minorum.

Reſp. Poſſe, ut conſtat ex praxi communi ubique admiſſa.

An autem Moniales Tertiariæ frui poſſint Indulgentiis, quæ conceſſæ ſunt Religioſis ſui Ordinis per peculiaria indulta.

41. *Reſp.* Poſſe, ſi juxta dicta *qu.7.* virginalem, ſeu cœlibem vitam ſub expreſſo voto ducant, & alias impleant præſcripta ad dictarum Indulgentiarum conſecutionem: conſtat ex conceſſione bullata Sixti IV. relata a *Lezana tom.2. c.14. num.26.* in qua indulgetur Tertiariis Ordinis Carmelitarum, ut gaudere poſſint, & debeant tam exemptionis privilegio, quam omnibus libertatibus, immunitatibus, indulgentiis, & aliis privilegiis quibuſcumque præfato Ordini conceſſis, & in poſterum concedendis. Ubi notandum, quod, cum iſta conceſſio indefinite loquatur de Tertiariis, comprehendit etiam Moniales Tertiarias; & cum in ſpecie exprimat indulgentias, non eſt dubitandum quin illæ etiam in ea includantur; quamvis alias ſub generali Privilegiorum communicatione non veniant Indulgentiæ. Dixi *Si Virginalem ſeu cœlibem vitam ſub expreſſo voto ducant*, quia Leo X. in Concilio Lateranen. ſtatuit ejuſmodi indultum non ſuffragari Tertiariis non viventibus collegialiter, aut non habitantibus cum clauſtralibus, ſi ſint viri, vel certe vitam virginalem, ſeu cœlibem non ducentibus ſub expreſſo voto, ſi ſint Fœminæ.

Quæres 23. *Qualiter conſulat Eccleſia libertati Monialium quoad ſuſceptionem ſtatus Religioſi.*

42. *Reſp.* Conſulere prohibendo ſub pæna excommunicationis majoris ipſo facto incurrendæ, quæ lata eſt *in Concilio Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.18.* ne quis quomodocumque cogat quamcumque mulierem invitam, præter quam in caſibus in jure expreſſis, ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cujuſcumque Religionis, vel ad emittendam profeſſionem: imo & eidem pœnæ ſubjiciendo eos, qui conſilium, auxilium, aut favorem hac in re dederint, quique ſcientes eam non ſponte ingredi Monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquo modo ei actui, vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint: ſed de hoc plura *cap.3. ſect.1. qu.15.*

Quæres 24. *Quorum expenſis reſarciri debeant Monialium Monaſteria, ſi redditus, aut eleemoſynæ ipſarum ad id non ſufficiant.*

43. *Reſp.* Debere reſarciri fidelium eleemoſynis, aut certe his deficientibus, ſumptibus Conſanguineorum ipſarummet Monialium, qui utique ad id poterunt compelli ab Ordinario, durante in iis vinculo conſanguinitatis, & conſequenter obligatione, quam habent illas conſervandi in debita honeſtate juxta *c. ſi quis dereliquerit d.30.*: quod ſi Conſanguineorum facultates non ſufficiant, utpote inopia laborantium, tunc ad talem reparationem adſtringi debet is, cujus auctoritate, aut potius voluntate Monaſterium extructum eſt: ſiquidem prævidere potuit talem caſum, & præſumitur tacite voluiſſe ſe ad id obligare; ut bene notavit *Barboſa alleg.102. de Offic. Ep. nu.10.* quem ſequuntur *Tambur. d.18. de jure Abbatiſs. qu.1. num.10. & alii.*

Quæres 25. *An, & qualiter Eccleſia ſoleat ſuccurrere indigentiæ Monialium, quo ad bona temporalia.*

44. *Reſp.* Succurrere, prout hic, & nunc cenſetur magis expedire juxta occurrentes circumſtantias; quomodo Gregorius XIII. die 30. Januarii 1572. ad occurrendum præſentibus neceſſitatibus Monialium in ſua Conſtitutione *Deo Sacris*, quæ eſt 8. in ordine, ſtatuit, ut quicumque ſolebant pauperibus Chriſti aliquas eleemoſynas ſingulis annis, menſibus, Hebdomadis, aut diebus facere ex fructibus, redditibus, ac proventibus Eccleſiaſticis, vel etiam tenebantur ex Teſtamento, ultima voluntate, vel alia diſpoſitione etiam inter vivos, aliquales hujuſmodi Eleemoſynas facere, dimidiam partem talium Eleemoſynarum, ac elargitionum, quocumque tempore, & modo diſtribui ſolitarum, etiamſi ſpeciali nota dignæ, & ſecundum pias defunctorum, aut aliorum voluntates ſub certa forma ab eis in Teſtamento, vel alia quacumque diſpoſitione di-

ne diſtribuendæ eſſent, tenerentur dare, ac diſtribuere Monialibus etiam Tertiariis ſub ſolemni Religionis voto, & perpetua Clauſura de cætero viventibus in terris, & locis, quorum pauperibus tales eleemoſynæ alias erant diſtribuendæ: & quidem abſque ulla earum petitione, exactione, ac conquiſitione, aliave Sedis Apoſtolicæ juſſione (dummodo tamen præfatæ eleemoſynæ in certas perſonas, nec ad certos uſus pios, alios, quam victus, ac alimenta pauperum non forent diſtribuendæ), idque donec numerus Monialium prædictarum (qui per ipſos locorum Ordinarios etiam in Monaſteriis ab illorum cura, ac regimine quomodocumque exemptis cum illarum Superiorum interventu, ſtabiliri, & ordinari jubebatur, nunquam poſtea excedendus) ita eſſet imminutus, ut reliquæ Moniales, ac Tertiariæ propriis redditibus Monaſteriorum ipſorum, aut conſuetis eleemoſynis commode poſſent ſubſtentari, ita tamen, ut decedentibus ſingulis ex tribus earumdem Monialium partibus, tertiæ quoque earumdem eleemoſynarum partis diſtributio, & ſic ſucceſſive in totum extinguatur, atque in priſtinum ſtatum ſub debitis, aut ſolitis oneribus revertantur, & remaneant. Ita Gregorius XIII.

Ubi quis quærere poſſet, an obligatio præſentis Conſtitutionis etiam hodie urgeat, ſi dentur aliqua Monaſteria Monialium, quibus deſint neceſſaria ad ſuſtentationem ratione paupertatis, qua etiam modo premantur.

45. *Reſp.* Non urgere, ſi iſta indigentia ſuborta eſt, poſtquam juxta citatæ Conſtitutionis tenorem Monaſteria redacta ſunt ad illum numerum Monialium, ut, quæ ſupereſſent, commode ſuſtentari poſſent ex redditibus, aut eleemoſynis ipſorum Monaſteriorum: moveor ex verbis illis, *ita tamen, ut decedentibus ſingulis &c.*, quæ adduximus ex præfata Conſtitutione, ſic enim jam extincta eſt dicta obligatio: quod ſi ſemel extincta eſt, non apparet, unde poſſit reviviſcere: maxime cum in materia obligationis ſtricta ſemper fieri debeat interpetatio, ſicut bene notavit *Sa. v. interpetratio n.2.* & conſtat *ex c.1. de jurejuran. in 6.* conſentit item praxis fere communis ſatis aperte indicans Conſtitutionem illam Grerorii XIII. non eſſe amplius in uſu, eſto plura Monialium Monaſteria gravi paupertate laborent; quod eſt ſignum ejus obligationem ceſſaſſe; alias Ordinarii locorum, ad quos maxime ſpectat cura Monialium, magis inſiſterent ejus executioni, alioqui optime agnoſcentes gravem illam paupertatem: quod tamen non faciunt.

Addit *Barboſa lib.1. Jur. Eccleſiaſt. cap.44. num.66.* Sacram Congregationem 15. Aprilis 1592. declaraſſe ad ſuccurrendum indigentiæ Monialium tempore penuriæ recipiendas eſſe puellas ad Religionem cum dote duplicata, applicandam illis tertiam partem eleemoſynarum, quæ applicantur Locis Piis cum extenſione citatæ Bullæ Gregorii XIII., mittendas denique Moniales ipſas ab quæſtuandum, necnon earum Conſanguineos cogendos eſſe ut illis ſubveniant.

Quæres 26. *Quo caſu Monaſterio Monialium applicari debeant bona illius, qui Monialem illius carnaliter cognoſcit.*

46. *Reſp. Tambur. d.11. de jure Abbatiſs. qu.2. num.6.*, ex *Farin. de delict. carnis qu.146. §.Sacrilegium num.10.*, *&* *Homob.p.2. caſ.reſ. c.4. ſect.1.* debere applicari, ſi in caſu propoſito interveniat vis, aut raptus; idque ex *l. raptores C. de raptu Virginum Auth. de raptis mul. collat.9.* aliiſque juribus relatis *ab Azorio par.3. l.3. c.15.* generaliter addicentibus bona omnia raptoris mulieri raptæ, dummodo rapta non conſentiat in matrimonio cum raptore. Quæ jura utique poſſunt ſuffragari Monialibus, etſi ſint juris civilis; cum Perſonæ Eccleſiaſticæ, alias exemptæ a diſpoſitionibus juris civilis, poſſint illis uti in materia ſibi favorabili, ut tradunt communiter DD., & alibi nos etiam oſtendemus. Conſtat autem in caſu noſtro, quod ſi Monialis conſentiat in raptum, bona raptoris non debentur Parentibus Monialis raptæ; cum ea illis per profeſſionem demortua ſit civiliter; ſed

Mona-

Monaſterio, in quo degit, ut pote ſuccedenti loco Parentum; præſertim cum præfata (etiam Moniali non conſentiente in raptum) non debeantur ipſi Moniali, quæ vi voti paupertatis non poteſt non acquirere Monaſterio, quidquid acquirit, juxta illud vulgare: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit Monaſterio.*

Quæres 27. *An legatum relictum Fœminæ maritandæ, debeatur Novitiæ ingredienti Religionem.*

47. *Reſp.* Deberi, ſi relinquatur Fœminæ determinatæ, ſicut ſupponitur in præſenti caſu: ita *Mol. tract.2. d.207.* dicens eſſe omnium, *Sanchez l.1. de matr. d.33. num.29.*, aliique plures Canoniſtæ penes ipſum: & probatur ex eo, quod, ubi teſtator oppoſitum non declaravit, præſumit jus fore, ut idem diſponeret, ſi meminiſſet caſum, quo Perſona juſſa inire Matrimonium Religionem ingrederetur: de favore Religionis, ex quo infert *Sanchez num.30.*, quod ſi præſentes conjecturæ in eventu propoſito ſuadeant teſtatorem intellexiſſe de nuptiis carnalibus; tunc Fœmina legataria non obtineret legatum, ſi Religionem intraret; cum ſic ceſſet dicta præſumptio, & alioqui ultimæ voluntates teſtatorum impleri debeant inſtar legis.

48. Dixi *ſi relinquatur Fœminæ determinatæ*; ſi enim legatum relinqueretur indefinite puellis maritandis; tunc putat *Sanchez n.32.* contra aliquos oppoſitum ſuſtinentes ex *Auth. Sanctiſs. Epiſc.* §. *Sed & hoc præſenti collat.* legatum non poſſe tradi puellis ingredientibus Religionem, probatque, tum quia diſpoſitio illa citatæ Authenticæ ſtatuentis conditionem nuptiarum eſſe invalidam, & haberi pro non ſcripta, quoties aliquis ſub illarum conditione donaverit, vel reliquerit liberis, vel cuiquam Perſonæ hæreditatem, vel legatum, & talis perſona intret Religionem, eſt exorbitans a jure petente conditiones impleri in vera, ac ſpecifica forma, & non ficta *l. Mævius, & l. qui hæredi ff. de condit. & demonſtrat.* Sicque ad alios caſus non debet trahi: *reg.28. de reg. jur. in 6.*, tum quia in præſenti caſu militat longe diſpar ratio, ac in caſu §. *præcedenti* propoſito: ſiquidem quando legatum relinquitur certæ perſonæ, teſtator habuit ſpecialem affectionem ad ſubveniendum illi fœminæ, ideoque jus præſumit ipſum voluiſſe ei legare etiam caſu, quo ingrederetur Religionem: ſecus ſi legaretur incertis fœminis maritandis; tunc quippe non cenſetur habuiſſe ſpecialem affectum ad eam, quæ modo dicto intraret Religionem, & alias legatum poteſt impleri in vera, & propria forma, ſi detur aliis fœminis matrimonium carnale contrahentibus, quod non eveniebat in alio caſu: contrarium tamen ſuſtinet *Diana par.5. tract.14. reſol.35.* citans pro ſe Nattam, Boerium, Ochagaviam & Pontium, monenſque ex Pontio hanc opinionem fuiſſe inter Salamanticenſes Theologos communem, & ex Ochagavia illam ſervari in foris contentioſis, adeoque executores teſtamentorum non debere timere illam deducere in praxim.

Addit *Diana p.1. tract.2. reſol.84.* mulieres Tertiarias, ſi habeant conditiones recenſitas hic *num.50.* poſſe conſequi legatum relictum pro puellis Monachandis: idque colligit ex §. *Sed hoc præſenti Authent. de Sanctiſs. Epiſc.* paulo ante adducta, notans ſic ſæpe fuiſſe deciſum; etſi Franciſcus de Caſtillo, & Riccius a Diana relati oppoſitum ſuſtineant: pro quibus utique non facit Bartolus in *l. comodiſſime ff. de fil., & poſthum.* cum ipſe loquatur de ingreſſu Monaſterii, non autem de ſimplici Monachatu, ſicut nos loquimur.

An autem ſi 500. aurei legentur alicui puellæ ad conſtituendam ipſi dotem, in caſu, quo Monialis fiat, ejuſmodi legatum ei debeatur, ſi eligat ingredi Monaſterium Monialium nullam exigentium dotem, & ſolum recipientium neceſſaria ad veſtitum Religioſum; aliaque levioris momenti; ut faciunt Moniales Capuccinæ Ferrariæ.

Reſp. Deberi, & quidem non ſolum quoad portionem neceſſariam emptioni habitus Religioſi, & aliorum ſimilium (quippe quæ ſuccedunt loco dotis, & ſunt

ſunt particula quædam alimentorum, pro quibus dos tradi ſolet Monialibus, cenſentur cadere ſub mentem, ac diſpoſitionem Teſtatoris, & ſunt conſentanea æquitati), ſed etiam quoad totam ſummam, idque ob doctrinam *Leſſii l.2. c.8. n.124.* nimirum quod quando aliquis donat ob certum finem, ſi non intendat obligare ad talem finem, ſed ſolum allicere animum Donatarii, aut præbere media ad finem illum obtinendum, ſi placuerit; non eſt irrita donatio, etſi finis non ſequatur: ut ſi Petrus leget puellæ 100. ut nubat, nec aliud exprimat, illa vero ante nuptias moritur; legatum non eſt reſtituendum, ſed tranſit ad hæredes puellæ: immo etſi manens in vita coleret cœlibatum in ſæculo, aut ingrederetur Religionem, non teneretur reſtituere, ut docet *Molina tom.1. de juſt. d.*208. cui doctrinæ ſubſcribunt *Rebell. p.2. l.10. qu.13. num.5. & 6.*, *Rodriq. tom.2. qu.127. ar.2.*, *Menoch. de præſumpt. præſ.146. n.27.*, *Diana in addit. p.3. reſol.28.*, *& alii*. Hæc enim doctrina præſenti caſui mire adaptari poteſt: ut facile conſtabit conſideranti propoſitionem ipſam caſus: & juxta illam Ferrariæ judicavit Reverendiſſimus Leoncillus tunc Vicarius Generalis, mihique amiciſſimus.

Diſſentit Rota Romana *tom.1. deciſ.*450. ſtatuens legatum dotis eſſe conditionale, adeoque non deberi, niſi purificata conditione (ideſt niſi legataria nupſerit, aut Monaſterium ingreſſa fuerit), & conſequenter legatum non poſſe cedi alteri *l. unica §. Sin autem aliquid ſub conditione C. de caduci: tollen. Berojus conſil.*78. *num.5. l.1.*, *Mantica de conject. ult. volunt. l.11. tit.22. num.48. & ſeqq.* Quamquam dici poſſit Rotam non facere contra caſum hic propoſitum; cum in eo Legataria vere ingreſſa ſit Monaſterium, ſicque purificata ſit conditio.

Quod ſi quæras, an puella, cui relictum eſt legatum 1500. *aureorum in dotem tradendam ab hæredibus Teſtatoris, quando ea nupſerit, aut Religionem ingreſſa fuerit; ſi hæc vivente Teſtatore facta ſit Monialis cum dote* 800. *aureorum, ſoluta ex bonis ipſius Teſtatoris abſentis, poſſit prætendere reſiduum legati ab hæredibus Teſtatoris defuncti.*

*Reſp. Ciarlinus p.2. cap.*142. *nu.*12. poſſe; & probat, quia quod eſt factum in favorem legatariæ, non debet retorqueri in odium; & cum Teſtator ſcierit eam ingreſſam fuiſſe Religionem, & ſtatim non mutaverit Teſtamentum (ſicut potuit) ſupponitur perſtitiſſe in eadem voluntate, ut puella poſt ejus mortem poſſet petere reſiduum legati; ut in terminis dicit *Gullielm. de Cun. in l. cum is §. ſi mulier ff. de condit. indeb. per l. Publius in princ. de condit. & demonſt.* Quin etiam addit *Ciarlinus num.* 19., quod ſi in iſto caſu non accepit dotem ex bonis Teſtatoris, ipſa poſt ejus mortem integrum legatum conſequetur; *ex l. Publius ſupra citata*: monetque *num.*16. reſponſionem non procedere, ſi ex conjecturis conſtet de contraria voluntate Teſtatoris: tota enim hæc materia eſt conjecturalis *Bart. & Doctores in l. Lucius la 1. ff. de leg. 2. Rota apud Farinac. deciſ.499. n.5. part.2. recent.*

Concedo quidem, quod, cum Monialium dos tradi non debeat Monaſterio ante profeſſionem, ſed deponi interim debeat apud Perſonam idoneam, juxta ſuperius dicta in præſenti caſu legatum ſuſpendetur uſque ad profeſſionem puellæ Legatariæ. Quod tamen non procedit quoad habitum Religioſum, & alia cubiculi mobilia miniſtrari ſolita Monialibus ſuccedentia loco dotis, quæ utique non ſuſpenduntur modo dicto, ſed juxta locorum conſuetudinem dantur initio Novitiatus.

Addo, quod ſi puella in caſu hic propoſito velit manere in ſæculo, frui poterit legato ipſi relicto, non tamen de eo diſponere niſi in morte: & hoc ob doctrinam ſuperius datam ex Molina, & aliis: ſi vero ingrediatur Monaſterium recipiens dotem, & ipſa aliunde ſit proviſa de dote, ea nihilominus legatum hoc acquiret; cum jam ipſi acquiſitum ſit jus, ad quod tunc erat habilis, & alias non appareat, cur eo privari debeat.

Puto item legatum relictum pro Monachandis fœminis corruptis poſſe implicari, ſi deſint tales fœminæ, in maritanda puella, cujus pudicitia ſit periclitatura, ſi in hoc Epiſcopi conſenſus interveniat. Moveor, quod juxta Genuenſem, Vaſq. Graffium, Comitolum, Pennam, Fernandez, Armillam, Tabienam, & alios relatos a *Diana part.3. tract. 17. reſol.26.* poteſt Epiſcopus, & ſi non adſit impedimentum juris aut facti, commutare legatum in æquale, aut melius, maxime de conſenſu hæredum; cum in hoc non confringatur voluntas Teſtatorum, ſed potius expliceur, ſervando non explicitam, ac formalem, ſed virtualem, & interpretativam diſpoſitionem Teſtatoris. Quod ſi Concilium *ſeſſ.22. c.6. de reformat.* in talibus commutationibus petit juſtam, & neceſſariam cauſam, non ideo petit copulative quod cauſa ſit juſta, ac neceſſaria, ſed disjunctive, ita ut particula, *&*, habeat vim disjungendi, & ſumatur pro particula, *vel*; ut in *lib.2. Phyſic. text.3.* dicitur naturam eſſe principium movendi, & quieſcendi, ſumpta particula, *&*, pro *vel*: quare cum verba Concilii accipi debeant disjunctive, poteſt Epiſcopus commutare legata, vel ex cauſa neceſſaria, vel ex juſta; ut advertit *Comitolus in reſp. mor. lib.7. qu.9. n.2., & cum eo Diana loco citato.*

Quod ſi Teſtator certæ Puellæ, v. g. Mariæ, leget, ut fieret Monialis, & ea prius quam fieret Monialis, mortua eſt, hoc legatum, ſi fuit relictum contemplatione perſonæ, & non piæ cauſæ (quod colligi debet ex concurrentibus conjecturis, ut ſi Puella diu ſervierat) ſit caducum, & pertinet ad hæredem, ſi vero Teſtator reſpexit ad animam, & ad piam cauſam (quod in dubio præſumitur) legatum debet converti in alium uſum pium. Ita *Sanchez l.4. conſ. cap.2. diſt.5. num.7.* ex Abb. Anan. Anchar. Bart. & Mantica in ſimili. Ducor, quod in poſteriori caſu Teſtator principaliter conſulere voluit animæ ſuæ, expendendo legatum in opus pium, & ſecundario in illud, quod ſignavit; adeoque ſi nequit expendi in illo; debet expendi in alio, ut habetur expreſſe *cap. Nos de Teſtament. l. legatum ff. de uſufructu legato, & in Tridentino ſeſſ.25. cap.8. de reformat.* in priori vero caſu Teſtator principaliter intendit favere puellæ; ideoque ea mortua, ceſſat finis legati, & conſequenter corruit ipſum legatum juxta *l.final. ff.de adult. l.ſi Maritus §.ſcripſit c. de præſcript. long. temporis l. final. ff. de jure patron. l. adigere §. quamvis. Tiraquel. tract. ceſſante cauſa, & de jure primogenit. qu.40. n.770. Anchar. conſ.47. num.4.*

Quæres 28. *An Moniales Ordinum Mendicantium veniant ſub diſpoſitionibus favorabilibus, loquentibus in ſpecie de Mendicantibus.*

49. *Reſp. Barboſa l.1. jur. Eccl. c.41. n.217.* quod licet aliqui DD. ab ipſo relati partem affirmantem ſuſtinere videantur; pars tamen negans videtur verior: probatque, quia alias dictæ Moniales non adeo ſollicite curarent admitti ad participationem privilegiorum Mendicantium, ſicut curarunt Moniales S. Claræ teſte *Rodriq. tom.1. quæſt.55. art,1. & 13.*

Quod ſi hic obiter quæras, an Moniales Tertiariæ fruantur privilegiis Ordinis, ſub cujus tertiæ regulæ habitu incedunt, ſi ſeorſim habitent in propriis domibus conſanguineorum ſuorum, aut affinium.

50. *Reſp.* Frui ſi vitam virginalem, aut cælibem ſimpliciter traducant ſub expreſſo voto, tertiæ regulæ habitum deferendo: ſic enim cavetur in Conſtitutione Concilii Lateranenſis ſub Leone X. *ſeſſ.21.* ut inter alios advertit *Barboſa in collect. v. Tertiariæ,* addens ex declaratione Sacræ Congregationis 20. Dec. 1616. ſpectare ad Ordinarium loci indicare, num in ejuſmodi Tertiariis concurrant dictæ qualitates, necne.

CAPUT X.

De Guberatione Monialium.

CUm gubernatio Monialium, de qua acturi ſumus in iſto Capite, conſiderari poſſit, tam in ordine ad poteſtatem juriſdictionis, quam in illas habent Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Ordinis, prout eæ alterutri illorum immediate ſubjiciuntur; tum in ordine ad poteſtatem civilem, ſeu politicam, per quam ſubduntur propriæ Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ; tum in ordine ad poteſtatem fori pœnitentialis, per quam ſubſunt Sacerdoti ipſis deputato in Confeſſarium ſive ordinarium, ſive extraordinarium; ad majorem diſtinctionem præſens Caput dividemus in tres Sectiones; in quarum prima agemus de gubernatione Monialium quoad Ordinarium loci, ſeu Prælatum regularem Ordinis reſpective; in ſecunda quoad Abbatiſſam; in tertia quoad Confeſſarium tam ordinarium, quam extraordinarium. Quæ autem dicentur in hoc Capite, erunt non parum utilia, cum regimen Monialium ſit difficillimum; ut proinde Joannes Mantellus tractatum de regimine Monialium a ſe editum hoc titulo prudenter inſcripſerit: *Ars artium, ſive de Regimine Monialium*: In hoc forte alludens ad id, quod habet S. Gregorius Nazianzenus *Orat. I.*, quod ſcilicet ars quædam artium, & ſcientia ſcientiarum eſſe videtur hominem regere, animal omnium maxime varium, & multiplex. Unde idem S. Gregorius, cum ad regimen animarum abriperetur, ſuſpirans *orat. cit.* dicit hæc: *Medullas etiam meas eliquant, & carnes conficiunt, nec me audacem eſſe ſinunt, ac ſublata facie incedere: hæc animum meum dejiciunt, & mentem contrahunt, & linguæ vinculum injiciunt, faciuntque, ut non de præfectura, nec de corrigendis, aut gubernandis aliis cogitem (id quod exuberantis facultatis eſt) ſed quomodo ipſe venientem iram effugere, atque a vitii rubigine non nihil me ipſum abſtrahere primum queam; purgarique prius, deinde purgare, ſapientia inſtrui, atque ita demum inſtruere, lux fieri, & alios illuminare, ad Deum appropinquare, & alios adducere, ſanctificari, & poſtea ſanctificare, cum manibus ducere, cum prudentia conſilium dare.*

SECTIO I.

De gubernatione Monialium quoad Ordinarium loci, aut Prælatum Regularem Ordinis.

QUoniam in aliquibus Moniales omnes tam exemptæ, quam non exemptæ, ſubjacent juriſdictioni Ordinarii; in aliis vero non omnes ei ſubjiciuntur, ſed ſolum non exemptæ, exemptis quoad illa manentibus ſub poteſtate proprii Prælati regularis; hinc loquuturi in præſenti Sectione de poteſtate Ordinarii, & Prælati regularis in Moniales reſpective ſibi ſubditas. Sectionem dividemus in tres Subſectiones; in quarum prima oſtendemus, quænam ſint ea, in quibus Moniales tam exemptæ, quam non exemptæ ſubduntur poteſtati Ordinarii loci; in ſecunda proponemus ea, in quibus Moniales ſubjiciuntur ſive Ordinario loci, ſive Prælato regulari Ordinis, prout ſunt vel exemptæ, vel non exemptæ; in tertia differemus de actu Viſitationis, qui eſt inter actus potiſſimos præfatæ poteſtatis, & reſpe-

reſpectu diverſorum competit tam Ordinario, quam Prælato regulari, juxta diverſam rationem ſubjectionis, quam Moniales reſpective retinent circa illos.

SUBSECTIO I.
De poteſtate Ordinarii in omnes Moniales, ſive exemptas, ſive non exemptas.

1. *Moniales omnes jure communi ſubſunt Ordinario.*
2. *Ex privilegio tamen aliquæ ab eo exemptæ, ſed non omnes.*
3. *In tali exemptione adeſt magna varietas pro varietate Monialium.*
4. *In quibus ſubſunt Ordinario, ſubſunt & ejus Vicario Generali, immo & Capitulo, Sede vacante.*
5. *Idque etiam quoad poteſtatem competentem Ordinario, ut Sedis Apoſtolicæ delegato.*
6. *Quod procedit etiam quoad Capitulum, Sede vacante.*
7. *Moniales exemptæ Ordinario ſe ſubjiciunt de licentia ſui Prælati in favorabilibus.*
8. *Regulares juxta aliquos non poſſunt ſubjicere Ordinario ſuas Moniales.*
9. *Moniales melius reguntur, juxta Portellum, per Prælatos regulares.*
10. *Controverti poteſt, an expediat bono Regularium, quod curam gerant Monialium.*
11. *Moniales etiam exemptæ ſubſunt Ordinario quoad Novitiarum receptionem.*
12. *Item quoad emiſſionem Profeſſionis.*
13. *Item quoad Confeſſariorum approbationem.*
14. *Item quoad obſervantiam Feſtorum, Cenſurarum, ac Interdictorum.*
15. *Item quoad Clauſuram.*
16. *Poſſunt ab eo probiberi, ne oſtio Conventus aperto colloquantur cum laicis.*
17. *Cura Clauſuræ dicitur ei commiſſa etiam quoad formale.*
18. *Unde poteſt Ordinarius ſub cenſuris vetare acceſſum ad Moniales exemptas.*
19. *Ex decreto Gregorii XV. Ordinarius punit quoſcumque delinquentes circa Monialium Clauſuram.*
20. *De licentia Ordinarii Regulares interdum accedunt ad Moniales, idque ex Decreto Urbani VIII., vi cujus Ordinarius poteſt, ſed non tenetur dare dictam licentiam: quæ peti debet etiam a Prælato regulari, ſi Monialis ſit exempta: eſt autem nulla, ſi in ejus uſu non ſerventur ſubſtantialia præſcripta in Decreto: juvat pro alia die, ſi die deſtinata deſervire nequeat: illicite conceſſa non tenet: vi illius accedens ad unam Monialium non agit cum aliis accedentibus. Quid de accedenti in babitu incognito, ſi aliàs ſervat ſervanda.*
21. *Sine ejus licentia non poſſunt Moniales conveniri, aut viſitari.*
22. *Illæ ſubſunt Ordinario quoad obſervantiam Clauſuræ, etſi ſint exemptæ.*
23. *Immo etſi ſint immediate ſubjectæ Sedi Apoſtolicæ.*
24. *Viſitat Ordinarius exercentes Parochiam annexam Conventibus Monialium.*
25. *Si impediatur a Monialium Viſitatione, vim vi repellit.*
26. *Punit Moniales exemptas delinquentes circa Clauſuram, & ſpiritualia.*
27. *Non item in aliis caſibus, etſi poſſet puni-*

punire Monialem delinquentem extra Monaſterium.

28. *Poteſt punire Monialem delinquentem ſcandaloſe extra Clauſuram, licet aliàs degeret in Conventu.*

29. *Moniales ſubſunt Ordinario quoad electionem Abbatiſſæ, etſi ſint exemptæ.*

30. *Item ei ſubſunt quoad bonorum temporalium adminiſtrationem ex Bulla Gregorii XV., quæ tamen non comprehendit Monialium Prælatos earum bona interdum adminiſtrantes; hæ rationes non reddendæ ſponte; ad eas vocandi etiam Prælati regulares, quibus ſeorſim reddi debent, etſi redditæ ſint Epiſcopo coram illis; etſi hi non poſſint cogi, ut redditioni præfatæ interveniant.*

31. *Item quoad Monaſteriorum conſtructionem: idque ex decreto Sacræ Congregationis; vi cujus tamen non requiritur conſenſus Abbatiſſæ aliorum Conventuum, ut novum Monaſterium Monialium fiat.*

32. *Item & ſubſunt quoad exeundum e Clauſura, & quoad recipiendum intra illam.*

33. *Concionaturi Monialibus petunt benedictionem ab Ordinario.*

34. *Celebraturi in Eccleſia Monialium non petunt licentiam ab Ordinario loci.*

Quæres 1. *An, & qualiter Moniales de jure communi ſubjiciantur poteſtati Ordinariorum.*

1. *Reſp.* QUod, cum omnes perſonæ Religioſæ, ſecluſis peculiaribus privilegiis de jure communi debeant eſſe ſub cura, ac poteſtate Epiſcopi, in cujus Territorio degunt, juxta *c. contra morem d.*100. ubi dicitur omnes Eccleſias, & loca Sacra in unaquaque Diœceſi conſtituta eſſe Epiſcopo talis Diœceſis ſubjecta: quo modo *Suarez to.*4. *de Relig. tract.*8. *l.*2. *c.*1. *n.*11. dicit exemptionem Religioſorum ab Epiſcoporum juriſdictione, non ſolum non eſſe de jure Divino, ſed potius eſſe quamdam quaſi diſpenſationem ipſius juris Divini, quod de ſe erat indifferens: eadem ratione dicendum eſt etiam Moniales jure communi eſſe ſubjectas Ordinariis, quippe quæ nec habent ullum indultum ſpeciale, vi cujus dicantur exemptæ a poteſtate Epiſcopi; & alioqui ut Religioſæ non gaudent Privilegio exemptionis; cum potius tamquam acceſſoriæ Religionibus virorum debeant eſſe ſubjectæ Ordinariis, ſicut ſunt & viri Religioſi, acceſſorio ſequente naturam principalis.

2. Dixi, ſecluſis peculiaribus Privilegiis: cum enim modo viri Religioſi fere omnes communiter indultis Pontificis eximantur ab Ordinariorum Juriſdictione; & alias Moniales fruantur omnibus Privilegiis ſui Ordinis (quorum ipſæ ſunt capaces) etiam ipſæ cenſeri debent exemptæ a dicta juriſdictione, niſi aliunde iterum ex legitima poteſtate iis ſubjiciantur, ſive in totum (quo pacto in præſentia plura Monialium Monaſteria ſubijciuntur Epiſcopo Diœceſano in omnibus, & per omnia) ſive ex parte; ſicut de facto Moniales ſubjectæ Sedi Apoſtolicæ vigore Concilii Trid. *ſeſſ.*25. *de reg. c.*5. ſubjiciuntur Ordinario loci quoad obſervantiam Clauſuræ, immo & omnes aliæ modo ſuperius explicato; nec non quoad plures alios caſus infra proponendos.

Quæres 2. *Quæ Moniales de facto ſubjiciantur Ordinario loci, & quæ ſint exemptæ ab illius juriſdictione.*

3. *Reſp.* Quod, cum juxta dicta *c. præced. qu.*5. hujuſmodi quæſtio ſit facti, & de facto Juriſconſultus non reſpondeat *l. cum quem §.*7. *ff. de Judic.* ideo ejus reſolutio peti debet neceſſario ex tenore privilegiorum uniuſcujuſque Monaſterii, juxta *c. porro de privil.* quippe aliqua Monialium Monaſteria ſunt immediate ſubjecta Sedi Apoſtolicæ (quod tamen eſt rarum

rum,cum raro expediat) alia ſubſunt gubernationi Prælatorum Regularium ſui Ordinis ; alia denique plene ſubjacent Ordinariorum juriſdictioni , & quoad Perſonas , & quoad bona temporalia . Notat autem *Suar.ſup.tract.9.l.1. c.12.n.6.*, quod quando Papa Monaſterium aliquod Monialium ſubjicit ſoli Sedi Apoſtolicæ (quod utique poteſt facere cum pendeat ex ipſius voluntate,ac privilegiis) tunc neceſſe eſt, ut alicui vices ſuas committat , qui in rebus neceſſariis exerceat juriſdictionem circa Moniales , maxime in foro interiori , ut pote magis neceſſario: quare *in Concil.Tridentin.ſup. c.8.* hæc habentur . *Monaſteria Sanctimonialium Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjecta , etiam ſub nomine capitulorum S. Petri , vel S. Joannis , vel alias quomodocumque nuncupentur , ab Epiſcopis tamquam dictæ Sedis delegatis gubernentur non obſtantibus quibuſcumque* ; intellige gubernatione ſpirituali , non temporali : ſic enim declaravit Sacra Congregatio teſte *Tamb. d.17. de jur. Abbatiſſ. qu.3. n.5. & Barboſa l.2. de jure Eccl. c.12. n.58.*

Quæres 3. *An Moniales in iis, in quibus ſubjiciuntur Ordinario loci , ſubjiciantur etiam ejus Vicario generali , immo & Capitulo , Sede vacante .*

4. *Reſp.* Subjici , & Vicario generali , ut-pote conſtituenti unum , ac idem tribunal cum ſuo Epiſcopo ; & Capitulo , Sede vacante , tanquam ſuccedenti in ea omnia , quæ concernunt juriſdictionem Epiſcopalem,inter quæ ſine dubio eſt etiam poteſtas in Moniales ſubiectas : colligitur ex *Barboſa alleg.102. de offic. Ep. n.28.* , & eſt communis doctorum .

Difficultas major eſt , an Vicarius Generalis poſſit exercere in Moniales juriſdictionem competentem Ordinario tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato .

5. *Reſp.* Poſſe ; & probatur, tum quia delegatus Principis poteſt ſublegare ; ſicque de eo non procedit , quod delegatus nequit ſublegare ; tum quia juriſdictio ex Principis privilegio competens , non perſonæ , ſed perpetuo dignitati , aut officio , non eſt delegata , ſed ordinaria ; poteſtas autem ordinaria utique poteſt delegari , deſumitur *ex Sanch. l.2. de matr. d.40. n.14.* ubi late, aliis pluribus citatis , hanc quæſtionem proſequitur .

6. Illud etiam hic placet addere,quod, cum Capitulum , Sede vacante , poſſit illa omnia exercere , quæ jure communi pertinent ad ordinariam juriſdictionem Epiſcopi , exceptis nonnullis in jure ſpecialiter prohibitis , ſicut fatentur Doctores ex *cap. cum olim de major. & obed.* & ex alia parte juriſdictio in perpetuum commiſſa muneri Epiſcopali ex delegatione Sedis Apoſtolicæ non in bonum Epiſcopi , ſed ſubditorum , in quos ea exerceri debet tamquam ex officio , non ſit delegata , ſed potius ordinaria , ea conſequenter tranſit in Capitulum , ſicque Capitulum tempore Sedis vacantis exercere poterit in Moniales ea omnia , quæ præſtare poſſet Epiſcopus tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus .

Quæres 4. *An Moniales exemptæ ab Ordinarii juriſdictione poſſint ei ſe ſubjicere , ſaltem de conſenſu ſuorum Superiorum .*

7. *Reſp.* Probabile eſſe, quod poſſint, ſi id cedat in bonum ipſarum,ſicut re vera poteſt cedere in non paucis caſibus : ita *Sanchez l.4. mor. cap.39. num.32.* aliis citatis ; & probatur, tum quia quod ob gratiam alicujus conceditur , non eſt in ejus diſpendium retorquendum *reg.61. in 6.* ſicque cum exemptio Religioſorum inducta ſit in favorem Religionis (ut ſcilicet Religioſi Deo quietius famulentur in iis , quæ quietem , ac favorem Religionis concernunt) non debent eſſe Religioſi deterioris conditionis , quam alii de Diœceſi non exempti ; tum quia volenti , & conſentienti non fit injuria : in caſu autem , quo neceſſaria ſit , aut admodum utilis ceſſio exemptionis,per epichejam cenſetur tota Religio conſentire . Quæ rationes intentum probare videntur tam de renuntiatione exemptionis abſolute facta (ut ſi aliqua Religio ſubjiciat Ordinariis locorum Moniales ſibi immediate ſubditas cenſens prudenter id expedire ab bonum Ordinis) quam de renuntiatione ſolum facta pro aliquo caſu particulari , v. g. ad obtinen-

nendam aliquam abſolutionem, aut diſpenſationem.

8. Oppoſitum tamen ſentit, aliis relatis *Tamb. ſup. qu.4. num.2.* dicens probabilius eſſe, quod non poſſint Regulares dimittere Moniales, neque Moniales ſe ſubjicere Ordinario: cum, dato privilegio exemptionis, Papa ſe conſtituat veluti immediatum Superiorem Religioſorum exemptorum, ſicque non poſſit abſque ejus præjudicio cedi dicto privilegio: ſicut nec poteſt Clericus unius Diœceſis ſe ſubjicere Ordinario alterius Diœceſis, ſine licentia proprii Epiſcopi, ejus iuriſdictionem prorogando, ut ſatis clare habetur in *cap. ſignificaſti de foro compet.*

Quæres 5. *An expediat bono ſpirituali Monialium, ut potius regantur per Ordinarium loci, quam per Prælatos Ordinis vel e contra.*

9. *Reſp. Tortel. p.2. reſp. mor. caſu 13. n.2.* non expedire, ſed interdum melius eſſe, ut regantur a Prælatis Regularibus Ordinis: probat tum ex eo, quod Eugenius IV. Moniales S.Claræ, ex primaria ſua inſtitutione ſubjectas gubernationi unius Cardinalis, progreſſu temporis commiſit regimini Fratrum Minorum, ſentiens illas melius ab his gubernandas, quam a præfato Cardinale, idque ceſſurum in majus bonum ſpirituale ipſarum; tum quia Prælati Regulares majori ſtudio, ac vigilantia inſiſtent utilitati ſpirituali Monialium, ut pote agnoſcentes illas tamquam membra ſui Ordinis, ſicque bonum illarum reputantes veluti proprium: quo modo Urbanus IV. auctor ſecundæ regulæ S.Claræ in ejus confirmatione dicit ſe earum regimen committere Cardinali Protectori Ordinis Minorum, qui ordinarie eas viſitaret per ipſos Fratres Minores: idque ne aliàs ipſæ eſſent differentes in diverſis modis vivendi (quod tamen eveniret, ſi eæ regerentur ab eo, qui ignoraret vitam, & mores Fratrum Minorum) tum quia Prælati Regulares, cum ſciant ſe, peracto regimine, ſubjiciendos eſſe rigidiſſimo ſyndicatui, cautius procedunt in gubernatione, ſtudentque pro viribus quam optime ſatisfacere muneri ſuo, abdicatis a ſe quibuſcumque aliis curis extraneis: quod haud poteſt ita bene præſtari, aut ſperari de Epiſcopis, quippe qui diſtinentur tot aliis occupationibus extraneis, & alias ex metu ſyndicatus excitari non poſſunt ad munus ſuum rite explendum: hæc Portel. quam probabiliter, viderit ipſe, & colligatur ex quotidiana experientia. Illud certe poſſet hic addi, Moniales opera Confeſſariorum Regularium cæteris paribus melius, ac utilius poſſe dirigi ad religioſam perfectionem comparandam, quippe qui plerumque vacant acquiſitioni illius, aut ſaltem indicare poſſunt media ad illam comparandam utiliora; idque ratione ſtatus, quem profitentur.

10. An autem expediat bono ſpirituali ipſorum Religioſorum, quod ipſi exerceant Monialium gubernationem, judicent ii, qui tot annorum experientia diſcere potuerunt quid boni, malive in hoc inſit. Certe Alexander IV. inſigne beneficium ſe conferre credidit Ordini Minorum, dum teſte *Caſarub. in comp. v. Moniales num 1.* per Bullam ei conceſſit, quod ejus Fratres non teneantur ſuſcipere curam quarumcumque Monialium prætextu quarumcumque litterarum Apoſtolicarum, quæ de præſenti Indulto plenam, & expreſſam mentionem non faciant, niſi Romanæ Eccleſiæ eſſent immediate ſubjectæ. Sic enim S.P.N. Ignatius *par.6. conſtit. cap.3. num.5.* exiſtimavit conſultum fore Religioſis Societatis, ut non ſuſciperent curam animarum, neque mulierum Religioſarum, vel aliarum quarumcumque, ut ordinarie illarum Confeſſiones audiant, vel ipſas regant: ſic mihi conſtat viros Religioſos, graves, doctos, ac zelantes, quam maxime optare a ſe abdicare curam quamcumque etiam Monialium proprii Ordinis, forte cenſentes illam eſſe minus expedientem bono ſpirituali Religionis: ſic denique Summi Pontifices ducti bono ſpirituali, ſive ipſorum Religioſorum, ſive Monialium, ſive utrorumque, plura Monialium Cœnobia ſubtraxerunt adminiſtrationi Regularium, eaque commiſerunt Ordinariis locorum, & plura in dies identidem ſubtrahunt:

quod

quod non facerent, ſi putarent id ipſis Religioſis, ac Monialibus non eſſe expediens, utile, immo & neceſſarium. Ut proinde non abs re futurum ſit referre, quæ habet Sanctus Bonaventura *de purit: conſcientiæ cap.14.* ex Sancto Auguſtino: *Sermo*, inquit, *brevis, & rigidus cum Mulieribus eſt habendus: nec tamen quia ſanctiores fuerint, ideo minus cavendæ: quæ enim ſanctiores fuerint, eo magis alliciunt, & ſub prætextu blandi ſermonis immiſcent ſe vitiis impiiſſimæ libidinis. Crede mihi, Epiſcopus ſum, in Chriſto loquor, non mentior: cedros libani, ideſt contemplationis altiſſimæ homines, & gregum arietes, ideſt magnos Prælatos Eccleſiæ ſub hac ſpe corruiſſe reperi, de quorum caſu non magis præſumebam, quam Hieronymi, & Ambroſii.* Hæc S.Bonaventura, quæ utinam interdum ipſa experientia non confirmarentur; uſu ipſo docente amicitiam, ac familiaritatem Monialium, quæ ex ſpiritu videtur incipere, tandem deſinere in carnem, cum graviſſimo dedecore ſtatus Religioſi, juxta illud Apoſtoli Galat.3. *Sic ſtulti eſtis, ut, cum ſpiritu cœperitis, nunc carne conſummemini.* Quo circa S.Franciſcus, teſte eodem Sancto Bonaventura, ſuos ſtudioſe admonebat, ut caverent a Fœminis. *Quia*, inquit, *colloquium cum fœmina extra Confeſſionem, eamque brevem, inutile eſt, & periculoſum*: quod confirmabat S.Xaverius his paucis verbis: *Majori periculo, quam fructu aditur fœmina.* Ad quod item facit, quod Seraphicus Franciſcus ſæpe animo turbato dicere ſolebat, *Timeo, ne, dum Deus nobis abſtulerit uxores, Diabolus nobis procuraverit ſorores*; ut refert Wadingus *ad annum 1229. num.44.* narrans, quod cum Fr. quidam Stephanus de licentia Viſitatoris ad Moniales acceſſiſſet contra præceptum ipſius S.Franciſci, & ab eo veniam peteret de hac culpa; S. Pater illum graviter increpavit, juſſitque Menſe Decembri ſuis indutum veſtibus in frigidiſſimum amnem immergi, dicens: *Extingue hac aqua ſcintillas, quas in te lenis, & mitis, ſed periculoſus ignis accendit: lava, & abſterge his undis ſecretas ſordes, quæ, te inſcio, tibi forte hæſerunt.* Cujus rei ea eſt ratio, quod Fœminæ, ut monet Sanctus Antiochus Abas hom.18. in ipſo aditu primæ converſationis multa cum lenitate loquuntur, & prono in terram vultu continenter illacrimantur, reverenter admodum habitum, motumque corporis ementiuntur; ſuſpiria attollunt amarulentiæ plena; de ſanctimonia, aut caſtitate, etiamnum interrogant; magna cum voluptate auſcultant diſſerentem: alter, atque alter mox congreſſus ſuperiora illa ſenſim repellit, ac repudiat: audaciores dehinc factæ ſermones texunt, qui præ molli quodam lenocinio demulceant, & quamvis ipſæ nolint, ad turpitudinis affectionem invitent.

Quæres 6. *Qualiter Moniales ſubjiciantur Ordinario quoad receptionem ipſarum Monialium.*

11. *Reſp.* Subjici tum quoad taxationem dotis, eo modo, quo diximus *c.3. ſect.2. qu.3.* tum quoad explorationem voluntatis puellæ recipiendæ; eo tamen modo, quo diximus hic *cap.2. ſect.1. qu.4.* tum etiam quoad definiendum ipſum numerum Monialium recipiendarum juxta dicta *ibi qu.6.*

Quæres 7. *In quibus ſubjiciantur Moniales Ordinario loci quoad emittendam profeſſionem religioſam.*

12. *Reſp.* Subjici quoad explorationem voluntatis ante profeſſionis emiſſionem præmittendam, uti docuimus *ſup. c.3. ſect.1. qu.2.* & quoad bonorum renuntiationem juxta Decretum Concilii Tridentini *ſeſſ.25. de regul. c.16.* a nobis relatum, ac explicatum *ſup. c.2. ſect.3. per totum.*

Moneo hic obiter, quod, quamvis plures DD. apud *Sanch. l.7. mor. cap.8. n.91.* dicant in bona Novitii decedentis abſque renuntiatione, aut Teſtamento ſuccedere Monaſterium, excluſis hæredibus ab inteſtato; oppoſitum tamen omnino ſuſtinendum putat *Caſtr. Palaus tr.16. d.1. p.16. n.1.* aliis pluribus citatis; & probat, quia Novitius non eſt Religioſus cum effectu, nec bona ſua Monaſterio dicavit per ingreſſum, ſicque nulla adeſt ratio.

tio, ob quam Monaſterium ei ſuccedat ab inteſtato: qua de re *Sanch. loco citato*, *& Suar. to.3. de Relig. l.5. c.15. n.9.*

Quæres 8. *Quo jure Moniales ſubjiciantur Ordinario loci quoad approbationem Confeſſari, tam ordinarii, quam extraordinarii.*

13. *Reſp.* Subjici ex Conſtitutione Gregorii XV., quæ incipit *Inſcrutabili*; & quidem eo modo, quo dicemus infra *ſect.3.* de hoc ex profeſſo agentes.

Quæres 9. *Quo jure Moniales ſubjiciantur proprio Ordinario quoad obſervantiam feſtorum ab ipſo legitime inſtitutorum; nec non cenſurarum, atque interdictorum, quæ forte ab eo ferantur.*

14. *Reſp.* Subjici ex decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.25. de regul. cap.12.* a nobis adducto ſupra *cap.6. q.13.* quod ſine dubio afficit etiam Moniales exemptas.

Quæres 10. *In quibus ſubjiciantur Moniales Ordinario quoad Clauſuram, etſi alias ſint exemptæ.*

15. *Reſp.* Subjici quoad cuſtodiam quidem Clauſuræ Monaſterii eo modo, quo diximus *cap.5. ſect.1. qu.5.*; quoad egrediendum vero ex ipſa Clauſura in caſibus permiſſis ea ratione, qua explicavimus citato *cap.5. ſect.2. q.9.*; item quoad recipiendas intra Clauſuram Perſonas extraneas in caſibus neceſſariis, aut alias conceſſis, ut conſtat ex dictis allegato *cap.5. ſect.3. qu.32.*

Quod ſi hac occaſione quæras, an Ordinarius poſſit prohibere Monialibus, etiam exemptis, ſub pæna excommunicationis, ne accedant ad loquendum cum Perſonis extraneis ad ipſas accurrentibus, vel ne diutius loquantur cum dictis Perſonis, oſtio Monaſterii aperto, aut ad feneſtellas carentes cratibus.

16. *Reſp.* Poſſe, non dubitans cuſtodiam Clauſuræ Monialium fuiſſe commiſſam a Concilio Trident. Ordinariis locorum, non ſolum quoad materiale ipſius, ſed etiam quoad formale; uti declaravimus ſupra *cap.5. ſect.1. quæſt.6.* Moveor, quod dictum Concilium *ſeſſ.25. de regul. cap.5.* præcipiens Ordinariis, ut in omnibus Monialium Monaſteriis ſibi ſubjectis ordinaria, in aliis vero Sedis Apoſtolicæ auctoritate Clauſuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter reſtitui, & ubi inviolata eſt, conſervari *maxime procurent*, hæc addit: *inobedientes, atque contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pænas, quacumque appellatione poſtpoſita, compeſcentes, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis*: quod eſt concedere Ordinariis, ut Clauſuræ obſervantiam procurare poſſint, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, & quidem etiam in Monaſteriis Monialium exemptarum, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati; unde fit, ut in tali caſu præfatis Monialibus non proſit privilegium exemptionis, quippe quod ſolum operatur, ut Ordinarii non poſſint poteſtate ordinaria procedere contra dictas Moniales per cenſuras Eccleſiaſticas: quod non evenit in præſenti caſu.

17. Quod ſi Moniales etiam exemptæ ſubjacent cenſuris latis ab Ordinario in materia concernente Clauſuram formaliter ſumptam modo ſupradicto; a fortiori poterit Ordinarius ferre cenſuras contra indebite accedentes ad Monaſteria dictarum Monialium exemptarum; cum ſic ille operetur tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, ſicque ejus poteſtati obſtare non poſſit favor exemptionis competens præfatis Monaſteriis: quod non procederet, ſi Ordinarius operaretur ex ſua poteſtate ordinaria: cum paria ſint, locum eſſe extra Diœceſim, ac eſſe exemptum; & alioqui extra territorium jus dicenti non pareatur impune: ſed de hoc alibi: interim qui vult, conſulat *Tamb. ſup. d.25. quæſt.7.*

18. Accedit quod vi Conſtitutionis Gregorii XV. editæ 5. Febr. 1622., quæ incipit *Inſcrutabili*, poſſunt Ordinarii quoties, & quando opus fuerit, punire, & corrigere quaſcumque perſonas, tam Regulares, quam Sæculares, quæ forte delinquant circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa Clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem Monaſteriorum Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum: & hoc tamquam ad id Sedis

Apo-

Apoſtolicæ delegati. Puto autem per verbum illud *delinquant circa Perſonas* intelligi ſolum delictum contra caſtitatem: quippe quod poteſt frequentius intendi ab iis, qui accedunt ad Monaſteria Monialium, ideoque opus erat, ut efficaciori aliquo remedio caveretur; proportionaliter, ut diximus *in tract. de prohibit. c.2. qu.14.* probabile eſſe violationem Clauſuræ Monialium ob malum finem ſpecialiter reſervatam a Clemente VIII. in ſuo illo decreto derogatorio, intelligi tantum de malo fine contra Caſtitatem: ita docti viri conſulti, & ſatis probabiliter; maxime attenta doctrina generali, quod ubi agitur de pœnis, ſtricta facienda eſt interpretatio: & quod in legum interpretatione potius ſequenda eſt mens Legiſlatoris, quam verba; ſicut pluribus juribus citatis oſtendit *Laym. l.1. tract.4. c.18. num.3.*

19. Illud etiam hic placet meminiſſe, ſacram Cardinalium Congregationem de mandato Urbani VIII. die 29. Nov.1623. conceſſiſſe Ordinariis locorum, ut quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere poſſint per 4. vices ad ſummum quolibet anno cuicumque Regulari, ut Moniales ſibi in primo, & ſecundo tantum conſanguinitatis gradu conjunctas convenire, & alloqui poſſit; id vero non aliter, quam ſervata ad unguem forma inferius ſcripta &c. qua de re late in noſtra *tractat. de prohibit. c.6. per totum*.

20. Cæterum pro intelligentia decreti Sacr.Congregationis juſſu Urban.VIII. editi, & paulo ante allegati aliqua breviter advertenda ſunt, & quidem 1. Ordinarios vigore illius non teneri dare licentiam Regularibus, ut poſſint adire Moniales modo dicto conſanguineas; ſed ſolum poſſe, ſi attentis præſentibus circumſtantiis judicent id expedire. Colligo ex verbis illis decreti *Quatenus ſibi* (ideſt Ordinario) *viſum fuerit in Domino expedire*.

Adverto 2. Quod ſi Monialis inviſenda a Regulari ſit exempta, licentia peti debet tam ab Ordinario, quam a Prælato Regulari Monialis: nam in relato decreto dicitur, *prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem ſpectet eam concedere*; etſi evenire poſſit alicubi inductam eſſe conſuetudinem petendi dictam licentiam ſolum ab Ordinario.

Adverto 3. Quod ſi præfata licentia detur non ſervatis omnibus iis, quæ præſcribuntur in Decreto, de rigore juris cenſeri debet invalida: cum in Decreto dicatur: ſi locorum Ordinarii per plures vices, vel in ulteriori gradu conjunctis, aut aliter quam ſuper dicta forma licentias conceſſerint; Regulares pœnis ſupradicto Decreto contentis, *ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent, eo ipſo ſe noverint addictos*; & præterea addatur in eodem Decreto, Ordinarios non poſſe dare talem licentiam aliter, quam ſervata ad unguem forma inſcripta. Concedo tamen, quod cum in eo decreto extent aliquæ conditiones levioris momenti (qualis eſt, quod præſcribatur certa hora accedendi ad Monaſterium, quod aſſiſtant Moniales Auſculatrices, quod Confeſſarius Monialium interſit & aſſiſtat) quas conſtat experientia non ubique obſervari, conſequenter ſi qua talium conditionum omittatur, non ideo irrita debet cenſeri licentia; idque ob doctrinam, quam tradit ex Decio, ac Felino Naldus *v. actus. num.33.* actum ſcilicet non vitiari ex omiſſione formæ, ſi forma ſit modici momenti, præterquamquod non eſt novum, legem aliquam acceptari ſecundum unam partem, & non ſecundum aliam, ut erudite oſtendit *Baldell. l.5. d.18. num.25.* conſentit ex parte Sanctorus in *cap.11. Conſt. min. ſtat.7 quæſt.1.*

Quod autem dixi *tract.6. c.6. nu.38.* Bordonum docere Epiſcopos poſſe in præſentia dare Regularibus licentiam accedendi ad Moniales in die Mercurii 4. temporum (quod item docet *Lezana v. Moniales num.23.*) rejicit Diana *par.9. tr.7. reſol.35.* ex eo quod, licet 4. Tempora in ordine ad rubricas differant a Vigiliis, in ordine tamen ad finem intentum a Papa prohibente, ne in Vigiliis Regulares accedant ad Moniales, non differunt; cum

in 4. temporibus militet finis quoad hoc intentus reſpectu Vigiliarum; qui eſt ut Moniales in diebus jejunii non diſtrahantur ab oratione: unde hic procedit regula Juriſtarum; ubi eſt eadem ratio, eſt eadem Juris diſpoſitio: *l. illud ff. ad leg. Aquil.*, & quod ratio legis magis, quam verba, ſpectari debet *l. ſcire §. aliud ff. de excuſat. tutor.*

Adverto 4. Quod ſi contingat Religioſum habentem licentiam accedendi ad aliquam Monialem non poſſe accedere die ſtatuta, aliqui viri docti putant non eſſe improbabile illum vi dictæ licentiæ poſſe accedere alia die, ſi parum temporis intercedat, nullum ſubſit periculum ſcandali, & dies, qua acceditur, alias non ſit vetita; probantque ex eo, quod Superior in tali caſu quoad mutationem diei non cenſetur invitus, cum ſtatim fieri cenſeatur, quod fit paulo poſt, & parum diſtans nihil diſtare cenſeatur: vel certe, ſi eſt invitus, eſt ſolum invitus quoad modum; quod non ſufficit, ut utens licentia dicatur peccare mortaliter quo modo DD. apud *Leſſium lib. 2. cap. 12. num. 49.* dicunt non peccare mortaliter illum, qui occulte accipit aliquid ab eo, qui eſt invitus ſolum quoad modum: ſic illi; quam probabiliter, viderint ipſi.

Adverto 5. Quod ſi Religioſus accedat ad Moniales cum licentia ab Ordinario inique obtenta, eo quod is illam debuiſſet denegare, non eſt tutus in conſcientia: ſiquidem ubi requiritur licentia, intelligitur legitima, ideſt juſte, ac rationabiliter conceſſa; cum idem ſit non eſſe, vel eſſe minus competens, ut notat *Nald. ex Butrio v. licentia num. 1.*, & verbum licentia importet voluntatem, non liberam, ſed prudentiæ arbitrio conſonam, adeoque facere aliquid cum licentia invalida idem ſit, ac facere ſine ulla licentia: conſtat autem licentiam datam a non potente dare, ſive abſolute, ſive in tali caſu eſſe nullam.

Adverto 6. Non eſſe tutum in conſcientia Religioſum, qui habens licentiam accedendi ad unam Monialem loquitur cum alia; & ratio eſt, quod licentia non operatur ultra intentionem concedentis ſufficienter expreſſam; licentia autem accedendi ad Moniales ex intentione concedentis extenditur ſolum ad conſanguineas in primo, & ſecundo gradu; ut conſtat ex Decreto ſupra relato: intellige, niſi parvitas materiæ excuſet (ut ſi urbanitatis cauſa aliquam aliam Monialem ſalutet, aut paucis alloquatur: quod ſi uſus eſt in contrarium, omnino videtur extirpandus, cum ſit abuſus, & corruptela.

Adverto 7. Religioſum, qui aſſociat alium Religioſum cum debita licentia accedentem ad aliquam Monialem, non poſſe & ipſum loqui cum illa. Ita me citato *Diana p. 9. tract. 7. reſol. 33.*, & *Paſqual. p. 2. qu. 158. num. 2.* probans licentiam alloquendi Moniales non extendi ad Regularem ſocium, tum quia, ut Religioſus obtineat licentiam loquendi cum Monialibus, requiritur juſta cauſa *cap. periculoſo de ſtatu Monach.* talis autem cauſa non eſt aſſociatio ut ſic; tum quia quod dicitur, de connexis eſſe idem judicium, verificatur ſolum, quando ea ſunt inſeparabilia, non item quando unum ſtare poteſt ſine alio (quo caſu non ſumus in connexis, ſed in ſeparatis. *Covar. qu. pract. c. 34. Craveta Conſ. 232. nu. 1.*) Regularis autem, & ſocius in locutione cum Monialibus non ſunt connexi; cum habens licentiam loquendi poſſit æque bene loqui, abſque eo quod ſocius loquatur.

Adverto 8. Quod ſi contingat Religioſum habere neceſſitatem accedendi ad aliquam Monialem in loco, ubi ille ex juſta cauſa incedit incognitus, mutato habitu (quod interdum poteſt evenire, & de facto evenit) poteſt talis Religioſus vi præſentis conceſſionis Urbani VIII. inviſere præfatam Monialem de licentia Ordinarii illius loci; ſervatis tamen omnibus conditionibus præſcriptis in dicto decreto æque, ac ſi accederet in proprio habitu.

Quærss 11. *An Moniales ſubjaceant Ordinario quoad hoc, ut abſque ejus licentia conveniri non poſſint, ac viſitari.*

21. Reſp.

21. *Reſp.* Subjacere, etiamſi alias ſint exemptæ, ſi quidem talis ſit conſuetudo loci, ut abſque licentia Ordinarii non adeantur Monaſteria Monialium, quantumvis exemptarum: ſic quippe ſtatuit Sacra Congregatio teſte *Tamburino ſupr. d.26. qu.2. nu.3.*, nimirum hac in re ſervandam eſſe uniuſcujuſque loci conſuetudinem, ut vidimus *c.5. ſect.5. q.7. §.quod ſi quæras*.

Addit Monachus *par.5. inſtruct. Monial.*, *ex Barboſa in Collectan. v. Monialium Clauſura*, in licentiis, quæ poſt Ordinarii ſubſcriptionem ſubſcribuntur a Prælatis Regularibus ad adeunda Monaſteria Monialium ipſis ſubjectarum, ex declaratione Sacræ Congregationis non poſſe quidquam addi, aut tolli per ipſos Prælatos Regulares ex iis, quæ in præfatis licentiis appoſita ſunt ab Ordinario ad accuratiorem Clauſuræ obſervantiam.

Quæres 12. *An, & qualiter Moniales ſubjaceant viſitationi, ac correctioni Ordinarii.*

22. *Reſp.* Subjacere quoad obſervantiam Clauſuræ, etiamſi ſint exemptæ, ideoque eas poſſe quoad Clauſuram viſitari ab Epiſcopo, ejuſve Vicario Generali, quoties ipſis id videbitur expedire: idque ex decreto Sacræ Congregationis, quod allegat *Nald. v.Monialis num.3.* addens ejuſmodi facultatem non debere extendi ad inquirendum occulte de erratis earumdem Monialium: ſi quidem hoc eſt quid diverſum ab obſervantia Clauſuræ, cujus inquiſitio, ac cura ſolum committitur a *Concil. Triden. ſeſs.25. de regul. c.5.* a diverſis autem non fit illatio. Quin etiam notat *Nald. nu.4.* Moniales degentes in civitate, ſed ſubjectas alteri Ordinario, viſitari poſſe ab Epiſcopo illius Diœceſis, in qua degunt; æque, ac poſſunt viſitari Moniales ſubjectæ Regularibus: iſtas vero poſſe viſitari quoad obſervantiam Clauſuræ per præfatum Ordinarium, etiam abſque interventu dictorum Regularium.

23. Quod vero ſpectat ad Moniales Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectas notat *Tambur. ſupr. d.17. qu.3. n.5.*, quod licet eæ ſint exemptæ ab Ordinarii juriſdictione, poſſunt tamen ab eo viſitari, tamquam a delegato Sedis Apoſtolicæ, & quidem non ſolum quoad Clauſuram, ſed etiam quoad alia; æque ac poſſunt viſitari Moniales immediate ſubſectæ ipſimet Ordinario; idque ex Decreto Concilii Trident. *ſeſſ.24. de regul. c.9.* relato hic *quæſt.2.*

24. Addit *Tambur. num.3. ex Barboſa alleg.74. de offic. Ep. num.20. & aliis*, poſſe Epiſcopum viſitare perſonas Sæculares, ſive Regulares exercentes curam animarum perſonarum ſæcularium annexam ipſarum Monialium Monaſteriis: in iis tamen ſolum, quæ ſpectant ad curam animarum: idque ex Decreto Concilii *ſupra cit.11.* quod etiam notant alii Doctores.

An autem Ordinarius poſſit vim inferre, oſtia Monaſterii Monialium frangendo in caſu, quo juxta dicta habeat jus illas viſitandi, & impediatur.

25. *Reſp. Barboſa num.22. ex Innoc. Abb. Fuſco, Campan., ac Genuenſi*, quos ſequitur *Tambur. nu.4.* Ordinarium poſſe in caſu propoſito vim inferre, & quidem etiam excomunicando impedientes, etiam non adhibitis ſolitis monitionibus; in ipſo tamen actu violentiæ ſibi illatæ, & conſequenter titulo juſtæ defenſionis: id quippe non ſolum tacite cenſetur conceſſum Ordinariis a Papa ſupremo omnium Monialium Prælato, ſed etiam eſt de jure naturæ, vi cujus poteſt quilibet ſervare propria jura contra invaſorem, ut colligitur *ex cap. ſi vero alicujus, de ſent. excommun., & cap. ſignificaſti 2. de homic.* ſervatis tamen ſervandis, de quibus optime *Bonac. d.2. de contr. q. ult. ſect.1. p.8. num.1.*, quæ doctrina eſt vera, etiam in eventu, quo Ordinarius procedat tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus: quod in ſpecie advertit *Barboſa n.23.*

Quæres 13. *Utrum poſſit Ordinarius coercere, ac punire Moniales etiam exemptas delinquentes.*

26. *Reſp.* De facto punire in materia Clauſuræ; idque juxta aliquos ex Concilio

Tridentino *ſup. cap.*5. talem poteſtatem quoad hoc tribuente Epiſcopis per ea verba: *inobedientes, atque contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, quacumque appellatione poſtpoſita, compeſcentes*; & hoc (inquiunt illi) ne aliàs inanis prorſus, ac fruſtranea ſit juriſdictio Ordinarii ſupra Moniales, etiam exemptas, quoad Clauſuram: præterquamquod cui datur juriſdictio, ea quoque conceſſa videntur, ſine quibus juriſdictio exerceri nequit; ſicut in re non diſſimili notavit *Sanchez l.*7. *de Matr. d.*33. *n.*22. *ex l.*2. *ff. de juriſd. omn. judic.* ſed de hoc *ſup. c.*9. *qu.*5. Immo dicit *Barboſa ſup. allegat.*102. *n.*4. ex Nav. & Armendar. deciſum fuiſſe Epiſcopum in Moniales, alioqui exemptas, habere juriſdictionem, etiam in iis, quæ pertinent ad rerum ſpiritualium curam: ſicque conſequenter concedit hujuſmodi Moniales poſſe puniri ab Ordinario, ſi delinquant in materia rerum ſpiritualium.

27. Unde infero, quod cum ex dictis ſupra: Epiſcopi Juriſdictionem habeant in Moniales etiam exemptas quoad obſervantiam Clauſuræ, & in iis, quæ pertinent ad ſpiritualium rerum curam, ſtante tali deciſione, ſequitur Moniales dictas non poſſe puniri ab Ordinario in quacumque alia materia delinquant: nam exceptio firmat Regulam in caſibus non exceptis. Quod tamen non facit, quominus Ordinarius poſſet punire Monialem exemptam, quæ forte delinqueret extra Monaſterium: cum certum videatur, etiam Moniales exemptas comprehendi ſub Decreto illo Concilii Trid. *ſeſſ.*6. *de reform. cap.*3. quod ſic habet: *Nemo Regularis extra Monaſterium degens etiam ſui Ordinis privilegii prætextu tutus cenſeatur, quo minus, ſi deliquerit, ab Ordinario loci tamquam ſuper hoc a Sede Apoſtolica delegato ſecundum Canonicas Sanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat.*

An autem Moniales, etiam exemptæ ſubjaceant diſpoſitioni Concilii Tridentini, quæ extat in ſeſſ.25. de regul. cap.14. *his verbis* Regularis non ſubditus Epiſcopo, qui intra Monaſterii clauſtra degit, & extra ea ita notorie deliquerit, ut populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, a ſuo Superiore, infra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſevere puniatur, ac de punitione certiorem Epiſcopum faciat: ſin minus, a ſuo Superiore officio privetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit.

28. *Reſp.* Subjacere, & probatur ex eo quod tale Decretum loquitur generaliter de Regulari non ſubdito Epiſcopis; lex autem generaliter loquens, generaliter debet intelligi; & ubi jus non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus: nec obſtat quod textus loquitur de Regularibus maſculis, ut conſtat ex iis verbis *Regularis non ſubditus Epiſcopo*: ſiquidem Maſculinum, ut diximus, concipit Fœmininum, quantum ad mentem Legislatoris, ut notat *Gloſſa lib.*1. *ff. de verb. ſignific.* & notant DD. Quare ſi Monialis exempta, ſine debita licentia exiens e Monaſterio committeret extra illud delictum aliquod ſcandaloſum, poſſet Ordinarius etiam vigore hujus Decreti illam punire, ſi Prælatus Regularis ab ipſo legitime admonitus in eam indebite non animadverteret: quamquam, etiam ſecluſo iſto Decreto, poſſet Ordinarius procedere adverſus dictam Monialem taliter delinquentem tanquam ream fractionis Clauſuræ; idque ex poteſtate ipſi competente circa cuſtodiam Clauſuræ Monialium, etiam exemptarum, eo modo, quo ſuperius explicavimus.

Quæres 14. *Qualiter ſubjiciantur Moniales Ordinariis, quoad electionem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ.*

29. *Reſp.* Subjici ex Conſtitutione Gregorii XV. cujus initium eſt *Inſcrutabili* edita 5. Februarii 1622. quæ ſic habet: *Ac ſimiliter poſſit Epiſcopus una cum Superioribus Regularibus quarumcumque Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Præfectarum, vel Præpoſitarum eorundem Monaſteriorum electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere, abſque tamen ulla ipſorum Monaſteriorum impenſa.* Qua de re *ſup. c.*8. *qu.*42.

Quæres 15. *In quibus Moniales ſubjaceant Ordinario loci quoad bonorum ſuorum*

rum

rum adminiſtrationem: etiamſi alias ſint exemptæ.

30. *Reſp.* Subjacere tum in eo, quod poteſt Ordinarius ex cauſa rationabili monere Prælatos Regulares, ut amoveant ab adminiſtrandis bonis Monialium eos, qui ad tale munus deputati ſunt: ipſiſque Prælatis id facere detrectantibus, aut negligentibus, ipſemet Ordinarius amovere poteſt dictos adminiſtratores, quoties, & quando opus eſſe judicaverit: tum in eo, quod Ordinarius ſingulis annis, adhibitis etiam Prælatis Regularibus, poteſt a præfatis adminiſtratoribus, tam ſæcularibus, quam Regularibus, exigere rationes adminiſtrationis, & ad id eos compellere juris remediis. Conſtat ex citata Bulla Gregorii XV. *Inſcrutabili*, ubi hæc expreſſe ſtatuuntur, attributa etiam Ordinariis facultate, ut ii tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati poſſint punire dictos adminiſtratores, ſive ſæculares, ſive Regulares, qui forte delinquant circa præfatam adminiſtrationem. Ubi obiter notandum, vigore præfatæ Bullæ non concedi locorum Ordinariis jus deſignandi, aut approbandi dictos adminiſtratores, cum de hoc ibi nulla fiat mentio, & alioqui a diverſis non fiat illatio; præſertim quando agitur de præjudicio tertii, ſicut de facto agitur in præſenti caſu; conſtat autem quod habere jus amovendi adminiſtratores bonorum, ut ſic, non eſt formaliter habere jus illos eligendi, aut approbandi illos, ſed quid longe diverſum.

Cum autem plura dubia poſſint occurrere circa practicam intelligentiam præfatæ Bullæ Gregorii XV. placet ad eorum reſolutionem aliqua hic notare ex *Sanctoro in Conſtit. Min. cap.* 11. *ſtat.* 7. *qu.*3. ſicque.

Noto 1. Prælatum Regularem Monialium, qui earum contractibus intereſt, & conſentit, multaque fieri jubet circa Eccleſiam, & conventum illarum, non debere ut adminiſtratorem ſiſti coram Epiſcopo ad rationes reddendas; cum Prælatus non ſit adminiſtrator, ſed Superior adminiſtratores deputans, & collega Epiſcopi quoad rationes reddendas; ut conſtat ex verbis illis Bullæ Gregorii, *adhibitis etiam Superioribus Regularibus*.

Noto 2. Adminiſtratores Monialium non teneri reddere tales rationes ſponte, aut ad id ſe offerre; cum verbum reddere ſit relativum verbi petere, ubi aliud lege non cavetur, ac jure divino aliud non diſponitur (ut in furto commodato &c.) quomodo uxor tenetur reddere debitum, ſed petenti, & ſervus tenetur ad officia, ſed juſſus ex *l.*41. *§.Titius ff.de fidei comm. libert.*

Noto 3. Epiſcopum non poſſe exigere has rationes, niſi vocato Prælato Monialium; idque ex verbis Bullæ Gregorianæ ſupra citata *adhibitis etiam Superioribus Regularibus*: particula enim *etiam* eſt implicativa, ac exprimit majora expreſſis; & alias ſumus in materia odioſa, quæ præripit ordinariam juriſdictionem Prælatis Regularibus competentem quoad exigendas præfatas rationes: unde ii non adhibentur ut teſtes, ſed ut collegæ; adeoque adminiſtratores non tenentur reddere rationes Epiſcopo, ſi is non vocet dictos Prælatos; nec is poteſt contra adminiſtratores procedere remediis juris.

Noto 4. Adminiſtratores, ubi rationes reddiderunt Epiſcopo, teneri eas iterum reddere Prælatis Regularibus; cum Epiſcopi functio non tollat jus ordinarium; & per Bullam Gregorii novum onus ſit impoſitum adminiſtratoribus, non autem adempta facultas Prælatis Regularibus, ipſis alias competens.

Noto 5. Prælatos Regulares non adſtringi ad audiendas ejuſmodi rationes coram Epiſcopo, adeoque ad id non poſſe ab Epiſcopo cogi per cenſuras: nam Bulla non dicit *juſſis*, ſed *adhibitis Superioribus Regularibus*: quo modo dicimus *adhibitis teſtibus*, quos conſtat non poſſe cogi, ſed rogari, præterquamquod cum hoc jus ſit favorabile Prælatis Regularibus, ac odioſum Epiſcopis; illi poſſunt renunciare juri ſuo, maxime ſi jam præfatas rationes viderunt.

Quæres 16. *Quo modo Moniales exemptæ ſubjiciantur Ordinario loci, quoad conſtructionem ſuorum Monaſteriorum.*

31. *Reſp.*

31. *Reſp.* Subjici eo modo, quo ſtatutum fuit in Concilio Tridentino *ſeſſ.*25. *de regul. c.*3., in Conſtitutione Clementis VIII., quæ incipit *Ad inſtitutam*, & eſt 99. in ordine; necnon in decretis Sacræ Congregationis de mandato Gregorii XV. editis 17. Auguſti 1622., & in Conſtitutione Urbani VIII. edita 28. Auguſti 1624., cujus initium eſt: *Romanus Pontifex*, per quam in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub privatione vocis activæ, & paſſivæ, necnon officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda; necnon etiam excommunicationis ipſo facto incurrendis pœnis præcipitur, ne licentiarum, ſeu facultatum a Summis Pontificibus (quas omnes ipſe ibi revocat) ſive alio quovis prætextu, vel cauſa, etiam quantumvis privilegiata, nova Monaſteria, & alia loca regularia, niſi de expreſſa Ordinarii licentia, ac ſervata in omnibus, & per omnia Sacrorum Canonum, & Concilii Trident., necnon Conſtitutionum Clementis VIII., ac decretorum de mandato ejuſdem Clementis, necnon Gregorii XV. forma recipere, exigere, fundare, ſeu alia quomodolibet inſtituere, ſeu incepta finire, & abſolvere audeant, ſeu præſumant. In Concilio autem Trid. præcipitur, ne Regulares nova loca recipiant, ſine Epiſcopi, in cujus Diœceſi erigenda ſunt, licentia prius obtenta: In Conſtitutione item Clementis VIII. prohibetur Ordinariis ne præfatam licentiam ad novos Conventus cujuſque Mendicantium Ordinis in civitatibus, & locis eorum Ordinariæ juriſdictioni ſubjectis erigendos impertiantur; niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdem Civitatibus & locis Conventuum Superioribus, cognoſcant, novos hujuſmodi erigendos Conventus ſine aliorum detrimento commode ſuſtentari poſſe. Denique in decretis Sacræ Congregationis juſſu Gregorii XV. editis ſtatuitur ne in poſterum nova Monaſteria erigantur, niſi in eis ſaltem duodecim Fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi inhabitare, ac ex redditibus, & conſuetis Eleemoſynis ſuſtentari valeant: ac Priores, ſeu Procuratores aliorum Monaſteriorum quarumcumque aliarum Religionum non ſolum in Civitatibus, ac locis, in quibus erigendum eſt novum Monaſterium, ſed etiam in illis per quatuor millia paſſuum circumvicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni conſenſerint, vel alias locorum Ordinariis conſtiterit Religioſos Monaſterii ſic erigendi ſine damno Religioſorum in Monaſteriis antea ibi erectis in numero duodecim commode, & congrue manu teneri, & ali poſſe: quod ſi, ubi novum Monaſterium erigendum eſt, nulli alii Regulares reperiantur; nihilominus Ordinarii locorum diligenter debent inquirere, an locorum incolæ, & habitatores, quorum conſenſum tenentur requirere, & adhibere, hujuſmodi duodecim Religioſos in Conventibus inſtituendis commode alere, & manutenere valeant. Sed de hoc plura *in tract. de privil. c.*7. *ſect.*2. *qu.*2. interim qui vult conſulat *Peyrinum tom.*2. *privileg. conſtit. Gregorii XV. Tamburinum d.*34. *de jure Abbatiſſ. qu.*1. *Portellum de dub. regul. v. Monaſteria, Gavantium in manu v. Monialium Monaſteria, Barboſam l.*2. *de jure Eccleſ. c.*12. *Naldum v. Monaſteria*, & alios.

Notat autem *Tambur. n.*4. ex Barboſa, Sacram Congregationem 19. Decembris 1620. declaraſſe, Conſtitutionem Clementis VIII. ſuperius allegatam habere locum etiam circa Monaſteria Monialium conſtruenda; ideoque in his inſtituendis debere ſervari eaſdem ſolemnitates, quæ ſervandæ ſunt in ædificandis Monaſteriis aliorum Regularium. Quod ſi demus, jam videndum eſt, qualiter obſervari poſſit, & debeat præfata Conſtitutio quoad illam partem, quæ præcipit, in caſu, quo alicubi erigendum ſit novum aliquod Monaſterium, vocandos eſſe, & audiendos aliorum Conventuum Priores, ſeu Procuratores, & alios intereſſe habentes; num ſcilicet ad talem effectum vocari debeant, & audiri Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ aliorum Monaſteriorum Monialium exiſtentium in loco, ubi conſtruendum eſt novum Monaſterium Monialium, vel certe Prælati Regulares earum, ſi ſint exemptæ, aut ipſarum Monialium Syndici. Puto autem

neu-

neutros illorum debere vel vocari, vel audiri. Moveor, tum quia allegata Conſtitutio Clementis VIII. non loquitur de Abbatiſſis, ſed tantum de Prioribus, ſeu Procuratoribus, aliiſque intereſſe habentibus; ideoque cum exorbitet a jure communi, & ſit valde odioſa, non debet ampliari: tum quia talis eſt praxis fere communis, cui omnino ſtandum eſt, quamdiu contrarium expreſſe non ſtatuitur.

Quæres 17. *An, & quomodo Moniales alias exemptæ ſubjaceant Ordinario, tam quoad egrediendum e Clauſura, tam quoad recipiendum intra Clauſuram, ſive cauſa educationis, ſive alias.*

32. *Reſp.* Subjacere ut conſtat ex dictis *c.5.* de egreſſu quidem e Clauſura *ſect.2. qu.9. §. at dices:* de receptione vero intra Clauſuram cauſa educationis *ſect.4. qu.3.* de receptione denique intra ipſam Clauſuram ex alia cauſa *ſect.3. qu.32.*

Quæres 18. *An Regulares concionaturi Monialibus teneantur petere benedictionem ab Ordinario, ſi eæ ab ipſo ſint exemptæ.*

33. *Reſp.* „ Teneri; ita enim declara„ vit, & ſtatuit Clemens X. in Conſtit., „ quæ incipit, *Superna*, ubi ſic: Et hujuſ„ modi benedictionem teneri etiam Regu„ lares petere, ſi in quibuſcumque Ora„ toriis ſui Ordinis ſermonem coram po„ pulo, vel in Eccleſiis, aut ad crates „ Monaſteriorum Sanctimonialium eorum „ juriſdictioni ſubjectarum, licet clauſis „ januis, & nullus ſæcularis ibi interſit, „ habere voluerint.

34. Quod autem ſpectat ad celebrandum in Eccleſia Monialium exemptarum; regulariter videtur ſufficere licentia Prælati Regularis, cui illæ ſubſunt: idque ſive celebrantes ſint Sacerdotes ſæculares, ſive Regulares: ſic enim habet praxis communis (ut puto) nec apparet fundamentum ſufficiens, cur ea licentia peti debeat etiam ab Ordinario loci; niſi forte alicubi adſit in contrarium legitima conſuetudo (de qua mihi non conſtat) vel loquendo in ſpecie de Clericis ſæcularibus, id ipſis expreſſe prohibeatur; ſicut revera poteſt ipſis prohiberi ab Ordinario, cum ſint ejus ſubditi, ut patet.

Qualiter autem ſubdantur Moniales Ordinario quoad canendos in choro Hymnos Urbani VIII. juſſu correctos, conſtat ex dictis *ſup. c.8. qu.46.*

SUBSECTIO II.
De poteſtate Ordinarii, aut Prælati Regularis in Moniales ipſis reſpective ſubjectas.

35. *Prælati regulares habent in Moniales ſubditas poteſtatem ordinariam, & conſequenter delegabilem.*

36. *Poteſtas competens Prælato locali in Moniales eſt delegata.*

37. *Sicque non poteſt eam ſubdelegare.*

38. *Poteſtas Prælati regularis in Moniales eſt ampla, æque ac poteſtas Prælati regularis in Religioſos ſubditos.*

39. *Prælatus regularis indicit Monialibus novas leges.*

40. *Ordinarius loci, & Prælatus regularis præcipiunt in virtute obedientiæ Monialibus reſpective ſubditis.*

41. *Poſſunt iis indicere reformationem Regulæ: immo & ejus moderationem.*

42. *Exercent in eas poteſtatem directivam, coactivam, & judicialem.*

43. *Illas abſolvunt a reſervatis.*

44. *Deputant iis Confeſſarium tam ordinarium, quam extraordinarium.*

45. *Aliàs approbabant earum Confeſſarios; non item modo, loquendo de Prælato regulari.*

46. *Reſervant cenſuras, & caſus quoad illas.*

47. *Sed juxta decretum Clementis VIII. loquendo de Prælato regulari.*

48. *Ordinarius loci poteſt reſervare etiam pro Monialibus exemptis caſus concernentes materiam Clauſuræ (quod negant alii) nec ab illis eæ poſſunt abſolvi per*

per Confeſſarios regulares privilegiatos.
49. *Proponitur, & ſolvitur objectio.*
50. *Moniales non exemptæ ſubſunt reſervationi Ordinarii.*
51. *Si ſint exemptæ ſubſunt Prælato regulari quoad receptionem Novitiarum.*
52. *Item quoad emiſſionem Profeſſionis.*
53. *Item quoad recipiendas Puellas in educationem.*
54. *Item quoad egrediendum e Clauſura.*
55. *Item quoad ſæcularium acceſſum ad ipſas, niſi obſtet conſuetudo.*
56. *Item quoad canonicam Viſitationem.*
57. *Item quoad electionem Abbatiſſæ. ſicut & ſubſunt Ordinario.*
58. *Item quoad bonorum temporalium adminiſtrationem.*
59. *Prælatus regularis in variis caſibus non ingreditur Clauſuram.*
60. *Modo non ſubſiſtit Indultum quoad hoc conceſſum ab Urbano IV.*
61. *Non diſponit libere de bonis Monialium.*
62. *Ex cauſa ſuſpendit Abbatiſſas ex officio.*

Quæres 1. *Quam poteſtatem habeat Ordinarius loci, aut Prælatus Regularis in Moniales ſibi reſpective ſubditas.*

35. *Reſp.* HAbere ordinariam, & conſequenter poſſe illam etiam aliis delegare; ſicut in terminis notavit *Rodriquez tom.*1. *qu.*17. *art.*10. loquens de poteſtate Provincialium in Moniales proprii Ordinis; & ratio eſt, quod, cum ejuſmodi poteſtas competat Ordinario, ac Prælato Regulari ex officio, & ſit perpetua, non poteſt non eſſe ordinaria, juxta ea, quæ tradunt communiter Doctores de poteſtate ordinaria, ac delegata: quod ita eſt verum, ut *ſubſect. præced.* §. *difficultas*, dixerimus illam eandem poteſtatem, quæ in aliquibus caſibus tribuitur Ordinariis locorum in Moniales exemptas, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, non eſſe delegatam, ſed ordinariam, adeoque illam poſſe committi, etiam aliis per delegationem proprie dictam.

Quod ſi quæras, an poteſtas, quæ competit Prælato Regulari locali in Moniales ſibi ſubjectas, ſit ordinaria, an delegata.

36. *Reſp.* Eſſe, & communiter exiſtimari delegatam: quippe ex officio competit Provincialibus, aut Generali Ordinis, & per delegationem poſtea committitur Superioribus localibus, ut poſſint in caſibus ordinariis, aut frequentius contingentibus præſto eſſe Monialibus ſibi ſubjectis: ita docti Religioſi variorum Ordinum a me conſulti.

Majus dubium eſt, an Prælatus ipſe localis poſſit ſubdelegare dictam poteſtatem in caſu hic, & nunc occurrenti.

37. *Reſp.* Non poſſe, niſi habeat poteſtatem expreſſam ſubdelegandi; & ratio eſt quod regulariter Prælatus Ordinarius Monialium exemptarum eſt Provincialis, ideoque Superior immediatus Monaſterii eſt Superior earundem Monialium delegatus: delegatus autem non poteſt ſubdelegare, ut patet.

Quæres 2. *Ad quæ ſe extendat poteſtas Ordinarii, ſeu Prælati Regularis in Moniales reſpective ſubjectas.*

38. *Reſp.* Extendi ad ea omnia, ad quæ ſe extendit poteſtas Prælati Regularis in viros Religioſos ſibi ſubditos: quantum tamen patitur conditio ſexus Fœminei; & quantum ad ea, quæ ſtatui Monialium poſſunt eſſe proportionata: conſtabit autem reſponſio ex quæſtionibus inferius ſolvendis.

Quæres 3. *An Ordinarius, ſeu Prælatus Regularis poſſint Monialibus ſibi reſpective ſubditis, indicere novas leges, tam per modum ſtatuti, quam per modum præcepti.*

39. *Reſp.* Poſſe, cum habeant veram, & ſimpliciter dictam juriſdictionem, eamque publicam, & vim cogendi; quæ requiruntur ad condendas veras leges, & ſufficiunt ad imponenda vera præcepta; ut tradunt communiter Doctores cum *Baldo in l.*1.

in l.1. ff. de juſt.,& jure,& S. Thomas 1.2. qu.90. art.3.

An autem Ordinarius loci, ac Prælatus Regularis poſſint Moniales ſibi reſpective ſubditas obligare ex voto obedientiæ, ipſis præcipiendo in virtute Sanctæ Obedientiæ, eo modo, quo Prælati Regulares poſſunt præcipere, & aliquando præcipiunt viris Religioſis propriæ juriſdictioni ſubjectis.

40. *Reſp.* Poſſe; & inde probatur, quod juxta communem, ac veram doctrinam, quicumque eſt legitimus ſuperior Religioſorum, & habet ſpiritualem juriſdictionem in illos, is poteſt iis præcipere in virtute obedientiæ: idque ex vi voti obedientiæ, per quod Religioſus ſe totum tradit Religioni, ejuſque legitimis Prælatis; ut recte indicat *Suarez tom.3. de relig. lib. 10. cap. 2. num. 3.*, & notant communiter Doctores tractantes de voto obedientiæ: at hæc duo verificantur de Ordinario loci, ac Prælato Regulari quoad Moniales ipſis reſpective ſubditas, ut facile conſtabit conſideranti: ergo illi iis poterunt præcipere in virtute obedientiæ, eæque vi voti obedientiæ tenentur illis obedire; quod non procedit de Abbatiſſa, eo quod non ſit capax juriſdictionis ſpiritualis, licet alias ſit legitima ſuperioriſſa ſuarum Monialium; unde & hæ ex voto obedientiæ tenentur ei parere.

Quæres 4. *An Ordinarius loci, aut Prælatus Regularis Monialibus ſubditis indicere poſſint reformationem diſciplinæ Regularis, eæque teneantur illam acceptare.*

41. *Reſp.* Poſſe, & Moniales teneri illam acceptare in iis caſibus, in quibus Prælati Regulares poſſent dictam reformationem indicere viris Religioſis ſubditis, & hi tenerentur eam amplecti; ſiquidem quoad hoc par ratio procedit in Monialibus, ac viris Religioſis, ut conſtat ex iis, quæ habet *Sanch. lib.6. mor. c.2. n.35.* probans Superiorem Regularem cum majori parte Capituli generalis poſſe regulam jam fere collapſam, ac relaxatam ad priſtinum ſtatum reſtituere; itaut cœteri Religioſi jam profeſſi teneantur obſervare regulam taliter reformatam: ſed de hoc plura in noſtro tract. de ſtatu Religioſo in communi, ubi de reformatione Religionum.

Majus dubium eſt, an caſu, quo regula Monialium alicujus Monaſterii progreſſu temporis cognoſcatur eſſe nimis rigida; itaut certo plurium annorum experimento conſtet illam non poſſe in eo rigore obſervari abſque notabili diſpendio ſanitatis Monialium talem regulam profitentium, an, inquam, Prælatus poſſit ſua auctoritate moderari ejuſmodi regulam, & Monialibus ſubditis præcipere in virtute ſanctæ Obedientiæ, ut in poſterum regulam illam obſervent cum dicta moderatione, & non aliter; eæque teneantur obedire acceptando præfatam moderationem.

Reſp. Quod, cum Prælatus Monialium poſſit facere dictam moderationem, ſic & Moniales tenentur in caſu propoſito illam admittere. Moveor, quod licet Moniales ex dictis *c.4. qu.19.* ex voto obedientiæ non teneantur parere in iis, quæ ſint contra regulam (cujuſmodi eſt moderatio, de qua hic loquimur) ea tamen doctrina fallit in caſu, quo Prælatus poteſt in regula diſpenſare; ut loco citato notavi cum *Cajetano 2. 2. qu.104. art.5.*: quare cum Prælati Monialium tam regulares, quam ſæculares poſſint diſpenſare cum Monialibus reſpective ſubditis ſuper obſervantia regularum, ut conſtat ex dictis *ſup. cap.9. qu.17.*, & colligitur *ex Rodriquez tom.1. qu.26. art.1.*, ſequitur, Moniales teneri acceptare moderationem illam regulæ, licet ſit contra ipſam regulam, ſi iis modo dicto præcipiatur.

Quæres 5. *An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis habeant in Moniales reſpective ſubditas poteſtatem non ſolum directivam, ſed etiam coactivam, ac judicialem.*

42. *Reſp.* Habere: patetque tum ex eo, quod poteſtas directiva ſine aliqua coercitione fere infirma, ac inutilis eſt: cum abſque timore, ac diſciplina non poſſit in officio contineri communitas humana, quantumvis bona videatur in hac mortali vita, ſicut bene notavit *Suar. tom.4. de relig. tr.8. l.2. c.9. n.1.* docens

Qq poſtea,

poſtea, quod, quamvis Prælatus Religionis ex vi talis ſtatus habeat ſolum poteſtatem coercendi modo paterno, & juxta limites regulæ, ratione tamen Jurisdictionis Eccleſiaſticæ habet poteſtatem coercitivam Epiſcopalem: idque ex uſu, ac privilegiis omnium Religionum exemptorum: & quidem merito, cum ea ſit ordinarie, & regulariter neceſſaria, illamque ex alia parte Papa ſibi non reſervaverit: quod tamen non habet locum in Monialibus immediate ſubjectis Ordinario: hæ enim cum non ſint exemptæ, ſubjacent juriſdictioni Ordinarii eadem ratione, qua ſubjacerent etiam viri Religioſi ſi non eſſent exempti. Colligitur *ex Suarez n.3.*, qui bene notat *ex Navarro comm.2. de regul. n.63.* ejuſmodi juriſdictionem magna ex parte introductam, vel auctam eſſe ex conſuetudine, quæ vim habet dandi juriſdictionem *c. duo ſimul de offic. ordin.* unde infert *Suar.* hac in re habendam eſſe rationem conſuetudinum: cum vi illarum evenire poſſit, quod tota juriſdictio ſit in Prælato Religioſo quoad omnia delicta, vel quod aliqua ſint Epiſcopo reſervata, vel quod in utriſque ſit cumulative; quæ licet a Suarez non ſint probata in ſpecie de Monialibus, in iis tamen poſſunt verificari, & quidem etiam in exemptis.

Quæres 6. *An Moniales ſubjiciantur Ordinario loci, aut prælato Regulari quoad abſolutionem reſervatorum, ac diſpenſationes, prout alterutri illorum reſpective ſubduntur.*

43. *Reſp.* Quod quamvis *Nald. v. Monialis n.9. & Tambur. d.16. de jure Abbatiſſ. qu.8. n.5.* ex quadam deciſione Rotæ Romanæ dicant Moniales etiam ob enormem exceſſum debere abſolvi ab Epiſcopo, eo quod exire non poſſint extra clauſtrum; & Epiſcopum etiam in exemptas fungi auctoritate Papæ; & licet habeant Generalem, ob reverentiam Ordinis Epiſcopalis hoc Epiſcopis indulgeri: nihilominus cum *cap.9. qu.15. §. illud etiam*, oſtenderimus ex conceſſione Bullata Pii V. Prælatos Regulares in Religioſos ſubditos (ſub quibus utique comprehenduntur Moniales exemptæ ab Ordinarii juriſdictione) poſſe exercere per ſe ipſos illam omnem poteſtatem abſolvendi, ac diſpenſandi, quam Epiſcopi poſſunt exercere in ſuos ſubditos; non apparet, quo pacto dicti auctores ſuſtineant, Moniales exemptas teneri adire proprium Ordinarium, ut abſolvantur a reſervatis, ac diſpenſentur: cum id potius cedat in præjudicium exemptionis, ac injuriam proprii Prælati Regularis; qui cum per ſe hæc poſſit præſtare in Moniales ſubditas, non cenſetur conſentire, quod eæ ad talem effectum recurrant ad Ordinarium. Nec obſtat deciſio Rotæ adducta; ſiquidem *Suarez l.7. de leg. c.11. Vaſquez l.2. d.177. cap. ult. n.75. Sanchez l.9 de Matrim. d.2. n.10. Salas d.19. de leg. ſect.19. num.509. & Caſtrus Pal. tract.3. d.3. par.2. §.3. n.7.* docent, quod quamvis deciſiones Rotæ ſint maximæ auctoritatis, adeoque non ſit recedendum ab illis, niſi urgentiſſima ratio obſtet in contrarium; abſolute tamen non ſunt neceſſario habendæ pro legibus, cum non procedant a Judicibus habentibus auctoritatem condendi leges: unde cum in præſenti caſu urgentiſſima ratio obſtet contra deciſionem Rotæ Romanæ allegatam (nempe conceſſio illa Bullata Pii V., & violatio juris alterius) probabiliter colligi poteſt non neceſſario ipſi ſtandum eſſe. Quod a fortiori procedit de ſtatutis provincialibus Eccleſiarum particularium Neapolitanæ v. gr. aut Mediolanenſis, quæ interdum a Doctoribus adducuntur: hæc enim non obligant extra proprium Territorium, juxta illud: Extra territorium jus dicenti non paretur impune: quod eſt bene advertendum, & hic circa declarationes Sacræ Congregationis notanda eſt inſignis illa declaratio, quam eadem Sacra Congregatio juſſu Urbani VIII. die 11. Auguſti 1632. fecit, & refert *Lezana v. Sacra Congregatio n.5.* his verbis: *Sacra Congregatio præcipit, declarationibus ejuſdem Sacræ Congregationis tam impreſſis, quam imprimendis, ac etiam manuſcriptis nullam fidem in judicio, vel extra eſſe adhibendam; ſed tantum illis, quæ in authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti, ac Se-*

ac Secretarii ejuſdem Sacræ Congregationis pro tempore exiſtentium munitæ fuerint. Quamquam verba illa, *nullam fidem in judicio, vel extra adhibendam*, intelligi poſſint, ac debeant de fide certa, indubitata, & ex vi auctoritatis Sacræ Congregationis: ita ut dans fidem dictis declarationibus, non tanquam ex neceſſitate, ſed libere, eo quod ipſi occurrant rationes probabiles ſuadentes aſſertionem in iis contentam, non poſſit dici contravenire mandato Santiſſimi facto in præſenti declaratione: præterquamquod de plurimis ejuſmodi declarationibus, de quibus non conſtat authentice, ſperari poteſt, quod, ſi a Secretario Sacræ Congregationis quæreretur copia authentica, inveniretur, ac obtineretur; ideoque ſub hac ſpe probabili videtur iis poſſe probabiliter præſtari fides extra judicium; nec debent damnari Doct. qui ſuas opiniones identidem fulciunt aliqua dictarum declarationum.

Quæres 7. *Qualiter Moniales ſubſint Ordinario, aut Prælato Regulari quoad deputationem Confeſſarii tam ordinarii, quam extraordinarii.*

44. *Reſp.* Ita ſubeſſe alterutri illorum, prout reſpective ipſis ſubduntur, ut tamen Ordinarius, ſi velit, etiam Monialibus exemptis poſſit libere deputare in Confeſſarium extraordinarium quemcumque Sacerdotem, ſive ſæcularem, ſive Regularem maluerit: idque ex Sacræ Congregationis declararatione ſæpius facta, & præſertim 20. Decemb. 1631. ſicut teſtatur *Naldus v. Moniales n.2.* nobiſcum ſentiens ex Barboſa, Armend., Ricc., & aliis ſuſtinentibus, deputationem præfatam in totum committi arbitrio Ordinarii, etiam quoad Moniales exemptas. Diſſentit *Tamburin. ſupra d.19. qu.3. num.3.* ex Zipæo, & Pollacco dicens, hujuſmodi doctrinam non poſſe ſuſiſtere, ut pote repugnantem declarationi Sacræ Congregationis factæ 1609. Confeſſarium videlicet extraordinarium quoad Moniales exemptas non debere offerri ab Ordinario Loci, ſed a Prælatis Regularibus, quibus eæ ſubſunt: ſed cum declaratio, quam allegat Naldus, ſit tempore poſterior, præferri debet antiquiori, juxta doctrinam ejuſdem *Naldi v. Doctor num.8.* aſſerentis deciſiones Rotæ, ſi ſint inter ſe variæ, nec poſſint reduci ad concordiam, poſteriores potius attendendas eſſe; ſiquidem curæ poſteriores communiter dicuntur eſſe meliores, ſicut notant ſcribentes *in cap.1. de Conſtitut. in 6. & in prælud. Extravag.* 10. 22. Attentis ergo præfatis declarationibus Sacræ Congregationis, ex diametro oppoſitis, media via incedendum videtur, nimirum quod tunc demum Ordinarius Monialibus exemptis deputet Confeſſarium extraordinarium, quando ipſæ Moniales illum ab eo efflagitant: non item ſi eæ ſint paratæ confiteri cuicumque Confeſſario accedenti; idque ex æquitate; eſto de rigore juris practicari poſſit ſententia Naldi ob rationem ſuperius adductam: nam multa licent, quæ non expediunt.

Quæres 8. *An Ordinarius loci, aut Prælatus Regularis poſſint, & debeant approbare Confeſſarios Monialium reſpective ſubditarum.*

45. *Reſp.* De jure antiquo debere, ut notavit *Tamburin. ſupra n.1.* aliis citatis: non item de jure novo inducto per Conſtitutionem Gregorii XV. inferius afferendam, & latius explicandam, quando agemus de Confeſſariis Monialium; hi enim modo etiam quoad Moniales Prælatis Regularibus ſubjectas, debent approbari a ſolo Ordinario, alias præſentandi, ac proponendi a Prælato Regulari Monialium: ſed de hoc infra.

Quæres 9. *An Ordinarius loci, aut Prælatus Regularis poſſint pro Monialibus ſibi reſpective ſubditis reſervare caſus, & cenſuras.*

46. *Reſp.* Poſſe, & patet tum ex uſu communi, tum quia poteſtas reſervandi caſus, & cenſuras competit iis omnibus, qui habent juriſdictionem ordinariam reſpectu illorum, quibus eam poſſunt delegare: tales autem ſunt Ordinarius loci, ac Prælatus Regularis quoad Confeſſarios Monialium ſibi reſpective ſubjectarum: colligitur ex *Suar. d.29. de pœnitent.*

*nitent. ſect.*1. *num.*1. & eſt communis Doctorum.

Solum hic quæri poſſet, an Ordinarius Regularis, ſtante Decreto Clementis VIII. relato a Quaranta in Bullar. v. eaſ. reſerv. (*per quod prohibentur Prælati Regulares reſervare propria auctoritate caſus quoad Religioſos ſubditos*) *adhuc poſſint ſibi libere reſervare caſus quoad Moniales reſpective ſubjectas.*

47. *Reſp.* Ordinarium quidem poſſe, non autem Prælatum Regularem: patetque tum ex praxi communi, qua conſtat Ordinarios libere caſus, ac cenſuras reſervare reſpectu Monialium ſibi ſubditarum; non item Prælatos Regulares quoad Moniales ipſis ſubjectas; tum quia id ſatis clare colligitur ex allegato Decreto Clementis, quatenus concedit Prælatis Regularibus facultatem reſervandi novos caſus, dummodo id faciant una cum Capitulo, ſive generali, ſive provinciali, juxta rationem caſuum reſpective reſervandorum: quod eſt ſignum, ſub eo decreto non comprehendi Ordinarios reſpectu Monialium ſibi ſubjectarum (quippe non habent uſum Capituli regularis) ſed ſolum Prælatos Regulares reſpectu Monialium ipſis ſubditarum; ut pote uſum capituli habentes: ita ego ſentio, ſicque mecum ſenſerunt alii valde docti.

An autem Ordinarius poſſit reſervare ſibi, etiam reſpectu Monialium exemptarum, caſus aliquos concernentes materiam clauſuræ, vigore poteſtatis ipſi tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato competentis circa cuſtodiam clauſuræ dictarum Monialium (v.g. ne prolixius loquantur cum extraneis oſtio Monaſterii aperto &c.

48. *Reſp.* Poſſe; nam juxta dicta *ſubſect. præced. qu.*10. §. *quod hac occaſione*, Ordinariis locorum commiſſa fuit cura clauſuræ Monialium, etiam exemptarum; non ſolum quoad ejus materiale, ſed etiam quoad formale: ducor, quod in Concilio Tridentino *ſeſſ.*24. *de regul.cap.*5. Ordinariis datur facultas compeſcendi cenſuris, & aliis pœnis inobedientes, & contradictores circa clauſuram Monialium: ex alia parte hujuſmodi facultas quoad Moniales exemptas competere poteſt Ordinariis ſolum ut delegatis Sedis Apoſtolicæ, adeoque extendi etiam ad illas eo modo, quo explicavimus *ſupra c.*5. *ſect.*1. *qu.*5. & iterum *cap.*10. *qu.*5. cum vi talis delegationis quoad hoc ceſſet favor exemptionis, ſicque dictæ Moniales ſubſint Ordinario loci tamquam proprio Prælato; conſtat autem quod quilibet Prælatus poteſt jure ſuo reſervare caſus, ac cenſuras (ſi has ferre poteſt) prout tradunt DD. communiter. Quod ſi demus Ordinarium ſibi caſum aliquem, aut cenſuram modo dicto reſervare, etiam pro Monialibus exemptis; certum eſt quod neque Regulares, quantumvis privilegiati, poterunt ab iis illas abſolvere; immo neque Prælati Regulares ipſarummet Monialium, idque ex decreto Clementis VIII. edito 9. Jan. 1601. expreſſe prohibente omnibus Regularibus ne abſolvant vi cujuſcumque privilegii ipſis conceſſi, a caſibus bus Ordinario ſpecialiter reſervatis: & poſtea ampliato a Paulo V. etiam ad excommunicationes eidem Ordinario reſervatas: quod decretum cum loquatur indefinite de caſibus, ac excommunicationibus Ordinario reſervatis; utique comprehendit etiam reſervata Monialibus juxta Regulam generalem, *lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi.*

Hanc meam aſſertionem, me citato, impugnat *Paſqual. p.*2. *qu.*161. dicens tenendam eſſe negativam ſententiam, Epiſcopum ſcilicet non poſſe ſibi reſervare aliquem caſum concernentem violationem clauſuræ reſpectu Monialium exemptarum; & probat, tum quia delegatio a Tridentino Epiſcopis conceſſa in ordine ad Clauſuram Monialium exemptarum eſt ſolum pro foro externo. (ut conſtat ex iis verbis Concilii *ſeſſ.*25. *c.*5. *de Regul. Quacumque appellatione poſtpoſita compeſcentes, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis*, cum ibi immediate ante dicatur *clauſuram ſanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter reſtitui, & ubi inviolata eſt, conſervari maxime procurent.*) reſervatio vero caſuum ſpectat ad juriſdictionem fori interni; quippe

quippe quæ licet ſit actus ſuperioritatis exercitus in foro externo, tamen eſt circa juriſdictionem exercendam in foro interno, & circa judicium conſcientiæ; ſicque fundatur in juriſdictione fori interni, non autem in ſola delegatione fori interni: tum quia reſervatio eſt reſtrictio juriſdictionis in ordine ad abſolutionem Sacramentalem (ut notant communiter DD.) adeoque ſupponit juriſdictionem in eos, quibus reſtringitur juriſdictio pro foro interno, & quod juriſdictio reſtricta pendeat a juriſdictione reſtringentis; cum tamen per præfatam delegationem Concilii non tribuatur ulla juriſdictio ſupra Prælatos Ordinarios Monialium, ideoque Epiſcopi non poſſint, reſervando ſibi caſus, eorum auctoritatem reſtringere; tum quia violatio Clauſuræ quoad Moniales eſt reſervata Papæ, ac proinde, cum Epiſcopi non poſſint ſibi reſervare caſus jam Papæ reſervatos, nec poterunt hunc caſum ſibi reſervare, & maxime reſpectu Monialium exemptarum.

Sed non ſubſiſtunt argumenta Paſqualigi; primum quidem, & ſecundum, eo quod ſupponant Epiſcopos non habere juriſdictionem pro foro interno in Moniales exemptas, ac earum Prælatos, quoad faciendam præfatam reſervationem; quod negandum eſt ex ſupradictis; tertium vero, eo quod Epiſcopi poſſint ſub cenſuris ſibi reſervare acceſſum ad Moniales factum ſine licentia, aut locutionem cum iis de rebus obſcænis, aut ad portam apertam, vel alia id genus, quæ non reſervantur de facto Papæ: ſicque eorum reſervatio non concurret cum reſervatione quoad Clauſuram Monialium, facta de facto a Papa, & tamen eorum reſervatio verſabitur circa materiam Clauſuræ.

Addo ex dictis *ſup. cap.9. nu.9.* non ſequi Moniales poſſe abſolvi ab excommunicatione lata per Ordinarium in materia Clauſuræ, eique reſervata; ut putabat quidam Regularis admodum doctus in litteris hac de re ad me traſmiſſis ſic diſſerens: Confeſſarii Regulares privilegiati eatenus in præſentia non poſſunt abſolvere ab excommunicatione Epiſcopo ſpecialiter reſervata, quatenus Paulus V. amplians Clementis VIII. decretum reſtrictivum facultatis Regularibus olim competentis ſuper reſervata, illud extendit ad excommunicationes Epiſcopo ſpecialiter reſervatas; ita ut ab iis modo non poſſint abſolvere, cum antea poſſent: at tale decretum non afficit Regulares, ut pœnitentes, & conſequenter nec Moniales, ex dictis eo *nu.19.* ergo Moniales in præſentia poterunt abſolvi ab excommunicationibus Epiſcopo reſervatis, quæ in præfato decreto continentur, æque ac ante poterant abſolvi; cum dictum decretum reſpectu Monialium, perinde ſe habeat, ac ſi non fuiſſe editum; quippe quod eas non afficit: unde ſicut ante ejus promulgationem Moniales potuiſſent abſolvi per quemcumque Confeſſarium Regularem ab excommunicatione Epiſcopo ſpecialiter reſervata in materia Clauſuræ; ita & modo poterunt abſolvi per quemcumque Confeſſarium Regularem.

Sic diſſerebat Regularis ille pro ſua opinione: ſed meo judicio ejus argumentum non probat intentum: & ſi probat, probat item Moniales poſſe abſolvi per quemcumque Regularem Confeſſarium a reſervatis in Bulla Cœnæ: quod ſic probo. Decretum Clem. VIII. ſuper facultate reſervatorum, quod poſtea ampliavit Paulus V., non afficit Moniales, adeoque hæ, eo non obſtante, modo poterunt abſolvi per Regulares privilegiatos a reſervatis, quæ continentur in præfato decreto; cum ergo in eo contineantur caſus reſervati in Bulla Cœnæ, poterunt & ab iis abſolvi libere, & generaliter; quod utique non admittet ille Regularis. Quod ſi hoc non admittet, omnino debet concedere declarationem illam Sacræ Congregationis (quod Decretum Clem. VIII. ſuper facultate reſervatorum non afficit Regulares, ut pœnitentes, & conſequenter nec Moniales) non intelligi de omnibus reſervatis in Decreto dicto contentis, ſed ſolum de aliquibus, videlicet de quinque caſibus in eo ſpecialiter reſervatis a Clemente, etiam reſpectu privilegiato-

rum

rum, ut clare colligitur ex *Nald. v.reſervatio in edit. Bon.* qui primus attulit præfatam declarationem: cum enim quæreret an Regulares per Religioſum privilegiatum poſſent abſolvi a dictis quinque caſibus, & partem affirmantem ſuſtineret; illam probavit ex dicta declaratione: quod eſt ſignum, eam procedere ſolum de præfatis quinque caſibus, non autem de omnibus reſervatis in citato decreto contentis, & conſequenter eam non extendi ad caſus Bullæ Cœnæ, neque ad excommunicationes, quas Epiſcopus in caſu præmiſſo poſſit ferre, ac ſpecialiter reſervare, etiam reſpectu Regularium exemptorum; cujuſmodi eſt illa, de qua hic agimus. Quare dicendum videtur Moniales exemptas nec a Regularibus privilegiatis poſſe abſolvi a præfata excommunicatione; idque ex vi ſupradicti Decreti, in quo Regularibus ablata eſt per Paulum V. facultas abſolvendi ab excommunicationibus Epiſcopo ſpecialiter reſervatis, nec poſtea a Sacra Congregatione reſtituta eſt, ut Regularis ille exiſtimabat.

In cujus confirmationem facit, quod teſte *Ciarlino to.2. controv. forens. c.*147. *num.*17. Sacra Congregatio Concilii in Viterbien. 26.Junii 1627. cenſuit ex Concilio Trident. *ſeſſ.*25. *de Regul. c.*5., & Bulla Gregorii XV. de exemptorum privilegiis, poſſe Epiſcopum circa aperitionem oſtii Clauſuræ extra caſus indigentiæ, nec non circa acceſſus, & colloquia cum Monialibus ferre excommunicationem ſibi reſervatam, eaque ligare non dum Regulares accedentes, ſed etiam Moniales (facta de eis mentione) adeo ut Superior Regularis ab ea abſolvere nequeat.

Notat autem *Ciarlinus num.*18. eſto detur requiri ſpecialem, ſeu expreſſam mentionem de Monaſteriis exemptis (ſtantibus illis verbis *facta de eis mentione*) quod cum talis mentio ſolum requiri poſſit, ut conſtet, an Epiſcopus in ſuo generali edicto velit comprehendere dicta Monaſteria, adeoque ſit quæſtio voluntatis, non poteſtatis; & aliàs expreſſio voluntatis plus fiat factis, quam verbis; ſatiſque expreſſum cenſeatur, quod verbis generalibus exprimitur, ac ſi ſpecialiter, & in individuo fuiſſet expreſſum *Bart. in l. principio ff. de vulgar.*, ubi *Ripa num.*49. 67. 75., *Oldrad. conſ.*322. *num.*2., *Monach. conſ.*287. *n.*7. *& ſeqq.*, *Surd. conſ.*358. *nu.*2. hoc ipſo quod Epiſcopus v. gr. ſuum edictum prohibens acceſſum ad Moniales affigi jubet etiam ad Monaſteria exempta, & punit traſgreſſores illius, clare indicat ſe velle ſuam prohibitionem extendere etiam ad dicta Monaſteria; cum leges non debeant intelligi ex verbis, ſed ex mente, & ratione: *Rota diverſ. deciſ.*208. *n.*5. *p.*5.

49. Neque ex eo, quod juxta dicta *c. præced. qu.* 15. §. *illud etiam* Pius V. per Bullam ſpecialem indulſit Prælatis Regularibus, ut, quod poſſunt Epiſcopi in Clericos, & laicos ſubditos quoad abſolvendum, ac diſpenſandum, & uſum aliarum ſimilium facultatum, ii pro foro conſcientiæ per ſe ipſos præſtare poſſint in Religioſos, ac Moniales ipſorum juriſdictioni ſubjacentes; ſequitur quod ſicut Epiſcopi poſſunt proprios ſubditos abſolvere ab iis, quæ ipſi ſpecialiter ſibi reſervant, ſic & ab iiſdem poſſint Prælati Regulares abſolvere Religioſos ſibi ſubditos; ſiquidem conceſſio Pii V. loquitur de reſervatis Papæ, ut conſtat ex verbis illis Bullæ citatæ: *Et inſuper quia Sacrum Oecumenicum Concilium Trident. conceſſit Epiſcopis, ut abſolvere poſſint in foro animæ, ſeu conſcientiæ ab omnibus &c.* quæ verba non poſſunt intelligi, niſi de caſibus Papalibus, de quibus tantum ibi loquitur Concilium; ideoque non debent extendi ad ea, quæ ſpecialiter reſervantur Ordinariis, & alias ſunt Regularibus ſublata per allegatum Decretum Clem. VIII.

Quod ſi denique quæras, an Moniales ſubjectæ Ordinario ſubjaceant caſibus, ac cenſuris, quæ ipſe Ordinarius generaliter reſervat pro ſua Diœceſi, etiamſi de iis non fiat expreſſa mentio in edicto reſervationis.

50. *Reſp.* Videri ſubjacere: & ratio eſt, quod, cum edicta loquantur generaliter, adeoque comprehendant quoſcumque

que ſubditos Ordinarii reſervantis ; & alias lex generaliter loquens , generaliter debeat intelligi ; non apparet ex quo capite Moniales ſubjectæ Ordinario debeant eximi a præfatis edictis : ita docti recentiores , & talem puto eſſe praxim .

Quæres 10. *An , & qualiter Moniales ſubjiciantur Ordinario, aut Prælato Regulari quoad receptionem Novitiarum .*

51. *Reſp.* Subjici alterutri illorum , prout ipſorum juriſdictioni reſpective ſubduntur : & quidem non ſolum quoad taxandum numerum Monialium recipiendarum (quod videtur ſpectare ad proprium Prælatum Monialium , quippe cui in Conſtitut. Pii V. *Circa Paſtoralis* diſtricte prohibetur ne recipiat plures Moniales , quam poſſint commode ſuſtentari) , ſed etiam quoad taxationem dotis , cum talis taxatio item ſpectet ad proprium Prælatum Monialium, ut pote cui incumbit ex officio procurare bonum Monialium ſubditarum , tum ſpirituale , tum temporale : non item quoad explorationem voluntatis novitiæ recipiendæ : hæc enim de rigore juris ſpectat generaliter ad Ordinarium loci quoad omnes Moniales etiam exemptas ; ut clare colligitur ex Concilio Tridentin. *ſect.* 25. *de regul. c.*17. talem explorationem committente Epiſcopo , aut in ejus defectum ipſius Vicario generali , adeoque non includente Prælatum Regularem quoad Moniales ſibi ſubjectas : quamquam (ut audivi) in aliquibus locis etiam Prælati Regulares dictam facere ſoleant explorationem quoad Moniales ſubditas , ultra eam , quæ fit ab Ordinario (idque ſciente , & non diſſentiente ipſo Ordinario) non quidem ex neceſſitate ; ſed ex ſuperabundantia , & ad bene eſſe .

Quæres 11. *Qualiter Moniales ſubjaceant Ordinario , aut Prælato Regulari quoad emiſſionem Profeſſionis Religioſæ .*

52. *Reſp.* Subjacere in eo, quod illæ non ſolent profiteri , niſi coram Ordinario, aut proprio Prælato Regulari, prout iis reſpective ſubduntur ; & hoc eo modo , quo diximus hic *c.*3. *ſect.*1. *quæſt.*4. , ubi oſtendimus de rigore profeſſionem debere acceptari ab Abbatiſſa , ſeu Prioriſſa Monaſterii , adeoque aſſiſtentiam Ordinarii , aut Prælati Regularis non eſſe de valore illius , ſed potius ad bene eſſe , & ad majorem ſolemnitatem .

Quæres 12. *In quibus ſubſint Moniales Ordinario , aut Prælato Regulari quoad recipiendas puellas intra Monaſterium cauſa educationis .*

53. *Reſp.* Subeſſe in eo,quod non poſſunt recipere dictas puellas niſi obtenta in ſcriptis licentia , ſive ab Ordinario, ſive a Prælato Regulari ; prout alterutri illorum Moniales immediate ſubduntur : idque ex Decreto Sacræ Congregationis relato *ſupr. c.*5. *ſect.*4. *qu.*3. & juxta ibi dicta *num.*179.

Quæres 13. *An Moniales ſubdantur Ordinario loci , aut Prælato Regulari , tam quoad egrediendum e Clauſura , in caſibus permiſſis , tam quoad recipiendum intra Clauſuram perſonas extraneas legitime intrantes .*

54. *Reſp.* Subdi quoad utrumque Ordinario , & etiam Prælato Regulari , ſi illi ſubſunt : quoad egrediendum quidem e Clauſura ob dicta *cap.*.5. *ſect.*2. *quæſt.*9. §. *at dicens* : quoad recipiendos vero extraneos intra Clauſuram ob dicta ibi *ſectione* 3. *qu.*30. & 32.

Quæres 14. *An Moniales ſubdantur Ordinario , aut Prælato Regulari quoad hoc , ut non poſſint viſitari ab extraneis ad ipſas accedentibus abſque licentia illorum .*

55. *Reſp.* Subdi , ſi talis ſit conſuetudo loci , ut Monaſteria Monialium exemptarum adiri non poſſint abſque licentia non ſolum Ordinarii , ſed etiam Prælati Regularis , ut vidimus loco ſuperius citato *ſect.*5. *qu.*7. §. *quod ſi quæras .*

Quæres 15. *An Moniales ſubjaceant Ordinario , aut Prælato Regulari quoad viſitationem , prout alterutri illorum ſubduntur .*

56. *Reſp.* Subjacere , ut videbimus *ſubſect. ſeqq.*

Quæres 16. *Qualiter Moniales ſubſint Ordinario , aut Prælato Regulari quoad electionem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ*

57. *Reſp.*

57. *Reſp.* Subeſſe; cum hoc tamen diſcrimine, quod ſi Moniales ſint exemptæ ab Ordinario, electioni Abbatiſſæ non ſolum debet intervenire Prælatus Regularis, ſed præterea poteſt ei aſſiſtere etiam Ordinarius, ut vidimus *ſubſect. præced. qu.* 14. ſi vero Moniales immediate ſint ſubjectæ Ordinario, ſolus Ordinarius debet intereſſe dictæ electioni: ſed de hoc infra, ubi agemus de electione Abbatiſſæ.

Quæres 17. *Qualiter Moniales ſubdantur Ordinario, aut Prælato Regulari, quoad bonorum temporalium adminiſtrationem.*

58. *Reſp.* Subdi, ſoli quidem Ordinario, ſi ei immediate ſubſint, Prælato autem Regulari, & ſimul etiam Ordinario, ſi alias ſint exemptæ ab Ordinarii jurisdictione: eo tamen modo, quo indicavimus *ſubſ. præced. qu.* 15. ratio autem reſponſionis eſt, quod, cum bonorum temporalium adminiſtratio ex officio incumbat Prælato uniuſcujuſque Monaſterii reſpective, ut bene oſtendit *Suarez tom.*4. *de relig. tract.*8. *l.*2. *c.*26. *nu.*1. hoc ipſo quod Ordinarius eſt proprius Prælatus Monialium ſibi ſubjectarum, & Superior Regularis Monialium ſui Ordinis, aut exemptarum, ſequitur Ordinario, aut Prælato Regulari incumbere adminiſtrationem bonorum earundem Monialium ad illos reſpective attinentium, ſive hujuſmodi adminiſtrationem per ſe exerceant, ſive per alios: & hæc de jure communi, circa quod facta eſt aliqua immutatio a Gregorio XV., ut vidimus *ſubſect. præced. qu.*15. *jam citata.*

Quæres 18. *An, & quibus in caſibus Ordinarius, aut Prælatus Regularis poſſint ingredi Monaſteria Monialium ſibi reſpective ſubditarum.*

59. *Reſp.* Poſſe, & quidem non ſolum in caſu viſitationis, ſed etiam in quocumque alio caſu magnæ neceſſitatis, aut utilitatis: dummodo ingrediantur in caſu tantæ neceſſitatis, aut utilitatis, ut in eo dare poſſent aliis facultatem intrandi: ita *Barboſa de offic. Ep. alleg.*102. *n.*43. pluribus aliis citatis; & habetur expreſſe in Bulla Gregorii XIII. edita 23. Decembris 1581., quæ incipit *Dubiis*, & declarat Prælatos omnes tam Sæculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monaſteriorum Monialium quovis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi Monaſteria prædicta, ita demum uti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſariis, & a paucis, iiſque ſenioribus, & Religioſis perſonis comitati: idque ſub variis pœnis a nobis ſupra explicatis *cap.*5. *ſect.*3. *qu.*3. & 21.

Quod ſi quæras an Prælatus regularis Monialium poſſit ingredi Clauſuram Monialium ſibi ſubditarum ad adminiſtrandam Euchariſtiam Moniali infirmæ, ad conferendam illi extremam unctionem, ad aſſiſtendum ejus morti, aut exequiis; interim excluſo Confeſſario illarum, qui ex officio hæc omnia præſtare ſolet.

Reſp. Viſum eſt olim mihi quod poſſet, ſi Moniales vere ei ſubſint, ſive tamquam Superiori delegato, ſive tamquam Ordinario, & quidem illimitate. Ducebar, quod data hypotheſi ille eſt Ordinarius, aut ſupremus Parochus Monialium (qua ratione Epiſcopus dicitur eſſe ſupremus Parochus totius ſuæ Diœceſis, utpote habens totam Diœceſim in Parochiam, ſicut notavit *Barboſa de offic. Epiſc. alleg.*80. *n.*1.) ac proinde habet in Moniales totam illam poteſtatem, quam habet earum Confeſſarius (excepta tamen facultate audiendi illarum Confeſſiones, quæ fuit abſoluta a Gregorio XV. in ſua Bulla *Inſcrutabili*): ſicut ergo quilibet Epiſcopus poteſt cum quolibet ſuorum ſubditorum præſtare, quidquid poteſt proprius illorum Parochus (& quidem eo excluſo) ſic & Prælatus Regularis præſtare poterit cum Monialibus ſibi ſubditis, quidquid cum illis præſtare poteſt ipſarum Confeſſarius (excepta auditione Confeſſionum) tamquam immediatus earum Parochus: ſiquidem par ratio procedit in utroque caſu. Unde fit, ut, ſicut Confeſſarius ingredi poteſt ad ea omnia præſtanda ratione officii, ita & poſſit ingredi Prælatus ad eadem præſtanda tamquam Ordinarius, aut ſupremus Parochus Monialium:

lium: quod ſi detur, jam neceſſario fatendum eſt, quod, ſicut Confeſſarius in propoſitis caſibus ingredi poteſt; ſic & ingredi poterit Prælatus ad præfata Miniſteria obeunda: quod eſſet illum ingredi non ut Prælatum Monialium (quomodo non eſſet neceſſarius ingreſſus illius in talibus caſibus), ſed ut Parochum; & conſequenter non incurrere pœnas latas contra Prælatos Monialium in caſibus non permiſſis ingredientes: neque ex eo, quod Confeſſarius Monialium poteſt prædicta omnia ex ſe præſtare, ſequitur Prælatum ingredi in caſu non neceſſario: cum hic neceſſitas ſumatur, non ex parte miniſtri, ſed miniſterii exercendi cum Monialibus, quod ſine dubio in additis caſibus eſt neceſſarium.

„ Sed huic doctrinæ obſtat nunc „ Conſtitutio 153. Alexand. VII., quæ incipit *Felici*, & quam retuli *c.5. ſect.3. n.3.* „ in ea enim reſtringitur facultas Superiorum Regularium ingrediendi in Monaſteria Monialium ſibi ſubjectarum, „ & ita determinatur quomodo, & quando liceat illis talis ingreſſus, ut jam dicta doctrina videatur excluſa.

Addo, quod cum juxta dicenda *c.10. qu.39.* Confeſſarius Monialium, maxime Regularis, ingrediens Clauſuram eo ipſo ſecum poſſit ducere ſocium, etiam Prælatus Regularis Monialium, ſi velit in caſibus permiſſis, ingredi poterit cum Confeſſario, præciſe ut ſocius; æque ac poſſet ingredi quicumque alius Religioſus Ordinis: idque etſi alias ibi non extaret conſuetudo ducendi ſocium: cum enim talis conſuetudo ſit laudabilis, licite poſſet induci, eſto Prælatus ad id moveretur ex curioſitate: ſecus, ſi ſocius non ingrederetur præciſe ad aſſociandum Confeſſarium, ſed ſoleret ei inſervire in miniſterio ibi exercendo, & Prælatus tale ſervitium non præſtaret: tunc enim illicitus eſſet ingreſſus, ut pote factus abſque ſufficienti titulo (ſiquidem titulus ſocii jam non ſubſiſteret), & in fraudem legis talem ingreſſum prohibentis: idque ob doctrinam *Sanchez l.6. mor. c.16. n.49.*, quæ proportionaliter in hoc caſu procedit.

60. Cæterum quod olim conceſſit Urbanus IV. Monialibus S. Claræ teſte *Miranda qu.2. de Monial. art.15.*, nimirum quod Generalis Miniſter Ordinis Minorum poſſet ingredi Monaſteria dictarum Monialium cum 4., aut 5. Fratribus ejuſdem Ordinis ad celebrandum ibi, aut faciendam exhortationem, ſi quando id ei videretur expedire; non apparet quo modo in præſentia ſubſiſtat, attenta Bulla Gregorii XIII. citata: in qua quibuſcumque Superioribus Regularibus mandatur, ne facultate ingrediendi dicta Monaſteria, ſi quam habent, utantur, niſi in caſibus neceſſariis; & quidem derogando quibuſcumque privilegiis: unde cum celebratio Miſſæ, aut prædicatio Verbi Dei audiri poſſint a Monialibus per feneſtellas Eccleſiæ, non poteſt dici, quod comprehendatur inter caſus neceſſarios, de quibus loquitur Bulla Gregorii XIII. Ita *Barboſa ſup. num.44.* contra Mirandam putantem Miniſtrum Generalem ſui Ordinis, ac ejus Provinciales poſſe vi præfatæ conceſſionis, etiam hodie, ingredi dicta Monaſteria ad effectum ibi celebrandi, vel prædicandi, quod non rejicit *Tamb. d.24. de jure Abbatiſſ. qu.10. num.1.* dicens, *an autem hodie in praxi ſupradicti Miniſter Generalis, & Provincialis hanc facultatem ingrediendi exerceant, dubitat Barboſa*: nullo alio verbo appoſito, per quod indicet ſe non approbare, aut rejicere ejuſmodi doctrinam: quæ tamen non debet admitti ob modo dicta.

Quæres 19. *An Ordinarius, aut Prælatus Regularis de bonis Monialium ſibi reſpective ſubditarum poſſint diſponere in caſibus alias permiſſis, etiam contradicentibus ipſis Monialibus.*

61. *Reſp.* Non poſſe, loquendo de contractibus gravioris momenti; & inde probatur, quod neque Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa, cui incumbit tota adminiſtratio bonorum Monaſterii immediate, ac proxime, ſimiles contractus regulariter poteſt facere propria auctoritate, abſque conſenſu proprii Capituli: ergo neque Ordinarius, aut Prælatus Regularis, quibus minus proxime, ac immediate in-

cumbit adminiſtratio dictorum bonorum quoad Monaſteria ſibi reſpective ſubjecta, poterunt præfatos contractus facere, ſine conſenſu Capituli; unde exiſtimo talem eſſe praxim, ſicque communiter obſervari.

Quæres 20. *An Ordinarius, aut Prælatus regularis poſſint deponere, aut ſuſpendere ab Officio Abbatiſſas, ſeu Prioriſſas Monialium ſibi reſpective ſubditarum.*

62. *Reſp.* Poſſe, ſi occurrat juſta cauſa id faciendi: & ratio eſt, quod ſupradicti in Moniales ſubditas habent poteſtatem coercitivam etiam pro foro externo; hæc autem ſufficit, ut poſſint eas punire in foro externo pœna juſta; qualis utique eſſe poteſt etiam depoſitio, & ſuſpenſio ab officio; unde ea non ſolum identidem imponitur in Religionibus virorum, ſed etiam ipſis Monialibus comminatorie indicitur, illis aliqua prohibendo, aut præcipiendo ſub pœna privationis, aut ſuſpenſionis ab officio.

SUBSECTIO III.
De Canonica Monialium Viſitatione.

63. *Viſitatio Canonica quid ſit.*
64. *Alia eſt generalis, alia particularis.*
65. *Prælati Monialium tenentur eas viſitare.*
66. *Moniales ſubditæ Ordinario loci, aut Sedi Apoſtolicæ viſitantur ab Ordinario; exemptæ vero a Prælato regulari.*
67. *Capitulum, Sede vacante, viſitat Moniales non minus, quam Ordinarius.*
68. *Illas item viſitat Vicarius generalis.*
69. *Jus viſitandi poteſt delegari.*
70. *Viſitatio facienda ſingulis annis.*
71. *Proponitur materia Viſitationis.*
72. *Præmonendæ Moniales de materia Viſitationis.*
73. *Prælatus tempore Viſitationis ingreditur Clauſuram.*
74. *Ducit ſecum aliquos ſocios.*
75. *Si ingreditur ob fabricæ conſtructionem, ducit ſecum ſocios ſolitos ultra Architectum.*
76. *In tales ſocios aſſumi poſſunt Regulares, etiam ex Indulto Leonis X.*
77. *Et hoc indultum, licet factum vivæ vocis oraculo, juxta aliquos hodie durat.*
78. *Viſitatio, quæ fit in caſu particulari, facienda judicialiter.*
79. *Moniales exemptæ nequeunt obſtare Ordinario, ne earum viſitet Clauſuram.*
80. *Et ſi obſtent, incurrunt excommunicationem.*
81. *Ad hoc tamen requiritur, ut, appoſito impedimento, Moniales moneantur, ut deſiſtant.*
82. *Monitio iſta ſufficit quod ſit generalis.*
83. *Ea facienda ab ipſo Viſitatore.*
84. *Dicta excommunicatio incurritur etiam in caſu, quo impediatur Viſitatio intentata a Prælato regulari.*

Quæres 1. *Quid intelligatur hic nomine Viſitationis Canonicæ.*

63. *Reſp.* Intelligi actum, quo legitimus Prælatus Monialium, juxta Sacros Canones, aut conſtitutiones Religionum inquirit ſtatum, & mores Monialium ſibi ſubditarum ad effectum debite corrigendi exceſſus, qui forte deprehendantur, ac opportunis mediis promovendi bonum ipſarum tam ſpirituale, quam temporale: idque ex juriſdictione ſibi competente ad executionem ſui Paſtoralis officii.

Quæres 2. *Quotuplex ſit hujuſmodi Viſitatio.*

64. *Reſp.* Eſſe duplicem; generalem ſcilicet, & particularem: generalis eſt, quam Prælatus ordinarie facit, ex debito ſui paſtoralis officii (& de hac potiſſimum nobis in præſentia agendum eſt) particu-

laris eſt, quam Prælatus facit ex zelo, & charitate, & ex cauſa hic & nunc movente animum ſuum; de qua loquitur *Clem.2. §. nos igitur de cenſib.*

Quæres 3. *Quo jure obligentur Prælati Monialium ad Canonicam earum Viſitationem.*

65. *Reſp.* Obligari tum ex *Clem.2. attendentes, de ſtat. Monac.* ſtatuente Monaſteria Monialium Papæ immediate ſubjectarum viſitari debere ab Ordinario loci Apoſtolica auctoritate; non exempta vero ab eodem Ordinario, ſed propria poteſtate; exempta denique a propriis Prælatis Regularibus: tum ex Concilio Trid. *ſeſſ.25. de regul. c.1.* ubi præcipitur, ut omnes Regulares, tam viri, quam mulieres ad regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum, vitam inſtituant, & componant, atque in primis quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicujus regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum reſpective eſſentiam, nec non ad communem vitam, victum, & veſtitum conſervanda, pertinentia, fideliter obſervent; omniſque cura, & diligentia a ſuperioribus adhibeatur, tam in capitulis generalibus, & provincialibus, quam in eorum viſitationibus, quæ ſuis temporibus facere non prætermittant, ut ab illis non recedatur. Ubi ad rem noſtram maxime faciunt verba illa, *quam in eorum viſitationibus &c.*, quæ ſine dubio inducunt Prælatis Monialium obligationem illas viſitandi, eamque graviſſimam, ut colligitur ex gravitate materiæ, circa quam verſatur talis obligatio.

Quæres 4. *Quinam Prælati poſſint, & debeant viſitare Moniales.*

66. *Reſp.* Diſtinguendo; vel Moniales ſunt immediate ſubjectæ Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario loci: & hæ poſſunt, & debent viſitari ab ipſo Ordinario, auctoritate quidem propria, ſi ſint ipſi immediate ſubjectæ; auctoritate vero Apoſtolica, ſi Moniales immediate ſubſint Sedi Apoſtolicæ: vel Moniales ſubjacent juriſdictioni Prælati Regularis; & hæ debent, & poſſunt viſitari a Prælatis Regularibus; quamquam, quod ſpectat ad obſervantiam Clauſuræ Moniales quæcumque, ſive exemptæ, ſive non exemptæ, viſitari ſoleant ab Ordinario loci, eo modo quo diximus *ſup. c.5. ſect.1. qu.5.* patet reſponſio *ex Clem.2. citata qu. præcedenti*: ſi monuero *cum Tamburino d.14. de jure Abbatiſſ. qu.3. n.4.* ad illos eoſdem Prælatos, ad quos ſpectat viſitatio Monialium, ſpectare etiam earum correctionem, ac punitionem, ſi deliquiſſe reperiantur.

An autem Capitulum Sede vacante poſſit abſolute viſitare Moniales Ordinario ſubjectas, immo & exemptas, quoad obſervantiam Clauſuræ.

67. *Reſp.* Videri poſſe, & colligitur ex dictis *c.5. ſect.1. qu.5.* quæ inde confirmari poſſunt, quod non eſt credendum Eccleſiam velle Moniales manere toto tempore Sedis vacantis omnino deſtitutas canonica viſitatione, ſive abſolute, ſi ſint non exemptæ, ſive quoad obſervantiam Clauſuræ, ſi ſint exemptæ; cum alioqui poſſit contingere caſus, in quo tunc temporis maxime neceſſaria ſit viſitatio. Diſſentiunt tamen *Azor. p.3. l.3. c.37. qu.14.* & alii *apud Tamburinum ſup. qu.5. n.3.* putantes Capitulum Sede vacante non poſſe viſitare cœnobia Monialium exempta, quæ alias poſſet Ordinarius, ut delegatus Sedis Apoſtolicæ; ſicque fuiſſe deciſum a Rota teſtatur *Barboſa ſup. alleg.73. n.25.* idemque ſentit *Diana p.7. tract.12. reſol.28.* ex Bannio.

68. Addo etiam, Vicarium generalem poſſe viſitare modo dicto Moniales, & quidem non ſolum ſubjectas Ordinario, ſed etiam exemptas; non tamen quoad omnia (ſicut poteſt viſitare Moniales non exemptas) ſed tantum quoad obſervantiam Clauſuræ, juxta dicta ſupra *cap.5. ſect.1. qu.5.*: conſtat autem, jus viſitandi non competere Vicario Generali, niſi ſpecialiter id ei committatur: quod aliis citatis notavit *Barboſa n.28.*

Quod ſi quæras, an Prælati Monialium poſſint alteri delegare munus viſitandi, & quidem etiam in iis, quæ ipſis competunt ſolum ex delegatione Sedis Apoſtolicæ.

 69. *Reſp.*

69. *Reſp.* Poſſe: & conſtat tum ex uſu, tum ex dictis *ſubſ. præced. qu.* 1.

Quæres 5. *Quam frequens debeat eſſe viſitatio Monialium.*

70. *Reſp.* Regulariter debere fieri ſingulis annis juxta *Clementinam* 2. *attendentes de ſtat. Monac.* ubi id expreſſe ſtatuitur: & quidem merito, cum maxime conducat ad bonum gregis, quod paſtor agnoſcat pecoris ſui vultum, ſuumque gregem conſideret: ſicut bene notavit *Fuſcus l.* 1. *de viſitat. c.* 3. *n.* 10. hinc inferens frequentes debere eſſe viſitationes; quod utique etiam procedit in Monialibus.

Quæres 6. *De quibus inſtitui debeat viſitatio Monialium.*

71. *Reſp.* Debere inſtitui non ſolum circa ea, quæ præſcribit Concilium Trid. *ſup. c.* 9. nimirum circa vota ſubſtantialia Religionis, victum ac veſtitum; ſed etiam circa ſequentia, videlicet, quot ſint Moniales, an profeſſio fiat tempore debito, an habitus Novitiarum, ac profeſſarum ſit d ſt..ctus, an Moniales ultra vota ſubſtant a ia obſervent regulam proprii Ordinis, jejunia in ea præſcripta, ſilentium, aliaſque Regulares obſervantias: an deferant veſtes debitas, an ſuo tempore celebrent divina officia, & an omnes conveniant: an ſervent debitam Clauſuram, & tempore congruo claudantur portæ: an admittant converſationes ſuſpectas, periculoſas, & ſcandaloſas: qualiter in ſuo munere ſe gerant, Abbatiſſa, Vicaria, & aliæ Officiales Monaſterii: quam diligenter munus ſuum obeant Confeſſarii tam ordinarii, quam extraordinarii: qualis ſit educatio Novitiarum, ac puellarum ibi commorantium cauſa educationis: qualiter expendantur bona Monaſterii, ac implicentur dotes Monialium, quæ admittuntur: & alia id genus, quorum longum texit Catalogum Gavantus in tract. de viſitatione.

Quæres 7. *An Moniales poſſint, & debeant præmoneri de tempore viſitationis.*

72. *Reſp.* Communiter poſſe, & debere præmoneri, ut illæ poſſint tanto melius ſe diſponere ad viſitationem, & hæc majori cum fructu ipſarum peragatur; non repugnare tamen, abſolute loquendo, immo interdum expedire, aut etiam neceſſarium eſſe, ut Prælatus ex improviſo accedat ad viſitationem, præſertim particularem; v. gr. ut inveniat Monialem in flagranti delicto, ut reperiat ſupellectilem alicujus Monialis vanam, ac omnino indecentem ſtatui Religioſo, quæ alias occultaretur; ut majori cum ſinceritate explorare poſſit ſtatum Monaſterii abſque periculo ſubornationis: ſic quippe de filio hominis ſcriptum eſt Matth. 24. *Eſtote parati, quia qua neſcitis hora, filius hominis venturus eſt*: ſic, & Marci 13. dicitur. *Vigilate, neſcitis enim, quando Dominus domus veniat, ſero, an media nocte, an Galli cantu, an mane: ne, cum venerit repente, inveniat vos dormientes.*

Quæres 8. *An Prælatus Monialium poſſit tempore viſitationis ingredi Monaſterium, & quo modo.*

73. *Reſp.* Poſſe dummodo alias obſervet, quæ præſcripſit Gregorius XIII. in ſua conſtitut., quæ incipit: *Dubiis, quæ emergunt*: & ſic habet: *Auctoritate Apoſtolica declaramus Prælatos omnes tam ſæculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monaſteriorum Monialium quovis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi Monaſteria prædicta, ita demum uti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſariis, & a paucis, iiſque ſenioribus, ac Religioſis perſonis comitati.* Cum enim Prælatus inſtituturus viſitationem Monialium debeat illis proponere edicta viſitationis, illam denunciare, habere ad ipſas exhortationem, & hæc fieri debeant ſecreto, ac excluſis Novitiis, converſis, & aliis fœminis in Monaſterio forte commorantibus; conſtat in tali eventu adeſſe neceſſitatem ingrediendi, adeoque facultatem Prælatis Monialium ad id conceſſam extendi ad talem caſum, præſertim cum in ipſa viſitatione debeant viſitari officinæ Conventus, cellæ Monialium, ac ſupellex, dormitorii decentia, aliquod ædificium, quod forte conſtruitur, aut conſtruendum eſt, aut minatur ruinam: præter quamquod, finita viſitatione, ingrediendum eſt Capitulum conventuale ad publican-

blicandam ipſam viſitationem, ac imponendam correctionem culparum inde reſultantium, quæ ſine dubio non poſſunt fieri abſque eo, quod Prælatus viſitans ingrediatur Monaſterium; ut recte advertit *Sanchez lib.6. mor. c.16. n.54.* ex Llamas monens ad omnia prædicta debere ingredi etiam Notarium, qui eorum omnium det teſtimonium, & actus faciat judiciales.

Difficultas eſt, quot ſocios ſecum debeat Prælatus introducere in Monaſterium, attento quod Gregorius XIII. non exprimit in citata conſtit., quot illi eſſe debeant, ſed ſolum dicit a paucis, iiſque ſenioribus, ac Religioſis perſonis comitati.

74. *Reſp. Tambur. d.24. de jure Abbatiſſ. qu.10. n.3. ex Miranda qu.2. de Monial. art.15.* poſſe tuta conſcientia introduci tres ſocios juxta illud *In ore duorum, vel trium teſtium ſtat omne verbum*: immo, & 4. & 5. ſecundum Victorellum, ac Bonacinam: verum in hoc ſtandum eſt uniuſcujuſque loci conſuetudini, quæ habet vim legis, & eſt optimus legum interpres; dummodo ſalvetur, quod Prælatus ingrediatur comitatus a paucis, ſicut requirit Gregorius. „ Ubi eſt advertendum, quod hæc dicta procedunt de „ Epiſcopis, non autem de Superioribus „ Regularibus: ii enim tenentur ſervare „ formam præſcriptam ab Alexandro VII. „ in Conſtit. quæ incipit *Fœlici*, edita „ anno 1664., & eſt in Bullario 153., ubi „ ſic habetur. *Viſitet autem Superior Regularis interiorem Clauſuram per ſe „ ipſum, non autem per alium, etiamſi „ fuerit legitime impeditus, quo caſu differetur viſitatio in alind tempus, quo „ ceſſaverit impedimentum, & viſitationem celeriter, & unica die, debita tamen cum diligentia abſolvat, nec ante „ ortum Solis eam incipiat, nec poſt occaſum protrahat, neque ipſe viſitator, neque ejus ſocii ullam ſumant in Monaſterio refectionem. Porro ſi viſitet Generalis, poſſit ſecum habere duos ſocios ſui „ Ordinis; ſi alius a Generali, unum tantum, „ excluſis omnibus aliis, etiam ratione officii. Qui quidem ſocii aſſumantur exemplares, & maturæ ætatis, & in actu viſitationis a viſitatore nunquam ſeparentur, ſed eum aſpicere, & ab ipſo aſpici „ ſemper poſſint.*

75. Cæterum monet *Tambur. num.6.* quod ſi ratione ædificii conſtruendi Epiſcopus, aut Superior Monialium ingrediantur Monaſterium cum aliquo Architecto, vel alio artifice, nihilominus debent ſecum coaſſumere ſuos ordinarios comites; prout ſtatuitur in allegata Conſtitutione Gregorii XIII. ſiquidem Architectus ille, aut Artifex non ingrediantur tanquam comites, ſed ut operarii, ac artifices.

An autem Ordinarius, ingreſſurus Monaſterium Monialium ad illud viſitandum poſſit, ac teneatur ſibi aſſumere in comites viſitationis viros religioſos.

76. *Reſp.* Poſſe, ſaltem de jure communi; cum nullum extet jus id generaliter prohibens Regularibus; Immo potius id in ſpecie vivæ vocis oraculo fuerit conceſſum Fratribus, ut videre eſt apud *Caſarubium in comp. v. ingredi Monaſteria n.32.* & conſequenter Religioſis aliorum Ordinum per viam communicationis; non tamen teneri, eſto Gregorius XIII. loquens de comitatu Epiſcopi ingredientis Monaſteria Monialium dicat *a paucis, iiſque ſenioribus, & religioſis perſonis comitatus.* Siquidem hic nomine *religioſi*, non ſignificatur homo adſtrictus tribus votis ſubſtantialibus Religionis, ſed vir pius, ac timoratus, ſicut bene notat *Tamburinus ſup. n.4. ex Victorello.*

Cæterum illud hoc in loco bene advertendum eſt, quod cum conceſſio illa relata a Caſarubio fuerit facta a Leone X. vivæ vocis oraculo, poſt generalem revocationem vivæ vocis oraculorum a Gregorio XV. & Urbano VIII. factam non amplius ſubſiſtit, niſi quis velit juxta doctrinam *Peyrini tom.3. privil. cap.12. ad Conſtit.18. Urbani VIII. num.1.* ſuſtinere illud non fuiſſe comprehenſum ſub præfata generali revocatione, ut pote quod tranſiit in privilegium bullarum vi Conſtitutionis Gregorii XIII. confirmantis, & ex certa ſcientia innovantis omnia privilegia ab ipſo, aliiſque ſuis Prædeceſſoribus con-

conceſſa Fratribus Minimis, etiam vivæ vocis oraculo: quæ conſtitutio refertur a *Peyrino tom.2.privil.Conſtit.1. Greg.XIII.* & ſic habet: *Omnia, & ſingula privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, prærogativas, favores, conſervationes, declarationes, facultates, diſpenſationes, gratias, conceſſiones, indulgentias, & indulta ſpiritualia, & temporalia, etiam per modum communicationis, & extenſionis inter ſe, & cum aliis Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, eiſdem Correctori Generali, & Zeloſis, ac aliis fratribus, Eccleſiis, Domibus, Conventibus, & locis eorum quibuſcumque in genere, & ſpecie, etiam per ſolam ſignaturam, etiam vivæ vocis oraculo, ut præfertur, aut alias, tam per præfatos, & alios quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac nos, & Sedem præfatam, quam Imperatores, Reges, & alios Principes ſub quacumque forma, & expreſſione verborum conceſſa, &c. quatenus ſint in uſu, & ſacris Canonibus, & decretis Sacri Concilii Tridentini non adverſentur; approbamus, confirmamus, & innovamus, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, & firmiter obſervari mandamus*: quod item prius fecerat Pius V. iiſdem Fratribus Minimis per Bullam adductam ab eodem *Peyrino ſup. Conſtit. Pii V. in ordine* 7. §. 31. Quæ conceſſio utique per communicationem ſuffragatur etiam Religioſis aliorum Ordinum.

77. Addo ex *Rodriquez tom.1.qu.47. art.8. & Miranda ſupr. art.16.* præfatam conceſſionem Leonis X. ſi detur modo dicto tranſiiſſe in Indultum bullarum, non videri revocatam a Gregorio XIII. in bulla *Ubi gratiæ* ſuperius non ſemel allegata, ac revocante omnes, & quaſcumque licentias conceſſas quibuſcumque viris ingrediendi Monaſteria Monialium: ea quippe loquitur de facultatibus, ac licentiis perſonalibus; ut inde conſtat, quod ea ſolum loquitur de facultatibus conceſſis Marchioniſſis, & Duciſſis, & aliis quibuſcumque perſonis (qui modus loquendi indicat privilegium eſſe perſonale, tamquam conceſſum, ſi minus certæ perſonæ, certo generi perſonarum; ſicut colligitur ex *l. qui tale* 24. *ff. ſoluto matrim.* cum tamen allata conceſſio Leonis X. non ſit perſonalis, ſed realis, ut pote facta toti Ordini Minorum, qui fictione juris nunquam videtur perire, ſicut advertit Rodriquez generaliter docens privilegium factum certo generi perſonarum, quæ per fictionem juris nunquam pereunt, cenſendum eſſe reale, ac perpetuum, non autem perſonale.

Quæres 9. *An, & quando viſitatio Monialium fieri debeat in forma judiciali.*

78. *Reſp.* Debere fieri, ſi fiat in caſu particulari, v. g. occaſione alicujus gravis exceſſus perpetrati in Monaſterio; ſi fiat generaliter, prout fit communiter, conſtat ex ipſa praxi.

Quæres 10. *An Moniales exemptæ poſſint impedire Ordinarium, quominus eas libere viſitet circa cuſtodiam Clauſuræ.*

79. *Reſp* „ Non poſſe, attentis de„ cretis Sacri Concilii Tridentini, & aliis „ Sacræ Congregationis Concilii, de qui„ bus dixi *cap.5. ſect.1. n.6.* ex quibus „ conſtat, Ordinarium poſſe viſitare Mo„ niales exemptas quoad Clauſuram, „ quoties judicaverit id expedire, nec „ poſſe ipſi Regulares, quibus ſubſunt „ Moniales, impedire, quominus ille id „ præſtet; & hoc, licet alias nunquam „ viſitaverit illud Monaſterium: quod „ declaravit Sacra Congregatio 24. No„ vemb. 1617. apud *Gavantum in man.* „ *v. Monialium Clauſura n.57. addentem* „ *n.60.* ex decreto ejuſdem Sacræ Congregat. facto 25. Febr. 1583. poſſe Ordinarium interrogare Moniales Regularibus ſubjectas de pertinentibus ad Clauſuram. Immo docet *Fuſcus l.2. de Viſitat. cap.19.* (quod nos etiam ſupra adnotavimus) Monialibus recuſantibus viſitari, poſſe Epiſcopum eis reſiſtere frangendo portas Monaſterii, vim vi repellendo.

Quæres 11. *Quam pœnam incurrant Moniales, & alii quicumque impediunt viſitationem Canonicam Monialium.*

80. *Reſp.* Incurrere excommunicationem majorem latam in Clem. *attendentes de ſtat. Monac.*, & a nobis propoſitam *ſup. c.8.*

c.8. *qu.*11. lateque a *Bonac. d.*2. *de cenſur. partic. qu.*2. *part.*4. explicatam, qui bene ait *n.*2. quod cum materia iſtius excommunicationis ſit impedire Viſitatorem in iis, quæ pertinent ad reformationem Monialium circa vitam voluptuoſam, & ad debitum famulatum Deo præſtandum, ut habetur in ipſo textu: & ex alia parte talis impeditio fieri poſſit multis modis; ſequitur tot modis contrahi præſentem cenſuram, quot modis ſit dicta impeditio: dummodo tamen præcedat admonitio ad eam incurrendam vi textus requiſita iis verbis, *niſi moniti reſipiſcant*.

81. Notat autem *Bonacin. num.*4. ad contrahendam iſtam cenſuram non ſufficere quod præfata admonitio fiat, antequam apponatur impedimentum viſitationi, ſed eam debere ſubſequi appoſitionem ipſam impedimenti, ita ut Prælatus viſitans impedientem moneat, ut deſiſtat ab impediendo: cujus rei ea eſt ratio, quod in textu dicitur, *niſi moniti reſipiſcant*: non dicitur autem reſipiſcere is, qui non delinquit (v. g. impediendo in præſenti materia) quod etiam notarunt *Suarez d.*23. *de cenſur. ſect.*5. *n.*9. *Sayr. l.*3. *de cenſur. cap.*35. *num.*14. *Navar. cap.*27. *n.*140. & alii.

82. Iſta tamen monitio non eſt opus, quod ſit ſpecialis, & particularis, ſed ſufficit illam eſſe generalem; ſiquidem textus ſimpliciter, ac indiſtincte loquitur dicens, *niſi moniti reſipiſcant*; adeoque non debet reſtringi ad monitionem ſpecialem, cum jure non diſtinguente nec nos diſtinguere debeamus. Ita Suarez Sayr. Navarr. & alii locis modo citatis, quos ſequitur *Bonacin. n.*5. monens *num.*6. in præſenti eventu requiri ad incurrendam iſtam cenſuram vel triplicem monitionem, vel unam pro triplici, probatque ex Suarez ſupra, ac *Filliucc. tract.*14. *n.*73. quia ubi jus petit juridicam monitionem, ſemper loquitur de monitione Canonica; monitio autem Canonica eſt trina, aut certe una pro trina, niſi aliud neceſſitas ſuadeat:

83. Præterea iſta monitio, ut ſit legitima, debet fieri ab ipſo Viſitatore Monialium, qui impeditur; aut certe ab ejus Superiore in cauſa viſitationis: patet, quia iſta monitio debet eſſe juridica, non eſt autem juridica niſi fiat a legitimo Superiore, qui in cauſa viſitationis eſt vel ipſe Viſitator, vel Superior illius in juriſdictione. Ita *Bonacin. num.*7. *ex Aug. Suar. & Filliuc.* addens *num.*8. ad incurrendam iſtam excommunicatiouem præſupponi præſumptionem; cum in textu adhibeatur verbum *præſumpſerint*, adeoque illam poſſe evitari ex quacumque ignorantia, præterquam ex affectata cum ingenti temeritate conjuncta.

84. Et certe quod iſta excommunicatio incurratur etiam in caſu, quo impediatur viſitatio intentata a Prælato Regulari, colligitur ex tenore ipſiuſmet textus; qui cum dicat *ſingula Monialium Monaſteria per Ordinarios, exempta videlicet, quæ ita Sedi Apoſtolicæ, quod nulli alii ſubjecta noſcuntur, Apoſtolica; non exempta vero ordinaria auctoritate; ac exempta alia per alios, quibus ſubſunt, annis ſingulis debeant viſitari*; utique comprehendit etiam Prælatos Regulares expreſſos in his poſtremis verbis, *per alios, quibus ſubſunt*.

SECTIO II.

De Gubernatione Monialium quoad ſubjectionem erga propriam Abbatiſſam.

Acturi in iſta Sectione de gubernatione Monialium, prout ſe tenet ex parte Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, cui legitime ſubduntur; neceſſe eſt, ut aliqua prius explicemus de ejus electione: ſicque Sectionem dividemus in duas Subſectiones; in quarum prima agemus de canonica electione Abbatiſſæ; in ſecunda de ejus poteſtate in Moniales ſubditas.

SUBSE-

SUBSECTIO I.

De Canonica Electione Abbatiſſæ.

85. *ELectio Canonica quæ ſit.*
86. *Quot modis fieri poſſit.*
87. *De jure communi ſpectat ad Monaſterium, cui ſit.*
88. *Ad eam concurrunt ſolum Moniales Profeſſæ Choriſtæ, niſi ſint inhabiles.*
89. *Converſæ ad eam admitti poſſent: de facto tamen non admittuntur.*
90. *Monialis eligenda in Abbatiſſam debet habere varias conditiones.*
91. *Eſt opus, quod expleverit annum quadrageſimum.*
92. *Electio facta ſine dictis conditionibus eſt ipſo facto irrita; quod alii negant.*
93. *In electione ex concurrentibus ad Abbatiſſatum pro arbitrio præferri poteſt ætas in jure præſcripta antiquitati profeſſionis; vel e contra.*
94. *Regulariter Abbatiſſa eligitur ex eodem Monaſterio.*
95. *Soror Abbatiſſæ præſentis poteſt eligi, ut ei ſuccedat in officio.*
96. *Qui debeant præſidere electioni, & qualiter vocandi ad electionem.*
97. *In quo loco fiat electio:*
98. *Qua forma, & quibus ritibus, qualiterque recipienda ſuffragia.*
99. *Electio Abbatiſſæ fit per ſuffragia ſecreta.*
100. *In eam debet conſentire major pars Capituli eligentis, immo & ſanior.*
101. *Putant alii ſufficere duas partes ſuffragiorum ex tribus.*
102. *Quid agendum, ſi quæ ſchedula ſit vitiata.*
103. *Monialis in aliquo caſu eligit ſe ipſam.*
104. *Votum Monialis infirmæ non requiritur: at requiri poteſt.*
105. *Electio fit non ſolum per viam ſcrutinii, ſed etiam aliis modis.*
106. *Prælatus aſſiſtens electioni Abbatiſſæ non poteſt ferre ſuffragium; quod alii negant.*
107. *Interdum tamen poteſt illam nominare.*
108. *Electio qualiter publicanda.*
109. *Quid, ſi facta pubblicatione opponatur?*
110. *Publicata debet confirmari.*
111. *Quid ſi opponatur contra electionem factam per compromiſſum?*
112. *Quid ſi per ſcrutinium facta ſit electio?*
113. *Officium Abbatiſſæ durat ſolum ad tres annos, & poſtea debet vacare per tres annos completos.*
114. *Electa poteſt renunciare electioni, ſi adſit alia digna.*
115. *Renunciat in favorem tertiæ, ſi Abbatiſſatum habeat in titulum.*
116. *Moniales indebite eligentes non ſemper amittunt jus eligendi.*

Quæres 1. *Quid intelligatur hic nomine Canonicæ electionis.*

85. *Reſp.* INtelligi vocationem perſonæ idoneæ ad munus Abbatiſſæ, factam juxta ſacros Canones, ac ſtatuta uniuſcujuſque Ordinis: dixi ad munus Abbatiſſæ, ut indicarem, quod, cum Abbatiſſa non habeat ordinariam juriſdictionem, ſed quaſi ex commiſſione; & juriſdictio ordinaria ſit de ratione Prælati proprie dicti: conſequenter Abbatiſſa, proprie loquendo non poteſt dici Prælata: quod in ſpecie notarunt *S.Thom. in 4. d.25. qu.2. art.2. quæſt.1. ad 2. Syl. v.Abbatiſſa, num.1. Tabiena ibidem n.1. aliique.*

Quæres

Quæres 2. *Quot modis eligi poſſit Abbatiſſa.*

86. *Reſp.* Poſſe eligi pluribus modis a nobis explicatis *in tract. de gubernat. c.2. ſect.1.* ſed potiſſimum tribus, qui ſunt uſitatiores, & habentur in *c. quia propter de electione*: nimirum per ſcrutinium (qui eſt omnium uſitatiſſimus) per compromiſſum, & per communem inſpirationem.

Quæres 3. *Ad quem ſpectet electio Abbatiſſæ de jure communi.*

87. *Reſp.* Spectare ad Monaſterium, cui ea præfici debet; & patet tum ex *cap. indemnitatibus de elect. in 6.*, ubi id ſatis clare indicatur, dum præcipitur, ut ad eligendum cum aliis nulla admittatur Monialis, niſi 12. ætatis ſuæ annum peregerit: ſic enim ſupponitur Monialis debere concurrere ad electionem Abbatiſſæ: tum ex Concilio Triden. *ſeſſ.25. de regul. cap.6. & 7.*, quod cum præcipiat electiones Monialium fieri per vota ſecreta, ita ut ſingulorum eligentium nomina numquam publicentur: & quod is, qui præeſt electioni, ſive Epiſcopus, ſive alius Superior, clauſtra Monaſterii non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel accipiat; aperte oſtendit electionem Abbatiſſæ ſpectare ad Monaſterium: & quidem merito, ut ſic ea a Monialibus recipiatur majori cum amore, ac fiducia, tamquam ab ipſis electa, & digna tanto munere æſtimata: quod non ita facile eveniret, ſi ea eligeretur ad arbitrium Ordinarii, aut Prælati Regularis: ita *Rodriq. tom.2. qu.54. art.1.*, *Miranda quæſt.7. de Monial. art.1.*, *Lezana to.1. cap.26. n.2.*, *Tambur. d.28. de jure Abbatiſſ. qu.1. nu.2.* aliique communiter cum *Sylv. v. elect.3. qu.6.* aſſerentes de jure communi electionem Præfectæ Monialium ſpectare ad ipſas Moniales; dico *de jure communi*: modo enim poſt *Concil. Trid. ſup. cap.7.* hac in re ſervari debent ſingulorum Ordinum, ſeu Monaſteriorum Conſtitutiones, ſicut advertit *Tamb. num.3.*

Quæres 4. *Quæ requirantur in Monialibus, ut poſſint concurrere ad electionem, Abbatiſſæ activam, ſtando præciſe in jure communi.*

88. *Reſp.* Requiri, ut ſint profeſſæ; ſaltem tacite, & quod expleverint 12: ætatis annum: habetur expreſſe in citato *cap. indemnitatibus*, quamquam cum hodie major ætas petatur ad profeſſionem emittendam, major item ætas requiritur ad faciendam hujuſmodi electionem, nempe 16. annorum expletorum: quod bene advertit *Suarez tom.4. de relig. tract.8. l.2. cap.5. num.18.* addens jure communi majorem ætatem non deſiderari, nec peti, ut poſt profeſſionem aliquod tempus intercedat ante electionem; ideoque non eſſe neceſſarium, quod Profeſſio anteceſſerit diem electionis, ſed ſufficere ut ea ante electionem legitime facta ſit. Dixi *de jure communi*, quia attentis juribus particularibus Religionum (quibus diximus ſtandum eſſe ex Decreto Concil. Trident.) in aliqua Religione requiritur, ut Monialis concurrens ad electionem Abbatiſſæ fuerit profeſſa aliquot annis; ut in Ordine Prædicatorum, in quo teſte *Caſtellino c 17. de elect. num.15.* non poteſt Monialis habere vocem activam in electione Abbatiſſæ, niſi poſt annos 12. ab emiſſa profeſſione.

Cæterum ab electione activa Abbatiſſæ excludi debent Moniales inhabiles: quales ſunt 1. excommunicatæ excommunicatione majori: 2. ſuſpenſæ ab officio: 3. interdictæ: 4. prohibitæ eligere ſine licentia Superioris: 5. quæ ſcienter indignam elegerunt in aliqua vocatione, aut certe peccarunt in poſtulando (ſi tamen ſecuta eſt poſtulatio vel electio): 6. quæ per laicalem abuſum elegerunt: 7. quæ non elegerunt intra tempus præſcriptum: 8. quæ ſunt irregulares: & hæc ex variis iuribus, quæ adducuntur in noſtro *tract. de gubernatione*, & hic brevitatis cauſa omittimus.

Quod ſi quæras, an Moniales, quæ dicuntur Converſæ, poſſint, & debeant admitti ad electionem Abbatiſſæ.

89. *Reſp. Suarez ſupr. nu.18.*, quod cum eæ ſint vere Religioſæ profeſſæ, ut ſupponitur; nullum extat jus, quo exclu-

cludantur a dicta electione. Regulariter tamen non ſolent admitti, ſive ex conſuetudine, ſive ex jure ſpeciali Religionum, eſto ſimpliciter id non repugnet.

Quæres 5. *Quæ requirantur in Monialibus ad hoc, ut eligi poſſint in Abbatiſſas, ac Præfectas Monaſterii.*

90. *Reſp.* Requiri non ſolum, ut Monialis eligenda ſit profeſſa expreſſe, ſed etiam, ut non ſit minor annis 40., & 8. annos poſt profeſſionem laudabiliter vixerit in Monaſterio: ſic decidit Concilium Trident. *ſeſſ.*25. *de regul. cap.*7. ſub his verbis: *Abbatiſſa, & Prioriſſa, & quocumque alio nomine Præfecta, vel Præpoſita appelletur, eligatur non minor quadraginta annis, & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit.* Quamquam in caſu, quo inter Moniales Monaſterii nulla adeſſet his qualitatibus prædita; & alioqui ſuperior præſidens electioni judicaret non expedire, quod eligeretur Præfecta ex alio Monaſterio ejuſdem Ordinis; tunc poſſet eligi aliqua ex illis, quæ in eodem Monaſterio annum trigeſimum exceſſerit, & quæ quinque ſaltem annis poſt profeſſionem recte vixerit, Epiſcopo tamen, aut Superiore Monialium conſentiente; idque ex Decreto Concilii Trident. ubi ſupra.

Quod ſi quæras, an opus ſit ut Monialis eligenda in Abbatiſſam expleverit quadrageſimum annum, vel ſufficiat illum inchoaſſe.

91. *Reſp. Portel. 1. p. reſp. mor. caſu* 13. *num.*1. ſufficere quod inchoaverit, probatque ex Clem.1. §. *Cæterum de ſtatu Monach.*, quæ ſtatuens ætatem petitam ad hoc, ut aliquis ſit Prælatus alicujus Conventus, debere eſſe annorum viginti quinque ait, *niſi vigeſimum quintum annum attigerit*: ergo idem dicendum eſt iſto etiam caſu, ut jura juri conſonent, præſertim cum teſte ipſo Portello, Navarrus dicat ex duobus ſenſibus, in quibus lex explicari poteſt, accipiendum eſſe eum, qui benignior eſt. Oppoſitum ſuſtinent alii cum *Garcia de beneficiis p.*7. *cap.*4. *n.*71. ex eo quod cum Sacra Congregatio Concilii 24. Septem. 1593. declaraverit verba illa Concilii Trident. *ſeſſ.*24. *de reform. cap.*14. *Ad cæteras autem dignitates, vel perſonatus, quibus animarum cura nulla ſubeſt, Clerici, alioqui idonei, & viginti duobus annis non minores aſſumantur*, debere intelligi de anno vigeſimo ſecundo completo: eadem ratione etiam verba ejuſdem Concilii *ſeſſ.*25. *de Regul. cap.*7. *Non minor annis quadraginta* (ſupple, ſi ſit Monialis eligenda in Abbatiſſam) debebunt intelligi, ut Monialis præfata habeat quadraginta annos completos. Si enim non complevit annum quadrageſimum, eſt minor quadraginta annis. Etſi *Henriq. lib.*14. *c.*8. *num.*10. *in gloſſa lit.*X. *Sa v. beneficium num.*31, & alii loquentes de Decreto Concilii *ſeſſ.*24. *de reformat. cap.*14. aſſerant quoad dignitates, & perſonatus ſine cura ſufficere viginti duo annos incœptos. Unde infert *Diana part.*7. *tract.*12. *reſol.*9. ſe exſtimaturum probabilem tam ſententiam Portelli, quam opinionem Garciæ ſuperius adductas, niſi obſtaret declaratio Sac. Congregationis ſupra allegata. „ Sed Portelli „ doctrinæ obſtat 1. textus *in l.*3. §. *minore ff. de Minor*: ubi deciditur, hæc „ verba: *Minor viginti quinque annis* „ importare, ut annus ſupremus ſit „ completus, & comparatio fiat de momento „ in momentum, ut cum *Joanne* „ *Andrea* notat *Fagnanus in cap. Cum* „ *in cunctis de elect. num.*123. Obſtat 2. „ duplex reſponſio Sacræ Congregationis „ declarantis, illa verba Concil. Tridentini „ *ſeſſ.*24. *cap.*12. *de reform. Ad* „ *cæteras autem Dignitates, vel Perſonatus*, „ *quibus animarum cura nulla ſubeſt*, „ *Clerici, alioquin idonei, & viginti duobus* „ *annis non minores adſciſcantur* eſſe intelligenda „ de anno vigeſimo ſecundo „ completo: de quarum reſponſionum „ authenticitate non poteſt dubitari; cum „ illarum tenorem recitet *Garcias de beneſic. par.*7. *cap.*4. *num.*70., addens, ſe „ habere ſecundam ex illis apud ſe in forma „ authentica; & eſt illa, de qua ſupra „ mentionem feci. Obſtat 3. alia ſpecifica „ declaratio Sacræ Congregationis „ in una Neapolitana 24. Septem. 1678., „ & ha-

„ & habetur *lib.*10. *Decretorum*, ut re-
„ fert *Matthæuccius in Officiali Curiæ c.*1.
„ *nu.*4. in qua dicitur, quod annus qua-
„ drageſimus Monialis eligendæ in Ab-
„ batiſſam debet eſſe completus.

Difficultas eſt an præfatæ duæ conditiones requirantur ad electionem tamquam ſubſtantiales, ita ut alioqui electio ſit eo ipſo irrita, ac nulla.

92. *Reſp. Tamburinus ſup. qu.*2. *n.*7. eſſe eo ipſo irritam, ac nullam, probatque, tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis ſub die 16.Maii an.1623. relata a *Barboſa lib.*1. *de jur. Eccl. c.*45. *num.*19., tum quia, ubi verba dant formam actui, ſi actus fiat non ſervata illa forma, ipſo jure eſt nullus, ut docent *Bartol. in l. Gallus, ff. de liber. & poſth.*, *& Gomez in cap. fin. §. Si vero de judic. l.*6. *num.*19. Verum diſſentit *Suarez n.*8. dicens: *hæ autem duæ conditiones* (quæ ſcilicet ſuperius explicatæ ſunt) *non declarantur a Concilio tamquam ſubſtantiales, nec irritatur electio aliter facta, ſed ſimplex prohibitio ponitur, ut non eligatur &c.* ideoque ſi alioqui electio facta ſit juxta commune jus, licet illæ duæ conditiones non ſerventur, non erit electio irrita ipſo jure, ſed ad ſummum irritanda. Ita *Suarez*, & meo judicio ſatis probabiliter; patetque, tum ex dictis, tum quia multa prohibentur, quæ tamen facta tenent: tum quia in dubio interpretatio facienda eſt pro valore actus, ut valeat potius, quam corruat *l. quoties ff. de reb. dub.*, tum quia actus ſine debita forma factus tunc ſolum eſt nullus, quando forma ponitur tamquam ſubſtantialis; negamus autem id evenire in præſenti caſu.

Dices: quid ſi duæ Moniales concurrant ad Abbatiſſatum, quarum utraque ſit digna; altera tamen ſit quadragenaria, nondum habens quinque annos profeſſionis; altera vero habens illos completos, aut etiam octo, alias nondum attingens quadrageſimum ætatis annum, licet triginta excedat: debet ne in tali caſu præferri hæc poſterior; an potius altera prior?

93. *Reſp.* Quod, quamvis ex una parte videri poſſit præferenda poſterior, eo quod habeat aliquo modo completam conditionem petitam a Concilio (cum alias priori Moniali omnino deſit una dictarum conditionum) ex alia vero parte præferenda videri poſſit prior Monialis, eo quod in illa reperiatur ætas quadraginta annorum per ſe primo requiſita a Concilio, quæ non requiritur in Moniali poſteriori; & aliunde conditio ætatis magis deſideretur, ut recte advertit *Suarez ſup. nu.*10., nihilominus abſolute loquendo negotium iſtud videtur arbitrarium, cum præfatæ duæ Moniales ſe habeant, ut excedens ad exceſſum: ſicque præferenda videtur in præſenti caſu illa, quæ ob alias conditiones reputatur dignior: quod ſi ambæ fuerint æque dignæ, ex genere ſuo præferri debet exceſſus ætatis, ut pote in jure magis conſiderabilis; ſi autem exceſſus ætatis eſſet parvus, & antiquitas in Religione eſſet magna, ac præponderans: tunc Superioris eſſet prudenter dijudicare, quænam ex illis præferenda eſſet: ita *Suarez num.*10. addens, quod ſi nulla adſit Monialis habens integras illas duas conditiones quadraginta annorum ætatis, & octo profeſſionis; illa, cæteris paribus, præferri debet, quæ judicabitur plus de iis participare.

Quæres 6. *An, & qualiter neceſſe ſit, ut Abbatiſſa eligatur ex Monialibus ejuſdem Monaſterii.*

94. *Reſp.* Debere eligi, ſi in Monaſterio extet aliqua Monialis prædita debitis conditionibus, idque juxta Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *cap.*7. *de regul.* ſecus ſi ibi nulla ex iis, quæ alias eligi poſſunt, habeat triginta annos completos: tunc enim ſimpliciter neceſſarium eſt illam eligi ex alio Monaſterio ejuſdem Ordinis; non item, ſi aliqua illarum habeat triginta annos completos: nam tunc in aliis conditionibus requiſitis ad munus Abbatiſſæ facilius poſſet admitti benigna interpretatio, attenta aliqua incommoditate in eligendo ex extraneis: ita *Suarez num.*11. monens ſufficientem cauſam eligendi ex alio Monaſterio eſſe, quod in eodem Cœnobio non inveniatur aliqua ha-

habens ſimul dictas duas conditiones: cum ſic intelligi debeant verba illa Concilii: *quod ſi his qualitatibus non reperiatur in eodem Monaſterio*. Niſi enim utramque habeat, dici non poteſt affecta illis qualitatibus. Quod autem dicit Concilium, ad hoc ut eligi poſſit in Abbatiſſam Monialis carens præfatis qualitatibus, oportere, ut non poſſit commode eligi ex alio ejuſdem Ordinis Conventu, quod committitur judicio Superioris; putat *Suarez num.*10. procedere in diſtantia loci, in quo foret eligenda Abbatiſſa ex alio Monaſterio, ſi judicio Superioris diſtantia ſit tanta, ut electio cenſeatur non poſſe fieri commode ex alio Monaſterio; ad quod facit declaratio Sacræ Congregationis, quam adducit *Suar. num.*8. his verbis: *Abbatiſſa triginta annorum, & quæ per quinque annos ſolum ſit profeſſa, eligi non poteſt, ſi in Monaſterio eſt aliqua Monialis quadraginta annorum, & quæ jam per octo annos ſit profeſſa: aut in aliquo Monaſterio ejuſdem Ordinis vicino iſtius qualitatis inveniatur*.

An autem, & quomodo Moniales, quæ ſunt vel illegitimæ, vel bigamæ, vel non virgines, vel ex genere maculato, vel inſanæ, eligi poſſint in Abbatiſſas, colligi poteſt ex dictis c.8.

95. Addo hic obiter ſororem Abbatiſſæ non prohiberi de jure ſuccedere ſorori in Abbatiſſatum, dummodo aliunde non prohibeatur. Ita Sacra Congregatio 19. Aprilis 1619., apud *Barboſam in collect. v. Abbatiſſa*.

Quæres 7. *Quinam debeant præſidere electioni Abbatiſſæ*.

96. *Reſp.* Debere præſidere Ordinarium, ſi Monaſterium ſit ipſi immediate ſubjectum, aut Sedi Apoſtolicæ; Prælatum vero Regularem, ſi Monaſterium ſit exemptum, idque ex jure antiquo lato in Concil. Trid. ſupra his verbis: *Is, qui electioni præeſt, Epiſcopus, ſive alius Superior, Clauſuram Monaſterii non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel accipiat*. Dixi *ex jure antiquo*, ut indicarem in præſentia ex bulla Gregorii XV. *Inſcrutabili* ſæpius allegata, Ordinarium per ſe, vel per alium poſſe intereſſe electioni Abbatiſſæ faciendæ etiam a Monialibus exemptis; quamvis ad id non teneatur: præterea tali electioni debent intereſſe cum Ordinario, aut Prælato Regulari ſaltem duo teſtes, qui munus diſquiſitorum exerceant; alioqui electio facta eſſet nulla *ex c. quia propter de elect. in 6.* iique debent eſſe in loco patenti: ita ut, ſi commode fieri poſſit, ab omnibus videantur: non eſt tamen opus, ut audiantur a Monialibus vocalibus capitulariter congregatis. Quare tenentur Regulares ſignificare Ordinario diem electionis, illumque expectare uſque ad tempus præfinitum, uti diximus *ſup. c.*8. *qu.*42. afferentes ad id decretum Sacræ Congregationis.

Notat autem *Sanctorus in conſt. Minor. c.*11. *ſtat.*7. *qu.*7. *d.*4. quod, quamvis in citata bulla Gregorii dicatur de Ordinario, illum poſſe electioni ſuperioriſſæ Monialium intereſſe, ac præſidere: & præſes in jure antiquo ſummam juriſdictionem importet in provincia ex *l.*1. *ff. de offic. præſidis*, in præſenti tamen caſu verbum *præſidere* non inducit juriſdictionem, ac ſuperioritatem in Moniales, earumque electiones, ſed ſolam ordinationem, ac directionem; ita ut electio fiat quiete, ac pacate, nullaque violentia, aut defectus in ea committatur; ſicque ordinarius nequit recipere Monialium ſuffragia, ſed ſolum ea audire, & cognoſcere, quando recipiuntur a Prælato Regulari; quippe cui ſolum privative quoad Epiſcopum incumbit excipere ſuffragia, ut declaravit Sac. Cong. Concilii 10. Sept. 1639. in Urbanien. ad inſtantiam Patris Commiſſarii curiæ pro Monialibus S. Bernardini, illius Civitatis Epiſcopum in electione Abbatiſſæ Monialium Regularibus ſubjectarum non poſſe exquirere, ſeu recipere vota Monialium, ſed illa exquiri, & recipi debere a Superiore Regulari, ſciente tamen, & audiente eodem Epiſcopo.

Addit *Sanctorus ſup. d.*3. non eſſe opus in præſenti caſu ſignificare Epiſcopo horam præciſam, qua fieri debet electio, ſed ſufficere, quod dicatur illam faciendam eſſe

poſt

poſt veſperas, aut Miſſa celebrata; tuncque expectandum eſſe aliquantum poſt illam horam (v. gr. per unam horam circiter), & ſi interim non veniat Epiſcopus, poſſe procedi ad electionem: ſiquidem in hoc caſu non debet attendi præciſe commoditas Epiſcopi, ſed tempus opportunum electioni; nec ad ipſum ſpectat præfigere tempus, ſed ad Prælatum Regularem, Epiſcopo ſe accomodante tempori, ac electioni: quæ utique cum ſit actio graviſſima, non debet pendere ab effectibus, ac reſolutionibus Epiſcopi: alias, ſi expectari deberet Epiſcopus per totam diem, vel non poſſet celebrari electio die deſignata, vel celebranda eſſet de nocte, quod reſpectu Monialium grave eſſet inconveniens.„ Vide circa hæc reſponſionem Sa-
„ cræ Congreg., quæ ultimo loco habe-
„ tur in Bullario *tom.3. poſt conſt.18. Gre-*
„ *gorii XV.*

Quæres 8. *In quo loco fieri debeat electio Abbatiſſæ.*

97. *Reſp.* Regulariter debere fieri in tali loco, ut is, qui debet præſidere, non adſtringatur ingredi clauſtra Monaſterii: id quippe ſatis clare indicat Concilium Triden. ubi ſup. dum ait: *Clauſtra Monaſterii non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel recipiat*: quamquam ſi præſidens electioni prudenter judicet non poſſe fieri electionem canonice, niſi ipſo ingrediente cum ſuis coaſſumptis ob inquietudinem Monialium, ac probabilem ſuſpicionem ſubornationis, aliamve ſimilem cauſam; tunc ii licite poſſent ingredi. Ita in terminis *Rodriq. tom.1. qu.46. art.5. Miranda qu.2. de Monial. art.15. Barb. alleg.102. de off. Ep. n.46. Jo. de la Cruz l.1. de ſtat. relig. c.5. d.2.* aliique; & inde probant, quod, cum Prælatus Monialium poſſit in caſu neceſſitatis dare facultatem, ut alii ingrediantur Clauſuram, ſic & poterit ſibi hanc eandem facultatem dare; ſicut conceſſit Gregorius XIII. in ſua conſtit. *Dubiis* dicens Prælatos omnes tam ſæculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monaſteriorum Monialium quovis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi Monaſteria prædicta ita demum uti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſariis &c.

Quæres 9. *Quo modo, & forma, quibuſve cæremoniis fieri debeat electio Abbatiſſæ.*

98. *Reſp.* In hoc ſervari debere ſtatuta, aut conſuetudines uniuſcujuſque Ordinis, ac Monaſterii; videri tamen valde commendabilem formam illam eligendi, quam deſcribit *Rainerius in rituali Monaſt. ritu.8. rubr.1. cæremon.* his verbis: *Opportuno tempore procedat præſidens electioni Abbatiſſæ, ſaltem cum Notario, vel Cancellario ad feneſtellam ſanctiſſimæ Communionis, ad quam ex parte interiori convocari faciet more ſolito ad ſonum campanulæ capitularis omnes Moniales, ipſaſque ſic congregatas, & coadunatas alloquatur, hujuſmodi evocationis certiores reddat, & ad digniorem perſonam, quam in conſcientia judicaverint, in Abbatiſſam eligendam hortetur; quo facto Cancellarius nomina omnium Monialium ibi congregatarum accipiet; quod ut facilius, & citius præſtare poſſit, paginam cum nominibus omnium Monialium vocalium ſibi antea procurabit, quam manibus tenens, & juxta feneſtellam ſe diſponens, ſingulis Monialibus ibi præſentibus ordinatim ad feneſtellam pro facienda præſidenti reverentia accedentibus, ſuumque nomen, & cognomen dicentibus, ipſum in pagina deſcriptum obſignabit; omnibuſque tandem notatis, præſentibus, & in ſufficienti numero congregatis, procedatur ad electionem. Unde Abbatiſſa officio cedens, genuflexa manibus ante pectus junctis, coram præſidente ad feneſtellam ſedente, pro commiſſis negligentiis, & erroribus in adminiſtratione ſui Officii, & pro cæteris Monialibus omnibus pariter genuflexis dicet culpam, & faciet generalem confeſſionem dicendo* Confiteor &c. *qua completa ipſam, & cæteras omnes præſidens ad effectum electionem valide celebrandi, a cenſuris, & poſtea etiam a negligentiis more ſolito generaliter abſolvet; ac poſtea Monialibus proſequentibus incipiet hymnum* Veni Creator Spiritus &c. *ipſoque completo ſtans ſubdet verſum, & orationem de Spiritu Sancto:*

ćto; deinde ſedebit, Monialibus etiam interius ſuis locis remotius a feneſtella, quam poſſit, ſedentibus: ipſe vero tenens præ manibus paginam, in qua Cancellarius nomina, & cognomina omnium Monialium vocalium ibi præſentium in principio deſcripſerat, ipſas omnes propriis nominibus ordinate unam poſt aliam, incipiendo a ſenioribus, ad feneſtellam vocabit, ſingulaſque accedentes interrogabit, quamnam Monialem in Abbatiſſam eligant; ipſarum vero quælibet reſpondeat: Eligo in Abbatiſſam hujus Monaſterii M. D. N. de talibus; *hujuſmodi tamen votum præſtabit ſubmiſſa voce, itaut a cæteris Monialibus interius nequaquam, bene tamen a præſidente, & Cancellario exterius audiri poſſit; antea, & poſtea præſidenti exhibita reverentia. Pro quibus votis recipiendis præſidens, & Cancellarius quiſque de ſe in quadam pagina deſcribat nomina, & cognomina Monialium in Abbatiſſam ſucceſſive petitarum, & ab unoquoque nomine uſque ad paginæ extremitatem lineam recte ducat, quam tot vicibus parvis apiculis interſecabit, quot Monialis illius nominis in Abbatiſſam nominata fuerit: unde qui hujuſmodi vota excipere, & adnotare debent, intentas aures habeant, Monialiumque vota, juxta quod ab ipſis prolata fuerint, fideliter notent, apiculos formando: & tandem per omnes Moniales præſtito ſuffragio, ſuæ quiſque paginæ apiculos votorum enumerabit, & ſi ſibi invicem, & Monialium congregatarum numero correſpondere repererint, electionem habebunt Canonicam; ſecus autem, ſi deficiente, vel excedente: in quo caſu repetenda eſſet electio. Poſtmodum obſervabunt vota & quam plura ultra medietatem, vel duas, ex tribus partibus habuiſſe videbunt, illam Præſidens uti legitime, & canonice electam Abbatiſſam per triennium promulgabit, ſtatimque ad ſe accedenti hujuſmodi munus commendabit: ad quod acceptandum ipſam ſe ſubtrahentem coget, niſi juſtas admodum, & rationabiles cauſas ſuæ renitentiæ deduceret: tunc enim ejus renunciationem deberet admittere, & ad alterius electionem devenire: ſi vero officium acceptaverit, completa erit electio, pro qua tunc pulſari debent omnes campanæ ſolemni, & lætabundo modulo. Præſidens vero Epiſcopum, vel ejus Vicarium, aut alium deputatum, ſi electioni interfuerit, mox diſcedentem, ut decet, comitabitur, ac poſtmodum tunc, vel alio opportuniori tempore ad confirmandam Abbatiſſam, & benedicendam revertetur. Præſidens item, & Cancellarius, vel quicumque alius vota recipiens, completa electione, ſupradictas paginas apiculatas in fruſta ſcindant, ignique tradant.*

Quæres 10. *An, & qualiter electio Abbatiſſæ fieri debeat per vota ſecreta.*

99. *Reſp.* Debere fieri ex decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.25. de regul. c.6.* quod ſic habet: *In electione quorumcumque Superiorum, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatiſſarum, aliarumque Præpoſitarum, quo omnia recte, & ſine ulla fraude fiant, in primis Sancta Synodus diſtricte præcipit omnes ſupradictos eligi debere per vota ſecreta, ita ut ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur.* Quod tamen non facit, quin Ordinarius cum ſuo Vicario, ſeu Secretario, aut alio coaſſumpto, vel Prælatus Regularis, præſidentes electioni poſſint vota ſingularum Monialium excipere oretenus expreſſa; ſicut declaravit Sacra Congregatio, teſte *Garcia p.5. de benefic. c.4.n.190.* addente, præfata vota modo dicto oretenus excipi poſſe a Præſidente electionis, etiamſi ea ſciantur a quatuor, vel quinque adſtantibus, nec propterea deſinere eſſe ſecreta, ſi juxta formam Statutorum Religionis ea manifeſtatio facienda ſit. Eſt autem ita neceſſarium, quod ejuſmodi electio fiat per vota ſecreta, ut alioqui ſit nulla, etiamſi id contingat ex ignorantia juris, & quidem ita, ut neque ex Epiſcopi diſpenſatione poſſit vali, dari, ſic declarante ſacra Congregatione apud *Samuellium to.1. de elect. can. diſp.5. controv.2. n.18.*

Quæres 11. *Qui numerus ſuffragiorum requiratur ad canonicam electionem Abbatiſſæ.*

100. *Reſp.* Requiri, quod electa habeat majorem numerum ſuffragiorum,

non

non quidem reſpectu minoris numeri, ſed totius Capituli ferentis ſuffragium; ſicque non ſufficere, quod electa habeat plura ſuffragia, quam reliquæ Moniales; ſed opus eſſe, ut numerus ſuffragiorum contineat majorem partem totius Capituli: ita ut, ſi Moniales de facto concurrentes ad electionem ſint quadraginta, ſaltem 21. per ſuum ſuffragium concurrerint in perſonam Monialis electæ. Ita *Sylv. v. electio 2. qu. 9. Miranda ſup. qu. 7. art. 4. Suar. to. 4. de Relig. tract.* 8. l. 2. c. 5. *n.* 22. addens majorem numerum, etſi ſit neceſſarius ad electionem, non tamen ſufficere, niſi etiam ſit ſanior; hincque inferens, quod ſi contingat majorem partem, quæ in unam conſentit, non eſſe ſaniorem, & partem ſaniorem, quæ vult alteram, non eſſe majorem, utriuſque electio per ſe loquendo eſt nulla, cum neutra pars eligentium ſit copulative & major, & ſanior, ſicut ſtatuitur in *c. quia propter de elect.* quamquam ſemper major pars præſumatur ſanior, ſi perſona electa non ſit indigna, ut advertit *Suar. n.* 23. Sanior autem illa pars cenſetur, quæ eſt juſtior, & majori ratione nititur, & æquitate, ut notat *Gloſſa c. in Geneſi de elect. v. ad zelum*, & cum ea *Portel. de dub. regul. v. electio in addit. num.* 2.

101. Diſſentiunt *Barboſa l.* 1. *de jure Eccl. c.* 45. *num.* 27. & *Tambur. ſup. qu.* 9. *n.* 3. ſuſtinentes ad canonicam electionem Abbatiſſæ requiri numerum duarum partium votorum ex tribus, niſi aliud petat loci conſuetudo; & probant ex quadam declaratione Sacræ Congregationis ſub 20. Novemb. 1585.

Quærit hic Tamburinus n. 4. *quid agendum in caſu, quo Præſidens electioni Abbatiſſæ ex ſchedulis receptis inveniat aliquam ſciſſam, aut ſignatam, vel certe plures, aut pauciores.*

102. *Reſp.* In tali caſu debere frangi, ac comburi omnes ſchedulas receptas, facta nova electione cum majori circumſpectione: ita *Tamburinus ſup. n.* 4. ex Navarro, Rodriquez, & Venero.

Quæres 12. *An poſſit dari caſus, in quo Monialis poſſit ſe ipſam eligere in Abbatiſſam, & quando.*

103. *Reſp.* Poſſe dari, ſi conſuetudo permittat, quod ante electionis decretum ſuffragantes poſſint variare, addendo proprium ſuffragium illi Moniali, in quam plures ſuffragantes conſenſerint: tunc enim Monialis intelligens ſe electam per medietatem ſuffragiorum, ſi alioqui habeat jus eligendi, poterit conſentire in ſui electionem, ac veluti coeligere: ita *Laym. in qq. canon. cap. ult. qu.* 233. & cum eo *Tambur. ſup.* patetque, tum quia ſic ceſſat ſuſpicio ambitionis, quæ eſt potiſſima cauſa, cur quis non poſſit eligere ſe ipſum (cum potius talis coelectio ordinetur ad bonum commune, cui maxime confert electio legitima Superioris) tum quia ſic tolluntur diſſidia, & diſcordiæ inter eligentes; quod etiam cedit in favorem boni communis Monaſterii.

Quæres 13. *An caſu, quo tempore electionis ægrotet aliqua Monialis, ideoque non poſſit convenire ad locum electionis, poſſit, & debeat Prælatus præſidens electioni ingredi Monaſterium ad recipiendum ſuffragium dictæ infirmæ.*

104. *Reſp.* Non poſſe: cum id expreſſe prohibuerit Sac. Congregat. 21. Junii 1595. teſte *Gavanto in manu. v. Monialium Officiales num.* 18;, & talis caſus non comprehendatur in Conſtitutione Gregorii XIII. Prælatis Monialium concedente facultatem ingrediendi in caſibus neceſſariis: cujuſmodi ſine dubio non eſt caſus præſens, ſtante quod Monialis infirma poteſt cedere pro tunc juri, quod habet, eligendi abſque eo, quod impediatur electio, ut per ſe patet.

Concedo tamen eſſe ſatis æquum, ut in propoſito caſu requiratur votum dictæ Monialis; maxime, ſi ea ſit gravis, prudens, diſcreta, ac zelans: ea enim habetur moraliter pro præſenti; & alias ab omnibus Monialibus capitularibus præſentibus votum debet peti: quamquam iu hoc inſpici debet conſuetudo uniuſcujuſque Ordinis, ac Monaſterii, eaque ſervanda eſt.

Quæres 14. *An etiam modo, poſt Concilium Trident. electio Abbatiſſæ fieri poſſit tribus modis relatis qu.* 2.

105. *Reſp.*

105. *Reſp.* Videri probabile, quod poſſit fieri: idque ob doctrinam, quam tradit *Miranda tom.2. manu. qu.23. art.4.* dicens non obſtare Conc. Trident. *ſeſſ.25. de regul. cap.6.* quippe non intendit derogare citato *cap. quia propter*: ſed, eo præſuppoſito, dat ibi formam ſervandam in ferendis ſuffragiis pro electione facienda per viam ſcrutinii: ita expreſſe *Miranda contra Tamburinum ſup. qu.4. num.6.* docentem in Concil. Trident. admitti ſolum electionem per modum ſcrutinii; cum tamen eadem diſput. *qu.8. nu.1.* disſertis verbis concedat Moniales unanimi conſenſu poſſe compromittere electionem Abbatiſſæ idoneæ in Epiſcopum, aut alium Prælatum juxta *cap. cauſam de elect.*, immo & in confirmatorem ſecundum Panormitanum, & Lavorium: addens Epiſcopum, ſi in caſu propoſito eligat Abbatiſſam non idoneam, non poſſe amplius eligere aliam, cnm jam functus ſit ſuo officio, ſive bene, ſive male: nobiſcum ſentit *Layman. ſup. qu.131.*

Quæres 15. *An, & quando Prælatus Monialium præſidens electioni Abbatiſſæ habeat jus illam eligendi, aut ferendi ſuum votum.*

106. *Reſp.* Non poſſe quidem unquam ferre votum, neque in caſu diſcordiæ ortæ inter Moniales circa electionem: cum id expreſſe prohibuerit Sacra Congregatio 23. Maii 1621. teſte *Tamburino ſup. qu.6. num.6.* habere tamen jus nominandi eam, quam magis idoneam judicaverit, ſi Moniales inter ſe diſcordent circa electionem Abbatiſſæ; ita tamen, ut prius deſignet Monialibus tempus competens ad concordandum; ſic quippe ſtatuit eadem Sacra Congregatio 12. Octobris 1592. apud *Piaſecum p.2. praxis c.3. num.57.* ita *Tambur. ſup. num.5.* aliique communiter; & talis videtur praxis fere communis, ut proinde dicat Tamburinus non videri ſubſiſtere, quod ait *Portell. de dub. regul. v. Abbatiſſa num.9.* in electione Abbatiſſæ Prælatum Ordinarium præſidem ipſius electionis poſſe dare ſuum ſuffragium; cum ſit caput illius communitatis, & cum ipſis Monialibus conſtituat unum corpus morale ad eligendum.

Diſſentit *Sanctorus in Conſtitut. Min. c.11. ſtat.7. d.4. cum Portello v. Abbatiſſa nu.9.*, dicens poſſe Prælatum aſſiſtentem electioni Abbatiſſæ ferre ſuum votum: probat, tum ex eo, quod ille eſt Superior Ordinarius; tum quia id fit a multis Epiſcopis in Portugallia: tum quia Generales Minorum ferunt ſuffragium in electionibus Tertiariorum, qui ſunt alterius Religionis; tum quia in Carthuſianorum Conſtitutionibus *part.3. c.24. n.1.* dicitur; in electione Prioriſſæ Monialium Vicarius primam vocem habeat.

107. Et quidem quod Prælatus præſidens Monialium electioni poſſit in aliquo caſu nominare aliquam Abbatiſſam, habetur etiam in conceſſione bullata Gregorii XIII. facta 16. Aprilis 1574. Viſitatoribus, atque Abbatibus, ſeu Prælatis Monialium Ordinis S.Benedicti, nimirum quod toties, quoties faciendarum electionum Abbatiſſarum pro tempore caſus evenerit, Moniales per duo ſcrutinia non convenire in faciendis ipſarum Abbatiſſarum electionibus, poſſint, & debeant ipſorum Monaſteriorum Monialibus proponere duas, vel tres ejuſdem Monaſterii Moniales, quas ad regimen, & gubernationem aptiores eſſe judicaverint; quod illa ex dictis duabus, vel tribus Monialibus ſic propoſitis, quæ plura Monialium vota in ſui favorem habuerit, ſit, & cenſeatur eſſe legitime, & canonice electa in Abbatiſſam ipſius Monaſterii, & tamquam talis in Abbatiſſam Monaſterii hujuſmodi per eos, ad quos ſpectat, omnino inſtitui, ſeu confirmari debeat. Habetur in Bulla Gregorii XIII. in ordine 15. &, cum ſit valde favorabilis bono Monaſteriorum provenienti ex pace, & concordia Religioſorum, utique cadit in generalem communicationem privilegiorum: ſicque ejus beneficio uti poterunt Prælati Monialium, etiam aliorum Ordinum, in caſu, quo eligatur Abbatiſſa Monaſterii ſibi reſpective ſubjecti; ſive ii ſint Regulares (de quo nemo dubitat), ſive ſint Epiſcopi, ſeu Ordinarii locorum, quos puto comprehendi in dicta Bulla ſub nomine Prælatorum, dum ait: *Viſitatores,*

ac

ac Abbates, ſeu Prælati reſpective, quibus Moniales ipſorum reccommendatæ, ſeu ſub quorum regimine, gubernio, & cura exiſtunt: præſertim cum iſta conceſſio dici poſſit facta potius Monialibus, quam Prælatis illarum, ut pote cedens in maximum bonum ipſarum.

Quæres 16. *An, & qualiter publicari debeat electio Abbatiſſæ.*

108. *Reſp.* Debere publicari, ubi Prælatus præſidens illi repererit eam eſſe legitimam, ac Canonicam: & quidem ſub hac, aut alia ſimili forma, nimirum dicendo: *Hæc eſt electio Canonica N. facta in hoc Conventu N. tali die, menſe, & anno, in qua N. habuit tot ſuffragia, & N. tot*: incipiendo tamen ſemper a paucioribus. Ubi autem publicata fuerit electio, ſive per Notarium aſſiſtentem, ſive per ipſum Prælatum Monialium præſidentem (prout feret conſuetudo, aut ſtatutum uniuſcujuſque Monaſterii) eam confirmabit idemmet Prælatus: quæ duo communiter, & ubique obſervantur. Quod ſi alicubi in tali eventu adeſt aliqua alia rationabilis conſuetudo (v. gr. quod Moniales accedant ad deoſculandam manum Abbatiſſæ electæ) ea omnino obſervari debet, cum juxta ſuperius dicta Concilium Tridentinum dicat, *in reliquis ſervari debere ſingulorum Ordinum, vel Monaſteriorum conſuetudinem*. Cæterum notat *Suarez ſupr. num.* 15. ſuffragia debere publicari ſine ulla morali interruptione, ut conſtat ex verbis, quæ habentur *cap. quia propter de elect.*, videlicet mox publicentur.

Dices, quid ſi facta publicatione Abbatiſſæ, Moniales ſtatim opponant, ſe elegiſſe non illam, quæ fuit publicata, ſed aliam?

109. *Reſp. Tamburin. ſup. qu.* 10. *n.* 3. ex Lavorio Sacram Congregationem declaraſſe, in tali caſu Moniales omnes iterum audiri debere per perſonam non ſuſpectam; ut ſic de veritate conſtet, & electio cenſeatur Canonica.

Quæres 17. *An, & a quo debeat confirmari Abbatiſſa electa.*

110. *Reſp.* Siquidem Monaſterium ſit immediate ſubjectum Sedi Apoſtolicæ, Abbatiſſam recens electam debere petere confirmationem a Papa, idque per Procuratorem: ſin autem Monaſterium ſubſit Prælato Regulari, confirmationem ſpectare ad ipſum Prælatum: ſin vero ſubjectum ſit Ordinario loci, recurrendum eſſe ad ipſum pro confirmatione: Ita *Laym. ſup. qu.* 234., *Tambur. ſup. qu.* 1. aliique penes ipſum.

Et certe, quod electio Abbatiſſæ confirmari debeat a Prælato, ut certum ſupponitur in *Clemen. de ſtatu Monach.*, dum ibi dicitur Abbatiſſam debere benedici intra annum a ſuæ confirmationis tempore computandum juxta *Azorium tom.* 1. *l.* 13. *c.* 10. *q.* 3., & quidem merito, cum per confirmationem electionis conferatur juriſdictio; ſicut notavit *Tamb. n.* 2. hinc inferens Monialem exemptam non poſſe confirmari ab Ordinario, quamvis alias ex Bulla Gregorii XV. *Inſcrutabili* habeat jus aſſiſtendi electioni: unde & Sacra Congregatio declaravit per tale jus non fuiſſe Epiſcopis attributam facultatem confirmandi Abbatiſſas electas. Confirmatio autem debet fieri in eo ipſo loco, in quo electio habita, & publicata eſt. Ita *Tambur. num.* 4. quamvis *Miranda qu.* 2. *de Monial. art.* 15. putet in eo ſaltem caſu fore licitum Prælato Monialium ingredi Monaſterium ad confirmandam Abbatiſſam electam, ſi probabile aliquod ſcandalum, aut periculum, alioqui, immineret ob Monialium inquietudinem reſiſtentium electioni, & renuentium obedire, idque ob doctrinam in ſimili traditam *qu.* 8.

Quod ſi alicubi (ut Romæ) extat contraria conſuetudo, ne ſcilicet confirmetur electio Superioriſſæ Monialium; dicendum eſt illam confirmari per tacitum conſenſum, hoc ipſo, quod ei non contravenitur.

111. Notat autem *Rodriquez tom.* 2. *q.* 54. *art.* 7., & poſt illum *Layman q.* 232. quod ſi Abbatiſſa electa ſit per compromiſſum, & poſtea Moniales aliquæ ſe opponant, tunc vel minor pars Conventus ſe opponit, & electa debet a Superiore con-

confirmari, ac benedici, (ſi extet conſuetudo benedicendi, quæ utique non extat ubique), vel major pars ſe opponit; & tunc confirmatio, ac benedictio differri debet, donec oppoſitionis cauſa cognoſcatur. Quamquam electa poſſit interim adminiſtrare, niſi opponentium pars duplo major exiſtat; in quo caſu non poſſet adminiſtrare, ſed expectandus eſſet eventus litis, ut colligitur ex *cap. indemnitatibus* §. *porro de elect. in 6.*

112. Quod ſi electio facta ſit per ſcrutinium, &, votis in diverſa diviſis, plures electiones factæ ſint; ea per Superiorem confirmari debet, quæ a duabus partibus numero fuerit celebrata, & non obſtante quacumque exceptione, ſeu contradictione, aut appellatione, ſicut diximus *qu.*11. (intellige niſi forte opponatur aliquod votum eligentium fuiſſe nullum, ita ut in electione non ſuperſint duæ partes votorum) quamquam Superior in tali caſu debeat præmittere aliquas diligentias ad videndum num alioqui talis electio ſit Canonica. Si autem nulla dictarum electionum facta fuerit a duabus partibus eligentium; tunc non obſtante, quod ſit publicatum ſcrutinium, ac proceſſum fuerit ad electionem, poſſunt Moniales, quæ in aliam, ſeu alias ſua vota direxerant, priuſquam ad actus extraneos divertantur, accedere ad illam, quæ a majori parte numero totius Capituli electa eſt: &, ſi per hoc deveniatur ad duas partes, electa debet confirmari; æque, ac ſi ab initio habuiſſet duas partes votorum. Quod ſi denique ad illam, quæ electa eſt a majori parte, nolint accedere aliæ Moniales, aut non tot, quæ conſtituant duas partes; tunc Superior, ante confirmationem Abbatiſſæ taliter electæ, plane, ac ſine ſtrepitu judicii debet inquirere ſuper objectis, quæ oppoſuerit major pars diverſa, necnon ſuper aliis, quæ ex officio debent inquiri in tali negotio: electa tamen interim adminiſtrante in temporalibus, ac ſpiritualibus; præter quam in alienatione rerum Monaſterii, ac receptione Monialium: ita *Miranda ſup. qu.*7. *art.*10., *Rodriquez loco ſupra citato*, & alii; clareque habetur in *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* ſuperius relato.

Quæres 18. *Ad quantum tempus fieri debeat electio Abbatiſſæ.*

113. *Reſp.* Debere fieri ſolum ad triennium ex decreto Gregorii XIII. edito in Conſtitutione ſua a nobis relata ſuperius *cap.*8. *qu.*38., quæ tamen non habet locum in Abbatiſſis creari ſolitis per præſentationem, ac inſtitutionem, cum talis inſtitutio, ac confirmatio ſit perpetua. Ita *Tamburinus ſup. d.*30. *qu.*2. aliique communiter; inter quos bene notat idem *Tambur. qu.*1. *num.*12. præfatam Conſtitutionem non obligare extra Italiam; ideoque Abbatiſſas extra Italiam electas poſſe iterum eligi; in Ordine vero Fratrum Prædicatorum non poſſe electam in Abbatiſſam poſt triennium ſui Abbatiſſatus iterum eligi, niſi vacet ad minus per quatuor annos: excipe, niſi forte Monaſterium eſſet novum, aut de novo reformatum.

Notat autem *Lezana v. annus num.*5. quod, cum Gregorius in citata Conſtitutione ſtatuat Abbatiſſas in Italia a die ſuæ adminiſtrationis finitæ debere vacare per triennium; & quando aſſignatur tempus in accuſativo cum præpoſitione *per*, requirantur anni completi ex *l. non putabam*, & *l. ſi annos ff. de condition. & demonſtrat.*, Abbatiſſæ debent vacare per tres annos completos. Quamvis idem *Lezana v. Abbatiſſa num.*12. ex Miranda, & Lavorio dicat illas pro parvo tempore poſſe exercere Vicariæ munus, donec eligatur Abbatiſſa: quod etiam nos diximus *cap.*8. *num.*10.

Quæres 19; *An, & quomodo Monialis Canonice electa in Abbatiſſam poſſit renunciare electionem Abbatiſſatus.*

114. *Reſp.* Poſſe, niſi conſtet deeſſe aliam dignam, quæ eligatur: tunc enim præferendum eſſet bonum commune Monaſterii propriæ quieti, & acceptandum onus, ſi electa alioqui videat ſe eſſe dignam: & quidem quod in priori caſu poſſit renunciare, conſtat tum exemplo plurium Sanctorum, qui dignitates præſentis ſæculi quam maxime averſati ſunt, &

eas

eas pro viribus refugerunt, tum quia non debet quis de facili ſe dignum putare ex *Gloſſa in cap. in ſcripturis v. maxime* 8. *qu*.1., *& cap. ſi electio v. renunciat. de elect. in* 6. ita *Tambur. ſup.d.*31. *q*.1. monens *num*.4., quod ſi ſponte renuncietur electioni, renuncians non debet amplius audiri, cum per renunciationem ſpontaneam amiſerit omne jus acquiſitum per electionem; ut notarunt Innoc., & Abb. relati ab ipſo Tamburino.

An autem Abbatiſſa poſſit renunciare Abbatiſſatum in favorem alicujus particularis Monialis.

115. *Reſp. Tambur.ſup.qu*.2.ex Creſcentio, Pariſio, & Lavorio poſſe, ſi Abbatiſſa renuncians, Abbatiſſatus dignitatem habeat in titulum, aut adminiſtrationem a Papa: patetque ex iis, quæ proportionaliter procedunt in præſenti materia, ſecus ſi non habeat in titulum &c.

Quæres 20. *An Moniales eligentes Abbatiſſam, non ſervata forma cap.* quia propter, *priventur jure eligendi*.

116. *Reſp*. Non privari, ſi id faciant ex ignorantia juris, quæ excuſat Mulieres *l. regula ff. de jur. & fact. ignor*. ita *Samuellius tract*.1.*de elect. can. controv*.8. *num*.5. ex Caſtro, Boerio, Menochio, & alii; qua de re *ſup. cap*.8.*qu*.43.

Plura alia, quæ hic controverti poſſent de electione Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ Monialium, examinantur in noſtro *tract. de gubern. cap*.2.*ſect*.1., ideoque non eſt, cur ea hoc loco repetamus.

SUBSECTIO II.

De poteſtate Abbatiſſæ in Moniales ſubditas.

117. *Abbatiſſa in Moniales ſubditas habet poteſtatem civilem, ac domeſticam*.

118. *Eſt capax juriſdictionis ſpiritualis delegatæ, ſicut eſt & homo non baptizatus*.

119. *Proprie loquendo, non eſt Prælata Conventus, cui præeſt*.

120. *Quando incipiat exercere ſuum munus*.

121. *Interdum illud exercet ante confirmationem*.

122. *Ex poteſtate delegata ferre poteſt leges*.

123. *Imponit præcepta obligantia in conſcientia, non tamen ſpiritualia; quod alii rejiciunt*.

124. *Imponit præcepta ſpiritualia ex poteſtate delegata*.

125. *Ex delegatione Papæ poteſt præcipere in virtute obedientiæ*.

126. *Non præcipit ſub cenſura Eccleſiaſtica, niſi ex delegatione Papæ*.

127. *Hoc autem pluribus modis facere poteſt*.

128. *Præcepta Abbatiſſæ non obligant in conſcientia ex eo, quod confirmentur, aut innoventur a Prælato*.

129. *Abbatiſſa punit ſubditas, eaſque corrigit, ſed cum limitatione*.

130. *Obligat in conſcientia ad detegendum delictum, de quo inquirit*.

131. *Interdum confert Beneficia Eccleſiaſtica, iiſque privat*.

132. *Quæ portio redditiuum annuorum aſſignari debeat Vicario Beneficii uniti Monaſterio Monialium*.

133. *Non diſpenſat in legibus Eccleſiaſticis, ſaltem ex poteſtate ordinaria*.

134. *Non commutat, nec diſpenſat in votis Monialium ſubditarum*.

135. *Ea tamen irritat, ſed non votum tranſeundi ad arctiorem; quod tamen poteſt commutari in votum perſeverandi in Ordine laxiori, etiam ab ipſa vovente. Papa non irritat Vota Regularium, quæ alii Prælati non irritant*.

136. *Et quidem abſque cauſa, ſi non ſint facta de ejus licentia*.

137. *Irritans vota propria ſubditæ ſine cauſa peccat ſolum venialiter.*

138. *Proprie non diſpenſat in regularibus obſervantiis.*

139. *Non prædicat, nec benedicit ſuis ſubditis.*

140. *Recipit puellas ad educationem, ſed ſervatis ſervandis.*

141. *Non dat facultatem ingrediendi Clauſuram.*

142. *Niſi in caſu, quo adſit periculum in mora.*

143. *Applicat aliis bona opera ſubditarum.*

144. *Indicit iis certas preces, & quidem etiam ſub peccato,*

145. *Non præcipit in ſpiritualibus, ita ut obliget graviter.*

146. *Bona Monaſterii libere adminiſtrat.*

147. *Contrahit de illis, ſed de conſenſu Capituli, immo & Superioris, & quidem ad valide; etſi is in adminiſtrationem bonorum ſpectantium ad ſuas Moniales ſe ingerat jure, non diſpoſitivo, ſed ſolum directivo.*

148. *Dat facultatem accipiendi, dandi, poſſidendi &c.*

149. *Donationes aliquas facit, etiam de bonis communibus, moderatas tamen.*

150. *Idque inconſulto ſuo Capitulo, ſtando in jure communi; non item in caſu ſpeciali, qui refertur.*

151. *Ex cauſa impedit, ne ſubdita utatur conceſſione facta a Prælato.*

152. *Regulariter non moderatur pœnas inflictas ſuis ſubditis a Prælato.*

Quæres 1. *Quam poteſtatem habeat Abbatiſſa in Moniales ſubditas.*

117. *Reſp.* Habere poteſtatem domeſticam, ac civilem, qualem habet Materfamilias in filios, & magiſtratus in cives: non autem poteſtatem ſpiritualis juriſdictionis ordinariæ: eſt fere communis Doctorum ſententia apud *Tamburinum d.32. de jure Abbatiſſ. qu.2. n.2.* contra Panormitanum *in c. dilecta, de majorit. & obed.* & alios oppoſitum ſuſtinentes, (& quidem probabiliter judicio Azorii *tom.1. l.13. c.10. qu.5.*) id inde probantes, quod, ſicut fœmina ratione dignitatis, aut muneris, eſt capax juriſdictionis temporalis, ſeu civilis, cum poſſit eſſe Regina, Ducissa, aut Gubernatrix alicujus Provinciæ; ſic Abbatiſſa ratione muneris ac publici officii poteſt habere jus inſtituendi Clericos in Eccleſiis ſuo Monaſterio ſubjectis, & beneficia conferendi juxta *cap. dilecta* citatum: quæ utique præſtari nequeunt abſque uſu ſpiritualis juriſdictionis. Probatur autem noſtra reſponſio, tum quia Religioſi profeſſi laici non debent cenſeri deterioris conditionis, ac ſint Moniales; at illi non poſſunt habere juriſdictionem ſpiritualem; ergo nec Moniales: tum quia habens juriſdictionem ſpiritualem poteſt ferre cenſuras, & abſolvere ab illis; neutrum autem horum conceditur Abbatiſſis: tum quia, quod dicunt adverſarii fœminam ratione publici muneris eſſe capacem juriſdictionis temporalis, non probat etiam Monialem electam in Abbatiſſam eſſe capacem juriſdictionis ſpiritualis, ſed ſolum indicàt aliquam illi poteſtatem tribuendam eſſe, nimirum civilem, ac domeſticam, quam de facto nos illi attribuimus.

Difficultas modo eſt, an Abbatiſſa ſaltem ſit capax juriſdictionis ſpiritualis delegatæ, & quaſi ex commiſſione.

118. *Reſp.* Eſſe capacem, non quidem ex commiſſione, quæ illi fiat ab Ordinario, vel a Prælato Regulari, prout alterutri illorum reſpective ſubjicitur (ſicut docent *Layman. in qq. canon. q.255. Henriquez l.6. de pœnit. c.2. n.3. Sotus in 4. d.20. qu.1. art.4.* & alii adducti *a Sanchez l.6.*

l.6. mor. c.1. n.23.) ſed tantum ex commiſſione, quæ illi fiat a Papa: ita in terminis Sanch. & alii apud *Tambur. d.32. de jure Abbatiſſ. c.4.* patetque ex eo, quod cum fœmina ſit incapax ſpiritualis juriſdictionis, non jure Divino, ſed humano, nempe jure canonico, & aliàs inferiores Papa non poſſint diſpenſare in jure canonico, ſed ſolus Papa; poterit quidem Papa committere aliquam juriſdictionem ſpiritualem Abbatiſſæ, ſic diſpenſando in jure communi: id tamen præſtare non poterunt neque Ordinarius, neque Prælatus regularis, utpote qui nihil efficere poſſunt contra jus canonicum, ac communem Eccleſiæ uſum: quamvis Bartholomæus de Ledeſma relatus a Sanchez neget, talem commiſſionem fieri poſſe a Papa, eo quod putet fœminam eſſe incapacem juriſdictionis ſpiritualis de jure Divino, in quo conſtat, Papam non poſſe diſpenſare.

Addo, non eſſe omnino improbabile, facultatem ferendi cenſuras eccleſiaſticas poſſe committi homini non baptizato: & probatur, tum quia in hoc caſu delegatus non operatur, niſi nomine, ac virtute delegantis, ideſt Papæ (is enim ſolum poteſt facere talem delegationem); tum quia non baptizatus jure divino eſt capax juriſdictionis ſpiritualis neceſſariæ ad baptizandum, ſi intendat facere, quod facit Eccleſia *c. a quodam Judæo de conſecrat. diſt.4.* ergo a fortiori jure divino erit capax juriſdictionis ſpiritualis ex privilegio Papali. Ita *Ugol. de cenſur. tub.1. c.2. §.9. alterius de cenſur. to.1. d.7. l.3. c.5. & 6.* a quibus non omnino diſſentit *Fragoſus p.1. introd. præm. §.2. n.20.* etſi dicat opinionem negantem ſibi magis placere, quidquid contra ſentiat *Sotus in 4. diſt.20. qu.1. art.4.*

Quod ſi obiter quæras, an, attentis ſupradictis, Abbatiſſa dici poſſit Prælata Monaſterii, cui præeſt.

119. *Reſp.* Quod, cum ad rationem Prælati proprie dicti ſupponatur ſpiritualis juriſdictio, ut tradunt DD. communiter *ex S. Thoma in 4. d.19. qu.1. art.1. quæſtiunc.3. ad.4* hoc ipſo, quod Abbatiſſa caret juriſdictione ſpirituali ordinaria, & ſolum gaudet poteſtate civili, ac domeſtica; eo ipſo, proprie loquendo, non poteſt dici Prælata: quod tamen non facit, quin improprie dici poſſit Prælata; quatenus in Moniales ſubditas ipſi competit poteſtas domeſtica, ac civilis: qua de re *Tambur. n.5.*

Quæres 2. *Ex quo tempore poſſit Abbatiſſa inchoare uſum ſuæ poteſtatis in Moniales ſubditas.*

120. *Reſp.* Regulariter non poſſe inchoare, niſi ab eo tempore, quo poſt canonicam electionem confirmatur a legitimo ſuperiore; ſicque irritum eſſe, quidquid agitur ab ea ante confirmationem: eſt communis DD. apud *Mareſc. l.2. variar. c.35. n.44.* & probatur tum *ex c. noſti, c. qualiter de elect, c. ſi jamdudum de præbend.* aliiſque juribus, in quibus id ſatis aperte inſinuatur; tum quia juxta *Gloſſam in c. quanto d.63.* electio dat habitum, confirmatio exercitium; quamquam dici poſſit hæc regula fallere in caſu, quo non ſit in uſu talis confirmatio, & reſiſtat contraria conſuetudo.

121. Dixi *regulariter*, quia doctrina in præſenti reſponſione tradita non procedit. Primo ſi Monialis electa ita longe diſtet a confirmante, ut non ſine gravi diſpendio differri poſſit adminiſtratio *cap. nihil § fin. de elect.* Secundo, quo ad conſervationem rerum, quæ tempore diuturniori ſervari non poſſunt (quamvis melius ſit abſtinere, ſi aliæ Moniales illas adminiſtrare poſſint). Tertio ſi ſit electa a majori parte, & pendeat cognitio oppoſitionum, quæ contra illam fuerunt factæ, *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* Denique ſi ſit electa per modum compromiſſi, & opponentes non ſint duplo majori numero, quam conſentientes *cap. cit. indemnitatibus*: in his enim caſibus poteſt Monialis electa in Abbatiſſam adminiſtrare, etiam ante confirmationem; ita *Tambur. ſup. d.30. qu.3. n.4.*

Quæres 3. *An, & qualiter poſſit delegari Abbatiſſæ poteſtas condendi leges Eccleſiaſticas, ac Spirituales.*

122. *Reſp.* Quod, quamvis ordinarie non expediat hujuſmodi poteſtatem concedi

cedi

cedi fœminis; cum de illis 1. Cor.14. ſcriptum ſit: *Mulieres in Eccleſiis taceant*; *non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe: ſi quid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent*; *turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſia*: nihilominus probabile putat *Bonacina d.1. de leg.qu.1.par.3. n.35.* & non improbabiliter, de potentia Papæ abſoluta poſſe dictam poteſtatem committi fœminis; probatque, tum quia nulla adeſt ratio ſufficiens implicantiæ, nec ullum jus divinum afferri poteſt, ex quo oppoſitum ſuadeatur: tum quia non pauci Doctores, iique graves, ac docti apud eundem Bonacinam ſuſtinent Papam ex ſuprema ſua poteſtate poſſe conferre mulieri jurisdictionem ad ferendas cenſuras; ergo & poterit conferre facultatem ferendi leges; cum in utroque caſu par ratio militet. Dato autem, quod poſſit fœminæ conferri poteſtas ferendi leges, poterit & conferri Abbatiſſæ reſpectu Monialium ſibi ſubjectarum; quod eſt contra *Tamburinum d.23. qu.3. n.1.* & alios abſolute id negantes ob verba illa a nobis allegata ex 1. *Cor.*14. quæ tamen ſolum probant regulariter non expedire, quod dicta facultas conferatur Mulieri: non item, quod abſolute ea non poſſit conferri a Papa, ut notavit Bonacina afferens exemplum S. Catharinæ Senenſis, quæ ſæpius fuit admiſſa ad concionandum coram Papa, ac cœtu Cardinalium.

Quæres 4. *An, & quomodo Abbatiſſa poſſit Monialibus ſubditis imponere præcepta obligantia in conſcientia, & quæ.*

123. *Reſp.* Poſſe imponere præcepta, non quidem ſpiritualia, quæ ſupponunt in præcipiente Spiritualem Jurisdictionem, cujus eſt incapax Abbatiſſa; ſed temporalia, ad quæ requiritur, & ſufficit poteſtas civilis, ac domeſtica, cujus ſine dubio eſt capax Abbatiſſa: ita *Rodriq. tom.1. qu.15. art.1. Sanch. ſup. n.19. Suar. tom.4. de Relig. tract. 9. l.1. cap.12. num.8. Lezana tom.1. cap.26. n.8.* aliique communiter contra aliquos tacito nomine relatos a *Suarez n.7.* docentes poteſtatem imponendi præcepta, etiam ſpiritualia competere Abbatiſſæ cum proprietate, ac rigore Jurisdictionis (quippe quæ eſt capax jurisdictionis ſaltem per delegationem, & alias cenſetur eam recipere a Prælato Religionis, aut Epiſcopo, vel a Papa, ut pote valde neceſſariam ad regimen Monaſterii, cui præeſt ipſa Abbatiſſa) necnon contra alios ex *Scoto in 4. d.20, quæſt.1. art.5.* ſuſtinentes Abbatiſſam non poſſe imponere præceptum obligans in conſcientia, cum ad hoc imponendum requiratur poteſtas ſpiritualis, cujus eſt incapax Abbatiſſa. Et certe, quod tribui debeat Abbatiſſæ poteſtas imponendi præcepta obligantia in conſcientia, & ad culpam, etiam mortalem, data gravitate materiæ præceptæ, facile ſuadetur; tum quia talis poteſtas eſt omnino neceſſaria ad bonum regimen Monaſterii, ut patet, & nos jam indicavimus; tum quia Abbatiſſa ſe habet ad Moniales ſibi ſubjectas, ſicut materfamilias ad filios: at hæc poteſt imponere præcepta obligantia ad culpam, ergo & illa. In eo autem differunt præcepta ſpiritualia, ac temporalia, quod illa ordinantur ad finem ſpiritualem ſubditorum; hæc vero ad finem temporalem, nimirum ad bonum regimen Monaſterii, Monialium tranquillitatem, ac pacem, &c. ut ſuperius dictum eſt.

124. Porro quod diximus Abbatiſſam non poſſe imponere præcepta ſpiritualia, non procedit in caſu, quo illa præcipiat ex jurisdictione ſpirituali ipſi delegata; nam tunc non apparet, cur non poſſit imponere præcepta ſpiritualia, cum habeat jurisdictionem ſpiritualem, quæ requiritur, & ſufficit ad imponenda talia præcepta; & in hoc ſenſu convenimus cum iis, qui dicunt Abbatiſſam poſſe imponere præcepta ſpiritualia, ſi ſolum loquantur in caſu a nobis propoſito. Ad quod utique facit doctrina, quam tradit *Sanchez n.25.* & & bene, quod ſi Prælatus Monialium ipſis præcipiat ſub mortali, ut obediant Abbatiſſæ jubenti hanc, vel illam rem concernentem finem ſpiritualem, & quidem in materia gravi, Moniales tunc tenentur ſub mortali implere præceptum illius rei ab Abbatiſſa impoſitum; cum hujuſmodi præceptum ſic obligans non proveniat ab

Abba-

Abbatiſſa, ſed a Prælato, & ipſa Abbatiſſa in tali eventu ſit velut conditio determinans illud Prælati præceptum, ut ſine qua illud non obligaret. Immo *Caſt. Pal. tract.16. d.4. p.2. n.3.* cum *Suarez tom.3. de Relig. l.10. cap.11. num.20.* putat Abbatiſſam poſſe præcipere Monialibus ſuis, quidquid expedire judicaverit, etiam prout ea conducunt ad profectum earum ſpiritualem: quod eſt bene advertendum.

Quæres 5. *An Abbatiſſa Monialibus ſubditis præcipere poſſit in virtute ſanctæ obedientiæ aut Spiritus Sancti, ſaltem ex delegatione.*

125. *Reſp.* Non poſſe, niſi ex delegatione Papæ; idque etiamſi demus Moniales in Religioſa Profeſſione promittere obedientiam Abbatiſſæ Monaſterii. Ita *Sanch. ſup. n.22. & 23. Rodriq. ſup.* aliique penes *Sanchez contra Azorium tom.1. l.13. t.10. qu.7. & Lezanam num.10.* oppoſitum ſuſtinentes: patetque ex dictis *ſup. cap.4. ſect.3. qu.14.* ſi hic monuero, quod cum Abbatiſſa ſolum jure canonico ſit capax juriſdictionis ſpiritualis, & conſequenter præcipiendi in virtute ſanctæ obedientiæ; & alias Papa poſſit diſpenſare in dicto jure; conſequenter poterit per diſpenſationem committere Abbatiſſæ juriſdictionem ſpiritualem, & per conſequens etiam poteſtatem præcipiendi in virtute ſanctæ obedientiæ: ſicut innui in reſponſione per illa verba, *non poſſe niſi ex delegatione Papæ*, ex quo quis bene inferat, quod cum nullus inferior Papa poſſit diſpenſare in jure canonico, neque ullus poterit delegare Abbatiſſæ facultatem præcipiendi modo dicto.

Quæres 6. *An Abbatiſſa poſſit aliquid præcipere Monialibus ſubditis ſub pœna excommunicationis, aut alterius cenſuræ.*

126. *Reſp.* Juxta dicta *qu. præced.* non poſſe, niſi ex delegatione Papæ: cum facultas ferendi cenſuras ſupponat juriſdictionem ſpiritualem, quæ fœminæ non poteſt delegari, niſi a Papa, ut conſtat ex dictis. Et certe, quod Papa abſolute poſſit committere Abbatiſſæ talem facultatem, conſtat ex eo, quod tradunt Palud. Navar. Ugolin. & Suar. apud *Bonacinam d.1. de cenſur. in com. qu.1. p.2. n.4.* non eſſe improbabile, fœminam de abſoluta poteſtate Papæ poſſe ferre cenſuras; cum hoc ſit ſolum contra jus canonicum, in quo Papa poteſt diſpenſare: qua de re *Fragoſus de regimine introduct. proœmiali, §.2. num.20.*

127. Notat autem *Suar. tom.4. de Relig. tract.8. l.2. c.9. n.15.* præfatam facultatem pluribus modis concedi poſſe fœminis, nimirum vel ut directe, & per ſe id faciant; vel deſignando perſonam, quam Papa ſtatim liget ad declarationem, ſeu voluntatem fœminæ habentis dictam facultatem; vel iis concedendo, ut per ſuos Officiales poſſint cenſurare (quod eſt accipere poteſtatem cenſurandi, non a fœmina, ſed a Papa ad mandatum, ſeu deſignationem fœminæ) qui modi ligandi cenſuris utique concedi poſſunt Abbatiſſæ, ut patet.

Quæres 7. *An Abbatiſſa poſſit Moniales ſubditas obligare in conſcientia ex eo præciſe, quod ejus præcepta confirmentur, aut innoventur a Prælato ipſarum Monialium.*

128. *Reſp.* Non poſſe; cum innovatio, aut confirmatio nullum jus novum tribuant, ſed antiquum conſervent; ut tradit *Gloſſa in cap. cum dilecta v. non videremus de confirmat. utili;* & latiſſime oſtendit *Felin. c. inter dilect. num.14. de fide inſtrument.*

Quæres 8. *An, & quo jure poſſit Abbatiſſa cogere Moniales ſubditas ad obſervantiam regularum, poſſitque punire illarum traſgreſſiones, nec non inquirere Moniales de exceſſibus commiſſis.*

129. *Reſp.* Poſſe; & hoc tum vigore poteſtatis dominativæ, quam acquirit Abbatiſſa in Moniales ſubditas ex voto obedientiæ ab ipſis emiſſo; tum vigore auctoritatis, quam eadem Abbatiſſa habet a Papa confirmante regulam, aut a Prælatis ipſarum Monialium, ſicut indicat *Sanchez n.27. ex Vaſq. l.2. d.168. cap.3. num.28.* Quamquam, cum Abbatiſſa regulariter careat juriſdictione proprie dicta in Moniales ſubjectas, non poſſit adhibere niſi eam correctionem, quæ locum habere poteſt

poteſt intra latitudinem familiaris domus, ac providentiæ, ſicque non poſſit imponere pœnam gravem, neque ſpiritualem, ut vidimus *qu.6.*, neque corporalem: unde, ſi occaſione alicujus gravioris exceſſus infligenda ſit pœna gravior, debet Abbatiſſa recurrere ad Prælatum proprium; ſive is ſit Ordinarius, ſive Prælatus Regularis; quod in ſpecie advertit *Suar. ſup. n.2.* monens, qualis, & quanta pœna poſſit infligi ab Abbatiſſa, judicio prudentis arbitrii relinquendum eſſe, ſpectato uſu, & communi more hominum.

130. Monet autem *Sanchez num.28.* ex Barthol. Ledeſma, quod ſicut quilibet judex legitime inquirens de delicto obligat ſuo præcepto ſub mortali ad detegendam veritatem in rebus magni momenti, etiam ſecluſo juramento; ſic, & Abbbatiſſa inquirens de delicto Monialis ſubditæ poteſt imponere præceptum obligans ad mortale, ut Moniales ſubjectæ detegant veritatem: cujus rei eſt ratio, quod cum illa poteſtatem habeat puniendi tale delictum, debet habere & poteſtatem illud inquirendi juxta illud: *Qui dat finem, dat & media ad finem*.

Quæres 9. *An, & qualiter Abbatiſſa poſſit conferre beneficia Eccleſiaſtica, & Clericos inſtituere*.

131. *Reſp.* Poſſe de conſenſu ſui Capituli, ſi ipſius Monaſterio annexum ſit aliquod beneficium curatum, aut ſimplex; idque præſentando, ſeu deſignando Clericum, cui beneficium conferatur (quod eſt inſtituere inſtitutione dante poſſeſſionem, & titulum) non autem conferendo beneficium quoad jus ſpirituale in eo incluſum, conferens uſum clavium, ideſt poteſtatem exercendi curam animarum, nec non ligandi, ac ſolvendi; quod eſt inſtituere inſtitutione authorizabili, ut loquuntur in ſubjecta materia *Rodriq. tom.1. qu.18. art.12.*, *Miranda qu.6. de Monial. art.5.*, *& Tambur. d.32. de jure Abbatiſſ. qu.12. num.1.* a quibus non diſſentit *Suar. nu.14.* monens, quod, ſicut præfata præſentatio fieri poteſt ab Abbatiſſa interdum homini (v; gr. Epiſcopo), ut ipſe faciat collationem, ac inſtitutionem; interdum vero per ſimplicem deſignationem, & quaſi electionem, ut ipſo facto beneficium, ac jus ſpirituale conferatur a Papa; ſic etiam interdum poteſt Abbatiſſa dare poſſeſſionem beneficii; cum talis datio non ſit actus propriæ juriſdictionis ſpiritualis in executore; ſed in præcipiente, & alioqui Abbatiſſa in hoc ſe habeat præciſe tamquam is, cui delegatur executio: unde & eodem modo poteſt dare titulum, ideſt teſtimonium beneficii alteri collati, non a ſe, ſed a Papa ad ſuam nominationem. Quin & eadem ratione poterit Abbatiſſa privare beneficiis, aut eorum poſſeſſione in pœnam, ſi id ei ſpeciali privilegio concedatur: ſiquidem in tali caſu non exercet proprie juriſdictionem ſpiritualem, ſed ad ejus voluntatem ipſemet Papa aufert juriſdictionem ſpiritualem,

132. Cæterum monet *Tambur. nu.2.* portionem redditǓum annuorum aſſignandam Vicario, ſive perpetuo, ſive amovibili, ab Abbatiſſa præſentando ad beneficia unita Monaſterio non debere excedere centum aureos, nec minorem eſſe quadraginta, idque ex Pii V. Bulla quadrageſima ſeptima in ordine, ubi expreſſe ſtatuitur Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos in aſſignatione portionis ipſis Vicariis perpetuis (qui ſcilicet deputantur ad Beneficia unita Monaſterio) ex prædicto Concilio (ideſt Tridentino) ipſorum Prælatorum arbitrio facienda ita ſe continere, & arbitrari debere, ut non major centum, nec minor quinquaginta aureorum ſumma, computatis omnibus incertis emolumentis, & aliis obventionibus communiter percipi ſolitis, eis omnino aſſignetur &c.

Quæres 10. *An Abbatiſſa poſſit cum Monialibus ſubditis diſpenſare in legibus Eccleſiæ; ut in jejuniis, eſu carnium, recitatione divini Officii*.

133. *Reſp.* Videri non poſſe, cum diſpenſare in legibus Eccleſiæ manifeſte pertineat ad ſolam poteſtatem ſpiritualem: & alias fœmina quæcumque jure Eccleſiaſtico ſit incapax juriſdictionis ſpiritualis; quidquid contradicat *Henriq. l. 6. de pœnit.*

nit. c.2. num.3. (quem citat, & non rejicit *Lezana tom.1. c.26. nu.16.*) ſuſtinens Abbatiſſam habere ex commiſſione Prælati, ut diſpenſet cum ſuis Monialibus in jejuniis, & quibuſdam legibus Eccleſiaſticis, urgente caſu neceſſitatis; idque pro bona Monialium gubernatione, ad quam talis facultas videtur neceſſaria. Nobiſcum ſentit *Sanchez ſupr. num.24.*, & cum eo in terminis *Tambur. qu.8. n.1.* addens *nu.2.* Paulum III. vivæ vocis oraculo conceſſiſſe Abbatiſſæ Monialium S.Claræ de obſervantia, quod poſſit cum Monialibus ſuis diſpenſare circa jejunium præſcriptum in regula, & circa eſum carnium, & lacticinorum, ſive ovorum, quando cognoverit Moniales ſubditas propter debilitatem, aut aliam legitimam cauſam non poſſe ita commode ſervare hujuſmodi jejunia, & abſtinentias. Verum iſta conceſſio non extenditur ad jejunia, ac abſtinentias univerſales Eccleſiæ, ut conſtat ex tenore textus; & cum facta fuerit vivæ vocis oraculo, non amplius ſubſiſtit, ut pote ſublata generali revocatione vivæ vocis oraculorum, de qua ſupra: intellige, niſi admittatur doctrina tradita ex *Peyrino* in hoc ipſo *cap. num.76.*

Quæres II. *An Abbatiſſa poſſit commutare vota Monialium ſubditarum, aut irritare, aut etiam in iis diſpenſare.*

134. *Reſp.* Quod cum actus commutandi, ac diſpenſandi in votis pertineat ad ſpiritualem juriſdictionem (cujus eſt incapax Abbatiſſa juxta ſæpius dicta) e contra vero actus irritandi vota ſuorum ſubditorum ſpectet ad poteſtatem dominativam, quæ competit Abbatiſſæ in Moniales ſubjectas, poterit quidem Abbatiſſa irritare vota Monialium ſubditarum, non item ea commutare, aut in illis diſpenſare: ita *Rodriqu. tom.1. qu.25. art.7.*, *Sanchez l.4. mor. cap.39. num.7.*, *Lezana ſup. num.15.* aliique, quos refert, & ſequitur *Tambur. qu.6. & 7.* monens *qu.7. num.3.*, quod cum Prælati Monialium vi ſui muneris inſtituantur, ut gerant curam ſpiritualem ipſarum, & ad id habeant ſufficientem juriſdictionem, illorum eſt commutare, aut diſpenſare vota Monialium ſibi reſpective ſubditarum.

135. Addit *Tambur. qu.6. n.2.* aliis citatis, Abbatiſſam poſſe irritare omnia vota ſuarum Monialium; idque, etſi ea emiſerint de ipſius licentia; & quidem ita, ut ea ſic irritata non amplius reviviſcant; excepto tamen voto tranſeundi ad Ordinem arctiorem, quod non cadit ſub poteſtatem dominativam ſuperiorum Regularium; quippe quod etiam ipſis invitis impleri poteſt, ut inter alios recte advertit *Leſſ. ſup. n.74.* ſuſtinens ex Angelo, Sylv., Soto, Nav., & S. Tho. Prælatum Regularem, & conſequenter Abbatiſſam poſſe irritare vota ſuorum ſubditorum, etiamſi non ſint emiſſa ſuper materiam ſupererogationis; idque ex diſpoſitione juris, ſicut bene oſtendit ipſemet Leſſius loco citato.

Unum hic placet obiter monere, puellam, quæ vovit ingredi Monaſterium Ordinis ſtrictioris, poſſe ingredi laxiorem, eo voto commutato in votum perſeverandi in ordine laxiori, quod in ſpecie advertit *Sanchez l.4. mor. c.16. n.18.* ex Palud. S. Anton., & Sylv. id inde probans, quod puella ex priori voto tenebatur ſolum ingredi Religionem; ex poſteriori vero tenetur etiam profiteri: plus autem eſt teneri perſeverare in Ordine laxiori, quam ingredi ſtrictiorem cum libertate non perſeverandi; ſicque poſterius votum habet pro objecto bonum majus, ac longe excellentius, ideoque prius votum poteſt commutari in hoc, etiam ab ipſa puella vovente. Quamquam teſte eodem *Sanch. l.6. mor. c.7. n.23.* ad dijudicandum qui Ordo ſit ſtrictior, non ſolum primævæ regulæ, ac conſtitutionum inſtitutio ſpectari debeat, ſed præſens obſervantia. Unde fit, ut, ſi ex regula, & conſtitutionibus laxius ſit alicujus Ordinis inſtitutum, ſed arctior præſens vivendi modus, eo quod alia Religio ex ſe ſtrictior collapſa ſit, ac relaxata, illa Religio dicatur ſtrictior, quam hæc jam collapſa: quæ ſunt bene advertenda.

Ut autem obiter id hoc loco adnotem, cenſet *Sanchez ſup. lib.4. c.33. n.13.* Papam regulariter non poſſe irritare vota emiſſa a Religioſis, quæ ab aliis Prælatis

Regularibus irritari non poſſunt: adeoque illum non poſſe irritare votum tranſitus ad ſtrictiorem ordinem, & vota annexa peculiari inſtituto cujuslibet Religionis,ſicut nec poſſunt alii Prælati Regulares: probat Sanchez, quia Papa non potitur facultate irritandi vota, quatenus Papa eſt, ac ſupremum Eccleſiæ caput (alias poſſet irritare & vota laicorum,quorum item eſt caput) ſed poteſt id præſtare, quatenus eſt Prælatus Religionis,cui una cum aliis ejuſdem Prælatis emittitur votum obedientiæ; at ut ſic non eſt ſupra jus Pontificium, ſed ſolum quatenus eſt Papa.

135. Addo ego, quod, quamvis Abbatiſſa non peccet irritando vota ſupererogationis facta a ſuis Monialibus,licet id faciat ſine cauſa (ſicut nec peccat Monialis, quæ fecit votum,ſi abſque cauſa petat eius irritationem, cum illud emiſſum ſit ſub hac conditione tacita, *niſi Abbatiſſa irritet*) non excuſaretur tamen a peccato Abbatiſſa, ſi votum de ejus licentia emiſſum ſine cauſa irritaret; idque ob rationem, quam affert *Leſſ. l.2. c.2. n.76.* alias concedens ſucceſſorem Prælati Regularis, qui non conſentit in votum, poſſe illud poſtea irritare, etiam abſque ulla cauſa; cum ipſe in illud non conſenſerit, & ejus prædeceſſor conſentiendo non derogaverit juri alias ipſi quoad hoc competenti.

Utrum vero peccet mortaliter Abbatiſſa irritando ſine cauſa votum de ipſius conſenſu emiſſum a Moniali ſubdita.

137. *Reſp.* Videri probabile,quod peccet ſolum venialiter; cum ſic non peccet neque contra juſtitiam,utpote utens jure ſuo, quod non cenſetur voluiſſe renunciare conſentiendo in dictum votum; neque contra Religionem, ſtante quod ipſa non vovit, itaut dici debeat violare votum; nec eſt cauſa violationis voti, cum votum,facta irritatione, non amplius obliget: ita *Roſella v. votum 3. n.2. Suar. tom.2. de Relig. tract. de voto l.6. c.4. n.22.* dicens raro contingere in præſenti caſu culpam mortalem ſecluſo ſcandalo, aut gravi contemptu, *Sanch. lib.4. mor. c.27. n.31.* (quamvis oppoſitam ſententiam ſequatur ut probabiliorem) *Bonac. d.4. de leg. qu.2. p.7. §.2. n.29.* contra alios apud eundem Sanchez, & Bonac. adductos.

Quæres 12. *An Abbatiſſa poſſit cum ſuis Monialibus diſpenſare in obſervantiis Regularibus, & quomodo.*

138. *Reſp.* Non poſſe, niſi per modum quaſi declarationis, hic, & nunc Religioſam ſubditam non teneri hac, vel illa Regulari obſervantia; quæ declaratio licet poſſet fieri a quacumque alia perſona prudenti, immo & ab ipſamet Religioſa, cujus intereſt; a fortiori tamen fieri poterit ab Abbatiſſa, attenta ſuperioritate, quam habet in Monialem ſubditam, ſicque poterit Monialis tuta conſcientia ſtare tali declarationi, niſi alias ei conſtet eam ſine ſufficienti ratione fuiſſe factam: conſtat ex dictis qu.10.

Quæres 13. *An Abbatiſſa poſſit prædicare Monialibus ſubditis, eiſque benedicere, ut faciunt Prælati Regulares erga Religioſos ſubditos.*

139. *Reſp.* Non poſſe, neque prædicare,niſi forte exhortando Moniales in capitulo, aut in clauſtro; neque eis publice benedicere, ſed ſolum eo modo, quo parentes ſolent benedicere propriis filiis;cum munus benedicendi proveniat ex poteſtate clavium, quæ non poteſt cadere in fœminam: ita *Miranda ſup.*, *Tambur. qu.* 10., & 11. aliique; & patet ex dictis tum hic, tum *qu.*3.

Quæres 14. *An, & quomodo Abbatiſſa poſſit recipere puellas ad probationem, immo & novitias ad legitimam profeſſionem.*

140. *Reſp.* Poſſe, eo tamen modo, quo diximus, de receptione quidem ad probationem, *c.2. ſect.1. qu.*20. de admiſſione vero ad profeſſionem, *c.3. ſect.1. qu.*4.

Quæres 15. *An, & quomodo Abbatiſſa poſſit concedere extraneis facultatem ingrediendi Clauſuram ſui Monaſterii.*

141. *Reſp.* Quod, quamvis aliqui tacito nomine relati a Sanchez infra cum Navarro ſuſtineant partem affirmantem, ea ducti ratione,quod tam Concilium Trident. *ſeſſ.25. de regul. c.5.* quam *c. periculoſo de ſtatu regul. in 6.* decidunt ſuperioris eſſe eam licentiam concedere; & Abbatiſſa

batiſſa vere ſit ſuperior ſui Monaſterii; *c. dilecta de exceſſib. prælat. Clem. attendentes*, §. *ſtatuimus de ſtatu Monach.* nihilominus oppoſita ſententia ſuſtinenda eſt ob dicta *ſup. c.5. ſect.3. qu.32.* quam de facto ſuſtinent Navarrus ſibi contrarius *comm.4. de regul.n.59.*, *Rodriq. tom.1. qu.46. art.2. Azor. tom.1. l.13. c.8. qu.6.*, & alii, quos refert, & ſequitur *Sanch. l.6. mor. c.16. n.22.* addens *n.23.* ex Rodriq. Nav., & Graff. ſuperiores Monialium poſſe concedere Abbatiſſis licentiam generalem concedendi præfatam licentiam in caſibus frequenter occurrentibus; idque ne alioqui Epiſcopus, aut Prælatus Regularis, qui non ita facile præ manibus habentur, paſſim adiri debeant.

Verum, cum modo, ſaltem in multis locis, non ſit in uſu, quod detur Abbatiſſis facultas illa generalis concedendi ingreſſum in caſibus frequenter occurrentibus, difficultas eſſe poteſt, an caſu, quo Abbatiſſa non habeat facultatem illam generalem; nihilominus, exiſtente periculo in mora petendæ licentiæ a Prælato Monialium, ea poſſit concedi ab ipſa Abbatiſſa, atque adeo debeat peti ab illa.

142. *Reſp.* In tali caſu licentiam dari poſſe ab Abbatiſſa, ex præſuppoſita proprii Prælati voluntate, ut bene docent *Rodriq. ſup.*, *& Sanchez n.37.*, ac proinde illam ab ea peti debere, & expectari; non ſecus, ac quando adeſt periculum in mora conſulendi Papam ad diſpenſationem rei reſervatæ, neceſſario debet expectari diſpenſatio ab Epiſcopo; quippe qui ex præſumpta voluntate Papæ poteſt in eo caſu diſpenſare ratione urgentis neceſſitatis: ita Sanch. loc. cit. monens in propoſito eventu ſufficere conſenſum Abbatiſſæ, & non requiri neceſſario conſenſum diſcretarum, niſi aliter dicatur in conſtitutionibus Ordinis, aut petat legitima Monaſterii conſuetudo.

Quæres 16. *An Abbatiſſa jure ſuo poſſit applicare bona opera Monialium ſubditarum perſonis extraneis, iis tribuendo litteras communicationis, (ut vocant).*

143. *Reſp.* Poſſe; & probatur quia eo ipſo quod habet curam Congregationis, habet auctoritatem diſpenſativam bonorum communium ejuſdem Congregationis, juxta *c. quanto de translat.* colligitur ex *Nav. de Jubilæo not.3.n.18.*, quem citat, & ſequitur *Lezana tom.1. c.18. n.67.* una cum S. Thom. & aliis; quibus conſentit *Sorbus in comp. v. indulg. quoad ſæculares 4. in annot.* ſed de hoc plura in noſtro tractatu *de gubernat. c.3. ſect.6. qu.4.*

Quæres 17. *An Abbatiſſa poſſit indicere ſuis Monialibus certas preces recitandas pro amicis, benefactoribus &c.*

144. *Reſp.* Poſſe, & quidem etiam ſub peccato, ſi occurrat juſta cauſa (v. gr. ad implendam obligationem impoſitam Monaſterio ex juſtitia) aut alias quo ad hoc ſe ſufficienter declaret; idque ratione obedientiæ, quam vovent in manibus Abbatiſſæ, ſe obligando ad obediendum illi in omnibus rebus licitis, pertinentibus ad ejus Superioritatem, & alioqui non excedentibus regulam propriæ profeſſionis: unde cum injunctio talium precum ſit res licita, & non excedens regulam, ſine dubio poterit indici ab Abbatiſſa, & debebit impleri a Monialibus modo ſupradicto.

Quæres 18. *An Abbatiſſa ſuo jure ordinario poſſit præcipere Monialibus ſubditis, ut frequentius confiteantur, aut communicent, audiant Miſſam, aut concionem, & alia id genus.*

145. *Reſp.* Quod cum Abbatiſſa non poſſit juxta dicta *qu.4.* facere præcepta ſpiritualia ſuis Monialibus, ut pote carens juriſdictione ſpirituali, quæ omnino requiritur ad imponenda ejuſmodi præcepta, & alias præcepta hic propoſita ſint ſpiritualia ratione finis, ad quem ordinantur; ea quidem poterunt imponi ab Abbatiſſa; non tamen adſtringent Moniales eo rigore obligationis, quo adſtringerent, ſi imponerentur a Prælatis Regularibus: unde fit, ut omiſſio audiendi Miſſam ex præcepto Abbatiſſæ in tali die determinato non ſit mortalis; qualis vere eſſet, ſi auditio Miſſæ fuiſſet a Prælato Regulari præſcripta animo obligandi ad mortale, ut vidimus *c.3. ſect.3. qu.13.*

Quæres 19. *Quam poteſtatem habeat*

Abbatiſsa circa adminiſtrationem bonorum temporalium ſui Monaſterii.

146. *Reſp.* Habere liberam adminiſtrationem omnium bonorum ſui Monaſterii, non minus, quam habeat Abbas circa bona proprii Conventus; ideoque poſſe eſſe Procuratricem ſui Monaſterii; ut proinde *Panormitanus in c.2. n.4.* de his, quæ fiunt a Prælatis, generaliter dicat, non obſtante fœmineo ſexu, res Monaſterii diſponi per Abbatiſſam, ac Moniales; ſicut diſponuntur per Abbatem, ac ejus Religioſos: quod etiam admittunt *Nav. comm.3. de regul. n.4. Cardin.conſ.13.n.25. Sanch. l.7. mor.cap.19.n.44.* & alii *ex cap. dilecta juxta Gloſſam v. juriſdictioni de majorit. & obed.* docentes univerſalem adminiſtrationem tam temporalem, quam ſpiritualem Monaſterii pertinere ad Abbatiſſam quo ad omnia, quorum fœmina eſt capax. Quamquam ut recte advertit *Tambur.d.32. de jure Abbatiſs. qu.13. n.3.* hodie dicta adminiſtratio non videatur abſoluta, ac independens, ſed fere in omnibus Monaſteriis habeat relationem ad alias Moniales; immo, & ad Epiſcopum, aut Prælatum Monialium, in rebus majoris momenti, cum alias ſtandum ſit legitimæ conſuetudini, ut pote vim legis habenti.

Quæres 20. *An, & qualiter poſſit Abbatiſſa contrahere de bonis Monaſterii, cui præeſt.*

147. *Reſp.* Poſſe, de conſenſu tamen proprii Capituli, immo, & Superioris Monaſterii, loquendo de contractibus majoris momenti; ſi tamen aliud non ferat conſuetudo, aut præſcribant peculiaria ſtatuta Ordinis, quæ omnino ſervari debent: patet reſponſio, tum ex dictis *qu. præcedenti*, tum ex generali ratione adminiſtrationis neceſſario exigentis poteſtatem contrahendi de bonis, quæ adminiſtrantur.

Unde infert *Sanctorus in Conſtit. Minor. c.11. ſtat.7. qu.2.* contractum factum a Monialibus circa bona immobilia ſine conſenſu Superioris eſſe nullum; idque ex defectu debiti conſenſus, eo quod Moniales ſubjacent ſuis Superioribus, ſicque non habent velle, nec nolle. Conſentiunt *Portell. v. alienatio bonorum n.1., & v. Moniales n.18. Rodriq. tom.1. qu.27. art.8.* referens *ar.2.* conceſſionem Leonis X. & Gregorii XIII. factam Monialibus S. Auguſtini, & S. Dominici, ut poſſint bona mobilia permutare, vendere, & alienare, converſo pretio in utilitatem Conventus, *de conſenſu tamen Miniſtrorum Provincialium, ac majoris partis Conventuum.* Unde infert *Sanctorus ſup.* quod, cum hæc ſit ſolemnitas requiſita, tamquam forma contractus, ſi ea deficiat, contractus erit nullus; etſi in præſentia ultra conſenſum Superiorum requiratur licentia expreſſa Sacræ Congregationis Concilii ex ejuſdem Sacræ Congregationis decreto facto 7. Septemb. 1624. & approbato ab Urbano VIII. ſub pœnis contentis in Paulina *Ambitioſæ*, & ſub pœna privationis voti, ac inhabilitatis in poſterum.

Addit *Sanctorus ſup.* Provinciales poſſe ſe ingerere in adminiſtrationem bonorum Monialium, non ex jure diſpoſitivo, ac proprietario, (cum ii non ſint pars Conventus Monialium, apud quem reſidet proprietas in communi) ſed ſolum ex jure directivo; quatenus Moniales ſubduntur Provinciali, iſque earum curam ſuſcipit: unde contractus fiunt nomine Monaſterii, ac Monialium, non autem nomine Provincialis, ac Ordinis; ſicque Moniales ipſæ obligantur, non item Provincialis: quo pacto in contractibus mulierum, ac minorum intervenit conſenſus Judicis, & conſanguineorum, ac tutoris, qui non habent jus in bona illorum, niſi qualificativum, ac legitimativum contractus, nec non proſpectivum, ne fiat in damnnm mulierum, & pupillorum.

Quæres 21. *An Abbatiſſa Monialibus ſubditis poſſit concedere facultatem largiendi, poſſidendi, accipiendi, aut aliter diſponendi de bonis ipſarum uſui conceſſis; non ſecus ac Prælatus Regularis eam concedere poteſt Religioſis ſibi ſubjectis.*

148. *Reſp.* Poſſe; cum juxta dicta *qu.19.* liberam habeat adminiſtrationem bonorum ſui Monaſterii ad inſtar Abbatis, & hæc ſufficiat ad concedendam dictam facul-

facultatem: ita *Sanch· ubi ſup.* ex Corduba, Nav., Lopez, & Sorbo, quos ſequitur *Tambur. ſup. d.9. qu.3. n.9.* pateтque ex dictis *cap.4. n.67. & cap.6. n.32.* Addo hic quod, cum apud *Azorium to.1. l.12. c.12. qu.4.* aliqui Doctores Superiorem Regalarem dicant poſſe dare Religioſo ſubdito licentiam expendendi ſingulis menſibus ſummam duorum, aut trium aureorum; & alii ſentiant dictam licentiam pro ſingulis annis extendi poſſe ad decem, aut duodecim, aut quindecim aureos: & alioqui Sanchez, ubi ſupra, putet quoad hoc poſſe Superioriſſam Monialium concedere illis licentiam, quam poteſt Prælatus, niſi ex conſuetudine, aut Conſtitutionibus Ordinis, vel præcepto Superioris Prælati arctata ſit ejus facultas; probabiliter dici poteſt Superioriſſam Monaſterii divitis regulariter poſſe dare licentiam Moniali ſubditæ, ut extra Monaſterium donare poſſit duodecim aureos in ſingulos annos.

Quæres 22. *An, & quas donationes poſſit facere Abbatiſſa de bonis Monaſterii, non obſtante Bulla Clementis VIII.* de largit. mun.

149. *Reſp.* Poſſe, ſi donationes ſint remuneratoriæ; & alias, habita ratione reddituum, aut eleemoſynarum, quæ annuatim obveniunt Monaſterio, judicio prudentis non ſint nimis excedentes. Colligitur ex *Suar. to.4. de Relig. tract.8. l.2. c.26. n.11. & 12.* qui bene monet, quantum in genere largitionis poſſit Prælatus Monaſterii, non poſſe certam regulam præſcribi, ſed prudenti arbitrio relinquendum eſſe, conſideratis Monaſterii facultatibus, & aliis occurrentibus circumſtantiis: quæ doctrina ſine dubio proportionaliter militat etiam in Abbatiſſa reſpectu Monialium ſibi ſubjectarum: generalis autem ratio reſponſionis eſt, quod hujuſmodi donationes, (quas Juris periti vocant antidorales, ut pote non omnino liberales, ſed ex aliqua naturali obligatione exortas, licet inefficaci ad agendum *l. ſed & ſi §. conſuluit. ff. de petit. hæredit.*) neceſſariæ ſunt ad perfectam bonorum temporalium adminiſtrationem, maxime decent ſtatum religioſum (cum ſint ſolutio alicujus debiti moralis) & multum pertinent ad utilitatem Monaſterii, ut pote aliorum benevolentiam, ac amicitiam conſervantes; unde fit, ut Prælatus Regularis poſſit per donationes competentes remunerari beneficia jam recepta; immo & prævenire, gratis aliquando erogando; ut ſic ſe benevolum oſtendat, aliorumque benevolentiam proprio conciliet Monaſterio, reſpiciendo ſemper ad majorem proximorum ædificationem, atque ad Monaſterii utilitatem. Ad quod facit *cap. nullam* 18. *qu.2.* innuens Prælatum poſſe ſolum expendere bona Monaſterii in Dei cultum, & proprii Monaſterii utilitatem. Ex quo quis bene inferat, ipſum non poſſe donare de bonis Monaſterii ſolo titulo liberalitatis, cum non ſit dominus, ſed diſpenſator fidelis, ac prudens, cujus non eſt liberales donationes ex alienis facere.

Dubium eſt, an Abbatiſſa poſſit facere ejuſmodi donationes, etiam inconſulto ſuo Capitulo.

150. *Reſp.* Secluſis peculiari ſtatuto Ordinis, aut conſuetudine Monaſterii, poſſe, etſi alias demus, negotia Monaſterii, quæ ſint majoris momenti, debere tractari capitulariter, aut ſaltem cum diſcretis Monaſterii: moveor, quod tales donationes regulariter non ſolent eſſe adeo excedentes, ut dicendum ſit tales non venire ſub generali facultate adminiſtrandi bona Monaſterii: ex alia parte ad ſervandum debitum ordinem decet committi Abbatiſſæ potius, quam aliis munus faciendi tales donationes, cum ſit caput Monaſterii, & pleniorem notitiam habeat eorum, quibus titulo gratitudinis dictæ donationes debentur. Non nego tamen, quod ſi donatio hic, & nunc facienda eſſet judicio viri prudentis extraordinaria, ob merita extrrordinaria illius, cui ea facienda eſt; ea tunc debeat fieri de conſenſu Capituli, aut diſcretarum: cum donatio ſit ſpecies contractus, & contractus majoris momenti in Monaſteriis Monialium non fiant inconſulto Capitulo.

Addo, quod, cum remiſſio debiti contracti

tracti cum Monaſterio ſit quædam virtualis donatio; & juxta dicta Abbatiſſa poſſit etiam ſine conſenſu Capituli facere competentes donationes: poterit Abbatiſſa propria auctoritate, & independenter a diſcretis remittere pecuniam debitam Monaſterio, ſive ex contractu, ſive ex delicto; dummodo talis pecunia judicio prudentis non ſit nimis excedens, ac immoderata; in cujus rei confirmationem facit, quod in declaratione Bullæ *de largit. muner.* editæ a Clemente VIII. facta de mandato Urbani VIII. ſolum excipitur, ſi in hoc, aut illo Monaſterio *ſit conſtitutio requirens majorem partem Conventus conſentientem tali donationi*; quod eſt dicere rem hanc alias eſſe commiſſam poteſtati Abbatiſſæ.

Quod ſi hac occaſione quæras, an Abbatiſſa ex peculio Monialis defunctæ propria auctoritate poſſit expendere centum aureos in Miſſis celebrandis pro ipſa defuncta, ſi alioqui in Conventu non extet conſuetudo expendendi tantam ſummam in Miſſis celebrandis pro Monialibus defunctis.

Reſp. Videri non poſſe; cum Abbatiſſa ſit ſolum adminiſtratrix bonorum Conventus, cui præeſt, & ut talis debeat adminiſtrare bona præfata juxta rationabilem voluntatem ipſius Conventus; qui cum habeat jus ſupra peculium Monialis defunctæ, dato, quod non extet uſus expendendi in Miſſis ſummam adeo notabilem (ut ſuppono) præſumitur in præſenti caſu nolle expendi dictos centum aureos in Miſſis, & quidem rationabiliter; adeoque ſi Abbatiſſa id faciat, male faciet, utpote adminiſtrans bona aliena contra voluntatem Domini: ita reſpondi in contingentia facti, & reſponſio fuit approbata.

Quæres 23. *An Abbatiſſa poſſit impedire quo minus Monialis ſubdita utatur conceſſione ipſi facta a Prælato Monaſterii, aut etiam Privilegio aliquo conceſſo Ordini.*

151. *Reſp.* Videri poſſe, ſi interveniat juſta cauſa, & alioqui in conceſſione gratiæ factæ a Prælato Moniali particulari, aut privilegii collati univerſo Ordini non denegatur Prælatis poteſtas ea coarctandi ſive in totum, ſive ex parte; ſecus ſi vel non adſit juſta cauſa, vel modo dicto denegetur facultas ea coarctandi: tunc enim non poſſet Abbatiſſa impedire: colligitur ex *Sanchez l.6. mor. c.3. n.9. Corduba in regul. S.Franc. c.14. q.2. par.6. ac Peyrino de R.S. quæſt.1. cap.8. §.6.* & patet, quia in priori caſu coarctatio non cenſetur fieri abſque conſenſu concedentis, ſaltem tacito, ac interpretativo; in poſteriori vero procedit *reg.17. in 6.* Indultum a jure beneficium non eſt alicui auferendum.

Quæres 24. *An Abbatiſſa poſſit remittere, aut ſaltem moderari pœnam impoſitam Moniali ſubditæ a Prælato Monaſterii.*

152. *Reſp.* Non poſſe, niſi forte in aliquo caſu ex epicheja hic, & nunc ex concurrentibus circumſtantiis rationabiliter concepta: patet, quia remiſſio, ac moderatio pœnæ legitime injunctæ, cum ſit actus poteſtatis, non poteſt fieri, niſi ab eo, qui illam injunxit, ejus ſucceſſore, aut illius Superiore; Abbatiſſa autem in propoſito caſu neque eſt ſucceſſor, neque Superior Prælati, qui pœnam impoſuit, immo eſt ejus ſubdita, ac inferior; ergo.

SECTIO III.

Explicatis iis, quæ ſpectant ad Monialium gubernationem, tam ex parte Ordinarii, aut Prælati Regularis, quam ex parte Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ; ſupereſt modo, ut in præſenti Sectione agamus de Monialium gubernatione quoad ipſarum Confeſſarium: & quidem cum præter Confeſſarium ordinarium quotannis ſoleat aliquoties aſſignari etiam extraordinarius, & in hoc peculiares aliquæ difficultates poſſint ſuboriri, Sectionem dividimus in tres Subſectiones; in quarum prima agemus de Confeſſario ordinario; in ſecunda de extraordinario; in tertia referuntur varia monita, quibus Confeſſarius ordinarius, ac extraordinarius dirigant Moniales ad profectum ſpiritualem.

SUBSECTIO I.

De Confeſſario Monialium ordinario.

153. *Confeſſarius idoneus eſt maxime utilis Monialibus.*
154. *An magis expediat illum eſſe Regularem.*
155. *Qualis eſſe debeat.*
156. *Quæ poteſtas in eo requiratur.*
157. *Quæ ſcientia.*
158. *Qualis bonitas.*
159. *Quæ prudentia, maxime cum Moniali patiente divina, & præſertim, ſi ea dicat ſe vivere ex ſola Euchariſtia.*
160. *Qualis zelus animarum.*
161. *Quanta dexteritas, maxime in inducendis novitatibus.*
162. *Quæ patientia.*
163. *Approbandus ab Ordinario loci etiam pro Monialibus exemptis.*
164. *In eo requiritur peculiaris approbatio Epiſcopi, non item Ordinarii, qui non ſit Epiſcopus; idque ex Bulla Gregorii XV., & declarationibus Sac. Congreg. ſuper ea factis, quæ non omnes afficiunt Confeſſarios ſæculares, nec fuerunt ſolemniter editæ.*
165. *Confeſſarius Monialium exemptarum præſentatur a Prælato regulari.*
166. *Prælati ipſi Monialium non audiunt earum Confeſſiones, ſine approbatione Ordinarii.*
167. *An puellæ, aliæque fœminæ degentes in Monaſterio de rigore confiteantur a generaliter approbato.*
168. *Confeſſarius Monialium approbatur toties quoties: & quidem id procedit etiam de Confeſſario ordinario, etſi non ſit expreſſum in jure.*
169. *Approbatus ad confeſſiones unius Monialis non audit alias.*
170. *Moniales tempore Jubilæi de facto eligunt ſolum approbatum ab Ordinario loci.*
171. *Confeſſarius ordinarius poteſt eſſe Regularis, aut Parochus in caſu neceſſitatis.*
172. *Eligitur ad tres annos, & ex cauſa amovetur ab Ordinario, ſive ſit ordinarius, ſive extraordinarius: in aliquibus tamen caſibus durat ultra triennium.*
173. *Ex quo loco debeat audire Confeſſiones.*
174. *Qualiter audiat Confeſſionem Monialis infirmæ.*
175. *Ex decreto Sacræ Congregationis non alloquitur libere Moniales.*
176. *Quale ſtipendium ei detur.*
177. *In domo contigua Monaſterio non pernoctat.*
178. *Quam frequentiam Sacramentorum concedat.*
179. *Non ſit facilis in permittendis confeſſionibus generalibus non neceſſariis.*

Quæres 1. *Quantum conferat ad ſpiritualem profectum Monialium, quod habeant prudentem, doctum, ac diſcretum Confeſſarium.*

153. *Reſp.* Ita conferre, ut vere dici poſſit inde potiſſimum pendere totus ſpiritualis Monialium profectus; idque ex multis & variis capitibus, quæ hic breviter ſubjiciam: nimirum 1. ex generali ratione Religioſæ perfectionis, quæ ſine idoneo inſtructore comparari non poteſt, juxta illud Jeremiæ 6. *State ſuper vias, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit via bona, ambulate in ea, & invenietis refrigerium animabus veſtris*: 2. quia fœminæ ſunt naturaliter minus prudentes, ideoque in vita ſpirituali manent expoſitæ variis, ac periculoſis illuſionibus, quas ordinarie non poſſunt evadere abſque directione prudentis, ac diſcreti Confeſſarii, aut alterius Patris Spiritualis: 3. quia mulieres ſunt

ſunt ex proprii ſexus conditione fragiles, ac inconſtantes, ideoque facile, ac cito deſiſtent a bene cœptis, ſi opportunis conſiliis, ac efficacioribus ſuaſionibus non confirmentur, & ad ulteriora excitentur: quod erga Moniales præſtare non poteſt niſi Confeſſarius: 4. quia fœmina ex natura ſua eſt valde verecunda, ideoque facile retrahi poteſt a detegendis pravis ſuis affectibus, ac interioribus infirmitatibus animæ, niſi habeat peritum Medicum ſpiritualem, qui ſumma dexteritate, ac ſolertia detegat dictas infirmitates, iiſque ſalutaria applicet remedia (quod ſine dubio eſt munus Confeſſarii): 5. quia ingenium mulieris eſt valde varium, ac lubricum, facileque afficitur iis, quibuſcum agit, ſicque periculoſum eſt, ne talis affectus, qui prius ſe exhibet ſub ſpecie ſpiritualis amoris, paulatim deſinat in carnalem; hoc autem in primis timendum eſt de Moniali erga Confeſſarium, niſi is ſit admodum prudens, timoratus, ac circumſpectus: 6. Moniales, cum vacant vitæ ſpiritualis acquiſitioni, ſubjacent variis, ac gravibus tentationibus; quas certe non poterunt ſuperare, niſi a prudenti, ac perito doctore doceantur, qualiter in iis ſe gerere poſſint, & debeant: 7. quia in progreſſu vitæ ſpiritualis plura occurrunt obſtacula, ac difficultates, quæ deterrere poſſunt etiam viros perfectiores, ac prudentiores; ea autem facilius, & gravius deterrebunt Moniales, niſi habeant Confeſſarium diſcretum, ac ſagacem, qui eas doceat, qualiter amovere debeant illa obſtacula, & illas evincere difficultates; quod certe non poterit præſtare Confeſſarius, niſi ſit valde peritus, ac verſatus in vita ſpirituali: ſi enim cæcus cæcum ducat, ambo in foveam cadunt. Ex his ergo capitibus, aliiſque ſimilibus, quæ unicuique poſſunt facile occurrere, ſummopere confert ſpirituali Monialium profectui, quod ipſis aſſignetur pius, prudens, ac diſcretus Confeſſarius: ideoque Prælati illarum in hoc quam maxime debent inſiſtere, omni ſtudio, ac diligentia iis procurando idoneum Confeſſarium. Ad hoc certe facit, quod habet *S. Hieronymus l.2. Epiſt.12. Non confundant opera tua ſermonem tuum; ne, cum in Eccleſia loqueris, tacita Sanctimonialis reſpondeat; cur ergo hæc, quæ dicis, ipſe non facis? delicatus Magiſter eſt, qui pleno ventre de jejuniis diſputat; accuſare avaritiam, & affectum proprii & latro poteſt: Sacerdotis Chriſti os, mens, manuſque concordent.*

Quæres 2. *An expediat bono ſpirituali Monialium, quod iis in Confeſſarium deputetur Sacerdos potius Regularis, quam Sæcularis.*

154. *Reſp.* Expedire, ſi alioqui Sacerdos Regularis ſit præditus illis dotibus, quas qu. ſequenti dicemus deſiderari in idoneo Monialium Confeſſario: patet reſponſio ex dictis in hoc *cap.ſect.1. ſubſect.1. qu.5.*, quæ utique poſſunt applicari ad præſentem quæſtionem.

Quæres 3. *Quæ potiſſimum dotes requirantur in eo, qui debet deputari in Confeſſarium Monialium.*

155. *Reſp.* Requiri poteſtatem, ſcientiam, bonitatem, prudentiam, zelum animarum, dexteritatem, & ſummam patientiam: poteſtatem, qua legitime poſſit audire confeſſiones Monialium: ſcientiam, qua ſciat diſcernere inter lepram, ac lepram, & opportuna applicare remedia: bonitatem, qua poſſit etiam bono exemplo, inducere Moniales ad percurrendam viam chriſtianæ perfectionis: prudentiam, qua opportunas faciat interrogationes, & juxta ſpirituales uniuſcujuſque Monialis neceſſitates ſalutaria præbeat conſilia: zelum, quo omnia omnibus fiat, ut omnes Chriſto lucrifaciat, nihil aliud intendens, niſi ſpiritualem profectum ſuarum pœnitentium, illumque omni ſtudio, ac diligentia procurans: dexteritatem, qua trahat pœnitentem ad manifeſtandam propriam turpitudinem, ac evincendam naturalem illam erubeſcentiam, quæ adeo ſolet dominari in fœminis, & non raro eſt in cauſa, ut plures, ac plures confeſſiones faciant nullas, & ſacrilegas: patientiam denique, qua non ſolum compatiatur importunis Monialium ſcrupuloſarum deliriis, ſed etiam

fragilitati recidivarum, ac infirmitati ſexus fœminei, juxta illud *Hebr.4. non enim habemus Pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris.*

Quæres 4. *Qualis poteſtas requiratur in Confeſſario Monialium.*

156. *Reſp.* Requiri tum poteſtatem Ordinis, quæ conſurgit ex Ordine Sacerdotali, per quem ex inſtitutione divina Sacerdos deputatur, ut poſſit eſſe judex in foro pœnitentiæ; tum poteſtatem juriſdictionis (quam Sacerdotes Regulares ratione ſuorum privilegiorum recipiunt a Papa, Sæculares vero ab Ordinario approbante modo inferius explicando) eamque non impeditam quoad uſum, neque ratione reſervationis aliquorum peccatorum (quo caſu Confeſſarius debet petere facultatem abſolvendi ab eo, cum Monialis ad talem effectum non poſſit ſe præſentare Ordinario), neque ratione Eccleſiaſticæ cenſuræ, per quam Sacerdos ſit excommunicatus, aut ſuſpenſus vitandus, neque ratione peccati mortalis, per quod impeditur Sacerdos eo irretitus, quo minus licite adminiſtret Sacramentum Pœnitentiæ.

Quæres 5. *Qualis ſcientia requiratur in Confeſſarium Monialium,*

157. *Reſp.* Requiri triplicem ſcientiam, nimirum Judicis, Medici, ac Doctoris; Judicis quidem, ita ut ſciat formam abſolutionis, ac diſtinctionem peccati mortalis a veniali, ſaltem in genere (quæ duo ſunt neceſſaria ad valorem Sacramenti), & præterea agnoſcat tum differentiam peccati mortalis a veniali, etiam in particulari in ſingulis præceptis, modo ſaltem communi, ac ordinario; tum ſpecies peccatorum, numerum, ac circumſtantias, diſpoſitionem neceſſario requiſitam in pœnitente; tum quæ peccata ſint reſervata, quæ habeant annexam cenſuram, aut obligationem reſtituendi (quæ ſunt neceſſaria ſolum ad licitam Sacramenti adminiſtrationem); ſcientia vero, quæ requiritur in Confeſſario, quatenus eſt Medicus, in eo conſiſtit, quod ſciat tam regulas communes, quibus pœnitens excuſari poteſt a præcepto, ac peccato mortali (cujuſmodi ſunt ignorantia probabilis, inadvertentia, impotentia, levitas materiæ, & metus gravis, quoad quædam præcepta, præſertim de jure poſitivo humano) quam quæ remedia cuique peccato adhiberi debeant, & qualiter Monialis inſtrui debeat in via ſpirituali. Scientia denique, quæ requiritur in Confeſſario, quatenus eſt Doctor, eo tendit, ut de Sacramentis ſciat quid ſint, quæ ſit illorum materia, quæ forma, qui effectus, quæ ſint partes Sacramenti Pœnitentiæ, quæ ratio contractuum, ad quid obligent ſingula vota Religionis, quibus regulis, ac conſtitutionibus adſtringantur Moniales, quibus prohibitionibus peculiariter teneantur, quæ pœnæ in ſpecie latæ ſint contra ipſas; & ſimilia, quæ facile colligi poſſunt ex præſenti tractatu.

Quæres 6. *Qualis bonitas requiratur in Confeſſario Monialium.*

158. *Reſp.* Requiri, ut ſit bonus non ſolum ſibi ipſi (ideſt inſtructus virtutibus neceſſariis ad munus ſuum digne obeundum) ſed etiam in ordine ad pœnitentes, ita ut habeat & zelum juſtitiæ, & compaſſionem proximi, & diſcretionem, & modeſtiam in increpando, & copiam in exhortando, & efficaciam in perſuadendo, & alias ſimiles dotes, ſine quibus non poteſt utiliter exerceri munus Confeſſarii. Illud tamen in primis maxime conferret ad officium Confeſſarii rite obeundum, ut deputatus in Confeſſarium Monialium eſſet vir in vita ſpirituali verſatiſſimus; ita ut eas edocere poſſet ex propria experientia, ſicque de eo dici poſſet, *cœpit facere, & docere.* Quo enim modo tradet regulas orandi mentaliter, qui de oratione mentali neque novit quid nominis? quo pacto docebit rationem abnegandi ſe ipſum, qui nunquam vacavit ſui ipſius abnegationi? qua ratione inducet alios ad opera ſupererogationis, qui in ſe ipſo vix implet præcepta? qualiter inſtruet pœnitentes ad Religioſam perfectionem, qui nec vacat Chriſtianæ perfectioni? quomodo proponet ſubtilitates ſpiritus, qui nec prima ſpiritus didicit rudimenta?

Quæres 7. *Qualis prudentia requiratur in Confeſſario Monialium.*

150. *Reſp.* Requiri, ut ſit admodum prudens, ac circumſpectus, tum in faciendis opportunis interrogationibus, tum in applicandis debitis remediis; tum in modo procedendi cum ipſis Monialibus, tam intra forum pœnitentiæ, quam extra; tum in removendis occaſionibus delinquendi; tum in ſalutaribus monitis ſuggerendis; tum in extirpandis pravis habitibus pœnitentium; tum in vitanda ſuſpicione nimiæ familiaritatis, aut aliqualis acceptationis perſonarum; tum in pœnitentiis imponendis; tum denique in procuranda emendatione ſuarum pœnitentium, ad quam unam ordinatur frequentia, ac uſus Sacramentorum.

Quod ſi quæras ex quibus regulis Confeſſarius Monialium cognoſcere poſſit, an Monialis, quæ dicit ſe pati divina, nempe cæleſtes illuſtrationes, & alia Dei dona extraordinaria, ducatur bono ſpiritu, vel certe ſit illuſa, ac expoſita periculo illuſionis.

Reſp. Poſſe, ac debere dignoſcere ex ſequentibus regulis, quarum aliquæ deſumptæ ſunt ex aureo libello Sancti Patris Noſtri Ignatii, aliæ vero ex ipſa experientia, & praxi. Prima autem regula, ex qua colligitur Monialem duci bono ſpiritu, eſt, ſi Monialis ſit religioſis virtutibus conſpicua, & in primis charitate, humilitate, patientia, ſui ipſius abnegatione, ac zelo animarum, omnique ſtudio inſiſtat obſervantiæ tam votorum ſubſtantialium Religionis, quam regularum, ſtatutorum, ac conſuetudinum proprii Monaſterii: ſecunda regula eſt, ſi Monialis ſit omnino parata acquieſcere conſiliis, ac directioni ſui Confeſſarii, ſinatque omnino ſe regi ab eo cum omnimoda ſubjectione: tertia eſt, ſi ex occaſione illuſtrationum, aut alterius ſimilis gratiæ ſibi conceſſæ nihil occurrat, quod ex ſe malum ſit, aut avocet a bono, aut impellat ad minus bonum, quam anima prius quærendo ſequi ſtatuerat, aut quod ipſi animum defatiget, angat, ac perturbet, ſublata priori animi tranquillitate: quarta eſt, ſi ex dictis illuſtrationibus immiſſis, aliiſque talibus gratiis ſentiat ſe non ferri in elationem animi, ſed in majorem ſui ipſius ſubmiſſionem, & propriæ indignitatis conſcia dicere poſſit cum Regio Pſalte: *Quid eſt homo, quod memor es ejus, aut filius hominis, quia viſitas eum?* quinta eſt, ſi inde concipiat inuſitatam animi quietem, ac tranquillitatem, ſentiatque ſe magis, & magis incitari ad proficiendum in Religioſa perfectione: ſexta ſi ex præfatis illuſtrationibus experiatur ſe, nulla præcedente cauſa conſolationis, mirifice recreari, ita ut neque ſenſibus, neque intellectui, neque voluntati quidquam propoſitum ſit, quod hujuſmodi conſolationem cauſare poſſit: proprium enim eſt Dei creatoris ſuam ingredi creaturam, & illam in ſui amorem totam convertere, trahere, ac mutare. Has, inquam, regulas, & alias ſimiles, quas Spiritus Sanctus, hic, & nunc ſuggeret, proponere debet prudens Confeſſarius Moniali in propoſito caſu; illam monens per talia dona ſupernaturalia Dei famulos non reddi ipſi gratiores, eaque omnia Patri ſpirituali candide, & ſincere detegenda eſſe: præterea illam exerceat in ſui ipſius abnegatione, modo ei prohibendo uſum Sacræ Communionis, ita ut Deum propter Deum deſerat, & quidem etiam interdum occaſione ſumpta ex actu aliquo magna cum laude ab ea exercito, modo ei injungendo, ut aliquas mortificationes coram aliis Monialibus publice obeat; v. gr. incedendo abſque velo nigro profeſſionis, jubendo, ut aliquos defectus, interdum etiam anteactæ vitæ publice revelet; etſi in hoc magna cum prudentia, ac circumſpectione procedendum ſit.

Utrum vero Confeſſarius Moniali pœnitenti aſſerenti ſe vivere abſque refectione corporali ex ſola ſumptione Euchariſtiæ poſſit præbere in communione Hoſtiam non conſecratam pro conſecrata ad explorandam veritatem hujus facti, & ad dignoſcendum, num ſit illuſa, nec ne; ſicut vere eſſet, ſi ſumpta Hoſtia non conſecrata, adhuc dictitaret ſe vivere ex ſola ſumptione Euchariſtiæ.

Reſp.

Reſp. Non poſſe, cum Doctores ex *S. Thoma 3. p. qu.80. art.6.* ad ſecundum communiter negent licere in nullo caſu præbere Hoſtiam non conſecratam pro conſecrata; cum hoc ſit præbere aſtantibus occaſionem proximam Idololatriæ„ Docet id ipſum magis per extenſum S. Doctor in *quodlib.5. art.12. corp.* per hæc „ verba: *Sacerdos, quantum in ſe eſt, populo fieret idololatrandi occaſio, qui* „ *quamvis peccatum idololatriæ non incurreret, æſtimans probabiliter Hoſtiam eſſe conſecratam, tamen Sacerdos in hoc,* „ *quod Hoſtiam non conſecratam populo exhiberet adorandam, idololatriæ crimen incurreret. Unde hoc in nullo caſu* „ *eſt faciendum, ut Hoſtia non conſecrata exhibeatur uni, vel pluribus tamquam* „ *conſecrata.* Præmittit autem huic rationi alteram Angelicus Præceptor, „ eamque petit ex natura fictionis exercendæ, & ſimulationis, quæ committeretur in propoſito experimento. En „ ejus verba: *Dicendum, quod veritati non eſt aliqua fictio adjungenda, quia* „ *nulla eſt conventio lucis ad tenebras, ut Apoſtolus dicit* 2. ad Corint.*6.*, *& propter hoc Auguſtinus probat lib.83. quæſtionum, quod Corpus Chriſti non fuit phantaſticum, quia veritas, quæ eſt Chriſtus, non potuit fallere, & ideo in Sacramentis Eccleſiæ, nihil eſt per fictionem agendum, & præcipue in Sacramento Altaris, in quo totus Chriſtus continetur. Eſſet autem quædam fictio ſi hoſtia non conſecrata loco conſecratæ daretur.* Inferri etiam poteſt veritas datæ reſponſionis ex prop. *29.* inter damnatas ab Innocentio XI. *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi*, ut videre eſt apud *Cardenas diſſertat. 20. cap. 3.*

„ Sed quoniam rationes ſupradictæ generales ſunt, & aliqua poſſunt afferri argumenta pro licita adminiſtratione hoſtiæ non conſecratæ in ſpeciali caſu propoſito experimenti faciendi placet hic illa proponere: Primum fundamentum eſt, quod ſicut *Sanch. l.2. de* „ *matr. d.38. n.6. & 7.* docet permittendam eſſe copulam ſolum materialiter fornicariam inter conjuges, quibus poſt matrimonium contractum detegitur impedimentum dirimens, ſi Confeſſarius videat illos eſſe in bona fide, & non ſperat fructum ex admonitione: ergo & in præſenti caſu licitum erit ex graviſſima cauſa (quæ de facto adeſt) permittere idololatriam illam, ut pote mere materialem: etſi *Caſtrus Palaus tr.21. d. un. p.8. n.5.* dicat in ſimili caſu actum adorationis ex bona exiſtimatione, ac intentione procedentem eſſe actum Religionis; cum Religio non expoſtulet neceſſario verſari circa objectum practice verum (ſed ſatis eſt, quod juxta prudentiæ regulas judicetur dignum vera adoratione, & cultu, quamvis ex accidenti non ſit) ſub ratione formali adorationis vera. Secundum fundamentum „ eſt, quod *Cæſarius l.9. hiſt. c.47.* refert ſimile factum fuiſſe re ipſa practicatum; idque non improbat *Thiepolus in ſuis conſiderat: Euchar. l.4. c.10.* etiam *Clericatus in deciſionibus de Sacram. Euchariſtiæ deciſ.50. n.36.* affirmat id factum fuiſſe cum Urſula Benincaſa Romæ anno 1582. ſub Gregorio XIII. de conſilio virorum prudentum, inter quos fuit S. Philippus Nerius tunc Romæ vivens; & ſequutus opinionem aliquorum recentiorum, quos allegat *n.34.*, tandem in fine deciſionis ſic concludit. *Cum conſilio piorum, ac prudentum virorum, & cum Superiorum aſſenſu, caute ad evitandum ſcandalum in populo crederem fictionem prædictam non eſſe illicitam, juxta exemplum Venerabilis Urſulæ Benincaſæ.* Sic dicti recentiores „: quam probabiliter, judicent viri docti: non enim ego cum illis ſentire poſſum; cum DD. communiter diſſentiant.

Qua occaſione placet hic indicare id, quod refert *Martinon. d.35. de Euchariſt. ſect.5. n.64.*, nimirum Paulum V. permiſiſſe, ut honeſta quædam Matrona Lemovicenſis, (quæ adhuc vivit) quotidie poſt cibum communicet, ad compeſcendum totius corporis tremorem horribilem, ac miſera-

ſerabilem, quo poſt ſumptionem cibi corripitur, quove in certum vitæ periculum adducitur, niſi ei ſtatim detur communio Euchariſtica; quod unicum remedium, omnibus aliis fruſtra tentatis, huic malo, ſeu maleficio tandem repertum eſt, ſed promptum ſemper ac efficax: eo enim adhibito tremor eodem momento ſiſtitur infallibiliter, niſi forte in caſu (quod interdum experimenti cauſa factum eſt) Hoſtia non conſecrata loco conſecratæ ad communicandum ei exhibeatur.

Quæres 8. *Qualis zelus animarum requiratur in Confeſſario Monialium.*

160. *Reſp.* Quod, cum munus audiendi confeſſiones Monialium ſit valde laborioſum, arduum, ac difficile, ut quis illud cum debita alacritate obeat, ita zelo animarum debet teneri, ut non quærat, quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti; ſicque ſpirituali animarum lucro inhjet, ut merito dicere poſſit: *Da mihi animas, cætera tolle tibi*, Gen.14. & illud Pauli 2. cor.12. *non enim quæro, quæ veſtra ſunt, ſed vos*: non ergo Confeſſarius Monialium hoc munus adeo ſublime, ac excelſum exerceat ad proprium lucrum temporale, ad conciliardam benevolentiam hujus, aut illius Monialis, ad percipienda multa dona, ad privatam ſui ipſius ſatisfactionem; ſed potius ad ſpiritualem profectum Monialium ſibi commiſſarum, ad perfectionem Religioſam in ipſis promovendam, ad divinum amorem in iis magis, & magis excitandum, ad veram ſatisfactionem in ipſas modis omnibus inducendam.

Quæres 9. *Qualis dexteritas requiratur in Confeſſario Monialium.*

161. *Reſp.* Requiri quam maximam, & quidem non ſolum in extorquenda confeſſione peccatorum atrociorum, quæ alioqui fœminæ ex naturali verecundia, ac inordinato timore, nonniſi cum maxima difficultate ſolent manifeſtare, ſed etiam in privatis rancoribus, ac odiis avellendis, in reſecandis amicitiis minus bonis, ac pernicioſis, in removendis occaſionibus proximis peccatorum, in indicendo affectu vitæ communis, in moderanda converſatione externorum, in perſuadenda ſui ipſius abnegatione tum interna, tum externa, in iis denique confirmandis ad Religioſæ perfectionis acquiſitionem: hæc enim omnia, cum ſint valde aliena a communi propenſione appetitus ſenſitivi, maxime in fœminis ratione ſexus, ac naturalis complexionis proclivioribus ad malum, obtinere non poterit Confeſſarius a propriis pœnitentibus, niſi cum iis utatur ſumma dexteritate, illis paulatim ſeſe inſinuans, omnia omnibus factus, ut omnes Chriſto lucrifaciat, gaudens cum gaudentibus, & flens cum flentibus.

Unum hic præ cæteris moneo, ne Confeſſarius facile, aut ſubito immutet quidquam de iis, quæ longiori conſuetudine facta ſunt propria Conventus, neve novas inducat conſuetudines; & ſi quid tale præſtare opus ſit, aut expediat, id non faciat ſine conſilio, ac voluntate Prælatæ, ac melioris partis Monaſterii Monialium ſententiam exquirens, non quaſi conſilii indigus, ſed quod neceſſe ſit habere approbatrices illius, quod ordinatum fuerit; ut earum authoritate veluti filum acu introducatur, aliæque Moniales jam factum potius ſciant, quam faciendum metuant. Quare quæ non adverſantur votis eſſentialibus Religionis, aut regulæ Ordinis, Monialium voluntati, ac electioni expedit relinquere: non enim, ut ait *Cicero l.2. de offic.* attinet naturæ repugnare, nec quidquam ſequi, quod aſſequi nequeas.

Quæres 10. *Qualis patientia requiratur in Confeſſario Monialium.*

162. *Reſp.* Summam requiri; ut proinde dixerit quidam, non immerito Sacerdotes ſingulis diebus ſub finem Primæ recitare verba illa: *Dominus autem dirigat corda noſtra in charitate Dei, & patientia Chriſti.* Quæ enim patientia neceſſaria eſt Sacerdoti confeſſiones fœminarum audienti, ut audiat nugas, quæ ſolent ab illis admiſceri in ipſa confeſſione, ut expiſcetur veritatem eorum, quæ dicunt, modo ajentes, modo negantes, ut ſuadeat non expedire, quod ita crebro repetant confeſſiones generales, ut ſinat protrahi confeſſionem ad diffuſos diſcurſus, quæ verbis valde compendioſis poſſet peragi, ut

ferat

ferat idem peccatum in eadem confeſſione iterum, ac iterum exprimi, & quidem ſine ulla omnino neceſſitate, ut inſurgentium ſcrupulorum nubes disjiciat, ut puſillanimes in ſpem ſalutis æternæ erigat, ut remiſſionem injuriarum animo tenacius inhærentium ſuadeat, ut inducat ad fugam occaſionum proximarum, ut privatas amicitias ſtatui Religioſo minus convenientes eradicet, ut denique ſuſtineat muliebrem levitatem, inſcitiam, ac inconſtantiam?

Quæres II. *A quo debeant approbari Confeſſarii Monialium.*

163. *Reſp.* Quod, quamvis ante conſtitutionem Gregorii XV. editam 5. Februar. 1622., quæ incipit *inſcrutabili*, Confeſſarii quidem Monialium locorum Ordinariis ſubjectarum deberent approbari ab ipſis Ordinariis; Confeſſarii vero Monialium ſubjectarum Regularibus a Prælatis propriæ Religionis tamquam Ordinariis ipſarum Monialium, in præſentia tamen omnes Confeſſarii tam ordinarii, quam extraordinarii quarumcumque Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, debent approbari ab Ordinario loci: idque ex citata Conſtitutione Gregorii XV., quæ quo ad hoc ſic habet: *Confeſſores vero, ſive Regulares, ſive ſæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii, ad Confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum audiendas nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

164. Ubi notandum, ad audiendas confeſſiones Monialium modo non ſufficere, quod Sacerdos ſive Regularis, ſive ſæcularis, ſit generaliter approbatus ab Epiſcopo ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas, ſed egere quoad hoc ſpeciali approbatione: idque ex declaratione Sacræ Congregationis Concilii; quæ etiam declaravit, Regularem approbatum ab Epiſcopo ad audiendas Confeſſiones Monialium unius Monaſterii nequaquam cenſeri approbatum ad audiendas confeſſiones Monialium alterius Monaſterii, ut videre eſt *tom.4. Bullarii poſt conſt.18. Gregorii XV.*

Notat *Sanctorus in conſtitut. Minor. c.11. ſtat.7. qu.3.* Confeſſarios Monaſterii exempti exiſtentis in loco nullius Diœceſis, non debere approbari ab Abbate, aut alio Superiore dicti loci: cum in Bulla citata Gregorii XV. dicatur *ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur*, & Superior præfati loci vere non ſit Epiſcopus; aliaſque diſpoſitio illa Gregorii, ut odioſa, ac exorbitans a jure communi, non debeat extendi ultra proprietatem verborum. Verum in hoc ſtandum eſt conſuetudini uniuſcujuſque loci; ſicque in præſentia Moniales Carpi exiſtentes quoad approbationem Confeſſariorum ſubſunt Epiſcopo Mutinenſi; cum alias ditio Carpenſis ſit nullius Diœceſis, & habeat in proprium Ordinarium Archipresbyterum.

Addit *Sanctorus in Conſtitut. Minor. c.11. ſtat.7. qu.3.* quod cum declarationes Sacræ Congregationis factæ ſuper relata bulla Gregorii XV. loquantur ſolum de Confeſſariis Regularibus, non autem de ſæcularibus, & de his nunquam fuerit quæſitum, aut dubitatum, dictæ reſtrictiones non extenduntur ad Confeſſarios ſæculares, niſi quo ad hoc, quod ii non poſſunt audire Monialium confeſſiones ſine Epiſcopi approbatione; cum alioqui ipſa Bulla comprehendat Confeſſarios tam ſæculares, quam Regulares. Probat Sanctorus ſuam aſſertionem ex regula juris: exceptio firmat regulam in contrarium, *l. nam quod liquide §. fin. ff. de penu legata, l. quæſitum §. idem reſpondit ff. de furt. inſtrum. & cap.2. de conjug. leproſ.* notatque in *tom.4. Bullarii Cherubini* apparere dictam Bullam Gregorii fuiſſe ſolemniter promulgatam, non autem præfatas declarationes, quæ ibidem apponuntur.

165. Verum tamen eſt, quod Confeſſarii Monialium exemptarum tam ordinarii, quam extraordinarii præſentari debent a propriis Prælatis Regularibus ad effectum, ut modo dicto approbentur ab Ordinario; unde infert *Tamburinus d.16. de jure Abbatiſſ. qu.3. n.3.* non ſubſiſtere, quod ait *Nald. v. Moniales n.2.* Monialibus etiam exemptis aſſignandum eſſe Confeſſarium extraordinarium ab Epiſcopo

po loci; ſi quidem teſte *Zipæo l.3. de jure Pontificio novo n.3.* extat in contrarium quædam declaratio Sacræ Congregationis, qua deciſum eſt, hujuſmodi aſſignationem faciendam a Prælato Regulari, cujus juriſdictioni ſubſunt dictæ Moniales, licet alias indigeant approbari ab Ordinario, ut jam dictum eſt.

166. Quin vigore citatæ Conſtitutionis Gregorii XV. neque ipſi Prælati Regulares abſque Ordinarii approbatione audire poſſunt confeſſiones Monialium ſibi reſpective ſubjectarum: cum olim poſſent & ipſi illas audire, & alios approbare ad illas audiendas. Ita declaravit Sacra Congregatio Concilii, ubi ſupra, addens confeſſiones a dictis Prælatis auditas ſine præfata approbatione eſſe nullas, & irritas.

At difficultas eſt, an ſub citata Bulla Gregorii XV. comprehendantur etiam puellæ in Monaſterio educatæ, & fæminæ quæcumque ibi forte commorantes; ita ut hæ non poſſint confiteri cuicumque approbato generaliter ad Confeſſiones in Diæceſi.

167. *Reſp.* Videri probabile non comprehendi, adeoque omnes illas poſſe, & licite, & valide confiteri cuicumque Sacerdoti approbato generaliter ad audiendas Confeſſiones in Diœceſi, ſi alias licite poſſit ad eas accedere (v. g. ad aliquam illarum legitime inviſendam.) Moveor, quod Gregorius XV. dum requirit ſpecialem approbationem ad audiendas Monialium confeſſiones, loquitur expreſſe de Monialibus tantum, ut conſtat ex verbis textus relatis *ſup. n.163*, „ Eſt tamen advertendum in litteris patentibus, quæ „ conceduntur Confeſſariis, ſolere excipi „ non ſolum Moniales, ſed etiam oblatas, puellas, aliaſque in Monaſteriis, „ aut Conſervatoriis degentes.

An autem ſemel approbatus ad confeſſiones Monialium alicujus Monaſterii, vi talis approbationis pluries deputari poſſit in Confeſſarium earundem Monialium tam ordinarium, quam extraordinarium.

168. *Reſp.* Quod, quamvis approbatus ad audiendas Confeſſiones ſæcularium maneat ſemper approbatus uſque dum approbatio revocetur ab Epiſcopo approbante, ejuſve ſucceſſore (idque juxta communem Doctorum ſententiam, loquendo de approbatione facta abſque ulla limitatione temporis) ſecus tamen evenit de approbato ad audiendas confeſſiones Monialium alicujus Monaſterii: is enim vi talis approbationis non poteſt audire confeſſiones dictarum Monialium, niſi pro eo tempore determinato, pro quo eligitur; unde fit, ut ſi quis approbetur in Confeſſarium ordinarium ad triennium, eo elapſo, non poſſit audire poſteà confeſſiones earumdem Monialium, niſi iterum ad talem effectum approbetur ab Ordinario, & ſic deinceps: patet id ex citata Conſtitutione Gregorii XV. quæ cum expreſſe loquatur de Confeſſariis Monialium tam ordinariis, quam extraordinariis, de utriſque æqualiter procedit, & de facto talis eſt praxis. Nec obſtat, quod Sacra Congregatio in reſponſione dubiorum, quæ fuerunt propoſita circa dictam Conſtitutionem *dub.11.* expreſſe ſolum de Confeſſariis extraordinariis Monialium dicit, illos ſemel deputatos ad audiendas confeſſiones Monialium pro una vice non poſſe pluries vi talis approbationis earum confeſſiones audire: ideo namque id dicit, quia ſolum fuerat interrogata de Confeſſariis extraordinariis; cum alioqui par ratio militet in Confeſſariis Monialium ordinariis: ſicque procedat doctrina *Sanchez l.5. mor. c.4. n.19.* nimirum quod, quamvis lex generalis poſterior non intelligatur regulariter derogare legi ſpeciali priori, id tamen fallit, quando contrarium conſtat ex legis generalis intentione.

Ex dictis tamen non ſequitur, Sacerdotem approbatum ad confeſſiones Monialium per triennium, ſi interim moriatur Epiſcopus approbans (v. g: poſt elapſum primum bimeſtre dicti triennii) indigere de novo approbari a ſucceſſore Epiſcopi defuncti, ut reliquo triennio poſſit earum confeſſiones excipere: ſiquidem approbatio illa ad triennium non deſinit, durante illo triennio, niſi revocetur, idque etiam poſt Bullam Gregorii XV. *Inſcruta-*

ſcrutabili: quippe in qua ſolum ſtatuitur, approbatum ad confeſſiones Monialium per triennium, elapſo eo triennio, non poſſe amplius earum confeſſiones audire, niſi iterum approbetur: quæ doctrina proportionaliter procedit de Confeſſario extraordinario; cum ſit eadem ratio de illo, ac de Confeſſario ordinario.

Illud etiam hic controverti poteſt, an Sacerdos maxime Regularis ab Ordinario approbatus ad audiendam confeſſionem duarum, aut trium Monialium ex aliqua peculiari occaſione poſſit audire confeſſiones etiam aliarum Monialium ejuſdem Monaſterii accedentium ad ipſum.

169. *Reſp.* Non poſſe, & probatur quia ex una parte generalis approbatio Ordinarii ad confeſſiones ſæcularium non ſufficit ad audiendas confeſſiones Monialium, ut jam dictum eſt: ex alia parte approbatio limitata ad certum numerum perſonarum non ſuffragatur, niſi ad audiendas confeſſiones dictarum perſonarum, juxta regulam communem, *cauſa limitata non producit niſi effectum limitatum*: cum ergo in propoſito caſu approbatio ſit limitata ad illas duas, aut tres Moniales, non poteſt prodeſſe ad audiendas confeſſiones etiam aliarum Monialium; cum in ordine ad has approbatus ſe habeat perinde, ac ſi non eſſet approbatus: unde fit, ut, ſicut Confeſſarius ab Epiſcopo approbatus ad audiendam Confeſſionem unius, aut alterius fœminæ, vi talis approbationis non poteſt audire confeſſionem ullius alterius fœminæ; ſic nec poſſit approbatus ad confeſſionem duarum Monialium audire confeſſionem cujuſcumque alterius Monialis: & hoc quamvis Sacerdos approbatus ſit Regularis; licet enim is vi ſuorum privilegiorum habeat a Papa generalem juriſdictionem in omnes fideles accedentes, & conſequenter etiam in Moniales; non ideo tamen hoc ipſo poteſt audire confeſſiones quarumcumque Monialium; eſto alias ipſi concedatur acceſſus ad illas, ſive ad audiendam confeſſionem aliquarum ex iis, ſive alia de cauſa: ſiquidem ad validam adminiſtrationem Sacramenti pœnitentiæ non ſufficit juriſdictio illimitata; ſed præterea requiritur, ut Sacerdos adminiſtraturus ſit illimitate approbatus: quod non evenit in præſenti caſu, ut patet.

Majus dubium eſt, an Moniales tempore Jubilæi poſſint conſiteri Sacerdoti approbato ad confeſſiones ſæcularium, etſi in ſpecie non ſit approbatus ab Ordinario ad audiendas confeſſiones Monialium.

170. *Reſp.* Hanc quæſtionem ſolutam a nobis jam fuiſſe *ſupra cap.9. n.20. & 21.*

Quæres 12. *An Epiſcopi poſſint deputare in Confeſſarios Monialium ſibi ſubjectarum etiam Sacerdotes Parochos, aut egulares.*

171. *Reſp. Tambur. ſup. n.4. & 5.* ex *Barboſa l.1. de jure Eccl. c.44. num.127.* & *Gavanto in manu. v. Monialium cura ſpiritualis n.10.* non poſſe deputare Parochos in Confeſſarios ordinarios Monialium, neque Regulares eligere in Confeſſarios earumdem Monialium, ſive ordinarios ſive extraordinarios, niſi in caſu neceſſitatis; idque ex declaratione Sacræ Congregationis relata a citatis Doctoribus; quæ tamen parum videtur eſſe in uſu, cum multis in locis Parochi fungantur munere Confeſſarii ordinarii Monialium, & Regulares ſæpiſſime deſtinentur in Confeſſarios extraordinarios illarum: forte, quia alioqui deſunt perſonæ idoneæ ad tale munus, ſicque concurrit ratio neceſſitatis, quæ caret lege; ſicque eadem Sacra Congregatio conceſſit poſtea Patriarchæ Veneto, ut pro penuria Sacerdotum ſæcularium Regulares eligere poſſet in Confeſſarios Monialium, etiam ordinarios, ſicut teſtatur ipſemet *Tamb. ſup.*

Quæres 13. *Ad quot annos eligi debeant Confeſſarii Monialium ordinarii, ſive ſæculares, ſive regulares.*

172. *Reſp.* Debere eligi ad tres annos tantum ex declaratione Sacræ Congregationis relata a *Gavanto ſup. n.7.* & edita die 4. Julii (quæ tamen non eſt ubique in uſu) & quidem, quod ſpectat ad Regulares deputatos in Confeſſarios Monialium exemptarum, Gregorius XV. in ſua Conſtitutione *Inſcrutabili* ſtatuit licere Epiſcopo ex *rationabili cauſa Superiores Regu-*

Regulares admonere, ut ejuſmodi Confeſſores (ideſt Monialium) *amoveant, iiſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habere Epiſcopum facultatem prædictos Confeſſores amovendi, quoties, & quando opus eſſe judicaverit*; idque non ſignificata cauſa Superioribus Regularibus, ut declaravit Sacra Congregatio Concilii in declarationibus factis ſuper citata Conſtitutione, dicens hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, oneranſque ſerio eorum conſcientiam, ne facultate ſibi in hac parte attributa, quoquo modo abutantur, ejus rei in diſtricto Dei judicio rationem reddituri. Ubi notandum diſpoſitionem præfatæ Conſtitutionis, ac hujus declarationis æque locum habere in Confeſſariis Monialium, tam ordinariis, quam extraordinariis, ut conſtat ex verbis illis, quæ habentur in citata Conſtitutione *ejuſmodi Confeſſores*, quæ referuntur ad illa alia verba præcedentia *Confeſſores vero, ſive Regulares, ſive ſæculares quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii &c.* adeoque æqualiter comprehendunt Confeſſarios Monialium tam extraordinarios, quam ordinarios.

An autem electus ab Ordinario in Confeſſarium ordinarium Monialium, & poſt elapſum triennium ex peculiari indulto Sacræ Congregationis ad idem munus per aliud triennium immediate ſequens confirmatus, hoc alio triennio abſoluto, ſtatim ad aliud triennium ab Ordinario jure proprio eligi poſſit ad idem munus, æque ac poſſet, ſi modo dicto non fuiſſet confirmatus ex indulto Sacræ Congregationis, ita ut in eo munere duret per novem annos continuos.

Reſp. Dixi olim, videri poſſe: ita Diana, Naldus aliique docti viri a me conſulti, contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, & alios item a me conſultos; ita etiam ſentit Bordonus a me conſultus: probatque, tum quia conceſſum alicui ob gratiam non eſt in ejus diſpendium retorquendum *reg.61. de regul. jur. in 6.* neque enim idem contrarios effectus operari debet, *l. legatum ff. de adim. leg.*, tum quia interſtitium vacationis intelligendum eſt via ordinaria, ſicut jure ordinario præſcriptum eſt: nam ſtatuta, & leges non comprehendunt ea, quæ raro, & per accidens eveniunt, *l. nam ad ea ff. de legib*: ſicque privilegium in præſenti caſu intercipiens vacationem non eſt ſpectandum, ſed vacatio fingitur habere ſuum effectum: tum quia in Religionibus extat conſuetudo, quod quis ultra præfixum tempus maneat in officio ſecundum rem, licet non ſecundum nomen: Prior namque Conventus fit, & vocatur Præſidens, Vicarius &c., & poſtea tempore debito iterum eligitur in Priorem, ac ſi vere antecedenter vacaſſet ab officio: tum quia inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, ut notavi *Mandoſius de privileg.* ad inſtar *quæſt.* 10t *gloſſ.*8. *num.*8. „ Nihilominus adverto, „ quod poſſunt obſtare huic doctrinæ ea. „ quæ in ſimili diximus ſupra *cap.7. q.*38, „ §.*Majus dubium n.*47. „

Addo, quod ſi quis ex caſu fortuito deputaretur in Confeſſarium ordinarium Monialium ad aliquot menſes per modum ſupplementi, is nihilominus in generali deputatione Confeſſariorum, quæ poſtea fieret pro Monialibus, poſſet ab Ordinario eligi in Confeſſarium ordinarium ejuſdem Monaſterii ad integrum triennium; quomodo ultra triennium exerceret munus Confeſſarii ordinarii: & ratio eſt, quod prohibitio Sacræ Congregationis de non eligendo Monialium Confeſſario ultra triennium, cum ſit odioſa, benigne interpretanda eſt, & in mitiorem partem; ita ut intelligatur de electione Confeſſarii ordinaria, non autem de ea, quæ fiat per modum ſupplementi, ut in caſu noſtro: ita docti recentiores a me conſulti; ſicque ego jam conſului in facti contingentia.

Illud demum hic advertendum, ex quadam epicheja Ordinarios in aliquibus locis ſinere Confeſſarios aliquorum Monaſteriorum, & maxime Capuccinarum durare ultra triennium, & quidem ad plures annos: eo quod ſit valde difficile reperire Confeſſarios idoneos pro talibus Monaſteriis: quod eſt dicere, ex defectu materiæ.

Quæ-

Quæres 14. *Ex quo loco debeant Confeſſarii Monialium audire illarum Confeſſiones.*

173. *Reſp.* Regulariter debere audire ex Sede Confeſſionali collocata, non quidem in Sacriſtia, aut alio ſimili loco, ſed in ipſa Eccleſia exteriori; ſic quippe decrevit Sacra Congregat. 7. Martii 1617. apud *Barboſam ſup. num.* 135. his verbis: *Confeſſionalia Monialium e Sacriſtiis, & locis occultis amoveantur, ac exterioribus Eccleſiis collocentur: quod ſi Moniales in hoc renitentes extiterint, interdicantur.* Quamquam ſi aliud depoſcat neceſſitas (eo quod in Eccleſia extet unica Sedes Confeſſionalis, & eodem tempore vacare debeant Confeſſionibus audiendis Confeſſarius ordinarius, & extraordinarius) in tali caſu exc iſante neceſſitate, licitum erit audire Confeſſiones ex alio loco, ita tamen diſpoſito, ut mutuus vitetur aſpectus Confeſſarii, ac Monialis confitentis.

174. Quod ſi Confeſſarius ingrediatur ad audiendam Confeſſionem Monialis infirmæ, Cellæ janua remaneat aperta, & ambæ comitatrices ad ejuſdem Cellæ januam morentur; ita ut Confeſſarius ab eiſdem commode cerni poſſit. Ita ſtatuit Sacra Congregatio 13. Septembris 1583. apud *Barboſam in collect. v. Confeſſ. Monial.* §. 4. addens §. 5. ex decreto Sacræ Congregationis Confeſſarium Monialium clauſuram ingreſſum ad miniſtranda ſanctiſſima Sacramenta, debere recta via, & abſque diverticulo ire, ac redire, nec in alia Monaſterii parte divagari, etiam occaſione viſitandi alias infirmas, quibus Sacramentorum adminiſtratio non ſit neceſſaria.

Quæres 15. *An Confeſſarii Monialium etiam Regulares, eorumque ſocii poſſint libere alloqui Moniales ſibi commiſſas, etiam extra caſus neceſſarios.*

175. *Reſp. Barboſa in collectan. ſupr.* §. 2. non poſſe ex declaratione Sacr. Congregationis 21. Febr. 1617. edita his verbis: *Confeſſarius Regularis Monialium, ejuſque ſocius, Confeſſionis, ac Sacramentorum adminiſtrationis caſibus exceptis, eaſdem Moniales abſque Sacræ Congregationis licentia alloqui non poſſunt.* Ubi notandum, quod cum Sacra Congregatio loquatur in ſpecie de Confeſſariis Regularibus tantum, ſub ſua declaratione non comprehendit Confeſſarios Monialium ſæculares, juxta communem juris regulam: *Odia reſtringi oportet*; immo talis declaratio non videtur uſu recepta, neque quoad Confeſſarios Regulares, qui, quamvis alias timorati, abſque ullo ſcrupulo loquuntur cum ſuis Monialibus, etiam extra caſus neceſſarios; & quidem ſcientibus, & non diſſentientibus Prælatis ipſarummet Monialium. Certe Confeſſarii Regulares Monialium non videntur incurrere pœnas latas in Decreto Sacræ Congregationis de mandato Sixti V. edito anno 1590. de acceſſu Regularium ad Moniales; ſi quidem, ut facile conſtabit conſideranti tenorem textus, ibi non prohibetur Regularibus Confeſſariis Monialium, ne ullo quæſito colore eas alloqui poſſint: quomodo id prohibetur Regularibus miſſis ad Moniales, ſive ad prædicandum, ſive ad celebrandum: quod eſt ſignum locutionem cum Monialibus non prohiberi eodem modo Regularibus deſtinatis in Confeſſarios illarum, ac prohibetur Regularibus miſſis ad prædicandum, aut celebrandum; & quidem merito, cum extet major ratio amplius indulgendi quoad hoc Regularibus deputatis in Confeſſarios Monialium, quam iis, qui ad eas mittuntur, ſive ad prædicandum, ſive ad celebrandum, ut facile conſtabit conſideranti.

Conſultum tamen eſt, ut ſermo cum Monialibus ſit valde moderatus, & qui neceſſitatem magis indicet loquendi, quam voluntatem: ſiquidem, teſte experientia, omnis amor naſcitur, & fovetur colloquio; immo ſicut ſplendorem lucernæ oleum, ſic longum Mulieris colloquium, ſæpiuſque iteratum, ignem voluptatis reaccendit, teſte *S. Antiocho Abb. hom.* 17. Ut proinde *Navar. manual. cap.* 14. §. 10. dicat fœminas in congreſſibus virorum de-

bere benedictionem petere: qua ſanctum aliis bene precandi deſiderium, inhoneſtum amorem cohibeat, & refrænet.

Quæres 15. *Quale ſtipendium tradi debeat Confeſſariis Monialium*.

176. *Reſp.* Debere tradi illud, quod juxta morem, & qualitatem regionis cenſeatur ſufficiens ad victum illorum: ſic enim declaravit Sac. Congregatio 29. Novembris 1605. penes *Barboſam ſup.* §. 11. in hæc verba: Confeſſariis Monialium certa annua merces conſtitui debet, qua juxta morem, & qualitatem regionis victui illis ſufficiat, eademque merces Monaſterio, in quo degit idem Confeſſarius, ſi Regularis ſit, perſolvatur. Cæterum Ordinarii locorum prohibeant Monialibus aliquibus pœnis (non tamen cenſurarum) ne ultra mercedem illam aliquid communiter, vel privatim eidem Confeſſori, vel aliis quibuſcumque Fratribus tribuant, eiſdemque Fratribus, ne a Monialibus etiam ſponte oblatum, aut donatum recipiant, ſub iiſdem *pœnis inhibeant*: quamvis ejuſmodi declaratio non videatur eſſe in uſu, neque quatenus præſcribit Confeſſario Monialium tradendam eſſe mercedem, juxta morem regionis ſufficientem ad ejus victum: cum ſtipendium, quod alicubi in præſentia dari ſolet Confeſſariis Monialium non exemptarum, regulariter non ſufficiat, nec ad dimidium victus; neque quatenus prohibet Monialibus, ne ultra aſſignatum ſtipendium quidquam tribuant ſuis Confeſſariis; & iſtis, ne quid tale recipiant; ſi quidem, & praxis eſt in contrarium, & Scortia, Barth. a S. Fauſto, ac Bertius, quos citat, & ſequitur *Diana par.* 1. *tract.* 6. *reſol.* 17. oppoſitum ſuſtinent; ea ratione ducti, quod talis donatio non eſt proprie donatio, ſed potius remuneratio: immo (dixerim ego) eſt quædam compenſatio reſidui mercedis, quæ alias tribuenda eſſet Confeſſario ex præſenti decreto Sacræ Congregationis, & de facto non tribuitur. Addit autem *Gavant. ſupr. num.* 8. aliam declarationem Sacræ Congregationis ſub die 22. Auguſti 1605., qua deciſum eſt Confeſſario Ordinario non eſſe a Monialibus ſubminiſtrandum victum dietim, ſed conſtituendam certam pecuniæ ſummam quotannis ſolvendam.

Quæres 17. *An, & quomodo Confeſſarii Monialium habitare poſſint in domo contigua Monaſterio*.

187. *Reſp.* Poſſe, dummodo ibi non habeantur lecti: idque ex decreto Sacræ Congregationis edito 7. Martii 1617., & in dicta habitatione non ſint rotæ, neque januæ, quibus pateat aditus in Eccleſiam: ſic enim ſtatuit eadem Sacra Congregatio 13. Septemb. 1683., apud *Gavantum ſup. num.* 26. monens *num.* 25. dictos Confeſſarios ex decreto Concilii Mediolanenſis I. non poſſe commorari in domibus Monialium cauſa cibi capiendi, niſi quo tempore vacant Confeſſionibus audiendis, idque ad vitandam nimiam familiaritatem, quæ ex uſu contrario facile poteſt ſuboriri inter Confeſſarios Monialium, ac ipſas Moniales. „ Propterea Aluxander VII. „ in ſua Conſtitutione, quæ incipit fœlici „ edita anno 1664. §. 6. generaliter ſta„ tuit, ut Confeſſarii Regulares Monia„ lium, eorum Socii, earum Concionatores Regulares, aliique Regulares per„ noctare debeant in proprio ipſorum Re„ gularium Conventu; & deinde in §. 7. „ ſic habet. Verumtamen ſi Monaſterium „ Sanctimonialium ſit extra mœnia Ur„ bis, vel Oppidi, & Monaſterium Re„ gularium virorum, quibus Moniales „ ſunt ſubjectæ, ſit intra dicta mœnia, vel „ e converſo habeantur, vel conducan„ tur, ſi commode fieri poſſit, manſiones „ ad uſum Confeſſoris, quæ non ſint con„ junctæ, ſeu contiguæ ipſi Monaſterio „ Monialium, ſed ab eo penitus disjun„ ctæ non ſolum per parietes, ſed etiam „ per tecta: ſin autem utrumque Mona„ ſterium ſit intra mœnia, & unum ab al„ tero, Epiſcopi judicio multum diſtans „ tunc habeantur, vel conducantur hujuſ„ modi manſiones, ut ſupra, diſtinctæ, & „ ſeparatæ a Monaſterio Monialium di„ ſtantia ab ipſo Epiſcopo recognoſcen„ da, & approbanda: ita tamen, ut in

„ man-

„ manſionibus Confeſſoris ſive intra, „ ſive extra mœnia conſtitutis, excepto ipſo Confeſſore cum ſuo ſocio, „ alii Regulares, etiamſi Superiores „ ſint, minime pernoctent.

Quæres 18. *Quam frequentiam, ac uſum Sacramentorum poſſint, & debeant concedere Monialium Confeſſarii Monialibus ſibi commiſſis.*

178. *Reſp.* Quod, cum frequens uſus Sacramentorum ſit maxime utilis omnibus fidelibus, & præſertim Religioſis, in quibus major animi puritas depoſcitur, conſultum eſſet Monialibus, ut Sacramentum Confeſſionis, ac Communionis ſuſciperent, ſin minus octavo quoque die (quod eſſet valde commendabile) ſaltem unoquoque vigeſimoquinto die; quamvis alioqui jure communi, juxta dicta *cap.6. qu.3.* illis non præſcribatur, niſi menſtrua Confeſſio, ac Communio. Cæterum regulariter haud paſſim concedenda eſt etiam Monialibus frequentior ſumptio Euchariſtiæ ea, quæ ſit octavo quoque die: cum *S. Bonav. l.2. de profectu relig. cap.77.* dicat vix inveniri aliquem Religioſum non Sacerdotem adeo ſanctum, cui non ſufficiat ſemel in hebdomada communicare, niſi ex ſpeciali cauſa, vel in aliqua Solemnitate, vel extraordinaria devotione; quod tamen non facit, quin, ſi conſtet Confeſſario Monialem aliquam multum proficere ex frequentia Communionis, etiam majori, eam poſſit illi concedere: cum in moralibus non poſſint aſſignari certæ regulæ, quæ nullam omnino patiantur exceptionem: ideoque nos uſi ſumus particula *regulariter*.

Certe Epiſcopus, nunc S. Franciſcus de Sales *p.2. Philoth. cap.21.* aſſerit, duobus hominum generibus frequenter communicandum eſſe: *perfectis, quia, cum ſint bene diſpoſiti, debent ad illum perfectionis fontem, & authorem accedere; imperfectis, ut apte valeant ad perfectionem aſpirare: fortibus, ne debiliores fiant: debilibus, ut fortiores evadant: infirmis, ut ſanitatem recipiant: ſanis, ne in morbum incidant.* Sic S. Bonaventura *l.2. de prof. ctu Religioſor. cap.77.* ait: *Sicut ægrotantibus non poteſt una forma ſervari in dandis medicinis corporis propter diverſitates complexionum, aut loci, aut temporis, aut diætæ, vel aliarum conſiderationum; pro quibus aut rarius, aut ſæpius, aut majori, aut minori quantitate eadem medicina datur: ita de medicina ſpirituali, quæ eſt Corpus Chriſti, intelligendum.* Sic S. Ambroſius *l.4. de Sacram. c.6.* ait: *Grave eſt, quod ad Menſam tuam, Domine, mundo corde, & manibus innocentibus non venimus: ſed gravius eſt, ſi de peccatis metuentes, ſacrificium non reddamus.* Sanctus item Auguſtinus *ep.118.* relatus *cap.15. de conſecrat. diſt.2.* ait: *Si non ſint tanta peccata, ut excommunicetur quis, non ſe debet a medicina Corporis, & Sanguinis Domini ſeparare.* Sic Caſſian. *collat.23. c.21.* dicit: *Nec tamen ex eo debemus nos a Dominica communione ſuſpendere, quia nos agnoſcimus peccatores, ſed ad eam magis, ac magis eſt propter animæ medicinam, & purificationem ſpiritus avide feſtinandum:* & infra: *Alioqui nec anniverſaria quidem digne eſt præſumenda Communio; ut quidam faciunt, qui in Monaſteriis conſiſtentes ita Sacramentorum cæleſtium dignitatem, & ſignificationem, ac meritum metiuntur, ut æſtiment ea nonniſi ſanctos, atque immaculatos debere præſumere, & non potius ſanctos, mundoſque nos ſua participatione perficiant. Qui profecto majorem arrogantiæ præſumptionem, quam declinare ſibi videntur, incurrunt; quia vel tunc, cum ea percipiunt, dignos eorum perceptione dijudicant. Multo enim juſtius eſt, ut cum hac cordis humilitate, qua credimus,*

mus, & *fatemur*, *illa ſacroſancta myſteria nunquam pro merito nos poſſe contingere*, *ſingulis ea Dominicis diebus ob remedium noſtrarum ægritudinum præſumamus*, *quam*, *ut vana perſuaſione cordis elati*, *vel poſt annum dignos nos eorum participatione credamus*. Sic S. Ambroſius *ſup.* addit: *Si quotieſcumque effunditur Sanguis Chriſti*, *in remiſſionem peccatorum effunditur*; *debeo ſemper accipere*, *qui ſemper pecco*: *debeo ſemper habere medicinam*. Quo modo *Luc.* 5. ait Chriſtus: *Non egent*, *qui ſani ſunt, Medico*, *ſed qui male habent.* Medicus autem, & medicina ſimul eſt Cæleſte, ac Venerabile Sacramentum, teſte *Auguſt. ſerm.* 28. *de verb. Domini.* Sic *Chryſoſt. in Pſal.* 22. ad ea verba: *Paraſti in conſpectu meo menſam*, *adverſus eos*, *qui tribulant me*; dicit, menſam illam eſſe S. Euchariſtiam paratam contra ſuggeſtiones inimici, agitationes animi, cupiditates, voluptates, honores ſæculi &c., additque *hom.* 51. *in Matth.* ut exemplo Hemorrhoiſſæ accedamus ad Chriſtum in Euchariſtia, obtinendæ ſanitatis cauſa.

„ Hæc dicta ſint ad directionem „ Confeſſarii Monialium in concedendo „ Monialibus iiſdem uſu Sacræ Com„ munionis, rarius, aut frequentius, „ quam ſemel in hebdomada. Si autem „ aliqua ſit Monialis tali fervore de„ votionis prædita, ut poſtulet acce„ dere quotidie ad Sacram Chriſti Men„ ſam, Confeſſarius antequam quid„ quam deliberet, diligenter perpen„ dat. Primo, in quo ſtatu, & habitua„ litate fervoris, caritatis, aliarumque „ virtutum ſit Monialis, quæ ad Com„ munionem quotidianam petit admit„ ti. Secundo, an adſit ex parte Mo„ naſterii aliqua circumſtantia, propter „ quam quotidiana communio poſſit „ Moniali petenti concedi, vel debeat „ denegari. Tertio, demum, bene pen„ ſatis omnibus, quæ pro utraque par„ te occurrent; ſi Monialis ita purita„ te mentis enituerit, & fervore ſpiri„ tus ita incaluerit, ut digna quotidia„ na Sanctiſſimi Sacramenti perceptio„ ne videri poſſit, id illi poterit per„ mittere, ut dicitur in decreto de „ Communione quotidiana, edito cum „ approbatione, & mandato Pontifi„ cis 12. Februarii 1679., quod hic „ appono.

DECRETUM

SACRÆ CONGREGATIONIS CONCILII

Circa Communionem quotidianam.

CUM ad aures SS. D. N. fide dignorum teſtimonio pervenerit, *in quibuſdam Diœceſibus vigere uſum quotidianæ Communionis*, *etiam in Feria ſexta Paraſceves*, & *ſimul affirmari*, *eamdem quotidianam Communionem præceptam eſſe a jure Divino*, *quin etiam in illius adminiſtratione aliquos abuſus inoleviſſe*; *videlicet*, *quod aliqui non in Eccleſia, ſed in privatis Oratoriis*, & *domi*, *imo cubantes in lecto*, & *non laborantes ulla gravis infirmitatis nota*, *ſumant Sacroſanctam Euchariſtiam*, *quam argentea theca incluſam in crumena, aut ſecreto illis deferunt Sacerdotes ſæculares*, *aut regulares, aliique in Communione accipiant plures formas, ac particulas*, *vel grandiores ſolito*; *ac tandem quis confiteatur peccata venialia ſimplici Sacerdoti, non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario*. *Cum autem hæc Sanctiſſimus conſideranda commiſerit Sac. Congreg. Cardinal. Concil. Trid. interpretum*, *eadem Sac. Congregatio prævia matura diſcuſſione ſuper prædictis unanimi ſententia ita cenſuit*: *Etſi frequens*, *quotidianuſque Sacroſanctæ Euchariſtiæ uſus a SS. Patribus fuerit ſemper in Eccle-*

ſia

ſia probatus, numquam tamen aut ſæpius illam percipiendi, aut ab ea abſtinendi certos ſingulis menſibus, aut hebdomadis dies ſtatuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præſcripſit, ſed quaſi humanam infirmitatem ſecum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet, tantum indicavit, cum inquit: Optaret quidem Sacroſancta Synodus, ut in ſingulis Miſſis fideles adſtantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent, idque non immerito; multiplices enim ſunt conſcientiarum receſſus, variæ ob negotia ſpiritus alienationes, multæ e contra gratiæ, & Dei dona parvulis conceſſa, quæ cum humanis oculis ſcrutari non poſſint, nihil certi de cujuſque dignitate, atque integritate, & conſequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis Panis eſu poteſt conſtitui; & propterea quod ad negociatores ipſos attinet, frequens ad Sacram alimoniam percipiendam acceſſus Confeſſariorum ſecreta cordis explorantium judicio eſt relinquendus, qui ex conſcientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem proceſſu laicis negotiatoribus, & conjugatis, quod proſpicient eorum ſaluti profuturum, id illis præſcribere debebunt. In conjugatis autem hoc amplius animadvertant, cum B. Apoſtolus nolit eos invicem fraudari, niſi forte ex conſenſu ad tempus, ut vacent orationi, eos ſerio admoneant, tanto magis ob Sacratiſſimæ Eucharistiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad cæleſtium epularum Communionem eſſe conveniendum. In hoc igitur Paſtorum diligentia potiſſimum invigilabit, non ut a frequenti, aut quotidiana Sacræ Communionis ſumptione unica præcepti formula aliqui deterreantur, aut ſumendi dies generaliter conſtituantur; ſed magis quid ſingulis permittendum per ſe, aut Parochus, ſeu Confeſſarius ſibi decernendum putet, illudque omnino provideat, ut nemo a Sacro Convivio ſeu frequenter, ſeu quotidie acceſſerit, repellatur; & nihilominus det operam, ut unuſquiſque digne pro devotionis, & præparationis modo rarius, aut crebrius Dominici Corporis ſuavitatem deguſtet. Itidem Moniales quotidie Sacram Communionem petentes, admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis inſtituto præſtitutis communicent; ſi quæ vero puritate mentis eniteant, & fervore ſpiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana Sanctiſſimi Sacramenti perceptione videri poſſint, id illis a Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum, & Confeſſariorum diligentiam opera quoque Concionatorum uti, & cum eis conſtitutum habere, ut cum fideles ad Sanctiſſimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) acceſſerint, ſtatim ad illud ſumendum de magna præparatione Orationem habeant, generatimque oſtendant, eos, qui ad frequentiorem, aut quotidianam ſalutiferi cibi ſumptionem devoto ſtudio excitantur, debere, ſive laici negotiatores ſint, ſive conjugati, ſive quicumque alii ſuam agnoſcere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini Judicii formidine diſcant Cæleſtem menſam, in qua Chriſtus eſt, revereri; & ſi quando ſe minus paratos ſenſerint, ab eo abſtinere, ſeque ad majorem præparationem accingere. Epiſcopi autem, in quorum Diœceſibus viget hujuſmodi devotio erga Sanctiſſimum Sacramentum, pro illa gratias Deo agant; eamque ipſi adhibito prudentiæ, & judicii temperamento alere debebunt, & ab eorum officio poſtulari ſibi maxime perſuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, ut omnis irreverentiæ, & ſcandali ſuſpicio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtuteſque, ac dona in ſumentibus

tibus augeantur. Quod abunde continget, ſi ii, qui devoto hujuſmodi ſtudio, Divina præſtante gratia, tenentur, ſeque Sacratiſſimo Pane frequentius refici cupiunt, ſuas vires expendere, ſeque probare, cum timore, & charitate aſſueverint: quibus Chriſtum Dominum, qui ſe fidelibus manducandum, & ſe pretium in morte tradidit, atque in cæleſti Regno in præmium eſt daturus, precatur Sacra Congregatio, ut ſuam opem ad dignam præparationem, & ſumptionem largiatur.

Porro Epiſcopi, & Parochi, ſeu Confeſſarii redarguant aſſerentes, Communionem quotidianam eſſe de jure Divino; doceant in Eccleſiis, ſeu Oratoriis privatis ex diſpenſatione, ſeu privilegio Pontificis de manu Sacerdotis ſumendam Sanctiſſimam Euchariſtiam; nec eam ullo modo deferendam in crumena, aut ſecreto ad exiſtentes domi, vel cubantes in lecto, præterquam ad infirmos, qui ad illam ſuſcipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, & ad eos, ſi ab Eccleſia deferatur publice, & cum pompa; juxta formam Ritualis Romani; ſi vero ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, ut circa Communionem in Feria ſexta Paraſceves, Miſſalis, Rubricæ, & Eccleſiæ Romanæ uſus ſerventur. Inſuper admoneant, nulli tradendas plures Euchariſtiæ formas, ſeu particulas, neque grandiores, ſed conſuetas. Non permittant, ut venialium Confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti, non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & Confeſſarii, etiam Regulares, aut quicumque alii Sacerdotes ſecus egerint, ſciant Deo Opt. Max. rationem reddituros eſſe, neque defuturam Epiſcoporum, & Ordinariorum juſtam, & rigoroſam animadverſionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jeſu, facultate ipſis Epiſcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apoſtolicam ſpecialiter attributa. Et facta de præmiſſis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas Sua approbavit, ac præſens Decretum typis mandari, ac publicari voluit.

Datum Romæ 12. Februarii 1679.

Quæres 19. *An, & quibus in caſibus Confeſſarii Monialium poſſint, & debeant eas admittere ad faciendas generales Confeſſiones.*

179. *Reſp.* Quod, cum uſus Confeſſionum ſit valde utilis profectui ſpirituali confitentis, & conſequenter multum laudabilis, ſi ordinetur ad majorem ſui confuſionem, ac ſcelerum commiſſorum deteſtationem, aut etiam ad tollendos defectus, qui forte intervenerint in præteritis Confeſſionibus: e contra vero ſit admodum pernicioſus iis, qui ſuas repetunt Confeſſiones vi ingruentium ſcrupulorum, ac perplexitatum adacti, hinc prudens Confeſſarius Monialium poteſt quidem, & debet permittere ſuis Monialibus, ut Confeſſionem generalem ſuorum peccatorum inſtituant, ſive totius anteactæ vitæ (ſi numquam aliàs illam fecerunt) ſive annuam, aut ſemeſtrem (uti fit communiter in Societate Jeſu), ſive alterius certi, ac determinati temporis, ſi eas vel neceſſarias, vel utiles judicet: non item, ſi ad tales generales Confeſſiones inducantur, eo quod importunis ſcrupulis agitatæ intendant ſe liberare ab eorum moleſtia, & ſupplere defectus, quos timent a ſe fuiſſe commiſſos in tranſactis Confeſſionibus, trepidantes timore, ubi non eſt timor; ſicque conſequi veram animi pacem, ac quietem; cum potius magis, ac magis ex hujuſmodi Confeſſionum iteratione perturbentur, inquietentur, & gravioribus ſcrupulis, ac perplexitatibus, teſte experientia, repleantur; non ſecus, ac aqua agitata, ſi vas, in quo continetur,

ſæpius loco dimoveas, non inde tranquillatur, ſed magis agitur, ut proinde dicat *Regin. l.2. n.129.* eum, qui ſemel bene confeſſus eſt judicio prudentis, ac docti Confeſſarii, quieſcere debere, neque per frequentes eorumdem peccatorum confeſſiones vulnera ſua refricare, ac renovare, neque quod bene ſanatum eſt, vulnus amplius attingere; ſed poſteriorum oblitum ad anteriora ſe convertere, & de miſericordia Dei benigne ſperare, neque eam ſecuritatem quærere, quæ in hac vita haberi non poteſt, niſi ex peculiari aliqua revelatione.

180. *QUæ obſervare debeat Confeſſarius Monialium in ſuo munere obeundo.*

181. *Quæ facultas circa reſervata ei competat. Epiſcopus generaliter concedens ſua reſervata, concedit etiam reſervata quoad Moniales.*

182. *Qualiter procedi debeat cum infirma, quæ poſt delatam ipſi Euchariſtiam, indicat ſe pluries confeſſam fuiſſe invalide, immo & cum peccatore publico.*

183. *Qualiter cum ea, quæ accedens ad feneſtellam Communionis communicatura idem indicat; quidque ipſa debeat facere.*

184. *Abſolvitur Monialis ſenſibus deſtituta, quæ nullo modo petiit Confeſſionem.*

185. *Confeſſarius indirecte abſolvit a reſervatis ad vitandum ſcandalum, aut infamiam pœnitentis.*

186. *Eodem modo abſolvit a reſervatis Monialem ægrotantem.*

187. *Qualiter ſe gerat cum Moniali exiſtente in proxima occaſione peccandi.*

188. *An, & quando cogere debeat manentem in occaſione proxima ad illam relinquendam.*

189. *Et quare.*

190. *An abſolvat eam, quæ ſæpe promiſit dimittere occaſionem, & non dimiſit; modo ſperet fructum.*

191. *An abſolvat manentem in occaſione proxima bona fide, ſi ex efficaciori monitione non ſperet fructum.*

192. *Poteſt, & tenetur regulariter auferre ignorantiam invincibilem a pœnitente, præterquam in caſu, quo inutilem putet fore admonitionem.*

193. *Quid, ſi ei non conſtet monitionem eſſe profuturam, immo nec eſſe nocituram.*

194. *Proponuntur varia media ad excitandum verum dolorem peccatorum.*

195. *Proponuntur media inducentia Monialem pœnitentem ad confitendum peccatum, quod præ verecundia erubeſcit confiteri.*

196. *Non abſolvenda Monialis, quam certo conſtat tacere peccatum, quod commiſit.*

197. *Qualiter ſuppleri debeat defectus a pœnitente factus in præteritis confeſſionibus.*

198. *Qualiter interroganda Monialis in confeſſione.*

Quæres 10. *Quænam Confeſſarii Monialium debeant obſervare, ut munus ſuum utiliter, ac laudabiliter peragant.*

180. *Reſp.* DEbere in primis obſervare ſequentia; nimirum Primo ne peculiari propenſione affectum uni Moniali magis oſtendant, quam alteri, illam apud alios enixius commendando de dotibus, ſive naturalibus, ſive ſupernaturalibus ipſi a Deo conceſſis; Secundo

cundo regulariter curent non retinere diutius in confeſſione facienda unam potius Monialem, quam aliam (ſecluſa tamen particulari aliqua indigentia) ſed ſe Patres communes omnibus exhibeant ; Tertio in audiendis Confeſſionibus, ne ſigno aliquo exteriori oſtendant ſe ſthomachari ex auditione alicujus particularis peccati (v. gr. altius ſuſpirando, expuendo &c.) Quarto in faciendis interrogationibus maxime circa votum caſtitatis ſint valde cauti, ita ut, nec ſibi, nec pœnitenti injiciant laqueum perditionis : Quinto Moniali accedenti ad Confeſſionem magnam exhibeant confidentiam : eam adhortantes, ut cor ſuum effundat ſicut aquam, candide, ac ſincere confitendo omnes, ac ſingulos ſuos exceſſus: Sexto opportuna ſuggerant remedia unicuique pœnitenti, juxta qualitatem proprii morbi ſpiritualis:Septimo, quantum fieri poteſt, non interrumpant pœnitentem inter confitendum, niſi forte in quærendis circumſtantiis peccatorum, quæ identidem a confitente manifeſtantur: idque ne alioqui pœnitens perturbetur, & ſic excidant a memoria reliqua peccatà : Octavo ſi quid occurrat acriori reprehenſione dignum, differant reprehendere, uſque dum abſoluta ſit confeſſio omnium peccatorum ; ne alias pœnitens deterreatur a manifeſtandis aliis gravioribus exceſſibus a ſe patratis:Nono in confeſſionibus audiendis ſeveros ſe potius preſtent, quam familiares ; & ſicut non debent incutere timorem ei, quam conſolari oportet ; ſic videre debent, ne nimia clementia utantur erga illam, quam acriter increpare convenit : Decimo caveant, ne ſe impatientes aut tædio affectos oſtendant in progreſſu confeſſionis, quam audiunt; ſinantque pœnitentem pro ſua voluntate exponere,quæ meminit, ac confiteri ſtatuit, quantumcumque rudi, & craſſa Minerva; nulloque modo interrumpant ad effectum ſe citius expediendi (oppoſitum quippe potius eveniet, pœnitente eorumdem peccatorum confeſſionem, juxta ſuum ingenium, non ſemel iterante ad pleniorem propriæ conſcientiæ (ut putat) ſatisfactionem : Undecimo ſi quam advertant non audere peccatum aliquod confiteri ex ſuperveniente erubeſcentia, illam benignius ſolito excipiant, ipſi viſcera paternæ compaſſionis exhibeant, eam animent ad confidentiam, curentque omni ſtudio dicti peccati Confeſſionem extorquere per varias interrogationes a longe factas circa materiam præfati peccati: Duodecimo in fine Confeſſionis tradant unicuique pœnitenti opportuna remedia juxta ſpirituales cujuſque infirmitates, oſtendantque quantum dedeceant exceſſus illi manifeſtati Sponſas Chriſti per profeſſionem Religioſam Deo peculiariter dicatas; ut ſic confundantur ab iniquitatibus ſuis.

Quæres 21. *Quam facultatem habeant Confeſſarii Monialium circa abſolutionem reſervatorum.*

181. *Reſp.* Non habere, niſi illam, quam *ſup. c.8. qu.15.* diximus illis competere, ut proinde in præſentia nihil novi occurrat, quod hic addamus.

Quod ſi obiter quæras, an Epiſcopus concedens Regulari facultatem generalem abſolvendi a ſuis caſibus reſervatis cenſeatur concedere etiam caſus in ſpecie reſervatos pro Monialibus ſubjectis.

Reſp. Videri concedere, niſi ex verbis conceſſionis, aut aliis circumſtantiis concurrentibus prudenter colligatur dictam facultatem ex intentione concedentis fuiſſe reſtrictam ad caſus reſervatos pro ſæcularibus ; & probatur, tum quia ſumus in materia favorabili,quæ latam recipit interpretationem *l. beneficium ff. de conſtitut. princip.*, tum quia non apparet cur caſus reſervati pro Monialibus ſpecialem notam requirant,ut non veniant ſub generali conceſſione.

Quæres 22. *Qualiter procedere debeat Confeſſarius cum Moniali infirma, ſi delata ei communione, antequam communicet, dicat ſe velle confiteri : & in ipſa Confeſſione indicet ſe plures Confeſſiones nullas feciſſe, ac irritas.*

182. *Reſp.* Cum diſtinctione : vel infirmitas eſt periculoſa, itaut merito timeri poſſit Monialem morituram ſine confeſſione,

ne,ſi ea differatur in aliud tempus ;& tunc confeſſarius curet, ut Monialis pro ratione præſentis temporis confiteatur eo meliori modo , quo poteſt , manifeſtando peccata mortalia, ſin minus omnia , ſaltem graviora , quæ ipſi tunc temporis occurrunt (& quidem animo poſtea revocandi Confeſſarium ad perficiendam confeſſionem , minus complete , ac integre factam ob temporis anguſtiam) nec non generaliter ſe accuſando de omnibus peccatis a ſe commiſſis , ac eliciendo actum veræ contritionis , aut ſaltem attritionis : vel infirmitas non eſt adeo periculoſa ; & tunc , ſi non credatur Monialem expedituram confeſſionem brevi temporis ſpatio (v. gr. per dimidiam horam) curet Confeſſarius , ut illa eliciat verum actum contritionis , animo poſtea accerſendi ipſum Confeſſarium ad faciendam integram confeſſionem ſuorum peccatorum . Ita *Diana par.1. tract.3. reſolut.75.* ex Zambrano, & Granado , bene monens ad evitandum hujuſmodi inconveniens , conſultum eſſe , ut Confeſſarii Euchariſticam communionem non deferant infirmo, aut infirmæ, niſi prius explorent, ſive per ſe, ſive per alios , num ante communionem velint confiteri , nec ne . Ratio autem reſponſionis eſt , quod in priori caſu præmittitur confeſſio poſſibilis pro temporis illius opportunitate , confertur infirmæ abſolutio Sacramentalis , adminiſtratur Euchariſtia indigenti , & provide occurritur , tum periculo ſcandali , tum notæ , quam alias Monialis infirma incurreret , ſi Moniales , quæ comitatæ ſunt auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum,adſtringerentur expectare , uſque dum perficeretur exacta confeſſio : in poſteriori vero caſu cavetur ſcandalum, quod gigneretur , ſi infirma tunc non communicaret ; & ex alia parte minus inconveniens eſt communicare abſque præmiſſa Sacramentali confeſſione , cum actu veræ contritionis, quam facere illam præpropere , & ſine debita præparatione .

183. Quæ doctrina poſſet applicari proportionaliter ad caſum, in quo Monialis ad feneſtellam communionis communicatura peteret a Confeſſario copiam confitendi ipſi quædam ſua peccata ante communionem ; & Confeſſarius interim agnoſceret Monialem teneri repetere plures confeſſiones nulliter , ac invalide factas : ſi enim id fieri non poſſet abſque gravi nota Monialis (ſicut revera fieri non poſſet regulariter) , poſſet Confeſſarius curare , ut eliceret actum contritionis ſub ſe comprehendentis omnia peccata a ſe patrata, animo poſtea commodius reficiendi illas Confeſſiones nullas ; ſicque ſatisfaciendi defectibus commiſſis in præteritis Confeſſionibus . Quamquam forte melius eſſet Monialem in tali caſu confiteri aliqua peccata in ſpecie , & alia omnia in genere , eliciendo actum , ſin minus contritionis , ſaltem attritionis cadentis ſuper omnia omnino peccata a ſe commiſſa cum propoſito ea confitendi poſtea diſtinctius : ſic namque ex attrita poſſet fieri contrita,& conſequenter obtineret remiſſionem etiam peccatorum diſtincte non confeſſorum indirectam : cum alioqui non poſſit eſſe certa a ſe elici actum veræ contr tionis , & per conſequens vi illius ſibi remitti omnia ſua peccata .

Quod ſi hac occaſione quæras , an Monialis , quæ præmiſit confeſſionem omnium ſuorum peccatorum memoriæ tunc occurentium , teneatur adire Confeſſarium , ut ipſi confiteatur peccatum aliquod mortale,cujus recordatur adſtans Altari cum aliis Monialibus parata ad communicandum , audienſque Miſſam , idque , etſi abſque ſcandalo , ac infamiæ nota poſſit recedere , & commode , eo quod recordetur peccati , ſtatim poſt Evangelium v.g.

Reſp. Non teneri , ſed poſſe communicare , ſi communio fiat publice , & coram aliis ; præſertim quando Sacerdos jam cœpit actionem ſacram , ut ſi ad effectum communicandi Moniales formulas conſecravit , aut pyxidem e Tabernaculo eduxit: ita *Perſicus l.1. de præcipuo Sacerdot. officio cap.2. n.94.* citans *n.94.* pro ſua ſententia Victoriam , Sotum , Cordubam , Valentiam , Henriquez , & Reginaldum , hanc opinionem expreſſe docentes contra Scotum, & plures alios ab eodem Perſico relatos ; probatque ex eo , quod dictus

receſſus adiunctam habet aliquam indecentiam (qualis eſſet, ſi quis ſedens ad menſam Principis recederet, convivio nondum finito) & moraliter in tali caſu nunquam deeſt aliqua nota, aut obmurmuratio: præter quam quod Monialis in præſenti caſu accedit juſta, & probata per confeſſionem modo ſupradicto. Quamvis autem Doctores adducti pro noſtra ſententia loquantur in ſpecie de laico ad linteum Altaris adſtante, & parato ad communicandum cum aliis, non autem de Monialibus, quæ communicaturæ non ſolent adſtare ad linteum Altaris; tamen puto idem dicendum eſſe de Monialibus, quando Moniales aſſiſtentes Miſſæ ad communicandum in fine Miſſæ ſunt communicaturæ, nec habent copiam Confeſſarii, & perinde ſe habent, ac ſi adſtarent ad linteum Altaris, & alias æquiparatorum idem ſit judicium:

Nobiſcum ſentit *Tamburinus de commun. c.*1. §.8. *n.63*. ex Henriquez, & Victoria relatis *a Fagund. præc.* 3. *Eccl. l.*3. *c.*9. *n.*14. etſi *n.*62. addat, quod, quamvis primo aſpectu dicendum videatur, eum, qui confeſſus eſt ad communicandum, ſi ante communionem recordetur peccati alicujus mortalis obliti, poſſe communicare abſque eo, quod tunc illud confiteatur, illud poſtea confeſſurus (idque etſi non actu celebret, nec ad linteum communicaturus expectet) ſiquidem per confeſſionem præmiſſam obtinuit ornatum gratiæ, ad quem obtinendum præſcribitur confeſſio communicaturis in peccato mortali exiſtentibus, & implevit ejuſmodi præceptum de præmittenda confeſſione ante communionem (ut ſuppono) quia tamen praxis fidelium (qui in tali caſu ſolent iterum confiteri, antequam communicent) oſtendit præceptum de præmittenda confeſſione ante communionem non eſſe ſolum de præmittenda confeſſione integra formaliter, ſed etiam materialiter (ut notat *Card. de Lugo d.*14. *de Euchar. a n.*126.) propterea in caſu propoſito ſuſtinendum eſt, pœnitentem teneri confiteri ante communionem peccatum, cujus de novo meminit, niſi forte illius recordetur, dum actu celebrat, aut communicaturus ad linteum expectat: in quo caſu dicit *Tamburinus n.63*. illum non teneri recedere ad effectum confitendi, etſi brevi ſit reverſurus, nullumque ſubſit infamiæ periculum; cum jam ſit juſtus, at bene diſpoſitus per abſolutionem indirectam talis peccati obtentam. Immo addit Tamburinus eum nec teneri elicere tunc actum contritionis, cum jam ſit juſtus; ſicque ſufficit ipſum habere voluntatem peccatum dictum confitendi debito tempore.

Quæres 23. *An Confeſſarius Monialium poſſit abſolvere Sacramentaliter Monialem ex repentino morbo ſenſibus omnino deſtitutam, quæ nec petiit confeſſionem, nec ullum dedit ſignum contritionis.*

184. *Reſp.* Videri poſſe, adhibita conditione: ita non pauci DD. apud *Dianam par.*3. *tract.*3. *reſol.*8. quorum ſententiam teſtantur viri fide digni privatim docuiſſe Suarez, immo & practicaſſe, noviſſime edidit Romæ *Lezana in ſumma v. confeſſio n.*11., & nos ipſi fuſius probabimus *in tractatu noſtro de privilegiis cap.*3. *ſect.*2. *ſubſect.*2. *qu.*15. & quidem probabiliter, tum ob authoritatem Doctorum eam ſuſtinentium, tum etiam ob rationes, quas adducunt, quæ licet patiantur difficultates, eæ tamen ſunt, ut in præſenti caſu locum habere poſſit doctrina, quam tradit *Viva in appendice ad propoſitiones damnatas* §. *ultimo dubit.*4. *ex Ilſung. tract.*6. *diſp.*6. *qu.*4. *n.*146. ſcilicet; „ Quandocumque datur ſaltem tenuis probabilitas, quod Sacramentum non miniſtratur invalide, & ſimul datur ſumma neceſſitas talis Sacramenti, tunc Sacramentum licite adminiſtratur (ſaltem ſub conditione); nulla enim tunc irrogatur Sacramento, ſeu potius inſtitutori Sacramentorum irreverentia, eo quod non adminiſtretur temere, ac irrationabiliter, ſed juxta voluntatem Inſtitutoris. Præter quam quod ſatis probabile eſt id, quod docet *Diana ſupra*, & *Cardenas tom.*1. *Criſis Theologicæ par.*2. *diſp.*48. *cap.*1. *&* 3. cum ſequentibus, ubi citat Doctores triginta octo pro „ hac

„ hac ſententia, quibus adde *Viva loco* „ *cit.* §.11. *La Croix lib.6. par.2. n.*1162. „ *Reinffeſtuel in Theologia morali tract.*14. „ *diſt.7.qu.6.n.*70. dicentem in propoſito „ caſu adeſſe materiam proximam ſenſibi- „ lem Sacramenti, ſaltem dubiam, quæ per „ ratificationem, & famam publicam effi- „ ciatur præſens, quatenus vir probus, „ & Chriſtiano more vivens ſupponitur „ frequenter, & præſertim in tali caſu „ conteri, & dolere de ſuis peccatis, & „ quatenus crebra reſpiratio, & creber „ anhelitus, & alii ſimiles actus, qui ſunt „ ordinaria ſigna doloris corporalis, & „ naturæ patientis, eſſe poſſunt in homi- „ ne Catholico, præſertim Religioſo, & „ moribundo confeſſio aliqua ſenſibilis „ peccatorum, ſaltem dubia, ordinata ad „ Sacramentalem confeſſionem; cum poſ- „ ſit prudenter dubitari, quod ille mori- „ bundus interne a Deo illuminatus, & „ diſpoſitus conetur edere illos actus ex „ deſiderio abſolutionis, ſicut ſe feciſſe, „ & ſibi accidiſſe teſtatur Marchantius, „ in ſimili caſu apud citatum Cardenas.

Sic *Jo: Præpoſitus qu.*4. *citata d.*5. ſuſtinet licitum eſſe impendere abſolutionem Sacramentalem ægroto periculoſe laboranti, qui vocavit Sacerdotem, ut confiteretur, aut dedit ſigna contritionis, & antequam veniat Sacerdos privatur uſu rationis, nec ullum ſignum coram eo edere poteſt: idque etiam poſt decretum Clementis VIII. Sed in his non vacat diutius immorari.

Quæres 24. *Quid debeat facere Confeſſarius, ſi quam Monialem reperiat incidiſſe in caſum aliquem reſervatum; & alias ipſi inſtet neceſſitas communicandi, ita ut abſque nota infamiæ, ac gravi periculo ſcandali omittere nequeat communionem.*

185. *Reſp.* Quod, cum in isto caſu concurrat juſta cauſa abſolvendi a reſervatis, nempe vitatio ſcandali, ac infamiæ proximi, & alias non poſſit commode adiri Superior, neque a Moniali, ut patet, neque a Confeſſario, ut ſuppono, poterit Confeſſarius, immo & debebit abſolvere hujuſmodi Monialem; directe quidem a non reſervatis, indirecte vero a reſervatis: idque ſive reſervatam habeant annexam excommunicationem, ſive non. Patet ex doctrina, quam tradunt *Suarez d.*30. *de pœnitent. ſect.*3. *num.*3., *Filliuc. tract.*7. *n.*303. & plures alii penes ipſos generaliter docentes Confeſſarium inferiorem poſſe abſolvere a reſervatis, quotieſcumque adeſt juſta cauſa id faciendi, & non poteſt conveniri Superior. Cujus doctrinæ ea eſt ratio, quod integritas formalis ſufficit ad valorem Sacramenti: hæc autem adeſt in præſenti caſu, ut patet. Dixi *idque ſive reſervatam habeat annexam excommunicationem*: tunc enim præſens quæſtio apud DD. majorem habet difficultatem: nihilominus etiam in tali eventu placet pars affirmans, quam eſſe communiorem teſtatur Suarez: & probatur, quia excommunicatio non reddit pœnitentem ſimpliciter incapacem abſolutionis, ſi interveniat bona fides; ſed tantum facit, ut non poſſit licite abſolvi a peccatis, quin prius abſolvatur ab excommunicatione: quando autem urget neceſſitas, ſicut licitum eſt tunc communicare, ita & licitum erit confiteri; cum eodem præcepto utrumque æqualiter ſit prohibitum, nec major adſit ratio de uno, quam de alio. Interim tamen debet Confeſſarius procurare facultatem reſervatorum a legitimo Superiore, ut vigore illius Monialem modo dicto abſolutam a reſervatis directe abſolvat.

Quæres 25. *An Confeſſarius Monialium caſu, quo ingrediatur ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ, non exiſtentis tamen in probabili periculo mortis, poſſit illam modo ſupradicto abſolvere indirecte, etiam a reſervatis, ſi quibus illam forte inveniat irretitam.*

186. *Reſp.* Videri non improbabile, quod poſſit; & hoc ob doctrinam traditam a *Layman l.*5. *tract.*6. *cap.*12. *qu.*5. *n.*12. his verbis: *ſi pœnitens bona fide ad confeſſionem venerit, vel quia neſcivit tale peccatum Superiori reſervatum eſſe, vel ſi ſciverit, exiſtimavit tamen legitime ſe ab inferiori Sacerdote abſolvi poſſe, cum obligatione poſtea tempore opportuno ſe præſentandi Prælato, in hoc caſu arbitror*

plerumque abſolutionem dari poſſe, *modo pœnitens*, *præter reſervatum*, *aliud peccatum abſolutioni ſubjiciat*; *ratio eſt partim*, *quia aliqualis neceſſitas urget*; *ſiquidem pœnitens ægro animo diſcedet abſque abſolutione*, *cum ex ſua parte bene diſpoſitus ſit*; *partim*, *quia graves doctores abſolute docent*, *quod Sacerdos pœnitentem*, *qui peccata reſervata habet*, *abſolvere poſſit*, *cum onere*, ut *ea ſola Superiori poſtea confiteatur*, *& ab illis directe abſolvatur*: *excipe*, *niſi excommunicatio annexa ſit*: hæc Layman, & bene, quæ ſatis congrue videntur poſſe adaptari ad præſentem caſum, & quidem a fortiori, ob peculiares circumſtantias pœnitentis, quæ eſt Monialis adſtricta lege clauſuræ, adeoque non poteſt habere copiam Confeſſarii, ſicut habent fœminæ ſæculares, & eſt infirma, ac perſona religioſa, ſicque valde ægre ferret ſe inabſolutam dimitti a Confeſſario. Quod autem dicit Layman. *excipe niſi excommunicatio ſit annexa*, non videtur obſtare doctrinæ traditæ *qu. præcedenti*, nimirum in caſu neceſſitatis urgentis inferiorem poſſe abſolvere a reſervatis, etiamſi annexam habeant excommunicationem: ſiquidem, cum ipſemet Laym. hoc idem concedat *n.16.* in caſu magnæ neceſſitatis (v.g. ad vitandam infamiam) eatenus id negat in præſenti eventu, quatenus in eo non videtur ſubeſſe magna neceſſitas: veluti ſubeſt in caſu, quo agitur de vitanda infamia pœnitentis, aut alio ſimili: quare & mihi probatur exceptio iſta appoſita a Layman, cum ſit valde rationabilis.

Quæres 26. *Qualiter debeat procedere Confeſſarius cum Moniali pœnitente exiſtente in occaſione proxima peccandi*, *ſive domeſtica*, *ſive externa*.

187. *Reſp.* Quod, cum regula communis ſit, manentem in occaſione proxima peccandi teneri eam derelinquere, nec poſſe abſolvi, ſi potens illam derelinquere vere non ſtatuat eam deſerere; Confeſſarius in iſto caſu non poteſt, nec debet Monialem abſolvere, ſi ex concurrentibus circumſtantiis videat illam poſſe dimittere talem occaſionem abſque ſcandalo, gravi infamia, aut damno magno, ſive ſpirituali, ſive temporali, & tamen nolle: patet, quia volens manere in periculo morali labendi in peccatum non præſumitur habere propoſitum efficax non peccandi; cum ex obligatione vitandi peccatum exurgat obligatio vitandi ea, quæ morali neceſſitate ſecum trahunt peccatum, ſaltem quando moraliter vitari poſſunt: eſt communis Doctorum.

Quod ſi quæras, *an Confeſſarius debeat cogere Monialem ad vitandam occaſionem proximam ei per aliquod tempus permiſſam ob grave damnum*, *quod ei provenire poterat ex remotione dictæ occaſionis*, *ſi progreſſu temporis videat illam ſemper eodem modo relabi*, *nec in ea reperiri ullam emendationem*: *idque etiamſi idem damnum in præſentia ipſi immineat*.

188. „ Reſpondeo debere cogere, „ quando occaſio eſt voluntaria, & libe„ ra, juxta damnationem *propoſ.60.* in„ ter damnatas ab Innoc. XI. *Pœnitenti* „ *habenti conſuetudinem peccandi contra* „ *legem Dei*, *naturæ*, *aut Eccleſiæ*, *etſi* „ *emendationis ſpes nulla appareat*, *nec* „ *eſt neganda*, *nec differenda abſolutio*, „ *dummodo ore proferat ſe dolere*, *& pro*„ *ponere emendationem*: & propoſ. *62.* „ *Proxima occaſio peccandi non eſt fugien*„ *da*, *quando cauſa aliqua utilis*, *aut* „ *honeſta non fugiendi occurrit*.

189. „ Ratio eſt, quia ex præfata „ experientia argui poteſt Monialem in „ præſentia carere vero dolore, ac pro„ poſito requiſito: qui enim efficaciter „ proponit, & ſerio rem aliquam, quam „ aliunde moraliter implere poteſt, non „ adeo facile obliviſcitur ſtatim ſui pro„ poſiti, ſed ſaltem per aliquod tempus „ perſeverat, & difficilius, vel rarius „ cadit.

An autem Confeſſarius poſſit per aliquos dies differre abſolutionem Moniali, *quæ ſæpe promiſit dimittere occaſionem proximam peccandi*, *& nunquam dimiſit*; *ſi poſſit probabiliter credere ei dicenti ſe hic*, *& nunc habere dolorem*, *ac verum propoſitum*; *idque ad eam melius probandam*.

199. *Reſp.* Videri poſſe; & ratio eſt, quod,

quod, quamvis pœnitens debite diſpoſitus, facta Confeſſione, habeat jus ad ſententiam, & ad abſolutionem, non tamen habet jus ad hoc, ut ſtatim proferatur ſententia; ſiquidem poteſt judex arbitrari, quomodo, & quando debeat utilius proferri ſententia: ſicque poteſt præmittere exhortationem ſpiritualem, aut etiam præcipere, ut prius impleat hanc, vel illam pœnitentiam per modum medicinæ injunctam, ſi id judicet expedire bono ſpirituali ipſius pœnitentis: hæc *Jo. de Lugo* ex communi ſenſu Theologorum, *ſup. num.* 168. 169., & 170. addens ex Palatio, apud *Græcos* neminem ante expletam pœnitentiam ſacramentaliter abſolvi; hincque inferens non eſſe contra jus pœnitentis, ſi in ejus utilitatem interdum abſolutio differatur; quidquid in contrarium ſentiat *Sancius in ſelectis d.* 9. *n.* 6., & *ſeqq.*

Oritur hic dubium, an Confeſſarius poſſit abſolvere Monialem pertinaciter exiſtentem in proxima occaſione peccandi, ſi ex concurrentibus circumſtantiis probabiliter conjiciat illam quoad hoc eſſe in bona fide (quod invincibiliter credit permanentiam in dicta occaſione ſibi non eſſe peccaminoſam, nec putat ſe teneri ſub novo peccato illam dimittere), & alias idem Confeſſarius moraliter certus ſit, præfatam Monialem ex propria fragilitate non receſſuram a dicta occaſione, ſi id ei præcipiat, ſicque ſe nullum emendationis fructum conſecuturum ex tali admonitione, imo ei potius injecturum laqueum novi peccati.

191. *Reſp.* „Valde difficile eſſe generalem „ tradere reſponſionem in hac quæſtione „ in terminis univerſalibus propoſita; re- „ gula enim, quæ militat in una materia, „ in una occaſione proxima, in aliquibus „ circumſtantiis, & cum aliquibus perſo- „ nis, non militat in alia materia, in di- „ verſa occaſione proxima, cum aliis per- „ ſonis, & in aliis circumſtantiis; & non „ ſemper, & eodem modo poteſt Con- „ feſſarius formare judicium prudens, „ quod vitabit Monialis per media illi „ præſcribenda periculum formale proxi- „ mum peccandi. Propterea in hac re ni- „ hil volo determinare. Obſervabo ta- „ men aliqua, quæ poterunt Confeſſario „ in hoc puncto prodeſſe, ne cum magno „ ſuæ, & alienæ ſalutis periculo erret. „ Obſervo 1. cum *de Lugo diſp.* 22. *de* „ *pœnit. ſect.* 2. *num.* 24., *Sanchez lib.* 2. „ *de matrim. diſp.* 38., & aliis, quod, ut „ ut in ſequenti numero fuſius explicabo, „ ſi Confeſſarius comperiat pœnitentem „ laborare aliqua ignorantia invincibili, „ non tenetur, per ſe loquendo, mone- „ re pœnitentem, ſi ea monitio plus ſit „ nocitura, quam profectura. Obſervo 2. „ cum *Cardenas part.* 1. *Criſis tractat.* 1. „ *diſp.* 18. *cap.* 14. *num.* 234. cum ſequen- „ tibus uſque ad finem, hanc doctrinam „ generalem periculoſiſſime applicari cir- „ ca obligationem expellendi occaſionem „ proximam: primo, quia peccatori oc- „ caſionario probabiliſſime plus nocebit „ taciturnitas Confeſſarii, quam moni- „ tio: etenim, ut dicit citat. Cardenas, „ monitio, & abſolutionis negatio ma- „ xime deterret pœnitentes a continua- „ tione occaſionis, & pœnitens, qui ſi „ non moneatur, perſeverabit in occa- „ ſione proxima, ſi moneatur, & abſo- „ lutione privetur, punctus conſcientiæ „ ſtimulis, ſi non ſtatim, aliquando ſal- „ tem emendabitur. Unde genus pieta- „ tis eſt in hac re eſſe crudelem. Secun- „ do, quia, ea doctrina admiſſa in hac ma- „ teria occaſionis proximæ, aperitur via „ Confeſſariis timidis, ut ſibi facile per- „ ſuadeant peccatores occaſionarios, qui „ ad eorum genua provolvuntur, invin- „ cibiliter ignorare propriam obligatio- „ nem. Obſervo tertio non poſſe facile „ hanc ignorantiam præſumi in peccato- „ re occaſionario: eſt enim ignorantia „ de re notiſſima, & quæ paſſim a Con- „ cionatoribus reprehenditur. „

Quæres 27. *An Confeſſarius poſſit, & teneatur auferre Moniali pœnitenti ignorantiam circa peccata, quæ committit.*

192. *Reſp.* Poſſe, & teneri, ſi ignorantia, ſeu conſcientia erronea ſit contra ipſam Monialem, eo quod ex conſcientia erronea putet eſſe peccatum id, quod revera non eſt: aut certe quod ignorantia

ſit

ſit vincibilis, & culpabilis: in his quippe caſibus, quamdiu perſeverat ignorantia, pœnitens eſt indiſpoſita ad abſolutionem, & non vitat, ſed cauſat peccatum, ac ejus perſeverantiam. Secus, ſi ignorantia ſit invincibilis, ſive facti, ſive juris, tam humani, quam divini, aut naturalis, & Confeſſarius ex concurrentibus circumſtantiis pœnitentis prudenter conjiciat ſuam monitionem vere nihil profuturam, immo potius injecturam laqueos pœnitenti, itaut incipiat facere cum peccato, quod prius licite faciebat: tunc enim debet omittere admonitionem: ideoque eſto pœnitens interdum dubitaverit; ſi tamen poſtea ex aliorum conſilio, aut alia de cauſa dubium depoſuerit, & jam nunc in bona fide invincibiliter reperiatur, & alioqui Confeſſarius ſperet pœnitentem libenter ſuſcepturam monitionem, interim videns remedium eſſe difficillimum. Ratio reſponſionis eſt, quod, ſicut officium docendi competens Confeſſario non ligat cum graviſſimo damno ipſius Confeſſarii, ſic nec obligat cum gravi detrimento pœnitentis, ſi alias is excuſetur a peccato formali ratione ignorantiæ invincibilis: cum enim doctrina ordinetur ad bonum pœnitentis, conſiderandum eſt, tum malum violationis legis Dei materialis, & abſque peccato, tum malum temporale, quod incurretur ex monitione, & oblatione ignorantiæ; hoc ſiquidem poteſt ei præponderare, & tunc monitio omitti debet: ita *Sanchez l.2. de matr. d.38. num.6., &* 10., aliique plurimi ab ipſo relati, quos ſequitur *Jo. de Lugo ſupr. d.22. num.23.*, 24., *&* 27. monens *num.29.* minus conſequenter videri dictum, quod habet *Sanchez num.* 14. Confeſſarium ſcilicet, ſi a pœnitente, non cum dubio, ſed ex ſcrupulo interrogetur de re, cujus habet ignorantiam, poſſe tacere, aut etiam reſpondere, quod deponat ſcrupulum: nam ſcrupulus non impedit bonam fidem, nec ignorantiam invincibilem, quæ ipſum excuſat; quamquam alias concedi poſſit Confeſſarium in iſto caſu poſſe diſſimulare, & non reſpondere, ut ſic pœnitens remaneat in bona fide, quam prius habebat.

Dices, quid ſi Confeſſarius nec ſciat admonitionem in caſu propoſito eſſe obfuturam, nec etiam ſciat eſſe profuturam: teneturne in tali dubio monere pœnitentem laborantem ignorantia invincibili.

193. *Reſp. Jo. de Lugo nu.*31. diſtinguendo; vel Confeſſarius ita dubitat de profectu pœnitentis, ut non timeat damnum; & tenetur illum monere, tum ex charitate, tum ex officio magiſtri, ac Paſtoris, ut in ſimili docet *Granado* 2.2. *controv.3. tract.12. d.1. num.6.* de dubitante, num correctio ſit profutura, necne; vel dubitat an monitio ſit profutura, aut obfutura, & tunc facta comparatione utilitatis, ac damni, & gradus timoris, ac ſpei, omnibus bene penſatis, eligendum eſt illud, quod judicabitur præponderare: cum enim finis admonitionis, aut ſilentii ſit bonum pœnitentis, aut etiam publicum, quando illud intervenit, in eam partem inclinandum eſt, quæ juxta præſentem ſtatum creditur eligibilior.

Quæres 28. *Quo pacto debeat Confeſſarius ſe gerere cum Moniali non habente verum dolorem ſuorum peccatorum, ac propoſitum non peccandi.*

194. *Reſp.* Debere pro viribus conari, ut ipſam excitet ad veram deteſtationem ſuorum pecccatorum, & firmum propoſitum non peccandi de cætero: idque ei gravitatem dictorum peccatorum oſtendendo, ſive in genere, ſive in ſpecie, prout hic, & nunc judicabitur fore utilius, proponendo damna innumera peccantibus provenientia, tam ſpiritualia, quam temporalia, atrociſſima tormenta, quæ manent damnatis ferenda in inferno, & ſupplicia graviſſima, quæ a Deo etiam in præſenti vita non raro ſolent infligi delinquentibus, exaggerando atrocitatem cruciatuum, ac dolorum, quos filius Dei ſuſtinuit ad humani generis redemptionem, mortis certitudinem, ac incertitudinem in memoriam revocando; recenſendo plurima, & maxima beneficia, quæ Deus large confert etiam iis, qui ipſum offendunt: aliaque id genus referendo, quæ hic, & nunc opportuniora cenſeantur ad verum dolorem, ac propoſitum pœnitenti

nitenti inſinuandum: quod ſi ea nihilominus indicet ſe carere debito dolore, ac propoſito, nullo modo debet abſolvi, ut pote non habens ſufficientem diſpoſitionem. Illud tamen in præſenti caſu bene advertendum eſt, quod, ſi conſtet pœnitentem difficilius propoſiturum non peccare amplius in certo genere peccati, prudens Confeſſarius non debet ei proponere in ſpecie, num firmiter ſtatuat abſtinere ab illo genere peccati, ſed ſolum in communi, num, Deo adjuvante, proponat abſtinere a quacumque Dei offenſa mortali: ſic enim facilius, & ſecurius extorquebit Confeſſarius verum dolorem, ac propoſitum de cætero non peccandi a pœnitente.

Quæres 29. *Quibus mediis poſſit, ac debeat Confeſſarius juvare Monialem non audentem confiteri peccatum aliquod ex nimia erubeſcentia.*

195. *Reſp.* Poſſe, & debere juvare ſequentibus mediis, aut aliis ſimilibus, quæ hic, & nunc Spiritus Sancti unctio edocebit: 1. Monialem adhortando, ut ſi quid habet, quod præ verecundia erubeſcat dicere, ſaltem in genere fateatur ſe conſcientiam habere oneratam gravi quodam peccato, quod nullo modo audet dicere: ſic enim Confeſſarius ex tali notitia paulatim ſumma cum dexteritate expreſſam dicti peccati confeſſionem extorquebit, & quidem minori cum erubeſcentia pœnitentis: 2. proponendo, ut peccatum, quod erubeſcit fateri verbis, ſaltem confiteatur ex ſcripto, illud in pagella deſcribendo, eamque tradendo præſenti Confeſſario, nec non aperte ei ſignificando ſe veniam humiliter petere peccati eo modo manifeſtati; quo caſu Confeſſarius interrogabit de circumſtantiis præfati peccati, ſi quæ minus ſufficienter expreſſe ſunt, & poſtea pagellam comburet, aut reddet ipſi pœnitenti (quam doctrinam in ſpecie tradit. *Jo. Præpoſitus in 3. qu. 4. de pœnit. d. 1. num. 71.*): 3. monendo ante Confeſſionem, ut ſi quid habet pœnitens, quod fateri erubeſcat, primo loco aperiat, offerens Deo in ſuorum criminum ſatisfactionem erubeſcentiam, ac confuſionem ex tali confeſſione ſentiendam (quod quanti ſit meriti coram Deo ſuadet uſus confeſſionum generalium non neceſſariarum, quæ a viris piis interdum fiunt ad majorem ſui humilitatem, ac confuſionem): 4. oſtendendo Moniali ipſam majorem ſenſuram eſſe confuſionem in die judicii, quando non uni tantum, ſed univerſo Orbi, ac omnibus Angelis, & hominibus a ſupremo Judice manifeſtabitur peccatum illud, quod ipſam adeo pudet aperire ſoli Confeſſario, & quidem cum ſtrictiſſima obligatione ſigilli: 5. ſuggerendo exemplum aliquod formidabile ſupplicii a Deo inflicti ob reticentiam peccati alicujus factam ex verecundia in Sacramentali confeſſione: 6. ſignificando, quod, ſicut ad recuperandam corporis ſanitatem habens plura vulnera, ea detegit Chirurgo, nullo prorſus ei occultato, varioſque, ac graviſſimos dolores ſuffert; ſic pœnitens ad acquirendam animæ ſalutem debet aperire Confeſſario ulcera ſua ſpiritualia, nempe peccata a ſe commiſſa, quamtumvis turpiſſima, cum hinc pendeat æterna ſalus, aut ſempiterna damnatio: 7. pœnitentem certiorem reddendo Confeſſarios nequaquam ſcandalizari ex confeſſione peccatorum, licet turpiſſimorum; nec ideo deponere bonam opinionem, quam prius habebant de pœnitente, immo potius magis affici ipſi, ac ſuſpicere quam maxime ſingularem ſui ipſius victoriam obtentam in manifeſtatione peccati adeo atrocis; præter quamquod communiter Confeſſarius in excipiendis Confeſſionibus non audit a pœnitentibus peccata ita enormia, ut longe enormiora antea non audierit, aut in poſterum auditurus non ſit: 8. in memoriam revocando pœnitenti, quod, ſi tanta laborat verecundia in detegendo peccato illo turpi proprio Confeſſario; longe majorem ſentiet erubeſcentiam poſtea, quando cogetur aperire non ſolum peccatum illud, ſed etiam ſacrilegia commiſſa in repetitis Confeſſionibus ex ejus reticentia: ſic enim eſt error pejor priore: 9. indicando, quod cum dicere uni, præſertim viro prudenti, ac taciturno, perinde ſit, ac dicere nulli; & alio-

alioqui Confeſſarius ita ſtricte teneatur ſervare ſigillum confeſſionis, ut illud violare non poſſit, neque ad ſervandam propriam vitam: non eſt, cur timeat pœnitens peccata ſua fore aliis manifeſtanda, ideoque ſuam famam apud alios periclitandam eſſe: his, inquam, aut aliis ſimilibus mediis juvare poterit prudens, pius, ac diſcretus Confeſſarius Monialem pœnitentem, ſi quam forte inveniat minus paratam ad manifeſtanda omnia ſua peccata; idque ex maxima verecundia, quæ illam adeo urgeat, ut omnino deſperet ſe adductum iri ad faciendam confeſſionem omnino integram.

Placet hic proponere, & ſolvere difficultatem, quæ olim fuit mihi propoſita, his verbis: Monialis recenter incurrit quoddam peccatum turpe, quod ipſa erubeſcit confiteri tamquam de novo commiſſum: *quæritur, an licite, petita a Confeſſario facultate faciendi ipſi confeſſionem generalem anteactæ vitæ, eaque obtenta, cum aliis ſuis peccatis alias rite confeſſis poſſit fateri etiam peccatum recens commiſſum, ſicque ſatisfaciat ſuæ obligationi.*

Reſp. Diana part.3. tract.4. reſol.62. ex Sanchez, Conincho, & Bonacina id poſſe fieri: & probat, tum quia juxta Doctores allegatos probabile eſt pœnitentem in confeſſione non teneri dicere ſe tale peccatum commiſiſſe poſt ultimam confeſſionem (niſi forte ob aliquam peculiarem circumſtantiam mutantem ſpeciem, quæ neceſſario exprimi debeat) ſicque ſciens, aut dubitans ſe tale peccatum jam fuiſſe confeſſum, non tenetur dicere, ſe alias fuiſſe confeſſum, vel de hoc dubitare (quæ doctrina utique procedit etiam in caſu hic propoſito, ut conſideranti conſtabit), tum quia in iſto caſu valde parum variatur judicium Confeſſarii; ideoque ex hoc capite damnari non debet talis modus confitendi. Nec obſtat, quod in tali caſu Confeſſarius non poteſt dignoſcere an peccatum illud, quod de novo commiſſum eſt, cadat ſub ejus poteſtatem; cum poſſit contingere illud modo eſſe reſervatum, & Confeſſarius prudenter credere poſſit illud alias fuiſſe & confeſſum, & remiſſum, adeoque non eſſe amplius reſervatum: nam Monialis per tertiam perſonam poteſt petere a Superiore facultatem reſervatorum pro una Moniali non nominata: ſicque Confeſſarius poterit abſolvere ab illo reſervato, etſi ignoret facultatem fuiſſe recens obtentam a *Moniali* pœnitente. Non obſtat item, quod forte peccatum de novo commiſſum includat novam malitiam, v. gr. Sacrilegii contra votum caſtitatis, quam Confeſſarius non percipiet, forte ſupponens illud peccatum fuiſſe commiſſum ante Profeſſionem Religioſam: Monialis enim, ut id manifeſtet Confeſſario, poterit in confeſſione dicti peccati exprimere ſe illud comiſiſſe, dum eſſet adſtricta voto caſtitatis, non declarando ſe tunc fuiſſe profeſſam.

„ Duo tamen obſervare debet prudens Confeſſarius, ne erret, prædictam audiens generalem confeſſionem. Primum eſt, ut cum primum in actu confeſſionis aperuerit Monialis peccatum reſervatum, eam prudenter, & per hæc verba generalia interroget: *an reſervatio ablata ſit*, quia ſi ſic interroget, fiet certus de ſua juriſdictione, & nullam cauſabit in Moniali prædicta erubeſcentiam, neceſſitando illam ad confitendum ſuum peccatum, tamquam de novo commiſſum. Alterum eſt, ut ſi audiat peccatum concernens occaſionem proximam, opportunas pariter interrogationes adhibeat, ut ſciat, an ea occaſio proxima ſit ablata, vel per fugam circumſtantiæ externæ, vel per ablationem periculi formalis proximi peccandi, ne alias Monialem relinquat ſine neceſſaria medicina. Sine iſtis autem cautelis nunquam anteactæ vitæ confeſſionem confuſo illo modo faciendam permittere poterit Confeſſarius. Addo inſuper, in caſu prædicto munus Confeſſarii eſſe ita ſe gerere in injungenda pœnitentia, ut ea eſſe poſſit proportionata peccatis auditis, etiam pro caſu, quo illorum aliqua fuiſſent de novo commiſſa poſt ultimam confeſſionem.

Quod

Quod ſi hac occaſione quæras, quid debeat facere Confeſſarius, ſi ſciat Monialem pœnitentem comiſiſſe aliquod peccatum, quod nec ex ſe, nec interrogata confitetur.

Reſp. Confeſſarium in tali caſu, ſi certo ſciat Monialem comiſiſſe aliquod peccatum, & etiam evidenter ſciat illam non fuiſſe illud confeſſam, cum alias nullam habeat juſtam cauſam illud reticendi, nec poſſe, nec debere illam abſolvere: patet, quia non licet abſolvere pœnitentem indiſpoſitam: talis autem eſt Monialis in præſenti caſu: ita *Suarez d.32. de pœnit. ſect.3. num.9.*, *Henriq. lib.6. c.20. num.6.*, *Fagundez præc.2. Eccl. lib.6. c.4. num.38.*, *Jo. de Lugo d.22. de pœnit. n.21.*, aliique communiter contra *Megalam 1. p. lib.1. cap.2. num.12.* ſuſtinentem, quod, cum poſſit contingere pœnitentem habere cauſam rationabilem (ſaltem in apprehenſione) reticendi aliquod peccatum, poteſt Confeſſarius ſæpe exiſtimare pœnitentem negantem peccatum a ſe commiſſum, id negare ex cauſa rationabili, ſaltem putata, ideoque non intervenire defectum integritatis requiſitæ formalem, ſed ſolum materialem: quamquam hoc ipſum non negarent citati Doctores; ſicque quo ad hoc non diſſentit Megala, ut notavit Jo. de Lugo.

Quæres 30. *Quid debeat facere Confeſſarius, ſi Monialem reperiat in præteritis Confeſſionibus minus integre confeſſam fuiſſe, ſive ex propria, ſive ex aliorum Confeſſariorum incuria; v. gr. non exprimendo numerum peccatorum mortalium, aut circumſtantias mutantes ſpeciem.*

197. *Reſp.* Diſtinguendo; vel Monialis eſt prudens, ac vividioris ingenii, ita ut credi poſſit probabiliter ipſam, præmiſſo diligentiori examine, exactius confeſſuram eſſe propria peccata, ac ſuppleturam defectus commiſſos in præcedentibus confeſſionibus; & ſic Confeſſarius debet illam dimittere, ut propriam conſcientiam diſcutiat, poſtea reditura ad debitam confeſſionem faciendam (ſi quidem confeſſio differri poſſit abſque nota infamiæ, ac periculo ſcandali; alias facere debet Confeſſarius, quod diximus *ſup. qu.24.*) vel Monialis eſt rudioris, ac hebetioris ingenii, ita ut, quamquam millies remittatur ad examinandam conſcientiam, non ideo melius ſit ſe examinatura, aut exactius confeſſura, quam ſi ſtatim a Confeſſario prudenti debite interrogetur; & tunc communiter non debet dimitti, ut ſe examinet, ac redeat; ſed ſtatim debet interrogari a Confeſſario, cujus auxilio ea exactius ſupplebit defectus commiſſos, quam ſi millies ſe examinaret; unde notat *Cardinalis de Lugo ſup. d.16. n.593.* excuſari Confeſſarios, qui invenientes pœnitentem minus ſufficienter præparatum, illum tamen non dimittunt, ut ſe præparet, ac diligenti præmiſſo examine redeat; ſed potius illum ſtatim interrogant, & quidem circa aliqua peccata, quorum pœnitens non meminerat ex improviſo, interrogant numerum, qui alias abſque aliqua recognitione, non niſi temere, aut cum magna confuſione videtur poſſe ex improviſo dici a pœnitente. Immo addit Jo. de Lugo poſſe evenire, quod Confeſſarius inveniat pœnitentem indigere generali confeſſione ob confeſſiones irritas præcedentes, & tamen perſona ſit talis, ut poſſit ſtatim examinari, & audiri de tota vita; cum non ſit ſpes illam ſibi relictam melius examen facturam eſſe, quam illud, quod, juvante Confeſſario, ibi facere poterit. Quod etiam approbat *Vaſqu.3. p. qu.93. art.3. d.7. n.5.* dicens ruſticos, licet inveniantur negligenter examinati, non eſſe communiter dimittendos, ut ſe examinent, & redeant; quia de iis præſumitur, licet millies ſe examinent, non fore magis aptos, quam ſi a Confeſſario breviter interrogentur, ac examinentur.

198. Et certe (ut id obiter dicam) examen, ac interrogatio Confeſſarii debet fieri juxta regulam prudentiæ, & quidem non metaphyſice, ſed moraliter, & humano modo, ita ut Sacramentum non reddatur oneroſum, ſed ſit facile remedium, & debili hominum conditioni accommodatum, prout a Chriſto fuit inſtitutum. Quare Confeſſarius debet ſe accommodare pœnitenti, & notitiam peccatorum a

ſingulis exquirere juxta ipſorum capacitatem, ſubtiliorem a ſubtilioribus, craſſiorem a craſſioribus, breviorem ab infirmioribus, & minus exactam ab eo, qui plura habet peccata, quam, qui pauciora: & ratio eſt, quod, cum Sacramentum pœnitentiæ requirat ſolum diligentiam moralem, ac examen humanum, & hoc ſit illud, quod non gignit ex ſe faſtidium, & tædium ipſius Sacramenti, ſequitur minus diſtinctam notitiam requirendam eſſe ab illo, qui ratione incapacitatis, aut morbi, aut multitudinis peccatorum, aut alia de cauſa difficilius poteſt exactiorem reddere notitiam. Ita *Card. de Lugo ſup. n.594.* qui in Epiſtola ad Lectorem poſita in tomo citat. de pœnit. ſequentem tradit doctrinam perpetuo Confeſſariis retinendam; *Cæterum in hac potiſſimum materia* (ideſt in adminiſtrando pœnitentiæ Sacramento) *ſi in qua alia, Lectoris prudentia deſideratur, ut non ſtatim terreatur regulis quibuſdam generalibus, quæ tradi ſolent; ſed meminerit non omnia, quæ juxta metaphyſicam, & ſcholaſticam diſputationem vera ſignificantur, debere eo ipſo, aut poſſe in univerſum ad praxim applicari: nam ad praxim hujus Sacramenti conſiderandum non ſolum eſt, quid utcumque verum quaſi in abſtracto ſit, ſed quid etiam moraliter, humano modo fieri poſſit, & deceat: ita ut remedium hoc ſuavitate, ac dulcedine plenum non fiat ſua difficultate impoſſibile, vel horrorem nimium ingeneret humanæ fragilitati.*

199. *QUo pacto Confeſſarius debeat ſupplere defectum a ſe commiſſum in Confeſſione audita.*
200. *Tenetur monere pænitentem de dicto defectu, ſi ad ipſum redeat confitendi cauſa, ſervatis tamen ſervandis: quod non concedit Filliuccius.*
201, *Pænitens, etſi credatur bene examinatus, interrogandus de iis, quæ omittit.*
202. *Putat Sancius, pænitentem non debere interrogari de conſuetudine peccandi; ſed rejicitur communiter, & merito.*
203. *Confeſſio Monialis ſurdæ, aut ſurdaſtræ qualiter audienda.*
204. *Afferuntur aliqua remedia contra ſcrupulos: oſtenditur item non eſſe iterum confitendum peccatum confeſſum cum circumſtantiis neceſſariis, quod, cum vere ſit mortale, a Confeſſario creditur eſſe ſolum veniale, & hoc ipſum ſcitur a pænitente.*
205. *Traduntur remedia generalia contra peccata.*
206. *Confeſſiones invalidæ, qualiter revalidandæ.*
207. *Quid, ſi pænitens ſciat ſe fuiſſe confeſſum Confeſſario dormienti, aut diſtracto.*
208. *Pænitentia Sacramentalis prudenter imponenda.*
209. *Notantur aliqua de impoſitione pænitentiæ Sacramentalis.*
210. *Abſtinentia a communione Euchariſtica injungi poteſt per modum pænitentiæ.*
211. *Item imponi poſſunt opera facienda pro defunctis.*
212. *Qualis pænitentia imponenda in mortis articulo: qualis famæ reſtitutio: & qualis retractatio doctrinæ falſæ: quid ſi hæc irrepſit in libro impreſſo.*
213. *Opera aliunde debita imponi poſſunt titulo pænitentiæ.*
214. *Item & opera per alium præſtanda.*
215. *Pænitentia Sacramentalis poteſt imponi etiam poſt abſolutionem, immo & mutari poſt longum tempus.*
216. *Confeſſarius in aliquibus caſibus loquitur cum pænitente de auditis in confeſſione.*

Quæres

Quæres 31. *Qualiter debeat Confeſſarius ſupplere defectum ab ipſo commiſſum in Confeſſione Monialis pœnitentis.*

199. *Reſp.* CUM diſtinctione: vel defectus fuit commiſſus circa ſubſtantiam, & valorem Sacramenti, eo quod abſolutio collata ſit abſque debita juriſdictione, aut neceſſaria diſpoſitione pœnitentis; & ſic Confeſſarius debet monere pœnitentem de commiſſo defectu (petita tamen prius facultate loquendi de auditis in Confeſſione), & quidem etiam cum ſuo gravi damno, ſi cum culpa gravi, ac mortali defectum illum commiſit; conſtat quippe in aliis materiis, & præſertim in materia juſtitiæ damnum illatum proximo culpabiliter ſtrictiori obligatione debere reparari, quam illud, quod inculpabiliter illatum eſt: vel defectus commiſſus eſt in damnum tertii, eo quod non fuit præſcripta pœnitenti debita reſtitutio, aut certe præſcripta eſt indebita; & tunc Confeſſarius tenetur monere pœnitentem; ſive defectum commiſerit poſitive, dicendo pœnitenti ipſum non teneri reſtituere; ſive negative, non præſcribendo debitam reſtitutionem, non tamen cum magno incommodo, ſi abſque gravi culpa talem defectum modis prædictis commiſit: quod ſi commiſit cum gravi culpa, tenetur, etiam cum magno incommodo, & quidem etiam de damno, ſive poſitive, ſive negative in illud influxerit; cum quilibet culpabiliter proximum damnificans teneatur de damno, ſive poſitive, ſive negative illud intulerit. Quod non procedit in caſu, quo damnum inferatur abſque gravi culpa; cum tunc obligatio reparandi damnum illatum ſit minor, utpote proveniens ſine injuſta læſione, ac proinde non adſtringat cum novo incommodo: vel denique defectus commiſſus eſt ſolum contra integritatem Confeſſionis, non examinando, aut non interrogando ſufficientem numerum, aut ſpecies, aut alias circumſtantias neceſſario explicandas; & tunc, ſi quidem Confeſſarius in tali defectu ſe habuit negative, ſeu pure omiſſive, non tenetur monere pœnitentem extra Confeſſionem; cum præceptum integritatis Confeſſionis directe non obliget Confeſſarium, ſed ipſum pœnitentem; & alioqui Confeſſarius Judicis officio fungens, ubi protulit ſententiam abſolutionis, jam functus ſit munere ſuo, & amplius non teneatur interrogare, ac examinare pœnitentem; idque ſive culpabiliter, ſive inculpabiliter omiſerit interrogare: quod ſi Confeſſarius poſitive fuit cauſa talis defectus, & quidem cum culpa gravi (eo quod docuit v. gr. non eſſe opus exprimere numerum peccatorum) tunc tenetur monere pœnitentem, ſi abſque ſcandalo, aut gravi detrimento id facere poſſit; & magis ſtricte, quam quando ſine culpa fuit in cauſa præfati defectus: qui enim eſt alteri cauſa violandi præceptum aliquod grave, violatione etiam materiali, debet, ſi commode poteſt, monere de errore, ut ille præceptum non violet; immo etiam cum majori incommodo, ut jam dictum eſt, ſi cum culpa gravi Confeſſarius fuit in cauſa dicti defectus: *Jo. de Lugo ſup. d.22. ſect.3. per totam*, aliis citatis. Non diſſentiunt *Filliuccius tr.3.c.12.qu.7.* & *Diana par.2. tr.15. reſ.7.* pro ſe adducens Nugnum, & Reginaldum addentes Confeſſarium non teneri in caſu propoſito monere pænitentem de reſtitutione facienda, quando poſitive in confeſſione ei non dixit, reſtitutionem non eſſe faciendam, ſed ſolum tacuit; quod ego adverti in Manuali *tr.5. c.12. n.65.*

An autem Confeſſarius monere debeat pœnitentem in ipſa Confeſſione de defectu commiſſo in præcedenti Confeſſione, ſi redeat ad confitendum.

200. *Reſp.* Jo: de Lugo *ſup. n.77.* teneri; cum iterum fiat judex, & ut judex ad ſententiam legitime proferendam debeat pœnitentem interrogare de iis, quæ videt a pœnitente omitti ex oblivione, aut ignorantia: quare, cum ſciat omitti ea, de quibus in præcedenti Confeſſione debebat interrogare, conſequenter & debet interrogare de iis, non tam ad ſupplendum defectum præcedentis Confeſſionis, quam ad procurandam integritatem præſentis Confeſſionis, & præmittendum examen requiſitum ante abſolutionem. Ita Jo. de Lugo; cum alioqui *Filliuc. tract.7. n.374.* abſolute

ſolute dicat, ſi ex defectu commiſſo in confeſſione non pendeat damnum tertii, Confeſſarium regulariter ad nihil teneri, niſi ad pœnitentiam ſui defectus, ſiquidem fuit culpabilis.

Quæres 32. *An Confeſſarius teneatur interrogare Monialem, ſi putet probabiliter illam ſatis diligenter examinaſſe ſuam conſcientiam, & tamen omittat aliquid neceſſario exprimendum.*

201. *Reſp.* Quod quamvis Medina *c. de confeſſ. qu. de confeſſ. dimidiat. iteranda* in hoc ſuſtineat partem negantem, & *Vaſquez ipſe ſup. d.7. n.2.* dicat hujuſmodi ſententiam non facile convinci poſſe falſitatis, immo indicet illam eſſe probabilem, cum contrariam ſolum probabiliorem eſſe dicat; nihilominus communis doctorum ſententia eſt, quam ſequitur *Suar. d.32. de pœnit. ſect.3. n.7.* ex Magiſtro, S. Thom., Sylv., S. Anton., Aug., Nav., & Cano, videlicet Confeſſarium teneri interrogare pœnitentem circa peccata, quæ non confitetur, ſi rationabiliter credat, eum omittere aliquod peccatum ex oblivione, aut inadvertentia; idque etſi alias probabiliter putet eum propriam examinaſſe conſcientiam ea diligentia, qua tenebatur. Ratio reſponſionis eſt, quod Confeſſarius in foro Sacramentali eſt Judex, & ut talis debet proferre ſententiam abſolutoriam: ad quod utique opus eſt, ut plene cognoſcatur totus ſtatus conſcientiæ pœnitentis, cum ſententiam ferre debeat, non ſolum circa peccata, quæ audit, ſed circa perſonam pœnitentis, quam abſolvens Sacramentaliter indicat debere reconciliari cum Deo; ſicque neceſſario cognoſcere debeat, num pœnitens in ſe habeat aliquid, quod obſtet dictæ reconciliationi: unde dicitur *in cap. omnis utriuſque ſexus de pœnit. & remiſſ.. Sit Sacerdos diſcretus, & cautus more periti Medici diligenter inquirens peccatorum circumſtantias*: judicium namque prudens ſemper prærequirit plenam informationem, & examen teſtium circa ea, quæ ſpectant ad ſententiam proferendam.

Utrum vero Monialis interrogata a Confeſſario de conſuetudine peccandi præterita, teneatur reſpondere, manifeſtando ſe in aliis confeſſionibus idem peccatum fuiſſe confeſſam, ſed abſque ulla emendatione.

202. *Reſp. Sancius in ſelectis d.9.* non teneri, immo poſſe licite æquivocando negare ſe habuiſſe talem conſuetudinem: probatque quia nemo tenetur bis idem peccatum confiteri, ſaltem quando non eſt reſervatum; teneretur autem Monialis idem peccatum bis confiteri, ſi interrogata de præterita conſuetudine peccandi, teneretur reſpondere, ut patet. Verum diſſentiunt communiter Doctores apud *Joannem de Lugo ſupra d.14. n.171.* dicentem, doctrinam iſtam Sancii eſſe contra omnes Theologos, & contrariam tum praxi Eccleſiæ, tum fini, ad quem inſtitutum eſt Sacramentum pœnitentiæ; & ratio eſt, quod, cum Confeſſarius ſit Judex, & medicus, habet jus requirendi illa, quorum notitia neceſſaria eſt ad utilem correctionem pœnitentis, aut certe ad imponendam debitam pœnitentiam; hujuſmodi vero eſt præterita conſuetudo peccandi; ut inde cognoſcat Confeſſarius, quæ medicina pœnitenti debeat hic, & nunc applicari, & an egeat dilatione abſolutionis, ut hoc tandem modo curetur. Præterquamquod hoc non eſt cogere pœnitentem ad confitenda bis eadem peccata; cum in poſteriori confeſſione non ſubjiciat pro materia confeſſionis conſuetudinem præteritam, nec de ea ſe accuſet; ſed illam ſolum explicet indirecte ad explicandum proprium ſtatum, ac præſentem indigentiam; quo pacto non eſt novum, pœnitentem interdum obligari ad declaranda iterum peccata, quæ prius erat confeſſus; ut conſtat in viro conjugato, qui petens debitum a propria uxore, poſtquam carnaliter cognovit conſanguineam ejuſdem ſuæ uxoris, peccat, & ad tale peccatum confitendum debet explicare ſuum inceſtum præteritum, quem jam fuerat confeſſus. „ Addo Doctrinam Sancii eſſe jam damnatam ab Innoc. XI. in „ propoſitione 58. *Non tenemur Confeſſario interroganti fateri alicujus peccati „ conſuetudinem.*

Quæres 33. *Qualiter debeat ſe gerere Confeſ-*

Confeſſarius in audienda confeſſione Monialis ſurdæ, aut ſurdaſtræ.

203. *Reſp.* Debere illius confeſſionem audire in loco aliquo remotiori, eam præciſe interrogando de pure neceſſariis in peccatis mortalibus; idque ſive interrogando altiori voce, ſi ſolum ſit ſurdaſtra; ſive interrogando nutibus, aut geſtibus, ſi ſit ſimpliciter ſurda; niſi forte Monialis ſponte eligeret confiteri ex ſcripto; ad quod non tenetur juxta *Diana p.5. tract.6. reſol.4.*

Quæres 34. *Qua ratione procedere debeat Confeſſarius cum Moniali vehementer vexata a ſcrupulis.*

204. *Reſp.* Debere procedere ea ratione, qua oſtendimus in *tr. de obligat. cap.3. ſect.1. qu.35.* Hic aliqua principaliora, ac efficaciora remedia breviter indicabimus. Primo ergo aſſueſcat Monialis ſcrupuloſa ex conſilio Confeſſarii animoſe repellere ſurgentes ſcrupulos, ſibi certo perſuadens eos immitti a diabolo ad ſpiritualem ipſius perniciem: ſecundo conſtanter agat contra ipſos ſcrupulos certa, quod, ſicut timens tranſire ſuper aliqua trabe, aut ſaxo pendente, aliis abſque ullo timore tranſeuntibus, ubi ſemel, iterum, ac tertio tranſit, metum omnem deponit; ſic agens audacter contra ſcrupulos, ſi ſæpius id faciat, percipit ſe tandem nullo modo moveri iis, quibus antea terrebatur: tertio curet in ſuis dubiis ea practice deponere, tutiorem etiam partem omittendo, & amplectendo partem ſibi magis favorabilem; idque ſaltem per principia generalia, dicendo v.g. ſi certo ſcirem hoc eſſe peccatum mortale, non facerem: ſi mihi conſtaret me conſcientiam habere oneratam peccato aliquo mortali, non communicarem, &c. quarto ſibi perſuadeat, quod, ſi de conſilio Confeſſarii omittat confiteri aliqua, quæ dubitat eſſe peccata, ea vere ipſi remittuntur indirecte per abſolutionem Sacramentalem, etiamſi vere eſſent peccata gravia, dummodo generaliter de illis doleat; ideoque non eſſe opus, ut ea iterum confiteatur; non ſecus, ac per abſolutionem remittuntur peccata inculpabiliter oblita: quinto credat certo, quod ſi det aditum ſcrupulis, ſe exponit periculo committendi ex conſcientia erronea peccata longe graviora, quam ſint ea, de quibus hic, & nunc inſurgunt ſcrupuli: ſexto exiſtimet ſe non conſenſiſſe in peccatum, nec omiſiſſe in confeſſione hoc, aut illud peccatum, niſi juraret, rem ita ſe habere; & quidem ſtatim abſque ulla indagatione: qui vult, conſulat *Reginaldum l.2. cap.9. Layman l.1. tract.1. cap.6. num.2. Filliucium tract.21. cap.4. quæſt.15. Sanch. l.1. mor. cap.10. n.82. & ſeqq. Bonacinam d.2. de legibus quæſt.4. p.8., & Azorium to.1. l.2. c.20. quæſt. ult.* ubi docet Confeſſarium non debere admittere pœnitentem ſcrupuloſum frequenter, & in plurimum; immo potius illum repellere, ac verbis aſperioribus exterrere: alias enim nunquam ſcrupulorum fontes exhauriet.

Quod ſi quæras, an Monialis confitens ſuum peccatum cum omnibus circumſtantiis neceſſariis teneatur illud iterum confiteri, ſi ei conſtet Confeſſarium ex falſa apprehenſione fundata in natura ſcrupuloſa ipſius Monialis putaſſe peccatum illud non eſſe mortale, cum vere eſſet, & id certo ſciat etiam Monialis.

Reſp. Non teneri; & probatur ex doctrina, quam in ſimili caſu tradit *Sanchez l.1. moral. cap.10. n.69.* ex Corduba; nimirum, non eſſe iterum confitendum peccatum, quod quis integre confeſſus eſt, dubitans tamen una cum Confeſſario, an illud eſſet mortale: cum enim in confeſſione jam facta peccatum plene fuerit detectum, nec nova circumſtantia explicanda occurrat; & alioqui non ſit neceſſarium pœnitentem, aut Confeſſarium ſcire determinate peccatum detectum eſſe mortale (ſi quidem in omnibus id ſcire eſt impoſſibile) non apparet quo titulo repeti debeat iſta confeſſio: quæ ratio utique probat intentum in caſu hic propoſito, ut facile conſtabit conſideranti; „ ex reſponſione autem hac data in „ hoc caſu particulari non ſequitur ge- „ neraliter pœnitentem, qui confeſſus eſt „ aliquod peccatum grave, ut dubium, „ non teneri poſtea illud confiteri tan-

„ quam

„ quam certum , ſi deprehendat eſſe „ tale.

Dices, quid, ſi Monialis extreme ſcrupuloſa, quæ, quidquid facit, loquitur, aut cogitat, ex conſcientia erronea apprehendit plerumque eſſe peccatum mortale, poſt plures confeſſiones generaliter factas cum extrema & ſui, & Confeſſariorum defatigatione proteſtetur Confeſſario certo ſcire, ſe omnino indigere plures confeſſiones invalidas repetere; poteſtne Confeſſarius ei prohibere ne dictas confeſſiones repetat; etſi probabiliter poſſit dubitare illas vere fuiſſe invalidas ex conſcientia erronea?

Reſp. Videri poſſe, ipſi perſuadendo non eſſe ullo modo neceſſariam talem repetitionem, eique præcipiendo, ut omnino acquieſcat ipſius conſilio. Moveor, quod juxta *Coninchum d.7. de Sacrament. num.67. & Layman l.1. tract.1. cap.6. n.2.* fideles excuſantur ab integritate materiali confeſſionis, ob difficultates minores iis, quibus ſe exponit Monialis in præſenti caſu; cujuſmodi eſt periculum hærendi perpetuo in ſuis ſcrupulis, & anxietatibus, ac incurrendi alia plura, & graviſſima mala, tam animæ, quam corporis. Unde ſic argumentor: eatenus Monialis tenetur in caſu repetere dictas confeſſiones, quatenus tenetur ad integritatem materialem confeſſionis; at non tenetur ad talem integritatem juxta doctrinam Coninchi, & Laymani (quam ſuſtinent etiam alii graves doctores) cum inde ei immineant graviſſima mala; ergo non tenetur repetere dictas confeſſiones: præterquamquod repetitio hæc reſpectu Confeſſarii eſſet onus omnino intolerabile. In hoc ergo caſu curandum eſt, ut Monialis, elicito actu contritionis de omnibus iis peccatis, quorum confeſſiones putat ſe teneri repetere, de illis coram Confeſſario ſe accuſet in genere, & confidens infinitæ Dei miſericordiæ acquieſcat, certo ſibi perſuadens ſe non teneri quo ad hoc ad quidquam aliud: ita ego ſentio, & meum ſenſum approbavit P. Zarettus vir doctiſſimus, immo & hanc doctrinam non ſemel practicavi.

Quæres 35. *Quæ remedia poſſit, & debeat Confeſſarius tradere Monialibus pœnitentibus ad vitanda peccata, quibus ea magis ſunt obnoxiæ.*

205. *Reſp.* Poſſe, & debere tradere ſequentia, prout ex confeſſione uniuſcujuſque illarum cognoſcit eas indigere; nimirum contra ſuperbiam, ut ſæpius attendant ad propriam vilitatem, ac defectus animæ, & corporis, ac exteriores: ut obſervent meliores ſe, & maxime Chriſtum dicentem: *Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde*: ut conſiderent ſuperborum ſervitutem, & ignominiam eorum, qui per ſuperbiam decidunt a dignitate filiorum Dei, & fiunt dæmonis mancipia. Ut verſentur cum humilibus, ac modeſtis: ut in veſtitu, habitatione, aliiſque externis operationibus ſeſe, quantum fert decentia ſtatus cujuſque, demittant.

Contra vanam gloriam, ut ſuas dotes naturales quam maxime occultent: ut reflectant ad proprios defectus: ut de ſe ipſis humillime ſentiant, & loquantur: ut honorem, & laudem oblatam ſtatim Deo offerant, extenuando verbis ea, quæ in ipſis commendantur, ac ſuſpiciuntur.

Contra Avaritiam, ut affectu relinquant omnia, cum per votum paupertatis omnia effectu reliquerint: ut ſæpius meminerint eo moleſtiorem, ac graviorem eſſe mortem iis, qui plura habent relinquenda, ideoque expedire, ut ante mortem præſentis ſæculi bonis omnino emoriamur: ut cogitent, quanta fuerit paupertas Chriſti, qui non habebat, ubi caput ſuum reclinaret: ut ſe totas committant Deo memores vel ipſos paſſerculos ab eo copioſiſſime ali: ut ſuſpiciant bona cæleſtia, eorumque acquiſitioni inhient.

Contra Luxuriam, ut fugiant conſpectum, & multo magis familiaritatem eam, quæ ad libidinem accendit: ut recedant a convictu eorum, qui ſuo pravo exemplo excitant ad turpia: ut vitent otium, & ſemper vacent honeſtis exercitiis: ut non nutriant corpus delicate, ſed potius ament abſtinentiam: ut ſtatim repel-

repellant malas cogitationes, & ſenſus cuſtodiant: ut carnem doment flagris, ciliciis, & aliis macerationibus, præſertim urgente carnis tentatione; ut invaleſcente carnis tentatione occulte muniant ſe ſigno Crucis, inclament devote nomen Jeſu, & Mariæ, renovent votum religioſæ caſtitatis, Deique opem enixe implorent, adhibita pia aliqua oratione: qualis eſt, *Deus in adjutorium meum intende: Cor mundum crea in me Deus: Domine vim patior, reſponde pro me*: & ſimiles.

Contra Iram, ut parent ſe ad toleranda ea omnia, quæ ſolent incitare ad iram: ut intelligant injuriam non nocere patienti, ſed potius inferenti: ut recolant, quam patienter, ac benigne Deus ſuſtinuerit ipſarum graviſſima peccata: ut ſaltem linguam comprimant, iramque in pectore accenſam extinguant: ut mentem vertant ab injuria accepta, & ſe convertant ad aliud quippiam agendum: ut meminerint majorem moleſtiam ſe alias percepiſſe ex verbis offenſivis contra alias ſorores prolatis, quam ſi injuriam ſibi illatam patienter diſſimulaſſent.

Contra Invidiam, ut non ament terrena, ut attentius recogitent ex eo, quod alia Soror careret bono, quod ipſæ ei invident, non ideo illas melius habituras, & conſequenter nullam omnino utilitatem percipi ex invidia: ut conſiderent ea, quæ poſſunt juvare, & accendere ad charitatem fovendam.

Contra odium alterius, ut benefaciant iis, in quos naturalem ſentiunt averſionem, iiſque libenter inſerviant, ut illis ſeſe ſpontanee ſubmittant: ut exurgente motu interioris averſionis Deum poſitive pro illis orent, fauſta quæque ipſis deprecantes: ut majori affabilitate cum iis tractent, curentque eorum benevolentiam ſibi conciliare.

Contra gulam, ut vitent ciborum ſuavitatem, varietatem, ac condimenta, ut bene percipiant delectationem conſurgentem ex gula non eſſe propriam hominum, ſed beſtiarum rationis expertium: ut diligentius perpendant damna, tum ſpiritualia, tum corporalia provenientia ex inordinato appetitu gulæ.

Contra Acidiam, ut crebro recolant innumera Dei beneficia, quorum recordatione ſe excitent ad illum amandum, eique quam ſtudioſiſſime inſerviendum: ut frequenter meminerint propinquæ mortis tempus bene merendi omnino auferentis: ut eligant certum aliquod genus exercitiorum, quibus vacent: ut ſæpe recordentur, quantum ipſimet ſæculares laborent pro acquirendis, & conſervandis temporalibus bonis, quæ per mortem prorſus relinqui debent: ut aſſidue meditentur quot, & quantos labores perpeſſi ſint Sancti ad comparandam cæleſtem gloriam.

Hæc, aut alia ſimilia remedia tradere poteſt, & debet prudens, ac ſollicitus Confeſſarius Monialibus pœnitentibus juxta ſpiritualem uniuſcujuſque illarum indigentiam ex ipſarum confeſſione perſpectam.

Quæres 36. *Quomodo procedere debeat Confeſſarius cum Moniali pœnitente, quæ forte indigeat repetere nonnullas confeſſiones.*

206. *Reſp.* Cum diſtinctione: vel Confeſſarius, coram quo repeti debent confeſſiones, eſt ille idem, cui factæ ſunt dictæ confeſſiones nullæ, & recordatur ſtatus pœnitentis, ſaltem in confuſo, & in genere; vel eſt alius; aut certe, ſi eſt idem, nullo modo recordatur ſtatus pœnitentis, neque in confuſo. Si primum, debet Confeſſarius curare, ut Monialis diſtincte confiteatur peccata, quæ forte omiſit confiteri ex verecundia, reliqua in genere confitendo ſub his, aut aliis ſimilibus verbis: *Confiteor tibi etiam omnia peccata, quæ tibi ipſi confeſſa ſum his duobus poſtremis menſibus*, v.gr. Sic enim Confeſſarius acquirit ſufficientem notitiam ſtatus pœnitentis, ita ut poſſit de ipſa judicare; quod certe non procederet, ſi ille, neque in confuſo recordaretur ſtatus pœnitentis: unde tunc teneretur Monialis ſingula peccata, etiam præcedentium illarum confeſſionum invalidarum explicare, cum tales confeſſiones perinde ſe habeant, ac ſi non

ſi non eſſent factæ. Si ſecundum debet Confeſſarius adſtringere Monialem ad repetenda diſtincte omnia peccata explicata in præteritis illis confeſſionibus; idque ob rationem modo adductam, quæ proportionaliter militat etiam in præſenti caſu. Ita *Suarez d.22. de pœnitent. ſect.6.*, *Coninc. d.7. de Sacrament. num.109.*, & 10. *num.102.*, *Reginald. l.8. num.33.* aliique, quos citat, & ſequitur *Bonacina d.5. de Sacram. quæſt.5. ſect.2. par.3. num.16.* contra *Medinam qu.24. de Confeſſ.*, & alios aſſerentes in caſu, quo pœnitens confiteatur eidem Sacerdoti, non eſſe opus, ut diſtincte explicet ſingula peccata expreſſa in confeſſionibus, quas modo repetit, etiamſi Confeſſarius, neque in genere recordetur ſtatus illius. Addo ex *Jo. de Lugo d.16. de pœnit. num.599.*, & aliis, quos refert, & ſequitur *Diana part.3. tract.4. reſol.108.* quod, ſi quis ante annos 10. v. gr. tacuit culpabiliter peccatum mortale, & poſtea in aliis Confeſſionibus intermediis illius oblitus eſt, quando deinde Confeſſarius reperit vitium illius confeſſionis præteritæ, non debet obligare pœnitentem ad repetendas omnes Confeſſiones intermedias bona fide factas, ſed illam ſolam, in qua commiſſus fuit ille defectus: ſiquidem aliæ omnes confeſſiones potuerunt eſſe validæ, ac fructuoſæ, dum pœnitens non recordaretur ſacrilegii commiſſi. Quod idem ait *Jo. de Lugo num.611.* procedere etiam in eventu, quo pœnitens omiſiſſet confiteri aliquod peccatum mortale ex ignorantia culpabili ſolum venialiter; cum talis culpa venialis impedire non potuerit valorem, ac effectum præteritæ abſolutionis, quæ ſunt bene notanda Confeſſariis.

207. Quod ſi Monialis poſt abſolutionem ſibi a Confeſſario datam advertat ipſum Confeſſarium aliquod, aut aliqua peccata non intellexiſſe ob ſomnum, vel diſtractionem; neſcit tamen, quod fuerit illud peccatum; ſiquidem conſtet illum ita dormiſſe, ut prudenter dubitari poſſit de ſingulis peccatis, an hoc peccatum audierit, debet tota Confeſſio reiterari: ſi vero de ſingulis non poſſit ita dubitari, ſed ad ſummum de aliquo in communi, non eſt obligatio reiterandi totam confeſſionem, ſed ſolum confitendi peccatum illud in communi: ſic *Jo. de Lugo n.607.* addens *num.609.* quod, ſi pœnitens ſciat ſe aliquando in vita feciſſe Confeſſionem menſtruam irritam ex defectu poteſtatis in Confeſſario, non ideo reiterare debet omnes confeſſiones totius vitæ, cum vere non adſit dubium morale de ſingulis in particulari; ſed ſufficit ipſum ſe accuſare de peccatis in ea confeſsione manifeſtatis, non quidam diſtincte, ſed in communi; *ſi ea non poteſt determinare*. Quæ doctrina locum proportionaliter haberet in caſu, quo pœnitens ſciret in ſua generali confeſſione unum peccatum non fuiſſe a confeſſario auditum propter ſomnum; neſciens tamen, quod eſſet illud peccatum: tunc enim non debet repetere omnia peccata: cum in tanta multitudine de ſingulis nequeat prudenter dubitare. Secus ſi eveniſſet id in confeſſione brevi: nam tunc teneretur iterum confiteri ſingula peccata tunc confeſſa; cum de illis ſingulis prudenter dubitari poſſit, an fuerint audita a Confeſſario.

Quæres 37. *Qualiter debeat ſe gerere Confeſſarius Monialium in imponenda pœnitentia Sacramentali*.

208. *Reſp.* Quod, quamvis in Concilio Trident. *ſeſſ.14. cap.8.* dicatur debere Sacerdotes Domini, quantum ſpiritus, & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate ſalutares, & convenientes ſatisfactiones injungere, ne, ſi forte peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant leviſſima quædam opera pro graviſſimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur; Confeſſarius tamen debet diligenter cavere, ne imponat pœnitentiam adeo gravem, ut pœnitens illam omittat cum animæ ſuæ præjudicio; ſicque ejus gravitatem debet temperare cum lenitate, ut neque nimis rigida, neque nimis facilis videatur: unde monet *Regin. l.37. ex Henriq. lib.5. cap.20. §.5. lit. Q.* quod ſi pœnitens propriam imbecillitatem exponat Confeſſario, & præſuma-

ſumatur ob debilitatem corporis, aut animi ſpirituſque teporem non impleturus pœnitentiam congruam; debet ea illi injungi, quam libenter admittet, addito, quod alia bona, quæ fecerit, aut mala, quæ pertulerit patienter, offerat Deo in debitam ſuorum peccatorum ſatisfa-ctionem.

Placet hoc loco advertere, quod notat *Diana par.9. tract.7. reſ.54.* ex Leandro, & Amico, vi verborum illorum, quæ adduntur in abſolutione Sacramentali: *Quidquid boni feceris, & mali ſuſtinueris, &c.* fieri ut omnia, quæ pœnitens poſtea faciet, & mala, quæ patienter ſuſtinebit, operentur ex opere operato ipſi pœnitenti: quippe quæ virtute clavium elevantur ad operandum ex meritis Chriſti ultra id, quod operarentur ex ſola ipſorum intrinſeca bonitate: idque ex intentione Confeſſarii abſolventis, qui cum virtute clavium poſsit elevare omnia bona pœnitentis ad hoc, ut operentur ex meritis Chriſti ſupra proprium valorem ipſorum; verbis illis intentione hac prolatis omnia bona opera pœnitentis elevat ad operandum effectum ultra proprium valorem ex opere operato meritorum Chriſti, & hoc licet Confeſſarius expreſſe id non dicat pœnitenti: dummodo præfatam habeat intentionem; cum in hac re non requiratur notitia, ac expreſſa acceptatio pœnitentis, ſed ſufficiat ſola intentio Confeſſarii, ut dicta bona opera operentur tamquam pars Sacramenti ex Chriſti meritis.

209. Accedit, quod pœnitenti diſpoſito ad majorem pœnitentiam recipiendam major poteſt imponi juxta qualitatem peccatorum confeſſorum: cum hoc ſit magis conforme menti Concilii Trid. ſuperius allegati, & alias ſatisfactio Sacramentalis ſit longe majoris meriti: præterea concedi poteſt pœnitenti, ut pœnitentiam injunctam redimat aliqua alia, (v.g. jejunio, eleemoſinis) quædam etiam relinqui poſſunt ejus arbitrio, ut eligat in ſatisfactionem ſuorum peccatorum, quæ maluerit: denique levior pœnitentia imponi poteſt ei, qui oſtendit ſigna magnæ contritionis, aut certe eſt lucraturus aliquam indulgentiam, maxime plenariam: qua de plura *Regin. ſup. cap.4., & 5.* qui bene notat, ad imponendam juſtam, ſeu quantam, & qualem oportet pœnitentiam, requiri tum impulſum Spiritus Sancti, tum conſiderationem peccatoris, peccati, & finis, qui eſt ſalus animæ.

Dubium modo eſt, an Confeſſarius poſſit imponere Moniali in pœnitentiam, ut aliquot diebus abſtineat a Communione.

210. *Reſp.* Quod, cum frequens uſus Communionis non ſit res ita determinate bona, & non poſſit interdum, & in aliquibus circumſtantiis melius eſſe abſtinere, quam accedere, eſto quis non habeat conſcientiam peccati mortalis, ut erudite probat *Jo. de Lugo d.17. de Euchar. ſect.3.* & alioqui Confeſſarius imponere poſſit in pœnitentiam opera honeſta, ac virtutum, abſolute loquendo, non repugnat Confeſſarium præcipere pœnitenti, ut abſtineat tali die a Communione: quando ſcilicet conſtet ex præſenti ſtatu pœnitentis melius eſſe abſtinere, quam accedere; dummodo tamen talis omiſſio Communionis non ſit aliis occaſio judicandi: quod a Confeſſario injuncta fuerit in pœnitentiam: ita *Jo. de Lugo d.25. de pœniten. num. 65.* contra *Sancium in ſelectis d.33.*, monens tamen regulariter non expedire ejuſmodi pœnitentiam imponere; addenſque *n.66.* contra eumdem *Sancium ſupr. d.30.* non ſolum Confeſſarium poſſe imponere in pœnitentiam ſumptionem Euchariſtiæ, ſed etiam pœnitentem teneri illam acceptare: cum falſum ſit, quod ſupponit Sancius, pœnitentem non poſſe obligari ad acceptandum opus, quod impleri debeat in ſtatu gratiæ; nihil enim magis commune eſt, quam imponere pro pœnitentia frequentiam Confeſſionis menſtruæ, v.g. cum tamen ſit certum non poſſe Sacramentum pœnitentiæ recipi, niſi in ſtatu gratiæ, ſaltem in ultimo inſtanti, in quo complete ſuſcipitur Sacramentum.

An autem liceat imponere in pœnitentiam Sacramentalem opera facienda pro Animabus Purgatorii.

211. *Reſp.* Non apparere, cur id non li-

liceat: quamvis enim pœnitentia imponatur pœnitenti ad ipſum puniendum ,id tamen vere conſequitur in præſenti caſu; cum non minus puniatur pœnitens pro defectu jejunans, aut dans eleemoſynam, immo magis: quippe ſic non ſolum privatur cibo, aut pecunia, ſed etiam ſatisfactione ſibi reſpondente ex opere operantis; interim ſibi retenta ſatisfactione reſpondente ex opere operato: ita *Jo.de Lugo ſupra num.64.* contra *Vegam tom.2. ſum. c.64. caſu 4., & Sancium ſupr. d.16. num.1.* addens *num.59.* quod, cum Confeſſarius imponat pœnitentiam in perſona Dei, & juxta inſtitutionem Sacramenti pœnitentiæ, cujus vim non poteſt ipſe Miniſter temperare; non poteſt Confeſſarius pœnitenti imponere gravem pœnitentiam ſub veniali, ſed juxta capacitatem materiæ, quæ injungitur in pœnitentiam. Nobiſcum ſentit *Diana par.3. tr.7. reſol.57.* cum Marchantio, Amico, & Caſtro Palao, id inde probans, quod, licet Sacramentum pœnitentiæ inſtitutum ſit ad delenda peccata pœnitentis, tam quoad culpam, quam quoad pœnam, non ideo inde infertur, orationes pro Animabus Purgatorii applicandas non poſſe habere effectum in ipſo pœnitente: in eo enim habent effectum ex opere operato, ac virtute Sacramenti, qui effectus communicari nequit a pœnitente animabus Purgatorii; eſto illis communicet ſatisfactionem dictis orationibus reſpondentem,quatenus ab eo procedunt; qui effectus ſatisfactionis eſt diſtinctus, ac ſeperabilis ab effectu ſatisfactionis, quem dictæ orationes habent, quatenus ſunt injunctæ a Confeſſario, & fiunt pars Sacramenti pœnitentiæ.

Quod ſi quæras, an, & qualis pœnitentia imponi debeat pœnitenti conſtituto in articulo mortis.

212. *Reſp.* Non debere imponi pœnitentiam magnam, externam, & mox implendam, ſed potius in tali caſu excitandum eſſe pœnitentem ad interiorem contritionem, quam fieri poteſt, maximam, ei proponendo non tam pœnas inferni, quam ſpem miſericordiæ Chriſti pro ipſo Crucifixi: nec non monendum eſſe, ut jubeat fieri de bonis ſuis congruas eleemoſynas, & Miſſas celebrari, rogetque amicos, ſi quos præſto habet, ut precibus, & aliis bonis operibus ipſi ferant opem ad dignam pœnitentiam pro ſuis peccatis peragendam: ita *Regin. ſup. num.41. ex Nav. Palud., & S.Antonino*, monens cum Hoſtienſi, pœnitenti in articulo mortis poſito ſignificandum eſſe, quæ pœnitentia ei imponi deberet, ſi bene valeret, quamque teneatur implere, ſi convaleſcat, quod ſatis aperte ſignificatur in *c. ab infirmis 26. qu.7.* his verbis: *A quo periculo ſi divinitus ereptus convaluerit, impoſitum ſibi a Sacerdote pœnitentiæ modum diligenter obſervet.*

Qualiter autem debeat ſe gerere Confeſſarius cum Moniali proxima morti, quam invenit teneri reſtituere famam proximi graviſſime læſam, aut retractare doctrinam falſam ad mores ſpectantem apud aliquos ſæculares.

Reſp. Debere Monialem adſtringere, ut convenienti modo famam ablatam reſtituat per ipſum Confeſſarium, aut aliam idoneam perſonam, & ad aliud non teneri: idemque procedere de retractatione doctrinæ illius falſæ, ſi ſcienter, aut ex ignorantia graviter culpabili doctrinam illam docuit: ſecus, ſi bona fide, aut inadvertenter: tunc enim, cum teneatur ex ſola charitate, puto Monialem de rigore non teneri retractare per Confeſſarium modo dicto doctrinam illam.

Addo obiter ex dictis *tract.12. c.12. num.63.*, quod ſi in codice aliquo impreſſo inadvertenter irrepſit aliquis error, qui debeat corrigi; ſi brevi codex eſt reimprimendus, ſufficit authorem illius corrigere præfatum errorem in nova editione mox futura, nec teneri illum corrigere in exemplaribus prioris editionis apud ipſum, aut alios ipſi notos exiſtentibus; & hoc, licet ipſum commode præſtare poſſet. Moveor, quod, cum præfatus author in hoc caſu non peccaverit, non tenetur ad diligentiam extraordinariam non levia incommoda ſecum afferentem; & alioqui charitas proximi non obli-

obligat cum tanto incommodo. Confirmatur ex ipſo uſu authorum libros edentium, qui in caſu propoſito non adhibent diligentiam illam extraordinariam, & ſi qui adhibent, id faciunt ad bene eſſe, non autem ex neceſſitate.

Dubitari hic etiam poteſt, an Confeſſarius poſſit imponere in pœnitentiam opera alias debita ex præcepto.

213. *Reſp.* Poſſe, immo & interdum expedire, ut id faciat attenta infirmitate, ac diſpoſitione pœnitentis: cum enim opus præcepti ſit ſatisfactorium, adeoque per illud poſſit perfici Sacramentum, vi cujus dicatum opus elevetur, ut ſatisfactio evadat Sacramentalis; non apparet, cur vigore clavium dictum opus non poſſit injungi in pœnitentiam, quamvis regularirer non fiat, immo nec fieri debeat: unde fit, ut, Confeſſario imponente aliqua jejunia in pœnitentiam, non ſatisfiat regulariter per jejunia aliunde debita, ſed per jejunia ſupererogationis; niſi ex occurrentibus circumſtantiis oppoſitum colligatur de mente ipſius Confeſſarii; ita *Laym. l.6. tract.6. cap.15. n.10.*, *Fagund. præcep.2. Eccleſ. l.6. cap.5. n.8.*. *Turrian. d.37. de pœnit. d.2.*, *Jo. de Lugo d.25. de pœnit. num.67.* aliique, quos citat, & ſequitur *Diana par.3. tract.4. reſol.84.*, *& part.4. tract.4. reſol.241.* ubi notat ex Mercero, quod ſicut implens opus alias debitum (v. gr. ex præcepto Eccleſiæ), & a Confeſſario injunctum in pœnitentiam, duplicem reportat fructum, unum ratione operis præciſe conſiderati, ac præcepti; alterum ratione virtutis, quam opus trahit ex vi poteſtatis clavium; ſic præfatum opus omittens facit duplex peccatum, ſiquidem (ut bene advertit Jo. de Lugo) præceptum Eccleſiæ illud opus, v. gr. jejunum, conſtituit in ſpecie temperantiæ: præceptum vero Confeſſarii intendit virtutem pœnitentiæ; ſicque peccata dictis virtutibus oppoſita erunt diverſa,

214. Addit *Diana citata reſol. 241.* aliis citatis, quod ſicut Confeſſarius in pœnitentiam Sacramentalem imponere poteſt opus internum; quippe quod eſt ſenſibile, ſin minus per ſe, per accidens, quatenus imponitur, & acceptatur cum opere externo: ſic & poteſt injungere opera implenda per alium: cum unus poſſit ſatisfacere pro alio quoad pœnam temporalem relictam poſt remiſſionem peccati, & alias obligatio implendi pœnitentiam Sacramentalem oriatur ex voluntate ipſius Confeſſarii.

Utrum vero Confeſſarius imponere poſſit pœnitentiam Moniali pœnitenti, etiam poſt abſolutionem impertitam.

215. *Reſp.* Poſſe; quamvis uſus obtinuerit, ut id fiat ante abſolutionem, ſicque regulariter faciendum videatur. Ita *Diana par.3. tract.4. reſol.136.*, *& par.5. tract.13. reſol.36.*, patetque tum ex *cap. fin. de cenſib. in 6.* tum quia, ſi quid obſtat, maxime obſtat obligatio ſigilli Sacramentalis: at hæc non obſtat, cum in hoc nulla interveniat violatio ſigilli; ſiquidem moraliter non cenſetur fieri extra Sacramentum, quod ſtatim fit poſt abſolutionem Sacramentalem.

Quæres 38. *An, & quibus caſibus poſſit Confeſſarius loqui cum Monialibus de auditis in Confeſſione.*

216. *Reſp.* Poſſe in aliquibus caſibus; & quidem primo, de licentia pœnitentis formali, ac expreſſa, nec non libera, ac ſpontanea: ſecundo, ſi in præſenti Confeſſione Monialis ſubjiciat peccatum aliquod, etiam in præterita Confeſſione manifeſtatum: Confeſſarius enim ad bene curandum pœnitentem debet attendere peccata, etiam præterita, quæ vel ſunt circumſtantiæ præſentium, vel indicant paſſionem vehementem, aut aliquid aliud conſideratione dignum ad ſtatum pœnitentis melius cognoſcendum: tertio, ſi ſtatim finita confeſſione Confeſſarius aliquid addat, aut advertat Moniali, quod oblitus fuerat: idque ob rationem §. *præced.* adductam ſub finem: & inde confirmari poteſt, quod in tali caſu moraliter cenſetur durare idem judicium quoad actus, qui debuiſſent præcedere abſolutionem. Ita *Jo. de Lugo ſup. d.23. ſect.5.* addens *num. 140.* ex communi doctrina, non poſſe Confeſſarium, pœnitente renuente,

te, petita, & non obtenta licentia, loqui cum eo de auditis in Confeſſione; quamvis contrarium ſuſtineant Suarez, Filiuc., Nugnus, Diana allegati ab ipſo Jo. de Lugo *ſupra num.*140. contra ipſum *Dianam par.*5. *tr.*11. *reſol.*18.

217. *INgreditur Confeſſarius Clauſuram in caſibus neceſſariis.*

218. *Et quidem cum ſocio, ſi ſit Regularis.*

219. *Decreta Sacræ Congregationis circa hunc ingreſſum.*

220. *Sæpius ingreditur ad audiendam Confeſſionem Monialis infirmæ; item præciſe ad monendam Monialem de periculo mortis proximo, ſed non ſemper.*

221. *Item ad miniſtrandam Eucbariſtiam, & quidem ſæpe, immo & quotidie interdum.*

222. *Comitantes tamen Eucbariſtiam in tali caſu non poſſunt ingredi.*

223. *Communicans mane, veſpere ejuſdem diei iterum communicat per modum Viatici. Oſtenditur in quibus caſibus violetur jejunium naturale, & in quibus non.*

224. *Pluries ingredi poteſt Confeſſarius ad miniſtrandum Viaticum, ſervatis alias ſervandis; & ſi Monialis ægrota ſit novitia, curat, ut faciat Profeſſionem; ad hanc autem non requiritur conſenſus Capituli; idque etſi novitia abſolverit annum novitiatus: quod ſi hæc convaleſcat, juxta aliquos reſilire poteſt a Religione, necnon renunciare bonis, ſi antea non renunciavit: juxta noſtram ſententiam non tenetur complere novitiatum.*

225. *Item pluries ingreditur ad miniſtrandam extremam Unctionem, ſi aliàs ea repeti poſſit.*

226. *Quod temporis intervallum requiratur ad repetendam extremam Unctionem.*

227. *Ingreditur ad aſſiſtendum Moniali in extremis laboranti.*

228. *Et quidem pluries, ac pro longiori tempore.*

229. *Non tamen ſine ſocio, ſi Confeſſarius ſit Regularis.*

230. *Oſtenditur, qualiter juvari debeat Monialis pro tempore agoniæ: eam ut abſolvat ſacramentaliter, coram aſtantibus illam de levioribus defectibus in ſpecie interrogat.*

231. *Non ingreditur ad faciendas exequias Monialis defunctæ.*

232. *Parochus miniſtrat Sacramenta ſuo Parochiano morienti in Eccleſia exteriori Monialium, vel intra Monaſterium.*

233. *At mulieri ingreſſæ Monaſterium animo ibi degendi perpetuo dat in morte ultima Sacramenta, & ſepulturam Confeſſarius Monialium, ubicumque illa ſepeliatur: quod dici poteſt etiam de puella degente in educatione apud Moniales (quod alii negant) non item de muliere ingreſſa animo ibi perpetuo habitandi conditione ſuſpenſiva: & in caſibus propoſitis Confeſſarius lucratur Quartam, & ordinat funus.*

234. *Non ingreditur Confeſſarius, ut coram infirmis, & convaleſcentibus celebret.*

235. *Non item ad deferendam Moniali infirmæ Sacram Reliquiam, ſecluſa conſuetudine.*

236. *Non ad impertiendam benedictionem Epiſcopalem, aut indulgentiam Moniali morienti.*

237. *Non ad exorcizandam Monialem energumenam.*

238. *Non*

238. *Non ad benedicendum Monaſterium, niſi in caſu, quo infeſtaretur a Dæmone.*

239. *Non ad ſumendam Hoſtiam intra Clauſuram lapſam e manu Sacerdotis.*

240. *Proponitur, & ſolvitur obiectio.*

241. *Qualiter ſe gerat Confeſſarius, ſi hoſtia cadat ſuper veſtes Monialis.*

242. *Ingreditur ad conſolandam Monialem extreme deſolatam, ſi aliter ei nequeat ſuccurri.*

243. *Non item ad baptizandum puerum intra Clauſuram natum.*

244. *An ingreſſus ex juſto titulo facit intra Clauſuram id, ad quod non potuiſſet ingredi.*

245. *Ingrediens in caſu permiſſo non incurrit pœnas latas contra violantes Clauſuram, etſi ingrediatur ex pravo fine.*

246. *Ingreſſurus in caſu rationabili, non expreſſo in generali facultate, eget ſpeciali licentia.*

Quæres 39. *An, & in quibus caſibus poſſit Confeſſarius Monialium ingredi Clauſuram ad exercendos actus concernentes ſuum munus.*

217. *Reſp.* POſſe ex licentia Ordinarii, & Prælati Regularis Monialium, prout ipſæ alterutri illorum reſpective ſubjiciuntur: & quidem etiam noctu, ſi occurrat caſus urgentis neceſſitatis: idque in omnibus caſibus inferius proponendis, aliiſque ſimilibus, qui forte eveniant: patet, tum ex communi Eccleſiæ praxi, tum quia alioqui ſtatus Monialium eſſet miſerrimus, ſi occurrente caſu neceſſitatis non poſſent Confeſſarii ingredi Clauſuram tum ad miniſtranda Sacramenta tempore infirmitatis, tum ad aſſiſtendum morientibus, tum ad alios ſimiles effectus, qui progreſſu temporis evenire poſſunt; tum quia id ſatis aperte deciditur, tam in Conſtitutione Gregorii XIII., quæ incipit *Gratiæ*, & eſt ſuperius adducta; quatenus ſtatuit licentiam ingrediendi Clauſuram Monialium non eſſe dandam, neque adhibendam, niſi in caſibus urgentibus tantum; quam in Concilio Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 5. *de Regul.* per ea verba *in caſibus neceſſariis*, & *in cap. periculoſo de ſtat. regul.* ſub iſtis verbis, *niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat*: ex quibus textibus ego infero, quod cum plures caſus evenire poſſint, in quibus urgeat neceſſitas Monialium, ut Confeſſarius ipſarum ingrediatur Clauſuram ad exercendum aliquem ex actibus concernentibus ipſius munus; in iis caſibus ingredi poterit Confeſſarius, obtenta debita licentia; prout expoſuimus *ſup. c.* 5. *ſect.* 3. *qu.* 32.

Quod ſi quæras, an Confeſſarius Monialium ingrediens Clauſuram ad exercendum ſuum munus in caſu neceſſario, & cum legitima licentia (quæ ſcilicet ſpecialis ſit, & in ſcriptis) poſſit ſecum ducere ſocium, abſque eo, quod hic exprimatur in licentia.

218. *Reſp.* Poſſe, immo & id maxime decere; præſertim, ſi Confeſſarius ſit Regularis. Ita *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 16. *n.* 46. *Mir qu.* 2. *de Monial. art.* 17. *Barboſa alleg.* 102. *n.* 50. *Diana par.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 51. *Tambur. d.* 24. *de jure Abbatiſſ. qu.* 3., & ex parte *Bonac. qu.* 4. *de clauſ. pag.* 4. *n.* 4. nobiſcum ſentiens in iis caſibus, in quibus Confeſſarius ingrediens Clauſuram indiget ope, ac miniſterio ſocii; non autem in caſu, quo excepturus ſit confeſſionem alicujus infirmæ ibi exiſtentis. Moventur, tum quia decentia videtur requirere, ut Confeſſarius habeat teſtem omnium ſuarum actionum, & ex ejus præſentia tanto majori cum circumſpectione procedat (quod præſertim obſervari debet, ſi Confeſſarius ſit Regularis, quem nunquam decet incedere abſque ſocio) tum quia hoc ipſum non obſcure ſignificavit Gregorius XIII. in ſua Conſtitutione *Dubiis*, dum Prælatis in caſibus neceſſariis ingredientibus Monaſteria Monialium jubet, ut comitati ingrediantur: tum quia talis eſt praxis fere communis (loquendo de Confeſſariis Regularibus) eaque approbata a Sacra Congregatione, quæ *teſte Barb. in Collect. v. confeſſ. Monial.* 2. decrevit Confeſſarium ex anti-

antiqua conſuetudine abſque ſocio ingredi non poſſe Monaſteria Monialium ad audiendam ibi confeſſionem alicujus infirmæ, ſed debere ei aſſignari ſocium, qui ipſi aſſiſtat, & ſit ætatis excedentis annos quinquaginta, vitæque exemplaris.

219. „ Addo hic primo *ex Pignattel-* „ *lo to.6. conſult.*85. *n.*231. Sac. Congre- „ gationem 13. Septembris 1583. hæc in- „ ter alia ſtatuiſſe, ſcilicet *ut Confeſſarii* „ *Monialium ingredientes Sacramentum* „ *pœnitentiæ miniſtraturi abſque ſocio in-* „ *grediantur, idemque faciant in admini-* „ *ſtratione Euchariſtiæ, & extremæ un-* „ *ctionis. Dum vero confeſſiones audiunt* „ *infirmarum, cellæ janua remanere de-* „ *bet aperta, & ambæ Comitatrices ad* „ *eamdem Cellæ januam, ita ut ibi ma-* „ *nentes Confeſſarium, & infirmam com-* „ *mode cernere poſſint, audire tamen non* „ *poſſint.* Sed de Confeſſario Regulari con- „ trarium ſtatuit Alexander VII. in ſupra- „ citat. conſtit. *felici*, per hæc verba: *Nun-* „ *quam ingrediatur, niſi cum ſocio, qui ſit* „ *probatæ vitæ, & maturæ ætatis, ſem-* „ *perque maneat in ea parte Monaſterii,* „ *qua Confeſſorem videre, & ab eo videri* „ *ſemper poſſit.*

Quæres 40. *In quibus caſibus poſſit Confeſſarius Monialium ingredi Clauſuram ad audiendas confeſſiones Monialis infirmæ, & an poſſit ingredi præciſe ad monendam Monialem de periculo mortis proxime imminentis.*

220. *Reſp.* Poſſe, quotieſcumque Monialis ita laboret, ut non poſſit commode accedere ad ſedem Confeſſionalem, hoc eſt ſine diſpendio ſanitatis, idque non ſolum ſub initium morbi, ſed etiam quoties urget præceptum Eccleſiæ, aut regulæ, aut etiam propria devotio; immo etiam quoties Monialis dicit ſe indigere Sacramento pœnitentiæ: ita *Rodriq. tom.*1. *q.*47. *art.*4. *Portel. de dub. reg. v. Clauſura n.*9. *Villalob. tom.*2. *ſum. tract.*35. *diffic.*47. *n.*4. *Diana ſup, reſol.*67. *Tambur. ſup. qu.*2. *n.*1., & alii; patetque ex eo, quod juxta dicta licitus eſt ingreſſus intra Clauſuram in caſibus neceſſariis; uſus autem Sacramenti pœnitentiæ eſt neceſſarius, & quidem neceſſitate, quæ per ſe eſt nota ſoli pœnitenti; ut proinde mirum non ſit, Doctores permittere Confeſſario Monialium, ut ingrediatur ad excipiendam confeſſionem Monialis infirmæ, aut aliter ſic impeditæ, ut non poſſit ipſa ad illum accedere abſque notabili diſpendio ſanitatis, quoties illa dicit ſe indigere Confeſſione: cum alias obligatio Clauſuræ ab ipſis Doctoribus dicatur eſſe ſtrictæ interpretationis: quæ enim ſunt favorabilia animæ, latam admittunt explicationem.

Addo Confeſſarium poſſe ingredi præciſe ad monendam Monialem de periculo mortis proxime imminentis, ſi attentis concurrentibus circumſtantiis probabiliter judicetur, talem monitionem minus utiliter faciendam eſſe a Medico, aut a Monialibus: moveor, quod, data ſuppoſitione, ſumus in caſu neceſſitatis urgentis; cum hic agatur de ſpirituali ſalute Monialis: ſecus dicendum, ſi dicta monitio æque bene poſſet fieri a Medico, aut a Monialibus: ſic enim ceſſaret ratio neceſſitatis: quamvis in præſenti caſu, aliiſque ſimilibus ſtandum ſit conſuetudini cujuſque regionis, ac Diœceſis.

Quæres 41. *In quibus caſibus Confeſſarius Monialium poſſit ingredi ad miniſtrandum Moniali infirmæ, aut aliter impeditæ Sacram Communionem.*

121. *Reſp.* Poſſe ingredi non ſolum ad miniſtrandam Euchariſtiam Moniali in probabili periculo mortis conſtitutæ (de quo nemo dubitat; cum in tali periculo quilibet fidelis teneatur communicare per modum Viatici) ſed etiam quoties aliæ Moniales communicant ex præcepto, ſive Eccleſiæ, aut regulæ, ſive etiam ex alia pia, & rationabili cauſa. Ita Portellus ſupra, & ante illum *Rodriq. tom.*1. *qu.*47. *art.*4. *Miranda tract. de Monial. quæſt.*2. *art.*7. *& Sanchez n.*45. addens ſe credere Confeſſarium poſſe ingredi ad miniſtrandum Sacramentum Pœnitentiæ, ac Euchariſtiæ Moniali infirmæ, quotieſcumque iſta ſolebat uti his Sacramentis: patetque tum ex dictis *quæſt. præced.* tum quia rationi conſonum eſt infirmas hoc ſolatio non deſtitui, ne alioqui addatur afflictio

ſlictio afflicto; immo juſtum eſt triſtitiam infirmæ levari tam ſalutaribus medicinis: unde infert Sanchez, quando dicunt Doctores poſſe Confeſſarium ingredi ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ, aut aliter impeditæ, quoties ipſa ait ſe indigere hoc Sacramento, haud ſtricte interpretandam eſſe hujuſmodi indigentiam, ideoque poſſe ingredi etiam in caſu, quo illa cupiat confiteri ſolum ad meram conſolationem ſpiritualem.

„ Confirmari poteſt hæc reſponſio „ declaratione Sacræ Congregationis, „ quam refert Pignattellus ſupra citatus: „ Sic ait *n.*232. Cumque Sanctiſs. D. N. „ Bulla cautum ſit, ne quis Monaſteria „ Monialium ſine urgentibus neceſſitati- „ bus ingrediatur, quæſitum fuit, an Sa- „ cerdotibus in Monaſterium ſæpius in- „ troire liceat, ut iis Monialibus, quæ „ perpetuo, aut diuturno aliquo morbo „ laborant, Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ „ Sacramenta ſæpius adminiſtrent, licet „ alias, cum ægrotare cœperunt Sacram „ Euchariſtiam ſumpſerint; *Sacra Congre-* „ *gatio Concilii die* 18. *Martii cenſuit* „ *licere*.

Addit *Quintanad. tr.*3. *ſing.*3. *n.*10. quod ſi Monialis ægrota ſolita ſit quotidie communicare, ad eam poſſet deferri Communio; cum hujus ſumptio judicio viri prudentis neceſſaria videri poſſit ad profectum, & conſolationem ſpiritualem. Ad quod faciunt, quæ habentur in Conſtitutionibus S; Dominici *cap.*13. nimirum, *quod quanto præſtantior eſt anima corpore, tanto diligentius procuranda eſt ſalus animæ ſupra ſalutem corporis; & ſi ob corporis neceſſitates introire in Monaſteria licet, multo magis id licebit Confeſſariis, qui curæ animæ Monialium deputati ſunt.* Quæ confirmat *Sanctius in ſelectis d.*22. *n.*22. dicens: *ſi ob neceſſitatem temporalem Conventus v. g. ob delieniendum parietem, aut ſolium, permiſſum eſt fabris clauſtra introire; quare ob utilitatem ſpiritualem Monialium id negandum erit Miniſtris ſervantibus requiſita?* Confirmat & *Quintanad. ſup. num.*13. his verbis: *Quod ſi corporalis Medicus quotidie ingreditur, etiamſi ita neceſſarium non ſit, ut cum nulla Monialis graviter laborat, ſed ſolum ſunt leves alicujus curandi præſervandique morbi, cur ad animæ morbos ſanandos, & ægrotantis profectum, & conſolationem augendam Medicus ſpiritualis ad ſpirituale medicamentum non ingredietur?* Quibus conſentit *Sanchez l.*6. *mor. c.*16. *num.*45. „ Hæc tamen relata hic a „ me, velim, ut Superiores, ad quos „ ſpectat, prædictum ingreſſum ad quo- „ tidianam Communionem permittere „ poſſint, niſi ipſi aliter judicaverint, „ non ut Confeſſarii ex ſuo tantum arbi- „ trio, & judicio id faciant.

222. „ Decreto ſupra relato *n.*221., „ in quo cavetur, ut Confeſſarii mini- „ ſtraturi Euchariſtiam ingrediantur ſoli, conformis eſt doctrina, quam tradit *Sanchez n.*46., dicens non ſubeſſe juſtam cauſam, quod comitantes Euchariſtiam ingrediantur clauſuram; cum ipſæ Moniales ſatis decenter cereis accenſis comitari poſſit Euchariſtiam, ſtatim ac ad clauſuræ fores accedit. Quamquam quo ad hoc mihi magis placeat conſuetudo inducta in civitate Ferrarienſi; nimirum, ut Confeſſarius Monialium in caſu, quo adminiſtranda ſit Moniali infirmæ Euchariſtia, particulam conſecratam in decenti vaſe ponat ſuper feneſtella, ex qua Moniales ſolent communicare; eaque ſic poſita, ingrediatur cum debita modeſtia, ac devotione, ibique indutus ſuperpelliceo, & ſtola procedat ad chorum, indeque ſumptam particulam conſecratam deferat ad Monialem infirmam, cæteris Monialibus ipſum comitantibus cereis accenſis.

Quæri hic poſſet, an Monialis, quæ mane communicavit, poſſit eodem die iterum communicare per modum Viatici, ſi ſub veſperam ejuſdem diei contingat eam incurrere periculum mortis, cum antea bene valeret, nec extaret ulla ſuſpicio talis periculi.

223. *Reſp.* Licet DD. communiter apud *Dianam p.*5. *tract* 3. *reſ.*33. ſuſtineant partem negativam; nihilominus non videtur improbabilis pars affirmans, quam ſuſtinet idem Diana ex Hurtado de Men-

Mendoza, Turriano, Ochagavia, ac Kelliſonio: & ſuadetur, tum quia jura prohibentia, ne quis communicet bis in die, non comprehendunt caſum iſtum adeo ſpecialem; tum quia fideles debent in articulo mortis communicare ex præcepto divino, cui non ſatisfit per anticipatam communionem (ſicut nec ſatisfit præcepto audiendæ Miſſæ per anticipatam auditionem) præceptum autem hoc divinum, ut fortius, prævalet prohibitioni Eccleſiaſticæ de non communicando bis eadem die ex *Sanch. l.1. mor. c.10. n.17.*

Cum autem jejunium naturale, quod ordinarie requiritur ad Communionem Euchariſticam, violetur per ſumptionem cibi, ac potus: cibus vero, & potus ſit ille, qui in ſtomacho alteratur, ſeu digeritur, aut ad digeſtionem pertinet, idque per actionem, quæ ſit comeſtio, aut potatio: qualis non eſt, niſi ex cibo, & potu aſſumatur, ac in ſtomachum trajiciatur: ſequitur hujuſmodi jejunium violari ex receptione grani aniſi conſulto deglutiti. Card. de Lugo *d.15. de Euchar. ſect.2. num.22. & 28. Hurtad. d.9. de Euchar. diffic.15.* item ex ſumptione tabaci per os aſſumpti, ac pilulæ medicinalis. Præpoſitus *3.p. qu.80. art.8. d.1. n.39.* item ex receptione papyri, ſeu chartæ, ac fili ex lino (quippe quæ habent originem ex herbis, & in ſubſtantia ſunt herbæ, quæ digeruntur) imo, & ex ſumptione muſcæ, culicis, ac vermiculi. Cardin. de Lugo *ſup. num.32.* item ex receptione cretæ, quam fœminæ comedunt ob delectationem, aut ad diminuendum colorem *Tamburin. de commun. cap.2. §.6. num.19.* idem aſſerens de Lapide Bezzuar., & terra Cypria; item ex receptione ceræ, ut pote aliquibus partibus mellis immixtæ *Tambur. num.20.* (etſi diſſentiant *Summa Diana v. communionis diſpoſitio n.33.* male citans pro ſe Cardinalem de Lugo) non item ex ſumptione oſſiculi fructuum, aut alterius generis fruſti ligni ſolidi, monetæ aureæ, globuli plumbei, fruſti unguis, fili ex ferro, ſerico, aut lana; quippe quæ in ſtomacho non alterantur, ſed integra a ſtomacho etiam valido egeruntur. Cardin. de Lugo *ſup.* & cum eo *Tambur. n.18.*

Sic violatur jejunium naturale ex ſumptione unius guttæ aquæ, ex receptione potionis medicinalis, auri potabilis, & ſanguinis, quem quis exugat e proprio digito. *De Lugo ſup. Tamburin. num.22.* monens haurientem aquam, *imo*, & quodlibet aliud non eſſe jejunum, etſi ſtatim e ſtomacho ejiciat rem ſumptam; cum ſemper aliquid illius remaneat in ſtomacho: item ſi ex propoſito degluttiantur reliquiæ cibi manentes in dentibus *de Lugo n.36. Vaſq. d.211. de Euchar. cap.3. n.30. Hurtad. d.9. de Euchar. difficul.15.* (quod negant Tabiena, Henriq., Jo: a Cruce, Diana, Suarez, Rodriquez, & Coninch. apud Tamburinum *num.25.* nec improbabiliter.) E contra jejunium naturale non violatur, ſi per modum ſalivæ ſumas guttam aquæ, aut juſculi, vel ſanguinem e capite fluentem in os, ac immixtum ſalivæ. *De Lugo ſup. num.23.*: item ſi trajicias culicem, muſcam, aut pulverem in os caſu volitantes, vel etiam ſanguinem, aut humorem e capite, aut gingivis deſcendentem, etiam in magna copia, etiam non immixtum ſalivæ; *De Lugo ſup.* item ſi ſumas tabacum per nares, ſive in folio, ſive in pulvere, ſive in fumo, vel etiam aliquantulum aquæ per nares attrahas. *Granad. in 3. par. contr.6. tract.10. d.8. num.4. Suarez d.68. de ſacr. ſect.4. §. quæres rurſus*: item ſi per narium afflationem ſumas odorem. *Granad. ſup.* item ſi aromata teneas in ore, immo & conteras dentibus, ſed non deglutias. *Tamb. n.26. ex Bonacina* addens ex *Tannero tom.4. d.5. qu.8. art.8. not.1.* ſi quid ex dictis aromatibus cum ſaliva deſcendat in ſtomachum, non violare jejunium; cum talis deſcenſus ſit ſolum per modum ſalivæ, quæ cohiberi nequit, ne deſcendat affecta dictis aromatibus: quod non admittit Tamburinus in caſu, quo volvens aromata in ore granum aliquod ex illis in ſtomachum involuntarie trajiciat: cum hic interveniat vera comeſtio, etſi non volita; nec ſit eadem ratio de muſca in os volitante, & caſu deglutita; ſi quidem

dem hæc actio nullo modo eſt comeſtio, ſed reſpiratio, cum granum aromatis in ore contritum, volutatum, & trajectum in ſtomachum (etſi contra voluntatem) ſit comeſtio: quomodo decidens in flumen, & aquam involuntarie deglutiens, vere dicitur potare: ita Tamburin.

Addit *Paſqualig. par.2. deciſ.426.* ex Paludano, & Perſico, non ſolvi jejunium naturale, ſi quid cibi, aut potus intret in conductum reſpirationis; cum talis deglutitio non pertineat ad manducationem, ut pote non ordinata ad nutritionem, ſed potius ad ſuffocationem: dum enim fit deſcenſus non in ſtomachum, ſed in canalem reſpirationis, non completur manducatio, aut potatio; cum non ſit in termino, niſi fiat tranſmiſſio in ſtomachum, ita ut deſcenſus cibi, aut potus in ſtomachum ſit pars manducationis, adeoque ea ſublata, jejunium non frangatur; quippe quod ſolum violatur per completam manducationem, aut potationem. Quod ſi in hoc caſu conans ejicere, quod ingreſſum eſt in canalem reſpirationis, aliquid modicum illius in ſtomachum deglutiat, non ſolvitur jejunium naturale; quippe quod ingreditur præter intentionem, & vi actionis egeſtivæ, quæ opponitur manducativæ, aut potativæ, ſicque ingredi nequit per modum manducationis, aut potationis, & conſequenter non ſolvit jejunium naturale.

Dubium majus eſt, an cenſeri debeat jejunus jejunio naturali, qui caſu deglutit, & trajicit in ſtomachum aquæ quantitatem notabilem, ut ſi cadat in flumen.

Reſp. *Paſqualigus ſup. deciſ.* 425. quod licet *Tabiena v. communicare qu.*45. *num.*51. ſuſtineat debere cenſeri jejunum, dummodo id contingat præter voluntatem, ſiquidem, ut aliquid ſumatur per modum cibi, debet ſumi ex intentione, non caſu; Doctores tamen communiter oppoſitum ſuſtinent cum *Sylv.v.Euchar.*5. *qu.*6. *num.*8. *Soto in* 4. *d.*12. *qu.*1. *ar.*8. *ad* 4. *Sà v. Euchar. num.*27. *Nav. cap.*21. *num.*53. & probant, tum quia actio deglutiendi magnam quantitatem aquæ nequit induere rationem alterius actionis, quam potationis, licet violentæ, ac præter intentionem; cum ſit motus, quo per ſe primo aqua trajicitur in ſtomachum: tum quia dici non poteſt in hoc caſu intervenire ſolum reſpirationem, aut deglutitionem ſalivæ; cum in his actionibus id, quod per ſe primo deſcendit in ſtomachum, non ſit materia potabilis, ſed aer, aut ſaliva; ſi autem hic intervenit actio potativa, ſolvitur jejunium, ut patet.

Quod ſi aqua ſic hauſta ejiciatur e ſtomacho, dicit *Paſqualig. n.*4. poſſe cenſeri adeſſe jejunium naturale, ſi probabiliter judicetur totam aquam fuiſſe ejectam: nam jejunium violatur ſolum per cibum, ac potum; & alioqui in hoc caſu aqua, cum intret in ſtomachum præter intentionem, & ab eo ejiciatur, non habet rationem potus, ſed cujuſdam lavationis, qua ſtomachus lavetur: hauſtio enim illa aquæ eatenus haberet rationem potationis, quatenus conjungeretur cum termino ipſius potationis (cum omnis motus ſit talis per conjunctionem cum ſuo termino) & alias in hoc caſu hauſtio non conjungitur cum termino potationis, qui eſt permanentia liquoris recepti in ſtomacho, ut poſſit alterari, & digeri: ſic *Paſqualig.* etſi *n.*5. ſubdat in hoc caute procedi debere, & ex concurrentibus circumſtantiis videndum eſſe, an totus liquor ſit ejectus: ſi enim aliquo tempore manſit in ſtomacho, vel ſit facile alterabilis, nequit cenſeri totus ejectus, ſed præſumi debet aliquam ejus particulam fuiſſe alteratam: præterquam quod, etſi probabiliter cenſeri poſſit totum liquorem fuiſſe ejectum, ſatius eſt abſtinere a communione Euchariſtica ob reverentiam Sacramenti.

Utrum vero Confeſſarius poſſit ſæpius ingredi ad miniſtrandam Moniali infirmæ Euchariſtiam per modum Viatici.

224. *Reſp.* Poſſe, ſi inter unam, & aliam communionem detur conveniens intervallum temporis; v. gr. octo, aut decem dierum juxta *Suar. d.*68. *de Euch. ſect.*5., & *Henriq. l.*8. *c.*5. *n.*1., aut etiam ſolum ſex dierum, juxta *Fumum v. Communio* §.18., & *Majorem in* 4. *d.*9. *qu.*3. *ad* 5. Ducor, quod, cum juxta citatos Doctores, quos

 ſequi-

ſequitur *Fag. præcep.3. Eccleſiæ l.3. c.5. n.*20. licitum ſit fidelibus infirmis communicare per modum Viatici non ſemel, ſed iterum, atque iterum, & quidem ſecundum *Laym. l.5. tract.4. c.6. n.*20. altero ſtatim die in aliquo caſu, licitum erit Confeſſario Monialium ingredi ad talem effectum, ne alioqui Monialis infirma deſtituatur tam ſalutari remedio, & quidem valde neceſſario; ut proinde dici poſſit comprehendi ſub regula generali a nobis aſſignata ſuperius, quod poteſt Confeſſarius Monialium ingredi in caſibus neceſſariis.

Quod ſi Monialis, cui adminiſtranda eſt Euchariſtia per modum Viatici, ſit Novitia, curet Confeſſarius, ut illa ante communionem faciat Religioſam Profeſſionem juxta Pii V. indultum relatum *c.9. n.*18. pro cujus intelligentia unum tantum placet hic adnotare; nimirum ad eſſentiam Profeſſionis factæ vi talis indulti non videri neceſſarium, quod ea fiat de conſenſu capitulari Monialium illius Monaſterii, adeoque illam ſine dicto conſenſu eſſe validam. Moveor, tum quia Pius V. ſi voluiſſet ad Profeſſionem in iſto caſu faciendam requiri conſenſum capitularem Monaſterii modo dicto, id expreſſiſſet in tenore indulti; ſicut de facto expreſſit requiri, ut Novitia vigore præfati indulti profeſſura annum ætatis decimumſextum expleverit: cum ergo non expreſſerit circumſtantiam conſenſus capitularis, ſignum eſt, quod illam noluit, juxta illud: *Si voluiſſet, expreſſiſſet: non expreſſit, ergo noluit*: Tum quia verſamur in materia valde favorabili animæ, quæ proinde non debet reſtringi ultra id, quod reſtringitur in conceſſione indulti: tum quia uſus talis indulti poſſet impediri a Monialibus Monaſterii talem conſenſum denegando; ut bene notavit P. Bordonus a me conſultus, qui nobiſcum ſentit.

Et hanc doctrinam puto procedere etiam in caſu, quo profeſſura vigore indulti Pii V. jam expleviſſet integrum annum probationis: hanc ſcilicet valide, ac licite profiteri in morte abſque conſenſu capitulari Monialium. Ducor, quod vi dicti indulti diſpenſat Papa non ſolum in integritate anni probationis, (cujus in præſenti caſu nulla eſt neceſſitas) ſed etiam in exploratione Puellæ, & conſenſu capitulari Monialium alias præmittendis (quæ duo etiam in præſenti caſu deſervire poſſunt): cum ergo in caſu hic propoſito indultum poſſit ſuffragari quo ad hæc duo poſteriora, non apparet, cur uſus ejus denegari debeat ex eo, quod non ſuffragetur etiam quoad ſupplendam integritatem anni probationis: maxime attenta regula juris: *cui licet, quod majus, non debet, quod minus eſt, non licere l. non debet ff. de regulis juris*, & attenta natura privilegii favorabilis animæ, quod debet ampliari: ſic ego reſpondi noviſſime in contingentia facti, & reſponſionem approbarunt viri docti.

An autem Novitia virtute præfati indulti profeſſa, poſſit reſilire a ſtatu Religioſo, & redire ad ſeculum, ſi ſupervivat, data doctrina Hjeronymi Rodriquez, & Vecchii apud Dianam p.5. tract.3. reſol.139. ſuſtinentium Novitiam hanc egere nova profeſſione, & conſequenter profeſſionem in morte factam eſſe nullam (quod tamen negat ipſe Diana cum Lezana, & nos negabimus in tract. de profeſſ. c.2. qu.3.).

Reſp. Data illa doctrina, poſſe reſilire Novitiam a ſtatu Religioſo; cum juxta illam doctrinam ipſa perinde ſe habeat, ac ſi nullam feciſſet profeſſionem; & non entis nullæ ſint partes, ſeu qualitates *l. ejus, qui inſulam ff. ſi cer. pet.* Verum tamen eſt, quod, licet dicta profeſſio non habeat vim voti ſimplicis Religionis ex doctrina *Sanchez lib.7. de matrimonio d.*34. *a n.*8. habet tamen vim voti ſimplicis caſtitatis ob rationis identitatem expreſſæ *in cap. quidam de converſ. conjugat.* ut indicat idem *Sanchez l.7. d.27. n.*13. cum declaratione ac præſumptione juris, quas ille habet *d.34. n.*3.

Addo Novitiam in morte profitentem modo dicto, inhærendo doctrinæ Rodriquez ſupra relatæ, poſſe, ſi antea non renunciavit bonis, poſtea renuntiare (ſervatis alias ſervandis) idque ob rationem §.*præcedenti* adductam, quæ procedit æque in re præſenti, ut conſideranti patebit.

Quam-

Quamquam in foro externo talis bonorum renunciatio poſſet eſſe admodum controverſa, ſtante noſtra ſententia ſuſtinente profeſſionem factam in morte vigore indulti Pii V. eſſe veram, ac validam profeſſionem: quam ſententiam amplectuntur plures, & graves doctores apud *Dianam par.3. tract.2. reſol.17.*

Accedit, quod, licet Rodriquez conſequenter ad illam ſuam doctrinam cum aliis ſuſtineat Novitiam in caſu propoſito profitentem, ſi convaleſcat, teneri abſolvere reſiduum anni integri probationis, in noſtra tamen ſententia oppoſitum ſuſtinendum eſt; cum ſic ceſſet finis probationis, quæ ordinatur ad profeſſionis emiſſionem tamquam via ad terminum, & diſpoſitio ad formam; quæ omnia ceſſant hoc ipſo, quod vera, ac legitima profeſſio facta eſt (ſicut vere facta eſt in præſenti caſu) unde procedit juris regula: *Ceſſante legis ratione, ceſſat lex, l. final. ff. de adul.*

Quæres 42. *An, & quoties Confeſſarius ingredi poſſit Monaſteria Monialium ad miniſtrandam extremam unctionem Moniali infirmæ.*

225. *Reſp.* Quod, cum Sacramentum extremæ unctionis non reſpiciat ſolum infirmitatem, ſed etiam ſtatum infirmitatis, quo juxta humanam æſtimationem infirmus appropinquat morti; & alioqui durante eodem morbo (v.gr. hydropico) poſſit ſæpius incurri periculum mortis, poteſt infirmus licite inungi ſæpius, etiam in eadem infirmitate; ſi occurrente uno periculo mortis ſemel inunctus incurrat poſtea aliud periculum; quod poteſt non raro evenire: ita *Diana part.5. tractat.3. reſol.36.* aliique communiter, & patet ex Concil.Trident. *ſeſſ.14. cap.3. de extr. unct.*, ubi dicitur; *Quod ſi infirmi poſt ſuſceptam hanc unctionem convaluerint* (intellige, ſive valetudine omnino recuperata, ſive, quod evadant periculum mortis) *iterum hujus Sacramenti ſubſidio juvari poterunt, cum in aliud ſimile diſcrimen inciderint.* Conſtat autem ex dictis *qu. præced.* quod ſi Monialis modo dicto poteſt ſæpius inungi, poterit Confeſſarius ſæpius ingredi ad talem effectum: cum talis inunctio recenſeri probabiliter poſſit inter caſus neceſſarios, in quibus conceditur ingreſſus.

226. Porro intervallum temporis, quod requiritur, & ſufficit ad reiterandum Sacramentum extremæ Unctionis, recurrente novo periculo mortis, cenſet *Fagund. ſup. lib.1. cap.1. num.7.* prudentis viri judicio definiri debere, & videri ſufficere 15. aut 20. dies: menſem integrum requirit *Henriq. lib.3. c.9. num.4. Mancinus vero in pract.9. d.21.* cenſet ſufficere octo dies poſt præcedentem Unctionem, ita ut probabiliter præſumi poſſit infirmum peccaſſe ſaltem venialiter: inter has opiniones ego conſulo opinionem Fagundez tamquam probabiliorem.

Quæres 43. *An, & quoties Confeſſarius Monialium ingredi poſſit ad aſſiſtendam infirmæ laboranti in extremis.*

227. *Reſp.* Poſſe: ita in terminis *Sanchez ſup. nu.48. ex Llamas, Peyrin. to.2. privil. conſtitut.6., Pii V. num.3., Victorel. citatus a Tambur. ſupr. qu.2. num.6.*, & alii communiter. Moveor, quod, cum talis aſſiſtentia ſit non ſolum utilis, ſed valde neceſſaria Moniali in tali ſtatu conſtitutæ, enumerari poteſt inter caſus neceſſarios, in quibus jura concedunt ingreſſum intra ſepta Monialium: munus quippe aſſiſtendi Moniali in tali eventu, illamque confirmandi piis verbis, eſt proprium Sacerdotis; eo vel maxime, quod tunc poteſt occurrere aliqua animi perturbatio, aut ſcrupulus, ad quæ ſedanda ſit opus conſilio Confeſſarii; ut propterea non parum ſuſpicer eſſe minus authenticam declarationem illam, quam affert *Gavant. in manu. v. Clauſ. Monial. num.43.*, ut factam a Sacra Congregatione; nimirum Confeſſarium Monialium, adminiſtrato extremæ Unctionis Sacramento, debere relinquere Monialem infirmam morientem, eam commendando aliis Monialibus, ut eam juvent ad bene moriendum, & e Monaſterio egredi: quod certe videtur admodum durum, præſertim fœminis, quæ morientibus ſibi cognatis vellent ſemper aſſiſtere aliquem Sacerdotem ipſis in tanta neceſſitate ſpirituali opitulantem.

Difficultas eſt, an Confeſſarius non ſemel, ſed iterum, atque iterum ingredi poſſit ad talem effectum, immo & longiori tempore continuato aſſiſtere Moniali animam agenti, etiam per noctem integram.

228. *Reſp.* Poſſe, & ſæpius ingredi, & diuturniori tempore aſſiſtere, ſi judicio prudentis viri Monialis cenſeatur brevi moritura, ideoque indigere aſſiſtentia Confeſſarii, qui piis verbis eam conſoletur, & opportunis mediis adjuvet ad bene moriendum. Ducor, quod Confeſſarius licite poteſt ingredi ad aſſiſtendum Moniali; cum juxta dicta a jure concedatur ingreſſus in tali caſu, ut pote comprehenſus inter caſus neceſſarios: at poteſt evenire quod Monialis agonizans indigeat aſſiſtentia Confeſſarii, ſive pro longiori tempore continuato, eo quod variis, & gravibus tentationibus tunc temporis vexetur, & judicio Medici credatur brevi moritura; ſive quod ſæpius ad eumdem effectum ingrediatur, eo quod Moniali ſuperveniant plura ſymptomata, per quæ probabiliter creditur mox moritura, cum tamen, iis ceſſantibus, tempus agoniæ ulterius protrahatur: ergo in hoc utroque caſu poterit Confeſſarius & ingredi Clauſuram ſæpius, & longiori etiam tempore permanere in Monaſterio; maxime cum præcepta Eccleſiæ (cujuſmodi eſt præceptum Clauſuræ Monialium) non obligent in eventu tanti diſpendii, & alioqui ſimus in materia adeo favorabili animæ, in qua melius eſt abundare, quam deficere. Unde Ordinarii locorum, ac Prælati Regulares Monialibus ſibi reſpective ſubjectis quoad hoc deberent non parum indulgere, memores ex breviſſimo mortis momento pendere totius æternitatis progreſſum, plurimumque conducere cuicumque morienti, ut aſſiſtentem habeat Sacerdotem, qui in tanta neceſſitate, & tam gravi periculo opportunum præſtet auxilium.

Quod ſi quæras, an Confeſſarius Monialium in caſu, quo cogeretur longiori tempore commorari in Monaſterio ad aſſiſtendum Moniali morienti, & quidem nocte, aliáſque magnam haberet neceſſitatem aliquantulum requieſcendi, poſſet ad aliquod tempus ſecedere in cubiculum aliquod intra ipſum Monaſterium, ibique parumper requieſcere.

Reſp. Quod in tali eventu conſultum eſſet potius ſecedere in Domum Factoris Monialium proximam Monaſterio, *ibique* requieſcere, præſto adfuturum Moniali morienti, ubi primum advocabitur: ſic ego conſului in contingentia facti, & conſilium poſtea approbarunt viri valde docti: quin etiam poſtea reperi Fratres Carmelitas Diſcalceatos *part.3. ſtat. cap. 30. num.3.* ſtatuiſſe, quod ſi Monialis aliqua ſit morti proxima, non liceat Sacerdoti Confeſſario intra Clauſuram pernoctare, niſi ægrota ſit in eo periculo, ut eo pietatis officio egeat, quod in morientes exerceri ſolet: ac ea defuncta, ſtatim cum ſocio exeat; quod ſtatutum fuit confirmatum ab Urbano VIII. & oſtendit rationabilem eſſe noſtram aſſertionem.

An autem Confeſſarius in præſenti caſu ducere poſſit, & debeat ſocium intra Clauſuram, vel certe debeat ingredi ſolus.

229. *Reſp.* Poſſe, & debere ingredi cum ſocio, ſi Confeſſarius ſit Regularis: idque ob dicta *qu.39. §. Quod ſi quæras*: ſi vero ſit ſæcularis, non eſt quidem regulariter in uſu, quod ſecum ducat ſocium (forte, quia hic, & nunc illum habere non poteſt in promptu, qualis in tali eventu requireretur, virum ſcilicet pium, & non minus ætate, quam moribus gravem): eſſet tamen multum laudabile, ac expediens, quod Confeſſarius Monialium ſæcularis in ingreſſu Clauſuræ ſecum haberet ſocium, qualem modo indicavimus. Verum in hoc ſerventur conſuetudo uniuſcujuſque Diœceſis, Religionis regula, & præcipue Sacræ Congregationis decreta, a quibus nefas eſt recedere in re tanti momenti.

Quæres 44. *Quibus mediis poſſint, & debeant Confeſſarii Monialium juvare illas ab bene moriendum tempore agoniæ.*

230. *Reſp.* Poſſe, & debere juvare ſequentibus mediis, aut aliis ſimilibus quæ ſug-

ſuggeret Spiritus Sanctus, videlicet illas excitando ad varios actus fidei, ſpei, & charitatis, ſicque illas muniendo adverſus tentationes, quæ tunc temporis immitſolent a Diabolo, & hoc brevi aliqua oratione deſumpta e ſacris ſcripturis; cujuſmodi eſſent, pro actibus quidem fidei recitatio ſymboli Apoſtolici, & verba illa. *Adjuva incredulitatem meam*, vel *adauge nobis fidem*, vel *Credo quod Redemptor meus vivit, & in noviſſimo die de terra ſurrecturus ſum &c.* pro actibus ſpei verba illa: *Apud Dominum miſericordia, & copioſa apud eum redemptio*; vel *Pone me juxta te, & cujuſvis manus pugnet contra me*; vel *non in arcu meo ſperabo, neque gladius meus ſalvabit me, ſed dextera tua*; vel *Deus meus miſericordia mea*; vel *In te Domine ſperavi, non confundar in æternum*; vel *Quoniam tu es Domine ſpes mea*; vel *In te eripiar a tentatione, & in Deo meo tranſgrediar murum*; vel *Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo?* pro actibus charitatis verba illa: *Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto*; vel *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei?* vel *Quid mihi eſt in cælo, & a te quid volui ſuper terram?* vel *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo meo ſpem meam*; vel *Deus meus, & omnia*: pro actibus contritionis, verba illa: *Delicta juventutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine*; vel *Sana Domine, ſana animam meam, quia peccavi tibi*; vel, *Ubi me abſcondam a vultu iræ tuæ?* vel, *Parce mihi Domine, nihil enim ſunt dies mei*: vel, *Non intres in judicium cum ſervo tuo, Domine*; vel *Propitius eſto mihi peccatori*; vel *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies*; vel *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo: multum eſt enim*. Curet item Confeſſarius ut Monialis infirma opportuno tempore debitas faciat proteſtationes, videlicet ſe velle mori in fide catholica, firmiterque credere, quidquid credit, ac docet S. Mater Eccleſia: ſe quam maxime dolere de omnibus offenſis Deo factis, eſſeque paratam millies potius mori, quam ipſum amplius offendere, ut pote ſuper omnia amabilem: ſe æternam ſalutem ſperare, non ex propriis meritis, ſed Chriſti, ejuſque ſacratiſſimæ paſſionis: ſe nolle conſentire ulli ſuggeſtioni dæmonis, quæ tempore agoniæ ab eo immittatur: ſe commendare animam ſuam Deo, B. Virgini, Angelo Cuſtodi, Sanctis, & maxime ſui Ordinis, ac tutelaribus. Denique Confeſſarius aſſiſtens Moniali agonizanti non ſolum ipſam juvet identidem ei ſuggerendo voce moderata aliquam ex orationibus jaculatoriis ſuperius relatis, ſed etiam piam Chriſti crucifixi imaginem exhibeat ſæpius oſculandam in cicatricibus: lectulum ſæpius aſpergat aqua benedicta: curet appendi collo Monialis benedictum aliquod numiſma habens indulgentias: ſæpiuſque ei revocet in memoriam, ut in extremo mortis articulo curet obtinere plenariam indulgentiam conceſſam dicto numiſmate: coram ipſa recitet devotas preces, ſive ſolus (v. gr. Officium S. Crucis, paſſionem Chriſti deſcriptam a S. Joanne, commendationem animæ), ſive cum aliis Monialibus aſſiſtentibus (v. gr. Litanias) curetque ut Moniales, quæ modo dicto aſſiſtunt infirmæ, ſingulæ ſeorſum dicant, ſive Roſarium B. Virginis, ſive Pſalmos Pœnitentiales, ſive alias orationes: ponat etiam ſuper lecto aliquas Sanctorum reliquias ad fugandos dæmones, illorumque tentationes removendas: curet etiam affigi lecto aliquam imaginem Beatæ Virginis, & alicujus Sancti, aut Sanctæ, quos Monialis agonizans ſpeciali devotionis affectu proſequebatur, v. gr. Sancti Joſeph, Sancti Fundatoris Ordinis, Sancti tutelaris, aut alterius ſimilis: illam item, quamdiu eſt capax, faciat confiteri identidem aliqua peccata, ſaltem alias confeſſa, & abſolvat Sacramentaliter ad majus gratiæ incrementum.

Moneo hic unum, quod ſi Confeſſarius ad majus augmentum gratiæ, ac meriti velit identidem abſolvere Sacramentaliter Monialem morientem, quæ non poteſt loqui, ſed bene audit, poteſt abſque ſcrupulo coram aſtantibus ei altiori voce

voce dicere, ut ſe accuſet de verbis otioſis, aliiſque ſimilibus defectibus in ſpecie expreſſis; & hoc, ut detur materia abſolutionis in particulari: probatur tum ex praxi uſitata etiam apud viros doctos, ac timoratos, quæ ſine dubio non debet condemnari: tum quia confeſſio Sacramentalis publica non eſt prohibita, niſi per accidens, videlicet ratione ſcandali, quod poſſet ſuboriri, ſi in caſu propoſito detegeretur aliquid grave, ac infamatorium, quod alioqui erat aſtantibus ignotum: tum quia in præſenti caſu nulla intervenit violatio ſigilli Sacramentalis; cum non Confeſſarius detegat peccata Monialis pœnitentis, ſed ipſa Monialis, cedens juri ſuo. Quamquam in tali eventu Confeſſarius abſtinere debeat, ne proponat Moniali culpas graves, de quibus modo dicto ſe accuſet; cum debeat ſolum proponere defectus leviores, aut certe peccata in communi.

Quæres 45. *An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit ad exequias demortuæ Monialis peragendas.*

231. *Reſp.* Quod *Gavantus in manu. v. Monial. clauſ. num.*40. dicit Sacram Congregationem ſub 13. Septemb. 1583. ſtatuiſſe, ne Monialium Confeſſarii clauſuram ingrediantur prætextu ſepeliendæ Monialis, aut Officium funerale peragendi.

„ Hanc eamdem declarationem refert *Pignattellus tom.6. conſult.*85. *num.*234. per hæc verba: *Non liceat ei, nec aliis Regularibus ingredi Monaſterium ſub prætextu ſepulturæ tradendi cadaver alicujus Monialis, aut officia funeralia peragendi, ſed hoc officii, ſi intra clauſuram ſepelienda eſt, ab aliis Monialibus, vel a duobus operariis ab Ordinario approbandis peragatur; vel ſi in Eccleſia exteriori humanda, cadaver ad portam clauſuræ deferatur, receptumque a Regularibus ibi ſepeliatur.* Alia etiam extant decreta hujuſmodi ingreſſum generaliter prohibentia, quæ videri poſſunt apud *Nicolium in floſculis verbo Sepultura, n.6.*

Quod ſi contingat aliquem defunctum laicum aſportari ex ſpeciali privilegio intra Monaſterium Monialium ibi ſepeliendum (quod tamen hodie vix poteſt evenire, attenta declaratione Sacræ Congregationis relata *a Tamburino ſup. d.*34. *qu.*1. *num.*2. id expreſſe prohibentis) Confeſſarius Monialium poterit, & debebit comitari cadaver uſque ad locum ſepulturæ; cum in tali caſu ingreſſus ſit neceſſarius, ne alioqui defunctus ſepeliatur ſine precibus, ac cæremoniis ordinariis Eccleſiæ: & ex alia parte, gaudente Monaſterio Monialium privilegio exemptionis, Parochus proprius defuncti ſepeliendi non habeat jus ſupra cadaver exiſtens intra dictum Monaſterium; quippe quod ibi incipit eſſe ſubjectum dicto Confeſſario, tamquam Parocho proprio Monaſterii, ſicut indicat *Tamb. ſup. d.*24. *qu.*5. *n.*4. docens, quod ſi vir ſæcularis, aut fœmina jubeant ſe ſepeliri intra Monaſterium Monialium, & a ſæcularibus nobilibus deportetur cadaver, hi neutiquam ingredi poſſunt; ſed iis in hoc munere ſuccedere debent Fratres ad id deputati: intellige, ſi Monaſterium ſit ſubjectum Prælatis Regularibus: alioqui puto poſſe intrare præfatos portitores; cum ſic illorum ingreſſus ſit neceſſarius, & conſequenter exceptus a communi prohibitione ingrediendi clauſuram Monialium: qua de re *Portell. ſup. & Rodriq. to.*1. *qu.*47. *art.*4.

232. Addo hic obiter, quod ſi contingat aliquem in Eccleſia Monialium exteriori ex improviſo incurrere periculum mortis, extrema Sacramenta ei conferri debent, non a Confeſſario Monialium, ſed a proprio Parocho illius: cum in tali caſu juriſdictio dici poſſit ipſi collata a jure, etiam in illo loco exempto, & alias Parochus habeat jus in ſuum ſubditum ubicumque exiſtentem, quamdiu non mutat domicilium: ita Pollachus, Baldellus, Bordonus, Stephanus a S. Gregorio, Zanettus, & alii a me conſulti: quamvis Bordonus ex dictis a ſe *to.*1. *reſolut. reſol.*20. *num.*18. §.*Viaticum* putet probabile Confeſſarium Monialium in propoſito caſu poſſe Sacramenta miniſtrare; & Baldellus cenſeat

cenſeat Parochum in tali eventu teneri petere ab Abbatiſſa Monaſterii facultatem miniſtrandi Sacramenta: quod tamen de rigore juris non puto neceſſarium.

Et hanc doctrinam cenſeo procedere, etiam in caſu, quo quis intra Monaſterium Monialium ex inopinato caſu incurreret periculum mortis: hunc enim puto debere recipere Viaticum, ac extremam Unctionem, non a Confeſſario Monialium, ſed a proprio Parocho, per ſe loquendo; niſi ſcilicet periculum ſit in mora: tunc enim ratione extremæ neceſſitatis id præſtari poſſet, & deberet a quocumque Sacerdote, qui primo occurreret. Moveor, quod Parochianus ille ex eo, quod eſt in Monaſterio Monialium, non deſinit eſſe ſubditus proprii Parochi, & alias adminiſtratio dictorum Sacramentorum non eſt actio, quæ reſpiciat locum, ſed reſpicit ſolum perſonam, quæ in noſtro caſu remanet ſubjecta proprio Parocho. In caſu autem propoſito poſſet Parochus ingredi clauſuram ſine licentia ſuperioris, ſi eſſet periculum in mora, & commode adiri non poſſet Superior: ſecus, ſi non eſſet periculum in mora, & Superior commode adiri poſſet.

Quod ſi hac occaſione quæras, an caſu, quo ſæcularis fœmina ingreſſa Monaſterium animo ibi perpetuo degendi moriatur, ſpectet ad Confeſſarium Monialium ei miniſtrare ultima Sacramenta, & aſſociare cadaver, quod forte ſepeliendum ſit extra Eccleſiam Monialium, & lucrari quartam funeralem cum aliis juribus Parocho obvenientibus intuitu ſepulturæ.

233. *Reſp.* Spectare omnia ſupra dicta ad Confeſſarium Monialium, cum Monaſterio Monialium competat non ſolum exemptio perſonalis, ſed etiam localis; & fœmina illa ſæcularis illud ſibi eligendo in domicilium, effecta ſit de ovibus Confeſſarii præfati Monaſterii; qui proinde tanquam Parochus illius erga ipſam poterit exercere Parochialia modo dicto: præterquamquod a quo viventes recipimus Sacramenta, ab eodem poſt mortem debemus recipere & ſepulturam; & conſequenter ipſe a nobis recipit jura Parochialia, ſeu effectus dictorum jurium: ſicut ergo fœmina illa vivens recepit Sacramenta a Confeſſario Monialium, tamquam ejus Parochiana; ſic poſt mortem debet ab eo recipere ſepulturam, & ille lucrari ab ea jura Parochialia, cum vere ſit ejus Parochus, habeatque ut talis in illam juriſdictionem ordinariam, non autem ſolum delegatam. Quæ doctrina a fortiori procederet in caſu, quo fœmina ſepelienda eſſet in ipſa Eccleſia Monialium, ſive interiori, ſive exteriori; idque ratione acquiſiti domicilii, ut jam dictum eſt: quæ acquiſitio domicilii non adeſt in caſu propoſito §. *præcedenti*; ideoque aliter de eo diſſeruimus: nobiſcum ſentit Bordonus a me conſultus, id inde probans, quod ad acquirendum jus paſſivum Parochiæ, vel quaſi Parochiæ, & conſequenter ad Sacramenta, ac funus ſufficit ſola habitatio majore anni parte, etiam ſine domicilio, teſte Innocentio in *cap. Omnis 12. de pœnit.* cum jura in ordine ad prædicta ponderent habitationem, non autem domicilium: talis autem habitatio verificatur de præfatis puellis.

Immo puto doctrinam hic traditam de fœmina ſæculari poſſe probabiliter ſuſtineri de puellis in Monaſterio degentibus cauſa educationis; quippe quæ ibi acquirunt quaſi domicilium, adeoque fiunt Parochianæ dicti Monaſterii juxta probabilem doctrinam traditam a *Sanchez l. 3. de Matr. d. 23. d. n. 9.* unde, ſi ibi moriantur, Confeſſarius Monialium exercebit cum illis omnia jura Parochialia, tam quoad Sacramentorum miniſtrationem, quam quoad ſepulturam, ut dictum eſt de fœmina ſæculari: quamvis de dictis puellis ſuſtineri poſſit etiam opinio oppoſita, quam Sanchez cenſet eſſe probabilem.

Quod ſi fœmina illa ſæcularis ingrediatur, non animo determinato degendi perpetuo in Monaſterio, ſed ut eripiatur, aut ibi commode poſſit habitare, &, ſi viderit ita futurum, habeat animum ibi perpetuo degendi; tunc non videtur ibi acquirere domicilium; cum non habeat animum abſolute ibi perpetuo habitandi, ſed ſolum conditionatum, qui non ſufficit

ad

ad acquirendum domicilium (ſi ſit conditionatus conditione ſuſpenſiva) ſiquidem Doctores apud *Sanchez l.3. de Matr. d.23. num.*1. ad acquirendum domicilium exigunt abſolute animum perpetuo ibi habitandi - Dixi *ſi ſit conditionatus conditione ſuſpenſiva*; qualis eſt, ſi talis inhabitatio mihi placuerit; ut indicarem ſecus dicendum, ſi dicta conditio ſit reſolutiva, qualis eſt, *niſi talis ibi inhabitatio mihi diſplicuerit*: cum enim, eveniente eo caſu, reſolvatur ille animus ibi inhabitandi; ſignum eſt illum abſolute, & ſimpliciter præceſſiſſe, & non fuiſſe ſuſpenſum quoad perpetuitatem, ſicut eſſet in priori caſu: qua de re conſulatur in ſimili *Sanchez l.7. mor. c.5. a num.59.*

Et quidem quod acquiratur domicilium in caſu propoſito, ſi adſit animus perpetuo ibi inhabitandi, conſtat ex eo, quod *Sanchez l.3. de Matr. d.23. num.*1. ex communi Doctorum ſenſu docet ad acquirendum domicilium requiri, & ſufficere animum perpetuo ibi habitandi: ex alia parte Monaſterium Monialium eſt locus exemptus a juriſdictione Parochi, intra cujus Parochiam exiſtit; ac proinde, cum in dicto Monaſterio exerceatur cura animarum a Confeſſario Monialium, dicendum eſt fœminam illud ingreſſam animo perpetuo ibi inhabitandi, per acquiſitionem novi domicilii factam eſſe de juriſdictione præfati Confeſſarii.

Quod vero Quarta in caſibus propoſitis debeatur Confeſſario Monialium, ſuadetur, tum quia ea debetur propter onus, quod ſuſtinetur in adminiſtratione Sacramentorum. *Cap.*1. *cap. relatum cap. de his ſepult.* Confeſſarius autem Monialium in caſu præſenti non minus ſuſtinet onus adminiſtrandi Sacramenta Monialibus, & aliis fœminis exiſtentibus intra clauſuram, quam ſi eſſet Parochus reſpectu ſuarum ovium: tum quia eſto Quarta dicatur deberi Eccleſiæ Parochiali, quando Parochianus extra eligit ſepulturam (quo nomine non videtur venire Eccleſia Monialium, ſicut nec Confeſſarius earum dicitur Parochus reſpectu illarum): is tamen habet jus ad Quartam; cum ratio militans pro Parocho item militet pro Monialium Confeſſario; quippe qui, licet non vocetur Parochus, in re tamen eſt Parochus; cum ex Officio curam habeat animarum æque, ac ſi eſſet Parochus reſpectu ſæcularium: ita Bordonus a me conſultus, addens, quod ſi Eccleſia Monialium habeat jus Parochiale in ſæculares annexum Monaſterio (ſicut alicubi habet) & habeat proprium Rectorem, in tali caſu is intra Eccleſiam perficiet officium cœptum a Confeſſario; cum Rector, non autem Confeſſarius ibi habeat regimen Eccleſiæ.

E contra ſi Eccleſia Monialium non ſit Parochialis, & ibi debeat ſepeliri aliquis Parochianus, ordo funeris fieri debet non a Parocho defuncti, ſed a Confeſſario Monialium, huicque debebitur Quarta funeralis; cum ipſe ſit, & dici poſſit Parochus Eccleſiæ Monialium ſibi commiſſarum, ideoque gaudeat omnibus juribus Parochorum.

Advertit idem Bordonus in litteris ad me reſcriptis, quod ſi forte Monialis ex privilegio eligat ſepulturam extra Clauſuram, funus inchoatum ducetur a Confeſſario Monialium; quippe qui per talem electionem non amittit jus alias ipſi competens ſuper cadaver Monialis: aitque id eſſe certiſſimum, cum Parochus, non obſtante electione ſepulturæ facta a ſuo Parochiano in aliena Eccleſia, funus levando cadaver incœptum proſequatur ad Eccleſiam, in qua electa fuit ſepultura.

Quæres 46. *An Confeſſarius Monialium poſſit ingredi Clauſuram ad effectum ibi Miſſam celebrandi coram infirmis, aut convaleſcentibus.*

234. „ *Reſp.* Non poſſe: ſic enim plu„ ries declaravit SacraCongregatio, vide„ licet in una Piſtorienſi 16. Julii 1585. „ *Intra Clauſuram nemo celebret, nec ſer„ monizet*: apud *Pignattellum tom6. con„ ſult.*85. *num.*156. in una Bononienſi „ 2. Januarii 1601. *intra eamdem Clauſu„ ram non poteſt Miſſa celebrari, non ob„ ſtante qualibet contraria conſuetudine*: „ apud eumdem *num.*245.

Quæ

Quæres 47. *An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit Clauſuram ad deferendam Moniali infirmæ inſignem Reliquiam alicujus Sancti, quam ipſa ſummopere cupiat venerari, & alias ſumma devotione proſequatur.*

235. *Reſp. Peyrin. tom.3. privil. Conſtitut.6. Pii V. num.30.* poſſe, idque frequenter fieri Genuæ, ubi maxima in veneratione habetur caputium S. Franciſci de Paula. Verum cum in tali caſu non appareat ſufficiens neceſſitas ingrediendi Clauſuram; non audeo appprobare hujuſmodi doctrinam, ſecluſa legitima conſuetudine, quæ alicubi quoad hoc extet in contrarium (quo modo forte extat Genuæ reſpectu præfati caputii S. Franciſci de Paula) ut proinde non immerito *Tambur. ſup. qu.2. num.7.* referens iſtam doctrinam Peyrini dicat ſe ignorare, in re adeo ſingulari quid dicat: uſus certe communiter videtur eſſe in contrarium, ideoque opinio Peyrini non ita facile admittenda; cum jura ad ingrediendam Clauſuram Monialium requirant cauſam neceſſariam, urgentem, rationabilem, ac manifeſtam, ut non ſemel ſuperius dictum eſt.

Quæres 48. *An Confeſſarius ingredi poſſit Clauſuram Monialium ad impertiendam Moniali morienti benedictionem Epiſcopalem, aut Indulgentiam illi conceſſam a Papa, Legato de latere, aut ab Epiſcopo.*

236. *Reſp.* Non poſſe, niſi in ſpecie id ei concedatur a Papa; patetque, quia ad talem effectum non eſt neceſſarius ingreſſus; cum præfata indulgentia, ac benedictio poſſit concedi Moniali abſque hujuſmodi ingreſſu, per alias Moniales dictæ Moniali ſignificando talem conceſſionem: ſicque iſte caſus non videtur exceptus a communi prohibitione ingrediendi Clauſuram.

Quæres 49. *An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit Clauſuram ad effectum exorcizandi Monialem energumenam.*

237. *Reſp.* Non poſſe ex decreto Sacræ Congregationis relato a *Barboſa in collect. v. Monial. Clauſ. quoad egreſſum* §.5., & a nobis adducto *ſupr. c.5. ſect.2. quæſt.30.*

Quæres 50. *An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit ad benedicendum Monaſterium in Sabbato Sancto, aut aliqua alia occaſione: ut ſi Monaſterium infeſtetur a ſpiritibus immundis.*

238. *Reſp.* Non poſſe quidem ingredi ad benedicendum in Sabbato Sancto: cum in tali caſu vere non ſit neceſſarius ingreſſus: adeoque Sacra Congregatio ſub 4. Septembris 1596. teſte *Gavanto in manu. v. Clauſ. Monial. num.37.* declaravit Confeſſarium non habere juſtam cauſam ingrediendi Clauſuram ad aſpergendum Monaſterium in Sabbato Sancto; videri tamen poſſe ingredi ad talem effectum in caſu, quo Monaſterium graviter infeſtetur a ſpiritibus immundis cum magna perturbatione, ac inquietudine Monialium: ſic enim ingreſſus cenſetur neceſſarius, cum benedictio Sacerdotis in ſimili eventu multum prodeſſe ſoleat, multumque levamen afferat fidelibus; ut propterea Prælatus Monialium juſtam habeat cauſam concedendi ingreſſum in tali caſu, ut pote judicio viri prudentis comprehenſo inter caſus exceptos: ita docti viri a me conſulti, & ita de facto fuit practicatum Ferrariæ ſub Eminentiſſimo Domino Cardinali Magalotto Paſtore piiſſimo, ac zelantiſſimo fœlicis recordationis.

Quæres 51, *An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit ad ſumendam Hoſtiam conſecratam ipſi in Eccleſiam interiorem e manibus lapſam in præbenda comunione Monialibus.*

239. *Reſp.* Videri non poſſe; cum ingreſſus Confeſſarii in tali eventu non ſit neceſſarius; & alias juxta ſæpius dicta non liceat ingredi Clauſuram Monialium abſque cauſa neceſſaria, urgenti, rationabili, & manifeſta, ut non ſemel jam diximus: patet reſponſio ex dictis, ſi oſtendero ingreſſum Confeſſarii in tali eventu non eſſe neceſſarium: id autem inde ſuadetur, quod Moniales ipſæ decenter poſſunt elevare a terra particulam illam conſecratam media patena, eamque poſtea

præbere Sacerdotis e feneſtella communionis, cum in tali caſu permitti poſſit Moniali, ut tangat patenam, excuſante neceſſitate: præterquam quod dictam particulam conſecratam poſſet lingua ipſa ſumere Monialis, cui præbeatur, quando decidit: mundando poſtea locum, ſuper quem ceciderat, illum aliquantulum abradendo, & pulverem, ſeu abraſionem in ſacrarium projiciendo, juxta communem rubricam Miſſalis: quæ item obſervanda eſſet in caſu, quo particula conſecrata attolleretur e terra media patena, uti paulo ante diximus. Et certe cum rubrica Miſſalis ſimpliciter, & abſolute dicat. *Si Hoſtia conſecrata, vel aliqua ejus particula dilabatur in terram, reverenter accipiatur, & locus, ubi cecidit, mundetur, & aliquantulum abradatur; & pulvis, ſeu abraſio hujuſmodi in ſacrarium projiciatur*, non exprimendo, num hæc præſtari debeant a Sacerdote, an a quocumque alio, etiam laico: non apparet, cur id non poſſit fieri etiam a Moniali: ita Cardinalis de Lugo, Diana, Averſa, & alii docti viri a me per litteras conſulti contra Naldum, Baldellum, & alios item conſultos oppoſitum ſuſtinentes.

240. Nec obſtat dictis, quod laici, vel non Diaconi non poſſunt, deficiente Miniſtro, ſibi miniſtrare Euchariſtiam, ſaltem extra articulum mortis, & quod Monialis quoad hoc comprehendatur inter perſonas laicas: id enim non videtur procedere in præſenti caſu, in quo adeſt rationabilis cauſa ſecus faciendi, & ipſa Euchariſtia non ſumitur manibus (de qua ſumptione loquuntur DD., quando negant laicos poſſe ſibi ipſis miniſtrare Euchariſtiam) ſed lingua ipſa particulam conſecratam lambendo: in quo utique minor adeſt irreverentia, præſertim urgente neceſſitate.

Quod ſi hic obiter quæras, an caſu, quo particula conſecrata labatur ſuper veſtem Monialis communicantis, aut ſuper aliquam aliam rem, vel etiam ſuper manibus ipſiuſmet Monialis, obſervari debeat rubrica Miſſalis, quæ ita habet; Si ceciderit (*hoſtia ſcilicet conſecrata*) extra corporale in mappam, ſeu alio quovis modo in aliquod linteum; mappa, vel linteum hujuſmodi diligenter lavetur, & lotio ipſa in ſacrarium effundatur.

241. *Reſp.* Quod cum iſta rubrica loquatur expreſſe de mappis, ſeu linteis, non videtur extendenda ad alios ſimiles caſus, & conſequenter neque ad eos, qui hic proponuntur; idque juxta communem regulam, quod, ubi agitur de obligatione imponenda, ſtricta interpretatio facienda eſt: præterquam quod obſervantia iſtius rubricæ eſſet valde oneroſa in caſibus hic propoſitis, ut facile conſideranti conſtabit: verum tamen eſt, quod in ſimili eventu diligenter inſpiciendum eſt, num in loco, ſuper quo cadit hoſtia conſecrata, adſit aliquod illius fragmentum; &, ſi quod eſt, aliquo ex modis indicatis attollendum eſt reverenter: quin etiam eſſet valde decens, ut Moniales ipſæ abluerent rem illam, ſuper quam cadit particula conſecrata; idque ad majorem reverentiam Sacramenti: quæ omnia confirmari maxime poſſunt ex doctrina, quam tradit *Suar. d.85. de Euchar. ſect.1.* nimirum ea, quæ in Miſſali proponuntur ſub titulo *de defectibus*, ſolum eſſe inſtructiones quaſdam doctrinales (non vero ſpeciales conſtitutiones inducentes novam obligationem) & quidem datas juxta doctrinam probabilem; non tamen magis obligare, quam res ipſas, aut doctrinam, in qua eæ fundantur: ita docti viri a me conſulti, & præſertim P. Zanettus alibi citatus.

Addo, quod ſi fragmentum hoſtiæ inter comunicandum decidat ſuper veſtem comunicantis, & forte ſupra pavimentum: ſi quidem fragmentum ſit parvum, non tenetur Sacerdos miniſtrans communionem adhibere ſolitam diligentiam ad illud reperiendum; cum id ſit admodum incertum, & non parum tumultuoſum, cedatque in gravamen Sacerdotis non leve. Secus, ſi fragmentum ſit de magnis: ſic enim ceſſat ratio allegata ſaltem magna ex parte: cum probabiliter credi poſſit ejuſmodi fragmentum facile poſſe reperiri, ut patet: ſic docti viri conſulti.

Quæ-

Quæres 52. *An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit Clauſuram in caſu, quo Monialis non poſſet accedere ad ipſum, & alioqui ex graviſſima triſtitia, aut alia urgentiſſima tentatione cenſeretur expoſita periculo deſperationis, cui opportune poſſet conſulere ipſe Confeſſarius, ſalutaria conſilia, ac monita ſuggerendo.*

242. *Reſp.* Videri poſſe; de licentia tamen proprii Prælati Monialium, qui ſine dubio haberet juſtam cauſam illam concedendi; cum in tali caſu interveniat neceſſitas ſpiritualis adeo gravis, ac urgens; & in ſimilibus caſibus licitus reddatur ingreſſus in Monialium Monaſteria, ut jam diximus.

Quæres 53. *An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit Monaſterium, ſi contingat infantem recens natum ex fœmina conjugata ibi cum legitima licentia habitante ita periclitari de vita, ut probabiliter timeri poſſit ipſum moriturum ſine baptiſmo, niſi ipſe baptizetur ſtatim ab illo, aut certe ab aliqua Moniali, & ideo infans non poſſit abſque gravi periculo deferri ad locum, in quo extra Clauſuram poſſit baptizari.*

243. *Reſp.* Videri non poſſe; cum in præſenti caſu non adſit urgens neceſſitas, per quam licitus reddatur ingreſſus Confeſſarii; ut inde patet, quod per aliquam Monialium ſcientem materiam, & formam baptiſmi ſuccurri poteſt ſpirituali indigentiæ infantis;ſicque non eſt opus,quod Confeſſarius ad talem effectum ingrediatur,videlicet ad illum baptizandum;cum id æque bene præſtari poſſit ab aliqua Moniali; ut jam innui, & hic ſuppono: nec obſtat, quod in miniſtrando baptiſmo, etiam tempore neceſſitatis, ſervari debeat aliquis ordo,ita ut, præſente viro, maxime Sacerdote, fœmina non baptizet, ut tradunt *Suarez d.*31. *de Sacr. ſect.*4. *Sà v. baptiſmus n.*7. *Tol. l.*2. *c.*20. *n.*8. aliique plurimi apud *Bonac d.*2. *de Sacr. qu.*2. *p.*5. *n.*11. ſi quidem in caſu propoſito non poteſt dici præſens Sacerdos hoc ipſo, quod Confeſſarius Monialium non poteſt ingredi, & alias abſque periculo gravi infantis ipſe non poteſt ad illum deferri, ut ipſum baptizet: ſic ergo ſentio, &, ut puto, valde probabiliter.

Quæres 54. *An dato, quod Confeſſarius Monialium ingrediatur Monaſterium in caſu permiſſo, v. gr. ad excipiendam confeſſionem Monialis infirmæ, ea occaſione poſſit conſequenter ibi præſtare aliquod munus, ad quod præciſe exercendum non potuiſſet ingredi; v. gr. benedicere aliquod ædificium recens conſtructum.*

244. *Reſp.* Hanc quæſtionem reſolvendam eſſe juxta dicta *c.*5. *ſect.*3. *n.*166.

Quæres 55. *An Confeſſarius Monialium in caſu permiſſo ingrediens Monaſterium incurrat pœnas latas contra violantes Clauſuram Monialium ob malum finem, ſi in ipſo ingreſſu ſimul habeat intentionem pravam v. gr. fornicandi cum aliqua Moniali.*

245. *Reſp.* Videri probabile, quod non incurrat; & patet, quia hujuſmodi ingreſſus eſt quidem peccaminoſus ratione pravæ intentionis adjunctæ; non tamen habet malitiam ſecundum eſſe extrinſecum requiſitam ad incurrendas dictas pœnas; nimirum quod ingreſſus fiat ſine debita licentia: pœnæ autem Eccleſiaſticæ feruntur ſolum contra actus externos abſque reſpectu ad actus internos;ut in ſimili notat *Diana p.*5. *tract.*5. *reſol.*45. ex Sanch., & Portello.

Quæres 56. *An ad hoc, ut Confeſſarius Monialium ingredi poſſit Clauſuram in caſu rationabili, non tamen comprehenſo in generali facultate ingrediendi ipſi data, egeat ſpeciali licentia, eaque in ſcriptis.*

246. *Reſp.* Egere, patetque ex dictis *ſup. c.*5. *ſect.*3. *qu.*33.

SUBSECTIO II.

De Confeſſario Monialium extraordinario.

247. *Confeſſarius extraordinarius bis, aut ter in anno deputandus pro Monialibus.*

248. *Et quidem etiam pro Monialibus infirmis.*

249. *Pro his tamen requiritur ſpecialis licentia ad ingrediendum: immo Ordinarius Moniali morituræ poteſt concedere extraor-*

 dina-

dinarium, qui ei in omnibus expleat munus Confeſſarii Ordinarii.

250. *Concedendus bis, aut ter in anno; poteſt vero concedi etiam ſæpius.*

251. *Poteſt ſæpius peti ab ipſis Monialibus.*

252. *Concedendus præſcriptis vicibus, licet ex alio titulo fuerit conceſſus alia vice.*

253. *Si injuſte denegetur, Moniales illum non eligunt, quod alii negant.*

254. *Ordinarius Monialibus exemptis concedit Confeſſarium extraordinarium a regulari Prælato injuſte negatum.*

255. *Ordinarius extraordinarium Confeſſarium nequit denegare in pœnam.*

256. *Is concedendus, etiam non interjectis debitis intervallis inter vices præſcriptas.*

257. *Deputandus a proprio Prælato Monialium.*

258. *Approbandus ab Ordinario loci.*

259. *De rigore eligi poteſt a Prælato Monialium pro arbitrio.*

260. *Deputandus quolibet quadrimeſtri, aut alio tempore ad arbitrium Prælati.*

261. *Magis expedit illum deputare, ipſi non limitando tempus.*

262. *Facultas data his verbis (valeat pro octo diebus) qualiter intelligi debeat.*

263. *Finito tempore præſcripto, non poteſt de rigore confeſſiones audire ulterius.*

264. *Idque probabile videtur quoad ingrediendam Clauſuram in caſu, quo Confeſſarius eſſet deputatus ad audiendam Confeſſionem Monialis infirmæ.*

265. *Ingreſſus ad audiendam Confeſſionem unius infirmæ, poteſt item audire aliam infirmam, ſi generaliter deputatus ſit ad Confeſſiones totius Monaſterii.*

266. *Deputatio hæc facienda in communi, non autem pro voluntate cujuſvis Monialis.*

257. *Qualis eſſe debeat Confeſſarius extraordinarius Monialium.*

268. *Decet ei concedi quam maximam poteſtatem quoad abſolvendum a reſervatis.*

269. *Ad quos fines fiat deputatio Confeſſarii extraordinarii.*

270. *Quomodo Moniales teneantur accedere ad Confeſſarium extraordinarium.*

271. *Si accedant, audiendæ omnes.*

272. *Concedendus pro Moniali, quæ ægrotabat, quo tempore deputatus eſt pro toto Monaſterio, & poſtea convaluit.*

273. *Confeſſarius extraordinarius ſine licentia non celebrat in Templo Monialium, pro quibus deputatur.*

274. *Non poteſt illis publice concionari.*

275. *An poſſit cum Monialibus diſſerere de rebus non pertinentibus ad Confeſſionem.*

276. *An Ordinarius poſſit mittere Regularem ad aliquod Monaſterium ad aliquod opus pietatis.*

277. *Tutus eſt in conſcientia deputatus in Confeſſarium Monialium, ſi, nullius earum Confeſſione audita, det iis conſilia bona, conciliet diſſidia &c.*

278. *Electus in extraordinarium ad decem dies, ſi octo diebus abſolvat Confeſſiones Monialium, reliquo tempore poteſt ad eas accedere, ſtando in rigore juris: idque a fortiori procedit, ſi deputatio*

tatio facta ſit ſine temporis limitatione.

279. *Si, auditis Monialium confeſſionibus, iis concionetur, caute ſe gerat in earum defectibus arguendis.*

280. *Interrogatus, an audierit Confeſſionem Monialis, quam dimiſit inabſolutam, debet affirmare ſe audiviſſe.*

281. *Peccat, ſi Moniali non nominata aliquid dicat, ex quo reddatur odioſa Confeſſio.*

282. *Quid ſi manifeſtet conſilii cauſa.*

283. *Indigens facultate reſervatorum, caute illam petat. Euchariſtiam non poteſt negare Moniali, quam ex Confeſſione ſcit indignam: non violat ſigillum, ſi dicat illam Monialem eſſe ſcrupuloſam: de peccato noto ex Confeſſione complicis interrogat alium complicem, ſed caute: non violat ſigillum, qui revelat virtutem pœnitentis, aut loquitur cum pœnitente de peccatis auditis ſtatim finita Confeſſione ex juſta cauſa, aut poſt abſolutionem dat pœnitentiam, aut manifeſtat aliis, quam dederit pœnitentiam, ſi hæc ſit levis.*

284. *Plura debet obſervare Confeſſarius, ut ſuum munus bene expleat.*

Quæres 1. *An, & quo jure Prælati Monialium teneantur aliquoties in anno illis aſſignare Confeſſarium extraordinarium.*

247. *Reſp.* TEneri aſſignare ex decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.25. de regul. c.10.*, quod ſic habet: *Præter ordinarium autem Confeſſarium alius extraordinarius ab Epiſcopo, & aliis ſuperioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confeſſiones audire debeat.* Ubi notandum, quod, cum Concilium utatur verbo *offeratur*; & verbum *offerre* juxta ſuam proprietatem importet ſpontaneam exhibitionem, vi hujus decreti tenentur Prælati Monialium non ſolum iis concedere Confeſſarium extraordinarium duabus, aut tribus vicibus in anno, ſi ipſæ illum efflagitent, ſed etiam eum illis offerre motu proprio, etiam ſi ipſum non efflagitent: propterea reprobandus eſt uſus illorum Prælatorum, qui non ſponte aſſignant Monialibus Confeſſarium extraordinarium, ſed ſolum ab iis requiſiti: forte quia Moniales ſunt diligentiores in petendo Confeſſario extraordinario ſuis temporibus, ſicque præveniunt exhibitionem illius, alias faciendam ab Ordinario; & quidem ſub mortali, ut conſtat ex gravitate materiæ, circa quam verſatur hæc obligatio; & ex doctrina, quam tradit *Sanch. l.6. mor. c.4. n.31.* modum ſcilicet imperativum (cujuſmodi eſt verbum *offeratur*) importare in re gravi (qualis eſt ea, de qua hic agitur) gravem obligationem, & conſequenter ſub mortali.

„ Addo Summum Pontificem BE„ NEDICTUM XIV. ad ſupplendam Or„ dinariorum negligentiam ſtatuiſſe in ſua „ Conſtitutione quæ incipit *Paſtoralis cu*„ *ræ* edita quinta Auguſti 1748. *Cardina*„ *lem Majorem Pœnitentiarium ſtatim, ac* „ *pro parte Monialium requiſitus fuerit,* „ *debere earum Monaſterio extraordina*„ *rium Confeſſarium, ex eorum tamen nu*„ *mero, qui ad excipiendas Monialium* „ *Confeſſiones ab ipſo Ordinario loci appro*„ *bati fuerint, cum omnibus neceſſariis, &* „ *opportunis facultatibus concedere, & de*„ *putare.* Voluit inſuper præfatus Ponti„ fex Ordinarios locorum eodem modo „ ſupplere debere negligentiam Superio„ rum Regularium circa Monaſteria ipſis „ ſubjecta in deputando Confeſſario ex„ traordinario.

Dubium hic eſſe poſſet, an Confeſſarius extraordinarius concedi debeat non ſolum Monialibus bene valentibus, ſed etiam infirmis, & quidem toties, quoties debet concedi bene valentibus.

248. *Reſp.* Debere concedi; cum decretum Concilii loquatur generaliter, ut con-

conſtat ex illis verbis: *qui omnium confeſſiones audire debeat*; & alioqui lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi, præſertim in materia adeo favorabili animæ: præterquamquod finis intentus in conceſſione Confeſſarii extraordinarii potiori ratione militat in Monialibus infirmis; quippe quibus magis proxime imminet mors, ideoque magis neceſſaria ſunt media opportuna, quibus ad pie, ſančteque moriendum ſe diſponat. Quare, ſicut *ſect. præced. qu.*40. diximus Confeſſarium ordinarium poſſe ingredi clauſuram ad audiendas confeſſiones Monialium ægrotantium, quotieſcumque aliæ Moniales cofitentur ex præcepto, aut regula, vel conſuetudine; immo etiam quoties aſſerunt ſe indigere confeſſione: ſic & Confeſſario extraordinario, juſtum eſt, ut detur facultas ingrediendi ad eundem effectum, quoties deputatur pro Monialibus benè valentibus, ſicque Prælati Monialium debent eſſe faciles in concedendo Monialibus infirmis Confeſſario extraordinario. Unde Cardinalis Petrus Aldobrandinus Archiepiſc. Ravennatenſis in Conſtitutionibus editis pro Monialibus *c.*12. ſtatuit extraordinarium poſſe concedi Monialibus in periculo mortis exiſtentibus. „ Imo annuendum facile eſſe „ Moniali graviter ægrotanti, ſi Con„ feſſarium extraordinarium petat, pluries „ approbavit Sacra Congregatio Concilii „ ſuis Decretis, quæ refert, approbat, „ & confirmat Summus Pontifex BENE„ DICTUS XIV. in ſupra citata Conſtitu„ tione, in qua ſtatuit, ut idipſum præ„ ſtent Epiſcopi erga Moniales Regulari„ bus Prælatis ſubjectas, cum aliqua ex „ illis a ſuo Superiore Regulari hujuſ„ modi gratiam impetrare non potuerit.

249. Ut tamen extraordinarius intret ad hunc effectum, petitur licentia ſpecialis; cum facultas ingrediendi clauſuram etiam ad Sacramenta miniſtranda non veniat ſub generali facultate audiendi confeſſiones Monialium hujus, aut illius Monaſterii juxta regulam 81. in 6. *non veniunt in generali conceſſione ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter conceſſurus in ſpecie*: qu re hoc ipſo quod Sacerdos deputatur in Confeſſarium extraordinarium alicujus Monaſterii Monialium, non ideo cenſetur ei conceſſum, ut poſſit etiam ingredi Monaſterium ad excipiendas confeſſiones Monialium infirmarum; ſed eget ad talem effectum licentia ſpeciali, & in ſcriptis; ea ratione, qua indiget quicumque aliu s in Monaſteria Monialium ingreſſurus eſt.

Quod ſi hac occaſione quæras, an Prælatus Ordinarius Moniali moritura authoritare propria concedere poſſit in Confeſſarium Regularem aliquem, qui loco Confeſſarii ordinarii ei tunc conferat omnia Sacramenta, & aſſiſtat tempore agoniæ, idque ad præciſam Monialis ſpiritualem conſolationem; ſecluſa peculiari neceſſitate.

Reſp. Videri, ſicque a me de hoc in ſpecie interrogati reſponderunt Pollaccus, Baldell., Bordonus, Zannettus, Stephanus a S. Greg. aliique viri docti, inter quos P. Baldellus vir doctiſſimus, & Urbi, ac Orbi ob egregia ſua volumina edita, atque edenda notiſſimus, his verbis ex Italico idiomate in Latinum fideliter converſis ſic reſcripſit: *Nulla mihi occurrit ratio dubitandi, quod Ordinarius Moniali moritura concedere non poſſit Sacerdotem aliquem, ſive ſæcularem, ſive Regularem, qui loco Confeſſarii ordinarii ipſi conferat extrema Sacramenta, & aſſiſtat tempore agoniæ: idque ad præciſam Monialis conſolationem ſpiritualem. Certe Romæ Cardin. Bellarm. ſa: mem: cum eſſet Protector Monaſterii S. Marthæ, & poſt illum alii Cardinales ejuſdem Monaſterii Protectores, quo ad hoc Monialibus facillime alias indulſerunt, & in præſentia etiam indulgent, ſi requirantur. Quin etiam Card. Vicarius Urbis, qui præeſt reliquis Monialium Conventibus, me ipſo præſente, cum ſciviſſet a quodam ſuo Miniſtro ad Monialium adminiſtrationem deputato, Moniali cuidam morituræ id pertinacius denegatum fuiſſe, illum acriter reprehendit dicens in articulo mortis ea omnia debere concedi, quæ ad animæ ſalutem conferre poſſunt.* Sic Baldellus; & inde probat reſponſionem, tum quod Confeſſarius

rius ordinarius Monialium eſt delegatus, & alioqui Ordinarius ſuam jurisdictionem delegare poteſt tam uni, quam alii, tam pro una Moniali tantum, quam pro multis ſimul, & tam pro una vice, quam pro multis vicibus, prout ipſi magis placuerit: tum quia Ordinarius Moniali bene valenti concedere poteſt Confeſſarium extraordinarium, quoties judicaverit expedire: ergo & illum concedere poteſt Moniali morienti, cum in tali caſu ſola lex clauſuræ difficiliorem reddere poſſit conceſſionem; quæ tamen diſpenſari poteſt ratione neceſſitatis, ac utilitatis ſe tenentis ex parte Monialis, ut patet: tum quia parum refert quod talis conceſſio trahi facile poſſit in exemplum: nam tale exemplum in caſu mortis non eſt timendum.

Quæres 2. *Quot vicibus in anno debeant Prælati Monialium ipſis concedere Confeſſarium extraordinarium.*

250. *Reſp.* Vigore citati decreti Tridentini debere illum concedere duabus, aut tribus vicibus in anno; ut conſtat ex illis verbis, *bis, aut ter in anno offeratur*; per hoc tamen non tolli: quin, ſi velint concedere etiam ſæpius, id facere poſſint: & ratio eſt quod, cum decretum Concilii Trident. adhibeat verbum *offeratur*, & verbum *offeratur* ſit diverſum a verbo *concedi poteſt*, incluſio unius non eſt excluſio alterius; ſicque Prælati Monialium non tenentur quidem offerre ipſis Confeſſarium extraordinarium in anno pluries, quam bis, aut ter: poſſunt tamen, ſi volunt, illum concedere etiam crebrius: cum talis poteſtas ipſis ex munere ſuo competat, & per Concilium non ſit diminuta: ita in terminis *Bordon. reſol.5.n.11.* ex Galetto referente ſic fuiſſe deciſum, & aliis, beneque; cum poſſit accidere, quod Moniales interdum egeant Confeſſario extraordinario frequentius, quam duabus, aut tribus vicibus in anno: ergo cum Confeſſarii deputatio pendeat a Prælato Monialium, neceſſe eſt, ut habeat poteſtatem illum deputandi: alioqui ejus poteſtas eſſet valde diminuta, & manca in neceſſariis. Nec obſtat, quod in præfato decreto Concilii videtur quo ad hoc reſtringi facultas Epiſcoporum; cum in eo adhibeantur termini numerales habentes rationem dictionis taxativæ, quæ impedit, ac excludit extenſionem, & continet negationem omnium aliorum caſuum non expreſſorum *l. Julian. §.item tantum ff. de neg. geſt.* nam limitatio illa reſtricta ad tertiam vicem refertur ad obligationem, quam habent Epiſcopi quo ad offerendum Monialibus Confeſſarium extraordinarium ter in anno, non autem ad poteſtatem ulterius illum offerendi; adeoque Prælati Monialium pluries, quam ter in anno, poſſunt etiam modo iis offerre extraordinarium.

Quod ſi aliqui Epiſcopi in hoc nimis ſcrupoloſe procedunt nixi dicto decreto Concilii; contra illos facit, quod habetur in *c. conſuluiſti 2.qu.4. Quod Patrum teſtimoniis decretum non eſt, ſuperſtitioſa inventione non eſt præſumendum*: præſertim cum cenſeatur conceſſum, quod non eſt expreſſe prohibitum *cap. ſunt nonnulli 16. qu.1. c. jam nunc 28. qu.1.* quod maxime procedit in permiſſivis teſte *Naldo v.conceſſio n.37.* & locum habet in caſu noſtro. Præterquamquod decretum Concilii eſt ſumme favorabile animæ (ut colligitur ex fine, ad quem factum eſt) ſicque magnam admittit ampliationem. Unde fit, ut plures Epiſcopi pietate, prudentia, doctrina, ac muneris Epiſcopalis peritia conſpicui in concedendo Monialibus Confeſſario extarordinario ſe admodum faciles, ac liberales exhibeant; dummodo ipſis in extraordinarios proponantur viri graves, pii, docti, ac prudentes; cum, teſte experientia, videant id plurimum conferre tum ad promovendum profectum ſpiritualem Monialium, tum ad evitandas plurimas confeſſiones ſacrilegas, quæ alias identidem fierent a Monialibus peccatorum ſuorum maculas detegere formidantibus Confeſſario ordinario. Illuſtriſſimi ergo Epiſcopi, me authore, non ſint difficiles in concedendo Monialibus ſubditis extraordinario: qui enim nimis emungit, elicit ſanguinem: videant, ne nimio hoc rigore animas illas in damnationis æternæ barathrum præcipites detrudant,

dant, ſicque reos in hoc ſe conſtituant juxta illud *Ezech. 3. Sanguinem ejus de manu tua requiram*: noverint majora eſſe mala, quæ proveniunt ex nimia difficultate concedendi extraordinarium Monialibus, quam quæ gigni poſſunt ex nimia facilitate, quæ in hoc oſtenditur; ſicque procedere commune axioma *ex duobus malis minus eligendum*: quamvis ſi electi in extraordinarios ſint, quales ſupponuntur, vix ullum poſſit occurrere malum: meminerint Prælatos, qui ſe minus difficiles exhibent in concedendo Monialibus Confeſſario extraordinario, nequaquam recedere a pia mente Concilii Tridentini, ſed operari juxta mentem ipſius, ut jam oſtendimus: compatiantur infirmitati ſexus fœminei valde verecundi, ac meticuloſi; ſicque ipſi pro viribus ſubtrahant æternæ ſalutis offendicula; ad quod multum conferet facilis conceſſio Confeſſarii extraordinarii.

251. Quin etiam docet *Bordonus reſol. 5. num. 11.* quod, ſicut Prælati Monialium poſſunt ultra tres vices ipſis offerre Confeſſarium extraordinarium, ut nos ipſi jam oſtendimus, ſic & illæ ultra tres vices poſſunt illum petere; cum ſit eadem ratio de illis, ac de Prælatis; adeoque procedat regula juris: *Ubi militat eadem ratio, militat & eadem juris diſpoſitio*.

Major difficultas eſt, an caſu, quo Moniales ex occaſione alicujus Jubilæi, aut ex indulto bullæ Cruciatæ habeant Confeſſarium extraordinarium, nihilominus Prælatus teneatur illo ipſo anno eum illis concedere, etiam iſtis tribus vicibus præſcriptis in Concilio Trident.

252. *Reſp.* Teneri: & probatur ex eo, quod Decretum illud Concilii continet privilegium factum Monialibus: verba autem privilegii ita debent accipi, ut aliquid ultra jus commune operentur, ſicut notavit *Layman lib. 5. tract. 5. cap. 4. n. 3. ex Suar. d. 80. de Sacram. ſect. 4.* unde fit, ut eligens Confeſſarium vigore Jubilæi, aut bullæ Cruciatæ, ſi aliunde etiam habeat facultatem illum eligendi, poſſit eum eligere etiam tot vicibus, quot de facto conceditur in dicta facultate: ſiquidem unum privilegium per ſe non tollit aliud, & alias indultum cedens in favorem animæ late explicandum eſt; cum ſummum jus ſit, quod facit pro religione *l. ſunt perſonæ, ff. de Religioſ. & ſumpt. funerum*.

Quæres 3. *An caſu, quo Prælatus Monialium ipſis irrationabiliter, ac injuſte deneget Confeſſarium extraordinarium vicibus præſcriptis in citato Decreto Concilii, eæ nihilominus poſſint illum eligere licite, & valide.*

253. *Reſp.* Non poſſe, neque valide, neque licite; & ratio eſt, quod poſt Conſtitutionem Gregorii XV., quæ incipit *Inſcrutabili*, non poteſt ullus Sacerdos, ſive Sæcularis, ſive Regularis audire Confeſſiones quarumcumque Monialium, etiam exemptarum, niſi ſit approbatus ab Ordinario in ſpecie pro ipſis: quod ſi Epiſcopus deneget Monialibus Confeſſarium extraordinarium, utique non illum approbat; quod tamen eſt neceſſarium ad hoc, ut valida, & licita ſit electio Confeſſarii extraordinarii, Quæ etiam poſſunt inde confirmari, quod communiter DD. teſte *Jo. de Lugo d. 21. de pœniten. num. 52.* contra *Navarrum cap. 27. num. 264., & 265.* alioſque relatos a *Diana par. 3. tract. 2. reſol. 24.* ſuſtinent Regulares ſine cauſa ſufficiente non approbatos ad confeſſiones audiendas, aut rejectos ab examine non poſſe, neque valide, neque licite audire Confeſſiones ſæcularium (immo doctrina contraria reprobata eſt ab Alexandro VII. in damnatione prop. 13. *Satisfacit præcepto annuæ confeſſionis, qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, ſed ab eo injuſte reprobato*) eſto Ordinarius illos injuſte rejiciens peccet, & faciat ipſis injuriam, ut pote vi ſuorum privilegiorum jus habentibus ad audiendas Confeſſiones: ſic ergo in præſenti peccat quidem Ordinarius denegando Monialibus Confeſſarium extraordinarium ipſis conceſſum a Concilio Tridentino, at, hoc poſito, non poſſunt Moniales illum valide eligere, & conſequenter nec licite; cum approbatio Ordinarii ſit de valore talis electionis, quæ proinde abſque illa non ſubſiſtit. Unde ſi talis caſus eveniret, poſſunt Moniales,

les, quarum intereſt, recurrere ad Sacram Congregationem Regularium, ac Epiſcoporum, ut, qua poteſtate fungitur, illas manuteneat in poſſeſſione indulti quoad hoc ipſis conceſſi a Concilio Tridentino, vel ad Cardinalem maiorem Pœnitentiarium juxta Conſtitutionem BENEDICTI XIV. ſupra allegatam *n.247*.

Quod ſi quæras, an loquendo de Monialibus exemptis Epiſcopus loci deputare illis poſſit Confeſſarium extraordinarium, ipſis injuſte denegatum a Prælato proprio Regulari.

254. *Reſp.* Poſſe; & probatur, tum quia ex decreto Sacræ Congregationis relato a *Naldo v.Epiſcopus num.13.* Epiſcopus dat Confeſſarium extraordinarium Monialibus etiam exemptis; tum quia ex Bulla Greg. XV. *Inſcrutabili* poteſt Epiſcopus amovere Confeſſarium Monialium, etiam exemptarum, ſi Prælatus Regularis ab ipſo monitus renuat id facere: ergo & poterit eum deputare, eodem Prælato injuſte invito; cum contrariorum eadem ſit diſciplina: tum demum ex citata Conſtitutione BENEDICTI XIV.

Quæres 4. *An poſſit Epiſcopus ſaltem in pœnam exceſſus gravioris commiſſi a Monialibus alicujus Monaſterii illis denegare Confeſſarium, etiam pro illis vicibus, quibus tenetur eum concedere vigore Concilii Tridentini.*

255. *Reſp.* Videri non poſſe; & probatur, tum quia non poteſt inferior tollere, aut diminuere privilegium conceſſum a Superiore abſque ejus conſenſu, ſaltem interpretativo, qui certe in præſentia non videtur adeſſe reſpectu Concilii; præſertim cum non deſint alia genera pœnarum, quibus puniantur exceſſus Monialium abſque ſpirituali illarum diſpendio: tum quia denegatio Confeſſarii extraordinarii nocet omnibus, & ſingulis Monialibus; cum alias probabile ſit non omnes ſemper fore reas exceſſus, qui ſic punitur; ubi autem non adeſt culpa, nec debet infligi pœna, ſaltem communiter.

Quæres 5. *An Epiſcopus, aliuſve Prælatus juſte denegare poſſint Monialibus ſibi reſpective ſubditis Confeſſarium extraordinarium, ſi eæ illum petant abſque certi temporis intervallis pro illis vicibus, quibus ipſis conceditur a Concilio Trid., v.gr. primis tribus menſibus anni.*

256. *Reſp.* Quod quamvis communiter deputatio Confeſſarii extraordinarii non ſoleat fieri, niſi per certa temporis intervalla (& regulariter unoquoque quadrimeſtri anni) & hoc ipſum cenſeri poſſit fuiſſe intentum a Concilio Tridentino in allegato decreto, ut ſic deputatio tanto magis redundet in bonum ſpirituale Monialium; nihilominus abſolute loquendo, ſi Moniales Monaſterii alicujus unanimes convenirent in eo, quod primis tribus menſibus anni ipſis deputaretur Confeſſarius extraordinarius præfatis tribus vicibus a Concilio conceſſis, deberet Prælatus cui eæ ſubſunt, illum ipſis deputare (niſi prudens aliquod motivum habeat Epiſcopus ad denegandum). Moveor, quod ubi jus non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus *l.præſes ff. de offic.præſid.* cum ergo in citato decreto Concilii deputatio Confeſſarii extraordinarii non limitetur ad certa intervalla temporis, ſed abſolute præſcribatur his verbis: *alius extraordinarius ab Epiſcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno offeratur*; non debemus nos illam reſtringere ad certa temporis intervalla: præſertim cum juxta dicta ex præfato decreto Concilii Moniales habeant jus petendi Confeſſarium extraordinarium, idque non reſtrictum ad certa temporis intervalla.

Quæres 6. *Per quem debeat deputari Confeſſarius extraordinarius Monialium, ſive illum efflagitent, ſive non.*

257. *Reſp.* Debere deputari a proprio Prælato, cui reſpective ſubjiciuntur; cum hac tamen differentia, quod ſi Moniales ſint exemptæ ab Ordinario, Confeſſarius extraordinarius præſentari debet a Prælato Regulari, & approbari ab Ordinario juxta inferius dicenda; ſi vero ſint ſubjectæ Ordinario, ab iſto debet Confeſſarius extraordinarius offerri, & approbari: patet tum ex Decreto Conc.Tridentini adducto *qu.1.*, tum ex Conſtitut. Gregorii XV. citata *qu.3.*, quæ ſic habet:

Confeſſores vero, ſive Regulares, ſive Sæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarii, quam extraordinarii ad Confeſſiones Monialium etiam Regularibus ſubjectarum audiendas nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.

Quæres 7. *Ad quem ſpectet approbare Confeſſarios Monialium extraordinarios, ſtando in jure novo.*

258. *Reſp.* Spectare ad Ordinarium loci, idque ex relata Conſtitutione Gregorii XV. cum jure antiquo id ſpectaret ad Prælatos proprios Monialium, nempe ad Prælatum Regularem, ſi eæ erant exemptæ; ad Ordinarium vero, ſi immediate ſubjacebant illius juriſdictioni; ſicut notavit *Tambur. d.16. de jure Abbatiſſ. qu.2. num.3.* ex Armendaro, & aliis. Ubi notandum ex declaratione Sacræ Congregationis, quæ refertur in *Bullar. to.4. Conſtitut. Gregor. XV. in ordine* 18. Confeſſarios extraordinarios ſemel ab Epiſcopo deputatos, & approbatos ad audiendas Monialium confeſſiones pro una vice infra annum ad præſcriptum ſacri Concilii Tridentini non poſſe pluries in vim talis approbationis illarum confeſſiones audire; ſed ab Epiſcopo toties eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit.

Quæres 8. *An Prælati Monialium teneantur deputare in Confeſſarium extraordinarium illarum Sacerdotem ab ipſis Monialibus electum, vel certe poſſint deputare illum, quem ipſi maluerint.*

259. *Reſp.* Quod, licet regulariter Prælati Monialium ſoleant illis concedere in Confeſſarium extraordinarium illum, quem eæ unanimiter proponunt, ac petunt, abſolute tamen dicendum videtur eos poſſe ex proprio arbitrio deputare illum, quem ipſi maluerint. Moveor tum quia Concilium Tridentinum in allegato decreto ſolum præcipit Prælatis Monialium, ut Confeſſarium extraordinarium illis offerant bis, aut ter in anno, non autem ut concedant illum, quem ipſæ Moniales depoſcunt: ideoque cum a diverſis non fiat illatio (maxime ubi agitur de obligatioue, quæ eſt ſtricti juris) præceptum Concilii non debet ampliari ab uno caſu expreſſo ad alium non expreſſum; tum quia non expedit, ut deſignatio Confeſſarii extraordinarii fiat a Monialibus; quippe quæ interdum poſſent eligere virum minus idoneum, ſin minus quoad ſufficientiam doctrinæ, quoad mores; ſicque poteſtas data in ædificationem cederet in deſtructionem: tum quia communis, & certa ſententia Doctorum confirmata pluribus Decretis Sacræ Congregationis, & Pontificum habet Moniales neque tempore Jubilæi poſſe vigore illius confiteri cuivis Sacerdoti approbato ab Ordinario, ſed ſolum ei, qui de facto fuerit approbatus ab ipſo Ordinario in ſpecie pro Monialibus; & conſequenter negat Ordinarium tempore Jubilæi teneri deputare Monialibus in Confeſſarium illum, quem in ſpecie illæ efflagitent; at in præſenti caſu par ratio militat, ut conſideranti patebit.

Quæres 9. *Quibus temporibus, & ad quantum tempus teneantur Prælati Monialium ipſis deputare Confeſſarium extraordinarium.*

260. *Reſp.* Quod, cum Concilium Tridentinum non determinet expreſſe, quibus temporibus fieri debeat talis deputatio, ut conſtat ex tenore illius, id relinquitur arbitrio ipſorummet Prælatorum, qui proinde debent facere talem deputationem, prout ſuadent circumſtantiæ hic, & nunc concurrentes: praxis tamen fere communis eſt, ut dicta deputatio fiat unoquoque quadrimeſtri, & quidem in præcipuis ſolemnitatibus ſive proprii Ordinis, ſive totius Eccleſiæ: quare in hoc ſervanda eſt conſuetudo cujuſque Diœceſis, aut Ordinis, cum conſuetudo habeat vim legis.

261. Quod vero ſpectat ad tempus concedendum Confeſſariis extraordinariis pro audiendis Monialium Confeſſionibus varia eſt Diæceſum conſuetudo: alicubi enim determinatur tempus certum, v. gr. ſpatium 15. aut 16. dierum (ut Ferrariæ) alibi nulla fit temporis determinatio: quod

mihi

mihi magis probatur, & omnino conſulendum Prælatis Monialium; cum ſic Confeſſarius minori ſollicitudine ſuum munus obeat, & majori cum utilitate ſpirituali ipſarum; ad quam ſolam ordinatur deputatio Confeſſariorum extraordinariorum, & quam Prælati earum tenentur procurare omni ſtudio, ac diligentia.

Difficultas eſt, qualiter intelligi debeat facultas data Confeſſario extraordinario ad audiendas confeſſiones Monialium alicujus Monaſterii ſub his, aut ſimilibus verbis, (quæ facultas valeat pro 10. diebus) *an ſcilicet vi talis facultatis poſſit accedere ad audiendas confeſſiones octo diebus, etiam interpolatis; vel certe quod poſſit a die conceſſæ facultatis per* 10. *dies continuos accedere ad audiendas Monialium confeſsiones, ita ut, elapſis dictis* 10. *diebus non poſsit amplius accedere.*

262. *Reſp.* Tenorem hujuſmodi facultatis intelligi in hoc poſteriori ſenſu, niſi aliter conſtet de mente concedentis: idque ne alias nimis facilis reddatur acceſſus ad Moniales, & aperiatur oſtium variis inconvenientibus, quæ inde poſſent conſequi: etſi forte non omnino improbabiliter poſſet quis dicere ex rationabili epicheja dictam facultatem poſse pie intelligi de octo diebus utilibus.

Addo facultatem audiendi confeſſiones Monialium datam pro octo diebus extendi ad decem dies; idque juxta regulam juris communiter receptam: *Dies termini non computantur in termino*; quæ ſine dubio maxime admittenda eſt in præſenti materia, ut pote in primis favorabili animæ. Sic reſpondit Reverendiſſimus Ciarlinus Vicarius Regienſis Eccleſiæ vir doctiſſimus P. Dominico Zanetto Societatis Jeſu, reſponſionem approbanti.

Illud paulo majorem habet difficultatem, an Confeſſarius abſque nova licentia poſsit accedere ad Moniales, etiam poſt elapſos illos decem dies, ſi ultima die reperiat Monialem indigere abſolutione alicujus reſervati, ad quod non extenditur ejus facultas; aut teneri inſtituere confeſſionem aliquam longiorem, quæ non poſsit expediri tempore adeo brevi.

263. *Reſp.* Quod, quamvis de rigore non poſſit, obſtante *l. boves*, §. *hoc ſermone*, *ff. de verb. ſignificat.* ex qua ſermo ſimpliciter prolatus intelligitur de prima vice, nihilominus attento fine, ob quem conceditur Confeſſarius extraordinarius, improbabile non eſt Confeſſarium in propoſito caſu, etiam poſt abſolutos decem dies, poſſe accedere ad Monialem indigentem abſolutione illius reſervati, aut confeſſione generali, ut illam abſolvat, ejuſque confeſſionem generalem, ſive inchoatam, ſive inchoandam audiat: ita docti, ac ingenioſi recentiores a me conſulti; ſicque in facti contingentia interrogatus conſului, ea ductus ratione, quod in tali eventu adeſt juſta cauſa faciendi epichejam, & procedit regula communis: *Qui vult finem, vult media neceſſaria ad finem*: quamquam hac in re opus ſit magna cautela, ne offendantur Ordinarii, &c.

264. Immo (ut id quoque obiter dicam) probabile puto, quod ſi Confeſſarius ingreſſus Monaſterium ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ inveniret eam eſſe irretitam aliquo reſervato, aut velle facere confeſſionem generalem, quæ non poſſet expediri una die; abſque alia licentia poſſet iterum ingredi ad abſolvendum a reſervato, obtenta facultate a Superiore, & ad excipiendam confeſſionem generalem; idque ob rationem, §. *præced.* adductam. Quod item puto dicendum, ſi in caſu propoſito Monialis jam confeſſa, & abſoluta ſtatim revocaret Confeſſarium jam egreſſum e Clauſura ad manifeſtandum ei peccatum oblitum: cum enim id fiat incontinenti, antequam Confeſſarius divertat ad actus extraneos (ut ſuppono) moraliter unicus reputatur ingreſſus, etſi phyſice multiplex: ea proportionaliter ratione, qua unicus cenſetur ingreſſus, ſi in præſenti Confeſſarius, ubi cœpit audire confeſſionem Monialis, ex graviſſima cauſa revocaretur extra Monaſterium, prius quam perficeretur confeſſio: tunc quippe peracto negotio, ad quod fuiſſet evocatus, ſine nova licentia poſſet iterum ingredi ad per-

perficiendam illam confeſſionem; ſicut & poſſet, ſi ingreſſus ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ, illam ex improviſo reperiret morbi vehementia ita correptam, ut nunc non poſſet ullo modo confiteri: quæ ſunt bene notanda, quia facile occurrere poſſunt, & (quod ego ſciam) non ſunt ab aliis deciſa, faciuntque etiam pro Confeſſario ordinario.

Sic puto Monialem, ſi confitens Regulari tamquam Confeſſario extraordinario obliviſcatur alicujus peccati, quod erubeſcit confiteri ordinario Confeſſario, ſub alio prætextu poſſe Regularem advocare, eique cum legitima facultate accedenti peccatum illud confiteri, & abſolvi: idque, licet approbatio Confeſſarii extraordinarii toties quoties debeat renovari. Ducor, quod coram eo judice debet cauſa definiri, coram quo cœpta eſt ejus cognitio; ibique finiendum judicium, ubi eſt cœptum, & ipſa inchoatio judicii prorogat juriſdictionem: quæ omnia procedunt in caſu præſenti.

265. Addo, quod, ſi Confeſſarius ingreſſus ad audiendam confeſſionem unius Monialis infirmæ inveniat aliquam aliam item infirmam, quæ petat confiteri, utique poteſt illam audire, quantumvis confeſſio ad longum tempus eſſet duratura; & hoc eſto facultas ingrediendi conceſſa fuiſſet expreſſe ad audiendam confeſſionem determinatæ Monialis: hoc enim non obſtante, locum habet epicheja; & Confeſſarius, cum ſit deputatus in extraordinarium totius Monaſterii, eſt approbatus pro omnibus Monialibus, & conſequenter pro illa alia infirma.

Quæres 10. *An Confeſſarius extraordinarius Monialium deputari debeat in communi, vel etiam in particulari.*

266. *Reſp.* Debere deputari ſolum in communi, regulariter loquendo; idque ex decreto Sacræ Congregat. ſub 15. Februar. 1593. relato *a Tamburino d.16. de jure Abbatiſſ. qu.1. n.7.* quamquam in caſu, quo deputandus ſit Confeſſarius extraordinarius, conſultius eſt, ut Abbatiſſa congreget Moniales ſubditas, interrogetque quem velint in Confeſſarium extra ordinarium: ut ſic conſtet, in quem plures Moniales conveniant, ſicque deputatio illis ſit gratior, & conſequenter utilior. Dixi *regulariter loquendo*, ut innuerem poſſe contingere, quod, conceſſo Confeſſario extraordinario Monialibus alicujus Monaſterii modo dicto in communi, expediret ad bonum ſpirituale particularis Monialis ut alius ei Confeſſarius deſignaretur, cui majori confidentia, ac ſinceritate propriam conſcientiam detegeret, & a quo opportuniora reciperet remedia pro ſpirituali ſua infirmitate.

„ Tres caſus aſſignat BENEDICTUS
„ XIV. in ſupracitata Conſtitutione, in
„ quibus annuendum facile eſſe Moniali
„ extraordinarium petenti docet, & ad ſic
„ faciendum hortatur Epiſcopos. Primo
„ quando Monialis in mortis periculo po-
„ ſtulat alium Sacerdotem, qui tunc non
„ ſit ordinarius Monaſterii Confeſſor, ſu-
„ prema ſibi Eccleſiaſticæ pietatis officia,
„ & pœnitentiæ Sacramentum miniſtrare,
„ ut pluries decrevit Sacra Congregatio
„ Concilii, cujus decreta approbantur, &
„ confirmantur a BENEDICTO XIV.:
„ Secundo quando aliquæ Moniales, licet
„ non ſint infirmæ recuſant confiteri prop-
„ ter animi debilitatem ordinario Con-
„ feſſario, quibus Confeſſarium extra or-
„ dinem ſemel, vel pluries deputandum
„ eſſe vel ſæcularem, vel Regularem al-
„ terius Ordinis diverſi ab illo; cujus Præ-
„ lato Moniales ſubſunt; ut pariter ex
„ decretis Sacræ Congregationis Concilii
„ decernit idem BENEDICTUS XIV.:
„ Tertio annuendum eodem modo beni-
„ gne eſſe peculiaribus Monialibus, quæ
„ licet non ſint infirmæ, nec recuſent or-
„ dinarium pœnitentiæ miniſtrum, tamen
„ pro majori animi ſui quiete, atque ul-
„ teriori in via Dei progreſſu facultatem
„ petunt confitendi aliquoties alteri Sa-
„ cerdoti ad excipiendas Monialium Con-
„ feſſiones jam approbato, niſi aut Mo-
„ nialis poſtulantis, aut Confeſſarii requi-
„ ſiti qualitas aliter faciendum ſuadeant.
„ Ita citatus BENEDICTUS in ſupra cita-
„ ta Conſtitutione adducens exemplum;
„ & præ-

„ & praxim S. Caroli Boromæi, & Venerabilis Cardinalis Gregorii Barbadici „ Epiſcopi Patavini.

Quæres 11. *Qualis debeat eſſe Confeſſarius extraordinarius Monialium.*

267. *Reſp.* Debere eſſe, qualem nos ipſi deſcripſimus Confeſſarium ordinarium *ſect. præced. qu.*3. 4. 5. 6. 7. 8. 9., *&* 10. Hic ſolum addo, quod etiam adverti *citata ſect. præced. qu.*12. decretum Sac. Congregar. relatum *a Tambur. ſup. qu.*3. *n.*4. quo prohibetur Ordinariis, ne utantur opera Regularium, etiam pro Confeſſariis extraordinariis, communiter non obſervari ex defectu materiæ; eo quod ſcilicet deſint Sacerdotes ſæculares, qui æque bene hoc munus præſtent; unde & ipſa Sacra Congregatio caute addit, *niſi in caſu neceſſitatis.*

Quæres 12. *Cum quanta poteſtate deceat Confeſſarium extraordinarium Monialium accedere ad earum confeſſiones audiendas.*

268. *Reſp.* Quod, cum juxta dicenda *qu. ſequenti* Confeſſarius extraordinarius deputetur Monialibus ad extricandas ipſarum conſcientias, omnino decet, ut ad illas accedat cum ea majori poteſtate, quam habere poteſt, ſicque conſultum eſſet, ut Ordinarii Monialium ſive ſæculares, ſive Regulares Sacerdotibus deputatis in Confeſſarium extraordinarium concederent non ſolum caſus, & cenſuras ſibi reſervatas, ſed etiam quamcumque aliam facultatem, quam ipſi poſſunt delegare, & putant poſſe Monialibus deſervire pro foro pœnitentiali. Quamquam alias Confeſſarius non debeat uti dicta poteſtate, niſi cum grano ſalis, ideſt cum magna prudentia, ac circumſpectione; interdum etiam diſſimulans ſibi conceſſam fuiſſe facultatem abſolvendi ab hoc, vel illo reſervato: ne nimia facilitas abſolvendi nimiam inducat facilitatem delinquendi, ſicque reſervatio fruſtetur ſuo fine. Ratio reſponſionis eſt, quod Prælatus deputans Monialibus Confeſſarium extraordinarium utique intendit illum plene abſolvere Moniales confitentes a quibuſcumque etiam reſervatis: alias non eſſet, cur fieret talis deputatio: quo modo autem abſolvet plene, ſi non habeat facultatem etiam reſervatorum. Quod ſi dicas illum poſſe convenire Prælatum, ut dictam facultatem obtineat; jam onus reſervationis afficiet, non pœnitentem (ſicut intendit reſervans) ſed Confeſſarium, qui ſic duplicem cogetur ſuſtinere laborem, & audiendi confeſſiones Monialium, & accedendi toties, quoties ad Prælatum cauſa petendi facultatem reſervatorum: quod certe eſt minus conforme æquitati; præſertim ſi Confeſſarius deputatus ſit Regularis, adeoque non habeat libertatem diſcurrendi huc, atque illuc, nec copiam vagandi: præterquam quod in caſu, quo Confeſſarius audiat confeſſiones in Monaſterio parum numeroſo, poſſet interdum periclitari ſigillum confeſſionis; quatenus Prælatus Monialium audiens facultatem alicujus reſervati hic, & nunc a ſe peti, & alias agnoſcens conditionem cujuſque Monialis dicti Monaſterii, poteſt ſaltem dubitare facultatem dicti reſervati efflagitari pro hac, vel illa Moniali: quod omnino cavendum eſt, ut patet.

Quæres 13. *Ad quem finem fiat deputatio Confeſſarii extraordinarii pro Monialibus.*

69. *Reſp.* Fieri ob varios fines, nimirum primo, ut conſulatur libertati Monialium confitentium; quippe quæ interdum ex naturali erubeſcentia non audent manifeſtare Confeſſario ordinario peccatum aliquod ab ipſis perpetratum, ſicque exponuntur periculo multiplicandi confeſſiones invalidas; cum alioqui extraordinario Confeſſario peccatum illud confidentius detegant, & repetendo confeſſiones invalide factas propriæ obligationi ſatisfaciant: ſecundo in tanta varietate Confeſſariorum extraordinariorum tandem inveniant virum ſecundum cor ſuum, cui ipſæ ſincere, ac confidenter manifeſtent omnia ſua interiora, ſicque tanto melius dirigi poſſint in via Religioſæ perfectionis: tertio ut vacante Confeſſario extraordinario confeſſionibus Monialium audiendis majori otio, ut pote temporis anguſtiis minus adſtricto, eæ poſſint commodius proponere ſua dubia, petere neceſſariam inſtructionem, recipere ſalutaria documenta, & efficaca-

ficaciori exhortatione magis excitari ad proprium ſpiritualem profectum: ſicque Prælati Monialium deberent quam maxime curare, ut qui deputantur in Confeſſarios ipſarum extraordinarios, eſſent non minus ſcientia, ac prudentia, quam dexteritate, ac pietate conſpicui, & ita munus ipſis commiſſum ſuſtinere poſſent pro dignitate, & cum magna Monialium utilitate.

Quæres 14. *An Moniales omnes teneantur confiteri Sacerdoti ipſis legitime deputato in Confeſſarium extraordinarium.*

270. *Reſp.* De rigorè non teneri. Ducor, quod exhibitio Confeſſarii extraordinarii eſt favor factus Monialibus; quilibet autem poteſt renunciare favori ſibi conceſſo, quo modo Concilium Tridentinum ſupra citatum loquens de præfata exhibitione caute adhibuit verbum *offeratur*. Expedit tamen, ut omnes ad illum accedant, ſin minus ut confiteantur, ſaltem ut ei proponant dubia, quæ habent circa proprium ſtatum Religioſum, recipiant ſalutare aliquod monitum, exerceant actum illum ſubmiſſionis, & ab eo obtineant benedictionem. Ut proinde in quadam Synodo Florentina, teſte *Tamb. ſup.* ſtatutum ſit Moniales omnes, exceptis infirmis, ſub pœna amiſſionis vocis activæ & paſſivæ per triennium ipſo facto incurrenda, teneri comparere coram Confeſſario extraordinario: ideoque quamdiu is vacat confeſſionibus Monialium excipiendis, Confeſſarium ordinarium quam rariſſime debere ad eas accedere, ſive ad illas alloquendas, ſive ad illarum confeſſiones audiendas.

Quin etiam in eadem Synodo Confeſſari ordinarii, qui auſu temerario impedire directe præſumpſerint Confeſſarii extraordinarii petitionem, electionem, conceſſionem, vel acceſſum ad Monaſteria cauſa audiendi confeſſiones, ſunt ipſo facto excommunicati: & ſi quocumque tempore, vel modo ſignificaverint Monialibus ſibi diſplicere Confeſſarii extraordinarii adventum, vel non libere, & integre, ſed perfunctorie tantum, & per tranſennam eidem eſſe confitendum, in aures Monialium, aut aliorum inſuſurrare tentaverint, debent in perpetuum ſuſpendi ab audiendis confeſſionibus Monialium in iis Monaſteriis, in quibus taliter deliquerint: hæc Synodus Florentina. Quæ licet non obligent extra Diœceſim Florentinam, conſultum tamen eſſet, ut etiam in aliis Diœceſibus a propriis Ordinariis inducerentur, ut pote ſpirituali Monialium utilitati in primis proficua.

„ Inhærens proinde hujus Synodi „ veſtigiis Eminentiſſimus Urbis Vicarius, „ approbante Clemente XI. edictum pu„ blicavit ſub die 12. Decembris 1708., „ jubens, ut Moniales Urbis ita ſaltem „ extraordinarium acceptent, ut eidem „ ſe præſentent monita ſalutis acceptu„ ræ, ſubiectionis actum exercendo, im„ poſita pœna Abbatiſſis privationis of„ ficii, & cæteris Monialibus privationis „ vocis activæ, & paſſivæ ad annum. „ Allegat hoc decretum Mattheuccius in „ Officiali Curiæ *cap.* 13. *n.* 9., addens ſub „ iiſdem pœnis prohiberi tempore depu„ tationis Confeſſarii extraordinarii con„ fiteri ordinario; in quem pœna ſuſpen„ ſionis ab audiendis Monialium Confeſ„ ſionibus infligitur, ſi pro eo tempore „ ad Monaſterium, & Eccleſiam accedat. „ Meminit etiam ejuſdem Decreti, illud„ que commendat, & approbat BENE„ CTUS XIV. in ſupracitata Conſtitu„ tione.

Quæres 15. *An Confeſſarius ipſe extraordinarius teneatur audire confeſſionem omnium, & ſingularum Monialium ad quas deputatur, idque ex præcepto Concilii Tridentini* ſeſſ. 25. de Regularibus c. 10. *ibi lato his verbis:* Qui omnium confeſſiones audire debeat.

271. *Reſp.* Teneri; cum verbum *debeat* ex natura ſua importet vim præcepti, ut notavit *Baldell. l.* 5. *d.* 21. *num.* 5. *ex Clavi regia l.* 3. *c.* 7. *num.* 26. & Concilium Tridentinum tale præceptum imponere potuerit cuicumque Sacerdoti, ſive ſæculari, ſive Regulari; quod tamen loquitur de Monialibus volentibus confiteri: ſi enim hæ confiteri nolint, utique, nec

nec ille tenebitur eas audire, nec propterea ſit ulla injuria Sacerdoti deputato in extraordinarium: quippe qui hoc ipſo, quod ſubit munus Confeſſarii, ſubit etiam quamcumque obligationem dicto muneri annexam; & alias procedit regula juris: *Volenti, & conſentienti non ſit injuria.*

Quæres 16. *An caſu, quo aliquæ Moniales ex præſenti infirmitate non poſſint accedere ad Confeſſarium extraordinarium, ubi convaluerint, poſſint jure ſuo petere pro ſe ipſis Confeſſarium extraordinarium, & Prælatus teneatur illum ipſis concedere.*

272. *Reſp.* Et Moniales poſſe petere, & Prælatum teneri concedere Confeſſarium extraordinarium in tali caſu: moveor, quod Concilium Tridentinum *in decreto relato qu.*1. ſtatuit Confeſſarium extraordinarium ab Epiſcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno Monialibus offerendum eſſe, qui omnium confeſſiones audiat; ſicque intendit omnes omnino Moniales gaudere tali beneficio; non gauderent autem omnes, ſi in propoſito caſu non deberet concedi Confeſſarius extraordinarius pro iis Monialibus, quæ ex infirmitate, aut alio legitimo impedimento non potuerunt accedere ad Confeſſarium extraordinarium in communi antea conceſſum toti Monaſterio: præterquamquod alias adderetur afflictio afflicto, ſi præfatæ Moniales ultra moleſtiam morbi, quem perpeſſæ ſunt, cogerentur etiam carere eo ſolatio, quod ſolet ſequi ex acceſſu ad Confeſſarium extraordinarium: ita docti Neoterici a me conſulti, & bene, præſertim P. Stephanus a S. Gregorio mihi amiciſſimus.

Quæres 17. *An Confeſſarius extraordinarius poſſit abſque ſpeciali licentia celebrare in Eccleſia Monialium, ad quarum confeſſiones audiendas deputatus eſt, immo & iis miniſtrare Euchariſtiam, quamdiu vacat earum confeſſionibus excipiendis.*

273. *Reſp.* De rigore non poſſe, niſi de præſumpta voluntate Prælati Monialium ex concurrentibus circumſtantiis oppoſitum hic, & nunc ſuadetur. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Filliuc. tract.*4. *num.*263. & alii contra *Cajetanum v. excommunic. c.*63. nimirum conceſſa alicui facultate miniſtrandi Sacramentum confeſſionis, non cenſeri conceſſam facultatem miniſtrandi Euchariſtiam (addo ego, loquendo de Monialibus neque celebrandi in earum Eccleſia), cum enim iſtæ actiones ſint diverſæ, & a diverſis non fiat illatio: conceſſio unius non importat conſequenter conceſſionem alterius, niſi vel id clare exprimatur, vel certe ex concurrentibus circumſtantiis probabiliter præſumatur de voluntate concedentis: quæ præſumptio voluntatis in præſenti materia abſque dubio ſufficeret, cum ad miniſtrationem Euchariſtiæ non requiratur expreſſa, & formalis conceſſio, ſicut requiritur ad miniſtrandum Sacramentum Pœnitentiæ, ut pote ad ſui valorem præſupponens juriſdictionem, quæ non requiritur ad validam miniſtrationem Euchariſtiæ: ſicut bene adnotavit in ſimili Card. de Lugo *d.*18. *de Euchar. num.*19.

Quæres 18. *An deputatus in Confeſſarium extraordinarium pro Monialibus alicujus Monaſterii poſſit ſine ſpeciali licentia coram illis concionari, publicamque habere exhortationem.*

274. *Reſp.* Simpliciter loquendo videri non poſſe: & hæc tum ob rationem adductam *qu. præced.* tum quia actus concionandi, aut exhortandi publice, & actus audiendi confeſſiones non ſunt ita connexi inter ſe, ut unus dependeat ab alio: ideoque ex conceſſione unius non poteſt inferri conceſſio alterius, juxta regulam juris: *Cui licet, quod majus eſt, non debet, quod minus eſt, non licere: l. non debet ff. de reg. jur.* tum quia talis de facto eſt praxis fere communis; maxime cum regulariter non expediat Confeſſarios Monialium, ſive ordinarios, ſive extraordinarios, habere propriis Monialibus publicas conciones, aut exhortationes, ne forte ex reprehenſione alicujus defectus facta inter concionandum, aut exhortandum, alicui Moniali minus prudenti, & plus æquo ſuſpicaci ingerat ſuſpicionem ſe loqui ex notitia habita in confeſſione: quod omnino vitandum eſt, præſertim cum privata exhor-

exhortatio unicuique Moniali ſeorſim facta in audienda ejus confeſſione magis prodeſſe poſſit; quippe quæ eſt ex propriis, & tota accomodata ſpirituali ipſius neceſſitati.

Quæres 19. *An deputatus in extraordinarium Confeſſarium alicujus Monaſterii Monialium poſſit differere cum Monialibus, etiam de rebus nullo modo pertinentibus ad confeſſionem (v.g. de aliquo negotio domeſtico) & quidem etiam cum Moniali, quæ nullo modo vult ei confiteri.*

275. „ *Reſp.* Videri poſſe, dummodo „ talis collocutio fiat conformiter ad decretum ſupra memoratum editum Romæ „ a Cardinali Vicario, videlicet ut Monialis, quæ confiteri non vult, ſe præſentet Confeſſario ad exercendam humilitatem, & ſubiectionem, & negotium ſuum domeſticum eidem proponat, non ad conſumendum tempus inutili, & vana confabulatione, ſed ut a „ Confeſſario monita ſalutis recipiat, & „ directionem, ſecundum quam prudenter in illo negotio ſe gerat, & prout „ requirit obligatio, decentia, & perfectio ſtatus Religioſi. Si enim Confeſſarius hoc modo ſe gerat, non contraveniet Conſtitutioni *Sacroſancti* editæ ab Alexandro VII. ubi inter alia ſic „ habetur. *Præterea interdicimus omnibus & ſingulis prædictis* (tam ordinariis, quam extraordinariis Confeſſariis) *ſub eiſdem pariter pœnis* (utique gravibus, & Summo Pontifici reſervatis) *colloquia quæcumque cum Sanctimonialibus prædictorum Monaſteriorum, comprehenſis etiam Abbatiſſis, Prioriſſis, & Officialibus extra actum confeſſionum.*

Quod ſi hac occaſione quæras, an ordinarius poſſit mittere Religioſum ad aliquod Monaſterium Monialium cauſa ibi exercendi aliquod opus pietatis v.g. ad componendam aliquam ſeditionem exortam inter Moniales, ad conſolandam Monialem graviſſima triſtitia affectam, ad conſulendum in re gravi concernente bonum Monaſterii, & ad alios ſimiles effectus.

276. *Reſp.* Id poſſe facere. Nec obſtat, quod Sacra Congregatio in decreto juſſu Sixti V. edito anno 1590. expreſſe ſtatuit nulli Religioſo cujuſcumque Ordinis, gradus, qualitatis, ac dignitatis (exceptis Superiore, ac Viſitatoribus reſpectu Monialium ſubjectarum, nec non Confeſſario tam ordinario, quam extraordinario) licere abſque licentia expreſſa ejuſdem Sacræ Congregationis accedere ad Monaſteria quarumcumque Monialium ad colloquendum, ſive tractandum cum eis; ſiquidem Sacra Congregatio per hoc non intendit limitare authoritatem Epiſcoporum pro ſimili caſu pietatis, & charitatis, qui regulariter non præſumitur comprehenſus ſub generali prohibitione, juxta regulam: *Non veniunt ſub generali prohibitione, quæ quis non eſſet veriſimiliter prohibiturus, ſi in ſpecie exprimerentur.*

277. Unde ſi Epiſcopus mittat Religioſum ad Monaſterium aliquod Monialium, ut tamquam Confeſſarius extraordinarius excipiat earum confeſſiones; & talis Religioſus revera ibi nullam excipiat confeſſionem, ſed ſolum vacet componendis diſſidiis, præbendis ſalutaribus conſiliis, & inſtruendis Monialibus in vita ſpirituali, iſte erit tutus in conſcientia, etiamſi ſciat de facto nullam Monialem ex eo Monaſterio acceſſuram ad ipſum cauſa confitendi, ſed ſolum ob aliquem alium finem, pium tamen, ac bonum; dummodo ipſe ex ſua parte ſit paratus excipere etiam confeſſiones: patet autem reſponſio ex dictis *ſup.* §. *quod ſi hac occaſione.*

Quæres 20. *An Religioſus deſtinatus in extraordinarium Confeſſarium alicujus Monaſterii Monialium ad decem dies v.g. poſſit tuta conſcientia accedere ad ipſas cauſa tractandi cum aliqua illarum de re pertinente ad bonum ſpirituale ejuſdem etiam illis diebus, qui ſuperſunt poſt exceptas confeſſiones omnium, & ſingularum Monialium.*

278. *Reſp.* De rigore juris poſſe; cum adhuc maneat Confeſſarius illarum Monialium, & quidem non ſolum in actu primo (quod etiam ſufficeret) ſed etiam in actu ſecundo; & maxime, ſi accedat ex ſua parte paratus ad audiendas item confeſſio-

feſſiones Monialium, quæ forte iterum accedant.

Quæres 21. *An Confeſſarius extraordinarius Monialium, auditis illarum confeſſionibus, poſsit abſque violatione ſigilli confeſsionis poſtea carpere aliquos defectus illarum auditos in confeſsione, ſi iis concionetur, aut etiam monere Prælatum illarum, vel Abbatiſſam Monaſterii, ut circa hoc, vel illud invigilent, loquendo tamen in communi.*

279. *Reſp.* Quod quamvis prædicta fieri poſſint, ſi inde non poſſit deveniri in notitiam perſonæ particularis eo defectu laborantis, præſertim ſi Monaſterium ſit valde numeroſum, ideoque ex notitia illa generali difficilius conſtare poſſit de perſona particulari; nihilominus quia ſemper conſulendum eſt integritati ſigilli confeſſionis, & quam maxime curandum eſt, ut tollatur omnis ſuſpicio, etiam remota violationis illius, ne alioqui odioſum nimis reddatur Sacramentum pœnitentiæ, præſertim fœminis natura ſua valde ſuſpicacibus; propterea puto Confeſſarium Monialium, ſive ordinarium, ſive extraordinarium, debere in hoc uti magna circumſpectione, ac proinde regulariter debere cavere, ne defectus magis particulares Monialium reprehendat inter concionandum, aut eos detegat Monialium Superioribus ad illos in poſterum præcavendos. Colligitur ex *Diana par.5. tr.11. reſ.36.* & Maldero, ac Beja ab ipſo allegatis; qui *Diana p.2. tr.15. reſ.13.* ex Nugno, & Fagundez monet peccare peccato revelationis ſigilli illum, qui etſi non nominet perſonam detegendo defectum illius auditum in confeſſione, nominat tamen religionem, ex qua eſt pœnitens; cum ſic ignominia redundet in Religionem, & conſequenter in ipſum pœnitentem tamquam in membrum illius: quod etiam advertit *Jo: de Lugo d.23. de pæn. num.63.*

Quærea 22. *An peccet contra ſigillum Confeſſarius, qui interrogatus ab Abbatiſſa Monaſterii, num audiverit confeſſionem hujus, aut illius Monialis, dicit ſe non audiviſſe, cum revera audiverit, non tamen abſolverit, eo quod careret debita diſpoſitione.*

280. *Reſp.* Peccare, ſi conſtet Abbatiſſæ hanc, vel illam Monialem, de qua interrogat Confeſſarium, ei revera fuiſſe confeſſam, verb. gr. ex aſſertione illarum ipſarum Monialium. Moveor, quod Confeſſarius in talibus circumſtantiis negans ſe audiviſſe confeſſionem dictarum Monialium indirecte negat ſe illas abſolviſſe; & quidem ex ipſarum indiſpoſitione; cum nullam afferat cauſam dilatæ abſolutionis oppoſitum ſuadentem (qualis eſſet, ſi Confeſſarius diceret illam inchoaſſe confeſſionem generalem, ſed non abſolviſſe, redituram poſtea ad illam perficiendam, vel certe ſe fuiſſe vocatum alio, & regreſſum non inveniſſe illam &c.) Conſtat autem, quod Confeſſarius non poteſt ſine violatione ſigilli dicere ſe non abſolviſſe pœnitentem ipſi confeſſum, quando ex occurrentibus circumſtantiis negatio abſolutionis probabiliter præſumitur proveniſſe ex indiſpoſitione ipſius pœnitentis; ſicut bene notavit *Jo. de Lugo ſup. num.83. ex Navar., Soto, Suarez*, & aliis contra *Cajetanum v. Confeſſio* dicentem non revelari indirecte confeſſionem dicendo *non abſolvi illum*;

281. Addo, quod ſi Confeſſarius Monialium dicat aliquam ex ſuis Monialibus violaſſe Clauſuram, non nominata Moniali, utique peccaret; cum ſic odioſa reddi poſſit confeſſio.

Ex quo infero, quod ſi Confeſſarius Monialium conſilii cauſa cogatur aperire alicui tertio exceſſum auditum in confeſſione Monialis ſibi auditæ, illum proponere debet in genere, & quaſi in abſtracto; vel certe dubium, cujus petit ſolutionem, ut ab alio ſibi propoſitum, ſolerti adhibita æquivocatione referre, ne ullo modo indicet illum a ſe fuiſſe auditum in confeſſione: ſic quippe conſulit, & propriæ ignorantiæ, & ſecreto ſigilli Sacramentalis, quod omni ſtudio, ac diligentia ſervandum eſt.

282. Puto autem, quod ſi Confeſſarius Monialium conſilii cauſa, vel alia de cauſa manifeſtet delictum Monialis ſibi

commiſſæ in pœnitentem, non manifeſtato nomine, nec violat ſigillum, nec mortaliter peccat, ſi delictum non ſit infamatorium; & hoc licet indicet ſe illud audiviſſe in confeſſione Monialium: & ratio eſt, quod ex una parte non manifeſtatur perſona, ideoque non læditur ſigillum, ex alia parte communitas ipſa Monialium non offenditur, cum delictum illud non cedat in dedecus, ac infamiam Monaſterii, & conſequenter non peccatur mortaliter.

Sic cenſeo non poſſe, nec deberi condemnari Confeſſarium Monialium, qui amico dicit ſe nolle amplius vacare confeſſionibus Monialium illarum audiendis, eo quod aliquæ illarum ſint ſcandaloſæ, ideoque nolit ſe exponere periculo æternæ damnationis; ſi alias notorium ſit Moniales illas eſſe ſcandaloſas, & Confeſſarius ſic loquatur ex notitia publica.

Quæres 23. *Qualiter poſſit, & debeat procedere Confeſſarius extraordinarius Monialium in petenda facultate abſolvendi aliquam Monialem a reſervatis, ſi probabiliter putet Prælatum, a quo petitur talis facultas, ex tali petitione deventurum in ſuſpicionem non improbabilem dictam facultatem peti pro hac, vel illa Moniali particulari; idque ex variis circumſtantiis ipſi Prælato notis.*

183. *Reſp.* Poſſe ſubmittere tertiam aliquam perſonam ad petendam illam facultatem a Prælato pro quadam Moniali, non manifeſtando cujus ea ſit Monaſterii; vel certe, ſi hoc non juvat, poſſet, & deberet illam abſolvere indirecte a præfatis reſervatis, monendo Monialem, ut curet poſtea directe abſolvi ab illis per Confeſſarium Monaſterii ordinarium, obtenta debita facultate modo convenienti. Ex quo colligant Prælati Monialium, conſultum eſſe, ut deputatus in Confeſſarium extraordinarium non accedat ad illas ſine reſervatorum facultate, ſicut advertimus ſup. qu. 12.

Quod ſi hac occaſione quæras, an citra violationem ſigilli Sacramentalis poſſit Confeſſarius denegare communionem Moniali, quam ex confeſſione ſcit eſſe indignam.

Reſp. Non poſſe, ſive communio petatur in publico; nam hoc eſſet indirecte manifeſtare peccatum pœnitentis: ſive petatur in occulto, & alioqui ex negatione oriatur aliqua vel revelatio, vel exprobratio indirecta peccati occulti: qui in etiam hoc procedit, etſi ea non ſequatur: id enim redderet confeſſionem odioſam, ac difficiliorem, ſi ſciret pœnitens poſſe Confeſſarium ipſi poſtea negare petita, & reſiſtere propter notitiam habitam in confeſſione: ita *Cardinalis de Lugo d.23. de pœnitent. num.125., Sanchez l.3. de matrim. d.16.*, aliique plures apud *Bonacinam d.5. de Sacram. qu.6. ſect.5. part.4. n.17.* a quibus nec diſſentient ii, qui dicunt Sacerdotem, qui non tenetur ex officio miniſtrare Sacramenta, poſſe, & teneri negare Sacramenta occulte petita ei, quem ex confeſſione ſcit eſſe indignum, ſi ceſſet periculum fractionis ſigilli; ſiquidem Confeſſarius Monialium ex officio tenetur iis miniſtrare Sacramenta, ſicque in eo nequit habere locum hæc doctrina.

Adverto hic ex *Sa v.Confeſſio n.32.*, *Henriquez l.6. cap.21.*, & aliis non violari ſigillum, ſi manifeſtentur virtutes, revelationes, & ſimiles gratiæ pœnitentis cognitæ ex confeſſione; quippe quæ non ſunt peccata, nec materia confeſſionis: excipe cum *Cardinali de Lugo ſup. num.58.* niſi prædicta in confeſſione manifeſtentur ad magis declarandam propriam ingratitudinem erga Deum: ſic enim ſaltem in obliquo ſunt materia confeſſionis.

Sic *Diana par.6. tract.11. reſolut.50.* ex Granado, & communi ſenſu Doctorum putat non violari ſigillum, ſi Confeſſarius dicat Monialem hanc, vel illam pœnitentem ſuam ſuis minutiſſimis peccatis, ac ſcrupulis caput ſibi obtundere; cum in tali caſu non manifeſtetur ullum peccatum in particulari, & nomen *ſcrupuloſus* communiter ſignificet hominem timoratum, & volentem abſtinere etiam ab iis, quæ licita ſunt, ſed aliquod periculum inducunt: idem ſentit *Coninchus ſup. d.1. num.11.* monens, etſi in tali caſu directe non violetur ſigillum, male tamen, ac periculoſe id fieri, ideoque

que abſtinendum eſſe a tali modo loquendi.

Illud etiam hic obiter moneo, quod ſi Confeſsarius peccatum alicujus Monialis novit ex confeſſione complicis, & Monialis illa de eo non ſe accuſet, poteſt quidem hanc interrogare generatim, an habeat aliud peccatum, quod ejus gravet conſcientiam, immo & ſpeciatim, ſi peccatum illud ſit, de quo Moniales ſolent interrogari, non item, ſi ſit peccatum inter Moniales non uſitatum: tunc enim ſi Monialis neget ſe illud commiſiſse, abſolvi debet; cum pœnitenti credendum ſit tam pro ſe, quam contra ſe, & non ſit ratio, cur uni potius credatur, quam alii: ita *Diana ſupra reſol.*21. *ex Toleto*, *& Fagund.* cum quibus ſentit *Laym. n.*24. monens, quod ſi complex dedit facultatem loquendi cum alio, poteſt Confeſsarius ſpeciatim examinare alium complicem, ſi ſic expedire judicetur: & abſit ſcandalum.

Addit *Cardinalis de Lugo num.* 129. *ex Henriquez lib.*6. *cap.*23. *n.*2. probabile eſse non violari ſigillum, ſi Confeſsarius ſtatim, finita confeſſione, aliquid circa illam advertat pœnitenti, quod oblitus fuerat: nam moraliter non intelligitur fieri extra Confeſſionem, quod fit incontinenti, & falſum eſt, quod ſupponit *Fagund. præcep.*2. *Eccleſ. lib.*5. *cap.*4. *num.*33. a nobis diſſentiens, finita confeſſione, ſtatim cenſeri finitum Sacramentum, & judicium; cum aliquando pœnitentia imponatur ex oblivione poſt datam abſolutionem, & alias impoſitio pœnitentiæ gravis ſatis ſignificet confeſſionem gravium peccatorum: quod eſt ſignum, non adverſari ſigillo loqui de peccatis poſt abſolutionem; cum cenſeatur adhuc durare idem judicium Sacramentale, cujus actus ſunt abſolvere, punire, conſulere, monere, corrigere, & ſimilia: cum Cardinali de Lugo ſentiunt Tannerus, & Jo. Præpoſitus relati a *Diana par.*5. *tract.*11: *reſol.* 10. *qui reſolut.*31. ex Granado monet ſine violatione ſigilli non poſſe manifeſtari pœnitentiam injunctam pœnitenti in confeſſione, ſi ea ſit talis, ut ſit ſignum culpæ mortalis certæ, aut dubiæ; vel certe peccatorum venialium ſpecialium quoad numerum, aut ſpeciem: ſecus, ſi ea ſit levis, ita ut ex ea ſolum colligi poſſit, pœnitentem confeſſum fuiſſe peccata tantum venialia: quod certum, & commune eſt, ut patet.

Quæres 24. *Quænam in primis obſervari debeant a Confeſſario Monialium extraordinario, ad hoc, ut utiliter fungatur ſuo munere.*

284. *Reſp.* Debere obſervare ſequentia; nimirum primo ut, antequam incipiat audire Confeſſiones, curet videre regulas, ac Conſtitutiones Ordinis, cujus ſunt Moniàles, quibus deputatus eſt in Confeſſarium: ſecundo ut accedens ad Monaſterium primo alloquatur Abbatiſſam, eamque interroget, num ei occurrant aliqua in bonum ſpirituale Monaſterii, ac Monialium ſubditarum manifeſtanda, quæ præſentiori indigeant remedio: tertio ut ſemper laudabiliter loquatur de Confeſſario ordinario, illum etiam excuſans in iis, quæ forte illi objiciuntur a Monialibus: quarto ut non permittat Confeſſiones generales minus neceſſarias, ex quibus proveniat major inquietudo, ac perturbatio interioris pacis: quinto ne ſe minus feſtinantem oſtendat in audiendis Confeſſionibus, ſed patienter, ac benigne ſinat unamquamque Monialium aperire cor ſuum, eas non interrumpendo, niſi in caſu neceſſario, neque inſinuando, ut quam citiſſime ſe expediant: ſexto ut juxta rationem, & naturam defectuum, quibus unamquamque Monialium vidit eſſe affectam, opportuna tradat remedia, ſalutaria det conſilia, & fructuoſam adhibeat exhortationem: ſeptimo ne inter confeſſiones audiendas ſinat permiſceri diſcurſus extraneos, & ad rem non pertinentes, quibus Monialis pœnitens diſtrahatur a principali propoſito: octavo ne admittat negotia temporalia ullius Monialis tractanda, ſive cum aliis Monialibus, ſive etiam cum ſæcularibus, &, ſi de hoc requiratur, cum prudenti dexteritate ab iis omnino ſe ſubtrahat: nono ne ullam Monialium interroget de nomine, cognomine, patria, & ſimilibus ad Sacramentalem

lem confeſſionem non ſpectantibus; niſi forte occurrentes circumſtantiæ hic, & nunc ſuaderent oppoſitum. Moniales enim regulariter nollent cognoſci a Confeſſario, maxime ſi ſint ætate juniores, & inciderent in aliquem exceſſum turpiorem, cujus vel ſola recordatione ſummopere confundantur: decimo ut cum omnibus æqualiter agat, omnem ſuſpicionem acceptionis perſonarum devitans: quod bene monet *S. Bonavent. lib. de 6. alis, cap.6.* his verbis: *Licet meliores in effectu præferendæ ſint* (loquitur de fœminis) *& omnes propter ſpem ſalutis in Chriſto amplectendæ ſint, in actu tamen exhibitionis exterioris taliter ſuperior ſe gerat ad omnes, ut nulla ſe ab eo contemni propter alias ſuſpicetur, ſed quælibet ab eo ſe diligi præſumat, & fiducialiter ei, quaſi ſingulari amico confidat, ne alicui indignatio, & invidia in alias nutriatur: ſicut fratres Joſeph, qui oderant eum, quod a patre ſingularius amaretur.*

SUBSECTIO III.

Referuntur varia, ac utilia monita, quibus Moniales dirigantur ad profectum ſpiritualem per Confeſſarium tam ordinarium, quam extraordinarium.

QUoniam in audiendis Monialium Confeſſionibus identidem expedit, immo & oportet iis tradere opportuna monita juxta ſpirituales neceſſitates, quæ in iis ex ipſarum Confeſſione deteguntur; & alioqui non omnes, qui ad earum Confeſſiones deputantur, ſive ut ordinarii, ſive ut extraordinarii, ejuſmodi monita habent in promptu, ut par eſſet: proinde in gratiam illorum, & in bonum ſpirituale ipſarum Monialium, ad complementum hujus tractationis placet in hac Subſectione afferre varia monita, eaque efficacia, ac valde utilia ex ſacris litteris, Sanctis Patribus, Magiſtris vitæ ſpiritualis, & ex ipſa experientia deprompta; quæ deſerviant ad conſulendum variis indigentiis ſpiritualibus Monialium ab ipſis in Confeſſione manifeſtatis. Hæc autem monita ſæpius lectitent Confeſſarii, eaque ſibi ſic faciant familiaria, ut in audiendis Monialium Confeſſionibus ea parata habeant, iiſque illa opportune ſuggerere valeant juxta neceſſitatem ſpiritualem ipſarum hic, & nunc cognitam.

285. *REferuntur monita pro Monialibus ad comparandam perfectionem.*

286. *Item pro Superioriſſis ad gubernationem rectam.*

287. *Item pro Officialibus Conventus ad ſuum officium recte obeundum.*

288. *Item pro Monialibus vulgo dictis Converſis ad ſuum munus bene explendum.*

289. *Item pro Novitiis ad vitam Religioſam rite inſtituendam.*

290. *Item pro puellis cauſa educationis manentibus intra Monaſterium ad bonam ipſarum educationem.*

291. *Item ad Orationem fructuoſe faciendam.*

292. *Item ad Horas canonicas devote recitandas.*

293. *Item ad examen tum generale, tum particulare utiliter faciendum.*

294. *Item ad Confeſſionem peccatorum fructuoſe faciendam.*

295. *Item ad Communionem Euchariſticam digne recipiendam.*

296. *Item ad Miſſam reverenter audiendam.*

297. *Item ad Conciones cum fructu ſpirituali audiendas, ac pios libros utiliter legendos.*

298. *Item ad timorem mortis corporalis moderandum.*

299. *Item ad infirmitates corporis patienter ſufferendas.*

300. *Item*

300. *Item ad ærumnas, ac infortunia præſentis vitæ fortiter ſuſtinenda.*
301. *Item ad ſuperandas tentationes.*
302. *Item ad confirmandum animum in vocatione Religioſa vacillantem.*
303. *Item ad fovendam charitatem fraternam.*
304. *Item ad ablegandam ſpiritualem tepiditatem.*
305. *Item ad promovendam regularem obſervantiam.*
306. *Item ad perfectam Religioſæ paupertatis obſervantiam.*
307. *Item ad votum Religioſæ Caſtitatis exacte cuſtodiendum.*
308. *Item ad perfectam obedientiam in Religione ſervandam.*
309. *Item ad vitandam ſæcularium perſonarum converſationem.*
310. *Item ad averſandum quodcumque peccatum mortale.*
311. *Item ad vitanda peccata venialia.*
312. *Item ad abigendos conſcientiæ ſcrupulos.*

Quæres 1. *Quæ monita tradi poſſint, ac debeant Monialibus, ut eæ facilius, ac expeditius Religioſam perfectionem conſequantur.*

285. *Reſp.* POſſe, & debere tradi ſequentia, videlicet.

1. Sacramenta frequentent, & ſacram Communionem regulariter octavo quoque die recipiant; ſicut de facto in Ordinibus virorum Religioſorum obſervantioribus fieri ſolet: at id faciant cum debita præparatione, juxta dicenda inferius; curentque ex frequenti Communione in dies magis, ac magis proficere in via Dei, ita ut de qualibet earum veraciter dici poſſit illud Prov.32. *Panem otioſa non comedit.*

2. Certum tempus habeant deputatum orationi mentali, & in ea quotidie ſe exerceant, eam ſemper dirigentes ad proprium ſpiritualem profectum: quod omnino conſequentur, ſi juxta inferius dicenda, omni ſtudio curabunt; ut ipſarum oratio non ſit mere intellectualis, & ſpeculativa, ſed practica, & effectiva, videlicet ordinata ad emendationem defectuum, & acquiſitionem virtutum, quibus maxime indigent.

3. Certis temporibus ſive privatim, ſive publice (ut fit in Societate Jeſu) vota ſuæ Profeſſionis, præmiſſa aliqua præparatione, magno animi ſenſu renovent.

4. Pios libellos attente, ac devote legant, eoſque de conſilio proprii Confeſſarii.

5. Saltem ſemel in die faciant conſcientiæ examen, non ſolum generale, ſed etiam particulare, juxta formam inferius *qu.*9. tradendam.

6. Omni ſtudio curent ſingularum Regularum, etiam minimarum, obſervantiam; ne modica ſpernentes paulatim decidant, & in exceſſus graviores paulatim labantur cum gravi ſalutis ſpiritualis diſcrimine.

7. De defectibus commiſſis debitam pœnitentiam a Superioriſſa depoſcant, vel certe ab ea impoſitam, prompte, ac humiliter impleant; idque etſi contingat illam imponi ob defectum vere non culpabilem; cum in tali caſu majus acquiratur meritum, juxta illa verba Sancti Petri 2.c.2.: *Quæ vobis eſt gloria, ſi peccantes, & colaphizati ſuffertis; ſed ſi bene facientes patienter ſuſtinetis, hæc eſt gratia apud Deum.*

8. Monaſteria Conventus, ad quæ juxta conſuetudinem Monaſterii deputantur, obeant diligenter, fideliter, ac prompte; memores ſe obire ea propter unum Deum, & ab eo ſolo debitam mercedem eſſe obtinendam.

9. In

9. In omni loco Divinæ meminerint præſentiæ, ſcientes *ex* 23. *Eccl.* *Quod oculi Domini multo plus lucidiores ſunt ſuper Solem, circumſpicientes omnes vias hominum, & profundum abyſſi, & hominum corda intuentes in abſconditas partes*; ſicque juxta monitum Sancti Bernardi *in Pſalm.* *Qui habitat*: *Ne audeant illo præſente, quod vidente homine non auderent*.

10. In exercitio bonorum operum, juxta conſilium S. Bernardi *in ſpec. Monach.* identidem ſibimetipſis dicant: *Si modo moritura eſſes, faceres iſtud?* adeoque ſive confiteantur, ſive communicent, ſive Officium Divinum recitent, ſive Miſſæ aſſiſtant; hæc omnia eo faciant modo, quo facerent, ſi certæ eſſent ſe tunc ultimo confiteri, communicare &c. Conſtat autem, quod, ſi id certo noſſent, prædicta facerent cum commoda perfectione ipſis poſſibili: quo pacto S. Baſilius *in Inſtructione ad filium ſpiritualem*, ait: *Semper ante oculos tuos verſetur ultimus dies, ut facilius te poſſit refrenare ab omnibus vitiis*: quod monet etiam *Horatius l.* 1. *ep.* 4. *Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum*.

11. In omnibus curent majorem ſui abnegationem tam animi, quam corporis, ita ut cum *Paulo Gal.* veraciter dicere poſſint: *Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo*: ad hoc enim vocantur Religioſi a vita communi ad religioſam, ut per continuam ſui abnegationem mundo moriantur, uni Deo viventes.

12. Otium quam maxime averſentur, ideoque ab exercitiis mentalibus ad corporalia tranſeant, juxta monitum, quod dedit Deus S. Antonio his verbis. *Antoni, quæris Deo placere? ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & ſemper aliquid facito*.

13. Totam ſuam conſcientiam candide, ac ſincere ſuo Confeſſario aperiant, ipſi manifeſtantes tam defectus, ac depravatas animi propenſiones, quam virtutes, corporis afflictiones, tentationes, Divinas illuſtrationes, & quæcumque ipſis occurrunt in vita ſpirituali: *Tamdiu enim*, inquit Caſſianus *collat.* 2. *Abb. Moyſ. c.* 10., *ſuggeſtiones ejus noxiæ* (ideſt dœmonis) *dominantur in nobis, quamdiu celantur in corde*: *illico enim, ut patefacta fuerit cogitatio maligna, marceſcit*.

14. Mutuam inter ſe unionem, & charitatem ſervent, ſe invicem ſuſtinentes, & defectus Sororum, quibuſcum vivunt, ingenioſa, ac ſedula charitate diſſimulantes; ſiquidem, ut loquitur S. Hieronymus *in regul. Monach.*: *Sine charitate Cœnobia ſunt tartara, habitatores ſunt dæmones; cum hac vero ſunt Paradiſus in terris, & in eo degentes ſunt Angeli*.

15. Attendant non mala exempla, (ſi quæ forte viderint) ſed bona (quæ, Deo dante, non deſunt in quolibet Monaſterio); hincque ſumant rationem proficiendi magis, ac magis in virtutibus religioſis.

16. Maxime abſtineant a ſæcularium converſatione; ſicque valde raro accedant ad collocutoria, & non niſi cum aſſiſtentia auſcultatricum, ac præmiſſa brevi aliqua oratione, qua Deum exorent, ne ipſum ullo modo offendant in tali acceſſu, ac collocutione: ad quod poſſent deſervire verba *in Pſalm.* 140. *Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtantiæ labiis meis*.

17. Proponantur iis monita, quæ Beatus Ægidius per modum Paradoxorum docuit, ut ab iis ſedulo in praxim deducantur, videlicet: Si vis bene videre, erue oculos tuos, & eſto cœcus: ſi vis bene audire, eſto ſurdus: ſi bene loqui, eſto mutus: ſi bene ambulare, abſcinde tibi pedes: ſi bene operari, mutila tibi manus: ſi bene amare, habeas te odio:

te odio: ſi bene vivere, te mortifica: ſi bene lucrari, diſce perdere: ſi vis eſſe dives, eſto pauper: ſi vis eſſe in deliciis, affige te: ſi vis eſſe ſecurus, eſto ſemper in timore: ſi vis exaltari, humilia te: ſi vis honorari, deſpice te, & honora te deſpicientes: ſi vis habere bonum, ſuſtine malum: ſi vis eſſe in quiete, labora: ſi vis benedici, deſidera maledici. O quam magna ſapientia ſcire hæc facere; & quia magna ſunt, non omnibus data ſunt.

18. Paupertatem diligant tamquam matrem, Caſtitatem æmulentur angelicam, Obedientiam ſervent perfectiſſimam; in omnibus propriam abnegantes voluntatem, eamque ſubjicientes Superiorum nutibus, ne dicam præceptis; idque ex amore Chriſti, qui factus eſt obediens uſque ad mortem, mortem autem Crucis.

Quæres 2. *Quibus monitis juvari poſſint Superioriſſæ Monialium ad rectam Monaſterii gubernationem.*

286. *Reſp.* Poſſe juvari ſequentibus monitis, videlicet:

1. Cultum Dei, & bonum ſpirituale ſubditarum in primis omni ſtudio, ac diligentia promoveant, juxta illud Chriſti monitum: *Quærite primum regnum Dei*: cultum quidem Dei curando, ut horæ Canonicæ in Choro ſtatutis temporibus frequenter, ac devote recitentur; Miſſæ in Templo celebrentur, ejuſque Altaria ſint munda, ac bene præparata: bonum vero ſpirituale ſubditarum, fovendo in ipſis exercitium orationis mentalis, ac frequentiam Sacramentorum; necnon curando, ut Confeſſarium habeant prudentem, pium, doctum, ac zelantem; & bonos Concionatores, qui identidem illas ad perfectam Regularum obſervantiam, plenam ſui abnegationem, & religioſarum omnium virtutum acquiſitionem efficaci exhortatione impellant.

2. Omnimodam Regularum obſervantiam procurent, etiam in minimis; ſcientes, modica ſpernentem paulatim decidere: ſicque prudenter, ac diſcrete illas tranſgreſſiones puniant ſalutaribus pœnitentiis, interdum tamen diſſimulantes, juxta illud: *Neſcit regnare, qui neſcit diſſimulare*: & interdum monentes prius materno affectu Monialem tranſgredientem, comminando pœnam ei infligendam, niſi reſipiſcat; ut ſi non amore virtutis, ſaltem formidine pœnæ a delinquendo impoſterum deterreatur.

3. Quam maxime invigilent circa mores Monialium juniorum, ſollicite obſervantes, a quibus advocentur ad collocutorium, quas litteras accipiant, & ſcribant, & a quibus; quos libros legant; quas habeant converſationes; an mittant, & a quibus recipiant, aliaque id genus; memores, adoleſcentem juxta viam ſuam, etiam cum ſenuerit, non recedere ab ea. *Prov.* 22.

4. In regimine Monaſterii non ducantur reſpectibus humanis, nec omittant implere munus ſuum ex metu incurrendi offenſionem ſubditarum; quin potius dicant cum Apoſtolo *Galath.* 1. *An quæro hominibus placere? ſi hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem.*

5. Identidem inſpiciant, an Officiales Monaſterii recte, ac fideliter munus ſuum exerceant: &, ſi quam illarum forte minus bene ſe gerere reperiant in munere ipſi commiſſo, illam admoneant; &, ſi opus fuerit, non puniant ſolum, ſed etiam amoveant.

6. Invigilent ſuper famulos utriuſque ſexus ad Monaſterii ſervitia deputatos, num deferant Monialibus nuncia, aut epiſtolas, quæ cedant in præjudicium boni ſpiritualis earum, boni nominis Monaſterii, honoris Dei, ac bonæ ædificationis.

7. Facilem, ac benignum acceſſum exhibeant unicuique ſuarum ſubditarum;

rum;ſicque hæ erga ipſas magnam concipiant confidentiam; cognoſcentes ſe habere matrem, quæ poſſit compati omnibus infirmitatibus ipſarum.

8. Confeſſariis Monaſterii ea ſolum conferant, quæ poſſunt prodeſſe bono ſpirituali, ac communi quieti Monaſterii; non item quæ ſpectant ad diſtributionem officiorum, aut negotia temporalia Conventus; aliàs Moniales ſuſpicari poſſent identidem hoc, vel illud factum fuiſſe a Superioriſſa ex conſilio, ac ſuggeſtione Confeſſarii, & ſe ab illo offenſas exiſtimantes, debitam in illum confidentiam amitterent; quæ tamen adeo eſt neceſſaria in tribunali Sacramentalis confeſſionis, maxime in fœminis.

9. Etiam perſonaliter viſitent identidem oſtium Clauſuræ, collocutorium, & alia ſimilia loca, ut ſubditæ ex metu ne deprehendantur in flagranti delicto a propria Superioriſſa, magis ſibi caveant; ad quem effectum forte conſultum eſſet, ut Abbatiſſa exiſtente in Choro tempore Divinorum Officiorum, aut in Refectorio, vel alio loco publico, ejus Vicaria, ſeu Prioriſſa ipſi ſubordinata maneat extra; ita ut, occurrente neceſſitate, poſſit accurrere ad hunc, vel illum locum; ſicque Moniales numquam eſſe poſſint tutæ, quin ab aliqua ex Superioriſſis deprehendi poſſint in delicto, quod forte meditentur: fælix enim neceſſitas, quæ ad meliora compellit.

10. Moniales magis modeſtas, & melius morigeratas ſuavius tractent, iis facilius petita concedant, illas ad officia digniora promoveant, & in ipſas majorem oſtendant confidentiam: e contra pro viribus infringentes audaciam, ac libertatem Monialium pervicacium, ac regularem diſciplinam ſubvertentium: ſiquidem de Deo ipſo dicitur: *Depoſuit potentes de ſede, & exaltavit humiles. Lucæ 2.*

11. Venerentur, ac honorent Moniales antiquiores, eas præſertim, quæ jam fuerunt Abbatiſſæ; ab iis conſilium petant in negotiis gravioribus Monaſterii; & erga ipſas magnam oſtendant confidentiam; non ita tamen, ut de ulla ipſarum dici poſſit: hæc regit, ac moderatur nos, & noſtram Abbatiſſam; idque cum gravi offenſione, ac perturbatione Conventus.

12. Non ducantur ſuis ſenſibus, ſed in rebus arduis petant conſilium a ſuis Diſcretis, illas libenter audiant, & ſi conſilium ſuggerant opportunius, illud ſequantur, memores, *ubi ſunt multa conſilia, ibi eſſe ſalutem. Prov. 11.*

13. Non ſint faciles in præſtanda fide ſubditis referentibus hunc, vel illum exceſſum fuiſſe ab hac, vel illa Moniali commiſſum; ſed prudenter, & caute diſquirant, vera ne ſint, an falſa, quæ referunt: nec umquam manifeſtent a quibus id ſcierint.

14. Si quam noverint diſcordiam exortam fuiſſe inter ſubditas, ſtatim per ſe, aut aliquam ex aliis Monialibus gravioribus, aut etiam per Confeſſarium illam componere ſtudeant, juxta illud *Epheſ. 4. Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram.*

15. Monialibus ægrotantibus maximam exhibeant charitatem, iis non ſolum ſuppeditando omnia neceſſaria ad ſanitatem recuperandam, ſed etiam illas ſæpe viſitando, ac recreando tum per ſe, tum per alias Moniales, & procurando eis tempeſtive remedia ſpiritualia juxta occurrentem indigentiam.

16. Ne ſubditis committant officia Conventus ſupra vires ipſarum: & ſi ex ſuorum conſanguineorum inopia non habeant, unde faciant ordinarias expenſas in officio commiſſo; aut aliud ipſis non committant, aut ex bonis communibus Monaſterii neceſſarias ſubminiſtrent expenſas.

17. Nec ſe oſtendant magis amicas, ac fa-

ac familiares uni, quam alii, ſed ſe matrem communem omnibus exhibeant, memores apud Deum non eſſe exceptionem perſonarum; ſicque curent cuilibet ſubditarum materni affectus viſcera oſtendere, ut quælibet putare poſſit ſe præ aliis eſſe dilectam.

18. Ne ſinant induci novas conſuetudines regularis diſciplinæ relaxativas intra Monaſterium, ſed eas quam citiſſime eradicent, implorato etiam, ſi opus ſit, auxilio proprii Prælati.

19. Bono exemplo in omnibus præeant Monialibus ſubditis, certo ſibi ſuadentes, quod agitur a Prælatis, facile trahi a ſubditis in exemplum, *c. magnæ de voto*: ſalutaria item conſilia, ac monita illis tradant, prout hic, & nunc neceſſarium judicaverint; immo & acrius reprehendant, ſi opus fuerit, dicente ipſis Domino Deo *Jer.* 1.: *Ne formides a facie eorum: nec enim timere te faciam vultum eorum*.

20. Monialibus ſubditis neceſſaria ad victum, & veſtitum, habitationem, ac recreationem, ſi ferant annui reddi- tus Monaſterii, abunde potius, quam parce ſubminiſtrent; animo recolentes, ubi eſt abundantia, ibi eſſe obſervantiam; & quod, *ſi non fuerint ſaturati, & murmurabunt*. *Pſal.* 58.

21. Caveant pro viribus, ne Monaſterium gravent novis debitis; ſi tamen neceſſitas exigat, ut aliqua contrahantur, ea ne detrectent facere, ſervatis ſervandis; cum ſit coſultius Monaſterii bona gravare ære alieno, quam Monaſterium implere querimoniis, ac murmurationibus contra Superioriſſas, ac Officiales Conventus.

22. Illam propriæ Vicariæ, ſeu Prioriſſæ conferant poteſtatem, ut inde conjiciant Moniales ſubditæ in quanta æſtimatione, ac veneratione ipſa haberi debeat, ſicque inducantur ad promptius exequenda ejus juſſa, licet aliàs non deceat illam paſſim ſe ingerere in reprehendendis ſubditis, aut concedendis licentiis majoris momenti.

23. Quotidie ſe, & omnes ſuas ſubditas Deo, Sancto Fundatori Ordinis, Sancto Tutelari Eccleſiæ, proprio, & Angelo ſuo Cuſtodi enixe commendent: necnon identidem reflectant ſuper neceſſitatibus tum ſpiritualibus, tum temporalibus ſingularum ſubditarum, iiſque omni ſtudio conentur afferre opportuna remedia.

24. Ne ſubditas ſuas permittant vacare certis ſpeciebus negotiationis muliebris, quæ impediant regularem obſervantiam, animum diſtrahant a ſpiritualibus exercitiis, corporis obſint ſanitati, & præbeant anſam tractandi cum ſæcularibus.

25. Sint conſtantes in decretis, ac ſuis deliberationibus, nec ita facile mutent conſilium ob humanos reſpectus; quamquam conſultum ſit, interdum mutare conſilium, ſed ſemper in melius, ſi occurrant juſtæ rationes id faciendi.

26. Puellarum educationis cauſa degentium in Conventu peculiarem habeant curam, accurate diſpicientes, quibus moribus ſint præditæ, a quibus vocentur ad crates collocutorii (ad quas numquam accedant ſine propria Magiſtra) an, quas, & quibus perſonis epiſtolas ſcribant, aut accipiant; an ſecedant in loca Monaſterii ſecretiora, & ad quem effectum; an frequentent Sacramenta; an debitam ſervent modeſtiam in veſtitu, inceſſu, ac ſermone; aliaque id genus.

27. Meminerint duriſſimum eſſe judicium his, qui præſunt, eoſque teneri reddere rationem de animabus ſubditorum; ideoque ſtudeant exercere munus ſuum coram Deo, ac hominibus, ut decet, ac oportet: ſic enim a Deo condignam referent remunerationem, majoremque meritorum cumulum obtinebunt.

Quæres 3. *Quæ documenta a Confeſſariis Monialium ſuggeri poſſint, & debeant Monialibus ad officia Conventus deputatis, ut ea laudabiliter exerceant.*

287. *Reſp.* Poſſe, & debere ſuggeri ſequentia, videlicet:

1. Munus ſibi commiſſum fideliter, ac exacte, ſemoto quocumque humano reſpectu, exerceant, juxta regulam, ſtatuta, & conſuetudines proprii Monaſterii, in omnibus unum Deum, ejuſque gloriam, & bonum commune Religionis intendentes, ac omni diligentia procurantes.

2. Sint omnino ſubordinatæ Superioriſſæ Monaſterii in capite; ejus ſenſibus omnino acquieſcant (quod tamen non facit, quin ei ſignificare poſſint modeſte proprium ſenſum circa res concernentes officium illis commiſſum, ſe aliàs ejus arbitrio, ac judicio in totum ſubjicientes) ei fideliter referant, ſi quid in ſuo officio occurrerit, quod judicent ei referendum eſſe ob commune bonum Monaſterii, ſive ſpirituale, ſive temporale, ne poſtea cum *Iſai. 6. cap.* cogantur dicere: *Væ mihi, quia tacui.*

3. Curent in exercitio proprii muneris placere non hominibus, ſed Deo; ſicque ad captandam aliarum Sororum benevolentiam non faciant contra propriam conſcientiam, permittentes, ac diſſimulantes ea, quæ cedere poſſunt in Dei offenſam, ac præjudicium grave ſpiritualis boni Conventus: non formident incurrere odium, ac offenſionem Monialium minus obſervantium, quarum exceſſus impedire ſatagunt; memoria retinentes, quod habetur 1. *Petri* 2. *Si quid patiamini propter juſtitiam, beati.*

4. Crebro meminerint, ſi ex ipſarum incuria, ac negligentia gravis exceſſus committatur ab aliqua Monialium, illius rationem ab iis exigendam eſſe; quippe quæ ex officio tenebantur illum impedire, & facile impediviſſent, ſi tempeſtive Superioriſſam admonuiſſent, ut ſua prudentia, ac vigilantia, probabili periculo, ac proximæ occaſioni commiſſi exceſſus obſtaret, juxta illud: *Principiis obſta; ſero medicina paratur.*

5. Suum munus prompto, ac hilari animo exequantur; ſcientes, hilarem datorem diligi a Deo: ſi enim ægre, & quaſi invite illud impleant, eumdem laborem ſubibunt, nihil meriti coram Deo inde comparantes; ſicque in fine cogentur dicere: *Per totam noctem laborantes nihil cepimus.*

6. Sicut non debent recuſare, aut negligenter obire communia Monaſterii officia ob ſtudium propriæ quietis, & ut commodius vacent Deo, & ſibimetipſis, ſi ad ea deputentur a Superioriſſa; ſic cavere debent quammaxime, ne iis ita ſe immergant, ut non ſuperſit tempus vacandi conſuetis exercitiis pietatis, vel certe, ſi ea obeant, incurioſe, ac negligenter ea præſtent cum gravi damno proprii profectus ſpiritualis.

7. Si ex officio commiſſo curam habeant bonorum temporalium Monaſterii, ea curent conſervare diligenter; nec de iis diſponant, niſi juxta mentem Superioriſſæ, ſive expreſſam, ſive tacitam, ac interpretativam; quippe quæ ſunt de Chriſti patrimonio, adeoque tractari debent tamquam res ſacræ.

8. Si re ipſa nequeant ſatisfacere Sorori petenti aliquam ex rebus pertinentibus ad officium ipſarum reſpective, curent ei ſatisfacere ſaltem verbis humanioribus, magno animi ſenſu ſignificantes, ſibi maxime diſplicere, quod ei in re propoſita gratificari non valeant; ſic quippe magis fovebitur fraterna charitas, & minus triſtabitur Soror, cui res illa petita denegatur.

9. Si

9. Si ratione officii demandati occaſionem habent agendi cum ſæcularibus, agant ſemper magna cum ædificatione; ita ut vere poſſint dicere cum *Paulo* 2. *Cor.*2. *Chriſti bonus odor ſumus*: quod facile aſſequentur, ſi ſe oſtendant graves, modeſtas, patientes, humiles, ac devotas, & cum ſæcularibus nonniſi ſpirituales, aut ſaltem neceſſarios admiſceant ſermones, hoſque breves.

10. Caveant, ne ſumptus immoderatos faciant non neceſſarios in proprio officio; &, ſi quos coguntur facere, ne faciant ad pompam, ac vanam oſtentationem: alias de iis diceretur, *receperunt mercedem ſuam*, *Matth.* 6. præterquamquod hac ratione exercitium officiorum communium inter Moniales efficitur intolerabile reſpectu illarum, quibus non ſuppetunt facultates ad faciendas expenſas adeo excedentes: unde fit, ut eæ ab aliis negligantur, inquietæ vivant, & interdum etiam cogantur indigna præſtare, ut parent neceſſarias expenſas; idque cum gravi jactura proprii profectus ſpiritualis, ac bonæ exiſtimationis Conventus.

Quæres 4. *Quibus mediis juvari poſſint, & debeant a Confeſſariis Monialium Moniales vulgo dictæ* Converſæ, *ad hoc ut bene ſe gerant in exercendis miniſteriis temporalibus Monaſterii*.

288. *Reſp.* Poſſe, & debere juvari ſequentibus mediis; nempe.

1. Ut contentæ ſorte Marthæ tota animi promptitudine in vilioribus officiis Conventus ſe occupent, non ad oculum ſervientes, quaſi hominibus placentes, ſed ut famulæ Chriſti facientes voluntatem Dei ex animo: ſic enim condignam remunerationem recipient ab eo, qui dicit *Gen.*15. *Protector tuus ſum, & merces tua magna nimis*.

2. Meminerint ſæpius fœminas ſimilis conditionis longe majores labores ſuſtinere, & graviores ærumnas perpeti ad victum, & veſtitum præciſe comparandum; quin & ipſas idem facturas fuiſſe, ſi ad ſtatum religioſum non fuiſſent vocatæ: cum in præſentia pari labore, vel etiam minori, non ſolum victum, ac veſtitum ſibi acquirant, ſed præterea cæleſtis beatitudinis theſaurum lucrentur: ſicque ſe excitent ad labores Monaſterii ſubeundos majori cum alacritate, gratias Deo identidem de hac ipſa re agentes.

3. Sibi perſuadeant ſe ſervire Chriſto in Monialibus juxta illud *Matth.*23. *Quamdiu feciſtis uni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis*; ideoque ſua miniſteria ea animi alacritate præſtent, qua præſtarent, ſi ea Chriſto corporaliter præſenti exhiberent.

4. Se promptas Superioriſſæ exhibeant ad quodcunque genus miniſterii, ac ſervitii, nec ſe oſtendant addictas uni potius, quam alii; quin potius ſe offerant ad exercenda ea, quæ ſunt viliora, & ab aliis communiter refugi ſolent, ſcientes ſe hac ratione majora meritorum incrementa acquiſituras eſſe, & rem Deo longe gratiorem facturas.

5. Otium quam maxime evitent, ac proinde, ſi, expleto proprio munere ſuperſit tempus, ubi ſolita devotionis exercitia impleverunt, adjuvent ſocias, ſi forte earum opera indigent in ſuo miniſterio obeundo, vel certe quærant a Superioriſſa, an ipſi occurrat aliquid, quod faciant: idque juxta conſilium Salomonis *Eccleſiaſt.* 9. *Quodcunque facere poteſt manus tua, inſtanter operare*.

6. Numquam conquerantur de Superioriſſa, aut alia quacunque Moniali, quod illas nimis gravent: quin potius, ſi coram Deo re vera ſentiant ſe eſſe nimis gravatas, confidenter adeant Superioriſſam, eique proponant ſuas difficultates; interim paratæ ad facienda quæcumque illa in Domino judicaverit.

7. Moniales ad uſum chori deſtinatas debito honôre, ac reverentia proſequantur tum verbis, tum factis; cum iis magna animi ſubmiſſione tractent; ſuam illis operam in omnibus exhibeant; Deoque agant gratias ſe factas fuiſſe ſorores illarum in Religione, a quibus in ſæculo nec forte in famulas admiſſæ fuiſſent.

8. Ex rebus Monaſterii ipſis ratione officii commiſſis ne unquam audeant ſibi quidquam uſurpare ſine debita licentia, &

de iis omnino diſponant juxta præſcriptum Superioriſſæ, caveantque ne in iis diſtribuendis ſint perſonarum acceptatrices, meliora dantes ſororibus magis amicis, & quibus eæ gratificari cupiunt: alias in die Judicii audient contra ſe proferri quod habetur *Lucæ 16. Redde rationem villicationis tuæ: jam enim non poteris villicare*.

9. Bona Monaſterii ipſarum curæ commendata cuſtodiant diligenter, ac ſi eſſent propria; memerintque ſibi de iis reddendam eſſe rationem non ſolum Superioriſſæ, ſed etiam Deo, ſi ipſarum culpa ea pereant, vel deteriorentur.

10. Non ita ſe dedant proprii officii exercitiis, ut conſuetas orationes, examen conſcientiæ, & alia pietatis opera vel omnino omittant, vel magna cum negligentia impleant, oblitæ moniti Evangelici: *Quærite primum regnum Dei, & juſtitiam ejus*.

11. Dum occupantur in exercitio proprii officii, ſæpiſſime recordentur divinæ præſentiæ; recitent frequenter orationes jaculatorias; identidem offerant Deo quod agunt, aut patiuntur in ſuorum peccatorum remiſſionem; ſtudeant ad Dei honorem, ac gloriam dirigere omnes ſuas operationes, habeantque in omnibus debitam rectitudinis intentionem: quo modo oſtendent ſe non eſſe famulas mercenarias, ſed ancillas Chriſti, ſed ſervas Dei, ſed religioſas chriſtianæ perfectionis ſtudioſas.

12. Sint fortes in ſuſtinendis laboribus proprii officii, humiles in tolerandis reprehenſionibus Superioriſſæ, & patientes in audiendis querimoniis contra ipſas juſte, aut injuſte excitatis; memores acquiſitionem religioſæ perfectionis potiſſimum pendere ex continua ſui abnegatione, juxta illa verba Chriſti: *Lucæ 9. Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me*.

13. Non contriſtentur, nec ægre ferant labores ſuos eſſe minus acceptos Superioriſſæ, ac Monialibus: non enim propter ipſas, ſed propter Deum debent laborare; nec par eſt, ut Chriſti famulæ intendant placere hominibus; cum potius conari debeant, ut placeant Deo, verba illa Pauli ſæpe repetentes: *Si hominibus placerem, Chriſti ſervus non eſſem*; & animo recolentes non eum probatum eſſe, qui ſeipſum commendat, ſed quem Deus commendat, ut habetur 2. *Corinth.10.*

14. In exequendo proprio officio ſint diligentes, ac ſollicitæ, ita ut omnia temporibus debitis, quantum ad ipſas ſpectat, ſint parata; ſicque ex illarum culpa in Monaſterio non excitentur querimoniæ, & obtrectationes, quæ charitati fraternæ maxime adverſantur, ac communem pacem perturbant.

15. Munditiem omni ſtudio curent in propriis officinis, & in rebus omnibus ad ipſarum officium ſpectantibus; quippe quæ maxime decet religioſos homines, & omnibus eſſe ſolet acceptiſſima.

Quæres 5. *Quæ documenta a Monialium Confeſſariis tradi poſſint, ac debeant Monialibus Novitiis ad vitam religioſam rite in iis inſtituendam*.

289. *Reſp.* Poſſe, & debere tradi ſequentia; nimirum.

1. Intelligant beneficium vocationis religioſæ eſſe ſingulare; de eo quotidie gratias Deo agant quam maximas, & perſeverantiam toto animi affectu deprecentur; memores non eum, qui incœperit, ſed qui perſeveraverit uſque in finem, ſalvum futurum eſſe.

2. Animo ſæpe recolant religioſos in religione vivere purius, cadere rarius, ſurgere velocius, incedere cautius, irrorari frequentius, quieſcere ſecurius, mori confidentius, purgari citius, remunerari copioſius, ad æternam gloriam pervenire facilius.

3. Frequenter meditentur, unde erutæ, quo vocatæ, quæ mala evaſerint, quæ bona acceperint; ad quid religioſum ſtatum ſuſceperint; quibus mediis finem intentum aſſequi poſſint; quas, & quantas obligationes ſuſceperint in ipſo Religionis ingreſſu.

4. Meminerint frequenter, quod *locus non facit ſanctos, ſed operatio bona lo-*

cum

eum ſanctificat, *& nos*, teſte *S. Auguſtino in ſerm.27. ad Fratres in Eremo: peccavit enim Angelus in cœlo, peccavit Adam in Paradiſo; & tamen nullus locus ſanctior illis erat: ſi habitatorem loca beare poſſent, nec homo, nec Angelus a dignitate corruiſſent.*

5. Recogitent aſſidue, quales fuerint prima die, quando exierunt de ſæculo, & receptæ ſunt intra Monaſterium; taleſque ſemper curent permanere, ut pie dicebat Agatho: quin etiam ſemper in dies debent creſcere in ſpiritu, ac fervore dicentes cum David *Pſal.76. Dixi, nunc cœpi.*

6. Inſiſtant ſedulo abnegationi ſui ipſius tam quo ad intellectum, quam quo ad voluntatem; carnem diſcreta, ac moderata caſtigatione juxta Confeſſarii conſilium edoment, corporis ſenſus mortificent, & inordinatos animi affectus fræno rationis coerceant: ut dicere merito poſſint cum Paulo *Rom.8. propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus ſicut oves occiſionis.*

7. Quammaxime afficiantur exercitiis ſpiritualibus, orationi, meditationi, examini conſcientiæ, lectioni piorum librorum, frequentiæ Sacramentorum; & hæc aſſueſcant facere omni ſtudio, ac diligentia, illorum uſum præferentes cuicumque alii occupationi temporali juxta conſilium Sapientis: *Eccleſ.12. Deum time, & mandata ejus obſerva: hoc eſt enim omnis homo.*

8. Quaſi a facie colubri fugiant peccatum mortale, & a venialibus, præſertim magis voluntariis, pro viribus abſtineant; quippe quæ paulatim diſponunt ad mortale, minuunt divini amoris fervorem, animæ potentias debilitant, ejus pulchritudinem aliqua labe inficiunt, & non parum impediunt divinæ gratiæ augmentum; ut communiter docent Theologi.

9. Magni faciant intentionis puritatem in omnibus, etiam particularibus; unicum Deum intendant, & quærant, magnam cum illo familiaritatem contrahant per frequentem piorum actuum, ac orationum jaculatoriarum uſum: proprium ſpiritualem profectum præferant univerſis vitæ hujus bonis, & quæcumque illum poſſunt retardare, omnino amoveant, ſcientes nihil prodeſſe homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ propriæ detrimentum patiens, ut habetur *Matthæi 16.*

10. Sincere, ac fideliter proprio Patri ſpirituali totam ſuam conſcientiam manifeſtent: ipſi aperiant non ſolum proprios defectus, pravas inclinationes, ac tentationes, ſed etiam pœnitentias voluntarias, actus bonos, & divinos favores; ſibi certo perſuadentes in vitæ ſpiritualis curriculo nullum medium dari utilius, efficacius, & magis neceſſarium, quam ſit fidelis, clara, ac ſincera manifeſtatio conſcientiæ.

11. Paupertatem diligant ut matrem; caſtitatem æmulentur Angelicam; Chriſti obedientiam perfectiſſimam imitentur; fraternam charitatem puram propter ſolum Deum abſque nota ſingularitatis cuſtodiant; ſimplicitatem, & animi candorem ſequantur, ab omni artificio, duplicitate, & quacumque politica procedendi ratione prorſus abhorrentes; regularum, etiam minimarum exactam curent obſervantiam; modeſtas denique, humiles, patientes, ac devotas in omnibus ſe exhibeant.

12. Bonorum temporalium, quibus renunciarunt amplectentes ſtatum religioſum, penitus obliviſcantur: nullam mentionem faciant de bonis parentum, nobilitate familiæ, & conſanguineorum amplitudine, ac dignitate: non oſtentent præclaras animi, & corporis dotes, quibus forte inſignitæ ſunt; memores religioſis in Deo ſolo gloriandum.

13. Curent compoſitionem non ſolum internam animi, coercendo inordinatos animi affectus, & pravas propenſiones corrigendo, ſed etiam externam ita ut caput non leviter huc, illuc dimoveant; oculos ut plurimum demiſſos teneant; rugas in fronte, & multo magis in naſo evitent; labia nec nimis comprimant, nec nimium deducant; in facie non præferant tri-

triſtitiam, nec alium minus moderatum affectum; manus, ſi non occupentur in detinenda veſte, decenter quietas detineant, incedant paſſu moderato, ſine notabili feſtinatione, niſi urgeat neceſſitas: omnes denique geſtus, ac motus ipſarum ii ſint, ut apud omnes pariant ædificationem.

14. Parce loquantur, maxime coram Superioribus, & Monialibus antiquioribus, juxta *Proverb.* 11. *In medio ſeniorum ne adjicias loqui*: &, ſi loquendum fuerit, meminerint modeſtiæ, ac ædificationis tum in verbis, tum in ratione, ac modo loquendi: *ſi quis enim putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam, hujus vana eſt religio*, inquit *S. Jacobus capit.* 1.

15. Modum recitandi divinum Officium, & varias Chori cæremonias bene percipiant; aſſueſcant illas exacte obſervare; accurate conſiderent regulas, ac conſtitutiones Ordinis, ſedulo examinent obligationes vitæ religioſæ, & ex propoſito ſæpe recogitent, num ipſis ſuppetant vires ſufficientes ad illas perfecte implendas; ne poſtea de iis dici poſſit, quod habetur *Lucæ* 14. *Cœpit ædificare, & non potuit conſummare*.

16. Caveant quammaxime a fœminarum ſæcularium vanitatibus: abſtineat a quocumque corporis ornatu, ſimplicitatis religioſæ limites excedente; fuci, cincinni, & ſimilia vanæ pulchritudinis fomenta in iis nec nominentur: ſpeculi uſum aut nullum, aut breviſſimum habeant: unam denique animæ pulchritudinem affectent, & curent juxta verba *Pauli* 1. *Corinth.*7. *Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini ſunt, ut ſit ſancta corpore, & ſpiritu: quæ autem nupta eſt, cogitat, quæ ſunt mundi, quo modo placeat viro*: quippe omnino dedecet vanam corporis pulchritudinem affectari a ſponſis illius, cui teſte *Iſaia c.*53. *non eſt ſpecies, neque decor; qui eſt deſpectus, & noviſſimus virorum, vir dolorum, & ſciens infirmitatem, & quaſi abſconditus vultus ejus, & deſpectus, unde nec reputavimus eum*.

17. Attendant bona exempla, quæ Deo dante in quolibet Monialium Monaſterio non deſunt; &, ſi in Moniali aliqua antiquiori aliquid inſpiciant redolens aliqualem regularis diſciplinæ relaxationem, non ideo illud ſibi etiam permiſſum exiſtiment: æquitas enim petit, ut aliqua permittantur religioſis ſenioribus, quæ in ipſo religionis ingreſſu non decet permitti junioribus; aliàs ſi junioribus permittantur quæcumque permittuntur antiquioribus religioſis, ubi ii fient ex antiquioribus, ſi quoad hoc conſequenter procedant, ad omnimodam religioſæ obſervantiæ diſſolutionem devenient: unde fit, ut, ſi quæ exempla minus bona animadvertant in aliqua Moniali, debeant compati fragilitati humanæ, ac excuſare intentionem, interim tamen ab iis abſtinentes.

18. Ad collocutoria vel numquam, vel valde raro accedant; & ſi ex cauſa juſta accedant, in omnibus procedant cum religioſa ædificatione, & quam citiſſime ſe expediant, memores in multiloquio non deeſſe peccatum *Prov.*10. Jeſumque inveniri, non inter cognatos, & notos, ſed in templo, & quidem non ſtatim, ſed poſt triduum.

19. Litteras neque recipiant, neque ſcribant, niſi de licentia Superiorisſæ, aut propriæ Magiſtræ juxta Monaſterii conſuetudinem; &, ſi quas ſcribunt, eæ ſint, quæ deceant ſponſam Chriſti, ac novitiam religioſam: fabulas ſæculares ſcire non curent: libros denique minus honeſtos omnino averſentur, ſicut & ſermones minus pios; ſcientes corrumpere bonos mores colloquia prava.

20. Identidem ſe excitent ad novum fervorem, & amorem Dei: erubeſcant converſæ ad Dominum minori affectu ſectari juſtitiam, quam iniquitatem antea ſectarentur: *Pudeat negligentius nunc in vitam, quam prius in mortem ire, & minori ſtudio ſalutis acquirere, quam perditionis augmentum*; ut loquitur *S. Bernardus Epiſtol.*140. conſiderent quanto labore ac ſtudio ſponſa carnalis curet placere proprio ſponſo; & erubeſcant ſe ita parum laborare, ut placeant Chriſto qui eas elegit in ſponſas.

Quæ-

Quæres 6. *Quibus monitis poſſint, & debeant Confeſſarii Monialium inſtruere Puellas intra Monialium Monaſteria degentes in educatione, ad hoc, ut educatio cedat in majus bonum ipſarum Puellarum.*

290. *Reſp.* Poſſe, & debere inſtruere ſequentibus monitis; nempe,

1. Intelligant ſe intra Monaſterium admiſſas in educationem primo, & principaliter ut inſtruantur in Chriſtianis moribus, & actibus pietatis; ideoque ut finem intentum conſequantur, ad ſtudia pietatis maxime incumbant, ſuas preces quotidie recitent, Miſſam audiant devote ſingulis diebus: unoquoque menſe confiteantur ſua peccata, immo & communicent, ſi jam ad communionem admittuntur; pios libellos ipſarum ſtatui, ac ætati proportionatos legant; interdum jejunent, ſin minus jejunio rigoroſo (ad quod tenentur ſolum poſt annum 21. expletum) ſaltem per modum aliqualis abſtinentiæ, ut ſic paulatim aſſueſcant jejuniis Eccleſiæ obſervandis: conciones, ac pios ſermones, qui habentur ad Moniales, attente audiant: reliqua denique pietatis opera exerceant juxta conditionem ipſarum ætatis, ac ſtatus.

2. Debitam ſervent modeſtiam in omnibus, in veſtitu, inceſſu, corporis ornatu, ac locutione: cantiones prophanas nullo modo canere permitttantur, ſed ſolum pias, ac ſpirituales: non ſcribant, nec accipiant litteras, niſi de conſenſu propriæ Magiſtræ: ad collocutoria non ſinantur accedere ſine aſſiſtentia ipſiuſmet Magiſtræ: & quidem regulariter ſolum in caſu, quo eæ vocentur a conſanguineis; quod ſi interdum vocentur ab extraneis perſonis, in puellis dimittendis cautius procedat Magiſtra, & majori vigilantia aſſiſtat: ne alias innocens ovicula commiſſa fidei lupi alicujus infernalis miſere diſcerpatur.

3. Debitam reverentiam, ac obedientiam propriæ Magiſtræ præſtent: ejus conſilia libenter audiant; patienter ferant illius reprehenſiones, immo & punitiones: de ea minime conquerantur, ſive apud puellas ſocias, ſive apud Moniales, illam ſpeciali affectu diligant, habeantque in magna æſtimatione, æqui, bonique conſulant quidquid de ipſis dicat, agat, aut diſponat, certo exiſtimantes ab ea totum dirigi ad bonum ipſarum ſive ſpirituale, ſive temporale: Moniales omnes Conventus, & maxime antiquiores venerentur.

4. Nullam ex puellis ſociis habeant præ aliis magis familiarem; caveant maxime, ne cum aliqua illarum ſecedant in loca ſecretiora; nullo modo ſe tangant invicem, neque in facie, neque in manibus; ne inter ſe miſceant colloquia virginali pudicitiæ minus conformia, ne ſibi mutuas largitiones faciant, quibus foveatur inter ipſas amor inordinatus, aut concilietur.

5. Abſtineant a mendaciis, etiam jocoſis, a quocumque genere juramenti, ab imprecationibus, detractionibus, conviciis, & aliis quibuſvis linguæ defectibus.

6. Se diligant invicem tamquam ſorores; nullæ inter ipſas rixæ, contentiones, ac diſſenſiones permittantur; non ſe offendant verbis, & multo minus factis; & ſi interdum ſe offendant, curent Magiſtræ, quarum curæ commiſſæ ſint, ut quam primum reconcilientur.

7. Otium omnium malorum originem in primis evitent, ac proinde ſemper in aliqua re occupentur; ſomno ne ſint nimis deditæ: gulam fræno temperantiæ cum debita moderatione contineant, ſicque caveant, ne comeſtibilia occulte ſurripiant a propria Magiſtra, aut ab aliis Monialibus: in ordinariis recreationibus modum non excedant, ſeque in iis ita gerant, ut impleant conſilium Apoſtoli. *Philip. 1. Gaudete in Domino ſemper; iterum dico gaudete; modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus.*

8. Magnam concipiant confidentiam erga Confeſſarium: & ſi forte ex humana fragilitate aliquid cogitarunt, aut commiſerunt, naturalem erubeſcentiam omnino evincant, ne alioqui pluribus confeſſionibus ſacrilegis ſe implicent; & fiat error pejor priore: graviores tentationes, cujuſcumque generis eæ ſint, illi ſin-

ſincere manifeſtent, ab illo opportuna remedia expoſcant, eaque ſuis temporibus cum Dei gratia uſurpent.

9. Propriam pudicitiam tam animæ, quam corporis Deo, Beatæ Virgini Mariæ, Angelo ſuo Cuſtodi, & Sanctis Tutelaribus aſſidue commendent: diabolicas tentationes adverſus illam quomodocumque inſurgentes ſtatim repellant, quæcumque ejus nitorem labefactare poſſunt, ſollicite effugiant; ad hunc etiam effectum ſenſus corporis, viſum, auditum, guſtum, tactum, & olfactum accurate cuſtodiant: animæ affectus, ac potentias imperio rationis ſubjiciant; & carnem ipſam, ſi opus ſit, corporali aliqua afflictione caſtigent.

10. Bonam, & ſalutarem electionem ſtatus a Deo in ſuis orationibus efflagitent quotidie: nec ad ſtatum religioſum amplectendum ſinant ſe temere induci, ſive ex ſuggeſtione parentum, ſive ex importuna ſuaſione Monialium, cum quibus degunt, ſive ex conſilio propriæ Magiſtræ: ſicque prius quam in re adeo gravi deliberent, conſulant Deum, Patrem ſuum ſpiritualem, vel alium prudentem, pium, ac diſcretum virum: alioqui, ſi incaute, ac imprudenter, & ob humanos reſpectus conſentiant in ſuſceptionem ſtatus religioſi; temporis progreſſu ipſas pœnitet promiſſionis, & (quod pejus eſt) ex puerili erubeſcentia non audentes revocare conſenſum, invitæ religionem ingrediuntur, & in ea inquiete viventes veraciter de ſe ipſis dicere poſſunt, quod ex pia animi ſubmiſſione, ac modeſtia dicebat *S. Bernardus ep.249. Clamat ad vos mea monſtruoſa vita, mea ærumnoſa conſcientia: ego quædam chimæra ſæculi ſum: nec Clericum gero, nec Laicum: nam Monachi jam dudum exui converſationem, non habitum.*

Hinc enim in *Concilio Trident. ſeſſ.25. de Regul. cap.17.* præſcribitur, ut puellæ admittendæ ad novitiatum voluntas accurate exploretur ab Ordinario, & quidem eo modo, quo diximus: *cap.2. ſect.1. qu.4. per totum*: quamvis talis exploratio non videatur neceſſaria, neque in caſu, quo Monialis novitia profiteatur vigore indulti Pii V. relati *cap.9. num.18.* (idque ob rationem adductam in hoc ipſo *cap. num.224. §. Quod ſi*) neque in caſu, quo novitia tranſiret ad ſuſcipiendum habitum alterius Ordinis, in quo nulla major difficultas appareret in regulari obſervantia, quam eſſet in priori Monaſterio: *intellige*, ſi aliunde ſufficienter conſtet Ordinario novitiam voluntarie, ac libere tranſire ad illum alium Ordinem; ſi enim de hoc non conſtet, iterum explorari debet illius voluntas quoad hoc particulare, utpote principaliter intentum a Concilio; non item quo ad alia; cum de iis ſufficienter conſtet exploratione facta in ingreſſu prioris Monaſterii: & alioqui ceſſante fine legis ceſſet lex *l.1. ff. de act. emp. & vend. & c. eum qui, ff. de reg. jur. lib.6.*

Quæres 7. *Qualem modum orandi mentaliter facilem, ac utilem poſſint Confeſſarii Monialium illis tradere, ut in eo ſe exercere valeant majori incremento proprii profectus ſpiritualis.*

291. *Reſp.* Poſſe tradere ſequentem; quem majoris claritatis gratia in §§. ſequentibus diſtinctis ſubjicio; videlicet.

1. Oratio mentalis, ut utiliter, ac fructuoſe fiat, aliqua requirit ante ipſam orationem, aliqua in ipſa oratione, & aliqua poſt illam.

2. Ante orationem ex conſilio Sapientis *Eccl.18. Ante orationem præpara animam tuam, & noli eſſe quaſi homo, qui tentat Deum*; duplex requiritur præparatio: altera in eo conſiſtit, quod ex libello ad id deſtinato opportuno tempore meditationis puncta colligantur: idque ne ipſo orationis tempore mens diſtrahatur ad quærendam materiam meditationis: altera conſiſtit in eo, quod Deum præſentem vivaciter concipiamus per fidem, eumque profundiſſima corporis, & animæ reverentia adoremus, adhibitis verbis illis Abrahæ *Geneſ. 18. Loquar ad Dominum meum, cum ſim pulvis, & cinis*: tum enixe petamus a Deo, ut quæcunque ea die cogitaturi, locuturi, facturi, ac paſſuri ſumus, omnia cedant ad majorem ipſius honorem, ac gloriam: denique cogite-

gitemus, quid tunc temporis ſimus a Deo petituri.

4. In ipſa oratione curandum in primis, ut myſterium, quod ſumus meditaturi, bene intelligamus, & firmiter credamus; tum conſiderandæ attentius cauſæ, ac rationes illius, tum indagandi veri fines, ob quos peractum eſt myſterium; tum inquirendi effectus illius, fructus ſcilicet, & damna inde provenientia; denique perpendendæ circumſtantiæ, ac proprietates dicto myſterio annexæ: v.g. meditatura eſt Monialis myſterium Incarnationis: primo debet bene intelligere per tale myſterium Filium Dei in unitate perſonæ naturam humanam ſibi copulaſſe; ita ut Deus dici poſſit homo, & homo dici poſſit Deus: ſecundo indagare debet cauſam hujus myſterii, quæ fuit divina bonitas: tertio debet inveſtigare fines dicti myſterii, qui fuerunt redemptio generis humani, & divinæ charitatis manifeſtatio. Inſpicere debet fructus ex præfato myſterio provenientes, qui ſunt remiſſio peccatorum, mortis deſtructio, aditus ad cœlum, & ſimiles: quinto conſiderare debet circumſtantias talis myſterii, locum ſcilicet, tempus, & modum, nec non proprietates animæ, & corporis, quæ Verbum Divinum modo dicto ſibi copulavit.

5. In conſideratione autem cujuslibet harum rerum immorari debet intellectus Monialis meditantis, quamdiu in iis devotionem invenit, ac guſtum ſpiritualem abſque anxietate tranſeundi ulterius: & curandum eſt, ut voluntas ipſa inde excitetur ad varios affectus (cum ad hos potiſſimum ordinetur orario mentalis) & fiant variæ petitiones, & colloquia juxta materiæ propoſitæ exigentiam: ubi vero Monialis unam ex dictis rebus hoc modo perpenderit, ac ponderaverit, eadem pace, & animi quiete ad aliam progredietur eodem modo, & ſic deinceps, uſque dum totam perfecerit meditationem.

6. Affectus, qui in progreſſu meditationis excitari debent, eſſe poſſunt ex iis, qui comprehenduntur in præſenti alphabeto, videlicet Adoratio, admiratio, aſpiratio, amor, ſui ipſius accuſatio: Benedictio, beneficentia: Confeſſio, cognitio Dei, & ſui, compunctio, congratulatio: Devotio, deſiderium, delectatio, deteſtatio, donatio: Exultatio, electio, eleemoſyna: Fides, fiducia, fruitio: Glorificatio, gaudium, gratiarum actio, gratitudo, Humiliatio, honoratio, holocauſtatio: Imitatio, invocatio, interrogatio, indifferentia: Laudatio: Mortificatio, manſuetudo, mendicitas ſpiritualis, magnanimitas: Nitor intentionis in operando: Obedientia, oblatio, obſecratio, odium peccati: Proſtratio, propoſitum, petitio: Quærelæ adverſus ſe ipſum, diabolum, & alios humanæ ſalutis hoſtes: Reverentia, reſignatio, religio: Spes, ſubmiſſio: ſupplicatio: Timor, triſtitia, Unio cum Deo: Zelus honoris Dei, & ſalutis animarum.

7. In propoſito igitur myſterio Incarnationis elici poterunt, & debebunt affectus amoris in Deum, fiduciæ in divinam bonitatem, gratitudinis, gratiarum actionis, odii, ac deteſtationis peccati, propoſiti de cætero non peccandi &c.

8. Admiſceri poſſunt, & debent etiam in meditatione petitiones, & colloquia pro conditione materiæ, quam meditamur: petitiones quidem, quibus imploremus Dei auxilium, petamus gratias neceſſarias, aut poſtulemus liberari a malis tam ſpiritualibus, quam temporalibus: colloquia vero modo cum Deo (& quidem etiam cum unaquaque ex tribus divinis perſonis ſeorſim) modo cum Chriſto, modo cum B. V. Maria, modo cum Angelis, modo cum Sancto aliquo, modo nobiſcum ipſis, prout exiget materia meditationis, ſuggeret affectus, & Spiritus Sancti illuſtratio inſinuabit.

9. Quamvis ad actum orationis mentalis potiſſimum concurrant intellectus, memoria, & voluntas; ad illam tamen non parum conferunt etiam aliæ potentiæ animæ inferiores, & maxime imaginatio; qua Monialis meditatura myſterium v.g. Nativitatis Chriſti, ſibi efformet imaginem porticus undequaque frigori expoſitæ, ibique parvulum pannis involutum: ſic

ſic enim imaginativa, quæ alias tempore meditationis vagatur, & diſcurrit, manebit certo loco affixa, & multum juvabit ad myſterium propoſitum attente meditandum.

10. Juvabit etiam ad meditationem locutio ipſa corporalis, Moniali in decurſu meditationis prorumpente in orationem aliquam vocalem, per quam illa excitetur ad majorem attentionem, ac devotionem: & hoc, ſive recitando aliquam orationem compoſitam ab Eccleſia, aut ab aliquo Sancto, ſive illam hic, & nunc ex ſe concinnando juxta præſentem devotionem, ac neceſſitatem ſpiritualem.

11. Præterea juvari poteſt meditatio etiam per uſum ſenſuum, & per ipſum ſitum corporis; ſed de his non poteſt tradi certa regula: alii quippe melius, ac fructuoſius meditantur detinendo oculos clauſos; alii aſpiciendo cœlum, vel devotam aliquam imaginem, alii audiendo cantus muſicales, alii recedendo a quocunque ſtrepitu, alii crebris ictibus pectus percutiendo, alii frequentes genuflexiones iterando, alii brachia extendendo in modum crucis, alii ſe proſternendo ſuper terram, alii in certo loco firmis pedibus ſe ſiſtendo, alii leniter deambulando, alii ſedendo ex humili aliquo loco. Quare quo ad hoc eligat Monialis, quod experitur ſibi magis conferre ad devotionem cordis, attentionem, & quietem, habita ratione tam propriæ infirmitatis corporalis, quam ædificationis aſtantium, ſi meditatio fiat in loco publico.

12. Finita meditatione cogitare debet Monialis qualiter in ea ſe geſſerit: an ante orationem ſe præparaverit, materiam ad meditandum prævenerit, fructum ex ea eliciendum præviderit; an ſtatuto tempore inchoaverit ſtatim meditationem; an diſtractiones paſſa ſit, & quas, qualiterque in iis abigendis ſe geſſerit, an dormiturierit aliquantulum, & cur; quid fuerit meditata; an intellectui plus æquo laxaverit habenas diſcurrendi; quos affectus in ſe excitaverit; quid a Deo poſtulaverit, quæ bona propoſita elicuerit, qua reverentia ac humilitate apud Deum aſtiterit, an aliquem alium defectum in meditatione commiſerit.

13. Quod ſi Monialis velit meditari aliquod ex noviſſimis, mortem v.g. aut turpitudinem peccati mortalis, aut aliquam ex regulis ſui Ordinis, vel aliud ſimile; debet proportionaliter ſervare regulas hactenus traditas: ſicut in caſu, quo ope meditationis vellet ſe diſponere ad gravem mortificationem fortiter ſufferendam, ad implendam aliquam obedientiam admodum difficilem, ad ſuſtinendam magnam injuriam ſibi extrinſecus illatam, ad prompte excipiendum e manu Dei infortunium aliquod grande ſibi imminens, ad moleſtam, ac longam infirmitatem patienter ferendam, & in aliis ſimilibus caſibus: in his enim omnibus conſiderari debent natura rei propoſitæ, ejus cauſæ, ſeu rationes, fines illus, effectus, ſeu fructus, & reliquæ circumſtantiæ, quæ rem illam comitantur: tum excitandi varii affectus, & faciendæ variæ petitiones juxta exigentiam rei cadentis ſub meditationem, & indigentiam Monialis meditantis.

14. Cavendum, ne Monialis deſiſtat ab oratione mentali ex eo, quod in ea neſciat diutius diſſerere de re propoſita ad meditandum, & ſtatim areſcat, nulla bona cogitatione ei recurrente, qua puncta meditationis extendat: ſiquidem vigor mentalis orationis plus conſiſtit in iis affectibus, ac bonis deſideriis voluntatis, quam in difluxis diſcurſibus, ac ſpeculationibus intellectus: unde fit, ut ſæpe homines rudiores melius, ac fructuoſius orent mentaliter, quam viri ſapientes, ac docti, eo quod illi per ſimplicem aliquam cogitationem ſtatim tranſeant ad pios affectus, & in his ſe diutius detineant, qui utique in oratione mentali principaliter intenduntur: quo pacto Philoſophus quidam apud *Gerſonem ſuper magnificat alph. 86. lit. D*, dicere ſolebat; *Inquiramus, quid ſit virtus, non ut ſciamus, ſed ut boni efficiamur*.

15. Cum finis orationis mentalis ſit emendatio noſtrorum defectuum, & remedium noſtrarum infirmitatum ſpiritualium; propterea Monialis acceſſura ad

oran-

orandum debet præmeditari, at prævidere non ſolum puncta meditationis, ut jam diximus, ſed etiam fructum, quem determinate intendit percipere ex illa, ad illum ordinando totam meditationem, & omnes pias cogitationes in ea recurrentes tanquam media ad illum conſequendum.

16. Ut fructuoſior ſit oratio mentalis, confert non ſolum poſt illam in aliquo libello adnotare breviter fructum illius, & bona propoſita in ea elicita, ſed etiam ipſo tempore orationis determinare fructum aliquem in ea die practicandum: ut, ſi ope meditationis tibi propoſuiſti patienter ſuſtinere injurias, & moleſtias a ſocio inferendas; debes determinare aliquid particulare, in quo patientiam exerceas illa die: v. g. in caſu, quo injuſte tibi contradicatur in iis, quæ dicis, aut certe honor debitus denegetur.

17 Oratio mentalis curandum ſemper eſt ut ſi practica, adeoque deſcendat ad caſus particulares; non autem ſiſtat in generali voluntate, ac deſiderio alicujus virtutis: quare non ſufficit, quod Monialis in oratione mentali afficiatur circa virtutem obedientiæ in genere, ſed debet determinare caſus particulares, in quibus exerceat obedientiam, & in quibus majorem ſentiat repugnantiam.

18. Quod ſi Monialis inter orandum frequentes patitur diſtractiones, quibus Dæmon conatur impedire orationis fructum; contra illas pugnandum eſt tum humilitate, per quam orans ſuam infirmitatem agnoſcat, & confundatur ſe Deo aſtare adeo irreverenter, tum fortitudine, qua firmiter ſtatuat pro viribus repellere quamcumque cogitationem alienam a materia orationis, quantumvis ea fuerit de re ſibi grata, utili, ac neceſſaria; tum oratione ipſa, qua Deum deprecetur, ut regat potentiam ſuam imaginativam, & colligat cogitationes ſuas diſſipatas; tum fiducia in Deum elicita, qua confidat, ſicut dat velle orare, daturum & poſſe; tum denique ſua induſtria, ac diligentia, qua ante orationem illa omnia a mente ſua amoveat, quæ cupit non irrepere ſibi in ipſa oratione, ut monet *Caſſianus collat. 9. cap. 2.*

19. Si quando Monialis ex propria infirmitate, aut juſto Dei judicio in oratione omnimodam patitur ariditatem, ita ut ſe habeat per modum ſtipitis, tunc conſultum eſt, ut vel aliquem pium librum legat non feſtinanter, ponderando verba, & ex iis eliciendo varios actus pios, vel ut recitet aliquas orationes vocales, offerens Deo in ſuorum peccatorum remiſſionem illius ariditatis moleſtiam.

20. Non turbetur Monialis ex eo, quod in actu orationis mentalis plures, & graviores ſolito patitur tentationes; ſiquidem, ut bene advertit B. Ægidius S. Franciſci Socius, id facit diabolus, ne obtineamus per orationem a Deo vires neceſſarias ad illum profligandum: *Ut ſi litem ageres*, ait B. Ægidius, *& regem adires, ut auxilium ab eo depoſceres, nonne adverſarius tuus pro viribus contenderet, ut iter tuum impediret? Cum igitur in oratione contra Satanæ aſtutias auxilium depoſcamus, verſutus ille omnibus viis ſtudet hoc ſanctum exercitium nobis impedire.* Verum non eſt cur hac in re multum timeamus; quin potius dicere debemus, *ſi Chriſtus pro nobis, quis contra nos?* tantoque ardentius ad Deum debemus confugere.

21. Fructus porro orationis mentalis ſunt reformatio morum, evitatio cujuſcumque peccati, etiam minimi, fuga occaſionum illius, edomatio paſſionum, coercitio ſenſuum, mortificatio pravarum inclinationum, victoria difficultatum a Dei ſervitio retardantium, fortitudo contra quaſcumque tentationes, generoſa ſufferentia moleſtiarum, prompta executio divinæ voluntatis, conſecutio chriſtianarum virtutum, & maxime charitatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, & mortificationis.

Quæres 8. *Quibus monitis induci poſſint Moniales per ſuos Confeſſarios ad Horas Canonicas, aliaſque orationes vocales attente, devote, ac reverenter recitandas.*

 292. *Reſp.*

292. *Reſp.* Poſſe induci ſequentibus, videlicet.

1. Cogitent homines orationis tempore curiam intrare cœleſtem; illam, inquam, curiam, in qua Rex regum ſtellato ſedet ſolio, circumdante innumerabili, & ineffabili beatorum ſpirituum exercitu; ut notavit *S. Bernard. de 4. modis orandi*, inde inferens: *Quanta ergo cum reverentia, quanto timore, quanta illius humilitate accedere debet a palude ſua procedens, & repens ranuncula vilis? quam tremebundus, quam ſupplex, quam denique humilis, & ſolicitus, & totus intentus animo majeſtati gloriæ in præſentia Angelorum, in conſilio ipſorum, & congregatione aſſiſtere poterit miſer homuncio?*

2. Conſiderent cum eodem *S. Bernardo ſerm. 8. in Cant.* Angelos Sanctos aſtare orantibus, offerre Deo preces, & vota hominum, ubi tamen ſine ira, & diſceptatione levari puras manus perſpexerint. *Doleo proinde*, ſubdit S. Bernardus, *aliquos veſtrum gravi in ſacris vigiliis deprimi ſomno, nec Cœli cives revereri, ſed in præſentia principum tamquam mortuos apparere; cum noſtra ipſi alacritate permoti noſtris intereſſe ſolemniis delectentur. Vereor, ne veſtram deſidiam quandoque abominantes cum indignatione recedant: at ſi ſe a nobis boni ſpiritus elongaverint, impetus malignorum quis ſuſtinebit?*

3. Caveant, ne Regi Deo aſſiſtere, & colloqui proficiſcentes, imparatæ hunc curſum faciant, ne forte eas abſque armis, & ſtola regia digna conſpectu a longe conſpiciens, miniſtris, & famulis jubeat, ut vinctas illas longe a facie ſua in exilium mittant, negligenteſque, & interruptas ipſarum orationes in faciem iis exprobrent, ut loquitur *Climacus Grad. 28.*

4. Meminerint frequenter, quæ habet *S. Cyprian. de orat. dom.* his verbis: *Quo modo te audiri a Deo poſtulas, cum te ipſum non audias? vis Deum memorem eſſe tui, cum rogas, quando tu ipſe memor tui non ſis? hoc plane eſt vigilare oculis, & corde dormire; cum debeat Chriſtianus, cum dormit oculis, corde vigilare, ſicut ſcriptum eſt, Ego dormio, & cor meum vigilat.* Quæ omnia confirmat *S. Bernard. lib. de ani. c. 8.* his verbis: *Loquitur mihi Deus in Pſalmo, & ego illi: nec tamen cum Pſalmum dico, attendo cujus Pſalmus ſit: ideo magnam injuriam Deo facio, cum illum precor, ut meam precem exaudiat, quam ego, qui fundo, non audio: deprecor illum, ut mihi intendat, ego vero nec illi, nec mihi intendo.* Sic etiam *S. Cyprianus in Pſ. 37.* ait: *Quo modo nos audiet Deus, cum nos ipſum non audiamus? quo modo faciet ille, quod volumus; cum nos, quod ille vult, non faciamus: vult nos tamen eſſe Deus, ut quaſi dii cum Deo loquamur.*

5. Bene perpendant, quod homines quidem aliquos allocuturi, qui ſunt nobis ſuperiores, & habitum, & inceſſum, & amictum, & omnia componimus, inquit *S. Chryſoſtom. in Pſ. 4. ad Deum autem accedentes hiamus, fricamus, nos huc, & illuc verſamus, negligentes, & ſocordes ſumus; humi genibus flexis per forum oberramus.*

6. Attendant in actu orationis Chriſtianos elevare manus in cœlum, non ſolum quod hic habitus eſt ſupplicis, ac petentis, & ſperantis auxilium ab alio (ſicut ſubmergendus extendit manus tanquam auxilium petens) ſed quod manuum elevatio ſignificet, ac excitet elevationem mentis in Deum, ut notavit *Clemens Alex. l. 7. ſtromat.* Quamquam dici poſſet cum *Tertullian. apolog. 30. Orantes extenſione manuum ſe Deo offerre, & quaſi in manu ejus dedere*; vel certe magnam affectus vehementiam deſignare, quaſi manus elevando vim Deo inferant, & magna fiducia velint manu prehendere quod petunt; vel denique oſtendere ſe nolle torpentes rem petitam obtinere, ſed velle manus ſimul ad opus admovere, & hoc juxta *Pſal. 118. Levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi.*

7. Meminerint placere Deo latinas preces, quas ipſæ recitant, etſi illas non intelligant: nam Abbas Paſtor *in vitis Patrum*, cum quidam ei conquerendo diceret: *Ecce oro, & non eſt compunctio in corde meo, quia neſcio virtutem*) ideſt ſignificationem verborum), reſpondit: *Et tu tamen orare perge, quoniam ſicut incantator, licet virtutem verborum, quæ dicit, neſciat,*

ſciat, ſerpens tamen audit, & intelligat ea, iiſque ſubjicitur incantanti, & humiliatur; ſic & nos, quamvis ignoremus virtutem eorum, quæ loquimur, dæmones tamen audientes ea intelligunt, terrentur, atque diſcedunt.

8. Si voluntarie diſtrahantur in recitandis orationibus vocalibus, putent ſibi exprobrari a Chriſto verba illa, quæ habentur *Matth.26.Sic non potuiſtis una hora vigilare mecum?* quæ verba ſic expendit Drogo: *quis autem eſt, Domine, qui tecum una hora vigilet? etiam in Cœlo non eſt factum ſilentium, niſi quaſi dimidia hora; quanto minus in terra una hora vigilabimus tecum?* hæc ille: ex quibus colligitur humanam mentem difficillime quietam ſilere in oratione: ut proinde Chriſtus ei oppoſuerit vallum ſpinarum, quibus redimitum fuit illius caput, quem minime tranſilire poſſit: quod his verbis expreſſit *S. Athanaſius: Spineam coronam geſtavit Dominus, ut omnes in ſecuritatem aſſereret, quæ in precibus mentem inconcuſſam poſſideret: tanto opus fuit vallo, ut mens humana ſe quieta in precibus contineret.*

9. Ut attente horas 7. canonicas recitent, meminerint illas inſtitutas fuiſſe ab Eccleſia ad conſervandam memoriam humanæ redemptionis; quippe his horis principalia myſteria illius completa ſunt: hora enim veſpertina (unde Officium Eccleſiaſticum ſumit initium) Chriſtus cœnavit cum diſcipulis: hora completorii captus eſt in horto: matutina initum eſt conſilium perdendi Chriſtum: prima ductus eſt ad Pilatum, ac Herodem: tertia crucifixus vocibus Hebræorum, flagellatus, & coronatus ſpinis: ſexta crucifixus re ipſa: nona ſpiritum emiſit.

10. Accedentes ad orandum vocaliter perinde ſe gerant, ac ſi eo die nihil aliud ipſis faciendum foret; ſicque cogitationem omnem extraneam, & alienam ab oratione diligentiſſime abigant, ſive ea ſit de officio, quod exercent, ſive de negotio, quod tractant, ſive de injuria illata a ſocia, ſive de malo ipſis imminente, ſive de qualibet re impertinente ad materiam meditationis: ſiquidem *omnia tempus habent. Eccl.3.*& *ſufficit diei malitia ſua. Matth.6.* Quin etiam conſultum eſt, ut ſervi Dei, quandocumque accedunt ad orandum, omnes ſuas cogitationes temporales jubeant manere extra locum orationis, verba illa Abrahami *Gen.22.* uſurpantes: *Expectate hìc cum aſino; ego, & puer illuc uſque properantes, poſtquam adoraverimus, revertemur ad vos*: ac identidem ſibi inculcent verba illa: *Hoc age, hoc age*, quæ Sacerdoti ethnico diis ſacrificanti per tibicinem altiori voce inculcabantur ad inſinuandam reverentiam diis debitam.

11. Ad attente orandum ſummopere conferet elicere firmum propoſitum attendendi non ſolum ad initium orandi, ſed etiam renovare propoſitum in principio cujuslibet Pſalmi, & ſi is ſit longior, etiam in progreſſu illius; maximeque quando majores, ac moleſtiores ingruunt diſtractiones; & quidem iterum, atque iterum implorato ad talem effectum Dei auxilio.

12. Conferet item ad attente orandum meminiſſe, de quacumque diſtractione admiſſa voluntarie reddendam eſſe Deo rationem: ac proinde, ſicut orans conaretur attente orare, ſi noſſet cogitationes ipſi tunc occurrentes ab aſtantibus clare cognoſci, aut ipſum cogendum eſſe eas manifeſtare proprio Superiori; ſic omni ſtudio procuranda eſt attentio; cum nobis conſtet Deo notas eſſe omnes noſtras diſtractiones, de iis reddendam a nobis eſſe rationem, immo & ſubeundam eſſe debitam pœnam, ſi fuerint culpabiles; quod eſt contrahere reatum pœnæ, ubi acquirendum eſſet incrementum meriti: quo modo dici poteſt, quod habetur *Luc.11.Vide, ne lumen, quod in te eſt, tenebræ ſint.*

13. Cum autem varia poſſit eſſe attentio in oratione vocali, videlicet una ad verba (quæ dicitur materialis) alia ad ſenſum literalem verborum (quæ dicitur literalis) & alia, qua cogitatur ad Deum, & ad rem, pro qua oratur (quæ dicitur ſpiritualis (quæcumque ex his attentionibus habetur, ſufficit ad ſatisfaciendum propriæ obligationi.

Quæres 9. *Quibus monitis Confeſſarius inſtruere poſſit Moniales ad utiliter inſtituendum*

tuendum examen conſcientiæ tam generale, quam particulare.

293. *Reſp.* Poſſe inſtruere ſequentibus monitis, nimirum.

1. Examen generale conſcientiæ ſic inſtituendum, ut in primis commemoremus Dei beneficia nobis collata, de iis debitas ipſi reddentes gratias; tum petamus gratiam cognoſcendi omnes, & ſingulos defectus a nobis commiſſos: poſtea diligenter nos ipſos diſcutiamus modo infra explicando: denique doleamus quammaxime de defectibus commiſſis, & aliquam de iis pœnam ſpontanee ſubeamus.

2. Diſcuſſio conſcientiæ verſari debet circa cogitationes, verba, ac operationes ſive ex objecto bonas (cujuſmodi eſt oratio tam mentalis, quam vocalis, auditio Miſſæ, Confeſſio, Communio, &c.) ſive malas ex natura ſua: item circa inſpirationes divinitus immiſſas, ſancta deſideria concepta, occaſiones bene merendi exhibitas, bona propoſita elicita, aliaque id genus, quæ ab ultimo examine habito uſque ad illud tempus occurrerunt, ſive bona, ſive mala.

3. Quod principaliter intenditur in generali examine conſcientiæ, non eſt cognitio defectuum commiſſorum, ſed vera pœnitudo de illis, & firmum propoſitum abſtinendi impoſterum ab illis: ideoque in his duobus punctis inſumi debet major pars temporis aſſignati pro examine conſcientiæ. Quo dato, non poſſunt Moniales conqueri tempus examinis generalis videri nimis prolixum, eo quod citiſſime ſe expediant in inquiſitione defectuum commiſſorum, utpote ſtatim memoriæ occurrentium, ſicque non habeant, in quo inſumant reliquum temporis, quod ſupereſt: poſſunt enim utiliter ſe occupare in concipiendo vero dolore de defectibus factis, & firmo propoſito abſtinendi in poſterum ab illis; quæ duo principaliter intenduntur in generali examine conſcientiæ.

4. Plures, & magnæ ſunt utilitates, quæ proveniunt ex generali examine conſcientiæ: nimirum facilior, & celerior emendatio morum; cum Monialis ſuos defectus ex habito examine quotidie intuens magis de iis confundatur, & firmius propoſitum concipiat de iis vitandis, faciliuſque ex propoſito frequentius iterato emendetur, juxta illud, *Gutta cavat lapidem, non bis, ſed ſæpe cadendo*; præterea examen generale conſcientiæ confert tum ad confeſſionem peccatorum facilius faciendam; cum per illud ſine alio labore commiſſi exceſſus in memoriam promptiſſime recurrant; tum ad minuendam pœnam alias in Purgatorio pro delictis patratis ſufferendam; cum juxta formam examinis ſuperius propoſitam eo pacto quotidie voluntariam aliquam ſubeamus pœnitentiam de defectibus ea die commiſſis: denique illud beneficium provenit ex generali examine, quod exiſtens in peccato mortali, ſi veſpere, antequam petat dormitum, examinet conſcientiam, & in fine examinis eliciat actum contritionis, ut fit; in caſu, quo nocte moreretur ex improviſo; abſque confeſſione (quod interdum evenit) æternæ damnationis periculum evaderet, alias illud incurſura.

5. Examen conſcientiæ ſaltem ſemel qualibet die inſtituendum, id eſt veſpere: imo conſultum eſt illud ſæpius facere qualibet die, & maxime in fine cujuslibet noſtræ operationis, quæ ſit majoris momenti: quin etiam expediret illud facere qualibet hora.

6. Quod autem ſpectat ad examen particulare, illud fit de aliquo vitio particulari, quod ſit velut capitale, ac radicale, a quo alia vitia quaſi rami ſuppullulant, & quo eradicato, illa pariter eradicantur: fit autem hoc modo; mane reſolute proponas vitium illud tota die heroice ſupprimere; aſſidue per diem in illud intendas, illudque jugiter cohibeas; ſi quando in illud labaris, mox doleas, fortiorque reſurgas; veſpere memoreris quoties, quomodo, & qua occaſione per diem in illud lapſus ſis, & per novum, ac fortius propoſitum cavendi, aut ſuperandi occaſiones illius, opportunis remediis emendare ſatagas; demum notes quot vicibus in vitium illud cecideris; & hoc totum

tum facias qualibet die hebdomadæ: die vero Dominica luſtres, & videas quid elapſa hebdomada profeceris, aut defeceris, illudque ſequenti ſeptimana compenſare, imo & augere ſerio conſtituas.

7. Meminerint Moniales expedire quidem, ut examen particulare prius fiat de iis defectibus externis, quibus ſummopere offenduntur ii, quibuſcum vivimus: at curandum, ut quam citiſſime ab his nos expediamus vacaturi ſedulæ acquiſitioni virtutum internarum, in quibus potiſſimum conſiſtit religioſa perfectio; ſicque eniti debemus, ut ope examinis particularis quam primum ea omnia corrigamus, quæ extrinſecus in Proximis gignere poſſunt offenſionem, & ſcandalum.

8. Examen item particulare debet trahi ad unum quid, ideſt ad illud vitium, per quod credimus magis impediri profectum noſtrum ſpiritualem: ſiquidem pluribus intentus minor eſt ad ſingula ſenſus; & *Exodi* 3. dicitur *Dominus Deus tuus conſumet nationes has in conſpectu tuo paulatim, & per partes non poteris eas delere pariter*. Verum tamen eſt, quod cum vitium illud dividi poſſit in plures partes, ſeu gradus, examen particulare trahi debet prius ad unam partem, poſtea ad aliam, & ſic deinceps: v. gr. vult quis adipiſci perfectam humilitatem ope examinis particularis: is illud debet inſtituere hoc ordine; primo ne proferat verba cedentia in propriam laudem, ac honorem; tum ne delectetur laudari ab aliis, hinc potius ſumens occaſionem ſe magis humiliandi; tum ne quid faciat ad conciliandam ſibi bonam exiſtimationem apud homines; tum ne reprehenſus de aliquo defectu ſe excuſet, defectum alteri imputans; tum ut ſtatim reſecet cogitationes vanas, ac ſuperbas, quæ forte inſurgant; tum ut practice exiſtimet omnes tamquam ſuos Superiores, eoſque ut tales revereatur; tum ut libenter amplectatur omnes occaſiones ſe exercendi in humilitate; & ſic deinceps.

9. Materia particularis examinis variari non debet, niſi vitium, ad cujus extirpationem fit examen, perfecte vicerimus, aut virtutem, quam intendimus obtinere, re vera obtinuerimus; idque juxta illud *Pſalm.* 17. *Perſequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non convertar, donec deficiant*. Quamquam non ſit neceſſe, ut omnino vitium illud extirpaverimus, ita ut nec minimus ſenſus illius in nobis inſurgat: nam, teſte Seneca, *contra vitia pugnamus, non ut penitus vincamus, ſed ne vincamur*; ſicque ſufficit, ut motus vitii, aut paſſionis inſurgentes facillime repellamus.

Quæres 10. *Quibus monitis poſſint Moniales excitari ad confeſſionem peccatorum cum ſpirituali fructu faciendam*.

294. *Reſp.* Poſſe excitari ſequentibus monitis; nimirum.

1. Cum frequens uſus confeſſionis Sacramentalis maxime conferat ad profectum ſpiritualem, ſi confeſſio fiat non perfunctorie, & quaſi ex conſuetudine, ſed ſtudioſe, & diligenter; curent, quoties confitentur, ea animi præparatione, ac ſenſu id facere, ac ſi tunc ultimo eſſent confeſſuræ.

2. Si certo ſibi perſuadeant ſe majori ſtudio teneri in ſe excitare verum dolorem de defectibus, quos confeſſuræ ſunt, ac firmum propoſitum in eos amplius non relabendi, quam ſuam examinare conſcientiam (quamvis id ipſum fieri debeat diligenter) atque omni conatu eniti debent, ut dolorem maximum concipiant de propriis defectibus (præſertim, ſi ſint graviores) & firmiſſimum propoſitum eos de cætero non committendi.

3. Ad hoc autem multum juvabit ſe excitare pia aliqua conſideratione, eaque varia; pro ut unctio Spiritus Sancti edocebit, & exiget præſens pœnitentis diſpoſitio. Hinc modo ſe ſiſtant coram Deo inſtar ſervi illius Evangelici, qui cum Domino ſuo deberet decem mille talenta, & non haberet, unde redderet, procidens coram illo oravit eum dicens, *patientiam habe in me; & omnia reddam tibi*, *Matthæi* 18. modo cum filio prodigo dicant: *Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei, Pater peccavi in cælum, & coram te*,

te ; jam non ſum dignus vocari filius tuus : fac me ſicut unum de mercenariis tuis, Lucæ 15. modo cum publicano a longe ſtantes pectus ſuum percutiant, & dicant, *Deus propitius eſto mihi peccatori*, ſibique putent dici a Chriſto : *Deſcendit hic juſtificatus in domum ſuam*, *Lucæ* 18. modo putent ſibi a Chriſto ingeminari verba, quæ Joſeph fratribus ſuis dixit, quando illis ſe manifeſtavit : *Ego ſum frater veſter, quem vendidiſtis in Ægypto : nolite pavere ; neque durum vobis eſſe videatur, quod vendidiſtis me in his regionibus : pro ſalute enim veſtra miſit me Deus in Ægyptum*, *Gen.*45. modo imaginentur ſibi exprobrari innumera beneficia a Deo accepta (ſicut olim exprobrata fuerunt Davidi a Nathan.2. *Reg.*12.) additis iis verbis : *Quare ergo contempſiſti verbum Domini, ut faceres malum?* Et dicant cum ipſo Davide *peccavi Domino* : ut ſic mereantur audire verba illa jucundiſſima, *Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum* : modo exiſtiment ſibi inculcari verba illa *Iſaiæ* 5. *Quid eſt, quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod expectavi, ut faceret uvas, & fecit labruſcas?* Sicque propriam agnoſcentes ingratitudinem, eam quammaxime deteſtentur.

4. Caveant, ne ex erubeſcentia omittant confiteri aliqua pudenda ſub prætextu, quod ea non ſint peccata, aut ſaltem non ſint mortalia : id enim eſt valde periculoſum, maxime fœminis, quæ ex defectu doctrinæ, ac prudentiæ falſo, & quidem etiam culpabiliter, exiſtimare poſſunt aliqua non eſſe peccata, vel certe non mortalia, quæ vere ſint talia ; ſicque exponunt ſe periculo faciendi confeſſiones ſacrilegas : quod item procedit de iis Monialibus, quæ ſimilia quidem confitentur, ſed verbis ambiguis, & modo palliato ; ita ut Confeſſarius minus bene, ac diſtincte percipiat rationem defectus manifeſtati, aut ſaltem non attingat ſufficienter ejus gravitatem : cum potius in ſimili caſu pœnitens ſincere, ac ſimpliciter debeat confiteri ſuum peccatum, in remiſſionem illius afferendo verecundiam, quam ſentit in eo manifeſtando.

5. Quod ſi clare agnoſcant peccatum, quod erubeſcunt confiteri, eſſe mortale, omnino enitantur illud confiteri, memores vulnera clauſa plus cruciare ; cum e contra, teſte *Sancto Gregorio l.*7. *moral. cap. ult.* quando putredo, quæ intrinſecus fervet, ejicitur ad ſalutem, dolor aperiatur : attente perpendant verba illa *Oſeæ* 13. *Colligata eſt iniquitas Ephraim, abſconditum peccatum ejus : dolores parturientis venient ei* : recolant item, quæ habet *Iſaias cap.*37. *Venerunt filii uſque ad partum, & virtus non eſt parturiendi* : eis denique ad talem effectum proponantur a Confeſſario quæ dicimus in *hoc cap. num.*195.

6. Ut minus ſentiant repugnantiam, ac difficultatem, quæ ſentiri ſolet in confeſſione peccatorum, exiſtiment ſibi dici ab Angelo Cuſtode ea verba, quæ olim Naam Syro dicta fuerunt a ſervis, dum renueret juxta conſilium Eliſæi deſcendere in Jordanem ad ſe lavandum in remedium lepræ : *Etſi rem grandem præcepiſſet tibi Propheta, certe facere debueras ; quanto magis, quia nunc dixit tibi, lavare, & mundaberis* : re vera enim Sacramentalis confeſſio, habita ratione bonorum, quæ ex ea conſequuntur (quorum principale eſt remiſſio cujuſcumque peccati, quantuncunque atrociſſimi) non eſt onus adeo grave, ut non prompto, ac lubenti animo non debeat ſuſcipi, ac ſuſtineri.

7. Curent, ut confeſſio ipſarum habeat ſexdecim illas conditiones, quæ a Doctoribus verſibus comprehenduntur.

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, & diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta, & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

8. Ut minimum confiteantur decimoquinto quoque die : immo conſultum eſt, ut id faciant qualibet hebdomada ; cum frequens uſus confeſſionis majus odium peccati inducat, uberius auxilium conferat ad illud vitandum, actum ipſum confitendi

tendi faciliorem reddat, aliaque plura, & magna bona ſpiritualia tribuat.

9. Confeſſiones generales totius anteactæ vitæ non repetant ſine juſta cauſa; ut oſtendi in *hoc cap. num.* 179. præſertim ſi angantur ſcrupulis: expedit quidem, ut generaliter confiteantur in fine cujuslibet anni ab ultima generali inchoando: ſicque *Sanctus Bonaventura in regula novitiorum cap.* 3. monet religioſum, ut annuatim generaliter confiteatur: & Benedictus XI. in *extravag. Inter cunctas* §. *cæterum de privil.* dicit *licet hoc non ſit neceſſarium, eſſe tamen ſalubre, ſaltem propter erubeſcentiam, quæ magna eſt pœnitentiæ pars.*

10. Quod ſi velint generalem totius anteactæ vitæ confeſſionem inſtituere; id faciant apud illum Sacerdotem, qui illarum futurus eſt Confeſſarius ordinarius: ſic enim illas melius dirigere poterit in via ſpirituali, & ſalubriora iis remedia tradere ad ſpirituales morbos ipſarum curandos, quo pleniorem notitiam habebit ipſarum conſcientiæ non ſolum præſentis, ſed etiam præteritæ: quod eſt bene advertendum.

11. Si eæ ſint confeſſuræ ſolum leviores aliquos defectus, eoſque frequentiſſimos; ita ut non improbabilem rationem habeant dubitandi, num habeant ſufficientem dolorem, ac neceſſarium propoſitum illos de cætero non committendi: conſultum eſt, ut præfatos defectus confeſſæ ante abſolutionem ſe accuſent de aliquo peccato graviori anteactæ vitæ alias remiſſo, de quo ſint certiores moraliter ſe habere neceſſarium dolorem, ac ſufficiens propoſitum; cujuſmodi peccatum eſſe poſſent detractiones graves, perjuria, imprecationes voluntariæ, & ſimilia, a quibus in præſentia, Deo dante, abſtinent.

12. Peccata, quæ frequentius committi poſſunt a Monialibus, revocari poſſunt ad quatuor claſſes ſequentes; videlicet contra Deum, contra Religionem, contra ſe ipſas, & contra Proximum; ſicque hunc ordinem ſervare poterunt in faciendo examine conſcientiæ ante confeſſionem: nimirum.

Contra Deum.

An divinis inſpirationibus reſponderint, & bona propoſita cœlitus immiſſa adimpleverint.

An debita præparatione, ac fructu ſuſceperint Sacramenta confeſſionis, ac communionis.

An horas canonicas debita attentione recitaverint, vel certe eas omiſerint.

An, & quas diſtractiones admiſerint in oratione mentali, aut vocali voluntarie habita.

An vota aliqua particularia emiſſa violaverint.

An blaſphemiæ tentationes paſſæ ſint, & qualiter in iis repellendis ſe geſſerint.

An Miſſam omiſerint, maxime in die feſto.

An emiſerint juramenta falſa, aut non neceſſaria.

An commiſerint aliquam ſuperſtitionem.

An diffiderint de divina miſericordia, vel certe de ea nimis præſumpſerint, hine ſumentes anſam liberius, ac gravius delinquendi.

An indevote, ac irreverenter ſe geſſerint in Eccleſia.

An laboraverint ſerviliter in die feſto.

An fidem dederint ſomniis.

An Deum debite amaverint, ei convenienter ſervierint, ipſique de beneficiis acceptis gratias egerint.

Contra Religionem.

An aliquam ex regulis, ſtatutis, aut conſuetudinibus violaverint, & quas.

An debite frequentaverint chorum.

An deliquerint contra votum religioſæ paupertatis, ſive dando, ſive accipiendo abſque legitima licentia, & maxime ad fines illicitos: ſive uſurpando aliquid de bonis communibus Conventus, aut ea diſtribuendo contra voluntatem Superioriſſæ, aut ea negligenter cuſtodiendo, & conſervando; præſertim ſi ad hoc tenentur ex officio.

An peccaverint contra votum Caſtitatis aliquo ex modis recenſitis *c.* 4. *n.* 83.

An votum obedientiæ violaverint, contraveniendo præceptis Superiorum, pertinaciter detrectando illorum mandata, officia Monaſterii negligentiſſime obeundo.

An irreverenter egerint cum propriis Superioribus, de iis detraxerint, ac graviter conqueſtæ ſint, nec non contra illos odium ſubditarum concitaverint.

An ex affectu inordinato ſuum ſuffragium dederint, aut denegaverint, ſive in eligendis Superioriſſis, ſive in recipiendis puellis ad novitiatum, ſive in admittendis novitiis ad profeſſionem, &c. aut aliquam Sororum in his ſubornaverint.

An voluntarie contriſtatæ ſint de ſtatu religioſo aſſumpto, & de hoc ipſo illas pœnituerit.

An clauſuram violaverint, quo modo, & ad quem finem.

Contra ſe ipſas.

An vanas, otioſas, ac impertinentes cogitationes admiſerint, & in iis voluntarie ſe detinuerint.

An, & qualiter negligentes fuerint in procuranda propria ſalute ſpirituali.

An ſe, & ſua indebite oſtentaverint.

An gloriatæ ſint de rebus malis, & de quibus.

An verba otioſa protuletint, ac mendacia jocoſa.

An ſibi complacuerint de peccatis alias remiſſis.

An ſe expoſuerint ſcienter probabili periculo peccandi, & quo genere peccati.

An ſibimetipſis ex animo gravia mala imprecatæ ſint.

An impatientes fuerint in ſufferendis præſentis vitæ ærumnis, & calamitatibus.

An, & qualiter exceſſerint in edendo, bibendo, ac dormiendo.

An nimis alte de ſe ipſis ſenſerint.

An tempus otioſè inſumpſerint.

An nimis indulſerint propriis ſenſibus corporis.

Contra Proximum.

An illum oderint voluntarie, ejuſque bono inviderint.

An temere de eo in re gravi judicaverint, falſaſque ſuſpiciones conceperint, immo & aliis manifeſtaverint.

An de eo graviter detraxerint, & cum præjudicio famæ, aut alios excitaverint ad detrahendum, eoſve audierint.

An verba contumelioſa contra illum protulerint.

An dederint prava conſilia, & quidem interdum etiam cedentia in grave damnum Proximi.

An ex corde gravia mala Proximo imprecatæ ſint.

An diſcordias graves diſſeminaverint inter Sorores Monaſterii.

An rixas, contentiones, ac litigia excitaverint, ſive referendo quæ viderunt, aut audierunt, ſive alia ratione.

An, & qualiter iracundas, ac impatientes ſe oſtenderint,

An malum exemplum dederint, & in quo.

An debitam reverentiam gravioribus Monialibus denegaverint.

An grave malum Proximo exoptaverint deliberate.

An deliberate gaviſæ ſint de malo gravi illius, & e contra triſtatæ de bono gravi.

An aliquid ei ſurripuerint, aut quoquo modo perſonam illius offenderint, & qualiter.

An ipſum, & res ipſius libere deſpexerint, illum deridendo, illudendo, aut aliter contemnendo.

An ſecretum naturale in re graviori violaverint.

13. Meminerint in confeſſione peccatorum mortalium aperiendum eſſe numerum, immo & circumſtantias ſpeciem mutantes (quod maxime procedit in peccatis contra caſtitatem commiſſis) nec expectent ſe de his interrogari a Confeſſario; cum ſponte exprimi debeant a pœnitentibus.

14. Pœnitentiam a Confeſſario injunctam quam primum impleant, curentque eam peragere in ſtatu gratiæ: ſi enim fiat in peccato mortali, non prodeſt ad remiſſionem pœnæ, durante ſtatu peccati mortalis; etſi, obice ſublato, ſuum poſtea ſortiatur effectum.

Quæres 11. *Quæ monita dari poſſint*

Monia-

Monialibus a Confeſſario ad communionem Euchariſticam digne ſumendam .

295. *Reſp.* Poſſe dari ſequentia ; nimirum .

1. Caveant, ne ad Euchariſtiam accedere præſumant cum conſcientia peccati mortalis : ſicque antequam accedant, probent ſe ipſas juxta pæceptum Pauli 1. *Corinth.*11. ſe examinando, num ſint digne diſpoſitæ ad tanta myſteria, memores quod *qui manducat, & bibit indigne, judicium ſibi manducat, & bibit*, ideſt damnationem animæ : præterquamquod notat *Sanctus Anſelmus ſuper hæc verba*, hodie multos poſt Paſcha variis morbis corripi, eo quod indigne corpus Domini acceperunt ; addens per illa alia verba, *& dormiunt multi*, aliquos plures præmature mori, vel potius mortuos eſſe ob indigne ſumptam Euchariſtiam .

2: Videant, ne communicent ex conſuetudine abſque ulla præparatione, ac ullo ſenſu devotionis (id enim maxime impedit fructum Euchariſticæ communionis) meminerintque conſultius eſſe non communicare, quam communicare abſque debita præparatione ; cum nimia familiaritas pariat contemptum, aut ſaltem multum minuat reverentiam alias debitam ; unde fit, ut ſic communicanti non impertiantur dona illa cæleſtia, quæ digne communicantibus copioſe ſolent concedi .

3. Cum *S.Thomas p.3.qu.24. alias* 83. *art.5. ad 1. ex S. Dionyſio cap.2. de Eccl. Hierarch.* dicat ablutionem extremitatis manuum, quæ fit a Sacerdote in Miſſa, ſignificare emundationem, etiam a minimis, & requiri in iis, qui accedunt ad Euchariſtiam, juxta illud *Jo.3. Qui lotus eſt, non indiget, niſi ut pedes lavet* : quis non videt ſumma diligentia curandum eſſe Monialibus, ut accedant ad communionem conſcientia purgata a mortalibus culpis, immo etiam a venialibus, quantum patitur humana fragilitas ? ut proinde fidelibus communicaturis olim ante communionem clamare ſoleret præco, *Sancta Sanctis* .

4. Conferet autem ad debitam præparationem faciendam ante communionem uti aliqua pia conſideratione, & ea varia pro varietate feſtivitatis, in qua facienda eſt communio : v.g. Monialis communicatura in Nativitate Domini pie imaginetur ſibi a B.V.Maria infantulum Jeſum tradi in manus : modo exiſtimet ſe a Chriſto invitatam ad cœnaculum, in quo inſtituta eſt Euchariſtia : modo putet ſibi dici a Chriſto ex altari, quod olim dictum fuit Zachæo . *Lucæ 19. Feſtinans deſcende, quia in domo tua oportet me manere* : modo ſibi perſuadeat ſe admitti ad ſugendum pretioſiſſimum Chriſti ſanguinem e ſacratiſſimo ipſius latere : modo dicat cum Regina Eſther : *Cras cum rege pranſura ſum*, & ſingularem Chriſti benignitatem ſuſpiciat .

5. Conferet item ad debitam præparationem faciendam ante communionem, ut varios actus diverſarum virtutum eliciamus ; & maxime fidei, reverentiæ, humilitatis, confidentiæ, charitatis, admirationis, & ſimilium ; pro ut hic, & nunc Spiritus Sancti unctio ſuggeret : in his enim actibus conſiſtit actualis devotio, quam Magiſtri vitæ ſpiritualis requirunt ad fructuoſe communicandum .

6. Quod ſi Monialis judicet ſe non habere actualem illam devotionem, quam cupit, procurat, & a Deo enixe petit, non ideo angatur, ſed ſummopere recreetur ; memor de Deo dici, *Pſal.*38: *Deſiderium pauperum exaudivit Dominus : præparationem cordis eorum audivit auris tua* . Quo modo ſancta Gertruda, cum quadam die cupida digne ſe præparanda ad ſacram communionem, Virginem Mariam, & omnes Sanctos exoraſſet, ut pro ipſa offerre dignarentur Deo omnem illam præparationem, qua quilibet illorum aliqua die ſe ad communionem præparaverat ; dixit ei Dominus : *Jam vere omnibus cæli civibus appares in eo ornatu, quem tibi petiſti* .

7. Poſt ſumptam communionem gratiæ Deo agendæ de tanto beneficio, immo & habendæ : ad quod utique multum proderit agnoſcere recepti beneficii magnitudinem ; quam *Sanctus Chryſoſtomus homil.60. ad pop.Antioch.* commendat his verbis : *Quot nunc dicunt, vellem illius* (ideſt

(ideſt Chriſti) *formam aſpicere, figuram, veſtimenta, calceamenta: ecce eum vides, ipſum tangis, ipſum manducas; & tu quidem veſtimenta cupis videre; ipſe tibi concedit non tantum videre, iterum & manducare, & tangere, & intra te ſumere.*

8. Hæc autem gratiarum actio conſiſtit in variis actibus, & quidem in primis adorationis, qua Deum Creatorem, ac Redemptorem noſtrum intra cor noſtrum receptum veneremur toto animi affectu: confuſionis, qua confundamur nos adeo ingratos in Deum tanta gratia dignatos fuiſſe, ſicque dicamus Chriſto cum Petro: *Exi a me, quia homo peccator ſum, Domine*, *Luc.*5. Amoris Dei, per quem feramur in ipſum dicentes cum Sponſa, *Cant.*3. *Inveni, quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam*, aut cum David *Pſ.*17. *diligam te Domine, fortitudo mea*: diſplicentiæ de peccatis commiſſis, qua illa ex animo deteſtemur, firmiter ſtatuentes in poſterum ab iis omnino abſtinere. Prætereа peti debent a Chriſto variæ gratiæ, ac dona juxta noſtras ſpirituales indigentias, videlicet peccatorum noſtrorum plena remiſſio, fortitudo contra tentationes, patientia in adverſitatibus, perſeverantia in bene cœptis, edomatio pravarum affectionum, humilitas, obedientia, mortificatio, & aliæ virtutes nobis magis neceſſariæ: item debemus concipere multa bona propoſita, & quidem non ſolum in generali, ſed etiam in particulari, v.g. remittendi injuriam acceptam, & procurandi reconciliationem erga illum, qui eam intulit; exequendi aliquam obedientiam impoſitam a Superiore, ſenſui valde contrariam, noſtri appetitus abrogandi in hac, vel illa re particulari: debemus item Chriſto offerre nos ipſos, & omnia noſtra, dicentes cum David *Pſ.*117. *quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* vel etiam devote recitantes orationem illam, quam S. P. N. Ignatius proponit in exercitiis ſpiritualibus his verbis: *Suſcipe Domine univerſam meam libertatem, accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem: quidquid habeo, vel poſſideo, mihi largitus es; id tibi totum reſtituo, ac tuæ prorſus voluntati trado gubernandum: amorem tui ſolum cum tua gratia mihi dones, & dives ſum ſatis, nec aliud quidquam ultra poſco*. Denique orare debemus pro neceſſitatibus tam ſpiritualibus, quam corporalibus tum totius Eccleſiæ, tum parentum, conſanguineorum, ac amicorum; nec non comparare indulgentias tum pro nobis ipſis, tum pro defunctis, quas lucrari poſſumus, ſive ex numiſmate aliquo benedicto, ſive aliunde.

9. Qua die communicant Moniales, majori diligentia caveant ab iis omnibus, quæ Chriſtum offendere poſſunt, ſive loquendo, ſive cogitando, ſive operando: e contra vero majori ſtudio, ac devotione vacent exercitiis ſpiritualibus, quo modo P. Suarez dicit linguam Sacerdoti, & communicaturo maxime cuſtodiendam eſſe; quippe quæ eſt primum membrum, quod Chriſtum excipit. Ad quod faciunt, quæ habet *S. Chryſoſt. hom.*61. *ad pop. Antioch.* his verbis: *Cum nos ab ira corripi viderimus, vel ab alio vitio, cogitemus quibus facti ſumus digni, & ſit irrationabilium nobis motuum correctio talis cogitatio.*

10. Caveant Moniales, ne ſtatim, ſumpta Euchariſtia, ab Eccleſia tranſeant ad negotia temporalia abſque debita gratiarum actione: id enim magnæ irreverentiæ, ac inurbanitatis indicium eſt; non ſecus ac inurbanus cenſeretur, qui Principem domi ſuæ exceptum ſtatim deſereret, domeſticis negotiis vacaturus: caveant, inquam; alias aſſimilabuntur cani, qui, accepta de manu Domini buccella panis, ſtatim ab ejus conſpectu recedit.

11. Fructus principalis Euchariſticæ communionis in eo conſiſtit, ut corrigamus vitia, acquiramus virtutes, & vitam commutemus in melius; ita ut de nobis dici poſſit: *Conſideravit ſemitas domus ſuæ, & panem otioſa non comedit*, *Prov.*31. & nos ipſi de nobis dicere poſſimus cum Paulo *Galat.*2. *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Chriſtus.*

12. Quod ſi ex frequenti communione non ſentimus in nobis illos effectus, qui

qui alias ex ea ſolent oriri: id provenit tum ex defectu debitæ præparationis, eo quod communicemus quaſi per conſuetudinem, & ob humanos reſpectus, tum ex nimia facilitate, qua conſentimus in peccata venialia magis deliberata, ac voluntaria, Deum ſic ad aliqualem iracundiam provocantes, & nos magna ex parte privantes effectibus divinis Eucariſtiæ cum magno præjudicio noſtri profectus ſpiritualis. Quamquam ex juſto Dei judicio interdum communicans ſibi videatur nullum percipere fructum ex communione; cum vere magnum, ac multiplicem capiat: quo modo infirmus cibo ſumpto nutritur, & juvatur, etſi in eo ſumendo nullum ſentiat guſtum.

13. Non ergo fideles debent omittere communionem ex eo, quod ſibi videntur communicare abſque ullo fructu: non exiguus fructus communionis eſt in via Dei non retrocedere labendo in defectus graviores, in quos forte communicans incideret, ſi frequenter non communicaret: quo modo *Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *cap.* 2. Euchariſtiam dicit eſſe antidotum, quo liberamur a culpis quotidianis, & a peccatis mortalibus præſervamur.

14. Cum de Euchariſtia dicatur *Pſ.* 22. *Paraſti in conſpectu meo menſam adverſus eos, qui tribulant me*; fideles quo magis vexantur hujus vitæ malis, ac tentationibus, eo frequentius debent communicare; memores Eliam, dum fugeret ab ira Jezabelis, non ambulaſſe in fortitudine cibi ab Angelo ei præſtiti uſque ad montem Dei Horeb. 3. *Reg.* 17. niſi poſtquam bis comedit: ſiquidem, *Rabano teſte*, Elias bis paſtus exprimit noſtræ naturæ infirmitatem, quibus non ſufficit ſimplex paſtus, quatenus ad ſuperna valeat aſcendere.

15. Quam frequenter Moniales debeant communicare, conſtat ex dictis in *hoc cap. num.* 178. nimirum conſultum eſſe, & valde commendabile, ut eæ regulariter octavo quoque die communicent: quod non facit, quin aliquæ illarum etiam frequentius communicare poſſint, ſi earum Confeſſarius id judicaverit ipſis expedire.

Quæres 12. *Quibus monitis juvari poſſint Moniales ad Miſſam debita cum devotione, ac fructu audiendam.*

296. *Reſp.* Poſſe juvari ſequentibus, & quidem.

1. Meminerint Angelos Sanctos ſacrificium Euchariſtiæ adeo venerari, ut ad illud propius accedere non audeant: ſicque viros Sanctos, & in primis S. Joan. Chryſoſtomum, & Sanctum Gregorium Papam Angelos in terram pronos, dum Miſſam celebrarent, conſpexiſſe: ut vel hinc colligatur, quanta reverentia homo debeat aſſiſtere auguſtiſſimo huic Sacrificio.

2. Quoties aſſiſtunt Sacrificio Miſſæ, pie ſibi perſuadeant ſe in monte Calvariæ intereſſe crucifixioni Chriſti: ſiquidem una, eademque eſt hoſtia, idemque nunc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſe ipſum tunc in Cruce obtulit; ſola offerendi ratione diverſa, ut loquitur *Concil. Trid. ſeſſ.* 22. *cap.* 2. ac proinde eo ſenſu animi, ac devotionis affectu Miſſæ aſſiſtant, quo tunc aſtitiſſent crucifixioni.

3. Advertant fideles Miſſæ Sacrificio aſtantes omnes una cum Sacerdote celebrante concurrere ad illud Deo offerendum; ideoque Sacerdotem in ipſa Miſſa dicere fidelibus aſſiſtentibus: *Orate fratres, ut meum, & veſtrum Sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem*; idemque repetere in canone iis verbis: *Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt*: hincque colligitur, quod, ſicut Sacerdos celebrans ſumma devotione, reverentia, & attentione debet Sacrificium Miſſæ peragere; ſic, & eæ pro ſua parte ad illud debent concurrere ea majori devotione, ac reverentia, qua poſſunt.

4. Proderit multum ad audiendam Miſſam debito devotionis affectu imaginari in Sacerdote celebrante Chriſtum ipſum patientem (qui revera in Sacrificio Miſſæ eſt principalis miniſter, ideoque verba conſecrationis a Sacerdote proferuntur in perſona ipſius: *Hoc eſt enim corpus meum*: & in veſtibus Sacerdotalibus agnoſcere varia myſteria Dominicæ paſſionis, nimirum in amictu velum, quo vultus Chriſti a Judæis velatus eſt; in alba veſtem, qua ille

ille indutus eſt ab Herode ad illum illudendum; in cingulo funes, quibus conſtrictus eſt in captura; in manipulo ligamina, quibus alligatus eſt columnæ flagellandus; in ſtola funes ejus collo appoſitas, dum Crucem bajulaturus eſſet ad Calvariæ locum; in planeta denique veſtem purpuream, qua ipſum ludibrii cauſa induerunt, vel certe veſtem inconſutilem, qua crucifigendus exutus eſt.

5. Proderit item ad audiendam Miſſam devote, ac religioſe in ſingulis actionibus Miſſæ agnoſcere myſteria vitæ, ac paſſionis, quæ in iis ſignificantur; videlicet in introitu Miſſæ, quæ canitur a Choro, dum Sacerdos celebraturus accedit ad altare, ardentiſſima Sanctorum Patrum deſideria, quibus divini Verbi incarnationem expetebant; & quidem frequenter, unde & a Choro introitus Miſſæ repetitur: in confeſſione, quam facit Sacerdos initio Miſſæ, Chriſti humilitatem, qua non eſt dedignatus ſubire formam peccatoris, ut peccatores redimeret: in repetitione *Kyrie eleyſon* (quæ verba idem ſignificant, ac, *Domine miſericordia*) abyſſum innumerarum miſeriarum, quibus homo detinebatur: in variis ſignis, ac crucibus, quæ formantur a Sacerdote ſuper hoſtia, & calice, varios cruciatus, ac dolores a Chriſto in Cruce toleratos; in elevatione hoſtiæ, & calicis elevationem Crucis a Judæis factam, ut Chriſtus in ea clavis confixus ab omnibus conſpiceretur: denique in conſumptione hoſtiæ Chriſti ſepulturam. Hæc ergo myſteria vel omnia, vel aliqua tantum, prout ſuggeret præſens devotio, conſiderent Moniales, dum audiunt Miſſam, & juxta conditionem myſterii eliciant varios actus, amoris Dei, odii peccati, confuſionis ſui ipſius, gratiarum actionis, & ſimilium: ſic enim devote, & cum fructu audient Miſſam.

6. Cum Sacerdos in Miſſæ celebratione pluries invitet fideles adſtantes ad orandum, dicendo: *Oremus, &*, *Orate fratres*; conſultum eſt, ut quicumque Miſſæ Sacrificio interſunt, quo tempore Sacerdos facit *Memento vivorum* (ut vocant) etiam ipſi idem præſtent, & quidem diſcurrendo per quinque Chriſti vulnera (ut faciebat S.P. Borgia) commendantes Deo in vulnere manus dexteræ Papam, Cardinales, Epiſcopos, & reliquos omnes Eccleſiaſticos; in lævæ manus vulnere Imperatorem, Reges, Principes, & alios Miniſtros laicæ poteſtatis: in vulnere pedis dexteri omnes Religioſos; in vulnere vero lævi pedis parentes, conſanguineos, amicos, benefactores, & quoſcumque ipſorum precibus commendatos: latus ipſum Chriſti ſibimetipſis reſervantes, ut ibi ſecuri requieſcant. Faciant item *Memento mortuorum* (ut vocant) dum facit Sacerdos, orentque pro parentibus, ac conſanguineis, pro amicis, ac benefactoribus, pro iis, qui nullum habent ipſis ſuffragantem, aut graviores cruciatus patiuntur, aut præ aliis citius exituri ſunt e pœnis Purgatorii.

7. Conferet item ad Miſſam devote audiendam, ſi in eius progreſſu ſe ſtudioſe diſponant ad ſpiritualem communionem, ea die non communicaturæ ſacramentaliter: ſe diſponent autem concipiendo ardentiſſimum deſiderium communicandi, ac uſurpando verba illa, *Jobi* 31. *Quis det de carnibus ejus, ut ſaturemur?* immo quando Sacerdos aperit os ad recipiendam, & conſumendam hoſtiam, os animæ ipſæ aperiant, exiſtimentque ſe illam accipere, & de illius ſumptione inviſibili delectentur, dicentes: *Inveni, quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam Cant.* 3. præmittentes tamen verba illa Centurionis: *Domine non ſum dignus, ut intres ſub tectum meum, ſed tantum dic verbo, & ſanabitur anima mea. Matth.* 8. eliciant etiam varios actus ex iis, quos diximus ſupra elici debere poſt communionem ſacramentalem: ſic enim fructuoſa, ac devota erit auditio Miſſæ.

Quæres 13. *Quæ monita ſuggeri poſſint, & debeant Monialibus, ad hoc ut magno cum fructu ſpirituali audiant conciones, & legant pios libros.*

297. *Reſp.* Poſſe, & debere ſuggeri ſequentia; nempe.

1. Meminerint Deum ipſum loqui in Miniſtris verbi Dei, juxta illud *Matth.* 10.

Non eſtis vos, qui loquimini, ſed ſpiritus patris veſtri, qui loquitur in vobis; & libros pios eſſe veluti epiſtolas nobis a Deo miſſas e Cœlo, dicente *Sancto Auguſtino in Pſal.90. conc.2. De illa civitate, unde peregrinamur, literæ nobis venerunt; ipſæ ſunt ſcripturæ, quæ nos hortantur, ut bene vivamus*: quod etiam confirmat *Sanctus Gregorius lib.4. epiſtolarum ep.84.* his verbis: *Quid eſt Scriptura ſacra, niſi quædam epiſtola omnipotentis Dei ad creaturam ſuam? ſi quis ſcripta terreni Imperatoris acciperet, non ceſſaret, nec quieſceret, ſomnum oculis non daret, niſi prius, quid ſibi Imperator terrenus ſcripſiſſet, agnoviſſet. Imperator Cœli Dominus hominum, & Angelorum pro vita tua tibi epiſtolas ſuas tranſmiſit, & tu glorioſe fili eaſdem epiſtolas ardenter legere negligis?* quæ verba belle faciunt contra illos, qui vel detrectant audire conciones, & legere libros pios, vel utrumque faciunt perfunctorie, ac ſine ullo fructu ſpirituali.

2. Ea reverentia, ac devotione audiendum eſt verbum Dei in concionibus, aut legendum in libris piis, qua ipſe Chriſtus audiretur, ſi præſens loqueretur: ſic enim habet *Sanctus Auguſtinus tract.30. in Jo. Nos itaque*, inquit, *ſic audiamus Evangelium, quaſi præſentem Dominum*: propterea namque, quando legitur Evangelium, omnes ei aſſurgunt, quaſi Chriſtum in eo venerantes, ſimulque ad cœlum, quod in eo promittitur, anhelantes; idque ex Apoſtolorum ſanctione, teſte *S. Clemente lib. 2. Conſtit. Apoſtol. cap.61.*

3. Quantam timendi de propria ſalute rationem habeant qui divini verbi auditioni, aut lectioni ſunt minus affecti, conjiciant ex eo, quod dicit *Sanctus Bernardus ſerm.1. in Septuageſ.* illum, ſcilicet, qui verbum Dei cum fructu audit, legit, meditatur, ſignum habere, & teſſeram ſuæ prædeſtinationis: qui enim *ex Deo eſt, verba Dei audit, Jo.8.* unde de iis inferri poteſt, *propterea vos non auditis, quia ex Deo non eſtis.*

4. Notent fideles ex *Sancto Baſilio in Monaſticis Conſtit. cap.2.* omnem ſermonem Chriſti excolendæ pietatis, virtutiſque obeundæ eſſe regulam: propter hoc enim humanam naturam ſuſcepit, ut in ſe, velut in tabula quadam, veram nobis pietatem, ac virtutem depingeret, eamque omnibus nobis ante oculos ſtatutam unicuique pro viribus imitandam, ceu archetypum proponeret. Unde fit, ut, ſicut ſtudioſus addiſcendi artem pingendi fixo obtutu inſpicit archetypum ipſi propoſitum a Magiſtro ad imitandum, ita fideles quammaxima attentione in ſermone Dei, ſive a Concionatoribus audito, ſive in piis libris lecto, inſpiciant, qualiter vitam ſuam pie, ac religioſe inſtituere debeant.

5. Hæc porro multum conferent ad verbum Dei fructuoſe legendum, vel audiendum: nimirum ne auditio, vel lectio divini verbi non fiat ex conſuetudine, ſed ex deſiderio inde percipiendi magnum fructum ſpiritualem: ut non fiat ex vana, ac inutili curioſitate addiſcendi res novas: ut nobis ipſis applicemus, quæ audimus, aut legimus, & pro nobis dictum, aut ſcriptum putemus, juxta illud *Eccl.21. Verbum ſapiens quodcumque audierit ſcius, laudabit, & ad ſe adjicet: audivit luxurioſus, & diſplicebit illi, & projiciet illud poſt dorſum ſuum.*

6. Præterea, ut auditio, aut lectio divini verbi multum conferat ad noſtrum profectum ſpiritualem; eam debent comitari invocatio Sanctorum, attentio, diligentia, ruminatio, oratio ante, & poſt, deſiderium proficiendi, nulla celeritas, ponderatio rerum, motio affectuum, aſſiduitas, moderatio in legendo, executio, rara piorum librorum mutatio: ſiquidem fortuita lectio, & quaſi caſu reperta non ædificat, ſed reddit animum inſtabilem.

7. Ad rem præſentem etiam facit monitum, quod tradit *S. Auguſtinus Ep.143. ad Demetriadem* his verbis: *Optime uteris lectione divina, ſi eam tibi adhibeas ſpeculi vice*; ut ibi velut ad imaginem ſuam anima reſpiciat, & vel fœda quæque corrigat, vel pulchra plus ornet: curandum tamen, ut ſimus factores verbi, & non auditores tantum fallentes noſmetipſos:

ſos : quia, *ſi quis auditor eſt verbi, & non factor, hic comparabitur viro conſideranti vultum nativitatis ſuæ in ſpeculo: conſideravit enim ſe, & abiit, & oblitus eſt ſtatim, qualis fuit*, ut loquitur *S. Jacobus cap.1.* huic certe verbi divini auditio, aut lectio non eſt utilis; cum teſte Paulo *Rom.2. Non auditores legis juſti ſint apud Deum, ſed factores legis juſtificentur.*

8. Optimum eſt item monitum, quod tradit *S. Bernardus tract. ad fratres de monte Dei*, dicens: *Hauriendus eſt ſæpe de lectionis ſerie affectus, & formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, & non tam impediat interrumpendo, quam puriorem continuo animum ad intelligentiam lectionis reſtituat.* Quare qui audit concionem, aut legit pium librum, & inde ipſi proponitur ſalutare aliquod documentum, quod putet poſſe multum conferre ad profectum ſui ſpiritualem, debet in ejus conſideratione aliquantulum inſiſtere, & conari non ſolum ut illud bene percipiat intellectu, ſed etiam affectu amplectatur.

9. Fructus lectionis ſpiritualis non conſiſtit in eo, quod legantur plures paginæ, & percurrantur plures libri; ſed ut ponderetur, quod legitur, immo & deducatur in praxim: quo pacto bona corporis nutritio provenit non ex multa comeſtione, ſed ex bona digeſtione illius, quod comeditur; & hoc eſt bene advertendum.

10. Ut lectio ſpiritualis ſit fructuoſa, ac utilis profectui noſtro ſpirituali, non legantur libri curioſi, ac difficiles, ſed ſimplices, ac faciles: illi enim mentem defatigant, & curioſitatem paſcunt; hi vero pietatem excitant, & fovent devotionem, juxta illud *Prov.3. Cum ſimplicibus ſermocinatio ejus.*

Quæres 14. *Quibus monitis juvari poſſint Moniales ad moderandum metum mortis corporalis.*

298. *Reſp.* Poſſe juvari ſequentibus; videlicet.

1. Meminerint vitam hanc corporalem eſſe vitalem quamdam, longam, & lentam mortem: cum e contra mors juſtorum ſit finis laborum, & principium quietis; fuga triſtitiæ, & adventus lætitiæ; ſedatio tempeſtatis, & initium tranquillitatis; conſummatio exilii, & reditus in patriam.

2. Conſiderent ex *S. Cypriano lib. de mortalitate*, & identidem cogitent ſe renunciaſſe mundo, & tamquam hoſpites, & peregrinas hic interim degere: amplectantur diem, qui aſſignat ſingulos domicilio ſuo, qui nos hinc ereptos, & laqueis ſæcularibus exſolutos Paradiſo reſtituit, & regno cæleſti: *Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos, & copioſa turba deſiderat jam de ſua immortalitate ſecura, & adhuc de noſtra ſalute ſollicita: ad horum conſpectum, & complexum venire quanta & illis, & nobis in communi lætitia eſt?* ita *S. Cyprianus.*

3. *Si vere amas Deum*, dicebat Thomas Morus, *certe nihil adeo grave eſſe poteſt, atque ſummam illius majeſtatem etiam in minimis offendere; nec quicquam tantopere expetes, atque remedium aliquod, quo ſecurus eſſe poſſis te nunquam de cætero Deum amplius offenſurum: quod cum in hac vita haberi non poſſit, continue clamabis cum Pſalmiſta: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt.*

4. Refert *Poſſidonius in vita S. Auguſtini cap.27. ex S. Cypriano* Sacerdoti cuidam infirmitate defeſſo, & de appropinquante morte ſollicito, commeatumque ſibi precanti aſtitiſſe Angelum, qui non ſine quadam animi, ac vocis indignatione infremuit, ac dixit: *Pati timetis, exire non vultis; quid faciam vobis?*

5. De S. Tiburtio M. referunt ejus acta, illum Torquato judici dixiſſe; *Applica equuleos, ſuſpende Chriſtianos, damna, percute, incende, univerſa denique ſupplicia adhibe: ſi exilium minaris, hoc philoſophantibus eſt totus mundus; ſi mortis ſupplicium, evadimus mundi carcerem: ſi ignes, majora his in cupiditatibus incendia vincimus: decerne quidquid libet; omnis nobis vilis eſt pœna, ubi pura comes eſt conſcientia.*

6. Con-

6. Conſideret homo ſe a Deo conditum eſſe, ut aliquando ex hac vita migret, & quæcumque habet mundus, ipſi pro viatico data eſſe, ne quid deeſſet ad hoc iter conficiendum; ſicut ergo peregrinus remeans ad ſuam patriam, quidquid in itinere obvium occurrit, etſi jucundum, ac delectabile, averſis oculis prætergreditur, videnſque eminus Civitatem propriam, Deo gratias agit: ſic homo hoc iter ingreſſus animo in cœlum defixo eo currat, quo tendit, morteque appropinquante non doleat, ſed gaudeat ſe ad metam propoſitam perveniſſe, dicatque cum David *Pſal.121. Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi; in domum Domini lætantes ibimus*.

7. Ne gravis ſit ſeparatio a parentibus, conſanguineis, & aliis præſentis vitæ bonis per mortem, curandum ut, dum vivimus, paulatim animum ab iis deducamus, iiſque moriamur quo ad effectum; quippe qui, velimus, nolimus, tandem relinqui debent, & quidem brevi; cum breves ſint dies hominis.

8. Si mortem corporis non metuere,ſed deſiderare volumus, curandum nobis eſt, ut mundi mala, & incommoda ſentiamus, mortificationem Jeſu Chriſti in corpore noſtro ſemper circumferentes: ſicut enim proficiſcenti per loca ſylveſtria, aſpera, ac latrociniis infeſta unicum ſolatium eſt brevitas viæ, ſi certa ſequatur quies: ſic tendens ad æternam beatitudinem mala præſentis vitæ ſentiat, ipſique jucunda erit mors, per quam via beatitudinis cæleſtis quaſi brevior redditur.

9. Cum mors ſit gravis, ac moleſta homini etiam ex eo, quod anima egreſſa e corpore ſola, ac inermis incedere debet inter ſæviſſimas hoſtium cohortes; curandum eſt, ut ſtatim a morte ſocios, & amicos illic inveniamus, qui ſolitudinis illius tædium ſublevent, noſque tutos per hoſtium agmina ducant: hi autem erunt Sancti noſtri tutelares, Angelus cuſtos, & animæ parentum, & aliorum defunctorum ſuffragiis Eccleſiæ a nobis eductæ ex Purgatorio: hi omnes, inſpecto de cœlo noſtro periculo, accurrent nobis, aſſociabunt, defendent, ac recreabunt.

10. Terribilis item eſt mors hominis ex ſeveritate æterni Judicis, coram quo ſiſti debet anima egreſſa a corpore, ut reddat rationem boni, & mali, quod homo geſſit in vita: proinde multum minuetur mortis metus, ſi ante judicii tempus judicem placemus, ipſum piis officiis promerendo, eique debitam ſatisfactionem exhibendo pro peccatis.

11. *S.Birgitta l.4. revelat. c.7.* ſcribit in Purgatorio eſſe locum, in quo nulla alia adeſt pœna, niſi deſiderium perveniendi ad Deum, ejuſque viſionem beatificam: ibique hoc deſiderio torqueri illos, qui in hac vita non habuerunt perfectum deſiderium perveniendi ad Dei præſentiam, ejuſque viſione fruendi: tales autem ſunt ii, qui adeo mortem timent, ut, ſi poſſent, numquam vellent mori: quod eſt quaſi vilipendere viſionem Dei, & gloriam Dei.

Quæres 15. *Quibus monitis excitari poſſint Moniales ad infirmitates corporis patienter ſufferendas.*

199. *Reſp.* Poſſe excitari ſequentibus monitis, nimirum.

1. Meminerint infirmitatem nullam homini advenire abſque juſto Dei conſilio; qui cum nobis ſit pater, & amet nos, utique infirmitates corporis immittit ad noſtrum bonum: ut proinde, teſte *S.Hieronymo in vitis Patrum* Abbas Joannes Monacho cupienti liberari graviſſima febri, dixerit: *Rem tibi neceſſariam cupis abjicere: ut enim corpora nitro, vel hujuſmodi aliis linimentis abluuntur a ſordibus; ita animæ languoribus, aliiſque hujuſmodi caſtigationibus purificantur*: par ergo eſt, ut infirmi dicamus cum *Job.1. Sicut Domino placuit, ita factum eſt, ſit nomen Domini benedictum*.

2. Infirmitas corporis eſt magnum Dei beneficium; cum per eam patienter toleratam ſolvere poſſimus graviſſima debita cum Deo contracta, alias ſolvenda in Purgatorio: faciamus ergo de neceſſitate virtutem, & patienti ſufferentia infirmita-

 tum,

tem, quas patimur, luamus in hac vita pœnam peccatis noſtris debitam.

3. Attendamus admirabilem patientiam Sanctorum in ſufferendis morbis graviſſimis, ac longiſſimis, & in primis S. Liduinæ V. quæ 38. annis paſſa eſt continuas infirmitates, eaſque graves, ac extraordinarias atrociſſimis doloribus conjunctas, & his talibus, ut 30. annorum ſpatio nunquam e lectulo, in quo jacebat, aſſurgere potuerit, aut pedibus terram attingere. S. item Clara 28. annorum intervallo graves ſuſtinuit infirmitates ea patientia, ut ex ejus ore nulla querimoniæ vox eruperit, immo gratias Deo ageret: attendamus, inquam, ſingularem patientiam Sanctorum, & confundamur de noſtra impatientia, ac ignavia.

4. Dum corripimur moleſta aliqua infirmitate, ea non adeo gravis videbitur, ſi meminerimus nos peccando pluries factos eſſe reos æternæ damnationis; ac proinde magni beneficii loco ducendum eſſe, quod Deus ex ſingulari ſua bonitate pœnas æternas inferni a nobis promeritas commutarit in temporalem corporis infirmitatem: ſicque, ea ſuperveniente, dicere debemus cum Fratribus Joſeph, *Gen. 42. Merito hæc patimur, quia peccavimus*.

5. Infirmitas a Deo immiſſa, velimus, nolimus, ſuſtinenda nobis eſt, uſque dum ſtatuerit Deus: videamus ergo, ne amittamus noſtra impatientia meritum ſufferentiæ; ideoque ſine lucro laboremus, quod per patientiam acquirere poſſumus juxta illud Petri: *Per totam noctem laborantes nihil cepimus, Luc. 5.*

6. Correpti aliqua gravi infirmitate, recolamus animo, quæ habet *S. Auguſtinus ſerm. 2. de feſto omnium SS.* his verbis: *Si quotidie oportet nos tormenta perferre; ſi gehennam ipſam parvo tempore tolerare, ut Chriſtum videre digni eſſemus venientem in gloria, & Sanctorum ejus numero ſociari; non ne erat dignum pati omne, quod triſte eſt, ut tanti boni, tantæque gloriæ participes haberemur*. Recolamus item, quod ajebat S. Franciſcus: *Tanta eſt gloria, quam expecto, ut omnis me pœna delectet, omnis morbus, humiliatio omnis, perſecutio omnis, mortificatio omnis.*

7. Si viri Sancti, ac inſignes famuli Dei graviſſimas ac longiſſimas infirmitates paſſi ſunt, Deo ipſo ita diſponente; qua ratione ab iis eximi prætendentii, qui toties, & tam graviter peccaverunt? audiant, quæ dicit Dominus *Jerem. 49. Ecce, quibus non erat judicium, ubi biberent calicem, bibentes bibent; & tu quaſi innocens relinqueris? non eris innocens, ſed bibens bibes.*

8. Mens in corpore afflicta ad cœlum, ac reſurrectionem anhelat; aſpernatur quidquid fluxum eſt, turbulentum, interituique obnoxium, nec præſenti, ſed futuro ævo vivit, mortiſque moderationem (ut ajebat Plato) hanc vitam exiſtimat: denique totam ſe Deo, & cæleſtibus addicit: anima enim morbo affecta Deo propinqua eſt; ut dicit *Nazianz. orat. ad cives Nazianzenos.*

9. De SS. Aquilino, & Audomaro refert *Surius in eorum vita*, quod cum eſſent cæci, & per miraculum a Deo viſus ipſis fuiſſet reſtitutus, iterum ab eo petierunt ſibi oculos adimi, ſeſeque reddi cæcitati, ut carerent diſtractionibus, concupiſcentiis, & tentationibus, quas creant oculi: ut quid ergo nos ita affligimur, ſi qua interdum corripimur infirmitate, quamvis non adeo gravi?

10. De S. Clemente Ancyrano, qui paſſus eſt ſub Diocletiano Imperatore, refertur, cum omnis generis tormentis cruciaretur, corpore confracto, animo in dies factum robuſtiorem nova ſemper appetiiſſe tormenta, & ad ea excipienda vitam ſibi quam diutiſſime prorogari petiiſſe, ac obtinuiſſe; ita ut 28. annis tortus, & excarnificatus fuerit: cumque a Diocletiano, & Præſidibus rogatus fuiſſet, qualiter tot, & adeo gravia tormenta tolerare poſſet, reſpondit: *Licet is, qui foris eſt, noſter homo corrumpatur, tamen is, qui intus eſt, renovatur de die in diem.*

11. Non doleat homo de corporali ægritudine, eo quod per eam impediatur, ne munus ſibi injunctum a Superioribus exe-

exequi poſſit, & vacet exercitio bonorum operum, quæ præſtare conſueverat: nam, teſte *S. Bonaventura de grad. virt. c.24. perfectius eſt adverſa tolerare patiendo, quam bonis operibus inſudare*. An non ſervus tenetur inſervire domino ſuo juxta voluntatem illius? ſi ergo Deus vult ei modo inſerviamus detenti gravi morbo, & lectulo affixi; non eſt æquum, ut ei velimus inſervire magna operando: committe te ipſius voluntati; ipſius hic negotium agitur: ipſe ſcit, quid conveniat, quid opus ſit.

12. De S. Clara legitur, quod, cum per viginti octo annos fuerit infirma, cilicium e ſetis porcinis ſemper geſtavit; ut hinc colligamus infirmum non debere ſolum ſufferre infirmitatem a Deo immiſſam, ſed etiam quæcunque alia incommoda occurrunt occaſione infirmitatis: acceſſorium enim trahitur a principali; & qui vult antecedens, debet velle & conſequens.

Quæres 16. *Quæ monita tradi poſſint Monialibus ad ærumnas, ac incommoda præſentis vitæ fortiter ſuſtinenda.*

300. *Reſp.* Poſſe ſequentia, nempe.

1. Meminerint ex *Chryſoſtomo in 2. Timoth.3. Impoſſibile eſſe, ut qui malis bellum indixerit, preſſuris careat; nefas eſſe pugilem Dei vacare deliciis; non licere epulari luctantem: luctamen enim ſunt præſentia omnia, certamen, bellum preſſura, anguſtia, ſtadium, aliud eſt quietis tempus, hoc ærumnis deputatum eſt, atque ſudoribus; nullus, ubi ad certamen ſe exuit, unctuſque eſt, requiem quærit: ſi enim requiem quæris, cur te exuiſti?* cur libidinibus, & naturæ bellum indixiſti?

2. Si putas te non habere perſecutiones, nondum cœpiſti eſſe Chriſtianus, ait *S. Auguſtinus in Pſ.55.* monens *in 127. Pſ. Quod ſi mortuus eſt diabolus, mortuæ ſunt perſecutiones: ſi autem ille adverſarius noſter vivit, unde non tentationes ſuggerit? unde non ſævit? unde non minas, & ſcandala procurat?*

3. Videmus aliquando homines (ait *Sanctus Anſelmus exponens verba illa* Pauli *Hebr.12. Flagellat Deus omnem filium, quem recipit*) deſperatos filios ſuos dimittere, quod ad hæreditatem ſuam admittere nolunt, nec eos ut filios habere; quem autem flagellat filium, huic & hæreditatem ſervat; tanquam filiis ergo ſe nobis offert Deus; det diſciplinam, dum non auferat hæreditatem.

4. S. Franciſcus rogatus, in quo conſiſteret perfectio religioſa, cum lætitia reſpondit, non in magna ſcientia, vel ſapientia, non in gratia miraculorum, non etiam in magno ſanctitatis, & ædificationis exemplo, non denique in converſione omnium infidelium; ſed ſi fame, frigore, nuditate afflicti, innocentes, conviciis, injuriis, verberibus exagitemur, illaque cum gaudio, amore Chriſti, toleremus: ibi perfecta eſt lætitia, quia præ omnibus donis maximum eſt propter Deum opprobria ſuſtinere: nam in cæteris mirabilibus nos gloriari non poſſumus, quia non ſunt noſtra, ſed Dei; ſed in cruce tribulationis, & afflictionis gloriari poſſumus, quia eſt noſtrum. Sic etiam S. P. N. Ignatius rogatus, quænam eſſet via ad perfectionem, reſpondit: *Si multa, & magna pro Chriſto patiamini.*

5. Cum Soror Maria Vela graviſſimis tentationibus, ac tribulationibus vexata quadam die cum Chriſto amice conquereretur, ducta eſt ab illo in ſpiritu in montem excelſum, ibique vidit virtute Solis omnes lapides in eo monte exiſtentes in gemmas pretioſas mirabiliter converti: viſionem porro declaravit illi Chriſtus dicens, ſic virtute divinæ gratiæ lapides tentationum, quas patiuntur Servi Dei, converti in lapides pretioſos meritorum. Ut proinde B. Junipetus, teſte *Pontio in ejus vita*, ſic probra exciperet quaſi gemmas Chriſti, & exprobranti ſibi aliquando dixerit: *Projice has gemmas in ſinum meum: vellem utique talibus gemmis lapidari Romam uſque.*

6. Refert *S. Chryſoſtomus homil. 26. in 1. ad Cor.* quendam ex Philoſophis externis, cum malam haberet uxorem, & nugatricem, & convitiatricem, rogantibus cur eam ſuſtineret dixiſſe, ut domi haberet gymnaſium, & paleſtram philoſophiæ:

phiæ: *ero enim*, inquit, *cæteris mitior*, *ſi in ea quotidie erudiar*.

7. Cum Chriſtus S. Catharinæ Senenſi duas coronas obtuliſſet, unam ſpineam, & alteram gemmeam, dans ei optionem eligendi utram mallet; ſed ea lege, ut ſi unam eligeret in hac vita, alteram in futura ejus vice reciperet: mox illa accipiens coronam ſpineam de manu Chriſti, illam capiti ſuo inflixit adeo valide, ut per plures dies capitis dolorem ſenſerit. Sic etiam Sanctus Agapitus, cum eſſet 15. annorum, & capiti ejus prunæ ardentes imponerentur, exultans ajebat: *Parum eſt in terra caput aduri coronandum cœlo; quam decorè corona gloriæ ornabit caput afflictum pro Chriſto*.

8. Numquam in re quapiam dicas, perdidi hoc, ſed reddidi, ait *Epictetus in Enchirid. cap.* 14. *puer obiit, redditus eſt; ager ereptus, redditus eſt.* Quomodo etiam *Job. cap.* 1. dicebat, *Dominus dedit, Dominus abſtulit, &c.*

9. Sic Seneca epiſt. 24. de tribulatione loquens ait: *Levis eſt, ſi ferre poſſum; brevis eſt, ſi ferre non poſſum*: quod *repetit epiſt.* 70. his verbis, *Summi doloris intentio invenit finem: nemo poteſt valde dolere, & diu: ſic nos amantiſſima noſtri natura diſpoſuit, ut dolorem aut tolerabilem, aut brevem faceret.*

10. *Seneca*, Item *epiſt.* 24. loquens de amiſſione bonorum temporalium ſic habet: *Si illud diu habuiſti, perdis poſtquam ſatiatus es; ſi non diu, perdis, antequam aſſueſcas pecuniam minorem habebis? nempe & mæſtitiam: gratiam minorem? nempe & invidiam*. Ad hoc item facit, quod habet idem *Seneca ep.* 26 dicens, *Ago gratias ſenectuti, quod me lectulo affixerit: quid ni gratias illi hoc nomine agam? quidquid debebam nolle, non poſſum*.

11. Vir pius, & tribulatio ſunt duo cur ſores, qui ſimul currunt; ſed cum ille tribulationi non cedit; quaſi victor antecedit, præcurrit, tribulatione à tergo illius ſubſequente, & poſt cum currente: ſicque perſecutio dicitur, non autem conſecutio, quia perſequitur virum pium, ſed non aſſequitur: nam Sancti per patientiam velociſſime currunt ad bravium gloriæ, & in perſecutionibus maxime elucet illorum vigor, ac fortitudo in currendo; ut benè notat *Sanctus Gregorius Niſſenus lib. de Beatitudinibus*.

12. Quam glorioſum ſit pati pro Chriſto, oſtendit *Chryſoſt. in hom.* 8. *in* 3. *Eph.* ad verba illa: *Ego Paulus vinctus*, ubi ſic ait: *Vinctum eſſe propter Chriſtum illuſtrius eſt, quam ſive Apoſtolum, ſive Doctorem, ſive Evangeliſtam eſſe: magna dignitas hæc, & Regno quovis, ac Conſulatu major: qui diligit, & ardet Chriſtum, eligit potius vincula ferre propter Chriſtum, quam Cælos inhabitare: non ita Beatum dico Paulum, quod in Paradiſum raptus, atque quod vincula ſuſtinuit; potius mihi habetur male affici pro Chriſto, quam honorari a Chriſto. Si mihi quiſquam dixiſſet: elige utrum velis; vis eſſe Angelus Petrum ſolvens, aut Petrus vinctus? Petrus utique eſſe maluiſſem: majus hoc vinculorum donum eſt, quam Solem ſiſtere, aut Mundum movere, aut dominari dæmonibus, eoſque expellere*.

13. Patientiam homini in hac vita omnino neceſſariam eſſe docuerunt tum Dion, dicens, teſte *Laertio lib.* 4. *cap.* 7. magnum malum eſſe non poſſe ferre malum: abſque hoc enim nulli poteſt eſſe vita ſuavis; tum Anthiſtenes, qui, teſte *eodem Laertio l.* 6. *c.* 1. dicebat, virtutem ſibi ſufficere ad fælicitatem; nec ulla re opus habere, niſi robore *Socratico*: Socrates autem ad rerum omnium patientiam obduruerat.

14. Quam fortes ſe debeant exhibere fideles in ſufferendis vitæ hujus infortu-

fortuniis, oſtendit *B. Proſper in Epigr. de dilect. Criſti*, ubi dicit:

Carcere ſi cæco claudar, nectarque catenis,
Liber in exceſſu mentis adibo Deum.
Si mucrone paret cervicem abſcindere lictor,
Impavidum inveniet mors cita, pœna brevis.
Non metuo exilium, mundus domus omnibus una,
Sperno famem, Domini ſit mibi ſermo cibus.

Sic *Salvianus lib.* 1. *de vero judicio, ac provid.* oſtenſurus, neminem esse miſerum, qui ſua miſeria eſt contentus, ſic habet: *Nemo aliorum ſenſu eſt miſer, ſed ſuo; & ideo non poſſunt eſſe falſo judicio miſeri, qui ſunt vere ſua conſcientia beati: nulli, ut opinor, beatiores ſunt, quam qui ex ſententia ſua, atque voto agunt. Humiles ſunt Religioſi, hoc volunt; pauperes ſunt, pauperie delectantur; ſine ambitione ſunt, ambitum reſpuunt; inhonorati ſunt, honorem reſpuunt; lugent, lugere geſtiunt; infirmi ſunt, infirmitate lætantur. Itaque quidquid acciderit iis, quicumque vere Religioſi ſunt, beati eſſe dicendi ſunt, quia inter quantumlibet aſpera nulli lætiores ſunt, quam qui hoc ſunt, quod volunt.*

15. Cum tot, & tanta bona tum temporalia, tum ſpiritualia a Deo acceperimus; quare ita conquerimur de malo non tam gravi nobis inflicto? non ne potius deberemus verba illa *Job.*2. uſurpare: *Si bona ſuſcepimus de manu Dei, mala quare non ſuſcipiamus?* maxime cum mala, quæ ipſi patimur, forte ſint longe minora iis, quæ plurimi alii patiuntur, ut proinde id ipſum ſummi beneficii loco exiſtimare debeamus, juxta illud: *Aliena mala ſunt beneficia noſtra.*

Quæres 17. *Quibus monitis juvari poſſint Moniales ad tentationes quaſcumque fortiter repellendas.*

301. *Reſp.* Poſſe juvari ſequentibus monitis, nimirum:

1. Meminerint ſibi dici, quod habetur *Eccleſ.*8.: *Fili accedens ad ſervitutem Dei ſta in juſtitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem:* ſiquidem *Job.*7. *Militia eſt vita hominis ſuper terram*: nec ideo diffidant, aut animum deſpondeant: quin potius bono ſint animo, memores, nullum certius argumentum, teſte *Climaco*, eſse, quod dœmones victi a nobis ſint, quam ſi nos acerrime oppugnant: *Eos enim*, inquit Sanctus Gregorius *lib.* 15. *Mor. cap.* 12. loquens de diabolo, *pulſare negligit, quos quieto jure poſſidere ſe ſentit*: quod confirmat *S. Aug. de verb. Dom. ſerm.*43. *in Joannem*, explicans verba illa Apoſtoli, *Caro concupiſcit adverſus ſpiritum*, his verbis: *In bonis concupiſcit adverſus ſpiritum; nam in malis non habet contra quem concupiſcere: præterquam quod origo tentationum in nobis eſt, juxta verba illa Jacobi* 4. *Unde bella, & lites? nonne hinc ex concupiſcentiis veſtris, quæ militant in membris veſtris?*

2. Notant Patres paſſim per tentationem hominem maxime progredi in virtutibus, & per virtutes augeri, ac roborari: nam tentationibus reſiſti non poteſt, niſi per actus virtutum contrarios, & hos fortes, ac intenſos; quos dum elicit tentatus, per eos magis corroborat illarum habitus: & hoc inſinuat Paulus 1. *Corinth.*10. iis verbis: *Sed faciet cum tentatione proventum, ut poſſitis ſuſtinere.*

3. Quod Deus non patiatur nos tentari ſupra id, quod poſſumus, docet Paulus *loco citato*, & explicat Sanctus Ephrem *tractat. de patientia*, ſimilitudine jumentorum, & vaſorum figuli: *ſi enim,*

ſi enim, inquit, *homines ſuis jumentis non plus oneris imponunt, quam ferre queunt; multo minus hominibus plus tentativum imponet Deus, quam ferre queant. Rurſum, ſi figulus vaſa ſua igne excoquit eo uſque, dum rite coquantur, & fiant ſolida, nec ulterius ea ſinit in igne, ne adurantur, fiantque inutilia; multo magis idem faciet Deus, ut igne tentationum eo uſque nos coquat, dum percoquat, & perficiat; ulterius vero tentatione aduri, & conſumi nos non ſinet.*

4. Dœmoniacum, ait S. Gregorius *p.*1. *paſtoral. cap.*11. *maligna tentatione vinci, & peccare ex malitia; Angelicum eam non ſentire; humanum ſentire, & vincere.*

5. *Neceſſe eſt*, inquit S. Bernardus *ſerm.*64. *in Cant. ut veniant tentationes; quia non coronabitur, niſi qui legitime certaverit: at quomodo certabunt, ſi deſit, qui impugnet*: ſic etiam *Jacobi* 1. dicitur: *Beatus vir, qui ſuffert tentationem; quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ: & Tobiæ* 12. dicitur: *Quia acceptus eras Deo, neceſſe fuit, ut tentatio probaret te.*

6. Tentatio maxime confert ad humilitatem comparandam; & ſic de ſe dicit Paulus 2. *Cor.*12. *Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui me colaphizet.* Quare S. Hieronymus *ep.*25. *ad Paulam* dicit: *Paulo datus eſt ad premendam ſuperbiam, uti in curru triumphali triumphanti datur monitor ſuggerens, hominem te eſſe memento.*

7. *Vaſa figuli probat fornax*, dicitur *Eccl.*27., *& homines juſtos tentatio tribulationis*: & *Sap.*3. habetur: *Deus tentavit eos, & invenit illos dignos ſe*: quod confirmabat B. Nilus his verbis: *Plantas enutriunt venti, & tentatio confirmat animæ fortitudinem.*

8. Cato olim ſuaſit Romano Senatui, Carthaginem non delendam, ne Romani otio, & torpore languerent; dixitque: væ Romæ, ſi Carthago non ſteterit: ſic Deus, teſte *Chryſoſt. hom.*14, *ad Pop. Antioch. Cum nos ad torporem declinantes viderit, & ab ipſius familiaritate reſilientes, & ſpiritualium nullam rationem facientes, paululum nos dereliquit, ut ita caſtigati ad ipſum redeamus.* Quod confirmat *Gerſon. de Myſt. Theologia pract. conſiderat.*6. dicens: *Quod ſicut mater filium ad horam relinquit, quo inſtantius ille clamet, accuratius quærat, arctius ſtringat, & illa viciſſim blandiatur ſuavius; ita nos Deus permittit a diabolo terreri variis tentationibus, ut ad Deum ipſum confugiamus celerius.*

9. Expetendas eſſe tentationes docet S. Jacobus *c.*1. dicens: *Omne gaudium exiſtimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis*; ſicque de ſancto quodam Monacho refert Dorothæus *doct.* 13., quod, cum Deus ipſum liberaſſet moleſta quadam tentatione, ſummopere indoluit; & ad Deum converſus ſic confidenter ipſum allocutus eſt: *Siccine ergo, Domine, indignum me exiſtimaſti, qui tantillum patiar pro te?*

Caveant Dei famuli, ne Deo conquerantur, quod ſinat ipſos vexari quibuſdam tentationibus eorum voluntati plane contrariis; cum alias majori animi alacritate pugnaturi eſſent adverſus tentationes alterius generis: non enim hominum eſt dare leges Deo, & ſtatuere, quid ipſis expediat: quin potius repelli quo ad hoc poſſunt iis verbis: *Neſcitis quid petatis*: quomodo Nilus *c.*29. *de orat.* dicit: *Non ores, ut fiant, quæ fieri velis, ſed potius ora, ut fiat voluntas Dei.*

11. Sciens Dæmon, quantum con-

feraт

ferat oratio ad profectum noſtrum ſpiritualem,ut hunc pro viribus impediat, nobis orantibus graviores, ac moleſtiores tentationes nobis immittit ; itaut tempus deputatum orationi videri poſſit tempus tentationis : unde fit, ut ex inſtitutione Eccleſiæ ſingulæ horæ Canonicæ incipiant ab illis verbis: *Deus in adjutorium meum intende* ; *Domine ad adjuvandum me feſtina* : quia tunc majori auxilio Dei egemus, ut ſtrenue, ac fortiter poſſimus repellere tentationes, quibus tunc temporis invadimur.

12. Ut autem facilius reſiſtamus tentationibus dæmonum, initio ipſo tentationis invictum animi robur adverſus illas oſtendere debemus, juxta monitum S. Jacobi 4. *Reſiſtite diabolo, & fugiet a vobis* : ſi enim videat nos trepidare ad primos illius impetus ſuſtinendos, & quaſi animum deſpondere; nulla beſtia eſt ſuper terram ipſo efferatior, acrior, & pertinacior in hominem, ut cum pernicie noſtra malignæ, ac obſtinatæ mentis ſuæ deſiderium adimpleat.

13. Cum S. Antonius dæmoni conquerenti omnes homines ſibi maledicere, dixiſſet, id merito, & culpa ipſius fieri, eo quod omnes vexet, ac turbet: ei reſpondit dæmon : *Ego nihil officio, quia in nolentem nihil poſſum* ; *ſed ipſi ſeipſos ad invicem perturbant* : *ipſi ſuo in ſuggeſtionem meam conſenſu ſibi mali ſunt auctores.* Quod confirmat S. Auguſtinus *l.*20. *de Civit. cap.*8.., dicens de diabolo : *Latrare poteſt, ſollicitare poteſt* ; *mordere omnino non poteſt, niſi volentem*. Sic etiam S. Hieronymus *in* 4. *Matth.*, expendens verba illa : *Mitte te deorſum*, ait : *Vox diaboli eſt, qui ſemper omnes cadere deorſum deſiderat;perſuadere poteſt, præcipitare non poteſt.*

14. Si is, qui vexatur a tentationibus, dicere poteſt cum Hieremia 20. *Dominus mecum eſt quaſi bellator fortis* ; *idcirco qui perſequuntur me, cadent, & infirmi erunt, confundentur vehementer* : ipſique dicenti cum Giezi 4. *Reg.* 6. : *Heu, heu, heu* ; *Domine mi, quid faciemus?* reſpondet Deus : *Noli timere* : *plures enim nobiſcum ſunt, quam cum illis* : utique bono debet eſſe animo, & dicere modo cum *Job.* 17. *Pone me juxta te, & cujuſvis manus pugnet contra me* ; modo cum Paulo *Rom.*8. *Si Deus pro nobis, quis contra nos?* modo cum Davide *Pſal.*15. *Providebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam a dextris eſt mihi, ne commovear*; & *Pſal.*93. *Si dicebam, motus eſt pes meus, miſericordia tua, Domine, adjuvabat me*.

15. Cum diabolus hominem urgeat tentationibus in odium non ſolum ipſius hominis, ſed etiam Dei, cupiens iram ſuam explere adverſus hominem ad imaginem Dei conditum (cum explere eam non poſſit contra Deum ipſum) etiam ex hoc capite certiores ſumus nobis tempore tentationis non defuturum Dei auxilium; quippe qui ſic dici poteſt agere cauſam ſuam, ut proinde ei dicere poſſimus cum Davide *Pſal.*71. *Exurge Deus, judica cauſam tuam* ; & *Pſ.*34. *Apprehende arma, & ſcutum, & exurge in adjutorium mihi*.

16. Neque ex eo, quod Deus non ita cito videtur ferre auxilium homini tentato ; propterea debet diffidere, cum dicat *Habacb. cap.*2. *Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit*; & *Matth.*8. dicatur Chriſtus dormiiſſe, dum navicula, in qua ipſe erat cum ſuis diſcipulis, ex magna procella in mari ſuborta operiretur fluctibus, ejuſque diſcipuli viderentur periclitari, adeoque dicerent : *Salva nos, perimus*. Confidat ergo quicumque vexatur tentationibus, fretus iis verbis, quæ *Iſaia* 43. habentur : *Noli timere, quia redemi te, & vocavi te nomine tuo, meus*

meus es tu; *cum tranſieris per aquas*, *tecum ero*, *& flumina non operient te*: *cum ambulaveris in igne*, *non combureris*, *& flamma non ardebit in te*, *quia ego Dominus Deus tuus*, *Sanctus Iſrael*, *Salvator tuus*.

17. Cum David dicat *Pſ.*16. *Qui ſalvos facit ſperantes in te*; & Deus ipſe *Pſ.*90. dicat: *Quoniam in me ſperavit*, *liberabo eum*: conſtat ad evincendas tentationes maxime conferre, ut magnam in Deum concipiamus confidentiam, nobis ipſis omnino diffiſi; itaut veraciter dicere poſſimus cum Davide *Pſ.*56. *Miſerere mei Deus*, *miſerere mei*, *quoniam in te confidit anima mea*, *& in umbra alarum tuarum ſperabo*; & *Pſ.*90. *Protegam eum*, *quoniam cognovit nomem meum*; ubi S. Bernardus ſic habet: *Si tamen cognoverit nomen meum*, *ne ſibi tribuat*, *quod liberatus eſt*, *ſed nomini meo det gloriam*.

18. Conferet iterum ſummopere ad evincendas tentationes uſus orationum jaculatoriarum, cujuſmodi ſunt hæ: *Oculi mei ſemper ad Dominum*, *quoniam ipſe evellet de laqueo pedes meos*, *Pſal.*24. *Domine vim patior*, *reſponde pro me*; *Iſa.*38. *Exurge*, *quare obdormis Domine*? *exurge*, *& ne repellas in finem*: *quare faciem tuam avertis*, *oblíviſceris inopiæ noſtræ*, *& tribulationis noſtræ*? *Pſal.*43. *Uſquequo*, *Domine*, *obliviſceris me in finem*? *Uſquequo avertis faciem tuam a me*? *Uſquequo exaltabitur inimicus meus ſuper me*? *Reſpice*, *& exaudi me*, *Domine Deus meus*: *illumina oculos meos*, *ne unquam obdormiam in morte*, *ne quando dicat inimicus meus*, *prævalui adverſus eum*, *Pſal.*12. *In umbra alarum tuarum ſperabo*, *Pſ.*65. *Sub umbra alarum tuarum protege me*, *Pſ.*16. *Exurgat Deus*, *& diſſipentur inimici ejus*, *& fugiant*, *qui oderunt eum*, *a facie ejus*, *Pſ.*67.

19. Quia *a ſcintilla una augetur ignis*, *Eccleſ.*11. Et optimum eſt conſilium Ovidii: *Principiis obſta*; *ſero medicina paratur*, *cum mala per longas invaluere moras*: proinde fortiter reſiſtendum tentationi in ipſo ejus principio: quod monet etiam David, *Pſ.*136. *Beatus qui tenebit*, *& allidet parvulos ſuos ad petram*; & Salomon *Cant.*2. iis verbis: *Capite nobis vulpes parvulas*, *quæ demoliuntur vineas*.

20. Vitandæ item pro viribus occaſiones peccandi, ex quibus proxime proveniunt tentationes: qui enim amat periculum, peribit in illo: & hoc ipſo quod quis ſe exponit periculo tentationis, ſe facit indignum iis auxiliis, ſine quibus non evincitur tentatio, etſi poſſit evinci. Ut proinde Innocentius Papa *in Pſ.*37. dicat: *Quid inſipientius peccatore*, *qui & cognoſcit facinus*, *& committit*, *præcipitans ſe ſcienter in mortem*? *Certe brutum animal*, *ſi videt foveam*, *declinat ab ea*, *ne labatur in illam*: *etſi forſitan alicubi difficultatem incurrit*, *non poteſt illuc ſine difficultate reduci*: *homo vero ab illicito ſemper illicitur*, *& in deliciis jugiter delectatur*.

21. Cum Angelus cuſtos a Deo nobis deputetur in cuſtodiam, tum ut pericula animæ, ac corporis avertat, tum ut nos illuminet, inſtruat, & impellat ad bona opera, tum ut coerceat dæmonem, ne pravas nobis cogitationes ſuggerat, vel ſaltem non prævaleat; ſtatim ac nos invadit tentatio, ad cuſtodem Angelum debemus confugere, eique dicere cum juniore Tobia *cap.*6. *Domine*, *invadit me*; nec abs re erit illum devote, ac reverenter compellare iis verbis: *Angele Dei*, *qui cuſtos es mei*, *me tibi commiſſum pietate ſuperna hodie illumina*, *cuſtodi*, *rege*, *& guberna*. *Amen*.

12. Optimum contra cujuſcumque generis tentationes remedium eſt, quod tenta-

tentatio manifeſtetur Patri ſpirituali candide, & ſincere: *Omnis enim, qui male agit, odit lucem*, *Jo.3.* &, ut dicit *Caſſian. col.2. Abb. Moſi cap.*10. loquens de diabolo: *Antequam judicium diſcretionis proferatur, ſerpens deterrimus velut e tenebroſo, ac ſubterraneo ſpecu virtute confeſſionis pertractus ad lucem, & traductus quodammodo, ac dehoneſtatus abſcedit*. Quod confirmat Sapiens *Eccl.*27. dicens: *Si denudaveris abſcondita illius, non perſequeris poſt eum*: cum e contra pernicioſiſſimus ſit morſus illatus a ſerpente in ſilentio, juxta illud *Eccl.*10. *Si mordeat ſerpens in ſilentio*. Sic de leproſis refert *S. Lucas c.*17., quod cum irent ad Sacerdotes juxta Chriſti præceptum: *Ite, & oſtendite vos Sacerdotibus; dum irent, mundati ſunt*.

23. Cavendum quammaxime, ne tempore tentationis ex tædio vitæ ſpiritualis omittamus ſolita exercitia ſpiritualia, & præſertim orationem, ac meditationem: quin potius ea debemus obire majori applicatione, & augere: alias, ſi nobis ſinamus ſubtrahi arma, quibus nos defendamus, & hoſtes offendamus, facillime ab inimicis debellabimur.

24. Cavendum item, ne, durante tentatione, quidquam deliberemus, aut innovemus circa propoſitum animi, aut vitæ ſtatum: ſicut enim vigente conſolatione ſpirituali non noſtro proprio, ſed boni ſpiritus inſtinctu regimur; ita durante tentatione agimur a malo ſpiritu, cujus inſtigatione nihil umquam recte conficitur.

25. Tempore tentationis non ſolum frequentandæ ſunt orationes jaculatoriæ, ut jam dixi; ſed conſtanter inſiſtendum orationi, juxta illud Chriſti *Matth.*26. *Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem*: idque tum ut audiamus Dei monita ad præſentem neceſſitatem opportuna; tum ut obtineamus auxilium neceſſarium ad ſuperandam tentationem.

Quæres 18. *Quibus monitis confirmari poſſint Moniales in vocatione religioſa, ſi forte in ea titubent, ſive ante, ſive poſt Profeſſionem*.

302. *Reſp.* Poſſe confirmari ſequentibus monitis, nimirum:

1. Meminerint non eſſe magnum inchoare, quod bonum eſt (ut loquitur S. Auguſtinus *ſer.*8. *ad Fratres in Eremo*) *ſed conſummare hoc ſolum perfectum eſſe*: *nam in Chriſtianis non quæruntur initia, ſed finis* (inquit S. Hieronymus *ep. ad Furiam Virg.*) *Paulus male cæpit, ſed bene finivit: Judæ laudantur exordia, ſed finis proditionis damnatur*. Quæ confirmat S. Bernardus *ep.*253. *ad Abb. Guar.* his verbis: *Quid prodeſt Chriſtum ſequi, ſi non contingat conſequi? Paulus ajebat; ſic currite, ut comprehendatis: ibi, Chriſtiane, fige tui curſus, profectuſque metam, ubi Chriſtus poſuit ſuam: factus eſt, inquit, obediens uſque ad mortem; quamtumlibet ergo cucurreris, ſi uſque ad mortem non perveneris, bravium non apprehendes*: confirmat Chriſtus, *Luc.*9. dicens: *Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei*: confirmat & Paulus *Galat.*3. iis verbis: *Sic ſtulti eſtis, ut, cum ſpiritu ceperitis, carne conſumemini*.

2. Meminerint conjugium a S. Baſilio *cap.*1. *Conſtit. monaſt.* vocari curarum abyſſum, & *lib. de Sancta Virginit.* dolorum officinam: idque jure, ac merito; cum conjugium comitentur onera uteri, partus dolores, liberorum educatio, curæ, timores, zelotypia, rixæ, familiæ apparatus, opum, affinitatum, ſtatuum curandorum, & augendorum ſollicitudo, mariti dominatio, cholera, ebrietas, prodigalitas, paupertas, orbitates, & ex his perpetua animi diſtra-

 ctio,

ctio, & circa hæc occupatio. Ut proinde 1.*Cor*.7. loquens Paulus de conjugatis dicat: *Tribulationes carnis habebunt hujuſmodi*; nomine *tribulationis* intelligens præfata incommoda conjugii; eamque opponat voluptati carnis annexæ matrimonio, quæ per dictam tribulationem, utpote longe graviorem, ita opprimitur, ac eliditur, ut vix ſentiatur. Ab his autem incommodis, ac oneribus liberantur Moniales per ſtatum religioſum; de quo propterea debent ſibi maxime complacere, gaudentes ſe cum Maria optimam partem elegiſſe, Deumque exorare, ut non auferatur ab iis.

3. Cum S. Paulus 1. *Cor*.7. dixiſſet: *Unuſquiſque in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat*; paulo poſt ſubdit: *De Virginibus præceptum Domini non habeo, conſilium autem do*: & quidem merito, cum cælibatus det otium cogitandi, quomodo Virgo placeat Deo, quomodo ſe paret ad iter Cæli, quomodo rationes ſuas ad judicium futurum componat, & adæquet: quomodo ſe ſiſtat Deo; & alia innumera commoda ſecum adferat, quibus de facto potiuntur Moniales: ut quid ergo invideant fœminis conjugatis, quæ ſunt expoſitæ incommodis §. *præcedenti* relatis; iiſque talibus, ut, teſte Poſſidonio *in vita S. Auguſtini cap*.27. is ſecutus S. Ambroſium, nulli unquam conjugem, aut conjugium ſuadere voluerit: *Ne* (inquiebat ille) *dum inter ſe conjugati jurgantur, eum maledicant, per quem conjuncti ſunt*.

4. Cogitent Moniales ſibi imminere mortem, ſed ad illam currere velociſſimo curſu, inſtare judicium, inſtare æternitatem, arctari ſe, & cogi a Deo, ut ad illam feſtinent: meminerintque quid dicat Paulus 1.*Cor*.7. *Tempus breve eſt: reliquum eſt, ut qui habent uxores, tamquam non habentes ſint: præterit enim figura hujus mundi*: quod ſi hæc dicit Paulus conjugatis, quid diceret Monialibus Chriſto deſponſatis, quæ forte invideant fœminis conjugatis, earumque ſtatum, vitæ religioſæ pertæſæ, exoptent.

5. Cum plures fœminæ conjugatæ, contracto jam matrimonio, cogantur manere, & quidem uſque ad mortem, cum viro ſæpe ignoto, moleſto, importuno, ac omnino ingrato; a quo reſiliiſſent, ſi annum probationis haberent conjuges, ut eo ſe invicem probarent ante matrimonium (ſicut de facto habent religioſi utriuſque ſexus, antequam faciant religioſam profeſſionem) Moniales, quæ ſolemni promiſſione Deo facta profeſſæ ſunt caſtitatem (quam prius experiri potuerunt, & debuerunt) æquum ne eſt, ut ab aſſumpto ſtatu reſiliant, Deoque, cui ſunt deſponſatæ, renuncient?

6. Nec adeo difficilis eſt obſervantia Caſtitatis: cum illam in ipſo conjugio ſervaverint Pulcheria, & Martianus Imperator; Baſiliſſa, & Julianus; Eduardus, & Editha; Cæcilia, ac Valerianus; Cunegunda, & Henricus Imperator: hi omnes in ipſo conjugio non caſte ſolum vixerunt, ſed etiam perpetuam virginitatem ſervaverunt: cum S. Bernardus *ſerm*.65. *in Cant.* dicat: *Cum fœmina ſemper eſſe, & non cognoſcere fœminam, plus eſſe, quam mortuum ſuſcitare*. Quod ſi fœminæ nobiliſſimæ, ac pulchritudine inſignes illibatum virginitatis candorem in ipſo conjugio conſervare potuerunt; hoc idem præſtare non potuerunt Moniales a Chriſto electæ in ſponſas in Monaſterio? poterunt utique, ſi voluerint: ſicque ſibimetipſis dicant, quæ S. Auguſtinus initio ſuæ converſionis ſibi (ut conſtat *ex lib*.8. *confeſſ. cap*.11.) dicebat: *Tu non poteris quod iſti, & iſtæ? an vero & iſti, & iſtæ in ſemetipſis poſſunt, an non in De-*

in Domino Deo ſuo? Dominus Deus eorum me dedit eis: quid in te ſtas, & non ſtas? projice te in eum, noli metuere, non ſe ſubtrahet, ut cadas: projice te ſecurus, excipiet te, & ſanabit te.

7. Cum S. Hieronymus *ep.34. ad Julianum*, dicat difficile, immo & impoſſibile eſſe, ut præſentibus quis, & futuris fruatur bonis, ut hic ventrem, & ibi mentem expleat, ut de deliciis tranſeat ad delicias, ut in utroque ſæculo primus ſit, ut in cœlo, & in terra appareat glorioſus: omnino orandum, ut via ſalutis, quæ eſt arcta, incedamus, & regnum cœlorum, quod vim patitur, & violenti rapiunt, nobis comparemus, magna agendo, & fortia patiendo. An non Simeon Stylites 49., aut etiam 80. annis, juxta Baronium, ſub dio perdiu, & pernox ſtetit in columna, ibique per annos 28. quotannis quadrageſimam totam tranſegit abſque ullo cibo, ac potu, teſte Theodoreto *in Philotheo cap.26.* quis quęſo non admiretur?

8. Audiant fideles quid dicat Chriſtus *Lucæ 13. Contendite intrare per anguſtam portam*: ubi pro *contendite* græce eſt *agonizate, & quaſi in agone, & agonia contendite*; extremas, & ſummas vires velut agonizantes exerite, quaſi pro vita, ſi vincitis, vel morte, ſi vincimini, luctaturi, juxta illud Pauli *1.Cor.9. Omnis, qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet, & illi quidem, ut corruptibilem coronam accipiant*. Sic etiam S. Perpetua vidit ſcalam auream, ſed undique circumſeptam gladiis, & cultris, per quam ſcandendum erat in cœlum; & inferne draconem horribilem, qui ſcandentes impediret: hacque viſione cognovit ſibi, & ſuis portendi martyrium. Audiant hæc & religioſi, & lætentur ſe Dei gratia a via lata perditionis ad viam arctam ſalutis evocatos eſſe, & ſtrenue ambulent per eam.

9. *Multi ſunt vocati, pauci vero electi, Matth.20.* dicit Chriſtus: & confirmat S. Chryſoſtomus *hom.40. ad populum*, cenſens etiam ex fidelibus vix quemque milleſimum ſalvari: ait enim loquens de Antiochenis, qui erant fideles: *Quot eſſe putatis, qui in Civitate noſtra* (Antiochia) *ſalvantur? infeſtum quidem eſt, quod dicturus ſum; dicam tamen, non poſſe in tot millibus* (facile Antiochiæ erant centum millia, & plura) *centum inveniri, qui ſalventur; quin & de his dubito. Quanta enim in juvenibus eſt malitia? quantus in ſenibus torpor? nemo zelum habet &c.* ita Chryſoſtomus. Ex his autem ſequitur, ſtandum eſſe conſilio Pauli *1.Cor.9. Sic currite, ut comprehendatis.* Et velociſſime currendum, cum ii, qui in ſtadio currunt, omnes quidem currant, ſed unus accipiat bravium: non ergo deſiſtendum eſt a curſu, ſi curris; ſed currendum ſtrenue uſque ad mortem: *Si enim, Chriſto currente, tu gradum ſiſtis*, inquit S. Bernardus *epiſt.253. ad Guarin.*, *non Chriſto appropias, ſed te magis elongas; timendumque tibi eſt, quod ait David: Ecce qui elongant ſe a te, Domine, peribunt.*

10. Totum mundum eſſe plenum laqueis, in quos incidant animæ e terra in cœlum avolantes, iiſque capiantur veluti aves, vidit S. Antonius Abbas, teſte S. Athanaſio *in ejus vita*, & ingemiſcens exclamavit: *Domine quis evadet hos laqueos?* vidit S. Antonius, & in ſe ipſo expertus eſt, qui dicebat: *In via hac, qua ambulabam, abſconderunt ſuperbi laqueum mihi, Pſ.141. Quot enim vitia, tot retia*, inquit S. Ambroſius *in Pſalm.118. ſer.6. quot peccata, tot laquei*. Quomodo ergo Religioſus, qui ex Dei auxilio ingrediens Religionem dicere potuit: *Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium; laqueus contritus eſt, & nos liberati*

ſumus, *Pſalm.*123. Sin minus effectu, ſaltem affectu cupit ſe iterum exponere laqueis, quos jam evaſit?

11. Caveat Religioſus, ne ex inordinato affectu parentum, & conſanguineorum ipſum tædeat vitæ religioſæ ſuſceptæ, & per affectum revertatur ad ſæculum; cum *Lucæ* 14. dicatur: *Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, uxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus*: meminerit neque Chriſtum inter cognatos, & notos fuiſſe inventum, *Lucæ* 2. recolat, quod habet S. Hieronymus *ad Heliodorum*, dicens: *Licet parvulus ex collo pendeat nepos; licet ſparſo crine, & ſciſſis veſtibus ubera, quibus te nutrierat, mater oſtendat: licet in limine pater jaceat: per calcatum perge patrem, ſiccis oculis ad vexillum Crucis evola: ſolum pietatis genus eſt in hac re eſſe crudelem: facile rumpit hæc vincula amor Dei, & gehennæ timor*.

12. Caveat Monialis, ne ex tædio Clauſuræ averſetur ſtatum religioſum ſuſceptum: meminerit, quid acciderit Sponſæ *Cant.*3., quæ de ſe ipſa ſic ait: *Per vicos, & plateas quæram, quem diligit anima mea; quæſivi illum, & non inveni*: audiat, & attente meditetur, quod ait S. Bernardus *ſer.*40. *in Cant. Sola eſto, ut ſoli omnium ſerves te ipſam, quem ex omnibus tibi elegiſti; fuge publicum, fuge & ipſos domeſticos, ſecede ab amicis, & intimis, etiam ab illo, qui tibi miniſtrat. An neſcis te verecundum habere ſponſum, ut nequaquam ſuam velit tibi indulgere præſentiam, præſentibus cæteris?* audiat & quod dicit Hieronymus *hom.*22. *ad Euſtoch. de cuſtodia Virginis. Audies ab Sponſo, hortus concluſus, ſoror mea ſponſa; hortus concluſus, fons ſignatus: cave, ne domum exeas, & velis videre filias regionis alienæ; Dina egreſſa corrumpitur: nolo te ſponſum quærere per plateas; nolo te circumire angulos Civitatis: foris vagentur Virgines ſtultæ: tu intrinſecus eſto cum ſponſo: zelotypus eſt Jeſus; non vult ab aliis videri faciem tuam*.

13. Caveat item Monialis, ne ex amore divitiarum, affectu redeat ad ſæculum; memineritque, quod, teſte Sancto Gregorio *homil.*32. *in Evang. Nudi cum nudis* (dæmonibus ſcilicet) *luctari debemus: nam ſi veſtitus quiſquam cum nudo luctatur, citius ad terram dejicitur, quia habet unde teneatur: quid enim ſunt terrena omnia, niſi quædam corporis indumenta? qui ergo contra diabolum ad certamen properat, veſtimenta abjiciat, ne ſuccumbat.* Cum ergo in hac vita ſit nobis colluctatio non adverſus carnem, & ſanguinem, ſed adverſus Principes, & Poteſtates; & Religioſus per votum Paupertatis depoſuerit indumenta bonorum temporalium; ut quid ea modo tam ſtudioſe affectat, non advertens ſe inde ab hoſte, cum quo luctatur, facile dejici poſſe in terram, & turpiter ſuperari?

14. Status religioſus ſpem adeo certam, & ſignum adeo expreſſum continet Divinæ prædeſtinationis, ut ſine ulla dubitatione (citra revelationem quidem) nullum expreſſius, ac certius haberi poſſit. Quomodo Beatus Laurentius Juſtinianus *de perfect. Mon. con.* loquens de Religioſo, ait: *Secure ſperet poſt hanc peregrinationem ad illam ſupernam intrare Hieruſalem, quicumque in juſtorum congregationem fuerit vocatus: magnum quippe electionis indicium eſt hujus fraternitatis habere conſortium, facileque ab illa excluditur, qui ab hac fuerit ſegregatus*. Et hoc eſt ita verum, ut Pius V. electus in Papam expalluerit, & pæne in deliquium inciderit; rogatuſque cauſam, præ ſingulari

gulari ſua humilitate dixerit: *Cum eſſem religioſus, bene ſperabam de mea ſalute; creatus vero Epiſcopus cœpi de ea formidare; nunc vero electus in Pontificem jam pæne de ea deſpero.*

Quæres 19. *Quibus monitis incitari poſſint Moniales ad mutuam charitatem inter ipſas conſervandam.*

303. *Reſp.* Poſſe incitari ſequentibus monitis, videlicet:

1. Sicut initio naſcentis Eccleſiæ *multitudinis credentium erat cor unum, & anima una*, *Act.* 4., ſic Chriſtus *Joan.* 15. ait de fidelibus, & maxime de Religioſis: *Hoc eſt præceptum meum, ut diligatis invicem*; & *Joan.* 13. *In hoc cognoſcent omnes, quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad invicem*. Moniales ergo, & quicumque alii Religioſi omni ſtudio, ac diligentia mutuam inter ſe charitatem ſervent, ut dicere poſſint: *Ecce quam bonum, & quam jucundum habitare fratres in unum*, *Pſalm.* 132., ubi Sanctus Hieronymus: *Vere bonum, vere jucundum: unum fratrem dimiſimus, & ecce quantos invenimus: frater meus ſæcularis non tantum me amat, quantum ſubſtantiam meam: cæterum fratres ſpirituales, qui ſua utique negligunt, aliena non quærunt.*

2. Quod ſi charitas *ex* 1. *Cor.* 13. *patiens eſt, benigna eſt, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt*, ut charitas ſervetur inter Moniales, eæ debent eſſe patientes, benignæ, non procaces, ſeu protervæ, non invidæ, non ambitioſæ, non quærentes quæ ſua ſunt. Quod bene exponit Sanctus Gregorius *lib.* 10. *mor. cap.* 8. dicens: *Charitas patiens eſt, quia illata mala æquanimiter tolerat; benigna eſt, quia pro malis bona largiter miniſtrat; non æmulatur, quia per hoc, quod in præſenti mundo nihil appetit, invidere terrenis ſucceſſibus neſcit; non inflatur, quia cum internæ retributionis anxia deſiderat, de bonis ſe exterioribus non exaltat; non agit perperam, quia quæ ſe in ſolum Dei, ac Proximi amorem dilatat, quidquid a rectitudine diſcrepat, ignorat; non eſt ambitioſa, quia quæ ardenter intus ad ſua ſatagit, foris nullatenus aliena concupiſcit: non quærit quæ ſua ſunt, quia cuncta, quæ hic tranſitorie poſſidet, velat aliena negligit &c.*

3. Monialis ſuarum Sororum defectus patienter ſuſtineat, ſicut proprios defectus ab aliis patienter ſuſtineri cupit: ſuſtineat, ut ſuſtineatur; diſſimulet alienos leves defectus, ut diſſimulentur graviores ab ea commiſſi; taceat alienas miſerias, ut taceantur ſuæ: ſic enim monet Paulus *Galat.* 3. dicens: *Alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.*

4. *Tu*, inquit Sanctus Bernardus *ſerm.* 29. *in Cant. accepta forte injuria, non continuo more ſæculari obliqua referire fratrem reſponſione feſtines: commotio tua ibi moriatur, ubi oritur; nec permittatur exire, ut dicere poſſis; turbatus ſum, & non ſum locutus*: ſic Bernardus adhortans Religioſum ſui Ordinis Monachum.

5. *Quemadmodum* (ait S. Chryſoſtomus *hom.* 3. *de Davide, & Saule*, explicans verba illa *Prov.* 15. *Reſponſio mollis frangit iram, ſermo durus ſuſcitat furorem*) *ſi infles in ſcintillam ignis, excitas incendium; ſi inſpuis, extinguis: idem fit & in inimicitia Proximi; ſi inflatos, ac vecordes ingeras ſermones, excitas ignem; ſin mites, ac moderatos, iram omnem extinxeris.* Sic etiam Salomon *Prov.* 25. ait: *Patientia lenietur Princeps, & lingua mollis confringet duritiam*. Vertit autem Chaldæus *pro*, *patientia lenietur Princeps*: *In patientia ſpiritus lactatur Princeps*: quaſi patientia reſpondentis iratum Principem

pem reddat non minus placidum, quam infantulum lactaneum: &, ſicut infans epoto lacte conſopitur, ita Princeps, audito molli reſponſo, a furore detumeſcat.

6. Sint Religioſi faciles in condonandis mutuis injuriis, juxta monitum S. Pauli *Epheſ.*4. *Donantes invicem*: ſi enim Thomas Morus dicebat, Chriſtianum debere inſculpere beneficia marmori, & maleficia pulveri (cum Ethnici, & ingrati beneficia pulveri, &, ſi quid mali patiantur, marmori inſculpant) multo magis id tenentur facere Religioſi: præterquam quod dolor de injuria accepta melius curatur oblivione, quam locutione, cum locutione potius ægreſcat, ac recrudeſcat, oblivione ſenſim extenuetur, & aboleatur: &, ſi talis oblivio temporis proceſſu paulatim inducitur ſine mercede; cur non patiemur per legem Divinam citius induci cum mercede? ut monet S. Chryſoſtomus *hom.*52. *ad pop. Antioch.*, dicens: *Quod tempus facit, hoc per legem Dei ante tempus facere non ſuſtines? & ſine mercede potius, quam eum mercede vis tibi vitium extingui?*

7. Cum quotidie dicamus Deo, *dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris*; apparet hanc quaſi conditionem nobis præſcribi ad obtinendam a Deo remiſſionem noſtrorum peccatorum; ut ſcilicet etiam nos facile condonemus Proximo injurias nobis illatas: *ſi enim*, inquit Chriſtus *Lucæ* 11. *dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater veſter Cæleſtis delicta veſtra: ſi autem non dimiſeritis, non dimittet*. Unde infert Sanctus Auguſtinus *Enchir.*73. hoc eſſe quaſi pactum Dei cum peccatore: *Si dimittis, dimitto; ſi non dimittis, non dimitto*: & Gloſſa explicans illud *Matth.*6. *Si autem non dimiſeritis hominibus, nec Pater veſter dimittet peccata veſtra*, ait Deum in noſtra poteſtate poſuiſſe, qua conſcientia judicium Dei provocemus erga nos, & ſententiam temperemus, non aliud exigit Judex, quam, ut, qualem eum volumus erga nos, tales nos præſtemus fratribus.

8. De Sancto Joanne Eleemoſynario refert Leontius *cap.*38. *vitæ illius*, quod cum Principem iram ſervantem ad reconciliationem vellet inducere, Miſſam coram eo celebrans, & dicens: *Dimitte nobis debita noſtra*, illico ſiluit, idque conſulto: & cum Princeps proſecutus fuiſſet, *ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris*, Joannes ad illum converſus: *Vide*, ait, *in quali terribili hora quid dicas Deo; quoniam ſicut ego dimitto, ita & tu dimitte mihi*: qua voce quaſi fulmine ictus Princeps: *Quæcumque juſſeris, Domine*, inquit, *faciet ſervus tuus*; & illico reconciliatus eſt inimico. E contra de Sapritio narrat Surius *in vita Nicephori die* 9. *Februarii*, quod, cum in fide conſtans jam capite plecti deberet, & juberetur genua flectere, abnegavit; eo quod Nicephoro petenti veniam nollet offenſam condonare: qui proinde in ejus locum ſe ſubſtituens, martyrii palmam ei eripuit, ac obtinuit.

9. S. Elzearius Arriani Comes meditatione, ac imitatione paſſionis Chriſti omnes injurias ſibi illatas ita ſuperabat, ut videretur eſſe apatos, ac inſenſibilis: ut ergo nos patienter ſuſtinere velimus injurias nobis factas, attente conſideremus Chriſtum ſicut ovem ad occiſionem ductum, & quaſi agnum coram tondente ſe obtumuiſſe; conſideremus probra, calumnias, injurias, ac tormenta ipſi irrogata; nec a tali conſideratione ceſſemus, donec mens noſtra in imitatione patientiæ Chriſti tranquille quieſcat.

10. Si Religioſum contingat pro fragilitate naturæ concitari ad iram, & ſubito

ſubito iraſci; ne iræ per voluntatem, & rationem conſetiant, ut illi inhæreat, vindictam machinando, ac perficiendo; ſed quam citiſſime per dominium rationis, & Dei metum iram compeſcat,itaut Sol non occidat ſuper iracundiam ipſius, juxta monitum Pauli *Epheſ.*4. Quomodo in aliquibus Religionibus hæc pia lex ſtatuta eſt, ut ſi quis alium per diem offendat, nocturnæ quieti non ſe det, niſi prius veniam ab eo, quem offendit, petat, ipſique reconcilietur. Quod, teſte Leontio *ſup.*, præſtitit S. Joannes Eleemoſynarius, dum juſta ira commotus contra Nicetam Patritium, ut ante veſperam ei ſe reconciliaret, ad illum miſit Presbyterum ſuum, qui ipſi diceret: *Sol jam eſt in occaſu, vir maxime venerande*: & ſic compunctus Nicetas ad Joannem accurrit, & uterque ante Solis occaſum in mutuos ruerunt amplexus.

11. Vindicare ſe non eſt actus fortitudinis, ſed abjectionis, & timiditatis, inquit Sanctus Ambroſius *lib.* 2. *offic. cap.*36. *Vincitur ab inimico, non vincit, qui ſe vindicat*. Ariſtoteles item *lib.*4. *Ethic. cap.*3. docet, quod ſicut debilis ſtomachi eſt cibum duriorem non poſſe concoquere; ita puſillanimi eſt, verbum duriuſculum non poſſe ſuſtinere.

12. Chriſtiana Virgo ſanctitate illuſtris, cum moriens rogaretur quomodo ad tantam ſanctitatem perveniſſet, ſic reſpondit: *Afflictiones meas nulli, niſi Deo, queſta ſum: erga omnes liberalis fui, ſaltem animo; iis, a quibus læſa fui, beneficium ſingulare rependi: quod non feciſſem, niſi ab eis læſa fuiſſem*.

13. Monet Plutarchus, ut iratus ſe, & ſuos mores contempletur in ſpeculo: videns enim faciem, ac geſtus furibundo, & phrenetico ſimiles, deteſtabitur, & cavebit iram. Cato autem Senior dicebat, iratum ab inſano non diſtingui, niſi mora: iram enim eſſe brevem inſaniam.

14. *Angelorum eſt nullatenus litigare, ſed in omnimoda, & perpetua pace conſiſtere*, ait Leontius *in vita S. Joan. Eleemoſynarii c.*14. *hominum vero eſt altercari quidem, ſed ſtatim reconciliari: dæmonum autem eſt totum diem litigare, & totum diem tranſire irreconciliatos*.

15. *Relinque munus tuum ante Altare*, ait Chriſtus *c.*5. *Matth. Vade reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum*: ſicque olim in Miſſa uſus fuit, ut ante ſanctam Communionem Chriſtiani darent ſibi oſculum pacis, quaſi reconciliationis, ac unionis ſymbolum: cujus loco jam datur oſculanda tabella pacis, quam vocant. Unde patet, quam cito debeant Religioſi inter ſe reconciliari, ſi qua forte offenſio inter ipſos intercedat.

16. Si ergo aliqua offenſio oritur inter duos Religioſos, uterque eorum ſtudeat quam primum reconciliari fratri ſuo, illumque in hoc præveniat, ut nemo accipiat coronam ſuam *Apoc.*3.; idque licet ipſe ſit majoris authoritatis, aut etiam paſſus ſit injuriam: eique dicat *ex Gen.*13. *Ne quæſo ſit jurgium inter me, & te; fratres enim ſumus &c.* Sic hortatur Sanctus Gregorius *hom.*32. *in Evang.* dicens: *Ecce inter nos, & Deum diſcordiam peccando fecimus: & tamen ad nos Deus ſuos legatos prior miſit, ut nos ipſi, qui peccavimus, ad pacem Dei rogati veniamus. Erubeſcat ergo humana ſuperbia; confundatur quiſque, ſi non ſatisfaciat prior Proximo, quando poſt culpam noſtram, ut ei reconciliari deberemus, & ipſe, qui offenſus eſt, legatis intervenientibus obſecrat Deus*.

17. *Non vides*, inquit S. Chryſoſtomus *hom.*11. *in* 1. *Theſſal.*, *in ædibus*,

bus, quando ex adverſo, & directe ſteterint duæ januæ, ſitque ventus vehemens; ſi alteram clauſeris, nihil poteſt ventus, ſed magna pars virium ejus præciditur: ita nunc quoque duæ ſunt januæ, os tuum, & ejus, qui te contumeliis affecit, & convitiis; ſi tuum clauſeris, extinguis totum ſpiritum; ſin autem aperueris, non poteſt cobiberi. Sic *S. Baſil. hom.9. de ira ait. Contumeliam tibi impoſuit iratus, ſiſte ſilentio malum, & ne ventos imiteris, qui per reflatum id, quod appulſum eſt, repellunt*: ſic Baſilius, & merito; ut enim ſilet tempeſtas, ſi venti ventis non adverſentur; ita plane tollitur jurgium, ſi ex altera parte ſileatur. Idem confirmat *Beatus Laurentius in ligno vitæ de timore cap.3.* dicens: *Sicut nihil eſt deformius, quam reſpondere furioſis: ita nihil eſt utilius, quam tacere, dum provocamur, quia nullus eſt finis inimicitiis, niſi ad tempus obtemperetur iratis.*

18. Memorabile eſt, quod habet *Tertull. lib. de patientia cap.8.* his verbis: *Idcirco quis te lædit, ut doleas, quia fructus lædentis in dolore læſi eſt: ergo, cum everteris fructum ejus non dolendo, ipſe doleat neceſſe eſt amiſſione fructus ſui*:

19. Caveant omnino Religioſi a qualibet contentione juxta monitum Sapientis *Eccl.11. De ea re, quæ te non moleſtat, ne certeris*, & Pauli *1. Timoth.2. Noli contendere verbis: ad nihil enim utile eſt, niſi ad ſubverſionem audientiæ*: nam *ſervum Domini non oportet litigare* (ſubdit Paulus) *ſed manſuetum eſſe, ad omnes docibilem, patientem*: & alioqui Sapiens, *Prov.20.* ait, *Honor eſt homini, qui ſeparat ſe a contentionibus*. Videat ergo Religioſus, ne ulla in re fratri ſuo contradicat; &, ſi alter ipſi contradicat, ne ſe pertinacem oſtendat in ſuo ſenſu: ſed, ubi modeſte illum increpuerit ex amore veritatis, cedat, memor de Chriſto dici *Matth. 12. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus*: & *2. Tim.2* dici *Servum Domini non oportet litigare*: quo pacto ſanctus Ephrem moriens in ſuo teſtamento gloriatur, quod numquam cum ullo Chriſtiano verbis contenderit, aut litigarit.

20. Videant item Religioſi, ne alteri referant, quæ ab alio adverſus ipſum dicta, aut geſta ſunt: nam *ſex ſunt, quæ odit Dominus* (dicitur *Prov.6.*) & *ſeptimum deteſtatur anima ejus; eum, qui ſeminat inter fratres diſcordias*; & de hoc habetur *Eccl.21. Suſurro coinquinabit animam ſuam, & ab omnibus odietur, & qui cum eo manſerit, odioſus erit*: idque jure optimo, cum *ſanctus Baſilius hom.9. de ira* oſtendat, deteriorem eſſe referentem, quam inferentem contumelias.

21. Ad ſervandam charitatem inter Religioſos juvat plurimum, ut quilibet illorum cuicunque in omnibus ſe poſtponat, ſeque exterius ita gerat, ut id ipſum opere demonſtret, juxta conſilium Pauli; *Philip.3. In humilitate ſuperiores ſibi invicem arbitrantes*. Quod ſatis aperte indicat *Sanctus Chriſoſtomus hom.13. ad popul. Antioch.* ponderans verba illa *Matth.7. Omnia quæcumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis*: ait enim: *Vis beneficia capere, confer beneficium alteri: vis laudari, lauda alium: vis amari, ama: vis partibus primis potiri, cede illas prius alteri*: quod *S. P. N. Ignatius 3.p. conſt. cap.1. x.4.* nobis proponit dicens: *In omnibus procurando, atque optando potiores partes aliis deferre*: ad quod facit illud Pauli *Rom.12. honore invicem prævenientes*.

22. Juvat item ad fovendam mutuam charitatem, quod Religioſi invicem ſe juvent, & mutua ſibi præſtent obſequia; cum teſte Paulo *1. Cor.12.* non poſſit

poſſit *oculus dicere manui, opera tua non indigeo; aut iterum caput pedibus, non eſtis mihi neceſſarii; ſed multo magis quæ videntur membra corporis infirmiora, neceſſaria ſunt.* Quare idem Paulus *Galath.*5. ait *Per charitatem ſpiritus ſervite invicem*: qui enim vera charitate flagrat, ad infima, ac ſervilia obſequia quibuslibet, maxime afflictis, ægrotis, ac pauperibus exhibenda ſe demittit; ſicque fratris voluntatem ſibi promeretur: *Sicut enim*, inquit Chryſoſtomus ibi, *ignis admotus ceræ, facile mollit eam; ſic & amoris calor omnem faſtum, & arrogantiam vehementius, quam ignis ſolvit*. Sic etiam Chriſtus *Jo.*13. cum laviſſet pedes Diſcipulorum, dixit: *Si ergo lavi pedes veſtros Dominus & Magiſter; & vos debetis alter alterius lavare pedes: exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.*

23. *Sicut verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos, Eccl.*5. *ſic ſermo durus ſuſcitat furores Prov.*15. proinde in Communitate Religioſorum cavendum eſt, ne ii invicem ſe offendant verbis aſperioribus; cum per hæc facile violari poſſit fraterna charitas, maxime ſi alias frater ſit perturbatus, ac naturaliter moroſus: *ſicut enim* (ait Chryſoſtomus *hom.*1. *de Anna*) *acerba vulnera ne levem quidem contactum ferunt; ſic & animus perturbatus difficilis eſt, ac moroſus, & ad omnia indignatur, quouſque mordeatur, & offenditur*. Quod ſi frater ſit modeſtus, ac patiens, non ideo verbis male tractandus eſt: cum ipſe poſſit dicere ex *Matth.*20. *An oculus tuus nequam eſt, quia ego bonus ſum?*

25. Multum charitati inter Religioſos nocet, quod ſe invicem indebite reprehendant, videlicet non expectata opportunitate temporis, loci, & aliarum circumſtantiarum, quæ hac in re attendi debent: unde fit, ut qui reprehenditur, reprehendentem repellat iis verbis: *Quis te conſtituit Principem, & Judicem ſuper nos? Exodi* 2. immodica quippe objurgatio nec prodeſt objurgato, nec decet objurgantem: quæ vero ex amore, ac rigore rata poportione conditur, & digna eſt obijurgante, & objurgato.

26. In communitate Religioſorum maxime vitari debent amicitiæ particulares, contra quas acriter invehitur ſanctus Baſilius *ſerm. de inſtitut. Monach.* his verbis: *Quod ſi quis inventus fuerit, qui majori quadam animi propenſione Monachum, Fratrem, vel propinquum, vel alium quemvis quavis de cauſa videatur diligere, hunc caſtigare oportebit ut injurium publicæ charitati*: qui enim unum aliquem magis, quam cæteros diligit, is quod non perfecte cæteros diligat, de ſe ipſo judicio eſt.

Quæres 20. *Quibus monitis excitari poſſint Moniales ad cavendam tepiditatem in Dei ſervitio, ac Religioſæ perfectionis acquiſitione.*

304. *Reſp.* Poſſe excitari ſequentibus monitis, & quidem.

1. Meminerint tepiditatem ita a Deo improbari, ut Deus de tepido dicat: *Apol.*3. *Utinam frigidus eſſes, aut calidus eſſes; ſed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo*: & *Jeremiæ* 48. de eo dicitur, *maledictus qui opus Dei facit negligenter*.

2. Noverint indicia hominum tepidorum ex S. Bernardo *ſerm. de Aſcenſ. Dom.* eſſe, quod ſunt puſillanimes, & remiſſi, deficientes ſub onere, virga, & calcaribus indigentes; quorum remiſſa lætitia eſt; quorum brevis, & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida converſatio; quorum obedientia ſine devotione, ſermo ſine circumſpectione, oratio ſine cordis intentione, lectio ſine ædifica-

ficatione; quos vix gehennæ metus cohibet, vix pudor inhibet, vix frænat ratio, vix diſciplina coercet.

3. Tepiditas e diametro pugnat cum ſtatu hominis Religioſi, quippe qui ratione ſtatus tenetur tendere ad perfectionem, ideoque magis in dies proficere in ea: cujus oppoſitum facit homo tepidus, quem propterea S. Auguſt. *in Pſal.*56. ſic compellat: *Quantumcunque hic profecerimus, nemo dicat, ſufficit mihi, juſtus ſum: qui dixerit, remanſit in via, non novit pervenire: ubi dixit, ſufficit, ibi hæſit: attende Apoſtolum, cui non ſufficit; Fratres*, inquit, *ego me non arbitror comprehendiſſe: ille ergo currit, tu hæſiſti: ille dicit nondum ſe perfectum, & tu jam de perfectione gloriaris? confundantur qui dicunt tibi euge, euge: confundaris & tu, qui dicis, euge euge.*

4. Religioſus tepidus eſt expoſitus tribus magnis periculis; videlicet amittendi peculium meritorum jam acquiſitorum, juxta illud *Prov.*18. *Qui mollis, & diſſolutus in opere fuerit, Frater eſt ſua opera diſſipantis*; dandi occaſionem graviori ruinæ ſpirituali, juxta *Prov.*16. *Ante contritionem præcedit ruina, & ante ruinam mala cogitatio*; & nunquam emergendi ex tepiditate juxta illud Caſſiani *coll.*4. *c.*19. *Frequenter vidimus de frigidis, atque carnalibus, ideſt de ſæcularibus, atque paganis ad ſpiritualem perveniſſe fervorem, de tepidis, atque animalibus omnino non vidimus.*

5. Fervor ſpiritus, teſte ſancto Baſilio *in regulis brevioribus reſponſ.*259. *in tribus conſiſtit: nimirum, ut in eo, quod agimus, adſit tota intentione; ut adſit inexplebilis cupiditas bene operandi; ut accedat aſſiduitas, & continuatio, qua nullum charitatis erga Proximum, aut virtutis officium recuſemus*: ſicut enim olla, quæ fervet, non quieſcit, ſed ſemper bullit, in altum ſe egerit, atque ignitas bullas ſurſum ejaculatur; ſic charitas otioſa eſſe non debet, nec poteſt, ſed oportet, ut continuo ad majora ſemper proficiat, & exiliat.

6. *Videte*, inquit Paulus *Epheſ.*5. *Quo modo caute ambuletis, non quaſi inſipientes, ſed ut ſapientes redimentes tempus: eſt enim vita noſtra* (ait Nazianzenus *in ſententiis*) *quaſi mercatus, cujus dies cum abierit, tempus amplius non erit emendi quæ velis: ſic ergo vivamus, & tanta faciamus, quanta voluerimus feciſſe, cum hoc tempus elapſum erit: quod enim hic facimus, per totam æternitatem nobis proderit; & quod nunc negligimus, irreparabiliter amittimus: vivamus uti in hora mortis optabimus nos vixiſſe: ſic enim tempus redimemus.*

7. *Religioſus tepidus*, ait Thomas de Kempis *l.*1. *de imitat. Chriſti c.*25. *n.*7. *habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam, quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur.*

8. *Si omni anno*, inquit idem Thomas *ſupra cap.*11. *n.*5. *Unum vitium extirpemus, cito viri perfecti efficeremur: ſed modo e contrario ſentimus, ut meliores, & puriores in initio converſionis nos fuiſſe inveniamur, quam poſt multos annos profeſſionis: fervor, & profectus noſter quotidie deberet creſcere; ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi fervoris partem poſſit retinere: ſi modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum levitate, & gaudio.*

9. *Vox multorum eſt*, (dicit Gerſon. *de Myſt. Theol. pract. conſiderat.*4.) *ſufficit mihi vita communis: ſi cum imis ſalvari potero, ſatis eſt; nolo merita Apoſtolorum; nolo volare per ſumma, incedere per planiora contentus ſum.* At hæc vox indigna eſt Dei famulo, indigna eſt Religioſo, cui dicitur; *Ambula coram*

me,

me, & eſto perfectus, *Gen.*17. hæc eſt vox hominum imperfectorum, de quibus *Matth.*20. dicitur: *Multi ſunt vocati, pauci vero electi*. Audiant Religioſi, quod dicit Sapiens *Eccl.*9. *Quodcunque facere poteſt manus tua, inſtanter operare; quia nec opes, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erunt apud inferos, quo tu properas*.

10. *Si tanto ſtudio, & ſolicitudine quæreretur conſcientia*, inquit S. Bernardus *de inter. domo cap.*21. *quanto quæritur ſæcularis, & vana ſcientia; & citius apprehenderetur, & utilius retineretur*. Quod confirmat S. Doroth. *doc.*10. loquens ſecum ipſo his verbis: *Si tantus labor, tantuſque fervor fuit tibi in adipiſcenda eloquentia, quanto major tibi nunc adhibenda eſt cura, ut veras virtutes acquirere valeas?*

11. Dicebat olim quidam ex SS. Patribus, ut refertur *in vitis Patrum*, virum perfectionis ſtudioſum debere imitari canes venaticos: ut enim hi leporem velociſſime, & toto conatu perſequuntur, non reſpectantes, quæ in via ſunt, aut offeruntur, ſed omnibus oculis, ſenſibus, & viribus etiam per ſaxa, ſentes, & vepres in leporem feruntur, nec quieſcunt, donec eum ceperint: ſic virtutis ſtudioſus idem circa virtutem facere debet: quomodo S. Marcianus Anachoreta, teſte Theodoreto *in Philotheo*, rogatus a venatore, quid ſolus, ac otioſus ageret in eremo, reſpondit: *Ego Deum meum hic venor, nec ab hac pulchra venatione ceſſabo, donec eum apprehendero*.

12. Religioſus ita ſe gerat in via virtutis, ut de eo dici poſſit veraciter: *Conſummatus in brevi explevit tempora multa*, *Sapient.*4. Quo pacto Euſebius Emiſſenus *homil.*9. *ad Monachos* dicit: *Non te fallat, quicumque ille eſt, numerus dierum, quos hic, relicto corporaliter ſæculo, conſumpſiſti: illum tantum diem vixiſſe te computa, in quo malis deſideriis reſtitiſti, quem ſine ulla regulæ transgreſſione duxiſti; illum diem vixiſſe te computa, qui puritatis, & ſanctæ meditationis habuit lucem*.

Quæres 21. *Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam ſuarum regularum obſervantiam*.

305. *Reſp.* Debere incitari ſequentibus monitis, videlicet:

1. Cum Religioſi dicantur Regulares a regula; utique neceſſe eſt, ut regulam ſui Ordinis obſervent; alias eſſent Religioſi æquivoce eo modo, quo homo pictus dicitur homo; & indigne ferrent nomen Regularium: ſicque iis dici poſſet, quod olim Magnus Alexander dixit militi illi ignavo: *Aut muta nomen, aut muta mores*.

2. *Cuſtodi legem, atque conſilium*, dicit Sapiens *Prov.*3., *& erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis*: ſicque docet, perfectionem religioſam, quæ eſt vera vita Religioſorum, conſiſtere in perfecta regularum obſervantia, itaut Religioſo ſuæ regulæ transgreſſori adaptari poſſit illud *Apoc.*3. *Nomen habes, quod vivas, & mortuus es*. Quare ſanctus Bernardus *epiſt.*24. *ad fratres de S. Anaſtaſio* ſic ſcribit: *Rogo vos, fratres, & multum obſecro, ſic agite, & ſic ſtate in Domino, dilectiſſimi, ſolliciti ſemper circa cuſtodiam Ordinis, ut Ordo cuſtodiat vos*.

3. De religioſis regulam Ordinis negligentibus dicit S. Proſper *lib. de vita contemplat. cap.*4. non mente mutatos eſſe, ſed veſte; non actu, ſed habitu: quippe qui *ſermone tantum, non opere ſæculo renunciaſſe contenti ſæculariter vivunt, & vitia ſua inani profeſſione vitæ melioris abſcondunt; ac religionis imaginariæ nomine palliati, opinionem virtutis pro virtute ſuſcipiunt; prædicant magna, nec faciunt; accuſant vitia, nec deponunt; publice ſibi diſplice-*

re ſimulant, quod occulte committunt; magni ſtudent videri, non fieri. Quapropter de ſe dicere poſſunt, quod habet S.Bernardus *ep.* 149. *Clamat ad vos mea monſtruoſa vita, mea ærumnoſa conſcientia: ego enim quædam chimera mei ſæculi, nec clericum gero, nec laicum: nam Monachi jamdudum exui converſationem, non habitum.*

4. Regulas Ordinum religioſorum vocant alii vincula, quibus tria vota ſubſtantialia colligata conſerventur; alii ſepimenta, quibus lex Dei munita circumſepitur; alii nervos, & oſſa Religionis, ſine quibus myſticum corpus religionis non conſiſtit; alii ſcalam, quæ tot gradibus diſtincta, quot ſunt particulares regulæ, Religioſum obſervantem ad perfectionis culmen attollit; alii aphoriſmos ſpirituales, in quibus continentur præceptiones curandi ſpirituales morbos; alii fulcra, quibus ædificium religioſæ perfectionis fulcitur; alii denique ſpeculum, in quo Religioſus inſpicere poteſt, qualis ſit, ſive pulcher, ſive fœdus, ſive juſtus, ſive injuſtus; utrum proficiat, an deficiat; utrum Deo placeat, an diſpliceat. Quid autem erit de Religioſo, qui hæc vincula diſſolvat; hæc ſepimenta deſtruat, hæc oſſa conterat, hanc ſcalam projiciat in terram, hos aphoriſmos practice ignoret, hæc fulcra dejiciat, hoc ſpeculum in minutiſſimas partes frangat?

5. Regula religioſa neceſſitatem moralem bene vivendi affert: at fælix neceſſitas, quæ ad meliora compellit; præterqnam quod ejuſmodi neceſſitas progreſſu temporis efficitur voluntaria, juxta illud Hieronymi *epiſt.*4. *ad Ruſticum*: *Tibi*, inquit, *cum in Monaſterio fueris, hæc facere non licebit, & inoleſcente paulatim conſuetudine quod primum cogebaris, velle incipies, & delectabit te labor tuus, oblituſque præteritorum ſemper priora ſectaberis.*

6. De S. Pachomio legimus ei ab Angelo allatam regulam univerſam ipſi, ejuſque Fratribus ſervandam tabulis deſcriptam, in qua ſingillatim omnia explicabantur, quis habitus, quæ munerum diſtributio, quæ in victu, quæ etiam in accubitu ſervanda eſſet ratio: immo S. Birgitta *l.*7. *revelat. cap.*20. teſtatur, ſibi revelatum fuiſſe a Chriſto, omnes, & ſingulas regulas Ordinum religioſorum divinitus fuiſſe dictatas, & ex aſpiratione Sancti Spiritus. Qua ergo reverentia, ac devotione juſſum Dei impleremus, quod nomine ejus ab Angelo indiceretur; eadem debemus obſervare regulas noſtri Ordinis, utpote a Deo ipſo cœlitus dictatas ex ſpeciali Spiritus Sancti illuſtratione, ac aſſiſtentia.

7. Ex eo autem, quod regula non obliget ad culpam, non ideo facilius violanda eſt; cum non timor culpæ, ſed Dei amor trahere debeat nos ad implendam divinam ejus voluntatem in regula expreſſam, juxta illud *Jo.* 14. *Si diligitis me, mandata mea ſervate*: & religioſo viro adaptari poſſit, quod in alio ſenſu ait S.Gregorius *l.*3. *dial.c.*16. *Si ſervus Dei es, non te teneat catena ferrea, ſed catena Chriſti*: quod S.P.N. Ignatius indicavit *par.*6. *Conſtitution. cap.*6. dicens: *Loco timoris offenſæ ſuccedat amor, & deſiderium omnis perfectionis; & ut major gloria, & laus Chriſti Salvatoris conſequatur.*

8. Cavendum, ne aliqua regula violetur, eo quod judicetur eſſe de re minima: nam *Lucæ* 16. dicitur: *Qui fidelis eſt in minimo, & in majori fidelis eſt; & qui in modico iniquus eſt, & in majori iniquus eſt*:& 19. *Eccleſ.* dicitur; *Qui ſpernit modica, paulatim decidet*: Quare S.Bonaventura *in ſpecul.diſcipl. ad novit. in prologo* dicit: *Minima neglecta eo turpius moribus maculam ingerunt, quo vitari facilius cognita potuerunt*; quod confirmat S. Auguſtinus

*l.*14.

*l.*14. *de Civit. Dei cap.*15. dicens de Adami inobedientia: *In Paradiſo tanto major inobedientia fuit, quanto id, quod præceptum eſt, nullius difficultatis fuit.*

9. Cum *Lucæ* 22. dicatur de viris tendentibus ad perfectionem: *Qui major eſt in vobis, fiat ſicut minor; & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator*; hinc conjiciant Religioſi ex eo, quod ſint antiquiores ætate, ac profeſſione, immo & bene meriti de religione; non ideo ipſis concedi, ut violent regulas; quin potius, quo ſunt antiquiores, eo ſe debent oſtendere obſervantiores, providentes bona non tantum coram Deo, ſed etiam coram hominibus: iis enim in primis dicitur: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in Cælis eſt. Matth.*5.

10. Caveat Religioſus, ne quam ex regulis violet, ut non reputetur ſcrupuloſus; cum potius ex ſtudio regularis obſervantiæ dicere deberet cum Paulo: *Non erubeſco Evangelium*. Chriſtus certe *Lucæ* 9. ait: *Qui me erubuerit, & meos ſermones, hunc filius hominis erubeſcet, cum venerit in majeſtate ſua, & Patris, & Sanctorum Angelorum*. Non ſcrupuloſus, ſed obſervans reputatur Religioſus, qui omni ſtudio abſtinet a violanda quacumque regula, etſi minima; & inter Religioſos, qui eſt exactior in obſervanda propria regula, eo perfectior, & ſanctior exiſtimatur: non eſt ergo, cur Religioſus de hoc erubeſcat, quin potius gloriari debet in Domino, neglecto quocumque reſpectu humano.

11. Ut autem Religioſi perfectius ſuam obſervent regulam, confert plurimum, ut illam ſibi faciant familiarem; ac bene intelligant, memoriam illius ſæpe renovantes illam ſive audiendo, ſive legendo, immo & attentius meditando. Quomodo S. Auguſtinus *in regula cap. ult.* dicit: *Ne per oblivionem aliquid negligatis, ſemel in ſeptimana vobis legatur* (loquitur de regula); & S. Benedictus mandat ſuam regulam ſæpe legi, *ne quis fratrum ſe de ignorantia excuſet*. Porro ille dicetur habere regulam familiarem, qui cognitionem illius habebit quaſi habitualem, ita ut totam habeat in promptu, ſicque judicio practico illam huic, vel illi rei applicare poſſit, definiendo illam fieri, aut non fieri poſſe.

12. Cæterum, quia, teſte S. Bernardo *tract. de diſpenſat.*, *& præcepto pars regulæ eſt regularis correctio, & regulæ tranſgreſſio corrigitur per pœnitentiam*; propterea Religioſi non ſolum prompte, ac humiliter debent implere pœnitentias ipſis a Superiore injunctas pro tranſgreſſionibus regulæ, ſed etiam debent illas ſponte petere a Superiore, & libenter implere: ut hæc cura indicium ſit illius, quam de ſuo profectu ſpirituali in via Dei quiſque habet, ut dicitur *Reg.*51. *ſummarii Conſtitut. noſtræ Societatis*. Sic quippe regula conſervatur in viridi obſervantia, ut notat S. Bonaventura *tract. de 6. alis Seraphim ala* 2., & in hac vita ſatisfacientes pro commiſſis defectibus evadimus pœnam alias in Purgatorio ſubeundam pro dictis defectibus.

Quæres 22. *Quibus monitis induci debeant Moniales ad perfectam religioſæ paupertatis obſervantiam.*

306. *Reſp.* Debere induci ſequentibus monitis.

1. Meminerint paupertatem religioſam eſſe fundamentum Evangelicæ perfectionis; ideoque Chriſtum *Matth.*19. adoleſcenti provehendo ad perfectionem dixiſſe: *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus*: & merito, cum paupertas primo ſuccidat divitias, honores, ac delicias, quæ ſunt

ſunt materia, ac fomes omnium vitiorum; pariat humilitatem, quæ eſt fundamentum ſanctitatis; noſque relinquat liberos ab omni cura rerum temporalium, ad effectum vacandi Deo ſoli, ac virtutum omnium acquiſitioni.

2. Paupertas eſt abdicatio ſollicitudinum ſæculi, iter ad Deum ſine impedimento, expulſio omnis triſtitiæ, fundamentum pacis, munditia vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ tranſeuntis, & facit, ut Dei mandata perfecte exequamur, ut notat *Climacus grad.17.*

3. Cum Chriſtus *Matth.5.* aliis ferme virtutibus remunerationem polliceatur poſt hanc vitam, paupertati in præſenti cœlorum regnum decernit, dicens: *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum*: ſive quia paupertas adeo remota eſt ab omnibus periculis amittendi gloriam cœleſtem, ut eam quaſi manibus teneat; ſive quia ita omnibus curis ſæcularibus expers eſt, ut etiam in hac vita fælicitatis futuræ dulcedinem etiam modo prægustet.

4. Caſſianus *collat. ult. cap. ult.* alludens ad centuplum Religioſis a Chriſto promiſſum *Matth.*19.iis verbis: *Omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit*, ſic ait: *Quiſquis patris unius, vel matris, ſeu filii pro Chriſti nomine charitate contempta in omnium, qui Chriſto ſerviunt, dilectionem ſinceriſſimam tranſit, pro uno ſcilicet tot patres, fratreſque habebit ferventiore, ac præſtantiore affectu devinctos; multiplicata etiam domorum, atque agrorum poſſeſſione ditabitur, quiſquis, una domo pro Chriſti dilectione rejecta, innumera Monaſteriorum habitacula tamquam propria poſſidebit in quacumque orbis parte, velut in ſua domus jure ſuccedens. Quomodo enim non centuplum, &, ſi Domini noſtri ſententiæ ſupra adjici aliquid fas eſt, pluſquam centuplum recipiet, qui decem, vel viginti ſervorum miniſteria infida, & coactitia derelinquens, tot ingenuorum, atque nobilium ſpontaneo fulcitur obſequio.*

5. *Divitias, & paupertatem ne dederis mihi, ſed tantum victui meo tribue neceſſaria*: hoc olim efflagitavit Salomon a Deo *Prov.30.*, & hoc omnino conceſſum eſt Religioſis, qui, cum neceſſaria habeant alimenta aliorum laboribus curata, & Dei benignitate proviſa, propria ſorte contenti dicunt cum Paulo 1.*Tim.6. Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſamus*; & merito, cum habeant proprii victus quaſi œconomum, & procuratorem Deum ipſum, qui dat omnibus affluenter, ſicque eos ab omni cura, ac ſollicitudine liberet.

6. *Beatum dixerunt populum, cui hæc ſunt* (bona ſcilicet temporalia) inquit David *Pſal.*143., qui tamen rejicit, ac ſugillat ſic loquentes, dicens: *Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus* (cujuſmodi ſine dubio in primis ſunt Religioſi) non enim bona temporalia beatum efficere poſſunt hominem, cum ſint falſa, vana, & apparentia, ut oſtendit S. Chryſoſtomus, dicens *in* 1. *Tim.6. Candore lucentis margaritæ attraheris? cogita maris eſſe aquam, & in ejus finibus ante jacuiſſe dejectam: rapit animam auri fulgor, & nitor argenti? cogita terram, ac cinerem ea prius fuiſſe, ac modo eſſet: placet pretioſa, & ſerica veſtis? at vermium ille contextus eſt, opinio eſt, & humana præſumptio.*

7. *Qui volunt divites fieri*, teſte Paulo 1.*Tim.6, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & deſideria multa, inutilia, & nociva, quæ mergunt*

gant hominem in interitum, & perditionem. Quod confirmavit Chriſtus *c.*19. *Matth.* iis verbis: *Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire, quam divitem intrare in regnum cælorum.* At Religioſos a periculo ſalutis adeo gravi liberat religioſa paupertas; quippe qui carnis affectibus exuti, & a terrenis bonis expediti (ut ita dixerim) filo gracili ſimiles per foramen illius myſticæ acus tranſeunt, ſpirituales effecti, ut loquitur Gaudentius Brixienſis *ſerm.*5. *tom.*2. *Bibliotb. veterum Patrum*.

8. Cum triplex ſit paupertas, alia cenſu, alia ſenſu, ſeu ſpiritu, & alia cenſu ſimul, ac ſenſu; paupertas Religioſorum, ut ſit perfecta, debet eſſe paupertas & cenſu, & ſenſu; quomodo Chriſtus *Mattb.*5. dixit: *Beati pauperes ſpiritu*. Ea ergo debet eſſe non neceſſaria, non coacta, non ex vana gloria, aut alio fine humano; ſed voluntaria, libera, & ex Spiritu Sancto. Quamquam, ut bene advertit S. Gregorius *hom.*10. *in Evang.*, in hoc affectus debeat potius penſari, quam cenſus: *Cum multum relinquat, qui ſibi nihil retinet, multum relinquat, qui quantumlibet parum, totum deſerit*.

9. Cavendum Religioſis, ne effectu relinquentes quæcumque bona in ſæculo poſſidebant, & quidem magna, in Religione immoderatum retineant affectum erga regulas quaſdam parvas, v.g. erga cubiculum, veſtem, librum, imaginem, & ſimilia: ſic enim vere non eſſent pauperes; quippe qui, ut loquitur Caſſianus *collat.*4. *Abb. Danielis c.*21. *vitium cupiditatis, & avaritiæ, quod erga ſpecies pretioſas exercere non poſſunt, circa viliores materias retinentes, non abſcidiſſe, ſed immutaſſe probant priſtinam paſſionem: quaſi vero differentia tantummodo metallorum, & non ipſa paſſio cupiditatis habeatur innoxia: ſed idcirco* (concludit Caſſianus) *prætioſiores abjecimus materias, ut facilius diſceremus viliora contemnere.* Quod confirmat S. Bernardus *ad Monacb.S.Bert.* dicens: *Miſerabiliores ſumus omnibus hominibus nos Monachi, ſi pro tam exiguis tanta patimur detrimenta: quid enim inſipientiæ, immo quid inſaniæ eſt, ut, qui majora reliquimus, minora cum tanto diſcrimine teneamus*. Confirmavit & S. Antonius, dum cuidam ſæculum renunciare volenti aliquibus in tempus neceſſitatis ſibi reſervatis, juſſit, ut nudo corpori ſuo carnes a ſe emptas imponeret: quod cum feciſſet, certatim canes, & aves ad carnem illam rapiendam accurrentes, totum ejus corpus lacerarunt: tunc Antonius: *Qui non renunciant omnibus, ſic* (inquit) *lacerantur a dæmonibus*.

10. Si quando Religioſis occurrit occaſio ſentiendi effectum aliquem paupertatis, etiam circa neceſſaria, illum prompto animo ſuſtinere debent: quomodo *in Conſtitutionibus noſtræ Societatis par.*3. *cap.*1. §.25. dicitur: *Diligant omnes paupertatem ut matrem, & juxta menſuram ſanctæ diſcretionis ſuis temporibus ejus effectus aliquos experiantur*. Sic etiam S. Baſilius *in regulis fuſius diſputatis interrogat.* 22. notat 1.*Tim.*6. dici: *alimenta, & quibus tegamur*; non autem dici: *oblectamenta, & quibus ornemur*; ut indicet, Religioſum vere non poſſe dici pauperem, niſi animo ſit paratus ſentire effectus aliquos paupertatis, eoſque occurrente occaſione libenter, & prompte ſuſtineat; alias eſt pauper ſolo nomine, ac æquivoce. Idque potiſſimum procedit de iis Religioſis, qui cum in ſæculo paupertate premerentur, in religione nullum omnino paupertatis effectum volunt experiri: contra quos invehitur S. Bernardus ſuper *Miſſus eſt*, dicens: *Quodque perverſum eſt, plerique in domo Dei non patiuntur haberi contemptui,*

ptus, qui in ſua non niſi contemptibiles eſſe potuerunt.

11. *Nolite ſolliciti eſſe, dicentes: quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur*, ait Chriſtus fidelibus,& maxime Religioſis *Matth.6. Scit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis: nolite ſolliciti eſſe in craſtinum: craſtinus enim dies ſollicitus erit ſibi ipſi: ſufficit diei malitia ſua*. Quod explicans S. Chryſoſtomus *ibi* ait: *Nequaquam ulterioris diei cura te conterat; cum ejus enim diei ſpatium te viſurum neſcias, quam ob cauſam illius ſollicitudine torqueris? & certe quid prodeſt ſollicitum eſſe de futuris contingentibus, quæ forte numquam erunt?* Religioſi ergo, cum ſciant Deum ſcire, velle, & poſſe ſubvenire eorum indigentiis; ne ſint ſolliciti circa temporalia, ſed omnem ſollicitudinem in ipſum devolvant, juxta illud *Pſ.*154. *Jacta ſuper Dominum curam tuam, & ipſe te enutriet*; ſe totos dedant ejus ſervitio, nec ſint anxii circa veſtitum, ac victum; memores inter ipſos, & Deum initum fuiſſe hoc quaſi pactum, ac fœdus, ut ipſi ex una parte omnia relinquant (ſicut dicebat S. Franciſcus) ille vero pro ſua parte ipſos ſuſtentet, & alat, non ſolum ut herus famulos, ſed ut pater filios, hoſque dilectiſſimos.

Quæres 23. *Quibus monitis ſuaderi debeat Monialibus perfecta Caſtitatis religioſæ obſervantia*.

307. *Reſp.* Debere ſuaderi monitis ſequentibus, & quidem:

1. Meminerint ipſis dici, quod habet Paulus 1.*Theſſal.*4. *Hæc eſt voluntas Dei ſanctificatio veſtra, ut abſtineatis vos ab omni fornicatione: non enim vocavit vos Deus in immunditiam, ſed in ſanctificationem*: cum ergo illi pluries in die recitent orationem dominicam, & dicant, *fiat voluntas tua*; quo ſtudio debent curare, ut hac in re omnino impleatur Dei voluntas?

2. Meminerint ſe eſſe ſponſas Chriſti, juxta illud Apoſtoli 2. *Cor.*11. *Deſpondi vos uni viro virginem caſtam exhibere Chriſto*: quomodo Tertullianus *de velandis Virginibus c.*16. ait: *Nupſiſti Chriſto, illi tradidiſti carnem tuam, illi deſponſaſti maturitatem tuam, incede ſecundum Sponſi tui voluntatem*. Sicut ergo Sponſa carnalis fidem ſuam obligat Sponſo, cavetque maxime, ne datam fidem violet; ita Monialis per votum caſtitatis fidem dat Chriſto, ſicque cavere debet, ne eam ullo modo frangat; memor *in nulla parte oportere virginem adulteram eſſe; non lingua, non auribus, non oculo, non alio omnino ſenſu, immo neque cogitatione*, ut loquitur *S. Baſilius de vera Virg*.

3. Dei altare vocat S. Hieronymus *ep.*8. Virginem Demetriadem, dicens ſe intermiſiſſe tractationem de templo Ezechielis, & de altari thymiamatis, quam cœperat, ut ad illam Virginem ſcriberet, *Ut de altari*, inquit, *tranſirem ad altare*. Sicut ergo atrox, execrabilis, & ſacrilega omnium judicio reputatur altaris violatio; ſic atrox, execrabilis, & ſacrilega eſt violatio virginitatis Deo per votum promiſſæ, adeoque omni modo cavenda.

4. Item meminerint, ſi quam turpitudinem contra caſtitatem committunt, illam in die judicii a Chriſto Judice manifeſtandam eſſe ad ſonitum tubæ non ſolum Prælatis ipſarum, ac Sororibus proprii Conventus, ſed etiam parentibus, fratribus, ſororibus, aliiſque conſanguineis, ac amicis: & quidem cum ea ipſarum confuſione, quam inde poſſunt conjicere, quod interdum ſimiles exceſſus ex nimia verecundia neque Confeſſario audent aperire, etſi ſciant illum ſub nullo prætextu poſſe eos cuiquam aperire, neque ad ſalvandam propriam vitam.

5. *Sicut voluptatem viciſſe magna eſt*

eſt voluptas, teſte Cypriano *lib. de diſcipl. & bono pudicitiæ*, *cum nulla major ſit victoria*, *quam quæ a cupiditate refertur*; ſic fructus carnis, & concupiſcentiæ eſt dolor, & triſtitia; ſiquidem, ut docet S. Chryſoſtomus *hom.13. in acta Apoſt. Impura voluptas ſimilis eſt voluptati, qua afficiuntur ſcabioſi, cum ſe ſcalpunt*: *huic enim voluptati, quæ brevis eſt, ſuccedit longior dolor, & moleſtia*.

6. Cum violatio caſtitatis magnam poſt ſe relinquat confuſionem in delinquente, juxta illud Pauli *Rom.6. Quem ergo fructum habuiſtis tunc in illis, in quibus nunc erubeſcitis?* utique omni conatu debet Monialis reſiſtere tentationi impuræ, ut ſe eximat a tali confuſione, quam ſenſura eſt tum in die judicii juxta dicta hic *n.4.* tum in manifeſtanda violatione caſtitatis Confeſſario: quæ aliquando eſt talis, ut dicere poſſit pœnitens cum Davide: *Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes inquitatis conturbaverunt me; dolores inferni circumdederunt me*: ut proinde urgens tentatio repelli poſſet iis verbis: *Non emo tanti pœnitere*.

7. Caveat Religioſus, ne ſemel ſinat ſe præcipitem agi in foveam carnalis voluptatis, memor impoſſibilem moraliter ipſi poſtea futurum egreſſum ex illa, juxta illud *Oſeæ 5. Non dabunt cogitationes ſuas, ut revertantur ad Deum ſuum, quia ſpiritus fornicationum in medio eorum*: quod confirmat Paulus *Eph.2.* dicens: *Spiritus, qui nunc operatur in filiis diffidentiæ*, intelligens juxta *Hieron.* nomine *ſpiritus*, *fornicationis* ſpiritum, qui operari dicitur in filiis diffidentiæ, ideſt in iis, qui deſperant de ſua ſalute: nec diſſentit Sapiens *Prov.2.* dum ait de meretrice: *omnes, qui ingrediuntur ad eam, non revertentur*: nec mirum; cum Sapiens *verſ. præced.* dicat *Inclinata eſt ad mortem domus ejus, & ad inferos ſemitæ illius*.

8. Cavendum item eſt a fornicatione; eo quod illa in corpore hominis defigat ſtimulos veneris, qui etiam poſt peccatum, cum vult pœnitere, ad priſtina illum titillent: quod notavit Sanctus Hieronymus *ep. ad Amandum* dicens: *Libido etiam in ipſo tempore pœnitendi præteritos ſtimulos patitur, & titillationem carnis, & incentiva peccati, ut per hæc, quæ corrigi cupimus, cogitantes ſit materia peccandi*: immo & experta eſt Maria Ægyptiaca, quæ, Sophronio teſte *in ejus vita*, totidem annos, quot veneri ſervierat (ſcilicet 17.) hos ſtimulos pœnitens paſſa eſt.

9. Inſurgente tentatione venerea, meminerit Religioſus momentaneum eſſe, quod delectat, ſempiternum quod cruciat: meminerit quod ſi conſentiat, Deo moritur, ſeque exponit periculo æternæ damnationis, &, ſi in eo ſtatu moreretur, præceps rueret in infernum, ubi ſuam deplorans infælicitatem dicere cogeretur cum Ionatha 1. *Reg.14. Guſtans guſtavi in ſummitate virgæ, quæ erat in manu mea, paululum mellis, & ecce morior*: meminerit, quod ait Satyricus: *Ubi voluptas regnat, ibi virtus exulat, brevis voluptas, longa pœnitentia eſt: vix voluptas eſt, quæ abit, venitque more fulminis*.

10. Curet porro Monialis, ut juxta monitum Pauli 1. *Cor.7.* ſit ſancta & corpore, & ſpiritu: caſtitas enim corporis ſine caſtitate ſpiritus Deo non placet, & nihili apud ipſum æſtimatur: ſicut nec ab eo æſtimatæ ſunt virgines fatuæ, ſed potius rejectæ verbo illo, *Neſcio vos*; quod ipſa gehenna gravius fuit: quem enim neſcit Deus, hunc neſcit cœlum, neſciunt Angeli, neſciunt Beati; ſed ſcit diabolus, ſcit mors, ſcit gehenna ad eum jugiter cruciandum. Et quidem quod caſtitas vera debeat eſſe tam mentis, quam corporis, indicat Caſſianus *l.6. cap.15.* dicens: *Et mulierem ignoro, & virgo*

non ſum; & Sanctus Hieronymus *ep. ad Fauſtum* dicens: *Perit & mente Virginitas*.

11. Illius præcepti jugiter meminiſſe debemus (ait Caſſianus *l.6. inſtit. c.13.*) *omni cuſtodia ſerva cor tuum, & ſecundum Dei principale mandatum ſollicite ſerpentis obſerva noxium caput, ideſt cogitationum malarum principia, quibus ſerpere in animam noſtram diabolus tentat: ne, ſi caput ejus per negligentiam penetraverit cor noſtrum, reliquum ejus corpus, ideſt oblectationis aſſenſus illabatur: qui procul ſi fuerit intromiſſus, morſu virulento mentem interimit captivatam*. Sic Sanctus Cyprianus *ſerm. de jejunio* dicit: *Diaboli primis titillationibus obviandum eſt, nec coluber foveri debet, donec in ſerpentem formetur*.

12. *Si virginitatem animæ integram ſervare deſideras* (inquit Sanctus Auguſtinus *l.50. homil. hom.35.*) *quantum potes, obſerva blandimenta draconis, ne forte, ſi incautus fueris, quinque ſenſus, qui in te ſunt, quaſi quinque virgines permittas a ſerpente corrumpi*. Hinc Paulus 1. *Cor.6.* ait, *fugite fornicationem*: alia enim vitia pugnando, ſola libido fugiendo vincitur; ſcilicet fugiendo fœminas, objectas occaſiones libidinis, divertendo oculos, & mentem, ut alia videat, & cogitet: nam ſi turpi cogitationi te opponas, & cogitationi repugnes cogitando, magis commoves imaginationem eorundem, indeque carnem, & concupiſcentiam innatam, ac libidinem profuſam magis accendis.

13. Ad profligandas tentationes carnis confert inſpicere exempla Sanctorum quo ad hoc nobis relicta; ut ſancti Benedicti, qui abjectis veſtibus ad hunc effectum ſe abjecit in urticas, ac ſpinas, iiſque ſe tamdiu volutavit, donec per cutis vulnera eduxiſſet vulnus mentis: Sancti Bernardi, qui ad eundem effectum in vicinum lacum tempeſtate præfrigida deſilijt, in eoque immerſus collo tenus uſque eo conſtitit, dum exanguis omnem libidinis calorem extingueret: & Sancti Franciſci, qui ad talem finem chorda ſe atrociter verberavit dicens: *Eja frater aſine, ſic te decet manere, & ſic ſubire flagella*; poſteaque in medias nives ſe abjecit: qua pœna ſic ardorem extinxit libidinis, ait S. Bonaventura *cap.5. vitæ illius*, ut deinceps tale aliquid minime ſenſerit: quod item in ſe ipſis experti ſunt Sanctus Benedictus, teſte S. Gregorio *l.2. dial. cap.1.*, & Sanctus Bernardus, teſte Surio *in ejus vita*.

14. Cum in vita, & martyrio ſanctarum Virginum pulcherrimas Virgines ab impuriſſimis Tyrannis promiſſis, metu, & vi ad ſtruprum ſolicitatas, immo publico judicio damnatas ſæpiſſime legamus, nullam tamen violatam, ſed omnes Deo, & Angelis tutoribus virginitatem conſervaſſe; merito ſperare poſſunt Moniales, quod, ſi pro ſua virili parte tentationibus venereis reſtiterint, Deus earum virginitatem proteget, nec ſinet eas a teterrimo hoſte ſubjugari.

15. Cum S. Hieronymus *ep.22. ad Euſtochium* de ſe dicat: *Ille ego, qui ob gehennæ metum tali me carcere ipſe damnaveram* (ideſt Sylveſtri eremo) *ſcorpionum tantum ſocius, & ferarum ſæpe choris intereram puellarum: pallebant ora jejuniis, & mens deſideriis æſtuabat in frigido corpore, & ante hominem ſuum jam carne præmortua ſola libidinum incendia bulliebant*: quis ſibi non timeat, quis non perhorreſcat, quis non contremiſcat. *Gravem enim*, ait Sanctus Auguſtinus *lib. de boneſt. mul. ſortita eſt caſtitas inimicum, cui quotidie reſiſtitur, & ſemper timetur*.

16. Quod ait Sanctus Leo *ferm.1. de nat. Domini*: *Agnoſce, o Chriſtiane, dignitatem tuam, & divinæ conſors factus*

ctus naturæ noli in veterem vilitatem degeneri converſatione redire : memento cujus capitis, & corporis ſis membrum : reminiſcere, quod erutus de poteſtate tenebrarum translatus es in Dei lumen, & gloriam : potiori ratione dici poteſt Religioſo mox conſenſuro in violationem caſtitatis : qui ſibi item exprobare poteſt illud Pauli 1. *Cor.6. Tollens ergo membra Chriſti faciam membra meretricis? abſit*. Certe Arnobius *lib.4. con. gentes* Jovem in cygnum, & taurum converſum ad explendas ſuas libidines ſic irridet: *O ægregia merces culpæ; o digna, & pretioſa dulcedo, propter quam Jupiter maximus cygnus fieret, & taurus : quid quæſo magis infame, ac ignominioſum?*

17. De Sancta Gorgonia ſorore ſua dicit S. Gregorius Naz. *orat. de laudibus illius:Unus illi rubor placebat,quem gignit pudor; unus candor, quem parit abſtinentia : nam picturas, & oculorum fucos illis relinquebat, quibus pudori, & probro eſt erubeſcere*. Caveant ergo Moniales a fucis, pigmentis, alijſque ſimilibus vanitatibus; immo nec nominentur in iis: cum teſte Sancto Hieronymo *epiſt.47. nitens cutis ſordidum oſtendat animum* : & juxta conſilium Tertulliani *lib. de habitu fœminarum, mulieres boneſtæ, etiam conjugatæ ſumere debeant de ſimplicitate candorem, de pudicitia ruborem, depictos oculos verecundia, & os taciturnitate, inferentes in aures ſermonem Dei, annectentes cervicibus jugum Chriſti*: poſt quæ concludit Tertullianus: *Taliter pigmentatæ Deum habebitis amatorem*.

18. Caveat Monialis, ne ſuo aſpectu inijciat iis, quibus cum agit, offenſionis ſcandalum : memineritque quod ait *Sanctus Bernardus de Grad. humilit.* loquens de Dina egreſſa, ut videret mulieres regionis illius, *Gen.34. O Dina*, inquit, *quid neceſſe eſt, ut videas mulieres alienigenas? qua utilitate? an ſola curioſitate? &, ſi tu otioſe vides, ſed non otioſe videris; tu curioſe ſpectas, ſed curioſius ſpectaris : quis crederet tunc illam tuam curioſam otioſitatem, vel otioſam curioſitatem fore poſt non ſic otioſam, ſed tibi, tuis, hoſtibuſque tam pernicioſam? en quam facile a curioſis aſpectibus in pernicioſos deciditur;ſicque cavendum a curioſis, ne decidatur in pernicioſos*.

19. Confert plurimum ad evincendas carnis tentationes meditatio Paſſionis Chriſti : ideoque *Sanctus Auguſtinus in manu.cap.32.*ait nullum tam potens eſſe, & tam efficax medicamentum contra ardorem libidinis, ſicut eſt mors Redemptoris. Quod confirmat *Hugo S. Victor. l.3. de ani. cap.23.* dicens: *Quoties te ſentis turpibus cogitationibus pulſari, & ad illicitam delectationem affici, toties pone ante mentis oculos, quo modo Chriſtus in Cruce eſt Crucifixus pro te : intuere, quomodo a Juda Judæis traditur, & quam viliter pertractetur, blaſphemetur, & colaphizetur, judicetur, & condemnetur, expolietur, & flagelletur : ad ultimum vero contumeliis affectus inter duos latrones ſuſpenditur, clavis Cruci affixus, ſputis deriſus, ſpinis coronatus, lancea perforatus : ex omnibus partibus ſanguis emanat, & inclinato capite emittit ſpiritum. Ita Redemptor tuus moritur pro te, & tu neſcis cujuſmodi ſordida cogitatione ſordidaris in mente?* Idem confirmat & Sanctus Bernardus *in formula boneſtæ vitæ* his verbis: *Deus meus pendet in patibulo, & ego voluptati operam dabo*.

20. Confert item ad profligandas carnis tentationes meminiſſe noviſſima hominis, mortem, judicium, infernum, ac Paradiſum juxta illud *Eccl.7. In omnibus operibus tuis memorare noviſſima tua, & in æternum non peccabis. Sicut*

enim (inquit Sanctus Iſidorus *lib. de ſummo bono*) *clavus clavum expellit, ita ſæpe recordatio ardoris gehennæ ardorem excludit luxuriæ*. Sic etiam dicit Sanctus Gregorius *lib.26. mor. cap.31. Nihil ſic ad edomandum deſiderium carnalium appetituum valet, quam ut unuſquiſque hoc, quod vivum diligit, quale ſit mortuum, penſet*. Quo modo pius Eremita Scythiæ ad extinguendam recordationem fœminæ defunctæ, cujus memoria ſæpe ipſi recurrebat, ingreſſus ejus ſepulchrum partem putridi cadaveris inde abſtulit, eamque pannis involutam ſervavit, ad ſenſum quemcumque libidinis fœtorem illum applicans naribus non minori victoria ſui, quam ſenſus moleſtia.

21. Invaleſcente carnis tentatione Religioſus ſe ipſum ſic compellat: *Si mox eſſem moriturus, conſentirem ne huic tentationi?* minime vero: cur ergo non facis modo, quod tunc faceres; cum mors ſit certiſſima, & ejus hora incerta? De quodam Sancto ſene dicitur in *vitis Patrum*, quod, cum vidiſſet quendam ridentem, ei dixit: *Coram cæli, & terræ Domino rationem totius vitæ noſtræ reddituri ſumus, & tu rides?*

22. Si Religioſus videat ſe eſſe in periculo ſuccumbendi tentationi, bene ponderet hæc tria verba, *Nunc, Statim, Nunquam*: nunc poſſum mori; ſtatim deſcendere in infernum; nunquam inde exire: ſicque reprimet vehementem impetum tentationis, Deo dante.

23. Confert etiam ad evincendas tentationes carnis, quod Religioſus cor ſuum muniat ſigno Crucis, devote imploret Sanctiſſimum nomen Jeſu, ſe commendet B. Virg. Mariæ, Angelo Cuſtodi, Sanctis tutelaribus; attente inſpiciat imaginem Crucifixi; renovet votum Caſtitatis jam emiſſum, & aliquam brevem recitet orationem; qualis maxime eſt ea, qua utebatur Sanctus Auguſtinus *l.10. confeſſ. cap.29. Continentiam jubes; da quod vis*, & illa *Iſai.38. Domine, vim patior, reſponde pro me*, & ſimiles.

24. Conferet denique ad carnis tentationes proſternendas fuga otii: nam *multam malitiam docuit otioſitas*, ait Sapiens *Eccl. cap.36.*, & teſte Ovidio, *Otia ſi tollas, periere Cupidinis arcus*: quare ait Sanctus Hieronymus *ep.4. facito aliquid operis, ut te ſemper diabolus inveniat occupatum*.

Quæres 24. *Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam Religioſæ obedientiæ obſervantiam.*

308. *Reſp.* Debere incitari ſequentibus monitis; videlicet.

1. Meminerint, quod ait Sanctus Bernardus *de præcep. & diſpenſ. ſive Deus, ſive homo Dei Vicarius aliquid juſſerit, quodcumque illud fuerit, pari obſequendum cura, pari reverentia deferendum eſſe; ubi tamen Deo contraria non præcipit homo*. Sicut ergo prompte, & libenter impleremus præceptum, quod forte Chriſtus imponeret nobis in ſpecie viſibili apparens; ſic prompto, & alacri animo implere debemus præcepta Superioris; cum is Chriſti perſonam repræſentet, & Chriſtus ipſe *Lucæ* 10. de eo dicat: *Qui vos audit, me audit. Quid enim intereſt*, addit S. Bernardus loquens de Deo, *utrum ipſe, aut per ſuos miniſtros, ſive homines, ſive Angelos hominibus innoteſcat ſuum beneplacitum*.

2. Quod dicit Paulus 6. *Epheſ. Servi obedite dominis carnalibus cum timore, & tremore in ſimplicitate cordis veſtri, ſicut Chriſto; non ad oculum ſervientes, quaſi hominibus placentes, ſed ut ſervi Chriſti facientes voluntatem Dei ex animo cum bona voluntate ſervientes, ſicut Domino, & non hominibus*; potiori ratione convenit Religioſis, qui proinde non levem Deo inferrent injuriam, ſi ejus juſſa per Superiorem mani-

manifeſtata ægre, ac negligenter implerent perinde ac ſi ſimpliciter obedirent homini; ſeque ſingulari merito obedientiæ privarent, ſi Superiori parerent ad ejus favorem aucupandum, & conciliandam benevolentiam; ita ut & de iis dici poſſet: *Receperunt mercedem ſuam, Matth.6.*

3. Religioſa obedientia maxime debet elucere in Religioſo; quippe quæ, teſte S. Gregorio *lib.35. mor. c.10. Sola virtus eſt, quæ virtutes cæteras menti inſerit, inſertaſque cuſtodit*. Quo modo in aliquibus Ordinibus in profeſſione expreſſe promittitur ſola obedientia juxta regulam ſub voto obedientiæ comprehendendo etiam votum paupertatis, & caſtitatis: ita ut Religioſus ſine obedientia non ſit vere Religioſus. Immo ſcapulare ipſum, quod Religioſi collo injiciunt, ipſos admonet obedientiæ, utpote repræſentans jugum Chriſti, quod ſubit Religioſus per votum obedientiæ.

4. Obedientia facit aurea, & valde meritoria quæcumque agit Religioſus: ſicque S. Franciſcus cedens Generalis officio petiit Guardianum, cujus voluntati per omnia ſubjaceret: ajebat enim tam uberem eſſe fructum obedientiæ, ut eis, qui jugo ipſius colla ſubmitterent, nihil temporis ſine lucro tranſiret: unde & fratri, cum quo ſolitus erat itinerari, ſemper obedientiam promittere ſolebat, & ſervare, ut refert S. Bonaventura *in ejus vita cap.6.* Quare cibum ſumere, curare corpus, ambulare etiam cauſa recreationis, & alia opera ejuſmodi ſive naturalia, ſive etiam neceſſaria, ſi ex obedientia fiant, magnam apud Deum acquirunt gratiam, ſuntque valde meritoria.

5. Obedientia, ait Climacus *gradu* 4. *eſt perfecta abnegatio propriæ animæ, & proprii corporis, mors voluntaria, vita ſine ſolicitudine, navigatio ſine damno, ſepultura voluntatis, vita humilitatis, & quaſi ſi quis dormiendo iter faciat. Vivere in obedientia nihil aliud eſt, quam ſuum onus aliorum humeris imponere; natare ſuper aliorum ulnas, & ſuſtentari in aquis, ne mergamur, ſed ſine periculo hoc grande pelagus hujus vitæ tranſeamus, & quidem breviſſima navigatione.* Quod ſi tot, & tanta bona proveniunt ex obedientia, an non illam toto affectu proſequi debemus?

6. Religioſum teneri obedire, etiam in rebus ſpiritualibus, & in iis, quæ per ſe bona ſunt, docent S. Bernardus *ſerm. 1. de converſ. Pauli*, dicens: *Grande malum propria voluntas, qua fit, ut bona tua tibi bona non ſint*; & S. Baſilius *in exhort. ad vitam monaſticam* his verbis: *Hoc apud te conſtanter teneto, ut nihil omnino quidquam præter illius* (ideſt Superioris) *ſententiam facias: quidquid enim, eo inſciente, facis, id furtum, & ſacrilegium eſt, tibique exitium, non autem utilitatem ullam apportat, eſto tu id bonum judices*. Ut proinde Religioſi ex propria voluntate bona operantes cogantur dicere cum *Iſaia cap.58. Quare jejunavimus, & non aſpexiſti; humiliavimus animas noſtras, & neſciſti? ecce in die jejunii veſtri invenitur voluntas veſtra*. Caveat ergo Religioſus, ne contra Superioris voluntatem oret, jejunet, corpus flagellet, & alia pia opera exerceat: hæc enim Deo non erunt accepta, ſed diabolo, cui ea cenſebuntur oblata tanquam ſacrificia abſque ullo merito operantis.

7. Obediendum eſt non ſolum Superioribus in capite, ſed etiam illorum Officialibus ſubordinatis in rebus omnibus ad ipſorum munus pertinentibus: ſi enim his non præſtetur integra obedientia, nec ulli Superiorum præſtaretur; quandoquidem vera obedientia non conſiderat perſonam, cui fit, ſed propter quem fiat; &, ſi propter ſolum Creatorem, & Dominum Chriſtum fiat, eidem omnium Domino obeditur. Unde nulla ratione

tione conſiderandum eſt, an ſit coquus, vel Superior domus; an hic, vel ille ſit, qui jubet: quandoquidem non illis, nec propter illos (ſane intelligendo) ulla obedientia preſtatur, ſed ſoli Deo, & propter ſolum Deum.

8. Caveat Religioſus, ne Superioris voluntatem ad proprios ſenſus trahat: nam *quìſquis vel aperte, vel occulte ſatagit, ut, quod habet in voluntate, hoc ei ſpiritualis Pater injungat, ipſe ſe ſeducit, ſi ſibi quaſi de obedientia blandiatur: neque enim in ea re ipſe Prælato, ſed magis ei Prælatus obedit*, ut loquitur S. Bernardus *ferm. de 3: ordinibus Eccl. ad Patres in capitulo*, addens religioſum, qui modo dicto inducit Superiorem ad præcipienda ei. quæ ſunt grata, & accepta, ſimilem eſſe cœco illi, cui Chriſtus *Marci* 10. dixit: *Quid tibi vis faciam? qui verè cœcus*, inquit S. Bernardus, *quia non conſideravit, non expavit, non exclamavit: Abſit hoc, Domine, tu magis dic, quid me facere velis: ſic enim decet, ſic omnino dignum eſt non meam a te, ſed a me tuam quæri, & fieri voluntatem.*

9. Quam prompta debeat eſſe obedientia, oſtendit S. Bernardus *ſerm. de obedientia*, dum ait: *Fidelis obediens neſcit moras, fugit craſtinum, ignorat tarditatem, prævenit præcipientem, parat oculos viſui, aures auditui, linguam voci, manum operi, itineri pedes, totum ſe colligit, ut imperantis colligat voluntatem.* Sic *p.6. Conſtit. Societatis noſtræ c.1. §.1.* dicitur: *Omnibus in rebus ad ejus vocem* (ideſt Superiori) *quam promptiſſimi ſimus, re quavis, atque adeo litera a nobis inchoata, nec dum perfecta relicta.* Unde, dato ſigno adeundi chorum, aut refectorium, vel faciendi aliquam aliam obedientiam, dicere deberet obediens religioſus cum ſanctis Magis: *Hoc ſignum magni Regis eſt, eamus, & offeramus ei munera.* Sic etiam Albertus Magnus *lib. de virt. cap.3.* ait: *Verus obediens nunquam præceptum expectat, ſed ſolum voluntatem Prælati ſciens, vel credens ferventer exequitur pro præcepto.*

10. Verus obediens ſemper debet optare, ut ſibi præcipiantur res ingratæ, difficiles, ac ſenſui repugnantes; quod indicat S. Gregorius *l. 35. mor. cap.13.* dicens: *Debet obedientia in adverſis aliquid ex ſuo habere, & in proſperis ex ſuo aliquid omnino non habere.*

11. In eo conſiſtit perfecta obedientia, quod Religioſi non ſolum in executione externa eorum, quæ injunguntur, integre, prompte, ac fortiter pareant, & quidem cum humilitate debita, ſine excuſationibus, & obmurmurationibus, licet difficilia, & ſecundum ſenſualitatem repugnantia jubeantur; verum etiam conentur interius reſignationem, & veram abnegationem propriæ voluntatis; & judicii habere; voluntatem, ac judicium ſuum cum eo, quod Superior vult, & ſentit in omnibus rebus (ubi peccatum non cerneretur) omnino conformantes, propoſita ſibi voluntate, ac judicio Superioris pro regula ſuæ voluntatis, & judicii; ut dicitur *par.3. Conſtit. Societatis c.1. n.23.*

12. Non repugnat perfectioni obedientiæ, quod Religioſus agnoſcens aliquid ſibi nocere, vel quid aliud neceſſarium ſibi eſſe circa victum, veſtitum, habitationem, officium, aut exercitationem, ea de re Superiorem moneat, duobus interim obſervatis; nimirum ut religioſus prius ſe recipiat ad orandum, &, ſi poſt orationem putet rem debere deferri ad Superiorem, deferat; ubi verò detulerit, ſive verbo, ſive ſcripto, ei totam curam rei delatæ relinquat; quidquid ille ſtatuerit, optimum du-

cens,

cens, nec contendens, aut urgens per ſe, vel per alium; ſive res petita concedatur, ſive non, ut habetur *par.3.Conſtit. Societatis noſtræ cap.2. num.1.* In iſto autem caſu non eſt orandum obiter & perfunctorie, ſed coram Deo attente conſiderandum eſt, an ad majorem Dei gloriam expediat rem illam proponere, nec ne; & res ipſa debet proponi cum debita indifferentia abſque animo trahendi voluntatem Superioris ad ſenſum Religioſi petentis: qualis petitio fuit facta à Maria V. in nuptiis Canæ Gallileæ, dum dixit: *Vinum non habent Jo.2.* & à Sororibus Lazari, *Jo.11. Ecce quam amas, infirmatur.*

13. Religioſus ex eo, quod Superior ei aliquid præcipit voluntati ipſius repugnans, non ideo debet contriſtari, aut de eo conqueri, aut obloqui, memor facta Superiorum oris gladio ferienda non eſſe, quamvis reprehendenda videantur: alias Superior non audebit præcipere utilia ſubdito, ſed ei ſolum proponet, quod ei eſt gratius, ac jucundius; ſicque ſubditus non ſolum obedientiæ merito privabitur, ſed etiam periculo æternæ ſalutis exponetur: Quod inſinuat Paulus *Hebr.13.* iis verbis: *Obedite Præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis: ipſi enim pervigilant quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri; ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim non expedit vobis.*

Quod ait Seneca *ep.94. Legem brevem eſſe oportet, quo facilius ab imperitis teneatur, velut emiſſa divinitus vox ſit: jubeat, non diſputet, nihil videtur mihi frigidius, nihil ineptius, quam lex cum prologo: mone, dic quid me velis feciſſe; non diſco, ſed parco:* quod, inquam, ait *Seneca*, ſæpe inculcandum Religioſis, qui juſſa Superiorum non implent, niſi longa perſuaſione inducantur; ita ut Superior cenſeri poſſit cum iis potius diſputare, quam iis præcipere. Quo modo S. P. Ignatius, cum dixiſſet ſe non dubitaturum abſque velo, ac remis turbulento mari ſe ſe committere, ſi ei id præciperet Superior; & ſciolus neſcius quis dixiſſes: *Quæ hæc prudentia foret?* reſpondit: *Viderit id, qui imperat: nec enim ad ſubditum ſpectat Prælati ſui juſſa diſcutere, &c.*

Quæres 25. *Quibus monitis incitari debeant Moniales ad vitanda commercia ſæcularium.*

309. *Reſp.* Incitari debere ſequentibus, & quidem.

1. Meminerint quod, teſte *S. Ambroſio in exhortat. ad Virgines, decet ſolitudo verecundiam, & gymnaſium pudoris ſecretum eſt.* Quod eſt dicere ſcientias quidem in publicis ſcholis excolendas eſſe, caſtitatem in ſecretis. Quo pacto quæ in Latina editione dicuntur *Virgines* in Scripturis ſacris, in Hebrea nominantur *Abſconditæ*: quaſi latebræ ſint ita propriæ virginum, ut non aliunde melius, quam ab illis nomen ſortiantur.

2. Audiant, quod dicit *S. Hieronymus ep. ad Euſtoch. de cuſtodienda virginit. Tu ſemel ſæculi onere projecto*, ait, *ſede ad pedes Domini, & dic: Inveni eum, quem quærebat anima mea; tenebo eum, & non dimittam. Semper te cubilis tui ſecreta cuſtodiant; ſemper tecum ſponſus ludat intrinſecus: oras, loqueris ad ſponſum: legis, ille tibi loquitur: ab eo audies: Hortus concluſus, ſoror mea ſponſa, fons ſignatus: cave, ne domo exeas, & velis videre filias regionis alienæ: Dina ſponſa corrumpitur: nolo te ſponſum quærere per plateas, &c.*

3. *Dixit quidam* (ait *Thomas de Kempis l. 1. de Imitat. Chriſti cap.20. num.2.*) *quoties inter homines fui, minor homo redii*: hoc ſæpius experimur, quando diu confabulamur: facilius eſt omnino tacere, quàm verbo non excedere; facilius eſt domi latere, quam foris

ris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire: qui igitur intendit ad interiora, & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum Jeſu a turba declinare: nemo ſecure apparet, niſi qui libenter latet.

4. *Caveas tumultum hominum, quantum potes* (ait idem *Thomas ſup. cap.* 10.) *Multum enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiamſi ſimplici intentione proferantur: cito enim inquinamur vanitate, & captivamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe*; ſic ille, & bene; nam, ut ait *Plato lib.*5. *de leg. Qui ſe improbis immiſcet, neceſſe eſt eadem pati, & agere, quæ tales agere, & loqui inter ſe didicerunt.*

5. Periculoſa eſt converſatio Monialis cum ſæcularibus: quod enim dicebat Senior ille apud *Moſchum in Prato ſpirituali cap.* 217. *Sal ex aqua eſt, & , ſi appropinquaverit aquæ, continuo ſolvitur, & deficit. Monachus ſimiliter ex muliere eſt; itaque ſi appropinquaverit mulieri, ſolvitur & ipſe, atque in id deſinit, ut jam Monachus non ſit*: hoc idem procedit de Moniali converſante cum viro; & eſt eadem ratio de utroque. Certe *S. Ephipanius hæreſi* 26. cenſet Chriſtum *Jo* 20. prohibuiſſe Magdalenæ, ne ipſum tangeret, ut nobis daret exemplum perfectiſſimæ caſtitatis, qua cautela agendum ſit cum fœminis, nimirum coram aliis, & non ſeorſim: nam qui noluit tangi à Magdalena, cum eſſet ſola, paulo poſt permiſit ſe tangi in præſentia aliarum mulierum: ut hinc videant Moniales, quam exacte debeant curare, ut abſque aſſiſtentia Auſcultatricum non agant cum ſæcularibus, & maxime cum viris.

6. Monialis dum ſæculares ad ipſam accedentes alloquitur, ea circumſpectione loquatur, ac ſi Chriſtus ex improviſo appropinquans iis dicturus eſſet, quod dixit Diſcipulis euntibus in Emmaus: *Qui ſunt hi ſermones, quos confertis ad invicem?* ideoque non niſi pios, ac Sanctos ſermones miſceat, qui deceant perſonam religioſam, memor in die judicii reddendam eſſe rationem de quocumque verbo otioſo, *Matth.* 12. quod ſi de verbo otioſo, an non reddenda erit de detractionibus, & aliis peccatis, etiam gravioribus, quæ committantur à Monialibus in collocutoriis?

7. *Nemo veſtrum parvi æſtimet tempus, quod in verbis conſumitur otioſis* (ait *S. Bernardus ſerm. de triplici cuſtodia*) *ſiquidem tempus acceptabile eſt, & dies ſalutis: volat verbum irrevocabile, volat tempus irremeabile, nec advertit inſipiens, quid amittat. Libet confabulari, ajunt, donec hora pertranſeat: donec prætereat hora, donec pertranſeat tempus, donec prætereat hora, quæ tibi ad agendam pænitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam miſeratio Creatoris indulget: donec tranſeat tempus, quo divinam tibi repropitiare debueras pietatem, properare ad Angelicam ſocietatem, ſuſpirare ad amiſſam hæreditatem, aſpirare ad promiſſam fælicitatem, &c.* hæc *Bernardus*, quæ utinam attentius meditentur Moniales, quæ adeo ſunt addictæ ſæcularium converſationi, & ita frequentant collocutoria. Certe Paulus 1. *Cor.* 7. ait: *Tempus breve eſt, reliquum eſt, ut, & qui uxores habent, tanquam non habentes ſint, & qui emunt, tanquam non poſſidentes, & qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur.*

8. O ſi bene cogitaremus, quam breve tempus ſit agonis, & curſus noſtri, quam volet irrevocabile tempus, quam ab hoc momento pendeat æternitas; quam fervidi, & aſſidui eſſemus in omni bono opere: quod enim modo negligimus, per totam æternitatem recuperas

perari nequibit; quia brevi finietur omne tempus vivendi, agendi, merendi: *juravit Angelus*, ait *Jo. Apoc.* 10. *quia tempus non erit amplius*. Quod ſi de Tito Veſpaſiani filio refertur, cum quadam nocte ſero meminiſſet ſe nihil boni ea die feciſſe, amicis dixiſſe: *Hodie diem perdidi*; nos non putamus perire nobis horam, diem, momentum, tempus, ætates, cum otioſum verbum loquimur, pro quo reddituri ſumus rationem?

9. Nec ſolitudo monaſterii religioſis eſt adeo gravis, atque moleſta, ut ad declinandam illius moleſtiam debeant ſe convertere ad converſationes ſæcularium: nam *Sanctus Hieronymus Ep.* 4. *ad Ruſticum Monachum* dicit: *Viderint alii, quid ſentiant: unuſquiſque enim ſuo ſenſu ducitur: mihi oppidum carcer, & ſolitudo Paradiſus*. Quod confirmat *S. Bernardus Ep. ad Fratres de Monte Dei*, dicens: *Nunquam minus ſolus, quam cum ſolus*. Confirmat & *Thomas de Kempis ſup. c.* 20. *n.* 5. his verbis: *Cella continuata dulceſcit, & male cuſtodita tædiū generat: ſi in principio converſionis tuę bene eam incolueris, erit tibi poſtea dilecta, & gratiſſimum ſolatium.*

10. Solitudo amplectenda a Religioſo, ſi attente, ac fructuoſe velit vacare orationi, ac meditationi: ex converſatione enim habita cum ſæcularibus multa audiuntur, ac videntur, quæ tempore orationis recurrunt, & animum innumeris diſtractionibus replent. Ut proinde *Thomas de Kempis ſup. cap.* 20. *num.* 8. dicat: *Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Jeſum dilectum tuum: mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam pacem: ſi non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, melius in bona pace permanſiſſes*. Certe de quodam Eremita refert *Caſſianus in monaſt. inſtit. l.* 3. *c.* 32. quod cum miſſum ad ſe literarum faſciculum ex Patria accepiſſet, illud ne reſignare quidem voluit, ſed in ignem conjecit dicens: *Ite cogitationes patriæ, pariter concremamini, ne me ulterius ad illa, quæ fugi, revocare tentetis*.

Quæres 26. *Quibus monitis excitari poſſint Moniales ad averſandum peccatum quodcunque mortale*.

310. *Reſp.* Poſſe excitari ſequentibus monitis; nimirum.

1. Conſiderent ex unico Adæ peccato quot millionum hominum morbi, fames, ærumnæ, neceſque provenerint; quam multi, & parvuli, & adulti propter illud damnentur; quod Dei Filius ad illud expiandum mori debuerit; & ubi voluptas ad peccandum ſolicitaverit, dicant: *Ego tantillo pretio mortem, & æternum pœnitere non emo*.

2. Conſiderent per unicum peccatum mortale hominem e Dei gratia, amicitia, ac familiaritate exturbari, ſpoliari participatione meritorum Chriſti uſque dum pœnitentiam agat; exui donis Spiritus Sancti, ac virtutibus infuſis, amittere pacem, ac ſerenitatem conſcientiæ, privari conſolatione Spiritus Sancti, participatione bonorum Eccleſiæ, merito, ac fructu bonorum operum, ac denique vita æterna. Rurſus homo per unicum mortale peccatum fit capitalis Dei inimicus, diaboli mancipium, peccati ſervus, reus æternæ damnationis, inſipiens, crudelis, ſordidus, fœtens, & ſpiritualiter mortuus.

3. Si quis cum Symeone Stylite annos 49. vel certè 50. ut vult *Baronius*, ſtetiſſet perdius, & pernox ſub dio in columna faciendæ pœnitentiæ cauſa: cum Romualdo aſperrime annos 100. vixiſſet in Eremo: per annos 38. ſumma patientia cum Virgine Liduina ſuſtinuiſſet moleſtiſſimas, ac graviſſimas infirmitates cujuſvis generis, & maximum peculium meritorū tam operando, quam patiendo lucratus fuiſſet; totum hoc meritum per unicum mortale peccatum ipſi perit, niſi redeat in gratiam, & perinde eſt, ac ſi nihil boni unquam feciſſet.

4. Si conſenſurus in peccatum mortale certo ſciret ſe, eo commiſſo, ſtatim projiciendum eſſe in fornacem ardentem, ibique detinendum per horam; certe pro viribus reſiſteret tentationi, nec ullatenus conſentiret: idque etſi ſolum per horam in pœnam commiſſi peccati eſſet detinendus in olei ebullientis dolio: & conſentit homo in peccatum mortale ſciens ſe ſic exponi periculo ardendi per totam æternitatem in fornace ignis infernalis: ubi eſt conſilium? ubi prudentia? ubi ſapientia? Certe S. Edmundus Cantuarienſis dicebat ſe malle inſilire in rogum ardentem, quam peccatum ullum ſcienter admittere in Deum.

5. Cum Aloyſia uxor Thomæ Mori ad ipſum Thomam ab Henrico VIII. Angliæ Rege ſubmiſſa fuiſſet in carcerem ad tentandum ejus animum, ut Regis libidini aſſentiretur, eique ad hunc finem, ſuam, mariti, ac familiæ miſeram ſortem proponeret, alia ex parte ipſi oſtendens magnas opes, ac honores a Rege promitti, ſi conſentiret: *Quamdiu* (inquit Thomas) *o Aloyſia, hiſce opibus fruemur?* ea reſpondente, *facile adhuc ad* 20. *annos, marite mi*; mox increpans, & indignans ille ſubjunxit: *Vade, o ſtulta mercatrix: ego ne pro* 20. *annis modicæ fœlicitatis vendam annos æternos fœlicitatis cæleſtis? non ita deſipio; quin vero malo carcerem hunc tota vita, bonorum confiſcationem, opprobria, mortemque ipſam pati, quam æternitatem meam beatam prodigere*. Quod dixit Thomas Aloyſiæ, dicere debet homo propriæ carni, quoties incitatur ad mortale peccatum.

6. Peccatum mortale formidandum magis eſt, quam ipſe infernus: ſicque Eleazarus 2. *Macch.6.* dicebat ſe malle præmitti in infernum, quam in peccatum: & *S. Anſelmus* teſte *Edinero in ejus vita lib.2.* dicere ſolebat, ſi hinc peccati horrorem, hinc inferni dolorem corporaliter cerneret, & neceſſario uni eorum immergi deberet, ſe prius infernum, quam peccatum appetiturum. Quod idem *S. Anſelmus* repetit *lib. de Beatit. c.*19. his verbis *mallem purus a peccato gehennam intrare, quam peccati ſorde pollutus cœlorum regna tenere*.

7. Peccatum mortale merito vocatur deicidium, & chriſticidium; cum homo peccans mortaliter, quantum eſt in ſe, iterum Chriſtum crucifigat, juxta illud Pauli *Rom.6. Rurſum crucifigentes ſibimetipſis Filium Dei*. Quæ major impietas, ac ingratitudo? Sicut ergo ſummè averſamur impietatem Judæorum, qui Chriſtum mortalem crucifixerunt in Calvariæ monte, & iis pro viribus reſtitiſſemus, ſi licuiſſet; cur modo toto animi conatu non reſiſtimus peccato, per quod Chriſtus iterum crucifigitur? cum id facere poſſimus, & teneamur.

8. Peccatum mortale inde etiam ſummopere averſandum, quod *S. Auguſtinus lib.* 5. *contra Julian. cap.* 5. docet peccata ſequentia eſſe pœnas peccatorum præcedentium (quod eſt dicere eſſe peccatorum inter ſe colligationem, & velut catenam, in qua alia fiat cauſa ſequentium peccatorum, alia pœnæ præcedentium) ſicque dicit: *Crimina criminibus vindicantur, & ſupplicia peccantium non tantum ſunt tormenta, ſed & vitiorum incrementa*. Quo modo *Pſal.*80. dicit Deus: *Dimiſi eos ſecundum deſideria cordis eorum; ibunt in adinventionibus ſuis*.

9. Peccatum mortale eſt injuria Deo facta ita gravis, ut licet omnes homines, & Angeli univerſi ſponte ſua omnia tormenta gehennæ per totam æternitatem paterentur, nunquam pro uno peccato mortali dignam pœnitentiam, & ſatisfactionem Deo præſtarent: ſicque ſolus Chriſtus id facere potuit, utpote Dei Filius, ac verus Deus, cujus ſatiſfactio ratione perſonæ, quę eſt dignitatis infinitę, eſt infinita & æqualis, atque condigna injuriæ infinitæ factæ Deo infini-

finito: tanta eſt malitia peccati mortalis.

10. *S. Anſelmus lib. de ſimilitudinibus cap.* 189. oſtenſurus, quam difficile corrigatur peccator habitualis, illum aſſimilat aviculæ filo diaboli ligatæ, & ait: *Inſtar hujus pueri jocatur diabolus cum peccatoribus, quos irretitos ſuis laqueis pro ſua voluntate in diverſa vitiorum impedimenta pertrahit. Sunt enim multi avari, ebrioſi, luxurioſi, qui proponunt avaritiam, gulam, libidinem deſerere, & putant inſtar avis ſe libere avolaturos: ſed quia pravo uſu irretiti ab hoſte tenentur, nolentes in eadem vitia dejiciuntur, fitque hoc ſæpius, nec omnimode liberatur, niſi magno conatu, & gratia Dei funis rumpatur pravæ conſuetudinis.*

11. Porro ad vitandum peccatum mortale omnino neceſſarium eſt vitare occaſionem proximam illius: qui enim *amat periculum, peribit in illo*, ait Sapiens *Eccl.* 3. hinc ait *Innocentius in Pſal.* 37. *Fuge perſonam ſuſpectam, locum idoneum, tempus aptum, & quidquid eſt opportunum ad faciendum peccatum; quia, ſicut difficile eſt in igne eſſe, & non ardere, ita difficile habere opportunitatem peccandi, & non peccare.* Quod confirmat *Seneca Epiſt.* 117. *ad Lucilium*, dicens: *Quantum poſſumus a lubrico recedamus: in ſicco quoque parum firmiter ſtamus.*

Quæres 27. *Quibus monitis incitari debeant Moniales ad averſanda peccata etiam venialia.*

311. *Reſp.* Incitari debere monitis ſequentibus, videlicet.

1. Cavendum a peccatis venialibus, ne ruamus in mortalia: nam, ut ait *S. Chryſoſt. hom.* 87. *in Matth. Nemo repente ad extremam improbitatem inſiliit: habet quippe inſitum quemdam anima pudorem, atque innatum, quem ſubito calcare, atque projicere non poteſt, ſed ſenſim, & paulatim ex negligentia parit.* Sic ille, & merito; quia viſum ſequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem conſenſus, conſenſum opus, opus conſuetudo, conſuetudinem neceſſitas, neceſſitatem deſperatio, deſperationem damnatio, ut notavit *Gloſ. in c.* 31. *Jobi*.

2. *Mirabile quiddam, atque inauditum dicere audeo,* (inquit *S. Chryſoſtomus, ubi ſupra,*) *ſolet mihi nonnunquam non tanto ſtudio magna videri peccata eſſe vitanda, quam parva, et vilia: illa enim ut averſemur, ipſa peccati natura efficit; hæc autem hac ipſa re, quia parva ſunt, deſides reddunt, & dum contemnuntur, non poteſt ad expulſionem eorum animus generoſe inſurgere: unde cito ex parvis magna fiunt negligentia noſtra.*

3. *Sane neſcio* (ait *S. Hieron. Ep.* 14. *ad Celant.*) *an poſſimus leve aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptū admittitur: eſtque ille prudentiſſimus, qui non tam conſiderat, quid ſit, quam illum, qui juſſerit; nec quantitatem imperii, ſed imperantis cogitat dignitatem.*

4. *Tu, qui dicis* (loquitur S. Auguſtinus *ſerm.* 244. *de tempore* de negligente peccata levia) *quia parvum peccatum eſt; velim ſcire, quoties tale peccatum admittis, ſi tot parvulas plagas in corpore, & tot maculas, aut ſciſſuras in veſtibus tuis fieri velis? cum ergo nec in corpore tuo plagas, nec in veſte tua ſciſſuras, vel maculas fieri acquieſcis, qua conſcientia hoc facere in anima tua non metuis? ac ſi quicunque hoc fecerit, plus amet veſtem ſuam, & carnem ſuam, quam animam.*

5. In eandem ſententiam idem S. Auguſtinus *lib. de* 10. *chordis cap.* 11. ſic habet: *Attendite, minuta ſunt, non ſunt magna* (loquitur de peccatis venialibus) *non eſt beſtia quaſi Leo, ut uno morſu guttur frangat; ſed beſtiæ plerumque minutæ necant: ſi projiciatur quiſquam in locum pulcibus plenum, numquid non moritur ibi? non ſunt*

quidem majores; ſed infirma eſt natura humana, quæ etiam minutiſſimis beſtiis interimi poteſt. Sic & modica peccata attendite, quia modica ſunt, & cavete, quia multa ſunt.

6. *Quando parvam animi perturbationem ſuſceperis, ne eam neglexeris, quod parva ſit; ſed conſidera, quanta mala pariat: nam ſi in domo parum aliquid ſtuppæ accenſum viderimus, conturbamur, & tumultum movemus: non enim attendimus initium, ſed ex initio finem conſiderantes movemur, & concurrimus, ut totum caminum extinguamus: hoc igne vehementius exedit animam peccatum*: ita Sanctus Chryſoſtomus *in Pſal.*6.Nec diſſentit S. Auguſtinus *Ep.*108. *ad Seleucian.* dum ait: *Illa peccata, quæ humanæ fragilitati quamvis parva, tamen crebra ſubrepunt, quæ ſi collecta contra nos fuerint, ita nos gravabunt, & oppriment, ſicut unum aliquod grave peccatum. Quid enim intereſt ad naufragium, utrum uno grandi fluctu navis operiatur, & obruatur, an paulatim ſubrepens aqua in ſentinam, & per negligentiam derelicta, atq; contempta impleat navim, atque ſubmergat?* Intellige, nõ quod multa venialia, ut talia exęquari poſſint uni mortali; ſed quod neglecta diſponant ad mortale; ſicut vulnus curabile, ſi negligatur, fit incurabile, &c.

7. Idem S. Auguſtinus *ſer.*41. *de Sanctis*, loquens de peccatis venialibus ait: *Quibus peccatis licet occidi animam non credamus; ita tamen eam veluti quibuſdam puſtulis, & quaſi horrenda ſcabie replentes deformem faciunt, ut eam ad amplexus Sponſi cœleſtis aut vix, aut cum grandi confuſione venire permittant.* Hoc bene conſiderent Moniales; hincque intelligant, quod, ſicut toto conatu abſtinerent a venialibus, ſi certo ſcirent ſe ex iis fœdam contracturas ſcabiem in corpore; ita multo magis ea debent averſari, ne in anima inficiantur ſcabie illa ſpirituali, de qua S. Auguſtinus hic loquitur.

8. Conſiderentur mali effectus, qui ex peccato veniali oriuntur, & ſunt: 1. obligare ad pœnam illius luendam, ſive in hac vita, ſive in purgatorio: 2. animam ſordidiorem reddere: 3. imminuere charitatis fervorem: 4. animi vires debilitare: 5. retardare gloriam æternam: 6. minuere meritum, & gloriam vitæ æternæ: 7. diſponere ad peccatum mortale: 8. impedire augmentum gratiæ: 9. ponere obſtaculum devotioni in orando, & progreſſui in vita ſpirituali: 10. diſplicere Deo, & Angelis: 11. placere dæmoni, qui inde arripit occaſionem nos perdendi.

9. *Quando parum deliquimus, aut etiam pigri, aut ſocordes fuerimus, ne illud parum negligamus: cito enim neglectum fit magnum: ita etiam veſtimentum ab initio ruptum, & neglectum per totum producit ſciſſuram: & tectum, ſi cum pauca regulæ deciderint, fuerit neglectum, totam domum dejicit: nos ergo hæc conſiderantes, parva nunquam deſpiciamus, ne in magna incidamus*: ita S. Chryſoſt. *hom.*8. *in* 1. *Cor.* idem confirmans *hom.*19. *ad pop. Antioch.*

10. *Diabolus non pugnat cito contra aliquem per grandia vitia* (ait S. Hieron. *in Pſal.*140.) *ſed per parva, ut poſſit quomodocumque intrare, et dominari homini, & poſtea eum in majora vitia impellat: non per fornicationem, non per avaritiam, ſed per minora vitia ingreditur.*

11. Qua diligentia vitare debeamus peccata venialia, oſtendit S. Chryſoſtomus *ho.*60: *ſuper Geneſ.* dicens: *Scitis, quod hoſtem habemus perpetuum, & fœderis neſcium: unde nobis magna vigilantia opus eſt: non aliter autem eum vincemus, quam ſi per vitam optimam ſupernum nobis auxilium conciliemus.* Quod confirmat S. Baſilius *in Conſtit. monaſt. cap.*2. his verbis: *Qui a Deo ſe optat juvari, is nunquam de-*

ſti-

ſtituitur: quapropter danda in eo opera eſt, ne ulla in re conſcientia noſtra nos condemnet. Ita Sancti Doctores: & bene; cum juxta Theologos homo per peccata venialia ſe indignum reddat auxiliis illis ſpecialibus, ſine quibus de facto non reſiſtit tentationi, nec reſpondet divinæ inſpirationi, adeoque peccat, & omittit bonum opus ipſi propoſitum: etſi vi gratiæ ſufficientis, quæ ei non deeſt, ſimpliciter poſſit reſiſtere tentationi, & reſpondere divinæ inſpirationi: ut ergo Deus ſe nobis liberaliorem oſtendat in conferendis dictis auxiliis, ſimus & nos liberales in ipſum abſtinentes pro viribus non ſolum ab offenſione ejus gravi, ſed etiam levi.

12. *Mens Chriſto dedita æque, et in majoribus et in minoribus* (ideſt peccatis) *ſciens etiam pro otioſo verbo reddendam eſſe rationem*: ita S. Hieron. *ep*. 3. *ad Heliodorum*. Præterquamquod etiam de venialibus luēda eſt debita pœna in Purgatorio, niſi in hac vita pro iis ſatisfiat.

Quæres 28. *Quibus monitis juvari poſſint Moniales ad abigendos ſcrupulos*.

312. *Reſp*. Poſſe juvari ſequentibus monitis; & quidem.

1. Iis proponendo aliquod ex illis remediis, quæ in hoc ipſo *cap. num*. 204. propoſuimus, eruntque valde ſalutaria.

2. Conſideretur cum Chryſoſt. *ho*. 6. *in* 2. *Rom*. quam benignum, ac longanimem ſe Deus oſtendat in trahendis peccatoribus ad pœnitentiam: *Averſati ſumus vocantem* (ait S. Doctor.) *& undequaque illectantem; ac ne ſic quidem de nobis ille pœnas ſumpſit, ſed accurrit ipſe, ac reſiſtantes, fugitanteſque inhibuit: ipſi tamen ab illius manibus excuſſi ad Diabolum transfugimus; ac ne ſic quidem deſtitit ille, ſed & ſexcentos rurſus, qui nos hortarentur, miſit Prophetas, Angelos, Patriarchas: at nos legationem non ſolum non admiſimus, ſed & legatos nobiſcum agentes injuria affecimus: ille autem ne per hæc quidem nos reſpuit, ſed quod facere ii ſolent, qui vel vehementiſſime, per quem amant, negligantur, tamen circūveniens ad omnes adiit tum in cœlo, tum in terra ſeſe manifeſtans congreſſuſque nunc cum Hieremia, nunc cum Michea, non ut gravaret, ſed ut defenſione uteretur, vel ſuper iis, quæ in ipſum a nobis commiſſa fuerant: quin & una cum Prophetis ad illos acceſſit, qui ipſum averſarentur, paratus etiam, ac poſtulans ad rationis reddendæ calculos deſcēdere; tum autem ad omnia ſurdos ad colloquium ſecum trahens, popule mi*, inquit, *quid feci tibi, aut quid te attriſtavi, reſponde mihi?* hæc *Chryſoſtomus*; ex quibus ad ſolatiū Monialis ſcrupuloſæ ſic licet diſſerere: Si Deus per tot annos in ſæculo tanto affectu nos ſecutus eſt, dum peccando illum fugiebamus, & averſabamur; an modo in religione nos fugiet, ac deſeret, dum totis viribus ſtudemus illum ſequi, bene operando juxta ejus præcepta, & conſilia: apage; nefas eſt hoc credere, utpote contrarium ſummæ ejus bonitati, ac deſiderio, quod habet homines ſalvandi.

3. *Cum quidam anxius inter ſpem, & metum fluctuaret frequenter* (inquit *Thomas de Kempis l*. 1. *de Imitat. Chriſti c*. 25. *n*. 2.) *& quadam vice mœrore confectus in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtraviſſet; hæc intra ſe revolvit dicens: O ſi ſcirē quod adhuc perſeveraturus eſſem: ſtatimque audivit divinum intus reſponſum: Quid ſi hoc ſcires, quid facere velles? fac nunc, quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris: moxque conſolatus, & confortatus divinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio*. Quod autem iſti tunc dictum fuit nomine Dei, inculcari debet Moniali ſcrupuloſæ, ut timorem deponat divinæ bonitati confidens.

4. *Ad Dominum jam converſos non nimium cruciet præteritorum conſcientia delictorum* (dicit *S. Bernard. ſer*. 3. *de SS. Petro, & Paulo*) *ſed tantum humiliet vos; ſicut & Paulum*. Monialis

nialis ergo ſcrupuloſa, ubi debita diligentia confeſſa eſt ſua peccata, non ſit anxia circa illa, ſed ſtudeat dignos pœnitentiæ fructus facere; &, ſi anxietatem deponere nequit, coram Deo ſe humiliet dicens, modo cum Davide *Pſ.* 118. *Bonum mihi quia humiliaſti me*; modo cum Joſephi Fratribus, *Gen.* 12. *Merito hæc patimur, quia peccavimus*; modo cum bono Latrone prope Criſtum crucifixo, *Lucæ* 23. *Nos quidem juſte: nam digna factis recipimus*.

5. Meminerit Monialis ſcrupuloſa, quam ſit *bonus Iſrael Deus his, qui recto ſunt corde, Pſal.* 7., & quod *Ezechiel.* 18. ait: *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, omnium iniquitatum ejus, quas operatus eſt, non recordabor amplius*: non enim vult mortem peccatoris, ſed magis, ut convertatur, & vivat; quippequi non venit vocare juſtos, ſed peccatores.

6. Monialis ſcrupoloſa ſibi perſuadeat ſcrupulos plerumque immitti à Diabolo: & quidem eo fine, ut quos nequit inducere ad peccata manifeſta, ſaltem peccare faciat ex conſcientia erronea; ut perplexitatum, quæ identidem iis ſuboriuntur; ſicut de facto peccare facit non raro:

7. Bene intelligat non poſſe quid imputari ad peccatum, quod non ſit voluntarium; voluntarium vero non conſiſtere in ſenſu, ſed in conſenſu: unde fit, ut delectatio poſſit eſſe in ſenſu, & tamen non ſit culpabilis, eo quod deſit conſenſus. Quare hæc duo bene debent diſtingui, ſenſus, & conſenſus: certoqui credendum eſt ſolum ſenſum non ſufficere ad peccatum, cum non ſit liber, niſi accedat conſenſus: qui tamen in ſcrupuloſo timorato non ita facile debet præſumi.

8. Ingentem moleſtiam, quam patitur ex ſcrupulis, patienter ſuſtineat, Deoque offerat in debitam præteritorum peccatorum ſatisfactionem; memor ſic tanto minorem pœnam ipſi fore ſolvendam in Purgatorio; ac proinde dicat cum S. Augustino: *Hic ure, hic ſeca, ut in æternum parcas*.

9. Meminerit certa conſtare experientia eos, qui in vita adeo vexantur ſcrupulis, Dei miſericordia in morte ſummam animi tranquillitatem, ac pacem obtinere: quo modo Albertus Magnus gloſſans verba illa *Matth.* 26. *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*, hoc verbo *excluſive tantum*, dicit Chriſtum nobis triſtitia illa, quam paſſus eſt in horto Gethſemani, promeruiſſe ut triſtitia, quam fideles patiuntur ex ſcrupulis, duret uſque ad *mortem* excluſive, iis in morte ſummam animi tranquillitatem conſequentibus.

10. Conſideret, quod, ſi Deus voluiſſet ipſam perdere in gehennam, & excludere ab æterna ſalute, illam non vocaſſet ad religionem, nec tot auxilia contuliſſet ad comparandam cæleſtem gloriam; ſed eam e terra viventium abſtraxiſſet, & in locum damnationis æternæ deturbaſſet, dum vivebat in peccato mortali; quod utique facere potuiſſet juſtè: non fecit tamen; ſed patiens, & miſericors expectavit ad pœnitentiam: quod eſt ſignum nolle ipſum ejus mortem, ſed ut convertatur, & vivat, volens omnes ſalvos fieri.

11. Qua ratione dubitare quis poteſt, num Deus velit ipſum ſalvare, ſi ille, teſte *Sancto Dionyſio Areopagita ep. ad Demophilum cum iis etiam, qui ipſum deſerunt, amanter hæret, contendit, & rogat, ne indigni habeantur, & repellantur; deliciis diffluentes, & temere eos accuſantes fert, atque ipſe defendit, aut potius curationem pollicetur; eis, cum procul abſunt, tamen accedentibus occurrit, & prodit obviam, totoſque complexus oſculatur, nec ſuperiora maleficia exprobrat, ſed ea bona, quæ adſunt, diligit, feſtum diem*

agit

agit, convocat amicos, ideſt bonos, ut ſit omnium lætantium habitatio: hæc Sanctus Doctor; & ex his quis non videat ſentiendum de Domino in bonitate *Sap.* 1.? Conſefitit *SanctusBernardus ep.* 107. his verbis: *Nemo ſe amari diffidat, ſi jam amat: lubenter enim amor Dei, quem prævenit, amorem ſequitur: nam quo pacto redamare pigeat, quos amavit nec amantes?* Conſentit *Bloſius in conſolat. puſillanim. cap.* 17. §. 2. dicens: *Quantumcumque peccaveris, ſemper Dei miſericordia in infinitum excedit tuas iniquitates: quantumcumque infirmus ſis, ſemper illius benignitas a juvare parata eſt tuam fragilitatem*; & *c.* 7. dicit: *Tanta ejus miſericordia eſt, ut ſtuppa aliqua, ſive lignum in immenſo igne poſitum non tam cito incendi poſſit, quam ipſe peccatori veraciter dolenti peccata omnia condonare paratus eſt*.

12. Cum ſalus æterna hominis pendeat ex voluntate tum Dei, tum hominis; & alias nobis certo conſtet de voluntate Dei ex certiſſimo teſtimonio Pauli 1. *Tim.* 2. *Qui omnes homines vult ſalvos fieri*: ſi ipſi velimus ſalvari, jam ſumus certi de ſalute; quippe quæ jam pendet ex voluntate noſtra, qua velimus cooperari gratiæ Dei, quæ nobis non deeſt, immo in religione ſuperabundanter confertur; ut proinde dicatur *Oſeæ* 13. *Perditio tua ex te Iſrael; tantummodo in me auxilium tuum*.

13. Moniali ſcrupuloſæ prohibeatur lectio librorum, qui ſolent renovare ſcrupulos; & ne agat cum iis, de quibus dubitari poteſt, quod eam confirment in perplexitatibus: item ei ſuadeatur, ut de peccatis præteritis riteconfeſſis non amplius cogitet, niſi in communi, memor conſilii a Pinuſio Abbate dati cuidam ſcrupuloſo, quod refert *Caſſianus collat.* 10. *cap.* 9. his verbis; *Quod dixiſti te etiam de induſtria præteritorum peccatorum memoriam retractare, hoc fieri penitus non oportet; quin immo, etiam ſi violēter irrepſerit, protinus extrudatur*.

14. Confugiat Monialis ſcrupuloſa, ad pia opera, dum urgetur ſcrupulis, memor hominis ſcrupuloſi figuram in Evangelio geſſiſſe lunaticum a ſpiritu malo obſeſſum, qui nunc in ignem, nunc in aquam ſe jactabat [ſcrupuloſo ſe jactante de una cogitatione triſti in aliam): ideoque ſicut ille non potuit curari, niſi in oratione, ac jejunio, ex *Matth.* 17. ſic ſcrupuloſum difficile poſſe curari, niſi per orationem, jejunium, & alia pia opera, in quibus ſe exerceat.

15. Si non juverint hæc monita, diſertis verbis dicatur Moniali ſcrupuloſæ infirmitatem ſcrupulorum oriri ex occulta ipſius ſuperbia, eaque graviori omnibus peccatis per ſcrupulos in memoriam refricatis, nec poſſe eam curari, niſi ſenſum ſuum omnino abneget, ſe totam ſimpliciter ſubmittendo judicio Confeſſarii; ſibi certo perſuadens illum a Deo regi, adeoque ipſam teneri ſtare conſiliis illius, cum non ſit ipſe, qui loquitur, ſed ſpiritus Dei, qui loquitur in ipſo. Unde ſit, ut ſicut acquieſceret Angelo ipſi nomine Dei ſignificanti, ut bono eſſet animo; ſic & debeat acquieſcere Confeſſario id ei atteſtanti nomine ipſius Dei; dicente Chriſto *Lucæ* 10. *Qui vos audit, me audit*; cum re vera uterque nomine Dei loquatur, &, ut Dei nuncius.

16. Meminerit ſe alias non ſemel vehementis alicujus imaginationis ipſius animo irrepentis falſo apprehendiſſe aliquid eſſe grave peccatum, quod poſtea, defervefcente falſa illa apprehenſione, clare cognovit non eſſe peccatum, adeoque trepidaſſe timore, ubi non erat timor; hincque in ſimili caſu colligat, quod, ſicut alias modo dicto fuit decepta, ſic etiam hic, & nunc ſimiliter decipitur; ac proinde intrepida deponat timorem, immo & interdum operetur contra ſcrupulum, memor, quod, ſicut volens lignum diſtortum facere rectum, illud in contrarium partem inflectit; ſic habens con-

conſcientiam per ſcrupulos diſtortã debet ſe inflectere in contrariũ,ut debitam conſequatur conſcientiæ rectitudinem: ut advertit Gerſon. *in tract.de reg.mor.*

17. Recolat ſæpe,quod dicit *Bloſius in conſolat.puſillanim.c.*1.§.6.ex *Taulero eorum* ſcilicet, *qui confeſſiones recipiunt, poteſtati, & autboritati fidem adbibendam eſſe,ſicut verbis Domini,quibus ait: Quorũ remiſeritis peccata, remittuntur eis;& quacumque ſolveritis ſuper terrã, erunt ſoluta et in cælis:in veritate dico, chariſſimi, ubi quis peccata ſua rite confeſſus adbuc remorſus ex iiſdem in conſcientia patitur, multo melius fecerit, ſi in hac parte Deo confidendo, & fidem virtuti confeſſionis adbibendo eadem denuo non confiteatur, quam ſi iteret confeſſionem*. Ad quod faciunt,quæ habentur *Matth.* 23. *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ,& Phariſæi:omnia ergo, quacumque dixerint vobis, ſervate, & facite*: ſi enim id ſervandum a quibuslibet,multo magis a ſcrupuloſis;&,ſi erga Scribas,& Phariſæos, multo magis erga viros probos,ac doctos, ut advertit *Breſſerus de conſcientia lib.*7. *c.*5.*n.*38. referens ex *Antonino* quemdam ſcrupuloſum divinitus fuiſſe monitum, ut conſuleret diſcretos, & acquieſceret illis; addenſque S. P. N. Ignatium, cum valde ſcrupulis vexaretur, nec precibus, jejuniis, aliiſque pœnitentiis ab iis liberari poſſet, tandem ſummam conſcientiæ quietem conſecutum fuiſſe acquieſcendo conſilio,ac mandato Confeſſarii,ut deinceps quietus eſſet. Et hanc regulam inquit *Breſſerus n.*40. eſſe indubitatam, certiſſimam,& ſecuriſſimam,eamq; ſcrupuloſos ſequi poſſe, & credere certiſſimam,quaſi articulum fidei, abſque omni peccandi periculo,imo cum magno merito (quidquid ſibi videatur) cæco quodam modo captivando intellectum, ac judicium ſuum,acquieſcendo dictis judicioque aliorũ; & hoc,licet alii errarent: hic enim ſibi errarent, non ſcrupuloſis. Ita *Breſſerus*.

18. Scrupuloſus non debet ſecum diſputare an certiſſime aliquid ſit, vel non ſit peccatum: hoc enim ei eſt pernicioſum: ſed, ſi primo intuitu non videatur id ita certum,libere, ac fortiter rejiciat tanquam ſcrupulum;idemque faciat ſi dubitet,an jurare auderet:nam eo *ipſo* id ei non eſt certiſſimum: ita *Breſſerus ſup. n.*49. addens, etſi ſcrupuloſus putet tam certo aliquid eſſe peccatum,ut auderet jurare,poſſe nihilominus, imo debere Confeſſario contrarium dicenti credere.

19. Avertat ſcrupuloſus fortiter,& conſtanter cogitationem;ac imaginationem ab omnibus ſpectantibus ad ſuum ſcrupulum eo fere modo, quo averteretur ab impuris objectis: & ad hoc conferet continua aliqua occupatio, ac diſtractio intellectus ad objecta læta, & aliena a ſcrupulis: & ratio eſt,quod ceſſatione actuum,quę fit per dictam occupationem,habitus, & ſpecies ſcrupuloſæ remittuntur,& tandem omnino pereunt; cum e contra intendantur cogitationibus,& diſputationibus ſcrupuloſis ſcrupuli,ut habitus exercitio ſuorum actuũ, viſque imagnativa lædatur forti, ac frequenti imaginatione prævia ad dictas cogitationes ſcrupuloſas.

20. Confeſſarius cum Moniali ſcrupuloſa nunquam agat dubie, ac obſcure, ſed reſolute, & clare; ne augeat ſcrupulos,dum vult curare: ne deſperet,aut diffidat ob moleſtã curam Monialis ſcrupuloſæ,ſed confidat in Domino, qui illuminat omnem hominem; eamque pergat curare in omni patientia, ac doctrina non ſolum remediis propoſitis, ſed ſuis precibus,aliiſque medicamentis,quæ unctio Spiritus Sancti edocebit: illam nunc reprehendat, jubeatque ſibi obedire, ſi eſt importuna: nunc eam ſoletur,jubeatque bono animo eſſe, ſi eſt nimis puſillanimis: nunc totum ejus periculum in ſe ſuſcipiat, ſpondeatque ſe pro ea reſponſurum in die judicii.

APPENDIX
CONSTITUTIONUM
SS. D. N. BENEDICTI PP. XIV.
AD MONIALES PERTINENTIUM.

Conſtitutio Sanctiſſimi Domini Noſtri BENEDICTI PP. XIV. ſuper Clauſura Monialium.

Eſt XL. tom. 1. Bullar. pag. 106.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

SAlutare in Catholica Eccleſia inſtitutum ab ipſa antiquitate ſuſceptum, ac tanta cum ſollicitudine & paſtorali zelo cuſtoditum, ut flos ille Eccleſiaſtici germinis, decus atque ornamentum gratiæ ſpiritalis, læta indoles, laudis & honoris opus integrum atque incorruptum, Dei imago reſpondens ad ſanctimoniam Domini, illuſtrior portio gregis Chriſti, Sacræ Virgines, quarum, quo ſublimior gloria eſt, major & cura eſt, intra Monaſteriorum ſepta & clauſtra vigili ſollicitaque cuſtodia ſervarentur, tam ante, quam poſt Tridentinæ Synodi Decreta Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri tot ſanctiſſimis Legibus, & initis Apoſtolicæ providentiæ charitatiſque conſiliis communire & confirmare ſtuduerunt; ut, quæ ſe Chriſto dicaverint, & a carnali concupiſcentia recedentes, tam carne, quam mente ſe Deo voverint, conſumment opus ſuum magno præmio deſtinatum. Quoniam autem, etſi providas hujuſmodi Sanctiones Conſtitutioneſque; ſi ea, qua decet, regularis diſciplinæ obſervantia cuſtodirentur, ſatis eſſe ſcimus, ut Virgines ea, quæ Cœleſtis earumdem Sponſi Jeſu Chriſti ſunt, cogitantes, ſint ſanctæ & corpore & ſpiritu; longa tamen experientia edocti, & aſſiduis Venerabilium Fratrum aliarum Eccleſiarum Antiſtitum querelis admoniti, ſupremas Apoſtolicæ auctoritatis providentiæque partes requiri, ut abuſibus quamplurimis ex nimia quorumcumque, aut ſibi quocumque pacto arrogantium, aut prætendentium, aut obtendentium facultatem alias ſibi quomodolibet ſive a jure, ſive ab homine conceſſam, vel demandatorum munerum ratione debitam eſſe, ut ſive ipſi, ſive alii ingredi clauſuram Monialium, aut ipſæ Moniales e clauſura ob quaſcumque etiam non legitimas cauſas egredi, & extra clauſuram hujuſmodi commorari poſſint, licentiam concedendi indulgentia ſenſim invectis opportune occurratur: Hinc eſt, quod Nos pro ſuprema omnium Chriſtifidelium procuratione imbecillitati noſtræ in univerſalis Orthodoxæ Eccleſiæ regimine divinitus impoſita opportunum abuſibus hujuſmodi remedium, quantum cum Domino poſſumus, adhibere ſatagentes, Auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium omnes, & ſingulas Conſtitutiones a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris tam ante, quam poſt Concilii Tridentini Decreta ſuper clauſura Monialium editas renovamus, & confirmamus, necnon in poſterum ab omnibus & ſingulis, ad quos ſpectat, & in futurum ſpectabit, ſub iiſdem pœnis in Conſtitutionibus eorumdem Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, & Decretis Concilii Tridentini præfati contentis inviolabiliter obſervandas eſſe ſtatuimus, decernimus, præcipimus, atque mandamus. Præterea motu proprio & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine earumdem

præſentium tenore omnia & ſingula indulta, privilegia, prærogativas, facultates, licentias, & quocumque alio pacto nuncupatas conceſſiones omnibus & ſingulis quibuſcumque Eccleſiaſticis perſonis, quacumque auctoritate, dignitate, honore, præeminentia, ac juriſdictione fungentibus, etiam Venerabilibus Fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ſive ſingulis, ſive eorumdem Cardinalium Congregationibus, etiam de Latere Legatis, ſive qui Provinciis & Legationibus Status noſtri Eccleſiaſtici pro tempore præſunt, ſive quos ad Cariſſimos in Chriſto Filios noſtros Romanorum Regem in Imperatorem pro tempore eligendum, vel electum, Reges & Reginas illuſtres, aliaſque Summas Poteſtates, prout rerum conditio poſtulaverit, mitti & ablegari contigerit; ſive qui, licet aliarum inſignium Eccleſiarum Antiſtites, tamen tamquam Apoſtolicæ hujus S. Sedis Legati de Latere alias nuncupati & habiti ſunt, & fortaſſe habentur, aut haberi, & eſſe prætendunt, & in poſterum habendi ſunt; ſive Ordinarii, ſive Extraordinarii noſtri, & ejuſdem Apoſtolicæ Sedis ubicumque, etiam apud ipſos Imperatorem & Reges ac Summas Poteſtates Nuntii, ſive Inter-Nuntii reſident (exceptis dumtaxat locorum Ordinariis, iiſque omnibus Superioribus, quibus tamquam Ordinariis & ordinaria juriſdictione utentibus Monialium Monaſteria ſubjecta, & addicta ſunt, in caſibus tamen neceſſariis, & ſervatis aliis de jure ſervandis, & non aliter omnino), ac demum quibuſcumque aliis quocumque nomine & expreſſione nuncupatis perſonis quocumque tempore a quibuſvis, etiam ab ipſis Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris quacumque de cauſa, occaſione, titulo, colore & prætextu per quaſcumque Apoſtolicas ſive in ſimili forma Brevis, ſive ſub Plumbo expeditas Literas ſub quibuſcumque verborum formis facta, data, conceſſa, & impertita, ſive factas, datas, conceſſas & impertitas ſuper hujuſmodi ingreſſu revocamus, abolemus, annullamus atque irritamus; necnon a datarum earumdem præſentium die revocata, abolita, annullata & irrita, ac nullius prorſus momenti, ac vigoris eſſe & fore, neminique cuilibet quocumque tempore ſuffragari; ac quemlibet omnium antedictorum, etiam ſpeciali mentione dignorum quacumque facultate hujuſmodi ſive pro ſe, ſive pro aliis temere uti audentem, ipſo facto abſque ulla alia declaratione pœnas & Eccleſiaſticas cenſuras contra Violantes Clauſuram Monialium inflictas, a quibus, præterquam a Nobis, & pro tempore exiſtente Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, abſolvi poſſit, incurrere & incurſum eſſe; licentiamque hujuſmodi conceſſam nullo modo ſuffragari, atque nullius momenti perinde ac, ſi minime conceſſa fuiſſet, ipſo facto fore, & haberi, ac pœnas, & cenſuras Eccleſiaſticas ipſo etiam facto, ut præmittitur per contrafacientem incurri, & incurſas eſſe ſtatuimus, decernimus, ac declaramus. Decernentes eaſdem præſentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere quomodolibet prætendentes cujuſvis ſtatus, gradus, ordinis, præeminentiæ, & dignitatis exiſtant, ſeu alia ſpecifica, & individua mentione & expreſſione digni illis non conſenſerint, nec ad ea vocati, citati & auditi, cauſæque, propter quas præſentes emanarint, ſufficienter adductæ, verificatæ & juſtificatæ non fuerint; aut ex alia qualibet; etiam quantumvis juridica, & privilegiata cauſa, colore, prætextu & capite, etiam in corpore juris clauſo: etiam enormis enormiſſimæ, & totalis læſionis nullo unquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ, vel intereſſe habentium conſenſus, aliove quomodolibet, etiam quantumvis magno, & ſubſtantiali, ac incogitato, & inexcogitabili individuamque expreſſionem requirente defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in controverſiam vocari, aut ad terminos juris reduci, ſeu adverſus illas aperitionis oris, reſtitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ

tiæ remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, ſeu etiam motu, ſcientia & poteſtatis plenitudine paribus conceſſo vel emanato quempiam in judicio, vel extra illud uti, ſeu ſe juvare ullo modo poſſe; ſed ipſas præſentes Litteras ſemper firmas, validas & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri & continere, ac ab illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, inviolabiliter & inconcuſſe obſervari: ſicque, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis prædictæ Nuntios, alioſve quoslibet quacumque præeminentia, & poteſtate fungentes, & functuros, ſublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac, quatenus opus ſit noſtra & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula *de jure quæſito non tollendo*, aliiſque Conſtitutionibus Apoſtolicis, necnon quibuſvis etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis & conſuetudinibus, ac uſibus & ſtylis, etiam immemorabilibus; privilegiis quoque indultis & Litteris Apoſtolicis prædictis, aliiſque quibuslibet perſonis etiam quacumque eccleſiaſtica vel mundana dignitate fulgentibus, & alias quomodolibet qualificatis, ac ſpecialem expreſſionem requirentibus ſub quibuſcumque verborum tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis decretis, etiam motu, ſcientia & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac conſiſtorialiter, & alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, editis, factis ac pluries iteratis, & quantiſcumque vicibus approbatis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & in illis tradita, obſervata, exprimerentur & inſererentur, præſentibus pro plene & ſufficienter axpreſſis, & inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum effectum hac vice dumtaxat ſpecialiter & expreſſe derogamus, ac derogatum eſſe volumus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem ut earumdem præſentium Literarum tranſumtis ſeu exemplis, etiam impreſſis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis eadem prorſus fides in Judicio, & extra illud ubique locorum habeatur, quæ haberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die tertia Januarii milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo ſecundo Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

De Clauſura Monialium, & admiſſione Famularum in Monaſteria. Venerabili Fratri Joſepho Mariæ Epiſcopo Portugallienſi.

Eſt XXVI. Bullarii tom.2. pag.177.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

PER binas alias noſtras in ſimili forma Brevis literas, quarum unæ quidem datæ fuerunt die 1. menſis Junii anno MDCCXLI. incipientes: *Cum Sacrarum Virginum*: alteræ vero die 3. menſis Januarii anno MDCCXLII. itidem incipientes: *Salutare in Catholica Eccleſia inſtitutum*: ea opportuna adhibere curavimus Apoſtolicæ providentiæ ſupremæque auctori-

ctoritatis noſtræ remedia, quæ ad inſtaurandam regularem quoad clauſuram Monialium obſervantiam, a primæva diſciplina per Prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, & Sacros Canones confirmata ſenſim dilabentem, ſatis eſſe in Domino duximus. Quoniam autem non ſine graviſſimo animi noſtri angore accepimus novas artes, ac nova inventa, etſi antiqua ſint, ac toties proſcripta, ſub variis exquiſitiſque cauſis, & rationibus in dies excogitari, quæ non ſolum per præſcriptas leges prohibentur, ſed quampluribus etiam inordinationibus, & offendiculis aditum patefaciunt: Ac primum quidem eo pervenit famularum ad Monialium miniſterium in Monaſteria admittendarum abuſus, ut indultum, quod ab Apoſtolica hac Sancta Sede ſub tot ſalutaribus conditionibus concedi ſolet, etſi pro prima vice ſervatis iiſdem conditionibus executioni demandetur, deinceps tamen quoties admiſſam famulam, aut e Monaſterio egredi, aut viam univerſæ carnis ingredi contingat, toties, nulla indulti hujuſmodi habita ratione, ad libitum Monialium, ſine alia Antiſtitum Ordinariorum locorum, ad quos ſpectat, ſcientia & licentia, ſed de Superiorum Regularium eorumdem Monaſteriorum dumtaxat aliquando conſenſu, aliæ, atque aliæ in Monaſterium inducantur famulæ, de quarum moribus, fama, vitiis, ac virtutibus nulla præceſſerit legitima cognitio; unde fit, ut ſub Famularum nomine ac prætextu, fœminæ quæcumque in Clauſuras, non ſine Clauſuræ violatione admittantur: Illud præterea in more poſitum eſſe dolentes audivimus, oſtia nimirum Monaſteriorum, quæ ſemper clauſa eſſe, nec niſi ad neceſſaria eorumdem Monaſteriorum commoda recludi debent, ita aſſidue patefieri, ut Moniales, & quæcumque aliæ in Monaſteriis degentes Virgines in propatulo ſedentes, ſive ſtantes, cum quibuſvis utriuſque ſexus hominibus illuc accedentibus indiſcriminatim colloqui, & jocari etiam non erubeſcant, ut ſæpe quamlibet fœminam in quacumque ætate conſtitutam ſive conſanguineam, ſive affinem, ſive tamquam famulam cujuſlibet earumdem Monialium in ipſam Clauſuram accerſant; & quamvis ipſæ Moniales impellant, ſponte tamen ingreſſam deinde aſſerant; nec Religioni ducant cenſuras, ac pœnas canonicas, quibus eapropter obnoxiæ fiunt: Nos ſane, qui pro impoſita Nobis divinitus ſuprema Apoſtolicæ ſervitutis procuratione ſaluberrime occurrere debemus hiſce abuſibus, & inordinationibus, etſi abuſus, & inordinationes hujuſmodi in iſta Fraternitatis Tuæ Diœceſi neque unquam irrepſiſſe, neque unquam irrepturos eſſe in Domino confidimus; Fraternitati tamen Tuæ notum eſſe volumus, quod Nos non ſolum omnes, & ſingulas Conſtitutiones tam ab iiſdem Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus, quam a Nobis ipſis ſuper clauſura Monialium editas, verum etiam omnia & ſingula decreta tam a Concilio Tridentino, quam a Congregationibus Venerabilium Fratrum Noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium ſuper eadem clauſura, & admiſſione, & receptione Educandarum puellarum, & famularum, ſive quarumcumque fœminarum promulgata, quatenus opus ſit, tenore præſentium auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ſub pœnis etiam per eaſdem Conſtitutiones, & Decreta contra inobedientes inflictis, ſervari mandamus, ac præcipimus. Inſuper tenore, & auctoritate paribus ſtatuimus, ac declaramus, admiſſionem receptionemque quarumcumque fœminarum, ſive puellarum Educandarum, ſive Famularum in Monaſteria, quacumque ex cauſa, ſine legitima authenticaque ejuſdem Apoſtolicæ Sedis licentia toties, quoties opus fuerit, impetranda, & prævio examine ſuper moribus, fama, habilitate, & neceſſitate ipſarum Educandarum puellarum, vel Famularum, per Antiſtites locorum Ordinarios tantummodo, & non alios quoſcumque Superiores toties itidem, quoties neceſſitas poſtulaverit, habendo, non obſtante quacumque conſuetudine etiam longi temporis, fieri non debere. Quod ſi ſecus factum, ac fieri in po-

in poſterum contingat, ſtatuimus pariter ac declaramus, tam Moniales, & quaſcumque in Monaſteriis degentes, quæ fœminas quaſcumque in eadem Monaſteria quomodocumque admiſerint, receperintque, quam ipſas fœminas admiſſas & receptas, canonicis cenſuris, & pœnis obſtrictas eſſe, ac fore, a quibus eaſdem Moniales, & fœminas hujuſmodi ejuſdem tuæ Diœceſis, ſi fortaſſe hac in parte deliquiſſe contigerit, de præterito tantum abſolvendi facultatem Fraternitati Tuæ, cum facultate etiam alios ſubdelegandi, tribuimus & impertimur. Cæterum Fraternitati Tuæ injungimus, ac præcipimus, ut omnium, & ſingularum ordinationum per laudatum Concilium Tridentinum, & Apoſtolicas Conſtitutiones, & dictarum Congregationum decreta, ſuper clauſura Monialium, & delegata Antiſtitibus locorum Ordinariis Viſitatione tam interna; quam externa præſcriptarum memor, eaſdem ordinationes ſub pœnis deſuper inflictis debitæ executioni mandare ſatagas, & ſtudeas, nec non mandari facias, cures, & adnitaris. Interim, ad proſperi ſucceſſus auſpicium, Tibi, Venerabilis Frater, Apoſtolicam benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXIV. Jan. MDCCXLVII. Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

Conſtitutio qua certus ordo præſcribitur, pro Cauſis ſuper nullitate Profeſſionis Regularis mature diſcutiendis, & valide definiendis.

Eſt XLVII. tom. 2. Bullar. pag. 393.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

SI datam hominibus fidem frangere, conventioneſque eas, quæ ab humanis legibus robur accipiunt, abrumpere, ac violare non licet; multo magis neceſſe eſt obligatum Deo mentis propoſitum immutabiliter ſervari, Noſque præſertim, utpote ſacrarum Legum cuſtodes a Deo conſtitutos, oportet earum pactionum, quæ Divino, & Eccleſiaſtico jure indiſſolubiles ſunt, perpetuam firmitatem, & obſervantiam aſſerere. Eam ob rem jam uſque ab anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Noſtri II., Apoſtolicas Literas dedimus, incipientes: *Dei miſeratione*, in Bullario Noſtro deinde editas *Tom.* 1. *num.* 33., quibus certum præſcripſimus ordinem, in Tribunalibus Eccleſiaſticis ſervandum, quum in ipſis diſcuti & definiri deberent Cauſæ, in quibus de nullitate alicujus matrimonii contracti ageretur; non eo quidem conſilio, ut ſi quod forte matrimonium cum impedimento aliquo dirimente initum fuiſſet, de illius nullitate judicium poſtulari, aut fieri prohiberemus; ſed ut in hoc graviſſimo judicii genere, in quo de ſacro Connubiorum fœdere agitur, pleniori veritatis elucidationi conſuleremus; utque Judices, non ſine certiſſima cognitione omnium, quæ ad rem maxime conducunt, hujuſmodi vinculum ex tot rationibus inſolubile ſententiis ſuis, tamquam irritum ab initio, diſſolverent. Cujus quidem Conſtitutionis utilitas, Deo favente, ad hunc diem aperte comprobatur: quum ex eo tempore, neque tot Cauſæ ſuper prætenſa Matrimoniorum nullitate in Tribunalibus pendeant; nec tam frequenter, ut antea, Nobis exhibeantur preces pro obtinendis diſpenſationibus ſuper Matrimonio rato & non conſummato, dum ſcilicet ante omnium oculos propoſitæ ſunt difficultates paulo quidem majores, ſed omnino juſtæ, quæ, ex novo ordine a Nobis ſtatuto, cuilibet ſuperandæ ſe offerent, antequam optatum finem aſſequatur.

Quemadmodum itaque pro Matrimoniis carnalibus a Nobis proviſum fuit, ita nunc de ſpiritualibus animarum nexibus, de Religioſis videlicet utriuſque ſexus Regularium Profeſſionibus, pari ratione ſtatuere decrevimus: nimirum certam normam, ac methodum tradere, quam obſervare debeant Judices Eccleſiaſtici, quoties judicia ſuper nullitate Profeſſionum in aliquo Ordine Regulari a Sede

Apoſtolica approbato factarum, coram ipſis agitari contingat; neque id quidem ad hunc finem, ut aditus intercludatur iis, qui juſtis de cauſis hujuſmodi actiones intentare velint, ac poſtulent, Profeſſionem a ſe factam ex capite nullitatis irritam declarari; ſed ut ipſi Judices rerum veritatem in ſpecie dignoſcere, ſuaſque ſententias indubiis fundamentis innixas proferre valeant; ac ne unquam, ex ignorantia factorum, aliquem decernant ſolutum vinculo, dum is forte, valide ſolemnium votorum profeſſione emiſſa, Religioſo Ordini, cui nomen dedit, re ipſa maneat adſtrictus. Qua ex methodo a Nobis tradenda hunc fructum ſimiliter obventurum ſperamus, ut & rariores in poſterum in Tribunalibus futuræ ſint Cauſæ ſuper prætenſa Profeſſionum nullitate; & qui deinceps hujuſmodi nullitatis declarationem in foro externo obtinuerint, & conſequenter a Religione diſceſſerint, non amplius anxia aut male tuta, conſcientia vivant, ac propterea ad Nos, aut ad Officium Pœnitentiariæ Noſtræ Apoſtolicæ, ut non ſemel eveniſſe novimus, confugere cogantur, occultato; ut moris eſt, in precibus nomine, fatentes ſententiam ſuper Profeſſionis nullitate pravis artibus extortam a ſe fuiſſe, decepto judice, vel per mendacia in facti expoſitione adhibita, vel per corruptos Teſtes; ideoque flagitantes, ut ex gratia & diſpenſatione Apoſtolica, facultas manendi in ſæculo ipſis indulgeatur.

Ut autem ordinate procedamus, diſtinguendum initio eſt inter Regulares illos, qui intra quinquennium a die factæ Profeſſionis, de illius nullitate actionem promovent; & eos, qui poſt elapſum quinquennium reclamant. Quod ad priores attinet, celebre eſt de illis decretum Sacræ Tridentinæ Synodi *ſeſſ.25. de Regular. cap.19.* in hæc verba: *Quicumque Regularis prætendat, ſe per vim & metum ingreſſum eſſe Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimittere quacumque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere, ſine licentia Superiorum; non audiatur, niſi intra quinquennium tantum a die Profeſſionis, & tunc non aliter, niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo & Ordinario.* In quo ſane decreto licet in littera Virorum Regularium dumtaxat mentio fiat, nihilominus etiam fœminæ Religionem profeſſæ comprehenduntur; quum, ex regulis juris, maſculinum genus etiam fœmininum includat, ubi una eademque cauſa pro fœminis æque, ac pro maſculis militat. Quamvis autem Decreti verba ſatis clara ſint, variæ tamen quæſtiones circa eorum ſenſum ac vim excitatæ fuerunt.

Quum etenim ibi ſermo dumtaxat ſit de Regulari Profeſſo, qui ſuam Profeſſionem nullam fuiſſe contendat: *Quicumque Regularis prætendat ſe per vim & metum ingreſſum eſſe Religionem &c.*, nihil vero expreſſe ſtatuatur de ipſa Religione, cujus aliquando intereſt alicujus Alumni ſui Profeſſionem irritam declarari; ut ſi quis, exempli cauſa, comperiatur occultum aliquod impedimentum non revelaſſe, de quo interrogatus fuerat, adjecta declaratione, quod, eo forſan exiſtente, & non patefacto, ipſius admiſſio a Religione minime rata habenda foret; hinc dubitatum fuit, an in hujuſmodi caſu ſolus Superior Regularis ſine Ordinario procedere poſſet, an vero etiam in hac facti ſpecie diſcutienda eſſet Cauſa coram Regulari Superiore ſimul & Ordinario Loci. Super quo Congregatio S.R.E. Cardinalium ad ipſius Concilii Tridentini Interpretationem ab Apoſtolica Sede deputatorum conſtanter decrevit, Cauſas hujuſmodi ſuper nullitate Profeſſionis, tam a Regulari Profeſſo, quam a Religione, intra quinquennium in judicium deductas, & a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci ſimul cognoſcendas eſſe.

Quum item quinquennium, intra quod admittitur reclamatio adverſus Profeſſionem, Sancta Synodus computandum voluerit *a die profeſſionis*; cumque potior, atque communior cauſa, quæ pro nullitate Profeſſionis adduci ſolet, in metu conſiſtat; metus autem per totum quinquennium,

nium, atque etiam ulterius, aliquando perſeveret; quæſitum fuit, an, ubi de metu agitur, initium quinquennii deſumendum ſit ab ipſo die Profeſſionis emiſſæ, an vero a die, quo Profeſſus liberam reclamandi facultatem habere cæpit. Eadem vero Congregatio declaravit, in utroque pariter caſu, conceſſum quinquennii tempus a die emiſſæ Profeſſionis eſſe computandum.

Ad idem pariter quinquennium pertinet alia agitata quæſtio, an ſcilicet prædicti Otdinarius & Superior Regularis cognoſcere poſſint Cauſas nullitatis Profeſſionis etiam poſt ipſum quinquennium, ubi nempe Profeſſus intra illius decurſum reclamaverit, ſed judicium proſequi deinde neglexerit aut nequiverit. Decretum eſt autem ab eadem Congregatione, coram præfatis Judicibus a Concilio memoratis agendam eſſe Cauſam, etiam poſt elapſum quinquennium, dummodo ſatis conſtet, eam intra præſcriptum tempus a reclamante ſerio intentatam fuiſſe.

De ipſis autem Judicibus pro hujuſmodi Cauſarum cognitione a Sancta Synodo deſignatis, per ea verba: *coram Superiore ſuo, & Ordinario*; complures ſimiliter motæ ſunt quæſtiones, quæ majori eorundem verborum elucidationi cauſam dederunt. Et primo quæſitum fuit, quiſnam cenſendus eſſet Superior Regularis in caſu, & ad effectum, de quo agitur; utrum ſcilicet Provinciæ Rector, an Generalis Ordinis Moderator; Congregatio autem ejuſdem Concilii Interpres definivit eſſe Superiorem localem, nimirum Abbatem, vel Guardianum, ſive Priorem, aut alio quocumque nomine nuncupatum Præpoſitum, ſeu Rectorem illius Monaſterii, aut Cœnobii, in quo reclamans Profeſſionem emiſit; eum nempe, qui hujuſmodi Monaſterii aut Cœnobii regimen exercet, quo tempore Cauſa ſuper nullitate Profeſſionis in judicium deducitur. Quæſitum item fuit, quiſnam Monialium proprius Superior dicendus ſit, ad effectum judicandi una cum Ordinario de earum Profeſſionis nullitate. Reſponſum fuit, quod, ſi agatur de Monialibus Ordinario Loci immediate ſubjectis; tunc, quum nullus ſit earum Superior Regularis, ſolus Ordinarius judicat de Profeſſione reclamantium intra quinquennium: Si vero Moniales Regularium regimini ſubſint, tunc hujuſmodi Cauſæ judicandæ ſunt ab Ordinario loci ſimul, & a Superiore Regulari; ab eo nimirum, cui concreditum eſt univerſum Monaſterii regimen, non autem a Confeſſario Regulari Monialium. Dubitatum eſt etiam, utrum Superior Regularis jus ſuum cedere poſſit Ordinario Loci, eique permittere, ut in hujuſmodi Cauſis ſolus procedat, & judicet; Id autem prædicta Congregatio fieri poſſe negavit; permiſit tamen Superiori Regulari, ut ſi judicium aſſumere nolit, aut non poſſit, alium ſubrogare valeat vel Regularem, vel etiam Eccleſiaſticum Sæcularem juris Canonici peritum, qui una cum Ordinario Judicis partes exerceat. Denique quæſitum fuit, ſi forte Ordinarii & Superioris Regularis judicia inter ſe diſcrepantia extiterint, quodnam ex ipſis alteri prævalere debeat. At in hoc caſu reſponſum fuit, Cauſam ipſam ad Apoſtolicæ Sedis judicium devolutam cenſeri.

Quum vero inter capita nullitatis Profeſſionem Regularem irritantia, unum etiam adnumeretur, ſi nempe aliquis Profeſſionem emiſerit in Cœnobio ad Novitiorum inſtitutionem minime deſtinato, in iis tamen locis, in quibus rec. mem. Prædeceſſor Noſter Clemens Papa VIII. Decreta de Regularibus a ſe edita vim habere mandavit; ſi quis ex hoc capite Profeſſionem a ſe factam intra quinquennium impugnare voluerit, aut etiam ſi Religio intra idem quinquennium poſtulaverit alicujus Profeſſionem ex hujuſmodi capite irritam declarari; decretum extat a fel. record. Urbano Papa VIII. altero Prædeceſſore Noſtro juſtis gravibuſque de cauſis, ac de conſilio præfatæ Congregationis Conc. Trident. Intepretis, editum die v. Januarii anni MDCXXXVI., incipien. *ad occurrendum*, quo ſtatutum fuit, hujuſmodi Cauſas ad eandem Congregationem privative pertinere. Hæc ſunt

ſunt potiora in hoc genere Decreta ex Regeſtis prælaudatæ Congregationis excerpta, quæ licet alias a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus Apoſtolica Auctoritate non ſemel approbata fuerint, & confirmata; Nos tamen eadem, præſentium Litterarum tenore, atqne Auctoritate ſimili, novo approbationis & confirmationis Noſtræ robore communimus, atque ab omnibus, ad quos ſpectat, ſeu reſpective ſpectabit, in poſterum pro regula haberi, ac plenariæ executioni demandari præcipimus.

Quibus ita conſtitutis, firmataque pertinentia Cauſarum, quæ intra quinquennium a die Profeſſionis emiſſæ adverſus illius validitatem introducuntur; conſequens eſt, ut & ea indicemus, quæ de ordine ac methodo in hujuſmodi judiciis ſervanda, a Majoribus ſapienter conſtituta ſunt, tum ea proferamus, quæ Nos ipſi opportune addenda cenſuimus, quæque pari auctoritate, ac præſentium litterarum vigore, perpetuis futuris temporibus ſervari volumus & mandamus. Jam de ipſa hujuſmodi Cauſarum introductione notum eſt decretum ejuſdem Concilii Tridentini *cit. Seſſ.25. cap.19. de Regular.*, *ut ſi quis antea habitum ſponte dimiſerit*, *nullatenus ad allegandum quamcumque cauſam admittatur*, *ſed ad Monaſterium redire cogatur*, *& tamquam Apoſtata puniatur*; *interim vero nullo privilegio ſuæ Religionis juvetur*. Ex quo ſequitur Regularem poſtulantem judicium fieri de ſuæ Profeſſionis nullitate, ab ipſo judicii limine repelli, niſi conſtet eum in Religionis ſuæ Clauſtris morari, & Habitum Regularem reſumpſiſſe, ſi ipſum antea depoſuerit.

De probationibus vero, licet non ignoremus, apud Superiores Regulares, Ordinarioſque Locorum uſu receptum fuiſſe, in re tanti momenti, judicia ſua fundare in extrajudicialibus atteſtationibus, quantumvis juramento firmatis, quæ *ad perpetuam* dicuntur; hoc tamen de cœtero uſurpari prohibemus; volentes, atque diſtricte mandantes, ut ad adſtruendas probationes in hujuſmodi Cauſis neceſſarias, verus & judicialis Proceſſus omnino conficiatur; in quo & Articuli exhibeantur ex parte illius, qui adverſus Profeſſionem agit; & Interrogatoria dentur ab ea parte, quæ ſtat pro ipſius Profeſſionis validitate; & Teſtes tam ſuper Articulis, quam juxta hujuſmodi Interrogatoria examinentur; utque, hac forma non ſervata, Proceſſus ipſe, & Sententiæ dependenter ab eo prolata, inſanabili nullitatis vitio corruere cenſeantur; ſalva etiam diſpoſitione juris communis, quoad alia nullitatis capita, ſi quæ forte in ipſa Proceſſus compilatione intervenerint.

Sub eadem pœna nullitatis, decernimus atque ſtatuimus, ut in hoc judicio citari, & audiri debeant tum Defenſores Monaſterii, ſeu Cœnobii, in quo Profeſſus Vota Religioſa ſuſcepit, tum ipſius Profeſſi Conſanguinei, ſive propinqui, ſive alii, quibus bona ſua donavit, aut ceſſit; uno verbo omnes, quorum intereſt illius Profeſſionem ſuſtineri; in primis autem ii citentur (ſi ſuperſtites fuerint) qui indicati erunt tamquam Auctores aut complices metus eidem incuſſi, ut Votis invitus ſe obſtringeret. Quemadmodum vero in citata Conſtitutione Noſtra, quæ incipit *Dei miſeratione*, decrevimus, ut in ſingulis Diœceſibus ab Ordinario deputari deberet aliquis probitate ac doctrina commendatus, cujus officium eſſet in Cauſis Matrimonialibus in judicio ſtare pro validitate Matrimonii; ita nunc omnibus & ſingulis Locorum Ordinariis committimus & mandamus, ut perſonam aliquam ſimilibus qualitatibus præditam in ſuis reſpective Diœceſibus eligant, cui *Defenſoris Profeſſionum* munus imponant; utque huic omnia demandata, injuncta, & reſpective applicata eſſe cenſeantur, quæcumque Nos in præcitatis Litteris de Matrimonii Defenſore ſtatuimus; Nos enim eadem omnia, præſentium tenore, ad hujuſmodi Profeſſionum Defenſores expreſſe extendimus, & reſpective applicamus, & quoad iſtos pari modo locum habere decernimus. Id ſolum peculiariter pro Defenſore Profeſſionis in præſentibus ſtatuentes, ut ſcilicet quidquid pro ipſius

ipſius honorario, aut mercede, ſive pro expenſis in defenſione Cauſæ occurrentibus, eidem præſtandum eſſe Judex prudenter arbitratus fuerit, id omne ab illis exſolvi debeat, quibus a Profeſſo renunciata fuerunt bona in Religionis ingreſſu dimiſſa; Si vere hi non exiſtant, aut ſi Profeſſus nihil renunciandum habuerit, ipſa Religio, quatenus ex illis ſit, quæ temporalia bona poſſident, ad hujuſmodi ſolutiones teneatur; Si autem nec adſint bona renunciata, nec Ordo Regularis de quo agitur, quidquam poſſideat, tunc Defenſori Profeſſionis ſatisfiat ex pecuniis mulctarum illius Tribunalis, in quo Cauſa agitata fuerit, ſive alterius, prout in aliiis prædictis Litteris Noſtris de Matrimonii Defenſore ſtatuimus.

Lata demum Sententia a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci, ſi ea pro validitate Profeſſionis pronuuciata fuerit, neque Profeſſus appellationem interponat, Cauſam finitam eſſe non dubitatur, Si vero Profeſſus ad Judicem ſecundæ inſtantiæ appellaverit, vel etiam ulterius eadem Cauſa retractanda fuerit; in omnibus hiſce judiciis volumus ſimiliter Defenſorem Profeſſionis ex Officio deputatum intervenire, eodem prorſus modo, quo in citata Conſtitutione decrevimus, Defenſorem Matrimonii, jn ſecunda & ulteriori inſtantia, judicio ſemper adeſſe. Ac ſicuti præterea ſtatuimus, hujuſmodi Defenſoris partes eſſe a Sententia Judicis primœ inſtantiæ pro Matrimonii nullitate lata ad ulterioris inſtantiæ Judicem provocare; & formam proſequendi judicium in ulterioribus hujuſmodi inſtantiis præſcripſimus; ita porrò volumus ut Defenſor Profeſſionis a Sententia in prima inſtantia pro nullitate Profeſſionis edita appellare omnino debeat; atque in ſecunda ſeu ulteriori hujuſmodi Cauſarum reviſione, eadem omnia volumus obſervari, quæ pro Cauſis Matrimonialibus in eadem Conſtitutione mandavimus.

Quemadmodum denique legitimas pœnas ibidem conſtituimus adverſus eos, qui poſt unicam obtentam Sententiam pro prioris Matrimonii nullitate, ſive pendente appellatione, ſive ea per incuriam aut fraudem Defenſoris non interpoſita, auſi fuiſſent novas Nuptias contrahere; atque decrevimus nemini licere ad altera Vota tranſire, niſi duæ ſaltem Sententiæ conformes pro nullitate prioris Matrimonii emanaverint; ita, ſi quis in Ordine Regulari Profeſſus, poſt unicam Sententiam favore Nullitatis Profeſſionis pronunciatam, ſive pendente, ſive omiſſa culpabiliter appellatione, e Clauſtris exire, a Religione diſcedere, quodque magis eſt, Habitum Regularem abjicere præſumſerit; volumus, atque ſtatuimus, omnibus eum pœnis atque cenſuris a Sacris Canonibus, & a Conſtitutionibus Apoſtolicis contra Apoſtatas latis atque ſancitis, ſubjacere, & obnoxium eſſe; decernentes pariter, in hujuſmodi Cauſis de Profeſſionis nullitate, liberum Profeſſo non eſſe a Religione migrare, niſi duas ſaltem obtinuerit Sententias conformes, quibus ab eo emiſſa Profeſſio nulla & irrita declarata fuerit.

Et primæ quidem Inſtantiæ Judices ſuper validitate Profeſſionum, quæ intra quinquennium judicialiter impugnantur, ut ſupra dictum eſt, Superior Regularis, ſimulque Ordinarius Loci eſſe debent. Si vero eædem Cauſæ in ſecunda, aut ulteriori inſtantia ſint diſcutiendæ, ſtatuimus, inhærentes antiquis quibuſdam ſæpedictæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Decretis, quæ pariter tenore præſentium approbamus, & confirmamus, ut Cauſæ hujuſmodi ad eos Judices devolvantur, ad quos de jure aliæ omnes Cauſæ Eccleſiaſticæ, poſt Sententiam Ordinarii, in gradu appellationis reſpective devolvuntur; ita tamen, ut hi quoque Judices, ſicuti Ordinarius in prima inſtantia una cum Superiore Regulari proceſſit, & ipſi procedere & judicare debeant una cum Superiore Regulari, non quidem illius Monaſterii, in quo reclamans profeſſus eſt, ſed alterius Monaſterii ejuſdem Ordinis in eorum Civitate aut Diœceſi exiſtentis, vel eo non extante, cum Superiore vicinioris Monaſterii ejuſdem pariter ordinis, ſeu cum alia perſona

ſona Eccleſiaſtica, cui juxta præmiſſa, Superior ille ad quem pertinet, ſuas vices ad hunc effectum delegaverit. Si autem hujuſmodi Cauſæ in ſecunda aut ulteriori inſtantia ad Sedem Apoſtolicam devolvantur, & a prædicta Congregatione Concilii, ſive ab altera ſuper Conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, aut denique ab Auditorio Rotæ, ut reſpective aſſolet, diſcutiendæ fuerint; nullus erit locus ad judicandum Superiori Regulari; qui neque tunc ad ferendam Sententiam admittitur, quum ab eadem Congregatione Concilii, juxta relatum ſuperius Urbani Prædeceſſoris Decretum, examinanda fuerit, etiam in quinquennium, validitas Profeſſionis ex eo capite impugnatæ, quod facta fuiſſe aſſeratur in Monaſterio, aut Cœnobio Religioſis Tyronibus inſtituendis minime addicto.

Hactenus de judiciis ſuper nullitate Profeſſionis, quæ intra quinquennium a die ipſius Profeſsionis emiſſæ introducuntur; de quibus hoc etiam declarando decernimus, ut quæcumque in ſuperioribus ſtatuta ſunt, & omnia locum habere, & obſervari debeant etiam in Curia S.R.E. Cardinalis, Noſtri & Romani Pontificis pro tempore in Urbe ejuſque Diſtrictu Vicarii in Spiritualibus Generalis; quoties hujuſmodi Cauſas intra idem quinquennium in ipſius Tribunali Ordinario judicandas eſſe contingat. Jam vero videndum eſt de ejuſdem generis Cauſis, quæ poſt elapſum quinquennium hujuſmodi, in judicium adducuntur.

Porro quum Sancta Tridentina Synodus, poſt quinque annos ab emiſſa Profeſsione tranſactos, omnem aditum ad reclamandum Profeſsis intercluſum eſſe ſanxiſſet, per ea aperta verba ſuperius relata: *Non audiatur, niſi intra quinquennium a die Profeſſionis*: adeo inhærendum hujuſmodi ſanctionis litteræ duxerunt Majores Noſtri, ut ſub piæ mem. Prædeceſſore Noſtro Gregorio Papa XIII. decretum fuerit, ac veluti pro regula ſtatutum, nullius Cauſæ introductionem ſuper nullitate Profeſſionis, elapſo quinquennio, admittendam eſſe; etiamſi Profeſſio per vim & metum facta diceretur, atque probari vellet, hujuſmodi vim & metum toto quinquennii tempore permanſiſſe. Verba Decreti die v. Martii anni MDXCVIII. editi, quæ habentur *Decretorum Congregationis Concilii Tomo 9. fol.* 55., hæc ſunt: *Gregorius XIII. ex Sententia Congregationis Concilii declaravit, eos, qui per vim & metum ſe Religionem profeſſos prætenderent, niſi intra quinquennium reclamaverint, eo elapſo, non eſſe audiendos, tametſi allegarent, vim & metum ſemper duraſſe.*

At vero procedentibus temporibus, non ſine juſtis gravibuſque Cauſis, ut plane perſuaſum habemus, inductum fuit, ut admitterentur inſtantiæ pro *reſtitutione in integrum adverſus lapſum quinquennii*.

De quibus tamen judicium facere ad Apoſtolicam Sedem ſemper privative pertinuit, ſive ex parte Profeſſi, ſive ex parte Religionis inſtantiæ hujuſmodi proponerentur, ac licet ipſa reclamatio ob impedimentum per totum quinquennium perſeverans dilata fuiſſe diceretur. Hoc enim remedium reſtitutionis in integrum, extraordinarium in jure vocatum, cujus concedendi facultas Judicibus inferioribus competere nequit, non obſtante quacumque contraria conſuetudine, etiam immemorabili, aut quolibet aſſerto privilegio; ut patet ex compluribus in eandem ſententiam decretis ejuſdem Congregationis Tridentini Concilii Interpretis, quæ recenſita fuerunt in Decreto edito die xxiv. Septembris anni MDCCXL. in Cauſa *Sicula Reſtitutionis in Integrum*, quod a Nobiſmet ipſis die xxviii. ejuſdem menſis, & anni approbatum & confirmatum fuit, quodque iterum præſentium tenore approbamus & confirmamus; reſervato Nobis & Succeſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus jure concedendi Ordinariis, & Superioribus Localibus, in quibuſdam peculiaribus caſibus, facultatem examinandi etiam Cauſas reſtitutionis in integrum, ac ſuper ipſis pronunciandi, antequam ad ſententiam ferendam ſuper Profeſſionis validitate, aut nullitate deveniant;

niant; ut non ſemel ex Apoſtolicæ Sedis diſpenſatione factum fuiſſe non ignoramus.

Hujus autem judicii methodus diverſa quondam fuit ad ea, quæ in præſenti obſervatur. Antiquis enim temporibus, viſa probabili ratione, ſeu fumo, ut ajunt, cauſarum reſtitutionis in integrum, ea ab Apoſtolica Sede concedebatur, nimirum facultas indulgebatur reclamantibus adverſus Profeſſionem, ut licet elapſum eſſet quinquennium, nihilominus de illius nullitate coram Judicibus competentibus actionem promovere poſſent; pro cujus judicii inſtructione deinceps a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci legitimus conficiebatur Proceſſus, atque ſententia ſuper validitate, aut nullitate ferebatur. Quæ ſane methodus ſi hoc etiam tempore in uſu eſſet, oporteret Nos eorum præcipue, quæ ad hujuſmodi judicium conſequentia ſunt, rationem habere; ac providere, ne unius tantum ſententiæ vigore Profeſſiones Regulares diſſolverentur. Sed alius hodierno tempore eſt ordo, qui in præfatis Congregationibus, ſeu Tribunalibus Urbis, pro concedenda reſtitutione in integrum adverſus lapſum quinquennii, obſervatur; Nam priuſquam ſuper eo quidquam decernatur, committitur Ordinario Loci, & Superiori Regulari, ut Proceſſum conficiant; eoque demum tranſmiſſo, proponitur dubium ſuper conceſſione reſtitutionis in integrum, idque non minus accurate ac ſevere examinatur, ac ſi dubium propoſitum eſſet ſuper ipſa validitate, aut nullitate Profeſſionis. Si autem petita in integrum reſtitutio concedatur, tunc Ordinario & Superiori Locali committitur, ut ſententiam proferant ſuper controverſa Profeſſionis validitate. Sed quamvis in hujuſmodi Commiſſionibus plena ipſis relinquatur facultas judicandi ſive pro validitate, ſive pro nullitate Profeſſionis, prout ipſis juſtum viſum fuerit; uſu tamen compertum eſt, quod, quum iidem ſatis noverint quam diligenti, & gravi judicio apud Sedem Apoſtolicam diſcuſſæ fuerint Cauſæ, propter quas reſtitutio in integrum conceſſa fuit; viſo dumtaxat hujuſmodi conceſſionis reſcripto, nec ulteriori inſtituto examine, ad ferendam pro nullitate Profeſſionis ſententiam, ut plurimum ſine dubitatione procedunt.

Accuratum hujuſmodi examen Cauſarum reſtitutionis in integrum apud Romanæ Curiæ Judices in more poſitum, non modo non immutare intendimus, verum etiam approbatione Noſtra ſingulis, ad quos pertinet, magnopere commendatum, ab ipſis in poſterum obſervari volumus ac jubemus; hoc tamen addito, ut in Commiſſionibus, quæ diriguntur Superioribus Regularibus, & Ordinariis Locorum pro conficiendis Proceſſibus, iiſdem ſub pœna nullitatis actuum injungatur, ut in omnibus procedere debeant cum interventu Defenſoris Profeſſionis; ad quem nimirum pertinebit Interrogatoria dare, juxta quæ examinari debebunt Teſtes, aliaque ad Officium ſibi impoſitum pertinentia diligentiſſime præſtare. Item volumus, ut in ipſa propoſitione dubii ſuper conceſſione reſtitutionis in integrum, tam in præfatis Cardinalium Congregationibus, Concilii Tridentini interpretationi, & Epiſcoporum ac Regularium conſultationibus præpoſitis, quam in Auditorio Rotæ, aut quacumque Congregatione peculiariter forſan deputata, ſub ſimili nullitatis pœna, Defenſor Profeſsionis, ab eo, qui Tribunalis caput eſt, deputatus, expenſis eorum, de quibus ſupra, ſemper & in omnibus actibus in judicio ſtare debeat; neque ſolum in prima hujuſmodi dubii propoſitione, ſed etiam in ulterioribus, quatenus reclamans in prima rejectus, ad novam audientiam admittatur. Denique, ut pro fruendo beneficio reſtitutionis in integrum, unica favoribilis reſolutio nequaquam ſufficiat, niſi ea per ſecundam conformem, iterato Cauſæ examine, auditoque ſemper Defenſore Profeſſionis, confirmata fuerit; quemadmodum in altera Conſtitutione Noſtra, præſentis initio allegata, de Cauſis ſuper nullitate Matrimonii conſtituimus; Nos enim præſentium tenore decernimus,

ac ſub pœnis adverſus Apoſtatas ſancitis diſtricte prohibemus, ne quis ſub clypeo unicæ reſolutionis pro conceſſione reſtitutionis in integrum obtentæ, e Religioſis Clauſtris migrare, multoque minus Habitum Regularem deponere audeat, ſeu præſumat: quum ad prædictas pœnas declinandas, & altera reſolutio ſuper reſtitutione in integrum priori conſentanea, & ſententia ſuper nullitate Profeſſionis a Superiore Regulari, & ab Ordinario ferenda, expectari omnino debeant; nec niſi per hujuſmodi ſententiam, a prædictis Judicibus, præviis duabus reſolutionibus pro conceſſione reſtitutionis in integrum, legitime latam, Judicium abſolutum cenſeri queat.

Quæ omnia ſi ita obſervabuntur, ut a Nobis conſtituta ſunt, utque omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in poſteſterum, ſedulo obſervanda & implenda a Nobis præſcribuntur, & enixe inculcancantur; profecto non dubitamus, quin multo rariores in poſterum futuræ ſint inſtantiæ & contentiones eorum, qui vel intra quinquennium a die Profeſſionis emiſſæ, vel etiam eo elapſo, ſuſceptum Religioſæ vitæ Inſtitutum relinquere adnitantur. Ad hoc autem certius obtinendum magnopere contulerit, ſi a Superioribus quoque Regularium Ordinum in Novitiorum admiſſionibus ea obſervabuntur, quæ & in eorum Conſtitutionibus, & in Decretis fel. recordat. Clementis Papæ VIII. Prædeceſſoris Noſtri ſtatuta ſunt quæque omnia ab ipſis pleniſſime obſervari & impleri, Nos pariter ipſis præcipimus ac jubemus; tum etiam ſi ipſi minus facile conſenſum ſuum præbebunt, ut admittantur ad Profeſsionem Tyrones, ſive qui ætatem quidem a Concilio præſcriptam compleverint, at non ad eam pertigerint, quæ a Conſtitutionibus Ordinis ſtatuta eſt, ſive illi, qui licet annum Novitiatus expleverint ad normam Concilii, adhuc tamen ulterius in eo manere deberent, juxta præſcriptum ſuarum peculiarium Conſtitutionum; multoque magis ii, qui nec per integrum annum, ſed per octo, aut ſex menſes dumtaxat Tyrocinium poſuerunt; ac demum ſi ipſi Superiores haud ſe interponent, neque curabunt, ut Profeſſi ante legitimam ætatem ad Ordines Sacros promoveantur. Quæcumque enim ſive in Sacris Canonibus, aut Pontificiis Conſtitutionibus, ſive in peculiaribus Ordinum ſtatutis, circa præmiſſa provide conſtituta ſunt, non parum habent momenti ad religioſam vocationem in hominum cordibus ſtabiliendam, & ad cohibendam verſatilem animorum mobilitatem, quæ ut plurimum aut ſola, aut potiſſima cauſa eſt, qua Profeſsi adducuntur, ut vota, quibus obſtricti ſunt, irrita declarari cupiant. Neque vero Apoſtolica Sedes ullas unquam diſpenſationes in præmiſsis concedere conſuevit, niſi prævio aſſenſu, aut etiam accedentibus precibus Superiorum Regularium; quibus nempe æquum & neceſſarium eſt fidem adhiberi in expoſitione Cauſarum, quas urgere aſſerunt pro concedendis diſpenſationibus, quæ petuntur. Illud autem nullo modo ferri, aut probari poteſt, quod tamen apud pleroſque invaluiſſe conſtat, ut ſcilicet reclamantibus adverſus Profeſsionem ſive intra quinquennium, ſive poſt ejus decurſum, Superiores ipſi contradictores ſe ſe non exhibeant, aut etiam aperte ſuffragentur; ex falſa nimirum opinione, quod Religioſorum Virorum ſocietate indignus cenſendus ſit, quicumque ab ea diſcedere exoptat; quodque ex inutili Monacho, utilis fortaſſe Clericus Sæcularis exiſtere poſſit. Nunquam enim licitum eſt juſtitiam deſerere aut procedere, quæ jubet omni ratione ſuſtineri actum adeo ſolemnem, & natura ſua irrevocabilem, in quo perficiendo, una cum Profeſso, ipſa quoque Religio intervenit.

Ad prædictum finem præterea quammaxime proderit, ſi & Eccleſiaſtici Præſules, & Judices, debitas officii ſui partes explere non prætermittent. Eccleſiarum quidem Præſules, ſi anathemati ſubjectos declarabunt omnes & ſingulos, cujuſcumque qualitatis, conditionis, & dignitatis fuerint, qui Virgines, aut Viduas, ſeu alias quaſcumque Mulieres invitas,

vitas, præterquam in caſibus in jure expreſſis, coegerint ad ingrediendum Monaſterium, vel ad ſuſcipiendum Habitum cujuſcumque Religionis, vel ad emittendam Profeſſionem; juxta ſanctionem Sacræ Tridentinæ Synodi *Seſs.xxv. cap.*18. *de Regular.*, ubi etiam pares cenſuræ ſtatuuntur adverſus eos, qui in hujuſmodi factis conſilium, auxilium, vel favorem dederint; ac ſi omnes ſimiliter, quotquot auſi fuerint compellere viros ad ingediendam Religionem, & ad Vota profitenda, juſtis gravibuſque pœnis afficient. Judices vero, ſi falſo ante omnia depoſito præjudicio, quo nonnulli arbitrantur latiſſimam viam, quoad fieri poteſt, aperiendam eſſe iis, qui inde migrare cupiunt, ubi invito animo commorantur ad exactam juſtitiæ lancem expendent, & numerum, & qualitatem Teſtium, qui ad comprobandam nullitatem Profeſſionis inducuntur; & vim majorem a minori, metum gravem a levi, debilem a conſtantiori ſexu, intercluſam a permiſſa reclamandi facultate diſcernent; aliaſque omnes circumſtantias ſedulo animadvertent, quæ in hoc toto rerum genere ab Auctoribus conſiderari ſolent.

Itaque prædictis omnibus & ſingulis graviſſime denunciamus, diſtricteque præcipimus, ut in cunctis, quæ ad eorum officia pertinent, a juſtitiæ tramite, & a præſcriptis ſibi legibus ne minimum quidem diſcedant; ac meminerint, omnium, quæcumque geſſerint, ſeveriſſimam ſibi rationem tum apud Divinum Judicem, tum apud homines reddendam fore. Nos vero, ſi Deo placuerit, valetudinem Nobis cum vita ſervare, non parum operæ conferre intendimus, quo planius atque facilius de Cauſis hujus generis ab ipſis in poſterum judicari valeat. Siquidem Nobis propoſitum eſt cum conſilio delectorum Virorum in Theologica & Canonica facultate præſtantium, nonnullas quæſtiones accurate examinare, ac dirimere, quæ variis Scriptorum opinionibus jactatæ, & varias ſpecies induentes, juxta diverſas occurrentium caſuum circumſtantias, ancipites atque ſollicitos detinere ſolent Judicantium animos; ut Nobiſmet ipſis in minoribus olim conſtitutis non ſemel eveniſſe meminimus, quum pro munere Secretarii præfatæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, hujuſmodi Cauſas ad regulam Juris exigendas præ manibus haberemus. Ejuſmodi ſunt, exempli cauſa, quæſtiones: Utrum Profeſſio quamvis initio nulla fuerit, per ſubſequentes tamen actus convalidetur; quinam ſint actus, ex quibus hujuſmodi convalidatio, ſeu ratificatio inducatur; & quid momenti habeat ad hunc effectum ſuſceptio Sacrorum Ordinum *ad titulum Religioſæ paupertatis*. Præterea, ſi quis forte ante legitimam ætatem ignorans Profeſſionem emiſerit, & in ea ignorantia per plures annos in Religione permanſerit, ſeque valide Profeſſum exiſtimans, ea omnia, quæ Profeſſorum ſunt, una cum Sociis præſtiterit, an hic deinde intelligens qua ætate Vota emiſerit, non obſtantibus actibus veri Profeſſi a ſe geſtis, adhuc, præfatæ ignorantiæ præſidio, actionem habeat ad reclamandum adverſus Profeſſionem a ſe factam; an vero talis ignorantia nihil eidem ſuffragetur, quo minus Profeſſionem initio nullam per ſubſequentes actus ratam habuiſſe cenſeatur. Item, an Profeſſus, qui in Profeſſionis actu impedimentum aliquod, ſive defectum, occultavit, de quo interrogatus fuit, addita declaratione ad formam Conſtitutionum, quod ſcilicet Religio ipſum cum hujuſmodi defectu aut impedimento forſan occultato admittere non intendebat; an, inquam, talis Profeſſus, qui Religioni dolum ſtruxit, ejuſmodi commodum ex propria fraude deſumere poſſit, ut validitatem ſuæ Profeſſionis ex eo capite impugnare valeat. Denique, an ullam vim habere debeat in foro externo ad ſuadendam Judici nullitatem Profeſſionis, quod reclamantes Profeſſi aſſerere ſæpe non dubitant, ſe in proferendis Religioſis Votis, mentem ſervaſſe alienam a propoſito ſe obligandi. Hæc omnia, aliaque ſimilia in hujuſmodi judicii frequenter occurrentia, & in utramque partem hactenus diſputata, tum

No-

Noſtro, tum aliorum, quos, ut ſupra diximus, in conſilium advocaturi ſumus, diligenti ſtudio, Deo adjuvante, explanare deliberavimus.

Interim præſentes Literas, cum omnibus & ſingulis in ipſis decretis atque ſtatutis, firmas, validas, & efficaces exiſtere ac perpetuo fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere, ac ab illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, & omnibus & per omnia pleniſſime & inviolabiliter obſervari volumus & decernimus. Sicque & non aliter per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores: prædictaſque S. R. E. Cardinalium Congregationes Generales & Particulares, alioſque ejuſdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sanctæ Sedis Nuncios, alioſve quoslibet quacumque præeminentia, auctoritate, & poteſtate fungentes & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, ubique judicari & definiri debere; ac nullum, irritum, & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.

Non obſtantibus, tam Cauſarum forſan ad hunc diem introductarum pendentia, quas quidem cauſas, in quibuſcumque ſtatibus & terminis de præſenti repeтiantur, juxta ſuperius præſcripta omnino tractari, judicari, & definiri debere expreſſe decernimus; quam Noſtra & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula de Jure quæſito non tollendo, aliiſque Apoſtolicis, ac Univerſalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, Decretis quoque, & Reſolutionibus a præfatis Cardinalium Congregationibus, ſive ab Auditorio Rotæ prædicto, aut aliis quibuſcumque Judicibus, & Tribunalibus, alias forſan, & aliter factis, conditis, & emanatis, nec non quibuſvis etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clauſis, aut Literis Apoſtolicis quibuſvis Perſonis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, etiam Societatis Jeſu, & S. Joannis Hieroſolymitani, aliiſve quibuslibet ſpecifica & individua mentione dignis, etiam ſub quibuſcumque verborum tenoribus & formis, & cum quibuſvis etiam clauſulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in ſpecie, etiam motu ſimili, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu conſiſtorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & individua mentio, ſeu quævis alia expreſſio ad id ſervanda foret, illorum tenores, formas, cauſas, & occaſiones præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſis, & exactiſſime ſervatis, & ſpecificatis reſpective habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, & ad præmiſſorum effectum, pleniſſime & ampliſſime motu pari derogamus, & derogatum eſſe volumus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Volumus inſuper, & eadem Auctoritate prædicta mandamus, ut eædem præſentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam facilius deducantur, nec quiſquam de eis ignorantiam prætendere valeat, ipſas præſentes, ſeu earum tranſumpta, ad valvas Eccleſiæ S. Joannis in Laterano, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ per aliquem ex Curſoribus Noſtris, ut moris eſt, publicari, & affigi, ſicque publicatas & affixas, omnes, & ſingulos, quos concernent in futurum, perinde afficere & arctare, ac ſi unicuique illorum perſonaliter intimatæ, & notificatæ fuiſſent.

Utque earundem præſentium tranſum-

ſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, ac ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides tam in judicio, quam extra illud ubique locorum habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Noſtrarum Confirmationis, Approbationis, Voluntatis, Mandatorum, Statutorum, Decretorum, & Declarationum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo ſeptimo, quarto Nonas Martii, Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Conſtitutio ſuper deſignatione Confeſſariorum extraordinariorum pro Monialibus.

Eſt LVI. tom. 2. Bullar. pag. 471.

BENEDICTUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

PAſtoralis curæ Nobis impoſitæ munus hanc inter alias ſollicitudinem a Nobis expoſcit, ut puſillorum animis in afflictione & anguſtia conſtitutis opportuna ſolatia ac remedia afferre non negligamus, quorum ope interiorem conſcientiæ tranquillitatem recuperare aut conſervare valeant, ſine qua impoſſibile eſt debitam Omnipotenti Deo ſervitutem alacri & prompta affectione exhibere; hujuſmodi angoribus & afflictionibus confici paſſim conſtat Religioſas Mulieres in Clauſtris degentes, quibus certus & unicus Sacramenti Pœnitentiæ Miniſter a Monaſterii Prælato ad tres ut minimum annos deſignari ſolet; cui ſi aliquando, præ pudore, vel alia quapiam de cauſa, non omnes conſcientiæ ſuæ receſſus aperire audeant, atque ideo Confeſſionis integritati detrahere incipiant, in barathrum perditionis æternæ ſe ipſas miſere conjiciunt. Quod ſane haud raro evenire, ſatis Nobis exploratum atque compertum eſt, tum ex iis, quæ in Apoſtolicæ Pœnitentiariæ Officio tractari vidimus, dum olim in minoribus conſtituti plurium annorum ſpatio munus Doctoris in Decretis in eodem Officio ſuſtinuimus; tum etiam ex iis, quæ in Epiſcopalis Anconitanæ primum, deinde in Metropolitanæ Bononienſis Eccleſiæ regimine, frequenti uſu cognovimus; tum demum ex his, quæ ſæpius ad Nos in Petri Cathedra octavum jam annum Dei miſeratione reſidentes, deferri contingit, ſive ex parte diverſarum hujuſmodi Monialium, quæ animarum ſuarum anguſtias paternis oculis Noſtris identidem ſubjicere coguntur, ſive ex parte Venerabilium Fratrum Noſtrorum Eccleſiarum Antiſtitum, qui Nobis earumdem Monialium in ſuis diœceſibus exiſtentium calamitates, ex præallegata cauſa ortas, aut viva voce, aut per Literas non ſemel repræſentarunt, ac ſuper ea re Apoſtolicæ providentiæ opem poſtularunt. Hinc eſt, quod Nos earum ſpiritualibus indigentiis per hanc Noſtram perpetuo valituram Conſtitutionem opportune proſpicere volentes; non quidem intendimus conſultiſſimam illam, & veteris diſciplinæ auctoritate roboratam Legem tollere, aut abrogare, qua generaliter ſtatutum eſſe dignoſcitur, ut pro ſingulis Monialium Monaſteriis unus dumtaxat Confeſſarius deputetur, qui Sacramentales Confeſſiones univerſæ earum Communitatis excipiat, neque liceat unicuique Moniali peculiarem Confeſſarium pro libito ſibi deligere; ſed hoc dumtaxat Nobis propoſitum eſt conſtituere, ut ſi quando generalis hujuſmodi Legis rigor, in peculiaribus caſibus, non ſine animarum detrimento aut periculo, ſervari poſſe videatur; in promptu ſit opportunæ diſpenſationis & indulgentiæ remedia occurrentibus neceſſitatibus admovere.

Sane jamdudum S. Thomas Aqui-

nas

nas Scholarum Princeps, Eccleſiæque Doctor, *in Supplemento tertiæ Partis*, *qu.8. art.4. ad ſextum*, ſive *in quartum ſententiarum*; ex quo Commentario deſumptum eſt huiuſmodi *Supplementum*, hoc Superioribus monitum dedit, ut Subditis ſuis, quibus certum & unicum Confeſſarium deſignare ſolent, haud difficulter licentiam concedant confitendi peccata ſua alteri Sacerdoti; propterea quod multi infirmi & imbecilles animo reperiuntur, qui potius eligerent ſine ſacramentali expiatione ex hac vita migrare, quam ipſa peccata certo alicui Sacerdoti a Superiore deſignato aperire. Jam vero Sacroſancti Concilii Tridentini Patres, hanc legem diſtricte ſanxerunt, *ſeſſ.25. cap.10. de Regular.*, ut Epiſcopi, aliique Monaſteriorum Prælati, ſubjectis ſibi Monialibus Confeſſarium extraordinarium, duabus, aut tribus vicibus in ſingulos annos, exhibere debeant; per hæc verba: *Præter ordinarium autem Confeſſorem, alius extraordinarius ab Epiſcopo, aut aliis Superioribus, bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confeſſiones audire debeat*. Quod quidem non alia de cauſa præſcriptum fuit, quam quia ſatis conſtabat nonnullas aliquando Moniales eſſe, quæ nulla ratione adduci poſſunt, ut aliquod peccatum ſuum ordinario Confeſſario confiteantur; adeo ut neceſſe omnino ſit, alterius Confeſſarii copiam ipſis ſuppetere, ut apud hunc de peccatis ſuis integre, rite, atque utiliter confiteri poſſint. Id ipſum probe animadvertit Magnus Eccleſiæ Dei Sacerdos S. Carolus Borromæus, qui prædicti Concilii Tridentini abſolutionem ope ſua plurimum juvit, ejuſque executionem & obſervantiam in ſua Mediolanenſi Civitate & Provincia non ſine immenſis laboribus & curis invexit; is enim hac de re ita decrevit; *Præterea Superiores, ex decreto Sacri Tridentini Concilii, quotannis idoneum Confeſſorem extraordinarium Monialibus ſibi ſubjectis exhibeant, cui curent, ut univerſæ confiteantur, ut quæ hujuſmodi indigent medicina, propter aliquem occultum animæ morbum, neque ipſæ eam poſtulare, aut accipere ab uſitato Confeſſore unquam auderent, liberius mederi ſuis malis poſſint, ac Diaboli laqueos evadere, unacum reliquis Confeſſario novo ſua peccata confitendo*, uti legere eſt *in Actis Eccleſiæ Mediolanen. impreſſ. anno 1599. pag.53. in Editione autem Lugdunenſi tom.1. pag.46.*

Porro quicumque Conciliaris Decreti ſenſus penitius introſpexerit, non modo ſalutarem illius providentiam facile agnoſcet; ſed & circumſpectam ejuſdem æquitatem mirari debebit. Superioribus enim tantummodo injungitur, ut duabus tribuſve vicibus infra annum, Confeſſarium extraordinarium Monialibus exhibeant; *bis, aut ter in anno offeratur*. Hujuſmodi autem Confeſſarius jubetur earum omnium Confeſſiones excipere, quotquot eidem confiteri velint: *Qui omnium Confeſſiones audire debeat*. Neque tamen omnibus & ſingulis Monialibus præcipitur, ut peccata ſua extraordinario Sacerdoti confiteantur. Nihil aliud enim requiritur ab omnibus in Monaſterio degentibus, tam ſcilicet a Superioriſſa, cæteriſque Monialibus Profeſſis, atque Novitiis, quam a Sæcularibus, quæ vel educationis cauſa, vel alio titulo in eodem Monaſterio cum debitis facultatibus commorantur, niſi ut extraodinario Confeſſario ſingulæ ſe ſiſtant, ſive ad Sacramentalem Confeſſionem apud ipſum, ſi placuerit, peragendam, ſive ad ſalutaria monita, etiam extra Sacramentalem Confeſſionem, ab ipſo accipiendo. Atque ita prudentiſſime conſultum eſt, ne, ſi Moniales aliquæ extraordinarium Confeſſarium adirent, aliæ autem coram ipſo non comparerent, ſuſpiciones atque oblocutiones excitarentur; & illæ quidem cenſerentur neceſſarias habuiſſe cauſas, ob quas ad extraordinarii opem confugere coactæ eſſent, aliæ vero ab hujuſmodi neceſſitatibus & cauſis immunes judicarentur. Quam agendi rationem communi Doctorum calculo comprobatam, ſan. mem. Prædeceſſor Noſter Clemens Papa XI. Edicto ſuo, (quod eſt *XV. in ſecunda parte ipſius Bullarii*) inviolabiliter ſervari mandavit, eamdemque omnium Diœce-

ſum

ſum conſuetudo recepit. Nec aliud Nobis hac in re addendum ſupereſt, niſi, ut Venerabiles Fratres Noſtros Eccleſiarum Antiſtites enixe hortemur, ut, quamvis Tridentina Synodus de ſolis clauſtralibus Monialibus in præmiſſo decreto loquatur: nihilominus eamdem diſciplinæ formam obſervent, tam cum aliis Monialibus, quæ licet Clauſuræ legibus minime adſtrictæ ſint, in communitate tamen vivunt; quam cum aliarum quarumcumque Mulierum, aut Puellarum Cœtibus, ſeu Conſervatoriis, quoties tum illæ, quam iſtæ, unicum Ordinarium Pœnitentiæ Miniſtrum a Superioribus deſignatum habeant. Quæcumque enim circa Moniales in rigoroſa clauſura viventes cavenda ſunt, eadem in aliis quibuſcumque Mulieribus, ſive Regularibus, ſive Sæcularibus, in Communitate, aut Collegio degentibus, locum habere poſſunt; ideoque pari providentia, iiſdemque remediis arceri, aut emendari debent. Et nos quidem, quum hanc conſuetudinem offerendi Confeſſarios extraordinarios bis, aut ter in anno ſingulis tam Monialium non Clauſtralium Communitatibus, quam piis aliarum Puellarum & Mulierum Cœtibus & Communitatibus in noſtra Civitate & Diœceſi Bononienſi induxerimus; (qua de re extat Edictum Noſtrum *num.LVI.* inter Paſtorales Inſtitutiones Italico primum ſermone a Nobis vulgatas, deindeque in latinum converſas) omnibus teſtari poſſumus, vel potius debemus, uberem ſpiritualium utilitatum Meſſem Nos inde evidenter collegiſſe.

Quum vero ſuper relati Conciliaris Textus intelligentia nonnullæ quæſtiones aliàs excitatæ, eædemque jam pridem per opportuna Sedis Apoſtolicæ decreta definitæ fuerint, operæ pretium ducimus hujuſmodi definitiones ab omnibus, ad quos ſpectat, omnino tenendas, atque ſervandas, his noſtris Apoſtolicis Litteris complecti, & auctoritatis quoque noſtræ robore communitas, in prædictorum omnium notitiam deducere. Et primo quæſitum fuit, ad quem Superiorem pertineat extraordinarium Confeſſorem Monialibus deputare, atque offerre: ſed facilis fuit reſponſio, quam Nos quoque decreto noſtro ratam habemus, hujuſmodi ſcilicet deputationem ad eum regulariter ſpectare, ad quem pertinet Confeſſarii Ordinarii electio & deputatio; ideoque Epiſcopus, ſive Ordinarius Loci, qui Monialibus ſibi ſubjectis Confeſſarium Ordinarium dare conſuevit, idem Confeſſarium extraordinarium bis aut ter in anno, ad normam Tridentinæ ſanctionis, eiſdem offerre tenetur; Prælatus vero Regularis, ad quem pertinet Ordinarium Confeſſarium ſubditis ſuis Monialibus, ſervata Apoſtolicarum Conſtitutionum forma, deſignare & conſtituere: ipſe etiam eiſdem extraordinarium Confeſſarium in vim præfati decreti, & juxta eaſdem Conſtitutiones, duobus aut tribus per annum temporibus exhibere poteſt, ac debet. Quæ tamen ideo *regulariter* obtinere diximus; quia ſi Epiſcopus aliquis (quod Deus avertat) adeo hac in re negligens eſſet, ut Monialibus ſuis, bis terve in anno, extraordinarii Confeſſarii copiam facere prætermitteret; obtendens, ut moris eſt, nullam hac de re Monialibus ipſis ſollicitudinem, aut curam eſſe; tunc volumus Dil.Fil.Noſtrum S.R.E. Cardinalem modernum & pro tempore exiſtentem Majorem Pœnitentiarium, ſtatim ac pro parte Monialium hujuſmodi requiſitus fuerit, Ordinarii Paſtoris negligentiam ſupplere debere, earumque Monaſterio extraordinarium Confeſſarium, ex eorum tamen numero, qui ad excipiendas Monialium Confeſſiones ab ipſo Ordinario Loci approbati fuerint, cum omnibus neceſſariis, & opportunis facultatibus, concedere, & deputare. Quod ſi Prælatus Regularis eamdem Concilii legem de Confeſſore extraordinario bis aut ter in anno Monialibus ſibi ſubjectis exhibendo, ſimiliter implere neglexerit; tunc locus fiet Decreto Congregationis S.R.E. Cardinalium ad ipſius Concilii interpretationem, & exequutionem auctoritate Apoſtolica quo ſcilicet eadem Congregatio, ad quæ-

 ſtio-

ſtionem ab Epiſcopo Vercellenſi propoſitam *die 25. Auguſti anni MDCXXXI.* reſcripſit, ut infra: *Epiſcopus Vercellen. ſupplicat ſibi reſponderi, an deputatio Confeſſarii extraordinarii Monialium Regularibus ſubjectarum ſpectet ad Ordinarium Loci: Sacra Congregatio cenſuit, ad Epiſcopum non pertinere, niſi in caſu negligentiæ eorumdem Regularium*, ut videre licet *Decretor.Lib.XIV.pag.493.* Nec aliter reſpondit quæſtionibus ab Epiſcopis Belgii exhibitis, *die 6. Aprilis anni MDCXLVII.*, ut legitur *Decretor. Lib.XVIII. pag.327.* Quæ quidem reſcripta & Decreta Nos etiam præſentium tenore, & Apoſtolica auctoritate, in omnibus & per omnia approbamus, & confirmamus.

Quam autem Tridentina Synodus de univerſa quidem Monialium Communitate, ut ſupra, decreverit, ſed nihil de ſingulis Monialibus ſtatuerit, ut patet legenti Textum citati Capitis X. utque etiam jam uſque ab anno MDLXXXV. judicatum fuit ab ipſa Congregatione Cardinalium Concilii Interpretum, quod ſubſequens Reſcriptum, quod extat *Decr. Lib.IV. pag.90. Sacra &c. cenſuit, extrardinarium Confeſſorem offerendum non alicui Moniali ſingulariter, ſed omnibus Monialibus univerſe, ut omnium Confeſſiones audire debeat; in arbitrio tamen cujuſque Monialis eſſe, ut Confeſſario extraordinario velit confiteri.* Hinc ortum habuit alterum controverſiæ, ſeu dubitationis caput; an ſcilicet, ubi jam univerſæ Communitati bis terve infra annum Confeſſarii extraordinarii copia facta eſt, & nihilominus aliqua Monialis Confeſſarium peculiarem extra ordinem ſibi concedi petit, an, inquam, hujuſmodi petitioni ſit indulgendum. Id autem primo loco quæſitum fuit, propoſito caſu Monialis graviter ægrotantis, quæ in mortis periculo, pro ſpirituali conſolatione, poſtulet, alium Sacerdotem, qui tunc non eſt Ordinarius Monaſterii Confeſſor, ſuprema ſibi Eccleſiaſticæ pietatis officia, & Pœnitentiæ Sacramentum miniſtrare. Huic annuendum facile eſſe, prædicta Congregatio pluries judicavit, ut videre eſt ipſius *Decret.Lib.XVIII.pag.321. a tergo*, ſub *die 6. Aprilis anni MDCXLVII.* & eodem Libro *pag.586. die 22.Februarii anni MDCXLIX.* quæ pariter Decreta a Nobis præſentium tenore approbantur, & confirmantur; ut ſcilicet Epiſcopi ſubjectis ſibi Monialibus in gravi infirmitate conſtitutis, & id expetentibus, peculiarem Confeſſarium concedere debeant; iidemque etiam idipſum præſtent erga Moniales Regularibus Prælatis ſubjectas, quum aliqua ex illis a ſuo Superiore Regulari hujuſmudi gratiam impetrare non potuerit. In hoc autem caſu nihil ſtatuitur de Cardinali Majore Pœnitentiario, nod ideo, quia nequeat is pro ſingulis Monialibus idem facere, quod ſupra diximus eumdem pro toto Monaſterio facere poſſe; ſed quia tunc, ob temporis anguſtias, intercluſa præſumitur via recurrendi ad ipſius Officium. Quod ſi nihilominus ipſius adeundi tempus & modus ſuppetat; ad eum pertinebit, eadem prorſus ratione peculiaribus ſupplicantium neceſſitatibus providere, qua dictum eſt ſuperius, univerſæ Religioſæ Communitati ab ipſo conſulendum eſſe.

Actum deinde fuit de peculiaribus quibuſdam Monialibus, quæ nec corpore infirmæ, nec morti proximæ, Ordinario tamen Miniſtro confiteri obfirmate recuſant. Iſtarum quoque animi debilitas commiſeranda eſt, & ſublevanda; adeoque, ubi earum reluctantia ſuperari nequeat, Confeſſarius extra ordinem deputandus eſt, qui earum Confeſſiones peculiariter excipiat. Id vero, circa Moniales Epiſcopo, ſeu Ordinario Loci ſobiectas, ab ipſo Ordinario præſtari debet. Quod autem ad illas pertinet, quæ Regularium Regimini ſubſunt, ad Regularem Prælatum pertinet, ſervatis ſervandis, peculiarem ipſis deſtinare Confeſſarium ex approbatis ab Ordinario ad Confeſſiones Monialium; vel ſi Sacerdos ille, cui ejuſmodi Monialis confiteri cupit, pro illis non ſit approbatus, cum ipſo Ordinario agendum erit, ut pro excipienda ſaltem illius Monialis Confeſſione, & pro tot vici-

vicibus, quot expedire judicabitur, eundem approbet. Sin autem contingat (neque id adeo rarum eſt) ut Regularis Superior ad concedendum hujuſmodi Confeſſarium extraordinarium Moniali communem Confeſſarium recuſanti nullo pacto adduci poſſit; jam huic caſui proviſum eſt per Decretum anno MDLXXIII. a prædicta Congregatione Concilii editum, & a fel. record. Gregorio Papa XIII. tunc Apoſtolicum Thronum obtinente approbatum, & confirmatum, quod nunc iterum confirmationis Noſtræ auctoritate roboramus. Decreti verba relata *Libro* 1. *Decretorum ipſius Congregationis pag.66. a tergo*, hæc ſunt: *Monialis per aliquod tempus noluit confiteri Confeſſariis Regularibus. Dubitatum fuit, an Epiſcopus Regienſis poſſet dare dictæ Moniali Confeſſorem alterius Ordinis Regularem, vel Sæcularem, cui illa ſemel, vel pluries confiteatur peccata ſua, & a quo abſolvi poſſit. Sanctiſſimus Dominus Noſter, etiam ex ſententia Congregationis Concilii, declaravit, dictum Caput decimum ita eſſe intelligendum, ut etiam poſſit Epiſcopus concedere Confeſſarium alterius Ordinis, vel Sæcularem*: Præterea nihil obſtat, quo minus ipſa Monialis recurſum habeat ad Cardinalem Majorem Pœnitentiarum, a quo ipſi providendum erit, ut ſupra dictum eſt, per deputationem Confeſſarii ex approbatis ad Moniales, apud quem illa confiteatur.

Quæſitum denique fuit de Monialibus illis, quæ neque ægrotant, neque recuſant Ordinarium Pœnitentiæ Miniſtrum a Monaſterii Prælato pro univerſa Communitate deputatum; verum pro majori animi ſui quiete, atque ulteriori in via Dei progreſſu, facultatem petunt confitendi aliquoties Sacerdoti ad excipiendas Monialium Confeſſiones jam approbato. Qua de re non ſemel Nobis in minori ſtatu degentibus accidit, ut cum aliquibus Epiſcopis, aut Regularibus Monialium Superioribus agere debuerimus. Porro in aliquos ex iis incidimus plus nimio ſeveros; qui aſpera quadam verborum brevitate reſpondebant, quod quum Moniali poſtulanti libera fuiſſet facultas confitendi extraordinario Sacerdoti, qui univerſæ Communitati non ſemel eo anno jam datus fuerat, tunc oportebat eam conſcientiæ ſuæ conſuluiſſe: Quod ſi oblata commoditate uti noluerat, id ſibi imputaret, neque pergeret Superiori moleſtiam afferre, ut peculiarem Confeſſarium extra ordinem ipſi concederet. Nobis autem objicientibus, Monialem hujuſmodi ad Apoſtolicæ Pœnitentiariæ Officium facile recurſum habituram, ibique haud ægre impetraturam id, quod ab ipſis Superioribus ei denegatum fuiſſet; iterum conſtanter reſpondebant, extraordinarium hujuſmodi Confeſſarium, poſt impletam ab ipſis erga univerſum Monaſterium Tridentini Concilii legem, ab alio quidem concedi poſſe, ſed a ſe nunquam conceſſum iri.

At vero, neque tunc Nobis arridebat, neque profecto nunc Nobis placet rigida iſthæc agendi ratio; Perſuaſum enim habebamus, adeoque habemus, non ſolum integræ Communitati, ſed ſingulis etiam Monialibus indulgendum eſſe in iis rebus, quæ juſte & rationabiliter petuntur, maxime quum illæ ad earum conſcientiæ quietem & ſecuritatem conferre dignoſcuntur. Neque ſane hujuſmodi poſtulationes aut temere exaudiri, aut ſine cauſa rejici debere cenſemus, ſed inquirendum in primis eſſe de qualitatibus tum Monialis, quæ Confeſſarium extra ordinem petit, tum Confeſſarii, qui ab ea requiritur; ut utriſque diligenter inſpectis, deliberari poſſit, an illius votis annuendum ſit, an non. Si enim Monialis ex una parte nullum det adverſæ ſuſpicioni locum, ex altera vero Confeſſarius non modo legitimam Ordinarii approbationem, ſed etiam commune probitatis teſtimonium pro ſe habeat, nullo modo probare poſſumus tam firmum hujuſmodi Prælatorum in renuendo propoſitum; nec intelligimus, cur poſt Confeſſarium extraordinarium integræ Communitati, juxta legem Concilii Tridentini, oblatum, nulla omnino Monialibus ſingulis ſpes re-

 lin-

linquatur obtinendi peculiarem Confeſſarium, cujus conſilio, & opera, juſtis fortaſſe de cauſis, indigere ſe arbitrentur. Non ita ſane hac de re ſentiebat ſapientiſſimus ille Animarum Rector S. Franciſcus Saleſius, cujus doctrinæ ſummam ex illius Operibus, tum editis, tum manuſcriptis, collectam, bon. mem. Joannes Petrus le Camus Epiſcopus Bellecenſis juſto volumine complexus eſt, cui Titulum fecit: *Spiritus Sancti Franciſci Saleſii*: In hujus compendio, quod ex Gallico in Italicum ſermonem converſum Venetiis anno MDCCXLV. pro quarta vice Typis editum eſt, *parte XVII. cap.6.* aperte legitur, quod, quum Beatus Epiſcopus non ita intelligeret præmiſſum Concilii Tridentini Decretum, ut vetitum exiſtimaret, Confeſſarium extraordinarium, pluribus etiam quam tribus vicibus in anno, Religioſæ Communitati offerre; quæ quidem ſententia plures habet ſuffragatores, quos refert *Diana in Editione coordinata Tom.7. Tract.1. reſol.348.*; non ſolum ſolebat ſuis Monialibus Viſitationis Beatæ Mariæ Virginis quater in anno, videlicet in ſingulis Hebdomadis Quatuor Temporum, Confeſſarium extraordinarium deputare; verum etiam earum reſpectivis Superioribus commendatum reliquit, ut ſingulis Monialibus, quæ non ex animi levitate, neque ex indiſcreta affectionis ſingularitate, Confeſſarium extraordinarium peculiariter peterent, haud ſe difficiles in eo concedendo præberent. Nec aliter ſe gerere conſuevit Ven. mem. Gregorius Cardinalis Barbadicus Epiſcopus Patavinus; Is enim, ut teſtatur illius quondam Vicarius Generalis Joannes Clericatus in *Tractatu de Pœnitentia, deciſ.41. num.7.*, & Patrum Tridentinorum decretum quoad omnia Monialium Monaſteria in ſua Civitate & Diœceſi exiſtentia quotannis reipſa exequebatur, & nihilominus exorari ſe patiebatur a Monialibus, quæ aliquando rationabilibus de cauſis peculiarem pro ſe Confeſſarium expeterent. Hujuſmodi regulis & exemplis noſtram quoque agendi rationem in ſpirituali Monialium regimine conformare curavimus; maximumque utilitatis & quietis fructum Nos inde percepiſſe cognovimus. Quapropter Venerabiles Fratres Eccleſiarum Antiſtites, atque Dilectos Filios quarumcumque Religioſarum Mulierum Rectores hortamur in Domino, & enixe monemus, ut eandem viam, quoad fieri poteſt, inſiſtere non recuſent, & non adeo difficiles ſe præbeant peculiaribus Monialibus extraordinarium Confeſſarium aliquando expetentibus; quin potius, niſi aut Monialis poſtulantis, aut Confeſſarii requiſiti qualitas aliter faciendum ſuadeant, earum juſtis precibus obſecundare ſtudeant: illud cogitantes, quod etſi liberum ſit cuilibet Moniali Cardinalem Majorem Pœnitentiarium adire, cui ea in re facultas cumulativa cum omnibus locorum Ordinariis a Romano Pontifice tribuitur; nihilominus ea eſt aliquando neceſſitatis urgentia, ut remedium, quod de longinquo petendum eſt, non ſatis tempeſtive adveniat: Et quamvis etiam quorumlibet negociorum expeditiones, quæ in Officio Pœnitentiariæ Apoſtolicæ fiunt, ab omni vel minima pecuniæ ſolutione inviolabiliter ſint immunes; non omnibus tamen Monialibus facile eſt invenire, qui earum negocia in Urbe procurare velit & poſſit.

Jam vero poſtrema ſupereſt quæſtio, nimirum de qualitatibus Confeſſarii extraordinarii, qui vel pro univerſa Monialium Communitate, vel pro aliqua Moniali peculiariter deputari debeat. Porro nullo unquam tempore dubitatum fuit, an in hujuſmodi Sacerdote ætatis maturitas, morum integritas, prudentiæ lumen requiratur; quas quidem dotes in eo, qui ad hujuſmodi munus adhibetur, neceſſarias eſſe, omnes fatentur. Sicut etiam minime dubitatur, quin idem ab Ordinario Loci ſpecialiter pro Monialibus approbatus eſſe debeat, quum hujuſmodi approbatio, ex Apoſtolicarum Conſtitutionum lege, omnino requiratur non ſolum in omnibus tam ordinariis, quam extraordinariis Confeſſariis, qui Monialibus, etiam Regularibus ſubjectis, ab earum reſ-

reſpective Superioribus deputantur; ſed etiam in iis, qui a Cardinali Majori Pœnitentiario conceduntur, etiam Apoſtolica Sede vacante, quo nimirum tempore amplioribus is pollet facultatibus; ut videre eſt in Noſtra Conſtitutione ſuper illius facultatibus edita, quæ eſt XCV. in Tomo I. Bullarii Noſtri, ubi paragrapho 54. eidem conceditur, ut, vacante Sede, *Monialibus Confeſſarios extra ordinem valeat deputare, ſi eos ex aliqua rationabili cauſa petierint, pro earum libitu, inter approbatos ab Ordinario ad audiendas Monialium Confeſſiones, eligendos*. Quamobrem ad id dumtaxat redacta eſt controverſia, an ſcilicet e Clero Sæculari, an vero e Regulari, eligendus ſit hujuſmodi Confeſſarius; tum inter Regulares, an aſſumi poſſit ex quolibet Ordine alias permiſſo, an vero ſemper deputari debeat ex ipſo Ordine Prælati Regularis, ad quem Monaſterii regimen ſpectat.

Sane pro Monialibus Epiſcopo immediate ſubjectis, regula eſt, ut Ordinarius earum Confeſſor ſit Sacerdos Sæcularis. Extraordinarium vero ex Ordinibus Regularibus ſæpiſſime aſſumi apud pleroſque Epiſcopos uſu receptum eſſe conſtat; deficiente forſan per ſingulas Diœceſes Sæcularium Presbyterorum ad id muneris idoneorum copia. Regulares autem Prælati Monialibus ſibi ſubjectis Confeſſarium Ordinarium deſignant e ſuo ipſorum Ordine; extraordinarium autem etiam ex alio Ordine Regulari deputare poſſunt, juxta Decretum a ſæpedicta Congregatione Concilii editum *die 26. Septembris anni MDXCV.* ac relatum in *Libro VIII. Decretorum pag. 149. a tergo*, ubi ſic legitur: *Sacra &c. reſpondit, Superiores Regulares teneri offerre Confeſſarium extraordinarium ejuſdem Ordinis, alterius vero Ordinis poſſe quidem, ſed non teneri*. Nunquam tamen, quod meminerimus, ullum Sacerdotem Sæcularem, aut diverſi Ordinis Regularem, vidimus a Regulari Prælato Monialibus ſibi ſubjectis extraordinarium Confeſſorem deputari. Denique quum aliquando evenire poſſit, ut in caſu negligentiæ Superioris Regularis, ad Epiſcopum, ut ſupra dictum eſt, pertineat deputatio Confeſſarii extraordinarii etiam pro Monialibus Regularium regimini ſubjectis; nulla ipſe lege tenetur ad hujuſmodi Confeſſarium eligendum ex eo Ordine, cujus eſt Monaſterii Prælatus; ſed tali caſu liberum eſt illi quemlibet idoneum Presbyterum Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem, ad audiendas earum Monialium Confeſſiones deputare.

At quum ſuperioribus annis Apoſtolicæ Sedi expoſitum fuiſſet, pluribus de cauſis, iiſque graviſſimis, quas hic referre opus non eſt, non tam opportunum, quam plane neceſſarium videri, ut Monialium Monaſteria Regularium regimini ſubjecta, ſemel ſaltem in anno Confeſſarium extraordinarium diverſi Ordinis Regularem, aut e Sæculari Clero Presbyterum haberent; hujus rei examen, jubente fel. recordat. Prædeceſſore Noſtro Innocentio Papa XIII., aſſumptum fuit a peculiari Congregatione ex quinque tunc exiſtentibus S.R.E. Cardinalibus compoſita, cui Nos tunc in Minoribus conſtituti in Secretarii munere operam præſtabamus; quæque, per annum & ultra, ſingulis Hebdomadis cogebatur, ad diſcutienda, & definienda complura Eccleſiaſticarum quæſtionum capita, quæ deinde inſerta ſunt in Apoſtolicis Literis ab eodem Innocentio Prædeceſſore editis die xiii. Maji anni MDCCXXIII., quarum initium eſt: *Apoſtolici Miniſterii*: quæ etiam a ſan. mem. Prædeceſſore quoque Noſtro Benedicto Papa XIII. in forma ſpecifica confirmatæ fuerunt, per alias ſimiles Literas datas die xxiii. Septembris anni MDCCXXIV.

Cum autem negocia, quæ in ea Congregatione tractabantur, nullius privatas rationes attingerent, ſed de reſtituenda potiſſimum Tridentini Concilii obſervantia in quibuſdam Catholici Orbis Regionibus, ut ferebatur, non parum labefactata, unice ageretur; neceſſarium minime judicatum fuit, aliquem velut in judicium vocare, ad deducenda jura, ſiqua ſibi

ſibi adverſus illa, quæ decernenda viderentur, competere forſan putaret. Sed Noſtra peculiaris cura erat, ad ſingula propoſita capita totidem Diſſertationes, unicuique ex præfatis Cardinalibus exhibendas, elucubrare; ad demonſtranda videlicet fundamenta illius diſciplinæ, quæ in uſum revocanda cenſebatur. Nec aliter ſe res habuit, quum in eadem Congregatione, ut præfertur, in deliberationem venit, an decernendum foret, ut Regulares Monaſteriorum Prælati, una ſaltem ex tribus vicibus, quibus extraordinarium Confeſſarium Monialibus ſibi ſubjectis in annos ſingulos exhibere debent, aliquem Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem Presbyterum ad id deputare tenerentur, utque ipſis hac in re deficientibus, liberum eſſet Epiſcopis Locorum Ordinariis eorum defectum ſupplere & emendare.

Verum quum Regularibus innotuiſſet, a prædicta Congregatione conditum eſſe Decretum eorum intentioni contrarium, utpote qui minime adſtringi volebant ad hujuſmodi annuam deputationem Confeſſorum extraordinariorum e Clero Sæculari, vel ex aliis Ordinibus; nonnullarum Religionum Procuratores Generales petierunt admitti ad deducendas rationes, quas hujuſmodi Decreto obſtare putabant; cumque id facile impetraſſent, ac ſuam, totiuſque Cœtus Regularium cauſam per eximios illius temporis in Romana Curia Advocatos defendi curaſſent; ſed nihilominus prædicta Cardinalium Congregatio in priori ſententia permanſiſſet; placuit præfato Prædeceſſori Innocentio, antequam Decretum hujuſmodi approbatione ſua confirmaret, aliorum Cardinalium ſententias audire. Itaque excluſis illis omnibus, qui ex ipſius Pontificis deputatione, in præcedentibus Seſſionibus per annum integrum negocia diſcuſſerant; aliiſque advocatis Cardinalibus, quibus exhiberi ſecreto fecerat conſcriptarum allegationum exempla; Nobis etiam adeſſe juſſit, qui rationum momenta a priori Congregatione præ oculis habita, ſi opus eſſet, exponere poſſemus; novam Cardinalium Congregationem ex improviſo coram ſe convocavit, in qua iterum propoſita quæſtio diligenter ac mature diſcuſſa fuit; ac demum ipſe Pontifex de ipſius Congregationis conſilio & aſſenſu, ſuper hac re decrevit, ut ſequitur: *Cumque ex eodem Concilio Tridentino Confeſſor extraordinarius bis, aut ter in anno offerri Monialibus debeat, qui omnium confeſſiones audiat; ſi in poſterum Superiores Regulares, quoad Monaſteria ipſis ſubjecta, toties prædictum extraordinarium Confeſſorem deputare neglexerint, vel ſi etiam ex proprio eodem Ordine ſemper deputaverint, nec ſaltem ſemel in anno ad id munus elegerint Sacerdotem aut Sæcularem, aut Regularem alterius diverſi Ordinis profeſſorem, in his caſibus Epiſcopi, pro ſui arbitrio & coſcientia, deputationem hujuſmodi facere poſſint, nec illa quovis titulo, aut prætextu, a Superioribus Regularibus valeat impediri.*

Perſcriptum ſane fuit hujuſmodi Decretum ea occaſione qua agebarur de reſtituenda in certis quibuſdam Regionibus Eccleſiaſtica diſciplina ad formam Concilii Tridentini; Verum ipſius Decreti vigor ad eas dumtaxat Regiones minime reſtrictus fuit; quum & animarum pericula, quæ ex perpetua Confeſſorum ejuſdem Ordinis deputatione timebatur, in omnibus Monaſteriis Regularium regimini ſubjectis locum habere poſſint; & quæcumque adverſus Decretum ipſum adducta fuerunt, ex generalibus Ordinum Statutis, & ex Conſtitutionibus Monialium Regularibus ſubjectarum, fuerint deſumpta. Cumque judicatum fuerit, ea omnia nequaquam obſtare, quo minus ita decerneretur; ſequitur, ut quamvis eidem Decreto cauſam dederint peculiarium quarundam Regionum neceſſitates Apoſtolicæ Sedi eo tempore expoſitæ, illud tamen generale ſit, & univerſos per Orbem Regulares Monaſteriorum Monialium Prælatos afficere debeat. Cum vero deinde alter laudatus Prædeceſſor Benedictus XIII. Innocentii Litteras in forma

ſpe-

ſpecifica confirmarit, Nobis conſtat, illius mentem fuiſſe, ut hujuſmodi Decretum univerſalis, & inviolabilis legis vim obtineret. Super quo nihilominus ne ulla apud aliquos ſuperſit dubitatio; Nos ipſi, præſentium Litterarum vigore, ac Motu proprio, & certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ipſum relatum Innocentii Prædeceſſoris Decretum, ſtatutum, mandatum, atque præceptum, ad omnia per Orbem ubique exiſtentia, & Regularium regimini ſubjecta Monialium Monaſteria, quatenus opus ſit, expreſſe extendentes & ampliantes; decernimus atque ſtatuimus, ut ſingulis annis, incipiendo a proximo milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo nono a Nativitate Domini decurrendo, Regulares Monaſteriorum Prælati teneantur bis, aut ter in anno Confeſſarium extraordinarium univerſis Monialibus in iis degentibus offerre; ſi vero ipſi forſan hujuſmodi Confeſſarii extraordinarii deputationes intra præſcripta tempora omiſerint, vel ſemper proprii Ordinis Regularem Sacerdotem ad hunc effectum deputaverint; itaut præfatæ Moniales ſemel ſaltem in anno Confeſſarium extraordinarium e Clero Sæculari, aut ex alio Ordine Regulari non habeant; ad Epiſcopos Diœceſanos, omni appellatione remota, devolvatur jus ſupplendi eorundem Prælatorum defectum (ſi nempe penſatis rerum circumſtantiis, ita expediens eſſe judicaverint) per deputationem Confeſſarii extraordinarii; quem tam in uno, quam in altero caſu, aut e Clero Sæculari, aut ex alio Regulari Ordine, pro ipſorum arbitrio, deligere poſſint, & valeant.

Quo circa dilecto Filio Noſtro Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali, moderno Noſtro, & pro tempore exiſtenti Romani Pontificis in Urbe ejuſque Diſtrictu Vicario in Spiritualibus Generali, earundem præſentium tenore committimus, & mandamus, ut hæc noſtra Decreta, atque Statuta, tam in omnibus ejuſdem Almæ Urbis Monaſteriis, quæ Regularium regimini ſubſunt, quam in aliis quibuſque Regularium, aut Sæcularium Mulierum, aut Puellarum Domibus, ſeu Collegiis, atque Conſervatoriis, quibus unicus ordinarius Confeſſor a Superioribus deputari ſolet, in omnibus & per omnia, juxta earundem Litterarum præſcriptum, exactiſſime obſervari, & adimpleri faciat; ne forte audiri contingat, quod cum magna animi noſtri moleſtia dictum aliquando eſſe cognovimus, Apoſtolicas Conſtitutiones Romæ quidem ferri, & publicari, ſed eas minime in ipſa Urbe ad effectum perduci.

Eandem porro curam, & ſollicitudinem injungimus, & demandamus Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis per omnes univerſi Orbis Eccleſias conſtitutis; quibus, ut ſatis perſpectum putamus voluntatis noſtræ ſtudium, tam in eorum rationabilibus quærelis, juſtiſque petitionibus ſuſcipiendis, quam in corruptelis, quas irrepſiſſe indicaverint, eliminandis: idque non ex ingenio noſtro quidquam ſtatuendo, nec peregrinas novitates inducendo; ſed veteres ut plurimum leges, & regulas, vigili Prædeceſſorum noſtrorum providentia jam pridem conſtitutas, in priſtinum debitumque vigorem, & uſum revocando; Ita eoſdem meminiſſe volumus, proprium zeli Paſtoralis officium non in eo ſitum eſſe, ut adverſus ea, quæ contra leges fiunt, inutiliter deplorando declament; ſed ut illa de medio tollere curent, adhibitis opportunis remediis in eum finem jam præſtitutis, implorato etiam Apoſtolicæ Sedis auxilio, ubi impedimentum aliquod eorum auctoritati, & legum executioni, afferri contingat, omneſque diligentias, & curas, quas in corrigendis abuſibus ipſi fideliter impenderint, in irritum cedere videant.

Quoniam vero tam in ſuperius allegato Clementis XI. Edicto, quam in Synodalibus plurium Epiſcoporum Conſtitutionibus ſtatutum eſſe conſpicimus, ut quo tempore extraordinarius Confeſſor ali-

alicui Communitati deputatus miniſterio ſuo fungitur, ordinarius Confeſſor nullum ipſi impedimentum afferre audeat, multoque minus præſumat per id temporis alicujus Monialis, ſive Superioriſſæ, ſive Novitiæ, ſive Converſæ, neque demum alterius cujuſcumque Perſonæ intra ſepta Monaſterii, aut piæ Domus commorantis, Sacramentalem Confeſſionem audire; Nos id quoque approbatione noſtra roborantes, & confirmantes, ſtatuimus, & mandamus, ut Epiſcopi quidem, ſi de Monaſterii, aut Domibus eorum regimini ſubjectis agatur, Regulares autem Superiores, quod ad illas Communitates attinet, quibus ipſi præſunt, pro hujuſmodi Legis implemento advigilent, & contravenientes meritis pœnis coerceant, & afficiant.

Ac demum quibuſcumque Confeſſariis extraordinariis, qui vel alicui Communitati generaliter, vel peculiariter alicui perſonæ in Monaſterio degenti conceſſi, ac deputati fuerint, diſtricte inhibemus, ſub pœnis adverſus accedentes ad Monaſteria Monialium, & cum ipſis converſantes, præſertim Regulares, a Prædeceſſoribus noſtris quandocumque ſtatutis (quas etiam præſentium vigore confirmamus, & innovamus) ne, poſtquam ſuum officium impleverint, ad idem Monaſterium ulterius accedere, aut ullius generis commercium intra ipſum quomodocumque continuare, & fovere, etiam ſub ſpiritualis cauſæ, aut neceſſitatis obtentu, & colore, audeant, aut præſumant.

Decernentes, ipſas præſentes Litteras, atque omnia, & ſingula in eis ſtatuta, atque præſcripta, etiamſi quicumque in iiſdem intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, ad id vocati, & auditi non fuerint, nec præmiſſis conſenſerint, aut alterius cujuſcumque generis defectus forſan adverſus eas objiciatur, ſemper & perpetuo valida, & efficacia eſſe & fore, & ab omnibus, ad quos ſpectat, atque in futurum ſpectabit, inviolabiliter etiam perpetuo obſervari. Sicque & non aliter in præmiſſis per quoſcumque judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Congregationes ordinarias, aut peculiariter deputatas, alioſque Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac Vice-Legatos, & Apoſtolicæ Sedis Nuncios, judicari, & definiri debere; ſublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi, definiendi, ac interpretandi facultate, & auctoritate; atque irritum, & inane decernentes, quidquid ſecus a quoquam ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obſtantibus quibuſcumque etiam Apoſtolicis, ac in Univerſalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, nec non quarumcumque Eccleſiarum, & Ordinum Regularium, ſeu Congregationum, aut Societatum, & Inſtitutorum, etiam S. Joannis Hieroſolymitani, aliorumque Militarium Ordinum, ſeu Monaſteriorum Virorum, aut Monialium, aliarumque piarum Domuum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, uſibus, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clauſis, aut Litteris Apoſtolicis, cuilibet præmiſſorum, ſub quibuſcumque verborum tenoribus, & formis, etiam hic de neceſſitate exprimendis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis, etiam irritantibus in genere, vel in ſpecie, & derogatoriarum derogatoriis, quomodolibet in contrarium conceſſis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis; quibus omnibus, & ſingulis, hac vice dumtaxat, & ad præmiſſorum effectum, illis alias in ſuo robore permanſuris, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine derogamus, cœteriſque contrariis quibuſcumque.

Volumus demum, ut earundem præſentium Tranſumptis, ſeu exemplis, etiam im-

impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides, tam in judicio, quam extra illud, ubique locorum habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc noſtrarum confirmationis, approbationis, innovationis, voluntatis, mandati, ſtatuti, decreti, & declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII. Nonis Auguſti Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Ad Monaſteria Monialium ne quis etiam exemptus, & Eccleſiaſtica Dignitate præfulgens, accedat, ſine Ordinarii Localis permiſſu. Ad Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque Locorum Ordinarios per Eccleſiaſticam Ditionem conſtitutos.

Eſt XII. tom.3. Bullarii pag.98.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

GRaviſſimo animi mœrore affecti fuimus, dum a certis viris renuntiatum Nobis eſt, aliquos eſſe Præſules, qui regimen Civitatum Ditionis Noſtræ obtinentes, nec habita, immo nec petita quidem ab Epiſcopis, Locorumque Ordinariis facultate, ad Monialium Monaſteria ſe conferunt, & libere cum iis colloquuntur; Synodorum decreta, & Epiſcoporum Conſtitutiones omnino infringentes, in quibus hujuſmodi licentia dignis pœnis prohibetur: Sed non ſolum in iis Civitatibus, in quibus ſunt cum imperio, eos ita ſe gerere audivimus; verum in cæteris quoque, per quas caſu tranſeunt, ea ratione innixi, quod a peculiaribus Epiſcoporum, aliorumque Ordinariorum Conſtitutionibus ſeſe exceptos eſſe contendant. Hæc, quæ ad Nos delata ſunt, excipere, ac credere non dubitavimus; quum id Nobis etiam Anconitanam, & Bononienſem Eccleſias regentibus coram contigerit, quamvis ægre id ferentes, acriter, ſed fruſtra, quos decebat, admonere non prætermiſerimus.

Nihil, aut parum negotii res faceſſeret, ſi ante oculos ponerent Tribunalium Urbis decreta confirmata a Prædeceſſoribus Noſtris, qui res omnes præteritis temporibus non providerunt ſolum, verum etiam in iis ſapientiſſime conſuluerunt. Sed quoniam aut illa ignorant, aut ſi ſciunt, arbitratu ſuo vivere contendunt, ad eum, qui Eccleſiæ præeſt, omnino ſpectat illa ad memoriam revocare, tum jubere eadem obſervari.

Præteritis temporibus Sacræ Congregationes, annuentibus Summis Pontificibus Prædeceſſoribus Noſtris, opportune ſtatuerunt quæ ſibi neceſſaria viſa ſunt, quoad Regulares, qui ſuis fulti legibus, ſive immunitatibus, putabant injuſſu Epiſcopi libere ſe adire poſſe ſibi addicta Monialium clauſtra, ut videre licet in noſtro Tractatu *de Synodo lib.7. cap.41. num.7.*, ubi eadem decreta indicantur; ſed providentes etiam non tam Gubernatoribus, quam Epiſcopis, qui aut in Civitates, aut Oppida alterius Epiſcopi juri ſubjecta veniunt, aut inibi commorantur, ſanxerunt, ne quis inſcio Ordinario Monaſteria adiret, aut Moniales alloqueretur; cujuſmodi decreta a recentioribus auctoribus indicantur, ut legitur apud Pellizarium *de Monialibus cap.5. ſect.5, n.210.*, apud Gratianum *diſcept.392. num.1.*, apud Tamburrinum *de Jure Abbatiſſarum diſput.25. quæſt.2.*, & apud Ferrar. *in ſua Bilbliotheca, in verbo Moniales artic.4. num.34.*

Canonicis ſanctionibus Monialium cuſtodia juri Ordinario Epiſcopi, ſi Monaſteria ejus poteſtati ſubjecta fuerint, delegato, ſi exempta, committitur; quemadmodum ſtatutum fuit a Pontifice Prædeceſſore noſtro Bonifacio VIII. *in*

cap. Periculoſo, *de ſtatu Monachor. in ſexto*, atque a Sacro Tridentino Concilio renovatum *in cap.5. ſeſſ.25. de Regularibus & Monialibus*. Hinc porro omnino ſequitur, Monaſteria adire, Monialeſque inviſere ſine Cuſtodis juſſu licere nemini; ac propterea debere omnes hujuſce rei veniam ab Epiſcopo impetrare, omnes demum ſubeſſe directivæ interdicti auctoritati, ſicut probant citati auctores, & argui facile poteſt ex præteritis Congregationum decretis.

Quæ quidem confirmata omnino volumus, ac ſi opus ſit, quod non putamus, nova lege ſancimus, imperamuſque, ne Epiſcopi alienæ Diœceſis Monaſteria conveniant, atque cum Monialibus colloquantur inſcio Ordinario Loci; eademque omnia firma, rataque eſſe jubemus, etiam quoad Vicelegatos, & Gubernatores licet Præſules, quibus ad Monaſteria acceſſum ſine debita venia, in iis quoque Civitatibus, in quibus cum imperio fuerint, interdicimus.

Jam dictum eſt hoſce omnes directivæ Epiſcoporum auctoritati, eorumque Conſtitutionibus ſubjacere, quæ omnino acceſſum vetant ad Monialium Clauſtra ſine debita facultate. Cum vero iidem Ordinariæ Epiſcoporum juriſdictioni minime ſubſint; ideo ſunt immunes a vi coactiva, ideſt a pœnis contra tranſgreſſores ſtatutis, uti ex reſponſo patet Clementis III. Prædeceſſoris noſtri *in cap. A Nobis 21. de ſententia excommunicationis*. Ne vero ab hujuſmodi immunitate aliquid mali exoriatur, volumus, & mandamus, ut ſi aliquando contigerit, quod futurum non credimus, ut eorum aliqui, quos ſupra memoravimus, ad Monaſteria Monialium ſe conferant, & cum iis Epiſcopi injuſſu agant, infringentes Synodorum ſanctiones, atque Epiſcoporum edicta; volumus, inquam, & imperamus, ut Epiſcopi Nos, aut Congregationem Epiſcoporum & Regularium certiorem faciant, ut aliqua ratione contempta Epiſcopalis auctoritas vindicetur; eoque libentius hujuſmodi conſilium amplectimur, quod idem a Prædeceſſoribus noſtris decretum novimus, quoties ab Ordinariis adverſus perſonas immunes, & Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectas, procedendum ſit; Joannes XXII. *in cap. Cum Matthæus*, *de hæreticis in Extravag. com.*, Eugenius IV. *in cap. Divina*, *de Privileg. in Extravag. com.*

Hæc ſunt, quæ a Nobis facienda eſſe duximus. Tuum nunc eſt Venerabilis Frater, hanc Epiſtolam noſtram in Cancellaria tua diligenter ſervare, eamque meliori, qua decet, forma promulgare, iiſque, ad quos pertinet, indicere, ejuſque executionem procurare: ac Fraternitatem tuam in Domino amplectentes, Tibi & gregi tibi credito Apoſtolicam Benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die trigeſima prima Octobris, Anno Domini milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo nono, Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

Sunt Conſtitutiones aliæ SS. D. N. ad peculiares Monialium Ordines, ſive Monaſteria pertinentes.

I. *Conſtitutio* Sæpe Romanorum *data die 5. April. ann.* 1741. *num.XV. tom.*1. *Bullar. pag.*42. *qua Canonici & Moniales Ordinis Hoſpitalarii S. Spiritus in Hiſpaniarum & Poloniæ Regnis commorantes a juriſdictione Præceptoris Generalis eximuntur*, *& Locorum Ordinariis ſubjiciuntur*.

Moniales ejuſdem Ordinis S. Spiritus in prædictis Hiſpaniarum Regnis & Poloniæ Regno exiſtentes, tam in ſpiritualibus, quam temporalibus curæ & regimini & omnimodæ Ordinariorum prædictorum, in quorum Diœceſi ipſarum Monaſteria ſita reperiuntur, juriſdictioni pariter perpetuo eadem Apoſtolica auctoritate ſubjicimus, & ſubjectas eſſe volumus, eaſque propterea a quacumque Fratrum Hoſpitalariorum Ordinis prædicti ſubjectione, & regimine penitus, & omnino dicta auctoritate ſimiliter perpetuo tenore earumdem præſentium eximimus & liberamus; eiſdemque Fratribus, ne ipſi

ipſi in iis, quæ Monaſteriorum prædicto-rum gubernium & regimen quomodolibet pertinent, in poſterum, ſub excommunicationis ac privationis utriuſque vocis, aliiſque arbitrio noſtro imponendis pœnis ſe ullatenus inſerere audeant, Apoſtolica auctoritate prædicta earumdem præſentium tenore etiam perpetuo inhibemus, penituſque prohibemus.

II. *Epiſtola Antiſtibus Regnorum Portugalliæ & Algarbiorum* Cum Sacrarum Virginum, *data die* 1. *Junii anni* 1741. *num.XXI.tom.*1. *Bull. pag.*54. *qua Monialibus in Portugalliæ, & Algarbiorum Monaſteriis rigoroſam Clauſuram profeſſis, & extra illa degentibus injungitur reditus ad Clauſtra & egreſſus in poſterum prohibetur.*

Quoniam autem ſicut accepimus quamplurimæ Moniales variarum Diœceſium Regnorum hujuſmodi, quæ Regularem in Monaſteriis quorumcumque Ordinum rigoroſæ & perfectæ clauſuræ emiſerunt profeſſionem variis & in ſpeciem quæſitis coloribus & ſimulationibus, ac præſertim prætenſis curandarum infirmitatum cauſis, non ſolum e Monaſteriis exeunt, nec ad breve tempus, nec ad Civitatis oppida, ubi cujuslibet Monialis Monaſterium reperitur, divertunt, verum etiam per integrum unius ac plurium annorum ſpatium, & in locis a proprio uniuſcujuſque Monaſterio longiſſime diſſitis moram ducunt &c. Illico notum faciatis & nuntietis omnibus & ſingulis Monialibus Monaſteriorum, ſive veſtrarum reſpective, ſive aliarum Diœceſum in uniuſcujuſque veſtrum Diœceſi, quacumque auctoritate, facultate, licentia, Indultis ac privilegiis, ſive per hanc Sanctam Sedem, ſive per Congregationem Venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitam, ſive per vos ipſos aut Prædeceſſores veſtros Antiſtites, ſive per Ordinarios noſtros & ejuſdem Sanctæ Sedis pro tempore Nuntios quomodolibet conceſſis, extra Clauſtra ſuorum Monaſteriorum, quacumque etiam infirmitatis cauſa commorantibus, in virtute ſanctæ obedientiæ præcipiatis, ut intra 15. aut 20. dies & non amplius, ab earumdem præſentium noſtrarum litterarum publicatione & affixione ad proprium Monaſterium, in quo Regularem Profeſſionem emiſerunt, redeant, ibique permaneant &c. tum fraternitatibus veſtris, veſtriſque ſucceſſoribus, tum Ordinariis ejuſdem Apoſtolicæ Sedis pro tempore iſthæc Nuntiis, tum denique ipſi Congregationi Cardinalium Epiſcoporum & Regularium, quamcumque facultatem tribuendi, expediendique Indulta hujuſmodi, quacumque auctoritate, poteſtate, privilegiis, & indultis, quibus omnibus, quoad hanc partem, earumdem præſentium tenore derogamus, attributam, omnino inhibemus, & inhibitam eſſe volumus, & declaramus.

III. *Conſtitutio* Singularis *data die* 1. *Septemb. anni* 1741. *num. xxxi. Tom.*1. *Bullar. pag.*74. *In ea confirmans Synodum Nationalem habitam in Monte Libano anno* 1736. *confirmat expreſſe Canonem* quoad cohabitationem prohibitam Monialium, ſeu Mulierum cum Monachis, *quem Sacra Congregatio de Propaganda Fide jam probaverat.*

IV. *Conſtitutio* Demandatam *data die* 24. *Decembris anni* 1743. *num.LXXXVII. Tom.*1. *Bull. pag.*290. *Monaſterium Monialium in Keſruano erectum a Græco-Melchitis, eidem Græco-Melchitarum nationi jure proprietatis acquiſitum eſſe declarat, ejuſque gubernationem ad Monachos Congregationis S. Joannis de Soairo ſpectare, cum immediata ſubjectione Epiſcopo Ordinario & mediata Patriarchæ Græco-Melchitarum Antiocheno, itaut Confeſſarius Ordinarius ſit Monachus profeſſus dictæ Congregationis, ab ipſius Abate Generali electus & præſentatus, ab Epiſcopo vero Diœceſano probatus: non aliam vero Regulam profiteantur quam genuinam S. Baſilii Monachis in eadem Conſtitutione præſcriptam.*

V. *Conſtitutio* Paſtor bonus, *data die* 13. *Aprilis anni* 1744. *num.XCV. Tom.*1. *Bull.pag.*319. *Inter ceteras facultates Majori Pœnitentiario, & Officio Pœnitentiariæ*

conceſſas, hæ præcipuæ ſunt quæ ad Moniales pertinent.

Concedere itidem poſſit tranſitum ab uno Monaſterio ad aliud Monialibus tantum ultra Montes exiſtentibus, legittima concurrente cauſa, in ſignatura diſcutienda & approbanda; committendo tamen facultatem hujuſmodi tranſitus admittendi & exequendi arbitrio Ordinarii cum clauſulis opportunis pro caſuum varietate. Quo vero ad cenſuras ſeu pœnas in quas Moniales incurrere, & peccata reſervata, quæ ab eiſdem committi contigerit, etiam in caſibus violatæ clauſuræ, qui tamen caſus occulti fuerint, vel ubi agatur de aliquo occulto defectu diſpenſando, poſſit idem Major Pœnitentiarius præfatis Monialibus Confeſſarium cum opportunis facultatibus concedere. In caſibus vero publicis clauſuræ a Monialibus prædictis, vel ab aliis quibuſcumque perſonis ad malum finem violatæ delinquentes non abſolvat, nec abſolvi mandet, niſi pro ipſis Epiſcopi ſeu Ordinarii ſupplicaverint, & caſus ad Congregationem S.R.E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præpoſitam deducti non fuerint. „ Concedimus, ut dicta Sede vacante pro „ Foro externo facere & expedire valeant quæ ad Regularium & præſertim „ Apoſtatarum & fugitivorum remedium „ in ſuperioribus facultatibus conceſſa „ ſunt. Nec non ut Monialibus Confeſſarios extra ordinem valeant deputare, ſi eos ex aliqua rationabili cauſa „ petierint, pro earum libitu inter approbatos ab ordinario ad audiendas Monialium confeſſiones eligendos.

FINIS.

INDEX

INDEX RERUM MAGIS NOTABILIUM,

QUÆ IN HAC TRACTATIONE CONTINENTUR.

Prior numerus deſignat Caput, poſterior vero numerum Capitis.

A

ABBATISSA.

EJus ſuffragium non eſt determinate neceſſarium ad hoc, ut novitia admittatur ad profeſſionem. 3.5
Ea debet præmonere Ordinarium de profeſſione facienda a Novitia. 3.2
Valide recipit ad profeſſionem. 3.7
Maxime ſi Monialis profeſſura ſit converſa. *ibid.*
Abbatiſſæ promittunt Moniales ſubditæ obedientiam per profeſſionem. 4.90
Vi voti eæ tenentur ipſi obedire. 4.99
In aliquibus ei potius debent parere, quem Ordinario. 4.104
Illa non imponit præcepta ſpiritualia, ſed ſolum temporalia. 4.106
Etſi interdum imponere poſſit ſpiritualia indirecte. 4.108
Non præcipit in virtute Obedientiæ. 4.109
Si tamen ſic præcipiat, ei parendum ſub mortali. 4.111
Imponit præcepta obligantia ſub mortali. 4.112.113
Non facit leges perpetuas. 4.114
Non præcipit ſubditis Monialibus quidquid Prælatus Regularis præcipit viris ſubditis. 4.116
Exit de clauſura ad præſtandum fidelitatis juramentum pro feudo annexo Conventui. 5.63
Nequit admittere extraneos intra Clauſuram. 5.85.102
Conſenſum debet dare, ut extranei ingrediantur Clauſuram. 5.150
In odioſis non ſemper venit appellatione Monialis. 5.208
At venit aliquando. *ibid.*
Jure ordinario non dat licentiam ingrediendi clauſuram. 5.152
Etſi id poſſet facere ex poteſtate delegata. *ibid.*
Poſſet item, ſi periculum eſſet in mora. 10.142
Injurioſus eſt ei acceſſus indebite factus ad Moniales ipſi ſubjectas. 5.202
Diſpenſat ſuper frequentia Chori, ſed non cum toto Conventu. 6.13
Ad ea proprie non appellant Moniales ſubditæ. 7.33
Durat ejus munus ſolum ad triennium. 7.46. 10.113.
Debet vacare per 3. annos completos. 10.114
Poſt triennium immediate confirmata ex indulto Papæ ad aliud triennium ſtatim poteſt iterum eligi. 7.47
Punitur, ſi ſinat ſe eligi indebite. 8.64
Canonice eligenda. 10.85
Indicatur cujus ætatis eſſe debeat. 10.90
Renunciat interdum electioni. 10.124
Reſignat Abbatiſſatum in favorem alterius, ſi illum habeat in titulum. 10.115
Oſtenditur, quam poteſtatem habeat in Moniales ſubditas. 10.117
Applicat extraneis bona opera monialium ſubditarum. 10.148
Eſt incapax juriſdictionis ſpiritualis ordinariæ. 10.117
Eſt tamen capax delegatæ. 10.118
Proprie non eſt Prælata. 10.119
Quãdo incipiat exercere ſũm munus. 10.120
Interdum exercet, antequam confirmetur ejus electio. 10.121
Facit leges Eccleſiaſticas ex poteſtate delegata. 10.122
Imponit item præcepta ſpiritualia ex poteſtate delegata. 10.124
Item præcipit in virtute obedientiæ ex poteſtate delegata. 10.126
Qualiter ferre poſſit cenſuras. *ibid.*

Id fa-

Id facit pluribus modis. 10.127
Ejus præcepta non obligant in conſcientia ex eo præciſe quod confirmentur a Prælato. 10.128
Punit religioſas ſubditas, cum moderatione tamen. 10.129
Obligat eas in conſcientia ad detegendum delictum alterius. 10.130
Confert beneficia Eccleſiaſtica. 10.131
Aufert item illa. 10.131
Non diſpenſat in legibus Eccleſiaſticis, ſaltem poteſtate ordinaria. 10.133
Non diſpenſat in jejunio. 10.133
Non diſpenſat, nec commutat vota ſuarum ſubditarum. 10.134
Ea tamen irritat. 10.135
Et quidem etiam ſine cauſa. 10.136
Irritans ſine cauſa interdum peccat venialiter. 10.137
Proprie non diſpenſat in regularibus obſervantiis. 10.138
Non prædicat, nec benedicit ſolemniter ſuis ſubditis. 10.139
Recipit puellas in educationem, ſervatis ſervandis. 10.140
Applicat aliis bona opera Monialium ſubditarum. 10.143
Indicit illis certas preces interdum etiam ſub mortali. 10.144
Bona monaſterii adminiſtrat. 10.146
Contrahit de illis. 10.147
Imo de conſenſu Superioris; idque valide. *ibid.*
Etſi is ad contractum concurrat jure non diſpoſitivo, ſed directivo. *ibid.*
Dat licentiam recipiendi; dandi &c. 10.148 4.62.6.32.
Facit donationes moderatas ex bonis conventus. 10.149
Et quidem etiam inſcio Capitulo. 10.150
Ex cauſa aufert Moniali ſubditæ uſum privilegii. 10.157
Non confitetur generaliter approbato in diœceſi. 10.164
Regulariter non moderatur pœnas inflictas a Prælato. 10.152
Suſpendi poteſt ab officio per proprium Prælatum. 10.62.8.36
Non concedit alteri ad tempus bona Monaſterii. 13.37
Illegitima non poteſt eligi, licet alii diſſentiant. 8.43.44
Item, ſi ſit vidua, aut aliter corrupta. 8.45
Item ſi ſit bigama. 8.46
Item ſi ſit infamis. 8.47
Secus, ſi deſcendat ex genere maculato. 8.48
Ejus electio præſignificanda Ordinario. 8.57
Invalide eligitur ultra triennium. 8.58
Item ad arbitrium Monialium. 8.59
Poteſt, expleto triennio, eligi in præſidentem uſque ad electionem. 8.60
Cadit ſuo jure, ſi data conſuetudine negligat benedici. 8.62
Ejus electioni præeſt Prælatus regularis, ſi ſit exempta. 10.57
Afferuntur monita, quibus ea bene regat. 10.57.10.126

ABORTUS.

Procurantes proprium abortum excommunicantur. 8.15

ABSOLUTIO.

Abſolutio non reſervatorum indirecte tollit etiam reſervata. 10.18
Monialis infirma, etiam ſecluſo mortis periculo, abſolvitur indirecte a reſervatis. 10.186
Abſolutio deneganda ei, quem conſtat culpabiliter non confiteri integre. 10.196
Ex delegatione Ordinarii ſimplex Confeſſarius abſolvit Monialem ab hæreſi externa. 9.26
Item & a caſibus Bullæ Cœnæ. 10.181
Idem facit, & ejus Prælatus. 10.26
Abſolvuntur Moniales a quinque caſibus Clementis VIII. per Confeſſarios Regulares. 1.19
Moniales exemptæ non abſolvuntur a reſervatis vi Bullæ Cruciatæ, aut alterius ſimilis indulti. 9.22
Quando poſſint abſolvi vi privileg. 9.24
Si ſubſint Ordinario, poſſunt abſolvi ab eo vi privilegiorum Ordinis, quamvis ea ad id petant miniſterium Prælati regularis. 9.25
A proprio Prælato abſolvuntur a quibuſcumque Papalibus etiam pro foro externo. 9.27
Poſſunt item a proprio Confeſſario abſolvi a reſervatis, etiam Prælato ei denegante facultatem. 9.28
Idque eſto Prælatus denegans facultatem ſit Ordinarius loci. 9.29
Immo & in caſu, quo facultas Prælato competat ex delegatione aut ratione neceſſitatis. 9.30
Abſolvitur Monialis exempta complex etſi Epiſcopus generaliter vetet abſolutionem complicis. 10.170

Abſol-

Abſolvitur Monialis ſenſibus deſtituta, quæ nullo modo petiit confeſſionem. 10.184
Item quæ petiit confeſſionem ſolum in abſentia Confeſſarii. ibid.
In bonum pœnitentis ei poteſt differri abſolutio, licet alias ad eam ſit diſpoſitus. 10.190
Bene abſolvitur qui confitetur Sacerdoti poſt acceſſum ejus incipienti dormire, ac dormienti uſque ad finem confeſſionis. ſup. 10.207.
Verba, quæ dicuntur in fine abſolutionis: *Quidquid boni feceris*, elevant quolibet opus bonum pœnitentis ad operandum ex meritis Chriſti. 10.208

ACCESSUS AD MONIALES.

Prohibitus ex variis juribus. 5.194
Etiam quo ad Regulares. 5.194
Cum moderatione tamen facta noviſſime ab Urbano VIII. 5.194
Cujus decretum latius explicatur. ibid.
Prohibetur acceſſus, non materialis, ſed formalis. 5.195
Sive ſit ſimplex, ſive frequens. 5.196
Quinam acceſſus dicatur frequens. 5.197
Jure communi interdicitur omnibus fidelibus. 5.198
Et quidem ſub mortali ex genere ſuo. 5.199
Idque etiam quo ad Regulares. 5.200
Excuſat parvitas materiæ. 5.201
Indebite factus eſt injurioſus Abbatiſſæ. 5.202
Prohibitus ſub variis pœnis. 5.203
Ex pluribus titulis juſtificatur. 5.204
Non permittitur ſine licentia Ordinarii, aut Prælati regularis, quibus Moniales reſpective ſubſint, aut etiam utriuſque juxta uſum. 5.206.7.39.10.21
Quo ad Regulares petitur licentia utriuſque, ſi Monialis ſit exempta. 5.207
Licentiata ad acceſſum *con le ſue donne* loco ſuæ famulæ ſubſtituit mulierem extraneam. ibid.
De jure communi non eſt vetitus acceſſus ad Abbatiſſam, ac novitias, aliaſque fœminas cum Monialibus degentes. 5.208
Parentes, & filii ſine licentia accedunt ad filias, & matrem Moniales. 5.209
Prohibitio hæc afficit etiam Epiſcopos extra ſuam diœceſim, ſtando in rigore juris. 5.210
Item peregrinos. 5.211
Non item pauperes emendicantes. 5.212
Non famulos deferentes dona, & brevi ſe expedientes. 5.213
Iſtam prohibitionem violat alloquens Monialem de domo vicina. 5.214
Alloquens per interpretem, & loquens nutibus. 5.215
Non alloquens idiomate ignoto Monialem. 5.216
Non audiens Monialem loquentem, nihil ipſe dicens, ſecus loquens cum Moniali non reſpondente. 5.217
Non ſcribens ei epiſtolam. 5.218
Violat vero accedens cum licentia ad unam Monialem, ſi loquatur cum alia diverſa. 5.219
Secus, ſi loquatur cum Auſcultatricibus. 5.219
Accedens ad Monialem exemptam effugit pœnas Ordinarii loci. 5.220
Iſta prohibitio non efficit impuberes. 5.221
Non ſinuntur Magiſtri muſicæ accedere ad Moniales. 5.222
Acceſſus ad Moniales, etiam exemptas, vetari poteſt ab Ordinario ſub cenſuris, ſi dicatur ei commiſſa cura clauſuræ, etiam formalis. 10.16
Quo ad Regulares requiritur licentia, etiam Prælati regularis, ſi Monialis ſit exempta. 5.207

ADVERSITATES.

Afferuntur media ad illas patienter ferendas. 10.300

AETAS.

Quæ requiratur in eligenda ad abbatiſſatum. 10.90
In tali electione præferri ne debeat ætas antiquitatis profeſſionis, vel e contra. 10.90.93.
Quæ requiratur in puella a Monialibus recipienda in educationem. 5.182
Quæ petatur in puella recipienda ad religionem. 2.17
Quæ requiratur ad profeſſionem. 3.8
Quæ petatur in Moniali conſecranda. 3.64

ALIENATIO.

Bona Monialium non alienantur ſine ſolemnitate. 7.29
Monaſteria item illarum non alienantur ſine licentia Papæ. 8.25
At alienantur bibliotheca librorum latinorum iis legata, vel alia res inutilis. ibid.
Moniales non recipiunt pecuniam ad cambium nec mutuum cum pacto ſolvendi intereſſe. ibid.
Alienatio bonorum monaſterii vetita ſub excommunicatione. 8.27

Immo

Immo & ſub aliis pœnis. 8.52
Dos Monialium alienari poteſt ſine ſolemnitate juris. 3.61
Non item dos ſupernumerariæ. ibid.
Quæ requirantur ad alienandum dotem prohibitam alienari. 3.63
Indebite alienantes puniuntur. 3.68

ALIMENTA.

Unde præſtanda novitiæ. 2.44
Danda Moniali a monaſterio, etiam dote non ſoluta. 3.72
Secus, ſi dos juſte rapiatur a fiſco, & Monialis degat extra clauſuram. 3.60
Qualiter danda puellæ manenti in educatione. 5.185
Qualiter Confeſſario danda. 10.176

ANCILLA.

Non conceditur puellæ educandæ in monaſterio. 5.181
Non Monialibus, niſi in neceſſitate, ſive communi, ſive Monialis particularis. 7.17

APOSTASIA.

Monialis apoſtatans a religione afficitur excommunicatione. 8.10
Oſtenditur qualiter procedi debeat cum Moniali per annos plures ſub viri habitu vagante, & demum redeunte ad pœnitentiam. ibid.

APPELLATIO.

Prohibita monialibus. 7.32
Etiam quo ad judices competentes. 7.34
Non tamen abſolute. 7.35
Vetita Regularibus, de jure communi, ſed cum differentia. 8.14
Prohibita ſub excommunicatione reſervata, & aliis pœnis. 8.2
Proprie non appellatur ab Abbatiſſa. 7.33

APPLICATIO.

Bona opera Monialium applicantur aliis ab Abbatiſſa. 10.148

APPROBATIO CONFESSARIORUM.

Confeſſarius Monialium, ſive ordinarius, ſive extraordinarius approbatur ab Ordinario loci. 10.164
Tali approbatione eget ipſemet Prælatus Monialium. 10.166
Semel approbatus non cenſetur ſemper approbatus pro Monialibus. 10.168
Approbatus generaliter in diœceſi non eſt approbatus pro Monialibus. 10.164
Approbatus ad confeſſionem 3. aut 4. Monialium non audit alias. 10.169
Approbatio ordinarii petitur etiam pro Monialibus exemptis. 10.169
Non item pro novitiis. 10.167
Petitur in caſu, quo Confeſſarius eligatur vigore Jubilæi. 10.170

APPROBATIO RELIGIONUM.

Spectat ſolum ad Papam. 1.11

B

BALDACHINUM.

Erigi poteſt in Eccleſiis Monialium ſubjectarum ab Abbatibus regularibus. 9.59

BENEDICERE.

Prælati regulares benedicunt Eccleſias ſuarum Monialium, eaſque reconciliant, benedicunt paramenta &c. 9.38

BENEFICIA ECCLESIASTICA.

Poſſunt conferri a Monialibus. 10.131
Idque pluribus modis. 10.131
Ex beneficio unito monaſterio certa penſio danda Cappellano. 10.132

BONA TEMPORALIA.

De bonis novitiæ nihil recipi poteſt a monaſterio: quod alii rejiciunt. 2.53.54.55.58
Idque ſub excommunicatione. 7.30
Recipi tamen poteſt de bonis conſanguinei novitiæ. 3.56
Bona conventus non diſpenſantur pro libito Officialium. 4.22
Ex iis fiunt moderatæ eleemoſynæ per Abbatiſſam, ac Officiales. 4.21
Adminiſtrantur ab Abbatiſſa. 10.146
Ea contrahit de illis. 10.147
De conſenſu tamen Capituli. 10.147
Bona violantis Monialem applicanda monaſterio Monialis violatæ. 4.46
Bona monaſterii non alienantur ſine ſolemnitate ſub variis pœnis. 8.27
Sub pœna ſuſpenſionis prohibentur dari ad uſum. 8.37
Quo ad eorum adminiſtrationem Moniales exemptæ ſubſunt Ordinario loci. 10.30
Subſunt & Proprio Prælato. 10.58
Non item ſubſunt Prælati regulares Monialium bona earum forte adminiſtrantes. ib.
Rationes dictæ adminiſtrationis non reddendæ ſponte Epiſcopo. ibid.
Ad eas vocandi Prælati Monialium. ibid.
Illis reddendæ rationes, etſi jam redditæ ſint Epiſcopo. ibid.
Prælati regulares poſſunt nolle iis intervenire. ibid.
Moniales quo ad bonorum diſpoſitionem ſubſunt proprio Prælato regulari. 10.58
De illis non diſponit Prælatus regularis monaſterii exempti. 10.61
Bonorum renunciatio qualiter facienda. 2.56

CAPI-

C

CAPITULUM MONIALIUM.

COncurrit ad receptionem novitiæ. 2.2
Item ad ejus profeſſionem. 3.4
Sed non in caſu, quo profeſſio fiat ex Pii V. indulto. 10.303
Item ad contractus. 10.146
Item ad donationes extraordinarias faciendas a Conventu. 10.150
Tertia, & quarta ſoror admiſſa in idem monaſterium caret in eo voce activa, ac paſſiva. 3.31
Nomine Conventus veniunt Moniales capitulariter unitæ. 5.87
Capitulum Monialium, ſi pro novitiæ profeſſione aliquid recipit, ſuſpenditur ab omni actu capitulari. 8.35
Concurrit ad recipiendam puellam in educationem. 5.178
Item ad hoc, ut fœmina alias licentiata ad prandendum, & converſandum ingredi poſſit clauſuram. 5.172
Item ad electionem Abbatiſſæ. 10.100

CAPITULUM SEDE VACANTE.

Dat licentiam ad ingreſſum clauſuræ. 5.148
Viſitat Moniales ſubditas. 10.67
Et competunt quæcumque jure communi pertinent ad juriſdictionem, exceptis caſibus expreſſis. 6.6
Et ſubduntur Moniales etiam quo ad ea, quæ competunt tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato. 10.6

CARCER.

Prælati regulares includunt carcere quoſvis illicite intrantes ad ſuas Moniales. 5.12
Monialis fugiens e carcere clauſuram violat, ſed non ſemper. 5.58
Sinens ſe violari perpetuo carceri addicitur. 4.78

CASTITAS.

Qualem voveant Moniales. 4.76
Ad quid obliget. 4.77
Ejus violatio varie punitur. 4.78. & 79
Eſt mixti fori. 4.80
Quot malitias contineat. 4.82
In quibus caſibus contingat. 4.83
Non includit malitias ignoratas, vel quæ non advertuntur. *ibid.*
At ſi quam earum violans confitetur bona fide, bene confitetur. *ibid.*
Violatio voti caſtitatis aperiri poteſt ſine peccato luxuriæ, cui annexa eſt. *ibid.*
Indicantur media ad caſtitatem ſervandam. 10.307
Ad caſtitatem multum confert clauſura. 4.84
Ad ejus conſervationem juvat fuga converſationis ſæcularium perſonarum. 4.86
Confert fuga vani ornatus. 4.87
Confert fuga occaſionum. 4.88

CASUS RESERVATI.

Reſervatio caſuum Ordinarii non afficit Moniales exemptas. 9.19
Niſi forte quo ad clauſuram. 10.16
Afficit tamen Moniales ſubditas. 10.50
Reſervatur Papæ violatio clauſuræ Monialium ob malum finem. 5.20
Reſervatio quinque caſuum Clem. VIII. facta in decreto derogatorio non includit Moniales. 10.181
Reſervatur excommunicatio, lata a Gregorio XIII. contra ingredientes clauſuram Monialium. 5.96
Prælatus regularis Monialium iis reſervat caſus, & cenſuras. 10.46
Non tamen pro arbitrio. 10.47
Si ſint ſubditæ Ordinario, ſubſunt reſervationi caſuum generaliter ab eo factæ. 10.50
Et a reſervatis non abſolvuntur per Bullam Cruciatæ. 9.22
Abſolvuntur tamen per privilegia Ordinis, & a proprio Confeſſario. 9.24
Et quidem etiam pro foro externo. 9.27
Etiam Prælato negante facultatem. 9.28
Idque, etſi Prælatus negans ſit Ordinarius loci. 9.29
Item, etſi facultas reſervatorum ei competat ex delegatione; aut neceſſitate. 9.30
Abſolvuntur & a caſibus Bullæ Cœnæ per proprium Pælatum, ſive per alium ex ejus commiſſione. 9.27. 10.43
Moniales abſolvuntur a caſibus Epiſcopalibus, qui pro iis in ſpecie reſerventur, per eum qui habet generalem facultatem abſolvendi a reſervatis Epiſcopalibus. 10.181
Indirecte item aliquando abſolvuntur a reſervatis per Confeſſarium. 10.185
Facultas reſervatorum concedenda Confeſſario extraordinario. 10.286
Caute petenda. 10.283
Puellæ degentes in monaſterio exempto non ſubſunt reſervationi caſuum Ordinarii. 5.191.
Vide v. Abſolutio.

CAUSA.

Petitur ad concedendum ingreſſum intra clauſuram Monialium. 5.156. & 157

Quæ dicatur manifeſta . 5.157

CENSURA ECCLESIASTICA.

Lata ab Ordinario contra accedentes ad Moniales, non afficit Regulares indebite accedentes . 5.204.8.6
Cenſuræ, & interdicta lata ab Ordinario, ipſo jubente, ſervanda etiam a Monialibus . 6.27
Abbatiſſa ferre poteſt cenſuras ex delegatione . 10.126
Idque ex pluribus modis . 10.127
Ordinarius ut delegatus Sedis Apoſtolicæ fert legitime cenſuras contra Moniales . 8.6.10.17
Obſtant tamen privilegia, quæ illæ habent in contrarium . 8.6
Quæ tamen non proſunt, ſi Ordinario in ſpecie concedatur ut contra Regulares procedat etiam cenſuris . 5.204

CHARITAS.

Fovenda inter Moniales variis remediis . 10.303.

CLAUSURA MONIALIUM IN COMMUNI.

Non eſt de eſſentia ſtatus religioſi Monialium . 1.12
Non obligat Monialem tranſeuntem ad Ordinem arctiorem . 3.19
Confert ad caſtitatem . 4.84
Qualiter procurata ab Eccleſia . 4.48
Ejus cuſtodiæ vacat Ordinarius etiam quo ad Moniales exemptas . 5.6
Et quidem etiam quo ad formale clauſuræ eſto id ex jure non ita certo colligatur . 10.16. & 17.
Variis juribus inducta . 5.2
Potuit induci de novo . 5.3
Eſt juris ſolum poſitivi . 5.4
Ad quem finem inducta . 5.5
Quibus mediis procuranda . 5.7
Ejus cuſtodiæ debet cooperari etiam poteſtas laica . 5.8.9
Quo pacto cuſtodienda . 5.12
Servanda ab omnibus Monialibus . 1.13
Non tamen a Moniali, quæ ſineretur ſimpliciter degere in domo privata . 5.11
Moniales Converſæ alicubi ab ea eximuntur . 5.15
Clauſura non obligat in quibuſdam caſibus . 5.16
Ejus violatio Monialibus vetita ſub excommunicatione reſervata, & aliis pœnis. 5.17
Variis modis violatur . 5.18
In ejus violatione datur materiæ parvitas . 5.19
Ejus violatio facta ad malum finem reſervatur Papæ . 5.20.174
Solus Papa in ea diſpenſat . 1.21
Contra illam præſcribitur . 5.22
Viſitatur ab Ordinario . 10.22.23. & 79
Ordinarius punit quoſcumque delinquentes circa clauſuram . 10.19
Moniales renuentes vivere ſub clauſura invalide recipiunt alias fœminas ad profeſſionem . 8.52
Quid veniat nomine clauſuræ . 5.1
Non obligat puellas manentes in educatione . 5.187

CLAUSURA QUO AD EGRESSUM.

Indicitur pluribus juribus . 5.23
Ejus violatio plures includit malitias ſpecie diverſas . 5.24
Eſt prohibita ab excommunicatione reſervata . 5.25
Immo & ſub aliis pœnis . 5.26
Hæ non incurruntur ante ſententiam . 5.27
Quis abſolvat ab illis . 5.28
Ex qua cauſa Monialis licentiari poſſit ad egreſſum . 5.29
Quando in caſu incendii . 5.30
Quando in caſu lepræ . 5.31
Quando in caſu epidemiæ . 5.32
Juxta aliquos clauſura non obligat etiam in aliis morbis incurabilibus . 5.33
Dari poſſunt ſimiles caſus, in quibus non obliget . 5.35
Dato caſu aliquo ex permiſſis adhuc petitur licentia Prælati . 5.36. & 37
Licentia debet eſſe ſpecialis . 5.38
Immo & ſcriptis (quod alii negant.) 5.39
Clauſura non obligat in caſu belli, inundationis, aut ruinæ monaſterii . 5.45
Non in caſu, quo Monialis eligatur in Abbatiſſam alterius conventus . 5.46
Id tamen modo non fit ſine conſenſu Papæ . 5.47.
Monialis ad hoc licentiata, finito munere, debet ſtatim redire . 5.48
Non obligat item in caſu, quo fundandum ſit novum monaſterium . 5.49
Non in caſu, quo Monialis transferatur alio cauſa correctionis . 5.52
Non in caſu, quo ejici poſſit ut incorrigibilis . 5.53
Non in caſu, quo legitime tranſeat ad Ordinem arctiorem . 5.54
Exiens cum licentia, poteſt divertere aliquantulum . 5.55
Immo, ſi plus æquo divertat, non ideo incurrit pœnas . 5.56

Non

Non licet tranſire a proprio Conventu ad alienum contiguum. 5.57

Et ſi tranſeatur, duo fiunt peccata, & duæ cenſuræ incurruntur. *ibid.*

Fugiens e carcere juſto violat clauſuram. 5.58

Secus, ſi injuſte damnetur carceri perpetuo. 5.58

Non egreditur ad vitandam mortem, aut mutilationem juridice inferendam. 5.59

At ad evadendam mortem de manu invaſoris. 5.60

Non ad conſulendum ſuæ famæ. 5.61

Non ad vocandum Medicum, aut Confeſſarium in caſu extraordinario. 5.62

At ad præſtandum juramentum fidelitatis debitum ex feudo. 5.63

Non item ad ſublevandam parentum indigentiam. 5.65

Sicut nec nepotum. 5.66

Egreditur, ut exorcizetur. 5.67

Non ut reclamet contra nullitatem profeſſionis a ſe emiſſæ. 5.68

Illicitus eſt egreſſus ad ſpatium poſitum inter oſtium clauſuræ, & januam exteriorem patentem externis. 5.69

Monialis non dicitur violare clauſuram, ſi loco compulſa prætergrediatur oſtium ipſius clauſuræ. 5.70

At ſi toto corpore inſiſtat in liminari oſtii clauſuræ. 5.73

Et ſi aſcendat ſupra tectum reſpiciens intra clauſuram. 5.74

Et ſi intra rotam ſe volvat ad partem patentem externis. 5.72

Et ſi inſideat muro clauſuræ in modum equitantis. 5.75

Non, ſi licite degens in domo privata inde exeat. 5.82

Non, ſi licentiata ad egrediendum id faciat ex fine malo. 5.83

Violat vero, ſi ludat ludo navis in liminari oſtii clauſuræ. 5.71

Item, ſi a tecto Conventus prætergrediatur ad porticum ſitam ſupra viam publicam. 5.75

Item, ſi toto corpore ſe ſuſpendat e feneſtra verſus viam publicam. 5.77

Item, ſi ſiſtat ſuper ramo arboris extra clauſuræ murum prominentis. 5.78

Item, ſi prævidens ſe in ſomnis egreſſuram non impediat. 5.80

Item, ſi equum ferociorem aſcendens extra clauſuram feratur, hoc prævifo. 5.81

Item, ſi arte magica feratur per aerem intra ſpatium clauſuræ. 5.79

Moniales exemptæ non exeunt ſine licentia Ordinarii. 5.31

CLAUSURA QUO AD INGRESSUM.

Variis juribus externi prohibentur ingredi clauſuram Monialium. 5.84

Prohibentur & Moniales eos admittere immo & facere, aut permittere illos ingredi ſine licentia. 5.85

Prohibetur talis ingreſſus ſub variis, & gravibus pœnis. 5 86

Quis dicatur ingredi facere, aut permittere. 5.88

Ad incurrendas tales pœnas requiritur prætextus privilegiorum; item ſufficit mandatum, ac conſilium, ſed non ſemper. 5.90.

In Bulla Greg.XIII. comprehenduntur ingredientes vi licentiæ ab Epiſcopo habitæ ante ipſam Bullam. 5.91

Non item ingredientes ſine ulla licentia, quo ad pœnas; quamvis alii id negent. 5.92

Non item ingredientes cum licentia vere nulla, ac invalida. 5.93

Non item ingredientes prætextu privilegiorum, ſed bona fide. 5.94

Dictæ pœnæ ſupponunt præſumptionem. 5.95

Ex iis reſervatur ſola excommunicatio. 5.96 5.96

Moniales non incurrunt eas, comitando indebite ingreſſos. 2.97

Item non incurrunt, ſi eos jam ingreſſos non expellant: idque etſi præſint clauſuræ. *ibid.*

Sive etiam aliter eos detineant. 5.98

Fœminæ item prohibentur ingredi. 5.100

Pœnis præfatis non ſubjiciuntur viri laici cooperantes ingreſſui illicito. 5.101

Quilibet fidelis prohibetur ingredi. 5.103

Etiam infantes. 5.105

Amentes non admittendi. 5.106

Admittuntur puellæ recipiendæ ad Religionem. 5.108

Item recipiendæ in educationem. 5.109

Item fœminæ conjugatæ, aut aliæ accedentes ſecuritatis cauſa. 5.110

Item Moniales alterius monaſterii, aut Ordinis, ſed non ſemper. 5.107

Item Prælati Monialium in caſibus neceſſariis. 5.111

At nequit morari plus quam opus eſt. 5.114

Sacerdos in caſu repentino vocatus ingredi non

non prohibetur ad abſolvendam morientem. 5.115
Non Medicus in caſu neceſſario. 5.116. & 119
Non obſtetrix. 5.116
Non pharmacopola, ut doceat componere medicinam. 5.117
Non minutor ſanguinis. 5.118
Non œconomus, ſyndicus &c. 5.120
Non notarius in caſu neceſſario. 5.121
Non operarii, & artifices. 5.122
Non bajuli ad ferenda neceſſaria uſibus conventus. ibid.
Secus, ſi deferant res extraneorum contra Prælati prohibitionem. ibid.
Licentia generalis utendi opera bajulorum non cogit eos variari. 5.123
Famulus artificis licentiatus ad ingrediendum cum illo, etiam ſolus intrat, & ingreſſus ibi ſolus commoratur. 5.124
Loco bajuli licentiati non ſufficitur alius. 5.125
Poſſunt plures ruſtici ingredi ad ferendum triticum, eſto pauciores ſufficere poſſint. 5.126.
Ferre poſſunt ſingulis vicibus minora pondera, ut pluries intrent. 5.127
Ingredi poteſt pictor ad pingendam ſcenam jam ante conſtructam. ibid.
Poſſunt ingredi & fœminæ laicæ ad obſequia Monialium neceſſaria, cum licentia tamen Superioris. 5.128
Hæ ingreſſæ non tenentur ad clauſuram proprie loquendo. 5.130
Recipiendæ in novitias converſas per aliquot menſes recipi poſſunt ante receptionem habitus regularis. 5.129
Famuli Monialium deputati ingrediuntur in caſibus neceſſariis. 5.131
Non poteſt recipi reus ad evadendam vim ſatellitum. 5.132
Immo poteſt ingreſſus ejici. 5.133
Ponendus tamen in loco tuto. 5.134
Fœminæ de licentia Papæ ingrediuntur ad convivium. 5.135
Sed aſſociatæ a 3. fœminis gravibus, ac nobilibus, & non aliter. 5.136
Quæ ſemel electæ variari nequeunt citra caſum mortis, quod alii limitant. 5.137
Hæ ſemper aſſociant fœminam privilegiatam. 5.138
Explicantur verba indulti papalis (3. vicibus in totum, non eorum ſingula quolibet anno) idque ſive in Brevi numerentur 4. monaſteria, ſive 2. tantum. 5.139
Ad talem ingreſſum ultra conſenſum capituli petitur licentia Prælati. 5.140
Licentiata ad ingreſſum non libere vagatur per conventum. 5.141
Eligit diem, qua fiat comœdia a Monialibus. 5.142
Conſenſus capitularis debet eſſe majoris partis illarum ſemel dandus, ac ſimul quo ad fœminam privilegiatam, & 3. matronas. 5.143
Licentiata non ingreditur iterum, ſi ingreſſa ex accidenti fruſtretur ex parte ſuo fine: ſecus ſi ſtatim cogatur exire. 5.144
In caſibus tamen propoſitis requiritur licentia Superioris. 5.146
Ingrediens cum licentia, finito negotio, aliquantulum immoratur. 5.166
Ingrediens ex pravo fine alias licentiatus non violat clauſuram. 5.167
Violat volvens ſe in rota ad partem interiorem monaſterii. 5.168
Inſidens utroque pede ſuper muro clauſuræ verſus clauſuram. 5.169
Statuens ſe in oſtio clauſuræ. 5.170
Confeſſarius ingreditur in caſibus neceſſariis. 10.217. uſque ad 243
Prælatus aſtiturus electioni Abbatiſſæ non ingreditur. 10.97
Ad ingreſſum fœminæ petitur conſenſus Monialium, ſi ingrediatur cauſa convivii. 5.172
Non item ad ingreſſum virorum. 5.173
Non ad ingreſſum fœminæ privilegiatæ, aut alias licentiatæ ad alium effectum, quam ad convivium &c. 5.173
Prælatus regularis item ingreditur monaſterium ſubditum in caſibus neceſſariis. 10.69
Idque præſertim in Viſitatione. 10.71
Tuncque ſecum ducit ſocios. 10.74
Et hos, eſto item ducat architectum cauſa fabricæ, v.g. 5.75
Tales ſocii poſſunt eſſe Regulares. 5.76
Abbatiſſa non dat licentiam ad ingreſſum. 5.141
Niſi ſit periculum in mora. 5.151
Poſſet dare ex delegatione. 5.152

COACTIO.

Cogentes ad ingreſſum religionis puellam excommunicantur. 2.29. & 8.29
Quæ coactio ad hoc petatur. 2.30
In aliquibus caſibus fœmina ad id cogi poteſt licite. 2.33
Cogentes fœminam ad religioſam profeſſionem excommunicantur. 3.14

Con-

CONCIONARI.
Vide v. *Prædicare*.
CONDITIO.
Si ſit contraria religioni, & apponatur legato, habetur pro non adjecta. 3.37
CONFESSARIUS ORDINARIUS.
Si ſollicitet pœnitentem ad turpia, denunciandus. 6.30
Maxime utilis Monialibus, ſi ſit idoneus. 10.153
Cæteris paribus expedit, quod, ſit regularis non ſæcularis. 10.154
Qualis debeat eſſe. 10.155
Quæ poteſtas ei conferenda. 10.156
Quæ ſcientia in eo petatur. 10.157
Quæ bonitas. 10.158
Quæ prudentia, maxime cum Moniali patiente divina. 10.159
Qui zelus animarum. 10.160
Quæ dexteritas. 10.161
Quæ patientia. 10.162
Ab Ordinario approbandus. 10.163
Peculiariter approbandus pro Monialibus. 10.164.168
Præſentandus tamen a proprio Prælato, ſi deputetur pro Monialibus exemptis. 10.165
Approbandus ab Ordinario, & Prælatus ipſe Monialium: ſed non is, qui aſſignatur in Patrem ſpiritualem extra ſacramentum. 10.166
Semel approbatus pro Monialibus non eſt ſemper approbatus. 10.168
Approbatus ad confeſſionem unius, aut alterius Monialis non audit alias. 10.169
In Confeſſarium eligi poteſt etiam Parochus, etiam Regularis. 10.171
Deputatur ad triennium. 10.172
In aliquibus tamen caſibus, qui referuntur, ſinitur durare ultra triennium. *ibid.*
Ex quo loco audiat confeſſiones. 10.173
Qualiter audiat confeſſionem Monialis infirmæ. 10.174
Ex decreto S. Congregat. extra confeſſionem non alloquitur Moniales, etſi praxis ſit in contrarium. 10.175
Quale ſtipendium ei dandum. 10.176
Non pernoctat in domo contigua monaſterio. 10.177
Quam ſacramentorum frequentiam indulgeat Monialibus. 10.178
Non ſit facilis in permittendis confeſſionibus generalibus. 10.179
Qualiter debeat ſe gerere in munere ſuo præſtando. 10.180
Quæ facultas reſervatorum ei competat ordinaria. 10.181
Qualiter procedat cum Moniali infirma communicatura, indiga repetendi aliquas confeſſiones. 10.182
Qualiter cum communicatura ad feneſtellam communionis, item indiga repetendi quaſdam confeſſiones. 10.183
Abſolvit Monialem ſenſibus deſtitutam quæ non petiit confeſſionem. 10.184
Indirecte abſolvit a reſervatis, occurrente juſta cauſa. 10.185
Qualiter procedat cum exiſtente in occaſione peccandi. 10.187
Quid, ſi occaſio ſit inevitabilis. 10.188
Quid, ſi Monialis ſæpe promiſit eam vitare, & non vitavit. 10.190
Quid ſi bona fide maneat in ea. 10.191
Confeſſarius aufert ignorantiam invincibilem Moniali ſi ſperat fructum. 10.192
Quid ſi ei non conſtet monitionem eſſe profuturam, nec nocituram. 10.193
Opportunis mediis excitat pœnitentem ad dolorem peccatorum. 10.194
Animat ad fatenda peccata, non obſtante erubeſcentia. 1.195
Negat abſolutionem ei, quam ſcit tacere culpabiliter peccatum. 10.196
Qualiter ſuppleat defectus a pœnitente factos in aliis confeſſionibus. 10.197
Interrogationes facit opportunas juxta conditionem pœnitentis. 10.198
In hoc non ſit nimis anxius. 10.198
Supplet defectus a ſe commiſſos in confeſſione audienda. 10.199
Juxta aliquos debet monere de hoc pœnitentem. 10.200
Interrogat Monialem de iis, quæ omittit confiteri, eſto credat illam ſufficiens examen præmiſiſſe. 10.201
Interrogat de conſuetudine peccandi, & eſt ei aperienda. 10.202
Qualiter audiat confeſſionem Monialis ſurdæ, aut ſurdaſtræ. 10.203
Conſulit Moniali ſcrupuloſæ. 10.204
Tradit varia remedia contra varias peccatorum ſpecies. 10.205
Prudenter imponat pœnitentiam ſacramentalem. 10.206
Plura advertenda in hoc. 10.208
Imponit abſtinentiam a communione eucharistica, ſed raro. 10.210
Imponit item opera bona facienda pro defunctis. 10.211

In aliquibus caſibus loquitur libere cum pœnitente de auditis in confeſſione. 10.216
Ingreditur clauſuram in caſibus neceſſariis. 10.217
Ingrediens ſecum ducit ſocium ſine alia licentia ſi ſit Regularis. 10.218
Ingreditur pluries ad audiendam confeſſionem infirmarum: item præciſe ad monendum Monialem de periculo mortis proximo, ſed non ſemper. 10.220
Ingreditur ad miniſtrandam Euchariſtiam ægrotantibus. 10.221
Sed ſolus, ſi non ſit Regularis. 10.222
Illam miniſtrat per modum viatici ei, quæ eadem die communicavit. 10.223
Pluries ingreditur ad eam miniſtrandam per modum Viatici. 10.224
Item ad miniſtrandam extremam Unctionem. 10.225
Ingreditur, ut aſſiſtat morienti. 10.227
Et quidem pluries, & pro longiori tempore. 10.228
Ducit ſocium, etſi non ſit Regularis. 10.229
Qualiter juvet morientes. 10.230
Non ingreditur ad faciendas exequias Moniali defunctæ. 10.231
Ingreditur, quando ſepeliendum eſt corpus defuncti alicujus ſæcularis. 10.233
Item ad celebrandum coram infirmis, & quidem cum ſocio, ſi alias talis celebratio ſit conceſſa. 10.234
Non item ingreditur ad reliquiam deferendam infirmæ, niſi extet uſus, aut alias advocetur prætextu confitendi. 10.235
Non ad impertiendum benedictionem, aut indulgentiam, ſive papalem, ſive epiſcopalem. 10.239
Non ad exorcizandam energumenam Monialem. 10.237
Non ad benedicendum monaſterium. 10.238
Non ad elevandam hoſtiam conſecratam lapſam inter communicandum. 10.239
Ingreditur ad conſolandam Monialem extreme deſolatam, cui aliter nequit conſuli. 10.242.
Non item ad baptizandum infantem ibi recens natum. 10.243
Ingreſſus legitime poteſt ibi facere ea, ad quæ præciſe non potuiſſet concedi ingreſſus. 10.244
Intrans in caſu permiſſo non incurrit pœnas latas contra violantes clauſuram, eſto ex pravo ſine intret. 10.245
Abſolvit ab hæreſi, etiam externa ex delegatione proprii Prælati. 9.27
Eget ſpeciali licentia ad ingrediendum, etiam in caſibus permiſſis. 10.246
Ex cauſa amovetur ab Ordinario, licet ſit exemptus. 10.178

CONFESSARIUS EXTRAORDINARIUS.

Deputandus ex Concil. Trid. 10.248
Immo, & ultro offerendus. 10.247
Et quidem etiam pro Monialibus, non graviter ægrotantibus. 10.248
Ad audiendas tamen infirmas ſpeciali eget licentia, ut intret. 10.249
Conceditur bis, aut ter in anno. 10.250
immo & ſæpius. ibid.
Poteſt item ſæpius peti. 10.251
Non eligitur vi Bullæ Cruciatæ, ac alterius ſimilis indulti. 7.3
Secus ſi ſit ſubjecta Ordinario. 7.4
Concedendus prædictis vicibus, eſto ex alio titulo fuerit conceſſus. 10.252
Non eligitur, ſi denegetur ab Ordinario, quamvis injuſte. 10.253
Conceditur ab Ordinario Monialibus exemptis, Prælato earum ipſis illum injuſte denegante. 10.254
Non denegatur in pœnam. 10.255
Concedendus, etiam non interjectis debitis intervallis inter vices præſcriptas, ſi concorditer petatur. 10.256
Deputatur a Prælato Monialium. 10.257
Approbandus ab Ordinario, etiam pro Monialibus exemptis. 10.258
Non deputandus ad arbitrium Monialium, ſed Prælati deputantis. 10.259
Deputandus quovis quadrimeſtri. 10.260
Expediret illum deputare abſque præfixione temporis. 10.261
Elapſo tempore præfixo, poſſet interdum audire confeſſionem alicujus Monialis ex epycheja. 10.263
Ingreſſus ad audiendam confeſſionem infirmæ iterum intrat eam abſoluturus a reſervatis. 10.264
Ingrediens ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ audit & aliam. 10.265
Deputandus pro toto conventu. 10.266
Qualis eſſe debeat. 10.267
Maxima poteſtas ei danda. 10.26
Ad quos fines deputetur. 10.269
Non deputatur, invitis Monialibus. 10.270
Moniales non coguntur eum audire. 10.271
At, ſi adeant, ille tenetur omnes audire. ibid.
Concedendus Moniali ægrotanti, quæ non potuit accedere, quando conceſſus fuit pro toto Conventu. 10.272

De rigore non celebrat in Monialium Eccleſia abſque licentia. 10.373
Non publice prædicat illis. 10.274
Differit cum Monialibus, etiam de rebus non ſpectantibus ad confeſſionem. 10.275
Quin & deputari poſſet in Confeſſarium extraordinarium alicujus Monialis ad talem effectum pium. 10.276
Poteſt non audire ullam confeſſionem, modo det ſalutaria monita &c. 10.278
Deputatus ad 10. dies, ſi Monialium confeſſiones abſolvit 8. diebus, poteſt adhuc adire illas. 10.279
Confabulatur etiam cum iis, quæ nolunt ipſi confiteri. 10. 280
Prædicans illis poſt auditas confeſſiones caute loquatur. 10. 281
Rogatus, an audierit confeſſionem Monialis ab eo non abſolutæ, quo modo debeat reſpondere. 10. 282
Indigens facultate reſervatorum caute illam petat. 5. 283
Libere eligitur vi Jubilæi juxta aliquos (quod alii negant). 9. 20. & 21
Plura debet obſervare, ut munus ſuum recte expleat. 2. 284
Poteſt ex cauſa amoveri ab Ordinario, etiam quo ad Moniales exemptas. 10. 172

CONFESSIO.

In aliquo caſu fit ex ſcripto. 10. 195
Irrita qualiter revalidanda. 10. 206
Confeſſiones intermediæ poſt confeſſionem irritam non repetuntur, ſi factæ bona fide. 10. 206
Quando repeti debeat confeſſio facta Sacerdoti dormienti, aut dormiturienti. 10. 207
Confeſſio peccati facta cum omnibus circumſtantiis non repetenda, etſi Confeſſarius tunc crediderit peccatum aliquod eſſe veniale, quod vere erat mortale. 10. 204
Confeſſio menſtrua Monialibus jure communi indicta ſolum ex conſilio. 6. 9
Annua ſolum confeſſio iis impoſita ſub mortali. 6. 8
Confeſſiones generales non permittendæ Monialibus, ſine cauſa. 10. 179
Confeſſio peccati recens facti fieri poteſt tanquam de peccato alias confeſſo, ſed cum certis limitationibus. 10. 195
Peccatum confeſſum ut dubium, non iterum confitendum, ſi poſtea conſtet fuiſſe certum. 10. 198
Aſſignantur monita ad confeſſionem utiliter faciendam. 01. 294

CONFIRMATIONIS SACRAMENTUM.

Ante ejus ſuſceptionem non recipiendæ puellæ ad Religionem. 2. 40
Item nec conſecrandæ Moniales. 3. 75

CONFIRMATIO ABBATISSÆ.

Confirmanda electio Abbatiſſæ. 10. 110
Per quem confirmanda. 10. 110
Quid ſi opponatur contra electionem factam per compromiſſum. 10. 111
Quid ſi facta electio per ſcrutinum. 10. 112
Ante confirmationem Abbatiſſa in aliquibus exerceret munus. 10. 123

CONSECRATIO MONIALIUM.

Qualiter fiat. 3. 89
Non poteſt reiterari. 3. 90
Cujus ſit munus conſecrandi. 3. 91
Quo tempore, & loco facienda. 3. 92
Per eam confertur gratia, & remittuntur venialia. 3. 93
Quæ ætas ad eam petatur. 3. 77
Ad eam requiritur virginitas. *ibid.*
Non poteſt conſecrari juxta aliquos fœmina occulte corrupta (quod alii negant). 3. 65. 66.
Non quæ per vim eſt corrupta. 3. 67
Non cognita in ſomnis, aut amentia, vel ebrietate. 3. 84
Conſecratur cognita a viro in vaſe præpoſtero, aut ſodomitice a fæmina. 3. 86
Item polluta in ſomno voluntarie. 3. 87
Poteſt vero conſecrari quæ contraxit, ſed non conſummavit matrimonium. 3. 81
Item polluta per voluntariam effuſionem ſeminis, integro clauſtro. 3. 82
Item quæ ante annos diſcretionis commiſit turpia. 3. 83
Item ea, cui ex arte medicinæ fractum eſt clauſtrum. 3. 83
Non confirmata poteſt conſecrari, etſi non deceat. 3. 88

CONSERVATOR.

De rigore eligi poteſt a Monialibus, etſi obſtet praxis. 9. 37

CONSUETUDO.

In moralibus multum valet. 3. 28
Præſcribit contra clauſuram. 5. 22
Confert juriſdictionem. 7. 8
Derogat legi. 7. 48
Habet vim legis. 10. 231.
Ex 4. conditionibus colligitur, quæ ſit obligatoria. 6. 30.
Si ſit immemorialis, vim habet privilegii. 10. 303.

CON-

CONTRACTUS.
Qualiter Moniales ſe obligent contrahendo ſine licentia Prælati. 4. 129
Quid, ſi cum licentia. ibid.
Contractus factus a Religioſo de conſenſu Prælati non poteſt irritari a ſuperiore nec valide, nec licite. 4. 130
Prælatus Monialium irritat contractum a Moniali factum de licentia Abbatiſſæ inique data. 4. 131

CONVERSATIO.
Secularium converſatio vitanda a Monialibus. 5. 5. 7. 39. 10. 309
Ejus fuga juvat caſtitatem. 4. 86.
Converſatio fœminarum, etiam Religioſarum periculoſa. 10. 10

CONVERSÆ.
Modo recipi poſſunt a Monialibus, non obſtāte Pii V. decreto edito in contrarium. 7. 48
Non debent excedere tertiam partem Monialium Conventus. 2. 10
Monialis choriſta tranſit ad Converſas, non e contra. 1. 8
In aliquibus locis Converſæ eximuntur ab obligatione clauſuræ. 5. 15
Inviſunt ſuos. ibid.
Reijciuntur ab electione Abbatiſſæ, etſi poſſent admitti. 10. 89
In earum receptione non ſemper petenda eſt dos. 3. 46
Loco horarum canonicarum recitant certas preces, non tamen ſub peccato mortali. 6. 15. & 16.
Olim non poterant recipi ſub pœna nullitatis actus. 8. 55
Iuvantur variis monitis, ut bene ſe gerant. 10. 288.

COPULA.
Habita cum muliere dormiente eſt raptus, ſi antea non conſenſit. 4. 83
At ſi habeatur cum muliere mortua, eſt beſtialitas. ibid.

CORREPTIO.
Facienda a Monialibus, maxime ſi ſint Superioriſſæ. 6. 32

D

DEBITA.
Solvenda a Monialibus ſive facta ante profeſſionem, ſive poſt, niſi excuſet impotentia. 6. 31

DECIMÆ.
Decimarum uſurpatio indebita Monialibus prohibita ſub excommunicatione. 8. 23
Moniales exemptæ a decimis. 9. 17

DECISIONES ROTÆ.
Non obligant inſtar legis univerſalis. 10. 43.
Si de eadem cauſa varient, poſterior amplectenda. 10. 44

DECLARAT. SAC. CONGREG.
Non obligant inſtar legis univerſalis. 10. 45
Nullam faciunt fidem, ſi non habeant certa requiſita. ibid.
Variant in caſibus, etiam ſimilibus. 10. 21 & 44.
Poſterior amplectenda. 10. 44

DEFUNCTI.
Defunctorum officia pro benefactoribus recitari ſolita in choro, non tenentur Moniales recitare extra. 6. 19
Defuncti laici non ſepeliuntur intra Clauſuram Monialium. 7. 10
Moniales omittentes in die Commemorat. defunctorum Officium de octava omnium SS. & Officium defunctorum unicum faciunt peccatum. 6. 19

DEGRADATIO.
Cadere poteſt in Moniales. 8. 8

DISPENSATIO.
Abbatiſſa non diſpenſat ſuper Regula. 10. 138.
At Prælatus Regularis diſpenſat ſuper præceptis Regulæ. 9. 35
Abbatiſſa non diſpenſat in legibus Eccleſiaſticis, ſaltem poteſtate ordinaria. 10. 133
Non diſpenſat in jejunio. 10. 133
Non in votis. 10. 134
Non in regularibus obſervantiis. 10. 138
Monialis illegitima a proprio Prælato diſpenſatur ab Abbatiſſatum. 8. 44
Diſpenſantur Moniales a proprio Prælato in iis omnibus, in quibus viri Regulares diſpenſantur a ſuo. 9. 38
Diſpenſatio non ſemper finitur unico actu. 8. 45

DONATIO.
Donantes Monaſterio de bonis Novitiæ communicantur 3. 44
Moniales faciunt donationes moderatas. 4. 19.
Abbatiſſa item donat de bonis Monaſterii communibus, ſed moderate. 10. 149
Et quidem ſine conſenſu Capituli. 10. 150
Moniales non faciunt libere donationes ex Clem. VIII. decreto. 7. 36
Prohibitio hæc ſub pœna privationis officiorum, & aliis lata eſt. 8. 53

DOS MONIALIUM.
Quid ſit. 3. 39

Lici-

Licite recipitur. 3.40
Et quidem etiam a Conventu divite. 3.41
Taxanda a Superiore. 3.42
Modo taxatur a Sacra Congreg. Regularium. 3.43
Ejus quantitas quæ. 3.44
Dupla item pro tertia Sorore, & tripla pro quarta. 3.44
Non recipitur major taxata. 3.45
Et ſolvatur major ad vitanda officia Conventus pro Moniali hæc adhuc ad ea cogi poteſt. ibid.
Exigenda a quacunque fœmina ingrediente Religionem. 3.46
Cujus ſit eam dare. 3.47.49
Ex quibus modis danda. 3.48
Legatum relictum puellæ Monachandæ in dotem debetur intranti Monaſterium non exigens dotem. ibid.
Et quidem in ingreſſu quo ad veſtes, & ſimilia. ibid.
Item debetur, ſi celebs maneat in ſæculo. ibid.
Danda filiæ ingredienti Religionem, invito parente. 3.50
Solvenda in ipſa profeſſione. 3.51
Apud quem deponenda pro tempore novitiatus. 3.52
Ejus intereſſe peti poteſt a Monaſterio. 3.59
Solvenda in ære. 3.60
Implicanda in bonis ſtabilibus, ſi ſolvatur pro ſupranumeraria, ſecus, ſi pro aliis. 3.63
Data pro ſupranumeraria implicari poteſt in ædificio neceſſario. 3.64
Non item in ſolvendis debitis intereſſe ſolventibus, nec in extinguendo cenſu annuo; etſi alii negent. 3.65
Item in alimentis neceſſariis. 3.66
Loco dotis non poteſt recipi remiſſio debiti gravantis Conventum. 3.67
Dos non transfertur cum Moniali ad alium Ordinem tranſeunte. 3.69
Perpetuo acquiritur Monaſterio. 3.71
Alienari poteſt ſine ſolemnitate juris. 3.01
Ea non ſoluta, Monialis nihilominus alenda a Conventu. 3.72
Secus, ſi ea juſte rapiatur a Fiſco, & Monialis degat extra clauſtra. 3.73
Dos profitentis in morte, inſcio Ordinario, acquiritur Conventui. 9.18

D U B I U M.

In dubio obediendum eſt, ſed non ſemper. 4.132

E

E C C L E S I A.

Ecclesiæ Monialium benedici, & reconciliari poſſunt a propriis Prælatis. 9.35

E D U C A T I O.

Vide *V. Puellæ per totum.*

E L E C T I O.

Electio canonica quæ. 10.85
Fit pluribus modis. 10.86
Electio Abbatiſſæ jure communi ſpectat ad Conventum, 10.88
Quæ Moniales ad eam concurrant. 10.88
Quæ ab ea excludantur. *ibid.*
Converſæ ab ea rejiciuntur. 10.89
Quæ Monialis eligi poſſit in Abbatiſſam. 10.90
Si eligatur carens debitis qualitatibus, electio non eſt irrita, ſed irritari poteſt. 10.92
Electio facienda ex eodem Monaſterio. 10.94
Quid ſi in eo non adſit idonea. *ibid.*
Eligi poteſt ſoror Abbatiſſæ præſentis. 10.95
Electioni præſidet Prælatus Monialium. 10.96
Præeſſe poteſt & Ordinarius, etiam in Monaſterio exempto. *ibid.*
Sicque debet vocari. *ibid.*
At præeſſe poteſt per alium. 10.30
In quo loco facienda electio. 10.97
Qua forma, & quibus ritibus. 10.98
In ea a quo, & qualiter recipi debeant vota. *ibid.*
Vota debent eſſe ſecreta. 10.99
Alias electio eſt nulla. *ibid.*
Major pars Monaſterii debet in eam conſentire. 10.100
Quid ſi ſchedula vitioſa reperiatur. 10.102
In aliquo caſu poteſt Monialis eligere ſe ipſam. 10.103
Electio Abbatiſſæ, etiam poſt Concilium Tridentinum fieri poteſt per ſcrutinium, compromiſſum, ac communem inſpirationem. 10.105
Qualiter publicanda. 10.108
Quid ſi, ea publicata, fiat oppoſitio. 10.109
Publicata debet confirmari. 10.110
Quid ſi opponatur contra electionem factam per compromiſſum. 10.111
Quid ſi fiat oppoſitio contra electionem factam per ſcrutinium. 10.112
Electa poteſt renunciare electioni de ſe factæ. 10.114.115
Nulla eſt electio facta ultra triennium, aut ad libitum Monialium. 8.58
Puniuntur Prælati regulares ab Ordinario, ſi ad

ſi ad electionem procedant ante diem ei indicatum. 8.57
Non item puniuntur Moniales in hoc delinquentes, ſtando in Bulla Gregorii XV. de exemptis. ibid.
In electione Moniales ſub excommunicatione tenentur abſtinere ab iis, quæ gignere poſſunt diſcordiam. 8.28
Eligentes indebite privantur jure eligendi. 7.56.10.116
Excuſat tamen ignorantia. 10.116
In electione non exigitur votum Monialis infirmæ. 10.104
Electa in Abbatiſſam cadit jure ſuo, ſi non curet benedici, exiſtente de hoc conſuetudine. 8.61
Prælatus aſſiſtens electioni non fert votum. 10.106

E l e e m o s y n a.

A Monialibus facienda ex bonis communibus Monaſterii, ſed non ſemper. 6.33
At Monialibus particularibus non neceſſario facienda etſi fieri poſſit de licentia Superioriſſæ. ibid.
Sed moderata moderatione deſumenda ex concurrentibus circumſtantiis. ibid.
Juxta aliquos eadem fieri poteſt de licentia Superioriſſæ, ac de licentia Prælati. ibid.
Monialis auctiorem eleemoſynam facit eidem pauperi, ſi ad hoc petat licentiam tum ab Abbatiſſa, tum a Prælato proprio. ibid.

E p y c h e i a.

Interdum habet locum in materia religioſæ paupertatis. 4.69 & 70
In aliquo caſu ſufficit, ut Monialis exeat a Clauſura. 5.40
Tunc tamen id poſtea ſignificandum Prælato, licet non ſemper. 5.44
Aliquando præſumitur in ceſſione exemptionis. 6.7

E p y d i m i a.

Quid ſit, declaratur. 5.32
Ea graſſante Moniales exeunt. ibid.

E p i s c o p i.

Si extra ſuam Diœceſim accedant ad Moniales, non ideo poſſunt excommunicari ab Ordinario. 5.210

E u c h a r i s t i a.

Non ſumitur a Monialibus feria 6. Paraſceve. 6.9
Nec in Miſſa, quæ media nocte dicitur in Nativitate D. N. ibid.
Non aſſervatur ab iis in Eccleſia interiori. 7.6
Clavis tabernaculi illius ſemper ſervanda a Confeſſario. ibid.
Sumenda Euchariſtia a Monialibus quovis menſe, non tamen de præcepto, ſed de conſilio. 6.8
An Hoſtia non conſecrata pro conſecrata dari poſſit in aliquo caſu. 10.159
Quæ frequentia Euchariſtiæ concedi poſſit Monialibus. 10.178
Imponi poteſt in pœnitentiam abſtinentia ab illa, ſed raro. 10.212
Confeſſarius ingreditur ad eam miniſtrandam Monialibus infirmis. 10.221
Et quidem ſine comitatu. 10.222
Monialis, quæ mane communicat, veſpere ejuſdem diei ſumit viaticum. 10.223
Item communicans per modum Viatici paulo ante mediam noctem, jejuna iterum communicat paulo poſt mediam noctem. ibid.
In Vigilia Nativitatis Domini quilibet communicare non poteſt ſtatim poſt mediam noctem. 6.9
Pluries intrat Confeſſarius ad miniſtrandam Euchariſtiam Moniali, etiam per modum Viatici. 10.224
Interjecto tamen certo temporis ſpatio. 10.226.
Confeſſarius non intrat ad elevandam hoſtiam interius elapſam inter communicandum Moniales. 10.239
Quid faciendum, ſi Hoſtia conſecrata cadat ſuper veſtem Monialis. 10.241
Euchariſtia negari nequit pœnitenti ex confeſſione cognitæ indignæ. 10.283
Afferuntur monita ad digne communicandum. 10.295

Examen Conscientiæ.

Eſt duplex, generale, & particulare. 10.293
Affertur modus faciendi utrumque. ibid.

E x c o m m u n i c a t i o.

Excommunicantur obſtantes ingreſſui religionis fœminarum. 2.26.27.28
Item cogentes ad ingreſſum. 2.29
Item cogentes ad profeſſionem. 3.13
Item illam impedientes. 3.14
Item dantes, recipientes, aut exigentes de bonis Novitiæ. 3.57
Item Moniales violantes clauſuram. 5.17.25.27.
Item Magiſtratus non coadjuvantes ad conſervationem illius. 5.7
Item Prælati illarum ingredientes in caſu non neceſſario. 5.112

Item ingredientes clauſuram Monialium prætextu privilegiorum. 5.86
Item Moniales apoſtatantes a Religione. 8.10.
Item Moniales appellantes ad judices incompetentes, aut etiam ad competentes in caſu non permiſſo. 8.11
Item procurantes abortum. 8.14
Item inducentes externam perſonam ad promittendam electionem ſepulturæ in ipſarum Eccleſia. 8.16
Item Moniales dantes, petentes, aut recipientes aliquid in Novitiarum receptione. 8.17.
Item Moniales impedientes viſitationem canonicam ſui Prælati. 8.18.& 19
Item Moniales temere dimittentes Religioſum habitum. 8.21
Item Moniales violantes interdictum aut ceſſationem a divinis. 8.22
Item Moniales indebite uſurpantes decimas. 8.23
Item Moniales de facto nubentes poſt Profeſſionem. 8.24
Item Moniales ſine Papæ licentia recipientes, aut alienantes Monaſteria. 8.25
Item Moniales indebite alienantes bona Monaſterii. 8.27
Item Moniales non abſtinentes in electione ab iis,quæ gignere poſſunt diſcordias.8.28
Item Moniales facientes privata domicilia ad excipiendos hoſpites. 8.29
Item Moniales vacantes negotiationi illicitæ. 8.31
Item percutientes Monialem. ibid.
Item Moniales intereſſentes agitationi taurorum (quod alii negant). 8.34
Item ii, qui obſtant viſitationi canonicæ Monialium. 10.38

EXORCISMUS.

Monialis energumena exorcizanda in Eccleſia exteriori ipſarumMonialium.10.237

EXPLORATIO.

Exploranda voluntas puellæ recipiendæ ad Religionem. 2.4
Et quidem ſumma cum diligentia. 2.5
Proponitur modus faciendi talem explorationem. ibid.
Communiter exploratio fit ante profeſſionis emiſſionem. 3.2
Id tamen non eſt de eſſentia. 3.3
Ordinarius præmoneri poteſt de profeſſione facienda per menſem ante, aut poſt tempus ſtatutum. ibid.
Facta exploratione, ille poteſt inhibere ne fiat profeſſio. ibid.
At non poteſt præſcribere tempus profitendi. ibid.
Sufficit talem explorationem fieri, vel ante receptionem, vel ante ipſam profeſſionem. 2.4.
Quando utilius ſit eam fieri. 2.5
Debet fieri ab Epiſcopo, ſi poteſt. 3.2
Omitti poteſt, ſi profeſſio fiat in morte ex Pii V indulto; ſecus, ſi tranſeat Novitia ad alium Ordinem. 10.303

F

FAMULI.

SErvientes Monialibus in habitu Religioſo gaudent privilegio fori. 9.9
Item privilegio Canonis. 9.14
Deputati ad obſequia Monialium ingrediuntur in caſibus neceſſariis. 5.131
In neceſſitate permittuntur Monialibus famulæ, etiam ſæculares, & ex cauſa mutantur. 5.128
Non item puellis degentibus intra Clauſuram in educatione. 5.181
Famuli etiam ſine licentia deferunt Monialibus dona, paucis ſe expedientes. 5.213
Tempore interdicti Monialium famuli gaudent variis privilegiis. 9.36

FESTUM.

Feſta indicta ab Ordinario ſervanda a Monialibus. 6.28
Eæ in die feſto poſſunt ſe exercere in recamaturis faciendis. 6.29

FEUDUM.

Abbatiſſa egredi poteſt ad præſtandum juramentum fidelitatis debitum pro feudo annexo Conventui. 7.63

FÆMINÆ.

Regulariter ſunt minus prudentes. 3.42
Fugienda fœminarum converſatio, etiam religioſarum. 10.10
Degentes intra Monaſteria Monialium fruuntur aliquibus privilegiis pro tempore interdicti. 9.36
Poſſunt concedi ad obſequia Monialium, etiam in habitu ſæculari. 5.128
Sine licentia non intrant Clauſuram. 5.100
Ad ingreſſum illarum petitur conſenſus Capituli Monialium, ſi fiat cauſa convivii &c. 5.172
Idque juxta tenorem Indulti, quod explicatur. 5.136. uſque ad 144.

Fœminæ conjugatæ non ſemper ſinuntur ingredi, neque cauſa ſecuritatis. 5.110
Non admittendæ puellæ in educationem, niſi in certa ætate. 5.182
Fœminarum libertati conſulitur quoad ſuſceptionem ſtatus religioſi. 2.26.29.3.13 14.9.42
Ad ſcrutinium Monialium intra Clauſuram recipiuntur fœminæ laicæ in habitu religioſo, non profeſſuræ, ibique gaudent privilegio Canonis, & fori; non item aliis privilegiis, ſi non ſint oblatæ. 9.12.303

G

GABELLA.

MOniales exemptæ a gabellis, aliiſque ſimilibus oneribus. 9.16
Exemptionem hanc perdunt, ſi illicitam exerceant negotiationem. 8.32

GUBERNATIO.

Moniales regulariter videntur melius gubernari a Regularibus. 10.9
Illarum tamen gubernatio minus expedit ad bonum ipſorum Regularium. 10.10

H

HABITATIO.

QUalis deſignanda pro novitiis. 2.42
Moniales non poſſunt habere ſingulares habitationes. 7.22
Dormiunt ſolæ.
Non habitant in eodem monaſterio ſimul cum viris Religioſis Ordinis. 7.38
Sub excommunicatione prohibentur facere domicilia privata ad excipiendos hoſpites. 7.29
Puellæ apud illas manentes in educatione ſeorſim habitant. 5.186
Confeſſarius non pernoctat in domo contigua Monaſterio Monialium. 10.117

HABITUS RELIGIOSUS.

In eo faciendus Novitiatus, non tamen totus de rigore juris. 2.49
Novitiatus non neceſſario incipit a delatione habitus regularis. 2.50
Habitus Novitiæ recedenti non reſtituitur. 2.50.
Deferendus a Monialibus ſub culpa mortali. 6.21
Monialibus prohibita ſub excommunicatione dimiſſio illius temeraria. 8.21
Illis item interdicta aſſumptio habitus virorum. 7.46
Puellæ habitu modeſto debent proficiſci ad Monaſterium, quo die recipiuntur ad Novitiatum. 2.37
Puellæ item manentes in educatione modeſto habitu incedunt. 5.188

HÆREDITAS.

Novitia profitente in mortis articulo Conventus ei ſuccedit in hæreditate, etſi illa dicat ſe nolle. 9.18

HÆRESIS.

An Moniales a ſuo Prælato, aut Confeſſario ex delegatione Prælati abſolvuntur ab hæreſi, etiam externa. 9.26
Et quidem etiam pro foro externo. 9.27

HORÆ CANONICÆ.

Recitandæ a Monialibus in Choro, & quidem ſub mortali. 6.12
Iſta tamen obligatio non afficit ſingulas Moniales, ſed totum Conventum. ibid.
Abbatiſſa in hoc diſpenſat quoad ſingulas Moniales: item quoad tempus recitandi in Choro. 6.13
Recitandæ horæ privatim a Monialibus profeſſis deputatis Choro, ſi ibi eas non recitent, & quidem ſub poccato mortali. 6.14
Moniales deputatæ ad Chorum, ſi ſint tardioris ingenii, loco horarum canonicarum diſpenſari poſſunt, ut recitent Officium Converſarum. 6.16
Tempore infirmitatis pro divino officio poſſunt Moniales dicere alias preces breviores. ibid.
Ex indulto Innocentii IV. Choriſtæ recitant ex rationabili occaſione officium laicarum Sororum: & hoc indultum competit etiam viris religioſis. ibid.
An ad illius recitationem ſufficiat attentio externa. 6.17
An recitans officium pro officio peccet mortaliter. ibid.
Non peccat mortaliter illud interrumpens etiam ſine cauſa. ibid.
Idem eſt de invertente ordinem horarum ejuſdem diei. ibid.
Recitans Horas lingua vulgari juxta aliquos peccat mortaliter. ibid.
Imo & de invertente ordinem officii diei ſequentis cum præſente. ibid.
Item de ſyncopante horas in ipſa recitatione. ibid.
Dubius, an recitaverit, non tenetur iterum recitare. ibid.
Recitans cum alio ſatisfacit, ab eo audiendo omnes lectiones. ibid.
Defectus commiſſi in recitatione remittuntur

tur recitanti Leonis X. orationem *Sacroſanctæ*. *ibid.*
Idque etſi ſingulæ Horæ ſeorſim recitentur, modo in fine cujuſvis Horæ recitetur dicta oratio. *ibid.*
At ad talem remiſſionem plura petuntur. *ib.*
Illam operatur dicta oratio per modum Sacramentalis. *ibid.*
Indultum hoc adhuc durat. *ibid.*
Dicta procedunt de ſimili indulto Gregorii XV. facto numiſmatis quinque Sanctorum (ut vocant.) *ibid.*
Omittens plures horas ejuſdem diei unicum facit peccatum, & juxta aliquos non tenetur dicere quot horas omiſerit. *ibid.*
Referuntur monita ad horas recitandas devote. 10.292
Dicere debent Officia Sanctorum Ordinis, ſi ſint exemptæ; poſſunt vero, ſed non tenentur, ſi ſubſint Ordinario loci. 6.18
Extra chorum non recitant officia defunctorum, & ſimilia. 6.19
Non admittunt laicos ad recitanda divina Officia in ſuis templis. 7.9
Non utuntur cantu figurato. *ibid.*
In choro tenentur recitare hymnos correctos Urbani VIII. juſſu. 8.59

I

JEJUNIUM.

MOniales jure communi tenentur ſolum ad jejunia communia fidelibus. 6.23
Regulariter ad jejunia Adventus non tenentur ſub peccato. 6.24
Quinquagenariæ an excuſentur a jejuniis communibus Eccleſiæ, & regulæ. 6.25
Vovens jejunare in perpetuum poſt annum 60. ætatis tenetur jejunare. *ibid.*
Non tenentur ad jejunia indicta ab Ordinario, aut ex voto populi. 6.26
Ex privilegio præveniunt horam prandii per horam cum dimidia ante meridiem. 6.27
Aſſignatur quantitas refectiunculæ veſpertinæ, & quidem major in vigilia Nativitatis Domini. *ibid.*
In ea abſolute ſumi poteſt juſculum. *ibid.*
Inſerviturus menſe in die jejunii ſumit aliquid cibi, poſteaque abſolvit prandium. *ibid.*
Et hoc etiam poſt longum tempus. *ibid.*
Idque in variis caſibus. *ibid.*
Accumbens menſæ poteſt edere, etſi plicato linteolo propoſuerit non amplius edere. *ibid.*
Et hoc interdum, etſi finitum ſit prandium. *ibid.*
Quod a fortiori procedit, ſi prandium non eſt finitum. *ibid.*
Extra prandium aliquid cibi poteſt a jejunante ſumi, ne potus noceat. *ibid.*
In Nativitate D. amplior refectiuncula licita, etſi ſumatur loco prandii. *ibid.*
Sumi poteſt hora prandii refectiuncula veſpertina. *ibid.*
In refectiuncula ſumi nequit cibus coctus cum juſculo in quantitate, in qua ſumeretur crudus. *ibid.*
Uva ſumpta per modum cibi, ſecluſa parvitate materiæ, violat jejunium. *ibid.*
Abbatiſſa cum Monialibus non diſpenſat in jejunio. 10.133
Violans jejunium præſcriptum tum a regula, tum ab Eccleſia unicum facit peccatum. 4.128
Aſſignatur per quid violetur jejunium naturale. 10.223
Aſſignantur caſus in quibus violatur, & quibus non. *ibid.*
Non violatur per cibum, aut potum trajectum in canalem reſpirationis. *ibid.*
At violatur ſi notabilis aqua glutiatur caſu. *ibid.*
Etſi jejunus cenſeri poſſet qui dictam totam aquam poſtea ejiceret. *ibid.*

IGNORANTIA.

Excuſat a malitia annexa peccato, ſi ignoretur, aut non advertatur. 4.82
Excuſat a pœnis incurrendis. 8.55
Auferenda a pœnitente, ſi fructus ex monitione ſperatur. 10.192

IMMUNITAS ECCLESIÆ.

Ea gaudent Moniales in ſua Eccleſia, non item intra Conventum. 9.11
Gaudent & puellæ apud ipſas manentes in educatione. 9.11

INCORRIGIBILIS.

Monialis vere incorrigibilis poteſt ejici, ſervatis ſervandis. 3.53
Tradenda in arctius monaſterium. 8.66

INDULGENTIA.

Conceſſa viris religioſis acquiritur etiam a Monialibus. 9.40
Idque, licet eæ ſubſint Ordinario. *ibid.*
Referuntur indulgentiæ conceſſæ a Paulo V. Monialibus. *ibid.*
Affertur diſcrimen inter indulgentiam plenariam, & partialem. *ibid.*
Indulgentia plenaria ſupponit ablatam eſſe omnem culpam. *ibid.*

Non

Non impeditur, ſi pars minima operis præſcripti omittatur. *ibid.*
Exigit juxta aliquod ſolum opus bonum ex objecto. *ibid.*
Supponit gratiam ſolum ad fructum ipſius. *ibid.*
Ad illam ſufficit habitualis intentio illam lucrandi. *ibid.*
Sufficit item perfecta contritio, etſi præſcribat confeſſionem. *ibid.*
Si præſcribat confeſſionem, non obligat habentem ſolum venialia. *ibid.*
Eodem opere acquiritur multiplex ex variis titulis. *ibid.*
Item multiplex acquiritur faciendo eodem tempore varia opera præſcripta ad varias indulgentias. *ibid.*
Pluries eodem die acquiritur, ſed non omnis. *ibid.*
Aſſignatur in quo inſtanti acquiratur. *ibid.*
Conceſſa pro articulo mortis non ſemper acquiritur in præſumpto periculo mortis: at acquiritur interdum, & quidem etiam pluries. *ibid.*
Idque etiam ſolo corde invocando nomen Jeſu, & Mariæ. *ibid.*
Etiam per 3. & 4. dies ante exhalationem animæ. *ibid.*
Non item ſi ea nomina commutentur in nomen Chriſti, & matris Dei. *ibid.*
Indulgentia conceſſa moribundo, etſi ab eo ignoretur, aut non advertatur, obtinetur, ſi non petat, certum opus ad certum finem. *ibid.*
Sicque poteſt applicari ſenſibus deſtituto, aut amenti. *ibid.*
Ablato obice, reviviſcit juxta aliquos; quod alii negant. *ibid.*
Liberat a pœnitentiis ſacramentalibus. *ibid.*
Tranſlato feſto, non transfertur. *ibid.*
Non ſemper applicatur defunctis. *ibid.*
Pro his tamen acquiritur ab exiſtente in mortali. *ibid.*
De ea ſequenda opinio tutior. *ibid.*
Acquiritur ab habente domi numiſma benedictum, ſi alibi præſtet opus impoſitum ad illam lucrandum. *ibid.*
Idem roſarium poteſt habere varias benedictiones indulgentiarum. *ibid.*
Si loco roſarii prædicti ſubrogetur aliud, & poſtea prius inveniatur, indulgentias habet ſolum, quod fuit ſubrogatum. *ibid.*
Benedictiones dictæ non applicatæ ante mortem habentis pereunt. *ibid.*
Secus, ſi ſubdelegatio illa acceptetur ſolum poſt mortem ſubdelegantis. *ibid.*
Explicatur in quo inſtanti obtineatur indulgentia. *ibid.*
Si 100. anni indulgentiæ concedantur dicenti Roſarium Virginis, & 200. offerenti eum pro animabus Purgatorii, omnes 200. anni acquiruntur offerenti. *ibid.*
Conceſſa indulgentia veneranti imaginem Chriſti, quoties coram ea tranſitur, eam acquirit deambulans per locum, in quo eſt imago, ſi hanc veneratur quoties tranſit coram ea. *ibid.*
Indulgentiæ Ordinis acquiruntur a Monialibus Tertiariis, ſed non ab omnibus. 9.41.

INFIRMITAS.

Non obſtat, quin extra conventum inchoetur novitiatus. 2.49
Non irritat profeſſionem, etſi duret toto tempore novitiatus. 3.30
Cogit interdum ad ſerviendum infirmæ cum periculo vitæ. 4.120
Non omnis ſufficit ad egreſſum a clauſura. 5.31.32.33. & 34.
Facit illicitum ingreſſum cujuſvis Sacerdotis ad audiendam confeſſionem Monialis, ſed raro. 5.115
Facit licitum & Medicis, ac minutoribus ſanguinis. 5.116. & 118
Interdum & Notario. 5.121
Diſpenſat ſuper horis canonicis, imponendo breviores preces. 6.17
Dat Moniali exemptæ Confeſſarium non approbatum ab Ordinario loci, ſed non ſemper. 10.170
Dat jus profitendi ante finem novitiatus, ſi ſit periculoſa. 6.18
Idque, etſi novitiatus inchoetur extra clauſuram. *ibid.*
Infirmæ ſuffragium poteſt peti, ſed non debet. 10.104
Ejus confeſſio caute audienda. 10.173
Si ante communionem delatam egeat repetere confeſſiones aliquas, prudenter procedendum. 10.182
A reſervatis indirecte abſolvitur, etſi morbus non ſit periculoſus. 10.186
In illius bonum ſpirituale pluries intrat Confeſſarius. 10.121
Communicat per modum viatici, etſi mane illius diei communicaverit. 10.223
Pluries interdum recipit Viaticum. 10.224
Item & extremam unctionem, ſed non ſemper. 10.125. & 126

Ei morienti aſſiſtit Confeſſarius. 10.227
Et ad hoc pluries intrat. 10.228
Etiam cum ſocio, ſi religioſus ſit. 10.229
Coram infirma celebrat, ſi alias id licet. 10.234.
Non intrat, ut deferat ſacram Reliquiam infirmæ. 10.235
Non ut ei det Epiſcopalem benedictionem. 10.236
Extraordinarius concedendus Monialibus infirmis. 10.248. & 272
Intrans ad audiendam confeſſionem unius infirmæ audit alias, ſed non ſemper. 10.264
Afferuntur monita ad infirmitates patienter ſufferendas. 10.299

INFORTUNIA.

Quibus monitis fortiter ſuſtineantur. 10.300

INTERDICTUM.

Ejus violatio Monialibus prohibita ſub excommunicatione. 8.22
Gaudent Moniales variis indultis pro tempore interdicti. 9.32. & 33.
Servant interdicta lata ab Ordinario, ſi ipſe id eis mandet. 6.27
Interdicuntur ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi violent generale interdictum locale. 8.40
Eodem modo interdicuntur, ſi ad officia divina recipiant publice excommunicatos, aut interdictos. 8.41
Interdicendæ, ſi renuant confiteri ad confeſſionale poſitum in Eccleſia exteriori. 8.42
Interdictum generale locale afficit Moniales. 8.40
Puellæ apud ipſas educatæ tempore interdicti gaudent variis privilegiis. 5.192. 9.34
Non tamen tenentur iis uti. 9.34

IRREGULARITAS.

Cadit in Moniales, ſed improprie. 8.9
Irregularis quo ad Abbatiſſatum eſt juxta aliquos fœmina illegitima (quod tamen alii negant.) 8.43
Item vidua, aut aliter corrupta. 8.44
Item bigama. 8.45
Item infamis. 8.46
Non item deſcendens ex genere maculato. 8.47

JUBILÆUM.

Tempore Jubilæi Moniales non eligunt in Confeſſarium, niſi approbatum ab Ordinario. 10.170
Ordinarii tamen non negent electum. 9.21
Ad obtinendum Jubilæum, ſufficit publicatum fuiſſe Romæ. ibid.
Ejus publicatio pro Monialibus poſſet aliquantum differri. ibid.
Ut obtineatur, non eſt opus aſſiſtere proceſſionibus. ibid.
Non confiteri, ſi non adſit conſcientia culpæ mortalis. ibid.
Sufficit eleemoſyna facta nomine totius Conventus. ibid.
Viſitanda a Monialibus propria Eccleſia. ib.
Si jejunia preſcripta commutentur in aliud opus, hoc fieri poteſt quovis die hebdomadæ. ibid.
Confeſſio præſcripta nequit regulariter commutari. ibid.
Commutatio hæc non neceſſario facienda ab electo pro confeſſione peccatorum. ibid.
Tutius eſt una hebdomada facere omnia requiſita. ibid.
Conſecutio Jubilæi pro infirmis ulterius protrahitur. ibid.
Opera injuncta poſſunt eſſe ex alias debitis. ibid.
Jubilæum his poteſt obtineri, ſi opera præſcripta repetantur. ibid.
Ultima die temporis deputati ad Jubilæum poteſt ſe accingere ad illud lucrandum, qui illud neglexit uſque ad illud tempus. ibid.
Elapſo tempore Jubilæi, commutari poſſunt vota Monialis, quæ illud obtinuit, eaque poteſt abſolvi a reſervatis oblitis. ibid.
Obtenturus Jubilæum debet eſſe in gratia, quando implet ultimum opus ex injunctis. ibid.

JURISDICTIO.

Triplex exercetur a Prælato regulari in Moniales. 10.42
Quæ cenſeatur ordinaria. 6.5
Quæ poſſit delegari. 6.5. & 6
Juriſdictio Prælati regularis in Moniales eſt ordinaria, ac proinde delegabilis. 10.38
Delegata vero, quæ in eaſdem competit Prælato locali, ſicque non poteſt delegari. 10.37
Juriſdictio Prælati regularis in Moniales extenditur ad ea omnia, ad quæ extenditur juriſdictio Prælati regularis in religioſos ſubditos. 10.38
Conſuetudo dat juriſdictionem. 10.42
Juriſdictionis ſpiritualis ordinariæ incapax eſt Abbatiſſa. 1.118
Eſt tamen capax delegatæ. 10.119
In Moniales ſubditas Abbatiſſa non habet juri-

juriſdictionem, ſed poteſtatem dominativam, ac civilem. 10.118
Non baptizato conferri poteſt juriſdictio ſpiritualis a Papa. 10.119

L

LEGATUM.

Conceſſo Moniali a legitimo Prælato promittente ſe illud non revocaturum, auferri non poteſt. 4.10
Legatum majus relictum puellæ, ſi nubat, debetur ei ingredienti religionem. 3.50
Legatum conceſſum Moniali cum promiſſione illud auferendi ſub pœna amiſſionis, amittitur, ſi auferatur. 4.14
Legatum relictum pro Moniali, & ejus famula qualiter ſubſiſtat. 4.16
Legatum relictum fœminæ maritandæ dandum novitiæ religionem intranti. 9.47
Si tamen legatum relinquatur fœminæ determinatæ. 9.48
Relictum pro monachatu lucratur Tertiaria. ibid.
Relictum pro dote puellæ monachandæ debetur ingredienti monaſterium non exigens dotem; immo etiamſi in ſæculo maneat innupta. ibid.
Puella, cui relictum eſt legatum 1500. aureorum in dotem dandam ab hærede Teſtatoris, quando intret Religionem; ſi Teſtatore vivente intret cum minori dote ſoluta ex bonis Teſtatoris abſentis, prætendere poteſt reſiduum legati. ibid.
Legatum pro monachandis mulieribus corruptis, ſi hæ deſint, implicatur in maritanda puella periculoſa. ibid.
Legatum certæ puellæ, ut fiat Monialis, ſi ea moriatur, priuſquam fiat Monialis, non ſemper ſit caducum. ibid.

LEGATUS DE LATERE.

Non concedit ingreſſum intra Monialium clauſuram extra caſus neceſſarios. 5.155

LEX.

Abbatiſſa non fert leges. 4.114
Fert tamen ex poteſtate delegata, & quidem etiam ſpirituales. 10.122
Non diſpenſat in legibus Eccleſiaſticis. 10.134
Lex interpretans intelligenda juxta eam quæ interpretatur. 5.6
Lex poſterior derogat priori. 10.168
In legum diſpoſitione fœmininum includitur ſub maſculino. 5.100.7.1.8.
Lex odioſa, quæ eſt animæ favorabilis, qualiter amplianda. 5.92
Per legem generalem non ſemper abrogantur ſtatuta particularia. 5.149
Lex non ligat peregrinos. 5.211.
Lex generalis interdum non ligat Moniales unius conventus. 6.7
Pœnalis ſtricte applicatur. 6.20
Legis interpretatio facienda juxta mentem legislatoris. 6.20
Interpretanda lex mitiorem in partem. 10.91
Prælatus regularis leges novas indicit Monialibus ſubditis. 10.39

LIBRI.

Non imprimuntur a Monialibus ſine debita approbatione, ac licentia. 7.49
Afferuntur monita ad legendos pios libros. 10.297

LICENTIA.

Requiritur, & ſufficit, ut Monialis faciat moderatas donationes, ac eleemoſynas. 4.19. & 20
Requiritur ad hoc ut exeat e clauſura in caſu alias permiſſo. 5.36
Qualis eſſe debeat in hoc caſu. 5.38. & 39
Interdum ſufficit tacita, ac interpretativa. 5.40.4.63
Injuſte data non liberat a culpa egredientem. 5.41
Liberat tamen a pœna. 5.42
Qualiter differat a diſpenſatione. 5.43
A quo Superiore obtinenda. 5.40
Data cum cauſa interdum non juvat, & e contra. 5.157
Data ad acceſſum Monialium ſub his verbis *con le ſue donne*, ad fœminas extraneas extendetur. 5.207
Data ad acceſſum ſemel in quolibet menſe non neceſſario integer menſis requiritur inter unum acceſſum, & alterum. ibid.
Conceſſa Confeſſario ingreſſuro ad audiendam Confeſſionem Monialis infirmæ extenditur ad ſocium. 10.219
Data ſub his verbis *valeat pro 10. diebus* qualiter explicanda. 10.262
Paulus V. in revocatione facultatum ingrediendi clauſuram Monialium ſolum revocavit licentias converſandi, ac prandendi intra ipſam clauſuram. 5.99
Sine licentia Ordinarii puellæ non recipiuntur ad religionem. 5.109
Licentia data a Papa ad ingrediendam clauſuram cauſa prandendi intra illam qualiter debeat interpretari. 5.125

Quo ad numerum viciûm, pro quibus conceditur ingreſſus, ſtricte interpretanda. 5.171
Ad ingrediendum clauſuram requiritur licentia proprii Prælati Monialium reſpective. 5.146
Quò ad Moniales non exemptas datur etiam a Vicario generali. 5.147
Item a Capitulo, Sede vacante. 5.148
Quo ad Moniales vero exemptas datur a Provinciali. 5.149
Facultas dandi talem licentiam committitur ſolum Superiori Conventus in capite. 5.151
Alicubi datur a ſolo Ordinario, etiam quo ad Moniales exemptas. 5.153
Quo ad aliqua monaſteria datur ſolum a Papa. 5.155
Non poteſt dari ſine juſta, ac manifeſta cauſa. 5.156. & 157
Debet eſſe ſpecialis, imo & in ſcriptis, ſaltem pro foro externo. 5.158. & 163
Extenditur ad ſocium. 5.159
Non finitur primo actu, niſi id exprimatur. 5.160
Pro Medico, & aliis Officialibus Monialium renovatur quolibet trimeſtri. 5.161
Qualiter eſſe debeat ſpecialis. 5.162
Qualiter in ſcriptis. 5.39
Non eſt opus, quod ſit in ſcriptis reſpectu illius, qui ingreditur cum proprio Prælato Monialium. 5.162
Conceſſio dandi talem licentiam non debet eſſe in ſcriptis. 5.163
Non requiritur licentia in caſibus repentinis. 5.164
Licentiæ competentes fœminis privilegiatis ad ingrediendum clauſuram non fuerunt a Gregor. XIII. & Paulo V. revocatæ. 5.165
Ordinarii licentia requiritur, ut quis accedat ad Moniales. 10.21
Abbatiſſa dat Monialibus licentiam dandi, recipiendi &c. 10.148
Vide v. *paupertas religioſa*, & v. *religioſi*.

L I T E R Æ.

Non poſſunt ſcribi a Monialibus ſine licentia. 7.40
Scribens literas Moniali non dicitur accedere ad eam. 5.218

M

M O N I A L I U M.

NON obſtat, quin conjugata fieri poſſit Monialis. 2.19
Idque maxime procedit de conjugata matrimonio ſolum rato. *ibid.*
Imo & de conſummato coacte. *ibid.*
Cogens conſummare in primo bimeſtri non peccat juxta aliquos, ſi alter conjux non cogitat de religionis ingreſſu. *ibid.*
Elapſo dicto bimeſtri, ſi alter conjux velit ſtatim ingredi religionem, cogi nequit conſummare matrimonium. *ibid.*
Jure Eccleſiaſtico matrimonium vetitum Monialibus. 4.80
In aliquo caſu poteſt eis præcipi. *ibid.*
Mulier conjugata non admittitur ſemper intra clauſuram ſecuritatis cauſa. 5.110
Punitur nubens cum Moniali. 4.81
Matrimonium ſpirituale, eſt æque favorabile, ac carnale. 3.36
Non poteſt attentari a Monialibus ſub excommunicatione. 8.24

M E D I C U S:

Ingreditur ſolum in caſibus neceſſariis. 5.116. & 119
Extraordinarius non ſemper vocatur loco ordinarii. 5.119
Licentia ingrediendi ei renovanda quolibet trimeſtri. 5.161

M I S S A.

Miſſam non tenentur Moniales audire frequentius, quam alii fideles, ſtando præciſe in jure communi. 6.10
Decet tamen, ut quotidie illam audiant. 6.10
Ad implendum Miſſæ præceptum an ſufficiat attentio externa. *ibid.*
Sufficit & moralis præſentia, quæ explicatur. *ibid.*
Admittit parvitatem materiæ, quæ varie aſſignatur. *ibid.*
Obligatio Miſſæ interdum prævenienda. *ibid.*
Impletur audiendo mediam Miſſam ab uno, & aliam mediam ab alio. *ibid.*
An Miſſæ plures ex diverſo titulo debitæ ſimul audiantur. *ibid.*
Audiens Miſſam ſimul recitat Horas debitas ex præcepto; imo confitetur Sacramentaliter juxta aliquos. *ibid.*
Afferuntur monita ad illam devote audiendam. 10.296

Miſſa Conventualis dicenda in Templis Monialium quotidie. 6.11
Eæ non admittunt ad celebrandum in ſuis Templis Sacerdotes extraneos ſine licentia Epiſcopi. 7.7
Earum Capellani dicunt Miſſam conformem Officio ab iis dicto. 7.8
Confeſſarius ingreditur clauſuram ad celebrandum pro infirmis. 10.234
Confeſſarius extraordinarius non celebrat in Eccleſia Monialium ſine licentia. 10.273
Tempore interdicti coram iis celebratur, ſervatis tamen ſervandis. 9.32. & 33
Eæ ad audiendam Miſſam item ducunt puellas manentes in educatione, & alias fœminas commorantes intra clauſuram. 9.34. & 36
Celebraturi in Eccleſia Monialium exemptarum non petunt licentiam ab Ordinario loci. 10.34

MONASTERIUM.

Non recipit de bonis novitiæ. 3 40
Alit Monialem, etiam dote inſoluta. 2.59
Non poteſt conſtrui ſine Ordinarii conſenſu, aliiſque ſervatis. 10.31.7.19.8.28
Idque ex decreto S. Congreg. *ibid.*
Non requiritur tamen conſenſus Abbatiſſæ aliorum Conventuum Monialium. *ibid.*
Jure communi non poteſt recipi, nec alienari ſub excommunicatione. 8.25
Non poteſt fieri, niſi in locis muratis. 7.18
Obligari poteſt, ut ſolvat Moniali certam penſionem annuam. 4.13
Bona illius ab Officialibus debent diſpenſari juxta voluntatem Superioris. 4.22
Bona illius adminiſtrat Abbatiſſa. 10.146
De iis item contrahit. 10.147
Quorum ſumptibus monaſterium ſit reſarciendum. 9.43
Ejus egeſtas ſublevatur ab Eccleſia. 9.44. & 45
Ei applicantur bona violantis Monialem. 9.46

MONIALES.

Unde dicantur. 1.1
Qualis earum origo. 1.2
Qualis ſtatus ab initio. 1.3
In quo conſiſtat eſſentia ſtatus religioſi iſtarum. 1.4
Debent Moniales vivere ſub regula approbata. 1.5
Inter eas adeſt diverſitas. 1.6
Aliæ dicuntur clericales, aliæ laicales, & aliæ tertiariæ. 1.7. & 9
Profitentur vitam contemplativam. 1.10
Quando fuerint primo approbatæ in Eccleſia. 1.11
De eſſentia ſtatus illarum non eſt clauſura. 1.13
Illarum ſtatus eſt decorus Eccleſiæ, ac utilis ipſis Monialibus. 1.13
Puellæ allici poſſunt ad ſtatum religioſum Monialium. 1.14
Monialium violator punitur. 4.41
Earum violatio eſt mixti fori. 3.41
Non ſunt commatres. 7.37
Interdum utuntur larvis, & choreis. 7.44
Non parant cibos externis, nec vendunt. 7.48
Moniales Mendicantes juxta aliquos veniunt in diſpoſitionibus loquentibus in ſpecie de Mendicantibus. 4.49
Jure communi omnes ſubduntur Ordinario loci. 10.1
Ex privilegio tamen aliquæ ſunt exemptæ ab ejus poteſtate. 10.2
Sed non omnes. 10.3
Quæ ſunt immediate ſubjectæ Sedi Apoſtolicæ, ſubjacent Ordinario ſolum quo ad ſpiritualem gubernationem. 10.3
In iis, in quibus ſubduntur Ordinario, ſubduntur & ejus Vicario generali. 10.4
Et quidem etiam quo ad ea, quæ competunt Ordinario tanquam delegato Sedis Apoſtolicæ. 10.5
Melius videntur gubernari a Prælatis regularibus. 10.10
Etiam exemptæ ſubſunt Ordinario quo ad viſitationem clauſuræ. 10.22
Impedientes ejus canonicam viſitationem excommunicantur. 8.18
Si vi impediant, vi repelluntur ab Ordinario. 10.25
Etiam exemptæ, ſi delinquant circa clauſuram, puniuntur ab Ordinario, ſicut & in materia rerum ſpiritualium. 10.26
Subſunt Ordinario etiam exemptæ quo ad electionem Abbatiſſæ. 10.29
Item quo ad bonorum adminiſtrationem. 10.30
Item quo ad novitiarum receptionem. 10.51
Item quo ad profeſſionem. 10.52
Item quo ad recipiendas puellas in educationem. 10.53
Item quo ad exeundum e clauſura. 10.32. & 54
Item ad hoc ut viſitari poſſint ab externis. 10.55
Item quo ad admittendos extraneos intra clauſuram, ſi ſubſint Ordinario. 5.146

Item

Item quo ad approbationem Confeſſariorum. 10.173. & 258
Item quo ad obſervantiam teſtorum, ac cenſurarum. 6.27

MONIALES CONVERSITÆ.

Juxta Tamburinum profiteri poſſunt, non præmiſſo anno novitiatus, ſed obſtat praxis. 2.46

MORIBUNDA.

Valide profitetur. 9.18
Admiſſa ad Religionem, ſi ante ingreſſum ſit moritura, & extra incipiat novitiatum, ibi profiteri poteſt. 9.18
Moniali moriturae ab Ordinario concedi poteſt Confeſſarius extraordinarius, qui in omnibus expleat munus Ordinarii. 10.349
Ea ſi ſit moribunda interdum poteſt abſolvi, etſi nullo modo confeſſionem petierit. 10.184
Si ſit exempta, eligit Confeſſarium ab Ordinario non approbatum. 10.170
Aſſignatur pœnitentia imponenda Moniali in mortis articulo. 10.212
Proponitur modus aſſiſtendi Moniali morienti. 10.230
Mulieri ſæculari ingreſſæ animo ibi moriendi Confeſſarius Monialium in morte dat Sacramenta: ſecus, ſi ingrediatur animo conditionato quo ad perpetuo ibi habitandum. 10.233
Puellæ item in educatione ibi degenti idem Confeſſarius in morte dat Sacramenta.
Afferuntur monita ad moderandum metum mortis. 10.298

N

NECESSITAS.

Requiritur moralis ad concedendum ingreſſum in clauſuram. 5.156
Non debet eſſe ſemper ex parte monaſterii. 5.156

NEGOTIATIO.

Prohibita Monialibus. 7.31
Et quidem ſub excommunicatione. 8.31
Immo & ſub amiſſione exemptionis a gabellis. 8.32

NOVITIA.

Capitulariter admiſſa repellitur, & repulſa admittitur. 2.11
Non ſtatim poſt admiſſionem recipienda ad habitum. 2.36
Deducenda ad monaſterium ſine pompa. 2.37
Cur ei tondantur Capilli. 2.38
Cur immutetur nomen. 2.39
Initianda Sacramento Confirmationis, antequam induatur habitu religioſo. 2.40
Quæ expenſæ ei permittantur. 2.41
Qualis ejus habitatio. 2.42
Qualis ejus inſtructio. 2.43
Ex quibus bonis alenda. 2.44
Sine licentia Papæ ingreditur. 2.53
Non item, ſi habitu religioſo recepto, fugiat, & poſtea redeat. 2.54
Novitiæ recedenti e religione omnia ſua reſtituenda. 2.56
De ejus bonis monaſterium non recipit quidquam; quod alii negant. 3.53.54. & 55
Ipſa novitia nihil ei dare poteſt de ſuis bonis. 3.58
Sub pœna ſuſpenſionis non recipitur ad profeſſionem ante expletum annum novitiatus. 8.38
Novitiæ recipiendæ non datur expectativa ſub certis pœnis. 8.51
Conſulitur ejus libertati quo ad ingreſſum religionis. 9.42
Non poteſt recipi in monaſterio exempto ſine conſenſu Prælati regularis. 10.51
Confitetur Sacerdoti generaliter approbato. 10.167
Variis monitis juvatur ad vitam religioſe inſtituendam. 10.289
Profitetur in morte, novitiatu non finito. 9.18
Nec requiritur conſenſus Capitularis Monialium. 10.224
Idque etſi finierit annum novitiatus. 10.224
Si ea convaleſcat, reſilire poteſt a religione juxta aliquos. ibid.
Item & renunciare bonis, ſi antea non renunciaverit. ibid.
At juxta nos non tenetur complere novitiatum. ibid.
Profitetur ante ingreſſum monaſterii, ſi extra inchoat novitiatum. 9.18

NOVITIATUS.

A quo ætatis anno inchoandus. 2.45
Durat per annum integrum. 2.46.3.9
Debet eſſe completus, & continuus. 2.48
Non neceſſario ſit totus in habitu religioſo, nec intra monaſterium. 2.49
A quo tempore formaliter incipiat. 2.50
Qualiter interrumpatur. 2.51.52
Non protrahitur ultro annum. 2.53
Eo etiam non completo, fieri poteſt profeſſio in articulo mortis ex Pii V. indulto. 9.18

O

OBEDIENTIA.

Cui voveatur a Monialibus, 4.90
Ad quid obliget. 4.91
Ex uſu religionum votum obedientiæ non obligat ſub mortali, ſecluſo formali præcepto. 4.92
Ex voto obedientiæ quibus parere debeant Moniales. 4.93
Qualiter teneantur parere Papæ. 4.94
Qualiter Ordinario. 4.95
Præſertim quo ad clauſuram. 4.96
Non obediunt, niſi in iis, quæ ſunt juxta regulam. 4.97
Obediunt Prælato regulari, ſi ſint exemptæ. 4.98
Obediunt Abbatiſſæ ſub mortali, & quidem etiam ſine præcepto formali. 4.100
Non item Vicariæ. 4.101
Non Vicariis ad earum regimen deputatis ut ſic. 4.102
In aliquibus debent potius obedire Prælato regulari, quam Ordinario, in aliquibus e contra. 4.104
In quibus teneantur obedire. 4.104
Interdum obediunt ſpirituali præcepto Abbatiſſæ. 4.106
Abbatiſſa non præcipit in virtute obedientiæ. 4.109. 110.
Si tamen ſic præcipiat, ipſi obediendum ſub mortali. 4.3
Votum obedientiæ non extenditur ad ea, quæ ſunt contra regulam, niſi in certo caſu. 4.117.
In dubio obedientium, ſed non ſemper. 4.132
Monialis non peccat omittendo preces injunctas ab Abbatiſſa pro benefactoribus. 6.20.
Prælatus Regularis, ac Ordinarius præcipiunt in virtute obedientiæ Monialibus reſpective ſubjectis. 10.40
Abbatiſſa ipſa ex Papæ delegatione præcipit in virtute obedientiæ. 10.125
Indicantur media ad obedientiam ſervandam perfectius. 10.308

OCCASIO PECCANDI.

Vitanda. 4.88
Qualiter procedendum cum pœnitente in ea exiſtente. 10.187
Quid ſi ea ſit moraliter incurabilis. 10.188
Quid, ſi pœnitens ſæpe promiſit vitare, & non vitavit. 10.189
Quid, ſi bona fide maneat in illa. 10.191

OFFICIALES.

Juvantur utilibus monitis ad ſuum officium bene explendum. 10.275

OPINIO.

Si ſit communiſſima, raro ab ea recedendum. 6.14
Non omnis opinio, quæ habet aliquos DD. pro ſe, cenſeri debet probabilis. ibid.
Non eſt tutum recedere in re morali a communiſſima opinione. ibid.
Interdum opinio Doctorum antiquiorum poteſt eſſe ſuſpecta. ibid.
Referens, & non improbans Doctores ſtat pro illorum opinione. 8.15
Opinio relata ultimo loco cenſetur teneri a referente. ibid.
Interdum amplectenda opinio apparenter ſolum probabilis. 10.184

ORATIO.

Præ omnibus æſtimata a Suarez. 6.18
Aſſignantur monita ad illam utiliter faciendam. 10.291

ORDINARIUS.

Ei parent Moniales ex voto obedientiæ, ſi non ſint exemptæ. 4.90
In iis tamen, quæ ſunt juxta regulam. 4.97
In aliquibus parent potius Prælato regulari, quam Ordinario. 4.103
Interdum item ei potius obediunt, quam Abbatiſſæ. 4.104
Conſecrat Moniales. 3.78
Ei commiſſa cuſtodia Clauſuræ. 5.6
Præſidet electioni Abbatiſſæ, etiam quoad Moniales exemptas, ſi velit, ideoque præmonendus. 10.96
Poteſt præſidere per alium. 10.30
Approbat Confeſſarios Monialium exemptarum. 10.164
Et quidem etiam ipſarum Prælatos, ſi velint audire ipſarum confeſſiones. 10.166
Deputat Confeſſarium extraordinarium. 10.247.
Eumque item pro Monialibus infirmis. 10.248
Ipſo invito, non poteſt eligi Confeſſarius extraordinarius. 10.253
Conceditur tamen ab Ordinario Monialibus exemptis, invito earum Prælato. 10.254
Non denegatur in pœnam. 10.255
Præmonetur Ordinarius de Profeſſione facienda a Novitia. 3.2
Idque, ut ejus exploret voluntatem, & quidem per ſe, ſi poteſt. ibid.
Debet id facere intra 25. dies. ibid.
Punit contravenientes in hoc. 3.3

Licen-

Licentia ejus non requiritur ad ingrediendum Ordinem arctiorem. 3.19
Amovet Confeſſarios Monialium, etiam exemptarum. 10.272
An delegat facultatem abſolvendi Monialem ab hæreſi, etiam externa. 9.27
Licentiat ad ingreſſum Clauſuræ Monialium ſibi ſubjectarum. 5.146
Immo alicubi etiam exemptarum. 5.153
Non diſpenſat, ut Puella ultra annum 25. maneat intra Clauſuram in educatione. 5.184.
Cenſuræ latæ ab eo contra accedentes ad Moniales non ligant Religioſos exemptos. 5.204
Ei ſubſunt Moniales immediate ſubjectæ Sedi Apoſtolicæ ſolum quoad gubernationem ſpiritualem. 6.3
Abſolvit Monialem ſubditam a reſervatis vi privilegiorum Ordinis aliàs requirentium miniſterium proprii Prælati. 9.25
Eo negante facultate reſervatorum, adhuc abſolvitur Monialis. 9.28
Et hoc, eſto facultas reſervatorum competat illi ex delegatione, aut titulo neceſſitatis. 9.30
Illi jure communi ſubduntur Moniales omnes. 10.1
Ex privilegio tamen aliquæ eximuntur ab ejus poteſtate. 10.2.3
Poſſunt ei ſubjicere in favorabilibus de licentia proprii Prælati. 10.7
Alii Doctores id negant. 10.8
Ei ſubſunt quoad receptionem Novitiarum. 10.11
Item quoad Profeſſionem. 10.12
Item quoad Confeſſariorum approbationem. 10.13
Item quoad Feſtorum obſervantiam. 10.14
Item quoad Clauſuram. 10.15
Et quidem, etſi aliàs ſint exemptæ. 10.16
Ei commiſſa eſt cura Clauſuræ, etiam formalis. 10.16. & 17
Punit quoſcumque delinquentes circa Monialium Clauſuram. 10.19
Licentiat regulares, ut accedant ad Moniales. 10.20
Licentiat ad hoc & ſæculares. 10.21
Moniales ſubſunt ei quoad viſitationem Clauſuræ, etſi exemptæ. 10.22
Item, etſi ſint immediate ſubjectæ Papæ. 10.23
Si Ordinarius impediatur a viſitatione, vim vi repellit. 10.25
Punit Moniales, etiam exemptas, delinquentes circa Clauſuram. 10.26
Item, ſi delinquant in ſpiritualibus. *ibid.*
Non item in aliis caſibus. 10.27
Poſſet tamen punire Monialem exemptam, quæ degens extra Monaſterium delinqueret. 10.27
Immo & degentem in Monaſterio, ſi extra ſcandaloſe delinqueret. 10.20
Moniales ei ſubſunt quoad bonorum adminiſtrationem. 10.30
Item quoad conſtructionem Monaſteriorum. 10.31
Idque ex decreto Sac. Congreg. *ibid.*
Item quoad egreſſum e Clauſura. 10.32. & 54
Reſervat caſus, & cenſuras contra Moniales, etiam exemptas, in materia concernente Clauſuram. 10.48
Et ab his eæ non poſſunt abſolvi, neque per proprium Prælatum. 10.48.49
Moniales non exemptæ ſubſunt reſervationi caſuum Ordinarii. 10.50
Ordinarius viſitat canonice Moniales ſubjectas tum ſibi, tum Sedi Apoſtolicæ. 10.66
Eo tempore ingreditur Clauſuram. 10.73
Ducit ſecum aliquos ſocios. 10.74
Nec hos omittit, eſto tunc temporis ducat architectum cauſa fabricæ. 10.75
Hi poſſunt eſſe viri regulares. 10.76

ORNATUS CORPORIS.

Vitandus a Monialibus. 4.87
Ideo iis tondentur capilli. 2.38
Non nutriunt comam, nec veſtiunt ſuperbe. 7.43
Non utuntur lineis. 7.41
Puella recipienda ad Novitiatum deducitur ad Conventum ſine pompa. 2.37
Puellæ intra Clauſuram educandæ incedunt modeſto habitu. 5.188

P

PAPA.

Approbat Religiones. 2.2
Ei parent Moniales ex voto. 4.93
Non tamen in omnibus. 4.94. & 123
Solus diſpenſat ſuper Clauſura Monialium. 5.21
Vide *V. Clauſura*, *V. Puellæ*.

PAROCHUS.

Non ingreditur Clauſuram Monialium, ſi ibi ejus Parochianus ſepeliatur. 10.233
Exercens curam animarum in Eccleſia Monialium, etiam exemptarum, viſitatur ab Ordinario. 10.24

In

In Eccleſia Monialium miniſtrat Sacramenta Parochiano ibi morienti. 10.233
Imo etiam ſi is forte ſit intra Clauſuram. *ibid.*

PAUPERTATIS VOTUM.

Quæ paupertas ſit accommodatior Monialibus. 4.1
Ad quid obliget paupertas. 4.2
Moniales poſſunt retinere annuos redditus moderatos. 4.3
Quid de hoc ſtatutum ſit in Conc. Trid. 4.4
Non poſſunt habere quid ad uſum irrevocabilem. 4.9
Eis non poſſunt licite auferri, quæ conceſſa ſunt cum promiſſione illa non auferendi. 4.10.
Et quidem nec a ſucceſſore. 4.11
Recipiunt ab extraneis rem ea lege, ut ipſæ ſolæ ea utantur. *ibid.*
Acquirunt de novo. 4.12
Poſſunt obligare Monaſterium ad ſolvendam eis certam penſionem annuam ex bonis, quæ eis donant. 4.13
Relinqui poteſt eis legatum non auferibile. 4.14
Succedunt ab inteſtato, ſi ſint Ordinis capacis bonorum. 4.15
Non retinent ſuperflua. 4.17
Non expendunt in uſibus illicitis peculium abſolute conceſſum. 4.18
Faciunt moderatas donationes, ac eleemoſynas. 4.19
Donant propriam pitantiam. 4.20
Faciunt eleemoſynas ex bonis Monaſterii, moderatas tamen, ſi ſint Officiales. 4.21
Non diſpenſant autem bona communia Conventus pro arbitrio. 4.22
In morte non diſponunt de bonis conceſſis ipſarum uſui. 4.23
Non poſſunt teſtari de iis. 4.24
Immo nec de bonis alicujus extranei, accedente ejus conſenſu. 4.25
Teſtamentum factum ante profeſſionem declarant, ſi opus ſit. 4.26
Faciunt extraneo inſignem recamaturam, ſed de licentia Superioris. 4.27. & 28
Occultant Prælato conceſſa ad uſum ex erubeſcentia &c. 4.29
Ad nutum Superioris abdicare debent ſibi conceſſa. 4.30. & 31
Non remittunt conſanguineis annuam penſionem ipſis debitam. 4.32
Item non remittunt Moniali Conventus pecuniam mutuatam, niſi de conſenſu Superioris. *ibid.*
Procurant alteri pecuniam ipſis oblatam, ſed non ſemper. 4.33
At remittunt pretium fornicationis conceſſæ etiam promiſſum. *ibid.*
Conceſſa ad unum uſum non expendunt ad alium. 4.34
Sine licentia non acquirunt res pretio æſtimabiles. 4.35
Quæ licentia ad hoc petatur. 4.36
Non ſunt proprietariæ, ſi abſque licentia recipiant in bonum ſolius Monaſterii. 4.37
Libere recipiunt ab externis alias danda a Conventu. 4.38
Neceſſaria ex bonis communibus ſibi capiunt, ſi injuſte negentur. 4.39
Ex bonis Conventus interdum ſibi uſurpant comeſtibilia, & alia, quæ uſu non conſumuntur, ſed non ſemper. 4.40
Surripiunt ex bonis communibus in compenſationem juſtam. *ibid.*
Qualiter peccent ſibi ex loco communi aliquid uſurpando. 4.41
Non recipiunt rem ad uſum, ejus dominio penes dantem relicto. 4.42
Curant deponi pecunias apud tertium, ut iis poſtea utantur de licentia Superioris. 4.43.
Petunt rem ab alio, animo eam non acceptandi ſine conſenſu Prælati. 4.44
Recipiunt ſine licentia Prælati immediati res animo iis non utendi ſine licentia Prælati mediati, brevi obtinenda. 4.45
Recipiunt ſub conditione, ſi Superior det licentiam. 4.46
Peccant interdum minima paulatim recipiendo indebite, ſi deveniant ad quantitatem notabilem. 4.47
Sine licentia non diſtrahunt bona conventus, aut data ad uſum proprium. 4.48
Licentia diſtrahendi data a priori Abbatiſſa juvat, etſi præſens Superioriſſa illam non concederet. 4.49
Idque, etſi Monialis ſic licentiata ſtatuerit ea licentia non uti. 4.50
Moniales invicem ſibi non commodant, non mutuant ſine licentia. 4.51
Non capiunt ab externis commodatum, aut mutuum ſine licentia. 4.52
Non permutant conceſſa ipſis ad uſum ſine licentia, ſaltem præſumpta. 4.53
Non peccant contra paupertatem, ſi ſine cauſa recuſent oblata. 4.54
Sine licentia acceptant pecuniam pauperibus per ipſas eligendis diſtribuendam. 4.55.

Non peccant contra paupertatem recipiendo in depoſitum alienam pecuniam. 4.56
Licentia dandi juxta aliquos juvat recipientes, etſi alii id negent. 4.57
Extenditur ad vendendum; data tamen ad dandam rem unam, non extenditur ad aliam &c. *ibid.*
Deputatæ ad aliquod officium eo ipſo ab externis recipiunt neceſſariam pecuniam ad illud obeundum. 4.58
A pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi ad colligendam majorem ſummam. 4.59
Unde colligatur violatio paupertatis, & ejus gravitas. 4.60
Violantes votum paupertatis non incurrunt pœnas ante ſententiam. 4.61
Quæ licentia excuſet a violatione dicti voti. 4.62
Licentia tacita quæ dicatur. 4.63
Sufficit ea, quæ dicitur præſumpta. 4.64
Unde colligatur licentia præſumpta. 4.65
Licentia debita, ſed negata non ſemper excuſat. 4.66
Abbatiſſa dat licentiam accipiendi, retinendi, ac diſtribuendi. 4.67
Cujus Superioris ſit dare Monialibus dictam licentiam. 4.68
Epycheja qualiter excuſet a vitio proprietatis. 4.69
Si quid accipiant, aut diſtrahant ex epicheja, non ſemper id poſtea aperiunt Superiorissæ. 4.70
Qualiter conſuetudo excuſet a vitio proprietatis. 4.71
Accepta a Monialibus indebite, per ſe loquendo, non poſſunt retineri. 4.72
Secus in aliquo caſu, qui refertur. 4.73
An licentia generaliter data ad expendendum pro libito, extendatur ad uſus illicitos. *ibid.*
Non reſtituit, qui Moniali tantundem refundit, quantum ab ea indebite accepit. 4.74.
Qualiter Moniales teneantur reſtituere, ſi bona conventus indebite diſtrahant. 4.75
Rem indebite acceptam interdum reſtituunt danti, ſed non ſemper. 4.76
Indicantur media ad paupertatem conſervandam. 10.306

P E C C A T A:

Indicantur media ad vitanda mortalia. 10.310
Item ad vitanda venialia. 10.311

P E C U L I U M.

Monialibus permiſſum. 7.28

P Æ N A.

Sub quibus pœnis prohibita violatio Clauſuræ Monialibus. 5.17
Sub quibus iis vetetur egreſſus è clauſura. 5.25.26. & 17
Sub quibus vetetur ingreſſus extraneorum. 5.86
Pœnam a Prælato inflictam Abbatiſſa non moderatur. 10.152
Pœna ſtricte interpretanda. 6.20
Lata jure communi contra Regulares, aut Eccleſiaſticos afficit Moniales. 8.1
Lata in ſpecie contra Religioſos Ordinis comprehendit Moniales, ſi ſint exemptæ ab Ordinario. 8.3
Secus, ſi ſint ei ſubjectæ. 8.4
Lata ab Ordinario tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato non ſemper afficit Moniales exemptas. 8. 5. & 6
Multiplex pœna in jure lata contra Moniales. 8.9
Non omnis pœna obligat ante ſententiam. 8.52
Ignorantia excuſat a pœna. 8.55
Puniri poſſunt ab Ordinario quicunque delinquunt circa Clauſuram Monialium. 10. 19.
Et quidem etiam Moniales exemptæ; ſicut & in caſu, quo delinquant in materia ſpirituali. 10.26
Vide v. *Ordinarius*.

PÆNITENTIA SACRAMENTALIS.

Prudenter imponenda. 10.208
In ejus impoſitione plura advertenda. 10. 209.
Quæ imponi poſſint in pœnitentiam. 10.201 211., & 213.
Qualis pænitentia imponenda in articulo mortis. 10. 212
Qualis imponenda Moniali ſurdæ aut ſurdaſtræ. 10
Imponi poſſunt opera aliunde debita. 10. 214.
Immo & implenda per alium. 10.214
Pœnitentia imponi poteſt ſtatim poſt datam abſolutionem. 10.215
Ab ipſo pœnitente commutatur in melius. *ibid.*
Revelari poteſt aliis a Confeſſario, ſi ea ſit levis. 10.283

P E R C U S S I O.

Percutiens Monialem afficitur excommunicatione. 9.12

Ipſæ

Ipſæ Moniales, ſi ſe invicem percutiant, eadem afficiuntur excommunicatione. 8.34
Non item juxta Cajetanum, ſi percutiant ſe ipſas. ibid.
Eadem excommunicatio incurritur, ſi percutiant ad correctionem, cum non ſint Superiores. 10.303
Seniores tamen ſic licite percutiunt novitias. ibid.
Item incurritur a percutiente viros in habitu religioſo Monialibus ſervientes. 9.9
Item, ſi percutiatur fœmina laica in religioſo habitu dicata intra clauſuram obſequiis Monialium. 12.9

PERFECTIO RELIGIOSA.

Acquirenda a Monialibus. 6.1
At non tenentur eſſe perfectæ. 6.2
Obligationem acquirendæ perfectionis implent obſervando vota, & præcepta. 6.3
Proponuntur media ad acquirendam perfectionem. 10.285

PIGNUS.

Mobilia pretioſa Monialium non poſſunt oppignorari niſi in gravi neceſſitate. 7.29

PRÆCEDENTIA.

Oſtenditur, unde inter Moniales debeat deſumi. 3.10

PRÆCEPTUM.

Præcepta ſpiritualia, & temporalia qualiter differant. 4.107. 10.124
Per ſe imponit non poſſunt præcepta ſpiritualia ab Abbatiſſa. 4.106. 10.123
Poſſunt tamen imponi ex poteſtate delegata. 10.124
Præcepta Abbatiſſæ ex eo quod confirmetur a Prælato, non obligant in conſcientia. 10.128
Abbatiſſa non præcipit in virtute obedientiæ. 4.109. & 110
Sic tamen præcipit ex delegatione Papæ. 10.125
Ex eadem delegatione præcipit etiam ſub cenſuris. 10.126

PRÆDICARE.

Prædicaturi Monialibus petunt benedictionem ab Ordinario. 10.33
Abbatiſſa non prædicat Monialibus. 10.139
Confeſſarius extraordinarius non expedit, quod prædicet ſuis Monialibus. 10.281
Prædicantes Monialibus non poſſunt libere alloqui. 10.175
Prædicatores qualiter audiendi utiliter. 10.297

PRÆLATUS REGULARIS.

Ei parent Moniales ſubditæ ex voto obedientiæ. 4.98
In aliquibus ei potius parent, quam Ordinario; in aliis vero e contra. 4.105
Aſſiſtit electioni Abbatiſſæ. 10.29
Punitur, ſi indebite cooperetur Moniali exeunti e clauſura. 5.26
Non ingreditur clauſuram, ut aſſiſtat electioni Abbatiſſæ. 10.97
Non ad recipiendum votum Monialis ægrotantis. 10.104
Tunc non dat ſuum votum. 10.10
Pœnas ab eo inflictas Abbatiſſa non moderatur. 10.152
Præſentat Ordinario Monialium Confeſſarios deputandos. 10.166
Non audit confeſſiones Monialium ſine Ordinarii approbatione. 10.106
Ex privilegio conſecrat Moniales ſibi ſubditas. 3.64
Abſolvit illas, etiam a caſibus bullæ Cœnæ. 10.181
Subjacet pœnis latis contra facientes, aut permittentes ingredi clauſuram Monialium. 5.89. & 112
Ingrediens item in caſu non permiſſo incurrit pœnas quacumque vice. ſic ingreditur (quod alii negant.) 5.114
Dat licentiam ingrediendi. 5.140
Ejus conſenſus requiritur ad recipiendam puellam in educationem. 5.179
Debet monere Moniales, ut frequentent ſacramenta ſingulis menſibus. 6.8
Diſpenſat cum illigitima, ut eligatur in Abbatiſſam. 8.44
Ipſo negante facultatem reſervatorum, Monialis adhuc abſolvitur. 9.28
Idque, licet talis facultas ei competat ex delegatione, aut titulo neceſſitatis. 9.30
Diſpenſat cum Monialibus in iis, in quibus diſpenſat cum ſuis religioſis. 7.31
Habet in Moniales poteſtatem ordinariam, adeoque delegabilem. 10.35
Si quidem ſit Prælatus provincialis; non item, ſi localis. 10.36. & 37
Poteſtas illius in Moniales extenditur ad ea omnia, ad quæ extenditur poteſtas, quam habet in ſuos religioſos. 10.38
Indicit Monialibus leges novas. 10.39
Præcipit eis in virtute obedientiæ. 10.40
Indicit illis reformationem. 10.43
Multiplicem poteſtatem in eas exercet. Valide recipit novitias ad profeſſionem. 3.4
Reſervat caſus pro Monialibus. 10.46
Non tamen pro arbitrio. 10.47
Moniales ſubditæ ei ſubſunt quo ad receptionem novitiarum. 10.53

Item quo ad profeſſionem . 10.52
Item quo ad receptionem puellarum in educationem . 10.53
Item quo ad exeundum e clauſura . 10.54
Item ad hoc ut conveniri, ac viſitari poſſint ab externis . 10.55
Item quo ad bonorum adminiſtrationem . 10.58
Ingreditur clauſuram in caſibus neceſſariis . 10.59
Et quidem obiturus Confeſſarii munia, eo excluſo . *ibid.*
Non ingreditur tamen ita frequenter, ut olim vi ſuorum privilegiorum . 10.60
Non diſponit libere de bonis Monialium . 10.61
Suſpendit Abbatiſſas ab officio . 10.62
Viſitat Moniales ſubditas . 10.65
Impediri in hoc non poteſt a Monialibus aut aliis quibuſvis ſub pœna excommunicationis . 10.80
Imponit novas auſteritates . 4.80

PRÆSCRIPTIO.

Præſcribi poteſt contra Monialium clauſuram . 5.22

PRIVILEGIA MONIALIUM.

Moniales gaudent privilegiis ſui Ordinis .
Et interdum illis, quorum eæ regulariter ſunt incapaces . *ibid.*
Idque, etſi ea expreſſe conceſſa ſint viris regularibus . 9.1
Communicat de privilegiis aliorum Ordinum . 9.2
Earum privilegiis fruuntur etiam viri religioſi . 9.3
Gaudent privilegiis ſui Ordinis, eſto ſubſint Ordinario . 9.5
Gaudent privilegio fori . 9.6
Item privilegio canonis . 9.12
Item privilegio exemptionis a juribus parochiæ . 9.15
Item privilegio immunitatis a gabellis . 9.16
Hoc tamen amittitur, ſi negotientur . 8.32
Item privilegio exemptionis a decimis ac Seminarii contributione . 9.17
Profitentur in articulo mortis, anno noviciatus nondum expleto . 9.18
Non ſubſunt reſervationi caſuum Ordinarii, ſi ſint exemptæ . 9.19
Abſolvuntur a reſervatis, etiam Papalibus vi ſuorum privilegiorum . 9.24
Idque, licet ſubſint Ordinario . 9.25
An ſubjaceant reſervationi quinque caſuum facta a Clemente VIII. in ſuo decreto derogatorio . 10.181
An abſolvantur a caſibus Bullæ Cœnæ per ſuum Prælatum, aut alium ex ejus delegatione . 10.181
Et quidem etiam pro foro externo . 9.27
A reſervatis autem abſolvi poſſunt per Confeſſarium, ſi is petat facultatem, & eam deneget Prælatus . 9.28
Gaudent variis privilegiis pro tempore Interdicti . 8.32. & 33
Privilegiis Ordinis gaudent etiam Moniales tertiariæ, ſi habeant quædam requiſita . 9.7. & 8
Aliquibus privilegiis gaudent puellæ, quæ apud Moniales educantur, ſed non tenentur uti illis . 9.34
Privilegiorum uſus ex cauſa impeditur Moniali ab Abbatiſſa . 9.151

PROCESSIO.

Non videtur a Monialibus facienda ex præcepto in diebus Rogationum . 6.30

PROFESSIO RELIGIOSA.

Eſt duplex . 3.1
Ante illam exploratur voluntas Novitiæ profeſſuræ . 3.2
Talis tamen exploratio non eſt de eſſentia profeſſionis . 3.3
Ad profeſſionem Novitiæ concurrere debet conſenſus majoris partis Capituli . 3.46
Requiritur item conſenſus Prælati . 3.4
Qualiter ad ea requiratur conſenſus Abbatiſſæ . 3.5
Profeſſio recipitur ab Abbatiſſa, aut a proprio Prælato . 3.7
Requirit 16. annos completos . 3.8
In articulo mortis fit, etiam ante finitum annum novitiatus . 3. 9. 9.18
Idque, ſi admiſſa ante ingreſſum extra decumbens lethaliter ibi inchoet novitiatum . 9.18
Poteſt differri . 3.10
Supponit in novitia deputata ad chorum aliquam literaturam . 3.2
Ejus occaſione aliquæ expenſæ permittuntur, ſed moderatæ . 3.12
Cogentes ad illam excommunicantur . 3.13
Item excommunicantur retrahentes ab ea . 3.14
Profeſſio facta ex metu non ſemper tenet . 3.24.
Ex metu reverentiali interdum irritatur . 3.25.
Facta ex errore, ignorantia, vel dolo non tenet ſemper . 3.26
Item non ſemper tenet facta ex ira, aut alia animi perturbatione . 3.27

Non tenet facta abſque animo ſe obligandi. 3.28
Tenet facta a reticente aliquod impedimentum, quo detecto non fuiſſet admiſſa. 3.28
Tenet facta ab ægrotante toto tempore Novitiatus. 3.30
Item recepta ex metu gravi admittentis. 3.31
Non tenet profeſſio hermaphroditi facta inter Moniales, ſi profitens erumpat poſtea in virum, etſi antea eſſet valida. 3.32
Sicque talis hermaphroditus non tenetur tranſire ad Ordinem virorum. *ibid.*
Tenet profeſſio Novitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis repertæ indignæ, ſed non ſemper. 3.33
Tenet item profeſſio recepta contra Prælati prohibitionem, ſed non ſemper. 3.34
Moniales non poſſunt cogi recipere ad profeſſionem Novitiam, ſi juſte renuat. 3.35
Prælatus Monialium ſe ſolo interdum recipit profeſſionem, ipſis invitis. 3.36
Prælatus, & Abbatiſſa interdum poſſunt cogi recipere profeſſionem Novitiæ capitulariter admiſſæ. 3.37
Moniales nequeunt cogi recipere ad profeſſionem Novitiam cognitam indignam. *ibid.*
Reclamant contra nullitatem ſuæ profeſſionis. 3.38
Non poteſt profeſſio recipi ab iis Monialibus, quæ renuunt profiteri, & vivere in Clauſura. 8.54

PROFESSA.

Poteſt tranſire ad Ordinem arctiorem. 3.15
Cujus licentia ad id requiratur. 3.16
Quid de hoc ſtatuerit Sac. Congreg. 3.17
Quæ indulta obſtent contra talem tranſitum. 3.18
Profeſſa ejici poteſt ratione incorrigibilitatis. 3.20
Neque quoad hoc obſtat decretum Urbani IV. *de ejectis*. 3.22
An transferri poſſit ad aliud Monaſterium cauſa correctionis. 3.23
Deputata ad Chorum transferri poteſt ad ſtatum Converſarum. 1.8
Quando teneat profeſſio hermaphroditi. 3.32
Moniali profeſſa facta vir non tranſit ad Ordinem virorum. *ibid.*
Profeſſio facta in morte tenet. 9.18
Vide *V. Novitia*.

PROHIBITIO.

Prohibitiones jure communi latæ contra regulares, aut Eccleſiaſticos afficiunt Moniales. 7.1

PUELLA.

Allici poteſt ad Religionem. 1.14
Modo poteſt recipi a Monialibus in educationem. 5.175
Si tamen habeat conditiones requiſitas a ſacra Congregatione. 5.176
At id non conceditur omnibus Monialibus. 5.177
Requiritur ad talem receptionem conſenſus Monialium capitularis, & per vota ſecreta. 5.178
Item & conſenſus Superioris Monialium. 5.179. 11.53
Et, ſi nimis differatur ingreſſus, interdum requiritur conſenſus novus Conventus. 5.179.
Non poteſt recipi puella ſupra numerum taxatum. 5.180
Ei non conceditur ancilla. 5.181
Non debet eſſe minor 7. annis, nec major 25. annis. 5.182
Ordinarius in hoc non diſpenſat. 5.184
Expleto anno 25. ætatis, debet egredi e Monaſterio, quamvis, ſi non exeat, nequaquam incurrat excommunicationem. 5.182
Præterea non eſt opus, quod expleto 25. anno, ſtatim exeat. 5.184
Item de rigore non eſt opus, quod expleverit annum 7. quamvis obſtet praxis. 5.184
Pro ea ſolvuntur alimenta anticipate quolibet ſemeſtri, & quidem in ære. 5.185
Habitat ſeorſim a Monialibus. 5.186
Non tenetur ad Clauſuram. 5.187
Semel egreſſa non iterum ingreditur ſine nova licentia. *ibid.*
Præterquam in caſu inſolito, qui proponitur. *ibid.*
Incedit modeſto veſtitu. 5.188
Cogens illam ad ingrediendum in educationem non excommunicatur. 5.189
Eximitur ab Ordinario, ſi deget in Monaſterio exempto. 5.190
Non ſubeſt reſervationi caſuum ejuſdem Ordinarii, ſi degat apud Moniales exemptas. 5.191
Tempore Interdicti aſſiſtit Divinis Officiis, ſervatis tamen aliquibus. 5.192
Graviter ægrotans, etiam intra Clauſuram teſtatur de ſuis bonis. 5.193
Tempore Interdicti gaudet eccleſiaſtica ſepultura. 9.34
Non gaudet privilegio fori. 9.10
Gaudet immunitate Eccleſiæ. 9.11
Utilis eſt talis ejus educatio. 9.175

Con-

Confitetur generaliter approbato ad confeſſiones . 10.167
Indicatur modus ejus bene educandi. 10.290

Q

QUARTA FUNERALIS.

NOn ſolvenda Monialibus, ſi præciſe ſpectentur earum privilegia. 9.17

R

RECEPTIO MONIALIUM.

QUid ſit. 2.1
Qualis eſſe debeat. 2.2
Facienda ſuffragiis ſecretis. 2.3
Puella digna non poteſt ſemper excludi a Religione. ibid.
Ut licite excludatur, conſtare debet de indignitate. ibid.
In examinanda ejus dignitate detegi poſſunt, & debent eius defectus etiam graviores. ibid.
Juxta Conilium Tridentinum præmittenda exploratio voluntatis puellæ recipiendæ. 2.4
Talis tamen exploratio non eſt de eſſentia receptionis. 2.5
Puellæ recipiendæ non datur expectativa loci primo vacaturi. 2.6
Non poſſunt recipi Novitiæ ſupra numerum taxatum. 2.7. 7.23
Auctis redditibus Conventus probabile videtur poſſe augeri numerum Monialium, quod tamen moderatur Portelius. 2.9
Converſæ nonniſi in certo numero recipiendæ. 2.10
Admiſſa capitulariter, ſi diutius ingreſſum differat, interdum nova eget admiſſione. 2.11
Recipi poſſunt, non obſtante Pii V. prohibitione. 7.44. 8.55
Puella capitulariter admiſſa poteſt excludi; & e contra. 2.11
Quales puellæ debeant recipi. 2.12
Recipi poſſunt viduæ. 2.13
Item fœminæ illicite corruptæ. 2.14
Item conjugatæ. 2.15
Item hermaphroditæ, ſi prævalet ſexus fœmineus. 2.16
Quæ ætas requiratur ad talem receptionem. 2.17. & 18
Puellæ infantes recipi poſſunt intra Monaſterium, admittendæ poſtea ad religionem. 2.19
Et ad talem effectum offerri poſſunt a parentibus. 2.20
Expedit eas in tali ætate recipi. 7.21
Intra idem Monaſterium recipi non poſſunt plus quam duæ ſorores. 2.22. 7.23
Recipienda brevi ad habitum religioſum expedit, quod extrahatur prius à Monaſterio, in quo educatur; idque juſtis de cauſis. 2.23
Brevi admittenda ad novitiatum qualiter ſe debeat gerere in ſæculo. 2.24
Videtur non expedire regulariter, quod puella recipiatur ad religionem in Monaſterio, ubi educatur. 2.25
Excommunicantur impedientes receptionem puellæ. 1.26
Ad receptionem non requiritur conſenſus Abbatiſſæ ut ſic. 2.34
Prælatus Monialium novitiam non recipit ſine earum conſenſu. 2.35
Non poſſunt Moniales, quæ renuunt profiteri, vivere in clauſura, recipere novitias. 7.26.
Prohibitum ſub excommunicatione, ne quid detur, petatur, aut accipiatur pro receptione. 7.17

RECLAMARE.

Poſſunt Moniales reclamare contra nullitatem profeſſionis. 3.38

REFORMATIO.

Indici poteſt Monialibus a Prælato regulari, aut Ordinario, pro ut iis reſpective ſubduntur. 10.41

REGULA.

Moniales debent vivere ſub certa regula approbata. 1.5
Ex voto obedientiæ parent ſolum in iis, quæ ſunt juxta regulam. 4.97. & 103
Ab Abbatiſſa adſtringi poſſunt ad obſervantiam regulæ, & qualiter. 4.115
In aliquo caſu parent in iis, quæ ſunt contra regulam. 4.117
Ex voto obedientiæ non tenentur ad omnia contenta in regula. 4.124
Violatio regulæ non obligantis ad culpam poteſt interdum eſſe actus virtutis. 4.125
Talis violatio raro fit ſine culpa. 4.126
Violans talem regulam tenetur ad pœnam. 4.127.
Violans jejunium præſcriptum in regula, & præceptum ab Eccleſia facit duo peccata. 4.128
Moniales tenentur ad ſuam regulam. 6.4
Sed non ſub voto ad omnia contenta in ea etſi voveant regulam. ibid.

Quando peccent mortaliter, ſtatuendo non ſervare illam. 6.5
Peccant venialiter ſtatuentes violare regulam obligantem ſub veniali. 6.6
Regulæ moderatio præcipi poteſt Monialibus. 10.41
In ea proprie non diſpenſat Abbatiſſa. 10.138
Afferuntur varia media ad regularum obſervantiam fovendam. 10.305

RELIGIO.

Quæ dicitur ſtrictior. 10.125
Votum ingrediendi Religionem ſtrictiorem commutatur in votum perſeverandi in Ordine laxiori. ibid.

RELIGIOSI.

Sine licentia Prælati donant conciones, & alia manuſcripta. 4.28
Non omnes ſubſunt cenſuris ab Ordinario latis contra accedentes indebite ad Moniales. 5.204
Licentiatur ab Ordinario ad acceſſum Monialium, aliquibus tamen ſervatis. 10.20
Idque ex Urbani VIII. decreto. ibid.
Vi cujus Ordinarius poteſt, ſed non tenetur dare dictam licentiam. ibid.
Hæc autem petenda etiam a Prælato regulari, ſi Monialis ſit exempta. ibid.
Eſt nulla, ſi non ſerventur, quæ in præfato decreto præſcribuntur ut ſubſtantialia. ibid.
Prodeſt pro alia die deſtinata occurrat impedimentum obſtans. ibid.
Non juvat, ſi inique conceſſa ſit. ibid.
Vi illius accedens ad unam Monialem non poteſt agere cum aliis accedentibus regulariter loquendo. ibid.
Nec ſocius Religioſi licentiati agere poterit cum Moniali. ibid.
Gaudent privilegiis in ſpecie conceſſis Monialibus. 9.3

RELIQUIÆ SANCTORUM.

Ex decreto Sacræ Congregationis ſervandæ a Monialibus in Eccleſia exteriori; at obſtat uſus in contrarium. 7.4

RENUNCIATIO BONORUM.

Quid de ea decreverit Conc. Trident. 2.57
Quæ donationes, ac obligationes contineantur ſub eo decreto. 2.58
Sub eo non comprehenduntur puellæ apud Moniales in educatione degentes, nec admiſſæ ad religionem, ſi nondum receptæ ad habitum. 2.59
Idque maxime, ſi non renuncient intuitu Religionis. 2.60
Sub eo comprehenduntur etiam Novitiæ majores 16. annis. 2.61
Renunciatio facienda de licentia Ordinarii, & quis hic ſit. 2.62
Qualiter facienda intra bimeſtre proximum profeſſioni. 2.63
Quid, ſi Novitia ante ultimum bimeſtre incurrat morbum periculoſum. ibid.
Dominium rei renunciatæ in renunciatarium transfertur ſolum poſt profeſſionem. 2.54
Res tamen renunciata ſtatim tradenda renunciatario. 2.65
Idque, etſi renunciatio fiat in favorem Monaſterii. 2.66
Renunciatio hæreditatis paternæ, vivente patre, facta extraneo, non eget conſenſu Monaſterii. 2.67
Fructus rei renunciatæ ſunt renunciantis a die renunciationis uſque ad profeſſionem. 2.68
Renunciatio nequit revocari ante profeſſionem. 2.69
Limita, niſi Novitia teſtetur de bonis renunciatis. 2.70
Renunciatio non corruit per mortem renunciantis ſecutam ante profeſſionem, etſi alii id negent. 2.71
Corruit vero, ſi, ea facta, Novitia recedat a Religione, & poſtea redeat. 2.72
Non firmatur per profeſſionem irritam. 2.72
Juxta aliquos fieri poteſt poſt profeſſionem factam in morte ex Pii V. Indulto. 10.225

RESERVATA.

Vide *Abſolutio*.

RESTITUTIO.

Qualiter facienda a Monialibus in caſu, quo ad eam tenentur. 4.75
Non facienda interdum ab eo, qui recipit a Moniali ad uſus illicitos. 4.73. 6.31
Famæ reſtitutio a Moniali moribunda fit per Confeſſarium. 6.31

RETRACTATIO.

A Moniali facienda, quoad doctrinam falſam a Moniali moribunda per Confeſſarium. 10.212
Si in codice impreſſo error irrepſit, ſufficit eum corrigere in reimpreſſione brevi facienda. ibid.

S

SACRAMENTA.

SAcramentorum frequentia quæ permittenda Monialibus. 10.178
Ea tempore Interdicti recipiuntur a puellis, quæ educantur apud Moniales. 9.34

SCRU-

SCRUPULI.

Proponuntur varia remedia contra illos. 10. 204.312.
Interdum excuſant ab integritate materiali confeſſionis. ibid.

SEPULTURA.

Moniales privantur Eccleſiaſtica ſepultura, ſi ſint proprietariæ. 8.49
Puellæ, quæ educantur in Monaſteriis gaudent pro tempore Interdicti ſepultura eccleſiaſtica. 9.35
Moniales prohibentur ſub excommunicatione inducere alios ad promittendam ſepulturæ electionem in ipſarum Eccleſia. 8.16
Laici non poſſunt ſepeliri intra monaſteria Monialium. 7.10
Sicque eligentes ibi ſepulturam ſepeliendi in Eccleſia exteriori ipſarum Monialium. 7.10
Si quis tamen ibi ſepeliendus ſit portitores cadaveris ingrediuntur clauſuram. 10.233
Ingreditur Confeſſarius Monialium, ſi ſepelienda ſit Monialis. 10.231
Et quidem ſecum ducendo ſocium, ſi ſit religioſus, aut adſit uſus. 10.132
Dat ſepulturam mulieri ingreſſæ monaſterium animo ibi moriendi; ubicumque ſepeliatur, immo, & puellæ ibi degenti in educatione. 10.233
Non item, ſi illa mulier animum ibi moriendi habeat conditionatum. 10.233

SIGILLUM CONFESSIONIS.

Confeſſarii Monialium illis concionantes quo ad hoc ſint circumſpecti in arguendis earum defectibus. 10.181
Interrogati, an audierint confeſſionem Monialis dimiſſæ ex culpa ipſius ſine abſolutione, qualiter debeant reſpondere. 10.282
Qualiter petant facultatem reſervatorum pro Moniali. 10.283
Sigillum ſervandum, ſi Monialis ex ſua culpa dimittatur inabſoluta dicendo illam fuiſſe confeſſam. 10.282
Non violatur, ſi Confeſſarius dicat Monialem fuiſſe confeſſam delictum, ea non nominata, ibid.
Non negat communionem Moniali cognitæ indignæ ex confeſſione. ibid.
Sigillum non violat manifeſtans virtutes notas ex confeſſione, aut dicit ſuum pœnitentem eſſe ſcrupuloſum, aut rogat pœnitentem de delicto noto ex confeſſione alterius complicis, ſi caute id fiat. ibid.
Item non violat loquens de peccatis auditis cum pœnitente, ſtatim finita confeſſione, aut dicens pœnitentiam datam, ſi hæc ſit levis. ibid.
Ut poſſit moriens abſolvi ad augmentum gratiæ poteſt rogari coram aſtantibus ut ſe accuſet de aliquo leviori defectu in ſpecie. 10.230

SIMONIA.

Abſque nota illius recipi poteſt dos pro Moniali. 3.27
Et quidem etiam a Conventu divite. 3.28
Quale indultum quo ad hoc Monialibus conceſſum fuerit. 3.28

SOCIETAS JESU.

In ea novitiatus inchoatur in habitu ſæculari. 2.50
Ejus religioſi ab Ordinariis, neque ut delegatis Papæ, cenſurantur. 8.6
Si ab ea apoſtatent, ſunt eo ipſo excommunicati. 8.10
Illius religioſi prohibentur ſuſcipere curam Monialium. 10.10
Confitentur generaliter quolibet anno, immo etiam aliqui quolibet ſemeſtri. 10.179
Per horam orant quotidie mentaliter; idque a Suarez præfertur univerſæ ſuæ doctrinæ. 6.17
Recitant Litanias quotidie in communi, ſed eas non tenentur per ſe recitare. 6.19

SOLICITARE.

Confeſſarius ſolicitans Monialem ad turpia denunciandus. 6.34
Et, ſi Monialis renuat denunciare, Confeſſarius modernus poteſt ipſe denunciare. ibid.
Denuntiatio non neceſſario facienda, antequam abſolvatur penitens. ibid.
Monialis denunciat ſolicitationem factam in ſæculo ſub nomine, & cognomine habitis in ſæculo. ibid.
Sollicitatio facta in uno loco denunciari poteſt in alio. ibid.

SPONSALIA.

Quanta conſideratione contrahantur in ordine ad matrimonium carnale. 2.36

STATUS RELIGIOSUS.

Ad illum allici poſſunt puellæ. 1.14

STATUTUM.

Si ſit favorabile animæ, qualiter dicatur ampliandum. 5.92
Moniales ſervare debent Ordinis ſtatuta, ſi ſint exemptæ. 6.5
Poſſunt illis indici nova ſtatuta a legitimo Prælato. 10.39
Peregrini non adſtringuntur ſtatutis alieni territorii. 5.211

SUB-

SUBROGATUM.
Quando ſapiat naturam ejus, pro quo ſubrogatur. 6.16
SUFFRAGIUM.
Suffragia ſecreta danda in receptione puellæ ad religionem. 2.3
Item in electione Abbatiſſæ. 10.99
Item pro admittenda fœmina licentiata ad prandendum intra clauſuram. 5.172
Item pro admittenda puella intra monaſterium in educationem. 5.178
In electione Abbatiſſæ Prælatus aſſiſtens non fert ſuffragium. 10.106
In ea item non requiritur ſuffragium Monialis infirmæ. 10.104
At poteſt requiri. *ibid.*
Quid agendum, ſi unum ex ſuffragiis latis invenitur vitioſum. 10.102
Ad valorem electionis requiritur major, & ſanior pars ſuffragiorum. 10.100
A quo recipienda ſuffragia. 10.98
Excipi poſſunt oretenus. 10.99
Et tamen non ideo deſinunt eſſe ſecreta. 10.99
Si ea non eſſent ſecreta, electio eſſet nulla. 10.99
SUSPENSIO ECCLESIASTICA.
Cadit in Moniales. 8.7
Suſpenditur ab officio Abbatiſſa, ſi Ordinarium non præmoneat de profeſſione novitiæ. 8.36
Item in caſu, quo bona monaſterii concedat ad vitam dantis &c. 7.37
Suſpenduntur item Moniales a receptione Monialium in ſuum Ordinem, ſi admittant ad profeſſionem novitiam, nondum expleto anno probationis. 8.38
Suſpenduntur item ab officio, & actu capitulari, ſi capitulariter aliquid recipiant pro profeſſione novitiæ admittenda. 8.35

T

TENTATIONES.
Indicatur modus eas ſuperandi. 10.301
TEPIDITAS.
Cavenda in ſervitio Dei variis mediis. 10.304
TERTIARIÆ.
Aliquæ Moniales ſunt tertiariæ. 1.9
Votum caſtitatis, quod faciunt, commutari nequit ab habente generalem facultatem commutandi votum caſtitatis. *ibid.*
Pluribus privilegiis gaudent, ſi habeant quædam requiſita. 9.7
Gaudent privilegio canonis. 9.3
Fruuntur indulgentiis conceſſis ſuo Ordini. 9.41
Gaudent privilegio fori, licet non vivant in communitate. 9.7
Acquirunt legatum relictum pro monachatu. 9.48
TESTAMENTUM.
Non poteſt fieri a Monialibus. 4.24
Et quidem nec de bonis alicujus extranei de ejus conſenſu. 4.25
Poteſt tamen ab illis declarari factum ante profeſſionem. 4.26
Fieri poteſt a novitia, aut puella manente in educatione intra monaſterium graviter ægrotantibus. 5.193
Monialis eſſe poteſt executrix teſtamentaria. 7.37
TESTIFICATIO.
Teſtificari poſſunt Moniales, etiam in criminalibus. 7.36
Et quidem etiam in cauſis criminalibus perſonarum ſæcularium. 7.36
TONSURA.
Deferenda a Monialibus. 6.21
TRANSITUS.
Monialis tranſire poteſt ad Ordinem ſtrictiorem. 3.15
De licentia tamen ſui Superioris. 3.16
Oſtenditur quid de hoc ſtatuerit ſacra Congregatio. 3.17
Referuntur indulta obſtantia huic tranſitui. 3.18
Monialis, ſi fiat vir, non tranſit ad religionem virorum. 3.33
Tranſiens facit novum novitiatum, ac profeſſionem. 5.54
Si ſit exempta tranſit ad Ordinem arctiorem ſine licentia Ordinarii. 3.19
TRANSLATIO.
Transferri non poteſt Monialis ad aliud monaſterium. 3.21
Tranſlata Moniali juxta aliquos etiam dos transfertur. 3.69. & 71
Monialis choriſta transfertur ad ſtatum Converſarum. 1.8
Et tunc non tenetur ad horas. *ibid.*

V

VARIETAS.
Qualis ſit inter Moniales. 1.6. & 7
VASA SACRA.
Tangi poſſunt a Monialibus ſine peccato, ſaltem mortali immo & ſine veniali juxta aliquos. 7.12

VELUM.

Velum Monialium quotuplex. 3.61
Ad quid detur. 3.75
Quod genus veli modo ſit in uſu. 3.76
Quæ requirantur, ad recipiendum velum conſecrationis. 3.77
Poteſt auferri in pœnam. 3.94
Moniales ipſæ poſſunt ſe private illo ad tempus. 3.95
Vide v. *Conſecratio*.

VESTES.

Moniales non deferunt lineas de jure communi. 7.41

VIATICUM,

Vide v. *Eucharistia*.

VICARIUS EPISCOPALIS.

Non explorat voluntatem puellæ recipiendæ ad religionem, niſi in defectum Epiſcopi. 3.2
Delegandus ad hoc ſpecialiter. 3.2
Ingrediens clauſuram Monialium ſubditarum in caſu non permiſſo non excommunicatur. 5.118
Licentiat ad ingreſſum quo ad Moniales ſubjectas. 5.147
Moniales ſubduntur Vicario in omnibus iis, in quibus ſubduntur Ordinario. 10.4
Idque etiam quo ad ea, quæ competunt Ordinario ut Sedis Apoſtolicæ delegato. 10.5
Viſitat Moniales ſubjectas Ordinario, aut Sedi Apoſtolicæ: 10.68

VIDUA.

Admittitur ad novitiatum Monialium, aliquibus ſervatis. 2.13
Non eligitur in Superioriſſam. 8.45
Diſpenſata ad monachatum ſi recedat ab uno monaſterio, ingreditur aliud. 8.45

VIOLATIO MONIALIS.

Violans Monialem punitur. 4.79
Ejus violatio eſt mixti fori. *ibid.*
Quot malitias contineat. 4.82
Monialis ſinens ſe violari perpetuo carcere includitur. 8.63
Bona violantis Monialem applicantur monaſterio. 9.46

VIOLATIO REGULÆ.

Vide v. *Regula* v. *Obedientia*.

VIOLATIO CLAUSURÆ.

Sub variis pœnis vetita. 5.17
Contingit variis modis. 5.18
Recipit materiæ parvitatem. 5.19
Specialiſſime reſervatur Papæ, ſi fiat ad malum finem. 5.20. & 174
Idque eſto pœnæ contra illam latæ non eſſent reſervatæ, 5.20

VISITATIO MONIALIUM.

Non poteſt impediri a Monialibus ſub excommunicatione. 8.18. & 19
Viſitat Ordinarius clauſuram Monialium, etiam exemptarum. 10.22
Immo, & Monialium Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjectarum. 10.23
Viſitatio canonica quid ſit. 10.63
Alia eſt generalis, & alia particularis. 10.64
Inſtituenda a Prælatis propriis Monialium. 10.65
Ordinarius viſitat Moniales ſubjectas Sedi Apoſtolicæ. 10.66
Viſitat item eas Capitulum, Sede vacante. 10.67
Viſitat, & Vicarius Generalis. 10.68
Moniales exemptas viſitat Prælatus regularis. 10.66
Munus viſitandi eſt delegibile. 10.69
Viſitatio facienda ſingulis annis. 10.70
Quæ ſit illius materia. 10.71
De ea præmonendæ Moniales. 10.72
Viſitans ingreditur clauſuram. 10.73
Ingrediens ſecum ducit ſocios. 10.74
Et hos etiam Regulares. 10.76
Viſitatio ſit in forma judiciali, ſi ſit particularis. 10.78
Vide v. *Clauſura*, v. *Moniales*, v. *Ordinarius* v. *Prælatus Regularis*.

VITA COMMUNIS.

De rigore ſervanda a Monialibus. 4.5
Uſus tamen eſt in contrarium. 4.6
Utiliſſima religioſis. 4.7

VITA CONTEMPLATIVA.

Eam communiter profitentur Moniales. 1.10
Conſulenda Monialibus, 4.8
Illæ ad eam adſtringi poſſunt. 4.8

VIVÆ VOCIS ORACULA.

Facta regularibus, & revocata a Gregor. XV. & ab Urbano VIII. plurima adhuc durant juxta Peyrinum. 10.176

UNCTIO EXTREMA.

Ad eam miniſtrandam ingreditur Confeſſarius Monialium clauſuram. 10.225
Et quidem cum ſocio, ſi ſit Regularis, & interdum plures. 10.225
Quod temporis intervallum requiratur ad conferendam extremam Unctionem. 10.226

VOCATIO RELIGIOSA.

Indicatur modus confirmandi Moniales in ea. 10.302

VOTUM.

Moniales voventes regulam non tenentur ſub voto ad omnia contenta in illa. 6.4

Abba-

Abbatiſſa non commutat vota Monialium, neque ſuper iis diſpenſat. 10.134
Ea tamen irritat. 10.135
Papa ea ſolum voto Regularium poteſt irritare, quæ poſſent irritari ab eorum Prælatis regularibus. *ibid.*
Sicque nequit irritare votum tranſitus ad Ordinem arctiorem. *ibid.*
Imo nec vota ſpecialia cujuſque Ordinis reſpective. *ibid.*
Votum ingrediendi Ordinem ſtrictiorem commutatur in votum perſeverandi in laxiori, etiam ab ipſo vovente. 10.135
Vide *v. Abbatiſſa*.

URSULINÆ.

Degentes Parmæ non gaudent privilegio canonis. 9.12

Z

ZELUS ANIMARUM.

Neceſſarius in Monialium Confeſſariis. 10.160

BIBLIOTECA ... URECHO

Digitized by